

A MAHATMA LEVELEK A. P. SINNETT-NEK

M. és K. H. Mesterektől

Az eredeti, kézírásos leveleket nyomtatott formába átírta, a kiadványt szerkesztette és előszóval ellátta A. T. Barker

A magyar fordítás alapja:

THE MAHATMA LETTERS TO A. P. SINNETT

from the Mahatmas M. & K. H.

T. FISHER UNWIN LTD., LONDON, ADELPHI TERRACE

1923. (Első kiadás)

Fordította: Miskolczi Gábor, Magyar Teozófiai Társulat, 2025-2026.

A FORDÍTÓ ELŐSZAVA

Majdnem 150 év telt el az ebben a könyvben olvasható levelek megírása óta. Ennyi idő alatt sok olyan változás következett be életünkben és gondolkodásunkban, amik miatt az itt leírtak megértése a legtöbb ma élő ember számára nehéznek, vagy legalább is nehézkesnek bizonyulhat.

Az egyik ezen könnyíteni próbáló módszerem az volt, hogy a levelek előtt azok születésének körülményeit - ha rendelkezünk ezekről ismeretekkel - egy fordítói megjegyzésben összefoglaltam. Ezek kiegészítik a könyvben meglévő és szintén lefordított eredeti, szerkesztői megjegyzéseket. Mindkettő eltérő betűtípussal jelenik meg - utóbbiakat „(Szerk.)”, az előbbieket „(A ford.)” jelölés zárja.

Az olvashatóságot nehezítő más tényezők közül a legjelentősebb talán az, hogy sok olyan esemény, személy, vagy irodalmi mű említése szerepel bennük, amiknek nagy többségéről ma már keveseknek van tudomása, miközben ez fontos a leírtak értelmezéséhez. Persze megtehetné az olvasó, hogy egyszerűen átsiklik ezek felett. De nem mindenki képes az olvasottakat így befogadni. És még ha képes is lenne, a sok érthetetlen-értelmezhetetlen utalás miatt ez kiölné a levelek egyik fontos jellemzőjét, a stílus szépségét és a finom humort. Márpedig ezeket -amennyire tudtam- mindenképp igyekeztem visszaadni a magyar fordításban is.

Hasonló jellegzetesség az idegen (értsd: nem angol) nyelvű szavak gyakori használata a levelekben. Aki ismeri a szanszkrit, páli, kínai vagy tibeti nyelvű kifejezések nyugati nyelvekre fordításának nehézségeit, annak nem meglepő az ilyenek gyakori használata a Mesterek leveleiben. Ezeknek jelentését angol (vagy magyar) nyelven gyakran csak több mondattal, vagy oldalakat kitöltő magyarázatokkal lehet visszaadni. Így a magyar változatban sem próbáltam meg lefordítani ezeket, hanem eredeti formájukban, de *dőlt betűvel* szedve jelennek meg. Bár más okból, de hasonló kezelésben részesülnek a francia és latin nyelvű kifejezések is. A levelezés résztvevőinek köreiben akkoriban megszokott volt a francia nyelv és irodalom, valamint latin kifejezések ismerete, ezért -bár ezeket biztosan tudta volna helyettesíteni angol kifejezésekkel -, használójuk mégis úgy találta, hogy az idegen kifejezés jobban visszaadja a mondandóját. Ezt a magyar változatban is tiszteletben tartandónak tekintettem, és változatlanul átemeltem.

A fenti két, olvasást megnehezítő körülményt úgy próbáltam meg kiküszöbölni, hogy a kérdéses szóhoz, kifejezéshez lábjegyzetekben adtam meg a szükséges értelmezést, magyarázatot. Ehhez sok segítséget nyújtottak a teozófusok által készített angol nyelvű, a *Mahatma* leveleket és ezekkel kapcsolatos irodalmat feldolgozó, azokat online elérhetővé tevő weboldalak, de más kutatási forrásokat is felhasználtam a munkához.

A korszak további irodalmi sajátossága a hosszú -esetenként tucatnyi sort felölelő, akár többszörösen alárendelt – mondatok, bonyolult mondat szerkezetek használata. Ezeknél a XXI. század elejének embere sokszor már a mondat közepénél elveszíti a fonalat, és előlről kell

kezdeni az olvasásukat -akár többször is nekifutva-, ha meg akarja érteni, hogy miről is szól a mondat. A magyar változatban az ilyen extrém esetekben jobbnak láttam a mondatot több részre felosztani, így megkönnyítve a befogadhatóságát. Ezt még azon az áron is megtettem, ha ezzel a szó szoros értelmében vett szöveghűség sérült. Mert bár törekedtem rá, de a célom nem elsősorban ez volt, hanem mindenekelőtt a mondatok által közvetített gondolatok, érzelmek és a stílus szépségének megőrzése és magyar nyelvre hűen átültetése volt. Az olvasónak kell eldöntenie, hogy ez mennyire sikerült.

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

A „Tartalomjegyzékre” egy pillantást vetve látható, hogy a levelek 7 részre és egy függelékre vannak felosztva. Az előbbiek kizárólag Mahatma leveleket tartalmaznak, míg az utóbbiban a Mahatmák három tanítványától – H. P. Blavatsky-tól, T. Subba Row-tól és Damodar K. Mavalankartól - származó néhány levél is megtalálható, nemcsak belső értékük miatt, hanem azért is, mert segítenek tisztázni a könyv fő részében felmerülő olyan kérdéseket, amelyek egyébként homályban maradnának. A hét rész többé-kevésbé természetes felosztásnak tűnik, de nem szabad elfelejteni, hogy mivel az egyik rész levelei gyakran olyan anyagokat tartalmaznak, amelyek a többi részhez is kapcsolódnak, a jelentős átfedés elkerülhetetlen. Azonban tettünk erre egy kísérletet, és ez a legtöbb, ami elmondható. Az egyes részek tartalmát, ahol lehetséges, érkezésük sorrendje szerint időrendbe rendeztük. Az olvasónak tudnia kell, hogy egy-két kivételtől eltekintve egyik levelet sem dátumozta az írója. Sok levélen azonban Sinnett úr kézírásával feljegyezték az átvétel dátumát és helyét, és ezek apró betűkkel szerepelnek közvetlenül a levélszámok alatt. Világosan meg kell érteni, hogy hacsak másképp nem jelezzük:

1. Minden itt közölt levél az eredeti, kézírásos példány átirata.
2. Minden levél A. P. Sinnettnek íródott.
3. Minden lábjegyzet a levelekben szereplő és azokhoz tartozó jegyzet, kivéve, ha a „(Szerk.)” [vagy (*A ford.*)] megjelöléssel van ellátva, amely esetben a szerkesztő [ill. a fordító] adta hozzá ezeket.

Ebben a kötetben számos olyan szó található, amelyek a buddhista, hindu és teozófiai terminológiához tartoznak. Azoknak, akik nem ismerik ezeket a kifejezéseket, H. P. Blavatsky „Kulcs a teozófiához” című művének kiváló szószeretét, valamint a „Teozófiai szószeret” című, ugyanazon szerző által kiadott külön kiadványt ajánljuk. Az olvasót arra kérjük, hogy higgye el, hogy az átirás során a legnagyobb gondossággal jártunk el; hozzáértő emberek a teljes kéziratot szóról szóra összevetették az eredeti szövegekkel, és mindent megtettünk a hibák elkerülése érdekében. Valószínűleg azonban túlzás lenne azt várni, hogy a nyomtatott könyv ne tartalmazzon hibákat, azok szinte elkerülhetetlenek. Abban az esetben, ha bármilyen kétség merülne fel az olvasóban azzal kapcsolatban, hogy egy adott részletet helyesen írtak-e át az eredetiből, a szerkesztő jelezni kívánja, hogy örömmel foglalkozik a témával kapcsolatos, hozzá intézett levelezéssel a kiadó nevében. Végezetül a szerkesztő köszönetet mond és a leghálataltebb elismerését fejezi ki azoknak, akik segítségükkel lehetővé tették feladata elvégzését.

A.T.B.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	10
AZ OCCULT WORLD LEVELEK SOROZAT	19
I . LEVÉL	19
II . LEVÉL	24
III./A LEVÉL	28
III./B LEVÉL	28
III./C LEVÉL	29
IV . LEVÉL	30
V . LEVÉL	36
VI . LEVÉL	41
VII . LEVÉL	44
VIII . LEVÉL	45
FILOZÓFIAI ÉS ELMÉLETI TANÍTÁSOK, 1881-1883.	58
IX. LEVÉL	58
X. LEVÉL	72
XI. LEVÉL	81
XII. LEVÉL	88
XIII. LEVÉL	92
XIV. LEVÉL	100
XV. LEVÉL	110
XVI. LEVÉL	121
XVII. LEVÉL	139
XVIII. LEVÉL	141
XIX. LEVÉL	145
XX./A LEVÉL	146
XX./B LEVÉL	149
XX./C LEVÉL	151
XXI. LEVÉL	159
XXII. LEVÉL	162
XXIII./A LEVÉL	169
XXIII./B LEVÉL	174
XXIV./A LEVÉL	205
XXIV./B LEVÉL	207
XXV. LEVÉL	218
PRÓBAIDŐSZAK ÉS TANÍTVÁNYSÁG	232
XXVI. LEVÉL	232
XXVII. LEVÉL	233
XXVIII. LEVÉL	236
XXIX. LEVÉL	246
XXX. LEVÉL	257
XXXI. LEVÉL	269
XXXII. LEVÉL	271
XXXIII. LEVÉL	274
XXXIV. LEVÉL	275

XXXV. LEVÉL.....	276
XXXVI. LEVÉL	279
XXXVII. LEVÉL	280
XXXVIII. LEVÉL	283
XXXIX. LEVÉL	285
XL. LEVÉL	287
XLI. LEVÉL	289
XLII. LEVÉL.....	290
XLIII. LEVÉL	292
XLIV. LEVÉL	297
XLV. LEVÉL	299
XLVI. LEVÉL	304
XLVII. LEVÉL	307
XLVIII. LEVÉL	310
XLIX. LEVÉL.....	317
L. LEVÉL	326
LI. LEVÉL	327
LII. LEVÉL	328
LIII. LEVÉL	335
LIV. LEVÉL	343
LV. LEVÉL	364
LVI. LEVÉL	368
LVII. LEVÉL	370
LVIII. LEVÉL	380
LIX. LEVÉL	383
LX. LEVÉL	394
LXI. LEVÉL	396
LXII. LEVÉL.....	397
LXIII. LEVÉL	403
LXIV. LEVÉL	405
LXV. LEVÉL	410
LXVI. LEVÉL.....	416
LXVII. LEVÉL.....	421
LXVIII. LEVÉL.....	423
LXIX. LEVÉL	423
LXX. LEVÉL.....	425
LXXI. LEVÉL.....	425
LXXII. LEVÉL	426
LXXIII. LEVÉL	427
LXXIV. LEVÉL	428
LXXV. LEVÉL	428
LXXVI. LEVÉL.....	429
A PHOENIX PROJEKT ÉS INDIA ÁLLAPOTA	431
LXXVII. LEVÉL.....	431
LXXVIII. LEVÉL.....	432
LXXIX. LEVÉL.....	437
LXXX. LEVÉL.....	438
LXXXI. LEVÉL.....	439

LXXXII. LEVÉL.....	443
LXXXIII. LEVÉL.....	451
A LONDONI ALOSZTÁLY ÉS A TEOZÓFIAI TÁRSULAT	456
LXXXIV. LEVÉL.....	456
LXXXV. LEVÉL.....	457
LXXXVI. LEVÉL.....	462
LXXXVII. LEVÉL.....	466
SPIRITIZMUS ÉS OKKULT JELENSÉGEK.....	471
LXXXVIII. LEVÉL.....	471
LXXXIX. LEVÉL.....	472
XC. LEVÉL.....	474
XCI./A LEVÉL.....	477
XCI./B LEVÉL.....	478
XCII. LEVÉL.....	482
XCIII. LEVÉL.....	483
XCIV. LEVÉL.....	492
XCV. LEVÉL.....	493
XCVI. LEVÉL.....	495
XCVII. LEVÉL.....	497
EGYÉB TÉMÁJÚ LEVELEK.....	499
XCVIII. LEVÉL.....	499
XCIX. LEVÉL.....	500
C. LEVÉL.....	504
CI. LEVÉL.....	504
CII. LEVÉL.....	505
CIII. LEVÉL.....	505
CIV. LEVÉL.....	506
CV. LEVÉL.....	508
CVI. LEVÉL.....	510
CVII. LEVÉL.....	510
CVIII. LEVÉL.....	511
CIX. LEVÉL.....	511
CX. LEVÉL.....	512
CXI. LEVÉL.....	514
CXII. LEVÉL.....	515
CXIII. LEVÉL.....	517
CXIV. LEVÉL.....	518
CXV. LEVÉL.....	519
CXVI. LEVÉL.....	519
CXVII. LEVÉL.....	520
CXVIII. LEVÉL.....	520
CXIX. LEVÉL.....	521
CXX. LEVÉL.....	522
CXXI. LEVÉL.....	523
CXXII. LEVÉL.....	523
CXXIII. LEVÉL.....	524

CXXIV. LEVÉL.....	524
CXXV. LEVÉL.....	525
CXXVI. LEVÉL	526
CXXVII. LEVÉL	526
CXXVIII. LEVÉL.....	528
CXXIX. LEVÉL	528
FÜGGELÉK	530
CXXX. LEVÉL	530
CXXXI. LEVÉL	531
CXXXII. LEVÉL	532
CXXXIII. LEVÉL	534
CXXXIV. LEVÉL.....	535
CXXXV. LEVÉL.....	539
CXXXVI. LEVÉL	539
CXXXVII. LEVÉL	542
CXXXVIII. LEVÉL	543
CXXXIX. LEVÉL	551
CXL. LEVÉL.....	554
CXLI. LEVÉL.....	559
CXLII./A LEVÉL	564
CXLII./B LEVÉL	566
A MARS ÉS MERKÚR ÜGYE.....	567
A LEVELEK RÖVID TARTALMI KIVONATAI.....	572

BEVEZETÉS

A teozófia és az okkultizmus kutatói körében köztudott, hogy a Teozófiai Társulat által a világnak adott filozófiai és erkölcsi tanok az 1875-ös alapítását követő 16 évben bizonyos keleti tanítóktól származnak, akikről azt mondják, hogy egy Okkult Testvériséghez tartoznak, és akik Tibet transzhimalájai vidékein magányos visszavonultságban élnek. H. P. Blavatsky, aki Olcott ezredessel együtt megalapította a Teozófiai Társulatot, elismerte ezeket a keleti testvéreket tanítóinak, kijelentve nemcsak azt, hogy léteznek, hanem azt is, hogy ő maga is képzést és oktatást kapott tőlük tibeti tartózkodása alatt, és ezért saját tudásából és személyes tapasztalataiból tudott meríteni, amikor róluk beszélt. Csak 1880-ban váltak további tanúságtételek elérhetővé. Abban az évben az akkoriban Indiában élő néhai A. P. Sinnett Blavatskyné közvetítésével levelezni kezdett saját Tanítóival, akikre különféleképpen hivatkozott, úgymint „A Testvérek”, „A Mahatmák”, később pedig „A Bölcsesség Mesterei”. Eme 1880. és 1884. között zajlott levelezés során Sinnett úr számos levelet kapott M. és K.H. Mahatmáktól, a szóban forgó Tanítóktól, és ezeket az eredeti közleményeket közöljük a jelen kötetben "A Mahatma Levelek" címmel. A kézhezvételük körülményeit Sinnett úr részletesen tárgyalta az *Occult World* című művében, ezért itt nem kell újra elmesélni őket. Most a néhai A. P. Sinnett végrendelete végrehajtójának engedélyével tesszük közzé őket, aki ezek kizárólagos és feltétel nélkül örököse; ő, a Bevezetés írójának javaslatára engedélyezte azt a nagy kiváltságot az utóbbinak, hogy vállalja a Levelek átírásának, elrendezésének és könyv formájában történő kiadásának teljes felelősségét. E sorok írója a feladatot a tetteivel járó súlyos felelősség legteljesebb tudatában vállalta, meggyőződve arról, hogy elérkezett a pillanat, amikor A Teozófiai Társulat legmagasabb érdekei megkövetelik a Mesterek Sinnett úrnak adott tanításainak teljes kiadását. Annál is inkább érzi a felelősséget, mivel a kötet egyik levelében van egy részlet, amelyben K.H. Mester azt mondja, hogy sem ő, sem Testvére, M., soha nem engedélyezné annak nyilvánosságra hozatalát. Bár kétségtelen, hogy ezeket a leveleket írásuk idején nem szánták a nyilvánosságnak, azt is joggal feltételezhetjük, hogy a Társulat ügyeiben kialakult jelenlegi patthelyzetet sem látták előre. Egy olyan időszakban, amikor annyi vita folyik arról, hogy mi volt és mi nem volt része eredetileg a Mesterek Tanításainak, ¹a saját Tanítóik szavainak közzé tétele nem tehet kevesebbet, mint hogy a nagy mozgalom legmagasabb érdekeit szolgálja, amely mottójaként azt állítja, hogy "Nincs magasabb rendű vallás az Igazságnál". A Mesterek azok, amik; amit írtak - megírták, és sem nekik, sem tanításaiknak nincs szükségük náluk kevésbé haladott elmék elismerésére vagy mentegetésére. Szinte lehetetlen tényekhez jutni, vagy akár megbízható véleményt kialakítani egy ilyen messzemenő témában egy szerkesztett, kivonatokból álló könyv tanulmányozásával.

¹ A megjelenés évében, 1923-ban a Krishnamurti mint a Világtanító jövődő hordozója köré felépített Keleti Csillagrend és az ehhez kapcsolódó messiás-várás -amellett, hogy felduzzasztotta a Társulat taglétszámát - számos feszültség okozója is volt a Társulaton belül. Sokan ellenezték ugyanis ezt, valamint a Besant-Leadbeater kettős által dominált teozófiai irányvonalat általában, kétségbe vonva, hogy ez a Mesterek jóváhagyásával történik, vagy hogy ők ilyen tanításokat adtak volna. Alighanem itt ezekre utalhatott Barker úr. (A ford.)

Ezért az volt a célja a Teozófiai Társulat tagjainak és a világ egészének, hogy maguk tanulmányozhassák az igazságot a Mesterekkel és tanításaikkal kapcsolatban, ahogyan azokat ezek a saját kezükkel aláírt levelek kifejtik. E célból a Sinnett úr által hátrahagyott összes Mahatma-levelet szó szerint, kihagyás nélkül átirták az eredetiből. Sinnett úr *Occult World* és *Esoteric Buddhism* című könyvei szinte teljes egészében a jelen kötet I. és II. szakaszában található anyagon alapultak. Ezen korai művekben található tanítás-magyarázatoknak, valamint a későbbi teozófiai írók tanításainak alapos tanulmányozása érdekes eredményeket hoz, ha összehasonlítjuk őket az ezekben a levelekben található eredeti tanításokkal. Sok elmélet, amely a modern teozófiai tanok elfogadott dogmájává vált, egyértelműen pontatlannak és félrevezetőnek bizonyul, ezért hasznos lehet, ha a „fő különbségeket” feltüntetjük az olvasónak. El kell ismerni, hogy az elmúlt tizenkét évben egyre erősödő tendencia mutatkozott a Társulatban arra, hogy indokolatlanul nagy hangsúlyt fektessenek szertartásokra, rangra, egyházakra, hitvallásokra és azok egyenértékű elemeire, ezzel feláldozva az egyéni erőfeszítések és a gondolat szabadsága által nyerhető éltető erőt, ami a mozgalom korai napjaiban annyira jellemző volt. K.H. Mester nagyon világosan ír erről a témáról, és talán jó, ha saját szavait idézzük. "És most, miután kellő módon meghagytuk a lehetőséget a természetes és elkerülhetetlen rossz eseteinek ..., rámutatok a legnagyobbra, sőt a fő okra, amely a rossz esetei közel kétharmada mögött meghúzódik, amely az emberiséget azóta üldözi, hogy ez az ok hatalmi tényező lett. Ez pedig a vallás - bármilyen formában és bármely nemzetben. Ez a papi kaszt, a papság és az egyházak. Az embernek az általa szentnek tekintett illúziókban kell keresnie a gonoszságok sokaságának azt a forrását, amely az emberiség nagy átka, és amely szinte megnyomorítja azt. A tudatlanság megteremtette az isteneket, a fortélyosság pedig kihasználta a lehetőséget"¹ Továbbá „Távol áll mindig is gondolatainktól, hogy új hierarchiát teremtsünk a papok sújtotta világ jövőbeli elnyomására.”² Ezen szavak következtetése és üzenete a mi korunkban kellően világos. Észrevehető tendencia volt egyes Nemzeti Társulatokban is, hogy elsodródjanak afelé, amit K.H. Mester... ...a legőrültebb és legvégzetesebb babonának - a spiritizmusnak”³ nevezett. Egy másik levelében azt mondja: "egy *pszichikus* társaság megalapításának vagyunk tanúi... amely növekedni, fejlődni és terjeszkedni fog, végül pedig felfalja a Londoni Teozófiai Társulatot, ami így először a befolyását, majd a nevét veszíti el, mígnem a teozófia már a nevében is a múlté lesz." Sajnálatos, hogy ezek a szavak ma is ugyanolyan igazak, mint amikor írták őket. Az egész kérdést minden szempontból megvitatják ezekben a levelekben, így a pártatlan tanulmányozó számára nem lehetséges félreértés. A baj akkor is, mint most, a spiritizista jelenségek *valódi* természetének félreértésében rejlik. Azok, akik a spiritizmus módszereit követik, azt állítják, hogy megfelelően képzett médiumok segítségével kommunikáció létesíthető az elhunytak lelkével és szellemével. Azt, hogy *valamiféle* kommunikáció létrejöhet az élők és a holtak között, ezek a levelek bizonyítható tényként fogadják el, és semmilyen módon nem kérdőjelezi meg. De *mivel* történik ez a kommunikáció? Ebben rejlik az egész ügy lényege.

¹ X. Levél

² LXXXVII. Levél

³ XLIX. Levél

K.H. Mester nem egyszer, hanem újra és újra kijelenti, hogy a kommunikáció a halottak *lelkével* és *szellemével* lehetetlenség. A halálkor a tudat, amely az ember hetedik, hatodik és ötödik princípiumához kapcsolódik (márpedig ezekben lakozik a lélek, a szellem és minden, ami az embert emberré teszi), visszahúzódik egy öntudatlan, pihenési állapotba, amely megelőzi az újjászületést a Devacsánban¹, avagy a mennyei világban. Maga mögött hagyja a fizikai holttestet, az éterikus testmást vagy hasonmást, és végül az érzelmi és mentális burkot is, amely fizikai testünk megfelelője a finomabb anyagban. és amelyet a tudat *hordozójának* nevezhetünk saját síkján, ahogyan a fizikai test is a tudat hordozója a fizikai világban. Azonban világos kell legyen, hogy ezen üres burkok mindegyikének van egy bizonyos illuzórikus tudata vagy tudatossága, amely az őket alkotó atomok és molekulák halmazának *kollektív* tudata, és teljesen különbözik az egyéni vagy emberi entitás tudatától, amely életében formálta őket. A fizikai testnek hasonló tudata van, amely tisztán állati és ösztönös természetű. Halálkor még a burok tudata is egy időre elhagyja azt, és nem tér vissza hozzá, amíg az ember 5., 6. és 7. princípiumának visszahúzódása be nem fejeződik. Csak ezt követően tér vissza egy bizonyos léttudatosság az üres burkokba. Ezeket a széteső holttesteket ideiglenesen aktivitásra lehet készíteni egy médium erőfeszítéseivel; ezek tudnak és kommunikálnak is, de ehhez csak mintegy a múlt *emlékeiből*, és nem a jelenlegi tények ismeretéből merítenek. Ez az oka a halál túloldaláról érkező gyakran ostoba, értelmetlen, spirituális üzeneteknek, amelyek annyira visszataszítóak a valódi tudás keresője számára. A fenti rövid elemzés az egész emberiségre vonatkozó szabályszerűség, kivéve a balesetek és az öngyilkosság áldozatait, illetve azokat a ritka egyéneket (csak a képzett okkultista tudja, ezek milyen ritkák), akik kivívták maguknak a halhatatlanságot. Az olyan „okkultizmus” tanulmányozók, akik úgy hiszik, hogy médiumokon, ouija táblákon és más, hasonló módszereken keresztül „test nélküli entitások vezetik őket - akiknek fejlettségi fokozata szerintük az elhunyt teozófusoktól egészen az olyan „Adeptusokig” terjed, akik úgy mond „lemondtak a földi fizikai testek használatáról”² - jól teszik, ha megfontolják állításaikat e levelek fényében. Az eltávozott teozófusokkal (azaz a valódi entitásokkal) való kommunikáció, ahogy azt már bemutattuk, lehetetlen, mert sajnos nem sorolhatók azok közé, akik elérték a halhatatlanságot, mivel az emberiséget irányító általános szabály alóli kivételek igen ritkák. A testetlen „adeptus szellemek” útmutatásával kapcsolatban feltehető a kérdés, hogy azok, akik nem érdemelték ki maguknak az egyéni oktatást testben élő Adeptusoktól, vajon hogyan kaphatnak közvetlen segítséget azok feletteseiktől – a Bolygói Szellemeiktől, és az Angyali Rendek legmagasabb rangú tagjaitól? Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy ilyen módon *lealacsonyítva* a forrást, amelyből tudást és inspirációt próbál meríteni, a törekvő feláldozza a spirituális önmegvalósítás és a közvetlen tudás nagyszerű valósága megszerzésének minden lehetőségét. " Egyedül az örökké megismerhetetlen és felfoghatatlan *Karana*-nak, minden Önmagától való Ok Nélküli Okának szentélyét és oltárát kellene szívünk szent és érintetlen földjén megtérni – láthatatlanul, megfoghatatlanul, megemlítetlenül, kivéve spirituális tudatunk „halk, szelíd hangja” által. Azoknak, akik előtte

¹ A Devacsán a reinkarnálódó emberi lény, azaz az Egyéniség (Én, Ego) két testet öltés közötti pihenő „helye” és ideje. Nem hely, inkább tudatállapot. Lásd bővebben a XVI. levélben. (A ford.)

² *Esoteric Buddhism*, 8. kiadás, 133. o.

imádkoznak, „ezt lelkük csendjében és megszentelt magányában kellene tenniük, szellemüket téve az egyetlen közvetítővé köztük és az Egyetemes Szellem között, jó cselekedeteiket téve az egyedüli papokká, bűnös szándékaikat pedig a *Jelenlétnek* hozott egyedüli és látható és áldozatokká”¹. A halál utáni állapotokra vonatkozó tanok helyes megértésének fontosságát K.H. Mester jelentőségteljes mondata alapján ítéldhetjük meg: „aki a halál titkainak kulcsait birtokolja, az az élet kulcsait is birtokolja.” Úgy látszik, a halállal kapcsolatos teozófiai tanok kettős jelentése és alkalmazása látszólag elkerülte a legtöbbek figyelmét. A misztériumokba való belépés mindig a halál kapuján keresztül történt; és mint az egyiptomi „Halottak könyvében” – a Lélek életből a halálon át a Devacsánba való átmenetének szimbolikája alatt – ott rejlik az értékes tanítás, amely helyesen értelmezve újjászületéshez juttatja azt a törekvőt, aki az életben átment a halál gyötrelmein. A *Próbaidőszak és Tanítványság* című részben található levelek mély jelentést hordoznak mind a misztikusok, mind az okkultisták számára. A bölcsesség, az oktatás, a sok bensőséges részlet mind új megvilágításba helyezi nemcsak magukat a Mestereket, hanem a tanítványság egész kérdését is. Amikor az ember ezeket a 40 évvel ezelőtt írt oldalakat olvassa, meggyőződik arról, hogy a Mesterekhez vezető út ma is nyitva áll, ahogyan akkor is nyitva volt. De az egyén számára a siker lehetősége nem abban rejlik, hogy a törekvő kövessen bármely személyes vezetőt és hűséget esküdjön neki, hanem az Eszme, az elvek iránti megalkuvást nem ismerő odaadásban. K.H. Mester erről a témáról ezt írja: „Egyértelműen megmutatkozik egy hősímádó hajlam, és te, barátom, magad sem vagy teljesen mentes ettől. ... Ha folytatni akarod okkult tanulmányaidat és irodalmi munkásságodat, akkor tanulj meg az Eszméhez hűséges lenni, nem az én szerény személyemhez. Amikor valamit meg kellene tenni, soha ne gondolkodj azon mielőtt cselekszel, hogy én szeretném-e; ... Messze vagyok a tökéletestől, és így a tévedhetetlenségtől is mindenben, amit teszek... Láttad, hogy még egy Adeptus is vétphet hibákat amikor a testében cselekszik, az emberi figyelmetlenségből fakadóan.”

A Teozófiai Társulat alapelvei és az egyes tagok gyakorlata között fennálló sajnálatos ellentmondás által teremtett számos anomália enyhítése érdekében emlékezni kell arra, hogy amint ezekben a levelekben is hangsúlyozzák, a Mesterek se nem irányítják, se nem felügyelik tanítványaik cselekedeteit. A Testvériség szabályai szerint a tanulóknak meg kell adni „a legteljesebb szabadságot és korlátozásoktól mentes teret a cselekvésre, az *okok létrehozásának szabadságát*, még akkor is, ha ezek az okok idővel az ő ’ostorukká és nyilvános pellengérükké’ válnak”. „Tanítványaink csak akkor kapnak segítséget, ha ártatlanok azokban az okokban, amelyek bajba sodorták őket.”² A tanítványság útja magába a Természet szívébe vezet; a belépés feltétele – a törvényeinek való engedelmesség – teljes és abszolút. Ezen Megváltoztathatatlan Törvények előtt még a legmagasabb Adeptusnak is alázattal kell meghajolnia. A tanítványságra jelölt számára minden megengedett, ami az Ember számára természetes. Egyetlen egyszerű, természetes cselekedet sem szennyezheti be. De „az okkult tudomány féltékeny szerető, amely érzéki örömök élvezetének még az árnyékát sem tűri meg”,

¹ A Titkos Tanítás 1. kötet 457. o.

² LIV. Levél

és ha el akarja érni a spirituális fejlődés magasabb szintjeit, a tanítványnak fel kell készülnie arra, hogy feláldozza és meghaladja a test természetes vágyait, és olyan életet éljen, amely K.H. Mester saját szavaival élve "végzetes nemcsak a házasság szokásos menetére, hanem még a húsevésre és borivásra is"¹. Akik a szex problémáját olyan formulákkal remélik megoldani, amelyek ellentmondanak a nyilvánvaló és ismert törvényeknek, saját kezükkel ássák a gödröt, amely végül minden emberi bűnüket el kell, hogy nyelje magában. Arra az állításra vetemedni, hogy az ilyen tanokat a Bölcsesség Mesterei (akik egyek a Természettel) jóváhagyták, nemcsak szentséggyalázás, hanem nyilvánvaló képtelenség is, amelyre csak az ostoba vagy őrült vetemedhet. Ha ez a kérdés bármilyen kétséget is ébreszt az okkultizmust általánosságban tanulmányozókban, ugyanez nem mondható el azokról, akik bármit is tudnak az asztrológia mélyebb misztériumairól. Ez az ősi tudomány be tudja és be is fogja bizonyítani, hogy nem léteznek ilyen módszerek a Természet könyvében, és az ezeken alapuló elméletek pusztán a legalantasabb boszorkányságnak tekinthetők. Az ilyen tanok létezése az egyik oka annak, hogy a Társulatban ma nincs elég lendület és életerő. A Teozófiai Társulat belső állapotának vizsgálata kísértetiesen emlékeztet mindarra, amit a Titkos Tanításban leírtak Prométheusz fenséges allegóriájáról² – a megfeszített Titánról, aki szenvedésében saját "mennyei" megváltójára, Herkulesre tekint, de mindaddig sajnos hiába. A Társulat történetének eme jelentős korszakában Blavatsky asszony művének oldalai mélyreható jelentéssel teli üzenetet hordoznak mindazok számára, akik nem vakok, vagy észre akarják venni az igazságot bennük.

Figyelemre méltó, hogy több mint harminc évvel halála után Blavatsky asszony szinte minden üzenete igazolást nyer ezekben a levelekben. Kevés embert szidtak igazságtalanabbul, sőt néhányan azok közül, akik közelebbről ismerték, inkább azt hitték, hogy mindenféle hibát elkövetett mintsem, hogy egy pillanatra is beismerjék, hogy ők maguk is tévedhetnek. Hogy mennyire volt ő az a csaló, akit Sinnett úr ábrázolt a *The Early Days of Theosophy in Europe* (A teozófia korai időszaka Európában) című, halála után megjelent kiadványában, az olvasó megítélheti maga is, ha tanulmányozza K.H. Mester levelét³, amelyben saját véleményét fejezi ki Blavatskyné vétkeiről. Azok, akiknek kedves az ő emléke a munkássága és az általa adott ajándékok miatt, a levél elolvasása után kénytelenek elismerni, hogy végül is méltó volt nagyrabecsülésükre; és azok, akik megpróbálták befeketíteni ezt az emléket és lekicsinyelni az általa végzett munka értékét, valóban olyan magaslatokra fognak emelkedni - ha az ima meghallgatásra kerül - hogy soha ne érje őket ennél súlyosabb támadás. Semmiben sem igazolódott Blavatskyné jobban, mint a Titkos Tanításban adott magyarázatában és cáfolatában, amit a Marssal és a Merkúrral kapcsolatos téves elképzelésekről adott, amelyek eredetileg az *Esoteric Buddhism* című könyvben láttak napvilágot. Ennek a régi vitának a részletei jól ismertek a teozófusok számára, és szerencsés, hogy a Sinnett úr által annyira félreértett levélnek ebben a kötetben való közzététele végül cáfolja a Blavatskynével szemben

¹ XVIII. Levél

² A Titkos Tanítás 5. kötet 129. o.

³ LIV. Levél

felhozott vádakat. Valóban elképesztő, hogy a teozófusok továbbra is megengedték annak az elképzelésnek a terjesztését, hogy a Mars és a Merkúr ugyanahhoz a bolygólánchoz tartozik, mint a Föld, mert a tények egyértelműek, hogy nem így van. Ha az okkult tudomány más ágainak tanulmányozói számára nem is, az asztrológus szemében nyilvánvalónak kell lennie, hogy egy ilyen elmélet a Naprendszerben minden rendszert és analógiát felrúg, és ez a tény önmagában is elég kell legyen ahhoz, hogy bizonyítsa annak hamis voltát. De a tények pusztán állítása nem elég, és a teljes vitát részletesen meg kell vizsgálni a kezdetektől fogva. Azoknak, akik mélyebben szeretnék belemenni a témába, a kötet végén található Függelékben megadott cikkekre van szükségük. A jelen sorok írója teljeskörűen tárgyalja az összes tényt, reménye szerint meggyőzően.

A Teozófiai Társulat életében egy ciklus van lezárulóban, és mire ez a kötet az olvasó kezébe kerül, elkerülhetetlenül elérkezik a végkifejletéhez. Olyan tettek sokaságát hagyja maga után, amelyeket jobb lett volna nem megtenni, és egy olyan irányt tévesztett buzgalommal, elpazarolt lehetőségekkel teli időszakot, amelyre kevesen lehetnek büszkék. Az induló új ciklus erőteljes lendülete kezdi átjárni a régi test ereit, szükségszerűen felszínre hozva és nyilvánvalóvá téve mindazt, ami benne munkált és a valódi haladást hátráltató természetű volt. Habár K.H. Mester szavai szerint "a Társulat soha nem pusztulhat el, bár az azt alkotó részek és egyének igen", annak a másik Tanítónak a szavaira is emlékezni kell, aki azt hirdette, hogy "új bort nem lehet régi tömlőbe tölteni", és hogy „aki meg akarja találni életét, elveszíti, aki azonban elveszíti értem életét, az megtalálja”. Továbbá: „óvakodjatok a képmutatástól, mert semmi sincs elrejtve, ami ne derülne ki...; és mindaz, amit sötétségben kimondtak, a világosságban fog hallatszeni, és amit a szobákban suttoztak, azt a háztetőkről fogják hirdetni.” „Eljönnek napok, amikor kő kövön nem marad, mindent lerombolnak... Vigyázzatok, hogy meg ne tévesszenek titeket! Mert sokan jönnek majd az én nevemben, s azt mondják: 'Én vagyok!'; meg azt: 'Itt az idő!' Ne kövessétek őket!... Amikor háborúkról és lázadásokról hallotok, ne rémüldözzetek, mert először ezeknek meg kell történniük, de nem jön mindjárt a vég... Mert ezek az isteni bosszú napjai... Jelek lesznek a Napban, a Holdban és a csillagokban, a Földön pedig a tenger zúgása és háborgása miatt kétségbeesnek a népek tanácsstalanságukban. Az emberek elájulnak a félelemtől és annak sejtésétől, ami az egész Földre vár, mert az egek tartóerőit megrendülnek. És akkor meglátják az *Emberfiát*, amint felhőben jön nagy hatalommal és dicsőséggel. Amikor ezek elkezdődnek, egyenesedjétek fel és emeljétek fel fejéteket, mert megváltásotok közel van."

Az elkerülhetetlen pusztulásból egy olyan alakzat emelkedik ki, amely méltó lehet a halhatatlanságra. Akik felmáshoztak a hegyre és látták a látomást, és abban a tiszta, édes levegőben meghallották az ébredező új korszak alaphangját - legyenek erősek és emlékezzenek az eljövendő napokban a szeretetre, a szépségre és az igazságra, amit akkor megtapasztaltak.

A.TREVOR BARKER
A Teozófiai Társulat tagja
London, 1923. szeptember

Mr. Smith
 Just.
 cleaned out a
 bunch of "bad" material
 action. M. Had your
 smashed a bunch of
 examine your "sticking" and
 for specimens. - put "sticking" and
 "bad" but will speak
 there be for me
 M.

M. Mester kézírása és aláírása, ami az összes levelén piros tintával vagy piros ceruzával jelenik meg.

Respectfully submitted to
the consideration of Mr. Simnett,
under the direct orders of
Brother Gost Hoomie.

Damodar K. Mavalankar

With the exception of fee-too
exaggerated - his views are quite
correct. Such is the impression
produced upon the native mind.
I trust, my dear friend, that you
add a paragraph showing the
Society in its true light. Listen
to your inner voice, and oblige
once more your's Ever faithfully
K.H.

K.H Mester kézírása és aláírása, amely kék tinta lecsapatásával jelent meg egy Damodar K. Mavalankar által korábban írt feljegyzésen. A K.H. Mestertől származó levelek többségében kék tinta vagy kék színű ceruza használatos.

AZ OCCULT WORLD LEVELEK SOROZAT

I. Levél

Kézhez véve Simlában, 1880. október 18. körül.

Ezt a levelet K.H. Mester küldte Sinnett úrnak a tibeti Toling Kolostorból, 1880. október 17-én vagy 15-én. Nem tudjuk, hogyan, vagy kinek a közvetítésével, de 2-3 nappal később már el is jutott a címzetthez, aki ekkor Simlában tartózkodott.

Ahogy az *Occult World* c. könyve lapjain elmagyarázza ezt, Sinnett úr szerint-bár kétségkívül eredetiek voltak - a Blavaskyné által 1880-ban Simlában bemutatott okkult jelenségek nem voltak a szkeptikusok számára minden tekintetben meggyőzőek. Elég könnyen lehet találni bennük olyan támadási pontokat, amikkel teljesen hiteltelenné tehetők ezek a jelenségek. De mivel szerinte ezek bizony valóságok voltak, igyekezett mindenki számára meggyőző körülmények között olyan jelenségek bemutatását elérni, amiknek valódiságát nem lehet ésszerűen megkérdőjelezni. Azt javasolta hát, hogy egy ilyen jelenség lehetne a londoni *Times* és a Simlában megjelenő *Pioneer* egyidejű, aznapi kiadásának kölcsönös, ellenoldali (sok tagú bizottság előtti) megjelenítése. A XIX. század végén ez nyilvánvaló és megkérdőjelezhetetlen bizonyítéka lett volna okkult erők létezésének. Ezt javasló levelét átadta Blavastkynének, aki 1-2 nap múltán jelezte neki, hogy számíthat válaszra. De mivel nem győzte kivárni és úgy érezte, talán nem volt elég meggyőző előző levelében, ismét írt a Mesternek. 1-2 nap elteltével egy este az íróasztalán találta meg a Mester alább olvasható válaszát mindkét levelére. (A ford.)

Nagyra becsült testvérem és barátom,

Pontosan azért, mert a londoni újság tesztje befogná a kétkedők száját – elképzelhetetlen. Bármilyen megvilágításban is lássák - a világ még mindig a felszabadulás, ha nem is a kibontakozás első szakaszában van, tehát – felkészületlen. Nagyon is igaz, hogy természetes, nem pedig természetfeletti eszközökkel és törvényekkel dolgozunk. De mivel egyrészt a tudomány képtelen lenne (jelenlegi állapotában) megmagyarázni a nevében adott csodákat, másrészt a tudatlan tömegek továbbra is csoda fényében tekintenének a jelenségre; mindenki, aki így tanúja lenne az eseménynek, elvesztené a lelki egyensúlyát, és az eredmények siralmasak lennének. Hidd el, így lenne – különösen neked, aki előállt az ötlettel, és az odaadó nőnek, aki olyan ostobán berohan a hírhedséghez vezető szélesre tárt ajtón. Ez az ajtó, bár egy olyan barátságos kéz nyitotta ki, mint a tiéd, nagyon hamar csapdává válna – és végzetessé az ő számára. És bizonyára nem ez a célod, ugye?

Örültek azok, akik csupán a jelenre koncentrálnak szándékosan becsukják a szemüket a múlt előtt, miközben már természetesen vakok a jövőre! Távol álljon tőlem, hogy az utóbbiak közé soroljalak – ezért megpróbálom elmagyarázni, mire gondolok. Ha eleget tennénk a kívánságodnak, tudod, milyen következményekkel járna a siker? A kérlelhetetlen árnyék, amely minden emberi újítás nyomában jár, tovább halad, mégis kevesen vannak, akik valaha is tudatában vannak közeledtének és veszélyeinek. Mire számíthatnak hát azok, akik olyan újítást kínálnak a világnak, amelyet - ha hisznek benne - az emberi tudatlanság miatt biztosan olyan sötét erőknek tulajdonítanak majd, amelyekben az emberiség kétharmada hisz és retteg

tőlük? Azt mondd – fél London megtérne, ha a megjelenés napján átadnál nekik egy *Pioneer* példányt¹. Kérlek hidd el, hogy ha az emberek hinnének ennek igaz voltában, megölnének még mielőtt körbe futhatnád a Hyde Parkot; ha nem hinnének benne, akkor a legkevesebb, ami történhet, az szavahihetőséged és a jó hírneved elvesztése – az ilyen eszmék terjesztése miatt. Egy olyan kísérlet sikerét, mint amelyet te javasolsz, ki kell számítani, és a körülötted élő emberek alapos ismeretén kell alapulnia. Teljes mértékben az emberek társadalmi és erkölcsi körülményeitől függ, miként hatnak rájuk az emberi elmét megmozgató legmélyebb és legrejtélyesebb kérdések – az emberben rejlő isteni erők és a természetben rejlő lehetőségek. Hányan vannak, még a legjobb barátaid, a környezetedben élők között is, akik több mint felszínesen érdeklődnek ezek iránt a nehezen felfogható kérdések iránt? Egy kezdet ujjain megszámlolhatnád őket. Fajotok azzal dicsekszik, hogy e században felszabadították a dogmatizmus és az intolerancia szűk ketrecében oly sokáig fogva tartott zsenialitást – a tudás, a bölcsesség és a szabad gondolkodás szellemét. Azt mondja, hogy cserébe a tudatlan előítélet és a vallási bigottság a régi idők gonosz Dzsinnjéhez hasonlóan de a tudomány Salamonjai által palackba zárva a tenger fenekén nyugszik, és soha többé nem tud a felszínre kimenekülve uralkodni a világ felett úgy, mint a régen; röviden, hogy a köztudat teljesen szabad, és kész elfogadni bármilyen bizonyított igazságot. Jaj, de valóban így van ez, tisztelt barátom? A kísérleti ismeretszerzés nem egészen 1662. óta létezik, amikor Bacon, Robert Boyle és Chester püspöke a királyi oklevél alapján "Láthatatlan Kollégiumukat" a kísérleti tudomány előmozdítására létrehozott társasággá alakították. Korszakokkal azelőtt, hogy a „Látnoki Terv” szerint a *Royal Society* valósággá vált volna, egy veleszületett vágy a rejtett dolgok megismerése iránt, a természet és a tanulmányozása iránti szenvedélyes szeretet minden generációban arra készítette az embereket, hogy megpróbálják mélyebben feltárni titkait, mint szomszédjaik tették. A *Roma ante Romulum fuit*² – egy olyan axióma, amelyet angol iskoláitokban tanítottak nekünk. A legrejtélyesebb problémák absztrakt vizsgálata nem Arkhimédész agyában merült fel spontán és addig érintetlen témaként, hanem inkább az ugyanabba az irányba mutató, olyan emberek által végzett korábbi kutatások tükröződéseként, akiket az ő idejétől ugyanolyan hosszú – sőt sokkal hosszabb – időszak választott el, mint amely titeket a nagy szirakúzeitól elválaszt. A „Eljövendő Korok³” *vrilje* a ma már kihalt fajok köztulajdona volt. És mivel most már e gigantikus őseinknek a pusztaság létezését is megkérdőjelezzük – bár a Himalájában, épp azon a területen, amely hozzátok tartozik, van egy barlangunk tele ilyen óriások csontvázaival – és mert amikor majd hatalmas testeiket megtalálják, elkerülhetetlenül a természet elszigetelt szörnyszüleményeinek tekintik őket, ugyanígy a *vril* - vagy *Akás*, ahogy mi nevezzük – is lehetetlenségnek, mítosznak lenne kikiáltva.

¹ A *Pioneer* egy Észak-Indiában, Allahabadban kiadott, India európai származású lakossága körében kedvelt, befolyásos újság volt. Akkoriban Sinnett úr volt a szerkesztője. (A ford.)

² Róma Romulus előtt is létezett (A ford.)

³ Utalás E. Bulwer-Lytton abban az időben népszerű, *Vril, the Power of the Coming Race* (Vril, az eljövendő faj ereje) című utópisztikus regényére. A *vril* ebben a természet erőinek akaratlagos irányításának képességét jelenti. (A ford.)

Márpedig az *Akash*, és kombinációinak, tulajdonságainak alapos ismerete nélkül hogyan remélhetné a tudomány, hogy magyarázatot tud adni az ilyen jelenségekre? Nem kételkedünk abban, hogy a tudományotok emberei nyitottak a meggyőzésre; mégis a tényeket először be kell nekik bizonyítani, először magukévá kell tegyék ezeket, a saját vizsgálati módszereik számára alkalmasnak kell bizonyulniuk, mielőtt készen állnak arra, hogy tényként ismerjék el ezeket. Ha csak a *Micrographia*¹ előszavát vizsgáljuk, Hooke felvetéseiben azt találjuk, hogy a tárgyak belső, mélyebb kapcsolatai kevésbé voltak fontosak számára, mint azok külső hatása az érzékekre - és Newton nagyszerű felfedezéseinek ő lett a legkíméletlenebb támadója. A mai Hooke-okból rengeteg van. Mint ez a régi idők tanult, de mégis tudatlan embere, modern tudósaitok is kevésbé törődnek azzal, hogy a tények közötti fizikai összefüggéseket kutassák, amik feltárhatnák számukra a természetben rejlő számos okkult erőt, hanem inkább a „tudományos kísérletek kézenfekvő csoportosítására” törekednek kísérleteikhez; így egy hipotézis legfontosabb tulajdonsága nem az, hogy *igaz*, hanem hogy az *hihető* legyen – szerintük. Ennyit a tudományról – amennyire megismertük – eddig. Ami az emberi természetet illeti, az általánosságban ugyanolyan most is, mint egymillió éve volt: önzésen alapuló előítélet; általános vonakodás arra, hogy feladjuk a dolgok bevett rendjét egy új életmód és gondolkodásmód érdekében – márpedig az okkult tanulmányok mindezt megkövetelik - és még sokkal többet is. Büszkeség és a makacs ellenállás az Igazsággal szemben, ha az csak megkérdőjelezi is a dolgokról alkotott korábbi elképzeléseiket – ezek a jelen kor, és különösen a középső és alsó társadalmi osztályok jellemzői. Mi lenne akkor a legmegdöbbentőbb jelenségek eredménye, ha beleegyeznénk azok létrejöttébe? Bármilyen sikeresek is legyenek, a veszély arányosan növekedne a sikerrel. Nem maradna más választásod, mint hogy folytasd, egyre fokozódva, vagy hogy saját fegyvereidnek essél áldozatul ebben a végtelen harcban az előítéletekkel és a tudatlansággal. Egyik bemutató a másikat kellene, hogy kövesse, és azokat be is kellene mutatni a közönségnek; minden bemutatott jelenségnek csodálatosabbnak kellene lennie, mint az előzőnek. A minapi megjegyzésed szerint senkitől sem várható el, hogy higgyen, hacsak nem saját szemével lát valamit. De vajon egy ember élete elegendő lenne ahhoz, hogy kielégítse a szkeptikusok egész világát? Talán könnyű lenne az eredeti, Simla-beli hívők számát százakra és ezrekre megnövelni. De mi van a százmilliókkal, akik nem lehetnének szemtanúk? A tudatlanok – akik nem tudnak megbirkózni láthatatlan közreműködők gondolatával – talán egy napon a látható szervezőkön vezetnék le dühüket; a magasabb és műveltebb osztályok továbbra is hitetlenkednének, mint mindig, és cafatokra tépnének titeket, mint korábban. Sokakhoz hasonlóan ti is hibáztattok minket szigorú titkolózásunkért. Csakhogy mi tudunk valamit az emberi természetről, amire hosszú évszázadok – sőt, korszakok – tapasztalata tanított minket. És tudjuk, hogy amíg a tudománynak van mit megtanulnia, és a vallási dogmatizmus árnyéka lebeg emberek tömegeinek szívében, addig a világ előítéleteit lépésről lépésre, nem pedig rohammal kell legyőzni. Ahogy a régmúlt időkben több Szókratész is volt, úgy a sötét Jövő is

¹ Utalás Robert Hooke 1665-ben kiadott, tudománytörténeti mérföldkőnek számító művére, amely elsőként adott betekintést világunk csak mikroszkóppal megfigyelhető részeibe. (*A ford.*)

több mártírt fog szülni. A hivatalos tudomány megvetően elfordította arcát a kopernikuszi gondolattól, amely megújította a számoszi Arisztarkhosz elméleteit, aki "állította, hogy a Föld körkörösén forog a saját középpontja körül" évekkel azelőtt, hogy az egyház Galileit feláldozta volna a Biblia gyalázásáért. VI. Edward udvarának legtehetségesebb matematikusát, Robert Recorde-ot a kollégái - akik kinevették a *Castle of Knowledge*-ben közölt felfedezéseit és "hiábavalónak fantáziáknak" nevezték azokat - hagyták éhen halni a börtönben. A Colchester-beli William Gilbertet – az angliai kísérleti tudomány igazi megalapítóját, Erzsébet királynő orvosát – megmérgezték csak azért, mert elég vakmerő volt megelőzni Galileit és rámutatott Kopernikusz tévedésére a "harmadik mozgással" kapcsolatban, amelyről komolyan állították, hogy a Föld forgástengelyének párhuzamosságát magyarázza! A Paracelsusok, az Agrippák és Deys-ek hatalmas tudását mindig is kétségbe vonták. A tudomány volt az, amely rátette szentséggyalázó kezét a '*De Magnete*', a '*The Heavenly White Virgin*' (*Akash*) és más hasonló nagy művekre. És a híres "Anglia és a Természet kancellárja" - Lord Verulam-Bacon - volt az, aki - miután elnyerte az Induktív Filozófia Atyja nevet - megengedte magának, hogy a fent említett emberekről, mint a "fantazmagóriák filozófiájának alkimistáiról" beszéljen.

Azt fogod gondolni, hogy mindez régen volt már. Valóban így van. De modern korunk krónikái nem különböznek lényegesen a régiekétől. És elég csak felidéznünk a médiumok közelmúltbeli üldöztetéseit Angliában, az állítólagos boszorkányok és varázslók elégetését Dél-Amerikában, Oroszországban és Spanyolország félreeső vidékein – hogy megbizonyosodjunk róla: az okkult tudományok igazi művelőinek egyetlen megmentője a közönség szkepticizmusában rejlik. A sarlatánok és bűvészek az "adeptusok" természetes pajzsai. A közbiztonságot csakis az garantálja, hogy titokban tartjuk a szörnyű fegyvereket, amelyeket különben felhasználhatnának ellene, és amelyek - ahogy mondták nektek - halálossá válnak a gonoszok és önzők kezében.

Befejezésül emlékeztetek benneteket arra, hogy az olyan okkult jelenségek, amelyekre vágytok, mindig is azok jutalmául szolgáltak, akik életüket *Saraswati* istennő – a mi árja Íziszünk – szolgálatának szentelték. Ha a kíváncsi tömegek megkapnák ezeket, mi maradna a hűség keveseknek? Sok javaslatod rendkívül ésszerű, és mérlegelni is fogjuk ezeket. Figyelmesen hallgattam a beszélgetést, amely Hume úrnál zajlott. Érvei tökéletesek az exoterikus bölcsesség szempontjából. De amikor eljön az idő és teljes betekintést nyerhet az ezotéria világába, annak törvényeivel - amelyek a jövő matematikai pontossággal történő kiszámíthatóságán, az okok szükségszerű következményein alapulnak, amely okokat mindig szabadon létrehozhatjuk és alakíthatjuk, de képtelenek vagyunk befolyásolni a következményeiket, amelyek így uralni fognak minket – akkor fogjátok mindketten, te is, ő is, megérteni, hogy a beavatatlanok számára miért tűnnek cselekedeteink gyakran ésszerűtlennek, ha nem egyenesen ostobának.

Következő leveledre nem tudok teljes mértékben válaszolni anélkül, hogy megfogadnám azoknak a tanácsát, akik általában az európai misztikusokkal foglalkoznak. Sőt, a jelenlegi levelet számos olyan pontban kielégítőnek fogod találni, amelyeket az előző leveledben

jobban kifejtettél; de kétségtelenül csalódást is okoz majd. Ami az újonnan kidolgozott és még megdöbbenőbb jelenségek létrehozását illeti - amelyeket a mi segítségünkkel követelnének tőled -, mint a stratégiát jól ismerő embernek, meg kell elégedned azzal a gondolattal, hogy kevés értelme van új pozíciók megszerzésének, amíg a már elért pozíciókat nem biztosítottad, és ellenségeid nincsenek teljesen tisztában azzal, hogy meg tudod védeni azokat. Más szóval, nagyobb számú okkult jelenséget hoztál létre magad és barátaid számára, mint amennyit sok átlagos kezdő évek alatt tapasztal. Először is, értesítsd a nyilvánosságot a bankjegy, a csésze és a cigarettapapírokkal végzett különféle kísérletekről, és hagyd, hogy megemésszék ezeket. Rá kell venni őket, hogy dolgozzanak ki egy magyarázatot. És mivel a közvetlen csalás abszurd vádján kívül soha nem lesznek képesek megmagyarázni ezek némelyikét, és míg a szkeptikusok teljesen elégedettek a bross előállítására vonatkozó jelenlegi hipotézisükkel - ezzel valóban jól teszel majd az igazság ügyének, és igazságosságot szolgáltatasz a nőnek, aki szenvedni kényszerül miatta. Bármennyire is elszigetelt, a *Pioneer*-ben megjelent eset még a semminél is értéktelenebbé - mindannyiótokra nézve határozottan károsra - válik, az újság szerkesztőjeként neked csakúgy, mint bárki más számára - ha megbocsátod, hogy tanácsnak tűnő véleményemet kínálom. Sem veled, sem vele szemben nem tisztességes, hogy mivel a szemtanúk száma nem tűnik elegendőnek a nyilvános figyelem megszerzéséhez, a te és hitvesed tanúságtétele hiábavalónak tűnik majd. Több eset együttesen megerősíti a te - mint a különböző események igazmondó és intelligens tanúja - pozíciódat, és mindegyik további jogot ad arra, hogy magabiztosan állítsd azt, amit tudsz. Szent kötelességgé teszi számodra, hogy oktasd a közönséget, és felkészítsd őket a jövőbeli lehetőségekre azzal, hogy fokozatosan megnyitod szemüket az igazságra. A lehetőséget nem szabad elszalasztani azért, mert nem bízol annyira saját egyéni érvelési képességeiben, mint Sir Donald Stewart teszi. Egy jól ismert jellemű tanú szava felér tíz idegen vallomással, és ha van valaki Indiában, akit a megbízhatósága miatt tisztelnek, az a *Pioneer* szerkesztője. Ne feledd, hogy csak egyetlen hisztérikus nő volt állítólag jelen az állítólagos mennybemenetelnél, és hogy azt a jelenséget soha nem erősítették meg ismétléssel. Mégis, közel 2000 éven át számtalan milliárd ember ama egyetlen nő vallomására alapozta hitét – pedig ő nem volt valami megbízható tanú. *Próbáld meg* – először dolgozz a rendelkezésére álló anyaggal, és akkor mi leszünk az elsők, akik segítenek neked további bizonyítékokat szerezni. Addig is, higgy nekem, mindig őszinte barátodnak.

KOOT HOOMI LAL SINGH¹.

¹ Ez az aláírásmód csak K.H. Mester néhány korai levelén jelenik meg, az után soha. Későbbi levelezésében a Mester azt mondta, hogy a „LAL SINGH”-et csak a levél lejegyzésében segédkező (akkor még) tanítványa, Djual Khool írta hozzá kéretlenül, talán egyfajta írói álnévnek szánva ezt. Mivel a Mester akkor nem ellenőrizte részletesen ezeket a leveleket, eleinte nem is fedezte fel a dolgot, csak később. De ez a név-elferdítés addigra már gyökeret vert, és azóta is gyakran lehet találkozni vele. (*A ford.*)

II . Levél

Kézhez véve: Simla, 1880. október 19.

Ezt a levelet K.H. Mester küldte Sinnett úrnak 1880. október 19-én, egy Kashmír-beli völgyből. A levél Blavatskynén keresztül, még aznap eljutott a címzetthez Simlában.

K.H. Mester első levele után A.O. Hume igen fellelkesült egy ilyen kapcsolatfelvétel lehetőségeitől, és maga is írt a Mesternek, hogy mindent feladva felajánlja szolgálatait a teozófia eszméinek terjesztésében, cserébe személyes találkozásokat és az okkult képzést várva tőle.

Sinnett pedig, az első levelét követően úgy vélte, a nyugati elme talán mégsem olyan „hajthatatlan”, ahogy a Mester látja, és bizonyos „feltételek” mellett, felajánlotta, hogy a Fehér Testvériséggel együtt dolgozzon az ügy érdekében. Sinnett és Hume már ekkor szorgalmazta egy olyan szervezet megalakítását, ami minden tekintetben függetlenül működne a Teozófia Társulattól, és közvetlenül a Fehér Testvériséggel állna kapcsolatban, onnan kapná iránymutatásait. (*A ford.*)

Nagyra becsült uram és testvérem,

Levelezésünkben mindaddig ellentmondunk egymásnak, amíg teljesen világossá nem válik, hogy az okkult tudománynak megvannak a saját kutatási módszerei, amelyek ugyanolyan rögzítettek és korlátlanok, mint amilyenek az ellenlábas fizikai tudomány módszerei. Ha az utóbbinak megvannak a maga előírásai, akkor az előbbinek is; és aki át szeretné lépni a láthatatlan világ határait, nagyjából annyira tudná előírni, hogyan kell eljárni ebben, mint az az utazó, aki megpróbálván behatolni Lhasza - az áldott - belső földalatti birodalmába, meg akarná mondani vezetőjének, hogy merre kell menni. A misztériumok soha nem voltak, és soha nem is lehetnek elérhetőek a nagyközönség számára, legalábbis addig nem, amíg el nem jön az a hön áhított nap, amikor a mi vallási filozófiánk egyetemessé válik. Soha nem birtokolta a természet titkait több, mint az emberek alig mérhető kisebbsége, bár tömegek voltak tanúi a birtoklás lehetősége gyakorlati bizonyítékainak. Az Adeptus a kutatók generációinak ritka virága; és hogy azzá váljon, engedelmessé kell lennie belső készítésének, függetlenül a világi tudomány vagy körültekintő éleselméjűség minden megfontolásától. Az szeretnéd, hogy közvetlenül kommunikálhass valamelyikünkkel, B.-né vagy bármilyen médium közreműködése nélkül. Az elképzelésem, ahogy én értem az lenne, hogy ilyen kommunikáció levelek útján - mint a jelenlegi is - vagy hallható szavak útján történjen, és így valaki közülünk vezessen a Társulat igazgatásában és elsősorban az oktatásában. Mindezt szeretnéd, de mégis, ahogy magad mondod, eddig nem találtál "elegendő okot" arra, hogy feladd akár csak "életmódodat" is – amely pedig közvetlenül ellehetetleníti az ilyen kommunikáció lehetőségét. Ez aligha ésszerű. Aki magasra akarja emelni a miszticizmus zászlaját, hogy hirdesse, uralkodása közel van, példát kell mutatnia másoknak. Neki kell az elsőnek lennie, és megváltoztatnia *ön maga* életmódját; és az okkult misztériumok tanulmányozását a Tudás létrája legfelső fokának tekintve, fennhangon kell hirdetni ezt a hivatalos tudomány és a társadalom minden ellenállásával szemben. „A Mennyek Országát erőszakkal szerzik meg” – mondják a keresztény misztikusok. A modern misztikus csak fegyverrel a kézben - készen a hódításra vagy pusztulásra - reménykedhet abban, hogy elérje célját.

Úgy véltem, első válaszom lefedte a második, sőt harmadik leveledben feltett kérdések nagy részét. Miután kifejtettem benne a véleményemet, miszerint a világ általánosságban éretlen az okkult erő bármilyen túlságosan megdöbbentő bizonyítékára, már csak az elszigetelt egyénekkal kell foglalkoznunk, akik hozzád hasonlóan az anyag fátyla mögé próbálnak behatolni az ősz-okok világába, azaz most már csak a te és Hume úr esetét kell megvizsgálnunk. Ez az úriember nagy megtiszteltetésben részesített azzal, hogy név szerint megszólított, feltéve néhány kérdést, és meghatározva azokat a feltételeket, amelyek mellett hajlandó komolyan dolgozni értünk. De mivel kettőtök indítékai és törekvései szögesen ellentétben állnak - és ezért eltérő eredményekhez vezetnének -, mindkettőre külön kell válaszolnom. Az első és legfontosabb szempont abban, hogy elfogadjuk vagy elutasítsuk az ajánlásokat, az a belső indíték, amely arra készítet titeket, hogy tanításainkat, és bizonyos értelemben útmutatásunkat kérjétek. Az utóbbi minden esetben feltételekhez kötött - ahogy én értem -, és ezért minden mástól független kérdés marad. Nos, mik a ti indítékaitok? Megpróbálom általánosságban meghatározni őket, a részleteket további megfontolásra hagyva. Ezek a következők: (1) a vágy, hogy pozitív és vitathatatlan bizonyítékokat kapjatok arra, hogy valóban léteznek olyan erők a természetben, amelyekről a tudomány semmit sem tud; (2) a remény, hogy egy napon - minél előbb, annál jobb, mert nem szerettek várni - elsajátíthatjátok ezeket, hogy képes legyetek - (a) bebizonyítani létezésüket néhány kiválasztott nyugati elmének; (b) a jövőbeli életet olyan objektív valósággként látni, amely a Tudás sziklájára épül - nem a hitre; és (c) végre megtudni - talán ez a legfontosabb, minden indíték közül, bár a legtitkosabb és a legjobban őrzött - a teljes igazságot Testvériségünkről és mi magunkról; röviden, hogy kétségszövegbevonhatatlan bizonyosságot szerezzetek arról, hogy a „Testvérek” - akiről mindenki annyit hall és akiket olyan kevesek láttak - valóságos lények - nem pedig egy zavaros elme hallucinációi és kitalált történetek. Ezek - számunkra a legkedvezőbbnek tűnő nézetben szemlélve - a ti „indítékaitok”, amiért hozzám fordultatok. És ugyanebben a szellemben válaszolok is, remélve, hogy őszinteségemet nem értelmezték félre, vagy nem tekintitek barátságtalan megnyilvánulásnak.

Számunkra tehát, ezek az indítékok, amelyek őszinték és minden világi szempontból komoly megfontolást érdemelnek - *önzőnek* tűnnek. (Ha valóban az a vágyad, amit vallasz - hogy megtudd az igazságot és tanítást kapj - tőlünk, akik egy egészen más világhoz tartozunk, mint amilyenben te élsz - meg kell bocsájtanod nekem azért, amit fentebb esetleg durva szóhasználatnak érzel.) Önzőek, mert tudnod kell, hogy a Teozófiai Társulat fő célja nem annyira az egyének törekvéseinek kielégítése, hanem inkább embertársaink szolgálata: és ennek a szónak, hogy „önző”, amely talán bántja füledet, olyan sajátos jelentése van számunkra, amivel nálad nem bírhat; ezért és elsősorban, nem szabad másképp értened, mint az előbbi értelmezés szerint. Talán jobban megérted majd, mire gondolunk, ha elmondjuk, hogy véleményünk szerint az emberiség jólétére irányuló legmagasabb törekvések önzéssel szennyeződnek be, ha az emberbarát elméjében ott leselkedik az önmaga hasznára törekvés vágya vagy az igazságtalanságra való hajlam árnyéka, még akkor is, ha ezekről nem tud semmit. Ugyanakkor mindig is azt szorgalmaztad, hogy hagyjuk végre el az Egyetemes Testvériség

eszméjét, megkérdőjelezted annak hasznosságát, és azt tanácsoltad, hogy a Társulatot kifejezetten az okkultizmus tanulmányozására szolgáló kollégiummá kellene átalakítani. Ez, tisztelt és nagyra becsült barátom és Testvérem - soha nem fog megtörténni!

Miután végig vettük a „személyes indítékokat”, elemezzük azokat a „feltételeket”, amelyekkel a közjó szolgálatában segítenének nekünk. Nagy vonalakban ezek a feltételek a következők. Először: a te szíves szolgálataiddal egy független Angol-Indiai Teozófiai Társulatot kell alapítani, amelynek irányításába a jelenlegi Társulat képviselői egyikének sem lesz beleszólása; másodsor: egyikünk „védelme alá veszi” az új testületet – „szabad és közvetlen kommunikációban áll a vezetőivel”, és „közvetlen bizonyítékot szolgáltat nekik arra vonatkozóan, hogy valóban rendelkezik a természet erőinek és az emberi lélek tulajdonságainak olyan magas szintű ismeretével, amely megfelelő bizalmat ébreszt vezetői adottságai iránt”. A saját szavaidat másoltam le, hogy elkerüljek minden pontatlanságot az álláspont meghatározásában. Az te szemszögedből tehát ezek a feltételek annyira ésszerűnek tűnhetnek, hogy nem válhatnak ki ellenérzést; sőt, honfitársaid – ha nem is minden európai – többsége oszthatja ezt a véleményt. Mi lehetne – mondhatnád – ésszerűbb annál, mint hogy megkérjük a tudását terjeszteni vágyó tanárt és az erre lehetőséget felajánló tanítványt, hogy találkozzanak szemtől szembe, és az egyik kísérleti bizonyítékokat adjon a másiknak arra vonatkozóan, hogy a tanításai helyesek? Világodnak képviselőjeként, aki benne él és teljes mértékben szimpatizál e világgal – kétségtelenül igazad van. De a mi másik világunk embereit - akik nem jártasak a te gondolkodásmódodban, és akiknek időnként nagyon nehéz követniük és elfogadniuk azt - aligha lehet hibáztatni azért, hogy nem reagálnak olyan készségesen a javaslataidra, amennyire azok ezt véleményed szerint megérdemlik. Az első és legfontosabb kifogásunk Szabályainkból ered. Való igaz, vannak iskoláink és tanáraink, tanítványaink és *shaberon*-jaink (magas rangú Adeptusaink), és az ajtó mindig kinyílik a megfelelő ember előtt, aki kopogtat. És mi mindig szívesen látjuk az újonnan érkezőt; – csak épp ahelyett, hogy mi mennénk el hozzá, neki kell hozzánk jönnie. Sőt mi több: hacsak el nem érte az okkultizmus ösvényén azt a pontot, ahonnan a visszatérés lehetetlen azáltal, hogy visszavonhatatlanul elkötelezte magát a szervezetünknek, soha – eltekintve a kivételesen fontos és sürgős helyzetektől – nem látogatjuk meg, sőt szemmel látható formában nem lépjük át a küszöbét sem.

Van-e közületek olyan, aki annyira vágyik a tudásra és az általa nyújtott jótékony erőre, hogy kész elhagyni a világát és a miénkbe jönni? Akkor jöjjön; de ne is gondoljon a visszatérésre, amíg a misztériumok pecsétje - még saját gyengesége vagy meggondolatlansága lehetőségeit is kizárva - le nem zárja ajkait. Jöjjön bátran, mint mesterhez a tanítvány, feltételek nélkül; vagy várjon, ahogy oly sokan mások tették, és érje be a tudás azon morzsáival, amelyek útjába kerülnek. És tegyük fel, hogy jönnének is – ahogy két honfitársatok és B. asszony tette, és ahogy O. úr fogja; tegyük fel, hogy mindent feladnátok az igazságért; hogy éveken át fáradtan kínlódnátok a nehéz, meredek úton, akadályoktól meg nem rettenve, minden kísértés alatt szilárdan állva; és hűségesen megőrizve szívetekben a rátok bízott titkokat próbatételként;

minden energiákkal és önzetlenül dolgoznátok az igazság terjesztésében és az emberek helyes gondolkodásra és helyes életre ösztönzésében – vajon igazságosnak tartanátok, ha mindeme erőfeszítések után biztosítanánk B. asszonynak vagy O. úrnak, mint „kívülállóknak” azokat a lehetőségeket, amelyeket ti most magatoknak kértetek? E két személy közül az egyik már élete háromnegyedét, a másik férfikorának fénykorát nekünk adta, és mindketten így fognak dolgozni életük végéig. Bár mindig jutalomra érdemesen dolgoznak, soha nem követelnek ilyet, és nem zúgolódnak, ha csalódnak. Még ha sokkal kevesebbet is érnének el, mint amennyit tesznek, nem lenne-e égbekiáltó igazságtalanság a javaslatod szerinti módon figyelmen kívül hagyni őket a Teozófiát segítő erőfeszítések egy fontos területén? A hálátlanság nem tartozik jellemhibáink közé, és nem is gondoljuk, hogy ezt akarnád javasolni nekünk...

Egyiküknek sincs a legcsekélyebb hajlama sem arra, hogy beavatkozzon a tervezett Angol-Indiai ág irányításába, vagy hogy irányítsa a tisztviselőit. De az új társulatnak, ha egyáltalán megalakul, (bár saját, megkülönböztető nevet visel) ténylegesen a Társulat egyik ágának kell lennie, ahogyan a londoni Angol Teozófiai Társulat is az, és hozzá kell járulnia annak életteliségéhez és hasznosságához vezető eszméje, az Egyetemes Testvériség ügyének előmozdításával és más gyakorlatias módokon.

Bármennyire is kifogásolhatóan mutatták be a jelenségeket, mégis volt – ahogy te is elismered – néhány olyan, amelyek kikezddhetetlenek. Az „asztalon kopogtatás, amikor senki sem ér hozzá” és a „csengőhangok a levegőben”, ahogy mondod, „mindig is kielégítőnek számítottak” stb. Ebből arra következtetsz, hogy a jó „teszt-jelenségek” könnyedén szaporíthatók a végtelenségig. Így is van – bárhol, ahol a magnetikus és egyéb körülmények ehhez folyamatosan fennállnak; és ahol nem kell egy esendő női testtel, rajta keresztül működnünk, amelyben – mondhatni - egy életerő ciklon tombol az idő nagy részében. De bármennyire is tökéletlen e látható közreműködőnk – és gyakran tényleg felettébb nehezen kezelhető és tökéletlen –, mégis ő a jelenleg elérhető legjobb számunkra, és jelenségei körülbelül fél évszázada ámulatba ejtik és zavarba hozzák korunk legokosabb elméit. Ha nem is ismerjük az „újságírói etikettet” és a fizikai tudományok követelményeit, még mindig rendelkezünk némi intuícióval az okok következményeiről. Mivel nem írtál semmit azokról a jelenségekről, amelyeket olyannyira meggyőzőnek tartasz, joggal feltételezhetjük, hogy sok értékes erő menne veszendőbe érdemi eredmények nélkül. Önmagában a „bross” ügy – a világ szemében – teljesen haszontalan, és az idő majd engem fog igazolni. Kedves szándékod teljesen kudarcot vallott.

Befejezésül: készek vagyunk folytatni ezt a levelezést, ha az okkult tanulmányokról fentebb bemutatott megközelítés megfelel neked. A leírt próbatételeken, bármilyen országhoz vagy fajhoz tartoztunk is, mindannyian keresztülmentünk.

Addig is, remélve a legjobbakat – mint mindig, most is hűséges barátod

KOOT HOOMI LAL SINGH.

III./A Levél

1880. október 8-án éjjel láttam K.H.-t asztrális formában – egy pillanatra felébredtem, de azonnal utána ismét eszméletlenné tettem (fizikai testemben), és testen kívül tértem magamhoz a szomszédos öltöző szobában, amikor megláttam egy másik Testvért, akit később Olcott „Serapis”-ként - „a legfiatalabb Chohan-ként” - azonosított. A látomásról szóló üzenet másnap reggel érkezett, és még aznap, vagyis 20-án, piknikezni mentünk a Prospect Hill-re, amikor megtörtént a „párna incidens”. (Sinnett úr feljegyzése)

Ezt a levelet K.H. Mester küldte Sinnett úrnak. nem tudjuk, honnan, vagy hogy mikor íródott. De mivel Blavatskynén keresztül jutott el a címzetthez, feltételezhetjük, hogy ez aznap, vagy egy nappal a Sinnett úr által kézhezvételét megelőzően lehetett. Ez pedig 1880. október 20-án Simlában történt. (A ford.)

Jó „Testvérem”,

Álmokban és látomásokban - legalább is, ha helyesen értelmezzük őket - aligha merülhet fel a „kétség árnyéka”. Bízom benne, hogy bebizonyíthatom neked valamivel, amit magammal vittem¹, hogy tegnap este ott voltam melletted. Hitvesed majd vissza fogja kapni a Hill²-en. Nincs rózsaszín papírom³, amire írhatnék, de bízom benne, hogy a szerény fehér is ugyanúgy megteszi majd ahhoz, amit mondanom kell.

KOOT HOOMI LAL SINGH.

III./B Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta egy Kasmír-beli völgyből. Nem tudjuk mikor, de mivel a levél Blavatskyné közvetítésével jutott el a Sinnetthez, feltételezhető, hogy ugyanazon a napon vagy az azt megelőzőn írta, mint amelyen Sinnett úr kézhez kapta. Ez pedig Simlában, 1880. október 20-án történt.

Előzmény: K.H. Mester tudta, hogy Sinnették vendégeikkel piknikezni mennek, és Sinnett úr egy jegyzetlapon üzenetet adott át Blavatskynének, hogy továbbítsa neki. Miközben a piknikezés folyt, Blavatskyné valamilyen a jelenlévőknek nem észlelhető kommunikációra kezdett figyelni. Rövidesen azt mondta a jelenlévőknek, hogy a Mester azt kéri, mondják meg, hová szeretnék, hogy a tegnap este általa Sinnettéktől magával vitt tárgyat elhelyezze? (Blavatskyné nem tudott erről a tárgyról, és nem is került a társaság látókörén kívül egész idő alatt.) Némi tévovázást követően Sinnett választása a társaság egy hölgy tagja által használt párnára esett, ami jó választásnak tűnt. Ám Sinnett asszony azt kérte, inkább az ő párnája *belsejébe* kerüljön a tárgy. Ekkor Blavatskyné saját szavaival megkérdezte a Mestert, hogy ez megfelel-e, és igenlő választ kapott. Ezekből kitűnik, hogy semmilyen előzetes tervezés nem volt elképzelhető, hiszen a résztvevők teljesen szabadon, öltözködésükkel jelölték ki a helyet. Úgy egy perc múltával Blavatskyné jelezte, hogy a párna felnyitható. Ez nem volt könnyű és gyors dolog,

¹ Ez a „valami” Sinnett asszony brossa volt, amit a következő napi, „2. bross esemény” keretében kapott vissza. (A ford.)

² Ez utalás lehet a Simla melletti Prospect Hill nevű területre, ahová piknikezni jártak a városból az emberek. (A ford.)

³ Utalás egy korábbi (szeptember 20-i) jelenségre, amikor Sinnett asszony egy Blavatskynétől „kölcsonvett” rózsaszínű papírlapon kapott üzenetet K.H. Mestertől. (A ford.)

de Sinnett asszonynak végül sikerült és belenyúlt a tollak tömegébe. Az első dolog, ami kezébe akadt, a Mester szokásos módon háromszögbe hajtott jegyzetlapon írt üzenete volt (ez volt a III./B levél), majd miközben Sinnett úr ezt olvasta, ő tovább kutatott és rálelt az üzenetben említett brossra. Ez volt az, amit előző éjjel magával vitt Sinnettéktől. (Ez az eset „2. számú bross esemény” néven ismert, mert az első ilyennek a leírása egy korábbi, *Occult World*-ben leírt, Hume asszony által elveszített bross előkerítésének esete volt.) Az így fellelt bross Sinnett asszony régi kedves darabja volt, amit öltözőasztalán tartott, ha épp nem viselte. Érdekes módon immár K.H. Mester monogramját is hordozta. A levelezésükkel kapcsolatos nehézség említése arra utal, hogy a Mester figyelte a vacsoránál lefolytatott beszélgetésüket, amiben Sinnett azon aggódott, hogy fog majd kapcsolatot tartani a Mesterrel, ha Blavaskyné távozik Simlából (*A ford.*)

„Drága Testvérem!”

Ez a 2. számú bross azért került ilyen nagyon különös helyre, hogy megmutassa neked, milyen egyszerűen létrehozható egy valódi jelenség, és mennyire még könnyebb kétségbe vonni a valódiságát. Tégy belátásod szerint, akár a konföderációsokkal is vehetsz engem egy kalap alá. A nehézséget, amiről tegnap este beszéltél a levelezésünkkel kapcsolatban, megpróbálom elhárítani. Egyik tanítványunk hamarosan ellátogat Lahore-ba és a N.W.P.-be¹, és küldünk neked egy címet, amelyet mindig használhatsz; hacsak nem inkább - párnákon keresztül szeretnél levelezni². Kérlek, vedd figyelembe, hogy a jelen levél nem a mi egyik szállásunkról, hanem egy kasmíri völgyből származik.

Jobban, mint valaha odaadó híved,

KOOT HOOMI LAL SINGH.

III./C Levél

Ezt a levelet az előző folytatásának kell tekinteni. Megírásának és a címzethez eljutásának körülményei megegyeznek az előző levélével.

Háttér: még mielőtt a Prospect Hill-i piknikezés véget ért volna, Sinnett úr írt pár köszönő sort a Mesternek, és ezt a papírlapot átadta Blavatskynének továbbításra. Később a feleségével együtt távoztak, és nem tudtak arról, mihez kezdett Blavaskyné az üzenettel. Sinnett egy kissé csalódott volt, mert a Mester nem reagált az üzenetére, mielőtt a társaság szétszéledt volna. Ám aznap este, miközben Sinnették és vendégeik éppen helyet foglaltak a vacsora asztalnál, Sinnett úr a szalvétájába hajtogatva találta az alábbi levelet. (*A ford.*)

Még néhány szó: miért kellett volna csalódottnak lenned, hogy nem kaptál közvetlen választ az utolsó üzenetedre? Körülbelül fél perccel azután kaptam meg a szobámban, hogy a párnahuzat jelenséghez szükséges eszközöket előkészítették és teljes mértékben működésbe hozták. És – hacsak nem biztosítottalak arról, hogy egy ilyen természetű embernek nem kell

¹ A *North-Western Provinces* (az egykori Brit-India egyik közigazgatási területének) rövidítése. (*A ford.*)

² Utalás egy Blavatskyné közreműködésével bemutatott okkult jelenségre. Sinnett úr K.H. Mester eme levelét és Sinnett asszony III./A levélben említett brossát a „Dombon” piknikező társaság előtt, öreg hordszéke hátpárnájából vette kézhez. (*A ford.*)

félnie attól, hogy „becsapják” – nem volt szükség válaszra. Egy szívességet mindenképpen kérek tőled, mégpedig azt, hogy te – az egyetlen fél, akinek valaha bármit is ígértünk és aki most elégedett lehetsz -, próbáld meg megbékíteni a felpaprikázott őrnagyot, megértetve vele milyen otromba és igazságtalan volt¹.

Hűségese híved

KOOT HOOMI LAL SINGH.

IV . Levél

Emlékem szerint kézhez véve november 5-én.

O. ezredes és felesége 1880. december 1-jén érkeztek meg házunkba, Allahabadba. O. ezredes 3-án Benareszbe ment – felesége 11-én csatlakozott hozzá. Mindketten 20-án tértek vissza Allahabadba, és 28-ig maradtak.

A.P.S.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak Ammrítar-ból, valamikor 1880. október 27-29. között. A levél Blavatskynén keresztül november első napjaiban jutott el Sinnethez, aki ekkor Allahabadban volt.

Háttér: az előző levelekben említett Prospect Hill-i piknikezés után Olcott ezredes arra számított, hogy Sinnett úr közlése a tapasztaltakat a *Pioneer* hasábjain. Mivel Sinnett úr nem tette meg ezt, hát Olcott ezredes maga írt egy cikket a Társulat tagságának belső használatára szánva, és levélben elküldte a Társulat akkori központjába. Ebben részletesen leírt több jelenséget – köztük az ún. „(2. számú) bross eseményt”, amiben több neves brit személyiség nevét is megadta tanúként- azok hozzájárulása nélkül. A cikk valahogy a *Times of India* újság birtokába jutott, és le is közölték, gunyoros kommentárok kíséretében, kínos helyzetbe hozva számos rangos személyt, de nem adva módot semmilyen válaszra sem nekik, sem a Társulatnak. (A cikket később a Bombay Gazette is átvette, tovább súlyosbítva a dolgot.)

Ekkor K.H. Mester épp úton volt hazafelé Tibetbe, hogy megvitassa a *Maha Chohan*-nal a legutóbbi fejleményeket, valamint Hume úr újkeletű felajánlkozását. Útközben érte őt az „öreg hölgy” (Blavatskyné) felkiáltása, amit a Mester e levelében úgy idéz fel, hogy „Olcott megint ránk nyitotta a poklok kapuját”. (A ford.)

Amrita Saras, október 29.

Kedves Testvérem,

Biztosan nem kifogásolhatnám az általad használt kedves stílust, amikor név szerint szólítasz, mivel ez, ahogy mondod, egy olyan személyes nagyrabecsülés eredménye, amely még nagyobb, mint amit eddig tőled megérdemeltem. Az elszigetelt „Ashrum-jainkon” kívüli fárasztó világ konvenciói alig aggasztanak minket; legkevésbé most, amikor szorgos munkásokat, nem pedig ceremónia mestereket, és nem megfigyelőket, hanem

¹ Utalás a „csésze és alátétje” jelenség bemutatása után Blavatskyné és az „őrnagy” között lejátszódott csetepatéra. Ebben az „őrnagy” és neje -a jelenség szemtanúi - bár először ők maguk is készek voltak tanúskodni annak hitelességéről, de pár perc múlva meggondolták magukat és lényegében csalással gyanúsították meg Blavatskynét. Ez végtelenül feldühítette az utóbbit, és a közöttük kialakult ingerült szóváltás miatt az „őrnagy” nyilván neheztelt rá később. (A ford.)

elkötelezetteket keresünk. Egyre inkább a merev formalizmus terjed, és igazán örülök, hogy ilyen váratlan szövetségesre találtam egy olyan helyen, ahol eddig nem volt túl sok – az angol társadalom magasan képzett osztályai között. Bizonyos értelemben válságot élünk át, és szembe kell néznünk vele. Azt mondhatnám, hogy két válságról van szó – az egyik a Társulaté, a másik Tibeté. Mert bizalmasan elmondhatom, hogy Oroszország fokozatosan gyűjti erőit az ország jövőbeli inváziójára egy kínai háború ürügyén. Ha nem jár sikerrel, az nekünk köszönhető; és ebben legalább megérdemeljük a háládat. Látnod tehát, hogy súlyosabb dolgokon kell gondolkodnunk, mint kis társulatokén; mégsem szabad elhanyagolni a Teoz. Társ.-ot. Az ügy lendületet vett, amely, ha nem jól irányítják, nagyon rossz következményeket szülhet. Emlékezz vissza az általad csodált Alpok lavínaira, amelyeken gyakran gondolkodtál, és ne feledd, hogy eleinte kicsi a tömegük, és csekély a lendületük. Mondhatni, közhelyes hasonlat, de nem tudok jobb példát elképzelni, amikor a jelentéktelen események fokozatos halmozódását látom, amelyek fenyegető végzetté válnak a Teoz. Társ. számára. Egészen erőteljesen hatott rám egy dolog a minap, amikor Konenlun – ti Karakorumnak hívjátok – szorosain ereszkedtem le, és láttam egy lavinát lezúdulni. Személyesen mentem el főnökünkhöz, hogy benyújtsam Hume úr fontos ajánlatát, és Ladakh-ba hazafelé menet keltem át rajta. Nem tudom, milyen más töprengések következhetek volna még. De épp, amikor kihasználtam volna a mélységes csendet, amely általában az ilyen kataklizmákat követi, hogy tisztább képet kapjak a jelenlegi helyzetről és a Simla-beli „misztikusok” hangulatáról, durván visszarángattak éber állapotba. Egy ismerős hang, ugyanolyan éles, mint amit Saraswati pávájának tulajdonítanak – amely, ha hihetünk a hagyománynak, elriasztotta a Nágák királyát –, az áramlatok mentén ezt kiáltotta: „Olcott megint ránk nyitotta a poklok kapuját! ...az angolok megőrülnek. Koot Hoomi, *gyere gyorsabban és segíts!*” – és izgalmaiban észre sem vette, hogy angolul beszél. Azt kell mondanom, hogy az „öreg hölgy” táviratai valóban úgy találják el az embert, mint a kövek egy parittyából!

Mit tehettem volna mást, mint hogy jövök? Haszontalan volt vitatkozni az űrben valakivel, aki teljes kétségbeesésben és erkölcsi káoszban volt. Elhatároztam hát, hogy kilépek a sok évnyi elszigeteltségből, és egy kis időt töltök vele, hogy amennyire csak tudom, megvigasztaljam. De barátunk nem az a fajta, akinek az elméjében Marcus Aurelius filozofikus beletörődése tükröződne. Nála a sors nem úgy rendelte, hogy azt mondhatná: „Királyhoz méltó dolog, ha az ember jót tesz azért, hogy rosszat halljon magáról.” Néhány napra jöttem, de most rádöbbszem, hogy magam sem bírom tartósan elviselni még saját honfitársaim bénító magnetizmusát. Láttam néhány büszke, öreg szikhünket részegen tántorogni szent templomuk márványburkolatán. Hallottam egy angolul beszélő *vakil*-t¹, aki a Jóga Vidya és a teozófia ellen szónokolt, hazugságnak és téveszmének nevezve ezeket, kijelentve, hogy az angol tudomány felszabadította őket az ilyen „megalázó babonák” alól, és azt mondta, hogy Indiára nézve sértés azt állítani, hogy mocskos jógik és Sunnyasi²-k bármit is tudnak a

¹ Az indiai jogrendszerben képzett, de pusztán levelek vagy okiratok megírására is felfogadható személy. (A ford.)

² Vallásos aszkéták Indiában (A ford.)

természet titkairól; és hogy bármely élő ember képes, vagy valaha is képes lenne bármilyen okkult jelenséget véghez vinni! Már holnap hazafelé indulok.

A levél kézbesítése valószínűleg néhány napig késik, olyan okok miatt, amelyeknek részletei számodra érdektelenek. Addig is táviratban megköszöntem, hogy készségesen teljesítetted kívánságaimat azokban az ügyekben, amelyekre a 24-i levelében utaltál. Örömmel látom, hogy nem mulasztottál el a világ elé tárni, mint lehetséges "konföderációt". Ezzel azt hiszem már 10-en vagyunk, nemde? De elismerően azt kell mondanom, hogy ígéretedet jól és hűségesen teljesítetted. Leveledet öt perccel később megkaptam Armitsurban, 27-én, délután 2 órakor, körülbelül harminc mérfölddel Rawapindi-n túl, és ugyanaznap délután 4 órakor Jhelumból távirati úton elküldtettem visszaigazolást. Gyorsított kézbesítési és kommunikációs módszereinket tehát, mint látni fogod, nem nézheti le a nyugati világ, de még az árja, angolul beszélő, szkeptikus *vakil*-ok sem.

Nem kívánhatnék egy szövetségestől igazságosabb hozzáállást, mint amiben most kezded találni magad. Testvérem, máris jelentősen megváltoztattad a hozzáállásodat irányunkban: mi akadályozza meg, hogy egy napon tökéletesen és kölcsönös megértsük egymást?

Hume úr javaslatát alaposan és körültekintően mérlegeltük. Kétségtelenül tájékoztatni fog a neki írt levelemben kifejtett eredményekről. Hogy vajon ugyanolyan méltányosan áll-e majd a mi „cselekvési módjainkhoz”, mint te – az más kérdés. A mi *Maha*-nk (a „Főnök”) megengedte, hogy mindkettőtökkel levelezek, sőt – abban az esetben, ha megalakulna egy Angol-Indiai Társulat – egy napon személyesen is kapcsolatba kerüljek azzal. Most már minden teljes mértékben rajtad múlik. Többet nem mondhatok. Teljesen igazad van abban, hogy barátaink hozzáállása az angol-indiai világban jelentősen javult a simlai látogatásnak köszönhetően; és az is igaz, bár szerénységed miatt nem mondasz ilyet, hogy ezért főként neked tartozunk hálával. De a bombayi kiadványok szerencsétlen eseményeitől függetlenül sem lehetséges sokkal többet várni a te népedtől, mint hogy jóindulatú semlegességet tanúsítsanak a miénk iránt. Annyira apró az érintkezési pont az általunk képviselt két civilizáció között, hogy szinte azt mondhatnánk, egyáltalán nem is érintkeznek. És nem is tennék, ha nem lennének azok a kevesek – mondhatni különcök? –, akik, mint te, jobb és merészebb álmokat dédelgetnek, mint a többiek; és gondolatébresztően, csodálatra méltó merészségükkel összehozzák a kettőt. Eszedbe jutott már, hogy a két bombayi kiadványt, ha nem is befolyásolták, legalább nem akadályozták meg azok, akik megtehették volna, mert látták a nagy felfordulás szükségességét, hogy ezzel kettős hatást érjenek el: a bross-bomba után szükséges figyelemelterelést és talán, hogy próbára tegyék az okkultizmus és a teozófia iránti személyes érdeklődést is? Nem mondom, hogy így *történt*; csak azt kérdezem, hogy eszedbe jutott-e valaha ez a lehetőség. Már utaltam rá, hogy ha az ellopott levélben szereplő részleteket a *Pioneer*-ban – egy erre sokkal alkalmasabb helyen, ahol ésszerűbben kezelték volna – korábban közölték volna, akkor senkinek sem érte volna meg ellopni azt a dokumentumot a Times of India számára, és ezért *nevek* sem jelentek volna meg benne.

Olcott ezredes kétségtelenül „nem tart lépést az angolok változó érzelmeivel” a két társadalmi osztályban; de mégis jobban illeszkedik a *miénkhez*, mint bárki az utóbbiakból. Benne *minden* körülmények között megbízhatunk, és felajánlotta nekünk hűséges szolgálatát, bármi történjen is. Kedves Testvérem, az én hangom a pártatlan igazság visszhangja. Hol találhatunk az övéhez hasonló odaadást? Ő az, aki soha nem kérdőjelez meg semmit, hanem engedelmeskedik; aki számtalan hibát követhet el túlzott buzgalmából eredően, de soha nem tétovázik helyrehozni hibáját, még a legnagyobb önmegaláztatás árán sem; aki a kényelem, sőt az élet feláldozását is olyan dolognak tartja, amit szükség esetén derűsen meg kell kockáztatni; aki bármilyen ételt megeszik, vagy akár nélkülözi is azt; bármilyen ágyon elalszik, bárhol dolgozik, barátkozik bármely kitalálással, elvisel bármilyen nélkülözést az ügyért. . . . Elismerem, hogy a kapcsolata egy Angol-Indiai Társulattal „rossz” lenne – ezért nem is lesz több köze hozzá, mint a Brit Társulathoz (Londoni Alosztály). Kapcsolata tisztán névleges lesz, és még inkább azzá tehető, ha a szabályaitokat gondosabban fogalmazzatok meg, mint amilyenek az utóbbié; ezáltal olyan önigazgató vezetési rendszert határoznátok meg a szervezetnek, amely ritkán, vagy egyáltalán nem igényelne külső beavatkozást. De egy független A.-I. Társulat létrehozása akár egészben, akár részben ugyanazokkal a célokkal, mint az anya szervezet Társulaté, és ugyanazokkal az irányítókkal a színpadok mögött nemcsak halálos csapást jelentene a Teoz. Társ.-ra, hanem dupla munkát és fejfájást is jelentene számunkra anélkül, hogy bármelyikünk bármilyen, ezeket ellensúlyozó előnyt is tapasztalhatna. Az anya Társulat soha a legcsekélyebb mértékben sem avatkozott bele az Angol Teozófiai Társulat, sőt más vallási vagy filozófiai irányultságú szervezetek dolgaiba sem. Miután megalapított egy új alosztályt vagy közreműködött ebben, az anya Társulat alapító okiratot ad neki (amit most a mi engedélyünk és aláírásaink nélkül nem tehet meg), általában visszavonul a színpadok mögé, ahogy mondanád. További kapcsolata ezekkel arra korlátozódik, hogy negyedévente beszámolót kap a tevékenységükről és az új tagok listájával, jóváhagyja a kizárásokat – ezt csak akkor, ha kifejezetten felkérjük közvetítőként a beavatkozásra az Alapítók velünk fenntartott közvetlen kapcsolata miatt – stb.; soha másképp nem avatkozik bele az ügyeikbe, kivéve akkor, ha egyfajta fellebbviteli fórumként folyamodnak hozzá. És mivel ez utóbbi csak rajtatok múlik, mi akadályozza meg a tervezett társulatokat abban, hogy gyakorlatilag független maradjon? Mi sokkal nagylelkűbbek vagyunk, mint ti, angolok velünk szemben. Nem fogunk arra kényszeríteni titeket, sőt még csak nem is kérjük, hogy fogadjatok el egy általunk jelölt hindu „képviselőt” ebben a társulatban, hogy az anya szervezet, mint Legfőbb Hatalom érdekei felett őrködjön, ha egyszer függetlennek nyilvánítottunk titeket; egyszerűen megbízunk hűségetekben és becsületszavatokban. De ha most annyira ellenszenvesnek találod Olcott ezredes – egy a te fajodhoz tartozó amerikai – pusztán névleges vezetői felügyeletének gondolatát, akkor biztosan lázadnál egy hindu diktátumai ellen, akinek a szokásai és módszerei a saját népére jellemzőek, és akinek a fajtáját – minden természetes jóindulatod ellenére – még csak megtűrni sem tanultad meg, nemhogy szeretni vagy tisztelni. Jól gondold meg, mielőtt útmutatást kérsz tőlünk. Legjobb, legtanultabb és legszentebb Adeptusaink a „zsíros tibetiek” és a Panjab-i Singhek fajtájához tartoznak – tudod, minden ereje és bátorsága ellenére az oroszán is közmondásosan piszkos és támadó természetű állat.

Biztos, hogy jó honfitársaid könnyebben megbocsátanak a mi hindu modortalanságainkat, mint ugyanezeket amerikai rokonaiktól? Ha megfigyeléseim nem vezettek félre, azt mondanám, hogy ez kétséges lenne. A nemzeti előítéletek jellemzően eltorzítják az ember tisztánlátását. Azt mondod, hogy „mennyire örülnénk, ha az, aki vezetne, épp te magad lennél”, ezzel méltatlan levelezőpartneredre utalva. Jó testvérem, biztos vagy benne, hogy a levelezésünkből fakadó kellemes benyomás nem szűnne meg azonnal, ha meglátnál? És melyik szent *Shaberon*-unknak volt része akár csak abban a csekély egyetemi oktatásban és az európai modor megismerésében is, ami nekem osztályrészül jutott? Egy példa: arra kértem B.-nét, hogy válasszon ki egyet két-három született misztikus és *Yoga Vidya*-t tanulmányozó árja Punjab-beli közül, akit – anélkül, hogy túlságosan felfedném előtte magam – a témát ismerő, avatott közvetítőként jelölhetnék ki közted és köztünk, és akit egy ajánlólevéllel szerettem volna elküldeni hozzád, hogy beszéljen neked a Jógáról és annak gyakorlati lehetőségeiről. Ez a fiatalember, aki olyan tiszta, mint maga a tisztaság, akinek törekvései és gondolatai a legspirituálisabb, legfelemelőbb fajtából valók, és aki pusztán önerejéből képes volt behatolni a forma nélküli világok régióiba, ez a fiatalember nem alkalmas – egy szalonban megjelenésre. Miután elmagyarázta neki, hogy országának legnagyobb hasznára válna, ha segítene neked megalapozni egy angol misztikus szerveződést azzal, hogy a gyakorlatban bebizonyítja nekik, milyen csodálatos eredményekre vezet a Jóga tanulmányozása, B.-né óvatosan és nagyon finoman arra kérte, hogy cseréljen ruhát és turbánt, mielőtt elindul Allahabadba – mert bár nem adta meg az okát, de azok nagyon *piszkosak és ápolatlanok* voltak. Mondd meg Sinnett úrnak – mondta –, hogy hozol neki egy levelet K. Testvérünktől, akivel levelezésben áll. De ha bármit kérdez tőled, akár róla, akár a többi Testvérről, válaszolj neki egyszerűen és őszintén, hogy nem szabad bővebben erről a témáról beszélned. Beszélj a Jógáról, és bizonyítsd be neki, milyen erőkre tettél szert. Ez a fiatalember, aki akkor beleegyezett mindebbe, később a következő különös levelet írta: „Asszonyom” – mondta –, „ön, aki az erkölcs, az igazság stb. legmagasabb normáit hirdeti, rávett arra, hogy egy szélhámos szerepét játsszam el. Azt kérte tőlem, hogy cseréljem le *az én ruháimat*, elkerülendő, hogy hamis benyomást keltssek a személyiségemről, és összezavarjam az úriembert, akihez küldött. És mi van, ha megkérdezi, hogy személyesen ismerem-e Koot Hoomit? Akkor hallgatnom kellene, és hagynom kellene, hogy azt higgye, ismerem? Ez hallgatólagos hazugság lenne, és ha bűnös lennék benne, visszakerülnék a lélekvandorlás szörnyű örvényébe!” Íme egy példa arra, milyen nehézségekkel kell megküzdenünk. Nem tehetjük meg, hogy egy *próbatanítványt* küldjünk hozzád addig, míg el nem kötelezted magad mellettünk – vagy nem küldünk senkit, vagy olyat kell küldenünk, aki legjobb esetben is megdöbbenthet, netán rögtön a viszolygásodat váltja ki! A levelet én adtam volna át neki sajátkezűleg; csak meg kellett volna ígérnie, hogy hallgat azokról a dolgokról, amelyekről semmit sem tud, és amelyekről csak hamis képet adhat neked, e mellett tisztábbnak kellett volna tűnnie, mint általában. Előítéletek és a tanok szó szerinti értelmezése megint. Több mint ezer éven át – mondja Michelet¹ – a keresztény szentek soha

¹ Jules Michelet francia történész, aki írásaiban a keresztény klérust ostromozta. (A ford.)

nem mosakodtak! Meddig félnek még szentjeink ruhát váltani, attól tartva, hogy *marmalik*-oknak és a rivális, tisztább szekták újoncainak nézik őket?

De ezek a nehézségeink nem akadályozhatnak meg téged abban, hogy elkezd munkádat. O. ezredes és B.-né láthatóan hajlandóak *személyesen felelősséget* vállalni mind érted, mind Hume úrért, és ha te magad is hajlandó vagy kezességet vállalni bárkiért, akit szervezeted az A.-I. Teoz. Társ. vezetőjévé választ, akkor elégedettek vagyunk és a kísérlet megkezdődhet. A terep a tiéd, és senkinek nem lesz joga beleavatkozni a munkádba, kivéve engem a Főnökeink nevében, ha már egyszer megtiszteltél azzal, hogy mások helyett engem választottál. De mielőtt valaki megépíti a házat, elkészíti a tervet. Mi lenne, ha megfogalmaznál egy memorandumot az általad elképzelt A.-I. Társulat alapszabályáról és vezetési elveiről, és azt elküldenéd megfontolásra? Ha Főnökeink egyetértenek vele – és ők biztosan nem akadályoznák az egyetemes haladást, vagy hátráltatnák ezt a magasabb rendű célt szolgáló törekvést –, akkor máris megkapod a jóváhagyást. De először látniuk kell a tervet. És arra kell kérjelek, hogy egy percre se feledd, az új Társulatnak nem szabad elszakadnia az anyatestülettől; szabadon intézheted ügyeidet a saját belátásod szerint anélkül, hogy az elnök legkisebb beavatkozásától is tartanod kelljen egészen addig, amíg át nem hágod az általános Szabályokat. És ezzel a 9. cikkely szem előtt tartására gondolok. Ez az első gyakorlatias javaslat egy cisz- és transzhimalájai „barlanglakótól”, akit megtiszteltél a bizalmaddal.

És most személyesen rólad. Távol álljon tőlem, hogy elbátortalanítsak egy olyan készséges embert, mint te, azzal, hogy áthághatatlan akadályokat állítsak a fejlődésed útjába. Mi soha nem panaszkodunk az elkerülhetetlen miatt, hanem megpróbáljuk a legjobbat kihozni a legrosszabból. És bár nem zárjuk ki és nem is rángatjuk be az okkultizmus titokzatos birodalmába azokat, akik vonakodnak, és soha nem riadunk vissza attól, hogy szabadon és félelem nélkül kifejezzük véleményünket, mégis mindig készek vagyunk segíteni azoknak, akik hozzánk fordulnak; még az agnosztikusoknak is, akik olyan tagadó álláspontot képviselnek, ami *„csak jelenségeket ismer el, és nem hajlandó semmi másban hinni.”* Igaz, hogy egy nő férfi nem válhat adeptussá, de ettől még - anélkül, hogy törekedne „Rádzsa jógivá” válni - bizonyos erőkre szert tehet, és ugyanannyi jót tehet az emberiségnek, sőt gyakran többet is, ha az ő világának térfelén marad. Ezért nem kérünk téged arra, hogy elhamarkodottan változtasd meg életed rögzült szokásait, mielőtt teljesen meggyőződnél annak szükségességéről és előnyeiről. Olyan ember vagy, akit hagyni kell, hogy önmagát vezesse, és ez nagy biztonsággal így is maradhat. Elszántságod sokat érő: az idő majd meghozza az eredményeket. Több módja is van az okkult tudás megszerzésének. „Sok füstölőszemcsét szánnak ugyanarra az oltárra: az egyik hamarabb hullik a tűzbe, a másik később – az időkülönbségnek nincs jelentősége” – mondta egy nagy ember, amikor megtagadták tőle a bebocsátást és a legmagasabb beavatást a misztériumokba. Panaszos felhangot érzek ki a kérdésedből, hogy vajon valaha is megismétlődik-e a látomás, amit a piknik előtti este tapasztaltál. Azt hiszem, ha minden este látomásod lenne, hamarosan egyáltalán nem „becsülnéd” azokat. De van egy sokkal nyomósabb ok, amiért nem szabad az ilyesmit túl gyakran ismételni – mert ez erőink pazarlása

lenne. Ahányszor csak én, vagy bármelyikünk kommunikálni tud veled, akár álmok, éber benyomások, levelek (párnán keresztül vagy másképp) vagy asztrális formában tett személyes látogatások útján–, meg fogjuk tenni. De ne feledd, hogy bár Simla csak 7000 lábbal van magasabban, mint Allahabad, de még ebben az esetben is óriásiak a leküzdendő nehézségek. Ódzkodom attól, hogy túl magas elvárásokat ébresszek benned, mert hozzád hasonlóan én sem szívesen ígérek olyat, amit különböző okokból majd nem tudok teljesíteni.

Az „Egyetemes Testvériség” kifejezés nem holmi üres frázis. Mi az emberiség tömegeinek minden mást felülíró jogait tartjuk szem előtt, ahogy azt Hume úrnak írt levelemben is megpróbáltam elmagyarázni, amit hasznos lenne kölcsönkérned. Ez az egyetlen szilárd alapja az egyetemes erkölcsnek. Ha álom is, legalább nemes álom az emberiség számára: és minden *igaz adeptus* erre törekszik.

Hűséges barátja,

KOOT HOOMI LAL SINGH.

V . Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak Umballa-ból. Nem tudjuk mikor írta, de Blavatskynén keresztül jutott el Sinnetthez, aki végül Allahabadban, valamikor 1880. decemberének első napjaiban kapta kézhez.

Háttér: mielőtt elutazott volna Simlából, Sinnett úr ajánlott levelet küldött Blavatskynének, aki ekkor betegségéből Mesterénél félig-meddig már felépülve, úton volt vissza Bombaybe, és épp Amritsarban időzött. Ezt a levelet október 27-én du. 2 órakor kézbesítették neki (postai feljegyzés tanúsága szerint). Ekkor a Mester vonaton ült (a mai Pakisztán területén), és hozzá tartott, hogy meglátogassa. Blavatskyné Sinnett levelét azonnal továbbította K.H. mesternek, aki ezt du. 2:05-kor meg is kapta, majd a következő állomáson (Rawalpindi-től nem messze, Jhelumban) leszállt a vonatról és táviratban nyugtázta a levél kézhezvételét Sinnettnek, amit természetesen a távírda annak rendje és módja szerint rögzített és iktatott. A Mester egyúttal megbízta Blavatskynét, hogy Sinnett levelének eredeti borítékát-rajta az ajánlott levél feladásának pontos idejével- juttassa vissza hozzá. Eleinte Sinnett úr nem értette, miért kellene megőriznie ezt a borítékot, de később rájött. Ez ugyanis – összevetve a kézhezvételét nyugtázó távirat dátumával és idejével – az okkult átvitel kivételével kizárt bármilyen más lehetőséget az ajánlott levele kézbesítésére. Később K.H. mester arra kérte, hogy szerezze be a feladott távirat kézírásos eredetijét, amit Sinnett meg is tett. Ma ez is megtalálható a British Museum *Mahatma Letters* gyűjteményében, és a levél eredeti borítékával együtt kétséget kizáró bizonyítéka annak, hogy Blavatskyné percek alatt több száz mérföldnyi távolságba eljuttatta Sinnett úr üzenetét.

A levélnek volt egy utóirat rész is, ami külön lapon lévén elkeveredett a többitől. Ezért a könyv szerkesztésekor külön levélként kezelték – így lett belőle a CXXVI. Levél, (*A ford.*)

Kedves Barátom!

Nálam van a november 19-i leveled, melyet különleges ozmózissal kivontunk a Meerut-beli borítékból, és az a leveled is, amit a mi „öreg hölgyünknek” írtál, félig üres ajánlott borítékban, biztonságban elküldve Cawnpore-ba, és ami miatt ő átkozott engem. De jelenleg túl gyenge

ahhoz, hogy asztrális postást játsszon. Sajnálom, hogy ismét pontatlannak bizonyult, és tévedésbe vitt téged; de ez főként az én hibám, mivel gyakran elmulasztom megsimogatni szegény beteg fejét most, amikor a szokásosnál is jobban elfelejti és összekeveri a dolgokat. Nem azt kértem tőle, hogy azt mondja neked: „add fel az A.-I. Társulat¹ ötletét, mert semmi sem lenne belőle”, hanem azt, hogy: „add fel az A.-I. Társulat ötletét, ha Hume úrral együttműködnél, mert semmi sem lenne belőle”. Elküldöm neked az ő [Hume] válaszát levelemre, és az én legutóbbi levelemet neki, és te magad is megítheted. Miután elolvastad ez utóbbit, kérlek, zárd le és küldd el neki, egyszerűen azzal, hogy ezt az én nevemben teszed. Hacsak ő nem teszi fel a kérdést jobb, ha nem árulod el neki, hogy elolvastad a levelét. Lehet, hogy büszke rá, de – nem kellene annak lennie.

Kedves, jó barátom, ne neheztelj rám azért, amit az angolokról általában mondok neki. Mert dőlyfösek. Különösen velünk szemben, úgyhogy ezt természetes tulajdonságuknak tekintjük. És ne keverd össze a saját nézeteidet – különösen a jelenlegieket – honfitársaid nézeteivel általában. Kevesen vannak, ha egyáltalán akadnak – (természetesen olyan kivételektől eltekintve, mint te, akinél a törekvés erőssége miatt az ember minden más szempontot figyelmen kívül hagy) – olyanok közöttük, akik beleegyeznének abba, hogy egy „néger” legyen a vezetőjük, ahogy egy modern Desdemona sem választana manapság egy indiai Othellót. A faji előítéletek erősek, és még a szabad Angliában is „alsóbbrendű fajnak” tartanak minket. És ugyanez a hangvétel érezhető ki a saját megjegyzésedben is, amikor „a kifinomult életmódhoz nem szokott népről” és „egy külföldiről, aki mégis úriember” szólsz, ahol utóbbit kell előnyben részesíteni. Egy hindu sem valószínű, hogy figyelmen kívül hagyja a „kifinomult életmód” ilyen hiányát, még ha hússzorosan is „adeptus” lenne; és ugyanez a vonás tűnik ki hangsúlyosan Amberley vikomt kritikájában is a „modortalan Jézusról”². Ha a mondatot másként fogalmaztad volna, azt mondva, hogy – „külföldi, de nem úriember” (az angol felfogás szerint), már nem tehetted volna hozzá, ahogy történt, hogy őt tartanád a legalkalmasabbnak. Ezért ismét mondom, hogy az angol-indiaiak többsége – akik körében a „hindu” vagy „ázsiai” megjelölések általában egy homályos, mégis valós képzetet párosulnak arról, hogy valaki az ujjait használja egy darab batiszt helyett, és kerüli a szappant – minden bizonnyal jobban elfogadná az amerikaiakat, mint holmi „zsiros tibetit”. De miattam nem kell aggódnod. Valahányszor megjelenek – akár asztrálisan, akár fizikailag – barátom, A. P. Sinnet előtt, nem felejtetek el egy bizonyos összeget befektetni egy darab négyzet alakú, legfinomabb kínai selyembe, amit *chogga-m* zsebemben hordok, és nem felejtetek el szantálfa és kasmíri rózsák illatát létrehozni. Ez a legkevesebb, amit honfitársaimért vezeklésként megtehetek. De hát, tudod, én csak a Mestereim szolgálja vagyok; és ha engedik is, hogy kimutassam irántad érzett

¹ Az *Anglo-Indian Branch*” rövidítése. Ez utalás a Sinnett és Hume urak által szorgalmazott *Simla Eclectic Theosophical Society*-re. (A ford.)

² Ez az utalás a Nottingham-beli John Russelre (ateista, liberális nézeteket valló parlamenti képviselő volt) és az általa írt *Analysis of Religious Belief* (A vallásos hit elemzése) című könyve vonatkozik. (A ford.)

baráti érzéseimet és *személyesen* járjak el veled és érdekedben, nem biztos, hogy ugyanazt megtehetem másokkal is.

Sőt az igazat megvallva tudom, hogy nem tehetem meg, és Hume úr szerencsétlen levele nagyban hozzájárult ehhez. Van egy különálló csoport vagy részleg Testvériségünkben, amely a más fajú és vérű alkalmi, és nagyon ritka jövevényekkel foglalkozik, és akik ebben az évszázadban áthozták a küszöbön Remington kapitányt és még két másik angolt. És ezek a „Testvérek” – nos, nem használnak rendszeresen virágillatú légfrissítőt.

Tehát a 27-i *esemény* nem volt elfogadható tesztjelenség? Persze, persze. De próbáltad-e megszerezni, ahogy ígérted, a jhelumi üzenet eredeti példányát? Bár megroskadt, de vérmes barátunkról, B.-néről bebizonyosodott, hogy ő *multum in parvo*¹, hogy ő a levélíró, és ő készítette a leveleimet, mégis, hacsak nem mindenütt jelen tud lenni, vagy nincs meg az a tehetsége, hogy két perc alatt elrepüljön Amritsarból Jhelumig – több mint 200 mérföldnyi távolságra –, hogyan írhatta volna meg számomra a saját kezemmel írt üzenetet Jhelumban alig két órával azután, hogy a leveledet megkapta Amritsarban? Ezért nem bántam meg, hogy azt mondtad, érte küldesz, mivel ezzel az üzenettel a kezeden birtoklása esetén egyetlen „becsmérlő” szava sem lenne elég erős, sőt még Hume úr szkeptikus logikája sem érvényesülne.

Természetesen azt gondolod, hogy a „névtelen szivárogtatásra” – amely most Angliában vet újabb hullámokat – még sokkal mohóbban is lecsapott volna, mint tette a Times of India, ha az felfedte volna a neveket. De itt ismét bebizonyítom, hogy tévedsz. Ha te már korábban kiadtad volna a kérdéses beszámolót, a T. of I. soha nem közölhette volna le az „Egy nap Madame B.-vel” című cikket, mivel az amerikai „szenzációhajhászság” eme kiváló példáját Olcott nem is írta volna meg. Nem lett volna létjogosultsága. Alig várta, hogy Társulata számára összegyűjtse az általa az I. Alosztálynak nevezettek okkult erőit alátámasztó összes bizonyítékot. És látva, hogy te hallgatsz, bátor ezredesünk úgy érezte, hogy viszket a keze, egészen addig, míg mindent napvilágra nem hozott, és – mindent sötétségbe és megdöbbenésbe nem borított! – „*Voici pourquoi nous n'irons plus au bois*”², ahogy a francia dal mondja.

Azt írtad, hogy „out of tune”³? Nahát, nahát; meg kell kérnem, hogy vegyél nekem egy szemüveget Londonban. Csak hát - nekem úgy tűnik, hogy „out of time” vagy „out of tune”⁴ nagyjából ugyanazt jelentik. De meg kéne fontolnod, hogy átvedd az én régimódi szokásomat, hogy „kis vonalakat” húzok az „m”-ek fölé. Ezek a vonalak hasznosak, még akkor is, ha a

¹ Itt kb.: nagy tudás egy személyben, sok mindenre igénybe vehető (A ford.)

² Itt kb.: Ezért nem megyünk többé az erdőbe (A ford.)

³ Itt kb.: nem tart lépést az idők változásával (A ford.)

⁴ Itt kb.: nincs összhangban a körülötte zajló változásokkal (A ford.)

modern kalligráfiával „nincsenek összhangban”. Különbözik is, ne feledd, hogy az én leveleimet nem írják, hanem benyomatással vagy lecsapatással¹ készülnek, amit a hibák kijavítása követ.

Jelenleg nem fogjuk tárgyalni, hogy a te céljaid és feladataid mennyire különböznek Hume úrámtól; de ha őt „egy tisztább és szélesebb körű emberbaráti érzés” vezérli, az a mód, ahogyan a célok elérésére törekszik, soha nem fogja őt a témáról szóló pusztán elméleti fejtegetéseknél messzebb eljuttatni. Nincs értelme most már más megvilágításban láttatni őt. A levele, amelyet hamarosan olvashatsz – ahogy én magam is mondom neki –, „az önteltség és az akaratlan önzés emlékműve”. Túl igazságos és magasan fejlett ember ahhoz, hogy kicsinyes hiúságban vétkez legyen; de a büszkesége olyan magasságokig hatol, mint a mitikus Luciferé; és – ha elfogadod, hogy van bármilyen tapasztalat az emberi természetről –, hidd el nekem, amikor azt mondom, hogy ez Hume úr – a maga természetes valójában. Ez nem az én elhamarkodott következtetésem, amely személyes érzéseken alapul, hanem legnagyobb élő Adeptusunk – *Than-La Shaberon*-jának – döntése. Bármilyen kérdéstről legyen szó, ugyanolyan módon közelíti meg: makacs elhatározással, hogy mindent vagy a saját előre eldöntött következtetéseihez igazítson, vagy – lesöpörjön az ironikus és ellenséges kritika áradatával. Hume úr nagyon tehetséges ember, és – ízig-vérig Hume. Az ilyen lelki beállítottság, amint meg fogod érteni, kevés vonzerővel bír azok számára, akik talán hajlandók lennének eljönni és segíteni neki.

Nem; Soha nem „vetek meg” semmilyen „érzést”, bármennyire is ütközik az a saját elveimmel, ha olyan őszintén és nyíltan fejezik ki, mint te tetted a magadét. Lehet, hogy téged is inkább az egoizmus vezérel, mint az emberiség iránti széleskörű jóindulat. Mégis, mivel te ezt be is vallod anélkül, hogy bármilyen filantróp babérokra vágynál, őszintén mondom neked, hogy sokkal több esélyed van, mint Hume úrnak arra, hogy elsajátíts egy jó adagot az okkultizmusból. Én személy szerint a körülményekhez képest mindent megteszek érted, habár újkeletű *utasítások* korlátoznak. Nem fogom azt mondani, hogy add fel ezt vagy azt, mert hacsak nem mutatod kétséget kizáróan a szükséges csírák meglétét magadban, ez ugyanolyan értelmetlen lenne, mint amennyire kegyetlen. Csak azt mondom: „*Próbáld meg*”. Ne veszítsd el a reményt. Vegyél magad mellé néhány elszánt férfit és nőt, és végezzetek kísérleteket a mesmerizmus és a szokásos, úgynevezett „spiritizma” jelenségek körében. Ha az előírt módszereket követve jársz el, biztos lehetsz benne, hogy végül eredményeket fogsz elérni. Ezen kívül én is mindent megteszek, és – ki tudja! Az *erős akarat teremtető erő*, a szimpátia pedig vonzza még az Adeptusokat is, akiknek törvényei nagyon megnehezítik a beavatatlanokkal való érintkezést. Ha hajlandó vagy erre, küldök neked egy *Tanulmányt*, amely bemutatja, miért szükséges Európában jobban, mint bárhol, egy Egyetemes Testvériség, - azaz egy erőteljes

¹ Az eredeti levélben az szerepel, hogy „*impressed or precipitated*”. (Mivel ezeknek jelenleg nincs meghonosodott magyar megfelelője, ezeket a szavakat használtam.) Ezek olyan különleges eljárások, amikben a mesterek közvetlenül, vagy valamely tanítványuk közreműködésével, tetszőleges távolságot áthidalva, elméjükben a levelet pontosan, éles fényképhez hasonlóan elkészítve, gondolatformaként küldik el a lejegyzéssel megbízott tanítványnak. Ő ezt a fenti okkult eljárások valamelyikével „papírra veti” - ehhez néha magát a papírt is materializálva a környező éterből - ott helyben vagy a címzetthez közeli helyen. (A *ford.*)

magnetizmussal átitatott, mégis különböző erők és polaritások „affinitásainak” olyan Szövetsége, amely egyetlen meghatározó eszme köré összpontosul - az okkult tudományokban sikerek eléréséhez. Amit egy magányos törekvő nem tud véghez vinni, azt sokan együttműködve meg tudják valósítani. Természetesen – ha megszervezed – el kell fogadnod Olcott-ot, mint az anya Társulat vezetőjét, tehát – névleg az összes meglévő területi szerveződés elnökét. De ő nem lesz jobban a „vezetőd”, mint amennyire az az Angol Teozófiai Társulat számára, amelynek saját elnöke, saját fő- és részlet szabályai vannak. Ő fogja kiadni az alapító okiratot, és ennyi az egész. Bizonyos esetekben egy-két papírt neki kell aláírnia – évente négy alkalommal a titkárod által neki küldött a beszámolókat; Ám semmi joga nincs beavatkozni sem a vezetésbe, sem a működésbe, amíg ezek nem ütköznek az általános Szabályokkal, és természetesen sem képessége, sem vágya nincs arra, hogy vezetőtök legyen. És persze (az egész Társulatra nézve) a saját, általános választott elnökökön kívül lesz egy „okkultizmus terén képzett szakértő”, aki tanít benneteket. De, kedves barátom, ne reménykedjétek abban, hogy ez a „szakértő” testi valójában megjelenhet és évekig oktathat titeket. Én személyesen is felkereshetlek téged – hacsak nem üldözöl el te is, ahogy Hume úr tette –, de nem lehetek ott a *többiek*nél. Megtapasztalhattok jelenségeket és szerezhettek bizonyítékokat, de még ha beleesnétek is a szokásos hibába, és a „szellemeknek” tulajdonítanátok őket, akkor is csak filozófiai és logikai magyarázatokkal tudnánk rámutatni a tévedésekre; adeptus sosem vehetne részt az összejöveteleiteken. Természetesen kellene írnod egy könyvet. Nem értem, miért lenne ez kivitelezhetetlen. Mindenképpen tedd meg, és ehhez minden segítséget megadok, amit csak tudok. Azonnal levelezésbe kellene kezdened Lord Lindsay-vel, és a Simla-beli jelenségeket, valamint a velem folytatott levelezésedet kellene témául választanod. Őt nagyon érdeklik az ilyen jellegű kísérletek, és mivel teozófus és tagja az Intéző Bizottságnak, biztosan örömmel fogadja a felvetésed. Kezdd azzal, hogy a Teozófiai Társulathoz tartozol, hogy a „*Pioneer*” széles körben ismert szerkesztője vagy, és tudván, hogy mennyire érdeklődik a „spiritiszta” jelenségek iránt, bemutatom neki a Simlában történt rendkívüli dolgokat olyan további részletekkel, amelyeket még nem publikáltak. Megfelelő irányítással a legjobb brit spiritiszták is teozófussá tehetők. De sem Dr. Wyld¹, sem Massey² úr esetében nem látszik a kíváncsi hajtóerő. Azt tanácsolom, hogy személyesen konzultálj Lord Lindsay-vel a teozófia helyzetéről otthon és Indiában. Talán ti ketten is együtt tudnátok működni: az általam most javasolt levelezés utat fog nyitni e felé.

Még ha B. asszonyt sikerülne is arra „késztetni”, hogy az A.-I. Társulathoz bármilyen „gyakorlati oktatást” tartson, attól tartok, túl sokáig volt az *szentélyen* kívül ahhoz, hogy

¹ Dr. George Wyld, skót orvos, spiritiszta és teozófus volt. Már 1879-ben csatlakozott a Társulathoz, és 1880. januártól 1882. augusztusig az Angol Teozófiai Társulat vezetője volt. Ekkor a Blavatskyné és mások által a kereszténység iránt tanúsított –szerinte – tiszteletlen megnyilvánulásokra hivatkozva kilépett a Társulathoz és egyre ellenségesebbé vált annak vezetőivel és a Mesterekkel szemben, habár alapvetően nem tagadta meg a teozófiai tanításokat. (A ford.)

² Charles Carleton Massey. Angol jogtanácsos és spiritiszta, a Teozófiai Társulathoz és későbbi angol ágának is alapító tagja. 1884-ben egy jelenség magyarázata miatti nézeteltérés, és az ebből adódó kételyei miatt nyilvánosan szakított a Társulattal. (A ford.)

gyakorlati *magyarázatokhoz* érdemben igénybe lehessen őt venni. Azonban, bár ez nem rajtam múlik, de meglátom, mit tehetek ebben az ügyben. Ám attól tartok, hogy sajnos szüksége van egy néhány hónapos lábadozó *villaggiaturára*¹ a gleccsereken régi Mestere társaságában, mielőtt ilyen nehéz feladatot rábízhatnának. Legyetek nagyon kíméletesek vele, ha megállna nálatok hazafelé menet. Az idegrendszere rettenetesen megrendült, és minden gondoskodásra szüksége van. Megspórolandó a szükségtelen fáradságot, tájékoztatnál engem Sinnett asszony születésének évéről, dátumáról és órájáról?

Mindig őszinte híved,

KOOT HOOMI LAL SINGH.

VI . Levél

Kézhez véve Allahabadban, 1880. december 10-én.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, és egy „ifjú tanítvány” közvetítésével jutott el a címzetthez. Nem tudjuk, honnan küldte, és azt sem, hogy pontosan mikor írta, de a címzetthez Allahabadban, 1880. december 10-én érkezett meg.

A levélnek az ad különös jelentőséget, hogy ebből eredeztethető az ún. „Kiddle incidens”, ami a következőképpen foglalható össze. Amikor Sinnett úr 1881-ben megjelentette az *Occult World* c. könyvet, szó szerint idézett benne K.H Mester e leveléből egy szakaszt, ami így kezdődött: „Platónnak igaza volt: eszmék irányítják a világot, és ahogy az emberek elméje új eszméket fogad be...”. Később azután, amikor Henry Kiddle amerikai spiritizista elolvasta az *Occult World*-öt, és benne szinte szó szerint viszont látta a saját, 1880. augusztus 15-én, egy konferencián tartott előadásában elhangzottakat, 1883-ban a *Light* magazinban plágiummal vádolta meg K.H. Mestert. A további történések leírását, valamint a „plágium” elkövetésének körülményeit a XCIII. Levél és az ahhoz kapcsolódó megjegyzések tartalmazzák. (A ford.)

Nem – nem „írsz túl sokat”. Csak azt sajnálom, hogy ilyen kevés időm van; ezért nem tudok olyan gyorsan válaszolni, mint egyébként tenném. Természetesen minden egyes szót, amit írsz *el kell olvasnom*: különben alaposan összekuszálnám a dolgokat. És akár a fizikai, akár spirituális szemeimmel olvasom, az ehhez szükséges idő gyakorlatilag ugyanannyi. Ugyanezt a válaszaimról is el lehet mondani. Mert akár „lecsapatom”, akár diktálom, akár magam írom le a válaszaimat, az időmegtakarítás nagyon csekély. Át kell *gondolnom*, minden szót és mondatot gondosan le kell fényképeznem az agyamban, mielőtt „lecsapatnám” őket. Ahhoz hasonlóan, ahogy a kamera által létrehozott képek kémiaiilag előkészített felületekre történő rögzítése előzetes elrendezést igényel az objektív fókuszán belül, mert különben – ahogy az gyakran előfordul a rossz fényképeken – az ülő személy lábai aránytalannak tűnhetnek a fejéhez mérten, és így tovább, ugyanígy először nekünk is el kell rendeznünk a mondatainkat, és minden egyes papírra vetendő betűt az elménkbe kell vésnünk, mielőtt olvashatóvá válna. Egyelőre ez *minden*, amit elmondhatok. Amikor a tudomány többet megtud a *litophyl* (vagy *litobiblion*) rejtélyéről és arról, eredetileg hogyan keletkezik a levelek lenyomata a köveken,

¹ Villeggiatura (olasz) jelentése kb.: üdülés, pihentető szabadság. (A ford.)

akkor fogom tudni jobban megértetni veletek a folyamatot. De egy dolgot tudnotok kell és szem előtt tartanotok: mi csak követjük és *szolgalelkűen másoljuk a természetet* az ő működésében.

Nem; nem kell tovább vitatkoznunk az „Egy nap B.-nével” szerencsétlen ügyéről. Ez annál is haszontalanabb, mivel azt mondod, nincs jogod letörni és eltaposni durva és gyakran álnok ellenlábasaidat a „Pioneer”-nél – még saját védelmedben sem –, miközben a tulajdonosok is tiltakoznak az okkultizmus témája ellen. Mivel keresztények, ez nem nagy csoda. Legyünk jóindulatúak, és reménykedjünk, hogy elnyerik a saját jutalmukat: hogy haláluk után a fény és az igazság angyalaivá válnak – a keresztény mennyország szárnyas koldusaivá.

Hacsak nem fogtok össze többen, és így vagy úgy nem szervezitek meg magatokat, attól tartok, a gyakorlatban kevés segítséget adhatok majd. Kedves barátom, nekem is megvannak a magam „tulajdonosai”. Csak általuk ismert okokból arra az elhatározásra jutottak, hogy elszigetelt egyéneket tanítsunk. Levelezni fogok veled, és időről időre bizonyítékokat fogok szolgáltatni létezésemről és jelenlétemről. Az, hogy tanítsalak vagy vezesselek, már egészen más kérdés. Ezért hitveseddel szeánszba kezdeni több mint haszontalan. Túl hasonló a magnetizmusotok, és így – semmit sem fogtok elérni.

Lefordítom az esszémet, és amint lehet, elküldöm neked. Az ötleted, hogy levelezz a barátaiddal és a társaiddal, a második legjobb dolog, amit tehetsz. De ne mulaszd el, hogy írsz Lord Lindsay-nek. Azt mondod, egy kicsit „túl szigorú” vagyok Hume-mal. Valóban? Ő egy felettebb intellektuális, és bevallom, egyben spirituális természetű ember is. Mégis, minden porcikájában „Sir Oracle”. Lehet, hogy ennek az egésznek az oka az ő éles elméjének törekvése, amely minden résen keresztül megnyilvánulást keres, és soha nem szalaszt el egyetlen lehetőséget sem, hogy enyhítse az agy gondolatokkal túltelítettségét. Csendes mindennapi életében túl sovány földet találva, amelyre nem vetett más, mint „Moggy¹” és Davison – értelmé átszakítja a gátat, és minden elképzelt eseményre, minden lehetséges, bár valószínűtlen tényre, amit képzelete sugall, lecsap, hogy a saját előfeltevéseinek fényében értelmezze. Nem is csodálom, hogy egy ilyen intellektuális mozaikok készítésében képzett ember mint ő, hirtelen rátalálva a leggazdagabb és legszebb színű köveket kínáló kőbányára – amely Testvériségünk eszméjében és a Teozófiai Társulatban ölt testet –, darabokat ragad ki belőle, hogy bepacsomagolja vele az arcunkat. Olyan tükör elé állítva így minket, amelyben olyannak látszunk, ahogyan ő a saját termékeny képzeletében lát, és azt mondja: „No, ti penészes múlt penészes maradványai, nézzétek meg magatokat, milyenek is vagytok valójában!” Barátunk, Hume úr nagyon-nagyon kiváló ember, de teljesen alkalmatlan arra, hogy *adeptussá* válhasson.

Úgy tűnik, ő is alig - és sokkal kevésbé, mint ön - érti valódi célunkat egy A.-I. Társulat létrehozásával. Az okkultizmus igazságai és rejtélyei valóban a legnagyobb spirituális

¹ „Moggy” Hume úr feleségének, egyben titkárnak beceneve volt. (A ford.)

jelentőségű együtttest alkotják, amely egyszerre alapvető fontosságú és gyakorlati jelentőségű az egész világ számára. Mégis, ezeket nem pusztán adalékként adjuk neked a tudomány világából származó elméletek és spekulációk kusza halmazához, hanem az emberiség érdekeire kifejtett gyakorlati hatásuk miatt. A „tudománytalan”, „lehetetlen”, „hallucináció”, „szélhámós” kifejezéseket eddig nagyon laza, felületes módon használták, és ezekkel az okkult jelenségekben valami titokzatost és rendelleneset, vagy előre kitervelt szélhámosságot sugallottak. Épp ezért határozták el vezetőink, hogy néhány befogadó elme számára több rálátást biztosítanak a témára, és bebizonyítják nekik, hogy az ilyen jelenségek ugyanúgy törvényszerűségekre vezethetők vissza, mint a fizikai univerzum mindennapos jelenségei. Az okoskodók azt mondják: „a csodák kora elmúlt”, amire mi azt válaszoljuk: „soha nem is létezett!” Bár nem példa nélküliek, és nem igaz, hogy nem létezik megfelelőjük a történelemben, ezen jelenségeknek elsöprő hatása lesz, és *kell is*, hogy legyen a szkeptikusok és bigottok világára. Rombolónak és építő jellegűnek is *kell* bizonyulniuk – *romboló* a múlt káros tévedései, a régi hitvallások és babonák tekintetében, amelyek mérgező ölelésükben gyomnövényként fojtogatják az egész emberiséget; de *építő jellegű* is kell lenniük az Emberiség Testvériségének valódi, gyakorlatias, új intézményei számára, ahol mindenki a természet munkatársává válik, és az emberiség javára fog dolgozni *együtt* a magasrangú *Bolygói Szelleme*kkel és *rajtuk keresztül* – azokkal a „szellemekkel”, amikben kizárólagosan hiszünk. A természet olyan ős-elemei, amelyekről korábban soha nem gondolták - nem is álmodták -, hogy léteznek, hamarosan napról napra egyre növekvő erővel kezdenek megnyilvánulni, és végre felfedik rejtett működésük titkait. Platónnak igaza volt: eszmék irányítják a világot, és ahogy az emberek elméje *új* eszméket fogad be, félretéve a régieket és idejétmúltakat, a világ előrehalad: hatalmas forradalmak fognak belőlük fakadni; hitrendszerek és még birodalmak is széthullanak majd miközben feltartóztathatatlanul haladnak előre, összezúzva ezeket ellenállhatatlan erejükkel. Éppoly lehetetlen lesz ellenállni az áradásuknak, ha eljön ez az idő, mint megakadályozni az árapály mozgását. De mindez fokozatosan fog történni, és mielőtt eljönne, teendők van: a lehető legtöbbet el kell takarítanunk a jámbor elődeink által ránk hagyott salakból. Az új eszméket megtisztított helyekre kell ültetni, mert ezek az eszmék a legfontosabb témákat érintik. Nem a fizikai jelenségeket, hanem ezeket az egyetemes eszméket kell tanulmányozzuk, mivel az előbbiek megértéséhez először az utóbbiakat kell megértenünk. Ezek megmutatják az ember valódi helyét a világegyetemben korábbi és jövőbeli születéseihez viszonyítva; eredetét és végső sorsát; hogy mi a halandó és mi halhatatlan; mi az időleges és mi örökkévaló; a véges és a végtelen viszonyát; olyan nagyobb, grandiózusabb, átfogóbb eszméket, amelyek elének tárják a Változtathatatlan Törvény egyetemes uralmát, amely állandó és megváltoztathatatlan, és amelyben csak az ÖRÖK MOST létezik, miközben a beavatatlan halandók számára az idő múlt vagy jövő, véges létezésükhöz illően ezen az anyagból gyúrt porszemen. Ezt tanulmányozzuk, és talán meg is értettük.

És szabadon eldöntheted, hogy melyiket választod: a legmagasabb filozófiát vagy az okkult erők egyszerű megnyilvánulásait. Természetesen ez messze nem az utolsó szó közöttünk, és –

lesz időd átgondolni. A „Főnökök” egy „Emberiség Testvériségét”, egy valódi Egyetemes Testvériséget akarnak látni; egy olyan intézményt, amely az egész világon ismertté válna, és felkeltené a legmagasabb elmék figyelmét is. Elküldöm neked a *Tanulmányomat*. Vajon leszel a munkatársam, és türelmesen vársz talmi jelenségekre? Azt hiszem, sejtem a választ. Mindenesetre a benned (bármennyire is halványan) égő spirituális fény szent lámpása reménykeltő rád nézve, és – számomra is. Igen; keress helyeket, ha nincsenek mozgósítható angolok. De tényleg azt hiszed, hogy az üldöztetés szelleme és hatalma eltűnt már ebből a felvilágosult korból? Az idő majd megmutatja. Addig is, mivel *emberi lény* vagyok, pihennem kell. Több mint 60 órája nem aludtam.

Örökké igaz híved,

KOOT HOOMI.

VII . Levél

Blavatskyné Bombayból küldött leveléhez csatolva érkezett. Kézhez véve 1881. január 30.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, honnan, vagy hogy pontosan mikor. Azt tudjuk, hogy egy Blavatskynétől származó levél borítékjában, azzal együtt érkezett meg, amelyet Bombayből adtak postára 1881. január 28-án. A címzett pedig január 30-án kapta meg Allahabadban. (A ford.)

Te semmi hibát nem vétettél az egész ügyben. Sajnálom, ha azt hiszed, bármiért is téged okollak. Sőt, talán még arra is jogod lehetne, hogy *engem* hibáztass, amiért reményeket ébresztettem benned, anélkül, hogy a legcsekélyebb jogom lett volna erre. Kevésbé kellett volna optimistának lennem, és akkor te sem lettél volna olyan derűlátó a várakozásaidban. Tényleg úgy érzem, mintha megbántottalak volna! Boldogok, háromszorosan boldogok és áldottak azok, akik soha nem mentek bele, hogy meglátogassák a hófödte hegyeiken túli világot; akiknek fizikai szemei egy napra sem tévesztették szem előtt a végtelen hegyek láncolatát és az örök hó födte csúcsok hosszú, megszakítatlan vonalát! Szó szerint, és a valóságban is ők megtalálták *Ultima Thuléju*-kat¹, és benne élnek...

Miért mondd, hogy a körülmények áldozata vagy, hiszen semmi sem változott még lényegesen, és sok dolog, ha nem is minden, a jövőbeni fejleményektől függ? *Nem* kérték és nem is várták el tőled, hogy felforgasd az életmódodat, de ugyanakkor figyelmeztettek, hogy jelenlegi állapotodban ne várj túl sokat. Ha a sorok között olvastál volna, észre kellett volna vened, amit a számomra megengedett szűk mozgástérrel mondtam, hogy az ügyben tetszésem szerint járjak el. De ne csüggedj, mert ez mind csak idő kérdése. A világ nem két monszun között fejlődött ki, barátom. Ha 17 éves fiúként jössz hozzám, még mielőtt a világ

¹ *Ultima Thule* jelentése itt kb.: túl a valódi, ismert világon, inkább már a képzelet földjén járva. (A ford.)

súlya rád nehezedett volna, a feladatod hússzor könnyebb lett volna. És most el kell fogadnunk téged, és úgy kell látnod magad, *amilyen vagy*, nem pedig úgy, mint egy idealizált emberi képmást, amelyet érzelmi képzeletünk, mint tükörképet vetít elénk. Légy türelmes, barátom és testvérem; és újra meg kell ismételniem – légy *segítőkész munkatársunk*; de a saját világodban, és legérettebb ítélőképességed szerint. Mivel tiszteletreméltó *Hobilgan*-unk bölcs előrelátással kinyilvánította, nincs jogom arra biztatni, hogy olyan útra lépj, ahol Sziszifusz követ kellene görgetned, mivel meglévő és legszentebb kötelességeid biztosan visszatartanak ebben – így valóban várnunk kell. Tudom, hogy indítékaid őszinték és igazak, és hogy valódi változás történt benned, még hozzá a helyes irányban, bár ez a változás még számodra is észrevehetetlen. És a Főnökök is tudják ezt. De azt mondják – az indítékok olyanok mind a pára, ugyanolyan ritkák, mint a légköri nedvesség: és ahogy ez utóbbi is csak akkor fejt ki dinamikus energiáját emberi használatra alkalmasan, ha összesűrítik és gőzként vagy vízenergiaként alkalmazzák, úgy a jó indítékok gyakorlati értéke is akkor látszik legjobban, ha tettek formáját ölti... Igen, megvárjuk mi lesz belőle, és majd meglátjuk – mondják. És most annyit mondtam el neked, amennyit valaha is jogom volt elmondani. Már többször is segítettél ennek a Közösségnek, bár te magad nem sokat törődtél vele, de ezek a tettek feljegyeztettek. Sőt, ezek még komolyabb érdemek a te esetedben, mint bárki máséban lennének, tekintve jelenlegi mélyen gyökerező elképzeléseidet erről a szegény Szervezetről. És ezzel szerezted egy barátot magadnak – egy sokkal magasabb rangú és jobb barátot, mint én –, aki a jövőben segíteni fog nekem megvédeni az ügyedet, és aki képes rá, hogy ezt sokkal hatékonyabban tegye, mint én, mivel ő a "külföldiek Szekciójához" tartozik. Úgy hiszem, körvonalaztam számodra azokat az általános irányelveket, amelyek mentén szeretnénk, ha az Angol-Indiai Társulat megszervezésének munkája – ha lehetséges – folytatódna: a részletek rád kell maradjanak – ha továbbra is hajlandó vagy segíteni nekem. Ha van valami mondanivalód vagy kérdésed, csak írd nekem, és én mindig válaszolok a leveleidre. De most egy ideig ne kérj semmilyen jelenséget, hiszen most ilyen jelentéktelen megnyilvánulások tornyosulnak az úton előtted.

Örökké igaz híved,

K.H.

VIII . Levél

Blavatskynén keresztül kaptam meg. Kézhez véve 1881. február 20.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, mikor írta vagy ki működött közre ebben, de Bombayben adták postára, és a címzett 1881. február 20-án kapta kézhez Allahabadban.

A levél születésekor Sinnett úr már a Teozófiai Társulat alelnöke is volt, és ebben a minőségében igyekezett bizonyos változtatásokat bevezetni annak működési szabályaiban. A levél bevezető része erre az igyekezetre utal. (A ford.)

Kedves barátom,

Biztosan jó úton jársz: a tettek és a tevékenység, nem az üres szavak útján – élj sokáig és haladj tovább rajta! ... Remélem, ezt nem tekinted „szenteskedő” viselkedésre – egy mulatságos kifejezés, ami megnevetetett – bátorításnak, de valóban úgy lépsz fel, mint egyfajta *Kalka Avatar*¹, aki szétoszlatja a *Kali-yuga* árnyait – a küszködő T. T. fekete éjszakáját, és elúzi maga előtt Szabályainak *fata morgánáját*². A neved után láthatatlan, de kitörölhetetlen betűkkel fel kell tüntetnem a „fecit³” szót az Intéző Bizottság névlistáján, mivel ez egy napon titkos ajtónak bizonyulhat a legszigorúbb *Hobligan*⁴-ok szívéhez...

Bár sok mindennel foglalkozom – sajnos, mint mindig -, ki kell találnom, hogy küldjek neked egy kissé hosszú búcsúlevelet, mielőtt elindulnál egy olyan úton, amelynek fontos eredményei lehetnek – és nem csak a mi ügyünkre nézve... Megérted, ugye, hogy nem az én hibám, ha nem *tudok* úgy találkozni veled, ahogy szeretnéd? És nem is miattad van ez, hanem inkább az életedet átszövő környezeted, és ama a *különleges, kényes feladat miatt, amellyel megbíztak, mióta megismertelek*. Ne hibáztass hát, ha nem mutatom meg magam kézzelfoghatóbb formában, amire nemcsak te, de én magam is vágnék! Ha Olcott-ért nem tehetem ezt meg – aki értünk fáradozik már öt éve, hogyan is tehetném meg másokért, akik még semmilyen, az övéhez hasonló képzésben nem részesültek? És ez vonatkozik Crawford és Balcarres grófja⁵ - egy igazán kiváló úriember- esetére is, akit a világ foglyul ejtett. Őszinte és nemes, bár talán kicsit túl visszafogott természetű. Azt kérdezte, mennyire reménykedhet? Azt mondtam – teljes mértékben. Mert benne megvan az, amivel oly kevesen rendelkeznek: egy kimeríthetetlen magnetikus erő-áradat, amely - ha lenne rá ideje, hogy megtanulja uralma alá hajtani - özönvíz-szerűen állhatna rendelkezésére, és nem is lenne ehhez szüksége más mesterre, csak önmagára. Saját ereje elvégezné a munkát, és saját hatalmas tapasztalata biztos vezető lehetne számára. De óvakodnia kellene minden külső befolyástól, és kerülnie kellene ezeket – különösen azokat, amelyek ellentétesek az Ember nemesebb törekvéseivel, a benne rejlő Brahma-val, a mikrokozmossszal, amely mentes és teljesen független az afféle láthatatlan erők segítségétől vagy irányításától, amelyeket az „Új hit” "(bombasztikus kifejezés!)" korszaka "Szellemeknek" nevez. Őlordsága minden további magyarázat nélkül megérti, amit mondok: bátran megmutathatja neki, amit írtam, ha akarja - már ha érdekli őt egy ismeretlen hindu véleménye. Ha szegény ember lenne, egy angol Dupotet⁶ válhatott volna

¹ Az *Avatar* a hindu hagyományban mindig valamilyen magasrangú Istenség megtestesülése a földi világban. Az itt hivatkozott *Kalka Avatar* történetesen *Vishnu Avatar*-jainak 10-tagú sorában az utolsó, és ő az, aki eljövételével mindig lezárja a Sötét Időszakot (*Kali Yuga*), ezzel megnyitva az utat egy újabb Nagy Korszak első részének, amit Arany Időszaknak (*Krita Yuga vagy Satya Yuga*) neveznek. (A ford.)

² Itt kb.: rettegett, de valójában csak látszólagos, vagy képzelt eseményektől való előzetes félelem. (A ford.)

³ Itt kb.: „neki köszönhető”. (A ford.)

⁴ A *Hobilgan* (más írásmóddal *Khobilgan*, *Hobligan*) mongol szó, H.P.B. olyan magas rangú, beavatott tibeti lámákat nevezett így, akik buddha szintű lelkek inkarnációjának tekinthetők. (A ford.)

⁵ James Ludovic Lindsay, Crawford és Balcarres grófja. Ő ugyanaz a személy, akit korábban Lord Lidsay néven említett a Mester. Itt grófi címével hivatkozik rá. (A ford.)

⁶ Baron Du Potet de Sennevoy korának híres (és sikeres) francia mesmerikus gyógyítója, és e gyógyászat tanítója volt. Egy ideig Londonban is tevékenykedett. Emellett 1881-ben bekövetkezett haláláig számos cikket írt a

belőle, megfejeelve az egzakt tudományokban elért nagyszerű tudományos eredményekkel. De sajna, amit a nemesi rang segített, az elveszett a pszichológia miatt. És mégsem késő. De tudod, még miután elsajátította a magnetizmus tudományát, és erőteljes elméjét az egzakt tudomány legnemesebb ágai tanulmányozásának szentelte, még ő sem tudott a misztériumokat rejtő fátyol egy pici szegleténét többet felemelni. Jaj, az a kavargó, látványos, csillogó világ, tele kielégíthetetlen ambícióval, ahol a család és az állam felosztják maguk között az ember nemesebb természetét, mint két tigris egy tetemet, remény és fény nélkül hagyva őt. Hány jelöltet szerezhetnénk meg belőle, ha nem követelnénk áldozatot tőlük! Ólordsága neked írt leveléből sugárzik az őszinteség, és egy csipet bánkódás is kiérzik belőle. Ő egy jószívű ember, akinek megvan a képessége rá, hogy még sokkal jobb és boldogabb is legyen. Ha sorsa nem úgy alakult volna, ahogy, és intellektuális erejét teljesen a lélekművelésre fordította volna, sokkal többet érhetett volna el, mint amiről valaha is álmodott. Ilyen anyagból formálták meg az adeptusokat az árja dicsőség időszakában. De nem szabad tovább leragadnom ennél az esetről; és Ólordságának bocsánatát kérem, ha keserű sajnálkozásom közben bármilyen módon túlléptem az illem határait ebben a némileg szabados „pszichometriai jellemrajzban”, ahogy az amerikai médiumok mondanák... „a teljesség csak a túlzásnak szab határt”, de - nem merek tovább menni. Ó, én túl bizakodó és egyben türelmetlen barátom, bárcsak neked is lennének *ilyen* lappangó képességeid! A velem való „közvetlen kommunikációt”, amelyről a kiegészítő jegyzetemben írsz, és az „óriási előny, amelyet ez jelentene” magának a könyvnek „ha ez megengedhető lenne” - azonnal meg lenne engedve, ha ez csak rajtam múlna. Bár ritkán bölcs dolog ismételni magunkat, mégis annyira szeretném, ha megértenéd, hogy egy ilyen együttműködés jelenleg nem lenne kivitelezhető - még akkor sem, ha feljebbvalóink hozzájárulnának ehhez -, hogy röviden vissza kell utaljak a korábban már lefektetett alapelvekre.

Kihagyhatnánk a megfontolandók közül az egyik legfontosabb okot – amit talán haboznál is elhinni –, hogy az elutasítás legalább annyira a saját biztonságodat (a te világi, anyagi megfontolásaid szempontjából) szolgálja, mint az általam megkövetelt, idő által igazolt Szabályaink betartását. Ismét hivatkozhatnék Olcott esetére (aki, ha nem engedték volna meg, hogy személyesen – minden közvetítő nélkül – érintkezzen velünk, később talán kevesebb buzgalmat és odaadást, de több tapintatot, előrelátást mutatott volna) és sorsának alakulására egészen a jelenig. De az összevetés kétségkívül erőltetettnek tűnne számodra. Olcott – mondhatnád – egy rajongó, makacs, ésszerűtlen misztikus, aki fejét előre szegezve, bekötött szemmel rohamoz, és aki nem engedi meg magának, hogy a saját szemével előre tekintsen. Míg te korodnak józan, tényszerűen gondolkodó embere vagy, a hidegfejű gondolkodók generációjának fia; mindig kordában tartod a csapongó képzeletet, és lelkesedésednek azt mondod: „Eddig, és ne tovább!” . . . Talán igazad van – talán nem. „Egyetlen láma sem tudja, hol fogja szorítani a *ber-chhén*¹, amíg fel nem veszi” – tartja egy tibeti közmondás. De hagyjuk

mesmerizmus és a mágia témájáról. Még ugyancsak híres kortársai is elismerték eredményeit és nagyra értékelték.

¹ Kb. teljes testet fedő, kaftánszerű ruhadarab. (A ford.)

is ezt, mert el kell mondanom, hogy a „közvetlen kommunikáció” megnyitásának lehetséges módja kizárólag a következők közül valamelyik lehet: (1) Mindketten a saját fizikai testünkben találkozunk. Mivel én ott vagyok, ahol vagyok, te pedig a saját lakhelyeden, ennek *számomra* fizikai akadályai vannak. (2) Mindketten asztrális formában találkozunk – ami szükségessé tenné, hogy te „elhagyd” a testedet, mint ahogy nekem is ki kellene lépnem az enyémből. Ennek spirituális akadályai te oldaladról van. (3) Elérni, hogy halld a hangomat, akár a fejedben, akár a közeledből, ahogy az „öreg hölgy” szokta. Ez kétféleképpen lehetséges: (a) főnökeimnek csak engedélyt kell adniuk ehhez a feltételek megteremtésére – ám ezt egyelőre megtagadják; vagy (b) hogy halld a hangomat, azaz a természetes hangomat anélkül, hogy bármilyen pszicho-fiziológiai *tamasát* alkalmaznék (ez olyasmi, amit gyakran használunk egymás között). De ehhez nemcsak abnormálisan kifinomult spirituális érzékszervre van szükség, hanem az illetőnek magának is el kell sajátítania azt a - tudomány által még fel nem fedezett – nagy titkot, ami mintegy kikapcsolja a tér összes akadályozó, csillapító tulajdonságát; ez átmenetileg semlegesíti a közbenső levegő részecskéi által képzett természetes akadályt, kényszerítve a hullámokat arra, hogy visszavert hangként ériék el a fület. Ez utóbbiról még csak addig terjednek a tudósok ismeretei, hogy ezt tudománytalan képtelenségnek tartsák. A fizikusaitok, akik egészen a közelmúltig nem ismerték ki az akusztikát ebben az irányban, azon túl, hogy tökéletes (?) ismereteket szereztek a hangzó testek rezgéseiről és a csövekben zajló hangvisszaverődésről, gúnyosan megkérdezhetik: „Hol vannak a ti végtelen kiterjedésű, hangzó testeitek, amelyek a térben vezetik a hang rezgéseit?” Azt válaszoljuk, hogy a csöveink, bár láthatatlanok, de elpusztíthatatlanok és sokkal tökéletesebbek, mint a modern fizikusok csövei, akik szerint a mechanikai rezgés levegőn keresztüli átvitelének sebessége 1100 láb/másodpercnek, és nem több – ha nem tévedek. De vajon nem lehetnek olyan emberek, akik tökéletesebb és gyorsabb terjedési módot találtak, mivel jobban ismerik a levegő (*Akas*) okkult erőit, és emellett mélyebbek ismeretekkel is bírnak a hang természetéről? De erről később fogunk beszélni.

Van még egy komolyabb nehézség, egy szinte leküzdhetetlen akadály jelenleg, amellyel én magam is már küszködök; pedig még csak levelezek veled, ami egyszerű dolog, bármely más halandó meg tudná tenni. Szinte képtelen vagyok megértetni veled, hogy mit akarok mondani, még a fizikai jelenségek magyarázatakor is, nemhogy egy spirituális okfejtésnél. Nem ez az első alkalom, hogy ezt szóba hozom. Olyan ez, mintha egy gyerek arra kérne, hogy tanítsam meg neki Euklidész legelvontabb fejtegetéseit, még mielőtt elkezdte volna tanulmányozni a számtan elemi szabályait. Csak az okkult tudás alapvető elemei felől induló haladás teszi képessé, vezeti el az embert fokozatosan ahhoz, hogy megértse a jelentésünket. Csak így, és nem másképp lehet erősíteni, finomítani és teljes összhangba hozni az intelligens emberek – akik az egyetemes Lélek és maga a kozmikus Lélek átmenetileg egymástól elszigetelt töredékei - között a titokzatos szimpátiakapcsolatokat. Ha ez kialakul, akkor fognak az így létrejött szimpátiák valóban közreműködni az Ember és – más, e gondolatot jobban kifejező európai tudományos kifejezés hiányában ezeket kell használnom annak az energetikai láncolatnak a megjelölésére, ami egyben tartja ezeket - a Kozmosz (Múltbeli, Jelenlegi és Jövőbeli) anyagi és

Anyagon Túli összetevőinek összekapcsolásában; és fogadókésszé tenni elméjét arra, hogy világosan megérthesse nemcsak az anyagi világ minden vonatkozását, hanem a Szellemet is. Már az is bosszantó, hogy ezt a három otromba szót – múlt, jelen és jövő – kell használnom! A Szubjektív Egész megnyilvánult fázisainak jelölésére használt eme nyomorúságos fogalmak körülbelül annyira felelnek meg a célnak, mint egy fejsze a finom faragáshoz. Ó, szegény, csalódott barátom, aki már annyira előrehaladott voltál az ÚTON, hogy az eszméknek ezt az egyszerű átadását, elméd egyesülését a miénkkel nem kellene akadályozzák az anyag koloncai, - de ezt ellehetetlenítik az általa behozott korlátozások! Sajnos ilyen a nyugati elmére jellemző és önmaga által továbbfejlesztett durvasága¹; és a modern gondolatokat leíró kifejezések annyira a gyakorlati materializmus vonalán fejlődtek ki, hogy ma már szinte lehetetlen ezeken keresztül megérteni, vagy a mi számunkra az ő nyelvükön kifejezni bármit is az okkult kozmosz e finom, eszményinek tűnő gépezetéről. Bizonyos, csekély mértékben ezt a képességet az európaiak tanulás és meditáció útján elsajátíthatják, de ez minden.

És ez az az akadály, amely eddig útjában állt a teozófiai igazságok széles körben való elfogadásának a nyugati nemzetek körében; ezért dobják félre a nyugati filozófusok a teozófia tanulmányozását és tekintik haszontalannak és képzelgésnek. Hogyan tanítsalak meg téged olvasni és írni, vagy akár csak megérteni egy olyan nyelvet, amelynek még nem találták fel sem az *érzékszervek által észlelhető* ábécéjét, de még a számotokra *hallható* szavait sem! Hogyan lehetne elmagyarázni a modern tudomány elektromos jelenségeit, mondjuk egy Ptolemaiosz-korabeli görög filozófusnak, ha hirtelen életre kelne – olyan áthidalhatatlan szakadékkal az ismeretek halmazában, amilyen korunk és az ő kora között fennáll? Nem bizonyulnának-e számára a megkerülhetetlen szakkifejezések felfoghatatlan zagyvaságnak, értelmetlen hangok abrakadabrájának, és maguk a használt eszközök és készülékek nem lennének-e „*természetfelettiek*”, a gonosz tákolmányai? Csak tegyük fel például, hogy le kellene írnom neked azoknak a színeknek az árnyalatait, amelyek az úgynevezett „látható spektrumon” túl helyezkednek el – olyan fénysugarakét, amelyek mindenki számára láthatatlanok, eltekintve nagyon kevesektől, még mi közöttünk is; Ha el kellene magyaráznom, miként rögzíthetjük a térben az úgynevezett szubjektív vagy *társult, járulékos* színek bármelyikét – mellesleg a komplementenseit (egy matematikai párhuzamot használva) *bármely kétszínű test* (egy önmagában képtelenségnek tűnő elnevezés) *valamelyik színének*, szerinted fel tudnád fogni az optikai hatásukat, vagy akár csak azt, hogy miről beszélek? És mivel nem látod ezeket a sugarakat, nem ismerheted őket, és a tudományban még nincs nevük sem, ha azt mondanám neked: – „Jó barátom, Sinnett, kérlek, anélkül, hogy felkelnél az íróasztalodtól, próbáld meg megkeresni és szemed elé tárni a teljes nap-spektrumot tizennégy prizmatikus színre bontva (amiből hét komplementer), ahogyan az létezik, de annak az okkult fénynek a segítségével, amellyel távolról látsz engem, ahogy én is téged.” ... Mit gondolsz, mit válaszolnál? Mit kellene válaszolnod? Nem javítanál ki erre a magad csendes, udvarias módján, hogy mivel soha nem

¹ Az eredetiben itt a *grossness* szó szerepel, aminek itteni jelenését nem lehet egyetlen magyar szóval visszaadni. Durvaság helyett - nyilvánvalóan elvont szellemi - lomhaság, nehézkesség, tompaság, otrombaság, földhöz ragadtság is szerepelhetne itt – de inkább ezek mindegyikét kellene érteni alatta. (A ford.)

létezett más, mint hét (újabbban három) alapszín, amelyeket ráadásul semmilyen ismert fizikai folyamattal sem sikerült tovább bontani, mint hét prizmatikus árnyalatra – a felkérésem ugyanolyan „tudománytalan”, mint amennyire „abszurd”? Hozzáteve, hogy felkérésem a nap képzeletbeli „komplementer” színeinek keresésére részemről nem vall túl jó véleményre a te fizikai tudományokról szóló ismereteidről – talán jobb lenne, ha Tibetben keresném a mitikus „dikromatikus” és nap-komplementer „párjaimat”, mert a modern tudomány eddig nem volt képes semmilyen elméletet alkotni még az olyan egyszerű jelenségről sem, mint az összes ilyen dikromatikus test színei. És mégis – ez az igazság –, ezek a színek nagyon is objektívek!

Látod tehát a leküzdhetetlen nehézségeket, amelyekkel nemcsak az Abszolút, hanem az Okkult Tudományban az alapokat jelentő tudás megszerzésekor is szembesül egy olyan helyzetben lévő ember, mint te. Hogyan tudnád megértetni magad –valójában *uralni* azokat a félintelligens *Erőket*, amelyek nem kimondott szavakkal, hanem hangokon és színeken keresztül kommunikálnak velünk, az e kettő rezgési közötti rokonságból eredően? Mert a hang, a fény és a színek a fő tényezők ezen intelligenciák, ezen lények felépítésében, akiknek létezéséről még fogalmad sincs, és *nem is engedik meg* neked, hogy higgy bennük – ateisták és keresztények, materialisták és spiritiszták, mind felhozva a saját érveiket egy ilyen hiedelem ellen – és a tudomány az, ami mindnél erősebben tiltakozik egy ilyen „*lealacsonyító babona*” ellen.

Így, mivel *ők* nem érhetik el a határoló falakon át egyetlen ugrással az Örökkévalóság csúcsait; és ahogy kiválasztva egy vadembert Afrika közepéről *mi* sem lennénk képesek azonnal megértetni vele Newton *Principiáját* vagy Herbert Spencer „Szociológiáját”; vagy egy írástudatlan gyerekkel egy új Iliászt íratni ó-görög nyelven; vagy egy átlagos festővel ábrázoltatni a Szaturnusz világát, vagy felvázoltatni vele az Arcturus lakóit – *mindezek miatt még a létezésünket tagadják!* Igen; ezért a bennünk hívőket szélhámosoknak és bolondoknak nyilvánítják, és magát a tudományt, amely a legmagasabb tudás legmagasabb céljához, az Élet és Bölcsesség Fájának igazi megismeréséhez vezet, a képzelet vad szárnyalásának tekintve megvetően elutasítják!

A legkomolyabban kérlek, hogy a fentiekben ne pusztán személyes sérelmek okozta indulat-levezetést láss. Az időm drága, és nem pazarolhatom. Még kevésbé kellene ebben arra törekvést látnod, hogy viszolygást keltsen benned, vagy eltántorítsalak téged a nemes munkától, amelyet éppen csak elkezdted. Szó sincs ilyesmiről; mert amit most mondok, az csak annyit nyomhat a latban, amennyit - és nem többet: de – *vera pro gratis*¹ – figyelmeztetek, és többet nem mondok azon túl, hogy általánosságban emlékeztetek, hogy a feladat, amelyet oly bátran vállalsz, egy *Missio in partis infidelium*² – talán a leghálátlanabb minden feladat közül! De ha hiszel a barátságomban irántad, ha értékeled annak a *becsületszavát*, aki soha – egész életében *soha* - nem szennyezte be ajkát hazugsággal, akkor idézd fel a szavakat,

¹ Latin kifejezés, jelentése itt kb.: minden hátsó szándék nélkül, teljes jóindulattal. (A ford.)

² Latin kifejezés, jelentése itt kb.: küldetés a hitetlenek földjén (A ford.)

amelyeket korábban írtam neked (lásd legutóbbi levelemet) *azokról, akik az okkult tudományokkal foglalkoznak*; aki így tesz, „vagy el kell érnie a célt, vagy *pusztulnia kell*. Ha egyszer elindultunk a nagy Tudás útján, aki kételkedik, az elmebajt kockáztatja; a megrekedés egyenlő a bukással; a visszalépés pedig hátrafelé, fejjel előre a szakadékba zuhanást eredményezi.¹” De ha őszinte vagy, ne félj, márpedig az vagy - *jelenleg*. Vajon ugyanilyen biztos vagy magadban a *jövőt* illetően is?

De úgy hiszem, itt az ideje, hogy kevésbé transzcendentális, és kevésbé – ahogy ti látjátok - komor és jobban hétköznapi dolgok felé forduljunk. Itt kétségtelenül sokkal otthonosabban fogod érezni magad. Tapasztalatod, képzettséged, intellektusod, a külvilágról szerzett ismereteid, azaz minden együtt van a rád váró feladat elvégzéséhez. Mert ezek együtt mérhetetlenül alkalmasabbá tesznek téged, mint engem, ha egy olyan könyv megírásáról van szó, amely Társadalmad szívéhez tud szólni. Bár a könyv iránt érzett elkötelezettségem meglephet egyeseket, akik valószínűleg a saját érveinket fogják én és társaim ellen felhasználni, és megjegyzik, hogy mi „azzal dicsekszünk, hogy a köznapi emberek nyája fölött állunk” (barátunk, Hume úr szavaival élve) – a hétköznapi emberiség érdeklődései és szenvedélyei fölött, és ez szükségképpen akadályoz minket abban, hogy bármilyen fogalmunk legyen a hétköznapi élet dolgairól; és mégis, bevallom, hogy tényleg komolyan érdekel e könyv és sikere ugyanúgy, mint leendő szerzőjének sikeres élete. Remélem, legalább *te* elhiszed, hogy mi (vagy a legtöbben) messze nem vagyunk azok a szívtelen, erkölcsileg kiszáradt múmiák, akiknek egyesek szeretnének láttatni minket. „Mejnour²” nagyon jól van ott, ahol van – egy izgalmas – sok tekintetben igaz történet ideális szereplőjeként. Mégis, higgyétek el, kevesen vállalkoznánk arra, hogy egy kiszáradt árvácska szerepét játsszuk el egy ünnepélyes verseskötet lapjai között. Lehet, hogy nem vagyunk egészen amolyan „fiúk” – hogy e tiszteletlen kifejezést idézzem Olcottnak, amikor rólunk beszélt –, mégis egyikünk sem hasonlít Bulwer regényének szigorú alakjához. Bár a helyzetünk által biztosított megfigyelési képesség némelyikünk számára kétségtelenül szélesebb látókört, hangsúlyosabb és pártatlanabb betekintést enged, továbbá hatékonyabb és szélesebb körű emberbarátságot biztosít – Addisonnak válaszolva joggal *állíthatjuk*, hogy... „a mágia feladata az, hogy együttérzéssel humanizálja természetünket” úgy az egész emberiség, mint minden más élőlény iránt, nem pedig az, hogy vonzalmainkat egyetlen kiválasztott fajra koncentráljuk és korlátozzuk; mégis kevesen (kivéve azokat, akik elérték a *Mokhsa-t* mint a legvégső ön-feladást) tudjuk annyira függetleníteni magunkat földi kapcsolataink befolyása alól, hogy különböző mértékben, de érdektelenek legyenek számunkra a hétköznapi emberek magasabb rendű örömei, érzelmei és érdekei. Amíg a végső egybeolvadás magába nem szippantja az Egót, hatnia *kell* rá a magas művészet esztétikai hatásai által kiváltott legtisztább szimpátiáknak, legfinomabb húrjainak képesnek kell lennie, hogy válaszoljon a szentebb és

¹ Úgy tűnik, ez egy részlet egy ősi skót beavatási szertartás rítusából. (Lásd: *The book of the ancient and accepted Scottish rite*) (A ford.)

² Meynour a korábban is hivatkozott Bulwer-Lytton másik regényének, a *Zanonin*ak egy alakja, aki a főhős mestere. (A ford.)

nemesebb *emberi* érzelmek szólítására. Természetesen minél közelebb a végső szabadulás, annál kevésbé lesz ez így, míg végül minden emberi és tisztán személyes érzem – mint vérségi kötelékek, barátság, hazaszeretet és a saját fajtánk iránti részrehajlás – ezek megkoronázásaként utat nem enged és fel nem oldódik az egyetlen igaz és szent, az egyetlen önzetlen és örökkévaló érzésben, az emberiség – mint *Egész* – iránti mérhetetlen Szeretetben! Mert az „Emberiség”, a „nagy Árva”, az egyetlen igazán kitagadott ezen a földön, barátom. És minden önzetlen készítésre képes embernek kötelessége tenni valamit, bármilyen keveset is, sorsának jobbra fordításáért. Szegény, szegény emberiség! Ez eszembe juttatja a Test és tagjai közötti háború régi meséjét: itt is ennek a hatalmas - apátlan és anyátlan - „árvának” minden egyes végtagja – önző módon csak saját magával törődik. Az elhanyagolt test belülről szenved, akár harcba vannak, akár pihennek a végtagjai. Szenvedése és kínja soha nem szűnik meg.

...És ki hibáztathatná – ahogy materialista filozófusaitok teszik –, ha ebben az örökös elszigeteltségben és elhanyagoltságban isteneket kreált magának, akikhez „mindig segítségért kiált, de nem hallgatják meg!”

...Így hát –

„Mivel az ember nem reménykedhet másban, *csak az emberben*,
nem hagynám, hogy akárcsak egy is sikoltson, akit megmenthetek!¹” . .

Mégis bevallom, hogy én, egyénileg, még nem vagyok mentes néhány földi dologhoz való ragaszkodástól. Még mindig jobban vonzódok egyes emberekhez, mint másokhoz, és a filantrópia, ahogyan azt Nagy Patrónusunk – „a Világ Megváltója – a Nirvána és a Törvény Tanítója” – hirdeti, soha nem ölte meg bennem sem az egyes emberek felé irányuló barátságot, a – legközelebbi hozzátartozóm iránti – szeretetet, preferenciákat, sem a hazafiasság heves érzését az ország iránt, amelyben legutóbb anyagi testben megszülettem. És ezzel kapcsolatban talán egy napon, kéretlenül, azt a tanácsot adom barátomnak, Sinnett úrnak, hogy súgja - mintegy mellesleg - a *Pioneer* szerkesztőjének fülébe: „Megkérhetném őt, hogy tájékoztassa Dr. Wyld-et, az angol Teoz. Társ. elnökét a fent bemutatott néhány, ránk vonatkozó igazságról? Legyen szíves meggyőzni ezt a kiváló urat arról, hogy az alázatos „harmatcseppek” közül, amelyek különböző ürüggyekkel páráként eltűnnek a térben, hogy a fehér himalájai felhőkben ismét összeálljanak, egy sem próbált meg soha visszacsúszni a Nirvána Ragyogó Tengerébe a lábainknál fogva lógás egészségtelen folyamata által; sem a „háromszorosan szent tehén” szent tehéntrágyájából egy újabb „bőr tokot” készíteni magunknak! A brit elnök a legeredetibb elképzeléseket dédelgeti rólunk, akiket kitartóan „jógiknak” nevez anélkül, hogy a legapróbbat is hajlandó lenne elismerni a „Hatha és a Raja Jóga” közötti óriási különbségek közül. Ezt a hibát B.-nének köszönhetjük, aki a „*The*

¹ Ez a két sor idézet Sir Edwin Arnold *The Light of Asia* c. költeményéből. (A ford.)

Theosophist” kiváló szerkesztőjeként köteteket tölt meg különféle *Sannyasi*¹-k és más, a síkságról származó „áldottak” gyakorlataival anélkül, hogy valaha is bajlódna néhány oda kíváncsozó magyarázattal.

És most térjünk át a még fontosabb dolgokra. Az idő értékes dolog, az anyag (íráshoz valóra gondolok) pedig még inkább. Mivel a „lecsapatás” – a te esetedben - tiltottá vált, a tinta vagy a papír hiánya sem esélyesebb ok a „*Tamasára*”, én pedig messze otthonról, egy olyan helyen vagyok, ahol írószerboltra kisebb igény mutatkozik, mint egy lélegzetvételnél levegőre, levelezésünk hirtelen megszakadhat, hacsak nem gazdálkodok körültekintően a készleteimmel. Egy barátom² megígérte, hogy nagy szükség esetén ellát néhány kósza lappal, nagyapja emlékül megőrzött végrendeletéből, amellyel kitagadta őt, és így megalapozta a „szerencséjét”. De mivel, ahogy ő mondja, soha egyetlen sort sem írt – az elmúlt tizenegy évben, kivéve olyan Tibetben készített „*double superfin glacé*”³ papírra, amit tiszteletlenül összetéveszthetnél az itatóspapírral annak kezdeti gyártási szakaszában, és mivel a végrendelet is hasonló anyagra íródott –, akár azonnal rá is térhetünk a könyvedre. Mivel abban a megtiszteltetésben részesítesz, hogy kikéred a véleményem, elmondhatom, hogy az ötleted kiváló. A teozófiának szüksége van ilyen segítségre, és az eredmények is azok lesznek Angliában, amire számítasz. Ez európai barátainknak is segíthet – általában véve. Nem korlátozlak arra vonatkozóan, hogy mit használhatsz fel a neked vagy Hume úrnak írtakból, teljes mértékben megbízom a tapintatodban és ítélőképességében azzal kapcsolatban, hogy mit kell abból nyilvánosságra hozni és hogyan kell előadni. Csak azt kérem, hogy olyan okok miatt, amelyeket nem oszthatok meg veled (és biztos vagyok benne, hogy tiszteletben fogod tartani a hallgatásomat), *ne használj fel egyetlen szót vagy részletet sem a neked írt utolsó levelemből* – amelyet a hosszú hallgatásom után, dátum nélkül írtam, és az elsőből sem, amelyet a mi "öreg hölgyünk" továbbított neked. Épp most idéztem belőle a 4. oldalon. Tégy meg nekem egy szívességet, ha szegény leveleim megérdemlik a megőrzést, és tedd félre őket a többitől elkülönítve, lezárt borítékban. Lehet, hogy egy bizonyos idő elteltével ismét fel kell bontanod őket. Ami a többit illeti – átengedem őket a kritika tépőfogainak. Nem avatkoznék bele abba a tervbe sem, amelyet nagyjából felvázoltál az elmédben. De erősen ajánlom, hogy a végrehajtásában nagy hangsúlyt fektess az apró részletekre - (lenne szíves lekötelezni egy kék tintával aláírt elismervénnyel?), amelyek biztosítják a csalás vagy összejátszás lehetőségének kizárását. Gondold át jól, milyen vakmerő dolog olyan jelenségeket adeptusoknak tulajdonítani, amelyeket a spiritiszták már a médiumitás bizonyítékaként, a szkeptikusok pedig szemfényvesztésként könyveltek el. Ne hagyj ki egyetlen apró részletet vagy morzsát sem az álláspontodat alátámasztó járulékos bizonyítékok közül, amint azt

¹ A *sannyasi*-k olyan emberek, akik feladták a világi célok elérésére irányuló minden törekvésüket, és egész életüket spirituális célok szolgálatának szentelik. Lehetnek fiatal szerzetesek, de lehetnek olyan, életük delén már sikerrel túljutott emberek is, akik a hindu életciklus-felfogás szerint ezzel teszik fel a koronát jelen földi életükre. (A ford.)

² Ez feltehetően Djual Khool (nem sokkal később már) Mester lehetett, aki akkoriban még K.H. Mester tanítványa volt. (A ford.)

³ Francia kifejezés, jelentése itt kb.: extra finomságú, fényezett papír (A ford.)

elmulasztottad megtenni „A” leveledben a *Pioneer*-ben. Például az én barátom azt mondja, hogy az egy tizenharmadik csésze volt, és nincs hasonló mintázatú, legalább is Simlában¹. A párnát te választottad - mégis a "párna" szó szerepel az üzenetemben, ahogy a "fa" vagy bármi más szó is lehetett volna, ha a párna helyett egy másik megtalálási helyet választottál volna. Azt fogod tapasztalni, hogy ezek az apróságok bizonyulhatnak a legerősebb pajzsnak számodra a gúnyolódás és a lealacsonyító megjegyzések ellen.

És emellett természetesen arra kell törekedned, hogy bemutasd, ez a teozófia nem új tanként igényli a világ figyelmét, hanem csupán azoknak az elveknek az újra-fogalmazása, amelyek az emberi faj születése óta ismertek. Az időbeli sorrendet tömören, mégis szemléletesen kellene végig követni a filozófiai iskolák egymást követő fejlődésén keresztül, és illusztrálni a különböző mágusoknak tulajdonított okkult erők kísérleti bemutatóiról szóló beszámolókkal. A misztikus jelenségek egymást követő feltűnései és lecsengései, valamint ezek egyik népesedési központból a másikba való átevődése jelzi a spiritualitás és az ember állatias vonásainak, mint egymással birkózó erőknek ellentmondásos játékát. Végül pedig úgy tűnik, hogy a jelenségek most emelkedő hulláma, együtt ezek emberi gondolkodásra és érzésre gyakorolt változatos hatásaival, elkerülhetetlenné tette a teozófiai iránti érdeklődés újjáéledését. Az egyetlen megoldandó probléma gyakorlati jellegű: mi módon lehet a legjobban segíteni a szükséges tanulmányi munkát, és hogyan lehet a spirituális mozgalom számára a szükséges felfelé mozgó lendületet megadni. Ez egy jó kezdet ahhoz, hogy jobban megértsük az élő ember belső, lényé mélyében ott rejlő képességeit. Meg kell fogalmazni azt a tudományos állítást, hogy mivel az *akrshu* (vonzás) és a *prshu* (taszítás) a természet törvényei, nem lehetséges kapcsolat vagy érintkezés tiszta és a tisztátalan Lelkek – testben működők vagy azon kívüliek - között; és ezért az állítólagos szellemekkel történő kommunikáció kilencvenkilenc századrészeről első látásra kijelenthető, hogy tévedés. Ez olyan nagy jelentőségű tény, hogy alig találhatsz jelentősebbet, és nem lehet eléggé hangsúlyozni. Tehát, bár a *The Theosophist* hasábjain talán jobb választás lehetett volna szemléltető anekdoták egy sorozata, például jól hitelesített történelmi esetek felidézésével, mégis az az elképzelés volt helyes, hogy azok elméjét alakítsuk hasznos és szuggesztív csatornákká, akik csak a jelenségek iránt érdeklődnek, eltávolítva ezzel őket a pusztán médiumi jelenségekre fókuszáló dogmatizmustól.

„Halvány Remény” alatt azt értettem, hogy ha felmérjük a teozófiai önkénteseink által vállalt feladat nagyságát, és különösen a számos, velük szemben felsorakozott és még ez után felsorakozó szervezet összesített erejét, joggal hasonlíthatjuk ezt az olyan a kétségbeesett erőfeszítéshez a túlerővel szemben, amelyeket az igazi harcos büszkén felvállal. Jól tette, hogy meglátta a „nagy célt” a kicsiny Teozófiai Társulat indulásában. Természetesen, ha vállaltuk

¹ Megjegyzés: legalább is S. asszony ezt mondja. Én magam nem kutattam át a fazekasboltokat; ugyanígy a vízzel töltött palackot – egyikét a négynek, ami a szolgálók kosaraiban volt - a saját kezemmel töltöttem meg vízzel, és ezt a négy palackot épp akkor hozták vissza üresen ezek a szolgálók a víz utáni eredménytelen kutatásukat követően, amikor egy üzenettel elküldted őket a kis sörfőzdébe. Remélem, hogy elnézitek nekem a beavatkozást, és mély tisztelettel üdvözlöm az úrnőt. Tisztelettel stb.: a "Kitagadott".

volna a megalapítását és felállítását *in propria persona*¹, valószínűleg többet ért volna el és kevesebb hibát vétett volna, de ezt nem tehattuk meg, és nem is ez volt a terv: két közreműködőnk² kapta meg a feladatot, és rajtuk áll – ahogy most rajtad is –, hogy az adott körülmények között a tőlük telhető legjobb eredményt éri el. És sok mindent el is értünk. A spiritizmus felszíne alatt fut egy áramlat, amely széles medret váj magának. Amikor újra megjelenik a felszínen, hatásai nyilvánvalóak lesznek. Már most is sok hozzád hasonló elme töpreng az okkult törvények kérdéskörén – ezt kényszeríti a gondolkodó emberekre ez a szellemi forrongás. Hozzád hasonlóan ők is elégedetlenek mindazzal, ami eddig elérhető volt, és jobb után kutatnak. Bátorítson ez téged is.

Nem egészen pontos az az állítás, hogy ha ilyen elmék lennének a Társaságban, akkor „megfigyelésre kedvezőbb körülmények között lennének” számunkra. Inkább úgy kellene fogalmazni, hogy csatlakozásuk más szimpatizánsokhoz ebben a szervezetben erőfeszítésekre ösztönzi őket, és egymást is további kutatásra ösztönzik. Az egység mindig erőt ad. És mivel az okkultizmus napjainkban „halvány reménynek” tűnik, az egység és az együttműködés elengedhetetlen. Az egység valóban az életerő és a magnetikus erők koncentrációját jelenti az előítéletek és a fanatizmus ellenséges áramlataival szemben.

Írtam néhány szót a Maratha fiú³ levelébe, csak hogy megmutassam, hogy *utasításoknak* engedelmességedre tárta eléd nézeteit⁴. A *hatalmas díjakról* alkotott túlzó elképzelésétől eltekintve a levelét bizonyos szempontból érdemes megfontolni. Damodar ugyanis hindu – és ismeri népe gondolkodásmódját Bombayban; habár a bombayi hinduk csoportja nagyjából a legkevésbé spirituális hajlamú egész Indiában. De, mint az odaadó, lelkes ifjú, még mielőtt én felvázolhattam volna neki a helyes irányt, saját elképzeléseinek ködös formáit kezdte úzni. Minden gyors gondolkodót nehéz lenyűgözni – egy szempillantás alatt „teljes erőből” tovaszállnak, még mielőtt akár félig is tudatosulna bennük, mit akarunk megértetni velük. Ez a bajunk B.-nével, és O-val is. Az utóbbi gyakori kudarca az időnként – még ha írásban is – kapott javaslatok végrehajtásában szinte teljes mértékben annak tudható be, hogy a saját aktív elméje megakadályozza, hogy megkülönböztesse az általunk előidézett benyomásokat a maga elképzeléseitől. B. asszonnyal pedig az a baj (a testi betegségei mellett), hogy néha kettőnk vagy többünk hangjára is figyel egyszerre; például ma reggel, amikor a „Kitagadott”, akinek teret engedtem egy lábjegyzet erejéig, egy fontos ügyben beszélgetett vele, ő közben odafigyelt közülünk még valakire⁵, aki Ciprusról Bombayt érintve utazik Tibetbe – és így

¹ Latin kifejezés, jelentése Itt kb.: személyes részvétellel. (A ford.)

² Utalás Blavatskyné és Olcott ezredesre (A ford.)

³ A Maratha egy nyugat-indiai nyelvcsoporthoz tartozó és egyben ott kétkezi munkát végzők kasztját jelölő szó. Itt utalás az onnan származó Damodar K. Mavalankar-ra. Damodar ugyan nagyon vézna, beteges testben kezdte meg tanítványi működését. Mégis ő lett az egyik leghasznosabbnak bizonyuló, és az úton általunk ismertek közül legmesszebbre jutó nagyon kevesek egyike. Tanítványként megadatott neki, hogy a Mesterek - legalább egy időre - magukhoz rendeljék őt lakóhelyükre, és személyes jelenlétük mellett is tanításokat adjanak neki. Ahonnan mellel már teljesen más emberként tért vissza - fizikai testét illetően is. (Lásd a CXXVIII. Levelet - A ford.)

⁴ Ez utalás a CXLII./A Levélre és az azt követőre. (A ford.)

⁵ Utalás H. Mesterre (A ford.)

mindkettőjük kibogozhatatlan zűrzavarban találta magát. A *nőkből* tényleg hiányzik a koncentrációs képesség.

És most, jó barátom és munkatársam – egy áthidalhatatlan papírhiányos állapot arra kényszerít, hogy elbúcsúzzak. Viszlát, amíg vissza nem térsz, hacsak nem éred be azzal, hogy levelezésünket a megszokott csatornán keresztül intézzük. Egyikünk sem szeretné ezt. De amíg nem kapunk felhatalmazást a változtatásra, addig így kell lennie. Ha ő ma meghalna – és tényleg nagyon beteg –, nem kapnál tőlem kettőnél, vagy legfeljebb háromnál több levelet (Damodaron vagy Olcotton keresztül, vagy már létező, alakulóban levő csatornán keresztül), és akkor, ha ez az erőtartalék kimerülne, a búcsúzásunk VÉGLEGES lenne. Azonban nem bocsátkozok jóslatokba; az események talán összehoznak minket valahol Európában. De akár találkozunk, akár nem az utazásod során, biztos lehetsz benne, hogy személyes jókívánságaim elkísérnek. Ha munkád előrehaladtával időnként valóban szükséged lesz egy-egy jó gondolat segítségére, az valószínűleg *beleivódik* az elmédbe – hacsak a sherry nem állja útját, ahogy már Allahabadban is történt. A „mély Tenger” bánjon veled és a házaddal gyengéden.

Örökké igaz barátod,

K. H.

Ui.: A „barát”, akiről Lord Lindsay a neked küldött levelében beszél, sajnos azt kell mondjам, egy fojtogatóan bűzös görény, akinek barátságuk felhőtlen időszakában sikerült a Lord jelenlétében bűzét illatokkal elfednie, és így elkerülte, hogy szagáról ráismerjenek. Mert ez Home¹ – a médium, aki előbb római katolikus, majd a protestáns, végül pedig a görögkatolikus hitre váltott. Ő O. és B. asszony legelkeseredettebb és legkegyetlenebb ellensége, bár egyikükkel sem találkozott még soha. Egy ideig sikerült megmérgeznie a Lord elméjét, és előítéleteket kelteni benne velük szemben. Nem szeretek bármit is mondani emberekről a hátuk mögött, mert az rágalmazásnak tűnik. Mégis, bizonyos jövőbeli eseményekre való tekintettel kötelességemnek érzem, hogy figyelmeztesselek rá, mert ez egy kivételesen gonosz ember – a spiritiszták és a médiumok ugyanúgy gyűlölik, mint amennyire utálják azok, akik kiismerték őt. A te munkád közvetlenül ütközik az övével. Bár egy szegény, beteges, nyomorék, béna roncs, szellemi képességei ugyanolyan élesek, elevenek és ugyanúgy képesek arra, hogy ártsanak, mint valaha. Olyan ember ő, akit semmi sem tart vissza a rágalmozó vádaskodástól – bármilyen aljas és hazug is az. Tehát – vigyázz vele!

K. H.

¹ Daniel Dunglas Home, korabeli skót médium. (A ford.)

FILOZÓFIAI ÉS ELMÉLETI TANÍTÁSOK, 1881-1883.

IX. Levél

A K.H.-tól kapott első levél, mióta Indiába visszaérkeztem. A bolygói evolúció főbb vonalainak leírása. Kézhez véve 1881. július 8-án, miközben B. asszonynál időztem néhány napot Bombayben.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. nem tudjuk, honnan vagy hogy milyen úton küldte el neki, de a címzetthez annak fenti jegyzete szerint 1881. július 8-án jutott el. Más, korabeli, helyi feljegyzések szerint ez július 5-én történt.

Sinnett előzőleg Londonban volt, és onnan írt levelet K.H. Mesternek, még mielőtt elindult volna Bombay felé. Kissé csalódott volt, hogy amikor hosszú útról megérkezett Bombaybe, válasz erre még mindig nem várta őt. Ám másnap, mikor éppen befejezte Blavaslynével közös reggelijét, saját leírása szerint: egy levél hullott az asztalára a szeme láttára, ami szó szerint a semmiből materializálódott vagy teleportálódott oda. Ez volt a Mester várva-várt (alább olvasható) válasza, egy számára nagyon érdekes levél, amiben magánjellegű dolgok, kérdéseire adott válaszok és a bolygói szintű fejlődési sémát feltáró első, egyelőre csak vázlatos tanai kaptak helyet. (A ford.)

Üdvözöllek jó barátom és briliáns szerzőm, üdv újra itt! Leveled a kezemben, és örülök, hogy személyes tapasztalataid London „Kiválasztottjaival” ilyen sikeresnek bizonyultak. De előre látom, hogy most minden eddiginél jobban egy testet öltött kérdőjellé válsz. Vigyázz! Ha kérdéseidet a hatalmasságok elhamarkodottnak találják, ahelyett, hogy a válaszaimat eredeti tisztaságukban kapnád meg, azok zagyvaságokká válhatnak. Mostanra már hozzászoktam ahhoz, hogy szorító kezet érzek a torkomon, valahányszor tiltott témák határait feszegetem; de nem eléggé ahhoz, hogy ne érezzem magam – kellemetlenül – úgy, mint egy pondró a „Korszakok Szikláján”, az én *Cho-Khanom* előtt. Mielőtt tovább haladhatunk, először mindannyiunknak meg kell békélni azzal, bekötik szemünket; máskülönben kívül kell maradnunk.

És most nézzük, mi a helyzet a könyvvel? A *Le quart d'heure de Rabelais*¹ lejárt, és ha nem is teljesen fizetéseképtelenül, de szinte remegve állok a gondolat előtt, hogy az első felajánlott törlesztő részlet az elvárt mérték alatti lehet; a kért ár – meghaladja szerény lehetőségeimet; Ezért már *pro bono publico*² arra vetemedtem, hogy áthágjam a szörnyű – „Eddig, és ne tovább!”-ot, magamra vonva a *Cho-Khan* dühének hullámain, eláztatva engem kék tintával és mindennel! Naivan abban reménykedem, nem kényszerítesz rá, hogy tovább rontsam a „helyzetemet”.

Így van. Mert halványan azt gyanítom, hogy nagyon türelmetlen leszel velem. Nagyon világosan úgy látom, hogy nem kell annak lenned. Az élet egyik szerencsétlen szükségszerűsége, hogy a kényszerítő körülmények néha arra szorítják az embert, hogy

¹ Francia kifejezés, jelentése itt kb.: „Rabelais negyedórása lejárt” – utalás a francia író annak érdekében bevetett trükkjére, hogy elkerülje kávéházi számlája kifizetését. (A ford.)

² Latin kifejezés, jelentése itt kb.: „a közjó érdekében”. (A ford.)

látszólag *figyelman kívül hagyja* a barátság követelményeit, nem azért, hogy megszegje a szavát, hanem hogy - mint kevésbé fontosakat - átmenetileg elodázza vagy félretegye az újoncok túlzottan sürgősnek érzett elvárásait. Az egyik ilyen kényszerítőnek tekintett szükséglet a te jövőbeli jóléted szem előtt tartása; annak az álomnak a megvalósulása, amelyet S.M.-mel¹ együtt álmodtatok meg.

Az az álom – nevezzük inkább látomásnak? – az volt, hogy te és K.² asszony – miért feledkezzünk meg a Teoz. Társ.-ról? – „mindannyian egy, az okkult filozófia világban való megnyilvánulásait célzó nagy terv részei vagytok”. Igen; el kell jönnie az időnek, és nincs is messze –, amikor mindannyian helyesen fogjátok értelmezni az ilyen megnyilvánulások látszólag ellentmondásos fázisait; mert a bizonyítékok arra kényszerítenek titeket, hogy összekapcsoljátok őket. De mivel jelenleg még nem tartunk ott – ne feledd: azért kérem tőled, hogy őrizd meg lélekjelenlétedet, mert kockázatos játszmába kezdtünk, amelynek tétje emberi lelkekben mérhető. Nem feledkezve meg arról, hogy a te „Lelkedre” és az enyémmre is vigyáznom kell, így kell tennem, bármi legyen is az ára. Még akkor is, ha fennáll a veszélye, hogy félreértesz, ahogyan Hume úr tette. A munkát még nehezebbé teszi, hogy magányos munkás vagyok a mezőn, és ez így is marad, amíg nem tudom bizonyítani a feletteseimnek, hogy legalább te – komolyan gondolod a dolgot; hogy őszintén elkötelezted magad. Ahogy tőlem is megtagadják a magasabb szintű segítséget, úgy te sem fogsz könnyen segítségre lelni abban a Társulatban, amelyben mozogsz, és amelynek irányultságán próbálsz alakítani. Egy ideig nem fogsz sok támogatást kapni azoktól sem, akiket ez közvetlenül érint. Idős hölgyünk gyenge, idegei pattanásig feszítettek; agya úgyszintén kimerült. H.S.O. messze van – *száműzetésben* –, küzdi vissza magát a kegyvesztettségéből – jobban aláásva helyzetét, mint gondolnád a Simlai botlása³ által –, és teozófiai iskolákat alapít⁴. Hume úr – aki egykor megígérte, hogy bajnoka lesz a Fény és Sötétség között dúló harcnak – most egyfajta felfegyverzett semlegességet tanúsít irántunk, ami lenyűgöző látvány. Miután arra a csodával határos felismerésre jutott, hogy mi egy özönvíz előtti jezsuitákból álló *testület* kövületei vagyunk – akik ékesszóló szóvirágokban teljesítik ki önmagukat -, odáig jutott, hogy kis híján megvádolt minket azzal: jogtalanul elfogtuk és elolvastuk H.P.B-nek írt leveleit! Azonban némi vigaszt talál abban a gondolatban, hogy „milyen élvezetes vitát fog folytatni valahol máshol (talán az Angel Linnean Ornitológiai Társaságnál) azzal a lénnel, aki a Koothoomi nevet viseli”.

¹ William Stainton Moses (írói álnéven M.A. Oxon), a korszak neves médiuma, spiritiszta, 1877-1884-ig a Teozófiai Társulat tagja. (A ford.)

² Anna Kingsford, a korszak egy prominens, nagy hatású asszonya. Misztikus, költő, tisztánlátó, Anglia első (igaz, Franciaországban) orvosi diplomát szerzett nője, és a levél utáni években a Teozófiai Társulat tagja, az angol Társulat elnöknője is volt. (A ford.)

³ Utalás Olcott ezredes „Egy nap Blavastky asszonnyal” c. cikkére, ami valahogy kikerült az indiai, majd az angol újságokhoz. Ld. erről még a IV. Levelet. (A ford.)

⁴ Olcott ezredes Ceylonban működött ekkor. Iskolák alapítása mellett a ceyloni buddhista vezetőket megnyerve, velük karöltve, a helyiek tömegei körében a buddhizmus értékességének, szellemi oldalának, valamint mélyebb tanainak tudatosításával egyfajta vallási és szellemi feltámadás elindítója is volt Ceylonban. Ottani működése miatt Ceylon (a mai Sri Lanka) szigetén sokan azóta is nemzeti hőseik között tartják számon. Ekkor és ezt támogatva írta meg Buddhista katekizmus c. művét is, ami fontos szerepet játszhatott a Buddhizmus újabb kori térhódításában. (A ford.)

Valóban, felettébb intellektuális, egykor közös barátunknak a szavak olyan áradata áll rendelkezésére, amennyi elég lenne ahhoz, hogy az egy egész csapatszállító-hajónyi hangzatos, de hibás szónoki fordulatot is elvinne a hátán. Mindazonáltal – tisztelem őt... De ki lesz a következő? C. C. Massey? De hát ő meg körülbelül fél tucat törvénytelen kölyök szerencsétlen szülője. Rendkívül elbűvölő, odaadó barát; igazi misztikus; nagylelkű, nemes érzületű férfiú, úriember – ahogy mondani szokás – a feje búbjától a kisujjáig; a sors viharában is helytállt; minden megvan benne, ami az okkultizmus *tanulmányozójától* elvárt, de semmi olyan, ami egy *adeptushoz* szükséges, kedves barátom. Akárhogy is legyen, titka csak az övé, és nincs jogom azt felfedni. Dr. Wyld? – velejéig keresztény. Hood? – megnyerő természet, ahogy mondod; álmodozó és idealista misztikus dolgokban, de – nem munkásnak való. S. Moses? Áh! Helyben vagyunk. S.M. majdnem felborította a teozófia három évvel ezelőtt vízre bocsátott bárkáját: és mindent megtesz majd, hogy újra megtegye – a mi Imperator¹-unktól függetlenül. Kétkedsz? Hát ide hallgass!

Az övé egy különös, ritka természet. Okkult pszichikai energiái óriásiak; de ezek szunnyadtak benne, elrejtőzve és számára is ismeretlenül, amikor úgy nyolc évvel ezelőtt Imperator felfedezte, és szárnyalásra indította lelkét. Azóta új élet költözött belé, kettős lénye van, de természetét nem lehet megváltoztatni. Teológiai hallgatóként nevelkedett, elméjét kétségek emésztették fel. Ezt követően az Athosz-hegyre ment, hogy egy kolostorba zárkózva görögkeleti vallást tanuljon, és ott figyelt fel rá először „szellemi vezetője” (!!). Természetesen a görögkeleti szórszálhasogatás nem tudta feloldani kétségeit, így hát Rómába sietett – de a pápistaság sem elégítette ki. Innen Németországba vándorolt, ugyanazon negatív eredményekre jutva. Végül feladta a száraz keresztény teológiát, de nem adta fel hitét annak feltételezett alapítójában. Szüksége volt egy ideálra, és ezt az utóbbiban találta meg. Számára Jézus valóság, egy valaha megtestesült, most testetlen Szellem, aki - ő úgy hiszi - ugyanúgy „bizonyoságot adott neki személyes kilétéről” - ha nem jobban - mint más „Szellemek” – köztük Imperator. Mindazonáltal sem Jézus vallási tanait, sem szavait, ahogyan azokat a Biblia tolmácsolja és S.M. hitelesnek is tartja, nem fogadja el teljesen az ő nyughatatlan Szelleme. Imperator, akinek később ugyanez a sors jutott, sem járt jobban. Elméje túlságosan fogadóképző. Ha egyszer beleivódtak, könnyebb eltörölni a titánba vésett jeleket, mint az agyába vésődött benyomásokat. Amíg Imperator hatása alatt áll – teljesen tudatában van az okkultizmus valóságának és a tudományunk spiritizmussal szembeni felsőbbrendűségének. De amint magára marad, és azok ártalmas irányítása alá kerül, akiket szilárd meggyőződéssel testen kívüli Lelkeként azonosított –, minden ismét káoszba fordul! Elméje ellenáll minden késztetésnek, minden érvnek, ami nem a sajátja, és ezek mind a spiritizma elképzelésekhez köthetők. Amikor megszabadult a régi teológiai béklyóktól, szabad embernek hitte magát. Néhány hónappal később a „Szellemek” alázas rabszolgája és játékszere lett! Amikor belső Énjével áll szemben, csak akkor döbben rá az igazságra, hogy van valami magasabb rendű és nemesebb, mint az állítólagos Szellemek zagyválásai. Ilyen pillanatban hallotta először

¹ S.M. mint médium „szellemi vezetőjeként” ismertté vált lény neve. (A ford.)

Imperator hangját, ami - ahogy ő maga fogalmaz - „Isten hangja, amely a belső Énjéhez szólt”. Ez a hang már évek óta ismerős a számára, mégis gyakran nem figyel rá. Egy egyszerű kérdés: ha Imperator az lenne, aminek ő hiszi, - sőt, úgy gondolja, hogy *tudja*, hogy az –, vajon nem hajtotta volna S.M. akaratát mára teljesen a maga uralma alá? Csak az adeptusoknak, azaz testben működő szellemeknek tiltják meg bölcs és áthághatatlan törvényeink, hogy teljesen a saját uralmuk alá hajtsanak egy másik és gyengébb akaratot – a szabadnak született Ember akaratát. Ez utóbbi eljárásmodot részesítik előnyben az „Árnyék Testvérei”, a boszorkánymesterek, elementárisok, és elszigetelt kivételként a *legmagasabb* Bolygói Szellemek - azok, akik már nem képesek tévedni. De ezek a Földön csak minden új emberi Faj születésekor jelennek meg; a nagy ciklus két végének találkozásánál és lezárásakor. És nem maradnak az emberrel tovább, mint ami ahhoz szükséges, hogy az általuk tanított örök igazságok erőteljesen bevésődjenek az új Fajok képlékeny elméjébe, biztosítva ezzel, hogy azok ne merüljenek feledésbe, vagy ne vesszenek el az eljövendő korszakok generációi számára. A Bolygói Szellem küldetése nem más, mint hogy megszólaltassa az *Igazság Alaphangját*. Miután ez utóbbi rezgését úgy irányította, hogy megszakítás nélkül fusson végig az adott Faj vonalán a ciklus legvégéig – a legmagasabb szférák eme lakója eltűnik bolygónk felszínéről – a következő „testben való feltámadásáig”. Az Ősi Igazság eme rezgéseit a filozófusaitok „veleszületett eszméknek”¹ nevezik. Imperator tehát többször is elmondta neki, hogy „egyedül az okkultizmusban kell keresnie, és meg is *fogja* találni az igazság egy olyan aspektusát, amelyet még nem ismert fel.” De ez egyáltalán nem akadályozta meg S.M.-t abban, hogy hátat fordítson az okkultizmusnak, valahányszor annak egy eszméje összeütközésbe került elméjének valamely spiritiszta előfeltevésből eredő elképzelésével. Úgy tekintett a médiumitásra, mint lelki szabadságának kiváltságlevelére, a spirituális halálból való feltámadásra. Csak annyiban engedték meg neki, hogy médiumitását használja, amennyire ez a hitében megerősítéshez szükséges volt; ígéretet kapott, hogy az abnormális átadja majd helyét a normálisnak; utasították, hogy készüljön fel arra az időre, amikor a benne lévő Én tudatára ébred a saját spirituális, független létezésének, és amikor szemtől szemben állva fog beszélni és együtt cselekedni Tanítójával, és normálisan, külső vagy belső médiumitás nélkül fogja élni életét a szellemi világban. És mégis, miután annak befolyása alá került, amit ő „külső Szellemi hatásnak” nevez, többé nem tudta megkülönböztetni hallucinációit a valóságtól, a hamist az igaztól: időnként egy kalap alá véve Elementálokat és Elementárisokat, testetlen Szellemeket a testben működőkkel; pedig az ő „Isteni Hangja” elég sokszor figyelmeztette erre, és óva intette őt „ama szellemektől, amelyek a Föld szférájában lebegnek”. Mindezek ellenére szilárdan hiszi, hogy mindig is Imper. irányítása alatt cselekedett, és hogy az őt meglátogató szellemek mind az ő „vezetőjének” engedélyével érkeztek. Akkor hát H.P.B. vajon Imper. hozzájárulásával volt ott? És hogyan magyarázza a következő ellentmondásokat. 1876. óta, egyértelmű utasításra cselekedve, H.P.B. megpróbálta ráébreszteni őt a valóságra, ami körülötte és benne történik. Hogy ez Imper. akarata szerint vagy annak ellenében történt – tudnia kellett, mivel az utóbbi esetben H.P.B akár azzal is dicsekedhetett volna, hogy erősebb,

¹ Az eredeti kifejezés: „*innate ideas*” (A ford.)

hatalmasabb, mint az ő „vezetője”, aki soha nem is tiltakozott e betolakodó ellen? Erre mi történik? 1876-ban a Wight szigetről írt neki egy több mint 48, egymást követő órán át tartó látomásról, amely alatt megszokott módján járkált, beszélt, de a külső történéseknek a leghalványabb emléke sem maradt meg benne; és arra kérte őt, hogy mondja meg, látomás vagy hallucináció volt ez. Miért nem kérdezte meg +I-R-t¹? „Meg tudod mondani, mert ott voltál” – mondja. „Más voltál, de mégis te magad – ha van Éned. ... Gondolom, igen, de ilyen irányban nem kutakodok.” ... Egy másik alkalommal a saját könyvtárában látta², amint őt nézi, közeledik, és néhány, az általa ismert Páholyhoz köthető szabadkőműves jelzést mutat fel neki. Elismeri, hogy „olyan tisztán látta, mint Massey-t – aki ott volt”. Több más alkalommal is látta, és néha, bár tudta, hogy H.P.B. az, mégsem ismerte fel. „A megjelenésed és a leveleid alapján időnként annyira különbözőnek tűnsz, a mentális jellegzetességeid annyira változatosak, hogy – amint azt határozottan mondták is nekem – teljesen elképzelhetőnek tartom, hogy Lények egy csoportja vagy. ... *Megingathatatlanul* hiszek benned.” Minden levelében „élő Testvért” követelt tőle, pedig H.P.B. egyértelműen tudtára adta, hogy már most is foglalkozik vele egy, ám ő határozottan tagadta ezt. Amikor segítséget kapott, hogy megszabadulhasson *túlságosan anyaghoz kötődő* testéből, amelytől így néha órákig, sőt napokig is távol volt, miközben üres gépezetét távolról és *külső, élő* befolyással működtették – amint visszatért, gyötörni kezdte az a megingathatatlan képzet, hogy egész idő alatt egy *másik* intelligencia, egy testetlen, nem pedig testben működő Szellem hordozója volt, és az *igazság* közben egyszer sem derengett fel elméjében. „Imperator” – írta H.P.B.-nek – „bekorlátozza a médiumitásról alkotott elképzeléseket. Azt mondja, a médiumitás és az adeptusi szint között nem lehet igazi ellentét.” Ha itt a „tisztánlátó” szót használta volna a „médium” helyett, helyesebben értelmezte volna a mondottakat, hiszen ritkán válik valaki adeptussá úgy, hogy ne lenne felruházva születésétől fogva tisztánlátói képességgel. De hát 1875. szeptemberében semmit sem tudott az Árnyék Testvéreiről – legnagyobb, legkegyetlenebb és – miért ne ismernénk be – legerősebb ellenségeinkről. Abban az évben megkérdezte az „öreg hölgyet”, hogy Bulwer vajon nem evett-e félig nyers disznóhúst és nem álmodott-e, amikor leírta ama: „förtelmes Küszöblakót”. „Készülj fel” – válaszolta ő –, „úgy tizenkét hónap elteltével szembe kell nézned és harcolnod kell velük.” 1876. októberében el is kezdték megdolgozni őt. „Kézitusát vívok,” – írta – „az elmúlt három hétben állandó harcban állok a Gonosz összes légiójával, éjszakáimat kínjaik, kísértéseik és ocsmány sugallataik teszik borzalmassá. Látom őket magam körül, ahogy meredten bámulnak rám, hablatyolnak, üvöltenek, vigyorognak! Mindenféle mocskos sugallat, zavarba ejtő kétség, örült és borzongató félelem nehezedik rám – most már értem Zanoni Küszöblakóját – még nem inogtam meg –, és kísértéseik egyre halványabbak, jelenlétük kevésbé közeli, a borzalom gyengül...”

¹ Ez nem elgépelés, így szerepel a levélben. Feltehetően Imperator-ra utal vele a Mester, de hogy miért így írta, nem tudom. Találgatásaimat azonban nem fűzöm bele a levél szövegébe, így a fordításban benne hagytam az eredeti írásjel sort. (A ford.)

² H.P.B.-t (A ford.)

Egyik este H.P.B. arcra borult Feljebbvalója¹ előtt – ami egyike volt azon kevés dolgoknak, amiktől ők tartanak –, és arra kérte, hogy keze intésével hasson oda az óceán túlsó partjára, elkerülendő, hogy S.M. odavesszen, és a Teoz. Társ. elveszítse legnagyobb reménységét. „Ki kell állnia a próbát” – volt a válasz. S.M. úgy képzei, hogy + *Imper.* küldte a kísértőket, mert ő, S.M. egyike volt azoknak a Tamásoknak, akiknek *látniuk* kell; *nem* akarta elhinni, hogy + nem tudja megakadályozni a jöttüket. Bár ő vigyázott rá – de nem tudta elűzni őket, hacsak maga az áldozat, az újonc nem bizonyul mindnél erősebbnek. De vajon ezek az Elementárisokkal szövetkezett gonosz emberek felkészítették őt egy új életre, úgy, ahogyan gondolta? Ezek megtestesülései mindazon pusztító behatásoknak, amelyek a belső Ént érik, aki a szabadságért és a fejlődésért küzd, és soha nem tértek volna vissza, ha sikeresen legyőzi őket saját független AKARATÁNAK kinyilvánításával úgy, hogy véget vet médiumitásának, akarata *alárendelésének*. De mégis visszatértek. Azt mondod -- + -- -ről, hogy „Imperator biztosan nem az ő (S.M.) asztrális lelke, és kétségtelenül nem egy, a miénknél alacsonyabb szintű világból származik, – nem egy földhöz kötött Szellem.” Senki sem állította, hogy bármi ilyesmi lenne. H.P.B. soha nem mondta neked, hogy Imper. S.M. asztrális lelke lenne, csak azt, hogy amit gyakran összetévesztett + -vel, az a saját felsőbb *Énje*, az ő isteni *atmája* volt – nem *linga Sarira* vagy asztrális Lélek, vagy a *Kama rupa, doppelganger*² – már megint. + nem mondhat ellent magának; + tudatában van az igazságnak, amelyet S.M. olyan gyakran félreért; + nem hirdetheti az okkult tudományokat úgy, hogy közben védelmébe veszi a médiumitást, még annak tanítványa által leírt legmagasabb formáját sem. A médiumitás abnormális. Amikor a további fejlődés útján az abnormális utat enged a természetesnek, a *vezetőket*³ szélnek eresztik, és a passzív engedelmességre már nincs szükség, a médium megtanulja használni akarátát, gyakorolni a saját hatalmát, és adeptussá válik. Ez egy fejlődési folyamat, amin az újoncnak végéig kell mennie. Amíg előfordul vele, hogy transzba esik, addig nem lehet belőle adeptus. S.M. pedig élete kétharmadát transzban tölti.

A kérdésedre – vajon Imperator „Bolygói szellem” lehet-e, és „lehetséges-e emberi testben működni egy Bolygói szellemnek?” – először is azt mondom, hogy nem létezhet olyan Bolygói szellem, amely ne élt volna valaha anyagi testben, vagy ne lett volna az, amit ti embernek neveztek. Amikor nagy Buddhánk – minden adeptus védőszentje, az okkult rendszer reformátora és törvényalkotója – először elérte a Nirvánát a Földön, „Bolygói szellemmé” vált; azaz – szelleme egyszerre tudott *teljes tudatossággal* jelen lenni a csillagközi térben, miközben tetszése szerint működhett a Földön is eredeti, saját testében. Mert isteni Énje annyira teljesen elszakadt az anyagtól, hogy tetszése szerint képes volt belső helyettest teremteni magának, és ha ezt napokra, hetekre, néha évekre is emberi formájában hagyta, az semmilyen módon nem befolyásolta sem az azt működtető életerőt, sem fizikai testében működő

¹ Morya Mesterről van szó. (A ford.)

² Német kifejezés egy élő ember tőle távol, látható módon megjelenő és tőle függetlenül működő asztrális mására. (A ford.)

³ „Controls” - a spiritizmus szóhasználatában ez a médiumot megnyilvánulásukhoz csatornaként használó szellemi entitásokat jelentette. (A ford.)

elméjének működését. Egyébként ez a legmagasabb adeptusi szint, aminek elérésében bolygónkon az ember reménykedhet. De ugyanolyan ritka, mint maguk a Buddhák, az utolsó *Khobilgan*¹, aki elérte ezt, a *kokonor-i Sang-Ko-Pa*² (XIV. század), az ezoterikus és a világi lámaizmus megújítója. Sokan vannak, akik „áttörik a tojáshéjat”, de kevesen képesek a *Nirvva namastaka*³ teljes gyakorlására, amikor teljesen kikerülnek a testükből. A tudatos élet a Szellem szintjén némely emberi természet számára ugyanolyan nehéz, mint az úszás némely testek számára. Bár az emberi test könnyebb a víznél, és minden ember ezzel a képességgel születik, olyan kevesen fejlesztik ki magukban a víz taposásának művészetét, hogy a fulladás okozta halál a leggyakoribb baleset. Az ilyen fajta (Buddha-szerű) Bolygói Szellem tetszése szerint átmehet más - többé-kevésbé éterikus anyagból álló - testekbe is, amelyek az univerzum más régióit lakják. Sok más fokozat és ág is létezik, de nincs *elkülönült* és örökké változatlan rendje a Bolygói Szellemeknek. Hogy Imperator testet öltött vagy testetlen „bolygói” lény-e, hogy hús-vér testben élő vagy azon kívül működő adeptus-e, azt nincs több jogom felfedni, mint neki arra, hogy elmondja S.M.-nek, ki vagyok, ki lehetek én, vagy akár azt, hogy kicsoda H.P.B. Ha ő maga úgy dönt, hogy hallgat erről a témáról, S.M.-nek nincs joga megkérdezni *engem*. De hát barátunknak, S.M.-nek amúgy is tudnia kéne. De nem is: ő szilárdan hiszi, hogy tudja. Mert az adott személlyel való kommunikációja során volt egy pont, amikor S.M. nem volt megelégedve a + által nyújtott bizonyossággal, vagy azzal, hogy tiszteletben kéne tartsa azt a kívánságát, hogy ő, Imperator&Tsai a felvett neveiktől eltekintve személytelenek és ismeretlenek maradjanak, és hónapokig küzdött vele, Jákobhoz hasonlóan, e szellem valódi kilétének kérdésében. Maga volt a megvalósult bibliai tanmese. „Nyilvánítsd ki előtted nevedet!” – és bár azt válaszolta, hogy: „Miért kérdezed a nevem?” –, mit számít egy név? Megengedte S.M.-nek, hogy felcímkézzé őt, mint egy bőrröndöt. És így most megnyugodott, mert „színről színre látta Istent”; aki a birkózás után, és látva, hogy nem győzött, azt mondta: „engedj el”, és kénytelen volt elfogadni a Jákobba átvedlett S. Moses által kínált feltételeket⁴. Saját tájékozódásod végett erősen javaslom, hogy tedd fel ezt a kérdést a barátodnak. Miért van az, hogy „alig várja” a válaszat, amikor úgyszintén tud már + -ről? Vajon nem mesélt el neki az a „Szellem” egyszer egy történetet – egy *különös történetet, valamit, amit nem árulhat el magáról, és megtiltotta neki, hogy valaha is megemlítsen*? Mit akar még? Az a tény, hogy rajtam keresztül akarja megismerni + valódi természetét, önmagában is elég jó bizonyíték arra, hogy nem is olyan biztos a kilétében, mint amilyennek hiszi magát, vagy inkább el akarja hitetni magával. Vagy a kérdés csak valaminek a leplezését szolgálja? Melyik az igaz?

¹ Mongol szó, H.P.B. olyan magas rangú, beavatott tibeti lámákat nevezett így, akik buddhai szintű lelkek inkarnációjának tekinthetők. (A ford.)

² Nyugaton talán jobban ismert Tsong-Kha-Pa néven. Az ő buddhizmust megújító, a természetszellem-imádatról és ehhez kapcsolódó rítusoktól, gyakorlattól megtisztító működésének köszönhető a Gelukpa szekta megalapítása. A Dalai Láma ennek az ágnak a vezetője. (A ford.)

³ Úgy tűnik, ez egy, a Mester által lerövidített kifejezés lehet, ami szokásosan „Nirvana namastaka”. Ennek jelentése kb. „legmagasabb szintű Nirvana”, „teljes felszabadulás”. (A fordítás alapjául szolgáló nyomtatott szövegben ezt rosszul is írták át, mert ott „nirira namastaka” szerepel.) (A ford.)

⁴ Utalás Jákob és Isten találkozására. Lásd Teremtés Könyve 32.25-32. (A ford.)

Adhatom ugyanazt a választ, amit mondtam G. H. Fechnernek¹, mikor egy nap meg akarta ismerni a hindu nézőpontot arról, amit írt? „Igaz van; minden gyémántnak, minden kristálynak, minden növénynek és csillagnak megvan a saját egyéni lelke, nem csak az embernek és az állatnak” – és „a lelkeknek létezik egy hierarchiája az anyag legalacsonyabb formáitól a Világlélekig”; de tévedsz, amikor a fentiekhez hozzáteszed azt az állítást, hogy „az elhunytak szellemei közvetlen pszichikai kommunikációt folytatnak olyan lelkekkel, amelyek még emberi testhez kapcsolódnak – mert ez nem így van.” A lakott világok egymáshoz viszonyított helyzete Naprendszerünkben önmagában is kizárná ezt a lehetőséget. Mert bízom benne, hogy feladtad azt a furcsa elképzelést – a korai Xtian² képzés természetes folyamányát –, hogy lehetséges *emberi* intelligenciák számára *tisztán spirituális* régiókat lakni? Így ugyanolyan könnyen megérted a keresztények tévedését – akik az *anyagtalant* próbálták megégetni egy *anyagi*, fizikai burokból –, mint a műveltebb spiritisztákét, akik abba a hitbe ringatják magukat, hogy a miénkkel közvetlenül szomszédos két világ lakóin túl bárki más is kapcsolatba léphet velük. Bármennyire éteriek és durva anyagtól megtisztítottak is, a tiszta Szellemek továbbra is az anyag fizikai és egyetemes törvényeinek vannak alávetve. Még ha akarnák, akkor sem *lennének képesek* áthidalni a szakadékot, amely elválasztja világukat a miénktől. Saját világukban, *szellemként meglátogathatók*, de az ő Szellemük nem tud hozzánk leszállni vagy elérni minket. Ők azok, akik *vonzanak*, de nem *vonzhatók*, mert spirituális polaritásuk leküzdhetetlen akadályt jelent ennek útjában. (Egyébként ne vegyétek az *Isis*³-t szó szerint. A könyv csupán egy kísérlet arra, hogy a spiritiszták figyelmét átirányítsa előítéleteikről a dolgok valódi állapota felé. A szerzőnek az volt a feladata, hogy utaljon és rámutasson az igaz irányra, hogy megmondja, a dolgokkal kapcsolatban mi *nem helytálló*, nem pedig az, hogy kifejtse, mi lenne a helytálló. Korrektúra-olvasók közreműködésének hála néhány valódi hiba is becsúszott, mint például az I. kötet I. fejezetének 1. oldalán, ahol az isteni Lényeg Ádamból árad ki, pedig ennek fordítottja igaz.)

Miután kellőképpen belemelegedtem ebbe a témába, megpróbálom még világosabban elmagyarázni, hol rejlik az ügyben a képtelenség. Így választ kapsz mind a Bolygói szellemekre, mind a szeánsz szobák „Szellemekre” vonatkozó kérdéseidre.

Az intelligens létezés ciklusa a legmagasabb világokon vagy bolygókon kezdődik – a „legmagasabb” kifejezés itt a spirituális értelemben legtökéletesebbet jelenti. A kozmikus anyagból – ami az *Akasa*, az őseredeti, nem pedig a másodlagos, képlékeny közeg, avagy a Tudomány Étere, az ösztönösen gyanított, és a többihez hasonlóan bizonyítatlan dolog – nos, az ember először ebből az *anyagból*, annak legfinomabb állapotából kezdett kialakulni, az Örökkévalóság küszöbén átlépve, tökéletesen *Éteri* – nem pedig spirituális – entitásként, mondhatni Bolygói szellemként jelenve meg. Csupán egy lépés választja el az egyetemes és

¹ Gustav Theodor Fechner, német pszichológus és spiritizmus iránt érdeklődő tudós. K. H. Mester találkozhatott vele európai tartózkodása idején, de nincs ismert nyom arról, hogy mikor, hol vagy mi módon. (A ford.)

² Itt a „Xtian” a „Christian” – keresztény – rövidítése. (A ford.)

³ Utalás H.P.B. „*Isis Unveiled*” c. könyvére, ami több tekintetben a Titkos Tanítás előfutárának tekinthető. (A ford.)

spirituális világlényegtől – a görögök *Anima Mundijától*, vagyis attól, amit az emberiség spirituális hanyatlása során egy mitikus, megszemélyesített Istenné alacsonyított le. Ennélfogva, ezen a fokon Szellem–emberünk legfeljebb egy *aktív* Erő, egy *megváltoztathatatlan*¹, így gondolkodásra képtelen princípium (a „megváltoztathatatlan” kifejezést itt ismét csak ennek az átmeneti állapotnak a jelölésére használjuk, a változásra képtelenség pedig csak a belső princípiumra vonatkozik, ami² feloldódik és eltűnik, amint az anyag egy magja benne megkezdí ciklikus evolúciós és átformálódási munkáját). Az ezt követő alászállása során, és az anyagba egyre mélyebbre merülés arányában tevékenysége egyre aktívabbá válik. Nos, az intelligens lények által lakott csillagvilágok (beleértve a mi bolygónkat is) halmazai egy gömbhöz, vagy inkább egy epicikloidhoz hasonlíthatók, amelyek egy lánchoz hasonlóan gyűrűkből állnak – és az így egymással összekapcsolt világok egésze egy képzeletbeli, végtelen gyűrűt vagy kört alkot. Az ember fejlődése az egész folyamaton keresztül – a kezdőponttól a kerületének legmagasabb pontján találkozó zárópontokig tart – az, amit *Maha Yug*-nak vagy Nagy Ciklusnak, nevezünk, és e *Kuklos*³ feje elvész az *abszolút* Szellem koronájában, kerületének legalacsonyabb pontja pedig az *abszolút* anyagban – és a legfelső pontra visszaérve az *aktív* princípium megszűnik benne működni. Ha egy ismertebb kifejezést használunk, és a Nagy Ciklust Makrokozmosznak, míg alkotórészeit, avagy az egymással összekapcsolt csillagvilágokat Mikrokozmoszoknak nevezzük, akkor nyilvánvalóvá válik, mire gondolnak az okkultisták, amikor az utóbbiakat az előbbiek tökéletes másolatának mondják. A Nagy a kisebb ciklusok előképe: és mint ilyeneknek, minden csillagvilágnak megvan a maga evolúciós ciklusa, amely a tisztább emberi természettel kezdődik és durvább, vagy anyagiasabb természettel végződik. Ahogy lefelé haladnak, minden világ természetes módon egyre sűrűsödő anyagba burkolódnak, míg végül az „ellenpólusnál” abszolút anyaggá válik. Az ellenállhatatlan ciklikus impulzus által hajtva a Bolygói szellemnek alá kell szállnia ezekbe, mielőtt újra felemelkedhetne. Útja során végig kell haladnia az evolúció teljes létráján, egyetlen fokot sem kihagyva, minden csillagvilágnál meg kell álljon, ahogyan egy állomáson tenné; és az adott, minden egyes csillagvilág elkerülhetetlen ciklusán belül – végig kell haladjon a saját „életciklusán” is, nevezetesen: addig kell újra meg újra testet öltve visszatérnie, amíg be nem tudja fejezni életének körforgását benne, mivel még az előtt meghal, hogy elérné az értelem korát, ahogy ezt az *Isis* helyesen állítja. Eddig Kingsford asszony azon elképzelése, miszerint az emberi Én több egymást követő emberi testben reinkarnálódik, helytálló. Ami az *emberi* inkarnáció után állati formában való újjászületést illeti, az részéről a dolgok és gondolatok laza kifejezőmódjának eredménye. Egy másik *nő* – ismét. Merthogy ő összekeveri a „lelket és a szellemet”, nem hajlandó különbséget tenni az állati és a spirituális Én, a *Jivatma* (vagy *Linga-Sharir*) és a *Kama-Rupa* (vagy *Atma-Rupa*) között, vagyis két annyira különböző dolog között, mint a test és elme, és – mint *elme* és *gondolat*! Mert így van. Miután mondhatni végigjárta a ciklus ívét, körbejárta külső és belső

¹ Az eredeti kifejezés: *Immutable*. (A ford.)

² Az angol nyelvű mondatban nem egyértelmű, de a szövegkörnyezetből az következik, hogy a „változtathatalanság” az, ami eltűnik, nem a „belső princípium”. (A ford.)

³ A kuklosz görög szó, jelentése kör, gyűrű. (A ford.)

köreit (a Föld napi és éves körforgása nagyon jó példa erre), mire a Szellem-ember eléri bolygónkat, amely az az anyagi világok egyik legsűrűbb képviselője, és minden állomáson elvesztette éteri természetének egy részét, anyagi természete pedig egyre hangsúlyosabbá vált, szellem és anyag nagyjából egyensúlyba került benne. De ekkortól a Föld ciklusát kell követnie; és mivel az involúció, avagy lefelé irányuló evolúció folyamatában az anyag folyamatosan igyekszik elfojtani a szellemet, amikor zárandokútjának eme legalacsonyabb pontjára ér, az egykor tiszta Bolygói szellem azzá sorvad, amit a tudomány kezdetleges, vagy ősi embernek nevez. Eközben maga a Természet is hasonlóan ősi és kezdetleges – geológiai értelemben, hiszen a fizikai környezet szinkronban fejlődik kezdetleges emberünk fiziológiai és spirituális természetével. Ezen a ponton kezdi meg a nagy Törvény a kiválasztódás munkáját. A szellemtől teljesen elszakadt anyag a még alacsonyabb világokba vettetik vissza – a *hatodik „gati-ba”*¹, avagy a növényi és ásványi világ, valamint a primitív állati formákban való „testet öltési módba”. Innen a természet műhelyében át-meg átforgatott anyag *lélekhez kapcsolódás nélkül* visszatér Szülő-Forrásához; míg a salaktól megtisztított Egók ismét képesek lesznek tovább haladni. Itt tehát milliósázmra hullnak el a fejlődésben lemaradó Egók. Ez az az ünnepélyes pillanat, amikor a „túlélésre legalkalmasabbak”, kiválasztódnak, és az alkalmatlanok megsemmisülnek. Csak az anyag (vagy az anyagba süllyedt ember) az, amelyet saját súlya arra kényszerít, hogy leszálljon a „szükségyszerűség körének”² legaljára, hogy ott állati formát öltson; ami a világokon átívelő verseny győztesét – a Spirituális Ént – illeti, ő csillagról csillagra emelkedik, egyik világból a másikba, körözve tovább, hogy újra az egykor tiszta Bolygói szellemmé váljon, onnan még magasabbra szárnyaljon, elérve végül elsődleges kiindulópontját, és végül beleolvadjon a - *misztériumba*. Egyetlen adeptus sem hatolt még át a kozmikus ős-anyag fátylán. Még a legmagasabb szintű, legtökéletesebb látásmód is a *Forma* és *Anyag* univerzumára korlátozódik.

De magyarázatom itt nem ér véget. Tudni akarjátok, miért lenne rendkívül nehéz, ha nem teljesen lehetetlen tiszta, testetlen szellemek számára, hogy médiumokon, avagy *fantomozófián*³ keresztül kommunikáljanak emberekkel. Ezt állítom:

- (a) az ezeket a világokat körülvevő, egymással keveredni képtelen atmoszféra miatt;
- (b) a fiziológiai és szellemi feltételek teljes különbözősége miatt; és
- (c) mert a világoknak az a láncolata, amiről az előbb beszéltem, nemcsak egy epicikloid, hanem a létformák egy olyan elliptikus fejlődési pályája, amelynek - mint minden ellipszisnek

¹ A Buddhizmusban a „vágyak birodalma” 6 régióra, *gati-ra* tagolódik. Ezeknek mind megvannak a saját lakói. Az angyaloké az 1., az emberek régiója a 2., stb. Ahogy a magasabb számokkal jelölt régiók felé haladunk úgy veszíti el az ezeket lakókban a szellem befolyását az anyag felett. (Megjegyzendő még, hogy a nyomtatott átiratban itt „*gati*” helyett hibásan a „*gate*” (kapu) szó jelenik meg.) (A ford.)

² Az eredetiben: „*circle of necessity*”. Itt a kényszerű fizikai testet öltések láncolata, ami természetesen nem csak az emberi létformára érvényes. (A ford.)

³ A Mester által kreált, fantom és *sophia* (ismeret, tudás, bölcsesség) szavak összekapcsolásával nyert alkalmi szóösszetétel. (A ford.)

- nem egy, hanem két középpontja, két fókuszpontja van, amik soha nem közeledhetnek egymáshoz; az egyik fókuszpontban az ember, a másikban pedig a tiszta Szellem van.

Ez ellen talán tiltakozni is fogsz. Nem tehetek róla, a tényen nem változtathatok, de van még egy másik, sokkal hatalmasabb akadály is. Egy rózsafüzérhez hasonlóan, amely váltakozva fehér és fekete gyöngyökből áll, e világok felfűzött láncolata az *okok* világaiból és *következmények* világaiból épül fel, ahol az utóbbi az előbbi közvetlen eredménye. Így nyilvánvalóvá válik, hogy az Okok minden szférája és Földünk egy – és előbbi nemcsak összekapcsolódik vele és körülveszi, hanem valójában el is választja utóbbit legközelebbi szomszédjától – az Ok-okozati viszonyok magasabb szférájától – egy áthatolhatatlan (spirituális értelemben vett) atmoszféra, amely körülöleli és összekapcsolja azt a szomszédos szférával, ám soha nem keveredhet vele; mert az egyik aktív, a másik – passzív; az okok világa *pozitív*, a következmények világa - *negatív*. Ez a passzív ellenállás leküzdhető, de csak olyan körülmények között, amelyekről még legműveltebb spiritisztáitoknak sincs a leghalványabb fogalma sem. Minden mozgás, mondhatni, poláris. Nagyon nehéz most elmagyarázni, amit mondani akarok; de minden tőlem telhetőt megteszek. Tudom, hogy nem sikerült ezeket a – számunkra – nyilvánvaló igazságokat másként, mint egyszerű logikai alapvetéseket elétek tárnom – ha egyáltalán sikerült; mivel ezek ugyan abszolút és egyértelmű bizonyításra alkalmasak, de csak a legmagasabb világokban is működni képes tisztánlátók számára. De ha mást nem is, legalább adok nektek valamit, amin érdemes elgondolkodni.

A köztes szférák, lévén csupán az Okok Világának kivetített árnyékai, az utóbbiak negatív kivetülései. Ezek azok a Nagy Megállók, azok az állomások, ahol a jövőbeni *Én-tudatos* Egók – bolygónk egykor volt és testetlen Egóinak önnemzett utódai – magzati fejlődésük időszakát töltik. Mielőtt szülője hamvaiból újjászületve az új fönix magasabbra szárnyalhatna egy jobb, spirituálisabb és tökéletesebb világba – amely még mindig az anyag világa –, át kell mennie egy, - hogy úgy mondjam - újjászületési folyamaton; és ahogyan a mi Földünkön is, ahol az újszülöttek kétharmada vagy halva születik, vagy csecsemőkorában meghal, ugyanígy van ebben a „következmények világában” is. A Földön a fiziológiai és mentális hiányosságok, az elődök bűnei azok, amelyeket visszahullanak az emberre ilyenkor: eme árnyékok földjén az új és még öntudatlan Ego-magzat a saját korábbi Énje vétkeit megszenvedő áldozattá válik, akinek csakis saját karmája – érdemei és bűnei – fogják meghatározni jövőbeli sorsát. De abban a másik világban, kedves barátom, csak saját tudattal nem rendelkező, önműködő, egykor-ember gépeket találunk, átmeneti állapotukban leledző lelkeket, akiknek mélyre temetett képességei és egyénisége olyanok, mint pillangó a bábjában; és a spiritiszták mégis értelmes beszélgetést akarnak folytatni velük! Időnként, az abnormális "médiumpisztikus" áramlat örvényébe kerülve, a jelenlévők körül kristályosodó gondolatok és eszmék tudattalan visszhangzóivá válnak. Minden *pozitív*, jól irányított elme képes semlegesíteni az ilyen másodlagos hatásokat egy szeánsz szobában. A miénk alatti világ még ennél is rosszabb. Az előbbi legalább ártalmatlan; jobban ártunk neki mi azzal, hogy megzavarjuk, mint az nekünk; az utóbbi, ha a százszeresen anyagiásabb létében még megengedik neki azt is, hogy teljes

tudatosságra tegyen szert, már kifejezetten veszélyes. A pokol és a purgatórium, a paradicsomok és a feltámadások fogalmai mind karikatúrái, torz visszatükröződései annak az Ősi Igazságnak, amelyet minden Első Hírhozó – a harmadik lap hátoldalán említett Bolygói Szellem – tanított az emberiségnek korai fajainak csecsemőkorában, és akiknek léte az ember emlékezetében máig tovább él a káldeusok Elu-jaként, az egyiptomi Oziriszként, Vishnu-ként, az első Buddhákként, és még sorolhatnánk tovább.

A Következmények alacsonyabb rendű világa az ezekhez hasonló torz Gondolatok szférája; a legérzékibb elképzelések és képek világa; az emberszabású istenségeké, amik alkotóik kísérletei arra, hogy önmaguknál valami hatalmasabbakat képzeljenek el, olyan, érzékeik rabságában élő emberi elméké, akik még soha nem tudtak túllépni *állatias vonásaikon*. Ha felidézed, hogy a gondolatok is dolgok – amik tartósak, következetességgel és életenergiával bírnak, azaz valóságos lények – a többi már könnyen érthetővé válik. Bár levethette már testét, a teremtőt akkor is természetes módon vonzzák saját alkotásai és teremtményei; magába szippantja őt – a saját maga által létrehozott Örvény... De itt meg kell állnom, mivel kötetek sem lennének elegendőek rá, hogy mindent elmagyarázzak arról, amiket ebben a levélben írtam.

Ami csodálkozásodat illeti amiatt, hogy a három misztikus¹ nézetei "messze nem azonosak", mit bizonyít ez a tény? Ha *testetlen*, tiszta és bölcs Szellemelek oktatták volna őket – még ha olyanok is, akik Földünkön csak eggyel magasabb síkon léteznek –, nem lennének-e azonosak a tanítások? Felmerül a kérdés: „Nem lehetnek-e az emberekéhez hasonlóan eltérőek a szellemelek elképzelései is?” Hát, akkor a tanításaik – bizony, még a legmagasabbaké is, pedig ilyenek a három nagy londoni látnok „vezetői” – nem lehetnek hitelesebbek, mint a halandó embereké. „De vajon nem tartozhatnak különböző szférákhoz?” Nos; ha a különböző szférákban ellentmondó tanokat terjesztenek, ezek a tanok nem tartalmazhatják az Igazságot, mert az Igazság EGY, és nem tartalmazhat szöges ellentétben álló nézeteket; és a tiszta Szellemelek, akik úgy látják a dolgokat, ahogy vannak, az anyag fátylának torzító hatásától mentesen – nem tévedhetnek. Ha most megengedjük a feltételezést, hogy a Teljes Igazságnak eltérő aspektusai vagy részletei láthatóak különböző szereplők vagy intelligenciák számára, akik mindegyike különböző körülmények között látja azt, mint például mikor egyazon táj különböző részei különböző személyek számára, más-más távolságokból és eltérő nézőpontokból látszanak – ha elismerjük azt a tényt, hogy különböző szereplők vagy más-más közreműködők (például az egyes Testvérek) arra töreksenek, hogy különböző egyének *Egóját* fejlesszék anélkül, hogy azok akaratát teljesen a sajátjuknak rendelnék alá (merthogy az tiltott), de felhasználják ehhez azok fizikai, erkölcsi és intellektuális sajátosságait; ha ehhez hozzáadjuk a számtalan kozmikus hatást, amelyek eltorzítják és eltérítik a meghatározott célok elérésére irányuló összes erőfeszítést; továbbá, ha emlékezünk az Árnyék Testvéreinek nyílt ellenségességére, akik mindig keresik a módját, hogy összezavarják és elhomályosítsák az

¹ A „három misztikus”: Stainton Moses, Edward Maitland, és Anna Kingsford. Mindannyian médiumok és tisztánlátók is voltak. (A ford.)

újonc elméjét, azt hiszem, nem lesz nehéz megérteni, hogy még egy spirituális értelemben véve határozott előrelépés is hogyan vezethet bizonyos mértékig különböző egyéneket nyilvánvalóan eltérő következtetésekhez és feltevésekhez.

Miután bevallottam neked, hogy nincs jogom beleavatkozni Imperator titkaiba és terveibe, azt kell mondanom, hogy eddig kettőnk közül ő bizonyult a bölcsebbnek. Ha mi ugyanazt az elvet követtük volna, ha például hagytam volna, hogy kikövetkeztessd majd elhidd (anélkül, hogy én bármi határozottat állítanék), hogy egy „test nélküli angyal” vagyok – egy áttetsző, éteri esszenciájú Szellem a Szupercsillagok fantasztikus világából –, mindketten boldogabbak lennénk. Ami téged illet – nem aggódtál volna amiatt, hogy „vajon az ilyen jellegű közreműködők mindig szükségesek lesznek-e”, ami meg engem – nem találnám magam abban a kellemetlen helyzetben, hogy meg kell tagadnom egy barátomtól a „személyes találkozást és a közvetlen érintkezést”. Lehet, hogy hallgatólagosan elhittél volna bármit, ami tőlem ered; én meg kevésbé éreztem volna magam felelősnek érted a magam „VEZETŐI” előtt. De hát az idő majd megmutatja, mit lehet vagy nem lehet tenni ebben az irányban. A könyv¹ megjelent, és türelmesen meg kell várnunk az ellenség felé küldött *első komoly lövés* eredményét. A nők – és ahogy elkönyvelték őket, spiritiszták – által megírt *Art Magic*² és *Isis* soha nem reménykedhetett komoly figyelemben. A hatásai eleinte elég pusztítóak lesznek, mert a fegyver hátra lökődik, és a visszapattanó lövedék eltalálja a szerzőt és alázatos hősét is, akik valószínűleg nem fognak ettől meghátrálni. De az öreg hölgyet is súrolja majd, újraélesztve ezzel az angol-indiai sajtóban megjelent tavalyi kirohanásokat. A Therszítészek³ és az irodalmi filiszteusok keményen fognak dolgozni, a hecccek, szitkok és csipkelődések sűrűn záporoznak majd rá – bár valójában csakis neked szólnak, mivel a *Pioneer* szerkesztője távolról sem közkedvelt indiai kollégái körében.

A spiritiszta lapok már megkezdték a kampányt Londonban, és az „Angyalok” Orgonáinak Jenki szerkesztői is követni fogják a példájukat, a mennyei „vezetők” legválogatottabb *scandallum magnatum*⁴-jait okádva ránk. A tudomány néhány embere – akik mind közül a legkevésbé mondhatók csodálóinknak –, napon sütkezőző paraziták, akik azt képzelik, hogy ők azok a nap – valószínűleg nem fogják megbocsátani neked azt a (valójában túl hízelgő) mondatot, amelyben azt állítod, hogy egy szegény, ismeretlen hindu felfogóképessége „annyira túlmutat Európa tudományán és filozófiáján, hogy csak ezek legszelesebb látókörű

¹ A „könyv” Sinnett első könyve, az 1881-ben kiadott *The Occult World* (Az okkult világ). Ez kb. a H.P.B. által bemutatott jelenségek egy részét tárta a nyilvánosság elé, és komoly érdeklődést keltett a tanultabb rétegek körében a Teozófia iránt – de meg is osztotta azokat. Ez, és a teozófiához fűződő kapcsolata idővel a *Pioneer* szerkesztőjeként ingataggá is tette Sinnett helyzetét, és végül 1883-ban el is bocsájtották onnan. (A ford.)

² *Art Magic: Or Mundane, Sub Mundane, and Super Mundane Spiritism*. Emma Hardinge Britten 1876-ban kiadott könyve. E. H. Britten egyike volt a Teozófiai Társulat alapítóinak, ám elég hamar elváltak útjai a T.T-től, sőt még ellenségessé is vált azzal, különösen H.P.B.-vel szemben. (A ford.)

³ Therszítész egy görög mitológiai alak, akit az Iliász (és később Shakespeare is) egyfajta fizikailag is nyomorult, de erkölcsileg sokkal inkább alantas, gyalázkodó, undorító, személyként mutat be. (Az eredeti, nyomtatott átiratban itt „Hersites” szerepel – hibásan.) (A ford.)

⁴ Latin kifejezés, jelentése itt kb.: neves, nagy embereket gyalázó, lealacsonyító beszéd. (A ford.)

képviselői lesznek képesek felismerni az ilyen erők létezését az emberben stb.” De mit számít? Mindez előre látható és várható volt. Amikor az ellenséges kritika első dörgedelmei és csengés-bongásai elhalnak, a gondolkodó emberek elolvassák és elmélkedni fognak a könyvön úgy, ahogyan soha nem elmélkedtek Wallace és Crookes legtudományosabb erőfeszítésein, amellyel próbálták a modern tudományt összeegyeztetni a Szellemekkel és – idővel az apró mag kihajt, majd virágot hoz. Addig is nem felejttem el az ígéreteimet. Amint berendezkedtél szállásodon, megpróbálok¹... Remélem, hogy megengedik, hogy ennyit megtegyek érted. Ha generációkon át „elzártuk a világot a tudásunk megismerése elől”, az annak erre abszolút alkalmatlansága miatt van; és ha az elé tárt bizonyítékok ellenére az továbbra sem hajlandó elismerni a nyilvánvalót, akkor e ciklus Végén ismét visszavonulunk magányunkba és a csend birodalmát jelentő elzártágunkba.

Felajánlottuk, hogy feltárjuk az ember lényének ősi rétegeit, alapvető természetét, és feltárjuk belső Énjének csodálatos bonyolultságait – amit a fiziológia vagy akár a pszichológia végső kifinomultságában sem fog soha elérni –, és tudományosan bebizonyítjuk. Számukra lényegtelen, hogy nagyon mélyre kell ásni, hogy a sziklák milyen durvák és élesek, hogy a – számukra – feneketlen óceánba merülve a legtöbben belepusztulunk a veszélyes kutatásba; mert mi voltunk a bűvárok és az úttörők, a tudósoknak pedig csak le kellett aratniuk azt, amit mi vetettünk. A mi küldetésünk, hogy lemerüljünk és a felszínre hozzuk az Igazság gyöngyszemeit; az övék, hogy megtisztítsák és tudományos ékszerekké formálják őket. És ha nem hajlandók megérinteni sem a formátlan osztrigahéjat, ragaszkodva ahhoz, hogy nincs, és nem is lehet benne értékes igazgyöngy, akkor ismét mossuk kezeinket az emberiség előtt, felmentve magunkat minden felelősség alól. Számtalan nemzedéken át épített az adeptus romolhatatlan sziklákból egy templomot, egy óriás VÉGTELEN GONDOLATOKBÓL felépülő tornyát, amelyben a Titán lakozott, és ha kell, ez után is egyedül fog benne lakni, csak minden ciklus végén kilépve belőle, hogy felkínálja az emberiség kiválasztottjainak az együttműködést, és segítsen a babonás Ember megvilágosodásában. Mi folytatni fogjuk ezt a periodikus munkát; nem hagyjuk, hogy emberbaráti próbálkozásaink megghiúsuljanak, egészen addig, amíg egy új gondolat-kontinens alapjai olyan szilárdan meg nem épülnek, hogy az Árnyék Testvérei által irányított ellenállás és tudatlanságból eredő rosszindulat semmilyen mértékben nem fog tudni érvényesülni.

De a végső diadal napjáig valakit fel kell áldozni – bár mi csak önkéntes áldozatokat fogadunk el. A hálátlan feladat a nyomorúság, a félreértettség és az elszigeteltség romjaiba taszította és elhagyatottá tette őt²: de megkapja jutalmát a későbbiekben, mert mi soha nem voltunk hálátlanok. Ami az Adeptust illeti – és itt nem az *én fajtámból valóra gondolok*, kedves

¹ Itt az eredeti levél három sorát teljesen kitörölték – úgy tűnik, maga a levél írója. – (Szerk.)

² Az angol szöveg névmásaiból kitetszik, hogy itt H.P.B-re gondolt a Mester. (A ford.)

barátom, hanem sokkal magasabban állóra –, akár Tennyson „*Wakeful Dreamer*¹”-ének soraival is zárhattad volna a könyvedet, hiszen

– te nem ismerted őt –

*„Hogy ismerhetted volna? Te még mindig a
szűkebb körben voltál; ő majdnem elérte
az utolsót, amelyben a fehéren izzó láng
tisztaság és forróság nélküli magasabb régiói
felégetnek, és a fekete és kék éter,
áthatnak és körülölelnek minden életet...”*

Befejezem. Ne feledd a július 17-ét, és ² számodra a legmagasztosabb valósággá válik.
Búcsúzó.

Őszinte híved,

K. H.

X. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta A.O. Hume-nak. Nem tudjuk, mikor írta, sem azt, hogyan jutott el Hume-hoz, de valamikor 1882. szeptemberében kellett, hogy legyen Simlában, és Sinnett ottjártakor 1882. szeptember 28-án lemásolta magának. Az átirat e másolat alapján készült.

A levél egy A. O. Hume által írt, „*On God*” (Istenről) címet viselő „vázlatos fejezethez” K.H. Mester által fűzött megjegyzéseket tartalmazza. A fejezetet írója eredetileg egy, az okkult filozófiát bemutató tanulmányhoz bevezetésnek szánta. (A ford.)

Sem filozófiánk, sem mi magunk nem hiszünk Istenben, legkevésbé olyanban, akinek a névmását nagybetűvel kell írni. Filozófiánk Hobbes³ definíciója alá tartozik. Elsősorban a következmények mögött meghúzódó okok, és az okokból következő eredmények tudománya, és mivel egyben az – ahogy Bacon⁴ meghatározta - elsődleges princípiumokból eredő dolgok tudománya is, mielőtt bármi ilyen princípiumnak teret adnánk, ismernünk kell azt; addig viszont nincs jogunk elismerni még a lehetőségét sem. Az egész magyarázatod egyetlen - pusztán az érvelés kedvéért tavaly októberben tett - beismerésen alapul. Azt mondták neked,

¹ Úgy tűnik, Tennyson-nak ezt a versét ma „*The Mystic*” címen ismerjük. 1830-ban egy önálló verseskötetében jelent meg. (Nem világos, miért „*Wakeful Dreamer*” cím alatt idézett belőle a Mester. Talán már akkor ismerte a verset, amikor az még az író fiókjában volt, és még nem ez volt a címe.) A vers egészében egy adeptust ír le, aki elérte a tudatosság olyan magas szintjét, amit nem tud megfelelően érzékelni olyan ember, akinek észleléseit egy alacsonyabb tudatállapot, egy "szűkebb kör" korlátozza. (A ford.)

² Itt ismét hat sor törölve lett az eredetiből. (Szerk.)

³ Thomas Hobbes, angol filozófus. (A ford.)

⁴ Francis Bacon, angol filozófus, tudós és politikus. (A ford.)

hogy tudásunk erre a mi naprendszerünkre korlátozódik: tehát ha filozófusként méltóak akarunk maradni e névre, nem tagadhatnánk vagy állíthatnánk annak a létezését, amit te egy legfelsőbb, mindenható, intelligens lénynek neveztl, e naprendszer határain túl. De ha egy ilyen létezés nem is abszolút lehetetlen, mégis, hacsak a természet törvényeinek egységessége nem sérül ezeknél a határoknál, azt állítjuk, hogy ilyesmi nagyon valószínűtlen. Mindazonáltal a leghatározottabban tagadjuk az agnoszticizmus álláspontját ebben az irányban, és a Naprendszerrel kapcsolatban is. Tanításunk nem ismer kompromisszumokat. Nem állít és nem is tagad semmi olyat, amiről nem tudja kétséget kizáróan, hogy igaz. Ezért mind filozófusként, mind buddhistákként tagadjuk Isten létezését. Tudjuk, hogy vannak bolygói- és más szellem-lények, és tudjuk, hogy rendszerünkben nincs sem személyes, sem személytelen Isten. Parabrahman nem Isten, hanem abszolút, megváltoztathatatlan törvény, és Ishvara az Avidya és a Maya szülötte, a Nagy Téveszméből eredő korlátozott tudatosságé. Az „Isten” szót arra találták ki, hogy megjelölje azoknak a következményeknek ismeretlen okát, amelyeket az ember vagy csodált vagy rettegett tőle anélkül, hogy megértette volna ezeket; és mivel azt állítjuk, hogy értjük - és képesek vagyunk bizonyítani is igazunkat – ezt az okot és okokat, abban a helyzetben vagyunk, hogy fenntartsuk állításunkat, hogy ezek mögött nincs semmilyen Isten vagy istenek.

Isten eszméje nem a dolgok lényegéből eredő, természetes, hanem egy kreált fogalom, és csak egy közös dologban osztozunk a teológiákkal –a végtelent fedjük fel. De míg mi minden jelenséget, amely a végtelen és korlátlan térből, a mérhető időből és mozgásból ered, anyagi, természetes, érzékelhető és (legalábbis számunkra) ismert okoknak tulajdonítunk, az istenhívők ezek mögött szellemi, természetfeletti, felfoghatatlan és ismeretlen okokat hirdetnek. A teológusok Istene egyszerűen egy képzeletbeli hatalom, *un loup garou*¹, ahogy d'Holbach² fogalmazott – egy olyan hatalom, amely még soha nem mutatta meg magát. Fő célunk, hogy megszabadítsuk az emberiséget ettől a rémálomtól, hogy megtanítsuk az embert az erényre önmaga érdekében, és hogy az életben önmagára hagyatkozva járjon ahelyett, hogy egy teológiai mankóra támaszkodna, amely számtalan koron át szinte az összes emberi szenvedés közvetlen okozója volt. Többistenhívőnek nevezhetnek minket – agnosztikusnak *soha*. Ha az emberek el akarnák fogadni és Istennel azonosítani az általunk eléjük tárt egyetlen, sosem változó és tudattalan Életet a maga örökkévalóságában, akkor megtehetik, és így létrehozhatnak maguknak egy újabb óriási téveszmét. De ekkor Spinozával együtt kell majd kimondaniuk, hogy nincs, és hogy nem is lehet elképzelni más szubsztanciát, mint Istent; ahogy a híres és szerencsétlen filozófus mondja tizennegyedik tételében: "*praetu Deum nequi dari nequi concepi potest substantia*"³ – és ezzel többistenhívőkké válnak. Ki más, mint egy misztériumokkal és a legabszurdabb természetfeletti dolgokban való hittel átitatott teológus

¹ Itt: különféle formákat ölteni képes, mitikus lény, mint amilyen a vérfarkas. (A ford.)

² Baron d'Holbach, ateista és materialista beállítottságú francia filozófus. A XIX. sz. elején jelent meg angolul „*The System of Nature, or the Laws of the Moral and Physical World*” (A természet rendszere, avagy az erkölcsi és fizikai világ törvényei) c. műve. A levélben a Mester számos alkalommal idéz ebből, vagy hivatkozik a benne írtakra. (A ford.)

³ „Istennen kívül nincs más szubsztancia, és nem is lehetséges ilyet elképzelni.” (A ford.)

tudna elképzelni egy önmagában létező lényt - aki szükségképpen végtelen és mindenütt jelenlévő - a megnyilvánult *határtalan* univerzumon *kívül*? A végtelen szó csak egy tagadás, amely kizárja a határok gondolatát. Nyilvánvaló, hogy egy független és mindenütt jelenlévő lényt nem korlátozhat semmi, ami rajta kívül van; hogy nem lehet semmi rajta kívül – még az üresség sem, akkor hát hol van helye az anyagnak? Hol van itt helye a megnyilvánult univerzumnak, még akkor is, ha az korlátozott? Ha megkérdezzük az Istenben hívőt, hogy akkor a te Istened vákuum, a tér vagy az anyag? - nemmel fog válaszolni. És mégis azt tartják, hogy Istenük áthatol az anyagon, bár ő maga nem anyag. Amikor mi az Egyetlen Életről beszélünk, azt is mondjuk, hogy áthatja az anyagot, sőt, az anyag minden atomjának az az eszenciája; és hogy ezért nemcsak kapcsolatba hozható az anyaggal, hanem annak minden tulajdonságával is rendelkezik, így tehát anyagi jellegű, sőt *maga az anyag*. Hogyan állhatott elő és fejlődhetett ki intelligencia a nem-intelligenciából – kérdezgetted gyakran már tavaly. Hogyan fejlődhetett ki egy magas szintű gondolkodásra képes emberiség - az ember, aki az értelem koronája - vak, értelemmel nem rendelkező törvényből vagy erőből! De ha már ezen a vonalon gondolkodunk, vissza is kérdezhetnénk: hogyan teremthettek vagy fejlődhettek ki a született idióták, a gondolkodásra képtelen állatok és a többi "teremtmény" valamiből, ami maga az abszolút Bölcsesség, ha az utóbbi tényleg egy gondolkodó, intelligens lény, a Világegyetem alkotója és uralkodója? Hogyan? – kérdezi Dr. Clarke¹ az Istenség létezésének bizonyítékait vizsgálva. „Az Isten, aki a szemet teremtette, ne látna? Az Isten, aki a fület teremtette, ne hallana?” De ezen érvelési mód szerint el kellene ismerniük, hogy egy idióta teremtetésekor Isten maga is idióta; hogy aki ennyi irracionális lényt, ennyi fizikai és erkölcsi értelemben vett szörnyeteget teremtett, annak irracionális lénynek kell lennie...

...Nem vagyunk advaiták², de az egy Élettel kapcsolatos tanításunk megegyezik az advaiták *Para Brahma*-val kapcsolatos tanításával. És egyetlen filozófiai téren képzett advaita sem nevezi magát agnosztikusnak, mert tudja, hogy ő *Parabrahma*, és minden tekintetben azonos az egyetemes étellel és lélekkel – a makrokozmosz a mikrokozmossszal, és tudja, hogy nincs Isten rajta kívül, nem létezik teremtő, ami nem maga is egy lény. Miután ráleltünk a Gnózisra, nem fordíthatunk hátat neki és nem válhatunk agnosztikussá.

...Ha elismernénk, hogy még a legmagasabb *Dyan Chohan*³-ok is hibázhatnak téveszmék hatása alatt, akkor nem lenne valóság számunkra, és az okkult tudományok ugyanolyan kimerák lennének, mint ez az Isten. Ha abszurd dolog tagadni azt, amit nem is ismerünk, akkor még hóbortosabb dolog ismeretlen törvényeket tulajdonítani neki.

A logika szerint a "semmi" az, amiről mindent bizonyossággal lehet tagadni, és semmit sem lehet biztosan állítani róla. A véges- vagy végtelen semmi gondolata tehát fogalmi önellentmondás. Mégis, a teológusok szerint "Isten, az önmagában létező, a legegyszerűbb,

¹ Samuel Clarke, XVII. századi angol filozófus. (A ford.)

² A hindu Vedanta filozófia egyik irányzatának hirdetői. A teozófia sok (de nem minden) tekintetben hasonló eszméket tár elénk. (A ford.)

³ Az Angyali rendek legmagasabb fokozatainak képviselői. (A ford.)

változatlan, kikezddhetetlen ¹ lény; nincsenek részei, alakja, mozgása, oszthatósága vagy bármilyen más olyan tulajdonsága, mint amilyeneket az anyagban találunk. Mert minden ilyen dolog egyértelműen és szükségszerűen, ezen fogalmából eredően is végeességet feltételez, és teljesen összeegyeztethetetlen a tökéletes végtelenséggel." Ezért az az Isten, akit itt a XIX. század imádata számára felkínálnak, híján van minden olyan tulajdonságnak, amelyről az emberi elme bármilyen elképzelést képes megalkotni. Mi ez valójában, ha nem egy olyan lény, amiről semmi sem állítható úgy, hogy ne keverednénk rögtön ellentmondásba? Saját Bibliájuk és a Jelenések Könyve² lerombolják az összes neki tulajdonított erkölcsi parancsolatot, hacsak nem nevezzük tökéletességnek azokat a tulajdonságokat, amelyeket minden más ember értelmé és a józan ész is tökéletlenségeknek, utálatos bűnöknek és brutális gonoszságnak nevez. Sőt, aki a babonás tömegeknek írt buddhista szentírásainkat olvassa, nem fog azokban találni egyetlen olyan bosszúálló, igazságtalan, kegyetlen és ostoba démont sem, mint az a mennyei zsarnok, akire a keresztények pazarlóan halmozzák el alázatos imádatukat, és akit teológusaik olyan tökéletességgel ruháznak fel, aminek a Bibliájuk minden lapja ellentmond. Kétségtelenül és valóban a teológiátok azért teremtette meg Istenét, hogy aztán darabonként elpusztítsa. Az egyházatok egy mitikus Szaturnusz, aki csak azért nemz gyermekeket, hogy felfalja őket.

(Az Egyetemes Elme) – Néhány gondolatnak és érvelésnek kell alátámasztania minden új elképzelést – például biztosan számon fogják kérni rajtunk a következő látszólagos ellentmondásokat:

(1) tagadjuk egy gondolkodó, tudatos Isten létezését azon az alapon, hogy egy ilyen Istennek vagy a körülmények által meghatározottnak, korlátozottnak és változásnak kitettnek kell lennie, tehát *nem lehet* végtelen, vagy

(2) ha örökkévaló, megváltoztathatatlan és független lényként ábrázolják, amely a természetnek egyetlen részecskéjét sem tartalmazza, akkor azt válaszoljuk, hogy az nem lény, hanem egy megváltoztathatatlan, vak elv, egy törvény. Amire azt mondják majd, hogy de hát mégis hiszünk a *Dyan*-okban, vagy Bolygóikban (akik ráadásul még "szellemek" is), és egyetemes elmével ruházzuk fel őket, és erre *magyarázatot kell adnunk*.

Indokaink röviden így foglalhatók össze:

(1) Tagadjuk azt az abszurd állítást, hogy - akár még a határtalan és örök univerzumban is – helye lehetne két végtelen, örök és mindenütt jelenlévő létezésnek³.

¹ Az eredetiben „*incorruptible*” (A ford.)

² Itt a levélben „*Revelation*” szó szerepel, ami lehet utalás általában a kereszténység tanaira, de lehet a Jelenések Könyvére (*Book of Revelation*) való utalás is. Mivel nagybetűvel kezdődik a szó, valószínűbbnek tűnik az utóbbi, ezért a fordításban ez szerepel. (A ford.)

³ Az eredetiben itt az „*existences*” szó szerepel. (A ford.)

(2) Az Anyagról tudjuk, hogy örök, azaz mivel nincs kezdete - hiszen (a) az Anyag maga a Természet; (b) mert az, ami nem semmisítheti meg önmagát és elpusztíthatatlan, szükségszerűen létezik – ezért nem kezdhetett el létezni, és nem is szűnhet meg létezni; továbbá (c) mert számtalan korszak felhalmozott tapasztalata és az egzakt tudomány tapasztalatai is azt mutatják nekünk, hogy az anyag (vagy a természet) a maga sajátos energiája által cselekszik, egyetlen atomja sincs soha abszolút nyugalmi állapotban, és ezért mindig léteznie kellett, azaz összetevői folyamatosan változtatják a formájukat, kombinációikat és tulajdonságaikat, de princípiumai vagy elemei abszolút elpusztíthatatlanok.

(3) Ami Istent illeti – mivel senki sem látta őt még soha és sehol –, *hacsak nem ő maga az esszenciája és természete ennek a határtalan és örökkévaló Anyagnak, energiának és mozgásnak*, nem tekinthetjük őt sem öröknek, sem végtelennek, sem önmagában létezőnek. Nem ismerünk el olyan lényt vagy létezést, amelyről abszolút semmit sem tudunk, mert (a) nincs számára hely abban az anyagban, amelynek tagadhatatlan tulajdonságait és minőségét nagyon alaposan ismerjük; (b) mert ha ő vagy az csak az anyag része, akkor nevetséges az állítás, hogy ő a mozgatója és uralója annak, amelynek csak egy, és a többitől függő része; és (c) mert ha azt mondják nekünk, hogy Isten egy önmagában létező, tiszta szellem, független az anyagtól – egy kozmoszon kívüli istenség, akkor azt válaszoljuk, hogy ha el is ismernénk egy ilyen képtelenség lehetőségét, vagyis a létezését, akkor is azt állítjuk, hogy egy tisztán anyagtalan szellem nem lehet intelligens, tudatos irányító, és nem rendelkezhet a teológia által ráruházott tulajdonságok egyikével sem, vagyis egy ilyen Isten ismét csak vak energia lenne. Az intelligencia, ahogyan azt *Dyan Chohan*-jainknál látjuk, olyan képesség, amely csak szervezett, élő lényekhez tartozhat – bármennyire is felfoghatatlan vagy inkább láthatatlan az ő szervezetük anyaga. Az intelligencia megköveteli a gondolkodás képességét; a gondolkodáshoz eszmék szükségesek; az eszmék kialakulása olyan érzékeket feltételez, amelyek fizikai anyagból állnak, és hogyan tartozhat bármi anyagi egy tisztán szellemi lényhez? Ha azt az ellenvetést teszik, hogy a gondolkodás nem lehet az anyag tulajdonsága, megkérdézzük, hogy miért nem? Cáfolhatatlan bizonyítékot kell kapnunk erre a feltevésre, mielőtt elfogadhatnánk. A teológustól azt kérdeznénk, mi akadályozza meg – mivel ő mindennek az állítólagos teremtetője – Istenét abban, hogy az anyagot a gondolkodás képességével ruházza fel; és amikor azt a választ kapjuk, hogy nyilvánvalóan nem akarta ezt megtenni, és hogy ez egyben misztérium és lehetetlenség is, akkor ragaszkodnánk hozzá, hogy megmondják nekünk, miért lehetetlenebb, hogy az anyag szellemet és gondolatot hozzon létre, mint hogy a szellem vagy Isten gondolata anyagot hozzon létre és teremtsen.

Nem borulunk le a porba az elme rejtélye előtt – mert már réges-régen megoldottuk. Megvetéssel elutasítva isten általi teremtetésének elméletét, ugyanígy elutasítjuk az automata-elméletet is, amely azt tanítja, hogy a tudatállapotokat az agy molekuláinak szerveződése hozza létre; és ugyanolyan kevés tiszteletet érzünk a másik hipotézis iránt – a tudat által keltett molekuláris mozgásról. Akkor hát miben hiszünk? Nos, hiszünk a sokak által kinevetett

*flogisztionban*¹-ban (lásd a "What is force and what is matter?" (Mi az erő és mi az anyag?) című cikket a *The Theosophist* szeptemberi ² számában), és abban, amit egyes természetfilozófusok *nisus*-nak neveznének – a folytonos, bár a hétköznapi érzékszervekkel tökéletesen észrevehetetlen mozgásnak vagy erő kifejtésnek, amellyel – az élettelen anyag lüktetése folytán – testünk egy másikra hat, ami az élet velejárója. A Bolygói Szellemek teste abból épülnek fel, amit Priestley³ és mások flogisztionnak neveztek, és amire nekünk van egy másik nevünk – ez az esszencia, annak legmagasabb, hetedik al-állapotában az, amiből a legmagasabb és legtisztább *Dyan*-ok szervezete felépül, és ami legelső és legsűrűbb formájában (ami még mindig olyan megfoghatatlan, hogy a tudomány csak energiának és erőnek nevezi), hordozóként szolgál az első, azaz legalacsonyabb szintű Bolygói Szellemek számára. Más szóval, csakis és egyedül az *anyagban* hiszünk, az anyagban, mint látható természetben és az anyagban annak láthatatlanságában, mint nem észlelhető, de mindenütt jelenlévő, mindenható Proteus⁴-ban, annak szüntelen mozgásával, amely az élete, és amelyet a természet önmagából merít, mivel ő a nagy egész, amelyen kívül semmi sem létezhet. Mert Bilfinger⁵ helyesen állítja, hogy „a mozgás olyan létezési mód, amely szükségszerűen az anyag lényegéből fakad; hogy az anyag saját, különleges energiáinak köszönhetően mozog; hogy ez a mozgás a benne rejlő, tőle elválaszthatatlan erő következménye; hogy e mozgás sokfélesége és az ebből eredő jelenségek az ő-s-anyag kombinációinak tulajdonságaiból és minőségeiből származtathatók”, amelyeknek összessége maga a természet, és amelyről a tudományotok kevesebbet tud, mint bármelyik tibeti jak-hajcsárunk Kant metafizikájáról.

Az anyag létezése tehát tény; a mozgás létezése egy másik tény, az önmagukban való, független létezésük és örökkévalóságuk vagy elpusztíthatatlanságuk egy harmadik tény. És a tiszta szellem, mint Lény vagy Létezés eszméje – adjanak neki bármilyen nevet – egy kiméra, egy gigantikus abszurditás.

A Rosszról alkotott elképzeléseink. A Rossznak, mint olyannak nincs független létezése, mert az csak a jó hiánya, és csak a miatta szenvedők számára létezik. Két okból ered – és a

¹ A *flogisztion* egy XVII. századi elmélet, amivel az égés során tapasztalt jelenségeket igyekeztek magyarázni. A század végén az Oxigén felfedezése aztán fenntarthatatlanná tette a tudósok szemében. Az okkultisták körében azonban fennmaradt, ők továbbra is elismerik létét egy tágabb értelemben, mint az energia egy megnyilvánulási formáját. Ezért nem követünk el nagy hibát, ha ezt a szót energiának fordítjuk, vagy más szövegkörnyezetben és értelemben az anyag olyan finomabb formáinak, amiknek legdurvább fokozata a ma már a tudomány által is ismert plazma állapot. (A ford.)

² Egész pontosan az 1881. szeptemberi számban. (A ford.)

³ Joseph Priestley, XVIII. századi teológus és kémikus. Ő volt az első, aki megfigyelte és közzé is tette valamilyen ismeretlen, légnemű, égés hevességét fokozó anyag felszabadulását egy higanyvegyületből. Nem ismerte fel ennek jelentőségét, és az Oxigén (Laplace általi, későbbi) felfedezését követően is a flogisztion elmélet elkötelezettje maradt. (A ford.)

⁴ Proteus eredetileg egy görög mitikus alak, Poseidon egyik gyermeke. Kb. a vizek szellemének mondhatnánk, és e miatt a változatosság, a gyors átalakulások megszemélyesítője is. A korabeli tudomány néha ezt a nevet használta az -idők folyamán számtalan különböző formát öltő, állandóan változó megjelenésű, de lényegében érintetlen – ő-s-anyag megjelölésére. (A ford.)

⁵ Georg Bernhard Bilfinger, XVIII. századi német matematikus és filozófus. Az itt neki tulajdonított szavak azonban Baron D'Holbach már hivatkozott, *The System of Nature* c. könyvében olvashatók. (A ford.)

természetben épp úgy nem független hatás, mint ahogy a jó sem az. A természet híján van a jóságnak vagy a rosszindulatnak; csakis megváltoztathatatlan törvényeket követ, amikor életet és örömet ad, vagy szenvedést és halált küld és elpusztítja, amit alkotott. A természetnek minden méregre van ellenszere, és törvényei ellenszolgáltatást adnak minden szenvedésért. A madár által felfalt pillangó azzá a madárrá válik, és az állat által megölt madárka egy magasabb létforma része lesz. Ez a szükségszerűség vak törvénye és a dolgok alkalmasságának örökkévaló biztosítéka, ezért nem tekinthető Rossznak a Természetben. Az igazi rossz az emberi intelligenciából fakad, és eredete teljes mértékben az értelmes emberben rejlik, aki a természettől elkülönültnek képzei magát. Tehát egyedül az emberiség a rossz igazi forrása. A rossz a jó eltűlése, az emberi önzés és kapzsiság folyamánya. Gondolja ezt végig alaposan, és rájön, hogy a halál kivételével – ami nem rossz, hanem szükséges törvény –, valamint a véletlenek kivételével – amelyek mindig megkapják jóvátételüket egy jövőbeli életben – minden rossz – legyen az kicsi vagy nagy – eredete az emberi cselekvésben rejlik; az emberben, akit az intelligenciája tesz a természet egyetlen szabadon cselekvő lényévé. Nem a természet teremti a betegségeket, hanem az ember. Az utóbbi küldetése és sorsa a természet gazdaságában az, hogy természetes halállal haljon meg, amelyet az öregség hoz magával; a véletlenektől eltekintve sem a vadember, sem a szabadon élő állat nem hal meg betegségben. Az étel, a szexuális kapcsolat, az ital mind az élet természetes szükségletei; mégis, ezek túlhajtott élvezete betegséget, nyomorúságot, szellemi és fizikai szenvedést okoz, és az utóbbi a legnagyobb rosszként tovább száll a jövő generációira, a vétkesek leszármazottjaira. A becsvágy, a vágy, hogy szeretteinknek boldogságot és kényelmet biztosítsunk megbecsülést és vagyont szerezve dicséretes és természetes érzések; de amikor az embert törtető, kegyetlen zsarnokká, fősvénnyé, önző egoistává változtatják, sokféle szenvedést okoznak a körülötte lévőeknek – nemzeteknek és egyéneknek egyaránt. Mindez tehát – az étel, a gazdagság, a becsvágy és ezernyi más dolog, amit itt nem sorolhatunk fel – a rossz forrásává és okává válik, akár túlzott bősége, akár hiánya miatt. Ha bárki falánkká, kicsapongóvá, zsarnokká válik, ebből következően betegségek, emberi szenvedés és nyomorúság forrása is lesz. Ha mindezek teljesen hiányoznak belőle, éhezhet senkiként, megvetetten, és a nyáj többsége – embertársai – egész életében szenvedésre kárhoztatják. Mindezt nem a természetet, vagy egy képzeletbeli Istenséget kell hibáztatni, hanem az *önzés által* lealacsonyított emberi természetet. Gondolja át jól ezeket a szavakat; sorolja fel és vezesse vissza minden ön által ismert rossz dolgot egészen a gyökeréig, és ezzel máris megoldotta a „rossz” problémájának *egyharmadát*. És most, miután kellő módon meghagytuk a lehetőséget a természetes és elkerülhetetlen rossz eseteinek – és ezekből olyan kevés van, hogy megcáfolhatnám a nyugati metafizikusok egész seregét, ha rosszként könyvelik el, vagy közvetlenül egy független oknak tulajdonítják őket –, rámutatok a legnagyobbra, sőt a fő okra, amely a rossz esetei közel kétharmada mögött meghúzódik; amely az emberiséget azóta üldözi, hogy ez az ok hatalmi tényező lett. Ez pedig a vallás – bármilyen formában és bármely nemzetben. Ez a papi kaszt, a papság és az egyházak.

Az embernek az általa szentnek tekintett illúziókban kell keresnie a gonoszságok sokaságának azt a forrását, amely az emberiség nagy átka, és amely szinte megnyomorítja azt. A tudatlanság megteremtette az isteneket, a fortélyosság pedig kihasználta a lehetőséget. Nézzük Indiát, nézzük a kereszténységet és az iszlámot, a judaizmust és a fetisizmust. A papok csalásai tették ezeket az isteneket olyan szörnyűvé az ember számára; a vallás csinál az emberből önző bigottot, olyan fanatikust, aki a saját felekezetétől eltekintve gyűlöli az egész emberiséget anélkül, hogy ez jobbá vagy erkölcsösebbé tenné. Az Istenbe és az istenekbe vetett hit az, ami az emberiség kétharmadát egy maroknyi ember rabszolgájává teszi, akik a megmentésük hamis ürügyével becsapják őket. Vajon nem áll-e az ember mindig is készen bármilyen gonoszság elkövetésére, ha azt mondják neki, hogy az Istene vagy istenei követelik a tőle a gonosztettet? Önkéntes áldozata egy képzeletbeli Istennek, az utóbbi ravasz papjainak nyomorult rabszolgája. Az ír, olasz és szlavón paraszt éhezteni magát, és nézi, ahogy családja éhez és meztelenül jár azért, hogy etesse és öltöztesse a lelkészét és a pápáját. Kétezer éven át India a kasztok terhe alatt nyögött, egyedül a *brahminok* laktak jól a föld zsírjával, és ma Krisztus és Mohamed követői egymás torkának estek saját mítoszaik nevében és ezek nagyobb dicsőségére. Ne feledje, hogy az emberi nyomorúság összességében nem fog csökkenni addig a napig, amíg az emberiség jobbik része az Igazság, az erkölcs és az egyetemes jótekonyság nevében le nem rombolja e hamis istenek oltárait.

Ha azzal vágnak vissza, hogy nekünk is vannak templomaink, nekünk is vannak papjaink, és hogy a mi lámáink is jótekonyságból élnek... tudják meg, hogy ezek és nyugati megfelelőik csak egy dologban egyeznek: az elnevezésükben. Mert a mi templomainkban sem istent, sem isteneket nem imádnak, csak a legnagyobb valaha élt és legszentebb ember háromszorosan szent emlékét. Ha lámáink tiszteletben tartják a szent mesterünk által alapított *Bhikkhu* testvériséget, akkor a laikusokkal tartanak, akiknek gyakran 5-25 000 fős tömegét a *Lamgha* (a láma szerzetesek testvérisége) etet és gondoz, és a láma kolostor gondoskodik a szegények, betegek és szenvedők szükségleteiről. Lámáink ételmezt elfogadnak, de pénzt soha, és ezekben a templomokban hirdetik és vésik az emberek elméjébe a rossz eredetét. Ott tanítják nekik a négy nemes igazságot¹ – az *arya sakka*²-t és az oksági láncolatot (a 12 *nidana*³), amely megadja nekik a magyarázatot és megoldást a szenvedés eredetének és megszüntetésének problémájára.

¹ Igazság a 1) szenvedésről, 2) a szenvedés okáról, 3) annak megszüntetéséről, 4) az ehhez vezető útról. (A ford.)

² Itt kb.: nemes igazságok. (A ford.)

³ A Buddhizmus tanítása szerint ez egy 12 elemű, egymásra épülő, sorban egymásból következő ok-okozati lánc, amelynek első szeme a helyes (értsd: szellemi értelemben lényeges dolgokat érintő) tudás hiánya, az utolsó pedig az öregedés és a halál. (A ford.)

Olvassa el a *Mahavaggát*¹, és próbálja megérteni - nem előítéletekkel terhelt nyugati elmével, hanem az intuíció és az igazság szellemével -, mit mond a Teljesen Megvilágosodott az első Khandhakában². Engedje meg, hogy lefordítsam önnek.

„Amikor az áldott Buddha Uruvellában, a Nerovigara folyó partján tartózkodott, miután *Sambuddhává*³ vált, a Boddhi bölcsesség-fa⁴ alatt pihent. Elméjét az okok-okozatok láncolatára irányítva, hét nap elteltével így szólott. 'A tudatlanságból fakadnak a háromszoros természetű *Samkharák* – a test, a beszéd és a gondolatok. A *Samkharákból* fakad a tudatosság, a tudatosságból fakad a név és a forma, ebből a forrásból a hat tartomány (a hat érzékszerv, a hetedik csak a megvilágosodottakban működik); ezekből fakad a kapcsolat⁵ az érzetekhez; ebből fakad a szomjazás⁶ (vagy vágyakozás, *Kama, tanha*), ebből következik a ragaszkodás, a létezés, a születés, az öregség és a halál, a gyász, a panaszkodás, a szenvedés, a csüggedés és a kétségbeesés. A tudatlanság megsemmisítésével a *Samkharák* is elpusztulnak, velük együtt a tudatosságból eredő név és forma, a hat tartomány, a kapcsolat, az érzékelés, a szomjazás, a ragaszkodás (önzés), a létezés, a születés, az öregség, a halál, a gyász, a panaszkodás, a szenvedés, a csüggedés és a kétségbeesés is megsemmisül. Így szüntethető meg ez az egész szenvedéstömeg.'"

Ezt tudva az áldott ezt az ünnepélyes kijelentést tette:

"Amikor a dolgok valódi természete világossá válik a meditáló Bikshu számára, akkor minden kétsége elhalványul, mivel már tudja, milyen ez, és mi az oka. A tudatlanságból fakad minden rossz. A tudásból következik ennek a nyomorúságtömegnek a megszűnése, és akkor a meditáló Brahmana győztesen áll, elosztatva Mara seregeit⁷, mint a nap, amely megvilágítja az eget."

A meditáció itt az átlagemberét meghaladó (de nem természetfeletti) képességeket, vagyis az *Arhat*-i szint erőit jelképezi, azok legmagasabb spirituális értelmében.

A másolat készült: Simla, 1882. szeptember 28.

¹ A Buddhizmus Theranda ága számára ez a szent iratok egyike. Az itt hivatkozott első rész a Buddha megvilágosodását követő napok történéseit írja le a Bhikkhu testvériség megalapításáig, valamint magatartási szabályokat ad az ehhez csatlakozni kívánó, felszentelt szerzeteseknek. (*A ford.*)

² A Mahavagga egyes fejezeteit nevezik így. (*A ford.*)

³ Itt kb. „Teljesen megvilágosodott” (*A ford.*)

⁴ A nevezetes hatalmas, nagyon öreg indiai-füge fa, amely alatt Sziddhartha herceg megvilágosodott, és így Buddhává vált. (*A ford.*)

⁵ T.i. a kapcsolat a külső világgal az érzékszerveken át az emberi tudatosságig. (*A ford.*)

⁶ T.i. tágabb értelemben véve a vágyakozás érzetek iránt. (*A ford.*)

⁷ *Mara* nagyjából megfelel a keresztény hit Sátánjának, és mint a rossz megtestesítője, számtalan alakot képes felölteni. Erre utal a „Mara seregei” kifejezés. (*A ford.*)

XI. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta A.O. Hume-nak. Nem tudjuk, mikor írta, vagy milyen úton jutott el hozzá, de Hume 1882 június 30-án kapta meg. Legalább is ez áll a Sinnett úr kézírásával készült másolaton, amely alapján a nyomtatott átirat készült. (*A ford.*)

Egyszerű óvatosság miatt kicsit félelemmel tölt el a gondolat, hogy „oktatóvá” kell előlépnem. Ha M¹. válaszai csak kevéssé elégitették ki önt, attól tartok, hogy én még kevesebb elégedettséggel szolgálhatok majd; hiszen amellet, hogy visszafogom magam a magyarázatok terén – hiszen hallgatási fogadalmam miatt ezernyi dolgot kénytelen vagyok magyarázat nélkül hagyni –, sokkal kevesebb idő áll rendelkezésemre, mint neki. Mindazonáltal igyekszem, amennyire csak tudok. Ne mondják rám, hogy nem ismertem fel jelenlegi őszinte vágyát arra, hogy hasznossá váljon a Társulat, és így az emberiség számára; mert mélyen tudatában vagyok a ténynek, hogy Indiában önnél senki sincs jobb helyzetben ahhoz, hogy szétoszlassa a babonákat és tömegek által vallott téveszméket azzal, hogy rávilágít a legsötétebb problémákra. De mielőtt választ kapna a kérdéseire és elmagyaráznám a tanainkat, egy hosszú bevezetéssel kell kezdenem a válaszaimat. Először is, ismételten felhívom a figyelmét arra a rendkívüli nehézségre, hogy olyan megfelelő angol kifejezéseket találjak, amelyek a tanult európai elme számára akár csak megközelítőleg is helyes elképzelést adnának a tárgyalandó különféle témákról. Hogy illusztráljam, mire gondolok, pirossal aláhúzom a nyugati Tudomány emberei által elfogadott és használt szakkifejezéseket, amelyek egyébként teljesen félrevezetőek nemcsak akkor, amikor olyan transzcendentális témákra alkalmazzák ezeket, mint amilyenekkel foglalkoznunk kell, hanem akkor is, ha magukban, a saját eszmerendszerükben használják őket.

Ahhoz, hogy megértse válaszaimat, először is az örök Lényeget, a *Swabavatot* nem olyan összetett elemként kell elképzelje, amit önök szellem-anyagnak neveztek, hanem mint azt az egyetlen elemet, amelynek az angolban nincs is neve. Egyaránt passzív és aktív is, tiszta *Szellem-esszencia* a maga abszolút abszolútságában és nyugalmi állapotában, és tiszta anyag a maga véges és körülmények által meghatározott állapotában – még akkor is, amikor megfoghatatlan gázként vagy ama nagy ismeretlenként mutatkozik meg, amelyet a tudomány előszeretettel hív *Erőnek*. Amikor a költők a „változtathatatlanság parttalan óceánjáról” beszélnek, a kifejezést csak tréfás paradoxonnak kell tekintenünk, mivel azt állítjuk, hogy nem létezik olyan, hogy változtathatatlanság – legalábbis a mi Naprendszerünkben nem. A változtathatatlanság az istenhívők és a keresztények szerint „Isten tulajdonsága”, majd azonnal felruházzák ezt az Istent minden elképzelhető ingatag és változékony minőséggel és tulajdonsággal - úgy megismerhetővel, mint megismerhetetlennel -, és úgy vélik, hogy

¹ Morya Mester (*A ford.*)

megoldották a megoldhatatlant és négyszögesítették a kört. Erre azt válaszoljuk, hogy ha az, amit az istenhívők „Istennek” hívnak, és amit tudomány „Erő” és „Potenciális Energia” névvel jelöl -, csak egyetlen pillanatra is változtathatatlaná válna, akár még a *Maha Pralaya* alatt is – vagyis egy olyan időszakban, amikor még *Brama*-ról, „a világ teremtető építészéről” is azt tartják, hogy feloldódik a nemlétben –, akkor nem létezhetne *manwantara*, és csak a Tér uralkodna tudattalanul és mindenhatóan az idő örökkévalóságában. Mindazonáltal az istenhívő, amikor a változékony változtathatatlanságáról beszél, semmivel sem abszurdabb, mint a materialista tudomány, amikor „*látens* potenciális energiáról”, és az anyag, valamint az erő elpusztíthatatlanságáról beszél. Mit higgyünk elpusztíthatatlannak? A láthatatlan valamit, ami mozgatja az anyagot, vagy a mozgó testek energiáját! Mit tud a modern tudomány a tulajdonképpeni erőről, vagy mondjuk inkább erőkről – a mozgás okáról vagy okairól? Hogyan létezhet olyasmi, hogy *potenciális energia*, vagyis egy olyan energia, amelynek látens, *inaktív* ereje van, hiszen csak addig energia, *amíg az anyagot mozgatja*, és ha *valaha megszűnne mozgatni az anyagot, akkor megszűnne maga is*, és vele együtt az anyag is eltűnne. Vajon az erő szerencsésebb kifejezés? Körülbelül harmincöt évvel ezelőtt Dr. Mayer felvetette azt a hipotézist, amelyet ma már axiómaként fogadnak el, hogy az erő, abban az értelemben, ahogyan a modern tudomány élénk tárja, az anyaghoz hasonlóan *elpusztíthatatlan*, nevezetesen amikor megszűnik megnyilvánulni valamely formában, akkor továbbra is létezik, csak *valamilyen más formában működik tovább*. És mégis, a tudósaitok egyetlen példát sem találtak arra, hogy *valamely erő* átalakuljon egy másikba, és Tyndall úr azt mondja kritikusainak, hogy „egyetlen esetben sem szűnik meg a mozgást létrehozó erő, és nem is alakul át semmi mássá.” Továbbá, hálával tartozunk a modern tudománynak azért az új felfedezésért, miszerint mennyiségi kapcsolat áll fenn a valamit létrehozó dinamikus energia és az általa létrehozott „valami” között. Kétségtelenül létezik mennyiségi összefüggés ok és okozat között, a szomszéd orrának betöréséhez felhasznált energia mennyisége és az orrban okozott kár között, de ez egy cseppet sem oldja meg a rejtélyt - amit ők korrelációknak neveztek el -, mivel könnyen bizonyítható (ugyanezen tudomány megállapításaira alapozva), hogy sem a mozgás, sem az energia nem elpusztíthatatlan, és hogy a fizikai erők semmilyen módon vagy irányban nem alakíthatók át egymásba. A saját kifejezéseikkel fogom önellentmondásokba keverni őket, és meglátjuk, vajon az elméleteik tényleg alkalmasak-e arra, hogy akadályt képezzenek „elképesztő tanaink” számára. Mivel olyan tanítást készülök előterjesztani, amely szöges ellentétben áll az övékével, nyilvánvalóan ésszerű, hogy megtisztítsam a talajt a tudomány szemetétől elkerülendő, hogy mondandóm egy már kimerített talajra hulljon és csak gyomokat teremjen. „Ez a potenciális és képzeletbeli *materia prima* nem létezhet forma nélkül” - mondja Raleigh, és annyiban igaza van, hogy a tudomány *materia primája* csak az ő képzeletükben létezik. Vajon kimondható, hogy ugyanaz az energiamennyiség mozgatta mindig is az Univerzum anyagát? Nyilvánvalóan nem, amíg azt tanítják, hogy amikor az anyagi kozmosz elemei - azok az elemek, amelyek először elemi, gáz-szerű állapotukban nyilvánultak meg – egyesültek, az anyagot mozgató energia mennyisége milliószor nagyobb volt, mint most, amikor már *bolygónk hűl*. Mert hová tűnt az a hő, amelyet az univerzum felépítésének eme hatalmas folyamata termelt ki? Azt mondják, az űr üres

térsegeibe. Rendben, de ha örökre eltűnt az *anyagi univerzumból*, és a Földön működő energia soha és semmikor sem volt ugyanaz, akkor hogyan próbálhatják fenntartani a "változatlan energiamennyiség" tanát, azt a potenciális energiát, amelyet egy test esetleg, néha leadhat, az olyan erőét, amely egyik testről a másikra átjutva mozgást hoz létre, és amely ettől nem szűnt meg, vagy nem változott át semmi mássá?" Erre azt a választ kapjuk, "de mi továbbra is ragaszkodunk az elpusztíthatatlanságához; amíg az anyaggal kapcsolatban marad, soha nem szűnhet meg létezni, csökkenni vagy növekedni." Lássuk, hogy így van-e. Mondjuk feldobok egy téglát a kőművesnek, aki egy templom tetejét építi. Ő elkapja és bebetonozza a tetőbe. A gravitáció legyőzi a mozgási energiát, ami a téglát felfelé mozgatta, fokozatosan felemésztve azt egészen addig, *amíg a téglát felfelé mozgása meg nem szűnik*. Ebben a pillanatban elkapják és beépítik a tetőbe. Semmilyen természeti erő nem tudja már mozgatni, ezért többé nem rendelkezik potenciális energiával. A téglát mozgási és dinamikus energiája tökéletesen *megsemmisült*. Vegyünk egy másik példát, most az egyik tankönyvükből. Elsütünk egy ágyút egy domb lábánál, és az ágyúgolyó egy repedésben állapotodik meg *fent* a dombon. Határozatlan ideig semmilyen természeti erő nem tudja elmozdítani onnan, így a golyó a téglához hasonlóan elvesztette potenciális energiáját. „Az emelkedő golyótól elvont minden – a gravitáció által felemésztett - mozgás és energia megszűnt létezni, nem alakult ki belőle semmilyen más mozgás vagy energia, miközben a gravitáció energiája nem növekedett.” Hát nem nyilvánvaló ebből, hogy az energia elpusztíthatatlan? Hogyan lehetséges, hogy a tudomány legnagyobb szaktekintélye mégis azt tanítja a világnak, hogy „egyetlen esetben sem szűnik meg a mozgást létrehozó erő, és nem is alakul át semmi mássá”?

Tökéletesen tisztában vagyok a válaszával, és ezeket a példákat csak azért hoztam fel, hogy megmutassam, mennyire félrevezetőek a tudósok által használt kifejezések, mennyire ingatag és bizonytalan az elméletük, és végül, mennyire *részleges* az összes tanításuk. Még egy ellenvetés, és befejezem. Azt tanítják, hogy a - konkrét nevekkkel felruházott – fizikai erők, mint a gravitáció, tehetetlenség, kohézió, fény, hő, elektromosság, mágnesesség, kémiai affinitás, mindegyike átalakítható egyik a másikba? Ha így van, a létrehozó erőnek meg kell szűnnie, amint a létrehozott erő megnyilvánul. "Egy kilótt ágyúgolyót csak a saját tehetetlenségi ereje, mozgási energiája mozgat." Amikor becsapódik, hőt és más hatásokat hoz létre, de a tehetetlenségi ereje a legkevésbé sem csökken. Ugyanannyi energiára lesz szükség ahhoz, hogy ugyanazzal a sebességgel újraindítsák, mint az előző alkalommal. Megismételhetjük a folyamatot, és amíg az anyag mennyisége ugyanaz, a tehetetlenségi ereje is ugyanaz marad. Ugyanez a helyzet a gravitációval is. Egy meteor leesik és hő szabadul fel. Ezt a gravitációnak tulajdonítják, pedig a leesett testre ható gravitációs erő nem csökken. A *kémiai vonzóerő* vonzza és tartja össze az anyag részecskéit, ezeknek ütközése pedig hőt termel. Vajon az előbbi ilyenkor átalakul az utóbbivá? A legkevésbé sem, mivel a tény, hogy a részecskéket újra egymáshoz vonzza valahányszor ezek elválnak egymástól, azt bizonyítja, hogy a kémiai affinitás nem csökkent. Hiszen ugyanolyan erősen fogja őket összetartani, mint korábban. Azt mondják, a hő elektromosságot hoz létre és termel, de mégsem tapasztalják a hő csökkenését a folyamat során. Azt elektromosság hőt termel - mondják nekünk? Az elektrométerek azt

mutatják, hogy az elektromos áram áthalad valamilyen rossz vezetőn, mondjuk egy platinahuzalon, és felmelegíti az utóbbit. Pontosan ugyanannyi elektromosságról van szó, nem vész el semmi az elektromosságból, *nem csökken semmit*. Akkor mi alakul át hővé? Aztán ott van még az is, hogy állítólag az elektromosság mágnességet kelt. Előttem az asztalon primitív elektrométerek¹ hevernek, amelyek közelében egész nap jönnek-mennek a tanítványok, hogy visszanyerjék kibontakozóban levő erőiket². A bennük tárolt elektromosságban a legkisebb csökkenés sem észlelhető. A tanítványok ugyan magnetikusan feltöltöttek, de a magnetizmusuk - vagy inkább a *rúdjaik* mágnesessége - nem *ugyanannak* az elektromosságnak egy másik megjelenési formája. Nem jobban, mint ahogy egy lámpás lángjánál meggyújtott ezernyi gyertya lángját tekinthetjük azonosnak a lámpás lángjával. Tehát, ha a modern tudomány pislákoló félhomályában axiomatikus igazságnak tartják, hogy „az életfolyamatok során csak az anyag átalakulása, és soha nem az anyag vagy az erő létrehozása történik” (Dr. J. R. Mayer: *Organic Motion in its connection with Nutrition*³) - ez számunkra csak féligazság. Mert ez nem *átalakulás*, nem is *teremtés*, hanem valami, amire a tudománynak még nincs is neve.

Talán most már jobban érti a nehézséget, amellyel meg kell küzdenünk. A modern tudomány a legjobb szövetségesünk. Mégis, általában ugyanez a tudomány az, amelyből fegyvert kovácsolnak, hogy betörjék vele a fejünket. Azonban nem szabad elfelejtenie, hogy (a) a Természetben (legyen az spirituális vagy fizikai szintű) mi csak *egyetlen* Elemet ismerünk, amelyen kívül nem létezhet természet, mivel az *maga a Természet*⁴, és amely - mint az *Akasa* -, áthatja a naprendszerünket, lévén minden atom annak a része; áthatja a *teret*, sőt valójában *maga a tér*, amely ott lüktet a *Pralaya*-k alatti mély álomban csakúgy, mint a *Manwantarák Proteus*-ában, állandó változásaiban; (b) hogy következésképpen a szellem és az anyag egy, és e kettő csupán állapotaik, nem pedig a lényegük közti különbség, és hogy a görög filozófus, aki azt állította, hogy a Világegyetem egy hatalmas állat, megértette a püthagoraszai monád szimbolikus jelentőségét (amely kettővé, majd hárommá ▲ válik, és végül a tetraktisszá, a tökéletes négyzetté változik, és így önmagából kifejlesztve a négyet ■⁵ és anyagba merítve a hármat, megalkotja a szent hetességet), és ezzel messze megelőzte a jelen kor összes tudósát; (c) hogy a "kozmosz anyagról" alkotott elképzeléseink homlokegyenest ellentétesek a nyugati tudomány elképzeléseivel. Talán, ha minderre emlékezik majd, sikerülni fog ezoterikus filozófiánknak legalább az elemi axiómáit pontosabban átadnunk, mint eddig. Ne féljen, kedves testvérem; élete nem apad el, és nem fog kialudni még az előtt, hogy teljesítené

¹ A leírtakból valószínűsíthető, hogy itt egy - mai néven - elektroszkópról lehet szó, ami testek statikus elektromossággal töltöttségének kimutatására alkalmas. (A ford.)

² T.i. azokat az - átlagember számára csodatevással egyenértékű - képességeket és erőket, amiket a jóga filozófiában *siddhi*-knek hívnak. Bővebben ezekről lásd a lábjegyzetet a 86. oldalon. (A ford.)

³ Dr. Julius Robert von Mayer, német fizikus és orvos 1845-ben publikált tanulmánya. A cím magyar fordítása kb.: A szerves anyagokban megfigyelhető, táplálékfelvétellel kapcsolatos mozgások. (A ford.)

⁴ Nem Natus, vagyis „született” értelemben, hanem a Természet, mint minden látható és láthatatlan, formák és elmék összessége, az ismert (és ismeretlen), okok és következmények összessége, röviden a végtelen és teremtetlen és örökkévaló - mivel kezdet nélküli - univerzum. (Szerk.)

⁵ Ez a szimbólum az eredetiben egy négyzet, ami egy háromszöget foglal magába. (Szerk.)

küldetését. Nem mondhatok *többet*, csak azt, hogy a *Chohan* megengedte, hogy szabad időmben taníthassam azokat, akik hajlandóak tanulni, és lesz elég anyaga ahhoz, hogy két-három havonta „letegyen az asztalra” egy-egy Töredéket. Az időm nagyon *korlátozott*, de megteszem, amit tudok. De ezen túl semmit sem ígérhetek. Hallgatnom kell a *Dyan Chohan*-okkal kapcsolatban, és nem oszthatom meg önökkel a hetedik kör¹ embereivel kapcsolatos titkokat sem. Az emberi lét ezen a bolygón elérendő magasabb fokainak megértéséhez nem lehet pusztán tudás megszerzésével eljutni. Kötetnyi, a legtökéletesebben felépített információhalmaz sem értetheti meg az emberrel az életet a magasabb régiókban. A spirituális igazságokat személyes tapasztalat és közvetlen megfigyelés útján kell megismerni, mert ahogy Tyndall fogalmaz: "a tények közvetlen megfigyelése létfontosságú, mert amikor szavakba öntjük őket, lényeg fele odavész." És mivel ön felismerte a személyes megfigyelés fontosságának e nagyszerű elvét, és nem késlekedett a gyakorlatba átültetni, amit hasznos információk formájában megszerezett, talán ez az oka annak, hogy az eddig kérlelhetetlen *Chohan*, az én Mesterem, végre megengedte nekem, hogy időm egy részét bizonyos mértékben az *Eclectic*²-nek szenteljem. De én csak *egy* vagyok, önök pedig sokan vannak, és a Testvériségbeli társaim közül M³. kivételével senki sem fog segíteni nekem ebben a munkában, még a mi félig európai görög testvérünk⁴ sem, aki néhány nappal ezelőtt megjegyezte, hogy amikor "a Dombon⁵ élő *Eclectic*-usok mindegyike *zetetic*⁶-ussá válik, majd meglátja, mit tehet értük". És ahogy tudja is, erre nagyon kevés remény van. Az emberek addig keresik a tudást, amíg halálra nem fáradnak, de még ők sem érzik magukat túl türelmetlennek ahhoz, hogy segítsenek felebarátaiknak a tudásukkal; ezért végül elhidegülés, kölcsönös közöny lesz az eredmény, ami miatt az, *aki tud*, szembe kerül saját ideáljaival és ellentétbe a környezetével. A mi szempontunkból nézve a baj sokkal súlyosabb az ember spirituális, mint anyagi oldalán: ezért fogadják őszinte elismerésem, és szeretném felhívni a figyelmüket egy olyan módszerre, amely segíti a valódi fejlődést és szélesebb körű eredményeket érhet el – az által, hogy a tudásukat cikkek és értekezések formájában tartósan hozzáférhető tanításokként közlik.

De feltételezett célja elérése, nevezetesen okkult tanításunk rendkívül nehezen felfogható és elsőre érthetetlen elméleteinek tisztább megértése érdekében soha ne engedje meg, hogy elméje zaklatott állapotba kerüljön irodalmi munkája órái alatt, vagy mielőtt munkához látna. A békés elme nyugodt és csendes felszínén jelennek meg a láthatatlanból beszűrődő

¹ Utalás a bolygólánckokról szóló tanításra, amely szerint Földünkön (a Föld bolygólánca legsűrűbb anyagú bolygóján) hét körben – hét fázisban vagy aktív időszakban – zajlik az Élet fejlődése, az egyes fázisok között az aktív időszakokkal megegyező idejű nyugalmi időszakokkal. A hetedik kör – fázis – a jelenlegi Bolygólánckunkon elért fejlődés legmagasabb foka, ahol a szellem már szinte teljesen uralja a járműveként használt anyagot. (A ford.)

² Ez utalás a Sinnett és Hume úr által szorgalmazott, a Teozófiai Társulattal majdan szerintük csak lazán kapcsolódó speciális ág-szervezetre, amit ők „*Simla Eclectic Theosophical Society*” név alatt kívántak megalapítani Simlában. Elnöke ennek Hume úr lett. (A ford.)

³ Ez Morya Mester lehet. (A ford.)

⁴ Valószínűleg Hilarion Mesterről van itt szó. (A ford.)

⁵ Utalás a Simla-i Prospect Hill (Kilátás Domb) nevű területre. Blavatskyné számos jelenséget mutatott be itt a jelenlévőknek, ami komolyan hozzájárult Sinnett és Hume teozófiát és okkultizmust népszerűsítő célkitűzéseéhez. Ezek közé tartozott az itt hivatkozott „*Eclectic*” is. (A ford.)

⁶ Görög eredetű szó, jelentése itt kb. az igazságot kereső, kutató hajlamú ember. (A ford.)

látomások a látható világában. Különben hiába is várná azokat a látomásokat, azokat a hirtelen felvillanásokat, amelyek már oly sok kisebb probléma megoldásában segítettek, és amelyek egyedül tárhatják az igazságot a lélek szeme elé. Különös gonddal kell óvnunk elménk síkját minden káros behatástól, amelyekből naponta oly sokkal szembesülünk földi életünk során.

Sok kérdést tesz fel nekem az eddigi leveleiben, de csak néhányra tudok válaszolni. Eglintonnal¹ kapcsolatban arra kérem, várjon a későbbi fejleményekre. Ami az ön kedves hitvesét illeti, a kérdés komolyabb, és nem vállalhatom a felelősséget, hogy olyan *hirtelen* megváltoztassam az érendjét, ahogyan ön javasolja. A húsételről bármikor lemondhat, mivel az soha nem árthat; ami az alkoholt illeti, amellyel H. asszony régóta terheli szervezetét, ön is jól tudja, milyen végzetes következményekkel járhat egy legyengült szervezetnél, ha az utóbbi hirtelen megfosztják az alkohol élénkítő hatásától. Fizikai léte nem egy valós élet, amelyet az életerő tartaléka támogat, hanem egy hamis létezés, amelyet az alkohol szelleme táplál, bármilyen kicsi is legyen a mennyisége. Míg egy erős szervezet felépülhet a javasolt változás első sokkjá után, valószínű, hogy asszonya állapota rosszabbra fordulna. Ugyanígy járna, ha az ópium vagy az arzén lenne a fő tápláléka. Ismét csak nem ígérhetek semmit, de minden tőlem telhetőt megteszek ez irányban. „Társalogni önnel, és tanítani az asztrális fényen át?” A hallás ilyen jellegű fejlesztése, ahogy ön nevezi – valójában az okkult hangok érzékelésének *siddhi*²-je -, egyáltalán nem lenne olyan könnyű dolog, mint képzeli. Soha egyikünkkel sem tettek így, mert kőbe vésett szabály, hogy bármilyen képességre is tegyen szert valaki, azt *saját magának kell megszereznie*. És amikor megszerzi ezeket, és használatra készek, az erők mozdulatlanul, csendben szunnyadnak benne potenciális formájukban, mint a fogaskerekek és a rugók egy zenélődobozban; csak ezt követően válik könnyűvé számára egy alkalmas kulccsal a szerkezet felhúzása és mozgásba hozása. Természetesen most önnek több esélye van, mint húsevő barátomnak, Sinnet úrnak, aki még ha fel is hagyna az állatokkal való táplálkozással, akkor is vágyat érezne az ilyen táplálék iránt, olyan kényszerítő vágyat, amely felett nem tudna uralkodni, és – az akadály ebben az esetben is ugyanaz lenne. Mégis, gyakorlatilag minden komoly elszántságra képes ember számára *lehetséges* szert tenni ilyen erőkre. Ehhez semmi kétség nem fér; nincs e tekintetben sem nagyobb különbség emberek között, mint abban,

¹ William Eglinton, korának egy másik híres angol médiuma. Egy ideig K.H. mester komoly reményeket fűzött ahhoz, hogy a teozófia ügyének szolgálatába állítsa őt. De egy idő után úgy találta, hogy -feltehetően a spiritizmusához való túlzott kötődése és személyiségének sajátosságai miatt - nem lesz alkalmas erre. (A ford.)

² A *siddhi*-k a jóga filozófiából ismert és általa (is) elérhető okkult képességek, erők. Számos ilyen létezik, de alapvetően két csoportra oszthatók: kisebb- és nagyobb *siddhi*-kre. Az első csoportba tartoznak pl. a már e levelekből is ismert okkult képességek, mint a tisztán látás és -hallás, teleportáció stb. Utóbbiakat sokkal nehezebb elsajátítani, és nyolcat sorolnak ide, név szerint a következőket: *Animā*: A jögi - testének (tudatában) tetszőleges, akár atomnyi méretre csökkentése; *Mahima*: - az előbbi ellenpárja, amivel tetszőlegesen nagyra növelheti magát; *Garima*: - súlyát tetszőlegesen nagyra növelheti; *Laghima*: - súlytalanná teheti magát (levitáció); *Prāpti*: -eljuthat bárhová, ahová akar; *Prākāmya*: bármilyen kívánságát valóra válthatja; *Iṣṭva*: *abszolút uralom az anyag felett (anyagi dolgok teremtése, fenntartása és megsemmisítése)*. Spirituális értelemben eléri azt a fokot, amin megismeri az Atmát, az ember számára elérhető legmagasabb szintet; *Vaśta*: képes bármire és bármire rákényszeríteni akarátát. (A ford.)

hogy kire süt a nap, vagy hogy ki lélegezheti be az életadó levegőt. A természet minden ereje ott van ön előtt; *szerezze meg, amit tud.*

A dobozzal kapcsolatos javaslatát átgondolom. Kell lennie valamilyen megoldásnak, hogy megakadályozzuk a doboz feltöltését követően az energia kisülését, akár szállítás közben, akár utána: megfontolom a dolgot és tanácsot kérek, vagy inkább engedélyt. De azt kell mondanom, hogy az ötlet nagyon visszataszító számunkra, mint minden más a szellemekhez és médiumitáshoz kapcsolódó dolog. Sokkal jobban szeretnénk természetes eszközöket alkalmazni, mint a legutóbb önnek küldött levelemnél is. M. egyik tanítványa hagyta azt önnek a kerti fészerben, ahová mindenki számára láthatatlanul, mégis természet-adta testében jutott be, ahogyan már sokszor járt az On múzeumában és más helyiségekben is az önök tudta nélkül, az "Öreg Hölgy" tartózkodása idején és utána. De hacsak M. nem mondja neki, ő *soha* nem tenne ilyet, és az ön nekem írt levele is ezért maradt észrevétlen. Igazságtalan érzései vannak Testvéremmel szemben, kedves uram, mivel ő jobb és erősebb nálam – legalábbis nincs annyira megkötve a keze és kevésbé korlátozott, mint én vagyok; megkértem H. P. B.-t, hogy küldjön el önnek néhány filozófiai tárgyú levelet egy penangi holland teozófustól – akit figyelemre méltónak tartok: további feladatokat kért, hát itt van néhány. Ezek Schopenhauer¹ eredeti írásából azon részek fordításai, amelyek leginkább egybevágnak a mi *Arhat* tanainkkal. Az angolja nem épp anyanyelvi szintű, de az anyag értékes. Ha hajlandó bármelyik részét felhasználni, azt javaslom, hogy kezdjen közvetlen levelezésbe Sanders úrral, a Teozófiai Társulat tagjával – ő a fordító. Schopenhauer filozófiáját nagyra értékelik, és annyira ismert a nyugati országokban, hogy az akaratról és egyebekről szóló tanításainak összehasonlítása, vagy az ezekből levonható következtetések összevetése a tőlünk eredő tanokkal tanulságos lehet. Igen, nagyon is készen állok átnézni az öntől jövő 50 vagy 60 oldalt, és jegyzeteket készíteni a margókra: mindenképpen készítse el őket, és küldje el a kis „Deben”² vagy Damodaron³ keresztül, és Djual Kul⁴ majd továbbítja őket. Néhány napon belül, talán holnap, kimerítően válaszolok majd a két kérdésére.

Addig is

Őszinte tisztelője,

K. H.

Ui.: A tibeti fordítás még nincs teljesen kész.

¹ Arthur Schopenhauer, XIX századi német filozófus. (*A ford.*)

² Gwala Krishna Deb. K.H. Mester egyik tanítványa. (*A ford.*)

³ Damodar K. Mavalankar. K.H. Mester egy másik tanítványa. Lásd róla a 55. oldali lábjegyzetet. (*A ford.*)

⁴ Ma többnyire Djual Khool (vagy egyéb, hasonló hangzású) néven ismerjük. Abban az időben még ő is K.H. Mester tanítványa volt, de nem sokkal később ő is elérte azt a beavatási szintet, ami a Mesteri fokozat követelménye. Ekkortól D.K. (Mester)-ként is gyakran hivatkoznak rá az irodalomban. (*A ford.*)

XII. Levél

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. nem tudjuk, mikor vagy honnan, és milyen úton jutott el hozzá, de Sinnett Allahabadban, valószínűleg 1882. februárjában kapta kézhez (bár egyes értékelések szerint ez inkább júniusban lehetett). (A ford.)

Az Ön hipotézise sokkal közelebb áll az igazsághoz, mint Hume úré. Két tényezőt kell szem előtt tartani – (a) egy meghatározott időszakot, és (b) egy meghatározott, szépen ehhez igazított fejlődési ütemet. Bár szinte felfoghatatlanul hosszú egy *Mahayuga*,¹ mégis egy véges időtartam, és azon belül kell teljesülnie a fejlődés teljes tervének, vagy hogy okkult kifejezéssel éljek: a Szellem alászállásának az anyagba, és ismételt visszatérésének a kiindulási állapotához. Egy gyöngyökből álló lánc, ahol minden gyöngyszem egy világ – ez egy már önöknek is ismert hasonlat. Már eltöprengett az élet impulzuson, amely minden *Manvantarával* útjára indul, hogy kialakítsa e világok közül az elsőt; hogy tökéletesítse azt; hogy egymás után benépesítse az élet mindenféle éterikus formájával. És miután ezen az első világon hét ciklust – vagy fejlődési szakaszt – teljesített az élet minden birodalmában, ahogy már tudja ezt, – tovább halad az íven lefelé, hogy ugyanilyen módon kialakítsa a lánc soron következő világát, tökéletesítse azt, majd elhagyja. Aztán tovább a következőre, és a következőre, és a következőre – míg a világok fejlődésének hét tagból álló körén a lánc mentén végig nem halad, és a *Mahayuga* véget nem ér. Ekkor újra beköszönt a *káosz* időszaka – a *Pralaya*. Ahogy az élet impulzus (a hetedik és egyben utolsó körben, bolygóról bolygóra haladva) tovább lép a következő világokba, haldokló és – „hamarosán” – *halott* bolygókat hagy maga után. Miután az utolsó hetedik körös ember is átlépett a soron következő világba, a hátramaradó világban minden ásványi, növényi és állati élet (az ember kivételével) fokozatosan kihal, és amikor az utolsó *animalcule*² is eltűnik róla, az élet kialszik, vagy ahogy H.P.B. mondja – kioltódik (ez egy kisebb vagy *részleges pralaya*). Amikor a Szellemi ember eléri a lánc utolsó gyöngyszemét és onnan belép a *végző* Nirvánába, ez az utolsó világ is eltűnik, vagyis szubjektív létállapotba kerül. Így születnek és halnak meg a világok a csillagrendszerekben, szakadatlanul követve egymást a természeti törvények által megszabott sorozatban. És – ahogy már említettük – az utolsó gyöngyszemet a *Mahayuga* fonálára fűzik. Amikor az embert hordozó világok ciklusa befejeződött az utolsó életadó világban is; és az emberiség tömegei elérve a *Buddha*-szintű tudatosságot átlépnek az objektív létezésből a *Nirvana* misztériumába – akkor fog „ütni az óra”; a láthatóból láthatatlan lesz, az összetett anyag visszatér a ciklus indulását megelőző, szétszórt állapotához. De a mindent elsöprő impulzus által elhagyott halott világok *nem*

¹ Az exoterikus hindu kronológia a *yuga* (korszak), *manvantara* (kb. aktív időszak) és a *pralaya* (kb. passzív, pihenő időszak) fogalmakat több, egymásba ágyazott szinten használja. A *Mahayuga* (Nagy korszak) kifejezés ezek első, leggyakrabban használt szintjén 4 320 000 év időtartamú. Ám a levél további szövegkörnyezetéből úgy tűnik, hogy itt nem erre gondolhatott a Mester, hanem valószínűleg arra az időtartamra, amit az -azóta meghonosodott teozófiai szóhasználatban- (bolygó)lánc periódusnak nevezünk. Ezt A Titkos Tanításban 'Brahma egy napjaként' is említi H.P.B., amit ugyanott 4 320 000 000 millió földi év hosszúságúnak ad meg. (A ford.)

² Régies kifejezés a mikroszkópikus méretű állati létformák jelölésére. (A ford.)

maradnak továbbra is *halottak*. A mozgás a dolgok örök rendje, és az affinitás vagy vonzás ennek örökös szolgálója. Az élet által keltett belső késztetés ismét egyesíti az atomokat, és újra működni kezd halott bolygókban, amikor ennek eljön az ideje. Bár erőik mind *status quo* vannak és még alszanak, mégis apránként – amikor az óra újra üt – felébrednek, hogy megkezdjék embert hordozó anyaságuk újabb ciklusát, és testi felépítésében, valamint erkölcsiségében egy az előzőben voltnál még magasabban fejlett emberi lény kialakulását szolgálják. És „ kozmikus atomjai, amelyek már differenciálódott állapotban vannak” (*differenciálódottak* – az anyagot megformáló, mechanikai értelemben vett mozgásaikban, valamint ezek hatásaiban) szintén *status quo* maradnak, akárcsak a bolygók és minden egyéb, ami a formálódási folyamatnak része.” Ez az a „hipotézis, ami teljes mértékben összhangban van (az ön) (vagyis az én) megjegyzésével”. Hiszen mivel a bolygófejlődés ugyanúgy fokozatos folyamat, mint az emberek vagy a fajok evolúciója, a *Pralaya* bekövetkeztének órája eltérő szinten találja az evolúció egymást követő szakaszaiban lévő világok mindegyikét; (azaz) mindegyik elérte az evolúciós haladás egy bizonyos pontját – és mindegyik meg is áll ott, amíg a következő *manvantara* külső impulzusa ismét el nem indítja attól a ponttól – mint egy megállított stopperórát, amit újraindítanak. Ezt próbáltam szemléltetni, amikor a „differenciált” szót használtam.

A *Pralaya* eljövetelekor egyetlen emberi, állati vagy akár növényi lény sem lesz ott, hogy lássa, de ott lesznek a bolygók a maguk ásványi birodalmaikkal; és bár ezek a bolygók mind fizikailag szétesnek a *Pralaya*-ban, de mégsem pusztulnak el; mert megvan a helyük az evolúciós forgatókönyvben, és a szubjektívül, „az anyagi léttől elváltságukból” ismét felmerülve megtalálják pontosan azt az utolsó állapotukat, ahonnan tovább kell haladniuk a "megnyilvánult formák" körkörös láncolatában. Ez, mint tudjuk, szakadatlanul ismétlődik az *Örökkévalóság* ideje alatt. Mindegyikünk megjárta már ezt a szakadatlan körforgást, és örökkön-örökké járni fogjuk ezután is. Mindegyikünk útjáról való letéréseit, Nirvánából Nirvánába való eljutásának időtartamát olyan okok befolyásolják, amelyeket ő maga teremt azon kényszerek hatása alatt, amelyekben találja és vezeti önmagát.

A cselekvés örökkévalóságának ez a képe megrettentheti azt az elmét, amely megszokta, hogy olyan jövőre számítsen, amit végtelen, szakadatlan nyugalommal lehetne leírni. De ezt az elképzelést nem támasztják alá a természetből vett analógiák, és – bár ön tudatlannak tart engem a nyugati tudománnyal kapcsolatban, nemde? – e tudomány tanításai sem. Tudjuk, hogy a cselekvés és a pihenés időszakai mindenben követik egymást a természetben, a makrokozmosztól és annak Naprendszerétől kezdve az emberig és az őt szülő Földig, amelynek megvannak a maga tevékeny időszakai, amiket az alvás időszakai követnek; és hogy röviden, a természet egészének is - a benne fogant élő formákhoz hasonlóan -, megvannak a maga pihenő, erőt gyűjtő időszakai. Így van ez a spirituális értelemben vett egyeddel, a Monáddal is, amely a lefelé majd felfelé irányuló ciklikus körutazását végzi. Az egyes nagy, manvantara hosszúságú "körök" között eltelt időszak a szükséges mértékben hosszú ahhoz, hogy a különböző bolygókon eltöltött ezernyi létezés elnyerje jutalmát; míg az egyes "fajok születése"

- vagy ahogy ti nevezitek, fordulók - között eltelt idő kellően hosszú ahhoz, hogy az Ego újjászületése utáni tudatos boldogságban eltelt idő kompenzáljon bármilyen küzdelemmel és szenvedéssel töltött életet. Elképzelni egy örökkévalóságig tartó boldogságot vagy szenvedést, és ezt visszavezetni egy olyan lény által elkövetett - bármennyire is rossz vagy jó - cselekedetekre, aki talán egy évszázadot (vagy akár egy évezredet is) ha megélt testben -, nos ilyet csak az tehet, aki még soha nem fogta fel az Örökkévalóság szó lenyűgöző értelmét, és nem töprengett el a természetet átható tökéletes igazságosság és egyensúly törvényén. További útmutatásokat kaphat, amelyek megmutatják, milyen szépen érvényesül az igazságosság nemcsak az embernél, hanem a nála alacsonyabb létformákban is, és remélem, hogy ezek egyben némi fényt is vetnek a jó és a rossz sokat vitatott kérdésére.

És most, hogy megkoronázzam a mostani (írásmunka terén kifejtett) erőfeszitésemet, akár meg is fizethetek egy régi adósságot azzal, hogy válaszolok egy korábbi kérdésére a földi testet öltésekkel kapcsolatban. *Koot' humi* válaszolt néhány kérdésére - legalábbis tegnap elkezdte az írást, de a kötelesség elszólította - de akár én is segíthetek ebben. Bízom benne, hogy nem fog nagy nehézséget okozni – remélhetőleg kisebbet, mint a korábbiaknál - a levelem kibetűzése. A betűket nagyon gondosan formáló író lett belőlem, mióta megdorgált, hogy a macskakaparással pazarlom az ön értékes idejét. Dorgálása szíven ütött, és ahogy látja, igyekszem jó útra térni.

Lássuk, mit mond nekünk az önök tudománya a néprajzról és más kérdésekről. A legújabb következtetések, amelyekre a nyugati bölcsek rájöttek, röviden a következőképp foglalhatók össze. A legalább megközelítőleg helyes elképzeléseket bátorkodtam kékkel aláhúzni¹.

(1) Az ember legkorábbi fellelt nyomai egy olyan korszak végénél is távolabbra nyúlnak vissza, amelyről *az önök tudósainak* csak megkövesedett fosszíliákból álló nyomok állnak rendelkezésre.

(2) Innen kiindulva négy emberfajt találtak, akik egymás után benépesítették Európát: (a) a „folyami hordalék emberek²” faja – hatalmas vadászok (talán mint Nimród?), *akik Nyugat-Európa akkoriban szubtrópusi éghajlatú területén éltek*, a legkezdetlegesebb fajtájú pattintott kőeszközöket használták, és akiknek *orrzarvúak és mamutok voltak a kortársai*; (b) az úgynevezett barlanglakók - egy olyan faj, amely a jégkorszakban fejlődött ki (*állítólag ma az eszkimók az egyetlen típusuk*), és amely finomabb fegyverekkel és pattintott kőeszközökkel rendelkezett, hiszen csodálatos pontossággal készítettek képeket általuk ismert állatokról rénszarvasok agancsaira, csontokra és kövekre, egyszerűen hegyes kovakő segítségével; (c) a harmadik faj – a neolitikum emberei már kőeszközeiket *csiszolják*, házakat és csónakokat

¹ Az átiratban - és amagyar fordításban is – ezek *dőlt betűvel* jelennek meg. (A ford.)

² Angolul „men of the river drift”. A név arra utal, hogy ezeknek nyomait – kétséget kizáróan abban az időben keletkezett, korabeli állatok csontjaival társaságában talált, emberi kéz által készített kezdetleges, pattintott kő eszközök - olyan területeken és mélységekben találták meg, amit jégkorszaki gleccserek, vagy később az ezek visszahúzódása által táplált, a tájat évezredekig formáló bővizű folyók alakítottak ki. (A ford.)

építenek, és cserépedényeket készítenek, röviden – Svájc tóvidékének lakói; és végül (d) megjelenik a negyedik faj, amely Közép-Ázsiából származik. Ők a világos bőrű árják, akik a sötétebb bőrű ibériaiak maradékával keverednek – akiket ma Spanyolország sötét bőrű baszkjai képviselnek. Ez az a faj, amelyet a modern európai népek őseinek tekintenek.

(3) Hozzáteszik továbbá, hogy a „folyami hordalék emberek” megelőzték a geológiában *Pleisztocénként* ismert jégkorszakot, és mintegy 240 000 évvel ezelőtt alakultak ki, míg az emberek összességében (lásd Geikie¹, Dawkins², Fiske³ és mások) *legalább 100 000 évvel ezt megelőzően már jelen voltak Európában.*

Egyetlen kivételtől eltekintve mind tévednek. Elég közel járnak, mégis minden esetben célt tévesztenek. Nem *négy*, hanem *ÖT* faj létezett; és mi vagyunk az ötödik, a negyedik maradéka. (Egyre tökéletesebb evolúciós szint vagy emberi lény jelenik meg minden újabb Gyökérfajhoz társuló bolygói ciklusban); ám az első faj nem félmillió évvel korábban jelent meg a Földön (Fiske elmélete), hanem több millióval előttünk. A legújabb tudományos elmélet német és amerikai professzoroké, akik Fiske közvetítésével azt mondják: "úgy látjuk, hogy az ember talán félmillió éve él a Földön, de gyakorlatilag néma⁴ volt." Igaza is van, meg téved is. Igaza van abban, hogy a faj "néma" volt, mivel a beszéd kifejlődéséhez és kölcsönös megértéséhez hosszú hallgatag korszakokra volt szükség a legfejlettebb antropoidok (ez egy olyan faj, amely mára kihalt, mivel "a természet bezárja az ajtót maga mögött " ahogy halad előre, több értelemben is) közül épp csak kiemelkedett ember nyögéseitől és motyogásától kezdve egészen az első egyszótagú szót kiejtő emberig. Ám ami a többit illeti, azokban téved.

Egyébként, meg kellene egyezniük a ciklikus evolúciókról szóló vitákban használt kifejezésekben. Az általunk használt kifejezések lefordíthatatlanok: és teljes rendszerünk alapos ismerete nélkül (amelyet csak beavatottaknak adhatunk át) amúgy sem tudnának semmi határozott képzetet kialakítani az önök elméjében, hanem csak zűrzavart hoznának, mint a "lélek" és a "szellem" kifejezések használatánál az összes metafizikai írójuknál történt – különösen a spiritisztáknál. Legyen türelmes Subba Row⁵-val. Adjon neki időt. Most a *tapas*⁶-át végzi, és nem szabad zavarni. Megmondom neki, hogy ne hanyagolja el önt, de nagyon féltékeny, és szentségek lábbal tiprásának tartja egy angol tanítását.

¹ A Geike fivérek (James és Archibald) mindketten skót geológusok voltak. (A ford.)

² William Boyd Dawkin, angol geológus és archeológus. (A ford.)

³ John Fiske, amerikai filozófus és történész. (A ford.)

⁴ Az eredetiben szereplő „dumb” szó többféle jelentéssel bír. Itt a beszédre való képtelenséget jelenti. (A ford.)

⁵ Tallapragada Subba Row Garu. Brahmin családból származó, jogásznak képzett, az advaita vedanta filozófia terén megkérdőjelezhetetlen szaktekintély és misztikus volt. Számos ezekkel, és jóga filozófiával foglalkozó írás szerzője. Már annak korai időszakában a Teozófia Társulat tagja lett, de 1886-ban kilépett, mert túl korainak tartotta az - elsősorban A Titkos Tanításban közölni tervezett - okkult tanítások nyilvánosságra hozását. (A ford.)

⁶ Önfegyelmelési és megtisztulási módszerek, ezzel töltött időszakok neve. Ilyenkor az ezt végző aszkéták különféle fizikai és mentális gyakorlatokat teljesítenek szellemi energiáik és tudatossági szintjük növelése érdekében. (A ford.)

Üdvözlettel, M.

Ui.: Az írásom megfelelő, csak a papír elég vékony a tollal íráshoz. De nem tudok angolul ecsettel írni; az még rosszabb lenne.

XIII. Levél

Kozmológiai megjegyzések, kérdések és M. válaszai. Kézhez véve 1882. január, Allahabad.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk mikor, honnan írta, vagy hogy jutott el a címzetthez, de az Allahabadban, 1882. januárjában kapta meg.

A levél Sinnett kérdéseit és M. Mester válaszait tartalmazza. A kérdéseket a magyar fordításban számozásuk utáni „K:” előtag, a válaszokat „V:” előtag jelöli. Azokon a helyeken, ahol a Mester a kérdéshez annak belsejében is megjegyzést fűzött, a kommentált rész {} zárójelek között, *-gal van jelölve, a Mester szavai pedig vastag betűvel szedve, külön bekezdésként követik ezt. Az eredeti levélben egyes helyeken az átírat készítésének idején már olvashatatlaná vált az írás, és a fordítás alapjául szolgáló átíratban ezeken a helyeken pontok szerepelnek. Ám a *Mahatma* Levelekkel foglalkozó weboldal készítői szerteágazó ismereteinek és háttérmunkájának köszönhetően ott a legvalószínűbbnek tűnő szavakkal kipótolták a hiányzó részeket. A magyar fordításban az így kiegészített mondatok szerepelnek, de az eredetiben olvashatatlan, kipótolt szavakat világosabb betűk jelölik. (A ford.)

(1) K: Ha jól értem, egy *pralaya* végén a *Dyan Chohan*-ok által adott impulzus nem egyidejűleg emeli ki a világokat a káoszból, hanem egymás után. Annak megértését, hogy az eredeti impulzus hatására egy soron következő világ hogyan következik az őt megelőzőből, talán jobb lenne elhalasztani addig, amíg képessé nem válok rá, hogy megértem az egész gépezet működését – t.i. a világok körforgását –, miután annak minden része létrejött.

(1) V: Helyesen érti. A természetben semmi sem jön létre hirtelen, minden egyformán a fokozatos fejlődés törvényének van alárendelve. Ha egyszer megérti az egyik bolygó *maha* ciklusának folyamatát, máris az egészet megértette. Az egyik ember úgy születik, mint a másik, az egyik faj úgy alakul ki, éri el fénykorát majd hanyatlik, mint a másik és az összes többi faj. A természet ugyanazt az eljárást követi az univerzum „teremtésétől” egészen egy szűnyog születéséig. Az ezoterikus kozmogónia tanulmányozása során - spirituális értelemben - tartsa szem előtt az emberi születés fiziológiai folyamatát; haladjon az októl az okozat felé, és menet közben ismerje fel a párhuzamokat az ember és egy világ *születése* között. Tanításunk befogadásához szükségesnek fogja találni a szintetikus *módszert*; az egészet *egységében* kell látnia – vagyis össze kell olvasztania a makrokozmoszt és a mikrokozmoszt –, mielőtt képessé válna rá, hogy a részeket külön-külön tanulmányozza, vagy lenne esélye a sikerre a megértésüket célzó elemzés során. A kozmológia a spiritualizált univerzum fiziológiája, hiszen csak egy törvény létezik.

(2) K: Ha a két *pralaya* közti aktív időszak – azaz egy *manvantara* - közepét nézzük, akkor – ha jól értem a dolgokat - a következő történik. Az atomok a legmagasabb régiókban polarizálódnak az ősi kozmikus anyag fátyla mögül rájuk ható spirituális kiáradás által. Az ezt

keltő magnetikus impulzus, az első bolygón egyik ásványi formából a másikba vándorol tovább, míg végül -miután befutotta a létezés körét az első bolygó ezen birodalmában -, egy vonzás által keltett áramlatban alászáll a második bolygóba.

(2) V: A mozgás következtében polarizálják önmagukat, és az ellenállhatatlan Erő működése mozgatja őket. A kozmogóniában és a természet munkájában a pozitív és a negatív, vagy az aktív és passzív erők megfelelnek a férfi és női princípiumoknak. Az ön által említett „spirituális kiáradás” nem a "fátyol mögül" származik, hanem a férfi, vagy hím mag az, amely *belehullik* a kozmikus anyag fátylába. Az aktívát vonzza a passzív princípium, és a Nagy Nag, az örökkévalóság kígyószerű jelképe, farkát a szájához vonzza, ezzel egy kört formálva (az örökkévalóság ciklusait), ami szimbóluma a pozitív állandó törekvésének a negatívval való egyesülésre. Innen ered a *lingam* vagy a fallosz és az *cteis*¹ jelképe, az egyetemes spirituális princípiumé – a tudattalan, de mindig működő életforrása – melynek első és legfőbb tulajdonsága a mindent kitöltés és az átalakulás; és az egyetemes anyagi princípiumé, amelyé az összesűrűsödés és megtermékenyülés. Öntudatlanok és nem létezők elkülönült állapotban, de tudattá és létté válnak, amikor egyesülnek. Innen ered – megint egy fogalom-eredet – a *Brahma* szó is – a szanszkrit "*brih*" szótöből, ami azt jelenti, hogy "tágulni, növekedni, megtermékenyíteni". *Brahma* nem más, mint a természet éltető, terjeszkedő ereje az örök kibontakozásban.

(3) K: Vajon a következmények világai beékelődnek a cselekvések világai közé az alászállások sorozatában?

(3) V: A következmények világai nem *lokák*², se nem térben kijelölhető helyek. Ezek az okok világának árnyékai, a *lelkei* ezeknek – világok, amelyeknek az emberekhez hasonlóan hét princípiumuk van, amik a testtel egyidejűleg fejlődnek és növekednek. Így az ember *teste* összefonódik vele és örökre része marad bolygója testének. Egyéni *jivatma*³-ja vagy élet-princípiuma - amit a fiziológiában állati ösztönnek neveznek - a halál után visszatér forrásához – a *Fohath-oz*; *linga shariram*⁴-ja az *Akasa-ba* kerül; *Kama rupa*⁵-ja újra egyesül az Egyetemes *Saktival* – az Akaraterővel, vagy kozmikus energiával; az Egyetemes Elme leheletéből

¹ Kteis: görög szó, jelentése burok, vagina. Jelképes értelemben az Anyatermészet egésze. (A ford.)

² A *loka* a hindu kozmogóniában különböző szellemi lények lakóhelyeit jelöli, amelyek földi ember világától egészen Brahma-éig, vagyis az egész kozmoszig terjednek. Nem köthetők tehát egyértelmű térbeli helyhez. A Titkos Tanításban továbbá H.P.B. gyakran ezt a szót használja anyagi síkok, és az ezekhez kapcsolódó tudatszintek jelölésére is. (A ford.)

³ A *jivatma* a hinduizmusban a *Jiva* az egyetemes Élet-princípium neve, ami a kozmosz minden síkját, annak minden részecskéjét áthatja és élteti. A Jivatma kifejezést a hinduizmusban és a korai teozófiai írásokban többféle értelemben is használják. Itt úgy tűnik, a Mester A Titkos Tanításban ismertetett modellben (V. kötet 258. old.) a II., ott *Prana* néven említett Princípiumra utalhat. Ezt valószínűsíti H.P.B. magyarázata is a Jiva és a Prana közti összefüggésről: „A *Jiva* csak akkor válik *Prana*-vá, amikor a gyermek megszületik...” Olyan ez mint, amikor ”egy szivacsot megmártunk az óceánban; a szivacs belsejében lévő víz megfelel a *Prana*-nak; az óceán vize a *Jiva*.” (A ford.)

⁴ A fizikai test modell formája, a III. Princípium. Ma leginkább éterikus testmásknak hívjuk. (A ford.)

⁵ Vagy másnéven vágytest, a IV. Princípium. Nagyjából a ma asztrális test néven ismert emberi összetevővel azonosítható. (A ford.)

kölcsönzött "állati lelke"¹ visszatér a *Dyan-chohan*-okhoz; A hatodik princípiumának² – akár belemerül, akár kilöködik a Nagy Passzív Princípium mátrixából – a saját szférájában kell maradnia – akár felhasználásra váró anyagként, akár egyéniesült entitásként, ami majd az okok egy magasabb szintű világában újra testet ölt. A hetedik³ magával viszi őt a *Deva Chan*-ból, és követi az új Ént az újjászületésének helyére.

(4) K: A magnetikus impulzus, amelyet még nem lehet felfogni individuumként – ugyanabban az (egyetemes) birodalomban, amelyhez az I. bolygón tartozott - átlép a második bolygóra, és ott végig járja az ásványi inkarnációk körét, majd átlép a III. bolygóra. Földünk⁴ továbbra is szükségszerű megálló a számára. Innen átlép a felfelé haladó szakaszba – majd ezek közül a legmagasabból az I. bolygó növényi birodalmába.

Bármilyen felülről érkező, új teremtő erőhatás hiányában a világok körforgásában ásványi princípiumként szerzett tapasztalásai új vonzódásokat és polarizációkat alakítottak ki benne, amelyek arra készítetik, hogy felöltse a legalacsonyabb szintű növényi formákat – és növényi formákban egymás után áthalad a világok körforgásain úgy, hogy eközben még mindig a szükségszerűség köreit rója (hiszen egy tudattalan entitásra még nem rakódhatott felelősség a tetteiért, és ezért fejlődésének egyetlen szakaszában sem tehet semmit eltérő lehetőségek egyikének vagy másikának választásáért). Vagy van mégis valami, még egy növény életében is, ami bár nem felelősség, de felfelé vagy lefelé eltérítheti fejlődésének ebben a kritikus szakaszában?

Miután befejezte a teljes ciklust a növényi létformákban, a fejlődő entitás a következő körben állati formát ölt magára.

(4) V: A világok evolúciója nem tekinthető elkülönültnek az összes többi, e világon létező teremtetett dolog evolúciójától⁵. Az önök által – akár teológiai akár tudományos szempontból – elfogadott kozmogóniai elképzelések nem teszik lehetővé egyetlen antropológiai, vagy akár etnikai probléma megoldását sem, és az útkjukba állnak majd, valahányszor megpróbálják megoldani a bolygón élő fajokkal kapcsolatban felmerülő problémákat. Amikor valaki a teremtésről és az ember eredetéről kezd beszélni, szüntelenül a tényekkel kerül összeütközésbe. Hirdessék csak tovább, hogy „Bolygónkat és az embert teremteték” – és

¹ Valószínűleg az alsóbb elmére (a személyiségre) utal a Mester. (A ford.)

² Vélhetően buddhival átszőtt felsőbb elméről lehet szó (vagyis a z Egyéniségről). (A ford.)

³ Ez a buddhi sík legfelső alsíkjaikat járműveként használó, azzal (legalább is alsóbb alsíkjai tekintetében) egyesülő és így az egyénhez kapcsolódó atma lehet. (Maga az Atma egészet tekintve EGY, így nem kapcsolódhat egyik vagy másik emberhez). (A ford.)

⁴ Földünk a sorban a IV., és a legsűrűbb anyagú bolygó, a szellem anyagba alászállásának legmélyebb pontja. Innen a további bolygók felé haladva a szellem már fokozatosan kiemelkedik az anyagból, és egyre inkább eszközöként használva uralja azt. (A ford.)

⁵ A fordítás alapjául szolgáló könyvben a (4) kérdésre adott válasz itt valamiért véget ér. A készítőik valamiért a válasz hátralevő részét tartalmazó lapot a (6) kérdésre adott válaszok közé tartozónak ítélték. De a *Mahatma Letters* weboldalon elérhető szerkesztésben ez a lap a (4) kérdésre adott válasz része, és a szövegkörnyezet is erre utal. A válasz további részének fordítása ezért itt, a (4) kérdésnél szerepel, a (6)-nál pedig kimarad, annak ellenére is, hogy a könyvben az utóbbi részeként jelenik meg. (A ford.)

örökké a kemény tények ellen fognak harcolni, elemezni és időt vesztegetni kényszerülnek jelentéktelen részletek miatt – mindig is képtelenek lesznek felfogni az egészet a maga egységében. De ha egyszer majd elismerik, hogy bolygónk és mi magunk sem vagyunk jobban teremtetek, mint az a jéghegy, amely most előttem tornyosul (a mi K.H.-nk otthonában), hanem hogy úgy a bolygó, mint az ember – egy bizonyos ideig fennálló állapot; hogy ezek jelenlegi – geológiai és antropológiai – állapota átmeneti, és csak az evolúció azon szakaszának megnyilvánulása, amelyhez a leszálló ágba érkeztek –, minden világossá válik. Könnyen megértik majd, mit jelent az univerzumban és az androgünben az „egyetlen” elem vagy princípium; *Vishnu* hétfejű kígyója, *Ananta*, a Buddha köré tekeredő *Nag* – a nagy sárkány, amely aktív fejével passzív farkába harap, és kiáramlásából világok, lények és dolgok fakadnak. Megérti, miért hirdette az első filozófus, hogy MINDEN csak – *Maya* –, kivéve azt az egy princípiumot, amely csak a *Maha Pralaya* - „Brahma éjszakája” - alatt pihen...

A következőket gondolja át: *Nag* felébred. Nagy, mély lélegzetet vesz, és a kilégzése olyan hatást kelt, mint egy áramütés, amint végigfut a Teret körülvevő vezetéken. Menjen a zongorához, és a billentyűk alsó regiszterén játssza le az alsó oktáv hét hangját – fel, majd le. Kezdje a *pianissimóval*, az első hangtól *crescendóval*, és miután leütötte a *fortissimót* az alsó oktáv utolsó hangján, menjen vissza *diminuendo*-val úgy, hogy az utolsó hang már alig hallható legyen – „*morendo pianissimo*” (ahogy ezt az illusztrációs zenedarab leírja, amit szerencsémre kinyomtatva megtaláltam K.H. egy régi kottagyűjteményében). Az első és az utolsó hangjegy az evolúció ciklusának első és utolsó bolygóját jelképezi – vagyis a két legmagasabbat! Amelyiket csak *egyszer* szólaltat meg, az a mi bolygónk. Ne feledje, hogy a zongorán meg kell fordítania a sorrendet: a hetedik hangjegytől kezdje, ne az elsőtől. A hét magánhangzó, amelyet az egyiptomi papok a felkelő nap hét sugarára énekeltek, és amelyekre *Memnon*¹ válaszolt, pontosan ezt jelentették. Az egyetlen Élet princípium a működése közben a fizikai tudományban is ismert módon körben jár. Az emberi testben is járja ezt a kört, ahol a fej azt képviseli - és az is - a mikrokozmoszban (a fizikai anyag világában), amit a ciklus felső, legmagasabb pontjai jelentenek a Makrokozmosz (az kozmikus spirituális erők világa) számára; Így van ez a világok kialakulásával és a „szükségyszerűség körének” nagy, lefelé majd felfelé haladó ívével is. Minden ugyanazon Törvény szerint működik. Az embernek megvan a maga hét princípiuma, amelyek csíráit már születésekor magában hordozza. Ugyanez igaz egy bolygóra vagy világra is. Az elejétől a végéig minden bolygónak megvan a maga következmény-világa, amelyeken való áthaladás végső nyughelyet jelent minden egyes emberi princípiumnak – a hetedik princípiumot kivéve. Megszületik az A világ; és vele együtt, mint a mozgó hajó aljához tapadó kagylók, az élet első rezdülésétől kezdve kifejlődnek légkörének élőlényei az addig szunnyadó csírákból, amelyek most, a bolygó éledezésével maguk is életre kelnek. Az A bolygóval megkezdődik az ásványi birodalom kialakulása, és végig fut az ásványi evolúció

¹ Görög mitológiai alak (és Egyiptom egyik királya is), akit Zeusz feltámasztott a halálból, de csak napkeltekor, azután újra öntudatlanná vált - másnap reggelig. Az itteni utalás egy thébai templomban levő óriási ülő szoborra utalhat (az vitatott volt már régen is, hogy kit örökített meg, de sokan Memnon király szobrának tartották), ami a hagyomány szerint szájából hangot adott ki, amikor a felkelő nap sugarai rá vetültek. (A *ford.*)

körforgásán. Mire ez befejeződik, a B bolygó is anyagi formát ölt, és magához vonzza azt az életet, amely befejezte körforgását az A bolygón, nem tud tovább fejlődni és feleslegessé vált ott (az élet forrása kimeríthetetlen, mert ez az igazi *Arachné*¹, amelynek az a rendeltetése, hogy örökké szője hálóját – kivéve a *pralaya* időszakait). Ezután jön a növényi élet az A bolygón, és ugyanez a folyamat játszódik le. Lefelé haladva az íven az „élet” minden egyes megállóban sűrűbbé, anyagibbá válik; felfelé haladva pedig egyre finomabbá, éteribbé. Nem – nincs, és nem is lehet felelősség, amíg az anyag és a szellem megfelelően egyensúlyba nem kerülnek. Az emberig az „élet” semmilyen formájában nem felelős a tetteiért; nem jobban, mint a magzat, aki anyja méhében az élet minden addigi formáján áthalad – ásványként, növényként, állatként létezik, hogy végül emberré váljon.

(5) K: Honnan veszi az állati lelket, az ötödik princípiumát? Vajon ennek a lehetősége már a kezdetektől benne volt az eredeti magnetikus impulzusban, amely az ásványt létrehozta? Vagy minden átmenetnél - a felemelkedő ív végének utolsó bolygójáról kilépés és az 1. bolygóra belépés között - áthalad egy – úgymond - szellemi óceánon és magába szív valamilyen új princípiumot?

(5) V: Úgy képzelje el ezt, hogy az ötödik princípium *belülről*, magából az emberből fejlődött ki, mivel az ember – ahogy helyesen mondja – mind a hét princípium „potenciáljával” rendelkezik csíráként, attól a pillanattól kezdve, hogy megjelenik az okok első világában, mint egy árnyékszerű lehelet, amely együtt sűrűsödik és keményedik meg az őt szülő bolygóval.

A Szellem vagy *Élet* oszthatatlan. És amikor mi a hetedik princípiumról beszélünk, akkor nem minőségre, nem mennyiségre, és nem formára gondolunk, hanem arra a *Térre*, amelyet a szellem eme *óceánjában* a hatások vagy következmények – (amelyek esetünkben jótékonyak és támogatóak, ahogyan a természettel együttműködő összes szereplőnél azok) – elfoglalnak.

(6) Az I. bolygó legmagasabb állati (nem emberi) formájából – hogyan jut el a II. bolygóra? Elképzelhetetlen, hogy leszálljon ott a legalacsonyabb állati formába, de másként hogyan tudhat végig haladni az élet teljes körforgásán minden bolygón egymás után? Ha spirálisan futja le a ciklusát (azaz az I. bolygó 1. formájától az II. bolygó 1. formájáig stb. – majd az I. bolygó 2. formájába és onnan a III., IV. stb. bolygóba, majd az I. bolygó 3. formájába, és így tovább.), akkor úgy tűnik, hogy ugyanez a szabály kell, hogy vonatkozzon az ásványi és növényi individuumokra is, ha van nekik ilyen, de {mégis van néhány olyan dolog, amit már mondtak nekem és ami ez ellen szól.}*

***Sorolja fel ezeket, és kap választ, magyarázatot.**

¹ Egy másik görög mitológiai alak, akit szövés-fonásban elért kiválósága miatti önteltségéért Athené - minden mesterségek istennője – megátkozott azzal, hogy valamennyi leszármazottjával együtt az idők végezetéig fonalakat és hálókat szövögessen és ezek között éljen. (*A ford.*)

Egyelőre azonban ezen a hipotézisen kell dolgoznom. {Miután végig vonult a cikluson a legmagasabb állati formában, az állati lélek a következőben belemerül a szellem óceánjába, ahol...}*

***Ez az egész téves elképzelés. A hetedik princípium rejtett erőként az összes többi princípiumban benne van – még a testben is. Makrokozmosz *Egészként* még az *alsó világban* is jelen van, csak ott nincs semmi, amihez hozzá tudna kapcsolódni.**

...megszerzi a hetedik princípiumot, ami pedig felruházza őt a hatodikkal. Ez határozza meg a jövőjét a Földön, és a földi élet végén még vagy rendelkezik elegendő vitalitással ahhoz, hogy fenntartsa saját vonzását a hetedik princípium felé, vagy elveszíti az utóbbit és megszűnik önálló lényként létezni.

(6) V: Miért „elképzelhetetlen”? Mivel az I. vagy A bolygó legmagasabb rendű állati formája *értelem nélküli* és nem felelős a tetteiért, nem jelent leminősítést számára az, hogy a II. vagy B bolygón a legalacsonyabb rendű állati formákat ölti fel. Miközben a felívelő fejlődési szakaszában, ahogy már tudja, az ember még a legalacsonyabb *ottani* állati formát is magasabb rendűnek találja, mint amilyen ő maga volt itt a Földön. Honnan tudja, hogy az ember és az állatok, sőt, még az élet annak alig ébredező szakaszában is nem jár ezerszer magasabb szinten ott, mint amilyen itt és most? Ezen kívül az élet minden birodalma (és szerintünk hét van ezekből – míg önök szerint csak három) hét fokozatra vagy osztályra bontható. Az ember (fizikailag) az összes birodalom egyvelege, ám spirituális szempontból – az egyénisége nincs rosszabb helyzetben egy hangya testébe zárva, mint egy királyéban. Nem a *külső* vagy fizikai forma becsteleníti meg és szennyezi be az ötödik princípiumot – hanem a mentális perverzió. Ebből következik, hogy csak a negyedik körtől kezdve - amikor képessé válik *Kama*-energiáinak teljes uralására és teljes mértékben éretté válik – tartozik az ember tetteiért *teljes felelősséggel*, majd a hatodik körben eljuthat a Buddha szintig, és a hetedikben, a *pralaya* előtt már *Dyan Chohan*-ná válhat. Ásványnak, növénynek, állat-embernek mind le kell futnia *hét* körét a Föld aktív időszaka – a *Maha Yuga* - alatt. Nem fogok itt belemenni az ásványi és növényi evolúció részleteibe, hanem csak az embert – vagy inkább állat-embert – fogom kifejteni. Lefelé vezető útját egyszerű spirituális entitásként kezdi – egy tudattalan hetedik princípiumként (egy *Parabrahman*-ként, megkülönböztetendő a *Para-parabrahman*-tól) –, a másik hat princípium csírái szunnyadnak benne. Fokozatosan sűrűbbé válik minden egyes bolygón – összegyűjtve 6 princípiumát miközben áthalad az okozati világokon, és külső formáját az okok világában (ezekre a világokra vagy a leszálló ágon lévő megállókra mi más neveket használunk); és amikor elérkezik a mi bolygónkra, ő csak egy dicsőséges fénypászma egy olyan bolygón, ami még maga is érintetlen és beszennyezetlen (az emberiség és minden élőlény anyagiséga együtt növekszik a bolygóéval). Ebben a szakaszban a Földünk olyan, mint egy újszülött csecsemő feje – puha, és határozatlan vonásai vannak; az ember rajta – egy Ádám, mielőtt Isten az élet leheletét az orrlyukaiba lehelte volna (hogy a jobb megértés érdekében az önök kusza Szentírását idézzem). Az ember és (a mi bolygónkon) a természet számára ez az – *Első nap* (lásd az eltorzított allegóriát a Bibliában). Az 1. számú ember első

megjelenése a bolygók láncának csúcsán, az I. számú bolygón, a két (önök által ismert) alacsonyabb rendű birodalom hét körének vagy periódusának befejeződése után történik meg, és ezért mondják róla, hogy a nyolcadik napon teremtték (nézze meg a Biblia II. fejezetében¹ az 5. és 6. verseket, és gondolkodjon el, mit jelenthet ott a „pára”; valamint a 7. versen, amelyben a Törvényt, az Univerzális nagy alkotót a keresztények és a zsidók „Úristennek” nevezik, a kabbalisták pedig evolúcióként értelmezik). Ebben az első körben az „állat-ember” egy spirál mentén halad a ciklusban, ahogy mondja. A lefelé haladó íven – ahonnan az állati létforma hetedik körének befejezése után indítja saját egyéni hét körét – nem úgy kell belépnie minden bolygóra, mint alsóbbrendű állat, ahogyan ön érti, hanem mint kezdetleges ember. Hiszen emberként megkezdett első köre előtt bejárt ciklusát a legmagasabb fejlettségű állatként fejezte be. A ti „Uratok, Istenetek” – a Biblia, I. fejezetének, 25. és 26. verse szerint – miután *mindent* megalkotott -, így szólt: „Teremtsünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá” stb., és megteremtette az embert *emberszabású, majomszerű* (!) lényként (ami mostanra kihalt bolygónkon); vagyis a legmagasabb intelligenciájú állati formaként, aminek leszármazottjai a mai emberszabásúak. Tagadná annak lehetőségét, hogy a következő bolygón annak legmagasabb intelligenciájú emberszabásúja magasabb intelligenciával rendelkezhet, mint egyes emberek ma és itt a Földön – pl. a vademberek, mint az afrikai törpe faj és a mi ceyloni veddáink? Ám az embernek nem kell már átmennie efféle „degradáción” azt követően, hogy elérkezett ciklikus körutazásainak negyedik nagy állomására. Az alacsonyabb rendű létformákhoz és élethez hasonlóan, a *tiszta* szellemnek és *tiszta* anyagnak (azért tiszta, mert nincs öntudata, annak minden lehetséges céljával és felhasználásával) felelősség nélküli vegyületeként az I., II. és III. bolygókon emberünk is végigjárta a saját - *ottani* - hét fordulós, a legalacsonyabb rendűtől a legfejlettebb létformáig – nevezzük ezeket emberszabásúnak – haladó fejlődési útját, egészen a legkezdetlegesebb emberszerű lényig. Innen természetesen a II. bolygóra vezet az útja, ahol *majomszerű emberként* jelenik meg (a kifejezést csak jobb híján, szemléltetés végett használom). Ebben a körben vagy szakaszban az öntudata ugyanúgy csak szunnyad benne, mint egy magzaté a terhesség időszakában. Nincs tudata, nincs érzékelése, mert kezdetleges asztrális emberként kezdi, és majd primitív fizikai emberként érkezik meg Földünkre. Eddig ez csupán tehetetlen sodródás az élethullámmal, mechanikus mozgás. A tudatos szándék és maga a tudatosság ugyanakkor sorsot formáló és egyben okok által meghatározott is, és az ember akarata, intelligenciája és tudatossága csak akkor ébred fel, amikor negyedik princípiuma, a *Kama* épülni kezd és kiteljesedik az (egymást követő) „*Kamákkal*” való érintkezés által; vagyis mindazon korábbi formáiban megtapasztalt energetizáló erőivel, amelyeket emberünk az előző három körben felöltött. A jelenlegi emberiség a negyedik körében jár (értse jól: az emberiségen itt a létforma földi egyedeinek összessége értendő, nem pedig egy emberi faj) a *pralaya*-t követő evolúciós ciklusban; és ahogyan a különböző fajok, úgy a bennük lévő egyéni entitások is tudtukon kívül ugyan, de mind járják a maguk helyi, földi hét fordulós ciklusait – innen erednek az intelligenciájukban, energiájukban stb. tapasztalható

¹ Itt a Teremtés könyvének 2. fejezetéről van szó. (A ford.)

óriási különbségek. Most, a felemelkedő íven minden egyed az egyensúly törvényének hatálya alá tartozik – nyomában jár a karma és a halál. A tökéletes ember, vagyis egy olyan entitás, amely elérte a teljes tökéletességet (t.i. mind a hét princípiuma teljesen kifejlődött), nem fog már itt újra testet öltetni. Helyi, földi ciklusa befejeződött, és vagy tovább kell lépnie, vagy – mint egyednek - meg kell semmisülnie. (Csak a befejezetlen entitások kényszerülnek újjászületésre vagy újra testet öltésre). {*}

***Mellesleg, leírom önnek az *Isis* I. kötetének 345-357. oldalait – Olcott alaposan összeagyváltta és zavarossá tette ezeket, azt hívnék, hogy javít rajtuk!**

De az ötödik körben, a nagy ciklus csúcspontját követően és egy részleges Nirvána után, ahogy bolygóról bolygóra alászállnak majd, őket is utoléri a felelősség a korábbi világokért, hiszen mire újra a Földre érnek, sokkal tökéletesebb, intellektuálisabb emberré kell válniuk. Ez a lefelé tartó út még nem kezdődött el, de hamarosan fog. De jaj, addig bizony nagyon, de nagyon sokan odavesznek az úton. Ez az általános szabály. A Buddhák és Avatárok kivételt képeznek ez alól, mert – bizony, bizony – még mindig van velünk néhány Avatár a Földön.

(7) K: Miután az állati lélek a ciklus egymást követő szakaszaiban – mondhatni - elvesztette azt a lendületet, amely korábban elvitte őt az itt szétváló, lefelé irányuló ösvényen idáig, az alsóbb világban találja magát, egy olyan, viszonylag rövid ciklusban, amelyben egyedisége szertefoszlik.

De ez csak az olyan állati lélek esetében lenne így, amely a szellemmel való egyesülésének hiányában nem fejlesztett ki egy tartós hatodik princípiumot. Ha így tett volna, és ha a teljes emberi egyéniséget magához vonzó hatodik princípium elsorvasztotta volna az alacsonyabb rendű ötödiket – ahogy az aloe kivirágzásával elszáradnak a levelei –, akkor az állati lélek nem rendelkezne elég vonzódással ahhoz, hogy egy másik létezésbe kezdjen egy alsóbb világban, és hamarosan feloszlana e Föld tágabb szférájának vonzásában.

(7) V: Ha átgondolja a fentiekben leírtakat, akkor most már jobban megérti.

Az egész individualitás a három középső, vagyis a 3., 4. és 5. princípiumban összpontosul. A földi élet során az egész a negyedikben, az energia, vágy – az akarat – központjában van. Hume úr tökéletesen meghatározta a személyiség és az individuum, az egyéniség közötti különbséget. Az előbbi alig éli túl a halált – az utóbbinak ahhoz, hogy sikeresen befussa hét részes és felfelé ívelő pályáját, magába kell szívnia a kizárólag a hetedikben meglevő örök-élet energiát, majd a hármat (a negyediket, az ötödiket és a hetediket) eggyé – a hatodikká – kell összeolvasztania. Akik ezt sikerrel teszik, Buddhákká, *Dyan Chohan*-okká stb. válnak. Küzdelmünk és *beavatásaink* fő célja, hogy elérjük ezt az egyesülést még ezen a földön. Azoknak, akiknek ez sikerül, nincs mitől tartaniuk az ötödik, hatodik és hetedik körben. De ez egy misztérium. Szeretett K.H.-nk e cél felé halad – ezen a bolygón mind közül a legmagasabb, mindannyiunkon túli cél felé.

Köszönettel tartozom mindazért, amit két barátunkért tett. *Hálával tartozunk önnek.*

M.

Egy rövid ideig nem fog hallani semmit tőlem, vagy felőlem - *Készüljön.*

XIV. Levél

K.H-tól érkezett levél, kérdésekre adott válaszokkal. A.O.Hume kapta, 1882. július 9-én.

Az átirat a levél egy Sinnett úr kézírásával készült másolatából készült. (Szerk.)

Ezt a levelet K.H. Mester írta A.O. Hume-nak, ismeretlen helyen. A címzetthez valószínűleg Djual Kool segítségével jutott el, és Hume Simlában, 1882. július 9-én kapta kézhez. (A ford.)

(1) K: Úgy tudjuk, hogy Naprendszerünk embert hordozó bolygóinak rendszere tizenhárom objektív bolygóból áll, amelyek közül a miénk a legalacsonyabb, hat felette a felszálló, és hat a leszálló ciklusban található, egy tizennegyedik világ pedig még nálunk is alacsonyabban helyezkedik el. Helytálló ez így?

(1) V: A szám nem egészen pontos. Hét objektív és hét szubjektív bolygó létezik (most először kaptam engedélyt, hogy megadjam a helyes számot), az okok és a következmények világai. Az előbbieket között Földünk jelenti az alsó fordulópontot, ahol a szellem és anyag egyensúlyba kerül. De ne fáradjon azzal, hogy akár még ezen a helyes alapon is számolgotásokba kezdjen, mert az csak összezavarná, mivel a hetes szám (ami az egyik legnagyobb misztériumunk) végtelenbe nyúló kihatásai nagyon szorosan kapcsolódnak és kölcsönösen függőségben vannak a Természet és az ember hét princípiumával. Ez a szám az egyetlen, aminek megadására (eddig) engedélyt kaptam. Amit felfedhetek, azt megteszem egy levélben, amit éppen most készülök befejezni.

(2) K: Úgy tudjuk, hogy az ember alatt önök velünk ellentétben a természetnek nem három birodalmát (vagyis az ásványi, növényi és állati birodalmakat) ismerik, hanem hetet. Kérem, sorolja fel és magyarázza meg ezeket.

(2) V: Az ember alatt három található az objektív és három a szubjektív régiókban, és az ember maga is hét rétegű. Az első három közül kettőt csak egy beavatott képes felfogni; a harmadik a Belső Birodalom – a föld kérge alatt, amelyet ugyan meg tudnánk nevezni, de nehezünkre esne leírni azt. Ezt a hét birodalmat számos további hetes felosztású fokozat és kombináció előzi meg.

(3) K: Úgy tudjuk, hogy a monád, a lefelé tartó ív legmagasabb világában kezdve, ott egy ásványi formát felöltve jelenik meg, és hét lépésben - az ásványok hét osztályát képviselő – olyan formákból álló sorozaton halad keresztül, amelyekre az ásványi birodalom feloszlik. Majd ezt követően átlép a következő bolygóra, és ugyanígy tesz (most szándékosan nem említem a következmények világát, ahol olyan fejlemények várnak rá, amik az előző világban átélt dolgok következményei, és egyben a következő bolygóra belépéshez szükséges felkészülést is biztosítják); és így tovább – végig a tizenhárom bolygón, összesen 91 ásványi formában létezést megtapasztalva. (a) Helyes ez így? (b) Ha igen, milyen osztályokat kell figyelembe vennünk az ásványi birodalomban? Továbbá (c) hogyan jut át a monád az egyik létformából a másikba? „Inherbációk” és inkarnációk esetén a növény és az állat elpusztul, de amennyire tudjuk, az ásvány nem pusztul el - tehát hogyan jut a monád az első körben az egyikből a másik „inmetallációba”? (d) És vajon az ásványok minden egyes molekulájának megvan a maga monádja, vagy csak azon molekula-csoportosulásoknak, amelyeknél szabályos felépítés figyelhető meg, mint a kristályoknál?

(3) V: Igen; a mi tanításunk szerint világaink sorában a leszálló ág az „A” bolygón kezdődik, és áthaladva az első három birodalom összes előzetes evolúcióján és kombinációján, ott találja magát első ásványi formájában (amit én fajnak nevezek, amikor az emberről van szó, de általánosságban osztálynak nevezhetünk) – az 1. -ottani- osztályban. Csakhogy nem „tizenhárom bolygón” halad át, hanem héten, még a köztes „következmény világok” kihagyásával is. Miután áthaladt a hét nagy „immetallációs” osztályon (jó ez a szó) azok hetes további felosztásait is beleértve –, a monád életre kelti a növényvilágot, és tovább lép a következő, a „B” bolygóra.

(a) Úgy van, ahogy az imént leírta, a számoktól eltekintve.

(b) Az önök geológusai, úgy tudom, a kőzeteket három nagy csoportra osztják – homokkő, gránit és kréta; azaz üledékes, szerves eredetű és magmás kőzetekre, fizikai jellemzőik alapján besorolva őket, ahogyan a pszichológusok és spiritiszták az embert test, lélek és szellem hármasságára osztják. A mi módszerünk teljesen más. Az ásványokat (és a természet többi birodalmát is) okkult tulajdonságaik szerint osztjuk fel, azaz a bennük lévő hét egyetemes princípium viszonylagos aránya szerint. Sajnálom, hogy visszautasítom, de nem tehetem, nincs jóváhagyásom rá, hogy megválaszoljam a kérdését. Hogy megkönnyítsem a kérdés szerinti egyszerű nómenklatúra felállítását önnek, azt tanácsolom, hogy tanulmányozza alaposan az emberben található hét princípiumot, és ossza fel ennek alapján az ásványokat hét nagy osztályra. Például az üledékes kőzetek csoportja megfelelne az ember (kémiai értelemben véve) összetett testének vagy első princípiumának; a szerves eredetű kőzetek a második princípiumnak (akadnak, akik ezt a harmadiknak nevezik) vagy *jiva*-nak stb. stb. Ebben a saját intuícióját kell használnia. Így talán felismer bizonyos további igazságokat még a jellemzőikkel kapcsolatban is. Több mint hajlandó vagyok segíteni, de a dolgokat *fokozatosan* kell felfedni.

(c) Okkult ozmózissal. A növény és az állat ezeket a tetemeket hátra hagyja maga után, amikor meghal. Az ásvány is így tesz, csak hosszabb időközönként, mivel sziklás teste tartósabb. Minden *manvantara*-ciklus végén, vagy ahogy önök neveznék, egy "Kör" végén elpusztul. Ezt a levélben magyarázom el, amelyet önnek készítek.

(d) Minden molekula része az egyetemes életnek. Az ember lelke (negyedik és ötödik princípiuma) pusztán az alsóbb birodalmak fejlett entitásainak együttese. Az egyik összetevő túlzott aránya vagy túlzott befolyása a többivel szemben gyakran meghatározza az ember ösztöneit és szenvedélyeit, kivéve, ha a hatodik princípium nyugtató és spiritualizáló hatása ellensúlyozza ezeket.

(4) K: Kérem vegye figyelembe, hogy a monád által az ásványi birodalomban végrehajtott Nagy Ciklust mi „Körnek” nevezzük, amely tizenhárom (hét) állomást, vagy objektív, többé-kevésbé anyagi világot tartalmaz. Ezen állomások mindegyikén azt hajtja végre, amit mi „világgyűrűnek” nevezünk, és amely hét „inmetallációt” foglal magában - egyet-egyet az adott birodalom hét osztályának mindegyikéből. Elfogadott és helyes ez a felosztás?

(4) V: Úgy hiszem, ez további zavart fog okozni. Abban állapodtunk meg, hogy a monád A -tól Z (vagy G) bolygóig tartó azon útját nevezzük Körnek, amelynek során a négy (t.i. az ásványi, növényi, állati és az emberi vagy Angyali) birodalom bármely és minden osztályának formáját felölti. A „világgyűrű” helyes. M. határozottan azt tanácsolta Sinnett úrnak, hogy állapodjanak meg e dolgok közös, egyezményes elnevezéseiben, mielőtt tovább haladnának. Eddig néhány elszórt tényrt adtunk önöknek, önként és mintegy csempészárúként. De most, mivel úgy tűnik, valóban és komolyan elhatározták, hogy tanulmányozzák és alkalmazzák filozófiánkat – eljött az ideje, hogy komolyan nekilássunk a feladatnak. Igaz, hogy kénytelenek vagyunk megtagadni barátainktól a felsőfokú matematikába való betekintést, de nincs okunk megtagadni tőlük a számtannal megismertetést. A monád nemcsak „világgyűrűket” vagy hét fő inmetallációt, inherbációt, zoonizációt (?) és inkarnációt hajt végre – hanem végtelen számú algyűrűt vagy egymásba ágyazott fordulót is, amelyek mind hetes sorozatokban valósulnak meg. Ahogy a geológus a földkérget nagy rétegekre, alrétegekre, kisebb tartományokra és zónákra osztja; ahogy a botanikus a növényeket rendekbe, osztályokba és fajokba, a zoológus pedig vizsgálta alanyait osztályokba, rendekbe és családokba sorolja, úgy nekünk is megvan a saját felosztásunk szerinti osztályozásunk és nómenklatúránk. De amellett, hogy mindez felfoghatatlan lenne az önök számára, még köteteket is kellene kiírni a Kiu-te¹ és más könyvekből. És ezek magyarázatai még rosszabbak lennének. Tele vannak a legelvontabb matematikai számításokkal, amelyek megértéséhez szükséges kulccsal többnyire csak legmagasabb Adeptusaink rendelkeznek, mivel ezek az egyetlen Erő olyan jelenségeinek megnyilvánulásaihoz és mellékhatásaihoz mutatják meg az utat, amik ismét csak titkosak.

¹ A Kiu-te könyvei tibeti okkult írások egy gyűjteménye, ami a hagyomány szerint 35 exoterikus és 7 ezoterikus részből áll, további 14 résznyi magyarázattal. A Titkos Tanítás alapjául szolgáló Dzyan Könyve ezeknek a magyarázatoknak az első - a 7 ezoterikus kötethez kapcsolódó - részéből származik. (A ford.)

Ezért kétlem, hogy engedélyt kapnék jelenleg bármit is átadni önnek a puszta általánosságokon, vagy fő körvonalakon túl. Mindenesetre megteszem, ami tőlem telik.

(5) K: Úgy tudjuk, hogy az önök által ismert másik hat birodalom mindegyikében egy monád hasonlóképpen egy teljes kört tesz meg, minden körben megállva mind a tizenhárom állomáson, és ott mindegyikben végrehajtva egy hét életből álló világkört, egyet a hét osztály mindegyikéből, amikre a 6 említett birodalom mindegyike fel van osztva. Helyes ez? Ha igen, megadná nekünk e hat birodalom hét osztályát?

(5) V: Ha birodalmak alatt a Földi természet hét birodalmát értjük – és nem látom, hogyan jelenthetne mást –, akkor a kérdésre válaszoltam a (2) kérdésére adott válaszomban, és ha így van, ott a hétből öt felsorolása már megtörtént. Az első kettő, akárcsak a harmadik, az elementálok és a Belső birodalom evolúciójára hivatott.

(6) K: Ha jól értjük a dolgot, akkor az emberi korszak előtti összes létformák száma 637. Ez így helyes? Vagy minden birodalom minden osztályában hét létforma van, azaz összesen 4459? Vagy mi a teljes számuk, és hogyan oszlanak meg? Még egy dolog. Ezekben az alsóbb birodalmakban az életek száma, mondhatni, változatlan, vagy változik, és ha igen, hogyan, miért és milyen határokon belül?

(6) Mivel nem fedhetem fel önnek a teljes igazságot, sem a különböző részek számát, nem elégíthetem ki kíváncsiságát és nem árulhatom el a helyes számot. De biztosíthatom, kedves Testvérem, hogy annak, aki nem törekszik gyakorlati okkultistává válni, ezek a számok lényegtelenek. Még haladottabb tanítványainktól is megtagadják ezeket a részleteket, egészen az adeptusi beavatásig. Ezek a számok, ahogy már mondtam, annyira összefonódnak a legmélyebb pszichológiai jellegű misztériumokkal, hogy az ilyeneknek, mint kulcsoknak a felfedése egyet jelentene azzal, hogy a könyvét majdan elolvasó minden okos ember keze ügyébe odatennénk a hatalom pálcáját. Csak annyit mondhatok, hogy egy Naprendszeri *manvantara*-n belül a monád létezéseinek vagy lét-tevékenységeinek száma rögzített, de az alacsonyabb szintű rendszerekben, az egyes világokban, körökben és világgyűrűkben a körülményektől függően helyi eltérések lehetségesek. És ezzel kapcsolatban ne feledje, hogy bár az emberi *személyiségek* gyakran megsemmisülnek, ám az entitások - legyenek azok egyszerűek vagy összetettek, és létezzenek bármilyen formában is - befejezik az összes kisebb-nagyobb „szükségszerűségi ciklust”.

(7) K: Bízunk benne, hogy eddig elfogadhatóan jól értjük a rendszert, de ahogy elérkezünk az Emberhez, minden összekavarodik.

(7) V: Ami nem is csoda, hiszen nem kapták meg a helyes információkat.

(7a) K: Vajon az Ember (majomszerű ember és attól felfelé) egy vagy hét kört jár be, amint az a fentiekben szerepel?

(7a) V: Majomszerű emberként épp annyi kört és fordulót jár végig, mint a többi faj és osztály; t.i. egy Körben A-tól Z-ig az összes bolygón végig kell haladnia a majomszerű ember hét fő fáján, és ezeken belül ugyanennyi alfajukon, és így tovább. (Lásd a kiegészítő magyarázatot.) Ugyanúgy, mint a fentiekben leírt fajnak¹.

(7b) K: Minden körben emberünk világgöre hét életből áll hét fajban (49), vagy csak hét életből egy fajban? Nem vagyunk biztosak abban, milyen értelemben használja a faj szót, hogy minden kör minden állomásán csak egy faj van-e, azaz minden világgörben egy faj, vagy hogy hét faj van-e (azok hét ágacskájával és mindegyikben egy élettel mindkét esetben) minden világgörben? Sőt, az ön szóhasználatából: „és ezek mindegyikén keresztül az Embernek fejlődnie kell, mielőtt tovább lépne a következő magasabb fajba, és ezt hétszer” kiindulva nem vagyunk biztosak abban, hogy nincs-e hét élet minden ágacskában ahogy ön nevezi, illetve *alfajban*, ahogy mi fogjuk nevezni, ha nem bánja. Tehát most lehet hét kör, mindegyikben hét fajjal, azokban hét alfajjal, mindegyikben hét inkarnációval = $13 \times 7 \times 7 \times 7 \times 7 = 31313^2$ élet, vagy egy kör hét fajjal és hét alfajjal, és mindegyikben egy élettel = $13 \times 7 \times 7 = 637$ élet, vagy ha úgy vesszük, 4459 élet. Kérem, adja meg nekünk itt a szabály szerinti életszámot (a pontos számok változhatnak, ha kihagyjuk az idiotákat, gyerekeket stb.) és azt, hogy ezek hogyan oszlanak meg.

(7b) V: Ahogy a fent leírt faj esetében: azaz minden bolygón – beleértve a mi Földünket is – hét világgört kell végrehajtania hét fajon keresztül (mindegyikben egyet), és ezt a hetet meg kell szorozni a hét mellékággal. Hét gyökérfaj és hét alfaj, avagy mellékág van. A mi tanításunk az antropológiát a vallást tudománnyal özszemosók abszurd, üres álmának tekinti, és csak az etnológiára alapoz. Lehetséges, hogy az általam használt elnevezési rendszer hibás: ilyen esetben nyugodtan megváltoztathatják. Amit én "fajnak" nevezek, azt önök talán "törzsnek" nevezhetnék, bár az alfaj jobban kifejezi, mit értünk alatta - t.i. a *genus homo* egy családját vagy ágát. Azonban, hogy helyes vágányra tereljem önöket, azt mondom – egy élet mind a hét gyökérfajban; hét élet mind a 49 alfajban – vagyis $7 \times 7 \times 7 = 343$, és adjunk hozzá még 7-et. És aztán még ott van egy sornyi élet a mellék- és kisebb oldalági fajokban; Így az ember összes inkarnációinak száma minden állomáson vagy bolygón 777-re jön ki. A fejlődés gyorsításának és visszafogásának elve úgy érvényesül, hogy kirotálja az összes alacsonyabb rendű ágat vagy csoportot, és mire a fejlődés eljut az utolsó fokozatig, más csak egyetlen magasabb rendű faj marad fenn. Nem kell olyan sokat szétoztani az alatt a pár millió év alatt, amelyet az ember egy bolygón tölt. Vegyünk csupán egymillió évet – amelyet a tudományotok feltételez és most már elfogad –, mint az ember teljes - ebben a körben - Földünkön eltöltött idejét; és ha átlagosan egy évszázadot számolunk minden életre, azt találjuk, hogy míg (ebben a körben)

¹ A Mester a *race* (faj) szót használta itt, de a szövegkörnyezetből és korábbi magyarázataiból kiviláglik, hogy itt magyarul inkább a „birodalom” szó adná vissza azt, amire gondolt. De a fordítónak nem az a dolga, hogy találgasson vagy értelmezzen, azt meg kell hagyni az olvasónak. Így a magyar változatban maradt a „faj” szó. (A *ford.*)

² Ennek számításnak az eredménye a Sinnett által készített másolatban – és így az átiratban is - hibás. A helyes eredmény valójában 31213. (A *ford.*)

minden életét összeszámolva 77700 évet töltött bolygónkon, addig a szubjektív szférákban 922300 évet töltött. Nem túl bátorító eredmény a szélsőségesen modern reinkarnáció-hívők számára, akik emlékeznek számos korábbi létezésükre!

Ha bármilyen számolgatásba bonyolódna, ne feledje, hogy a fentiekben csak az értelem és a felelősségtudat teljes átlagos szintjén levők életeinek számát kalkuláltuk ki. Nem ejtettünk szót a természet kudarcairól, vagyis a vetélések és veleszületett idióták eseteiről, sem a gyermekek hét éves kora előtt bekövetkező haláleseteiről, sem azokról a kivételekről, amelyekről nem beszélhetek. Ugyanígy emlékeznie kell arra, hogy az emberi élet átlagos hossza nagyon eltérő az egyes körökben. Bár kötelességem sok kérdésben az ismereteket visszatartani, mégis, ha bármelyik probléma megoldására magától rájön, kötelességem ezt visszaigazolni. Próbálja meg kikövetkeztetni a 777 inkarnáció problémáját.

(8) K: „M” azt mondta, hogy az egész emberiség a negyedik körben van, az ötödik még nem kezdődött el, de hamarosan fog. Ez nyelvbtlás volt? Ha nem, akkor ezt összevetve az ön jelenlegi megjegyzéseivel, arra a következtetésre jutunk, hogy az egész emberiség a negyedik körben van (bár egy másik helyen úgy tűnt, hogy „az ötödik körben vagyunk”). Hogy a Földön jelenleg a legmagasabb rendű emberek az ötödik faj első alfajához tartoznak, a többség a negyedik faj hetedik alfajához, de a negyedik faj többi alfájának és a harmadik faj hetedik alfájának maradványaival együtt. Nagyon kérem, tisztázza ezeket nekünk.

(8) V: „M” nem tud jól angolul és utálja az írást. De akár én is nagyon könnyen használhattam volna ugyanezt a kifejezést. Néhány csepp eső még nem csinál monszunt, bár jelzi a közeledtét. Az ötödik kör még nem kezdődött el Földünkön, és az egyik kör fajait és alfajait nem szabad összekeverni a másik körével. Az ötödik kör emberiségéről akkor mondható, hogy „elkezdődött”, amikor a miénket megelőző bolygón már nem marad egyetlen ember sem abból¹ a körből, és a mi földünkön egyetlen ember sem a negyedik körből. Azt is tudnia kell, hogy az esetenként feltűnő ötödik körös emberek (ők nagyon kevesen vannak és ritkán érkeznek), akik előfutárokként érkeznek hozzánk, nem nemzenek a Földön ötödik körös utódokat. Platón és Konfuciusz ötödik körös emberek voltak, és bár a mi Urunk egy hatodik körös ember (avatárjának misztériumáról a következő levelemben beszélek), még az ő, Gautama Buddha fia sem volt más, mint egy negyedik körös ember. A szanszkrit nyelvről angolra esetlenül átfordított misztikus kifejezéseink ugyanolyan zavarosak nekünk, mint önöknek – különösen "M"-nek, aki - hacsak (amikor nektek ír) egyikünk, *Adeptusként közreműködve* nem vezeti a tollát az első szótól az utolsóig -, ebben a tekintetben ugyanolyan könnyen elkövet "nyelvbtlásokat", mint bármely más ember tenné. Nem, nem vagyunk az ötödik körben, de ötödik körös emberek érkeztek már az elmúlt néhány ezer évben. De mi ez a csekély időtartam, ha csak az elmúlt egy millió évvel hasonlítjuk össze, abból a több millió évből, amit az ember eddig ezen a bolygón töltött, csak egyetlen körben?

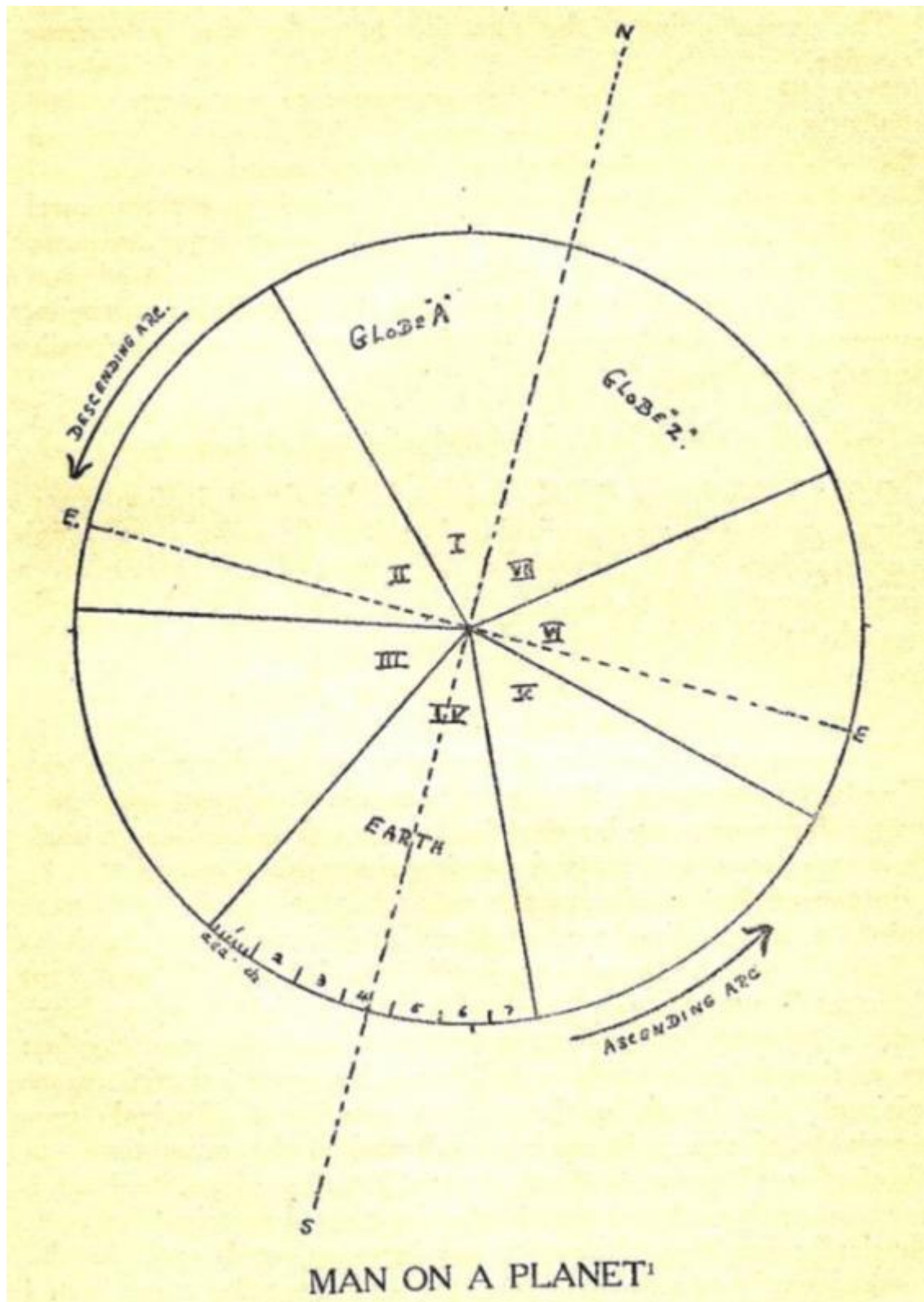
¹ T.i. az ötödikből. (*A ford.*)

K.H.

Kérem, vizsgálja meg alaposan azt a néhány további dolgot, amiket a betétlapokon küldök. Damodar utasítást kapott, hogy küldje el önnek Terry¹ 3. levelét – jó anyag az *Fragments of Occult Truth*² 3. számú kiadványához.

¹ William Henry Terry, ausztrál spiritiszta és egy ilyen irányultságú lap alapító szerkesztője volt. De érdeklődött a teozófiai eszmék iránt is, olyannyira, hogy egy időben az ausztrál Teozófiai Társulat vezető személyisége volt. A *The Theosophist* szerkesztőjének írt leveleiben fontos teozófiai kérdéseket vetett fel, amikre a Hume úr által összeállított *Fragments of Occult Truth* (Okkult igazságok morzsái) címmel írt kiadvány sorozat volt hivatott választ adni a nyilvánosság számára is. (A ford.)

² Ez egy kiadvány sorozat volt, ami a mesterek jelen levelei alapján, az ő jóváhagyásukkal készült. (A ford.)

1. ábra Ember egy adott bolygón

Ez az ábra nagyjából az emberiség fejlődését ábrázolja egy bolygón – mondjuk a Földünkön. Az ember fejlődése hét fő- vagy gyökérfajból; 49 kisebb fajból áll össze; az ezekből kiágazó fajok vagy hajtások, az ágacskák nincsenek feltüntetve. A nyíl az evolúciós impulzus haladási

irányát jelzi. I, II, III, IV stb. a hét fő- vagy gyökérfaj, I, 2, 3 stb. a kisebb fajok, „a, a, a” pedig a további alárendelt vagy ágfajok jelölései. N az evolúció kezdeti és végpontja a bolygón. S az a fordulópont, ahol a fejlődés egyensúlyba kerül¹ vagy kiegyenlíti magát a fajok evolúciójában. E jelöli a kiegyenlítődség pontjait, ahol a leszálló íven az intellektus átveszi az uralmat a spiritualitás felett, a felemelkedő íven pedig a spiritualitás meghaladja az intellektust.

(Megj.: A fentiek D.K². kézírásával íródtak, a többi K.H.-éval. – A.P.S.)

Ui.: D.J.K³. sietségében a merőlegestől kissé eldöntötte az ábrát, de vázlatos szemléltetésnek megteszi. Azért rajzolta, hogy ezzel egyetlen bolygó fejlődését ábrázolja, de én kiegészítettem egy-két szóval, hogy érvényes legyen (ahogy valóban az is) egy egész *manvantarát* felölelő világláncra is.

K.H.

Kiegészítő megjegyzések.

Valahányszor felmerül az evolúció vagy a fejlődés kérdése bármely birodalomban, tartsa állandóan szem előtt, hogy a természetben minden a hetes-sorozatok szabály összefüggései és kölcsönös viszonyai által szabályozott.

Az ember evolúciójában van egy legfelső pont, egy alsó pont, egy lefelé tartó ív és egy felfelé tartó ív. Mivel a "Szellem" az, ami "anyaggá" alakul át, és (nem az "anyag" emelkedik fel, hanem) az anyag oldódik fel ismét szellemmé, természetesen az első faj evolúciója emberének és az utolsóéknak egy bolygón (mint minden körben) éteribbnek, spirituálisabbnak, a negyediknek vagy legalacsonyabbnak, a leginkább sűrű, fizikai anyagba merültnék kell lennie (természetesen ez minden körben fokozatosan történik meg). És ugyanakkor - mivel a fizikai szintű intelligencia a spirituális intelligencia végső megnyilvánulása – minden, az evolúció lefelé tartó ívéen haladó fajnak fizikai testében intelligensebbnek kell lennie, mint elődjének, míg a felfelé tartó íven mindegyik már a spirituális intuícióval keveredő, egyre kifinomultabb értelemmel rendelkezik.

Ennek alapján egy ilyen (faj vagy törzs) az első körben egy Naprendszer-beli *manvantara* után (kérem, várja meg a következő leveletem, mielőtt elkezd megdöbbeneni vagy összezavarodni, az sok mindent megmagyaráz majd) tehát egyfajta Isten-ember faj lenne, és valóban az, még ha szinte testetlennek tekinthető is; de ekkor felmerül egy komoly nehézség a tanuló számára: hogyan egyeztesse össze ezt a tényt az ember *állatból kiinduló* evolúciójával – bármilyen magasan fejlett legyen is ez az ember-szerűek között. Pedig összeegyeztethető bárki számára, aki szigorúan ragaszkodik a két világ - a látható és a láthatatlan - működése közötti analógiákhoz, amik valójában egyazon - mondhatni önmagán belül ható - világ részei.

¹ Vagyis bekövetkezik a szellem kibontakozása és az anyag fejlődése közötti egyensúlyi állapot. (A ford.)

² Djual Khool – ekkor még - tanítványa K.H. Mesternek. (A ford.)

³ Itt is Djual Khool-ról van szó. (A ford.)

Mármost vannak – kell, hogy legyenek - "kudarcok" a *Dyan Chohan*-ok vagy *Deva*-k számos osztályának éterikus fajaiban ugyanúgy, ahogy az emberek között is vannak. De mivel ezek a kudarcok túl magasan fejlettek és spirituálisak ahhoz, hogy kényszerűen visszadobják őket *Dyan Chohan*-i állapotukból egy új, a kezdetektől az alsóbb birodalmakon keresztül végig haladó evolúciós körforgásba –, ezért ilyenkor a következő történik. Amikor egy új naprendszernek kell kifejlődnie, ezeket a *Dyan Chohan*-okat – idézze fel magában hindu allegóriát a bukott *Dévákról* - *Siva* a *Andarah*¹-ba taszítja, akiknek *Para Brahm* megengedi, hogy azt egy köztes állapotnak tekintsék, ahol egy sor újjászületéssel felkészülhetnek abban a szférában egy magasabb "létfállapotra" - egy új kezdetre. Az élethullám árama már az elementálokat „megelőzően” odaviszi őket az épp megszülető világra, ahol aztán rejtett, szunnyadó erőként várakoznak az emberi evolúció fejlődési szakaszának eljöveteleig. Ekkor a karma utoléri őket, és az utolsó cseppig ki kell inniuk a büntetés keserű poharát. Mostmár *aktív erővé* válnak, és keverednek az elementálokkal, t.i. a tisztán csak az állatvilághoz kötődő elementálok *legfejlettebb* lényeivel, hogy apránként kifejlesszék az emberiség prototípusát. Ebben a keveredésben elveszítik magasfokú intelligenciájukat és *deva* eredetük spiritualitását, hogy a hetedik körben, annak hetedik fordulójában végül visszanyerjék azt.

A következő játszódik le:

1. Kör. – Egy éterikus lény – *értelmet nélkülöző*, de abszolút spirituális. Az evolúció minden további fajában, alfajában és ág-fajában egyre inkább anyagba burkolt, megtestesült lénné válik, de továbbra is lényegében éterikus marad. Az állatokhoz és a növényekhez hasonlóan ormótlan, hatalmas testeket alakít ki, amelyek így megfelelnek kezdetleges környezetének.

2. Kör. – Emberünk még mindig gigantikus méretű és éterikus lény, de egyre szilárdabb és tömörebb testben – jobban rámondható, hogy fizikai ember, de még mindig kevésbé intelligens, mint spirituális; hiszen az elme kifejlődése lassabb és nehezebb feladat, mint a fizikai testé, így az elme nem képes olyan gyorsan haladni, mint a test.

3. Kör. – Most már tökéletesen szilárd, tömörebbé vált teste van; kezdetben egy óriási majomhoz hasonlító formája van, és immár intelligensebb (vagy inkább ravaszabb), mint amennyire spirituális. Mert a lefelé irányuló ívben elérte azt a pontot, ahol ősi spiritualitását elhomályosítja vagy beárnyékolja a kialakulóban levő intellektus. A harmadik kör utolsó felében gigantikus termete összezsugorodik, testének textúrája javul (talán a mikroszkóp segíthet ennek bemutatásában), és racionálisabb lénné válik – bár még mindig inkább majom-ember, mint *Deva*-ember.

¹ A fordítás alapjául szolgáló átiratban itt „*Hudarah*” szerepel, azonban ez elírás kell legyen. Az eredeti kéziratos másolatban ez inkább Andhara-nak látszik, és a Mahatma Letters internet oldal átiratában is ez a szó szerepel. Ez utóbbinak - az előbbivel ellentétben – van is kb. szanszkrit megfelelője, ami nagyjából sötétségnek, köztes birodalomnak fordítható (*A ford.*)

4. Kör. – Az értelem óriási fejlődésen megy keresztül ebben a körben. Az eddig beszédet nem ismerő fajok kialakítják a mi emberi nyelvünket ezen a bolygón, ahol aztán a 4. fajtól kezdve a nyelv tökéletesedik, és a fizikai világgal kapcsolatos ismeretek szaporodni kezdenek. A negyedik körben félúton járva az emberiség áthalad *egy kisebb Manvantara ciklus fordulópontján*. (Ezenkívül minden egyes kör minden fő vagy gyökérfajának evolúciója középpontjában az ember áthalad az adott bolygón befutott fejlődési pályájának egyenlítőjén is. Ugyanez a szabály vonatkozik a teljes evolúciós ciklusra, vagyis a kis Manvantara hét körére is – $7 \text{ Kör} / 2 = 3.5 \text{ Kör}$ nél van a fordulópont). Ezen a ponton tehát a világ hemzseg az intellektuális tevékenység eredményeitől - és a spirituális hanyatlás legmélyebb pontján van. A negyedik faj első felében megszületett a tudomány, a művészetek, az irodalom és a filozófia, amik az egyik nemzetenél hanyatlani kezdtek, de a másokban újjászülettek. A civilizáció és az intellektuális fejlődés is hetes ciklusokban jár körbe, mint minden egyéb; és a spirituális Ego csak e Kör második felében kezdi el igazán nagy küzdelmét a testtel és az elmével, hogy kinyilvánítsa transzcendentális erejét. Ki nyújt majd segédkezet neki a közelgő gigászi küzdelemben? Ki? Boldog ember az, aki segíti e segítő kezeket.

5. Kör. – Ugyanaz a relatív fejlődés és ugyanaz a küzdelem folytatódik tovább.

6-7. Körök. Ezekről nem kell szót ejtenünk.

XV. Levél

K.H. írta A.O.H-nak, aki 1882. július 10-én kapta meg.

Az átirat a levél egy Sinnett úr kézírásával készült másolatából született. (Szerk.)

Ezt a levelet K.H. Mester írta A.O. Hume-nak. Nem tudjuk mikor, honnan, vagy milyen módon jutott el a címzetthez, de Sinnett úrnak az általa készített másolatra írt feljegyzése szerint ez Simlában, 1882. július 10-én történt meg. (A ford.)

(1) K: Vajon minden ásványi forma, növény, állat, mindig magában hordozza azt az entitást, amelyben benne rejlik a bolygói szellemmé való fejlődés lehetősége? Jelenleg, ezen a földön is létezik ilyen esszencia, szellem vagy lélek – a név lényegtelen - minden ásványban?

(1) V: Kivétel nélkül; csak nevezzük inkább egy jövőbeli entitás *csírájának*, és már korszakok óta az. Vegyük az emberi magzatot. Fogantatásának pillanatától kezdve egészen a hét hónapos terhesség időszakának végéig kicsiben megismétli azokat az ásványi, növényi és állati lét-ciklusokat, amelyeken előző formáiban áthaladt, és csak az utolsó két hónapban alakítja ki a születendő ember formáját. A folyamat csak a gyermek hetedik évének környékén teljesedik ki. Mégis, növekedés vagy csökkenés nélkül már ugyanúgy létezett számtalan korszakkal az előtt, hogy az anyatermészet méhében és általa kiteljesedett volna, mint ahogy most is

működik egy földi anya méhébe elültetve. Egy tanult filozófus, aki jobban bízik az intuíciójában, mint a modern tudomány diktátumaiban, nagyon fején találta a szöveget szavaival: „Az ember méhen belüli fejlődésének szakaszai megtestesítik a Föld történelme néhány hiányzó lapjának sűrített feljegyzéseit.” Így csak vissza kell tekintenie az állati, ásványi és növényi létformák fejlődésére. Minden entitást a *manvantarikus* pálya kiindulópontján kell látnia, mint ősi kozmikus atomot, amelyet már differenciált állapotba hozott a manvantarikus élet leheletének első rezdülése. Mert mindaz a képesség, amely végül egy tökéletesített bolygói szellemnél kifejlődik, valójában már ott rejtőzik az ősi kozmikus atomban, sőt *az maga* az atom. „Kémiai affinitása” által vonzva, hogy más hasonló atomokkal egyesüljön, az így egyesült atomok összessége idővel embert hordozó bolygóvá alakul, miután átment a felhő, a tűzköd állapot spirális és gömbforma változatain, valamint bolygóvá összesűrűsödésének, megszilárdulásának, zsugorodásának és lehülésének szakaszain. De tudnia kell, hogy nem minden bolygó válik „ember-hordozóvá”. Egyszerűen csak bemutatom a tényt anélkül, hogy ebben az összefüggésben mélyebben kifejteném a dolgot. A fenti folyamat helyes megértésének nagy nehézsége abban rejlik, hogy hajlamosak vagyunk többé-kevésbé hiányos mentális fogalmakat alkotni az *egyetlen* Elem működéséről. Ennek szükségszerű jelenlétéről minden felfoghatatlanul apró atomban, és az ezt követő szüntelenül zajló, és szinte korlátlan számú új aktivitási központ születéséről anélkül, hogy ez a legkevésbé is befolyásolná annak eredeti mennyiségét. Vegyünk egy ilyen atomcsoportot, amely arra hivatott, hogy a földgömbünket alkossa, majd egy futó pillantást vetve az egészre, kövessük végig az ilyen atomok különleges munkáját. Az ő atomot A-nak fogjuk nevezni. Mivel ez nem egy körülhatárolt aktivitási központ, hanem egy *manvantarikus* evolúciós örvény kezdeti pontjaként szolgál, ezért új központokat hoz létre, amelyeket B-nek, C-nek, D-nek stb. - egészen a megszámlálhatatlanig folytatva - nevezhetünk. Ezen fő pontok mindegyike kisebb központokat hoz létre úgy, mint a, b, c stb. Később pedig az evolúció és involúció folyamatában A-kká, B-kké, C-kké stb. való fejlődésük során ezek alkotják majd új nemzetségek, fajok, osztályok stb. gyökereit, ill. ezek fejlődését mozgó belső okokat – és így tovább a végtelenségig. Nos, sem az ő-eredeti A és társai, sem az azokból származó a-k, b-k, c-k nem veszítettek jöttányit sem eredeti erejükből vagy élet-eszenciájukból attól, hogy leszármazottjaik tömegét létrehozták. A bennük lévő erő nem alakul át valami mássá, ahogy azt már levelemben elmagyaráztam, hanem minden új központ kialakulásával és *önmagából* merítve végtelenül sokszorozódik anélkül, hogy mennyiségében vagy minőségében egyetlen részecskét is veszítene.

Mégis, ahogy fejlődik, valami pluszt nyer a differenciálódásában. Ez az úgynevezett "erő" valóban elpusztíthatatlannak bizonyul, de *nem* korrelál, és *nem* átalakítható abban az értelemben, ahogyan azt az R. S¹. tagjai képzelik. Hanem inkább azt lehet mondani, hogy növekszik és „valami mássá” tágu, miközben sem a saját képességeit, sem lényét a legkevésbé sem érinti ez az átalakulás. Erőnek sem nevezhető, mivel ez utóbbi csak a *Yin Sin* egyik

¹ A brit Royal Society-ről, a korszak tekintélyes tudományos testületéről van szó. (A ford.)

jellemzőjének megjelenése (*Yin Sin* vagy az egyetlen "Létforma", más néven *Adi-Buddhi* vagy *Dharmakaya*, a misztikus, egész kozmoszt kitöltő eszencia), amikor az érzékek által felfogható világban, nevezetesen régi ismerősében, a *Fohat*-ban nyilvánul meg. Olvassa el ebben az összefüggésben Subba Row *Aryan Arhat Esoteric Doctrines* (Árja arhat ezoterikus tanok) című cikkét az ember hétszeres princípiumairól. Az ön *Fragments*-eiről¹ szóló áttekintés a 94. és 95. oldalon található. A beavatott bráhmínok (a *Yin Sin*-t és a *Fohat*-ot) *Brahman*²-nak és *Sakti-nak*³ nevezik, amikor ilyen erőként nyilvánulnak meg. Talán pontosabb, ha végtelen életnek és minden látható és láthatatlan élet forrásának nevezzük, egy kimeríthetetlen, mindig jelenlévő lényegnek, röviden *Swabhavat*⁴-nak (S. amikor az univerzumban, és *Fohat* amikor a jelenségek világában, jobban mondva a látható univerzumban, annak korlátai között működve nyilvánul meg). Aktív állapotában *pravritti*, passzív állapotban *nirvritti*. Nevezzük *Parabrahma Sakti*-jának, ha úgy tetszik, és mondjuk az advaitákkal (Subba Row egyike ezeknek), hogy *Parabrahma* plusz *Maya* együtt *Ishwará*-vá, a teremtő princípiummá válik – egy erővé, amelyet általában Istennek neveznek, és amely eltűnik, meghal a többivel együtt, amikor elérkezik a *pralaya* ideje. Vagy egyetérthet az északi buddhista filozófusokkal, és *Adi-Buddhinak* nevezheti, a mindent átható legfelsőbb és abszolút intelligenciának, annak periodikusan megnyilvánuló isteniségével – „*Avalokiteshvara*”-val (egy *manwantara*-i intelligenciával felruházott természet, megkoronázva az emberiséggel) – ami egy misztikus név, amelyet mi adtunk a *Dyan Chohan*-ok seregének (jól értse: a szoláris *Dyan Chohanokról*, vagyis vagy csak a mi naprendszerünk seregeiről van itt szó, amelyek együttesébe beleértendő az anyaforrás és az összes intelligencia együttesen, amely a mi embert hordozó bolygóink sorozatában vagy a naprendszerünk bármely más rendszerében vagy szegletében volt, vagy valaha is lesz.) És az analógia útján ez elvezet annak belátásához, hogy az *Adi-Buddhi* (ahogy a név, szó szerint lefordítva is sugallja) nem más, mint a kozmikus intelligenciák végső összege, beleértve a legmagasabb rendű *Dyan Chohan-okét* is. Ez minden, amit most merek mondani önnek erről a különleges témáról, mivel attól tartok, már így is átléptem a határt. Ezért amikor az emberiségről beszélek anélkül, hogy kifejezetten behatárolnám, azt úgy kell értenie, hogy nem a mi negyedik körünk emberiségére gondolok, ahogyan azt eme űrben lebegő sárgolyón látjuk, hanem azon lények egész seregére, amely már idáig eljutott a fejlődésben.

Igen, ahogy a levelemben leírtam – csak egyetlen elem van, és lehetetlen megérteni filozófiai rendszerünket, mielőtt ennek helyes felfogása szilárdan rögzülne az elménkben. Ezért el kell néznie nekem, ha tovább időzök a témánál, mint amennyire talán szükségesnek tűnik. De amíg ezt a nagy, alapvető tényt valaki nem érti meg teljesen, a többi felfoghatatlannak fog

¹ Az ezen levelek alapján írt „*Fragments of Occult Truth*” c. kiadványsorozatról van szó. (A ford.)

² *Brahman* a teozófiai szóhasználatban a megnyilvánulatlan Logoszt jelenti. De itt a szövegkörnyezetből inkább a hinduizmusban *Brahmá* néven ismert teremtőre lehet következtetni, azaz a megnyilvánult (hímnemű vagy pozitív pólus) Logoszra, aki/ami egy *manvantara* idején aktív, a *pralaya* idején pedig visszatér a megnyilvánulatlan Logoszba. (A ford.)

³ A hinduizmusban és a teozófiában a *Shakti* a női ellenpárja a *Fohat*-nak. Tulajdonképpen a kozmosz energiáinak és dinamikus erőinek női aspektusa. (A ford.)

⁴ A *Swabhāvat* H.P.B. megfogalmazásában „Az örökkön létező, teremtetlen, önmagától való szubsztancia, ami a mindenség forrása”. (A ford.)

bizonyulni. Ez az elem tehát az egyetlen - metafizikai értelemben vett – hordozó rétege vagy állandó oka a jelenség-világ univerzumában megfigyelhető összes megnyilvánulásnak. A régiek öt észlelhető elemről beszéltek: éter, levegő, víz, tűz, föld, és még az egyetlen (a beavatatlanoknak) megismerhetetlen elemről, a világegyetem 6. princípiumáról – nevezzük *Purush Saktinak*, míg a szentélyen kívül a hetedikről még beszélni is halállal büntetendő tett volt. De ez az öt nem más, mint annak az Egynek a differenciálódott aspektusai. Ahogy az ember hétszeres lény, úgy az univerzum is – és a hétszeres mikrokozmosz a hétszeres makrokozmoszsal ugyanolyan kapcsolatban van, mint az esőcsepp azzal a felhővel, amiből lehullott, és ahová az idők során majd visszatér. Abban az Egyben a levegő, a víz, a tűz stb. evolúciójának valamennyi változata benne foglaltatik (a tisztán absztrakttól egészen a konkrét megjelenésű elemekéig), és amikor ezeket elemeknek nevezzük, az a számtalan formaváltozásra vagy a lét evolúciójához kapcsolódó teremtő képességeiket jelzi. Ábrázoljuk az ismeretlen mennyiséget X-ként; ez a mennyiség az Egyetlen örök, változatlan princípium – és A, B, C, D, E jelöljék a hat ebből differenciálódással keletkező alacsonyabb rendű princípium vagy alkotóelem közül az első ötöt; nevezetesen a föld, a víz, a levegő, a tűz és az éter (akasha) princípiumait, spiritualitásuk sorrendjében, a legalacsonyabbal kezdve. Létezik egy hatodik princípium is, amely megfelel az emberben a hatodik, Buddhí princípiumnak (a félreértések elkerülése végett ne feledje, hogy a kérdést a leszálló skála felől nézve az absztrakt Egy vagy örök princípium számszerűen az első, a jelenségek világának univerzuma pedig a hetedik. De akár az emberhez, akár az univerzumhoz tartozik, az emelkedő ív felőli oldalról nézve a számozási sorrend pontosan fordított), de ennek neve nem említhető, kivéve beavatottak között. Azonban utalhatok arra, hogy a legmagasabb fokú intellektus működéséhez kapcsolódik. Nevezzük ezt most N-nek, és ezeken kívül a jelenség-univerzum minden tevékenysége mögött ott van egy X-ből eredő energetizáló impulzus, amit nevezzünk Y-nak. Algebrai megfogalmazásban tehát az egyenletünk a következő lenne: $A + B + C + D + E + N + Y = X$. Mind a hat betű, mondhatni, annak a szellemét vagy absztrakcióját jelképezi, amit önök elemeknek neveznek (az angol nyelv hiányos fogalomköre nem ad ezekre más szót). A maguk területén ezek a szellemek irányítják az evolúció egész vonulatát, a teljes *manvantara*-i ciklusban. Ezek a természet hozzájuk tartozó területének számtalan jelenség-megnyilvánulása mögött álló formáló, éltető, ösztönző, fejlődést mozgató *okok*. Nézzük meg ezt egy példán keresztül. Vegyük a tüzet. D – az X-ben lakozó elsődleges tüzes princípium – a tűz minden jelenség-megnyilvánulásának végső oka a lánc összes bolygóján. A közvetlen okok az evolúció útján kialakult másodlagos tűz-szerű tényezők, amelyek külön-külön irányítják a tűz hét, fizikai szintű változatát minden bolygón. Minden természeti elemnek megvan a maga hét princípiuma, és minden ilyen princípiumnak megvan a maga hét al-princípiuma, és ezek a másodlagos tényezők, mielőtt ezeket „megszülték” volna, maguk is elsődleges okokká váltak. A D egy hetes csoportnak mintegy ötvözete, amelynek legmagasabb része tisztán szellemi. Ahogy a mi bolygónkon látjuk, az a legdurvább, leginkább anyagi állapota, olyan durva¹,

¹ Az eredeti angol szó itt a *gross*, aminek a „durva” mellett sokféle más fokozata, árnyalat van, pl. nehézkes, tompa, vaskos stb. Így itt nem a köznapi értelemben vett durvaságra, hanem a fizikai testet alkotó részecskék erősen összetett, nagy méretű, nehezen változó és ezért lassan reagáló mivoltáról lehet szó. (A ford.)

amilyen az ember is a maga fizikai burkában. A miénket megelőző bolygón a tűz kevésbé durva volt, mint itt: az azt megelőzőn még kevésbé. És így a lángtest egyre tisztább és spirituálisabb, egyre kevésbé durva és anyagi volt minden előző bolygón. A *manvantara*-lánc legelején szinte tiszta, objektív ragyogásként jelent meg – a *Mahabuddhi*, az örök fény hatodik princípiuma volt. Mivel a mi bolygónk a kör alján van, ahol az anyag a legdurvább formájában mutatkozik meg a szellemmel keveredve; amikor a tűz elem a miénket követő, felívelő ágban következő bolygón nyilvánul meg, már kevésbé lesz sűrű, mint amilyennek most látjuk. Spirituális minősége megegyezik azzal, amivel a tűz rendelkezett a miénket megelőző, a leszálló ágban lévő bolygón; a felívelő ág második bolygóján minőségében megfeleltethető lesz a leszálló ágban a miénket kettővel megelőző bolygón megnyilvánult minőségével stb. A lánc minden egyes bolygóján a tűz hétféle megnyilvánulása található, amelyek közül a sorban az első, spirituális minőségét tekintve megfeleltethető a sorban öt megelőző bolygón működő tűz princípium utolsó, legalsó megnyilvánulásával. És a folyamat, ahogy könnyen kikövetkeztető, fordítva halad az ellentétes íven. Ám e hat univerzális elem és milliárdnyi specifikus megnyilvánulásaik is csupán egy-egy hajtást, ágat vagy ágacskát képeznek az egyetlen, ősi „Élet Fáján”.

Vegyük Darwin az emberi faj és mások genealógiáját felvázoló életfáját, és mindig szem előtt tartva a bölcs, régi mondást - "Amint lent, úgy fent", mert ez az egyetemes megfeleltetési elv - próbáljuk a dolgokat analógia útján megérteni. Ebből kitetszik, hogy ma ezen a földön minden ásványban stb. van egy ilyen szellem. De többet mondok. Minden homokszem, minden görgetett kő vagy gránit tömb *maga ez a* ki-kristályosodott, megkövesedett szellem. Kétkedik ebben. Vegyen elő egy alap tankönyvet a geológiáról, és nézze meg, mit állít a tudomány az ásványok képződéséről és növekedéséről. Mi az összes kőzet eredete, legyen az üledékes vagy magmás? Vegyen egy darab gránitot vagy homokkövet, és azt látja, hogy az egyik kristályokból, a másik különféle kőzetszemcsékből áll (a szerves eredetű kőzetek vagy az egykor élő növények és állatok maradványaiból képződött kövek nem alkalmasak példánkhoz: ezek a későbbi evolúció maradványai, míg mi most csak az ősi kőzetekre koncentrálunk). Az üledékes kőzetek homokból, kavicsból és iszapból, a magmásak lávából képződtek. Már csak a kettő eredetét kell nyomon követnünk. Mit találunk? Azt, hogy az egyik három elemből, vagy pontosabban egy elem három különböző megnyilvánulásából – földből, vízből és tűzből – állt össze, és a másik is hasonlóképpen (bár eltérő fizikai körülmények között) formálódott meg a kozmikus anyagból – ami a képzeletbeli *prima materia*, maga az egyetlen Elem egyik (6. princípiumának) megnyilvánulása. Akkor hogyan kételkedhet még bárki abban, hogy egy ásvány magában hordozza az Egy szikráját, ahogy minden más is ebben az objektív természetben?

(2) K: Amikor elkezdődik a *pralaya*, mi lesz az olyan szellemmel, amelyik még nem küzdötte fel magát az emberig?

(2) V: A hét helyi vagy földi – vagy nevezhetjük általánosságban bolygói - kör befejeződéséhez szükséges időszak (és most nem egy kisebb *manvantara* hét Köréről beszélünk, amit az

ezekhez tartozó hét *pralaya* követ) – az úgynevezett ásványi ciklus befejeződése – mérhetetlenül hosszabb, mint bármely más birodalom esetében. Ahogyan ezt analógia útján kikövetkeztetheti, minden bolygónak a felnőtt kora elérése előtt át kell esnie egy - ugyancsak hét szakaszból álló - formálódási időszakon. A természet törvényei egységesek, és a gyermek fogantatása, megformálódása, születése, növekedése és fejlődése csak nagyságrendjében különbözik egy bolygóétól. A bolygónak két fogzási és két hajnövesztési időszaka van – az is elveti elsőként megformált köveit, hogy ezzel teret adjon az újaknak; páfrányai és mohái el kell, hogy pusztuljanak, mielőtt az erdők átvehetnék a helyüket. Ahogy az emberi testben lévő atomok hét évente kicserélődnek, úgy újíttja meg a bolygó is a maga rétegeit hét ciklusonként. A Cape Breton szénmezői egy területének rétegződési metszete hét ősi talajt mutat ugyanennyi erdő maradványaival, és ha még egyszer ilyen mélyre ásnánk le, hét további hasonló szakaszt találunk.

Háromféle *pralaya* és *manvantara* létezik:

1. Az kozmikus vagy *Maha Pralaya* és *Manvantara*;
2. a naprendszeri szintű *pralaya* és *manvantara*;
3. az utóbbinál alacsonyabb rendű, kisebb *pralaya* és *manvantara*.

Amikor az 1. számú *pralaya* befejeződik, megkezdődik az kozmikus *manvantara*. Az egész univerzumban a teljes evolúciós folyamat újraindul. Amikor egy naprendszer *pralayája* bekövetkezik, az csak azt a naprendszert érinti. Egy naprendszeri *pralaya* = 7 kisebb *pralaya*. A 3. számú, kisebb *pralayák* csak a mi kis bolygóláncunkra vonatkoznak, akár embert hordoznak ezek, akár nem. Földünk egy ilyen bolygólánc tagja.

Ezen kívül, egy kisebb *pralayán* belül létezik egy bolygói szintű nyugalmi állapot, vagy ahogy a csillagászok mondják, „halál” – mint például a jelenlegi Holdunk esetében –, amelyben a bolygó sziklás teste fennmarad, de az életimpulzus elhagyta. Egy példa. Képzeljük el, hogy Földünk egy hét bolygóból vagy embert hordozó világból álló csoport egyik tagja, amelyek többé-kevésbé ellipszis alakban rendeződtek el. Földünk az evolúciós pálya pontosan alsó középpontjában, azaz félúton van. Az első bolygót A-nak, az utolsót Z-nek fogjuk nevezni. Minden naprendszeri *pralaya* után rendszerünk teljesen megsemmisül, és abszolút, objektív újra építése veszi kezdetét, de minden alkalommal minden tökéletesebb lesz, mint korábban volt. Most az életimpulzus eléri az "A"-t, vagyis azt, aminek az a rendeltetése, hogy az "A" bolygó legyen, és amely eddig csak kozmikus por volt. Egy központ alakul ki a térben a naprendszerben szétszórt porfelhő köddé sűrűsödő anyagában, és egy három egymást követő lépésből álló fejlődési sorozat veszi kezdetét, bár láthatatlanul a hús-vér szem számára: az elementálok vagy természetet formáló erők három birodalmainak kifejlődése. Úgy is mondhatjuk, hogy kialakul a jövőbeli bolygó állati lelke; vagy ahogy egy kabbalista fogalmazna,

kialakulnak a gnómok¹, a szalamandrák és az undinék. Az anyabolygó és a gyermek-ember közötti megfeleltetés a következő módon tehető meg. Mindkettőnek megvan a maga hét princípiuma. A bolygón az elementálok (amelyeknek megint csak hét fajuk létezik) alkotják (a) a durva testet, (b) annak plasztikus mását (*linga sharira*), (c) az élet princípiumot (*jiva*); (d) a negyedik *-kama rúpa-* princípiumát a bolygó a középpontjából a külső, sűrűbb részek felé ható saját kreatív impulzusa alakítja ki; (e) az ötödik princípiuma (állati lélek vagy *Manas*, fizikai intelligencia) a növényi (csírájában) és az állati birodalomban nyilvánul meg; (f) a hatodik princípiuma (spirituális lélek, buddhi) az emberben, és (g) a hetedik princípiuma (*atma*) egy spiritualizált *akasa*-ból álló film, ami az egész szerveződést körülveszi. Az első három evolúciós szakasz befejeződött: egy érzékelhető bolygó kezd kialakulni. Az ásványi birodalom a negyedik szakasz az egész sorozatban, de ebben a haladottabb fázisban ez az első. Tömörödő anyagai eleinte sűrű gőzszerűek, puhák és képlékenyek, csak a hetedik fordulóban válnak sűrűvé és keménnyé. Amikor ez a végső fordulója² is befejeződik, kivetíti esszenciáját a B bolygóra – amely ekkorra már áthaladt formálódást megelőző evolúciós szakaszon, és megkezdődik az ásványi evolúció a B bolygón. Ezen a ponton elindul a növényi birodalom evolúciója is az A bolygón. Amikor ez utóbbi elérte a hetedik fordulóját, esszenciája átlép a B bolygóra. Ekkor az ásványi esszencia átlép a C bolygóra, és az állati birodalom csírái elkezdik fejlődésüket az A bolygón. Amikor az állati birodalom lefutotta hét fordulóját ott, az esszenciája átlép a B bolygóra, és a növényi, valamint ásványi birodalom esszenciája is tovább lép a következő bolygóra. Aztán következik az ember az A-n, éteri előképe annak a kompakt lénynek, akivé a Földünkön kell majd lennie. Hét szülőfajból fejlődve, számos alfajjal ő is, az előző birodalmakhoz hasonlóan, befejezi hét fordulóját, majd egymás után átkerül az egyes bolygókra, egészen a Z-ig. Az első emberben már benne van mind a hét princípium - csírájában, de egyik sem kifejlődött állapotában. Ha egy csecsemőhöz hasonlítjuk, az találó lesz; a jelenlegi több ezer kísértettörténetben senki sem látott még csecsemő-szellemet, bár egy szerető anya képzelete sugallhatta neki álmában az elvesztett csecsemője képét. És ez nagyon sokatmondó. Emberünk minden körben teljesen kifejleszti az egyik princípiumát. Az első körben a mi Földünkön ismert tudat benne csak tompa, gyenge és homályos, olyasmi, mint egy csecsemőé. Amikor a második körben eléri Földünket, bizonyos mértékig már felelőssé válik tetteiért, a harmadikban pedig teljesen azzá válik. Fejlődése minden szakaszban és minden körben együtt halad azzal a bolygóval, amelyen tartózkodik. Az A-ból Földünkig vezető, lefelé haladó ívet „homályosnak”, az innen Z-ig emelkedőt pedig „ragyogónak” nevezzük. Mi, a negyedik kör emberei, már elértük negyedik körünk ötödik fájának második felét, míg az ötödik kör emberei (az a kevés korai érkező) - bár csak az első fajukban (vagy inkább osztályukban) tartanak, mégis mérhetetlenül magasabban fejlettek nálunk – spirituálisan, ha nem is intellektuálisan; azért, mert ennek az ötödik princípiumnak (intellektuális léleknek) a

¹ A Föld Angyali seregeinek legalacsonyabb rendű tagjai, a mai teozófiai szóhasználatban általában természet szellemeknek nevezzük őket. Sok osztályuk és változatuk van, az itt felsoroltak: a gnómok a szilárd földkérget alkotó anyagok formálására, az undine-k a víz és a vízben működő létformák formálására hivatottak, a szalamanderek pedig általánosságban a tűz megjelenési formáihoz, annak működéseivel kapcsolódnak. (A *ford.*)

² Az ásványi birodalom hetedik „Gyökérfájának” fejlődése. (A *ford.*)

kiteljesedésével vagy teljes kifejlődésével közelebb kerültek, mint mi többiek, a hatodik princípiumukhoz, a *Buddhi*-hoz. Természetesen még a negyedik fajban is sok kiemelkedő egyént találunk, mivel a princípiumok csírái nem mindenkinben egyformán fejlettek - de ez a fő szabály. Az ember az „A” bolygóra a többi birodalom kialakulása után érkezik. (Ha a birodalmakat a mi módszerünknek megfelelően hétfelé osztjuk, az utolsó négy az, amit a hivatalos tudomány háromfelé oszt. Ehhez mi hozzá adjuk az emberi- vagy a *Deva* birodalmat. Az ezekben található entitásokat tudatossági szintjük alapján mi csírázó, ösztönös, félig tudatos és teljesen tudatosokra osztjuk). Amikor minden birodalom elérte a Z bolygót, onnan nem fognak tovább lépni, hanem visszatérnek az A-ba még az ember előtt. De a középponttól – vagyis Földtől - a Z-ig tartó szakaszon működésbe lép a fejlődés visszafogásának törvénye, ez által kiegyenlítve a lefelé haladó íven ugyanezen törvény által diktált gyorsított fejlődési szakaszt – így e birodalmak is éppen be fogják fejezni fajaik, alfajaik, nemzetségeik stb. fejlődését, mire az ember majd eléri a legmagasabb fejlettségi szintjét a Z bolygón ebben a körben - vagy bármely más körben. Ennek oka abban rejlik, hogy az alsóbb birodalmaknak sokszorta több időre van szükségük végtelen sok változatuk kifejlesztéséhez, mint az embernek; a *fordulóiban* a fejlődés relatív sebessége ezért természetesen növekszik, ahogy a skálán az ásványi szinttől felfelé haladunk. De ezeket az eltérő tempókat az ember úgy igazítja ki, hogy hosszabb ideig tartózkodik a bolygók közti nyugalmi állapotokban - boldogságban vagy bánartban –, így minden birodalom egyszerre fejezi be fejlődését a Z bolygón. Például a mi bolygónkon látjuk a kiegyensúlyozó törvény megnyilvánulását. Az ember első megjelenésétől kezdve, akár tudott beszélni, akár nem, a jelenlegi negyedik körben és az elkövetkező ötödik körig bezárólag szervezetének felépítése alapvetően ugyanaz marad. Az etnológiai jellemzők persze változatosak voltak, de semmilyen módon nem befolyásolták az embert, mint *emberi lényt*. Az ember kövülete vagy csontváza, akár annak az emlős ágának a korszakából származik, amelynek a koronáját alkotja, akár küklopsz, akár törpe, mindig felismerhető egyetlen pillantással, mint emberi maradvány. A növények és az állatok eközben egyre inkább különbözővé váltak attól, amilyenek régen voltak. Az egész rendszer annak hetes felosztásával és részleteivel felfoghatatlan lenne az ember számára, ha nem lenne meg benne minden képesség erre, amint ezek meglétét a magasabb rendű Adeptusok már bizonyították is azzal, hogy idő előtt kifejlesztették a 6. és 7. érzéket – azokat, amelyek ugyanezen körökben mindenki számára természetes adottságok lesznek. Buddha urunknak – egy hatodik fajú embernek – bármilyen nagyok is voltak az előző testet öltések során felhalmozott érdemei, nem jelent volna meg a mi korunkban, ha nem lett volna ezt lehetővé tevő *misztérium*.

Az egyének nem előzhetik meg körük emberiségét egy lépésnél jobban, mert ez matematikailag lehetetlen. Őn azt mondja (gyakorlatilag): ha az élet forrásából szüntelenül árad, akkor minden időben minden körből kellene embereknek lenniük a Földön stb. A bolygó nyugalmi időszakára vonatkozó utalás szerte foszlathatja az ezzel a kérdéssel kapcsolatos tévhitet. Amikor az ember eléri a tökéletességet egy adott körben az A bolygón, akkor eltűnik onnan (ahogy bizonyos növények és állatok is). Innentől kezdve ez a bolygó fokozatosan elveszíti vitalitását, és végül eléri a hold fázist, azaz a halált, és így is marad, amíg az ember a

Z bolygón hét fordulóját be nem járja, és át nem halad a két ciklust elválasztó időszakon, hogy elkezdje a következő körét. Így van ez sorban minden egyes bolygóval.

És mivel az ember, amikor befejezi hetedik fordulóját az A bolygón, csak elkezdte az elsőt a Z bolygón¹, és mivel A meghal, amikor elhagyja az ember a B bolygóra átlépése miatt stb., és mivel a ciklusok közti szférában is időznie kell a Z után, ahogyan bármely más két bolygó között is, egészen addig, amíg az élet impulzus újra fel nem éleszti a láncot, nyilvánvaló, hogy senki sem lehet egynél több körrel előrébb az emberiség zöménél. Buddha is csak *misztérium* révén képez kivételt. Vannak közöttünk ötödik körös emberek, mert a hét földi forduló sorának már második felében járunk. Az első felében ez nem történhetett volna meg. Negyedik körös emberiségünk számtalan tagjának, akik lehagytak minket és már befejezték hét fordulójukat a Z bolygón, volt idejük kitölteni a ciklusok közötti időszakokat, így tovább haladtak és megkezdhették újabb körüket, mostanra eljutva a D bolygóra (a miénkre). De honnan lehetnek az 1., 2., 3., 6. és 7. körből emberek? Mi képviseljük az első hármat. A hatodikból csak ritkán és idő előtt mutatkoznak meg, mint a Buddhák, (és csak előre megszabott körülmények között). Az utolsóként említett hetedik körös ember még nem is alakult ki! Ezzel végig követtük az embert egy körben, egészen a Z és A közötti nirvánai állapotig. Az A bolygó a most lezárult körben halottként maradt hátra. Amint az új kör elkezdődik, az Új Élet beáramlásától felébred, új erővel töltődik fel, és újra létrehozza az összes birodalmát, amelyek az előzőknél mind magasabb rendűek. Miután ez hétszer megismétlődik, egy kisebb *pralaya* következik; a bolygók láncolata ekkor nem pusztul el azok szétesése és szétszóródása miatt, hanem *in abscondito*² telik el. Ebből fognak újra előbukkanni a következő hetes periódus időtartamára. Egy naprendszeri perióduson belül (ami egy *pralaya* és egy *manvantara*) hét ilyen kisebb periódus játszódik le, sorozatban egyre magasabb szintre fejlődéssel. Összefoglalva, a körben hét bolygói- vagy földi forduló található minden birodalomhoz, és minden bolygónak egy elhomályosodása. Egy kisebb *manvantara* hét körből, 49 fordulóból és 7 elhomályosodásból; egy naprendszeri periódus pedig 49 körből stb. tevődik össze.

¹ Ez alighanem az első utalások egyike a teozófiában mostanra Belső körként meghonosodott fogalom mögötti elképzelésre. A Belső kör célja röviden az, hogy az emberiség zöménél gyorsabban halad(ni akar)ó egyedeknek lehetőséget adjon arra, hogy társaiknál jóval gyorsabban, mintegy tömörítve sajátítsák el az emberi fejlődés tanulnivalóit. Ennek érdekében az ilyen egyedek már a többség előtt tovább lépnek a láncban soron következő bolygóra. De mivel nagyon gyorsan képesek tanulni, az ottani (még elhomályosodott állapotú bolygón élő) kicsiny, válogatott közösségekben nem egy teljes bolygói periódust töltenek testet öltésekkel, hanem csak nagyjából annyit, mint ami rendes körülmények között egy Gyökérfajban lenne szükséges. Aztán ismét tovább lépnek a következő bolygóra, és így tovább, míg végül újra el nem érkeznek a kiindulási pontra (pl. a Földre). Ám ekkorra már a többségnél egy teljes környi fejlődéssel előrébb járnak. Mindebből természetesen az is következik, hogy az elhomályosodott bolygónak legalább bizonyos területei, részei nem „halnak meg” teljesen, hanem megmaradnak olyan állapotban, hogy ez lehetséges legyen. (A ford.)

² Latin kifejezés, jelentése itt kb.: titkos, rejtett, fedett. (A ford.)

A *pralaya* és *manvantara* periódusait a *Dikshita*¹ "*Surya*² *manvantaráknak* és *pralaya*-knak" nevezi. A gondolkodás is megbénul, amikor eltöprengünk azon, vajon hány naprendszeri *pralayánnak* kell bekövetkeznie, mire eljön a nagy Kozmikus Éjszaka ideje. Ám az is el fog jönni.

A kisebb *pralayákhoz* nem tartozik új kezdet – csak a félbeszakadt tevékenység folytatódik. A növényi és állatvilág, amely a kisebb *manvantara* végéig csak részleges fejlődést ért el, nem pusztul el. Életük, vagy inkább élethordozó entitásai - nevezzük némelyiket *natinak*, ha úgy tetszik - szintén megelérik a nekik megfelelő éjszakát és pihenést, és nekik is megvan a saját *Nirvánájuk*. Miért is ne lenne nekik, ezeknek a magzati és csecsemő entitásoknak. Mindannyian olyanok, mint mi magunk, az Egy elemből nemzettek. Ahogy nekünk is vannak *Dyan Chohan*-jaink, úgy nekik is vannak a saját birodalmaikban olyan őrző elementáljaik, akik a birodalom egészéről ugyanúgy gondoskodnak, mint amazok az emberiségről, mint egészről. Az Egy elem nemcsak betölti a teret, sőt *maga* a tér, hanem áthatja a kozmikus anyag minden egyes atomját.

Amikor elérkezik a naprendszeri *pralaya* órája – bár az ember utolsó, hetedik körében előrehaladásának folyamata pontosan ugyanaz, mint eddig –, minden bolygó ahelyett, hogy csupán a láthatóból a láthatatlanba lépne át, amint az ember is elhagyja azt, megsemmisül. A hetedik kisebb *manvantara* hetedik körének kezdetével, miután minden birodalom elérte utolsó ciklusát, az ember távozása után minden bolygón csak az egykor élő és létező formák *maya*-ja marad. Minden egyes lépéssel, amit a lefelé és felfelé haladó íveken tesz, ahogy bolygóról bolygóra halad, a hátrahagyott bolygó egy üres burokká válik, mint egy bábé, amiből kirepült a pillangó. Távozásakor a többi birodalom entitásai is távozni kezdenek. Bár csak várakoznak, hogy a megfelelő időben magasabb formákba lépjenek át, mégis felszabadultak: hiszen az újabb evolúció napjáig mély álomban pihennek a térben, amíg újabb étellel fel nem töltődnek egy új naprendszeri *manvantara*-ban. A korábbi elementálok szunnyadnak, amíg újra nem szólítják őket, hogy most már ásványi, növényi és állati entítások testeivé váljanak (egy másik, magasabban fejlett bolygóláncon) azon az úton, ami egészen emberi entításokká válásukig vezet (lásd *Isis Unveiled*). A legalacsonyabb rendű formák csíraszerű entításai – és az ekkorra általánosan magas szintre tökéletesedett világban ilyen már igen kevés maradt – pedig úgy fognak lebegni a térben, mint hirtelen jégkristályokká dermedt vízpermet. Egy új naprendszeri *manvantara* első forró leheletére felolvadnak, és jövőbeli bolygók lelkét alkotják majd. . . . A növényi birodalom lassú fejlődéséhez szükséges időt az ember hosszabb bolygóközi pihenése biztosítja. . . .

Amikor eljön a naprendszeri *pralaya*, az egész megtisztult emberiség beolvad a Nirvánába, és ebből a rendszerközi Nirvánából születik újra magasabb rendű bolygó rendszerekben. A világok láncolata megsemmisül és eltűnik, mint árnyék a falról, ha kialszik a fény. Minden jel

¹ Szanszkrit szó, jelentése: beavatott, egy szellemi tanító tanítványa. (A ford.)

² Szanszkrit szó, jelentése: a Nap. (Pontosabban az a szellemi entitás, akinek fizikai megnyilvánulása a Nap.) (A ford.)

arra mutat, hogy egy ilyen naprendszeri *pralaya* zajlik ebben a pillanatban is, miközben két kisebb most valahol épp befejeződik. A naprendszeri *manvantara* kezdetén az anyagi világ eddig szubjektív elemei, amelyek most kozmikus porként szétszórtnak várnak – az új naprendszer új *Dyan Chohan*-jaitól kapva impulzusukat (mert a régiek közül a legmagasabban fejlettek már tovább léptek) – az élet ősi rezdüléseivé, elkülönült, tevékenység specifikus központjaivá alakulnak, és egy fokozatos, hét evolúciós szakaszból álló fejlődési folyamatban létrehozzák a hét anyagi síkot. Mint minden bolygónak az űrben, a mi új Földünknek is egy hét fokozatú sűrűsödési skálát kell végigjárnia, mielőtt elérhetné a megcélzott anyagsűrűségi állapotot – aminek elképzeléséhez ma ezen a világon semmi sem adhat támpontot. Azért említem a skálát, mivel a diatonikus skála adja vissza a legjobban a *Swabhavat* leszálló és felszálló ciklusának örökös ritmikus mozgását – amelynek fokozatait hangok és félhangok adják.

Az önök társadalmának tanult tagjai között van egy teozófus, aki okkult tanaink ismerete nélkül is intuitív módon rájött a naprendszeri *pralaya* és annak kezdeti fázisú *manvantara*-jának gondolatára. A híres francia csillagászra, Flammarionra gondolok, v.ö.: „*Le Resurrection et le Fin des Mondes*” (A világok feltámadása és vége) (4. fejezet). Úgy beszél, mint egy igazi látnok. A tények - kisebb módosításokkal - megegyeznek az ő feltételezéseivel. A bolygók lehűlése (inkább az öregkor és az életerő elvesztése) miatt, azok megszilárdulása és kiszáradása következtében a Föld is eléri azt a szakaszt, amikor egy lehiggadt világgá kezd válni. A gyermeknevelés időszaka továtúnik. Az általa neveltek mind felnőttek, élettartama már a végéhez közeledik. Ezért "a bolygót alkotó anyagtömeg megszűnik engedelmessé válni azoknak a kohéziós és őket komplex egységekbe kényszerítő törvényeknek, amelyek eddig egyben tartották azt." És olyanná válik, mint egy tetem, amelyet átadtak a pusztítás munkájának, minden alkotó részecskéje szabadon és végleg elválhat a testtől, hogy a jövőben új hatásoknak és vonzásoknak engedelmessé váljon. Maga a Hold vonzása elvégezné a lebontás feladatát azáltal, hogy víz helyett már szilárd részecskékből álló árapályt hozna létre (hát még ha tudhatná a Hold ártalmas hatásainak teljes mértékét is...). Tévedése abban rejlik, hogy úgy véli, hosszú idő telik el, míg a Naprendszer felbomlik és elpusztul: mi úgy tudjuk, hogy ez egy szempillantás alatt fog végbe menni, bár számos előjele lesz. Egy másik tévedése az a feltételezés, hogy a Föld a Napba fog zuhanni. Valójában a naprendszeri *pralaya*-ban maga a Nap hullik szét elsőként... Értse meg a világegyetem és az ember hatodik princípiumának természetét és lényegét, és már megértette világunk legnagyobb misztériumát – és miért ne lenne így – talán nem ez vesz körül minket minden oldalról? Immár ismerős megnyilvánulásai - mesmerizmus, ódikus¹ erők stb. – mind az Egyetlen erő különböző aspektusai, amelynek léteznek jótékony és pusztító megjelenései is. Egy Adeptus beavatásának fokozatai azt a hét

¹ Az ódikus erőt („odic force”) Carl von Reichenbach báró munkássága ismertette meg a világgal a XIX. században. Természetesen a modern tudomány - nem meglepő módon - akkor is és most is tagadja ilyen, az élet-megnyilvánulásokhoz társuló erő létezését. (A ford.)

szakaszt jelölik, amelyeken áthaladva megérti a természetben és az emberben rejlő hét princípium titkait, és felébreszti szunnyadó erőit.

XVI. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem ismert, mikor és honnan írta, de Blavatskyné közvetítésével jutott el a címzetthez valamikor 1882. július 15-ét követően, mégpedig Simlában.

A levél Sinnett úr kérdéseit és K.H. Mester ezekre adott válaszait tartalmazza. A levelek sorában a későbbiekben a teozófusok gyakran így hivatkoznak rá: a „Devacsán levél”. (A ford.)

(1) K: A *The Theosophist* legutóbbi számában¹ - 226. oldal, 1. hasáb -, egy levélhez fűzött megjegyzések nagyon fontosnak és figyelemre érdemesnek – nem mondom, hogy ellentmondásosnak – mutatkoznak, mindarra tekintettel, amit eddig a spiritizmusról megtudtunk. Már hallottunk egy olyan spirituális létállapotról, amelyben egy ideig az újabb fejlődési ciklusába lépett Ego tudatosan létezik, mielőtt egy másik világban ismét testet öltene; de témánknak ez a kérdésköre eddig homályban maradt. Ám most néhány határozott kijelentés hangzott el róla; és ezek további kérdéseket vetnek fel. A *Deva Chan*-ban (kölcsonadtam a *Theosophist*-omat egy barátomnak, így nincs kéznél, hogy pontosan hivatkozzak rá, de ha jól emlékszem, akkor így nevezik a spirituális boldogság állapotát) a megújult Ego, úgy tűnik teljes mértékben emlékszik a földi életére². Így van ez, vagy félreértés van ezzel a kérdéssel kapcsolatban?

(1) V: A *Deva-Chan*-t, vagyis a „Sukhavati” földjét maga Buddha urunk írja le allegorikusan. Amit mondott, az megtalálható a *Shan-Mun-yi-Tungban*³. A *Tathagata*⁴ ezt mondja: „Sok ezer miriádnyi világrendszeren túl létezik egy Boldogság-régió, amelyet Sukhavatinak hívnak. ... Ez a régió hét sor korláttal, hét sor hatalmas függönnyel és hét sor lengedező fával van körülvéve; az Arahatok e szent hajlékát a Tathagaták (Dhyan Chohanok) irányítják, és a *Bodhisattva*⁵-k birtokolják. Hét értékes tóval rendelkezik, amelyek közepén kristálytisza vizek folynak, amelyeknek 'hét és egy' tulajdonságuk, vagy megkülönböztető jegyük van (az Egyből kiáradó 7 princípium). Ez, ó, Sariputra, a 'Deva Chan'. Isteni Udambara⁶ virága gyökeret ereszt minden

¹ Az 1882. júniusi számról van szó. (A ford.)

² Egy későbbi levelében (a Barker-féle számozás szerint 24a jelűben) a Mester ezt egy szó beszúrásával így pontosította: „földi **spirituális** életére”. (A ford.)

³ Kínai nyelven írt, szent buddhista szövegek gyűjteménye. Kb. fordítása: „Napi imák kontemplatív szerzetesrendek tagjai számára”. (A ford.)

⁴ Buddha Urunk másik, Indiában gyakran használatos neve. (A ford.)

⁵ A *Bodhisattva* szanszkrit szó, és olyan lényt jelöl, aki szeretettel és együttérzéssel elterelve azért igyekszik a Buddha szintet elérni, hogy az emberiség és valamennyi érző lénynek segítséget nyújthasson a saját fejlődésében. És már csak egyetlen testet öltés választja el ettől a nemes céltól. (A ford.)

⁶ Az *udambara* a fikuszok egy változatának, ill. e növény virágának, gyümölcsének is a neve. A buddhizmusban azonban mélyebb jelentése van, amennyiben virágzásából nagy Szellemi lények érkezésére következtetnek, és

Föld árnyékában, és virágzik mindazok számára, akik elérik. Az áldott vidéken születettek valóban boldogok, nincs többé bánat vagy szomorúság *abban a ciklusban* számukra. [...] Szelleme (Lha) miriádjai térnek be oda pihenni, majd *viSSzatérnek saját régióikba (*)*. Továbbá, ó, *Sariputra*, sokan azok közül, akik az öröm földjén születnek, *Avaivartyák (**)* ..." stb.

(*) Azok, akik még nem fejezték be a földi fordulóikat.

(**) Szó szerint – azok, akik soha többé nem térnek vissza – a hetedik körös emberek stb.

(2) K: Mármost azon a tényen kívül, hogy a *Deva Chan*-beli lét időtartama korlátozott, nagyon sok a hasonlóság ezen állapot és a szokásos vallások Mennysországa között (eltekintve az emberszerű Istenről alkotott elképzelésektől).

(2) V: Miután újjáéled, a megújult *Ego* bizonyos – földi életével arányos – ideig megőrzi „földi életének teljes emlékét”. (Lásd az előző kérdést.) De *soha* nem mehet vissza a Földre a *Deva Chan*-ból, és az utóbbi sem hasonlít semmilyen vallás paradicsomára vagy mennyei világára – még az „az emberszerű Istenről alkotott elképzelések” elvetésével együtt sem. Pusztán H.P.B írói képzelőtehetsége volt az, ami ezt a magával ragadó párhuzamot sugallta.

(3) K: Most hát a fontos kérdés az, hogy ki megy a Mennybe – avagy *Deva-Chan*-ba? Vajon ezt az állapotot csak azon kevesek érik el, akik nagyon jók, vagy a sokak is, akik nem túl rosszak – miután esetükben eltelt egy hosszabb idejű tudattalan állapot vagy előkészület.

(3) V: „Ki megy a *Deva Chan*-ba?” A személyes *Ego* természetesen, de boldoggá avatva, megtisztítva, szentként. Minden *Ego* – a hatodik és hetedik princípium kombinációja –, amely a tudattalan előkészület időszaka után megszületik a *Deva Chan*-ban, szükségszerűen olyan ártatlan és tiszta, mint egy újszülött csecsemő. Az a tény, hogy egyáltalán újjászületik, régi személyiségében a jó túlsúlyát mutatja a rosszal szemben. És míg (rossz) karmája egy időre félreáll, hogy majd ismét kövesse őt jövőbeli földi testet öltésében, ő csak nemes cselekedeteinek, szavainak és gondolatainak karmáját hozza magával ebbe a *Deva Chan*-ba. A „rossz” számunkra relatív fogalom – ahogy azt már többször is mondták nektek –, és az Egyensúly Törvénye az egyetlen törvény, amely soha nem téved. Ezért mindazok, akik nem süllyedtek el a jóvátehetetlen bűn és az elállatiasodás mocsarában, a *Deva Chan*-ba mennek. Később majd meg kell fizetniük bűneikért, akár szándékosan követték el ezeket, akár nem. De addig is - jutalom vár rájuk: megkapják az általuk előidézett *okok következményeit*. Természetesen ez, mondhatni, az *erőtéljes önzés* állapota, amely során az *Ego* learatja a Földön tanúsított *önzetlenségének* jutalmát. Teljesen elmerül minden személyes földi vonzalmának,

azért is, mert a hagyomány szerint Buddha ilyen virágot tartott a kezében, miközben tanította legközelebbi követőit. (A *ford.*)

preferenciájának és gondolatának boldogságában, és begyűjti érdemdús cselekedeteinek gyümölcsét. Sem fájdalom, sem bánat, de még a szomorúság árnyéka sem sötétíti el tiszta boldogságának ragyogó láthatárát: mert ez az örök „*Maya*” állapot. ... Mivel a személyiség tudatos érzékelése a Földön csupán egy múlandó álom, a *Deva Chan*-beli érzet is ugyanolyan lesz, mint egy álom – csak százszorosan életszerűbb benyomást kelt. Annyira így van ez, hogy a boldog *Ego* képtelen átlátni a fátylon, és észrevenni a gonoszsgot, bánatot és bajokat, amelyeknek a Földön hagyott szerettei ki lehetnek téve. Ebben az édes álomban él szeretteivel – akár már előtte távoztak, akár még a Földön maradtak ezek; ott vannak körülötte, ugyanolyan boldogok, áldottak és ártatlanok, mint maga a testetlen álmodó; mégis, ritka látomásoktól eltekintve, durva bolygónk lakói nem érzik ezt. A teljeskörű *Maya* ilyen kiterjedt állapotában egyes tiszta, szerető, szokásosnál érzékenyebb emberek lelkei vagy asztrális tudatosságban működő *Ego*-i, ugyanilyen illúzió hatása alatt hiszik azt, hogy szeretteik lejönnek hozzájuk a Földre, miközben az ő saját Szellemük emelkedik fel a *Deva Chan*-ban lévőkhöz. Sok szubjektív spirituális közlés – többnyire akkor, amikor az érzékeny alanyok tiszta lelkűek és szándékúak – valóságos; de a beavatatlan médium számára rendkívül nehéz feladat, hogy elméjében rögzítse a látottak és hallottak igaz és pontos emlékét. Néhány esetben a pszichográfiának nevezett jelenség (bár ritkábban, de) szintén valóságos. Az érzékeny ember szelleme, amelyet – mondhatni – áthat a *Deva Chan*-ban lévő Szellem aurájának energiája, néhány percre az eltávozott személyiségévé válik, és az utóbbi kézírásával, nyelvén és gondolataival ír, épp úgy, ahogyan azok az ő életében voltak. A két szellem eggyé olvad; és az egyik túlsúlya a másikkal szemben az ilyen jelenségek során meghatározza, hogy melyik személyiség lesz túlsúlyban az ilyen írásban és a „transz-beszédben” megnyilvánuló jellemzőkben. Amit „rapportnak” hívnak, az valójában a molekuláris rezgések azonossága a testben élő médium asztrális része és a testen kívüli személyiség asztrális része között. Épp most láttam egy angol professzor cikkét a szaglásról (amelynek szemlélését fogom is kérni a *Theosophist*-ban, magam is ejtve róla néhány szót), és találtam benne valamit, ami a mi esetünkre vonatkozik. Ahogy a zenében két különböző hang összhangban lehet, és külön-külön is megkülönböztethető, és ez a harmónia vagy diszharmónia a szinkron rezgésektől és a kiegészítő periódusoktól függ; ugyanígy létesül kapcsolat a médium és „vezetője” között, amikor asztrális molekuláik összhangba kerülnek. És hogy a kommunikáció inkább az egyik személy sajátosságait vagy a másikat tükrözi-e, az dönti el, hogy milyen a két rezgés-készlet egymáshoz viszonyított erőssége az *Akasa* összetett, eredő hullámában. Minél kevésbé hasonlóak a rezgési impulzusok, annál inkább a médiumtól eredő és kevésbé spirituális lesz az üzenet. Így hát ítélje meg a médium erkölcsi állapotát az állítólagos "vezető" Intelligencia erkölcsi szintjéből kiindulva, és az üzenetek hitelességének kérdését máris kétséget kizáróan tisztázta.

(4) K: Vajon a *Deva Chan* – úgymond - határain belül sokféle körülmény létezik, vagy mindenki hozzátétőlegesen egyforma állapotba kerül, amelyből alacsonyabb, vagy magasabb körülmények között születnek meg az okok következő világában? Nincs értelme a találgatásokat szaporítani, információra van szükségünk, ami alapján tovább haladhatunk.

(4) V: Igen; a *Deva Chan*-i állapotokban nagy változatosság van, és minden úgy van, ahogy mondd. Épp annyiféle boldogság, érzékelés és az ilyen jutalom lehetősége befogadására való képesség van ott is, ahány a földön. Ez egy eszményi paradicsom, ami minden esetben az *Ego* saját teremtménye, és általa telik meg tájakkal, eseményekkel, és mindazokkal az emberekkel, akiket elvárása szerint meg kell, hogy találjon egy ilyen bensőséges boldogság-szférában. És ez a változatosság, annak összetétele lesz az, ami az ideiglenes, személyes *Egot* abba az áramlatba kormányozza, amely majd meghatározza, hogy alacsonyabb vagy magasabb fejlettségű állapotban öltön testet a soron következő okok-világában. A természetben minden olyan harmonikusan együtt működik – különösen a szubjektív világban –, hogy a *Tathágaták* – vagy *Dhyán Chohan*-ok –, akik az impulzusokat irányítják, soha nem követhetnek el hibát.

(5) K: Első ránézésre egy tisztán spirituális állapot ebben az életben csak magasan spiritualizált lények számára lenne élvezetes. De rengeteg (erkölcsileg) nagyon jó ember van, akik egyáltalán nem mondhatók spirituálisnak. Hogyan tudnak ezek - az ő élet-émlékeikkel - belépni az anyagi létállapotból egy spirituálisba?

(5) V: Ez csak a mi durván "anyagi" állapotunkhoz viszonyítva "spirituális állapot", és - ahogy már szó volt róla - ezek a spiritualitási fokozatok alkotják és határozzák meg a *Deva Chan*-i léten belüli állapotok nagy "változatosságát". Egy őserdei törzsből származó anya elveszett gyermekével a karjában nem kevésbé boldog, mint egy királyi palotából származó; és bár Ego-ként a hét princípiumból álló Lényük kifejlődése előtt meghaló gyermekek nem találják meg az utat a *Deva Chan*-ba, a szerető anyjuk képzelete mégis megtalálja ott gyermekeit, mert sosem hibázik abban, hogy megteremtse, amire a szíve vágyik. Mondhatnánk, hogy ez csak egy álom, de végül is - talán az objektív élet nem az élénk valótlanágok panorámája? Azok az örömek, amelyeket egy rézbőrű indián a "Örök Vadászmezőkön" átél ebben az Álom Országában, nem kevésbé intenzívek, mint az az extázis, amelyet egy zenerajongó él át, aki korszakokat tölt el képzeletbeli angyali kórusok és zenekarok által játszott isteni szimfóniák hallgatásának elragadtatott gyönyörűségében. Mivel nem az előbbi hibája, ha "vadnak" született, ölési ösztönnel, és - bár ez sok ártatlan állat halálát okozta - ha mindezek mellett szerető apa, fiú, férj volt, miért ne kapná meg a *maga* jutalmát ezért? Egészen más lenne a helyzet, ha ugyanazokat a kegyetlen tetteket egy művelt és civilizált ember követte volna el, pusztán a sport szeretetéből. Az újjászülető vadember, tökéletlen erkölcsi fejlettsége miatt egyszerűen csak alacsony helyet foglalna el a ranglétrán; míg a másik karmáját erkölcsi jellegű vétkek szennyeznék be... Az olyan ego-t kivéve, amely durva magnetizmusa által vonzva belesodródik abba az áramlatba, amely a "Halál bolygójára" – Földünk mentális és fizikai Holdjára – viszi, mindenki alkalmas arra, hogy egy olyan relatív "spirituális" állapotba kerüljön, ami megfelel korábbi létállapotának és gondolkodásmódjának. Tudomásom és emlékeim szerint H.P.B. elmagyarázta Hume úrnak, hogy az ember hatodik princípiuma, mint valami tisztán spirituális dolog, nem létezhet, vagy nem lehet tudatos a *Deva Chan*-ban, ha nem olvasztja magába az ötödik princípium vagy állati lélek néhány elvontabb és tisztább mentális tulajdonságát: a *manas*-t (elmét) és az emlékezetet. Amikor az ember meghal, a második és

harmadik princípiuma is vele együtt hal; az alsó hármasság eltűnik, és a negyedik, ötödik, hatodik és hetedik princípium alkotja a fennmaradó *Négyességet*. (Olvasd el újra a *Fragments of O. T.*¹ 6. oldalát). Innentől kezdve "halálos" küzdelem zajlik a Felső és az Alsó páros között. Ha a felső győz, a hatodik, miután magához vonzotta az ötödikből a Jó kvintesszenciáját – nemesebb vonzalmait, (földi mércével) szent törekvéseit és elméjének leginkább átszellemült részeit –, követi a hetediket, isteni *Tanítóját* a „Előkészületi” Állapotba; az ötödik maradéka pedig a negyedikkel együtt üres *burokként* – (a kifejezés teljesen helytálló) – ott maradnak a Föld légkörében. Ami így a személyes emlékek felének elvesztésével, valamint az állatias ösztönök kiteljesedésével (egy bizonyos ideig) hátra marad, az röviden egy „Elementáris”. Ez az átlagos médium „angyali vezetője”. Ha viszont a Felső *Kettősség* veszít, akkor az ötödik princípium az, amely magába szívja mindazt, ami a *személyes* emlékekből és a személyes individualitás tapasztalásaiból megmaradt a hatodikban. De mindezzel a többlet munícióval együtt sem marad meg a *Kama Loka*-ban – a „vágy világában”, avagy Földünk légkörében. Nagyon rövid időn belül, mint egy szalmaszálat, amely egy nagy Örvény felé tartó áramlat kisebb örvényei és hullámvölgyei között lebeg, felkapja és magával ragadja az emberi Egók sodró áradata. Míg a hatodik és hetedik princípium – immár egy tisztán spirituális, egyéniesült monád, amelyben semmi sem maradt az egykori személyiségből, és nem lévén szabályos „előkészületi” időszak, amelyen át kellene mennie (hiszen nincs is megtisztított személyes *Ego*, ami ebből újjászülethetne), a határtalan Térben egy többé-kevésbé hosszú időtartamú öntudatlan Nyugalmi időszak után – egy másik személyiségben találja magát testet öltve, a következő bolygón. Amikor elérkezik a „Teljes Egyéni Tudat” időszaka – amely megelőzi az Abszolút Tudat időszakát a *Para Nirvánában* –, ez az elveszett *személyes élet* olyan lesz, mint egy kitépett oldal az *Életek Nagy Könyvében*, anélkül, hogy egyetlen kósza szó is jelezné a hiányát. A megtisztított monád se nem érzékeli, sem emlékszik rá a múltbeli újjászületeinek sorozatában – pedig egyébként emlékezne rá, amikor leszáll a „Formák Világába” (*rupa-loka*) –, és életeinek áttekintése során a legapróbb jelét sem fogja észrevenni, hogy valaha is részese volt ilyennek. A *Sammá-Sambuddh*² ragyogása –

„...az a fény, mely halandó látóköreinkön túl megvilágítja
vonalát minden világban minden életnek³”

...sem vet semmilyen fényt az ilyen *személyes* életre az elmúlt életek sorában.

Az emberiség javára legyen mondva, hogy egy létezés ilyen teljes kitörlése az Univerzális Létezés tábláiról nem elég gyakori eset ahhoz, hogy számottevő legyen. Valójában, mint a

¹ Hivatkozás az ekkor Hume úr által írt *Fragments of Occult Truth* c. kiadványsorozatra. (A ford.)

² A buddhizmusban ez „teljesen megvilágosodott” embert jelent. Ennek az állapotnak egyik velejárója az, hogy az ember az összes korábbi testet öltésére emlékszik. (A ford.)

³ Ez - csekély változtatással – Sir Edwin Arnold művéből, a *The Light of Asia*-ból vett egy részlet. (A ford.)

sokszor emlegetett "született idióta" esete, egy ilyen dolog is *lulus naturae*¹ - és így inkább kivétel, nem szabály.

(6) K: És hogyan egyeztethető össze egy olyan spirituális létezés, amelyet a *Deva Chan*-ban az *Ego*-nak kell tulajdonítani - t.i. amelyben minden beolvad a hatodik princípiumba - az egyéni és személyes, anyagi testben élt élet tudatosságával, ha az *Ego* megtartja földi tudatát, ahogyan azt a *Theosophist*-ban megjelent egyik írása is állítja?

(6) V: A kérdést most már kellően megmagyaráztuk, úgy vélem: a hatodik és hetedik princípium a többitől függetlenül alkotja az örök, romolhatatlan, de egyben *tudattalan* "Monádot". Ahhoz, hogy benne életre keltsük a szunnyadó tudatot, különösen a *megszemélyesített* tudatosságot, szükség van még a Monádé mellett az ötödik princípium - az "állati lélek" - legmagasabb rendű tulajdonságaira is; és ez az, ami az éteri *Ego*-t alkotja, amely a *Deva Chan*-ban él és élvez a boldogságot. Csakhogy a Szellem, vagy az Egy vegyítetlen kiadását - az utóbbi a hetedik és hatodik princípiummal együtt alkotja a legfelső hármasságot – ezekben csak az képes magába fogadni, ami jó, tiszta és szent; ezért semmilyen érzéki, anyagias vagy szentségtelen emlékkép nem követheti az *Ego*-t a Boldogság birodalmába, csakis a megtisztított emlékei. A rossz cselekedetek és gondolatok emlékei, karmája utoléri az *Ego*-t az által, hogy megváltoztatja személyiségét a következő okok világában. A *Monád*, vagy a „szellemi Individualitás” *minden esetben érintetlen* marad. „Nincs bánat vagy fájdalom azok számára, akik ott születtek (a *Deva Chan Rupa-Loka*-jában); mert ez a tiszta világ. A tér minden régiójában találhatók ilyen világok (*Sakwald*), de ez a Boldogság világa a legtisztább.” A *Djnana Prasthdna Shaster*²-ben ezt mondják: „személyes tisztaság és komoly meditáció által átlépjük a Vágyak Világának határait, és belépünk a Formák Világába.”

(7) K: A Halál és a *Deva-Chan* közötti előkészületi időszakot eddig mindenestre nagyon hosszúnak képzeltem. Ma már azt mondják, hogy némely esetben csak néhány nap, de (ahogy erre következtetni lehet) egyetlen esetben sem hosszabb néhány évnél. Ez elég egyértelmű állításnak tűnik, de meg kell kérdeznem, hogy ezt kifejezetten meg tudod-e erősíteni, mert a dolog nagyon sok kérdésre kihat.

(7) V: Egy másik szép példa arra a szokásos rendetlenségre, amelyben H.P.B. asszony a mentális bútorait tartja. „*Bardo*-ról” beszél, és még csak meg sem mondja az olvasóinak, hogy az mit jelent! Ahogy írószobájában megtízszereződik a zűrzavar, úgy elméjében is az összezsúfolt gondolatok olyan káoszban leledzenek, hogy amikor formába öntve ki akarja fejezni őket, a képződmény farka a feje elé lóg le. A „*Bardo*-nak” semmi köze az időtartamhoz az általad említett esetben. A „*Bardo*” a halál és az újjászületés közötti időszak – és ez lehet néhány év, de lehet egy egész *kalpa*³ is. Három kisebb időszakra osztható: (1) amikor az *Ego*

¹ Latin kifejezés, jelentése kb. a természet torzszüleménye, szörnyszülött. (*A ford.*)

² A *Jñāna-prasthāna-śāstra* (kb. „A Tudás megalapozása”) a buddhizmus szent könyveinek egyike. (*A ford.*)

³ Mint a *yuga*, *manvantara* és a *pralaya*, a *kalpa* is különböző - bár emberi mércével nehezen felfogható – hosszúságú időtartamokat jelölhet. Úgy tűnik, a legrövidebb ezek közül 4 320 000 év (egy *Maha yuga*), de

megszabadulva földi burkától belép a *Kama-Loka*-ba (*) avagy az Elementárisok birodalmába; (2) amikor belép a „előkészületi periódusba”; (3) amikor újjászületik a *Deva Chan Rupa-Loka*-jában. Az (1) al-időszak néhány perctől több évig is tarthat – a „néhány év” kifejezés rejtélyessé és teljesen haszontalanná válhat alaposabb magyarázat nélkül; a (2) al-időszak „nagyon hosszú”; épp ahogy mondd, néha hosszabb, mint azt el tudnád képzelni, mégis arányos az *Ego* spirituális fejlettségi szintjével; a (3) al-időszak a jó Karmával arányos ideig tart, amely után a *monád* ismét reinkarnálódik. Amikor az *Agama Súra* ezt mondja: „mindezekben a *Rúpa-Loka*-kban a *Deva*-k (Szellemek) egyformán ki vannak téve a születésnek, hanyatlásnak, az öregségnek és a halálnak”, az csupán azt jelenti, hogy egy *Ego* megszületik ott, majd mintegy kezd elhalványulni, és végül „meghal”, azaz abba az öntudatlan állapotba kerül, amely megelőzi az újra megszületését; majd a *Súra* ezekkel a szavakkal zárul: „Ahogy a *Dévák* előbukkannak ezekből a mennyei világokból, ismét belépnek az alsóbb világba”, azaz elhagyják a boldogság világát, hogy újra megszülessenek az okok világában.

(*) Tibetiül: Juh-Kai¹.

(8) K: Ebben az esetben, és feltételezve, hogy a *Deva Chan* nem kizárólag Adeptusok és a hozzájuk hasonlóan magas rangú személyek öröksége, létezik egy Mennysországgal egyenértékű létállapot, amelyből a földi életet hatalmas számú, előttünk itt járt ember figyelheti!

(9) K: És meddig tart ez a spirituális boldogság-állapot? Évekig? Évtizedekig? Vagy évszázadokig?

(8) V: A leghatározottabban állítható, hogy a *Deva Chan* nem „kizárólag az Adeptusok öröksége”, és a leghatározottabban van egy olyan létállapot, ami megfeleltethető a „mennysországnak” – már ha muszáj ezt az asztro-geográfiai keresztény kifejezést használnunk – „hatalmas számú, előttünk járt ember számára”. De a „földi életet” egyikük sem figyelheti, a Boldogság Törvénye² és a már említett *Maya* miatt.

(9) V: Éveken, évtizedeken, évszázadokon és évezredek át, gyakran ennek többszörösége is. Minden a karma időtartamától függ. Töltsd fel olajjal Den³ kis csészéjét és egy városi víztározót, majd mindkettőt gyújtsd meg, és lásd melyik ég tovább. Az *Ego* a kanóc, a karma pedig az olaj: az utóbbi (a csészében és a tározóban levő) mennyiségének különbsége a különböző karmákból eredő időtartamok nagy különbségét sugallja. Minden

jelentheti *Brahma* egy napját, 4 320 000 000 évet is. (Hogy a *Maha Kalpa*-t már ne is említsük.) A szöveggörnyezet dönti el, melyikre kell gondolni. A teozófiában gyakran a bolygólánccal egy teljes Körének időtartamát jelölik vele. (A ford.)

¹ Ezt az utólagos kiegészítést piros színű tintával, a lap aljára írták. Elképzelhető, hogy a levél lecsapatását végző tanítvány fűzte hozzá a levélhez. (A ford.)

² Az eredeti kifejezés („Law of Bliss”). A bliss szónak itt sok más jelentése is van, úm. üdvösség, áldottság, gyönyörűség, elragadtatottság stb. (A ford.)

³ „Den” valószínűleg Sinnett úr kislánya, Dennis. (A ford.)

következménynek arányosnak kell lennie az okkal. És mivel az ember testben eltöltött létének időtartama csak kis töredéke a *manvantara* ciklusban a születések közötti létezések időszakának, úgy ezen "életek" bármelyikének egy bolygón létrehozott jó gondolatai, szavai és tettei olyan következményeket vonnak maguk után, amelyek kibontakozása sokkal több időt igényel, mint az őket kiváltó okok kialakulása. Ezért amikor a *Jat*¹-okban és a buddhista szentírások más *mesés* történeteiben azt olvasod, hogy ezt vagy azt a jó cselekedetet több *Kalpa*-ig tartó boldogsággal jutalmazták, ne mosolyogj az abszurd túlzáson, hanem idézd fel, amit most mondtam. Tudod, egy apró magból fa sarjadt, amely már 22 évszázada él: az *Anunradha-pura Bo*² fára gondolok. Ne neved, ha valaha is a *Piudha-Dhanára* vagy bármely más buddhista *sutra*-ra bukkansz, és ezt olvasod: "A *Kama-Loka* és a *Rupa Loka* között van egy hely, a '*Mara*' (Halál) lakhelye. Ez a szenvedéllyel és vággyal teli *Mara* lerombol minden erényes elvet, ahogy a kő őrli meg a gabonát (*). Palotája 7000 *Yojana*³ oldalú, négyzet alakú, és hétszeres fal veszi körül", mert most már felkészültebbnek érzed magad az allegória megértésére.

(*) Ez a *Mara*, ahogy valószínűleg sejti, nem más, mint allegorikus képe annak, amit a „Halál bolygójának” nevezünk – az az örvény, amiben eltűnnek az életek, amiknek pusztulnia kell. A nagy küzdelem tehát a *Kama* és *Rupa Loka* között zajlik.

Amikor Beal, Burieouf vagy Rhys Davids, az ő keresztény és materialista lelkük ártatlanságában úgy fordítanak le írásokat, mint általában szoktak, nem is neheztelünk rájuk magyarázataik miatt, mivel nem telhet több vagy jobb tőlük. De mit jelenthet a következő részlet? „A Mennyei vágyak birodalmának elnevezése” (máris egy félrefordítás, mert a *Loka*-k nem Mennyei, hanem helyek vagy lakhelyek) „*Kama-Loka*-t – azért nevezik így, mert a lények, akik lakják őket, alá vannak vetve az evés, ivás, alvás és szerelem vágyainak. Más néven is említik ezt, úgymint az érzékelésre képes lények öt (?) rendjének – *Deva*-k, emberek, *asura*-k, állatok, démonok – lakhelyei.” (*Lantan Sutra*, S. Beal angolra fordításában). Ebből egyszerűen az következik, hogy ha a fordítást végző tiszteletes egy kicsit jobban értette volna a tanítás lényegét, akkor (1) két osztályra bontotta volna és ennek megfelelően nevezte volna el a Dévákat: „*Rupa-Deva-kra*” és „*Arupa-Deva-kra*” („formával bíró” – vagy objektív, és „forma nélküli” vagy szubjektív *Dhyan Chohanok*); és (2) ugyanezt tette volna az „emberek” osztályával is, mivel vannak *burkok* és „*Mara-Rupa-k*” – azaz megsemmisülés felé haladó testek. Mindezek teljességünkben felsorolva a következők:

¹ A „*Jat-ok*” utalás az indiai kultúrában ismert *Jataka Tales* (kb. fordítása „Születési történetek”) mesegyűjteményre. Ez főleg Buddha urunk korábbi testet öltéseinek történeteit tárja az olvasó elé erkölcsi tanulságokkal megspékelt történetek formájában. (A ford.)

² A *Ficus religiosa* egy ma is élő, és szent faként tisztelt példánya a Sri Lankai Anuradhapura városában. A hagyomány szerint ez a – mára több mint 2300 éves – fa annak a fának egyik ágáról metszett hajtásból nőtt fává, ami alatt Buddha urunk megvilágosodott. (A ford.)

³ Az ősi Indiában használt hossz mérték. Ma kb. 1.6 km-nek (1 mérföldnek) tartják, de lehetett akár 8 km (5 mérföld) is, a pontos hosszát vitatják. (A ford.)

- (1) "*Rupa-deva-k*" – *Dhyan Chohan*-ok (**) formákkal;
- (2) "*Arupa-deva-k*" – *Dhyan Chohan*-ok, formák nélkül;
- (3) "*Pisácha-k*" – (két princípiumú) szellemek.
- (4) "*Mara rupa-k*" – Halálra ítélték (3 princípiumúak).
- (5) *Asurá-k* – (első osztályú) Elementálok – emberi formával;
- (6) Állatok – második osztályú, azaz állati Elementálok;
- (7) *Rakshasá-k* (Démonok) – Varázslók lelkei vagy asztrális formái; olyan emberek, akik elérték a tiltott művészetben a tudás csúcsát. Akár élnek akár holtak, ők mondhatni *becsapták* a természetet; de ez csak átmeneti menekülés számukra – amíg bolygónk el nem homályosodik. Utána már nem kerülhetik el a megsemmisülést.

(**) Földünk Bolygói szellemei nem a legmagasabban fejlettek közé tartoznak, ahogy azt bizonyára sejted is; mivel - ahogy Subba Row mondja az Oxley munkájáról szóló kritikájában - egyetlen keleti Adeptus sem szeretné, ha összekevernék őt egy angyallal vagy *Deva*-val. Lásd a *Theosophist* májusi¹ számát.

Ez a hét csoport alkotja a körülöttünk lévő szubjektív világ lakóinak főbb csoportjait. Az (1) csoportban találhatók azok, akik az anyagi világ *intelligens* működtetői, akik mindezen intelligenciájukkal együtt is csak vakon engedelmes eszközei az *Egynek*; vagyis egy passzív princípium aktív képviselői.

És hasonló módon szinte az összes szútránkat félreértelmezik és rosszul fordítják; mégis, még a tanok és kifejezések kusza zűrzavara alatt, ha valaki akár csak felületesen is ismeri az *igazi* tanítást, van szilárd alapja, amin megállhat. Így például a "*Kama-Loka*" hét lokájának felsorolásakor az *Avatamsaka Sutra* a hetedikként a "Kétség birodalmát"² adja meg. Arra kérlek, hogy jegyezd meg a nevet, mivel a későbbiekben fogunk róla beszélni. Minden ilyen „világnak” a Következmények Szférájában van egy *Tathagata*-ja, vagy „*Dhyan Chohan*-ja” – aki védelmezi azt és örködik felette, de nem avatkozik bele a dolgaiba. Természetesen az összes ember közül a spiritiszták lesznek az elsők, akik elutasítják és a „túllihegett babonák szemétdombjára” dobják tanainkat. Ha biztosítanánk őket arról, hogy „mennyországaink” mindegyikében hét fogadó állomás található, ugyanannyi „Szellemi Vezetővel”, bennük, akik „főnökök” ezekben, és ezeket az „angyaloknak” – mondjuk Szent Pétereknek, Jánosoknak és Szent Earnest-nek - neveznénk, máris tárt karokkal fogadnának minket. Na de ki hallott már holmi *Tathagata*-król és *Dhyan Chohanok*-ról, *Asurá*-król és Elementálokról? Nevetséges! Mégis, barátaink (legalábbis Eglinton úr) boldogan megengedik nekünk, hogy „bizonyos ismeretekkel rendelkezünk az okkult

¹ A *Theosophist* 1882. májusi számáról van szó. (A ford.)

² „*Territory of Doubt*”. (A ford.)

tudományokról” (lásd a „*Light-ot*”¹). Így még ez a korlátozott „Tudás” is a szolgálatodra áll, és most segít nekem megválaszolni a következő kérdésetet:

K: „Van-e bármilyen köztes állapot a Deva Chan spirituális boldogsága és a hatodik princípiumukat elvesztett, már csak félig tudatos, szánnalmas emberi maradványok – elementárisok - árny-élete között? Mert ha igen, az képzeletben helyet adhatna a spirituális médiumok Earnest-jeinek és Joey-jainak – az amolyan jobbik fajta ’vezető szellemeknek’. Ha van ilyen, akkor biztosan egy nagyon népes világnak kell lennie, ahonnan bármilyen ’spirituális’ közlés származhat.”

V: Sajnos nem, barátom; amennyire én tudom, nincs ilyen. A "*Sukhavati*"-tól a "Kétség birodalmáig" számos spirituális állapot létezik; de én nem tudok ilyen "köztes állapotról". Említettem már nektek a Sakwala-kat (bár nem bontanám ezeket osztályokra, mert az haszontalan lenne); sőt még az *Avitchi*-t is – a "Poklot", ahonnan nincs visszatérés (*), és nincs is több mondanivalóm róla.

(*) Az *Abidharma Shastra*-ban (*Metaphysics*) ezt olvassuk: – „Buddha azt tanította, hogy minden *Sakvála*-t körülvesz egy fekete tartomány, Nap és Holdfény nélkül annak, aki beleesik. Innen Nincs újjászületés. Ez a hideg Pokol, a nagy *Naraka*.” Ez az *Avitchi*.

A "szánnalmas emberi maradványnak" meg kell tennie minden tőle telhetőt. Amint kilépett a *Kama-Loka*-ból, és átkelt az „Arany Hídon”, amely a „Hét Arany Hegyhez” vezet, az Ego többé nem adomázhat figyelmes, elnéző médiumokkal. Egyetlen „Earnest” vagy „Joey” sem tért vissza a *Rupa Loka*-ból – hogy az *Arupa Loka*-t ne is említsük –, hogy negédes enyelgést folytasson halandókkal.

Természetesen létezik „jobb fajta maradvány” is; és a „burkok” - vagy ahogy itt nevezik őket, a „földön járók” – sem feltétlenül mind rosszak. De még a jókat is a médiumok átmenetileg rosszá teszik. A „burkoknak” ez talán mindegy is, mivel amúgy sincs mit veszíteniük. De van a „szellemeknek” egy másik csoportja is, amelyet eddig nem vettünk számításba: az öngyilkosok és a balesetekben meghaltak csoportja. Mindkét fajta képes kommunikálni, és mindkettőnek drágán meg kell fizetnie az ilyen látogatásokért. És most megint magyarázattal tartozom, hogy mire gondolok. Nos, ez az osztály az, amelyet a francia spiritiszták "*les Esprits Sonffrants*"²-nak neveznek. Ők kivételt képeznek a szabály alól, mivel a Föld vonzásában és légkörében – a *Kama-Loka*-ban – kell maradniuk életük természetes tartamának legutolsó pillanatáig. Más szóval, az életfejlődés ezen különleges eseteinek hulláma tovább kell, hogy fusson mindaddig, amíg partot nem ér. De bűn és kegyetlenség felébreszteni az emlékezetüket és fokozni a szenvedésüket azzal, hogy esélyt

¹ Feltehetően itt William Eglinton (lásd a 86. oldali lábjegyzetet róla) egy írásáról lehet szó, amit a *The Banner of Light* c. spiritiszta folyóiratnak küldött közlésre. (Ez a hetente, az USA-ban megjelenő újság volt talán a legtovább működő és legbefolyásosabb spiritiszta orgánus a spiritizmus történetében.) (A ford.)

² Kb. jelentése: „szenvető lelkek”. (A ford.)

adunk nekik egy mesterséges életre; esélyt arra, hogy tovább rontsák karmájukat azzal, hogy mintegy nyitott ajtóba, nevezetesen médiumok és érzékenyek elé csalogatjuk őket, mert minden ilyen örömért súlyos árat kell fizetniük. Elmagyarázom. Az öngyilkosokra, akik ostobán abban reménykedtek, hogy megszabadulnak az élettől, majd rádöbbennek, hogy továbbra is élnek, épp elég szenvedés vár ebből az életből. Büntetésük az utóbbi intenzitásában rejlik. Miután meggondolatlan cselekedetük miatt elvesztették hetedik és hatodik princípiumukat - bár nem örökre, mivel mindkettőt visszanyerhetik –, ahelyett, hogy elfogadnák büntetésüket és megragadnák a megváltás lehetőségét –, gyakran visszasírják az életet, és kísértésbe esnek, hogy bűnös eszközökkel visszaszerezzék azt. De a *Kama-Loka*-ban, az intenzív vágyak földjén ők csak egy testben élő helyettesen keresztül elégíthetik ki földi vágyaikat; és ebből kifolyólag a természetes élettartamuk lejártával jellemzően örökre el is veszítik monádjukat. Ami a balesetek áldozatait illeti – ők még rosszabbul járnak. Hacsak nem voltak olyan jók és tiszták, hogy azonnal az *Akashi samádhi*-ba zuhantak - azaz csendes, gyönyörű álmokkal teli álomba, amely alatt nem emlékeznek a balesetre, hanem megszokott barátaik és helyszíneik között mozognak és élnek, amíg természetes élettartamuk véget nem ér, hogy ekkor majd megszülessenek a *Deva Chan*-ban –, komor sors várt rájuk. Ha életük bűnökkel és érzékiséggel volt tele, boldogtalan árnyakként – (nem „burkakként”, mert kapcsolatuk két magasabb princípiumukkal nem szakadt meg teljesen) – bolyonganak, míg el nem jön természetes haláluk órája. Földi szenvedélyeik teljes sodrában, ezek megszokott helyszíneikhez kötődve, egyszer csak megfosztották őket a lehetőségtől, hogy kiélhessék ezeket. Persze hogy csábítják őket a médiumok által felkínált lehetőségek, hogy ezeket helyettesítők által kielégítsék. Ők a középkor *Pisacha*¹-i, inkubuszai és szukkubuszai. A szomjúság, falánkság, kéjvágy és kapzsiság démonjai – a felfokozott ravaszság, gonoszság és kegyetlenség elementáljai; áldozataikat szörnyű tettekre készítetik, és vad tivornyába kezdenek az így keltett érzések hatása alatt! Nemcsak áldozataikat teszik tönkre; ezeket a pszichikai vámpírokat gonosz készítéseik áradata ragadja magával mindaddig, míg végül természetes életük végén a Föld aurájából olyan régiókba sodródnak, ahol korszakokon át gyötrelmes kínokat élnek át, míg nem a teljes pusztulás véget nem vet létüknek.

De ha a baleset vagy erőszak áldozata nem volt sem túl jó, sem nem túl rossz, csak átlagember, akkor a következő történhet vele. Egy médium, aki vonzza őt, a legkevésbé kíváncsi dolgokat teremti meg számára: a *skandha*-k új kombinációját és egy újabb adag rossz karmát. De hadd adjak világosabb képet arról, hogy mit értek „karma” alatt ebben az esetben. Ezzel kapcsolatban hadd bocsájtssam előre, hogy mivel úgy tűnik, nagyon érdeklődsz e téma iránt, igen hasznos lenne, ha a lehető legmélyebben tanulmányoznád a karmáról és a nirvánáról szóló tanításokat. Hacsak nem ismered alaposan ezt a két tant –

¹ A *pisacha*-k az indiai mitológiában és hitvilágban kb. az emberi bűnököt megtestesítő gonosz entitások. A teozófiai szóhasználatban a „burok” kifejezés ill. ezek nagyjából ugyanazt jelentik. Vagyis ezek többnyire halott emberek után visszamaradó, csakis az ő rossz tulajdonságaikat hordozó, a finomabb világokban ható emberi maradványok. (A ford.)

az *Abidharma*¹ metafizikájának kettős kulcsát –, mindig elveszíted a talajt a lábad alól, miközben megpróbálsz megérteni a többit. Többféle karmával és nirvánával rendelkezünk, attól függően, hogy a kozmoszra, egy világra, a *deva*-kra, buddhákra, *bodhisattva*-kra, emberekre vagy állatokra vonatkoztatva használjuk az elnevezést, a másodiknak hét birodalmát is beleértve. A karma és a nirvána csak kettő a buddhista metafizika hét nagy *misztériumából*; ebből a hétből még a legjobb orientalisták is csak négyet ismernek, és azt is nagyon felületesen.

Ha megkérdezel egy tanult buddhista papot, hogy mi a *karma*? – azt fogja mondani, hogy a *karma* az, amit egy keresztény gondviselésnek nevezhetne (csak bizonyos értelemben az), egy mohamedánnak pedig – *Kismet*, sors vagy végzet (ismét csak bizonyos értelemben az). Ez az a sarkalatos tan, amely azt tanítja, hogy amint egy tudatos vagy érző lény – legyen az ember, *deva* vagy állat – meghal, egy új lény fog keletkezni, és ő vagy az újra megjelenik egy másik testben, ugyanazon, vagy egy másik bolygón, a saját előző működése által megteremtett körülmények között. Vagy más szóval, hogy a *karma* a vezető erő, és a *trishna* (páli nyelven *tanha*) a szomjúság vagy vágy az értelmes, vagy érző életre – a közvetlen erő vagy energia –, ami az emberi (vagy állati) cselekedetek eredménye, amelyek a régi *skandha*-kból (*) hozzák létre az új lény felépítését meghatározó új *skandha*-k csoportját – és irányítják magának a születésnek az adottságait.

(*) Megjegyezném, hogy az *Occult World* második és első kiadásában is ugyanaz az elírás szerepel a 130. oldalon, t.i. a *Skandha* szó helyett *Shandba* szerepel. Ebből úgy tűnhet, hogy *állítólagos* Adeptusként nagyon eredeti módon fejezem ki magamat.

Vagy hogy még világosabban fogalmazzunk, az új lény jutalmat és büntetést kap régi érdemdús cselekedeteiért és vétkeiért; a karma egy Bejegyzés-gyűjteménynek tekinthető, amelyben az ember minden cselekedete – jó, rossz vagy közömbös – gondosan feljegyeztetik a terhére és javára – úgy mond ő maga, vagy inkább éppen ezen cselekedetei által. Ott, ahol a kereszténységben a költői képzelet „Feljegyző” Őrangyalt lát, a szigorú és gyakorlatias buddhista logika, felismerve annak szükségességét, hogy minden oknak létre kell hoznia a maga okozatát – megmutatja annak valódi megjelenését. A buddhizmus ellenzői nagy hangsúlyt fektettek arra az állítólagos igazságtalanságra, hogy az elkövető megmenekül, és egy ártatlan áldozatnak kell szenvednie helyette – hiszen a cselekvő és a szenvedő két különböző lény. A tény az, hogy bár bizonyos értelemben két külön lénynek tekinthetők, más nézőpontból mégis *ugyanarról a lényről van szó*. A „korábbi lény” kizárólagos szülője – egyszerre apja és anyja – az „új lénynek”. Az előbbi az, aki valójában az utóbbi teremtménye és megformálójája; és a dolog lényegét tekintve sokkal inkább az, mint

¹ Ősi buddhista filozófiai írások gyűjtőneve, amik alapul szolgáltak a később született, tulajdonképpeni vallási tanok számára. (A ford.)

bármilyen vér szerinti apa lehet. És ha már jól megértetted a *skandha*-k jelentését, világossá válik, mire gondolok.

A *skandha*-k csoportja alkotja és formálja meg az emberi lény fizikai és mentális jellemzőit, így azt is, amit embernek (vagy bármely más lénynak) nevezünk. Ez a csoport (az exoterikus tanításban) öt *skandha*-ból áll, nevezetesen: *Rupa* – anyagi-forma tulajdonságok vagy jellegzetességek; *Vedana* – az érzetek; *Sanna* – az elvont eszmék; *Sankhara* – mind a fizikai, mind a mentális hajlamok; és *Vinnana* – a mentális erők, és a negyedik *skandha* felerősítése – azaz a mentális, fizikai és erkölcsi beállítottságok. Mi még hozzájuk adunk további kettőt, ezek természetét és nevét később ismerheted meg. Most elég annyi, hogy tudassuk, ezek összefüggenek a *Sakkáyatthivel*, az „elkülönült létezés szentségtörő illúziójával¹”, és az *Attavádával*, az „Én tanáival²”, és ezekből fakadnak. Mindkettő (az ötödik princípium, vagy lélek esetében) a szertartások és imák hatékonyságába, valamint angyali lények közbenjárásának lehetőségébe vetett hiábavaló és szentségtörő hit káprázatához vezet.

Visszatérve a régi és az új „Ego” azonosságának kérdésére, ismét emlékeztetlek, hogy még a ti tudományotok is elfogadta azt a réges-régi tényt, amelyet Urunk(*) világosan tanított, nevezetesen, hogy egy adott korú ember, bár egyedként igen, de fizikailag mégsem ugyanaz, mint néhány évvel korábban volt (mi erre hét évet mondunk, és készek vagyunk fenntartani és bizonyítani ezt), mert buddhista szempontból a *skandha*-i megváltoztak.

(*) Lásd az *Abhidharena Kosha Vyakhya-t*, a *Sutta Ptaka-t*, vagy bármely északi buddhista könyvet - ezek mindegyike tanúsítja, hogy Gautama Buddha azt mondta, ezen *skandha*-k közül egyik sem a lélek, mivel a test folyamatosan változik. És hogy sem ember, sem állat, sem növény nem marad ugyanaz két egymást követő napon vagy akár percen át. „Koldulók³! ne feledjétek, hogy az emberben nincs semmilyen maradandó princípium, és hogy csak a bölcsességre szert tett tanítvány tudja mit beszél, amikor azt mondja: 'Én ez vagy az vagyok'.”

Ugyanakkor a *skandha*-k szüntelenül dolgoznak az absztrakt forma, a jövőbeli új lény „nyomorúságának” előkészítésén. Nos, ha igazságos, hogy egy 40 éves férfi élvezze vagy szenvedjen 20 éves korában elkövetett tetteiért, akkor ugyanilyen igazságos, hogy az újszülött, aki lényegében azonos az előző „lénnel” – hiszen annak következménye és teremtménye – érezze az őt létrehozó egyed vagy személyiség tetteinek következményeit. A nyugati törvényeitek a bűnös apa ártatlan fiát azzal büntetik, hogy megfosztják

¹ A *Sakkáyatthi* tágabb értelemben az a téveszme, hogy az Ember azonos a személyiségével, vagyis az ezt megformáló öt *skandha*-val. (A ford.)

² Az *Attaváda* az a téveszme, hogy az ember személyisége egy valódi, állandó entitás. (A ford.)

³ „*Mendicants*” – e szó szegénységi fogadalmat tett, általában vándorló, mások adományiból élő szerzetest is jelent. (A ford.)

szülőjétől, jogaitól és tulajdonától; civilizált társadalmak gyalázzal bélyegzi meg az ártatlan lányt, akit erkölcstelen, bűnös anya szült; keresztény egyházak és a Szentírások azt tanítják, hogy „az Úristen harmad és negyedíziglen megbünteti az atyák bűneit a gyermekekben”. Vajon nem sokkal igazságtalanabbak és kegyetlenebbek mindezek, mint bármi, amit a karma tesz? Ahelyett, hogy az ártatlant a bűnössel együtt büntetné, a karma igazságot szolgáltat és megjutalmazza az előbbi, amire a fent említett három nyugati hatalmi tényező közül egyik sem törekedett soha. De talán fiziológiai jellegű felvetésünkre az ellenzők azt válaszolhatják, hogy csak a test változik, csak molekuláris átalakulás van, aminek semmi köze a mentális fejlődéshez; miközben a *skandha*-k nemcsak anyagi, hanem mentális és erkölcsi tulajdonságok halmazát is képviselik. De - kérdezem én - létezik-e olyan érzékelés, elvont gondolat, mentális hajlam vagy erő, amit molekuláris jelenségektől teljesen függetlennek nevezhetnénk? Jöhet-e a *semmiből*, vagy lehet-e *semmi* egy érzés vagy a legelvontabb gondolat is, ami *valami*? Nos, az "új létet" létrehozó és a karma természetét meghatározó okok, ahogy már említettük, először is az érző létezés utáni vágy - *Trishna* (vagy *Tanha*) -, másodsor *Upadana*¹ - ami pedig a *Trishna* vagy életvágy megvalósulása, beteljesülése. És mindkettőt segíti a médium felébresztene és megerősíteni *ne plus ultra*² egy Elementárisban, legyen az öngyilkos vagy áldozat (**).

(**) Kizárólag az elementál burkok ússzák meg az ilyesmit károsodások nélkül, ám az érzékenyek erkölcsiségére az ezekkel létesített kapcsolat semmiképpen sem lesz jó hatással.

A szabály az, hogy egy természetes halállal elhunyt személy „néhány órától néhány rövid évig” terjedő ideig marad a Föld vonzásán belül, azaz a *Kama-Loka*-ban. Kivételt képeznek azonban az öngyilkosok és általában az erőszakos halált haltak. Ezért egy *Ego*-nak, akinek például 80 vagy 90 évig kellett volna élnie, de aki vagy öngyilkos lett, vagy egy balesetben meghalt, tegyük fel 20 évesen – nem „néhány rövid évet”, hanem a példa esetében 60-70 évet kellene a *Kama Loka*-ban töltenie Elementárisként, vagy „földön járóként”, hiszen ő - számára sajnálatos módon - még a „*burok*” *állapotig sem* jutott el. Boldogok, háromszorosan boldogok ehhez képest azok a testüket levetett lények, akik hosszú pihenőjüket átalusszák és álmok között élnek a tér kebelében! És jaj azoknak, akiket *Trishna-juk* egy médiumhoz vonz, és jaj az utóbbiaknak is, akik ilyen könnyen elérhető *Upadana*-val kísértik őket. Mert azzal, hogy magához vonzza őket és kielégíti életszomjukat, a médium segít kifejlődni – sőt valójában ő hoz létre – bennük egy új *skandha* csoportot, ami egy a korábbinál sokkal rosszabb hajlamokkal és szenvedélyekkel rendelkező új testhez vezet, mint amilyenekkel a legutóbb elvesztett bírt. Ennek az új testnek a jövőjét tehát nem csak a korábbi életben összegyűjtött karmikus érdemek vagy bűnök fogják befolyásolni, hanem az így, haláluk után képződött *skandha*-k is. Ha a médiumok és spiritiszták tudnák, amit az imént mondtam, hogy minden újabb, boldog

¹Pali szó, jelentése itt kb.: ragaszkodás, kapaszkodás valamihez, megragadása valaminek. (A ford.)

² Francia kifejezés, jelentése itt kb.: a végletekig, a legmagasabb szintig. (A ford.)

izgalommal fogadott „angyali vezetővel” egy *Upadana*-ba csábítják az utóbbiakat, amely bajok alig felfogható sorozatát hozza annak a majdan újra teste öltő *Ego-nak* fejére, amelynek egy ilyen új személyiség gonosz késztetéseivel kell megküzdenie; továbbá, hogy minden szeánszal – különösen azokkal, amik materializációval is járnak – megsokszorozzák a szenvedést hozó okokat, amelyek miatt a szerencsétlen *Ego* kudarcot is vallhat a spirituális születésében, de mindenképpen nyomorúságosabb földi testet öltésnek néz elébe, mint valaha – akkor talán nem mutatkoznának ennyire vendégszeretőnek az „angyali vezetők” felé. És most már megértheted, miért ellenezzük olyan erősen a spiritualizmust és a médiumitást. És azt is meg fogod érteni, miért kerültem összetűzésbe a *Chohan*-nal, no meg – *mirable dictu*¹ – a „Scott és Banon nevű fiatalemberekkel” is azért, hogy kielégítsem Hume úr kíváncsiságát – legalább is egy tekintetben. Hogy szerezzek pár derűs percet, megkérem H.P.B.-t, hogy küldjön el neked ezzel a levéllel együtt egy oldalt a „Banon papiruszból”, azaz abból a cikkéből, amelyet szerénységgem komoly és gunyoros irodalmi ostromozásával zár. H.P.B. az *Asura*-k árnyait idézte fel, olyan haragra gerjedt tőle, amikor elolvasta ezt a felettébb tiszteletlen kritikát! Kár, hogy - a „család becsületének” védelme okán, ahogy a „Kitagadott” fogalmazott - nem közölte le a cikket. Ami a *Chohan*-t illeti, a dolog komolyabb; ő távolról sem volt meggyőződve arról, jól tettem-e, hogy hagytam Eglintont azt hinni, hogy én vagyok az *személyesen*². Megengedte, hogy az élő emberben rejlő erőknek ezt a bizonyítékát a spiritisztáknak egy médiumon keresztül demonstráljam, de ennek módját és részleteit ránk bízta; ezért nemtetszését fejezte ki néhány jelentéktelen következmény miatt. Hidd el, kedves barátom, hogy én sokkal kevésbé tehetek azt, amit akarok, mint te a *Pioneer* ügyében. A legmagasabb *Chutuktu*³-kat kivéve senki közülünk nem teljesen a maga ura. De eltértem a témánktól.

És most, hogy sokat hallottál és sok mindenre magyarázatot kaptál, felolvashatod ezt a levelet nehezen befolyásolható barátunknak – Gordon asszonynak⁴. Az itt felvázoltak talán lehűtik kissé spiritiszta buzgalmát, bár van okom kételkedni ebben. Mindenesetre megmutathatod neki, hogy nem az *igazi* spiritizmus ellen emelünk szót, hanem a válogatás

¹ Francia kifejezés, jelentése: kb. ki gondolta volna, csodás módon. (*A ford.*)

² Nem világos, milyen eseményre utal a Mester, de feltehetően az ún. „Vega eseményről” lehet szó. Amint egy korábbi, Eglintonról szóló lábjegyzetben szó volt róla (lásd a 86. oldalt), erre a neves médiumra egy ideig komoly lehetőségként tekintett K.H. Mester, és Eglinton is nagyon érdeklődött a teozófia iránt, amiért Indiába is elutazott és ott dolgozott egy ideig abban a reményben, hogy érdeklődését a teozófia és törekvéseit Mesterekkel való kapcsolatfelvételre kielégítheti. De egy idő után elfogyott a türelme, és csalódottan visszaindult Angliába, a Vega nevű hajóval. Útközben aztán 1882. márciusában a kabinjában meglátogatta K.H. Mester (vagy az ő projekciója), és hosszan beszélgettek, ami természetesen döbbenetes, és egyben meggyőző élmény lehetett számára - akkor. Ám egy pár évvel későbbi cikkében már átértékelte az akkori élményt, és az egészet a spiritiszta eszmék bizonyítékeként tálalta. Érthető tehát, hogy miért nem sikerült még a Mestereknek sem megingatni spiritiszta meggyőződését. Ezért azok nem is járultak hozzá a Társulatba belépéséhez. (*A ford.*)

³ Mongol szó, egy másik elnevezése Tibetben a legmagasabb rendű szellemek (egy Buddha vagy valamely *Bodhisattva*) emberi testben megnyilvánulásainak. (*A ford.*)

⁴ Alice Gordon, a *Ladies' Theosophical Society* (Hölgyek teozófiai társulata) nevű társulati ág alapítója, vezetője, William Eglinton vendéglátója, lelkes spiritiszta. (*A ford.*)

nélküli médiumitás és a fizikai szintű jelenségek – materializációk és különösen a „*transz állapotban való birtokba vételek*” – hajhászása ellen. Bárcsak meg lehetne értetni a spiritisztákkal a különbséget az egyéniség és a személyiség halhatatlansága között, valamint néhány más igazságot! Akkor könnyebben meggyőzhetőek lennének arról, hogy az okkultisták jogosan lehetnek „teljesen meggyőződve a monád halhatatlanságáról, miközben tagadják a lélek – a *személyes Ego* hordozója – halhatatlanságát; hogy „szilárdan hihetnek a *Rupa-Loka testetlen Ego*-iban”, sőt maguk is gyakorolhatják a spirituális kommunikációt és kapcsolatot teremthetnek velük, miközben mégis nevethetnek az olyan örvült ötleteken, mint hogy „kezet fogjunk” egy „Szellemmel”! És végül, hogy a dolgok jelenlegi állása szerint az okkultisták és a teozófusok az igazi spiritiszták, míg az ilyen nevű modern szekta egyszerűen csak materialista fenomenalistákból áll. És ha már az "egyénségről" és a "személyiségről" beszélünk, érdekes, hogy H.P.B., amikor szegény Hume úr agyát zavaros magyarázataival kínoztta, soha nem gondolta volna – amíg magától Hume-tól meg nem kapta az egyéniség és a személyiség közötti különbség magyarázatát – , hogy ez ugyanaz a tanítás, amit ő is megkapott: a *Paccika-Yana*-ról és az *Amita-Yana*-ról szóló tanításokról van szó. A fent említett két kifejezés a páli, szanszkrit, sőt, még a kínai-tibeti szakkifejezések helyes és szó szerinti fordítása is az egy adott egyéniségben összeolvadt számos *személyes entitás*ra – az ugyanabból a halhatatlan monádból kiáradó életek hosszú láncára. Vésd emlékezetedbe őket:

(1) A *Paccika-Yana* (szanszkritul „*Pratyeka*”) szó szerint azt jelenti: „személyes jármű” vagy *személyes Ego*, ami az öt alsóbb princípium együttese.

(2) Az *Amita-Yana* (szanszkritul „*Amrita*”) fordítása: „A halhatatlan jármű” avagy egyéniség, spirituális lélek, halhatatlan monád – az ötödik, hatodik és hetedik princípium kombinációja(*).

(*) Az újabb meglepetéseket és zavarodottságot elkerülendő azzal kapcsolatban, hogy az ötödik princípium a hatodik és hetedik társaságában marad, lapozz vissza a 3. laptól¹ kezdődő magyarázatokhoz.

K: Úgy tűnik számomra, hogy a dolgok menetének megértésében az eddigi egyik legnagyobb nehézségünk a hét princípium felosztásával kapcsolatos tudatlanságunkból ered. Ezekről azt mondják nekünk, hogy mindegyiknek megvan a maga hét alap-eleme. Megtudhatnánk valami többet ezek hétrétegű felépítéséről, különösen a negyedik és ötödik princípium esetében? Nyilvánvalóan ezek felosztásában rejlik a jövő és az itteni életünk számos pszichikus jelenségének titka.

V: Teljesen igazad van. De meg kell engedned nekem, hogy kételkedjek, vajon a kívánt magyarázatokkal megoldódnak-e a nehézségek, és tényleg képes leszel-e behatolni "a pszichikus jelenségek titkaiba". De mondd, kedves barátom, akit egyszer-kétszer volt

¹ Ezzel a Mester az e levél 5. kérdésére adott, és az azt követő magyarázatokra utalt. (A ford.)

szerencsém már hallani zongorázni az öltözködés és egy marhahúsos-bordóis vacsora közötti csendes szünetekben - megtennéd ugyanolyan kedvesen, mint az egyik könnyed keringőddel, hogy eljátszod nekem Beethoven egyik zongoraszonátáját? Kérlek, légy türelmes! Mert semmiképpen sem utasítanálak vissza. A negyedik és az ötödik princípiumot, gyökerekre és ágakra osztva, egy mellékelt lapon megtalálod majd, ha lesz időm azt elkészíteni. (*)

(*) *Nem* találtam rá időt. Egy-két napon belül elküldöm.

És most, mit gondolsz, meddig tudnál tartózkodni a kérdőjelektől?

Hű barátod,

K. H.

Ui. – Remélem, így már – a kérdéseire adott késedelmes válaszok ellenére – minden okot megszüntettem amiért szemrehányásokat érdekelhetnék, és ismét helyreállt a megbecsülésem. Te és Hume úr most több információt kaptatok az *A.E.* filozófiáról¹, mint amennyit tudomásom szerint beavatatlanoknak valaha is átadtak. A ti éleslátásotok, kedves barátom, már régóta sugallja, hogy ez nem annyira kettőtök egyesített személyes erőnyeinek – bár Hume úr, be kell vallanom, igen sokat hozzá tett ezekhez a *megtérése* óta –, vagy az én személyes preferenciámnak köszönhető bármelyikőtök iránt, hanem más és nagyon nyilvánvaló okoknak. Az összes laikus tanítványunk² közül ti ketten vagytok a legjobb jelöltek arra, hogy a közjó érdekében hasznosítsátok az így átadott tényeket. Úgy kell tekintenetek ezekre, hogy ti vagytok a letétkezelőik, és úgy kell felhasználnotok ezeket, hogy az egész Társulat javára váljanak; sokféle és minden hasznos módon újra és újra felidézve őket mindenhol, ahol jó célokat szolgálhatnak. Ha örömet akarsz szerezni transzhimalájai barátodnak, ne hagyd, hogy egyetlen hónap is elteljen anélkül, hogy írnál egy *Fragments-et* - legyen az hosszú vagy rövid - az újságod számára, majd kiadnád azt röpiratként³ is – ha már annak neveztétek el. A szerző neve lehet „K.H. laikus tanítványa”, vagy bármilyen más általad választott mód. Nem merem ugyanezt a szívességet kérni Hume úrtól, aki egy másik irányban már így is többet tett a tőle elvárhatónál.

Egyelőre válasz nélkül hagyom a kérdésedet a *Pioneer*-rel kapcsolatos dolgokról: mindkét oldalnak van némi igazsága. De legalább elhamarkodott döntést ne hozz. A *ciklus* végén vagyunk, és te kapcsolatban állsz a Teozófiai Társulattal.

Karmám kegyelméből – holnap válaszolok Hume úr hosszú és kedves, személyes levelére. Az utóbbi időben küldött sok oldalnyi kézírásos tanítás arról tanúskodik, hogy végre volt

¹ „*Arhat-Esoteric Philosophy*” rövidítése. (A ford.)

² Az eredeti kifejezés „*Lay Chela*” – jelentése kb. fogadalmat még nem tett Tanítvány. (A ford.)

³ Az eredeti szó „*pamphlet*”. (Itt ismét a „*Fragments of Occult Truth*” címen közölt kiadványokról van szó.) (A ford.)

ezekre némi szabad időm; foltos, pacás és javított kinézetük meg arról, hogy a szabadidőm darabkákból, állt össze, amiket gyakori megszakítások daraboltak fel, és hogy az írásmunkát itt-ott, néha szokatlan helyeken végeztem, olyan anyagokat használva, amikhez épp hozzáférhettem. Természetesen készíthettem volna egy - mind írásképp, mind megfogalmazás tekintetében - szép „lecsapatásos” kéziratot is, ha nem lenne a szigorú *Szabály*, ami megtiltja nekünk, hogy a legkisebb mértékben is okkult erőt használjunk céljaink érdekében addig, amíg minden lehetséges természetes módot ki nem próbáltunk és kudarcot nem vallottunk vele. Azzal vigasztalom magam leveleim nyomorúságos megjelenése miatt, hogy talán nem értékelitek őket kevésbé, hiszen jól példázzák az én személyes kiszolgáltatottságomat azoknak a hétköznapi bosszúságoknak, amelyeket ti, angolok, mindenféle eszközzel és készülékkel olyan zseniálisan a *minimálisra* csökkentetek. Ahogy hitvesed egyszer kedvesen megjegyezte, ezek a külsőségek nagyon jól elveszik a csoda ízét, és emberi lényekké, elképzelhető egyedekké tesznek minket – igazán bölcs gondolat, amit köszönök neki. H.P.B. kétségbe esett: a *Chohan* megtagadta M.-től az engedélyt, hogy idén a Fekete Sziklánál közelebb engedje, és M. felettébb hűvösen összecsomagoltatta vele a bőröndjét. Próbáld megvigasztalni őt, ha tudod. Bombayben egyébként is nagyobb szükség van rá, mint Penlor-ban. Olcott úton van Lanka felé, Damodar pedig felpakolt és egy hónapra Poona-ba ment, mivel ostoba önsanyargatásai és kemény munkája megroppantotta fizikai egészségét. Gondoskodnom kell róla, és talán el is kell vinnem, ha a dolgok a legrosszabbra fordulnának.

Most már tudok némi információval szolgálni a jelenségek előidézésének általunk való engedélyezésével kapcsolatos, oly sokat feszegetett kérdésről. Áldott honfitársaitok egyiptomi működése ¹ olyan helyi következményekkel járt az ott még eddig fennmaradt okkultisták csoportjára, és arra nézve is, aminek ők az őrzői, hogy tőlünk két adeptus már ott van és csatlakozott néhány drúz testvérhez, további három pedig úton van oda. Felajánlották nekem is a kellemetes lehetőséget, hogy szemtanúja legyek az emberi mézárszék működésének, de köszönettel elhárítottam ezt. Ilyen nagy vészhelyzetekre van felhalmozva az Erőnk, és ezért nem merjük divatos *Tamasha*²-ra pazarolni. Körülbelül egy hét múlva - új vallási szertartások, újabb csillogó buborékok várnak, hogy szórakoztassuk a gyermekeket, és ismét elfoglalt leszek éjjel-nappal, reggel, délben és este. Néha kicsit bánom, hogy a *Chohan*-oknak nem jutott eszébe az a boldogító ötletet, hogy nekünk is engedélyezzenek egy kis „kötetlen keretet”³ - némi szabadidő formájában. Ó, milyen kellemes a végső Pihenőre gondolni! A Nirvánára, ahol – „eggyé válunk az Élettel, és mégis – nem élünk”. Bizony, bizony! Miután személyesen meggyőződünk róla, hogy:

¹ Ezzel a Mester a kb. egy hónappal e levél kézhezvétele előtt elkezdődött angol-egyiptomi háborúra céloz, aminek eredményeként Egyiptom végül brit gyarmattá vált. (A ford.)

² Indiában szórakoztató célú, gyakran jelmezes, táncos, énekes előadásokat neveztek így. (A ford.)

³ Az eredeti kifejezés: „*sumptuary allowance*” – ez afféle szabadon felhasználható keretösszeg, vagy adómentes vagy kedvezményes adózású juttatás, amiből állami ill. cégvezetők vendégeik fogadásának költségeit fedezhetik. (A ford.)

„...a dolgok Lelke édes,
a Lét Szíve mennyei Pihenés—,”¹

... az ember bizony vágyik az örök *Pihenésre*!

Üdvözlettel,

K. H.

XVII. Levél

Kézhez véve: Simla, 1882. június.

Ezt a levelet eredetileg Sinnett úr írta K.H. Mesternek, ám ő a válaszait a kérdéseket tartalmazó papíron írta meg – vagyis mindketten küldők és címzettek is rajta. Azt nem tudjuk, hogyan jutott egyiküktől a másikhoz a levél, csak azt, hogy Sinnett úr Simlában kapta vissza, valamikor 1882. júniusában.

Ez, és a XVIII., valamint a XIX. levél együtt kezelendő, kérdéseket és válaszokat tartalmaznak korábban már felvetett témákhoz. A következő, XVIII. Levélben egyes témákat bővebben kifejt K.H. Mester az 1., 2., és 3. számú, valamint egy negyedik Függelékben, ami nem kapott számot. A XIX. pedig valójában nem különálló levél, hanem a XVIII. folytatása, csak valahogy rossz helyre került Sinnett úr levél-gyűjteményében. (*A ford.*)

(1) K: Néhány ötödik körös ember már elkezdett megjelenni a Földön. Miben különböznek ők a negyedik körös emberek hetedik földi inkarnációitól? Feltételezem, hogy az ötödik kör első inkarnációjában vannak, és hogy hatalmas előrelépést fognak elérni, amikor a hetedik körös emberek elérik a hetedik inkarnációjukat.

(1) V: Ők Anna Kingsford asszony és Maitland úr típusaihoz hasonló, látnokoki és tisztánlátói képességekkel született emberek; lehetnek ennek-vagy-annak az országnak nagy adeptusai; vagy zsenik – akár művészetekben, politikában, akár vallási reformok terén. Nincs fizikai megkülönböztető jegyük: ez még túl korai, csak később fog kialakulni. Így igaz. Az 1. számú Függelékben² találsz magyarázatot.

(2) K: De ha egy 1-5. körös ember az okkultizmusnak szentelné magát, és adeptussá válna, vajon elkerülhetné-e a további földi inkarnációkat?

(2) V: Nem, ha Buddhát kivételnek fogadjuk el – mivel Ő egy hatodik körös lény, aki olyan sikerrel fejezte be megelőző inkarnációit, hogy még az előtte indulókat is megelőzte. De hát ilyen egyetlen egy akad egymilliárd emberi teremtmény közül. Fizikai megjelenésében ugyanúgy különbözött a többi embertől, mint spiritualitásában és tudásában. Mégis, még ő is csak ezen a Földön kerülte el a további testet öltéseket; és amikor a hatodik kör harmadik Gyökérfajának utolsó embere is elhagyja majd ezt a Földet, a Nagy Tanítónak a következő

¹ Idézet Sir Edwin Arnold *The Light of Asia* c. költeményéből. (*A ford.*)

² Lásd a XVIII. Levelet. (*Szerk.*)

bolygón ismét testet kell öltenie. De mivel Ő korábban feláldozta a Nirvána boldogságát és nyugalomát embertársai megmentéséért, csak e magasabb rendű bolygó legmagasabb, *hetedik* Gyökérfajában kell majd testet öltenie. Addig is minden 10 000 évben „beárnyékol”¹ (mondjuk inkább, és tegyük hozzá, hogy már „beárnyékol”) egy kiválasztott egyént, aki jellemzően egész nemzetek sorsát változtatja meg. (Lásd *Isis*, I. kötet, 34-35 oldalakon az utolsó és első bekezdést.)

(3) K: Van-e spirituális értelemben bármilyen lényeges különbség férfi és nő között, vagy a nem pusztán egy születés véletlenszerű tényezője – hiszen az egyén végső jövője ugyanazt a lehetőséget biztosítja mindkét nemnek?

(3) V: Pusztán véletlen – ahogy mondod. Általában a véletlen műve, mégis az egyéni karma vezérli – egy korábbi születés erkölcsi adottságai, jellemzői és tettei.

(4) K: A Földön jelenleg élő civilizált nemzetek felsőbb osztályainak többségét, ha jól értem, a negyedik kör hetedik „fordulójába” tartozó embereknek (azaz a hetedik földi inkarnációjába tartozóknak) kell tekinteni. Az ausztrál őslakosokat tehát egy korai fordulóba tartozónak tekintsem? Melyikbe tartoznak? És a különböző fordulóban járó civilizált országok alsóbb, kevésbé fejlett társadalmi rétegeibe tartozó emberek vajon különböző korábbi, vagy csak az eggyel korábbi fordulóban járnak? És vajon minden hetedik fordulás ember a felsőbb osztályokban születik meg, vagy néhányan a szegények között is testet ölthetnek?

(4) V: Nem feltétlenül. A *te értelmezésed* szerinti kifinomultságnak, csiszoltságnak és ragyogó műveltségnek vajmi kevés köze van a magasabb Természeti Törvényeknek a dolgok menetére gyakorolt hatásához. Vegyünk egy hetedik fordulás afrikait vagy egy ötödik fordulás mongolt. Ha a bölcsőből kiveszed őket és megfelelő neveltetést kapnak, a fizikai megjelenésüktől eltekintve a legragyogóbb és legkiválóbb angol főnemessé formálhatod őket. Mégis, csupán külső jegyeikben intellektuális papagájok lesznek. (Lásd a 2. számú függelék.)

(5) K: Az Öreg Hölgy azt mondta nekem, hogy ennek az országnak a lakossága bizonyos tekintetben kevésbé fejlett, mint az európai, bár spirituálisabb. Ők ugyanazon kör alacsonyabb fordulójában járnak, vagy a különbség inkább valamilyen nemzeti szintű ciklusnak tudható be, amelynek semmi köze az egyéni fejlődéshez?

(5) V: India népeinek többsége az ötödik emberi faj legrégebbi vagy legkorábbi ágához tartozik. Arra kértem M.-t, hogy levelét a tanult etnográfusok és természettudósok legfrissebb

¹ Az eredeti kifejezés: „*overshadow*”. Ilyen eseteken egy spirituálisan igen magasán fejlett (mondhatni isteni) lény egy része mintegy összekapcsolódik a „beárnyékol” személy földi lényével, ezzel mintegy megosztva vele a saját tudását, hatalmát, képességeit. A keresztény vallás hagyományai és írásai között is találhatók hasonló eseményekről feljegyzések vagy tanúságtételek, bár azok többnyire átmeneti jellegűek voltak. Itt a két lény tartós - talán a „beárnyékol” egész földi életére szóló - egyesüléséről lehet szó. (A *ford.*)

tudományos elméletének rövid összefoglalásával zárja, így megspórolva magamnak ezt a munkát. Olvasd el, amit ír, majd lapozz a 3. Függelékhez.

K: Hogyan magyarázható meg „Ernestnek” és Eglinton másik vezetőjének működése? Vajon ők Elementárisok, akik belőle merítik tudatos vitalitásukat, vagy csak álruhában játszadozó elementálok? Amikor „Ernest” átvette azt a *Pioneer* jegyzetlapot, hogyan sikerült neki médiumi képességek felhasználása nélkül véghez vinni ezt?

V: Biztosíthatlak arról, hogy nem érdemes neked az „Ernestek”, „Joeyk” és a „más vezetők” valódi természetét tanulmányozni, mert hacsak nem ismered a *pusztuló* elementál-salak, valamint az emberben lévő hét princípium fejlődésének útjait, soha nem leszel képes megérteni, mik is ők *valójában*; nincsenek kötelező törvények számukra, és aligha várható el tőlük, hogy barátaik és tisztelőik felé az igazság, a titoktartás vagy a türelem erényeit mutassák. Ha valakiben rokon vonásokra lelnek, mint egyes lélektelen fizikai médiumok esetében, akkor egymásra lelnek. Ha nem - jobb, ha nem keresed a társaságukat. Csak a hozzájuk hasonlókhöz – médiumokhoz – vonzódnak; és a velük való kapcsolatfelvétel nem csak úgy megtörténik, hanem *kierőszakolják* azt a jelenségek iránt vonzódó és abból haszonra szert tevő ostoba és bűnös emberek. Lehetnek Elementárisok vagy elementálok – de legjobb esetben is csak alantas, kártékony, lealacsonyító fecsegést lehet velük folytatni. Túl sok tudást akarsz egyszerre megkapni, kedves barátom; nem fogadhatod be egyetlen nekirugaszkodással az összes misztériumot. Lásd azonban a Függeléket - amely valójában egy egész levél.

Nem ismerem Subba Row-t – ő M. tanítványa. Ő legalább is nagyon keveset tud rólam. Ám azt azért tudom, soha nem menne bele, hogy Simlába jöjjön. De ha Morya utasítja őt, Madrasból fog tanítani, azaz kijavítja a kéziratokat, ahogy M. is tette, kiegészítésekkel látja el azokat, válaszol a kérdésekre, és *nagyon-nagyon* hasznos segítő lesz. A legmélyebb tisztelettel és imádattal tekint H.P.B. -re.

K. H.

XVIII. Levél

Kézhez véve: Simla, 1882. június.

Ez, és a XVII., valamint a XIX. levél együtt kezelendő, kérdéseket és válaszokat tartalmaznak korábban már felvetett témákhoz. Ebben a Levélben a XVII.-ben említett egyes témákat bővebben kifejt K.H. Mester. A XIX. pedig valójában nem különálló levél, hanem a XVIII. folytatása, csak valahogy rossz helyre került Sinnett úr levél-gyűjteményében. (*A ford.*)

Függelékek

1. Minden szellemi egyednek hatalmas evolúciós utat kell bejárnia, egy óriási körkörös folyamatot kell lebonyolítania. Először is – a nagy *Maha manvantarikus* körforgás legelső bolygójától kezdve az embert hordozó bolygók utolsójáig mindegyiken, a monádnak hét egymást követő emberi fajon kell áthaladnia. A majomszerű ember egykori, beszédképtelen leszármazottjaitól (ami nagyon más volt, mint a ma ismert példányok) indulva a jelenlegi *ötödik* fajig, vagy inkább változatig fejlődött, és még két jövőbeni fajon át kell, hogy tovább fejlődjön, mielőtt a Föld bolygón bevégezné pályafutását; majd innen tovább lép a következőre, egyre magasabbra és magasabbra. De figyelmünket csak erre a bolygóra korlátozzuk. Mind a hét faj hét elágazást bocsát ki a Szülőágból: és ezek mindegyikén keresztül *kell* haladnia és itt fejlődnie *kell* az embernek, mielőtt tovább lépne a következő, magasabb rendű fajba; és ezt – mind *a hét* fajban. Nos, talán elkerekedik a szemed kedves barátom, és megdöbbenél, de – így van. Az ágak az emberiség – fizikailag és spirituálisan – eltérő jellegzetességekkel bíró csoportjait jelképezik, és senki sem hagyhat ki egyetlen létrafokot sem. Mindezek ellenére nincs olyan fajta reinkarnáció, amelyet a londoni látnoknő – A.K.¹. asszony – tanít, mivel az újjászületések közötti időtartamok messze túl hosszúak ahhoz, hogy ilyen fantasztikus elképzelésnek valóság alapja lehessen. Kérlek, ne feledd, hogy amikor „emberről” beszélek, a jelenlegi, miénkhöz hasonló emberi lényekre gondolok. Van számtalan másik, intelligens lényeket hordozó bolygólánc is – a mi Naprendszerünkben és azon kívül –, és e lények is a fejlődési létra csúcsai vagy koronái a saját rendszerükben. Némelyik – fizikailag és intellektuálisan – alacsonyabb, mások mérhetetlenül magasabb fejlettségi szinten állnak, mint a mi láncunk embere. De azon túl, hogy megemlíjtük őket, ezekről most nem fogunk beszélni.

Minden fajban tehát az embernek hét egymást követő be- és kilépésen kell keresztülmennie, és az értelmét fokozatosan fejlesztenie kell a legalacsonyabbtól a legmagasabb szintűig. Röviden, földi ciklusa a fordulóival és *al-fordulóival* a Nagy Ciklus pontos megfelelője – kicsiben. Ne feledjük el ismét, hogy még ezek között a különleges „fajon belüli reinkarnációk” között is óriásiak az időközök, mivel még a legbutább afrikai busmannak is le kell aratnia karmája termését ugyanúgy, mint a nála talán hatszor értelmesebb busman testvérének. Etnográfusaitok és antropológusaitok jól teszik, ha mindig észben tartják a hetességnek ezt a megkerülhetetlen törvényét, amely a természet munkájában mindenhol megmutatkozik. A protestáns teológia nagymesterének számító néhai Cuvier²-től – akit Bibliával telített elméje arra készítetett, hogy az emberiséget mindössze három különböző fajra ossza – egészen Blumenbachig³ - aki ötre osztotta fel őket – mindannyian tévedtek. Egyedül Pritchard⁴ - aki mintegy prófétaként hetet javasolt

¹ Anna Kingsfordról van szó. (A ford.)

² Georges Cuvier francia tudós, a XVII-XIX. sz. fordulóján a természettudomány és zoológia és paleontológia jelentős alakja volt. A Darwin-féle evolúciós elmélet kritikájaként azt hirdette, hogy az emberiség három – kaukázusi (fehér), mongol (sárga) és etiópiai (fekete) – fő fajra osztható fel. (A ford.)

³ Johann Friedrich Blumenbach, német orvos és természettudós, aki a koponya jellegzetességei alapján öt különböző fajra osztott fel az emberiséget. (A ford.)

⁴ James Cowles Prichard, angol orvos és etnológus. A XIX. században egy, az emberiség fejlődéstörténetét tárgyaló alapos, átfogó tanulmány szerzője volt. (A ford.)

- jár közel az igazsághoz. A *Pioneer* H.P.B által hozzám eljuttatott június 12-i számában olvastam egy A.P. W.-től származó levelet a majomemberrel kapcsolatos elméletről, amely a darwini hipotézis kiváló áttekintését tartalmazza. A 6. oldal 1. hasábjának utolsó bekezdését - néhány hibától eltekintve – nagyjából az évezred legnagyobb jelentőségű felismerésének tekinthetnénk - ha felfigyelnének rá. A 21. (alulról számolva) sortól számított kilenc sor egy olyan tényt tár elénk, amelynek bizonyítását még kevés természettudós hajlandó elfogadni. Az ötödik kör ötödik, hatodik és hetedik fajai, ahogy minden egymást követő faj is, együtt - mondhatni lépést tartva - fejlődik a "Nagy Ciklus" köreivel; így az ötödik kör ötödik fajának már jól észlelhető fizikai és intellektuális, valamint erkölcsi különbségeket kell mutatnia körének negyedik "fajával" vagy "földi inkarnációjával" összehasonlítva; így hát igazad van abban, hogy "hatalmas előrelépést fognak elérni, amikor az ötödik körös emberek elérik a hetedik inkarnációjukat".

2. Sem a gazdagság, sem a szegénység, sem a magas vagy alacsony rangú származás nem befolyásolja, mert mindez a karmájuk eredménye. Annak, amit ti civilizációnak neveztek, szintén nincs sok köze a haladáshoz. Az igazi próbatétel a belső, spirituális emberé, a fizikai agy megvilágosítása a spirituális vagy isteni intelligencia fényének segítségével. Az ausztrál őslakók, az eszkimók, a busmanok, a veddák¹ stb. mindannyian annak az ágnak az oldalhajtsái, amelyet ti "barlangi embereknek" neveztek – vagyis a *harmadik* fajnak (a ti tudományotok szerint a másodiknak), amely a bolygón kifejlődött. Ők a hetedik fordulás barlangi emberek leszármazottjai, olyan maradványok, "amelyek megszűntek tovább fejlődni, az élet hanyatló formái, és a létért folytatott küzdelemben végül a kihalás vár rájuk", hogy *levelező partnered* szavaival illusztráljam a kérdést. Lásd az "*Isis Unveiled*" I. fejezet, 1. oldalt: "Az isteni Lényeg (Purusha) mint egy fénylő ív, kört rajzol – a *Maha manvantarikus* láncot; és miután elérte a legmagasabb pontot (vagyis a kiindulópontját), újabb körbe kezd és visszatér a Földre (először az első bolygóra), újabb körében egy magasabb típusú emberiséget hozva magával „- és ez hétszer játszódik le. Földünkhöz közeledve egyre árnyékosabb lesz, mígnem a Földet elérve olyan fekete lesz, mint az éjszaka –” azaz *külsőleg* anyagba merülve, a Szellem vagy *Purusa* már az első öt princípium által alkotott ötrétegű páncél alatt rejtőzik. Most nézd meg az 5. oldalt, ahol három sornál az „emberiség” szó helyett olvass „*emberi fajokat*”, a „civilizáció” szót pedig helyettesítsd azzal, hogy „*az adott faj spirituális evolúciója*”, és máris megkapod az igazságot, amelyet akkor, a Teozófiai Társulat kezdeti, útkeresési időszakában még leplezni kellett.

Lásd továbbá a 13. oldal utolsó bekezdését és a 14. oldal első bekezdését, és vedd észre a Platónról szóló aláhúzott sorokat. Ezután lásd a 32. oldalt, emlékezve az ott kiszámított *manvantara* időszak és a *Maha manvantara* közötti különbségre (*hét* - két *pralaya* közötti - teljes kör, mindegyikben a négy *Yuga* hétszer tér vissza, *minden faj számára egyszer*). Miután eddig eljutottál, vedd elő a tollad, és számolj. Ez káromkodásra fog készíteni – de ez nem fog sokat ártani a karmádnak: az süket a pusztá szóbeli trágárságra. Olvasd el

¹ Sri Lanka őslakóinak egy csoportja. (A ford.)

figyelmesen ezzel (nem a káromkodással, hanem az evolúcióval) kapcsolatban a 301. oldalon az utolsó sort: "és most egy misztérium következik...", és folytasd a 304. oldalon. Nos, "Isis" fátylát végül *nem* téptük le, de elég nagy szakadások keletkeztek rajta ahhoz, hogy futó pillantásokat lehessen vetni arra, ami mögötte rejlik, ezt már a tanuló saját intuíciónak kell kiegészítenie. Ebben a különféle filozófiai és ezoterikus igazságokat bemutató, szándékosan homályosan fogalmazott idézetek kavalkádjában felsejlik tanításunk, amelyet - még ha csak részben is - de most először fedünk fel európaiaknak.

1. Ahogy a jegyzeteidre adott válaszügyben is írtam, India népeinek többsége – a *sémíták*(?) mogulok¹ kivételével – a jelenlegi *ötödik* emberi faj legrégebbi ágához tartozik, amely több mint egymillió évvel ezelőtt fejlődött ki Közép-Ázsiában. Mivel a nyugati tudomány alapos okkal jutott arra az elméletre, hogy az emberek már 400 000 évvel a ti időszámításotok előtt is lakták Európát, ez az állítás nem okozhat olyan sokkot számodra, hogy lemondj a vacsora melletti borivásról. Ázsiában azonban, akár csak Ausztráliában, Afrikában, Amerikában és a legészakibb európai régiókban több van a negyedik faj hetedik fordulós embereiből - sőt, Európában a harmadik faj (t.i. a barlanglakók és ibériaiak²) tagjaiból is -, mint Európában, és több az ötödik kör első fordulásaiból is, hiszen az európai ágaknál idősebbek a mieink, és így természetesen korábban is léptek színre. Az, hogy civilizáltságban és kifinomultságban „kevésbé fejlettek”, vajmi kevésbé zavarja a spiritualitásukat. A karma egy olyan állat, amely közömbös a magassarkú cipőkkel és a fehér kesztyűkkel szemben. Késeitek, villáitok, operáitok és szalonjaitok ugyanúgy nem fognak jobban követni titeket a fejlődési utatokon, mint ahogy a Brit Esztéták őszi-leveél színű ruhái sem akadályozzák meg tulajdonosaikat és viselőiket abban, hogy azok között szülessenek újra, akiket a soron következő, hatodik és hetedik kör emberei a „Királyi Társaság”-korszak húst evő és alkoholt ivó „vadembereinek” fognak tekinteni – bármit is vigyenek véghez. Töletek függ, mennyire teszitek halhatatlanná a neveteket azzal, hogy rákényszerítsétek a jövőbeli magasabb fejlett fajokat arra, hogy amikor a jelen korszakot szakaszokra osztják, a mostanit „Pleisztó-Sinnett³” kornak nevezzék el. De ez soha nem történhet meg mindaddig, amíg az elvégzendőkhöz úgy álltok hozzá, hogy „a most kitűzött célokat ésszerű mértékletesség és önuralom mellett lehet elérni”. Az okkult tudomány nagyon féltékeny úrnő és a kényelmesség, önkényeztetés árnyékát sem tűri meg; és a vele való kapcsolat nemcsak a házasság szokásos menetére, de a húsevésre és borivásra nézve is „végzetes”. Attól tartok, hogy amikor a hetedik kör régészei egy napon kiemelik és feltárják a majdani Pandzsáb-beli Pompejít – Simla-t -, ahelyett, hogy a teozófiai

¹ A Mogul Birodalom a XVI. századtól 1857-ig uralkodott India északi és középső részén. Ez a dinasztia és uralkodói réteg azonban nem sémíták, hanem mongol-török eredetű volt. (A ford.)

² Itt nem a mai Spanyolország népeiről, hanem azokról a csoportokról van szó, akik a Római Birodalom és a vaskor előtti időkben az ibériai félsziget déli és keleti részét lakták. (A ford.)

³ Értsd: „Sinnett előtti” korszak. (A ford.)

„eklektika”¹ értékes ereklýéire bukkannának, csupán „kötetlen keretből”² fedezett néhány megkövesedett tárgy üvegszerű maradványát fogják kihalászni. Ez a legfrissebb, Tzigadzéban hallott jóslat.

És most az utolsó kérdésről. Nos, ahogy mondtam, a „szellemi vezetők” lehetnek elementálok és Elementárisok is, és még csak nem is egy tisztességes „fele-fele” arányban jók és rosszak, hanem ezek képezik a habot a médiumok világának söröskorsóján. Az afféle jegyzetlap „eltüntetések” E.³ kalkuttai tartózkodása idején, G. asszony környezetében gyakorolták be – mivel ő gyakran kapott tőled leveleket. Akkoriban könnyű volt e lények számára, hogy kövessék E. tudat alatti vágyát, és további szétbontott részecskéket vonzzanak magukhoz a dobozodból, majd ezekből egy másolatot rakjanak össze. Erős médium, és ha nem lenne veleszületett módon jó természete, továbbá más jó tulajdonságai, melyeket erősen leront a hiúság, a lustaság, az önzés, a pénzsóvárság; és ha nem társulna ezekhez a modern civilizáció egyéb tulajdonságaival együtt az akarat teljes hiánya, akkor kiváló *Dugpa*⁴ lehetne belőle. Mégis, ahogy mondtam, minden porcikájában „jó ember”; természeténél fogva igazmondó, kellő önuralommal bír – így épp az ellenkezője amazoknak. Én megtenném, ha megmenthetném őt...

A levél további részét korábban elveszítettnek hitték. Ám valójában csak rossz helyre került Sinnett úr hagyatékában, és csak jóval a fordítás alapjául szolgáló könyv kiadása után jöttek rá, hogy a Barker-féle számozás szerinti a XCV. Levél a XVIII. elveszítettnek hitt folytatása. De mivel a magyar fordítás az 1923. évi kiadású könyvre alapoz, nem változtattuk meg benne a sorrendet és a fejezetek tartalmát, hanem az olvasónak kell a XVIII. Levél folytatásáért ellapozni a XCV. Levélhez a 493. oldalra, majd vissza lapozni ide a következő, XIX. Levélhez. (A ford.)

XIX. Levél

Ez az írás K.H. kézírásával készült, és nem a szó szoros értelmében vett levél, hanem megjegyzéseket tartalmaz egy Sinnett által készített levélhez. Pontosabban a kérdéses levél - *Letter on Theosophy* – mellékletének szánt íráshoz (*Proofs*) csatolták. Kézhez véve 1882. augusztus 12-én. (Szerk.)

A *Letter on Theosophy* azért készült, hogy azt a címzettje, Stainton Moses segítségével leközlőjké a londoni spiritiszták körében tekintélyes ottani magazinban, a *Light*-ban. Levelében Sinnett egy külön részt (*Proof*) szentelt olyan dolgoknak, amiket a teozófiai eszmék mellett szóló bizonyítéknak szánt. Ezeket előzetesen elküldte véleményezésre K.H. Mesternek. A XIX. Levélben a Mester ezekhez fűzött megjegyzéseit olvashatjuk. A fordítás alapjául szolgáló műben nem szerepelnek a mondatok, amikhez a Mester a megjegyzéseit fűzte, de a magyar változat készítésekor ezek is ismertek voltak. Mivel az érthetőséget nagyban javítja, ha az olvasó tudja, mire

¹ Finom célzás a „*Simla Eclectic Theosophical Society*” -re. Bővebben erről lásd a 85. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

² Az eredeti kifejezés a „sumptuary allowance”, ami afféle szabadon felhasználható keretösszeg, vagy adómentes vagy -kedvezményes adózású juttatás, amiből állami ill. cégvezetők vendégeik fogadásának költségeit fedezhetik. Itt inkább finom iróniával az ilyen keretből fedezett vigalmak „kövületeire” utalhat a Mester. (A ford.)

³ William Eglintonról, egy híres médiumról van szó, aki indiai tartózkodása alatt G. asszony (Alice Gordon) vendége volt. (A ford.)

⁴ Tibetben a fekete mágusokat, boszorkánymestereket nevezik így. (A ford.)

vonatkozik a Mester megjegyzése, ezért feltüntettem azokat is, de a világos megkülönböztethetőség végett a normál szövegtől eltérő betűtípussal. (A ford.)

Sinnett úr ezt írja S. Moses-nek szánt levelében: „Mivel nincsenek korábbi ismeretei az okkult tanítások területéről (*)... nehezen tudom elmagyarázni a vizsgált dolgok állapotát... és annak módját, ahogyan a Természet jutalmazza és bünteti gyermekeit az életükben elkövetett tetteikért...”

(*) (hiszen ez a tények jelenlegi állása, amint ez az adeptusok előtt ismert, és amiről ugyanolyan biztonsággal meggyőződtek, mint ahogyan a csillagászok a bolygók mozgásáról).

Ehhez fűzte K.H. Mester az alábbi megjegyzést:

Igen; bizony jól ismert, és erről biztonsággal meggyőződtek az adeptusok, akik elől—

*"Semmilyen függöny el nem rejti az Elíziumi szférákat
Sem ezeket a szegény, félig átlátszó porhéjakat;
Mert mindaz, ami elvakítja a szellem látását,
csak a büszkeség, a gyűlölet és a kéjvágy...¹"*
(Nem publikálásra szánt)

Valamivel lejjebb a levelében Sinnett azt írja, hogy: „A balesetek áldozatai és az öngyilkosok, bár ritkán, de néha médiumokon keresztül kommunikálhatnak velünk és az, ami ilyenkor kommunikál, az az egykor élő ember valódi lény, néhány kivételes esettől eltekintve, amelyekről a továbbiakban...” Ide kapcsolódik a Mester alábbi megjegyzése:

Ezek kivételes esetek, barátom. Az öngyilkosok képesek erre, és nemritkán meg is teszik, de a többiek esetében nem így van. Azok közül a jók és tiszták csendes, boldog álmodást alszanak, tele földi életük boldog képeivel, és fogalmuk sincs arról, hogy már örökké túl vannak azon az életen. Akik sem jók, sem rosszak nem voltak, álomtalanul, mégis csendesen alszanak; míg a gonoszok durvaságukkal arányosan, egy évekig tartó rémálom kínjait szenvedik el: gondolataik élőlényekké, gonosz szenvedélyeik valóságos anyaggá válnak, és visszahull fejükre mindaz a szenvedés, amit másokra halmoztak. Ha leírnánk, mi a valóság és a *tény* erről az állapotról, sokkal szörnyűbb poklot tárna elénk, mint Dante képzeletének szülötte.

XX./A Levél

Ezt a levelet A.O. Hume írta K.H. Mesternek valamikor 1882 augusztusában. Majd a Mester e levél hátoldalán írta meg és küldte el válaszáat, amit a címzett 1882. augusztusában kapott meg Simlában.

A levél a XX./B Levéllel és XX./C Levéllel együtt kezelendő. Megértésükhöz némi háttérmagyarázat szükséges, ami nélkül a Mestertől kapott válaszokkal együtt nagyon zavarosnak tűnhetnének. A keletkezésük története a

¹ Ez a versrészlet egy kissé módosított idézet Thomas Lake Harris angol költő és spiritiszta verséből, ami 1848-ban jelent meg először nyomtatásban. (A ford.)

következő: 1881. októberében „Halál” címmel megjelent egy olvasói cikk a *The Theosophist*-ban Eliphas Lévi neve alatt, ami számos nézetkülönbséget hozott felszínre a teozófus olvasók körében. A lap ugyanazon számában megjelent a „*Fragments of Occult Truth*” sorozat egy újabb részlete is. Az egyik olvasó és Társulati tag, bizonyos N.D. Khandalavala úr (e nevek a levelekben is feltűnnek majd) írt a szerkesztőnek, hogy a *Fragments* cikkben, és a „Halál” cikkhez írt szerkesztői megjegyzésben olvasottak homlokegyenest ellentmondanak egymásnak, és kérte a szerkesztőségtől ennek feloldását. H.P.B. ezzel K.H. Mesterhez fordult, aki levelét azzal a megjegyzéssel küldte vissza, hogy a korábban adott tanítások után ezt a feladatot Sinnett úrra bízta. H.P.B. eljuttatta ezt a kérést hozzá, majd Sinnett úr az ügygel kapcsolatban felkereste (az akkor épp Simlában tartózkodó) Hume urat (a *Fragments* cikk íróját). Ő épp egy újabb *Fragments* cikken dolgozott, és beszélgetésük közben Hume úrban újabb kérdések merültek fel, amiket tisztázandó, megírta ezt, a XX./A Levelet K.H. Mesternek.

Ezt követően Sinnett úr is elvégezte a K.H. Mester által rábízott munkát, és megkísérelt tisztázni néhányat Khandalavala úr felvetései közül, majd elküldte azt H.P.B.-nek. Ez lett a XX./B Levél.

H.P.B. ez után eljuttatta ezt a (XX./B) levelet K.H. Mesterhez, aki a XX./C levélben válaszolt mindkettőjük (azaz a XX./A és XX./B) levélben feltett kérdéseire, mégpedig Sinnett és Hume úr leveleinek (XX./A, XX./B) hátoldalain, kiegészítve ezeket néhány hasonló méretű lappal.

A XX./C levél gondolatmenetének követése tehát nem könnyű feladat, de a Mester próbálta ezt elősegíteni a kérdések alkalmas jelöléseivel. Ennek részeként a XX./A és XX./B levélben bizonyos részeket kék ceruzával aláhúzott, mondatokat, bekezdéseket bekarikázott, megszámozott, „X”-el jelölt meg. Az általa aláhúzott szavak, bekarikázott mondatok a magyar változatban aláhúzottak, és az általa alkalmazott számozás és „X” jelek a magyar változatban kerek zárójelek () között jelenik meg. (A ford.)

Drága Mesterem,

A *Fragments* sorozat III. részéről, amelyekről hamarosan híreket fog kapni, azt mondtam, hogy messze nem kielégítő, bár mindent tőlem telhetőt megtettem vele.

Szükséges volt a Társulat tanításait egy újabb résszel kibővíteni, hogy fokozatosan felnyissam a spiritiszták szemét. Így legsürgetőbb kérdésként bemutattam az öngyilkosságot elkövetőkkel stb. kapcsolatos nézeteket, amelyeket ön S.-nek írt utolsó levelében közölt.

Nos, ez az, ami a legkevésbé kielégítőnek tűnik számomra, és számos olyan kérdést vet fel, amelyekre nehéz lesz válaszolnom.

Elsődleges tanításunk az, hogy az objektív szeánsz-szoba jelenségek többsége burkoknak tulajdonítható - olyanoknak, amik 1 ½ vagy a 2 ½ princípiummal bírnak, vagyis amelyek teljesen elszakadtak a hatodik és hetedik princípiumuktól.

De további (1) eshetőségként elismerjük, hogy akadnak olyan szellemek, akik 5. és 4. princípiummal rendelkeznek, nincsenek teljesen elszakítva a hatodiktól és hetediktől, és szintén lehet szerepük szeánsz szobák történeteiben. Ezek az öngyilkosok szellemei, valamint a balesetek vagy erőszak áldozatai. Itt a tanítás az, hogy az élet minden egyes hullámának el kell érnie a neki kijelölt partot, és a nagyon jók kivételével minden, az alsóbb princípiumaitól idő előtt elszakadt szellemnek a földön kell maradnia, amíg el nem érkezik természetes halálának előre kitűzött órája.

Nos, eddig minden rendben is volna, de ha ez így van, világos, hogy korábbi tanításunkkal ellentétben a burkok kevesen, a szellemek pedig sokan kell, hogy legyenek.

(2) Hiszen az öngyilkosok eseteit nézve - akár tudatos, akár tudattalan állapotban vannak - mi a különbség az olyanok között, akik kilöcsantják az agyukat, halálra isszák, nőzik, vagy agyondolgozzák, -tanulják magukat? Mindegyik esetben egyformán ki kell várniuk a természetes halál óráját, és egy szellem, nem pedig burok lesz az eredmény. Vagy mi a különbség azok esetei között, akiket gyilkosságért akasztanak fel, csatában, vasúti balesetben vagy lőporrobbanásban halnak meg, vagy vízbe fulladnak, halálra égnek, vagy kolera, pestis, dzsungelláz vagy bármely olyan, ezer és egy járványos betegség viszi el őket, amiknek csírái nem voltak kezdetől fogva benne voltak a szervezetükben, hanem csak akkor kapták el ezeket, amikor egy adott helyre mentek, vagy egy adott tapasztaláson mentek keresztül, és akár el is kerülhették volna? Nekik is ugyanúgy minden esetben ki kell várniuk természetes haláluk óráját, és egy szellem, nem pedig egy burok lesz az eredményt.

Angliában számítások szerint a lakosságnak kevesebb mint 15%-a éri el a normális halálhoz tartozó kort – és a lázra, éhínségre és azok következményeire tekintettel attól tartok, hogy a százalékos arány itt sem sokkal jobb, még azzal együtt sem, hogy az emberek itt többnyire vegetáriánusok, és általánosságban kevésbé kedvezőtlen higiéniai körülmények között élnek.

Mindebből eredően a spiritiszták összes fizikai jelenségeinek túlnyomó részét nyilvánvalóan ezeknek a szellemeknek, és nem burkoknak kellene tulajdonítanunk. Örömmel venném, ha további információkat kapnék erről a kérdésről.

Van egy második pont is: (3) ahogy én tudom, igen gyakran a természetes halált halt, átlagos fejlettségű, de nagyon jó emberek szellemei néhány naptól néhány évig terjedő ideig a Föld légkörében maradnak. Miért nem tudnak az ilyenek kommunikálni velünk? Mert ha képesek, akkor ez egy nagyon fontos pont, amely felett nem szabadott volna elsiklani.

(4) Harmadszor pedig tény, hogy szellemek ezrei mutatkoznak meg tiszta körök számára, és a legmagasabb szintű erkölcsiséget tanítják, sőt, amit mondanak, az nagyon is hasonló a láthatatlan világgal kapcsolatos igazságokról szóló tanításokhoz (erről tanúskodnak Allan Kardec¹ könyvei, amelyekben oldalról oldalra találkozunk mindazzal, amit ön tanít). Így ésszerűtlen azt feltételezni, hogy ezek burkok vagy gonosz szellemek. De ön nem hagyott nekünk lehetőséget, hogy feltételezhessük nagyszámú tiszta, magasan fejlett szellem közreműködését – é amíg megfelelően ki nem fejtí az egész elméletet, és abban nem lesz meg megfelelő helye az ilyen, számomra teljesen megalapozott ténynek tűnő jelenségeknek, soha nem fogja megnyerni a spiritisztákat. Attól tartok, ez ismét a régi történet – az igazságnak csak egy részét tárják fel nekünk, a többit pedig visszatartják. Ha így van, akkor az csupán a Társulat

¹ Allan Kardec volt az írói álneve Hippolyte Léon Denizard Rivail-nek. Ő már 1869-ben, még a Teozófiai Társulat megalapítása előtt meghalt, de az ő könyvei és az általa alapított folyóirat voltak azok, amik lerakták a spiritizma mozgalom alapjait. (A ford.)

torkát vágja el. Jobb semmit sem elmondani a külvilágnak, mint féligazságokat és részleges tanításokat adni, amelyeket azonnal észrevesznek, ennek eredményeként pedig még azt is megvetően elutasítják, ami igaz benne, mert nem tudják elfogadni annak részleges voltát.

Szeretettel,

A.O. Hume.

XX./B Levél

Ezt a levelet Sinnett úr írta H.P.B.-nek, és részben e levél lapjainak hátoldalára írta K.H. a válaszait (XX./C) Hume úr kérdéseire is. (Szerk)

További részletekért és háttér információkért az olvasó nézze meg a XX./A Levél fordítói megjegyzését. (A ford.)

Drága Öreg Hölgyem,

Azonnal elkezdtem írni a választ N.D.K¹. levelére, így, ha K. H. valóban komolyan gondolta, hogy rögtön a "következő" - vagyis az augusztusi - *Theosophist* számban megjelenjen, akkor talán még időben odaérhet. De hamarosan belegabalyodtam a részletekbe. Természetesen nem kaptunk olyan információt, amely világosan lefedi a most felvetett kérdést, bár feltételezem, hogy képesnek kellene lennünk összerakni a részleteket egy válaszba. Az igazi nehézség azzal kapcsolatos, hogy valódi magyarázatot adjunk az ön Eliphas Lévi² októberi cikkéhez fűzött megjegyzéseiben kifejtett talányára. Ha az emberiség jelenlegi fajának sorsára utal, akkor az állításai, miszerint az Egók köztes rétege és többsége³ kivettetik a természetből vagy megsemmisül, teljes ellentmondásban vannak K.H. tanításaival. (#⁴) Hiszen nem halnak meg emlékezet nélkül, ha megőrzik az emlékezetüket a Devacsánban, és ismét visszanyerik az emlékezetüket (még a múltbeli személyiségekről is, mint egy könyv lapjait) a Teljes Egyéni Tudatosság időszakában, amely megelőzi az Abszolút Tudatosságot a Para Nirvánában.

De eszembe jutott, hogy E.L. talán az emberiséggel, mint egészszel foglalkozott, nem csupán a negyedik kör embereivel. Úgy tudom, hogy nagyszámú ötödik körös személyiségre vár az a sors, hogy elpusztuljon, és ezek lehetnek az általa köztesnek, haszontalannak nevezett részei az emberiségnek.

¹ N.D. Khandalavala. Lásd a XX./A levél előtti fordítói magyarázatot. (A ford.)

² Eliphas Lévi Zahed, valódi nevén Alphonse Louis Constant a kor egyik legnagyobb hatású ezoterikus írója, kabbalista és (gyakorlati) okkultista is volt. Blavatskyné többször hivatkozik írásaira a Titkos Tanításban is. (A ford.)

³ Ezzel Eliphas Lévi cikkének az egyik állítására utal, ami így szólt: „Ahhoz, hogy halhatatlanná váljon Istenben, az embernek Istennel kell azonosítania magát; ha a gonoszban akar halhatatlanná válni, akkor a Sátánnal... e két végtel között vegetál és hal meg erre emlékezés nélkül az emberiség haszontalan része.” (A ford.)

⁴ Lásd a XX./C levélben K.H. Mester válaszát erre. (A ford.)

De az egyes spirituális monádok - ahogy én értem a dolgot - nem pusztulnak el, bármi is történjen, és ha egy monád eléri az ötödik kört úgy, hogy minden korábbi személyisége megőrződik majdani felhasználásra váró „könyve” lapjain, akkor őt nem dobnák ki és semmisítenék meg azért, mert ötödik körös oldalai közül néhány "kiadásra alkalmatlan". Tehát ismét nehéz a két állítás összeegyeztetése.

(X¹) De elképzelhető az, hogy egy spirituális monád, bár túléli a harmadik és negyedik körös oldalainak elvesztését, nem élheti túl az ötödik és hatodik körös oldalakét? Az a kudarc, hogy nem él jó életet ezekben a körökben, az egész egyén megsemmisülését jelentené, aki így soha nem fog eljutni a hetedik körbe.

De másrészt, ha így lenne, az Eliphas Lévi-esetet nem tudnánk alátámasztani egy ilyen hipotézissel, mivel azok az egyének, akik a rossz oldalán váltak a természet munkatársaivá, maguk is megsemmisülnének (XX²) bármelyik bolygón legyenek is, annak ötödik és a hatodik kör közötti elhomályosodásakor – ha nem már a negyedik és ötödik közötti idején, hiszen ahogy azt mondják nekünk, minden körhöz tartozik egy elhomályosodás. Van itt egy másik nehézség is, mert - mivel már vannak itt ötödik körösök - nem világos, hogy mikor következik be az elhomályosodás. Vajon az ötödik kör előfutárai nyomában jár-e, akiknek megjelenését nem tekinthetjük az ötödik kör kezdetének, vagy ez a korszak valójában csak az után kezdődik el, amikor a jelenlegi faj majd teljesen kihál –, de ez az elképzelés nem áll össze. (5³)

Miután tegnap eddig jutottam a töprengéseimben, elmentem Hume-hoz, hogy kiderüljön, ő meg tudja-e fejteni a rejtvényt, és így képes leszek rá, hogy megírjam, amit ehhez a cikkhez szükséges. De miután jobban belegondoltunk, és ismét elővettük az októberi *Theosophist*-ot, arra a következtetésre jutottunk, hogy az egyetlen lehetséges magyarázat az, hogy a *Theosophist* bejegyzés teljesen téves és tökéletesen ellentmond minden utóbbi időben kapott tanításunknak. De tényleg ez lenne a megoldás? Nem hinném, különben K.H. nem bízott volna meg azzal, hogy összeegyeztessem a kettőt.

De látni fogja, hogy jelenleg a legjobb akarattal is teljesen képtelen vagyok elvégezni a rám bízott feladatot, és ha kedves Gondviselőm és Mesterem lesz olyan jó és megvizsgálja ezeket a felvetéseket, ő is látni fogja a dilemmámat.

És akkor, a neki legkevesebb gondot okozó módon, akár önön keresztül, akár közvetlenül, talán rámutat, melyik utat kellene követnem a szükséges magyarázat érdekében. Nyilvánvalóan kivihetetlen az augusztusi számban megjelentetése, de hajlamos vagyok azt hinni, hogy soha nem is volt ilyen elvárása, mivel ez az időpont már annyira közeli.

¹ Lásd a XX./C levélben K.H. Mester válaszát a bekezdés egész aláhúzott részére. (A ford.)

² Lásd K.H Mester válaszát e mondat aláhúzott részeire a XX./C Levélben. K.H. mester

³ Lásd K.H Mester válaszát ezzel a számmal jelölve a XX./C levélben. (A ford.)

Mindannyian nagyon aggódunk önért, amiért a hőség és a legyek közepette túlhajszolja magát. Ha végre kiadta kezéből az augusztusi számot, talán elszabadulhatna ide, és egy kicsit pihenhetne köztünk. Tudja jól, milyen örömmel töltene el minket, ha bármikor láthatnánk. Eközben a saját terveim kissé ingatagok. Lehet, hogy vissza kell térnem Allahabadba, hogy Hensman elmehessen Egyiptomba kiküldött tudósítónak. Foggal-körömmel küzdök a lap tulajdonosaival ez ellen – de még néhány napig bizonytalan lesz e küzdelem kimenetele.

Örökké híve,

A.P. S.

Ui.: Mivel lehetséges, hogy ki akarja adni a levelet a jelenlegi számban, ezennel visszaküldöm. De remélem, hogy nem így lesz, és hogy újra elküldi nekem, hogy megfelelően el tudjam végezni a rám bízott kis feladatot, miután néhány szóval jelezték nekem a helyes irányt.

XX./C Levél

Kézhez véve 1882. augusztusában.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett és Hume uraknak. Nem ismerjük, hogy mikor és hol írta, de feltételezhető, hogy Blavatskyné-n keresztül jutott el a címzetthez, aki végül Simlában, 1882. augusztus folyamán kapta meg. A levél háttéréért az olvasó vegye elő a XX./A levélhez írt fordítói bevezetőt. (A ford.)

(#) Attól eltekintve, hogy folyton az „Isten” és „Krisztus” kifejezéseket használja – amik ezoterikus értelemben csupán annyit jelentenek, hogy „Jó” –, ha ő ezeket kettős – absztrakt és *konkrét* – jelentésük értelmében használja és minden dogmatikus értelmezés nélkül, Eliphas Lévi állításai semmiféle *közvetlen* összeütközésben nincsenek a mi tanításainkkal. Ez ismét a szénakazalból kifújt szalmaszál esete, amelyet a szél azzal vádol, hogy egy kévéhez tartozott. A *legtöbben* azok közül, akiket, ha úgy tetszik *Deva Chan*-ra jelölteknek nevezhetsz – meghalnak és „emlékezés nélkül” születnek újjá a *Kama-Loka*-ban; bár (és éppen azért) ezek egy részét visszanyerik majd a *Deva Chan*-ban. De ezt nem nevezhetjük teljesnek, csak részleges emlékezésnek. Mert vajon neveznéd „emlékezésnek” egy álmodat, ami egy vagy több konkrét, valamilyen jelenetből áll, melyeknek szűk keretein belül néhány személyt is találnál – azokat, akiket a legjobban szerettél, halhatatlan szeretettel, azzal a szent érzéssel, amely az egyedül fennmaradó, és – a legcsekélyebb emléked sincs más eseményekről vagy jelenetekről? Kizárólag a *szeretet* és a *gyűlölet* érzései halhatatlanok, ezek az egyetlenek, amelyek túlélik a *Ye-Damma*, avagy a jelenségek világának pusztulását. Képzeld el magad a *Deva-Chan*-ban azokkal, akiket talán ilyen halhatatlan szeretettel szerettél; a háttérben ismerős jelenetek árnyaival, amelyek díszletként szolgálnak, és – tökéletes ürességet minden más téren, ami belső, társadalmi, politikai, irodalmi és társasági életeddel kapcsolatos. És aztán ha sikerült, nevezd el - ezt a spirituális, tisztán gondolati létezést, ezt a tiszta

boldogságot, amely az ezt *létrehozó* érzések intenzitásával arányosan néhánytól több ezer évig tarthat – mindezt „A. P. Sinnett személyes emlékezetének”. Borzasztóan egyhangú! – gondolhatod. – Egyáltalán nem az – válaszolom én. Tapasztaltál-e monotóniát – mondjuk – abban a pillanatban, amelyet *akkor* és *most is* úgy értéksz – hogy az volt a valaha érzett legteljesebb boldogság pillanata? – Persze, hogy nem. – Nos, ott sem fogod így érezni, abban az Örökkévalóságon átívelő időszakban, amelyben egymillió év sem hosszabb egy másodpercnél. Ott, ahol a tudatnak nincs érintkezése a külső világgal, nem lehet támpontja a különbségek érzékeléséhez. Ezért – nincs is mihez viszonyítania a monotonitás és a változatosság mint ellentétek érzékelését; röviden, semmi egyéb nincs a tudatában azon a halhatatlan szeretet- és együttérző vonzalom-érzésen kívül, amelynek magjai az ötödik princípiumban vannak elültetve, növényei dúsan virágoznak a negyedikben és körülötte, de gyökereivel mélyen a hatodik princípiumba kell hatolniuk, ha túl akarják élni az alsóbb princípiumok leválását: (És most azt javaslom, hogy két legyet üssünk egy csapásra, azaz egyszerre válaszolok a te és Hume úr kérdéseire) – egyikük se feledje, hogy mi magunk *teremtjük* meg magunknak a Devacsánt, épp úgy, mint az *Avitchi-t*, még amikor a Földön vagyunk, éspedig leginkább intellektuális-tudatos életünk utolsó napjaiban, pillanataiban. Az az érzés, amely a legerősebb bennünk abban a kritikus órában; amikor, mint egy álomban, egy hosszú élet eseményei a legapróbb részletekbe menően, hibátlan sorrendben, néhány másodpercbe sűrítve egy látomásban végig vonulnak előttünk (*), – ez az érzés lesz boldogságunk vagy bánatunk formálójá, jövőbeli létezésünk *élete/ve*¹.

(*) Ez a látomás akkor pereg le, amikor az embert már halottnak nyilvánították. Az agyunk az, amely minden szervünk közül utolsóként hal meg.

Ebben a látomásban nincs anyagi jellegű lényünk, csak egy, a jelen pillanathoz kötött átmeneti létezés – aminek időtartama nincs hatással rá és nincs kapcsolatban a valódi lényével -, amely az összes többi mulandó okból eredő átmeneti következményhez hasonlóan eltűnik, megszűnik létezni. Az életeinkre való igazi, teljes körű visszaemlékezésre csak a kisebb ciklus végén kerül sor – addig nem. Azok, akik a *Kama Loka*-ban megőrzik emlékezetüket, nem fogják élvezni ezt az emlékezés eme legfőbb órájában. – Akik *tudják*, hogy fizikai testükben már halottak, azok csak vagy adeptusok, vagy – fekete mágusok lehetnek; Csakis ez a két csoport kivétel az *általános szabály* alól. Mivel mindketten „munkatársaivá” váltak a természetnek - az előbbi a *jóban*, az utóbbi a *rosszban*, vagyis a teremtés és a pusztítás munkájában -, csak ők azok, akiket *halhatatlannak* nevezhetünk – természetesen kabbalisztikus és ezoterikus értelemben. A teljes vagy valódi halhatatlanság – ami korlátozásoktól mentes, tudatos létezést jelent – nem tartalmazhat szüneteket és megszakításokat, vagy az Öntudat bármilyen felfüggesztését. Még azoknak a jó embereknek a burkai is, akiknek lapja nem hiányzik majd az Életek Könyvéből a Nagy Nirvána küszöbén, tehát még ők is csak azt követően nyerik vissza emlékezetüket és az Öntudat egy formáját, miután a hatodik és hetedik princípiumuk az ötödik

¹ Az eredeti kifejezés „*life principle*”. Ennek többféle fordítása lehetséges, lehetne vezérelvnek, életcélnek, albeállítottságnak és még sok másnak is fordítani. (A *ford.*)

eszenciájával együtt (hiszen az utóbbinak kell biztosítania az anyagot még a személyiség ama részleges emlékezéséhez is, ami a *Deva Chan-i* időszakhoz szükséges) – belépett az Előkészületi állapotba¹, *addig nem*. Még az öngyilkosok és az erőszakos halált haltak esetében is, még náluk is a tudatnak bizonyos időre van szüksége ahhoz, hogy meghatározza új viszonyítási pontját, és kialakítsa, ahogy Sir W. Hamilton mondaná –, mintegy a saját „tulajdonképpeni észlelését”, ami ettől kezdve elválnak saját „tulajdonképpeni érzékelésétől”. Így, amikor az ember meghal, a „lelke” (ötödik princípiuma) öntudatlanná válik, és elveszíti mind a belső mind a külső dolgok minden emlékét. Lehet, hogy a *Kama Loka*-beli tartózkodásának ideje csak néhány pillanatig vagy órákig, napokig, több hétig, hónapig vagy akár évekig tart; és akár természetes, akár erőszakos halállal halt meg, akár fiatalon, akár idős korban történt vele ez, és karmikus szempontból akár jó, rossz vagy közömbös élete volt az egyénnek, a tudata olyan hirtelen távozik belőle, mint a láng a kialvó kanócból. Amikor az élet visszahúzódott az agy agyanyagának utolsó részecskéjéből is, észlelő képességei végleg kialszanak, szellemi felfogó és -akarati képességeivel együtt (ez utóbbi képességek azok, amelyek eredendően nem részei, és meg sem szerezhetők pusztán anyagi szerveződések számára). *Mayavi rupa*-ja gyakran láthatóvá is válhat, mint például a halál utáni megjelenések esetében; de hacsak nem vetíti ki a haldokló agyán keresztülfutó határozott (rejtett, vagy eddig elnyomott) szándék vagy kifejezetten erős vágy arra, hogy lásson valakit vagy megjelenjen valakinek, a jelenés csak egy gépies folyamat eredménye; nem tekinthető szimpatikus vonzalom vagy akaratlagos cselekedet eredményének, és csak annyi köze van a halott személy vágyához, mint amennyire a tükörképét akarja láttatni egy olyan személy, akik tudtán és szándékán kívül elhalad egy tükör előtt. Miután így elmagyaráztam az álláspontomat, összefoglalom, és újra megkérdezem, miért kellene azt állítani, hogy amit Eliphas Lévi leírt és amit H.P.B. kifejtett, „homlokegyenest ellenkeznek a tanításaimmal”? E.L. okkultista és kabbalista, és azoknak ír, akiknek ismerniük kell a kabbalisztikus tanok alapjait; továbbá ezen tanok sajátos kifejezéseit használja, és H.P.B. is ugyanígy tesz. Utóbbi egyetlen mulasztása az volt, hogy nem illesztette be a „nyugati” szót az „okkult” és a „tanítás” szavak közé (lásd a szerkesztői ajánlás harmadik sorát). Fanatikus a maga módján, és nem képes rendszerezetten és nyugodtan írni, vagy arra, hogy emlékezzen rá, hogy a nagyközönségnek szüksége van mindarra a jól érthető magyarázatra, ami az ő számára feleslegesnek tűnhet. És mivel biztosan önök is megjegyzik majd, hogy „de hát így vagyunk ezzel mi is; és úgy tűnik, ön is elfelejti” –, adok még pár további magyarázatot. Ahogy az októberi *Theosophist* margójára írt megjegyzés mondja – a „halhatatlanság” szónak a beavatottak és okkultisták számára egészen más jelentése van. Mi „halhatatlannak” csak az egyetlen Életet nevezzük - a maga egyetemes kollektivitásában és teljes vagy abszolút absztrakciójában; azt, amelynek sem kezdete, sem vége nincs, és folytonosságában sincs törés. De vajon a kifejezés másra is vonatkoztatható? Természetesen nem. Ezért a régi káldeusoknál többféle előtag is kapcsolódott a „halhatatlanság” szóhoz, amelyek közül az egyik egy ritkán használt görög kifejezés – a pan-eonikus halhatatlanság, vagyis az, ami egy *manvantara idején*

¹ Az eredeti kifejezés: *Gestation period*. Ez az a tudatállapot, ami az Ego újabb testet öltését közvetlenül megelőző, mintegy felkészülési időszaknak tekinthető. (*A ford.*)

kezdődik és Naprendszerünk *pralaya*-jával végződik. Ez tehát a mi *pan*-unk „egész természetet felölelő” eónjáig, vagy „periódusáig” tart. Halhatatlan - a pan-eonikus halhatatlanságon belül - tehát az, akinek a kifejezett tudatossága és az „*Én*” bármilyen formában való észlelése egyetlen pillanatra sem válik szét. Egy pillanatra sem, *Egyénisége* létezésének teljes időszaka alatt. Ilyen időszakokból¹ jó néhány akad, és mindegyiknek megvan a maga külön neve a káldeusok, görögök, egyiptomiak és az árják titkos tanaiban, és ha le lehetne fordítani őket – ami lehetetlen, legalábbis addig, amíg a mögöttes gondolatok felfoghatatlanok a nyugati elme számára –, akkor fel is sorolnám ezeket nektek. Jelenleg elég annyit tudnotok, hogy az ember, vagyis egy olyan Ego számára, mint a tiétek vagy az enyém, halhatatlanság az egyik Körtől a következőig terjedhet. Tegyük fel, hogy a jelenlegi negyedik Körben kezdem a halhatatlanságomat, azaz miután *teljes adeptussá* váltam (ami sajnos nem vagyok), akaratlagosan lefogom a Halál kezét, és amikor végül mégis kénytelen vagyok alávetni magam neki, a természet titkairól szerzett ismereteim olyan helyzetbe hoznak, hogy meg tudom őrizni tudatosságomat és az Énről alkotott egyértelmű érzékelésemet, mint saját, visszatekintésre képes tudatosságom és megismerésem tárgyát; és így elkerülve a princípiumok minden olyan szétszakadását, amely általában az átlagemberek fizikai halála után megtörténik, Koot Hoomiként maradok az Ego-mban a születések és életek teljes sorozatában, keresztül a hét bolygón és *Arupa-loka*-kon át, míg végül ismét elérkezem - ide a Földre, az ötödik Kör ötödik fájának emberei közé. Ebben az esetben – számotokra - felfoghatatlanul hosszú ideig, sok milliárd évig „halhatatlan” lennék. És mégis, mindezekkel együtt „én” valóban halhatatlan vagyok? Hacsak nem teszem meg ugyanazokat az erőfeszítéseket, mint most, hogy biztosítsak magamnak egy újabb ilyen felmentést a Természet Törvénye alól, Koot Hoomi eltűnik, és lehet, hogy egy Mr. Smith vagy egy tiszteletreméltó indiai apóka lesz belőle, amikor lejár a felmentése. Vannak emberek, akik ilyen hatalmas lényekké válnak, vannak emberek közöttünk, akik halhatatlanná válhatnak a hátralevő Körök idejére is, majd elfoglalják kijelölt helyüket a legmagasabb *Chohan*-ok, a *Bolygói szintű tudatos „Ego-Szellemek”* között. Természetesen a Monád „soha nem pusztul el, bármi is történik”, de Eliphas a személyes ego-ról beszélt, nem pedig a Spirituális Ego-ról, és ti ugyanabba a hibába estetek (és teljesen érthetően), mint C.C.M.²; bár be kell vallanom, hogy az *Isis*-ben található részlet nagyon ügyetlenül volt megfogalmazva, ahogy azt már megjegyeztem neked erről a bekezdésről egy korábbi levelemben. „Elő kellett vennem a találékonyságomat” hozzá – ahogy a jen kik mondják –, de azt hiszem sikerült betömni a lyukat, bár attól tartok, még sokszor meg kell tennem, mielőtt túllélhetnénk az *Isis*-en. Tényleg *át kellene már írni* – a családi becsület érdekében.

(X) Ez természetesen *elképzелhetetlen*³, ezért halandó embernek nincs értelme a témáról beszélni.

¹ Értsd: a halhatatlanság különféle válfajaihoz tartozókból, mint amilyen pl. a fenti „*pán-eonikus*”. (A ford.)

² Charles Carleton Massey. Bővebben lásd: a VI. Levél (A ford.)

³ Az eredeti angol szó: *inconceivable*. Ennek fordítása a „felfoghatatlan” is lehetne. (A ford.)

(XX) Félreértetted a tanítást, mert nem voltál tudatában annak, amit most mondok el neked, azaz: hogy (a) kik a természet igazi *munkatársai*; és (b) hogy korántsem *minden gonosz munkatársra* igaz, hogy a nyolcadik szférába zuhan és megsemmisül. (*)

(*) *Hirtelen* megsemmisülnek, mint *emberi Ego-k és személyiségek*, de abban a tisztán anyagi világban különféle anyagi formákban még felfoghatatlanul hosszú ideig léteznek, mielőtt visszatérnének az ősi anyagba.

A *rosszra* való képesség az emberben ugyanolyan nagy – sőt, nagyobb –, mint a *jóra* való képesség. Az ember a kivétel a természet szabálya alól, és ez a kivétel, amely az adeptusok és varázslók esetében maga is *szabállyá* válik, amelynek ismét megvannak a maga kivételei. Olvasd el figyelmesen azt is, amit C.C.M. kihagyott az általa idézett részletből – az *Isis* I. kötetének 352–353. oldalának 3. bekezdését. H.P.B. itt ismét elmulasztja, hogy világosan rámutasson, az említett eset csak azokra a nagyhatalmú fekete mágusokra vonatkozik, akiknek a természettel a pusztítás érdekében történő együttműködése eszköz arra is, hogy kényszerítsék annak kezét, ami egyben pan-eonikus halhatatlanságot is biztosít számukra. De jaj, micsoda halhatatlanság ez, és az ilyen élethez képest mennyivel jobb a megsemmisülés is! Nem látjátok, hogy minden, amit az *Isis*-ben találtok, pusztán részleges, éppen csak vázlatos – semmi sem teljes körű vagy egészében feltárt. Nos, az idő elérkezett, de hol vannak a munkások egy ilyen hatalmas feladathoz?

Olvasd el, mit írt Hume úr (lásd csatolt levelét)¹ a levelének megjelölt bekezdéseiben – továbbá az. 1., 2., 3-mal jelöltrészeiben. És most, miután elolvastad az ellenvetéseit azzal a *legkevésbé kielégítő* – ahogy Hume úr nevezi – tanítással, vagyis egy olyan tanítással kapcsolatban, amelyet először áttekintően kellett megértenetek még mielőtt részleteiben tanulmányozhattátok volna azt – megkockáztatva, hogy mostani tanításaim sem leszek számotokra kielégítőbbek, folytatom az utóbbiak magyarázatával.

(1) Bár nem szakadnak el teljesen hatodik és hetedik princípiumuktól, és meglehetősen "erősek" a szeánsz szobákban, mégis addig a napig, amikor természetes halállal meg nem haltak volna, egy szakadék választja el őket a magasabb princípiumaiktól. A hatodik és a hetedik passzív és negatív marad, míg *véletlen halál* esetén a magasabb és az alacsonyabb princípium csoportok kölcsönösen vonzzák egymást. Jó és halálukban vétlen Egók esetében ráadásul az utóbbiak ellenállhatatlanul vonzódnak a hatodik és a hetedik felé, és így – vagy boldog álmok közepette, vagy álomtalan mély alvásban pihennek, amíg el nem jön az órájuk. Egy kis elmélkedéssel, és a dolgok örök igazságosságának és helyénvalóságának szem előtt tartásával megérthetitek, miért. Az áldozat, legyen az jó vagy rossz, *nem felelős a haláláért*, még akkor sem, ha halála egy előző életben vagy egy korábbi születésben történt cselekedetnek tudható be; röviden, lehet, hogy ez a Karma Törvényének egyik megnyilvánulása volt, de mégsem *közvetlen* következménye egy olyan cselekedetnek, amelyet

¹ Lásd a XX./A Levelét és annak bevezető magyarázatát a szövegében alkalmazott jelölésekről. (A ford.)

a *személyes Énje* szándékosan követett el abban az életben, amikor történetesen a halál utolérte. Ha tovább élhetett volna, még hatékonyan vezekelhette volna korábbi bűneiért: és még most is, miután személyes Énjét arra kényszerítették, hogy kifizesse létrehozója (az előző Énje) adósságát, mentes a megtorló igazságszolgáltatás csapásaitól. A *Dhyan Chohan*-ok, akiknek nincs befolyásuk az *élő* ember irányítására, megvédik a tehetetlen áldozatot, amikor erőszakkal kilölik őt eleméből egy újba még az előtt, hogy megérne és alkalmassá, készen állna erre. Azt mondjuk el, amit biztosan tudunk, mert *személyes tapasztalás útján kellett megtanulnunk*. Tudjátok, mire gondolok, ÉS TÖBBET NEM MONDHATOK! Igen; Az áldozatok - akár jók, akár rosszak voltak -, alszanak, és *csak az utolsó ítélet órájában ébredhetnek fel*, amely a hatodik-hetedik, valamint az ötödik-negyedik princípium csoportok közötti élet-halál küzdelem órája az újraszületést megelőző, előkészületi állapot küszöbén. És még ezután is, amikor a hatodik-hetedik princípiumok, magukkal ragadva az ötödik egy részét, belépnek az *Akasic samádhi*-jukba, még ekkor is megtörténhet, hogy az ötödikből származó spirituális „nyereség” túl kevésnek, gyengének bizonyul ahhoz, hogy újjászülethessen a *Deva-Chan*-ban; ebben az esetben ott és akkor az áldozat (vagy a nem-áldozat, esettől függően) hatodik princípiuma mintegy „átöltözik” egy, a karmájának megfelelően létrehozott szubjektív „Lénybe”, és belép egy új földi létbe, akár ezen, akár bármely más bolygón. Így hát semmilyen esetben nincs mód arra, hogy öngyilkosokon és burkokon kívül bárki más megnyilvánuljon egy szeánsz szobában. És az is világos, hogy mindez „korábbi tanításunkkal *nincs* ellentétben”, és hogy a „burkok” lesznek sokan, míg a Szellemek - *nagyon* kevesen.

(2) Szerény véleményünk szerint nagy különbség van. Mi, akik olyan szempontból nézzük a dolgot, ami az életbiztosításokat áruló társaságok számára nagyon elfogadhatatlannak bizonyulna, azt mondjuk, hogy nagyon kevesen - ha egyáltalán - vannak olyanok a fentebb felsorolt bűnös élvezetekben tobzódók közül, akik teljesen biztosak abban, hogy az ilyen tett végül korai halálukhoz vezet. Ez a *Maya*-ból következő bűnhődés. A "bűnök" nem úszhatják meg a büntetésüket; de a büntetés az *okot*, nem pedig a *következményt* célozza, különösen akkor, ha egy előre nem látható, csak valószínűsíthető következményről van szó. Ugyanúgy tekinthetjük öngyilkosnak azt, aki viharban hal meg a tengeren, mint azt, aki az által öli meg, hogy "agyon tanulja" magát. A víz hajlamos megfullasztani az embert, és a túlerőltetett agymunka az agy olyan lágyulását okozza, ami elragadhatja őt. Ha így lenne, senkinek sem szabadna átkelnie a Kalapani folyón, sőt még fürödni sem szabadna benne, nehogy elájuljon és megfulladjon (mert mindannyian ismerünk ilyen eseteket); továbbá senkinek sem szabadna a kötelességét teljesítenie, a legkevésbé sem szabadna feláldoznia magát még egy dicséretes és nagyon magasztos célért sem, ahogy ezt sokan közülünk – például H.P.B. – megteszik. Vajon Hume úr *öngyilkosnak* tekintené-e H.P.B.-t, ha holtan rogya össze jelenlegi munkája miatt? Az *indíték* a lényeg, és az embert *közvetlen* felelőssége esetén éri utol a büntetés, egyéb esetben soha. Egy vétlen áldozat esetében a halál idejét szándékolatlanul hozták előrébb annak természetes órájától, míg egy öngyilkosság esetében a halált önként, szándékosan és a közvetlen következmények teljes ismeretében idézik elő. Így amikor valaki átmeneti

elmezavarban okozza a saját halálát, az nem tekinthető *Felodese*¹ esetének - az életbiztosító társaságok nagy bánatára és gyakran kárára. Nem is lesz a *Kama Loka* kísértéseinek kitéve, hanem csak *álomba merül*, mint bármely más vétlen áldozat. De egy Guiteau² nem maradhat a Föld légkörében a hozzá tartozó magasabb princípiumaival, amelyek bár inaktívák és tehetetlenek, de - még mindig ott vannak. Guiteau olyan állapotba kerül, amelynek fennállása alatt *állandóan az elnökére fog lőni*, ezzel zűrzavarba sodorva és felforgatva ember-milliók sorsát; ahol *folytonosan bíróság elé állítják és felakasztják*. Egy pillanatra sem szabadulhat tettei és gondolatai emléktől, különösképp azoktól nem, amik akkor jártak a fejében, amikor a kötelet a nyakára tették, ...³ sorsát.

Ami azokat illeti, akiket "kolera, pestis vagy dzsungelláz visz el", ők sem estek volna áldozatául ezeknek, ha nem lett volna bennük születésüktől fogva a kórokozóra való fogékonyság csírája, ami végül ilyen betegség kialakulásához vezetett. Így hát, „a spiritiszták összes fizikai jelenségeinek túlnyomó részét” kedves testvérem, nem "ezeknek a szellemeknek" köszönhetik, hanem tényleg - "burkoknak".

(3) „A természetes halált halt, átlagos fejlettségű, de nagyon jó emberek szellemei néhány naptól néhány évig terjedő ideig a Föld légkörében maradnak” – ez az időszak attól függ, mennyire felkészültek arra, hogy találkozzanak – *teremtmenyükkkel*, nem pedig alkotójukkal; erről a nehezen felfogható témáról később fogtok tanítást kapni, amikor ti is jobban felkészültek lesztek. De miért kellene „kommunikálniuk”? Azok, akiket szerettek, vajon objektíven kommunikálnak veletek alvásuk közben? Szellemeitek a veszély óráiban, vagy intenzív együttérzés idején, ugyanazon a gondolati hullámhosszon rezegve – ami ilyen esetekben egyfajta, táviróhoz hasonló spirituális összeköttetést hoz létre a két test között – találkozhatnak és kölcsönösen benyomást kelthetnek egymásban, az emlékeitekben; csak hogy ekkor *éltek*, nem pedig *halott* testek vagytok. De hogyan tudna egy öntudatlan ötödik princípium (lásd erről fentebb) benyomást kelteni vagy kommunikálni egy élő szervezettel, hacsak nem alakult már át - *burokká*? Ha bizonyos okok miatt ilyen letargikus állapotban maradna több évig, az élők szellemei felemelkedhetnek hozzá, ahogy erről már volt szó köztünk; sőt ez még könnyebben is megtörténhet, mint a *Deva Chan*-beli tartózkodásakor, ahol a Szellem túlságosan elmerül személyes emlékeinek boldogságában ahhoz, hogy sok figyelmet szenteljen egy külső behatoló elemnek. Így hát én azt mondom – *nem tudnak*.

(4) Sajnálom, hogy ellent kell mondanom az állításnak. Nem tudok "szellemek ezreiről", akik tiszta körökben tűnnek fel – ami azt illeti, bizonyosan nem ismerem egyetlen "tökéletesen tiszta kört" sem - és "a legmagasabb szintű erkölcsiséget tanítják". Remélem, hogy a közelmúltban rám aggatott egyéb nevek mellett nem tekintenek még rágalmazónak is,

¹ Jogi szóhasználatban is meghonosodott latin kifejezés (felo de se), jelentése: öngyilkosság. (A ford.)

² Charles J. Guiteau, az USA 20. elnökének, James A. Garfieldnek gyilkosa. Halálra ítélték, felakasztották. (A ford.)

³ Az eredeti levélben itt két sort töröltek. (Szerk.)

de az igazság arra kényszerít, hogy kijelentsem, hogy Allan Kardec nem volt teljesen makulátlan életében, és azóta sem lett *nagyon tiszta szellem* belőle. Ami a "legmagasabb szintű erkölcsiség" tanítását illeti, van egy *Dugpa-Shammar*¹ nem messze onnan, ahol lakom. Igazán figyelemre méltó ember. Varázslóként ugyan nem kifejezetten nagy hatalmú, de rendkívüli képességekkel bír az iszákosság, tolvajlás, hazudozás és – a szónoklás terén. Ez utóbbi szerepében pontokat verhetne és le tudná győzni Gladstone² vagy Bradlaugh urakat, sőt még H. W. Beacher³ tiszteletét is – akinél pedig nincs ékesszólóbb erkölcsi prédikátor, és nincs durvább lábbal tiprója az Úr Parancsolatainak az Egyesült Államokban. Ez a *Shapa-tung* láma, amikor szomjas, a reggeli bűnbánatáról és szenvedéséről szóló elbeszéléssel hatalmas, "sárga sapkás"⁴ laikusokból álló közönségével képes elsíratni egész éves könnykészletüket, hogy aztán este jól berúgjon, és az egész falut mély álomba hipnotizálva kirabolja őket. Az erkölcsösség céltudatos prédikálása és tanítása nagyon keveset bizonyít. Olvassátok el "J.P.T." cikkét a *Light*-ban - az is megerősíti, amit mondok.

(5) (A.P.S.-nek) Az "elhomályosodás" csak akkor következik be, amikor az utolsó ember is átlépett a következmények szférájába, legyen szó bármelyik Köről. A természet túlságosan is jól, matematikailag szabályozott ahhoz, hogy ilyen hibákat vétsen feladatai gyakorlása közben. A bolygó elhomályosodása, amelyen most az ötödik Kör emberfajai fejlődnek, természetesen a most itt élő „néhány előfutár” nyomában jár. De mielőtt ez az idő elérkezne, el kell válnunk, és soha többé nem találkozunk már, mint a *Pioneer* szerkesztője és annak alázatos levelező partnere.

És most, miután bebizonyosodott, hogy a *Theosophist* októberi száma nem volt *teljesen téves*, és nem is volt „tökéletes ellentmondásban az utóbbi időben kapott” tanítással, vajon számíthat már K.H. arra, hogy „összeegyeztess a kettőt”?

Hogy még jobban „összeegyeztesselek” Eliphas-szal, elküldöm neked néhány nagy, tiszta, szép kézírással készült – még ki nem adott - kéziratát⁵, amelyeket végig elláttam megjegyzéseimmel. Semmi sem adhat ennél jobb kulcsot a kabbalisztikus talányokhoz.

Ezen a héten írnom kell Hume úrnak, hogy lelki támogatást nyújtsak neki, és megértessem vele, hogy hacsak nincs erős vágya az életre, nem kell aggódnia a *Deva Chan* miatt. Ha egy ember nem *szeret* vagy nem *gyűlöl* elég szenvedélyesen, akkor sem a *Deva Chan*-ban, sem *Avitchi*-ban nem lesz helye. A mondás, hogy „a Természet kiköpi langyosat a szájából” csak azt

¹ A tibeti Buddhizmus egyik szektájához tartozó láma. (A ford.)

² William Ewart Gladstone, angol liberális beállítottságú politikus és államférfi, aki a XIX. században négyszer volt Anglia miniszterelnöke. (A ford.)

³ Henry Ward Beecher, kongregacionista pap, korának nagy hatású reformere és kivételes szónoka. 1875-ben perbe fogták egy férjes asszonnyal való házasságtörés miatt, és ez a XIX. századi Egyesült Államok egyik legnagyobb társadalmi hatású perévé lett. (A ford.)

⁴ Egy további – a többségi – ág a tibeti Buddhizmusban, ami Tsong-Kha-Pa Buddhizmust megújító, a természetszellem-imádattól és ehhez kapcsolódó rítusoktól, gyakorlattól megtisztító működésének köszönhető. A Dalai Láma ennek az ágnak a vezetője. (A ford.)

⁵ Ezt később Hume úr franciáról angolra fordította és K.H. megjegyzéseivel együtt 1883-ban könyv formában kiadták *Paradoxes of the Highest Science* (A Legmagasabb Tudomány paradoxonjai) címmel. 1922-ben megjelent második kiadása e fordítás készítésének idején már online hozzáférhető volt. (A ford.)

jelenti, hogy megsemmisíti *személyes* Egóikat (de nem a burkokat, és nem is a hatodik princípiumot) a *Kama Loka*-ban és a *Deva Chan*-ban. Ez nem akadályozza meg azt, hogy rögtön újjá szülessenek – és hacsak az elmúlt életük nem volt nagyon-*nagyon* gonosz –, nincs ok arra, hogy az örök Monád ne találja majd meg ennek az életnek a lapját sértetlenül az Életek Könyvében.

K. H

XXI. Levél

Válasz kézhez véve 1882. augusztus 22-én.

Ezt a levelet Sinnett úr küldte K.H Mesternek 1882. augusztus 12-én, amire a Mester válasza Simlában, augusztus 22-én jutott el hozzá. A levélben írtak egy Sinnett által készített, a londoni *Light* magazinban megjelentetni kívánt cikkel (pontosabban az ezt tartalmazó levéllel) kapcsolatosak, amit Sinnett a Mester „Devacsán levelének” (XVI. Levél) alapján írt meg. Ennek a *Light* szerkesztőjéhez eljuttatása után kapta Sinnett a XIX. Levelet, amiben a cikkel kapcsolatos néhány félreértését korrigálta a Mester. Az alábbi levél Sinnett erre adott válaszát, valamint a Mester viszont válaszait tartalmazza, a Sinnett-levél lapjainak hátoldalán, és még néhány további, azoktól eltérő lapon. A Mester válaszai és megjegyzései a magyar fordításban vastag betűkkel szedettek. (A ford.)

Drága Tanítóm,

Attól tartok, hogy a jelenlegi *Letters on Theosophy* nem sokat ér, mivel túlzóan szó szerint értelmeztem a *Deva-Chan*ról szóló hosszú leveled egyes részeit. Úgy tűnt, hogy a „balesetben meghaltak”, akárcsak az öngyilkosok, ki vannak téve a szeánsz szobák vonzása okozta veszélynek. Ezt írtad:

„De van a „szellemeknek” egy másik csoportja is, amelyet eddig nem vettünk számításba: az öngyilkosok és a balesetekben meghaltak csoportja. Mindkét fajta képes kommunikálni, és mindkettőnek drágán meg kell fizetnie az ilyen látogatásokért...”

Így van.

És később, miután részletesen beszéltél az öngyilkosságok esetéről, ezt mondod: „Ami a balesetek áldozatait illeti – ők még rosszabbul járnak... boldogtalan árnyakként... földi szenvedélyeik teljes sodrában...megfosztották őket a lehetőségtől, hogy kiélhessék ezeket... ők a középkor *Pisacha*¹-i stb.... Nemcsak áldozataikat teszik tönkre...” "

Ismét így van. Ne feledd, hogy a kivételek erősítik a szabályt.

¹ A *pisacha*-król lásd a 131. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

És ha se nem túl jók, se nem túl rosszak, a "baleset vagy erőszak áldozatai" új *skandha*-kat szereznek az űket vonzó médium által. **A helyzetet ismertettem a *Proofs* margóján. Lásd az ottani jegyzetet.**

Ezt a szöveget szándékoztam megjelentetni. Ha ezt így nem lehet fenntartani, vagy ha valamilyen módon, amit még nem értek, a szavak más jelentést hordoznak, mint ami látszólag hozzájuk tartozik, akkor jobb lenne ezt a két levelet egészen visszavonni, vagy teljesen átírni. A figyelmeztetés túl ünnepélyes hangnemben hangzik el, és a veszély túl nagy hangsúlyt kap ahhoz, hogy csupán az öngyilkosokra vonatkozzon, és a *Proof* utolsó lapjáról a "balesetek és" kitörlése a többit meglehetősen nevetségessé teszi, mert akkor az öngyilkosokat pusztán nagyon tisztákra és emelkedettekre, valamint átlagos emberekre stb. osztjuk fel.

Úgy tűnik számomra, hogy aligha lenne jó megoldás, ha csak az 1. levelet önmagában hagynánk úgy ahogy van - bár ezt a hibát az nem tartalmazza – mivel így nem lenne létjogosultsága, hacsak nem követi 2. levél. Mindkét levél elment már Stainton Moses-nek azzal, hogy továbbítsa kiadásra a *Light*-nak – az elsőt július 21-én postázták innen, a másodikat az utolsó postai fordulóval – tegnap. Mármost, ha úgy döntesz, hogy jobb lesz leállítani és visszavonni őket, még éppen időben vagyok, hogy táviratozzak haza és elmagyarázzam Moses-nek ezt, és ezt rögtön meg is teszem, amint kaptam erről egy táviratot tőled, vagy egy ilyen értelmű üzenetet az Öreg Hölgytől.

Ha nem történik semmi, akkor a *Light*-ban úgy fognak megjelenni, ahogyan megírtam őket – vagyis ahogyan a jelenlegi kézirat és a hozzá tartozó *Proofs* kinéz, leszámítva néhány apró hibát, amelyeket, mint már látom, a feleségem vétett lemásolásuk közben.

Ez összességében egy nagyon kínos kavarodás. Úgy tűnik, hogy túl elhamarkodott voltam, amikor elküldtem ezeket a leveleket, de úgy hittem, hogy híven visszaadtam bennük a hosszú Devacsán-leveledben foglaltakat.

Várom az utasításaidat.

Mindig odaadó híved

A. P. S.

A margón azt írtam, hogy „ritkán”, de a „soha” szót nem ejtettem ki. Balesetek a legkülönbözőbb körülmények között történnek; és az emberek nemcsak *véletlenül* halnak meg, vagy öngyilkosságot követnek el, hanem *meg is gyilkolják* őket – amiről még csak említést sem tettünk eddig. Őszintén megértem a zavarodottságodat, de aligha tudok ezen segíteni. Mindig tartsd észben, hogy minden szabály alól vannak kivételek, és ezek alól is vannak kivételek, és mindig légy felkészülve arra, hogy valami újat tanulj. Nagyon is megértem, hogy ellentmondásokkal és következetlenségekkel vádolnak minket – sőt még

azzal is, hogy ma leírunk valamit, és holnap megtagadjuk. Amiről a neked adott tanítás szólt, az a szabály. A jó és *tiszta* „balesetese” az *Akasa*-ban alszanak, mit sem tudva az őket ért változásról; a nagyon gonoszok és tisztátalanok egy szörnyű rémálom minden kínját szenvedik el. A többséghez tartozókból – a sem nem túl jók, sem nem túl rosszak, baleset vagy *erőszak* (beleértve a gyilkosságot is) áldozatai – némelyek *alszanak*, mások a *Természet Pisacha*-ivá válnak, míg egy csekély kisebbség médiumok *áldozatává* válhat és új *skandha*-kat szerezhet az őket vonzó médiumok által. De bármennyire is kicsi a számuk, az ő sorsuk a legsajnálatosabb. Amit a kéziratodról szóló jegyzeteimben mondtam, az Hume úr statisztikai számításaira adott válasz volt, amelyek arra a következtetésre vezették őt, hogy a szeánsz szobákban „a burkok kevesen, a szellemek pedig sokan kell, hogy legyenek”.

Sokat kell még megtanulnod – nekünk pedig sokat kell még tanítanunk, és nem is tagadjuk meg, hogy a legvégsőig elmenjünk ezzel. De őszintén arra kell kérnünk, hogy ne vonj le elhamarkodott következtetéseket. Nem hibáztatlak téged, kedves hűséges barátom, ha itt egyáltalán lehetne bárkit is, akkor inkább magamat hibáztatnám, ha nem lenne tény, hogy gondolkodásmódunk és szokásaink annyira szöges ellentétben állnak egymással. Mivel hozzászoktunk, hogy olyan tanítványokat tanítsunk, akik eleget tudnak ahhoz, hogy túllépjenek a „*ha*” és „*de*” esetek szükségességén, a tanítások közben hajlamos vagyok elfelejteni, hogy én végzem azt a munkát veletek, ami általában ezeknek a tanítványoknak a dolga. Ezért ezentúl több időt szánok a kérdéseitekkel kapcsolatos válaszadásra. Londonba írt leveleid nem árthatnak, sőt ellenkezőleg, biztosan hasznosak lesznek majd. Csodálatra méltóan vannak megírva, és a *kivételeket* megemlíthetitek, és az egész témát lefedhetitek valamelyik jövőbeli levélben.

Nincs kifogásom az ellen, hogy kivonatokat készítsetek Chesney ezredesnek – kivéve egyet –, *ő nem teozófus*. Csak legyetek óvatosak vele, és ne feledkezzetek meg a részletekről meg a kivételekről, amikor elmagyarázzátok a szabályaitokat. Ne feledjétek, hogy még az öngyilkosok esetében is sokan vannak, akik soha nem hagyják magukat a médiumitás örvényébe sodródni, és könyörgöm, ne vádoljatok „következtelenséggel” vagy *ellentmondással*, amikor ehhez a ponthoz értek. Ha tudnád, hogyan írom a leveleimet, és mennyi időt tudok rájuk szánni, talán kevésbé lennél kritikus amellet, hogy azért szigorú maradsz.

Na és hogy tetszik Djual Khool *elképzelése* és művészi képessége? Az elmúlt tíz napban Simlának színét sem láttam¹.

¹ Itt a Mester arra a portréra utalhat, ami Sinnett kérésére - mint fentebb kiderül - D.K. közreműködésével készült K.H. Mesterről. Ez egy Sinnett úr által szignált vastag, üres papírlapra készült, amit H.P.B. a szignálás után a saját jegyzetfüzetébe rakott, és amit a kérést követően időről-időre megvizsgáltak. Néhány óra és több ellenőrzés után az egyik alkalommal egy vázlatos portrét találtak a szignált papírlapon a Mesterről. H.P.B. - aki személyesen ismerte K.H. Mestert – bár elégedetlen volt a portréval, de az szerinte is felismerhetően a Mestert ábrázolta. (*A ford.*)

XXII. Levél

Kivonat K.H. Hume-nak írt leveléből. Kézhez véve saját használatomra az 1882. évi szezon vége felé. (A.P.S)
A levél átirata a Sinnett úr hagyatékában fellelt, az ő kézírásával készült másolat alapján készült. (Szerk.)

Ezt a levelet K.H. Mester írta A.O. Hume-nak. Nem tudjuk, mikor vagy hol írta, és milyen úton jutott el a címzetthez. De ő Simlában, valamikor 1882. októberében kaphatta meg. Háttér: Miután Hume úr megkapta K.H. mestertől az „Isten” címet viselő „vázlatos fejezethez” kapcsolódó levelét (Lásd X. Levél), ismét írt a Mesternek, hogy néhány állítását tisztázza vele. Ez a levél a válasz Hume úr felvetéseire. (A ford.)

Felmerült-e valaha is önben – és most a nyugati tudomány, valamint a saját egója sugalmazásából kiindulva, amely már minden igazság lényegét mérlegelte, készen arra, hogy pellengérre állítsa a téves elképzelést –, gyanította-e valaha, hogy az Univerzális, akárcsak a véges emberi elme, kétféle jellegzetességgel, vagy kettős erővel rendelkezik – az egyik az akaratlagos és tudatos, a másik az akaratlan és tudattalan, vagyis gépies jellegű erő? Hogy kiküszöbölhető legyen a sokféle istenhívő és istentagadó állítás közti ellentétből eredő nehézség, mindkét erő filozófiai szükségszerűség. Az első, vagyis az akaratlagos és tudatos jelleg lehetősége a kozmikus elmére vonatkoztatva - annak ellenére, hogy az összes Ego szerte az egész élővilágban ezt állítja – örökre pusztá feltételezés marad, míg a véges elmét illetően ez egy tudományos és bizonyított tény. A legmagasabb Bolygói Szellem is ugyanolyan tudatlan az elsővel kapcsolatban, mint mi, és a feltételezés még a Nirvánában is csak feltételezés, vagyis ez pusztán egy következtetés marad - ugyanúgy ott, ahogy itt is.

Vegyük az emberi elmét a testtel összefüggésben. Az ember fizikai agyának két jól elkülöníthető része van; a nagyagy két agyféltekéjével a fej elülső részén – az akaratlagos idegi impulzusok forrása; és a kisagy, amely a koponya hátsó részén található – az akaratlan idegi működések forrása, az elme tudattalan vagy gépies erőinek közvetítői, amelyek a testi funkciókat működtetik. És bármennyire is gyenge és bizonytalan az ember irányítása az olyan akaratlan dolgok felett, mint például a vérkeringés, a szívverés és a légzés (különösen alvás közben) – mégis mennyivel hatalmasabbnak, mennyivel nagyobb képességgel bírónak látszik az ember e vak molekuláris mozgás – a teste működését irányító törvények – befolyásolására (ezt bizonyítják az Adeptusok, de még egy átlagos, haladottabb jogi fenomenális erői is) mint amivel az rendelkezik a Természet megváltoztathatatlan törvényei felett, amit önök Istennek *akarnak* nevezni. A véges elmével e tekintetben ellentétes módon a „végtelen elme” - amelyet csak az érthetőség kedvéért nevezünk így, hiszen mi azt végtelen *erőnek* nevezzük – csupán kisagyának funkcióit mutatja ki, feltételezett nagyagyának létezését a fent említett módon bár elismerjük, de pusztán a kabbalisztikus elméletből levezetett (minden más összefüggésben helyes), következtetésen alapuló feltételezés alapján, miszerint a makrokozmosz prototípusa

a mikrokozmosznak. Amennyire *mi* tudjuk, ennek a modern tudomány általi megerősítése kevés figyelmet kap. Amennyire a legmagasabb rendű Bolygói Szellemek megállapították (és ne feledjük, hogy ők ugyanolyan kapcsolatban állnak a kozmikuson túli világgal, átlátva a kozmikus ősi anyag fátylán, mint amilyen kapcsolatban mi vagyunk a miénkkal, és amennyire *mi* átlátunk a mi durva anyagú világunk a fátylán), a végtelen elme nekik sem mutat többet, mint nekünk, azaz a Természet örök és egyetemes pulzálásának rendszeres, tudattalan lüktetését, a Naprendszerünk ősi fátylán belüli és kívüli világok miriádjaiban egyaránt.

Ennyi, amit *mi tudunk*. A kozmikus fátylon *belül*, annak legszélső határáig, a személyes tapasztalatainknak köszönhetően tudjuk, hogy ezek a tények helytállóak; a túloldalon történeletről szerzett ismereteinkért a Bolygói Szellemeknek, a mi Áldott Buddháknak tartozunk köszönettel. Ez természetesen tekinthető másodkézből származó információnak. Vannak, akik ahelyett, elfogadnák a tényeken alapuló bizonyítékokat, inkább a bolygói isteneket is „tévedésben levő”, testetlen filozófusoknak tekintik, ha nem is hazudozóknak. Legyen így. Ahogy egy tibeti közmondás tartja, mindenki a saját bölcsességének ura, és szabadon dönthet arról, hogy megbecsüli vagy megalázza e szolgáját.

Azonban folytatom azok kedvéért, akik talán még érdeklődnek a probléma magyarázata iránt és megértik a megoldását.

A végtelen elme akaratlanul működő része – amit senkinek nem jutna eszébe Istennek nevezni – erejének sajátos képessége, hogy folytonosan összerendezze a szubjektív anyagot objektív atomokká (kérem, tartsa észben, hogy e két jelzőt csak relatív értelemben használjuk) avagy kozmikus anyaggá, hogy aztán ez később formát öltjön. És ugyanez az akaratlan, gépiesen működő erő az, amelyet olyan erőteljesen működőnek látunk a Természet minden átfogó törvényében – vagyis amely irányítja és ellenőrzi azt, amit *mi* Univerzumnak vagy Kozmosznak nevezünk. Vannak modern filozófusok, akik a mozgásból kiindulva bizonyítanak be egy Teremtő létezését. *Mi* azt mondjuk és állítjuk, hogy ez a mozgás – az egyetemes örök mozgás, amely soha nem áll meg, soha nem lassul, és nem gyorsul, még a *Pralayák*, avagy "Brahma éjszakái" közötti szünetekben sem, hanem úgy megy tovább, mint egy beindított malom, akár van mit örölnie, akár nincs (mert a *Pralaya* minden forma átmeneti megszűnését jelenti, de semmiképpen sem a kozmikus anyag pusztulását, hiszen az örök) –, azt mondjuk, hogy ez az örök mozgás az egyetlen örök és teremtetlen Istenség, akit képesek vagyunk elismerni. Istent intelligens szellemnek tekinteni, és ugyanakkor elfogadni abszolút anyagtalanságát annyit tesz, mint elképzelni a nemlétezőt, valami teljes ürességet; Istent egy Lénynek, Egónak tekinteni, és valamilyen rejtélyes okból mintegy véka alá rejteni az intelligenciáját a legelképesztőbb ostobaság; és intelligenciával felruházni őt úgy, hogy közben a vak, brutális Gonosz fékevesztetten tombolhat nem más, mint ördögöt csinálni belőle – egy alávaló Istent. Bármilyen nagy hatalmú legyen is, egy lény teret foglal el, van hosszúsága, szélessége és vastagsága, így minden bizonnyal egy mózesi istenség; Ha pedig Istent egy „nem-Lénynek”, egy puszta princípiumnak tekintjük, ez egyenesen a buddhista ateizmusba, vagy a

Vedanta filozófia primitív akozmizmusába¹ juttat minket. Ami a forma és a létezés világain túl és azokon kívül, a legspirituálisabb állapotú világokban található – (bár lekötölné minket, ha megmondaná nekünk, merre is lehet ez a „túl” és „kívül”, mivel a Világegyetem végtelen és határtalan) –, arról gondolkodni bárki számára haszontalanság, mivel erről még a Bolygói Szellemeknek sincs tudomásuk vagy fogalmuk. Habár legnagyobb Adeptusaink és *Boddhisattva*-ink soha nem hatoltak még be egy Naprendszerünkön túli világba – és ez az elképzelés csodálatosan illik az önök előítéletes teista elméletéhez, tisztelt Testvérem –, attól még tudhatnak más, hasonló rendszerek létezéséről, ugyanolyan matematikai bizonyossággal, mint bármely nyugati csillagász tud olyan láthatatlan csillagok létezéséről, amelyeket sohasem tud megközelíteni vagy felfedezni. De arról, ami olyan világokban és rendszerekben történik, amelyek nem is a „transz-végtelenben” – (furcsa kifejezés) –, hanem inkább a „cisz-végtelenben”, a legtisztább és leginkább felfoghatatlan anyagtalanság állapotában vannak, senki sem tudott meg még semmit, és soha nem is fog megtudni, ezért az ilyesmi a világegyetem számára nem létező dolog. Ha úgy tetszik, elhelyezheti ebben az örökös vákuumban az ön istenségének intellektuális vagy akarat által vezérelt erőit – ha el tud képzelni ilyesmit.

Addig is mi mondhatjuk, hogy a mozgás az, ami a természet törvényeit kormányozza; és hogy úgy kormányozza őket, mint a folyóvíz mozgási energiája, amely vagy a fő mederben, vagy útjuk során véletlenszerűen több száz oldalra osztva hajtja a vizet, függetlenül attól, hogy ezek az ágak természetes mélyedések vagy az emberi kéz által mesterségesen kialakított csatornák. És azt állítjuk, hogy ahol élet és lét van, bármennyire is szellemivé vált egy forma, ott nincs helye az erkölcsi alapon való irányításnak, még kevésbé egy erkölcsi Kormányzónak – azaz egy olyan Lénynek, amelynek ugyanakkor nincs formája, és nem foglal el teret! Bizony, ha a sötétségben felragyog fény, de a sötétség ezt nem fogja fel, az azért van, mert ez a természet törvénye; de *annak számára, aki tud*, mennyivel szuggesztívebb és átfogóbb értelmű azt mondani, hogy a fény még kevésbé értheti meg a sötétséget, és soha nem is ismerheti meg, hiszen bárhol is hatoljon belé, azonnal megsemmisíti azt. Egy tiszta, de ugyanakkor saját szándékok által vezérelt szellem gondolata képtelenség az ilyen gondolkodásra képes elme számára. Egy magasan fejlett szervezet létezése szervezett agy nélkül képtelenség, de egy semmiből álló szervezett agy még az előbbinél is nagyobb képtelenség. Ha azt kérdezi tőlem: „Honnan származnak akkor a megváltoztathatatlan törvények? – a törvények nem teremthetik meg magukat” – akkor én vissza fogok kérdezni – és honnan van ezek állítólagos Teremtője? – Egy Teremtő nem teremtheti vagy hozhatja létre magát. Az agy nem teremtette meg önmagát, mielőtt az ezt lehetővé tevő agy létrejött volna, mert ez azt jelentené, hogy az agy már a létezése előtt működött. És hogyan cselekedhetne az intelligencia, ami egy szervezett agy eredménye, mielőtt működtetője létrejött volna?

¹ Az akozmizmus olyan filozófiai irányzat, ami tagadja a Kozmoszt, mint valóságot, pusztán illúzióknak tartva azt, egyúttal kizárólag a megnyilvánulatlan Abszolútot tekinti valóságosnak. (*A ford.*)

Mindez a nagyobb befolyásért folytatott küzdelemre emlékeztet. Ha a tanítások túlságosan ellentétbe kerülnek az elméletekkel, akkor jobb, ha szépen ejtjük a témát, és másra tereljük a beszélgetést. Tanulmányozza át a nepáli *Svabbhavika*-k¹, India fő buddhista filozófiai iskolájának törvényeit és tanait, és azt fogja találni, hogy ők a legműveltebbek és a legtudományosabban logikus vitázók ezen világon. Az ő képlékeny, láthatatlan, örök, mindenütt jelenlévő, tudattalan *Svabhavat*²-juk az az Erő, avagy Mozgás, amely örökké termeli elektromosságát, ami maga az élet.

Igen: létezik egy olyan határtalan erő, mint a gondolat, olyan erőteljes, mint a határtalan akarat, olyan finom, mint az élet lényege, és olyan felfoghatatlanul szörnyű pusztító erővel bír, hogy az egész Kozmoszt alapjaiban rendíthetné meg, ha erre akarnák használni. De ez az Erő nem *Isten*, hiszen vannak olyan emberek, akik ismerik a titkot, hogyan tegyék akaratuk eszközévé, amikor ezt a szükség így kívánja. Nézzen körül, és figyelje meg az életet annak számtalan megnyilvánulásában, végtelen sokszínűségében - az életet, a mozgást, a változást. Mi okozza ezeket? Milyen kimeríthetetlen forrásból jöttek, minek a közreműködésével? A láthatatlanból és szubjektívből léptek be a mi kicsiny látható és objektív világunkba. Az *Akasa* gyermekei, az éterből evolúció útján anyagivá sűrűsödött dolgok és lények - az Erő tette őket érzékelhetővé, és ez az Erő idővel el is fogja távolítani őket az emberi szem elől. Miért kellett a kertjében a jobb oldalon levő növénynek épp ilyen formájúnak lenni, és a bal oldalinak teljesen eltérőnek? Nem ezek az Erő változó hatásainak eredményei – ellentétben az azok közti korrelációkkal? Ha a tevékenységek tökéletes egysíkúsága lenne uralkodó az egész világban, akkor a formák, színek, alakok és tulajdonságok teljes azonosságát tapasztalnánk a természet összes birodalmában. A *mozgásnak* és az ebből fakadó konfliktusoknak, semlegesítésnek, egyensúlyozásnak, korrelációnak köszönhető az a végtelen változatosság, amely uralkodik. Önök egy intelligens és jó – (ez a tulajdonság elég szerencsétlen választás) – Atyáról beszélnek, a világegyetem és az ember erkölcsi vezetőjéről és kormányzójáról. Létezik körülöttünk egy bizonyos állapot, amelyet normálisnak nevezünk. Ebben az állapotban semmi sem történhet, ami meghaladná a mindennapi tapasztalatainkat, „Isten megváltoztathatatlan törvényeit.” De tegyük fel, hogy megváltoztatjuk ezt az állapotot, és túljárunk az eszén annak, akinek tudta nélkül pedig - ahogy nyugaton mondják - még egy hajszál sem hullhat le a fejünkről. A tó felől, amelynek közelében most félig fagyott ujjakkal ezt a levelet írom önnek, egy légáramlat érkezik hozzám. Bizonyos elektromos, mágneses és ódikus körülmények megváltoztatásával ezt a légáramlatot én langyosabbá teszem, ami így feloldja ujjaim zsibbadtságát; Íme, én most megíúsítottam a Mindenható szándékát, és szándékosan letaszítottam Őt trónjáról! Képes

¹ A levél írása idején ismert, mondhatni elit buddhista szekta volt, akiknek (akkori) tanításai sok tekintetben megegyeztek a Mesterek által közölt filozófiával. Úgy tűnik, mostanra vagy eltűntek, vagy már a világtól visszavonulva működnek. (A ford.)

² A *Svabhavat* számos kisebb nagyobb mértékben eltérő jelentéssel bíró kifejezés, de talán nem tévedünk nagyot, ha lényegében a mindennek alapjául szolgáló kozmikus szubsztanciának tekintjük. Ebből alakult ki később - differenciálódás útján - minden, legyen szó a szellemi síkok vagy az objektív Kozmosz összetevőiről. Nem azonos a *Mulaprakriti*-nek nevezett őszubsztanciával, hanem annál egy lépéssel előrébb jár a megnyilvánulás útján. Blavatskyné szerint ez maga a Természet, az *Anima Mundi* avagy a Világ Lelke, mindennek forrása és a változások végső mozgatórugója, Szellem is és Anyag is egyszerre. (A ford.)

vagyok ezt megtenni. Vagy azt, hogy amikor a Természet számomra túl szokatlan és túl látványos jelenségeket produkál, akkor arra készítsem a részemet képező, természetet szemlélő, azt befolyásoló éneket, hogy hirtelen nyíljon meg a Természet más nézetei és érzetei felé, és ezzel én a saját Teremtőmmé és Urammá váltam.

De gondolja, hogy igaza van, amikor azt mondja, hogy „a törvények keletkeznek”? Változtathatatlan törvények nem keletkezhetnek, mivel örökkévalók és teremtetlenek, az Örökkévalóságban gyökereznek, és még magának Istennek - ha létezne ilyen – sem lenne soha hatalmában megállítani őket. És mikor mondtam én olyat, hogy ezek a törvények, *mint törvények*, önmagukban esetlegesek? A közös működésükből eredő megjósolhatatlan hatásokra gondoltam, soha nem a törvényekre, vagyis inkább Törvényre – mivel csak egyetlen törvényt ismerünk el a Világegyetemben, a harmónia, a *tökéletes egyensúly* törvényét. Így hát egy olyan embertől, aki ilyen kifinomult logikával bír és az eszméknek általában, de különösen a szavak értelmének ilyen jó megértésével rendelkezik – egy olyan embertől, aki olyan pontos és jó, mint ön általában abban, hogy a földre döngöljön egy „mindentudó, hatalmas és szereteteli Istenről” szóló elképzelést, ez legalábbis furcsa. Az ön által feltételezettel ellentétben egyáltalán nem tiltakozom Istenbe, vagy valamiféle absztrakt ideálba vetett hite ellen, de muszáj megkérdezni, honnan tudja vagy tudhatja, hogy ez az Isten mindenható, bölcs és szeretettel teli, amikor a természetben minden fizikai és erkölcsi tény azt bizonyítja, hogy ha létezik ilyen lény, az valójában épp az ellenkezője mindannak, amit önök tartanak róla? Furcsa egy téveszme, és olyan, ami mintha legyőzné az intellektusát is.

Annak a ténynek a magyarázatát, hogy "az értelemmel nem rendelkező erők olyan magas intelligenciával rendelkező lényeket hozhatnak létre, mint mi", a ciklusok általi fejlődés örökké tartó sodrában és az evolúció folyamatában kell keresni, amely folyamatosan tökéletesíti a munkáját működése közben. De mivel ön nem hisz a ciklusokban, felesleges megtanulnia azt, ami csak egy új ürügyet teremtene az ön számára, kedves Testvérem, hogy támadja ezt az elméletet és végtelenségig vitatkozzon róla. Abban a szentséggyalázásban sem vagyok bűnös, amivel a szellemmel és az anyaggal kapcsolatban vádolnak. Az anyag és a szellem, mint két, teljesen különálló és örökkévaló dolog biztosan soha még csak eszembe sem jutott, bármennyire is keveset tudok róluk, mivel az okkultizmus egyik elemi és alapvető tana szerint a kettő egy, és pusztán a saját megnyilvánulásaikban, és csak az érzékek világának korlátozott észlelései szerint különbözőek. Tanaink távolról sem "filozófiai mélységet nélkülözőek", mert a természetben csupán egyetlen princípiumot ismernek – ami a szellem-anyag vagy anyag-szellem; ahol a harmadik a végső Abszolút, e kettő kvintesszenciája, ha szabad ilyen szerencsétlen kifejezést használnom ebben az összefüggésben – amely még az "istenek" vagy a Bolygói Szellemek látókörén is túl és spirituális észlelése előtt is rejtve van. Ez a harmadik princípium – mondják a vedanta filozófusok – az egyetlen valóság, minden más csak *Maya*, mivel ők a szellem és anyag, avagy a *Purusha* és *Prakriti* változatos megnyilvánulásait soha nem tekintették másnak, mint az érzékek által keltett átmeneti téveszméknek.

Még az *Isis* alig körvonalazott filozófiájában is világosan kirajzolódik ez az elképzelés. A *Kiute* könyvében a Szellemet az anyag végső szublimációjának, az anyagot pedig a szellem kikristályosodásának nevezik. És nem is lehetne jobb illusztrációt adni ehhez, mint a jég-víz-gőz állapotváltozást, majd az utóbbi végső felbomlását, ha pedig a jelenséget megfordítjuk egymást követő állapotváltozásaiban, megfigyelhetjük azt, amit a Szellem anyagba merülésének hívnak. Ezt a hármasságot, amely végső soron Egy-ség – egy olyan régi tanítás, ami egyidős a gondolkodással – néhány korai keresztény, akik az alexandriai iskolákban tanulták, felhasználta úgy, hogy 1) az Atyává, vagyis a nemző szellemmé, 2) a Fiúvá, avagy anyaggá, - emberré, és 3) a Szentlélekke, az anyagtalan lényeggé, avagy az egyenlő oldalú háromszög felső csúcsává formálta át. Ez az elképzelés a mai napig megtalálható az egyiptomi piramisokban is. Így ismét bebizonyosodott, hogy teljesen félreérti, amit mondani akarok, valahányszor a tömörség kedvéért a nyugati embereknel megszokott kifejezésmódot használom. De a magam oldaláról is meg kell jegyeznem, hogy az az elképzelése, miszerint az anyag nem más, mint a szellem átmenetileg módosult megjelenése, amely úgy különbözik tőle, ahogy a faszén a gyémánttól, mind keleti, mind nyugati szempontból ugyanúgy szemben áll a filozófiával, mint amennyire tudománytalan. Hiszen a faszén csak az anyag egyfajta maradványa, míg az anyag, *mint olyan* elpusztíthatatlan, és ahogy állítom, egyidős a szellemmel – azzal a szellemmel, amelyet mi ismerünk és amiről képesek vagyunk fogalmat is alkotni. *Prakriti* nélkül a *Purusha* (Szellem) nem képes megnyilvánulni – ezért megszűnik létezni –, *semmivé* válik. Szellem, avagy Erő nélkül még az sem jöhetett volna létre, amit a Tudomány „élettelen” anyagnak nevez, a növényeket tápláló úgynevezett ásványi összetevők köre. Van az anyag minden molekulájának és atomjának létezésében egy pillanat, amikor valamilyen okból kifolyólag a szellem, a mozgás vagy az élet (nevezzük bárminek is) utolsó szikrája is visszahúzódik belőle, és ugyanebben a pillanatban, a gondolat villanását is meghaladó sebességgel az atom, a molekula vagy molekulák halmaza megsemmisül, hogy visszatérjen a kozmikus anyag eredeti, tiszta állapotába. Úgy fog visszatalálni szülőforrásához, ahogy egy elválasztott higanycsepp tér vissza nagyobb, központi tömegéhez. Az anyag, az erő és a mozgás az objektív fizikai természet hármassága, épp úgy, ahogyan a szellem-anyag hármas egysége a spirituális vagy szubjektív természet sajátja. A mozgás örök, mert a szellem is örök. De semmilyen mozgásmódot nem lehet elképzelni, hacsak nem áll az kapcsolatban az anyaggal.

És most térjünk át az önök rendkívüli hipotézisére, miszerint a gonosz, a bűn és a szenvedés kíséretében nem az anyagból eredő dolog, hanem talán a Világegyetem erkölcsi Kormányzójának bölcs terve. Bármennyire is elképzelhetőnek tűnik ez az eszme – miszerint „az Úr útjai kifürkészhetetlenek” – önöknek, akik a kereszténység káros téveszméjében nőttek fel, számomra teljesen felfoghatatlan. Kell-e ismételnem, hogy a legjobb Adeptusok évezredek óta kutatták át a Világegyetemet, és sehol sem találták a legcsekélyebb nyomát sem egy ilyen machiavelliánus cselszövőnek – hanem mindenhol ugyanazt a megváltoztathatatlan, kérlelhetetlen törvényt észlelték. Ezért el kell néznie nekem, ha határozottan elzárkózom attól, hogy ilyen gyerekes találgatásokra vesztegessen az időmet.

Nem „az Úr útjai”, hanem inkább egyes rendkívül intelligens emberek tevékenysége az számomra, ami néhány hobbitól eltekintve¹ számomra felfoghatatlan.

Jól mondja, hogy „ennek nem kell kettőnk közötti ellentétéhez vezetnie” – személyes értelemben. De óriási különbséget jelent akkor, ha hajlandó tanulni, és felajánlja nekem, hogy tanítsam önt. Életemre mondom, el sem tudom elképzelni, hogyan tudnám valaha is megosztani önnel annak ismeretét, amit azóta tudok, mióta az eszemet; azt a sziklát, amelyre az okkult univerzum titkai - akár a fátyol ezen, akár a másik oldalán - épülnek, ha ön mindig és kapásból mindennek ellentmond. Drága Testvérem, vagy tudunk valamit, vagy semmit nem tudunk. Az első esetben mi értelme a tanulásnak, mikor úgy hiszi, hogy ön jobban tudja? A második esetben meg miért vesztegetné az idejét rá? Azt mondja, hogy mit sem számít, hogy ezek a törvények egy intelligens, tudatos Isten akaratának kifejeződésai, ahogy ön gondolja, vagy egy nem intelligens, tudattalan "Isten" elkerülhetetlen jellegzetességeiről van szó, ahogy én gondolom. Én azt mondom, bizony, minden ezen múlik, és mivel ön komolyan hiszi, hogy ezek az alapvető kérdések (szellemről és az anyagról – Istenről vagy annak hiányáról) „nyilvánvalóan mindkettőnkön túlmutatnak” – más szóval, hogy sem én, sem legnagyobb Adeptusaink nem tudnak többet, mint ön, akkor ugyan mit taníthatnék önnek? Tudja, hogy ahhoz, hogy képessé váljunk olvasni, először meg kell tanulni a betűket – mégis tudni akarja a *pralaya*-k előtti és utáni események menetét, sőt minden eseményét itt ezen a bolygón egy új ciklus kezdetén; vagyis egy olyan misztériumot, amelyet csak a magasabb beavatások egyikén közölnek, ahogy ez Sinnett úrnak mondtam egy neki írt, Bolygói Szellemeket említő levelemben, ami csupán mellékszál volt, amelyet az ő kérdése hozott felszínre. És most azt fogja mondani, hogy „kitérek az egyenes válasz elől”. Mellékes körülményekről beszéltem, miközben nem magyaráztam el önnek mindent, amit tudni akart, és amit kérdezett tőlem. „Kitérek a kérdés elől”, mint mindig. Bocsássa meg, hogy ellentmondok, de szó sincs ilyesmiről. Ezernyi kérdés van, amire soha nem lesz szabad válaszolnom, és az lenne a „kitérés”, ha másképp válaszolnék, mint ahogy teszem. Világosan megmondom, hogy ön alkalmatlan a tanulásra, mert az elméje túlságosan tele van, és nincs benne egyetlen olyan üres zug, ahonnan valami korábbi lakó ne kerülne elő, hogy megküzdjön vele és elűzzön minden új jövevényt. Ezért nem térek ki, csak időt adok önnek, hogy elgondolkodjon, következtessen, és először jól megeméssze, ami tanítást már megkapott, mielőtt valami újba kezdene bele. Az erő világa az okkultizmus világa, és az egyetlen, ahová a legmagasabb beavatott fordul, ha a lét titkait akarja kutatni.

Ezért senki más, csak egy ilyen beavatott tudhat bármit is ezekről a titkokról. Guruja vezetésével a tanítvány először felfedezi ezt a világot, majd a törvényeit, majd azoknak az anyag világába lehatoló centrifugális evolúcióit. Hosszú évekbe telik, mire tökéletes adeptussá válik, de végül ő lesz a mester. A rejtett dolgok nyilvánvalóvá válnak, és a misztériumok, csodák örökre megszűnnek számára. Látja, hogyan terelje az erőt ebbe vagy abba az irányba, hogy a kíváncsi hatást elérje. A növények, gyógynövények, gyökerek, ásványok, állati szövetek titkos

¹ Itt a Mester valószínűleg Hume úr hobbijára, az ornitológiára utalt. (A ford.)

kémiai, elektromos vagy ódikus tulajdonságai olyan ismerősek számára, mint a madarak tollai az ön számára. Az éterikus rezgésekben semmilyen változás nem kerülheti el figyelmét. Alkalmazza tudását és - megtörténik a csoda! Azt, aki úgy kezdte, hogy elutasította még a csoda lehetőségességének gondolatát is, immár egyenesen csodatevőnek minősítik és félistenként imádják az ostobák, vagy sarlatánként utasítják el a még ostobábbak! És hogy megmutassam, mennyire egzakt tudomány az okkultizmus, hadd mondjam el, hogy az általunk használt eszközök mind egy szabály-gyűjteményben vannak lefektetve számunkra a legapróbb részletekbe menően, ami olyan ősi, mint maga az emberiség, de mindenkinek közülünk az alapjaitól kell elindulnia, nem a végétől. A mi törvényeink ugyanolyan megváltoztathatatlanok, mint a természet törvényei, és az ember már egy egész örökkévalósággal az előtt ismerte őket, hogy e pózoló harci kakast utánzó modern tudomány kikelt volna a tojásból. Ha nem is fedtem fel önnek a működési módot, vagyis nem kezdtem el a rossz végéről a tanítást, legalább megmutattam, hogy filozófiánkat kísérletezésre és következtetésekre építjük – persze csak ha ön nem dönt úgy, hogy minden máshoz hasonlóan ezt a tényt is megkérdőjelezi és vitatja. Tanulja meg először a törvényeinket, és fejlessze ki az érzékelési képességeit, kedves Testvérem. Vonja irányítása alá akaratlan erőit, és fejlessze a helyes irányba akaraterejét, és tanítvány helyett tanár válhat önből. Nem utasítanám vissza, hogy megtanítsam azt, amit jogom van tanítani. Csakhogy nekem tizenöt évig kellett tanulnom, mielőtt a ciklusok tanaihoz eljutottam, mert először az egyszerűbb dolgokat kellett megtanulnom. De akárhogy is tegyünk, és bármi is történjék a továbbiakban, bízom benne, hogy nem fogunk többet vitatkozni, hiszen ez éppoly haszontalan, mint amennyire fájdalmas.

XXIII./A Levél

Kézhez véve: Simla, 1882. október.

Az alábbi egy K.H. Mester és Sinnett úr közti levélváltás első része. Nem tudjuk, Sinnett úr mikor küldte a kérdéseket, és hogy a Mester pontosan mikor vagy hol írta meg válaszát rá. Csak annyit, hogy Sinnett Simlában, 1882. októberében kaphatta meg.

Ez, és a következő, XXIII./B levél együtt kezelendő. A XXIII./A levél Sinnett úr K.H. Mesternek küldött újabb kérdéseinek sokaságát tartalmazza, amikre a Mester esetenként lapszéli megjegyzésekben válaszolt, részeket aláhúzott, vagy hivatkozási sorszámkat írt a kérdések szövege mellé. Az ilyen hivatkozási sorszámmal jelölt részekre a Mester válaszait az olvasó majd a XXIII./B Levélben találhatja meg. A Mester e levélben a lapszélre írt megjegyzései, hivatkozási jelölései és válaszai vastag betűvel szedettek. (A ford.)

Ezennel – elnézést kérve a számukért -, küldök néhány kérdőjeles jegyzetet. Talán lesz olyan kedves, és időről időre foglalkozol velük, egyenként vagy kettesével válaszolva rájuk, ahogy lehetőséged és időd engedi.

Emlékeztető – alkalmas időben, elküldendő K.H. Mesternek Eliphas Lévi kiadatlan jegyzetei K.H. megjegyzéseivel.

Már régen elküldtem őket „Jacko¹” barátunknak.

I.

(1) Van egy nagyon érdekes utalás az utolsó leveledben, amikor Hume-ról van szó, és bizonyos olyan tulajdonságokról beszélsz, amelyeket magával hozott az *előző inkarnációjából*.

(2) Megvan a képességed arra, hogy visszatekints ma élő személyek korábbi életére úgy, hogy tudod, tényleg ők azok?

(3) Ebben az esetben helytelen személyes kíváncsiság lenne, ha a saját magamról kérdeznék részleteket?

I.

(1) Mindannyian hozunk magunkkal bizonyos tulajdonságokat korábbi inkarnációinkból. Ez elkerülhetetlen.

(2) Sajnos néhányunknak van ilyen képessége. Ami engem illet, én nem szeretem használni.

(3) „Ember, ismerd meg önmagad” - mondta a delphoi jós. Nincs semmi „helytelen” az ez iránti kíváncsiságban. Csak hát nem lenne-e helyesebb tanulmányozni a jelenlegi személyiségünket, mielőtt megpróbálnánk bármit is megtudni teremtetőjéről - elődjéről és megformálójáról -, vagyis az *egykori* emberről? Nos, egy nap talán elmesélek egy rövid történetet – most nincs idő erre –, de részleteket nem ígérek; csak egy egyszerű vázlatot, és egy-két utalást, hogy próbára tegyük intuitív képességeidet.

II.

(1) Van-e bármilyen módja annak, hogy megmagyarázzuk az emberi fejlődés különös megfordulását az elmúlt kétezer évben, összehasonlítva a negyedik kör embereinek a modernkori fejlődés kezdetéig tartó, viszonylag stagnáló állapotával?

(2) Vagy a negyedik kör embereinek Földet benépesítése során voltak már a miénkhöz intellektuális fejlődés tekintetében hasonló szintet elért civilizációk, amelyek teljesen eltűntek?

(3) Még a negyedik kör ötödik faja (a miénk) is Ázsiából indult egymillió évvel ezelőtt. Miről szólt az elmúlt 2000 évet megelőző 998 000 év? Vajon felemelkedtek és eltűntek-e *ebben* az időszakban a miénknél fejlettebb civilizációk?

¹ A „Jacko” utalás A.O. Hume úrra. (A ford.)

(4) Melyik korszakhoz tartozott az atlantiszi kontinens létezése, és a kihalását okozó kataklizmus volt-e valamilyen kijelölt helye az evolúcióban és e körben – összefüggésben *manvantarikus* evolúció egészéhez tartozó elhomályosodásokkal?

(5) Úgy tapasztaltam, hogy a leggyakoribb kérdés, amelyet az okkult filozófiával kapcsolatban feltesznek az iránta érdeklődő meglehetősen intelligens emberek az, hogy "ad-e bármilyen magyarázatot a Rossz eredetére?" Ez egy olyan pont, amiről korábban megígérted, hogy érinteni fogod, és amelyet érdemes lenne mielőbb elővenni.

(6) Ehhez szorosan kapcsolódik egy másik gyakran feltett kérdés is: "Mi értelme van az egész ciklikus folyamatnak, ha a szellem a dolog végén ugyanúgy jelenik meg, vagyis tisztán és személytelenül kerül ki belőle, mint amilyen akkor volt, mielőtt az anyagba merült volna?" **(És mi van az ötödikből¹ kinyert részekkel?)** A válaszom az szokott lenni, hogy jelenleg nem magyarázkodással foglalkozom, hanem a Természet működését igyekszem megérteni. De talán lehetne ennél jobb választ is adni.

(7) Tudnál-e, vagy inkább megengedett-e számodra valaha is válaszolni bármilyen, a fizikai tudományokkal kapcsolatos kérdésre? Ha igen, van itt néhány, amivel nagyon szeretném, ha foglalkoznánk.

(8) Van-e köze a magnetikus viszonyoknak a csapadékképződéshez, vagy ez teljes mértékben a változó hőmérsékletű légköri áramlatoknak köszönhető, amelyek különböző páratartalmú más áramlatokkal találkoznak, és a mozgások egészét a nyomáskülönbségek, tágulások stb. hozzák létre, amelyek elsősorban a nap energiájának köszönhetőek? Ha magnetikus viszonyok is közrejátszanak ebben, hogyan működnek, és hogyan lehetne működésüket ellenőrizni?

(9) A Nap koronája vajon ténylegesen egy atmoszféra? És ismert gázokból tevődik össze? És miért veszi fel a napfogyatkozásoknál mindig jól megfigyelhető sugárkorona alakot?

(10) A csillagok által kibocsátott fény fotometriai értéke biztonságos útmutató a magnitúdójukhoz (*)? És igaz-e az, amit a csillagászat - jobb híján - elméletileg feltételez, hogy négyzetmérföldenként a Nap felszíne annyi fényt bocsát ki, amennyit bármely test egyáltalán kibocsáthat?

(*) Természetesen ehhez a távolságot is figyelembe kell venni, amit a parallaxis miatt csak találgatnak.

¹ Itt az emberi ötödik princípiumtól megszerzett részekre utalhat a Mester. Ezek a „szerzemények” gazdagítják az újjászülető Embert, és az Egyéniség ennyiben különbözik a halált követően az legutóbbi megelőző inkarnációja utáni állapotától. (A ford.)

(11) Forró és még részben fényt kisugárzó égitest-e a Jupiter, továbbá - mivel a Nap energiájának valószínűleg semmi köze a dologhoz – mivel magyarázhatók a Jupiter légkörének heves viharai?

(12) Van-e bármi igazság Siemens új, Nappal kapcsolatos égetéses elméletében, miszerint a Nap az űrben való haladása során a sarkokon összegyűjt éghető gázokat (amelyek nagyon ritka állapotban jelen vannak az egész űrben), és az egyenlítőjénél ismét kiveti azokat, miután a régió intenzív hője ismét szétválasztotta azokat az elemeket, amelyeket az égés ideiglenesen egyesített?

(13) Adható-e bármilyen támpont a mágneses anomáliák okaira vonatkozóan, a napi változásokra bizonyos helyeken, és az izogonikus vonalak látszólag szeszélyes görbületeire, amelyek azonos deklinációkat jelölnek ki? Például – miért van egy olyan régió Kelet-Ázsiában, ahol az iránytű nem mutat eltérést az északi iránytól, bár annak körzetében mindenhol eltéréseket észlelnek? (Van-e Lordságaitoknak bármi köze ehhez a különös jelenséghez?)

(14) Fel lehetne-e fedezni még más bolygókat is a modern csillagászat által ismerteken kívül (nem holmi bolygócskákra gondolok) fizikai eszközökkel, ha megfelelően irányba állítanák őket?

(15) Amikor azt írtad: „Tapasztaltál-e monotóniát – mondjuk – abban a pillanatban, amelyet *akkor és most is* úgy értékelisz – hogy az volt a valaha érzett legteljesebb boldogság pillanata?“, valamilyen konkrét pillanatra és valamilyen konkrét eseményre utaltál az én életemben, vagy csupán egy X mennyiségre – vagyis a legboldogabb pillanatra, bármi is legyen az?

(16) Azt mondod: „egyikük se feledje, hogy mi magunk *teremtjük* meg magunknak a *Deva Chan*-t, épp úgy, mint az *Avitchi*-t, még amikor a Földön vagyunk, és leginkább intellektuális, tudatos életünk utolsó napjaiban és pillanataiban.”

(17) De vajon a gondolatok, amelyekkel az elme az utolsó pillanatban foglalkozik, szükségszerűen a múltbeli életének uralkodó jellegétől függenek? Mert máskülönben úgy tűnne, mintha egy személy *Deva Chan*-jának vagy *Avitchi*-jének jellegét szeszélyesen és igazságtalanul az a véletlen határozhatná meg, amely valamilyen különleges gondolatot juttatott a felszínre elméjében az utolsó percekben.

(18) „Az életeinkre való igazi, teljes körű visszaemlékezésre csak a kisebb ciklus végén kerül sor.” A „kisebb ciklus” itt egy Kört jelent, vagy bolygóláncunk teljes Manvantaráját? Más szóval, emlékszünk-e a múltbeli életeinkre a Z bolygó *Deva Chan*-jában minden kör befejezésekor, vagy csak a hetedik kör végén?

(19) Azt mondod: „Még azoknak a jó embereknek a burkai is, akiknek lapja nem hiányzik majd az Életek Könyvéből a Nagy Nirvána küszöbén, tehát még ők is csak azt követően nyerik

vissza emlékezetüket és az Öntudat egy formáját, miután a hatodik és hetedik princípiumuk az ötödik eszenciájával együtt ... belépett az Előkészületi állapotba.”

(20) Kicsit később: – „akár jó, rossz vagy közömbös élete volt az egyénnek, a tudata olyan hirtelen távozik belőle, mint a láng a kialvó kanócból - *észlelő képességei* végleg kialszanak.” **(No és? Megtarthatja-e egy fizikai agy, ha egyszer meghalt, észlelő képességeit? Ami a *burokban* észlelni fog, azt valamilyen kölcsönvett vagy visszavert fénnel teszi. Lásd a megjegyzéseket.)** Akkor mi a burkok emlékezésének és öntudatának magyarázata? Ez egy olyan kérdést érint, amin már sokat töprengtem – további magyarázatra vágyva –, azaz a személyes én-tudat mértékét az elementárisoknál.

(21) A spirituális Ego körbe-körbe jár a világokon, megőrizve mindazt, amivel rendelkezik önazonosság és az én-tudat terén, nem többet és nem kevesebbet. **(a)** De folyamatosan személyiségeket fejleszt ki, akikben ez az azonosság tudat, amíg együtt marad velük, nagyon jól kiteljesedik. **(b)** Mármost ezek a személyiségek amennyire tudom, minden esetben az evolúció teljesen új eredményei. A. P. Sinnett - bármit is jelentsen ez a név - egy abszolút új képződmény. Majd egy burkot hagy maga után, amely egy ideig még túléli őt **(c)** feltételezve, hogy az ehhez a testet öltéshez ideiglenesen kapcsolódó spirituális monád elég használható anyagot talál az ötödik princípiumában ahhoz, hogy kivonja belőle. **(d)** Ennek a buroknak közvetlenül a halál után nem lesz tudata, mert "a tudatnak bizonyos időre van szüksége ahhoz, hogy meghatározza új viszonyítási pontját, és kialakítsa, mintegy a saját ... tulajdonképpeni észlelését". **(e)** De mennyire lesz tudatos, ha ezt megtette? **(f)** Vajon még mindig A. P. Sinnett lesz az, akire a spirituális Ego úgy fog gondolni, mint egy olyan személyre, akit ismert – vagy tudatában lesz annak, hogy az az egyed már megszűnt? Képes lesz-e egyáltalán önmagáról gondolkodni, és emlékezni valamire az egykori magasabb érdeklődési köreiből? Emlékszik-e a nevére, amit viselt? **(g)** Vagy az ilyen jellegű, hátra tekintető kérdések csak médiumi közreműködés idején nyernek jelentőséget, máskor pedig alszik? **(h)** És tudatában van-e annak, hogy elveszít bármit, ami életnek érződik, miközben fokozatosan felbomlik?

(22) Milyen természetű az az élet, amely a "Halál Bolygóján" zajlik? Fizikai testet öltés-e ez a múltbeli személyiség emlékével, vagy inkább asztrális létforma, mint a *Kama Loka*-ban? Születéssel, érett korrallal és hanyatlással járó létezés-e, vagy a korábbi földi személyiség tulajdonképpeni tovább-élése büntetésnek számító körülmények között?

(23) A Merkúron kívül a közönséges tudomány előtt ismertek közül mely más bolygók tartoznak világrendszerünkhöz? A spirituálisabb bolygók – (A, B és Y, Z) – vajon látható égitestek az égen, vagy az összes, a csillagászat számára ismert bolygó inkább az anyagibb fajtához tartozik?

(24) A Nap tényleg **(a)** - ahogy Allan Kardec mondja: —magasan szellemiségű lények lakhelye? **(b)** *Manvantarikus* láncunk csúcspontja? És az lenne a Naprendszer összes többi lánc számára is?

(25) Azt mondd: — megtörténhet, hogy „az ötödikből származó spirituális „nyereség” túl kevésnek, gyengének bizonyul ahhoz, hogy újjászülethessen a *Deva-Chan*-ban; ebben az esetben ott és akkor (az elhalt) hatodik princípiuma mintegy „átöltözik” egy, a karmájának megfelelően létrehozott szubjektív „Lénybe”, és belép egy új földi létbe, akár ezen, akár bármely más bolygón.”

(26) Úgy tűnik, ez további tisztázásra szorul. Kivételes esetek ezek, amikor ugyanazon spirituális monád két földi élete között kevesebb, mint ezer év telik el? Merthogy erre - mint két egymást követő életet szinte elkerülhetetlenül elválasztó időre - utalt néhány korábbi levél.

(27) A Guitieau esetére való utalás érdekes. Megértem, hogy olyan állapotban van, amelyben az általa elkövetett bűncselekmény mindig jelen van a képzetében, de hogyan tudja "zűrzavarba sodorni és felforgatni ember-milliók sorsát"?

(28) Az elhomályosodások témája jelenleg homályba burkolózik. Ezek azután történnek, hogy bármely adott kör utolsó embere továbblépett a következő bolygóra. De szeretném megérteni, hogyan fejlődnek ki a soron következő kör formái. Amikor az ötödik kör spirituális monádjai megérkeznek majd, milyen hús-vér lakhelyek állnak rendelkezésükre? Visszatérve az egyetlen olyan, korábbi levélre, amelyben az elhomályosodásokkal foglalkoztál, ezt találom: **(a)** „végig követtük az embert egy körben, egészen a Z és A közötti nirvánai állapotig. Az A bolygó a most lezárt körben halottként maradt hátra. (Lásd a megjegyzést.) Amint az új kör elkezdődik, az Új Élet beáramlásától felébred, új erővel töltődik fel, és újra létrehozza az összes birodalmát”.

(29) De vajon minden kör elején ismét előlről kell kezdődnie mindennek, és emberi formákat kell-e kifejlesztenie az állatiból, ez utóbbiakat a növényiből stb.? Ha igen, melyik körhöz tartoznak az első, tökéletlenül kifejlődött „emberek”? Feltételezhetően az ötödikhez; de az ötödiknek minden tekintetben egy tökéletesebb fajnak kellene lennie.

XXIII./B Levél

Ez a levél K.H. Mester válaszait tartalmazza a XXIII./A Levélben feltett kérdésekre. (Szerk.)

A levél keletkezésének háttéréről és az itt alkalmazott jelölésekről lásd a XXIII./A Levél elején található fordítói bevezetőt. (A ford.)

II.

- (1) Egy nagyon fontos ciklus vége felé járunk. Minden körnek, minden fordulónak, ahogy minden fajnak is, megvannak a maga nagy és kisebb ciklusai minden bolygón, amelyen az emberiség áthalad. Negyedik körünk emberiségének is megvan a maga nagy ciklusa, ahogy a fajainak és azok alfajainak is. A „különös meglódulás” az előzőek kettős hatásának tudható be – az előbbinél a lefelé tartó pálya kezdetének; — az utóbbinál (a

ti „alfajotok” kis ciklusára gondolok) a pálya csúcspontja felé törekvésnek. Ne feledd, hogy bár az ötödik fajhoz tartoztok, de mégis, mindössze egy *nyugati alfaja* vagytok. Erőfeszítéseitek ellenére az, amit civilizációnak nevezel, csak ez utóbbira és annak amerikai oldalhajtasaira korlátozódik. Körben kisugárzó, megtévesztő fénye alapján úgy tűnhet, hogy nagyobb távolságra vetíti ki sugarait, mint a valóságban. Kínában már nincs „meglódulás”, Japánból pedig csak karikatúrát csináltak.

Egy okkultizmust tanulmányozónak nem kellene „a negyedik kör embereinek viszonylag stagnáló állapotáról” beszélnie, mivel a *történelem* a nyugati nemzetektől eltekintve szinte semmit sem tud arról, milyen volt *ez az állapot* a „modernkori fejlődés kezdetéig” más nemzetek esetében. Mit tudsz például a spanyolok hódításai előtti Amerikáról? Kevesebb mint két évszázaddal Cortez érkezése előtt Peru és Mexikó *alfajai* körében épp akkora „meglódulásban” voltak a haladás útján, mint most Európa és az Egyesült Államok. Az ő alfajuk története szinte teljes megsemmisüléssel végződött, önmaga által létrehozott okok miatt; a tiétekkel is ez fog történni a ciklusa végén. Csak olyan „stagnáló állapotról” beszélhetünk, amit a fejlődés, növekedés, érett kor, majd hanyatlás törvényét követve minden faj és alfaj megtapasztal a maga átmeneti időszakában. Ez utóbbi állapottal ismerkedik *Világ-történelmetek*, miközben továbbra is tökéletesen tudatlan marad azzal az állapottal kapcsolatban, amelyben akár csak India is volt röpké tíz évszázaddal ezelőtt. Az alfajaitok most a saját ciklusaik csúcsa felé tartanak, és ez a Történelem nem tekint vissza távolabbra, mint néhány másik alfaj hanyatlási időszakáig, amelyek többsége az előző, negyedik fajhoz tartozott. Na és mekkora az a terület és időszak, amelyet ez a Világ-történelem belát? Ha a legvégsőig el is megyünk, akkor sem több nyomorúságos pár tucatnyi évszázadnál! Ez ám a tágas láthatár! Azon túl – mindent sötétség borít, és semmi más nincs, csak feltételezések.

- (2) Kétségtelen, hogy voltak. Az egyiptomi és árja feljegyzések, és különösen a zodiákus táblázataink - *belső* tudásunkon túl - minden szükséges bizonyítékot megadnak erre. A civilizáció egy olyan, a szülőktől eredő örökség, amely fajról fajra száll a ciklusok felemelkedő és hanyatló szakaszain át. Egy alfaj gyermekkorában az elődje őrzi meg azt számára, és ez utóbbi teljesen eltűnik, kihal, amikor az előbbi "felnőttkorba lép". Eleinte legtöbbjük eltékozza és rosszul kezeli vagyonát, vagy érintetlenül ott hagyja azt az ősi kincstárban. Megvetően elutasítják az idősebbek tanácsait, és mint a gyerekek, inkább az utcán játszanak, helyett, hogy tanulnának és a Múlt feljegyzéseiben felhalmozott érintetlen vagyonból a lehető legtöbbet kihoznák. Így utasította el Európa is a maga átmeneti időszakában – a középkorban – az ókor tanúságtételét, olyan görög bölcsekét, mint pl. Hérodotosz – a Hazugság Atyjának nevezve őt, míg végül észhez nem tértek, és az elnevezést a "Történelem Atyjá"-ra nem változtatták. Mostanra már helyett, hogy eltékoznátok, halmozzátok és gyarapítjátok a vagyont. Mint minden más fajnak, a tiéteknek is megvoltak a hullámvölgyei, tiszteletre méltó és a gyalázatos időszakai, sötét éjszakái, és - most

immár közeledtek a ragyogó délidőtökhöz. Az ötödik faj családjának legfiatalabb tagjaként hosszú időn át a ti alfajotok volt a nem szeretett és gondozatlan rokon, a ház Hamupipőkéje. És most, amikor oly sok nővéretek meghalt; mások még mindig haldokolnak, miközben az öregedő túlélők közül néhányan immár második gyermekkorukat élik és csak Messiásukra - a hatodik Fajra - várnak, hogy feltámadjanak egy új életre, és az erősebb mellett ők is újrakezdzék egy új ciklus útján - most, hogy a nyugati Hamupipőke hirtelen büszke, gazdag hercegnővé, *szépséggé* fejlődött, akit mindannyian látunk és csodálunk - hogyan cselekszik? Nem olyan jószívű, mint a mesebeli hercegnő, mert ahelyett, hogy felkínálná idősebb és kevésbé szerencsés nővérének - aki most a legidősebb, mivel közel "egymillió éves"¹, és az *egyetlen*, aki soha nem bánt vele durván, bár lehet, hogy figyelmen kívül hagyta – ahelyett, hogy felajánlana neki, mondom, a „béke csókját”, a *lex taleonis*²-t alkalmazza vele szemben olyan bosszúval, ami nem nagyon emeli ki természetes szépségét. És ez, kedves barátom és testvérem, nem holmi túlzó allegória, hanem – *történelem*.

- (3) Igen; az ötödik faj – a miénk – Ázsiában kezdődött egymillió évvel ezelőtt. Miről szólt az utolsó 2000-et megelőző 998 000 évben? Helyénvaló kérdés; ráadásul igazi keresztény szellemben született, amely nem hajlandó elhinni, hogy bármi jó valaha is jöhetett volna bárhonnan Názáretet *megelőzően* és *azon kívülről*. Miről is szólt? Nos, nagyjából ugyanúgy telt, mint mostanság – és most Grant Allen³ úr bocsánatáért esedezem, aki primitív ősröket, a „sündisznószerű” embert, az Eocén korszak elejére datálta! Valóban úgy tűnik, hogy a tudományos íróitok a legfélelmetesebb módon elgaloppozva magukat messzemenő következtetéseket vonnak le pusztá feltevésekből kiindulva. Nagy kár lesz, ha e galoppozásban megvadult lovaik egy napon kirúgnak és betörik a fejüket; pedig ez valami olyasmi, ami elkerülhetetlenül vár rájuk. Az eocén korban – még a „kezdeti időszakában” is – a negyedik faj embereinek, az atlantisziaknak nagy fejlődési ciklusa már elérte a legmagasabb pontját, és a nagy kontinens, szinte az összes „jelenlegi kontinens atyja” – már a süllyedés első tüneteit mutatta. Ez a folyamat egészen 11 446 évvel ez előttig tartott, amikor utolsó szigete, amelyet akkori nevét lefordítva *Poseidonis*-nak hívhatunk, hatalmas katasztrófával kísértelen elsüllyedt. Egyébként, *akárki* is írta Donnelly *Atlantis*-éről⁴ szóló recenzióját, igaza volt: „Lemúriát ugyanannyira nem lehet összekeverni az atlantiszi kontinenssel, mint Európát Amerikával. Mindkettő elsüllyedt és hullámsírba vitte magasan fejlett civilizációját és „isteneit”, csak hogy a két katasztrófa között körülbelül 700 000 év telt el; „Lemúria virágkora és pályafutása nagyjából e csekély időtartammal korábban, az Eocén korszak korai szakaszát megelőzően fejeződött be, mivel a rajta fejlődő Faj a

¹ Egyértelmű utalás Indiára és népére, az 5. Faj 1. alfajára és azok mai leszármazottjaira. (A ford.)

² Latin kifejezés, jelentése kb. „a bosszú törvénye”, „szemet szemért” elve. (A ford.)

³ Grant Allan a XVIII. Század második felének neves tudományos és szépirodalmi írója volt. (A ford.)

⁴ Utalás James Donnelly „*Atlantis: the Antediluvian World*” (Atlantis: az özönvíz előtti világ) című 1882-ben megjelent könyvére. (A ford.)

harmadik volt. Keressétek ennek az egykor nagy nemzetnek a maradványait a mai Ausztrália laposfejű bennszülöttjei között! Ugyanígy helytálló a kritikája, amikor elutasítja a szerző kedves kísérletét, hogy Indiát és Egyiptomot Atlantisz hulladékával népesítse be. Kétségtelen, hogy geológusaitok nagyon tanult emberek; de miért nem lehet szem előtt tartani, hogy az általuk felfedezett és feltárt kontinensek alatt, amelyek mélyén megtalálták az „Eocén kort”, és kicsikarták belőlük azok titkait, talán lehetnek még mélyen a feneketlen, vagy inkább felfedezhetetlen óceáni mélységekben más, sokkal régebbi kontinensek, amelyek rétegeit geológiai értelemben soha nem tárták fel; és hogy ezek egy napon teljesen felboríthatják jelenlegi elméleteiket, így illusztrálva az induktív „általánosítással” szerezhető igazság egyszerűségét és fenségességét, szemben a látnoki eredetű feltételezésekkel. Miért ne ismernék el – igaz, egyikük sem gondolt még erre –, hogy jelenlegi kontinenseink – akárcsak „Lemúria” és „Atlantisz” – már többször is víz alá merültek és volt idejük újra felszínre emelkedni, hogy az emberi faj újabb csoportjainak és civilizációinak hordozói legyenek; és hogy a következő kataklizma első nagy geológiai felfordulásakor – azon ismétlődő kataklizmák sorozatában, amelyek „a kör elejétől a végéig” megtörténnek – a mi már „felboncolt” kontinenseink elsüllyednek, a Lemúriák és Atlantiszok meg újra felemelkednek. Gondoljunk a hatodik és hetedik faj jövőbeli geológusaira. Képzeliük el, amint mélyen leásnak a földben ott, ahol egykor Ceylon és Simla volt, és megtalálják a Veddák, vagy a *civilizált* Paharik¹ távoli őseinek eszközeit. Az ezeket a régiókat benépesítő emberiség civilizált részeinek valamennyi tárgyi emlékét addigra porrá zúzta a mozgó gleccserek hatalmas tömege – a következő jégkorszak. Képzeliük el, hogy régészeink csak olyan durva eszközöket találnak, mint amilyeneket ma a vad törzsek tagjai használnak; és ők azonnal kijelentik, hogy abban az időszakban az *primitív* emberek felmásztak a fákra és ott aludtak, és az állati csontok eltörése után kiszívták azokból a velőt – amit egyébként a civilizált európaiak is gyakran megtesznek majd, nemcsak a veddák –, ezért arra a következtetésre jutottak, hogy 1882-ben az emberiség „emberszerű állatokból” állt, akik „fekete arcúak és szakállasok” voltak, „kiemelkedő, előreugró állcsonttal és nagy, hegyes szemfogakkal”. Igaz, a hatodik fajhoz tartozó Grant Allen-ek talán nem is térnek el annyira a tényektől és az igazságtól, amikor azt feltételezik, hogy a „Simla-korszakban” – ezeket a fogakat a „hímek” a szalma-özvegyekért vívott küzdelmeiben *használták* –, de a metaforáknak nagyon kevés köze van az antropológia és a geológia tudományához. Ez a *ti* tudományotok. Térjünk vissza a kérdéseidre.

Természetesen a negyedik faj időszakának legmagasabb fejlett civilizációi, vagy a görög és római, sőt még az egyiptomi civilizáció is – meg sem közelítik a harmadik fajjal kezdődő civilizációkat. A második fajhoz tartozók sem voltak vademberek, de nem nevezhetjük őket civilizáltként. És most, hogy az egyik első levelemet olvasom a fajokról

¹ Észak India Kasmír államának egyik kis számú, őslakos népcsoportja. (A ford.)

(e kérdést először M¹. érintette), esedezem, hogy ne vádold meg sem őt, sem engem valami újabb ellentmondással. Olvasd el újra, és vedd észre, hogy teljesen kihagyja a civilizációk kérdését, és csak a negyedik és harmadik faj degenerált maradványait említi, megerősítésként a saját tudományod legújabb következtetéseit hozva fel. Ne tekintsd az elkerülhetetlen részlegességet ellentmondásnak. Most egyenes kérdést tettél fel nekem, és én választ is adok rá. A görögök és a rómaiak kis *alfajok* voltak, az egyiptomiak pedig a mi "kaukázusi" törzsünkhöz tartoztak. Nézzük meg az utóbbit és Indiát. Miután elérték a legmagasabb fejlettségű civilizációt és ami még fontosabb: tudást – mindkettő elpusztult. Egyiptom, mint különálló alfaj, teljesen eltűnt (koptjai csupán más fajokkal keveredett maradványai). India – mint az Anya faj egyik első és legerősebb ága, számos alfajból áll, mind a mai napig fennmaradt, és ismét küzd azért, hogy egy napon újra elfoglalja helyét a történelemben. A nyugati történelem csak néhány futó, ködös pillantást nyert Egyiptomra, mintegy 12 000 évvel ez előttig visszatekintve; pedig miután ennél évezredekkel korábban elérte ciklusának csúcspontját, ekkorra az utóbbi már hanyatlásnak indult. És mit tud, sőt mit *tudhat* az 5000 évvel ezelőtti Indiáról, vagy a káldeusokról – akiket a legbájosabban összemoss az asszírokkal, és egyik nap "akkádoknak", másnap turániaknak és még mi egyébnek nem nevezi őket? Így hát mi azt mondjuk, hogy a *ti* történelmek teljes egészében reménytelenül zavaros és bizonytalan lábakon áll.

A Journal of Science – M.A. (Oxon) ebben a szavait és idézeteit olyan elragadtatással használja, ami igazán méltó egy nagy médiumhoz – elutasítja bármilyen „magasabb tudás” létezésének lehetőségét. A kritikusuk ezt mondja: „Miért nem mondják azt a Testvérek, hogy: »Irányítsd a távcsövet erre és erre a pontra az égen, és találsz egy számodra még ismeretlen bolygót; vagy: áss le a földbe ..., és találsz egy ismeretlen ásványt« stb.” Tényleg, miért is nem? No és tegyük fel, hogy ezt megtennék - mi lenne az eredmény? Nem más, mint a plágium vádja – hiszen minden ilyesmi, minden „bolygó és ásvány”, amely az űrben vagy a Föld belsejében létezik, évezredekkel óta ismert és feljegyzett, leírt a könyveinkben; sőt, számos igaz hipotézist már a saját tudósai féltéken felhoztak már, ám a többség, akiknek ez ütközött az előítéleteivel, állandóan elutasította ezeket. A *szándékod* dicséretes, de semmiféle általam adható választ nem fognak elfogadni tőlünk soha. Amikor mégis kiderül, hogy „bizony, ez tényleg így van”, a felfedezést annak fogják tulajdonítani, aki megerősítette a bizonyítékokat – mint Kopernikusz és Galilei esetében, pedig utóbbi csak a Püthagoraszról örökölt hagyott kéziratokhoz nyúlt vissza.

De térjünk vissza a „civilizációkhoz”. Tudjátok, hogy a káldeusok okkult tudásuk csúcán voltak már *azt megelőzően*, amit ti „Bronzkornak” neveztek? Hogy az „Ád fiai” avagy a Tűzköd gyermekei tizezer évvel megelőzték a Vaskort, amely pedig maga is már egy korai időszak volt annak, amit ma Történelmi Korszaknak neveztek – valószínűleg azért, mert amit róla tudunk, az általában nem történelem, hanem fikció

¹ Morya Mester. (A ford.)

– és ami nem sokkal ez előtt kezdődött. Azt valljuk – de ugyan milyen bizonyíték lenne adható a világnak arra, hogy igazunk van? – hogy a miénknél sokkal fejlettebb civilizációk „emelkedtek fel és tűntek el.” Nem elég azt mondani, amit néhány modern írók tesz –, hogy egy kihalt civilizáció létezett már Róma és Athén megalapítása előtt. Mi azt állítjuk, hogy civilizációk *sorozat*a létezett a jégkorszak *előtt* és utána is, hogy ezek a bolygó különböző részein léteztek, elérték dicsőségük csúcsát és – elpusztultak. Az asszír és föníciai civilizációk minden nyoma és emléke elveszett, amíg néhány évvel ezelőtt fel nem fedezték első nyomaikat. És most újra megnyitják az emberiség történetének egy rég elfeledett oldalát - bár messze nem a legrégebbiek közül valót. De hát ugyan milyen messzire nyúlnak vissza ezek a civilizációk a legrégebbiekhez képest? És még ezeket is alig akarja a történelem elfogadni. A régészet kellően bebizonyította, hogy az emberi emlékezet sokkal régebbre nyúlik vissza, mint amit a történelem hajlandó lenne elfogadni, és az egykor volt nagyszerű nemzetek - örököseik által megőrzött - szent feljegyzéseiben még mindig jobban meg lehet bízni. Most csak a jégkorszakot megelőző idők civilizációiról beszélünk; és mégis (nemcsak a hétköznapi, világias emberek elméjében, de még a nagy tudású geológus véleménye szerint is), még ez az állítás képtelenségnek hangzik. Mit szólnátok akkor ahhoz az állításunkhoz, hogy a kínaiak – most a belső területeken élőkről, az igazi kínaiakról beszélek, nem a negyedik és ötödik faj hibrid keverékéről, amely most a trónt elfoglalja –, az őslakosokról, akik eredetüket illetően teljes mértékben a negyedik faj legmagasabb, utolsó ágához tartoznak, és akkor érték el legfejlettebb civilizációjukat, amikor az ötödik épp csak megjelent Ázsiában, és első alfaja még a jövő ígérte volt. Mikor volt ez? Számolj utána. Nem gondolhatjátok, hogy mi, akiknek olyan óriási esélyünk van tanításaink elfogadását illetően, szándékosan és folyton fajokat és alfajokat agyalnánk ki (ahogy Hume úr véli), ha ezek nem lennének megcáfolhatatlan tények. A szibériai partoknál Nordeneskjol "Vega" expedíciója¹ során felfedezett szigetcsoportot ló-, juh-, ökör- stb. kövületek borították be, elefántok, mamutok, orrszarvúak és más szörnyek gigantikus csontjai között, amelyek olyan időszakokból származnak, amikor az ember – a tudományotok szerint – még nem is jelent meg a Földön. Hogyan lehetséges lovak és juhok maradványainak jelenléte hatalmas „vízözön előtti” állatoké társaságában? Az iskolákban azt tanítják nekünk, hogy a ló a természet egészen modern kreálmánya, és *ember soha* nem látta annak pedaktilis² őst. A szibériai szigetek e csoportja megcáfolhatja ezt a kényelmes elméletet. A napjainkban a fagy örök bilincseibe zárt régióról, amely az ember – ez a legtörékenyebb állat – számára lakhatatlan, hamarosan bebizonyosodik, hogy nemcsak trópusi éghajlattal rendelkezett – amit a tudományotok tud, és nem is vitat –, hanem a negyedik faj egyik legősibb civilizációjának székhelye is

¹ Az Adolf Erik Nordenskiöld vezette „Vega” expedícióról lehet szó itt, ami először derítette fel az ún. Északkeleti Átjárót, vagyis az Európából Ázsiába az északi, jeges vizeken át vezető útvonalat. Kezdeti nehézségei ellenére ez az expedíció végül a korabeli tudomány egyik legnagyobb szabású - és hatású - vállalkozása lett. (A ford.)

² A pedaktilis („több” vagy „többlet” ujjas) szóval feltehetően egy olyan kihalt állatfajra utalhat a Mester, aminek a lóéval ellentétben több részből állt a „patája”. (A ford.)

volt, amelynek legfejlettebb maradványait ma a degenerált kínaiakban találhatjuk meg, és amelynek legfejletlenebbjei (a világi tudós számára) a felismerhetetlenségig összekeveredtek a harmadik faj maradványaival. Már mondtam nektek korábban, hogy a Földön jelenleg élő (spirituálisan) legfejlettebb emberek az ötödik gyökérfaj első alfajához tartoznak; ők pedig az árja ázsiaiak; A (fizikai intellektualitás tekintetében) legmagasabban fejlett faj pedig az ötödik faj utolsó alfaja – a fehér hódítók, ti magatok. Az emberiség többsége a negyedik *Gyökérfaj* hetedik alfajához tartozik – a fent említett kínaiakhoz és azok sarjaihoz, oldalágaihoz (malájok, mongolok, tibetiek, jávaiak stb. stb.), valamint a negyedik korábbi alfajainak – no meg a harmadik Gyökérfaj hetedik alfájának - maradványaihoz. Mindezek az emberiség magasán fejlett, civilizált nemzeteinek hátra maradt, közvetlen leszármazottjai. Olyan nemzeteké, melyeknek sem a neve, sem az emléke nem maradt fenn, kivéve olyan könyvekben, mint a *Popalvul*¹ és néhány más, a tudomány számára ismeretlen könyv.

- (4) Vissza a Miocén korhoz. A Körök evolúciójában minden a maga kijelölt helyén és idejében történik, különben a legjobb látnok sem tudná kiszámítani a pontos órát és évet, amikor az ilyen nagy és kicsi kataklizmáknak be kell következniük: és ekkor a legnagyobb adeptus is csak annyit tehetne, hogy előre jelzi ezek *hozzávetőleges* idejét; ezzel szemben ma a nagy geológiai változásokat eredményező események ugyanolyan matematikai bizonyossággal megjósolhatók, mint a napfogyatkozások és más csillagászati jelenségek. Atlantisz (kontinensek és szigetek egy csoportja) süllyedése a Miocén korban kezdődött – hasonlóan ahhoz, ahogyan megfigyelhető, hogy egyes *mostani* kontinensek is fokozatosan süllyednek már –, és legelőször a legnagyobb kontinens végső eltűnésében csúcsosodott ki, ami egybeesett az Alpok kiemelkedésével; majd a Platón által említett utolsó szép szigetek eltűnésével zárult. Az egyiptomi Saïs papjai azt mondták Platón ősének, Solon-nak, hogy Atlantisz (azaz egyetlen fennmaradt nagy szigete) 9 000 évvel az ő idejük előtt pusztult el. Ez nem egy kitalált dátum volt, mivel ők évezredek óta a leggondosabban megőrizték feljegyzéseiket. De ők, ahogy mondtam, csak "*Poseidonis*-ról" beszéltek, és még a nagy görög törvényhozónak sem voltak hajlandóak felfedni titkos kronológiájukat. Mivel a geológia oldaláról nincs ok ezt kétségbe vonni, hanem éppen ellenkezőleg, rengeteg bizonyíték áll rendelkezésre ahhoz, hogy igaznak tekintsük a hagyományt, a tudomány végül elfogadta a nagy kontinensek és szigetcsoport létezését, így igazolva egy újabb "mese" valóságosságát. Amint tudod, most azt tanítják, hogy Atlantisz, vagy annak maradványai egészen a Harmadkor utáni időig fennmaradtak, és végső elsüllyedése az amerikai történelem paleozoikum korszakában történt! Nos, az igazságnak és a tényeknek hálásnak kellene lennie még az ilyen apró engedményekért is, miután oly sok évszázadon át nem történt ilyen. A mélytengeri felfedezések - különösen a

¹ a Mester itt alighanem a „*Popol Vuh*”-ra utalhat. (Magyarul a Népke Könyve, egy Guatemalában fellelt ősi irat, ami mítoszokat és történelmi eseményeket tárgyal). (A ford.)

Challenger kutatásai - teljes mértékben megerősítették a geológia és a paleontológia bejelentéseit. A nagy esemény – a mi „Tűzköd Fiaink”, „*Shamballah*” (amikor ez még egy sziget volt a Közép-Ázsiai-tengeren) lakóinak diadala *Poseidonis* önző, de nem teljesen gonosz mágusai felett – mindössze 11 446 évvel ezelőtt történt. Olvasd el ezzel kapcsolatban az *Isis* I. kötetének 588–594. oldalán található részleges és részben szándékoltan ködös megfogalmazású hagyományt, és néhány dolog talán még világosabbá válik számodra. A hagyomány és a történelem Donelly által felhozott egymást megerősítését nagyrészt helytállónak találom; de mindezt és még sok minden mást is megtalálod az *Isis*-ben.

- (5) Hát persze, hogy ad, és már sok idővel ez előtt kitértem erre. Hume úr *On God* című írásához fűzött megjegyzéseimben – amelyet „kedvesen” a filozófiánk részeként említ, pedig az utóbbi korábban soha nem gondolkodott ilyenről – alaposan körbejárom a témát. Megtagadta volna, hogy betekints ebbe? A te számodra kibővíthetem a magyarázataimat, de csak az után, hogy elolvastad, amit a jó és a rossz eredetéről írtam azokon a margókon, ahol jelenlegi céljainkhoz épp eleget mondtam. Találtam egy európai szerzőt – korának legnagyobb materialistáját, d'Holbach¹ bárót, akinek a nézetei furcsa módon teljesen egybevágnak a mi filozófiánkéval. Amikor *Essais sur la Nature* (Esszé a természetről) című művét olvastam, azt hittem volna, hogy a mi *Kiu-te* könyvünk van előttem. Természetesen és vérmérsékletből eredően Mindenes Szakértőnk² megpróbálja majd földbe döngölni ezeket a nézeteket, és minden érvet ízekre szagztatni. Eddig csak azzal fenyegetett, hogy megváltoztatja az Előszavát³, és nem adja e filozófiához a saját nevét. *Cuneus cuneum tradit*⁴ – én meg azért könyörögtem neki, hogy egyáltalán ne publikálja az esszéit. M. úgy gondolja, hogy a *te céljaid* érdekében jobb, ha adok még néhány részletet Atlantisról, mivel szorosan összefügg a rosszal, ha nem is annak eredetével. A hamarosan megjelenő *Theosophist*-ban Eliphas Lévi írásának Hume általi fordításához adott *Előszóhoz* kapcsolódóan találsz egy-két megjegyzést az elveszett kontinensről. És most, mivel elhatároztam, hogy a jelenlegi *válaszokból* egy kötetet készítek – viseld kereszteted keresztényi méltósággal, és talán az egész elolvasása után egy ideig nem fogsz többet kérdezni. De mit is tehetnék hozzá az már elmondottakhoz? Nem tudok tisztán tudományos információkat adni, mivel mi soha nem érthetünk teljesen egyet a nyugati elmék következtetéseivel; a miénket pedig "tudománytalanként" ők fogják elutasítani. Mégis, mind a geológia, mind a paleontológia sok olyan dologról tanúskodik, ami a mi állításainkat igazolja. Természetesen a tudománynak sokszor általánosságban igaza van, de a kiindulásként használt feltételezései tévesek, vagy legalábbis – súlyosan hibásak. Például

¹ Lásd a 73. oldali lábjegyzetet róla. (A ford.)

² Utalás Hume úrra. (A ford.)

³ Az „*On God*” (Istenről) c. írásról van szó – lásd a X. Levél fordítói bevezetőjét. (A ford.)

⁴ Latin kifejezés, fordítása kb.: „egyik ék vagy csapás a másik után”. A hadviselés szóhasználatában ez az erő koncentrált alkalmazását jelenti egy alkalmas, kis területre, ahol így áttörés érhető el és az ellenfél visszavonulásra kényszerül. (A ford.)

igaza van abban, hogy miközben az új Amerika formálódott, az ősi Atlantisz süllyedt, és fokozatosan pusztult; de sem a süllyedés korszakában, sem időtartamának kiszámításában nincs igaza. Ez utóbbi a Brit-szigetek jövőbeli sorsa is, amely az első lesz a tűz (tengeralatti vulkánok) és a víz által elpusztítandó áldozatok listáján. Franciaország és más területek követik majd a példájukat. Amikor ezek újra megjelennek majd, a jelenlegi emberiség hatodik Gyökérfajának utolsó, hetedik alfaja fogja élni a virágkorát "Lemúria" és "Atlantisz" földjén, amelyek addigra majd ismét a felszínre emelkedtek (ez gyorsan követi majd a jelenlegi szigetek és kontinensek alámerülését); ám akkoriban nagyon kevés tenger és *nagy víz* lesz található bolygónkon, amint a vizek és a szárazföldek periodikusan és egymás után jelennek meg illetve tűnnek vagy tolódnak el.

Annak lehetőségétől tartva, hogy a jövőben a nem teljeskörűen átadott ismeretekből eredően újra „ellentmondásossággal” vádolnak majd, inkább elmagyarázom, mit értek ez alatt. Minden új „elhomályosodás” közeledtét mindig kataklizmák jelzik – tűz-, vagy víz általi kataklizmák. De ettől eltekintve minden „forduló” vagy gyökérfaj fejlődését szükségképpen mintegy ketté vágja vagy az egyik, vagy a másik ilyen esemény. Ennek megfelelően, miután elérte fejlődésének és dicsőségének csúcsát, a negyedik fajt – az atlantisziakat – elpusztította a víz; mostanra csak keveredett, bukott maradványaikat találjátok meg. Mindazonáltal valamennyi ezt követő alfajának, bizony – megvoltak a maguk dicsőséges és viszonylagos nagysággal jellemzett időszakai. Amik ők most – ti is azok lesztek egy napon, mivel a ciklusok törvénye egy és ugyanaz, megváltoztathatatlan. Amikor a fajtok – az ötödik – eléri a *fizikai* szintű intellektualitás tetőpontját, és kifejleszti a legmagasabb rendű civilizációt (itt emlékezz a különbségre, amelyet mi civilizációk között teszünk *anyagi* és a *spirituális* értelemben); ott - mivel képtelen lesz feljebb jutni a saját ciklusában – az *abszolút* romlás felé vezető útján megállítja egy ilyen kataklizmikus változás. Épp úgy, ahogy elődjeit, a lemúriaiakat és az atlantisziakat, a harmadik és negyedik faj embereit is megállították az ugyanebbe az irányba vezető fejlődésükben; nagy civilizációja elpusztul, és *ennek* a fajnak minden alfaja a saját ciklusában lefelé tartó trendbe kerül, egy rövid, de dicsőséges, művelt időszak után hanyatlásnak indul. Csak nézd meg az atlantisziak maradványait – a régi görögöket és rómaiakat (a ma élők mind az ötödik fajhoz tartoznak); nézd meg, milyen nagyszerűek és milyen rövid életűek, milyen múlandóak voltak ennek a hírnévnek és dicsőségnek a napjai! Mert ők csak a "gyökérfaj" hét ágának oldalágai voltak. Egyetlen anya-fajnak - ahogy ezek alfajainak és ágainak - sem engedi meg az egyetlen, Mindenható Törvény, hogy megsértse az őt követő faj vagy alfaj előjogait; legkevésbé azt, hogy belekontárkodjon az utódjának tartogatott tudásba és erőibe. „De a jó és rossz tudás fájáról ne egyél, arról a fáról, amely örököseidnek terem” – mondhatnánk mi - több joggal, mint amennyit alfajtok népe, a Hume-ok hajlandók lennének elismerni. Ezt a „fát” mi őrizzük - ránk bízta a *Dhyan Chohan*-ok, fajunk védelmezői és az eljövendők örökségének gondnokai. Próbáld megérteni az allegóriát, és soha ne téveszd szem elől a Bolygói Szellemekről írt levelemben adott utalást.*

(*) Azt hiszem, ezt arra a leveledre válaszul írtam, amiben C.C.M.-ről, S.M.-ről és K. asszonyról kérdeztél¹.

Minden Kör elején, amikor az emberiség egészen más körülmények között jelenik meg, mint amilyenek minden további új Faj és alfajainak születésekor rendelkezésre állnak, egy "Bolygóinak" le kell szállnia az ötödik Kör első fajának eme primitív emberei közé, és fel kell frissítenie az emlékezetüket, megint fel kell tárnia előttük azokat az igazságokat, amelyeket az előző Kör emberei már ismertek. Ennek zavaros emlékeiből erednek a mindenféle hagyományok *Jehova*-król, *Ormazd*-okról, *Osiris*-ekről, *Brahm*-okról és *tutti quanti*²-ről. De ez csak az *első* Faj esetében történik meg. Az utóbbi kötelessége, hogy kiválassza fiai közül a megfelelő befogadókat, akiket "elkülönítenek", hogy bibliai kifejezéssel éljek - mint az edényt, amely *a teljes tudáskészletet tartalmazza*, hogy azt ők felosszák a jövőbeli fajok és generációk között, egészen az adott Kör végéig. Miért is mondjak többet, hiszen mostanra már értened kell, amit mondani akarok; és annak egészét *nem is merem* teljesen felfedni. Minden fajnak megvoltak a maga Adeptusai; és minden új fajjal annyi tudást oszthatunk meg, amennyit az adott faj emberei kiérdemelnek. Az utolsó, hetedik fajnak is meglesz a maga Buddhája, mint minden elődjének; de Adeptusai sokkal magasabb rendűek lesznek, mint a jelenlegi fajból bárki, mivel közülük fog kikerülni a jövőbeli Bolygói Szellem, az a *Dhyan Chohan*, akinek feladata lesz, hogy e *bolygó* jövőbeli elhomályosodását követően tanítsa őket, vagyis inkább „felfrissítse” emlékezetét az ötödik Kör első Fajához tartozó embereknek.

Közben, hogy megmutassam, a „fajokat” nemcsak, hogy nem mi találtuk ki, hanem hogy azok a lámák, a buddhisták körében - és mindazok számára, akik az ezoterikus tanításokat tanulmányozzák -, alapvető eszmék, küldök neked egy magyarázatot Rhys Davids „*Buddhism*” című művének néhány lapján írtakhoz³, ami egyébként érthetetlen, értelmetlen és abszurd lenne. A *Chohan* (az én Mesterem) különleges engedélyével írtam meg, és – a te épülésedre. Egyetlen orientalista sem gyanította soha a benne rejlő igazságokat, és – te vagy az első (Tibeten kívüli) nyugati ember, aki előtt most feltárjuk.

- (6) Ami minden dolog végén előbukkan, az nemcsak a „tisztá és személytelen szellem”, hanem a kollektív „személyes” emlékek is, amelyeket a létezés hosszú sorozatában minden új testet öltés ötödik princípiumáról lefölnöznek. És ha minden dolgok végén – mondjuk néhány millió év múlva – a Szellemnek tiszta, *személytelen* nemlétében – az Egy vagy *Abszolút* állapotában - kell elnyugodnia, akkor is kell lennie „*valami* jónak” a ciklikus folyamatban, mivel – a legalacsonyabb „*Deva Chan*”-lakótól a legmagasabb Bolygói

¹ Ez alighanem a IX. Levél volt. (A ford.)

² *Tutti quanti*: olasz kifejezés, jelentése kb. „az összes hasonló”. (A ford.)

³ Úgy tűnik, hogy ez a magyarázat – bár több levélben is utal e könyvre és az adott fejezethez fűzött magyarázataira a Mester – nem maradt fenn. Vagy meg sem érkezett – papíron legalább is - Sinnetthez, vagy elveszett. Esetleg Sinnett megsemmisítette azt a Mester utasítására, hiszen a szövegből látható, hogy ez kizárólag neki szólt. (A ford.)

Szellemig - minden megtisztult Egónak lehetősége van arra, hogy a bolygókon való objektív létezések közötti hosszú köztes időszakokban *Dhyan Chohan*-ként létezzen, élvezve eme kollektív életének gyümölcseit. De mi a „Szellem”, mint olyan önmagában, tisztán és személytelenül? Lehetséges, hogy még nem értetted meg, mit jelent ez? Hiszen egy ilyen *Szellem* nem egy létező valami, hanem pusztán absztrakció, abszolút üresség az érzékeink számára – még a legspirituálisabb szinteken is. Csak anyaggal egyesülve válik *valamivé* – tehát *mindig valami*, mivel az anyag végtelen és elpusztíthatatlan, és nem létezik Szellem nélkül, ami az anyagban az életet jelenti. A szellem anyagtól elválasztva az *élet* és a *létezés* abszolút tagadásává válik, miközben az anyag elválaszthatatlan tőle. Kérdezd meg azoktól, akik ezzel ellentétesen vélekednek, hogy tudnak-e valamit az "életről" és a "tudatról" azon túl, amit a Földön most éreznek. Ugyan milyen elképzelésük lehet – hacsak nem született látók – az emberi lény állapotáról és tudatáról az után, hogy az elvált durva földi testétől? Mire *való* az egész földi életfolyamat – kérdezheted tőlük –, ha ugyanolyan jók vagyunk "tisztán", tudattalan entitásokként születés előtt, alvás közben és pályafutásunk végén is? Nem követi-e a tudomány tanításai szerint is a halált egy ugyanolyan öntudatlan állapot, mint a születés előtti volt? A testünkből kilépő élet nem válik-e ugyanolyan személytelenné, mint mielőtt megelevenítette volna a magzatot? Végül is az élet – az emberi fogantatás legnagyobb problémája – egy olyan rejtély, amelyet a legnagyobb tudósok sem fognak tudni soha megoldani. Ahhoz, hogy helyesen megértsük, megnyilvánulásainak teljes sorozatában kell tanulmányozni, különben soha nem lehet nemcsak megérteni, de még a legegyszerűbb formáját – az itteni, földi élet *lét*-állapotait – sem sikerülhet felfogni. Ezt a rejtélyt soha nem lehet megérteni akkor, ha az egyetemes élettől elkülönítetten próbálják tanulmányozni. E nagy misztérium megértéséhez a tanulmányozónak okkultistává kell válnia, személyesen kell tapasztalatokat szerezni róla és elemezni az életet annak valamennyi fokozatában, a földön emberi testben eltöltöttet csakúgy, mint fizikai halál válsztóvonalán túli életet, valamint az ásványi, növényi, állati és spirituális létformák életét. Az életet a konkrét anyaggal együtt, valamint az életet, amely jelen van a felfoghatatlan atomban. Próbálják meg vizsgálni vagy elemezni az életet egy organizmustól függetlenül, és mi marad belőle? Egyszerűen egy mozgásmód; amely - hacsak nem fogadják el a mi tanainkat a mindent átható, végtelen, mindenütt jelenlévő Életről, és ha nem is tekintik többnek, mint egy hipotézisnek, amely csak egy kicsit ésszerűbb, mint az ő egyformán abszurd tudományos találgatásaik –, megoldatlanul kell maradnia. Tiltakozni fognak? Nos, mi a saját fegyvereikkel fogunk visszalőni nekik. Azt fogjuk mondani, hogy bizonyított, és örökre bizonyított is marad, hogy mivel a mozgás mindent áthat, és abszolút nyugalmi állapot elképzelhetetlen, bármilyen formában vagy *álarcot* is viseljen ez a mozgás, legyen az fény, hő, mágnesesség, kémiai affinitás vagy elektromosság – mindezek csak egy és ugyanazon egyetemes, mindenható Erő fázisai, a *Proteus*, akinek mint a Nagy "Ismeretlennek" hajbókolnak – (lásd Herbert Spencer), míg mi egyszerűen az "Egy Életről", "Egy Törvényről" és az "Egy Elemről" beszélünk. A Föld legnagyobb, legtudományosabb elméi lelkesen törekedtek a rejtély megfejtésére, egyetlen feltáratlan mellékutat, egyetlen laza vagy gyenge szálat sem hagyva hátra ebben

a számukra legsötétebb labirintusban, és mindannyian ugyanarra a megoldásra kellett, hogy jussanak – az okkultistákéra. Ennek (bár csak részleges) olvasata szerint – az élet konkrét megnyilvánulásaiban a kémiai elemek közti affinitás törvényes gyermeke és következménye; ami az elvont értelemben vett életet illeti, a tiszta és egyszerű életet – nos, arról ma sem tudnak róla többet, mint amennyit a Royal Society megalakulásának idején. Csak azt tudják, hogy bizonyos, korábban élettelen oldatokban élőlények spontán módon kialakulnak (Pasteur szerint, és az ő biblia-hívő hozzáállása ellenére) – az ilyen anyagok bizonyos kémiai összetételéből eredően. Reményeim szerint néhány év múlva, amikor teljesen a magam ura leszek, örömmel mutathatom be neked a saját íróasztalodnál, hogy az élet, mint *élet* nemcsak átalakítható a mindent átható Erő más aspektusaivá vagy fázisaivá, de hogy tényleg bele is lehet ültetni egy mesterségesen létrehozott emberbe. Frankenstein csak annyiban mitikus alak, amennyiben egy misztikus mese hőse; a természetben – lehetséges; a hatodik Faj utolsó alfajának fizikusai és orvosai beáramoltatják majd az életet és felélesztik a holttesteket, olyanformán ahogy most beoltják az embert a himlő, vagy még kevésbé nyájas betegségek ellen. A szellem, az élet és az anyag nem egymástól függetlenül létező princípiumai a természetnek, hanem a térben végbemenő örök mozgás által létrehozott társulásaik eredményei; és jobb, ha ezt mielőbb megtanulják.

- (7) Kétségtelenül megengedik nekem. De itt jön a legfontosabb kérdés: mennyire fognak kielégítőnek tűnni a válaszaim – akár még a te számodra is? Aényt, hogy még a feltárt törvények közül sem mindent tekintenek az emberi tudás láncához adott láncszemnek, jól szemlélteti, hogy a tudomány professzorai milyen kegyetlenül fogadnak minden olyan tény, amely valamilyen okból nem kívánatos a tudomány számára. Mindazonáltal, *amikor csak tudok* válaszolni – megpróbálom megtenni, csak reménykedve abban, hogy nem küldöd tovább a *Journal of Science*-nek, mint az én tollamból származó felajánlást.

- (8) Bizonyosan van közük hozzá. Esőt elő lehet idézni egy kis térrészben – mesterségesen és mindenféle csodatétel vagy emberfeletti erő igénye nélkül, bár a titka nem az én tulajdonom, így nincs is jogom elárulni. Most próbálok engedélyt szerezni erre. Nem ismerünk olyan természeti jelenséget, amely teljesen független lenne a magnetizmustól vagy az elektromosságtól, hiszen ahol mozgás, hő, súrlódás, fény van, ott a mágnesesség és annak (szerény véleményünk szerinti) alteregója, az elektromosság is mindig megjelenik akár okként, akár okozatként – de inkább mindkettőként, ha egyszer megértettük a megnyilvánulás gyökereit. A földi áramlatok, a földi mágnesesség és a légköri elektromosság minden jelensége annak a ténynek köszönhető, hogy a Föld egy elektromosan feltöltött vezető, amelynek potenciálja folyamatosan változik forgása és Nap körüli keringése, a légtömegek egymást követő lehülése és felmelegedése, a felhők és eső, viharok és szelek stb. kialakulása miatt. Ezt talán megtalálhatod valamelyik tankönyvben is. De azt már nem lenne hajlandó elismerni a tudomány, hogy ezek a változások mind az *Akash*-ból eredő mágnességnek köszönhetőek, amely szüntelenül elektromos áramlásokat kelt, igyekezve helyreállítani a megbillent egyensúlyt. A létező legerősebb elektromos-

áram forrás – ami az emberi test egy bizonyos folyamat által feltöltve – segítségével megállíthatjuk az esőt egy adott helyen úgy, hogy - az okkultisták szóhasználatában - egy "lyukat" vágunk az esőfelhőben. Más, erősen magnetikus eszközök felhasználásával - mondhatni egy behatárolt területen - esőt lehet előállítani mesterségesen. Sajnálom, hogy nem tudom világosabban elmagyarázni a folyamatot. Ismered a fák, növények által az esőfelhőkre gyakorolt hatást; és azt is, hogy erős magnetikus természetük hogyan vonzza, sőt táplálja ezeket a felhőket a fák teteje felett. A tudomány talán másképp magyarázza ezt. Nos, erről nem tehetek, de nálunk ez a tudás évezredek megfigyeléseinek és tapasztalatainak gyümölcse. Ha ez most Hume kezébe kerülne, biztosan megjegyezné, hogy íme, igazolom az ellenünk nyilvánosan felhozott vádat: "Valahányszor nem tudnak válaszolni az érveitekre (?), ők (mi) nyugodtan azt válaszolják, hogy az ő (a mi) szabályaik ezt vagy azt nem fogadják el." – Vád ide vagy oda, kénytelen vagyok azt válaszolni, hogy mivel a titok nem az én tulajdonom, nem is kezelhetem piacra dobható árucikk gyanánt. Esetleg számítsa ki valamelyik fizikus, mennyi hő szükséges egységnyi mennyiségű víz elpárologtatásához. Aztán számítsa ki, mennyi eső szükséges egy adott – mondjuk egy négyzetmérföldnyi - terület egy hüvelyk vastagságban történő befedéséhez. Persze azt fogják találni, hogy ilyen mennyiségű víz elpárologtatásához legalább ötmillió tonna szénből nyerhető hőmennyiségre lenne szükség ¹. Mármost ekkora hőmennyiség megtermelése megfeleltethető (ahogy bármelyik matematikus kiszámolhatja) – minimum 10 millió tonna szén elégetésének - annyinak, ami a kérdéses 1 négyzetmérföldnyi területet vagy egy mérföld vastagon befedné. Hogy lenne képes *egyetlen ember* ekkora hőmennyiséget, energiát felszabadítani? Elképesztően abszurd állítás! Vagyis mi mind örültek vagyunk, és ti, akik meghallgattok minket, mind ugyanilyen minősítésre számíthattok, ha elég merészek lesztek ahhoz, hogy megismételjétek ezt a felvetést. És én mégis azt állítom, hogy *egyetlen ember képes ezt megtenni*, sőt nagyon is könnyen – ha tudja, hogy kell használni önmagában azt a bizonyos „*pszicho-spirituális*” emelőt, ami mérhetetlenül erőteljesebb, mint Archimédészé volt. Még az egyszerű izomösszehúzódások is elektromos és magnetikus kísérőjelenségekkel társulnak, és a legerősebb kapcsolat áll fenn a Föld magnetizmus, az időjárás változásai és az *ember* között, aki a létező legjobb és élő barométer lehetne, ha képes volna megfelelően értelmezni jelzéseit. Az ég, a légkör állapota is mindig bizonyossággal megadható, ha a magnetikus eszközök változásaira odafigyelünk. Már néhány év eltelt azóta, hogy volt alkalmam olvasni a tudomány következtetéseit erről a témáról; ezért, hacsak nem veszem a fáradságot, hogy bepótoljam azt, amiről esetleg lemaradtam, nem ismerem a tudomány legújabb következtetéseit. De számunkra megalapozott tény, hogy a Föld mágnessége okozza a szelet, a viharokat és az esőt. Amit a tudomány a jelek szerint tud róla, azok csak

¹ Nem világos, hogyan jutott el ezekhez a számokhoz a Mester. Mai, tankönyvi adatokkal elvégzett rövid számolás alapján úgy tűnik, 5 millió tonna helyett inkább ugyanennyi kg szénre lenne szükség, azaz a példában összességében néhány ezer tonnányi szénmennyiségről beszélhetünk. Ez még mindig döbbenetes, eső létrehozásához szükséges mennyiség lenne, és így semmit nem változtat a Mester eszmefuttatásának találó voltán. (A ford.)

a mágnesesség által mindig kiváltott másodlagos tünetek, és hamarosan rájöhet jelenlegi tévedéseire. A Föld mágnessége vonzza a meteorikus port, és az utóbbi közvetlen hatása a hirtelen hőmérséklet-változásokra, különösen a meleg és a hideg tekintetében, a mai napig nem eldöntött kérdés, úgy hiszem¹. Kétséges volt, hogy az a tény, hogy Földünk áthalad egy olyan térrészen, amelyben több-kevesebb meteorikus eredetű portömeg található, van-e bármilyen hatással légkörünk vastagságának növekedésére vagy csökkenésére, vagy akár az időjárásra. De úgy gondoljuk, könnyen bebizonyíthatjuk ezt; Azt a tényt már elfogadják, hogy Földünk felszínén a szárazföld és a víz relatív eloszlása és aránya *esetleg* a bolygón lerakódó meteorikus por nagymértékű felhalmozódásának is betudható; a hó – különösen az északi területeken – tele van meteorikus eredetű vassal és mágneses részecskékkel. És mivel ez utóbbiak lerakódásai még a tengerek és óceánok fenekén is megtalálhatók, azon tűnődöm, hogy a tudomány eddig miért nem gondolt arra, hogy minden légköri változás és zavar azon két nagy anyagtömeg együttes mágnességének köszönhető, amelyek a légkörünket két oldalról összenyomják! Ezt a meteorikus port "tömegnek" nevezem, mert tényleg az. Magasan a Föld felszíne felett a levegőt átítatja, és az űrt *kitölti* az a mágneses, meteorikus por, amely még csak nem is a mi Naprendszerünkhöz tartozik. A tudomány szerencsére felfedezte, hogy miközben Földünk az összes többi bolygóval együtt tovább száguld az űrben, ez a por nagyobb arányban jut el az északi féltekére, mint a délire, így tudja, hogy a kontinensek nagyobb területe az északi féltekén, valamint az ott megfigyelhető nagyobb mennyiségű hó és nedvesség ennek köszönhető. Évente és naponta több millió ilyen meteorit, sőt ennél sokkal finomabb részecskék is elérnek minket², és minden templomi késünk ilyen "mennyei" vasból készült, amely bármiféle változás nélkül érkezik el hozzánk - a Föld mágnessége fogja be ezeket. A légkörünkbe folyamatosan gáznemű anyag is kerül az erősen mágneses meteorikus anyag szüntelen hullásának köszönhetően, mégis úgy tűnik, hogy a tudósoknak még mindig nyitott kérdés, hogy a mágneses viszonyoknak van-e köze az eső képződéshez vagy sem! Nem ismerek olyan „mozgások sorozatát, amelyet nyomás, tágulás stb. hozna létre, és amely *elsősorban a napenergiának tudható be.*” A tudomány egyszerre túl sokat és túl keveset tételez fel a „napenergiáról”, sőt magáról a Napról is; a Napnak semmi köze az esőhöz, és nagyon kevés köze van a hóhoz. Nekem úgy tűnt, a tudomány tisztában van azzal, hogy a jégkorszakok, valamint azok az időszakok, amikor a hőmérséklet „a karbon korihoz hasonló” volt, a légkörünk vékonyodásának és vastagodásának, vagy inkább tágulásának köszönhető, amely tágulás maga is ugyanazon meteorikus por jelenlétnek köszönhető. Mindenesetre *mi mindannyian tudjuk*, hogy a Föld által a Napból

¹ A Mester lapszéli megjegyzése: Dr. Phipson 1867-ben, továbbá Cowper Ranyard 1879-ben egyaránt felvetették ennek lehetőségét, de akkoriban ezt elutasították.

² Ez a pormennyiség meglepően nagy – tudósok közelmúltbeli becslései szerint több tíz tonnányi lehet – naponta. (A ford.)

sugárzás útján kapott hő legfeljebb, ha *egyharmada* - ha nem ennél kevesebb - annak, mint a közvetlenül a meteoroktól kapott hőmennyiség¹.

- (9) Nevezhetők kromoszférának vagy légkörnek, de egyik sem helytálló; mert ez egyszerűen a Nap mágneses és mindig jelenlévő működési rendje, amelyet a csillagászok mindössze *rövid pillanatokra* látnak a fogyatkozások idején, míg néhány tanítványunk – amikor csak akarja – természetesen egy bizonyos transz állapotban. A csillagászok által a "koronában" lévő vörös lángnyelveknek nevezett jelenség megfelelője látható Reichenbach kristályaiban vagy bármely más erősen magnetikus tárgyban. Egy ember feje – erős extatikus állapotban, amikor szervezetének összes elektromossága az agy körül összpontosul -, a Nap ilyen alkalmak idején tapasztalt képéhez tökéletesen hasonló látványt nyújthat – különösen sötétben. Az első művész, aki glóriákat rajzolt istenei és szentjei feje köré, nem ihletett állapotú volt, hanem a templomi képek és a szentély, valamint a beavatási kamrák hagyományai alapján ábrázolta, ahol ilyen jelenségek zajlottak. Minél közelebb van a fejhez vagy az aurát kibocsátó testhez, annál erősebb és ragyogóbb ez a kisugárzás (a tudomány szerint a Nap esetében ezek a lángok a hidrogénnek köszönhetők); innen erednek a szabálytalan formájú vörös lángnyelvek a Nap vagy annak belső koronája körül. Az a tény, hogy ezek nem mindig ugyanolyan mennyiségben vannak jelen, csak a mágneses anyag és energiájának állandó ingadozását kísérő jelenség, és ugyancsak ebből ered a foltok változatossága és száma is. A mágneses értelemben nyugalmi állapot időszakában a foltok eltűnnek, vagy inkább láthatatlanok maradnak. Minél messzebb lövell ki egy ilyen sugárnyaláb, annál inkább veszít az erejéből, míg fokozatosan legyengülve el nem halványul; így alakul ki a "külső" korona, amelynek sugárszerű alakja teljes egészében az utóbb leírt jelenségnek köszönhető, míg ragyogása az anyag mágneses természetéből és az elektromos energiából ered, és egyáltalán nem a részecskék rendkívül forróságából, ahogyan azt egyes csillagászok állítják. Mindez rettenetesen tudománytalan, mégis ez a tény, amihez hozzátehetek még egyet azzal, hogy emlékeztetlek titeket: a Nap, amit látunk, egyáltalán nem a központi égitest a mi kis Univerzumunkban, hanem csak az utóbbi fátyla vagy inkább *tükröződése*. A tudománynak óriási nehézségekkel kell számolnia, ha tanulmányozni próbálja ezt az égitestet, amivel szerencsére nekünk nem kell megküzdeni: mindenekelőtt a légkörünk állandó kavargása az, amely megakadályozza őket abban, hogy helyesen értelmezzék azt a keveset is, amit egyáltalán látnak. Ez az akadály soha nem állt az ókori káldeus és egyiptomi csillagászok útjában; és számunkra sem jelent akadályt, mert vannak eszközeink az ilyen kavargás megállítására, ellensúlyozására – mivel ismerjük az összes módszert az *Akasa* állapotának befolyásolására. De akárcsak az eső befolyásolásának titka, ez a titok sem lehetne gyakorlati hasznára a tudósoknak – még akkor sem, ha felfednénk nekik –, hacsak nem

¹ Sok millió meteorit csapódik be a Föld légkörébe – minden nap. Ezek legtöbbször egyszerűen elég, szétporlad a légkörben, jelentős hőt termelve e közben, az utánuk maradó finom por pedig idővel lerakódik a bolygó felszínére. És ez a pormennyiség értelemszerűen a sokszorosára becsülhető annak, amit a légkör még ezen felül „begyűjt” az űrből. (*A ford.*)

válnak előbb okkultistákká, és nem áldoznak hosszú éveket a szükséges készségek megszerzésére. Képzeltetek csak el egy Huxley-t vagy egy Tyndall-t, amint jóga tudományt tanul...! Ezért követnek el számos hibát, és ezért ellentmondásosak a legjobb szakértőitek hipotézisei. Egy példa: a Nap tele van vasgőzzel – egy olyan tény, amelyet a spektroszkóp fedett fel, kimutatva, hogy a korona fénye nagyrészt egy vonalból áll a spektrum zöld tartományában, amely majdnem egybeesik a vasnak megfelelő vonallal. Young és Lockyer¹ professzorok mégis elutasították ezt azzal szellemes ürüggyel, hogy – ha jól emlékszem – (a) ha a Korona olyan apró részecskékből állna, mint egy porfelhő (ezt nevezzük mi "magnetikus anyagnak"), ezek a részecskék a Nap testére hullanának; (b) ismert, hogy üstökösök áthaladnak ezen a gőz fázisú rétegen anélkül, hogy az bármilyen látható hatást gyakorolnának rájuk; (c) Young professzor spektroszkópja kimutatta, hogy a napkorona spektrum vonala nem azonos a vas vonalával stb. Hogy miért nevezik ezeket az ellenvetéseket "tudományosnak", azt nem tudjuk megmondani.

- (a) Az ok, ami miatt ezek a részecskék – ha már így nevezték őket – *mégsem* esnek le a Nap testére, magától értetődik. Vannak ugyanis a gravitációval együtt létező erők, amikről e tudósok semmit sem tudnak. Mert hogy helyesen értelmezve a dolgokat valójában nem is létezik olyasmi, hogy gravitáció – csak vonzás van és taszítás.
- (b) Hogy is hathatna a Korona az üstökösökre, amikor állítólagos „áthaladásuk” azon pusztán érzécsalódás. Nem haladhatnak át a Nap vonzási körzetén anélkül, hogy ne szippantaná be és semmisíteni meg őket az az erő, amiről semmiféle, *vril* alapján alkotott elképzelés nem adhat képet, hiszen nincs semmi a Földön, amihez mérhető lenne. Az üstökösök áthaladása egy ilyen *látszólagos* test fent említett *gőz rétegén* érthetően „nem gyakorol észlelhető hatást ezen ritka anyagú képződményekre”.
- (c) Lehet, hogy úgy *tűnik*, hogy a napkorona spektrum vonalai nem vágnak egybe a vaséval még a „legjobb felbontású spektroszkóppal” sem, de ettől még a *korona* tartalmaz vasat, és még más gőzöket is. Hogy mi mindent *tartalmaz*, arról hiábavaló lenne beszélni, mert nem tudom lefordítani a szót, amit mi használunk rá, és mert ilyen anyag a Napon kívül sehol máshol nem található (legalább is a mi Naprendszerünkben nem). Ami fontos, és tény, hogy amit ti Napnak neveztek, az pusztán visszatükröződése egy olyan óriási „energia raktárnak”, amelyben bolygórendszerünk összes erői és energiái termelődnek és felhalmozódnak. Mivel a Nap törpe bolygórendszerünk szíve és agya, fakuláit² – azt a milliányi apró, intenzíven ragyogó képződményt, amelyekből a Nap felszíne a foltoktól eltekintve felépül – megfeleltethetnénk e ragyogó test azon részeinek, amik az emberi testben a vért alkotó sejtek – akkor is, ha némelyikük - ahogy a tudomány helyesen gyanítja - akkora, mint Európa. Ezek a „vérsejtek” elektromos és mágneses

¹ Norman Lockyer professzor, angol csillagász, a Hélium egyik felfedezője, a *Nature* c. folyóirat alapítója. Elektromágneses spektroszkóppal tanulmányozta a Napot. (A ford.)

² A leírás alapján – bár a *faculae* szó napfáklyaként lenne fordítandó – itt a Mester inkább a Nap fotoszférájának magyarul granula nevű képződményeire utalhat. (A ford.)

anyagtömegek, az anyag hatodik és hetedik állapotában. És vajon mik azok a hosszú, fehér szálak, amelyek megannyi kötélként tekeregnek, és amelyek egy részleges napfogyatkozásakor megfigyelhetők? A központi rész, amely egy hatalmas lángnak látszik és tüzes tornyokban végződik, és az átlátszó felhők, vagy inkább az ezüstös fény finom szálaiból álló gőzök, amelyek e lángok felett lebegnek – mindez nem más, mint magneto-elektromos aura – a Nap flogisztója¹? A tudomány örökké találgathat, de amíg nem lép túl két-három durva tévedésén, örökké a sötétben fog tapogatódzni. Legnagyobb tévképzetei közé tartoznak a gravitáció törvényéről alkotott korlátozott fogalmai; az anyag fizikai eszközökkel észlelhetetlenségének tagadása; az újonnan kitalált „erő” fogalma és az abszurd és hallgatólagosan elfogadott elképzelés, miszerint az erő mint olyan, képes önmagában létezni, vagy az életnél is jobban hatni, az anyagtól függetlenül, azon kívül vagy bármilyen más módon hatást gyakorolni, mint az anyagon keresztül; más szóval az az elképzelése, hogy *az erő nem pusztán anyag*, bár annak egyik magasabb állapotában, vagyis: a mágnesesség és az elektromosság. Ezen állapotok közül az utolsó hármat az anyag fejlődésének felszálló ágában csak azért tagadják, mert a tudomány semmit sem tud róluk; az egyetemes *Proteusról*, valamint annak a természet működésében betöltött funkcióiról és fontosságáról az ismeretek teljes hiánya, ezekkel kapcsolatos teljes tudatlanság uralkodik. Mondd el a Tudománynak, hogy már a Római Birodalom hanyatlásának idején is, amikor a tetovált britek borostyán gyöngyökből készült „elektron” *Nazzur*-jukat² ajánlották fel Claudius császárnak – már akkor is voltak emberek, akik az erkölcstelen tömegtől elvonultan éltek, és többet tudtak az elektromosságról meg a mágnességről, mint a mai tudósok - és a tudomány ugyanolyan keserűen ki fog nevetni ezért, mint most az irántam tanúsított őszinte elkötelezettségédért. Bizony, amikor a csillagászaik *Nap anyagról* beszélnek, ezeket a fényeket és lángokat „gőzfelhőknek” és hatalmas örvények meg ciklonok által mozgatott, „a tudomány számára ismeretlen gázoknak” (meg még mi egyébnek nem!) hiszik – miközben valójában az egyszerűen csak mágneses anyag annak jellemző, aktív állapotában -, hajlamosak vagyunk mosolyogni ezeken a kifejezéseken. El tudja bárki is képzelni azt, hogy a „nap tüzeit *tisztán ásványi anyag* táplálja” – meg hogy a hidrogénnel erősen töltött meteoritok a „napnak messzire kiterjedő, lángoló légkört adnak”? Mi *tudjuk*, hogy a láthatatlan Nap *abból* épül fel, aminek nincs is neve, és nem is hasonlítható semmihez, amit a tudományotok ismer – a Földön; és hogy „tükrképében” sincs több „gáz” meg ásványi anyag vagy a tűzhöz hasonló dolog - bár, amikor a civilizált

¹ A flogisztonnal kapcsolatban lásd a magyarázatot a 77. oldalon található lábjegyzetben. (A ford.)

² A *Nazzur* az uraságnak vagy uralkodónak adott hűbéresi ajándékot jelent. Az „elektron” említése érdekes. Talán jövőbelátó szójátéknak szánta a Mester. Egyrészt az elektronnál szóló elképzelés és maga az elektron szó csak 9 évvel e levél után jelent meg a tudományban az addig tapasztalt jelenségek hipotetikus magyarázataként. Mint részecskét, pedig csak 5 évvel ez után fedezték fel. Másrészt az „electrum” volt az az arany-ezüst fém ötvözet, amiből a hivatkozott időszakban a pénz érméket verték. (A ford.)

nyelveteken beszélünk róla, még mi is olyan kifejezéseket kényszerülünk használni, mint a „gőz” és a „magnetikus anyag”. A téma lezárásaként még annyit, hogy a Nap koronájának változásai nem hatnak a Föld éghajlatára, bár a *foltjaié* igen – és N. Lockyer professzor jórészt téved a következtetéseiben. A Nap se nem *szilárd*, se nem *folyékony*, de még csak nem is izzó állapotú gázból felépülő égitest, hanem egy gigantikus elektromágneses energia gömb, az univerzális *élet és mozgás* tárháza, amelyből az utóbbi minden irányba pulzál, a legkisebb atomtól a legnagyobb lángelméig mindent ugyanazzal az anyaggal táplálva, egészen a *Maha Yug*¹ végéig.

- (10) Nem hiszem. A csillagok legalább 500 000-szer olyan messze vannak tőlünk, mint a Nap, némelyik pedig ennek sokszorosára. A meteorikus anyag erős felhalmozódása és a légkör kavargása mindig útjukban állnak. Ha a csillagászaik fel tudnának mászni a *meteorikus por* fölé a teleszkópjaikkal és *havannáikká*, jobban megbízhatnának a fotométerekben, mint most. De hogyan is tehetnék? Így a fény intenzitásának valódi mértékét nem lehet ismerni a Földön – ezért nincs megbízható alap a magnitúdók és távolságok kiszámítására –, és eddig egyetlen esetben sem győződtek meg arról (kivéve a Kassiopeia egyetlen csillagjának esetében), hogy melyik csillag világít a saját, és melyik csak visszavert fénnel. A legjobb kettőscsillag-fotométerek² működése is megtévesztő. Erről már 1878. tavaszán én magam is megbizonyosodtam, miközben egy Pickering-fotométerrel végzett vizsgálatot figyeltem meg. A Gamma Ceti közelében lévő csillagokon végzett megfigyelések eredményei közti eltérés időnként elérte a fél magnitúdónyit. A Naprendszeren kívül minden fotométerükkel együtt eddig egyetlen bolygót sem fedeztek fel, miközben mi pusztán szellemi *szabadszemmel* jónéhány ilyen találtunk; Az összes *teljesen kifejlődött* nap-csillagnak számos társbolygója is van, akárcsak a mi rendszerünkben. A híres "fénypolarizációs" teszt annyira megbízható, mint az összes többi. Természetesen az a tény, hogy téves előfeltevésből indulnak ki, nem teheti érvénytelenné sem a következtetéseiket, sem a csillagászati jóslatokat, mivel a kölcsönös kapcsolataikban mindkettő matematikailag helyes, és ezzel teljesítette is a célját. A káldeusoknak nem voltak teleszkópjaik vagy fotométereik, sőt még a mi régi *Rishi*-jeinknek sem; mégis, csillagászati jóslataik hibátlanok voltak, és a nekik tulajdonított, nagyon apró hibák - amelyeket modern vetélytársaik varrtak a nyakukba - az utóbbiak hibáiból származnak.

Nem panaszkodhatsz a nagyon rövid kérdéseidre adott túl hosszú válaszaim miatt, mivel az okkultizmus tanulójaként, "laikus" tanítványomként válaszolok neked, és egyáltalán nem azzal a céllal, hogy a *Journal of Science*-nek írjak. Nem vagyok a tudomány embere e modern kor ismeretei tekintetében vagy azzal összefüggésben. A nyugati tudományokkal kapcsolatos ismereteim valójában *nagyon* korlátozottak; és kérek, vedd figyelembe, hogy

¹ A *Maha Yuga* vagy Nagy jelentéséről lásd a 88. oldalon található lábjegyzetet. (A ford.)

² A csillagok fényességét úgy mérték, hogy ugyanazon műszerrel, egyszerre figyeltek meg egy nagyjából azonos irányban lévő, ismert fényességű csillagot, és a vizsgálni kívántat. Az előbbi használták referenciának a vizsgált csillag fényességének méréséhez. Innen ered a kettőscsillag-fotométer elnevezés. (A ford.)

minden válaszom a mi keleti, okkult tanításainkon alapul, és azokból merít, függetlenül attól, hogy azok egybevágóak-e vagy sem az egzakt tudomány tanításaival. Ennek alapján én azt mondom, hogy: -

„A Nap felszíne minden négyzetmérföldjén annyi fényt sugároz ki (arányaiban), amennyit bármilyen más test.” Na de mit kell érteni itt az alatt, hogy „fény”? Ez utóbbi nem valami független princípium; és örültem a bevezetésének, mert megkönnyítette annak a bevezetését, amivel megfigyelhető a – „diffrakciós spektrum”; mivel azáltal, hogy eltörölte azon függetlennek képzelt megnyilvánulásokat, mint például a hő, az aktinizmus¹, a fény stb., a legnagyobb szolgálatot tette az okkult tudománynak azzal, hogy modern testvére szemében igazolta ősi elméletünket, miszerint minden jelenség csupán az általunk *Akasa-*nak (ami nem a *ti* éteretek) nevezett valami különféle mozgásainak megnyilvánulása, és ami szerint valójában csak egyetlen ezeket okozó elem létezik, a minden megnyilvánulás mögött rejlő Egyetlen Princípium. De mivel a kérdésed azzal a céllal hangzott el, hogy állást foglaljak a modern tudomány egy vitatott pontját illetően, megpróbálom a lehető legvilágosabban megválaszolni. Azt mondom tehát, hogy *nem*, és meg is indokolom, hogy miért. Nem tudhatják, egyszerűen azért, mert eddig a valóságban nem találtak biztos módszert a fénysebesség mérésére. A tudomány világában a fény két legelismertebb kutatójaként ismert Fizeau és Cornu² kísérletei, a kapott eredményekkel kapcsolatos általános elégedettség ellenére, nem adnak megbízható adatot sem a napfény terjedési sebességét, sem mennyiségét tekintve. Mindkét francia által alkalmazott módszer helyes eredményeket ad (legalábbis *megközelítőleg* helyeseket, mivel másodpercenként 227 mérföld eltérés van a két kísérletező megfigyelései között, bár ugyanazzal az eszközzel végezték őket) – de csak a Földünk és a légkör felső rétegei közötti fénysebesség tekintetében. *Ismert* sebességgel forgó fogazott kerekű készülékük természetesen rögzíti a sebességét annak az erős fénysugárnak, amely előbb áthalad a kerék egyik részén, majd a fénysugár megszakad, valahányszor egy fog elfedi azt – és elég pontosan. A műszer nagyon ötletes, és kétségtelenül nagyszerű eredményeket ad néhány ezer méteres oda-vissza úton; hiszen a párizsi obszervatórium és erődtámaszai között nincs légkör, nincsenek meteorikus-por tömegek, amelyek a sugár haladását akadályoznák; és mivel ez a sugár egészen másfajta közegen halad át, mint a Tér étere, azaz a térség a Nap és a fejünk feletti meteorikus-por *kontinens* között, a fény sebessége természetesen mintegy 185 000 mérföld körüli értéket fog mutatni másodpercenként, és a fizikusaitok boldogan "Heurékát" kiáltanak! És a tudomány által 1887. óta a sebesség mérésére kitalált többi eszköz sem ad jobb eredményt. Csak annyit jelenthetnek ki, hogy a számításaik eddig helyesek. Ha meg tudnák mérni a fény sebességét a légkörünk *felett*, hamarosan rájönnének, hogy tévedtek.

¹ Az aktinizmus az összes sugárzás fajtának az a jellemző kísérőjelensége, hogy kémiai változásokat, továbbá életjelenségeket képes előidézni vagy befolyásolni. (*A ford.*)

² Két francia fizikusról - Hippolyte Fizeau és Marie Alfred Cornu - van szó, akik a XIX. sz. közepétől fogva – az utóbbi az előbbi munkáját tovább fejlesztve – elsőként dolgozták ki a fény sebességének mérési módszerét. (*A ford.*)

- (11) Eddig így van; de gyorsan változik. A tudományotoknak van egy elmélete, azt hiszem, hogy ha a Föld hirtelen egy rendkívül hideg régióba kerülne – például helyet cserélne a Jupiterrel –, akkor minden tengerünk és folyónk hirtelen szilárd hegyekké alakulna át; és a levegő – vagy inkább az azt alkotó légnemű anyagok egy része – a hő hiánya miatt láthatatlan folyékony állapotából folyadékokká alakulna át (amilyenek most a Jupiteren léteznek, bár az embereknek fogalmuk sincs erről a Földön¹). Értsük meg, vagy próbáljuk meg elképzelni ennek *fordított* állapotát, és az lesz a Jupiter jelenlegi állapota.

Egész rendszerünk alig észlelhetően változtatja a helyét, sodródik az űrben. A bolygók közötti relatív távolság mindig ugyanaz marad, ezt semmilyen módon nem befolyásolja az egész rendszer elmozdulása; és az utóbbi mérete, valamint tőle a csillagokig és más napokig terjedő távolság annyira összehasonlíthatatlan, hogy ez a sodródás az elkövetkező évszázadokban és évezredekben csak kevés (ha egyáltalán) megfigyelhető változást okoz. Ez alatt - amíg a Jupiter és néhány más bolygó, amelyek apró világító pontjai most milliárdnyi csillagot takarnak el a szemünk elől (úgy 5-6000 híján ennyit) hirtelen meg nem engedik – egyetlen csillagász sem lesz képes *távcsővel* észlelni és megpillantani azt a néhány óriáscsillagot, amelyet most elrejtene. Van egy olyan óriáscsillag közvetlenül a Jupiter mögött, amelyet halandó fizikai szeme még soha nem látott a jelenlegi Körben. Ha mégis meg lehetne figyelni, akkor a legjobb, tízezerszeres nagyítású távcsövön keresztül is csak olyannak tűnne, mint egy apró, kiterjedés nélküli pont, amelyet bármely bolygó fényessége túlszárnyal; mindazonáltal – ez a világ sok ezerszer akkora, mint a Jupiter. Utóbbi légkörének heves zavarai, sőt még a tudományt mostanában annyira foglalkoztató Nagy Vörös Foltja is mind (a) az előbb említett sodródásnak és (b) ama óriáscsillag hatásának köszönhető. A térben elfoglalt jelenlegi helyzetében, bármennyire is észrevehetetlenül kicsi, az őt elsősorban alkotó fémes szubsztanciák kitágulóban vannak, és fokozatosan átalakulnak gázszerű fluidumokká – olyanná, amilyen Földünk és hat testvérbolygójának állapota volt az első Kör kezdetét megelőzően –, és elvegyülnek az atmoszférájában. Vond le mindebből a következtetéseidet kedves „laikus” tanítványom, de vigyázz, nehogy közben feláldozd alázatos tanítodat és magát az okkult tanításokat haragos Istennőd – a *modern tudomány* – oltárán.

- (12) Attól tartok, nem sok, mivel a Napunk csak egy tükröződés. A Siemens által kimondott egyetlen nagy igazság az, hogy a csillagközi teret rendkívül ritka állapotú anyag tölti ki - olyasmi, amilyen vákuumcsövekben fordulhat elő, és ami bolygótól bolygóig, csillagtól csillagig terjed. De ennek az igazságnak nincs jelentősége az általa hangoztatott fő állítások szempontjából. A Nap *mindent* odaad, és *semmit* sem vesz vissza a maga rendszeréből. A Nap semmit sem gyűjt össze "a sarkokon" - amelyek nem csak a fogatkozások idején,

¹ 1935-ben, 50 évvel e levél megírását követően megjelent tudományos előrejelzések szerint a Jupiter mélyebb, gravitációja által erősen összepréselt rétegeit egy különleges, folyékony-fémes állapotú Hidrogén alkotja. És azt is megjósolták, hogy ehhez hasonló állapotú anyagok alkotják a Szaturnusz mélyebb rétegeit is. (A *ford.*)

hanem mindig mentesek még a híres "vörös lángnyelvektől" is. Hogyan lehetséges, hogy erős távcsövekkel mégsem tudtak megfigyelni ilyen „begyűjtést”, amikor a távcsöveiken még a fotoszféra „felülmúlhatatlanul gyapjas felhőit” is látják? Semmi sem érheti el a Napot saját rendszerének határain *kívülről* olyan *durva* anyag formájában, mint holmi „ritka gázok”. Az anyag minden egyes darabkája, annak mind a hét állapotában szükséges a különféle és számtalan bolygórendszer – formálódó világok, újabb élekciklust kezdő napok stb. – életéhez, és még a legjobb szomszédok, legközelebbi rokonok számára sem mondanának le semmiről. Ők édes-, nem pedig mostohaanyák, és egyetlen morzsát sem vennének el a gyermekeik táplálékából. A sugárzó energia legújabb elmélete¹ - amely azt mutatja, hogy a természetben nincs kémiai fény vagy hősugár - az egyetlen megközelítőleg helyes elmélet. Mert valóban csak egyetlen dolog van – sugárzó energia, amely *kimeríthetetlen*, és nem ismer sem erősödést, sem csökkenést, hanem folytatja önkírasztó munkáját a Szoláris Manvantara végéig. A Föld által a Naptól kapott és elnyelt energia óriási; mégis bizonyított vagy bizonyítható, hogy ez utóbbi sugarainak kémiai erejéből alig 25 százalék éri el a Föld felszínét, mivel ezek 75 százaléka felemésződik a légkörön való függőleges áthaladásuk során abban a pillanatban, amikor elérik a „levegő óceán” külső részeit. És még az ezen áthatoló sugarak is elveszítene körülbelül 20 százalékot megvilágító és a felmelegítő hatásukból – mondják nekünk. Ekkora veszteségarány mellett vajon mekkora erővel sugározhat ránk a mi éltető Atya-Anya Napunk? Igen; nevezzék „Sugárzó Energiának”, ha úgy tetszik: mi inkább Életnek nevezzük – mindent átható, mindenütt jelenlévő életnek, amely örökké munkálkodik az ő nagyszerű laboratóriumában, a Napban.

- (13) Erre soha nem lesz magyarázat addig, amíg tudósaitok számára a magnetizmus valamilyen rejtélyes közreműködő lesz, és önhittségükben azt hirdetik, hogy a Nap testének hatalmas fény és hő kibocsátása csak úgy magyarázható, ha az egy hatalmas mágnes, és hogy ez okozza a Földünkön tapasztalható mágneses anomáliákat is. Eltökélték, hogy figyelmen kívül hagyják és így elutasítják a R.A.S. munkatársa, Jenkins² által felvetett elméletet a Föld felszíne *felett* létező erős mágneses pólusok létezéséről. De az elmélet ennek ellenére helyes, és e pólusok egyike többszáz éves periódus idejű ciklusokban kering a Föld északi pólusa körül. Jenkinsen kívül csak Halley és Handsteen³ voltak azok a tudósok, akik valaha is gyanították ezt. A kérdésed megválaszolásához fel kell idéznünk egy újabb *hamisnak* bizonyult feltételezést. Jenkins mindent megtett körülbelül három évvel ezelőtt, hogy bebizonyítsa, az iránytű északi vége tekintendő az igazi északi pólusnak, és nem fordítva, ahogy a jelenlegi tudományos elmélet állítja. Azt a tájékoztatást kapta, hogy

¹ A sugárzó energiára (*radiant energy*) hivatkozáskor a Mester minden bizonnyal a Sir William Crookes által irányított „sugárzó anyaggal” (*radiant matter*) kapcsolatos híres kísérletsorozatra utalhat. Ez vezetett el végül az anyag negyedik (halmaz)állapotának, a plazma állapotnak a felfedezéséhez. (*A ford.*)

² B. G. Jenkins angol tudós volt, a Royal Astronomical Society (Királyi Csillagászati Társaság) tagja. (*A ford.*)

³ Christopher Hansteen norvég fizikus és csillagász volt, a Föld mágneses mezejének kutatója. Edmond Halley pedig angol geológus, „a geofizika atyja” volt, aki az első térképet készítette a Föld mágneses mezejének jellegzetességeiről. (*A ford.*)

Boothia¹ azon pontja, ahol Sir James Ross meghatározta a Föld északi mágneses pólusát, pusztán képzeletbeli: *nincs ott*. Ha ő (és vele *mi*) tévedünk, akkor a mágneses elméletet, miszerint az azonos pólusok taszítják, az ellenkező pólusok pedig vonzzák egymást, szintén tévedésnek kell nyilvánítani; hiszen, ha a mágneses dőlésszögmérő északi vége egy *déli pólus*, akkor, ha Boothiában – ahogy ti nevezitek – a föld felé mutat, *az vonzásnak köszönhető*, nemde? És ha van ott valami, ami vonzza, hogy lehet, hogy az iránytű Londonban nem mutat sem ama boothiai pont, sem a Föld középpontja felé? Ahogy nagyon helyesen érveltek, ha a tű északi pólusa szinte merőlegesen lefelé mutatott a földre Boothiában, az egyszerűen azért van, mert a valódi északi mágneses pólus² taszította azt, amikor Sir J. Ross körülbelül fél évszázaddal ezelőtt ott járt.

Nem, "Lordságainknak" semmi köze az iránytű szokatlan kitéréseihez. Az ilyenek oka bizonyos fémek olvadt állapotban való jelenlétének tudható be a kérdéses helyeken. A hőmérséklet növekedése csökkenti a mágnesezhetőséget, és egy kellően magas hőmérséklet gyakran meg is szünteti azt. De a hőmérséklet, amiről én beszélek most, az inkább egyfajta aura vagy kiáradás, semmint bármi egyéb, a tudomány által ismert dolog. Természetesen ez a magyarázat *soha* nem állja meg a helyét a tudomány jelenlegi ismeretei fényében. De hát mi várhatunk és majd meglátjuk. Tanulmányozd a magnetizmust az okkult doktrínák szerint, és ami a mostani fizikai tudomány alapján felfoghatatlannak, abszurdnak tűnik, teljesen érthetővé, világossá válik.

- (14) Bizonyára így van. Nem fedezték még fel az összes Merkúron belüli bolygót, sőt még a Neptunusz pályáján keringőket sem, bár erősen gyanítják őket. Mi tudjuk, hogy léteznek ilyenek, és azt is, hogy hol léteznek; és hogy számtalan "kiégett" bolygó van, ahogy ők mondják – mi azt mondjuk, ezek elhomályosodott állapotban vannak; - és olyan bolygók, amelyek formálódnak, de még nem fénylenek stb. De hát a "mi tudjuk" kevésbé hasznos a tudomány számára, amikor még a spiritiszták sem ismerik el tudásunkat. Edison tazimétere³, amelyet a legnagyobb érzékenységre állítottak be, és egy nagy távcsőhöz csatlakoztattak, nagy hasznára válhat, ha tökéletesítik. Ha így csatlakoztatják, a taziméter nemcsak a legtávolabbi látható csillagok hőjének mérését teszi lehetővé, hanem láthatatlan sugárzásuk révén a nem látható és egyébként észrevehetetlen csillagok, és így a bolygók észlelését is. A felfedező, egy teozófiai Társulati tag, aki M. nagymértékű védelmét élvez, úgy gondolja, hogy ha az égbolt egy üres részén – egy olyan területen, amely még a legnagyobb teljesítményű távcsövön keresztül is üresnek tűnik – a taziméter hőmérséklet-emelkedést jelez, és ezt következetesen megteszi, akkor ez meggyőző bizonyítéka lesz annak, hogy a műszer egy olyan csillagászati objektum hatótávolságán

¹ A Boothia félsziget Kanada északi sarkvidéki területén található. (A ford.)

² Vagyis ez egy azon a ponton, de a Föld felszíne felett levő Északi pólust látszik igazolni. (A ford.)

³ A taziméter olyan műszer volt, ami nagyon csekély hőmérsékletváltozásokat előbb egy rúd hossz- majd ezt nyomás változásaiavá alakította át, és az így változó nyomást erre érzékeny anyagra – grafit porból készített tablettára – vezetve képes volt a hőmérséklet változását mérhető elektromosáram változásokká alakítani. Ennek segítségével végeztek méréseket a Napkorona hőmérsékletéről az 1878-as napfogyatkozás idején. De eredeti formájában túl pontatlannak és megbízhatatlannak találták, így használata hamar visszaszorult. (A ford.)

belül van, ami vagy nem bocsájt ki fényt, vagy olyan távoli, hogy a legjobb távcső észlelési távolságán is kívül esik. Azt állítja, hogy a taziméterét „az éterikus hullámok szélesebb köre befolyásolja, mint amiket a szem képes érzékelni”. A tudomány bizonyos bolygók hangjait előbb fogja *meghallani*, mint hogy *meglátná* őket. Ez egy *jóslat*. Sajnos én nem vagyok egy bolygó – még csak „Bolygói” sem. Különböztetném azt tanácsolnám, hogy szerezze be tőle egy tazimétert, és így megkímélné magát a fáradságtól, hogy írnom kelljen neked. Akkor én is „hatótávolságon belül” találnám magam veled.

(15) Nem, drága barátom; nem vagyok annyira indiszkrét, mint a kérdéssed sejteti, pusztán a saját emlékeidet akartam felidézni veled. Minden halandó teremtmény, még egy szerencse által kevésbé kegyelt is, élete során átél ilyen viszonylag boldog pillanatok. Rád ez miért ne vonatkozna? Igen, egy X-mennységre utaltam.

(16) A hinduk körében széles körben elterjedt hiedelem, hogy egy személy jövőbeli, születés előtti állapotát és születését a halálát megelőzően átélt utolsó vágy alakítja. De ez az utolsó vágy, ahogy mondják, szükségszerűen attól függ, hogy az illető milyen vágyakat, szenvedélyeket stb. élt meg az elmúlt életében. Éppen ezért, - vagyis, hogy az utolsó vágyunk ne gyakoroljon kedvezőtlen hatást a jövőbeli fejlődésünkre –, figyelniük kell tetteinkre, és kordában kell tartanunk szenvedélyeinket, vágyainkat egész földi pályafutásunk során.

(17) *Nem történhet másképp.* A haldokló, de végül életben maradó emberek – pl. fulladás és más balesetek által meghaltak – tapasztalatai szinte minden esetben megerősítették tanításunkat. Az ilyen gondolatok *akaratlanok*, és nem tudjuk jobban befolyásolni őket, mint a szem retináját abban, hogy megakadályozzuk annak a színnek érzékelését, ami a leginkább eljut hozzá. Az utolsó pillanatban az egész élet visszatükröződik az emlékezetünkben, és képről képre, eseményről eseményre előbukkan minden, a leginkább elfeledett zugokból is. A haldokló agy egy erős, végső impulzussal felébreszti az emlékeket, és az emlékezet hűségesen felidéz minden benyomást, amelyet az agy tevékenységének időszakában kapott. Az a benyomás és gondolat, amelyik a legerősebb volt, természetes módon a legélénkebb lesz, és úgy mond túléli az összes többit, amelyek most eltűnnek, hogy egyszer majd újra megjelenjenek, de már csak a *Deva Chan*-ban(*).

(*) Jóságos ég! Ha sietségemben elfelejtettem volna hozzátenni az utolsó 10 szót, hát nem megint igazoltam volna azokat, akik önellentmondással vádolnak?

Senki sem hal meg örülteként vagy öntudatlanul – ahogy azt egyes fiziológusok állítják. Még egy örült, vagy egy *delírium tremens*-ben szenvedő is megéli a maga tökéletesen tiszta visszaemlékezését a halál pillanatában, bár képtelen ezt elmondani a jelenlévőknek. Az ember gyakran halottnak tűnhet. Mégis, az utolsó lüktetéstől, a szív utolsó dobbanásától kezdve addig, amíg a testmeleg utolsó szikrája is el nem hagyja a testet – az agy

gondolkodik, és az Ego újra átéli azokban a rövid másodpercekben az egész életét. Suttogva beszéljenek hát mindazok, akik halálos ágynál segédkeznek, és érezzék át a Halál jelenlétének ünnepélyes voltát. Különösen akkor kell csendben maradnotok, miután a Halál rátette nyirkos kezét a testre. Suttogva beszéljétek, mondom, nehogy megzavarjátok a gondolatok csendes áradását, és akadályozzátok a Múlt szorgos munkáját, amint a Jövő fátyolára vetíti árnyképeit.

(18) Igen; életünk „teljes körű” emlékezete (összesített életünk) akkor tér vissza, amikor a *hét Kör befejeztével*, a Z bolygó elhagyása után a ránk váró hosszú, hosszú Nirvána küszöbén állunk. Az egyes Körök végén csak azon utolsó benyomásaink összességére emlékszünk, azokra, amelyeket kiválasztottunk (vagy inkább ránk *erőltették* magukat) és követtek minket a *Deva Chan*-ba. Ezek mind „próbálkozó” életek, telve érzéki élvezetekkel és új meg újabb próbatételekkel, amelyeket minden újabb élet elénk hoz. De a kisebb ciklus végén, amikor már mind a hét Kör befejeződött, *nem vár ránk más áldás*, mint az a jó cselekedetekkel és *érdemekkel* teli kehely, amely már nagyobb súllyal esik latba az Igazságosság Mérlegén, mint a *rossz cselekedetekkel* és *vétségekkel* telt kehely. Rossznak, menthetetlenül rossznak kell lennie annak az Egónak, amely egyetlen garast sem képes begyűjteni ötödik princípiumából, az ilyennek meg *kell* semmisülnie, el kell tűnnie a *nyolcadik Szférában*. Egyetlen garas hozadék, ahogy mondtam, a Személyes Énjétől már elegendő ahhoz, hogy megmentse őt ettől a gyászos Végtől. A nagy ciklus befejezése után már nem így van: vagy egy hosszú, Boldog Nirvána (bár a ti nyers elképzeléseitek szerint tudattalanul) és utána: élet *Dhyan Chohan*-ként egy egész Manvantarán át; vagy egy "Avitchi Nirvána", majd egy egész Manvantarányi szenvedés és borzalom, mint . . . de *nem* szabad hallanod ezt a szót, és én sem ejtem ki vagy írom le. De "*azoknak*" semmi közük a hét bolygón áthaladó halandókhöz. Egy jövőbeli Bolygói Szellem kollektív Karmája épp annyira csodálatos, mint amennyire egy . . . kollektív Karmája - rettenetes. Elég. Máris túl sokat mondtam.

(19) Bizony így van. Amíg a felső és a középső princípium-kettős közötti küzdelem meg nem kezdődik – (*kivéve az öngyilkosokat, akik ugye nem halottak, hanem csak elpusztították három alsó, sűrűbb anyagú összetevőjüket, és akiknek Egójáról ezért a hozzájuk tapadó elementál paraziták nem váltak le természetes módon úgy, mint valódi halál esetében*) – amíg ez a küzdelem, mondom, el nem kezdődött és be nem fejeződött, egyetlen burok sem ismerheti fel a helyzetét. Amikor a hatodik és hetedik princípium továtúnik és magukkal ragadják az egykori *személyes* Én ötödik princípiumának finomabb, spirituális részeit, csak akkor fejleszti ki a burok fokozatosan a saját, némileg homályos tudatosságát abból, ami az egykori személyiségből megmaradt neki. Nincs itt ellentmondás, kedves barátom, pusztán csak zavar a megértéseitekben.

(20) Mindaz, ami az öt alsóbb *skandha* anyagi-pszichológiai tulajdonságaihoz és érzéseihez tartozik; mindaz, amit a *Deva Chan*-ban az újonnan született Ego szemétként, hozzá

méltatlanként elvet, és ami nem kapcsolódik eléggé a hatodik princípium tisztán spirituális észleléseihez, érzelmeihez és érzéseihez, megerősítve és mintegy *bebetonozva* az ötödik azon része által, amely a *Deva Chan*-ban szükséges az „Én” isteni, spiritualizált fogalmának megtartásához a *Monádban* (amelynek e nélkül semmilyen fogalma nem lenne a tárgyakkal és szubjektumokkal kapcsolatban) – mindez *”végleg kialszik”*: pontosabban a fizikai halál pillanatában, hogy majd ismét visszatérjen és leperegjen a *Deva Chan* küszöbén az új Ego szeme előtt, és hogy Ő mindezt elutasítsa. És *harmadszorra* is teljes egészében visszatérnek ezek az emlékek a kisebb ciklus végén, a hét kör befejeződése után, amikor az egyesített létezések mérlegét vonják meg – „érdemeket” gyűjtve az egyik serpenyőben, „vétségeket” a másikban. De abban az egyénben, az Egóban, legyen az „jó, rossz vagy közömbös”, abban az elszigetelt *személyiségben* a tudatosság hirtelen kihuny bennünk úgy, ahogy a láng hagyja el a kanócot. Fújd el a gyertyádat, jó barátom. A láng „örökre” elhagyta *azt* a gyertyát; de vajon azok a részecskék, amelyek mozogtak, és mozgásuk létrehozta a *látható* lángot, megsemmisültek vagy szétszóródtak emiatt? *Soha*. Gyűjtsd meg újra a gyertyát, és ugyanazok a részecskék, kölcsönös affinitásuk által vonzottan visszatérnek a kanócra. Helyezz egy hosszú sor gyertyát az asztalodra. Gyűjtsd meg az egyiket, és fújd el; majd gyűjtsd meg a másikat, és tedd ugyanezt; egy harmadikat és negyediket, és így tovább. Ugyanaz az anyag, ugyanazok a gáznemű részecskék – amelyek esetünkben a személyiség *karmáját* képviselik – a gyufád által előidézett körülmények visszahívják őket, hogy újra fényes lángot hozzanak létre; de mondhatjuk-e, hogy az 1. számú gyertya lángja nem aludt ki örökre? Még a „Természet kudarcaiként” számon tartott gyermekhalálok és született idióták stb. haláleseteikor *azonnal megtörténő* reinkarnációk esetében sem - amelyek pedig annyira kiváltották C.C.M. haragját -, de még az ő esetükben sem nevezhetjük az így reinkarnálódottakat *azonosnak* a megelőző személyiségükkel; mert bár ugyanaz az élet princípium és *pontosan ugyanaz a Manasz* (ötödik princípium) foglalja el az új testet, és valóban az egykori „személyiség reinkarnációjának” nevezhető; de a *Deva Chan*-ból és *Avitchi*-ből a karmikus életbe való újjászületésekor csak a Monád és annak Buddhi princípiuma spirituális jellemzői születnek újjá. A reinkarnálódott „kudarokról” csak annyit mondhatunk, hogy ők Smith úr vagy Grey kisasszony Manaszának, avagy ötödik princípiumának reinkarnációi, de azt nem tudhatjuk bizonyosan, hogy vajon ezek S. úr és G. kisasszony reinkarnációi-e. Erről szólt az a – világos és tömör (bár talán nem olyan szépen megfogalmazott, mint amilyet te írtál volna) – magyarázat, ami a *Theosophist*-ban megjelent, válaszul a C.C.M¹-től a *Light*-ban megjelent rosszindulatú támadására. És nemcsak helyes, de őszinte, elfogulatlan is volt; és mind te, mind C.C.M. igazságtalanok voltatok Upasikával² és velem szemben is, mert én voltam, aki megmondtam neki, mit írjon; És még *te* is félreértetted jajveszékelésemet és panaszkodásomat az *Isis* zavaros és nyakatekert magyarázatai miatt (hiszen annak hiányosságáért senki más, csak mi, az ő ihletői vagyunk felelősek), és a panaszomkor, hogy

¹ C.C. Massey úrról lásd a 40. oldalon található lábjegyzetet. (A ford.)

² Blavatskynét a Mesterek nagyon gyakran említik Upasika néven. Maga a szó páli eredetű, és nagyjából a kolostorok fogadalmát tett segítőjének, kezdő szintű tanítványnak lehetne fordítani. (A ford.)

minden „találékonyságomat” be kellett vetnem, hogy a dolgot világossá tegyem, a ravaszság és a ügyeskedés értelmében vett találékonyságra gondoltál, miközben én a naivitást – pontosabban egy őszinte (bár nagyon nehezen megvalósítható) vágyat egy tévhit kijavítására és tisztázására - értettem alatta¹. Levelezésünk kezdete óta nem tudok semmiről, ami ennyire nem tetszett volna a *Chohan*-nak. De nem szabad újra visszatérnünk ehhez a témához.

De akkor mi „a burkok emlékezésének és öntudatának magyarázata?” - kérdezed. Ahogy a leveledbe írt megjegyzésemben is mondtam – az csak egy visszatükrözött vagy kölcsönvett fény. Az „emlékezet” egy dolog, az „észlelő képességek” meg egészen másféle. Egy őrült nagyon tisztán emlékezhet múltja valamely részére; Mégsem képes semmit sem észlelni annak valódi fényében, mivel Manaszának magasabb része és Buddhija működésképtelen benne, elhagyta őt. Ha egy állat – például egy kutya – beszélni tudna, bebizonyítaná, hogy az emlékezete, az ő kutya személyiségének szintjén ugyanolyan naprakész, mint a tiéd; mindazonáltal emlékezetét és ösztönét nem nevezhetjük „észlelési képességeknek”. Egy kutya emlékszik arra, hogy a gazdája megverte, amikor az utóbbi felkapja a botját – de semmi más alkalommal nem kerül elő ez az emléke. Így van ez a burokkal is; ha egyszer egy médium aurájába kerül, mindent, ami a médium és a vele magnetikus harmóniában állók kölcsönzött szervein keresztül észlelhető, nagyon világosan fog észlelni – de *nem többet* annál, mint amit a szeánsz kör résztvevői és a médium észlelő képességeiben és emlékeiben találhat. Ezzel magyarázhatók a gyakran racionális és időnként rendkívül intelligens válaszok; És innen ered a teljes tudatlanság olyan dolgokkal kapcsolatban, amelyek a médiumon és a szeánsz kör jelenlevőin kívül mindenki másnak ismertek. Egy természetes halállal elhunyt, igen intelligens, tanult, de minden spiritualitást nélkülöző ember burka tovább fennmarad, és saját emlékezetének *árnyéka* – az az árnyék, amely a hatodik princípium salakja, és az ötödikkel maradt az utóbbi kettéválásakor – segíti, hogy transzban levőkön keresztül beszédeket, sőt értekezéseket tartson, és papagájszerűen elismételheti mindazt, amit életében ismert és amire sokat gondolt. De találjatok nekem egyetlen példát a spiritizmus krónikaiban, ahol egy Faraday² vagy Brewster³ visszatérő burka (mert még ők is beleestek a médiumi vonzás csapdájába) egy szóval is többet mondott annál, mint amennyit már életében is tudott. Hol van az a tudós burok, amely valaha is bizonyítékot szolgáltatott arra, amit a „testetlen Szellemekről” állítanak – nevezetesen, hogy egy szabad lélek, egy testének bilincseiből kiszabadult Szellem észlelni és látni képes halandó szemek elől elrejtett dolgokat? Én azt mondom,

¹ Ez a mondat magyarra fordítva szinte érthetetlen. A lényege az, hogy két angol szó - *ingeniousness* (leleményesség, találékonyság) és *ingenuousness* (naivitás) - írott formái közti apró eltérésből elég jelentős értelmezési különbség adódott korábban. A Mester itt ezt igyekszik tisztázni. (*A ford.*)

² Michael Faraday, híres angol fizikus és kémikus, a mágnesesség tanulmányozója, az elektromotor megalkotója. 1868-ban halt meg, így burka még elég erőteljes lehetett, és a Mester levele szerint meg is nyilvánult spiritizista szeánszokon. (*A ford.*)

³ David Brewster, skót fizikus, optikai és kristályokkal kapcsolatos kutatásaival szerzett hírnevet. Szintén 1868-ban halt meg, és a Mester levele alapján Faraday-hez hasonlóan az ő burka is áldozatul eshetett médiumi befolyásnak. (*A ford.*)

kérdőjelezzétek csak meg a bátran a spiritisztákat! Dacoljatok a legjobb, legmegbízhatóbb médiummal – például Stainton Moses¹-szel – is, hívja segítségül azt a magasan fejlett, testetlen burkot, akit médiumi pályafutása kezdeti napjaitól az ő „Imperátorának” hisz és mondja meg, hogy mi rejtőzik a dobozodban, ha S.M. nem tudja azt; vagy azt, hogy elismételjen neked egy sort egy szanszkrit kéziratból, amely ismeretlen a médiuma számára, vagy bármi ehhez hasonlót. *Prohpudor*²! Szellemeknek hívják őket? Személyes emlékekkel rendelkező szellemek? Ugyanúgy nevezhetjük személyes emlékeknek a papagáj által rikácsolt mondatokat is. Miért nem kéred meg C.C.M.-et, hogy tesztelje + -t ? Miért nem nyugtatod meg az elméjét és a te elmédet is azzal, hogy javaslod neki: kérjen meg egy barátot vagy ismerőst, *akit S.M. nem ismer*, hogy válasszon ki egy tárgyat, amelynek természete ismeretlen marad még C.C.M. számára is, majd nézd meg, hogy + képes lesz-e megnevezni azt a tárgyat – pedig ez olyasmi, ami még egy valamirevaló tisztánlátó számára is lehetséges. Tárja csak elénk Zollner³ „Szelleme” – most, hogy már a „tér negyedik dimenziójában” van, és már számos médiumon keresztül megnyilvánult – felfedezésének utolsó darabkáját, teljessé téve így asztrofizikai filozófiáját. De nem; Zollner, amikor előadást tart – egy intelligens médiumon keresztül, olyan emberekkel körülvéve, akik olvasták műveit és érdeklődnek irántuk –, különböző hangnemekben el fogja ismételni azt, amit mások tudnak (de még azt sem, amit valószínűleg *egyedül ő* tudott), a hiszékeny, tudatlan közönség pedig összekeveri a *poszt-hoc*-ot a *propter-hoc*-al⁴, és így szilárdan meg van győződve a *Szellem* kilétéről. De tényleg, érdemes lesz ösztönözni a kutatást ebben az irányban. Igen; a személyes tudat valóban mindenkit elhagy a halálkor; és amikor az emlékezet képessége is helyreáll a burokból, emlékezni fog és kimondja emlékeit, de csak egy *élő* emberi lény agyán keresztül. Ennek tudható be...

- (21) ... a burok egykori személyiségének, de *csak fizikai* életének többé-kevésbé teljes, mégis homályos emlékei. Ahogy a teljes örület esetében is, a két magasabb princípium-kettős (7.+6. illetve 5.+4.) végső szétválása az előbbi Előkészületi állapotba kerülésének pillanatában áthatolhatatlan szakadékot vág kettejük közé. Még csak nem is arról van szó, hogy az ötödik elveszti egy részét – szó sincs csak 2½ princípiumról, ahogy Hume durván meghatározza a *Deva Chan*-ba távozó részt, ami után így csak 1½ princípium maradna vissza. A Manasz, miután megfosztották legkifinomultabb összetevőitől, olyanná lesz, mint egy virág, amelyből hirtelen minden aroma elillant. Mint egy szétmorzsolts rózsza, amelyből az összes illó olajat kivonták illatszer gyártáshoz, és ami visszamarad, az csak a rothadó fű, föld és bomlás szaga.

¹ S. Mosesről lásd az 59. oldalon található lábjegyzetet. (A ford.)

² *Prohpudor!*: latin kifejezés, jelentése kb. „Nahát, micsoda szégyen!”

³ Johann K. F. Zollner német csillagász és fizikus, aki érdeklődött a spiritizmus iránt is. Úgy vélte, a spiritizma jelenségeket a „negyedik dimenziós tér” fizikája magyarázhatja meg. Nem sokkal e levél megírása előtt, 1882-ben halt meg. (A ford.)

⁴ *Post hoc, ergo propter hoc*: latin kifejezés arra nyilvánvalóan hibás, mégis gyakori logikai érvelésre, mely szerint, ha két esemény egymást követi, akkor az első a rá következőnek szükségképpen az oka kell, hogy legyen. (A ford.)

(a) A (te jelölésed szerinti) második kérdésre, úgy hiszem, elegendő választ kaptál. A Spirituális Én folytatja a személyiségek kifejlesztését, akikben az én-tudat *egészen kiteljesedett* - amíg életben vannak. Miután elválnak a fizikai Ego-tól, ez az én-tudat nagyon homályosan tér vissza a burokba, és teljes egészében az ember *fizikai* létének emlékeire korlátozódik. A burok lehet egy tökéletes Sinnett, amikor a klubjában teljesen elmerül egy kártyajátékban, amint elveszít vagy nyer egy nagyobb pénzösszeget; vagy egy Babu Smut Murky Dass, aki megpróbál kicsalni a megbízójától egy bizonyos rúpia összeget. Mindkét – az egykori szerkesztő és a Babu – esetében is bárki, akinek megadatik a kiváltság, hogy egy órát elbeszélgethessen e híres, testetlen angyaloknak elismert burkokkal, inkább egy bolondokházában az ápoltakkal terápiás céllal eljátszatott szerep alakítóit fogja látni bennük, mintsem ama Caesarokat és Hamleteket, akiket igyekeznének megjeleníteni. A legkisebb sokk is kizökkenti őket a szerepből, és összefüggéstelen hablatyolást vált ki belőlük.

(b) Tévedés. A. P. Sinnett nem „egy abszolút új képződmény”. Ő saját korábbi személyes énjének gyermeke és teremtménye; amennyire tudhatja, lehet Nonius Asprena-nak, Domitianus császár konzuljának (Kr. u. 94) karmikus értelemben vett leszármazottja. Vagy Arricinius Clementus-é, az akkori *Flamen Dealis* (Jupiter főpapja és a *Flamenes* vezetője) barátjáé, vagy akár egyenesen a *Flamens*-é is – ami meg is magyarázná A. P. Sinnett hirtelen kialakult vonzódását a miszticizmus iránt. A.P.S. – K.H. barátja és testvére a *Deva Chan*-ban fog kikötni; és A.P.S., a szerkesztő és teniszező, a „*Saints, Sinners and Sceneries*” balzsamos napjaira emlékeztető *szelíd* Don Juan, a magát általában elfedett anyajegyével vagy hegének említésével azonosító úriember pedig – talán egy médiumon keresztül fogja szapulni a Babu-féléket valamelyik régi barátjának Kaliforniában vagy Londonban.

(c) „Elegendő „használható anyagot” fog találni, sőt még tartalékot is. Néhány év teozófia fogja ezt biztosítani.

(d) Tökéletesen helyes a meghatározás.

(e) Annyira, amennyire a *személyisége* volt élete során az előtérben – A.P.S. visszaemlékezései szerint, a valódi, élő A.P.S. nagytitíúvege alatt szemlélve.

(f) A spirituális ego ugyanúgy nem fog az A.P.S.-ből visszamaradt *burokról* gondolkodni, ahogy az utoljára viselt ruhájáról sem; és nem is lesz tudatában annak, hogy az az individualitás eltűnt, mivel csak azt az egyetlen *individualitást* és *spirituális személyiséget* fogja látni, amit önmagában talál. A *Nosce te ipsum*¹ a jós közvetlen parancsa volt a *Deva*

¹ *Nosce te ipsum!*: latin kifejezés, a jól ismert „Ismerd meg önmagad!” eredeti formája. (A ford.)

*Chan-ban lévő spirituális Monádnak; és a Tathagatha¹ által hirdetett „elkülönült Én szentséggyalázó eszméje” egy olyan tanítás, amelynek egyik értelmezése épp a burkokra vonatkozik. Ez utóbbiak önhittsége ugyanolyan közmondásos, mint a médiumoké, amikor megkérdik tőle, hogy vajon tényleg ő lenne A.P.S.? – magabiztosan válaszolja, hogy: „Természetesen, kétségtelenül, hozzanak nekem egy kicsit abból a barack befőttből, amit olyan étvággal faltam fel reggelire, meg egy pohár bordóit!” – hát merne bárki is, aki ismerte A.P.S-t Allahabadban, ezek után kételkedni a kilétében?; de ha egy rövid pillanatra magára marad a szeánsz körben támadt zavar, vagy a médium figyelmének valaki másra terelődése miatt – az a burok *gondolataiban* bizonytalanná válik majd, hogy ő most A.P.S., S. Wheeler vagy netán Ratigan²-e?; aztán megállapítja magáról, hogy ő Julius Caesar...*

(g) ... és végül pedig – „alszik”.

(h) Nem; nem tudatosul ez a felbomlási folyamat benne. Különben is, mivel egy ilyen érzés egy burokban a természet szempontjából teljesen haszontalan, aligha tudna észrevenni olyasvalamit, ami egy médiumnak vagy a körülötte levőknek még csak eszébe sem jutna. Homályosan tudatában van saját fizikai halálának – bár csak hosszabb idő elteltével –, de ennyi az egész. A szabály alóli kevés kivétel esetei – a félig sikeres varázslók, a nagyon gonosz, a személyes énhez szenvedélyesen ragaszkodó egykori emberek esetei – valódi veszélyt jelentenek az élőkre. Ezek az erősen anyaghoz láncolt burkok, amelyeknek utolsó haldokló gondolata az „Én, – Én, – Én” volt, és az, hogy „élni, élni!”, gyakran ösztönösen megérzik ezt. Így van egyes öngyilkosokkal is – bár nem mindegy. Ami ezután történik, az szörnyűség, mert a *halálon túli* likantrópia³ esetévé válik. A burok olyan makacsul kapaszkodik az élet látszatához, hogy inkább egy új élő testben keres menedéket, bármely állatban – kutyában, hiénában, madárban, ha nincs a közelben erre alkalmas ember – mintsem, hogy átengedje magát a megsemmisülésnek.

(22) Erre a kérdésre választ adni nincs felhatalmazásom.

(23) A Mars és négy másik bolygó, amelyekről a csillagászat még semmit sem tud. Sem A, sem B, sem Y, Z nem ismertek⁴; és fizikai eszközökkel nem is láthatók, bármennyire is tökéletesek azok.

¹ Buddha Urunk másik, Indiában gyakran használatos neve. (A ford.)

² William Henry Rattigan, angol ügyvéd. Neve azért kerülhetett elő, mert 1882-ben megvásárolta a *Pioneer* c. hetilapot annak korábbi tulajdonosától, majd nem sokkal később menesztette Sinnett urat annak szerkesztői posztjáról. (A ford.)

³ A likantrópia olyan történelmileg és orvosilag is igazolt állapot, amikor egy ember állattá változik át, illetve úgy kezd el viselkedni. Legjobban ismert esetei a farkasemberekről szóló feljegyzések és történetek. Az ilyen estek mögött a mai orvostudomány általában skizofréniás állapotot feltételez. Ez - az emberi befogadók esetében - gyakorlatilag ugyanazt a „megszállott” állapotot jelenti, mint amiről itt a Mester ír. (A ford.)

⁴ Ez a kérdés-válasz páros a sok-sok zavart és félreértést okozott már a teozófiát tanulmányozók körében. A látszólag egyértelmű választ teljesen felülírja Blavatskyné a több évvel később született A Titkos Tanítás c. művének (magyar kiadás szerinti) 1. kötetében (lásd 287. o.). Amint ott elmagyarázza, a probléma gyökere a

(24) (a) Határozottan nem. Még egy alacsonyabb rendű *Dhyan Chohan* sem közelíthetné meg anélkül, hogy a teste el ne emésztődne, vagy inkább meg ne semmisülne. Csak a legmagasabb rendű Bolygói Szellemek képesek megközelíteni.

(b) Nem, hacsak nem két, egymással szöget bezáró vonal találkozása által kialakított csúcsnak tekintjük. De ez az összes többi "lánc" csúcsa is együttesen. Nekünk, e láncok lakóinak – fejlődünk, élünk és végig kell járnunk (a tökéletesség skáláján) a felfelé és lefelé menő íveket ezeknek a hét tagú láncoknak legmagasabb és egyben utolsó szintjéig, mielőtt a Szoláris *Pralaya* kioltja a mi kicsiny rendszerünk lángját.

(25) (és 26) ... "ebben az esetben" - az "eset" a hatodik és hetedik princípiumra vonatkozik, nem az ötödre, mert a Manasznak minden esetben burokként hátra kell maradnia; csak a szóban forgó esetekben a buroknak nem lesz ideje médiumokat meglátogatni: mert szinte azonnal elkezd süllyedni a nyolcadik szférába. Az "akkor és ott" az örökkévalóságban egy rendkívül hosszú időszak lehet. Ez csak azt jelenti, hogy a Monád, amelynek nincs *karmikus* múlttal bíró teste, amely irányítaná az újjászületését, egy bizonyos időre a „nem-létbe” távozik, majd reinkarnálódik – de biztosan legalább ezer vagy kétezer év eltelik addig. Nem, ez nem "kivételes" eset. Néhány, a beavatottak - mint például a *Teshu*-lámák¹, *Bodhisattva* ² -k és néhány más személy - esetében előforduló kivételes alkalmat leszámítva egyetlen Monád sem reinkarnálódik a kijelölt ciklusának kezdete előtt.

(27) „Hogyan tudja zűrzavarba sodorni?” ... Ha ahelyett, hogy ma megtennél valamit, amit meg kell tenned, elhalasztod a másnapra – vagy még későbbre -, az eleinte láthatatlanul és észrevétlenül, de ugyanolyan erőteljesen sok mindent összezavar, és némely esetekben még milliók sorsát is megváltoztatja, jó vagy rossz irányban, vagy egyszerűen csak máshogy alakul a sorsuk. Egy ilyen dolog önmagában talán jelentéktelen – mégis változás. És tényleg azt akarod mondani, hogy egy ilyen váratlan, szörnyű gyilkosság nem befolyásolta milliók sorsát?

(28) Na, megint a régi nóta. Bizony, amióta elkövettem azt az ostobaságot, hogy erre a témára rátérek – azaz a szekeret a ló elé fogom –, az éjszakáim megfosztattak eladdig

félreérthető kérdés volt, amire természetesen félreértett válasz érkezett. Vagyis Sinnett úr kérdését („milyen más bolygók tartoznak világrendszerünkhöz”) a Mester a Naprendszerhez tartozó bolygókra vonatkoztatta, és nem a Föld lánchoz tartozó 6 társbolygóra. E szerint tehát: minden számunkra észlelhető bolygó - a Mars és a Merkúr is - a saját bolygóláncának legsűrűbb anyagú tagja, míg bolygóláncunk 6 másik tagja számunkra nem észlelhető, finomabb világokban létezik. Lásd e kérdésről még e könyv végének külön fejezetét is. (A ford.)

¹ A tibeti buddhizmusban a Dalai Láma a legmagasabb szintűtestben élő lény, tanító, az Együttérzés *Bodhisattva*-ja, maga *Avalokitesvara* testet öltése. A Teshu láma (vagy ahogy manapság nevezik e posztot és az azt betöltő személyt, a Panchen Láma) – jobb híján ezzel a kifejezéssel élve - nála egy szinttel „alacsonyabban” áll. (A ford.)

² A *Bodhisattva* szó jelentéséről lásd a 121. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

békés álmuktól! – az ég szerelmére, fontold meg a következő tényeket, és állítsd össze őket, ha tudod.

- (i) Az emberiség egyedei 100-szor tovább maradnak az átmeneti, *következmény*-szférákban, mint magukon a bolygókon;
- (ii) Az a kevés ötödik körös ember nem az ötödik, hanem a te negyedik körödhöz tartozó gyermekeket nemz. Továbbá az „elhomályosodások” nem *Pralaya*-k, hiszen ezek időtartama közt 1:10 az arány; azaz, ha egy Kör vagy bárminek is nevezzük azt az időszakot, amely alatt a hét Gyökérfajnak ki kell fejlődnie és el kell érnie utolsó megjelenéséhez az adott *Körben* egy bolygón; mondjuk, ha ez 10 millió évig tart (persze ennél sokkal hosszabb), akkor az „elhomályosodás” nem tart tovább 1 milliónál. Továbbá, amikor a mi bolygónk megszabadul az utolsó negyedik körös embereitől és attól a néhány - nagyon kevés - ötödik köröstől is, az ötödik körösök sokkal tovább fognak pihenni az ő *Deva Chan*-jukban és spirituális lokáikban, mint a negyedik körösök a magukéiban - legyenek azok a saját csoportjukban akár „angyaliak” is - mivel az előbbiek sokkalta *tökéletesebbek*. Erre mondja Hume, hogy ellentmondás, és hogy „*M. lapsus calami*¹-ja”; mivel M. - bár tökéletesen helytállót írt, de nem tévedhetetlenebb nálam, és talán - már többször is nagyon pongyolán fejezte ki magát. „Szeretném megérteni, hogyan fejlődnek ki a soron következő Kör formái.” Barátom, próbáld megérteni, hogy a legmagasabb beavatásokhoz tartozó kérdéseket teszel fel nekem. Azt is, hogy *átfogó* képet ugyan adhatok neked, de nem merek, és nem is akarok részleteket mondani – bár megtenném, ha tehetném. Nem érzed, hogy ez a misztériumok sorában az egyik *legmagasabb rendű*? Amelynél talán nincs is szentebb?

(a) „Halott”, de csak hogy nagyobb dicsőségben feltámadjon. Nem világos, amit mondok?

- (29) Természetesen nem, mivel *nem* pusztul el, hanem úgymond kikristályosodik – *status quo* marad. Minden Körben egyre kevesebb lesz az állat – ezek maguk is magasabb fejlettségű formákká alakulnak. Az első Körben *ők* voltak a *teremtés* „királyai”. A hetedik Körben az emberek *istenekké*, az állatok pedig – intelligens lényekké válnak. Vond le a következtetéseidet. A második Körtől kezdve az evolúció már egészen más terv szerint halad. Minden fejlődik, és már csak haladnia kell ciklikus útján, és tökéletesednie. Csak az első Körben ölt magára az ember a B bolygón ásványi formát, majd a C bolygón növényit, állatit. A második Körtől kezdve a módszer teljesen megváltozik; de – veled már megtanultam, hogy óvatos legyek; és nem mondok *semmit*, míg el nem jön az ideje, hogy mondjam. Nos hát, most már van egy kötetnyi közlésed; mikor fogod megemészteni? Hány ellentmondás gyanújával kell még szembenéznem, mire helyesen megérted az egészet?

¹ *Lapsus calami*: latin kifejezés az elírásra, rossz kifejezésmódra. (Vagyis Hume úr szerint M. Mester elírt valamit, hibásan, félrevezetően fejezte ki magát.) (A ford.)

De ezzel együtt is, és nagyon őszintén híved,

K. H.

XXIV./A Levél

A „HÍRES ELLENTMONDÁSOK” - Kézhez véve: Simla 1882. Őszén.

Ezt a levelet K.H. Mester írta sinnett úrnak. Nem tudjuk mikor, vagy hol írta, hogyan jutott el hozzá, de a címzett Simlában, valamikor 1882. szeptember közepe táján kaphatta meg.

A XXIII.-hoz hasonlóan ez a levél is két részből tevődik össze. Ez az első, XXIV./A jelű azokat az állítólagos ellentmondásokat sorolja fel a Mesterek állításaiban, amiket elsősorban Hume úr, de néha Sinnett is felfedezni vélt. K.H. mester többször is kérte, hogy sorolják fel ezeket, mert neki nincs ideje az összes korábbi levelezésüket átböngészni ezek után kutatva. Sinnett úr végül nekiállt és összeszedte ezeket, majd ebben a levélben elküldte K.H. mesternek. Valamivel később, szeptemberben a Mester két tanítványa visszahozta a levelét, benne a Mester által aláhúzott részekkel, illetve számozással, valamint a válaszokat és néhány további, kapcsolódó tanítást tartalmazó XXIV./B levelet. Alább a XXIV./A levél fordításában a Mester aláhúzásait dőlt betűkkel, a számozását pedig zárójeles vastag betűk jelöljük. A XXIV./B levélben a válaszokat az olvasó az itteni számozás szerint fogja megtalálni. (A ford.)

Remélem, hogy kellően értékeled engedelmességemet, amiért fáradságos munkával és meggyőződésem ellenére igyekeztem összeállítani a felperes érveit az állítólagos ellentmondásokkal kapcsolatban. Ahogy már máshol is említettem, ezek számomra nem tűnnek igazán aggasztónak, bár egyelőre kissé homályosan hagyják a *Deva Chan*-nal és a baleset áldozataival kapcsolatos elképzeléseimet. *Javaslatod ellenére azért nem jegyeztem fel eddig sohasem ezeket, mert nem aggasztanak különösebben.*

(1) Hume hajlott rá, hogy ellentmondások vannak néhány, az ember evolúciójára vonatkozó levélben, de a vele folytatott beszélgetés során mindig is azon a véleményen voltam, hogy ezek egyáltalán nem ellentmondások – csupán a fajokkal és a körökkel kapcsolatos értelmezési zavarból adódnak – az egész csupán megfogalmazás kérdése. Aztán úgy viselkedett, mintha azt gondolná, hogy menet közben építette fel a filozófiát, és úgy került ki a nehézségekből, hogy sokkal több fajt talált ki, mint amennyiről kezdetben szó volt, de én ezt a feltevését mindig nevetségesen abszurdnak találtam.

(2) Nem másoltam ide újra a balesetek áldozatairól szóló részeket, amelyeket augusztus 12-i levelemben idéztem, és amelyek ellentmondani látszanak a *Letter on Theosophy*-hoz mellékelt *Proof* részhez küldött javításokkal¹. Te már foglalkoztál ezekkel az idézetekkel augusztus 12-i keltezésű levelem hátoldalán.

(3) „Nagyon is megértem, hogy ellentmondásokkal és következtelenségekkel vádolnak minket – sőt még azzal is, hogy ma leírnak valamit, és holnap megtagadjuk... Ha tudnád,

¹ Lásd a XIX. Levelet.

hogyan írom a leveleimet, és mennyi időt tudok rájuk szánni, talán kevésbé lennél kritikus amellett, hogy azért szigorú maradsz.¹

(4) Ez a bekezdés volt, amiért arra gondoltam, hogy talán az előző levelek közül néhány maga is „baleset áldozata” lehetett.

De hogy tovább haladjak a felperes szerepkörében:-

(5) „A legtöbbben azok közül, akiket, ha úgy tetszik *Deva Chan*-ra jelölteknek nevezhetsz – meghalnak és „emlékezés nélkül” születnek újjá a *Kama-Loka*-ban; ... vajon nevezned „emlékezésnek” egy álmodat, ami egy vagy több konkrét, valamilyen jelenetből áll, melyeknek szűk keretein belül néhány személyt is találnál... stb. aztán ha sikerült, nevezd el – mindezt „A. P. Sinnett személyes emlékezetének”.² (Az én Öreg Hölgynek küldött levelem hátoldalán.)

(6) „Miután újjáéled, a megújult Ego bizonyos – földi életével arányos – ideig megőrzi 'földi életének teljes emlékét'.” *Hosszú Devacsán levél.*

(7) Mindazok, akik nem süllyedtek el a jóvátehetetlen bűn és az elállatiasodás mocsarában, a *Deva Chan*-ba mennek ..., *ugyanott.*

(8) Ez (a *Deva Chan*) egy eszményi paradicsom, ami minden esetben az Ego saját teremtménye, és általa telik meg tájakkal, eseményekkel, és mindazokkal az emberekkel, akiket elvárása szerint meg kell, hogy találjon egy ilyen bensőséges boldogság-szférában... *ugyanott.*

(9) De ezt nem nevezhetjük teljesnek, csak részleges emlékezésnek. (X) Kizárólag a szeretet és a gyűlölet érzései halhatatlanok, ezek az egyetlenek, amelyek túlélnek a *Ye-Damma*, avagy a jelenségek világának pusztulását. Képzeld el magad a *Deva-Chan*-ban azokkal, akiket talán ilyen halhatatlan szeretettel szeretted; a háttérben ismerős jelenetek árnyaival, amelyek díszletként szolgálnak, és – tökéletes ürességet minden más téren, ami belső, társadalmi, politikai, irodalmi és társasági életteddel kapcsolatos. - *Korábbi levélben*³: a *Megjegyzések.*

(10) „Mivel a személyiség tudatos érzékelése a Földön csupán egy múlandó álom, a *Deva Chan*-beli érzet is ugyanolyan lesz, mint egy álom – csak százszorosán életszerűbb benyomást kelt.” *Hosszú Devacsán levél.*

(11) "... az extázis, amelyet egy zenerajongó él át, aki korszakokat tölt el képzeletbeli angyali kórusok és zenekarok által játszott isteni szimfóniák hallgatásának elragadtatott

¹ Lásd a XXI. Levelet.

² Lásd a XX./C levelet.

³ Pontosabban a XX./C Levél. (A ford.)

gyönyörűségében.” - *hosszú levél. Lásd a (9)-beli X-et fentebb. Lásd a 10 és 11 pontban írt megjegyzéseimet Wagnerről stb.*

(12a) Azt mondd: " Így hát semmilyen esetben nincs mód arra, hogy öngyilkosokon és burkokon kívül bárki más megnyilvánuljon egy szeánsz szobában.” Megjegyzések¹.

(12b) "A margón azt írtam, hogy „ritkán”, de a „soha” szót nem ejtettem ki.”- *az augusztus 12-i levelémhez csatoltan.*

XXIV./B Levél

Ez a levél az előző, XXIV./A levéllel együtt kezelendő és csak néhány nap választja el őket. Mindkettő születésének körülményeiről és hátteréről a XXIV./A levél előtti megjegyzések adnak képet. (A ford.)

[A] (jelű csatolmány)

Levelezésünk ezen szakaszában, bármennyire is félreértettnek tűnünk, hűséges barátom, megéri és mindkettőnk számára hasznos lehet, ha tájékoztatunk bizonyos – és nagyon fontos – tényekről az adeptussággal kapcsolatban. Tartsd tehát szem előtt a következő pontokat.

(1) Egy adeptus – a legmagasabb rendűtől a legalacsonyabbig – *csak okkult erőinek gyakorlása közben adeptus.*

(2) Amikor ezekre az erőkre szükség van, a szuverén ember kinyitja az ajtót a *belső* emberhez (az Adeptushoz), aki szabadon egyesülhet és cselekedhet, de azzal a feltétellel, hogy börtönőret – a *külső* embert – teljesen vagy részben megbénítja – ahogy ezt a körülmények megkívánják; nevezetesen: vagy

(a) mentálisan és fizikailag;

(b) mentálisan, – de fizikailag nem;

(c) fizikailag, de mentálisan csak részlegesen;

(d) egyiket sem, – de ekkor egy *akasha* hárttyával elválasztja egymástól a *külső* és a *belső* embert.

(3) Az okkult erők legkisebb gyakorlása is tehát, amint azt most látni fogod, erőfeszítést igényel. Hasonlíthatjuk ezt egy sportoló belső izomerő-feszítéséhez, aki fizikai erejét készül használni. Ahogyan egyetlen atléta sem szórakozik állandóan azzal, hogy ereit úgy kitágítva tartsa, mintha épp egy nagy súly felemelésére készülne, úgy egyetlen Adeptustól sem várható el, hogy akaratát állandóan megfeszített állapotban, és a belső embert teljes készenlétben tartsa, amikor az adott időpontban nincs erre szükség. Ha a *belső* ember pihen, az adeptus átlagos emberré válik, aki fizikai érzékeire és fizikai agyának működésére hagyatkozik. A megszokás élesebbé teszi az utóbbi intuícióját, de nem képes az érzékszerveken túllépővé tenni azt. A belső adeptus mindig készen áll, mindig éber, és ez elegendő a céljainkhoz. A

¹ A XX./C levélből. (A ford.)

pihenés pillanataiban tehát az adeptus képességei is pihennek. Amikor étkezéskor asztalhoz ülök, vagy amikor öltözök, olvasok vagy mással foglalom el magam, még a körülöttem lévőkre sem gondolok; és Djual Khool könnyen betörheti az orrát, ha sötétben nekimegy egy gerendának, ahogy a minap este is megtette – (csak mert ahelyett, hogy „hártyát” vont volna elé, ostoba módon megbénította minden külső érzékszervét, miközben egy távoli barátjával beszélgetett) –, én pedig eközben nyugodt voltam és mit sem tudtam az eseményről. *Nem őrá gondoltam* – így semmit sem vettem észre ebből;

A fentiekből akár arra is következtethettek, hogy az Adeptus egy átlagos halandó, mindennapi életének minden pillanatában, kivéve azokat, amikor a *belső* ember aktív. Vegyük hozzá ehhez a kellemetlen tényt, hogy tilos erőink egyetlen darabkáját is az *Eclectic*¹-kel kapcsolatban felhasználni (ami Elnököknek és *csakis neki* köszönhető), és hogy az a kevés, amit megteszünk, mintegy csempészésként történik – majd szillogizálj e képpen: K.H., amikor nekünk ír, *nem adeptus*. Az, *aki nem adeptus* - *tévedhet*. Ezért K.H. nagyon könnyen vétet hibákat; Központozási hibákat – amelyek gyakran teljesen megváltoztatják egy mondat értelmét; nyelvi sajátosságokból eredő hibákat – nagyon valószínűen, különösen akkor, ha valaki olyan sietve ír, mint én; a kifejezések alkalmi összekeveredéséből adódó hibákat, amelyeket *tőled kellett megtanulnom* – mivel *te vagy* a „körök”, „fordulók”, „földi fordulók” stb. stb. kiötlője. Mindezek után kérem, engedd meg, hogy elmondjam, hogy miután magam is gondosan újra és újra elolvastam „Híres Ellentmondásainkat”; és miután odaadtam átoltasásra őket M.-nek; majd egy *magas rangú Adeptusnak* is, akinek a hatalmát *nem* korlátozhatja a *Chohan* felügyeleti joga, megakadályozandó őt abban, hogy erőit személyes preferenciáinak méltatlan tárgyaira pazarolja; mindezek után az utóbbi a következőket mondta nekem: „Mindez tökéletesen helyes. Mivel tudom, mire gondolsz, bárki máshoz hasonlóan, aki ismeri a tanítást, és sem találok ezekben a különálló töredékekben semmi valóban ellentmondásost. De mivel sok mondat hiányos, és a témák rendszerezettséget nélkülözően vannak szétszórva, nem csoda, hogy a „laikus tanítványaid” hibát találnak bennük. Igen; valóban részletesebb és világosabb magyarázatot igényelnek.”

Ez egy *adeptus* megítélése – és én ennek megfelelően járok el; megpróbálom kiegészíteni az információkat az érdeketekben.

Csak *egyetlen* esetben – amelyet leveled oldalain és az én válaszaimban is (12a)-val, és az utolsót, amit (12b)-vel jelöltem – jogosult a „felperes” a meghallgatásra, de *még egy garasra sem* – *kártérítésként*; azért, mert ahogy az igazságszolgáltatás előtt senki – sem a felperes, sem az alperes – nem hivatkozhat arra, hogy nem ismeri a törvényt, úgy az okkult tudományokban is a laikus tanítványoknak kötelességük kéne, hogy legyen gyakorolni az ártatlanság vélelmét guruik felé olyan esetekben, amikor e tudományban való nagyfokú járatlanságuk miatt vélhetően félreértelmezik a tanítások jelentését – ahelyett, hogy nyíltan ellentmondással vádolnák őket! Most pedig kérlek, hadd jelentsem ki immár, hogy a két – leveledben (12a) és

¹ Ez utalás a *Simla Eclectic Theosophical Society* nevű szervezetre. Bővebben erről lásd a 85. oldalon található lábjegyzetet. (A ford.)

(12b) jelölésű – mondattal kapcsolatban csak azok számára létezik *egyértelmű* ellentmondás, akiknek *nem* ismerős ez a tanítás; nektek nem volt az, ezért mulasztásban „bűnösnek” vallom magam, de ellentmondásban „nem bűnösnek”. És még az előbbit illetően is, ez a *mulasztás* olyan jelentéktelen, hogy – akárcsak a csecsemőgyilkossággal vádolt lány, aki a bíró elé állítva mentségül azt mondta, hogy a baba olyan nagyon-nagyon kicsi volt, hogy egyáltalán nem is szabadna "babának" neveznie – én is ugyanezt a mentséget hozhatnám fel a mulasztásomra, ha nem lebegne a szemem előtt a ti szörnyű meghatározásotok a „találékonyságom” felhasználásáról. Nos, olvasd el a „Megjegyzések és Válaszok” között adott magyarázatot, és ítéld meg magad.

Egyébként, kedves Testvérem, eddig nem is gyanítottam benned olyan képességet a védelemre és a *megbocsáthatatlan* mentegetésére, mint amilyenel te a *védelmemben*, a mára híressé vált „találékonyság gyakorlásával” kapcsolatban tanúsítottál. Ha a cikk (válasz C. C. Massey-nek) abban a szellemben íródott, amelyet a leveledben tulajdonítasz nekem; és ha én, vagy bármelyikünk „hajlamosak vagyunk körmönfontabb és trükkösebb módszereket alkalmazni a cél elérésére”, mint amit az *igazságszerető, egyenes európaiak* (vajon Hume úr ebbe a kategóriába tartozik?) általában tiszteletreméltónak tartanak – valójában nincs jogod mentegetni az ilyen eljárásmodot, még *velem* kapcsolatban sem; még úgy sem, ha úgy tekintesz a dologra, mint „csupán foltokra a Nap természetében”, mivel egy folt az folt, akár ragyogó fényforráson, akár egy réz gyertyatartón található. De tévedsz, kedves barátom. Nem volt semmilyen körmönfont, semmilyen *trükkös* eljárásmod, amivel kihúztuk volna őt a félreérthető stílusa és angol nyelvtudásának hiányosságai által okozott nehéz helyzetből, de még a téma ismeretének hiánya nem merülhet fel részéről, ami pedig két nagyon eltérő dolog, és teljesen megváltoztatná az ügyet¹. Arról is tudtam, hogy M². már korábban is írt neked a témáról, mivel ez az egyik olyan levelében történt (az utolsó előttiben, mielőtt átvettem tőle az ügyet), amelyben először érintette a „fajok” témáját, és beszélt a reinkarnációról. Ha M. azt mondta, hogy óvakodj attól, hogy átvitt értelemben is túlságosan bízz az *Isis*-ben, az azért volt, *mert az igazságot és a tényeket tanította* neked – hiszen a kérdéses bekezdés megírásakor még nem döntöttük el, hogy mindenféle szűrés nélkül kiadjuk-e tanításainkat a nyilvánosságnak. Több ilyen esetet is említett – láthatod, ha újra elolvasod a levelét³ –, hozzátéve, hogy ha ilyen-meg-olyan mondatok másként lettek volna megírva, sokkal jobban megmagyaráznák azokat tényeket, amikre így csak halványan utalnak. Természetesen „C.C.M. számára” a bekezdésnek tévesnek és ellentmondásosnak kell tűnnie, mert *tényleg* „félrevezető”, ahogy M. meg is mondta. Az *Isis*-ben számos olyan téma van, amelyekkel még H.P.B.-nek sem volt megengedett alaposan megismerkednie; mégsem ellentmondásosak, habár „félrevezetők” lehetnek. Azt hiszem, azt mondatni vele – ahogy én is mondtam –, hogy a kifogásolt bekezdés „hiányos, kaotikus, homályos, ügyetlen, mint sok más részlet ebben a műben”, elég „őszinte beismerés”

¹ Ez a bekezdés ismét Blavatskyné *Isis Unveiled* c. könyvének egyes részeivel kapcsolatban a *The Theosophist* hasábjain megjelent levélváltásra utal. Bővebben erről lásd a 199. oldali lábjegyzetet és a hozzá tartozó levél részt. (A ford.)

² Morya Mester. (A ford.)

³ XIII. Levél. (A ford.)

volt ahhoz, hogy elégtétellel szolgáljon a legmogorvább kritikusnak is. Ugyanakkor beismerni, hogy „a bekezdés hibás volt” értelmetlen hamisság lett volna, mert én *fenntartom*, hogy nem hibás; hiszen, bár nem fedte fel teljes igazságot, de nem is torzította el az *Isis*-ben annak töredékeiként átadott bizonyítékokat sem. C.C.M. támadó kritikájának lényege nem az volt, hogy nem közöltük a teljes igazságot, hanem az, hogy az 1877-es igazságokat és tényeket olyan tévedésként állította be, amelyeknek az 1882-ben közöltek ellent mondtak; és ez volt az a tény – ami rossz fényt vetett az egész Társulatra, „laikus” és belső tanítványainkra, és a mi tanításunkra is –, amit a maga valós színeiben kellett láttatni; nevezetesen egy teljes téves felfogást, amely abból a tényből fakadt, hogy az *Isis* megírásakor a „hetesség” tanát még nem tártuk a nyilvánosság elé. És a válasz ezt ki is mutatta. Sajnálom, hogy H.P.B.-nek az én közvetlen ihletésemre megírt válaszát¹ nem találjátok „túlzottan kielégítőnek”, mert ez csak azt bizonyítja számomra, hogy eddig még nem fogtátok fel eléggé jól a különbséget a hatodik és hetedik, valamint az ötödik princípiumok, vagyis a *halhatatlan* és az asztrális, avagy *személyes* „Monádok = Egók” között. Ezt a gyanút alátámasztja az, amit H--X² a szeptemberi számban megjelent „levele” végén a magyarázatomhoz írt kritikájában megfogalmaz; az előttem fekvő leveled kiegészíti az erre utaló bizonyítékokat. Kétségtelen, hogy a „*valódi ego* a magasabb princípiumokban lakozik, amelyek periodikusan reinkarnálódnak” minden egy, két, három vagy több ezer évben. De a *halhatatlan* ego, az „*egyéniség monád*”, nem azonos a személyiség monádjával, amely az ötödik princípium; és az *Isis*-ben található bekezdés nem a keleti reinkarnáció-hívőknek íródott válasz – hiszen ők ugyanebben az *Isis*-ben azt állítják – ha az egészet elolvastátok volna, látnátok is –, hogy az *egyéniségnek* avagy *halhatatlan „egónak” minden ciklusban újra meg kell jelennie* –, hanem a nyugati és különösen a francia reinkarnáció-hirdetőknek, akik azt tanítják, hogy a „személyes vagy asztrális monád, a „*moi fluide*”³, azaz a manasz avagy intellektuális elme, röviden az ötödik princípium reinkarnálódik minden esetben. Ezek után, ha még egyszer elolvassátok a C.C.M. által az *Isis*-ből idézett részletet a „*Perfect Way*”⁴ recenziója írójának⁵ ellenében, lehet, hogy úgy fogjátok találni, H.P.B.-nek és nekem tökéletesen igazunk volt abban, hogy a fenti bekezdés csak az „asztrális monádra” értendő. És sokkal több „csalódottsággal vegyes megdöbbenés” ébred az én *elmém*ben, amikor rádöbbenek, hogy az asztrális monádban nem ismeritek fel a személyes egót – miközben mi mindannyian, és évezredek óta kétségtelenül így ismerjük –, mint amennyi a tiétekben valaha is támadhatna, amikor E. Levi a *Fragments on Death*⁶ (Gondolatok a halálról) című művében ezt a monádot a neki megfelelő, helyes néven említi. Az „asztrális

¹ Blavatskyné cikke a *The Theosophist* 1882. augusztusi számában.

² Ez valószínűleg A.O. Hume cikke volt a *The Theosophist*-ban, amit így írt alá. (A ford.)

³ „Moi fluide” francia kifejezés, amit Allan Kardec vezetett be *The Book on Mediums* (Könyv a médiumokról) c. írásában. Jelentése nagyjából „képlékeny test”. Mai teozófiai szóhasználatban leginkább talán az alsó mentális vagy vágy-testnek feleltethető meg. (A ford.)

⁴ A *The Perfect Way* (A Tökéletes út) Anna Kingsford és Edward Maitland könyve, amit Londonban, 1888-ban adtak ki. A Teozófiai Társulat korai időszakának legnagyobb hatású művei közé sorolják. Tartalmát tekintve egy kilenc alkalomból álló londoni előadássorozat, könyv formában kiadva. (A ford.)

⁵ A *The Perfect Way* c. könyvnek ez a recenziója – bár név nélkül, de C.C.M. tollából származva – a *The Theosophist* 1882. májusi számában jelent meg. (A ford.)

⁶ Eliphas Lévinek ez a cikke a *The Theosophist* 1881. októberi számában jelent meg. (A ford.)

monád” minden kétséget kizáróan a „személyes ego”, és ezért *soha* nem reinkarnálódik úgy, ahogy a francia spiritiszták állítják, csakis „kivételes körülmények” fennállásakor; ebben az esetben a reinkarnálódó egyed *nem válik burokká*, hanem csak - ha a reinkarnálódása sikerrel jár - az *ezt követő* reinkarnációjában válik azzá, majd fokozatosan elveszíti személyiségét, miután a halhatatlan monád vagy a „spirituális ego” az utolsó és legfőbb küzdelem során úgymond kilúgozta belőle legjobb és spirituális értelemben vett legfejlettebb tulajdonságait.

Az előbbiek tehát engem igazolnak, mivel valójában csak „*úgy tűnt*, hogy ez egy újabb példa a keleti és nyugati módszerek közötti különbségre”, miközben *nem volt* az – legalábbis ebben az esetben nem. Könnyen megértem, kedves barátom, hogy abban a távolságtartó állapotban, amelyben (mentálisan) találod magad, még egy élő elhamvasztó, *sutti*¹ halotti máglya fényében és melegében is kész vagy megmerítkezni; de *miért* – *miért* nevezed úgy - a máglyán égőt, hogy Nap, és közben mentegeted a foltjait – a holttestet?

Az a nekem címzett levél, amelyet a tapintatosságból nem olvastál el, azért készült, hogy te alaposan *áttanulmányozhasd*, és épp ezzel a céllal küldtem. Azt akartam, hogy elolvasd.

A G.K.² következő művészeti próbálkozásával kapcsolatos javaslatod – ügyes, de nem eléggé ahhoz, hogy elrejtse a jezsuita módon behízsgáló, közben lekicsinylést rejtő véleményt. G.K. azonban ráharapott: „*Nous verrons, nous verrons*”³! – ahogy a francia dal szól. G. Khool azt mondja - a legalázatosabb üdvözlés mellett -, hogy „*helytelenül írtad le* az események menetét az első portréval kapcsolatban”. Amit mond, az a következő: „azon a napon, amikor megérkezett⁴,” nem kért téged, „*hogy adj neki egy darab papírt*” stb. (300. oldal), hanem csak az után, hogy elkezdte vele beszélni a portrém készítéséről, aminek kivitelezhetőségében ő erősen kételkedett. Csak az erről folytatott, ülő szalonban lezajlott fél órányi beszélgetés után – ahol a dolgozószobád ajtaja közelében ti ketten alkottátok egy háromszög két felső csúcsát, és hitvesed az alsót (D.K. azt mondja, hogy ott volt), csak ekkor mondta neked, hogy megpróbálja. Ekkor kért tőled egy „*darab vastag fehér papírt*”, te pedig adtál neki egy darab *vékony* levélpapírt, amit egy magnetikus értelemben nagyon ellenszenves személy érintett meg korábban. Akárhogy is – mondja ő - mindent megtett, amit tudott. Másnap ugyan elvégezte a feladatát, de S. asszony éppen 27 *perccel* ezt megelőzően nézte meg, hogy elkészült-e. Vagyis nem „*egy-két órával korábban*” történt, ahogy mondod, mert ő még előbb szólt az „Ö.H.”⁵-nek, hogy láthassa a művet, *közvetlenül a reggeli előtt*. Reggeli után kért tőled egy vastag rajzpapírt, mire te adtál neki *kettőt*, mindkettőn jelöléssel (és nem csak az egyikén, ahogy mondod). Amikor először elővette, elfogadhatatlan volt, mondja G.K., mert „*a szemöldöke olyan volt, mint egy pióca*”, és végül csak az este folyamán készült el, amikor a

¹ A *suttee* egy régi indiai (ma már törvénnyel tiltott, szigorúan büntetett) temetkezési szokás, amely megkövetelte, hogy egy elhunyt férfi felesége rituális felkészítés után önként, élve, vele tartson a halotti máglyára. (A ford.)

² Ez Djual Khool-t jelöli. (Azt nem tudni, a Mester miért G.K.-ként hivatkozik rá, de a XXI. levél utolsó bekezdésében egyértelműen őt jelöli meg a kérdéses portré alkotójaként.) (A ford.)

³ „*Nous verrons, nous verrons*” – egy francia dal refrénje, jelentése kb.: meglátjuk, majd kiderül. (A ford.)

⁴ Blavatskyné (A ford.)

⁵ Az *Öreg Hölgy* – Blavatskyné „beceneve” rövidítve. (A ford.)

klubban voltál egy vacsorán, amire az öreg Upasika¹ nem volt hajlandó elmenni. És *ismét ő*, G.K., a „nagy művész” volt az, akinek el kellett tüntetnie a „piócat”, ki kellett javítania a sapkát és az arcvonásokat, és olyanná formálni az egészet, hogy „úgy nézzen ki, mint a *Mester*” (ragaszkodik hozzá, hogy ezen a néven szólítsa, bár valójában már nem a tanítványom), merthogy M.² miután belepiszkált és elrontotta, nem fáradozott a javításával, hanem inkább lefeküdt aludni; és végül, amint mondta nekem, annak ellenére, hogy élcelődtem a portrén, a hasonlóság jó, és még jobb lett volna, ha M. *sahib* nem avatkozik bele, és hagyják, hogy ő, G.K., a maga „művészi” vénája szerint végezze a munkát. Ez az ő verziója az ügyről, ezért nem elégedett meg a te leírásoddal, amiről szólt is Upasikának, aki viszont egészen mást mondott neked. Most pedig jöjjenek a jegyzeteim.

(1) Engem sem zavarnak – különösebben. De mivel bármikor jó fogást biztosítanak majd rajtunk közös barátunknak ama alantas módú felhasználásra, ami oly kiemelkedően a sajátja, inkább még egyszer elmagyarázom őket – szíves engedelmeddel.

(2) Hát hogyne, persze; ez a szokásos módunk a nehézségek megoldására. Mivel mi magunk is „kitalációk” vagyunk, a kitalálóinknak úgy fizetünk, hogy képzeletbeli fajokat találunk ki. Sok minden van még, aminek a kitalálásával vádolnak minket. Nahát, nahát; de az biztos, hogy van egy dolog, aminek a kitalálásával soha nem vádolhatnak minket; és ez *maga Hume úr*. Mert egy hozzá hasonló ember kitalálása messze meghaladja még a legmagasabb rendű *siddhi*³ erőket is, amelyeket ismerünk.

És most, jó barátom, mielőtt tovább lépnénk, kérlek, olvasd el az **[A]** jelű csatolmányt. Ideje, hogy olyanak ismerj meg minket, *amilyenek vagyunk*. Csak hogy bebizonyítsam *neked*, ha neki nem is, hogy nem mi *találtuk ki* ezeket a fajokat, az okulásodra megosztok veled valamit, amit eddig még soha nem adtunk ki a kívülvilágnak. Elmagyarázok neked egy egész fejezetet Rhys Davids-nek a buddhizmusról, vagy inkább a lámaizmusról szóló munkájából, amelyet ő érthető tudatlanságában a buddhizmus *eltorzulásának* tekint! Mivel ezek az urak – az orientalisták – úgy döntöttek, hogy a világ elé tárják a maguk *állítólagos* fordításait és magyarázatait a mi szent könyveinkről, a teozófusok is feltárhatják ezeknek a „világi” tudósoknak az óriási tudatlanságát azzal, hogy átadják a nyilvánosságnak a helyes tanokat és magyarázatokat mindarra, amit ők képtelenségeken alapuló elmeszüleményeknek tartanak.

(3) És mivel elismerem a felszínes vagy látszólagos következetlenséget – de még olyan valakik esetében is, akik annyira nem ismerik a tanainkat, mint ti –, vajon ez ok arra, hogy azokat tényleg ellentmondásosnak minősítsük? Tegyük fel, hogy egy korábbi levelemben azt írtam volna: „a Holdnak *nincs* légköre”, majd más dolgokról beszéltem volna tovább; és egy későbbi levélben azt mondtam volna: „mert a Holdnak saját légköre *van*”, stb.: kétségtelenül megállna a vád, hogy ma feketét mondok, holnap pedig fehéret. De hol láthatna ellentmondást egy

¹ Blavatskyné (*A ford.*)

² Morya Mester.

³ Okkult erők, képességek összefoglaló neve. Bővebben ezekről lásd a lábjegyzetet a 86. oldalon. (*A ford.*)

kabbalista a két mondatban? Biztosíthatlak, hogy sehol. Mert egy kabbalista *tudja*, hogy a Holdnak nincs olyan légköre, ami bármilyen tekintetben megfelelne Földünk légkörének, hanem csak ennek egy sajátos, teljesen más jellegű megfelelője, amit a tudósaitok biztosan nem neveznének légkörnek; és azt is tudja, hogy a nyugati emberekhez hasonlóan nekünk keletieknek - különösen az okkultistáknak -, is megvannak a saját gondolat kifejezési módjaink, amelyek számunkra épp olyan világosak a maguk áttételes jelentéseiben is, mint a tieitek a magatok számára. Tegyük fel például, hogy a fejedbe veszed, hogy csillagászatot tanítasz a szolgálodnak. Egyik nap azt mondd neki: „nézd csak, milyen csodálatos látvány a Nap amint lenyugszik – nézd, milyen gyorsan *mozog*, hogyan kel és nyugszik stb.”; aztán holnap próbáld meg elhitetni vele, hogy a nap hozzánk viszonyítva mozdulatlan, és hogy csak Földünk az, amelyik elveszíti szem elől, majd újra megpillantja a Napot mindennapos mozgása közben; és tíz az egyhez, hogy ha a tanítványodnak csak egy csepp ész is szorult a koponyájába, azzal fog vádolni, hogy nyilvánvalóan ellent mondasz magadnak. Vajon ez a heliocentrikus rendszerrel kapcsolatos tudatlanságod bizonyítéka lenne? És lenne bármi igazság is abban a téged ért vádban, hogy „ma leírsz valamit, amit holnap megtagadsz”, még úgy is, hogy a tisztességérzeted hatására el kell, hogy ismerd: „könnyen megérthető” a vád?

Így hát, mivel a leveleimet általában úgy írom, ahogy most is teszem - néhány sort most, majd még néhány szót két órával később; felvéve újra a korábbi téma elejtett fonalát, talán tucatnyi vagy még több megszakítással a téma eleje és a vége között -, nem ígérhetek semmiféle nyugatias pontosságot; és ennek elszenvedője – az egyetlen „véletlen áldozat” ebben az ügyben - én magam vagyok. Az ártatlan keresztkérdések, amelyeknek alávetettek – és amelyek ellen nem is tiltakozom –, valamint Hume úr kifejezett, előre elhatározott törekvése, hogy amikor csak teheti, rajtakapjon valami botlásra – mindez egy olyan módszer, amelyet a nyugati jogban teljesen törvényesnek és becsületesnek tartanak, de ami ellen mi, ázsiai vademberek a leghatározottabban tiltakozunk –, e mártíromsággal egyenértékű viselkedésre való hajlamom nagy megbecsülést szerzett nekem a kollégáim és Testvéreim körében. Az ő szemükben én egyfajta indo-tibeti Oszlopos Simeonná¹ váltam. A simlai kérdőjel alsó horgánál fogva és általa felnyársalva úgy látom, arra vagyok ítélve, hogy egy félkör tetején egyensúlyozzak, és próbáljam megelőzni, hogy egy óvatlan mozdulatnál akár hátra, akár előre lecsússzak róla – hát ilyen a te szerény barátod jelenlegi helyzete. Mióta csak elvállaltam azt a rendkívüli feladatot, hogy két olyan felnőtt tanulót oktassak, akiknek az agyába a nyugati tudomány módszerei sok éven át berögződtek; akik közül az egyik hajlandó teret engedni az új és az eddigieket felülíró tanításoknak, de ennek ellenére óvatos bánásmódot igényel; míg a másik nem fogad el semmit, csak úgy, ha a témákat *az ő felfogása szerint csoportosítják*, nem pedig azok természetes sorrendjében; azóta engem minden *Chohan*-unk örültnek tart.

¹ Oszlopos Simeon (az első ezen a néven) kb. Kr. u. IV-V. század fordulóján élt és működött Kis-Ázsiában és Görögországban. Neve az utókor (követői, hívei) számára összeforrott a rendíthetetlen kitartással, a nehézségek teljes semmibe vételével, a mérhetetlen alázattal és elhivatottsággal. (*A ford.*)

Komolyan megkérdezték tőlem, hogy a nyugati „*Peling*¹-ekkel” való korai kapcsolatom² nem tett-e engem is félig *Peling*-gé, és vajon nem lett-e belőlem „dzing dzing” látnok is. Mindez várható volt, nem panaszkodom miatta; csak előadom a tényeket, és alázatosan kérem azok elismerését. Már csak abban reménykedem, hogy nem fogjátok ezt ismét a nehézségekből való kijutás egy újabb, *körmönfont és trükkös* módjának tekinteni.

(5) Minden testét éppen levető *négy-részes* entitás – akár természetes, akár erőszakos halállal hal meg, öngyilkosság vagy baleset következtében, mentálisan épelméjű vagy őrült, fiatal vagy öreg, jó, rossz vagy közömbös ember – a halál pillanatában elveszíti minden emlékét, azaz mentálisan – *megsemmisül*, és *Akasha*-szerű álomba merül a *Kama-loka*-ban. Ez az állapot néhány órától (alig kevesebb) napig, hétig, hónapig: néha több évig is tarthat. Mindez az entitástól, a halál pillanatában fennálló mentális állapotától, halálának jellegétől stb. függ. Ez az emlékezet lassan és fokozatosan visszatér az Előkészületi állapot vége felé (az entitáshoz vagy az egóhoz); ennél még lassabban, és sokkal tökéletlenebbül meg hiányosabban a burokhoz, és teljes mértékben a reinkarnálódó Ego-hoz a *Deva Chan*-ba való belépése pillanatában. És mivel ez utóbbi állapotát múltbeli élete határozza meg és mindez annak következménye, az Egó nem kényszerül fejest ugrani emlékeibe, hanem fokozatosan és könnyű lépésekben süllyed bele. Ennek az állapotnak az első éledésével végigfut előtte az élete (vagy inkább az *Ego ismét végig éli azt*) a tudatossága első napjától az utolsóig. A legfontosabbtól a legjelentéktelenebb eseményig minden elhalad az Ego spirituális szeme előtt; csakhogy, ellentétben a valós élet eseményeivel, ezek közül csak azok maradnak meg, amelyeket az új *máj* (elnezést a szóért) kiszűr úgy, hogy bizonyos jelenetekhez és szereplőkhöz ragaszkodik, és ezek *véglegesen* vele maradnak – míg a többiek elhalványulnak, hogy örökre eltűnjenek, vagy visszatérjenek szülőjükhöz – a *burokhoz*. Most próbáljátok megérteni ezt a rendkívül fontos, mert oly végtelenül igazságos és egyensúly teremtő törvényt a maga hatásaiban. A feltámadt Múltból *semmi* sem marad meg, csak az, amit az Ego *spirituálisan* fontosnak érez – amik és amiknek átélése a spirituális képességeit kifejlesztette és amiket most újra magába olvaszt – azaz a *szeretet* vagy a *gyűlölet*. Mindaz, amiről most próbálok fogalmat átadni, valójában leírhatatlan. Ahogy két ember, sőt még két fénykép ugyanazon személyről, vagy két levél sem hasonlít egymásra minden részletében; úgy a *Deva Chan*-ban sincs két azonos állapot. Hacsak nem a maga *periodikus Deva Chan*-jában egy ilyen állapot előidézésére képes adeplus valaki, – hogyan lenne elvárható bárkitől, hogy helyes képet alkosson róla?

(6) Ezért nincs ellentmondás abban, hogy az Ego, miután újjáéled a *Deva Chan*-ban," - földi életével arányos - ideig megőrzi földi (spirituális) életének teljes emlékét". Itt ismét csak a "spirituális" szó hiánya okozott félreértést!

¹ A *peling* (pontosabban *phyi-gling*) egy Tibetben használt szó a kívülálló és (leginkább a nyugati) idegenek megjelölésére. (A ford.)

² Utalás arra, hogy K.H. Mester fiatal korában éveket töltött Európában, és tanult ottani felsőoktatási intézményekben. (A ford.)

(7) Mindazok, akik nem sülyednek le a 8. szférába, a *Deva Chan-ba* mennek. Mi itt a kérdés vagy az ellentmondás?

(8) A *Deva Chan-i állapot*, ismétlem, ugyanolyan kevésbé leírható vagy magyarázható egy véletlenszerűen kiválasztott ego állapotának bármilyen aprólékos és szemléletes leírásával, mint ahogy az összes ember életét sem írhatjuk le "Napóleon életével" vagy bármely más ember életével. Milliónyi különféle boldogság és nyomorúság létezik, *érzelmi* állapotok, amelyek forrása a *fizikai* és a *spirituális* képességekben és érzetekben rejlik, és ezekből csak az utóbbiak maradnak fenn. Egy becsületes munkás másképp fogja ezt az állapotot megélni, mint egy becsületes *milliomos*. Nightingale¹ kisasszony állapota jelentősen eltér majd egy fiatal menyasszonyétól, aki meghal még boldogságának beteljesedése előtt. Az előbbi két férfi szereti a családját; a filantróp - az emberiséget szereti; a menyasszony számára az egész világ leendő férjében összpontosul; a melomán² nem ismer magasabb szintű boldogság állapotot és gyönyörűséget, mint amit a zene – a leginkább isteni és legspirituálisabb művészet - nyújthat. A *Deva Chan* fokozatai - annak legmagasabb régiójától a legalacsonyabbig – észrevétlenül, fokozatosan olvadnak egymásba; és a *Deva Chan legalsó* fokából kilépve az Ego gyakran az *Avicha*³ legenyhébb állapotában találja magát, amely az események „spirituális szelekciójának” vége felé már valódi „*Avicha*”-vá válhat. Ne feledjétek, minden érzés viszonylagos. Nincs sem *jó*, sem *rossz*, sem *boldogság*, sem *nyomorúság* - önmagában. Egy *házasságtörőt* - *transzcendens*, *múlándó boldogságával*, és tette által egy férj boldogságának tönkretételével együtt -, bűnös természete nem fog megakadályozni abban, hogy *spirituálisan* megszülessen. Ha a lelkiismeret-furdalás (ez utóbbi mindig a *hatodik princípiumból* ered) csak egyszer is jelentkezett a boldogság és a valóban spirituális szerelem pillanatai alatt, - amelyek a hatodik és ötödik princípium szülöttei -, bármennyire is beszennyezték a negyedik princípium, azaz a *Kama rupa* vágyai, ennek a lelkiismeret-furdalásnak *fenn kell* maradnia, és *kitörölhetetlenül kötődni fog a tiszta szerelem jeleneteihez*. Nem kell részletekbe bocsátkoznom, hiszen egy olyan fiziológiát jól ismerő, mint tudtommal te vagy, aligha igényli, hogy a képzeletét és az intuícióját inspirálja egy hozzám hasonló pszichológiai megfigyelő. Kutass a lelkiismereted és az emlékezeted mélyén, és próbáld felismerni, melyek azok a jelenetek, amelyek valószínűleg szilárdan megragadnak; és amikor ismét felidézed őket, úgy találod majd, *hogy újra átéled őket*; hogy annyira lekötik a figyelmedet, hogy elhalványul majd az összes többi emlék – többek között ez a levél is, mivel újrájátszott életed panorámájának esemény-sorozatában ez sokkal később fog megjelenni. Nincs *jogom* belenézni a *múltbeli* életedbe. Amikor csak megpillanthattam volna, mindig elfordítottam a tekintetemet, mert a

¹ Florence Nightingale, angol statisztikus, társadalmi reformer és ápolónővér volt, aki az 1850-es években a Krími Háború idején sebesült-ápolói tevékenységével nyert először nemzetközi hírnevet. De sokkal nagyobb jelentőséggel bírt erre alapozó későbbi tevékenysége, mert ő alapította és vezette a világ első, hivatásos ápolónőket képző intézményét, és megalapozta e szakma tekintélyét. (A ford.)

² Zeneimádó. (A ford.)

³ Ez talán elírása az *Avitchi*-nek, amit sorozatos volta miatt esetleg a levél lejegyzésében segédkező tanítvány vétett. (A ford.)

jelenlegi A.P. Sinnett-tel – (ami ugyancsak, sőt sokkal inkább „új eredmény”, mint a megelőző A. P. S.) – kell foglalkoznom, nem az egykori emberrel. Igen; a szeretet és a gyűlölet az egyetlen halhatatlan érzések; de az élet teljes billentyűzetének hétszer hét elemű skáláján számtalan fokozata van a hangzásoknak. És mivel ez a két érzés – (vagy helyesebben fogalmazva, és megkockáztatva, hogy ismét félreértenek, mondjam azt, hogy az emberi „lélek”-nek mint egységnek két pólusa?) – alakítja az ember jövőbeli állapotát, - legyen az *Deva Chan* vagy *Avicha* -, az ilyen állapotok változatos kombinációinak is kimeríthetetlennek kell lennie. És ez elvezet minket a panaszaid, avagy vádjaid sorában a

(9)-es számúhoz. Ugyanis, ha egyszer eltávolítottad lezárt életed emlékeiből a Ratiganokat¹ és a Reedeket, akik a te számodra soha nem léptek túl az ötödik princípium alsó része, valamint az ezt hordozó *Kama* határain, ugyan mi más ez, ha nem az életedre történő „részleges visszaemlékezés”? A *legpirosabb* ceruzáddal jelölt sorokat is megválaszoltam. Mert aligha vitathatod azt a tényt, hogy a zene és a harmónia egy Wagner, egy Paganini, a bajor király és annyi más *igaz* művész és zenerajongó számára a legmélyebb spirituális szeretet és tisztelet tárgya? Engedelmeddel, a 9. ponttal kapcsolatban én bizony egyetlen szót sem változtatok meg.

(10) Kár, hogy az idézetet nem kísérted személyes kommentárokkal. Nem értem, milyen tekintetben kifogásolod az „álom” szót? Persze a boldogság és a nyomorúság is csak álom; és mivel tisztán spirituális természetűek, ezért felerősödnek.

(11) Ezt már megválaszoltam.

(12a & 12b) Ha azt írtam volna – Hume úr kifogásaira válaszolva, aki (nyilvánvalóan azzal a céllal végzett statisztikai számításokat, hogy tanításainkat *földbe döngölje*), azt állította, hogy végső soron a spiritisztáknak igaza volt, és a szeánsz szobákban megmutatkozó kísértetek többsége *tényleg* "Szellem" volt –, hogy "Így hát semmilyen esetben nincs mód arra, hogy öngyilkosokon és burkokon," – *továbbá balesetek olyan áldozatain kívül, akik valamilyen földi szenvedély erőteljes befolyásának kitéve halnak meg* – „bárki más megnyilvánuljon...stb stb.”; akkor máris teljesen igazam lett volna, és *pukka*² „professzornak” bizonyulnék? Ha utólag belegondolsz, bármennyire is készségesen fogadsz el olyan tanokat, amelyek a fizikai tudományok némely alapvetően fontos állításának elejétől a végéig ellentmondanak – bele kellett volna egyezned Hume úr javaslatába, hogy szőrszálhasogatásba kezdjete holmi apró kihagyás miatt! Kedves barátom, engedd meg, hogy megjegyezzem, hogy a pusztán józan észnek azt kellett volna súgnia neked, hogy aki egyik nap azt mondja: "Így hát *semmilyen esetben* stb.", és néhány nappal később tagadja, hogy valaha is kimondta volna a szót, hogy

¹ William Henry Rattigan. Bővebben róla lásd a lábjegyzetet a 202. oldalon. (A *ford.*)

² A *pukka* egy az angol gyarmati India idejében használatos jelző volt. Olyan - elsősorban brit – kiváló, hozzáértő, erkölcsös és tiszteletre méltó személyekre alkalmazták, akik főleg (bár nem kizárólag) a közigazgatásban működtek. (A *ford.*)

soha – az nemcsak, hogy nem *adeptus* de vagy agylágyulásától, vagy valami más „balesettől” kell szenvednie. „A margón azt írtam, hogy „ritkán”, de a „soha” szót nem ejtettem ki.” – ez a hivatkozás az N. II. leveled *Proof* részének¹ margójára utal; ezt a margó részt – vagyis, hogy egy újabb vádaskodásnak elejét vegyem, pontosítok – azt a papírdarabot, amire a témával kapcsolatos megjegyzéseimet írtam, és a *Proof* rész lapjának margójára ragasztottam – te kivágtad, és vele együtt a vers négy sorát is. Hogy miért tettél így, azt leginkább te tudhatod. De a *soha* szó erre a margóra utal.

Ám egy bűnben „bűnösnek” vallom magam. Ez a bűn az igen heves ingerültség volt Hume úr iránt, amikor megkaptam diadalmas, statisztikákkal kísért levelét; a választ, amelyre a válaszmát a neked küldött levélhez csaptam, amiben megírtam neked az anyagot, hogy Khandallawala úr levelére válaszolhass, és amelyet visszaküldtél H.P.B.-nek. Ha nem lettem volna ingerült, talán nem estem volna a mulasztás bűnébe. Így ez már a karmám része. Nem volt jogom ingerülni, vagy elveszíteni a türelmemet; de az ő levele, azt hiszem, a hetedik vagy nyolcadik ilyen jellegű volt, amit akkor két héten belül kaptam. És azt kell mondanom, hogy barátunk az általam valaha ismert legfurfangosabb módon tudja elméjét arra használni, hogy a legváratlanabb szofizmusokkal tépje az ember idegeit! A szigorú, logikus érvelés ürügyén gonosz döféseket visz be ellenfelének – valahányszor nem talál sebezhető pontot, majd miután rajtakapják és lelepleződik, a legártatlanabb módon válaszol: „Hát a saját érdekedben tettem, és hálásnak kellene lenned! Ha adeptus lennék, mindig tudnám, hogy értette *valójában* a levelezőpartnerem, amit írt stb. stb.” Mivel „adeptus” vagyok néhány apróságban, *tényleg tudom*, hogy értette valójában; és hogy az egésznek a lényege a következő: ha elárulnánk neki filozófiánk egészét, és semmilyen *ellentmondást* nem hagynánk feloldatlanul, még az sem használna semmit. Hiszen ahogy a Hudibras-szerű rímpárral megfogalmazott észrevétel is mondja:

„Ezeknek a bolháknak más bolháik is vannak, amik őket csípi,
És ezeknek – a *saját* bolháik, és így tovább *vég nélkül*.”

– ugyanígy van az ő ellenvetéseivel és érveivel is. Magyarázzon el neki egyet az ember, és hibát fog találni a magyarázatban; elégítse ki azzal, hogy megmutatja neki, hogy az utóbbi végül mégis helytálló volt, és akkor azért fog az ellenfélre támadni, mert az túl lassan vagy túl gyorsan beszélt. Ez egy *lehetetlen* vállalkozás – és én feladom. Hadd halmozódjon addig, amíg az egész be nem roskad a saját súlya alatt. Azt mondja: „Nem csókolom meg semmilyen pápa lábát”, elfelejtve, hogy soha senki sem kérte ilyesmire; „Tudok szeretni, de nem tudok imádni” – mondja nekem. Nahát! – ő ugyan senkit és semmit nem tud szeretni, és soha nem is szeretett, csakis A. O. Hume-ot. Hogy mennyire találó lenne, ha az ember már *tényleg* felkiáltana: „Ó, Hume – ömlengés a neved!”², azt jól mutatja az egyik leveléből idézett

¹ A „*Proof* részről” bővebben lásd a XIX. Levélhez tartozó fordítói bevezetőt. (A ford.)

² Ez ismét egy szinte lefordíthatatlan szójáték. Az eredeti angol szövegben szereplő „O Hume, - gush is thy name!” gunyorosan hasonló az „O Lord, glorious is thy name!” (Ó, Uram, dicsőséges a Te neved!) felkiáltásra. (A ford.)

következő pár sor: „Ha másért nem, már az ön iránt mutatott teljes odaadásáért is szeretném M.-et – és önt *mindig is szerettem* (!). Még akkor is, amikor a legjobban összekülönbözünk – ahogy az ember mindig azok felé a legérzékenyebb, akik a legfontosabbak neki –, *még akkor is, amikor teljesen meg voltam győződve arról, hogy ön csak egy mitikus alak, mert már akkor is vágott a szívem önre, ahogy gyakran vonzódik egy tudottan kitalált személy iránt is.*” Hát, egy képzeletbeli szeretőjének író, szentimentális Becky Sharp¹ sem tudná ennél jobban kifejezni az érzéseit!

Majd jövő héten válaszolok a tudományos kérdéseidre. Jelenleg nem vagyok otthon, hanem egészen közel Darjeelinghez, a lámakolostorban, ami szegény H.P.B. vágyainak tárgya. Arra gondoltam, hogy szeptember végére elmegyek innen, de Nobin² fia miatt ez elég nehéznek tűnik. Valószínűleg a saját bőrömben kell majd elbeszélgetnem az Öreg Hölggyel is, ha M. idehozza őt. És hát vagy el kell hoznia ide, vagy örökre elveszíti őt - legalábbis ami a fizikai hármasságát illeti. És most búcsúzom, de ismét kérlek – ne ijesszetek meg a kis emberemet; egy napon még hasznosnak bizonyulhat számodra – csak ne felejtsetek el – *ő csak egy csalóka látszat*³.

Üdvözlettel:

K. H.

XXV. Levél

További részletek a *Deva Chan*-ról. Kézhez véve 1883. febr. 02.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, honnan, vagy mikor írta, sem hogy miként jutott el hozzá, de azt igen, hogy Allahabadban, 1883. február 2-án kapta meg.

A levél a *Deva Chan*-nal foglalkozó levelek sorának újabb eleme. Az első a XVI. Levél volt, ezt követték a témával szintén foglalkozó XX./A, /B és /C levelek. A kapott újabb kérdésekre (amiknek pontos szövege nem ismert) a Mester ebben a levelében válaszolt. (A ford.)

KÉRDÉSEKRE ADOTT VÁLASZOK

(1) Miért kellene feltételezni, hogy a *Deva Chan* egyhangú állapot csak azért, mert valaki, aki mentes a földi érzésektől, változatlan állapotban hosszú – mondhatni, korszakokon átívelő - ideig ebben marad? Nem egyhangú, és *nem is lehet* az. Ez ellentétes lenne minden analógiával, és ellentétes lenne a hatás-ellenhatás törvényével, amely szerint a következmények arányosak az őket létrehozó okok energiáival. Hogy világosabb legyen a

¹ Becky Sharp a „hősnője” W.M. Thackeray: A hiúság vására c. 1848-ban megjelent regényének. (A ford.)

² Nobin K. Bannerji egy korai tagja, jelentős személyisége volt a Társulatnak Indiában. 1882-ben már tanítvány volt. (A ford.)

³ A „kis ember” Babaji (avagy M. Krishnamachar, Dharbhagiri Nath stb.) egy hindu brahmin családból való ígéretes fiatalember, aki ebben az időben K.H. Mester próbatanítványa volt. A fenti feladat elvégzéséhez átengedte testét a Mester egy haladottabb tanítványának, Gwala K. Debnek. Utóbbi ekkor nem utazhatott Simlába, de ilyen módon elvégezhette a feladatát. Sajnos a „kis ember” néhány évvel ez után tanítványhoz méltatlan, súlyos etikai vétségeket követett el és próbatanítványként megbukott. (A ford.)

dolog, nem szabad elfelejteni, hogy az ok-okozati megnyilvánulásnak két területe van: objektív és szubjektív. Tehát a durvább energiák, amelyek az anyag nehezebb vagy sűrűbb körülményei között működnek, objektíven nyilvánulnak meg a fizikai életben, eredményük minden születés új személyiségében jelenik meg, amelyek a fejlődő Ego nagy ciklusának részei lesznek. Az erkölcsi és spirituális tevékenységek a „*Deva Chan*-ban” fejeződnek ki. Például: a rosszra való hajlamok, fizikai vonzalmak stb. – mondjuk egy filozófus esetében – eredményezhetik egy újabb filozófus, egy király, egy kereskedő, egy gazdag ínyenc vagy bármely más olyan személyiség megszületését, akinek a felépítése egyenes következménye a korábbi személyiségben uralkodó hajlamoknak. Bacon például: akit egy költő

„az emberiség legnagyobbjának, legbölcsebbjének és *legaljasabbjának*”

nevezett ¹ – a következő testet öltésében akár rendkívüli intellektuális képességekkel rendelkező kapzsi pénzhajhászként is megjelenhet. De az előző Bacon erkölcsi és spirituális tulajdonságainak is meg kell találniuk egy olyan területet, ahol energiáik megnyilvánulhatnak. A *Deva Chan* ilyen terület. Ezért – minden, a természet absztrakt alapelveire irányuló intellektuális és spirituális kutatás, minden nagyszerű erkölcsi reform terve, minden isteni törekvés a *Deva Chan*-ban valósul meg, és az absztrakt entitás, amit korábban a Nagy Kancellárként ismertek, ebben a saját maga által felépített belső világban foglalja el magát egy olyan létezés közepette, amit talán nem nevezhetünk a megszokott értelmében *tudatosnak*, de legalább ez egy olyan álom, aminek élénkségét a valódi, földi élet még csak meg sem közelítheti. És ez az „álom” addig tart – amíg a karma véget nem vet neki, az erő hullámfrontja el nem éri ciklus „medencéjének” szélét, és ezzel a lény át nem kerül az okok világának következő területére. Ez lehet ugyanabban a világban, amiben korábban volt, vagy egy másikban – attól függően, hogy hol tart az emberi fejlődés fordulójának és köreinek sorozatában.

Akkor hát – hogyan juthat eszedbe az, hogy „csak egyetlen pillanatnyi földi érzés választatik ki az örökkévalóságnak”? Teljesen igaz, hogy ez a „pillanat” az elejétől a végéig elkísér; de csak mint az egész összhangzó harmónia alaphangja, egy jellegzetes hangmagasságú, határozott hangnemenként, amely körül csoportosulnak és kialakulnak a dallam változatos és egymáshoz kapcsolódó variációi, egyetlen téma megszámlálhatatlan változataként mindazok a törekvések, vágyak, remények, álmok amelyek az adott „pillanattal” kapcsolatban élete során valaha is átfutottak az álmodó agyán anélkül, hogy valaha is megvalósultak volna a Földön. És ezek most teljes élénkségükben megvalósulnak számára a *Deva Chan*-ban. Anélkül, hogy valaha is gyanítaná, hogy az egész csodálatos valóság nem más, mint saját képzeletének szülötte, az általa létrehozott mentális okok következménye. Az a bizonyos pillanat, amely a legintenzívebb és legfontosabb lesz a haldokló agyának gondolataiban a megszűnés küszöbén, természetesen kihat az összes többi tőle eltérő „pillanatra” is; mégis ezek – bár kisebb

¹ Ez a versrészlet Alexander Pope: *Essay on Man* (Értekezés az Emberről) c. művéből való, és Sir Francis Bacon-ra (1561-1626) vonatkozik. (A ford.)

jelentőségűek és kevésbé élénkek – ugyanúgy ott lesznek vele, megvan a saját tervezett szerepük a múltbeli álmok eme képzeletbeli felvonultatásában, és hozzá kell járulniuk az egész változatosságához. Nincs olyan ember a földön, akinek ne lenne valamilyen határozott hajlama, ösztönös vonzalma, még ha nem is lehet ezt uralkodó szenvedélynek mondani; nincs olyan ember a földön, bármilyen alacsony sorsú és szegény legyen is (sőt inkább éppen ezért), aki ne dédelgetne – többnyire kielégítetlen - álmokat és vágyakat. Vajon ez monotónia? Neveznéd egy ilyen téma *végtelen* variációit, amiknek alakját, színeit és határozott formáit azoktól a vágyaktól kölcsönözi emberünk, amiket élete során a legerősebbnek tapasztalt - tehát neveznéd ezt „a *Deva Chan*-i elme teljes kiüresítésének, mindenféle tudástól való megfosztásának” – látszólagosan „bizonyos értelemben *lealacsonyítónak*”? Mert akkor bizony vagy nem sikerült, ahogy mondd, megértened a tanítást, vagy én vagyok a hibás ebben. Bizonyára csúnyán leszerepeltem az átadásában, és be kell valljam, hogy képtelen vagyok leírni – a *leírhatatlant*. Ez utóbbi nehéz feladat, jó barátom. Ha egy képzett tanítvány intuitív készsége nem segíti őt a megértésben, bármilyen leírás – még a legszemléletesebb is - haszontalan. Valójában nincsenek megfelelő szavak a földi elmeállapotok, és az ilyenek hatókörén kívül esők közötti különbségek leírására; nincsenek a miénknek megfeleltethető angol kifejezések ezekre; nincs semmi, - sőt ellenkezőleg, csak (a korai gyermekkorban elkezdett nyugati oktatásnak betudható) elkerülhetetlen előfeltételezések, és ebből eredően a tanuló elméjében téves irányba terelődő gondolatmenetek - ami segítene nekünk az ilyen teljesen új gondolatok elméjükben elültetésében! Igazad van. Nemcsak a „hétköznapi emberek” – az olvasóid –, hanem attól tartok, még az olyan idealista és magas szintű intellektussal bíró egyének, mint C. C. M. úr, sem lesznek képesek soha megérteni a maga igazi mélységében ezt az elképzelést. Talán egy napon majd a mostaninál jobban megérted a fő okait annak, miért nem állunk készen rá, hogy megosszuk a *mi* Tudásunkat európai jelöltekkel. Olvasd csak el Roden Noel¹ úr fejtegetéseit és gyalázkodásait a *Light* magazinban! Bizony, bizony, meg kellett volna válaszolnod őket, amint azt H.P.B.-n keresztül tanácsoltam. A hallgatásod rövid diadal e jámbor, vallásos úriember számára, és egyben *dezertálásnak* tűnik szegény Massey² úr részéről.

„Ha valaki azon munkálkodik, hogy megtanuljon valamit a természet misztériumaiból, akkor úgy tűnik, hogy ezzel egy magasabb szintű földi létezés kialakulásának útjára lépett, mint amelyet a jelek szerint a természet szánt neki jutalomként legnemesebb cselekedeteiért.”

Talán „úgy tűnik” – de a *valóságban* nem így van. Már ha a természet *modus operandi*³-ját jól értjük. Aztán itt van a másik tévhit: „Minél több az érdem, annál hosszabb a *Deva Chan*

¹ Roden Noel angol költő és spiritista, a *Society for Psychical Research* egyik alapítója volt. Számos, a Társulathoz kapcsolódó személlyel tartott szoros kapcsolatot, de ő soha nem volt tagja, inkább kritikus hangot ütött meg azzal és a filozófiájával szemben. (A ford.)

² C. C. Massey-ről lásd a 40. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

³ *Modus operandi* (latin) jelentése: működési mód. (A ford.)

időtartama. Ugyanakkor a *Deva Chan*-ban ... az idő múlásának minden értelme elvész: egy perc annyinak tűnik, mint ezer év ... így viszont à *quoi bon*¹... stb.”

Ez a megjegyzés és a dolgok ilyen módon szemlélése ugyanúgy alkalmazható lenne az Örökkévalóságra, a Nirvánára, a *Pralaya*-ra és még sok minden másra. Mondjuk ki, hogy a lét egész rendszere, az elkülönült és a kollektív létezés, az objektív és szubjektív természet mind ostoba, céltalan dolgok, gigantikus szemfényvesztései a Természetnek; ami azon túl, hogy kevés rokonszenvre talál a nyugati filozófiában, még a legjobb „laikus tanítvány” kíméletlen rosszsallását is kiváltja. À *quoi bon*, kérdezhetnénk mi is ez esetben, hiszen tanaink hirdetése állandó sziszifuszi munka, úszás *adversum flumen*²? Miért kellene akkor a Nyugatnak annyira igyekeznie, hogy bármit is tanuljon Kelettől, hiszen nyilvánvalóan képtelen befogadni azt, ami soha nem lesz képes megfelelni különleges esztétikai elvárásokból eredő feltételeinek. Szomorú kilátások ezek számunkra, mivel *még te sem* tudod befogadni filozófiánkat teljes mélységében, de még a „túlvilág” fenséges és végtelen horizontjainak egy kis szeletét – a *Deva Chan* eszméjét - sem tudod első próbálkozásra felfogni. Nem akarlak elkedvetleníteni. Csak szeretném ráirányítani figyelmedet azokra az óriási nehézségekre, amelyekkel minden kísérletünk során szembesülünk, amikor megpróbáljuk elmagyarázni metafizikánkat nyugati elméknek, legyenek azok akár a legintelligensebbek közül valók is. Sajnos, barátom, úgy tűnik, te éppoly képtelen vagy magadévá tenni gondolkodásmódunkat, mint megemészteni az ételeinket, vagy élvezni a zenénket!

Nem; nincsenek órák vagy időmérők a *Deva Chan*-ban, nagyra becsült tanítványom, bár az egész Kozmosz bizonyos értelemben egy gigantikus kronométer. Mi, halandók – *ici bas même*³ – sem sokat törődünk az *idővel* (már ha egyáltalán észleljük múlását) a gyönyörűség és boldogság időszakában, sőt ezeket mindig túl rövidnek találjuk; de ez a tény a legkevésbé sem akadályoz minket abban, hogy mégis kiélvezzük ezt a boldogságot – amikor tényleg részünk van benne. Gondoltál már arra a csekély eshetőségre, hogy a "devacsáni" számára talán azért szűnik meg "az idő múlásának minden érzete", mert boldogság-pohara csordultig van; és hogy ez olyasmi, amit a magukat *Avitchi*-ben találók nem tapasztalnak, bár a „devacsánihoz” hasonlóan az *Avitchi* lakójának sincs fogalma az időről – pontosabban a földi értelemben vett időtartamokról? Ezzel kapcsolatban arra is emlékeztethetlek, hogy az *idő olyasmi, amit teljes egészében mi magunk teremtünk*; hogy az intenzív gyötrellem egyetlen rövid másodperce, még itt a Földön is, az egyik ember számára örökkévalóságnak tűnhet, miközben egy másik, szerencsésebb ember számára órák, napok, sőt néha egész évek is egyetlen rövid pillanatnak tűnhetnek; és hogy végül a Földön élő összes érző és tudatos lény közül az ember az egyetlen állat, amelynek bármilyen módon fogalma van az időről, bár ez sem boldogabbá, sem bölcsőbbé nem teszi. Hogyan magyarázhatnám el akkor azt, amit lehetetlen *érezni*, hiszen úgy tűnik, képtelen vagy felfogni? A véges hasonlatok nem alkalmasak az absztrakt és a végtelen

¹ À *qui bon?* (latin) jelentése: mi értelme, mi haszna? (A ford.)

² *Adversum flumen* (latin) jelentése: árral szemben, ellenáramban. (A ford.)

³ *Ici bas même* (francia) jelentése: még idelent (a Földön) is. (A ford.)

kifejezésére; és az objektív soha nem tükrözheti vissza a szubjektívet. Ahhoz, hogy felfogd a *Deva Chan*-ban tapasztalható boldogságot vagy az *Avitchi*-ben átélt kínokat, beléd kell, hogy ivódjanak, át kell, hogy itassanak ezek az eszmék – ahogy minket is. A nyugati kritikai idealizmusnak (ahogy azt Roden Noel úr támadásai is mutatják) még meg kell tanulnia különbséget tenni az érzékeken túl létező dolgok *valósága* és az e valóságról alkotott leegyszerűsített elképzeléseinek halovány szubjektivitása között. Az *idő* nem predikátum jellegű fogalom, ezért se nem bizonyítható, se nem elemezhető a szokásos filozófiai módszerekkel. És hacsak nem tanuljuk meg ellensúlyozni annak a módszernek a negatív eredményeit, amely szerint következtetéseinket az úgynevezett „tisztá ész rendszere” tanításainak megfelelően vonjuk le, továbbá, hogy különbséget tegyünk az érzékelhető tárgyakról alkotott ismereteink anyaga és formája között, soha nem juthatunk helyes, határozott következtetésekre. A szóban forgó eset, és ahogyan azt a te (nagyon természetes módon) téves felfogásoddal szemben megvédtem, jól bizonyítja ennek a „tisztá (materialista) ész rendszerének” felszínességét, sőt tévedését. A tér és az idő – ahogy Kant állítja – talán nem az észleléseink terméke, hanem azok szabályozója, de csak akkor, ha földi észleléseinkről van szó, nem pedig a *Deva Chan*-beliekről. Ott nem lelhető fel a „tér és idő” önkényesen megalkotott ideái, így nem is befolyásolják a „devacsáni” tér- és idő érzékelését a maga által észlelt tárgyakról; Ennek épp az ellenkezője igaz, mert azt látjuk, hogy maga a „devacsáni” az, aki kizárólagosan maga teremti mindkettőt, de ugyanakkor meg is semmisíti őket. Így az úgynevezett „halál utáni állapotokat” soha nem lehet helyesen megítélni a szokásos gondolkodási módszerekkel, mivel utóbbiak csak a végső *okok* és célok világában működhetnek. És ez a szokásos gondolkodás aligha lehet az, aminek Kant szerint tekintenünk kellene - az ember legmagasabb rendű spirituális ereje, az Akarat. (Mellesleg ez a szokásos gondolkodás nála az egyik lapon az értelmet, a következőn pedig az - akaratot jelenti). A fentieket nem egy (talán túlságosan elnyújtott) vita kedvéért rángattuk elő (ahogy gondolhatnád), hanem egy jövőbeli beszélgetésre tekintettel - majd „otthon”, ahogy említetted - Kant és Platón olyan tanítványaival és tisztelőivel, akikkel találkoznod kell.

Most még világosabban fogalmazva elmondom a következőket, és nem az én hibám lesz, ha még mindig nem érted meg teljes jelentését. Ahogy a fizikai létezésnek halmozódik az energiája a csecsemőkortól a csúcspontig, majd ettől kezdve fokozatosan csökken az aggkori leépülésig és a halálig, úgy a *Deva Chan* álméletét is ennek megfelelően éljük meg. Ezért igazad van, amikor azt mondd, hogy a „Lélek” soha nem ébredhet rá a hibájára, és tényleg „a természet által becsapottnak” tekintheti magát – annál is inkább, mivel szigorúan véve az egész emberi élet és annak oly nagyra tartott valóságai sem többek, mint ilyen „becsapások”. De tévedsz, amikor a nyugati olvasók oldalára állsz, osztózva így előítéleteikben és előfeltevéseikben (és egyetlen ázsiai sem fog egyetérteni veled ebben a kérdésben), amikor hozzáteszed, hogy „egyfajta *valószínűtlenség* érzése lengi körül az egész ügyet, ami fájdalmas az elmének”, mivel ugyanakkor te vagy az első is, aki úgy érzi, hogy ez kétségtelenül sokkal inkább a *Deva Chan*-beli létezés „természete tökéletlen megértésének” tudható be – semmint a rendszerünkben lévő bármilyen hibának. Ezért - utasítottam egy tanítványt, hogy cikkedhez

csatoltan közöljön részleteket ebből a levélből, és további magyarázatokat is. Ezek célja, hogy kijavítsák az olvasóban kialakult téves elképzeléseket és amennyire csak lehetséges, megszüntessék azt a fájdalmas benyomást, amelyet ez a te vallomásod biztosan ébreszteni fog benne. Az egész bekezdés veszélyes. Nem érzem jogosnak, hogy kihúzassam, mivel nyilvánvalóan a te valódi érzéseidet fejezi ki, bár – bocsáss meg, hogy ezt mondom – eléggé ügyetlenül próbálja menteketni a rendszert (szerinted) *gyenge* pontjainak megkísérelt védelmével. De nem a rendszerrel van baj, hidd el. A természet nem csapja be jobban a „*devacsánit*”, mint az élő, fizikai embert. A természet sokkal több valódi *boldogságot* és gyönyörűséget biztosít számára *ott*, mint *itt*, ahol a rossz dolgok és a véletlen összes körülményei ellene hatnak. Mert az ember veleszületett tehetetlensége – hiszen olyan, mint egy szalmaszál, melyet a könyörtelen szél ide-oda fúj – teljesen ellehetetleníti a tiszta boldogságot ezen a földön, legyenek akármilyenek is az esélyei és körülményei. Ha ezt az életet inkább csúnya, szörnyű rémálomnak nevezed, igazad lesz. A *Deva Chan*-beli létet „álomnak” nevezni bármilyen más, mint hagyományos értelemben (mivel az „álom” a mi félrevezető elnevezésekkel teli nyelvünkben végre jól fejezi ki lényegét) annyit tesz, mint örökre lemondani az ezoterikus tanítások - az igazság egyetlen letéteményese - megismeréséről. Hadd próbáljak meg hát még egyszer elmagyarázni nektek néhányat a *Deva Chan* és az *Avitchi* számos állapotai közül.

Ahogy a tényleges földi életben látjuk, úgy van az Ego számára a *Deva Chan*-ban is – a pszichikus élet első rezdülése, az életciklus delének elérése, erőinek fokozatos kimerülése, amely lassan félig öntudatlan állapotba megy át, időnkénti emlékezetvesztés és letargia, majd teljes emlékezetvesztés és végül – nem halál, hanem születés. Megszületés egy másik személyiségben, és a cselekvés folytatása, amely naponta új okok sokaságát teremti meg. Ezeket egy újabb *Deva Chan*-szakaszban kell feldolgozni, és aztán egy újabb fizikai születés következik, új személyiségként. Azt, hogy milyen lesz az Ego élete a *Deva Chan*-ban és a *Földön*, minden esetben a karma határozza meg. És ezt a fárasztó kört születésről születésre állandóan végig kell járni, amíg az emberi lény el nem éri a hetedik kör végét, vagy – már korábban el nem éri egy *Arhat*, majd ezt követően egy Buddha bölcsességét, így egy-két Körre felmentést és lehetőséget kapva – hiszen megtanulta, hogyan törjön ki az ördögi körből – hogy ebben a ciklusban belépjen a *Paranirvánába*.

De tegyük fel, hogy nem egy Baconról, Goethéről, egy Shelley-ről, vagy egy Howardról van szó, hanem valami átlagos személyről, egy színtelen de makulátlan személyiségről, aki soha nem hatolt be annyira a világba, hogy éreztesse magát - akkor mi van? Egyszerűen az, hogy emberünk *Deva Chan*-i állapota ugyanolyan színtelen és gyenge lesz, mint a személyisége volt. Hogy is lehetne másképp, hiszen az ok és az okozat egyenlő erejű. De tegyük fel, hogy a gonoszság, érzékiség, becsvágy, kapzsiság, büszkeség, megtévesztés stb. szörnyetegéről beszélünk: ám mondjuk, hogy benne ezzel együtt is akad egy – vagy talán több - csírája valami jobbnak, egy istenibb természet felvillanásainak – ő hová menjen? Az említett parázs, amely egy rakás mocskok alatt izzik, mindazonáltal ellensúlyozza a nyolcadik szféra vonzását, ahová

csak abszolút érdemtelenek, a „természet kudarcai” sodródhatnak; amiket teljesen újra kell hasznosítani, mert isteni monadjuk már életük során elszakadt az ötödik princípiumuktól (akár az épp befejeződött, akár több korábbi születéssel előbb, mivel ilyen esetek is szerepelnek feljegyzéseinkben), és akik ettől kezdve lélek nélküli¹ emberi lényekként éltek. Az ilyen személyek, akiket elhagy hatodik princípiumuk (és így a hetedik princípium is, hiszen elvesztette *vahan*-ját (vagyis hordozóját), ezért már nem létezhet függetlenül), ötödik princípiumuk, avagy állati Lelkük természetesen a „feneketlen gödörbe” süllyed. Ez talán még világosabbá teszi Eliphas Lévi utalásait, ha újra átolvassátok, amit ő mond, majd mellé a margón az én megjegyzéseimet (lásd Theosophist, 1881. októberi számában a „Halál” című cikket), és elgondolkodtok az ott használt szavakon – például *henyék* stb. Nos, az előző példában felhozott Lény tehát minden elvetemültségével együtt nem kerülhet a nyolcadik szférába – mivel gonoszsága ehhez túl *spirituális*, *kifinomult* természetű. Ő egy *szörnyeteg* – nem pusztán egy *lélektelen*, elállatiasodott ember. Nem szabad egyszerűen *megsemmisíteni*, hanem meg kell büntetni; mert a megsemmisülés, azaz a teljes emlékezetvesztés, és az a tény, hogy kioltják a tudatos létezését, önmagában nem jelent számára *valódi* büntetést, hiszen ahogy Voltaire fogalmazott: „*le néant ne laisse pas d'avoir du bon*”². Itt nem egy vékonyka gyertya holmi szellő által elfújható lángjáról beszélünk, hanem erős, határozott ártó energiákról, amiket a körülmények tápláltak és fejlesztettek ki, és e körülmények közül néhány akár kívül is eshetett szörnyetegünk befolyásának körén.

Kell lennie az ilyen természetű emberek számára egy, a *Deva Chan*-nak megfelelő állapotnak, és ez az *Avitchi*-ben – a *Deva Chan* tökéletes antitézisében – található meg. Ezeket a nyugati kultúra a pokol és a mennyország képzetévé alacsonyította le, és az előbbiről te teljesen megfélemedtél a te „*Fragment*”-edben³. Ne feledd: „Ahhoz, hogy halhatatlanná váljon Istenben, az embernek Istennel kell azonosítania magát; ha a gonoszban akar halhatatlanná válni, akkor a Sátánnal.”⁴ Az olyan kifejezések valódi értékével kapcsolatos téves elképzelések, mint a „Szellem”, a „Lélek”, az „individualitás”, a „személyiség” és (különösen) a „halhatatlanság” – C.C.M. és Roden Noel urakon túl is szócsatákat váltanak ki számos idealista vitatkozó között. Hogy kiegészítsd a *Fragment*-edet – annak kockáztatása nélkül, hogy ismét magadra vonnád az utóbbi tisztelt úriember kritikájának gyilkos tüzét – szükségesnek találtam a *Deva Chan*-t kiegészíteni az *Avitchi*-vel, mint annak ellentétpárjával, ugyanazokat a törvényeket alkalmazva erre is, mint az előbbire. Engedelmeddel ezt a *Függelékben* teszem meg.

¹ Lásd az *Isis Unveiled* 2. kötetének 368-369 oldalát, ahol a *Lélek* szó természetesen „spirituális” lélekre utal. Ez, ha egyszer elválik egy személytől, azzal kiváltja az ötödik princípiumának (az Állati Léleknek) nyolcadik szférába süllyedését. (Szerk.)

² Idézet Voltaire egyik 1769-ben írt, híressé vált leveléből. Jelentése kb.: „az üresség valójában tele van szép dolgokkal”. (A ford.)

³ Ez utalás a „*Fragments of Occult Truth*” címen a *The Theosophist*-ban időről időre megjelent cikkek sorozatának egy tagjára. A cikkeket a kapott Mester-levelek tanításai alapján eredetileg Hume úr írta, de e levél írásának idején ezt már Sinnett úr végezte. (A ford.)

⁴ Idézet Eliphas Lévi cikkéből. Bővebben E.L.-ről lásd a 149. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

Miután kellőképpen elmagyaráztam a helyzetet, most közvetlenül válaszolhatok az (1) jelű kérdésemre. Igen, kétségtelenül van „változás az elfoglaltságokban”, sőt folyamatos a változás a *Deva Chan*-ban is, ugyanúgy – vagy még sokkal inkább –, mint bármely férfi vagy nő életében, aki történetesen *egész életét* egyetlen elfoglaltságnak szenteli, bármi legyen is az; azzal a különbséggel, hogy a *devacsáni* számára ez a bizonyos elfoglaltság mindig kellemes, és életét elragadtatással tölti el. De változásnak kell lennie, mert az álomszerű élet nem más, mint a beteljesülés, a fizikai lét fájáról álmaink és reményeink pillanataiban lehulló pszichikai csírák learatásának ideje, a boldogság és a gyönyörűség képzeletbeli képei, amelyek a társadalom kemény, kíméletlen talajában elfojtódhatnak, míg a *Deva Chan* rózsás hajnalában kivirágoznak, és örökké termékeny égboltja alatt beérnek. Ott *nincsenek kudarcok*, nincsenek csalódások! Ha úgy is lenne – ahogy felvetetted –, hogy ha az ember egész életében csak egyetlen ideális boldogság- és élménypillanatot tapasztal meg, akkor is, ha létezik a *Deva Chan*, az nem lehetne – ahogy te tévesen feltételezed –, annak az „egyetlen pillanatnak” a határozatlan idejű meghosszabbítása, hanem az abból következő fejlemények, a különféle események és incidensek végeláthatatlan sokasága, amelyek mind ebből az „egyetlen pillanatból” fakadnak és azon alapulnak; röviden, mindaz, ami az „álmodó” képzetében felmerülhet. Az az élet hárfáján megpendített egyetlen hang, amint mondtam már, csupán a lény szubjektív létállapotának alaphangját adná meg, ami aztán a pszichikus képzelet hatása alatt számtalan harmonikus hangot és félhangot eredményez. Ott minden megvalósulatlan remény, vágy, álom teljes mértékben valósággá alakul – az objektív világ *álmai* a szubjektív létezés *valóságává* válnak. Ott, a *Maya* függőnye mögött, az annak köd-alakjain és megtévesztő látszatain átlátó adeptus megfejtette a nagy Titkot, mert megtanulta, hogyan hatoljon be ilyen mélyen a lét szent Titkaiba.

Semmi kétség, hogy a kérdésemet, miszerint vajon tapasztaltál-e monotóniát életed legboldogabb pillanatában, teljesen félreértelmezted. Ez a levél tehát megérdemelt bűnhődés a lustaságomért, hogy nem adtam kellően alapos magyarázatot.

(2) Milyen ciklusra gondolsz?

A "kisebb ciklus" természetesen a hetedik *Kör* befejezésével zárul, ahogyan abban megállapodtunk és elmagyaráztam. Ezen kívül a hét *Kör* mindegyikének végén egy kevésbé "teljes" visszaemlékezés játszódik le; ez csak a *Deva Chan*-beli élményekre vonatkozik, amelyek a számos születést eredményező *Körben* minden földi élet után lezajlanak. De az összes – (földi és *Deva Chan*-beli) élet teljes felidézése – röviden: *mindentudás* – csak a teljes, hét *Körből* álló ciklus végén, a *Nirvana* "küszöbén" jön el, ami egy határozatlan időszakot jelent. (Kivéve, ha valaki már korábban *Bodhiszátva*-vá vagy *Arhat*-tá vált.) Természetesen egy hetedik körös embernek, aki az utolsó faj és forduló kezdetén befejezi földi vándorútját, tovább kell várakoznia ezen a küszöbön, mint annak, aki utolsóként távozik a hetedik *Körben*. Ez a kisebb *Pralaya* és a *Nirvana* közötti – vagy inkább a *Pralaya előtti* – Kiválasztotti *Élet* az igazi *Nagy Jutalom*, a legnagyobb dolog, mivel ez az Egót (aki talán soha nem is volt adeptus, hanem egyszerűen csak létezéseinek *legtöbbjében* egy érdemdús, erkölcsös ember)

gyakorlatilag Istenné, egy tudatos, mindentudó lényé teszi, aki így korszakokon és örökkévalóságokon át jelöltje lesz – a Dhyán Chohan-i létnek. ...

De elég – már megint felfedem a beavatás misztériumait. De mi köze a Nirvánának az objektív létezések emlékeihez? Hiszen ez egy még magasabb rendű tudatállapot, amelyben minden, objektív léttel kapcsolatos emlék feledésbe merül. Ez a teljes Nyugalom és a *Parabrahm*-mal egybeolvadás állapota – vagyis maga *Parabrahm*. Milyen elszomorító, hogy Nyugat ennyire tudatlan filozófiai igazságainkat illetően, és hogy még legnagyobb elméitek is képtelenek rá, hogy megragadják e tanítások igazi szellemét. Mit tegyünk hát – mit tehetünk!

(3) Te a *Deva Chan*-ban létező entitások közötti érintkezést feltételezel, pedig ez csak a fizikai létezés kölcsönös kapcsolatainak esetében van meg. Két egymással szimpatizáló lélek mindegyike feldolgozza a saját *Deva Chan*-i érzeteit úgy, hogy a másikat ennek szubjektív részesévé teszi, de tényleges, kölcsönös érintkezés tekintetében mégis mindegyik elkülönül a másiktól. Hiszen milyen baráti kapcsolat is létezhetne két szubjektív entitás között, amelyek még annyira sem anyagi jellegűek, mint az éterikus árny-test - a *Mayavi rupa*?

(4) A *Deva Chan* nem valami hely, hanem egy állapot. A *Rupa Loka*, az *Arupa-Loka* és a *Kama-Loka* a felfelé törekvő spiritualitás azon három szférája, amelyekben a szubjektív entitások különböző csoportjai meglik mindazt, ami számukra vonzó. A *Kama-Loka*-ban (ami egy félig-meddig fizikai szféra) lakoznak a burkok, a balesetek és erőszak áldozatai és az öngyilkosok; ez a szféra számtalan régióra és alrégióra oszlik, az előbbiek haláluk órájában megélt mentális állapotának megfelelően. Ez a spiritiszták dicsőséges „mennyei országa”, akiknek ezzel kapcsolatos elképzelése még a legjobb tisztánlátóik vízióit is korlátok közé szorítja. Pedig a látásuk tökéletlen és megtévesztő is, mivel nincs meg a szükséges képzettségük, és nem vezeti őket az *Alaya Vinyána* (rejtett tudás). Ki tud bármit is Nyugaton az igazi *Sahalo Kadhatu*¹-ről, a titokzatos *Chilicocsm*²-ről, vagy arról a sok régióról, amelyek közül csak hármat, a *Trihuvana*-t (három világot) adhatunk ki a külvilágnak - nevezetesen: *Kama*, a *Rupa*- és az *Arupa-Loka*-kat. Mégis, nézd a szomorúságot, amelyet már csak ennek a háromnak az említése is a keltett a nyugati elmékben! Lapozd fel a *Light* magazin január 6-i számát!

Csak olvasd el, mit ír barátod (M. A. Oxon), amikor értesíti olvasóinak világát, hogy a „titkos tanításból” kirajzolódó elképzelésed szerint „senkit még a legádázabb ellensége sem ítélné súlyosabb büntetésre”, mint amelyet ez az általad eléjük tárt „rejtelmes ismeretlen” jelent. Az ilyen keserű kritikák aligha fognak segíteni, hogy többet felfedjünk tudásunkból, vagy abban, hogy az „ismeretlen” *ismertebbé* tegyék. Nehéz örömet találni a nyilvánosságban, ha a közvélemény egyik befolyásos formálója (Roden Noel) néhány oldallal odébb azt írja, hogy a teozófusok „szimulált” tudatossággal ruházzák fel a burkokat. Íme egy példa, mekkora különbséget jelen egyetlen szó. Ha „szimulált” helyett az „asszimilált” szót használta volna,

¹ *Sahaloka-dhātu* (szanszkrit): egy olyan világ, amit emberek laknak – a Föld. (A ford.)

² A *Chilicocsm* egy buddhista kifejezés, többféle jelentéssel. Itt (és talán többnyire) a Tejútrendszerre utal. (A ford.)

akkor ez a valós gondolat közvetítője lehetne, t.i. hogy a burok tudatát a médiumtól és a jelenlévő élő személyektől kölcsönözi - míg ebben a formában...! De persze nem európai kritikaink szavai, hanem a tanok ázsiai hirdetőinek magyarázatai tűnnek „abszolút proteusznak¹ a maguk végeláthatatlan változatosságában”. Ennek az embernek válaszolni kell és helyre kell őt tenni, vagy neked, vagy Massey úrnak. Dehát sajnos az utóbbi korlátozott tudással bír, te pedig – több, mint „kényelmetlenül” érzed magad a *Deva Chan*-ról alkotott felfogásunkkal kapcsolatban! De lépünk tovább – mondhatni a *Kama Loká*-ból a nagy *Chilicocsm*-ba...

Miután magukhoz tértek halált követő kábulatukból, az újonnan felébredt „Lelkek” (a burkok kivételével) vonzalmaiknak megfelelően a *Deva Chan*-ban, vagy az *Avitchi*-ban találják magukat. És e két állapot mindegyike végtelenül sok további al-állapotra bomlik – ezek spirituális értelemben egyre magasabb rendű fokozatai a neveiket azokról a lokákról kapták, amelyekben bekövetkeznek. Például: egy devacsáni érzései, észlelései és képzei a *Rupa-Loka*-ban természetesen kevésbé szubjektív természetűek lesznek, mint az *Arupa-Loka*-ban lennének. Emellett a két esetben a szubjektum-entitás számára a *Deva Chan*-beli élmények megjelenése is eltérő lesz nemcsak forma, szín és az őket alkotó szubsztancia, hanem az élmények átalakító, formáló képessége tekintetében is. De még egy monád *Deva Chan*-beli állapotában, az *Arupa-Loka*-ban (a hét állapot közül az utolsóban) átélt legmagasabb élményei sem hasonlíthatók össze a tökéletesen szubjektív, tiszta spiritualitás állapotával, amelyből a monád kivált, hogy „alászálljon az anyagba”, és amelybe a nagy ciklus befejeztével vissza kell térnie. Maga a *Nirvana* sem hasonlítható össze a *Para Nirvana*-val.

(5) A tudat felélesztése csak az „Előkészületi állapot” után, a *Deva Chan* kapuja előtt a *Kama-Loka*-ban folytatott küzdelem után kezdődik. Kérlek, olvasd át a „Híres Ellentmondások” című leveledhez írt válaszaimat².

(6) Mivel a földi boldogság egyetlen pillanatának a *Deva Chan*-ban határozatlan ideig tartó meghosszabbítására vonatkozó következtetéseid indokolatlanok voltak, a kérdésed utolsó bekezdésében írtakkal nem kell foglalkoznom. A *Deva Chan*-ban való tartózkodás ideje arányos a földi életben ki nem teljesedett pszichés késztetésekkel. Így azokat a személyeket, akik túlnyomórészt anyagi dolgok iránt vonzódtak, a *Tanha*³ ereje hamarabb visszahúzza az újjászületésbe. Ahogy londoni ellenfelünk⁴ helyesen megjegyzi: ezek a (metafizikai) témák csak részben szolgálják a megértést. A spirituálisan magasabb rendű léthez tartozó, fejlettebb képességnek látnia kell, és ezt tényleg lehetetlen pusztán szavakkal megértetni egy emberrel.

¹ Poszeidón fia, Proteusz isten jövőmondó és alakváltó képességéről volt híres a görög panteonban. Képes volt megjósolni a jövőt, de csak annak, aki őt valódi formájában „csípte el”. Különböző mindig más formába vagy természeti jelenségbe alakult át. (A ford.)

² Lásd a XXIV./B Levelet.

³ A Buddhizmusban alkalmazott kifejezés, jelentése kb.: (érzékelésekkel teli) élet utáni vágy, életszomj, és ragaszkodás a földi élethez. (A ford.)

⁴ Vagyis Roden Noel. (A ford.)

Spirituális szemmel kell látni, *Dharmakaya*¹-füllel hallani, *Ashtája–vijnyana* (spirituális „Én”) érzékekkel érezni, mielőtt bárki teljes egészében megérthetné ezt a tant; különben csak fokozhatja „kényelmetlen” érzéseit, és csak igen keveset adhat hozzá tudásához.

(7) A „természet által biztosított jutalom az átfogóan és alapvetően jóindulatú embereknek”, - azoknak, akik nem egy bizonyos személyre vagy területre koncentrálták vonzalmukat - az, hogy (ha spirituális értelemben tiszták voltak) sokkal gyorsabban átjutnak a *Kama*- és *Rupa Loka*-kon a *Tribuvana* magasabb szférájába, mivel ez az állapot az, amelyben az absztrakt eszmék megfogalmazása és az általános elvek foglalkoztatják lakóik gondolatait. A személyiség a korlátozás szinonimája, és minél szűkebb területre korlátozódnak az ember eszméi, annál inkább ragaszkodik a lét alsóbb szféráihoz, annál tovább időzik az önző társadalmi érintkezésekhez tartozó síkon. Egy lény társadalmi státusza természetesen a karma eredménye, hiszen törvény, hogy „a hasonló hasonlókat vonz”. Az újra tudatossá váló lényt magával ragadja a „előkészület sodrása”, amelynek során az előző születésből származó uralkodó vonzalmakat ismét magába olvasztja. Így valaki, aki földművesként halt meg, királyként születhet újjá, és a halott uralkodó legközelebb talán egy kuli sátrában láthatja meg a napvilágot. A vonzásoknak ez a törvénye ezernyi „rossz helyre születésben” nyilvánul meg, miközben nem is lehetne ennél égbekiáltóbb módon téves ez az elnevezés. Ha majd legalább annyit megértesz, hogy a *skandha*²-k a korlátok közé szorított létezés elemei, akkor fogod megérteni a *Deva Chan* egyik feltételét is, amely most olyannyira elfogadhatatlan kilátást jelent számodra. És a következtetéseid (t.i. hogy a felsőbb osztályok jóléte és kellemes élete a jobb karmájuknak köszönhető) általánosságban véve sem teljesen helyesek. Van egyfajta eudoemonisztikus³ felhangjuk, ami aligha egyeztethető össze a karmikus törvénnyel, mivel az ilyen „jólét és kellemes élet” többnyire inkább egy újabb adag és súlyos karma okozójának tekinthető, mint az utóbbi következményének. Még „általános szabályként” is azt mondhatjuk, a szegénység és az alávetett élethelyzet kevesebb nyomorúságot eredményez, mint a gazdagság és az előkelő származás - de erről majd később. Válaszaim már megint egy kötet formáját kezdik öltetni, nem pedig egy rendes levélét. „Új könyvet írni, vagy cikket a *Theosophist*-nak?” Nos, nem gondolod, hogy (mivel arra törekszel, hogy nemcsak a *legtöbbeket*, hanem a *legföggönyabb* elméket is elérd) jobb lenne, ha az előbbit is megírnád az utóbbi mellett? Az *Esoteric Buddhism*⁴-ban – ami egyébként kiváló cím – megírhatnál olyan gondolatokat, amelyek folytatásai vagy kiegészítései lennének a *Theosophist*-ban

¹ A *Dharmakaya* állapot nagyon leegyszerűsítve talán „megdicsőült spirituális lét”-et, „boldogság köntöst” jelent. Azt mondják, hogy az ötödik beavatáskor az adeptus által választható 7 további út között ez a *Trykayas*-nak nevezett hármasság egyike, mégpedig a leginkább spirituális, a Nirvana-hoz legközelebb vivő (magára ölthető köntösök egyike. (A másik kettő: a *Nirmanakaya* és a *Shambhogakaya* köntös.) Más megközelítésben e tudatállapotban az ember a buddhi sík legmagasabb alsíkján tudatos. Ritka alkalmakkor egy magasan képzett jogi vagy beavatott jóga-transz állapotban (szamádhi) rövid időre megtapasztalhatja ezt a tudatállapotot. De ha valaki teljesen átadja magát neki, minden kapcsolata megszakad az alsóbb világokkal, és (szabály szerint) többé nem térhet azokba vissza. (A ford.)

² A *skandha*-król bővebben lásd a XVI. Levél erről szóló bekezdését a 133. oldalon. (A ford.)

³ Etikai tan, mely szerint az erkölcsös tettek valódi értéke boldogság-teremtő képességükkel mérhető. (A ford.)

⁴ Sinnett úr végül valóban ezen a címen adta ki híressé vált, a Mesterek levelei alapján megírt könyvét. (A ford.)

megjelenteknek, tehát egy rendszerezett, átgondolt kifejtését mindannak, ami a *Theosophist*-ban kiragadott részletekként a *Fragments*-ekben megjelent és ezután fog megjelenni. Nagyon szeretném – M. miatt is –, hogy a *Theosophist* a lehető legnagyobb sikert érje el; hogy Angliában jobban ismerjék, mint most. Új könyved a nyugati közönség legműveltebb, gondolkodó részének figyelmét – szinte biztosan – ráirányítja (például) az „*Esoteric Buddhism*” társ-orgánumára –, ami nagy hasznára válna annak, és mindkettő kölcsönösen segíthetné a másikat. Ne kerülje el a figyelmedet Lillie „*Buddha and Early Buddhism*¹” című műve, amikor a könyved írod. Tévedéseinek, megalapozatlan feltételezéseinek, a tények, sőt szanszkrit és páli szavak eltorzításának sokaságával együtt ez a sznobizmussal átitatott kötet mégiscsak nagy sikert aratott a spiritiszták, sőt még a misztikus hajlamú keresztények körében is. Felkérem majd Subba Row²-t vagy H.P.B.-t, hogy írjanak egy rövid értékelést róla, és magam is adok nekik jegyzeteket ehhez, de erről majd egy későbbi levélben. Bőséges anyag áll rendelkezésedre a megjegyzéseim és írásaim alapján. Csak néhányat fejtettél ki a sok téma közül, amelyeket eddig érintettem, és további levelek sorával elmagyaráztam és újra magyaráztam – ahogy most is teszem. Ezekből akárhány új cikket és *Fragments*-et megírhatnál a magazin számára, és még mindig elég – sőt még annál is több – maradna a könyvhöz is. A maradékkal pedig később egy harmadik kötetben lehetne tovább folytatni a sort. Hasznos lenne majd ezt a tervet mindig szem előtt tartani.

A Darjeelinggel kapcsolatos „vad terved”, jó barátom, szubjektív szempontból nem *vad*, hanem egyszerűen kivitelezhetetlen. Még nem jött el az ideje. De energiáid lassan, de biztosan a személyes érintkezés irányába sodornak. Nem mondanám, hogy annyira vágyom rá, mint te, mivel szinte minden nap látlak, ezért alig érdekel a személyes érintkezés; de a te érdekedben, *ha* tehetném, siettetném ezt a beszélgetést. Csak hát....? Addig is légy boldog, és tudd, hogy az elmúlt két évben több igazi jót tettél a tiéiddel, mint sok korábbi évben. És – magaddal is.

Egészen biztos vagyok benne, hogy nem rokonszenvezel azzal az önző érzéssel, amely a londoni Társulatot arra készíti, hogy még azt a kis – évi néhány guinea-t – kitevő pénzügyi támogatást is megtagadja az anya Társulattól. A tagok közül ki gondolna arra, hogy visszautasítsa, vagy megpróbálja elkerülni a díjfizetést bármely más társaságnak, klubnak vagy tudományos egyesületnek, amelyhez történetesen tartozik? Hacsak nem az ilyen közöny és önzés teszi lehetővé számukra, hogy kezdettől fogva tétlenül és nyugodtan álljanak, látva ahogy a két indiai odaadja az utolsó rúpiáját (sőt Upasika még az ékszereit is eladja – a Társulat megsegítésére) – miközben sok brit tag sokkal jobban megengedhetné magának a szükséges áldozatot, mint ők. Olcott úr nővére ténylegesen éhezik Amerikában, és a szegény ember, bár annyira szereti őket, mégsem habozott volna 100 rúpiáját a Társulat, vagy pontosabban a *Theosophist* Alapja javára befizetni ahelyett, hogy ezzel segítette volna hat kisgyermeket

¹ Arthur Lillie: *Buddha and Early Buddhism* (Buddha és a korai buddhizmus). A könyv Írója katona volt a brit hadseregben, és később buddhista lett. Könyve elég rossz fogadtatásban részesült a terület szakértőitől. (A ford.)

² T. Subba Row-ról lásd a lábjegyzetet a 91. oldalon. (A ford.)

nevelő nővérét - ha H.P.B. nem ragaszkodott volna ehhez, és M. nem adott volna egy kisebb összeget helyette.

Azonban megmondtam Olcott úrnak, hogy küldje el számodra a szükséges hivatalos felhatalmazást a díjak begyűjtésére, vagy bármilyen más, általad legjobbnak ítélt üzleti megállapodás megkötésére Londonban. De ne feledd, nagyra becsült testvérem, hogy ha a 20-30 rúpiás fizetésért dolgozó szegény hindu hivatalnokoktól elvárják, hogy ugyanekkora díjjal segítsenek a Társulat költségeinek fedezésében, akkor égbekiáltó igazságtalanság teljesen mentesíteni ettől a sokkal tehetősebb londoni tagokat. Tégy *igazságot*, még „ha kő kövön nem marad” is. Mégis, ha engedményekre van szükség a helyi előítéletek miatt, te minden bizonnyal alkalmasabb vagy nálunk, hogy lásd ezeket, és így kellő ismeretükben tárgyalj. Mindenképpen helyezd „jobb alapra a pénzügyi viszonyokat”, mint jelenleg vannak, ha netán a megnyírt „Peling-barány” pénzügyi terheit mérsékelni kellene. Bízom a te bölcsességében barátom, bár neked lenne némi jogod rá, hogy gyorsan fogyjon hited az enyémben, tekintve, hogy milyen nehezen haladnak a Phoenix-tőkealapról¹ szóló tárgyalások. Meg kellett értened, hogy engem - a *Chohan* „laikus tanítványomat” jóváhagyó döntésétől függetlenül – továbbra is kötnek a tavaly óta érvényes korlátozások, és nem alkalmazhatom az érintett felekkel kapcsolatban mindazokat a pszichikai erőket, amelyeket egyébként tudnék. Emellett a pénzzel vagy bármilyen pénzügyi művelettel kapcsolatos szabályaink és korlátozásaink - akár a Szövetségünkön belül, akár azon kívül - rendkívül szigorúak, bizonyos pontokon mondhatni kőbe vésettek. Nagyon óvatosan kell eljárunk - ezért hát a késedelem. De remélem te is úgy gondolsz, hogy azért történt már valami az ügy érdekében.

Igen; „K.H.” valóban „azt akarta, hogy a *Mr. Isaacs*²” ismertetése „megjelenjen a *Theosophist*-ban”, méghozzá az „Occult World”³ írójának tollából, szóval kérlek küldd el a cikket, még mielőtt elindulsz. És az öreg „Sam Ward” kedvéért szeretném, ha *megemlítenék* a „*Pioneer*”-ban. Persze ez nem sokat számít most, hogy már távozol onnan.

Mostmár *Salam*, és minden jót kívánok. Mostanában rendkívül elfoglalt vagyok beavatási előkészületek miatt. Több tanítványom – többek között Gjual Khood – igyekszik eljutni a „túlsó partra”.

Tisztelettel,

K. H.

¹ Miután Sinnett úr szerkesztői állása megszűnt a *Pioneer*-nél (és vele a teozófia megismertetésének lehetősége abban), a Mester megpróbált egy új lap alapításához befektetőket találni, aminek főszerkesztői posztjára Sinnett urat szánta. Ezt a lapot *Phoenix*-nek hívták volna, ám végül a próbálkozások nem jártak sikerrel, és Sinnett úr visszatért Angliába. Lásd az erről szóló leveleket e könyv egy külön fejezetében. (A ford.)

² Francis Marion Crawford regénye, a *Mr. Isaacs* megemlíti a Mestereket, a Társulat alapítóit és magát Sinnett urat is. És az „öreg” Samuel Ward volt az, aki ennek egy példányát eljuttatta Olcott ezredeshez. A levélben említett ismertető a *The Theosophist* 1883. februári számában jelent meg. (A ford.)

³ Az *Occult World* -del kapcsolatban lásd a lábjegyzetet a 70. oldalon. (A ford.)

PRÓBAIDŐSZAK ÉS TANÍTVÁNYSÁG

XXVI. Levél

K.H. Mester bizalmas levele az „Öreg Hölggyel” kapcsolatban. Kézhez véve: Simla, 1881. őszén.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, honnan vagy pontosan mikor írta és hogyan jutott el hozzá, de Sinnett Simlában, 1881. őszén kapta kézhez. (A ford.)

Fájdalmasan tudatában vagyok annak a ténynek, hogy kijelentéseinek szokásos következetlensége – különösen, amikor izgatott – és furcsa modora véleményetek szerint őt üzeneteink felettébb nemkívánatos közvetítőjévé teszi. Mindazonáltal, kedves Testvérek, miután megtudtátok az igazságot; miután kiderült számotokra, hogy ez a kiegyensúlyozatlan elme, beszédjének és gondolatainak látszólagos össze nem illő volta és ideges izgalma – röviden mindaz, ami annyira felkavarja a józan gondolkodású emberek érzelmeit; és azok a furcsa, általuk haragosnak vélt kitörések, amik alaposan próbára teszik tartózkodásról és jó modorról alkotott elképzeléseiket és annyira felháborítanak titeket – nos, miután megtudjátok, hogy mindebből semmi sem az ő hibája, talán egészen más megvilágításban fogjátok látni őt. Annak ellenére, hogy még nem egészen érett meg az idő rá, hogy teljesen beavassalak benneteket a titokba; hogy aligha vagytok még felkészülve rá, hogy megértsétek a nagy Misztériumot, még ha elmondanák is nektek, az óriási igazságtalanság és a már bekövetkezett kár miatt mégis felhatalmazást kaptam arra, hogy bepillantást engedjek nektek a fátyol mögé. Ez az ő állapota szorosan összefügg tibeti okkult kiképzésével, és azzal, hogy egyedül küldték ki a világba, hogy fokozatosan előkészítse az utat mások számára. Majdnem egy évszázadnyi eredménytelen keresés után vezetőinknek ki kellett használniuk az egyetlen lehetőséget, hogy egy *európai* testben működő embert küldjenek ki Európa földjére, hogy összekötő kapocsként szolgáljon azon országok és a mi világunk között. Nem értitek? Persze, hogy nem. De hadd kérjem, hogy idézzétek fel, mit próbált elmagyarázni nektek, amit ti elég jól fel is fogtatok ebből, nevezetesen a *teljes* emberi lényt alkotó hét princípiumról szóló tant. Nos - hacsak nem az "ötödik kör" beavatottja -, egyetlen férfi vagy nő sem hagyhatja el *Bod-Las*¹ területét, és nem térhet vissza a külső világba a maga teljességében - ha szabad így megfogalmaznom. Hét „holdja” közül legalább az egyiknek hátra kell maradnia, két okból: az első, hogy szükséges összekötő kapocsként, átviteli vezetékként szolgáljon közöttünk; a második, hogy ez a legjobb biztosítéka annak, hogy bizonyos dolgok soha ne kerüljenek a nyilvánosság elé. Ő sem kivétel a szabály alól, és láttál már erre egy másik példát is – egy rendkívüli intellektussal bíró férfit –, akinek az egyik „bőrét” szintén hátra kellett hagynia; őt is felettébb különösnek tartják. A fennmaradó *hat* viselkedése és állapota az illető

¹ A *Bod-Las* ezzel a (latin betűs) írásmóddal ismeretlen szó. A szöveggörnyezet alapján vélhetően Tibetet jelenti. (A ford.)

veleszületett tulajdonságaitól, pszicho-fiziológiai sajátosságaitól függ, különösen azoktól az személyes sajátosságoktól, amelyeket a modern tudomány „atavizmusnak”¹ nevez. Kívánságom szerint M. testvérem, ha még emlékszel, egy bizonyos ajánlatot tett neked rajta keresztül. Csak el kellett volna fogadnod, és bármikor, amikor csak akartad volna, egy órára vagy több időre rendelkezésedre állt volna az igazi „*baitchooly*”² hogy társaloghass vele, ahelyett a pszichológiai nyomorék helyett, akivel általában most meg kell elégedned. A tegnapi nap az ő³ hibája volt. Nem kellett volna H.P.B.-t küldenie azzal a feladattal, hogy átadja az üzenetet Sinnett úrnak abban az állapotban, amilyenben volt. De őt tenni felelőssé tisztán fiziológiai jellegű izgatott állapotáért, és engedni, hogy lássa arcotokon a megvető mosolyt – *kifejezetten bűnös* cselekedett volt. Bocsássatok meg nekem, Testvérem és drága Uraim, őszinte szavaimért. Csak azzal összhangban cselekszem, amit ti kértetek tőlem a leveledben. Fáradságot nem kímélve igyekeztem „felfedezni a valódi szellemiséget és jelentést” mindabban, ami Sinnett úr szobájában elhangzik és megtörténik; és bár nincs jogom „elítélni” Önöket – mivel nem voltak tudatában a dolgok valódi állapotának –, ám csak határozottan helyteleníteni tudom azt, ami – bármennyire is kifinomult legyen is külsőleg még egészen hétköznapi körülmények között is – mégis *kegyetlenség* volt. *Buss*⁴!

XXVII. Levél

Kézhez véve: Simla, 1881. őszén.

Ezt a levelet K.H. mester írta Sinnett úrnak. nem tudjuk honnan és mikor küldte, sem azt, hogy milyen módon kapta meg, de a címzetthez Simlában, 1881. őszén érkezett meg. (*A ford.*)

Előre láttam, ami most történik. Bombayi levelemben azt tanácsoltam, hogy légy körültekintő azzal kapcsolatban, hogy mit engedsz S.M.⁵-nek megtudni + és saját maga médiumitását illetően, és azt javasoltam, hogy csak a lényegét add tolmácsolj neki abból, amit mondtam. Amikor Allahabadban téged figyelve láttam, hogy ehelyett bőséges kivonatokat adtál át neki a levelemből, ismét láttam a veszélyt, de több okból sem avatkoztam közbe. Az egyik az, hogy úgy hiszem, elérkezett az idő, amikor a társadalmi és erkölcsi biztonság megköveteli, hogy a Teoz. Társ. valamelyik tagja kimondja az igazságot, még akkor is, ha az egész Himalája ráomlik ezért. A csúnya igazság leleplezését azonban a legnagyobb

¹ Az atavizmus élő szervezeteknél megfigyelhető tulajdonság. Olyan szunnyadó jellegzetességek újra megjelenését takarja, amik az élőlényben – sőt már több korábbi generációjában – eddig nem mutatkoztak, mégis ismét felszínre törnek benne. (*A ford.*)

² Ennek a kifejezésnek a fordítása (Charles J. Ryan szerint) kb. „teljes, igaz valójában megmutakozó ember”. (*A ford.*)

³ Értsd: M. Mester. (*A ford.*)

⁴ *Buss*: a Mester által használt kifejezés. Jelentése kb.: „Elég, ennyi volt (egyelőre).” (*A ford.*)

⁵ Stainton Moses. Bővebben róla lásd a lábjegyzetet az 59. oldalon. az ő „szellemi vezetője” volt a ‘+’-al jelzett entitás. (*A ford.*)

diszkrécióval és óvatossággal kell elvégezni; és látom, hogy ahelyett, hogy barátokat és támogatókat szereznétek a filiszteusok táborában – akár az Óceánokon innen, akár azon túl – , sokan közületek (téged is beleértve) csak ellenségeket szereztek azzal, hogy túl sokra értékelték engem és a személyes véleményemet. Az utóbbi oldalon már nagy az ingerültség, és hamarosan fogod látni ennek villámain a *Light* magazinban, meg más helyeken; és bizony „*el fogjuk veszíteni S.M.-t*”. A bőkezűen átadott kivonatok megtették a magukét, hiszen tényleg azok voltak – túl bőségesek. Semmilyen emberi vagy emberfeletti erő nem képes felnyitni S.M. szemét – haszontalan volt *kikényszeríteni*, hogy felnyíljanak. Ami az óceán itteni oldalát illeti – a helyzet még rosszabb. A Simla-i jó emberekre a metaforák nem igazán hatnak, és az allegória nem tapad jobban a bőrhöz, mint a víz egy lúd tollaihoz. Különben is – senki sem szereti, ha azt mondják neki, hogy „rossz szaga van”, és egy túlságosan is mély pszichológiai jelentéssel bíró megjegyzésből formált *vicc* mostanra már felmérhetetlen károkat okozott ott, ahol pedig egyébként a S.E.T.S.¹ talán számos új hívet tudott volna verbuválni az ügyünknek... De már megint eltértem a levél témájától. A legerősebb kifogás ellenem az a tény, hogy a kijelentésem (a) egyfajta felszólítást jelent S.M.-nek, bizonyítsa be, hogy + egy „Szellem” - (b) barátunk súlyosan elítél, amiért én + -t *hazugnak* állítom be. Nos, magyarázattal szolgálhatok, de mentegetőzni nem fogok. Természetesen mindkettőt komolyan gondoltam; csak hogy *neked* írtam, aki tőlem az információt kérte, semmiképpen sem *neki*. Nem bizonyította az állítását, és nem is vártam, hogy bebizonyítsa, még ha úgy gondolná is, hogy képes rá. Hiszen amit mond, az teljes mértékben a saját személyes állításain alapul, amiket a saját benyomásaiba vetett rendíthetetlen hitére alapoz. Nekem viszont könnyű lenne bebizonyítani, hogy + egyáltalában nem valamiféle testetlen „Szellem” - ha nem lennének nagyon nyomós okaim rá, hogy jelenleg ne tegyem. Nagyon gondosan fogalmaztam meg a leveletem, így miközben bepillantást engedtem neked az igazságba, a legvilágosabban rámutattam, hogy nincs jogom elárulni „egy *Testvér* titkait”. De, drága jó barátom, soha nem mondtam neked egyetlen szóval sem, hogy ki és mi ő. Azt talán tényleg javasoltam, hogy ítéld meg + -t az állítólagos írásai alapján, mert - mivel ebben szerencsésebbek, mint Jób -, az „ellenségeink” mind „könyveket írnak”. Előszeretettel diktálnak inspiráló evangéliumokat, amikben leleplezhetővé válnak – saját retorikájuk árulkodó jelei miatt. És a + -nak tulajdonított összes művet ismerő, legintellektuálisabb spiritiszták közül ugyan ki merné tagadni, hogy azokat - néhány igazán figyelemre méltó oldaltól eltekintve - maga S. M. is megírhatta volna, sőt még sokkal jobban is? Biztosíthatlak afelől, hogy egyetlen intelligens, okos és igazmondó médiumnak sincs szüksége „ihletre” egy testetlen „Szellemtől”. Az igazság megállja a helyét Istenek vagy Szellemek ihletése nélkül, sőt, mi több – mindazok ellenében is; mert az ilyen „angyalok” általában csak hazugságokat sutognak, és gyarapítják a babonák tömkelegét.

Az ilyen apró kellemetlenségek miatt kell tartózkodnom a C.C. Massey által kérték teljesítésétől. Nem fogom igénybe venni a „tekintélyét”, sem teljesíteni a „vágát”, és a leghatározottabban megtagadom, hogy „közöljem a titkát”, mivel az olyan természetű, hogy

¹ A *Simla Eclectic Theosophical Society* rövidítése. Bővebben erről lásd a lábjegyzetet a 85. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

bár akadályozza az adeptussá válásban, de semmi köze sincs személyes tulajdonságaihoz. Ez a közlés ismét neked szólt, válaszként a meglepett kérdésedre, hogy lehetnek-e akadályai a vele való kommunikációnak és annak, hogy *elvezessék* őt a Fényhez, de soha nem szántam az ő fülének. Lehet, hogy van egy-két lap az életében, amelyet a legszívesebben kitépne; de elvhű és hűséges ösztöne mindig kijelöli a követendő utat neki, és messze fölé helyezi sok olyan embernek, akik csak azért maradtak erényesek és tiszták, mert soha nem tapasztalták meg, mi az a kísértés. Így hát szíves engedelmeddel tartózkodom ettől. A jövőben, kedves barátom, teljesen a filozófiára kell szorítkoznunk, és kerülnünk kell a családi ügyeket. A családi szekrényekben lévő csontvázak ügyeibe belekeveredni, kitüntetett és kedves barátom, időnként még annál is veszélyesebb dolog, mint - piszkos turbánokéba. És ne nyugtalankodjon túlságosan érzékeny szíved, ne képzeld azt, hogy egyetlen itt mondott szavam is szemrehányást jelentene. Mi, félvad ázsiaiak, az embert indítékai alapján ítéljük meg, és a tiéd mindenben őszinték és jószándékúak voltak. De ne feledd, hogy egy kemény iskolába jársz, és most egy olyan világgal van dolgod, amely teljesen más, mint a tiéd. Különösen azt tartsd észben, hogy a legkisebb *okot* - bármennyire is az illető tudtán kívüli legyen is, és bármilyen szándékkal hozzák létre azt -, sem lehet meg nem történtté tenni, vagy következményeit kibontakozásukban megállítani – még milliányi isten, démon és ember együttes erőfeszítésével sem. Ezért nem szabad túl szigorúnak tartanod, amikor azt mondom, hogy mindannyian többé-kevésbé meggondolatlanok voltatok, ha nem is tapintatlanok – az utóbbi jelző mindeddig csak egyetlen tagra volt érvényes. Ebből eredően talán azt is látni fogod, hogy H. Steel Olcott hibái és baklövésai nem is olyan súlyosak, mint amilyenek elsőre tűntek, hiszen még a világ dolgaiban nála sokkal felkészültebb és jártasabb angolok is ugyanúgy hajlamosak hibázni. Mert bizony hibáztatok, egyénileg és csoportként is, amint az a nagyon közeli jövőben nyilvánvalóvá is válik; és a Társulat vezetése, sikeres működése ennek eredményeként sokkal nehezebbnek bizonyul majd a te esetedben, mivel közületek senki sem olyan kész elismerni, hogy hibázott, és nem is vagytok olyan készségesek abban, hogy megfogadjátok a felkínált tanácsot, mint Olcott, bár azok minden esetben a közelgő események *előre látásán* alapulnak, még akkor is, ha azokat olyan kifejezésekkel jósolják meg, amelyek nem mindig méltóak egy adeptus „színvonalához” – vagyis inkább ahhoz, amilyen ez *szerintetek illene*, hogy legyen.

Elmondhatod Massey-nek, mit írtam most róla, és a megadott okokat. És felolvashatod ezt a levelet Hume úrnak, – bár én nem tanácsolnám. De igen komolyan figyelmeztetlek, hogy nagyobb körültekintéssel kell eljárnotok, mint eddig bármikor. A tiszta szándékoktól függetlenül a *Chohan* egy napon talán csak az eredményeket fogja fontolóra venni, és az események olyan végzetes fordulattal fenyegetnek, amik túl súlyosak ahhoz, figyelmen kívül hagyja őket. Folyamatos nyomást kellene gyakorolni a S.E.S¹. tagjaira, hogy tartsák féken a nyelvüket és a lelkesedésüket. Még ezzel együtt is egyre nagyobb aggodalom tapasztalható a közvéleményben e Társulatotokkal kapcsolatban, és hamarosan felszólíthatnak, hogy

¹ A *Simla Eclectic Theosophical Society*-re hivatkozó rövidítés.

világosabban nyilvánítsátok ki álláspontotokat. Hamarosan három hónapra magatokra kell hagynom titeket¹. Hogy ez októberben vagy januárban kezdődik-e meg, az a Társulattól és fejlődésének adott lendülettől függ majd.

Személyesen leköteleznél vele, ha lennél kedves megvizsgálni a Padsah² által írt verset, és elmondanád a véleményedet róla. Úgy vélem, túl hosszú a *Theosophist*-ban megjelentetéshez, és irodalmi kiválósága sem indokolja ezt. A döntést azonban a te legjobb belátásodra bízom. Fontosnak tartom, hogy a *Theosophist* idén sikeresebb legyen, mint eddig volt. A *Grand Inquisitor*³ lefordításának javaslata tőlem ered; mert a szerző, akire már írása közben is a Halál keze nehezedett, a Jézus Társaságának⁴ valaha született legerőteljesebb és legigazságosabb leírását adta. Hatalmas tanulság rejlik benne sokak számára, sőt, még neked is hasznodra válhat.

Kedves barátom, ne lepődj meg, ha azt mondom, hogy valóban fáradtnak és elkeseredettnak érzem magam a kilátások láttán. Attól tartok, soha nem lesz türelmed kívárni a napot, amikor végre engedélyt kapok, hogy teljesítsem kívánságodat. Réges-régen népünk elkezdett bizonyos szabályokat megalkotni, amelyeket élete során követni akart. Mindezek a szabályok mára *törvényekké* váltak. Elődeinknek maguknak kellett megtanulniuk mindent, amit tudnak, csak az alapokat rakták le számukra. Felajánljuk, hogy lerakjuk neked is ezeket az alapokat, ám te csak a teljes, birtokba vételre kész építményt fogadod el. Ne vádolj közömbösséggel vagy hanyagsággal, amikor napokig nem kapsz választ tőlem. Nagyon gyakran nincs mit mondanom, mert olyan kérdéseket teszel fel, amelyekre nincs jogom választ adni.

De itt be kell fejeznem, mivel az időm korlátozott, és van pár más dolgom is.

Őszinte híved,

K.H.

Szörnyű ebben a házban a házban a brandy-kipárolgással terhes légkör.

XXVIII. Levél

K.H.-tól A.O. Hume-nak, nagyjából a végső szakítás idején. (1881?)

¹ K.H. Mester az 1881. októbertől decemberig tartó időszakot elvonultan (szamárdhiban) töltötte. (*A ford.*)

² Sorabji Jamaszji Padshah, a Teozófiai Társulat egy korai tagja és kezdetben odaadó munkása is volt. Egy időben K.H. Mester figyelmét is magára vonta, aki írt is neki bátorító szavakat. Idővel azonban ez önteltté és arrogánssá tette más tagok és a Társulat ügyei iránt, és erkölcsileg nehezen védhető lépéseket tett (egy ilyen volt pl. hogy állította magáról, K.H. Mester tanítványa, ami nem volt igaz). Végül néhány év elmúltával el is vesztette érdeklődését a teozófia iránt és nem tudni, hogyan alakult tovább a sorsa. (*A ford.*)

³ Ez egy „példabeszéd” Dosztojevszkij A Karamazov testvérek c. regényéből. (*A ford.*)

⁴ Más (talán jobban ismert) néven a Jezsuita rend. (*A ford.*)

Ezt a levelet K.H. Mester írta Hume úrnak. Gyakorlatilag semmit nem tudunk születésének körülményeiről, vagy hogy miként került át Sinnethez. A levél kézhez vételének pontos dátuma sem ismert, de jóval korábbi lehet, mint a Sinnett úr által fentebb jelzett, mert az V. Levélhez csatolva találták meg, ami 1880. decemberi. A fenti bejegyzésében jelzett „végső szakítás” sem ekkoriban, csak jóval később következett be, bár a levélben írtak alapján Sinnett joggal gondolhatta így. Maga a levél egyébként válasz Hume úr azon levelére, amit a Mester első, neki írt levelére küldött. (A ford.)

Kedves Uram!

Ha levelezésünkéből semmi más eredmény nem származott, mint hogy ismét bebizonyította, lényegében mennyire ellentétesek a két kultúra – az angol és a hindu – nézőpontjai, ez a levélváltás már nem volt hiábavaló. Hamarabb összekeverhető az olaj a vízzel, minthogy egy angol – bármennyire is intelligens, nemes lelkű és őszinte –, magába szívja akár csak az exoterikus hindu gondolkodást is, nemhogy annak ezoterikus szellemét. Ez természetesen mosolyt fog csalni az arcára. Azt fogja mondani: „Vártam ezt.” Legyen így. De ha így is van, az nem mutat többet, mint egy gondolkodó és jó megfigyelő ember éleslátását, aki ösztönösen előre látott egy olyan eseményt, amelyet a saját hozzáállása szükségképpen ki fog váltani...

Meg kell bocsájtania nekem, hogy kertelés nélkül és őszintén vagyok kénytelen beszélni hosszú leveléről. Bármilyen meggyőző a logikája, nemes is némelyik gondolata, elszántak is törekvései, mégis, amint itt fekszik előttem, levele hű visszatükröződése e kor szellemének, amely ellen egész életünkben harcoltunk! Legjobb esetben is egy, az exoterikus világ dolgaiban pallérozott, éles elmének a sikertelen kísérlete arra, hogy rávilágítson és ítéletet mondjon olyan élet- és gondolkodásmódokról, amelyekben járatlan, hiszen ezek egy egészen más világhoz tartoznak, mint amivel Önnek dolga van. Ön nem a kicsinyes hiúságok embere. Önnek nyugodtan mondhatom: „Kedves barátom, mindezekről eltekintve tanulmányozza levelét pártatlanul; mérlegelje így némelyik mondatát, és egészében véve nem lesz büszke rájuk.” Akár teljesen megérti majd valaha is, akár félreérti indítékaimat, az igazi okokat, amelyek miatt jelenleg nem kívánom folytatni a levelezést Önnel, mégis biztos vagyok benne, hogy egy napon beismeri majd, hogy ez a legutóbbi levele, amelyet nemes alázat, „gyengeségek és kudarcok, hiányosságok és butaságok” beismerésének álcája takar, – kétségtelenül az Ön számára teljesen rejtetten, de – a kevélység emlékműve. Annak a gőgös és parancsoló szellemnek az erőteljes visszhangja, amely minden angol szívének mélyén ott lappang. Jelenlegi lelkiállapotában - valószínűleg még e válasz elolvasása után is - aligha fogja észrevenni, hogy nemcsak, hogy teljesen elkerülte a figyelmét az a szellemiség, amelyben utolsó levelemet írtam Önnek, hanem némely esetben még annak nyilvánvaló köznapi értelmét sem fogta fel. Egyetlen, mindennek felett álló gondolat foglalkoztatta: és mivel nem talált rá közvetlen választ a soraimban, mielőtt időt szánt volna rá, hogy átgondolja és felismerje válaszom általános, ha nem is személyesen Önre szabott értelmét, inkább leült, és levelében rögtön azzal vádolt meg, hogy követ adtam, amikor pedig kenyeret kért! Nem kell, hogy „jogász” legyen valaki ebben vagy bármely korábbi életben ahhoz, hogy egyszerű tényeket soroljon fel. Nincs szükség arra, hogy „a rosszat jobb ügynek tüntesse fel”, amikor az

igazság olyan egyszerű és olyan könnyen elmondható. A megjegyzésemet - miszerint „azt az álláspontot adja elő, hogy hacsak a misztikus tudásban jártas ember nem pazarol energiát az Ön születőben levő Társulatára¹ stb.” – magára alkalmazta, holott soha nem így értettem. Azoknak az elvárásaira utaltam vele, akik esetleg csatlakozni kívánnának ehhez a Társulathoz bizonyos, előre meghatározott feltételek teljesülése esetén, amelyekhez Ön és Sinnett úr szigorúan ragaszkodott. A levél egésze kettejüknek szólt, és ez a bizonyos mondat általánosságban mindenkire vonatkozott.

Azt írja, hogy „bizonyos mértékig félreértette az álláspontomat”, és hogy én „egyértelműen félreértettem” Önt. Ez annyira nyilvánvalóan téves, hogy elegendő, ha egyetlen bekezdést idézek a leveléből annak bizonyítására, hogy Ön az, aki teljesen „félreértette az álláspontomat”, és „egyértelműen félreértett engem”. Milyen más módon lenne magyarázható az a téves általános benyomás, ami arra készteti, hogy visszautasítsa az elképzelést, miszerint valaha is álmodott egy „iskola” létrehozásáról (ahogy a javasolt „angol-indiai Társulatot” nevezi) – mondván: „ez nem az én Társulatom... Úgy hittem, hogy az Ön és vezetőinek óhaja az, hogy ez a Társulat megalakuljon, és hogy én vezető szerepet vállaljak ebben.” Amire én azt válaszoltam, hogy habár mindig törekedtünk rá, hogy a nyugati kontinensen a legműveltebb osztályok körében az *Egyetemes Testvériség* előfutáráként létrehozzunk Teoz. Társ.-„ágakat”, de az Önök esetében ez nem így volt. Mi (a vezetőink és én) teljes mértékben elutasítjuk azt az elképzelést, hogy (bármennyire is szeretnénk) egy, az angol-indiai Társulatban testet öltött szervezetben reménykedtünk volna. A fajaink közötti testvériségre irányuló vágyunk nem talált visszhangra Önöknél – sőt, kezdettől fogva lefitymálták azt –, így reménytelenként feladtuk a dolgot, még mielőtt Sinnett úr első levelét megkaptam volna. Részéről és kezdettől fogva az volt az elképzelés, hogy elősegítse egyfajta klub vagy „mágia iskola” létrehozását. Ez tehát nem a *mi* „javaslatunk” volt, és nem mi voltunk „az elképzelés megformálói”. De akkor miért igyekeznek ennyire úgy beállítani a dolgot, hogy mi hibáztunk? B². asszony volt az – nem mi –, akinek fejéből kipattant az ötlet; és Sinnett úr volt az, aki felkarolta. Annak ellenére, hogy Sinnett úr őszintén és becsületesen beismerte, hogy nem azonosul az anyatársulat alapgondolatával az *Egyetemes Testvériségről*, hanem a célja csupán az okkult tudományok tanulmányozása volt. Ez egy olyan beismerés, aminek azonnal véget kellett volna vetnie minden további unszolásnak B. asszony részéről, mégis, először sikerült megszereznie a közvetlen feljebbvalója beleegyezését – aki bizony nagyon vonakodott ettől -, majd az én együttműködésem ígéretét is – már amennyi tőlem telik. Végül a közbenjárásomnak köszönhetően megszerezte a fő vezetőnk hozzájárulását, akinek ehhez bemutattam az első levelet is, amellyel Ön megtisztelt. De kérem, tartsa észben, hogy ezt a hozzájárulást ő csakis azzal a kifejezett és megváltoztathatatlan feltétellel adta meg, hogy az új Társulatot az *Egyetemes Testvériség* egyik szerveződéseként kell megalapítani, és tagjai közül néhány kiválasztott személy – *amennyiben úgy döntenek, hogy alávetik magukat a mi feltételeinknek* ahelyett, hogy *ők diktálnák a sajátjaikat* –, megkezdheti az okkult tudományok

¹ A már sokszor hivatkozott *Simla Eclectic Theosophical Society*-ről van szó. (A ford.)

² Blavaskyné. (A ford.)

tanulmányozását egy „Testvér” írásos irányítása szerint. De egy „mágus keltető” gondolata soha, még álmunkban sem jutott volna eszünkbe. Egy olyan szervezet, amelyet Sinnett úr és Ön felvázolt, elképzelhetetlen lenne európaiak számára; sőt, ilyesmi még Indiában is szinte lehetetlenné vált – hacsak nem hajlandó valaki Himalája gleccserei között 5-6000 méteres magasságba felmászni. Európa legnagyobb és legígéretesebb ilyen iskolája - az utolsó kísérlet ebben az irányban - Londonban vallott kudarcot, mintegy 20 évvel ezelőtt. Ez a mágia gyakorlati oktatásának titkos iskolája volt, amelyet egy klub fedésében alapított egy tucat lelkes rajongó Lord Lytton apjának vezetésével. Erre a célra összegyűjtötte a leglelkesebb és leginkább vállalkozó szellemű érdeklődőket, valamint a mesmerizmus és a „szertartásos mágia” legkiválóbb tudósait, mint például Eliphas Lévi¹, Regazzoni² és a kopt Zergvan-Bey. Mégis, a mérgező londoni szellemi közegben a „Klub” korai véget ért. Körülbelül féltucat alkalommal látogattam meg, és az első pillanattól kezdve éreztem, hogy nincs és nem is lehet benne semmi komoly lehetőség. Ugyanez az oka annak is, amiért az angol Társulat gyakorlatilag egy lépést sem halad előre. Csak névleg tartoznak az *Egyetemes Testvériséghez*, de legjobb esetben is inkább a kvietizmus³ vonzza őket - a lélek teljes bénultsága felé. Rendkívül önzőek a törekvéseikben, és csak az önzésük jutalmára számíthatnak.

A levelezést sem *mi* kezdtük erről a témáról. Sinnett úr volt az, aki saját kezdeményezésére két hosszú levelet küldött egy „Testvérnek”, még mielőtt B. asszony bármelyikünkötől engedélyt vagy ígéretet kapott volna a válaszadásra, vagy tudta volna, hogy melyikünknek adja át a levelet. Mivel B. asszony saját mestere kereken elutasította a levelezést, hát hozzám fordult. Az iránta érzett megbecsülés miatt engedtem kérésének, sőt még abba is beleegyeztem, hogy megadja Önöknek tibeti misztikus nevemet, és – ekkor válaszoltam barátunk levelére. Aztán jött az Öné – ugyanilyen váratlanul. Még a nevemet sem tudta! De az első levele annyira őszinte volt, a szelleme annyira ígéretes, a közjó érdekében megnyíló lehetőségek annyira komolynak tűntek, hogy ha nem kiáltottam „Heurékát” az olvasása után, és nem hajítottam rögtön a bokrok közé Diogenész-lámpásomat⁴, az csak azért volt, mert túl jól ismertem az ember – és bocsánat, hogy ezt mondom, a nyugati ember - természetét. De mivel nem tudtam lebecsülni a levél fontosságát, megmutattam tiszteletreméltó Főnökünknek. Tőle azonban csak arra kaptam engedélyt, hogy ideiglenesen levelezhessek Önnel azért, hogy egészében előadja mondandóját, még mielőtt bármilyen konkrét ígéretet tennék. Nem vagyunk istenek, és még a mi főnökeink is – *reménykednek*. Az emberi természet kifürkészhetetlen, és az Öné

¹ Róla lásd a 149. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

² Antonio Regazzoni 1870-ben történt haláláig a korabeli Európa egyik ismert, erős delejezési képességekkel és komoly okkult tudással bíró, számos, a jelenlévőket megdöbbenő jelenséget bemutató személye volt. Blavastkyné is elismerően ír róla *Isis Unveiled* c. könyvében. (A ford.)

³ A kvietizmus (*Qietism*) a kereszténység egy XVII. században megjelent irányzata. Követői kb. azt vallották, hogy az ember jobb, ha nem tesz életében semmit, mert bármilyen helyzetben is van, az Isten akarata, és nem szabad ennek megváltoztatására törekedni - inkább adja át magát a csendes elmélkedésnek Istenről. (A ford.)

⁴ Utalás a Diogenészről ránk maradt anekdoták egyikére. E szerint fényes nappal egy égő lámpással járta a város utcáit, azt kiabálva „Embert keresek!” - Igaz Embert értve ez alatt. Ugyanezzel a céllal máskor elkiáltotta magát a piactéren, hogy „Hé, emberek!”. Majd a köréje sereglőket bottal kergette szét mondván, hogy ő Embereket szőlított, nem efféléket. (A ford.)

talán még inkább az, mint bárki másé, akit ismerek. A legutóbbi felajánlkozása, ha nem is épp egy egész világgal felérő kinyilatkoztatás, de azért nagyon hasznos kiegészítése volt a nyugati jellemről, különösen a modern, fejlett intellektussal bíró angolszászok személyiségjegyeiről összegyűjtött megfigyeléseimnek. De ez valóban komoly tanulság tudna lenni B. asszony számára, aki nem látta előre ezt, és különböző okokból jobb is, hogy ez így volt, mert lerombolhatná a saját megfigyelőképességébe vetett bizalmát és hitét. Többek között bebizonyíthatná számára, hogy ugyanúgy tévedett Sinnett úr hozzáállásával kapcsolatban ebben a kérdésben, mint az Ön esetében; és hogy én, akinek vele ellentétben soha nem adatott meg a kiváltság, hogy személyesen találkozzunk, mégis nála sokkal jobban ismertem Önt. Határozottan megjósoltam neki a levelét. Ahelyett, hogy elfogadta volna, hogy talán semmi sem lesz a Társulattól, ő bármilyen feltételeket hajlandó volt elfogadni, majd később próbálkozott volna meg azok alakításával. Figyelmeztettem, hogy Ön nem olyan ember, aki a sajátján kívül bármilyen más játékszabálynak alávetné magát; vagy akár egy lépést is tenne egy szervezet megalapítása irányában – legyen az bármilyen nemes és nagyszerű is –, hacsak nem kap már előtte olyan bizonyítékokat, amelyeket általában csak azoknak adunk, akik éveken át tartó próbák teljesítése során teljes mértékben megbízhatónak bizonyultak. Fellázadt a gondolat ellen, és biztosított engem, hogy ha én csak egyetlen megcáfolhatatlan bizonyítékot adnék Önnek az okkult erőkről, Önt ez meggyőzné, míg Sinnett urat soha. És most, hogy mindketten kaptak ilyen bizonyítékokat, mi lett az eredmény? Míg Sinnett úr hisz ezek valódiságában – és soha nem fogja megbánni ezt –, Ön hagyta, hogy elméjét fokozatosan eltöltsék az alattomos kétségek és a legsértőbb gyanúsítások. Ha lenne olyan jó, és felidézné az első, Jhelumból küldött rövid üzenetemet, meg fogja érteni, mire utaltam benne, amikor azt mondtam, egyszer csak azt fogja észrevenni, hogy megmérgezték az elméjét. Akkor is félreértett engem, ahogy azóta is; mert abban nem Olcott ezredes Bombay Gazette-ben megjelent levelére¹ utaltam, hanem az Ön saját lelkiállapotára. Tévedtem? Ön nemcsak kételkedik a „bross jelenség” hitelességében – hanem kifejezetten tagadja is azt. Azt mondja B. asszonynak, hogy ő azok egyike lehet, akik hiszik, hogy nemtelen eszközöket is igazolhatnak nemes célok, majd – ahelyett, hogy olyan megvetéssel sújtaná, amelyet egy Önhöz hasonló, nemes erkölcsi elveket valló emberben az ilyen tett biztosan felébreszt –, biztosítja őt rendíthetetlen barátságáról. Még a nekem írt levele is tele van ugyanezzel a gyanakvó szellemmel, és azzal, hogy amit soha nem bocsátana meg magának – a megtévesztés bűnét –, mégis megpróbálja elhitetni magával, hogy bocsánatosnak tartja egy másik emberben. Kedves Uram, ezek furcsa ellentmondások! Miután megtisztelt ilyen felbecsülhetetlen értékű erkölcsi gondolatokkal, tanácsokkal és valóban nemes érzésekkel, talán megengedi nekem, hogy most a magam részéről az Igazság egy alázatos apostolaként egy jelentéktelen hindu gondolatait osszam meg Önnel erről a kérdésről. Mivel az ember szabad akarattal született és értelemmel felruházott teremtmény, akárhonnan eredjen a jóról és a rosszról alkotott összes fogalma, *önmagában* nem képvisel semmilyen határozott erkölcsi eszményt. Az erkölcs fogalma általában mindenekelőtt a célra vagy indíttokra vonatkozik, és csak ez után a cselekvés

¹ Lásd erről a IV. Levél elején a fordítói bevezetőt. (A ford.)

eszközeire vagy módjaira. Tehát mi, ha nem tekintünk - és soha nem tennénk így - erkölcsös embernek valakit, aki (egy híres vallási cselszövő szabályait követve) nemtelen eszközöket használ egy nemes cél érdekében, vajon mennyivel kevésbé tekintenénk erkölcsösnek azt, aki látszólag jó és nemes eszközöket használ egy határozottan gonosz vagy megvetendő cél érdekében? És az Ön logikája szerint - miután bevallotta erre vonatkozó gyanúját -, B. asszonyt az első kategóriába, engem pedig a másodikba kell helyeznie. Hiszen miközben B. asszonynak megadja az ártatlanság vélelmét, velem kapcsolatban nem vesződik efféle felesleges óvatossággal, hanem kategorikusan megvádol azzal, hogy egész rendszert építettem fel azért, hogy embereket csapjak be. A levelemben használt, „a kormányzatunk helyeslésére” vonatkozó érvemet, Ön „igen csekély értékű késztetésnek” nevezi; majd ehhez hozzácsapja még a következő lesújtó és kíméletlen vádat is: „Ön valójában nem is kívánja az (angol-indiai Társulat) működését... Csupán *csalinak szánja honfitárs testvérei számára. Tudja, hogy csak színlelés lesz*, de kellően hasonlítani fog egy igazira” stb. stb. Ez közvetlen és szándékolt vádaskodás. Bűnösnek találtattam egy gonosz, aljas cél alantas és megvetendő eszközökkel megvalósítására törekvésben azzal, hogy *hamis látszatot keltek*.

Vajon e vádak megfogalmazásakor egyszer is megállt, és felmerült-e Önben, hogy a remélt szerveződésnek valami grandiózusabb, nemesebb és sokkal fontosabb célja lehet, mint hogy pusztán egyetlen – bármennyire is érdemdús – ember vágyait kielégítése? Nevezetesen, hogy ennek sikere előmozdítaná egy egész meghódított nemzet biztonságát és jobblétét? Hogy amit ön dőlyfösen „csekély értékű késztetésnek” tekint, talán valójában elszánt kutatás olyan lehetőségeknek után, amik megváltást hoznának egy egész országnak, amelyre mindig is bizalmatlansággal és gyanúval tekintettek? És ami hozhatna némi védelmet a hódítók által a meghódítottak számára! Ön azzal büszkélkedik, hogy nem "hazafi" – hát én az vagyok; mert aki megtanulja szeretni a hazáját, az csak még jobban fogja tudni szeretni az egész emberiséget. Az Ön által „csekély értékűnek” tekintett késztetések hiánya vitte rá honfitársait 1857-ben, hogy az én honfitársaimat húscafatokká lőjék a fegyvereikkel¹. Miért ne hihetném hát, hogy egy igazi emberbarát a kormány és India népe közötti jobb megértésre irányuló törekvéseket inkább dicséretesnek, mint alantasnak tartja? Ez csak holmi „cicomázása” – mondja Ön – „lenne annak a filozófiának és tudásnak, amin alapul”, ha „nem lenne hasznára az emberiségnek” és nem tenné lehetővé, hogy „hasznosabb lehessek a generációm számára” stb. stb. Ám amikor felajánlják egy ilyen jótétemény lehetőségét, Ön megvetően elfordul, és „csalit” meg „átverést” emlegetve gúnyolódik rajtunk! Tényleg csodálatra méltóak az Ön

¹ Utalás az 1857-ben kitört indiai Szipoly Lázadás (a szipolyok a brit hadsereg indiai katonái voltak) egyik véres eseményére. A lázongások már hosszabb ideje erjedő, számos okra visszavezethető harag és elégedetlenség megnyilvánulásai voltak, és Ajnala városában a brit hadsereg helyi egységének indiai katonái is fellázadtak. De tisztességes tárgyalásban és panaszaik meghallgatásban reménykedve nem sokkal később megadták magukat. Ám tárgyalás helyett a pandzsábi brit alkormányzó parancsára halomra lőtték őket, és a sokszáz tetemet egy kiszáradt kútba hányták, majd a kutat betömtek. Hosszú és véres harcok után a lázadást a brit hadsereg 1858-ban elfojtotta, de a béke csak 1859-ben jött el. A lázadás azonban meghozta a Brit Kelet Indiai Társaság addigi uralmának végét India felett. Az országot egy 1858-as törvény végül a brit uralkodó közvetlen felügyelete alá vonta, és kvázi saját kormányzattal ruházta fel, népének pedig a Korona többi polgárához hasonló jogokat ígértek. (A ford.)

figyelemre méltó levelében található ellentmondások. Aztán pedig teljes szívből nevet a „jutalom” vagy embertársai „jóváhagyásának” gondolatán. „A jutalom, amit keresek,” – mondja – „csakis *önmagam elismerésének* kivívása”. Pedig az „ön-elismerés”, amely oly kevésbé törődik a külvilág nagyobbik felének megerősítő ítéletével – miközben e külvilág számára a jó és nemes cselekedetek eszményi példaként, és követésükhöz a legerősebb ösztönzőként szolgálnak -, valójában nem más, mint büszke és arrogáns önzés. Csakis *Önmaga* - minden kritikával szemben; „*apres moi – le deluge*¹”! – kiált fel a francia a szokásos könnyedségével. „Mielőtt Jehova volt, én már vagyok”! – mondja az *Ember* – minden modern, értelmiségi angol ideálja. Bármennyire is örülök, hogy ilyen jól elszórakoztattam Önt azzal, hogy felkértem, készítsen egy általános tervet az angol-indiai Társulat megalakítására, mégis kénytelen vagyok ismét kijelenteni, hogy a kacagása elhamarkodott volt, hiszen ismét teljesen félreértette a kérést. Ha a segítségét az okkult tudományok oktatási rendszerének kialakításában, vagy egy „mágia iskola” tervezésében kértem volna, az Ön által felhozott példa a tudatlan fiúról, akit arra kértek, hogy oldjon meg egy „valamely folyadéknak egy másik folyadékban történő mozgásával kapcsolatos bonyolult problémát”, esetleg találó példa lett volna. De a jelenlegi helyzetben hasonlata sántít, és az iróniája sem talál célba; ugyanis a kérésem csupán az elképzelt Társulat általános felépítésével és világi, igazgatási kérdéseivel foglalkozó tervekhez vonatkozott, és semmi köze nem volt az ezoterikus tanulmányokhoz; az Egyetemes Testvériség egyik Ágának megalapításához kapcsolódott, nem pedig egy "mágia iskola" ügyéhez – és az előbbi megléte *sine qua non*² az utóbbira nézve. Egészen biztos vagyok benne, hogy az ehhez hasonló ügyekben – azaz egy angol-indiai Társulati ág megszervezésében, ami angolokból állna, és egyik célja az lenne, hogy a britek és az őslakosok között összekötő kapocsként szolgáljon (aminek feltétele, hogy azoknak, akik osztozni akarnak a föld gyermekeinek örökségét képező titkos tudásban, fel kell készülniük rá, hogy legalább néhány tekintetben lemondanak olyan kiváltságokról, amikben eddig az őslakosok nem részesülhettek) – Önök, angolok nálunk sokkal alkalmasabbak egy általános terv kidolgozására. Ön jól ismerheti azokat a feltételeket, amelyeket valószínűleg elfogadna vagy elutasítana, míg mi nem. Kértem egy vázlatos tervet, és azt képzelte, hogy együttműködést várok a szellemi tudományok oktatásában! Micsoda szerencsétlen *qui pro quo*³ – mégis úgy tűnik, Sinnett úr első ránézésre megértette a kívánságomat.

Továbbá úgy látom, hogy nem ismeri kellően a hindu gondolkodást, amikor azt mondja: „tízezer indiai elme közül egy sem áll annyira készen, hogy felismerje és magába szívja e transzcendentális igazságokat, mint az enyém”. Bármennyire is igaza van abban, hogy „az angol tudósok között nincs *fél tucatnyi* olyan, akinek az elméje képes lenne jobban befogadni ezeket az alapismereteket (az okkult tudásról), mint az enyém”, de – téved az indiaiakat illetően. A hindu elme alapvető sajátossága a készség a legtranszcendentálisabb, legelvontabb metafizikai igazságok gyors és világos felfogására. A legkevésbé műveltek közül is néhányan

¹ Francia kifejezés, jelentése itt kb.: „Kit érdekel? Ami távozásom után történik, már nem az én bajom”. (A ford.)

² Latin kifejezés, jelentése itt kb.: „alapvető fontosságú”, „elengedhetetlen”. (A ford.)

³ *Quid pro quo*: latin kifejezés, jelentése itt kb.: „valamit valamiért”. (A ford.)

egyetlen pillantással képesek felismerni azt, ami gyakran a legjobb nyugati metafizikusok figyelmét is elkerülné. Lehet, hogy Önök a fizikai tudományok minden területén felettünk állnak - sőt kétségtelenül így is van; ám a spirituális tudományokban mi voltunk, vagyunk és mindig is maradunk - az Önök *Mesterei*.

De hadd kérdezzem meg, mit kellene gondolnom nekem, egy fél-civilizált bennszülöttnék, egy fejlettebb fajhoz tartozó ember jóindulatáról, szerénységéről és kedvességéről; egy olyan emberéről, akit élete legtöbb helyzetében nemes lelkű, igazságos és jószívű embernek ismerek, amikor alig leplezett gúnnyal felkiált: „ha azt akarja, hogy az emberek bekötött szemmel rohanjanak előre, egy percre sem törődve a várható következményekkel (#), *tartsa ki az Olcott-félék mellett*; de ha *felsőbb osztályokhoz tartozó embereket akar, akiknek agya hatékonyan szolgálja az ügyét, jusson eszébe...*” stb. Kedves uram, mi sosem akarjuk, hogy az emberek bekötött szemmel rohanjanak előre, de nem is dobunk félre kipróbált barátokat – akik *inkább vállalják azt is, hogy bolondnak tartsák őket*, mint hogy elmondják, amit esetleg tudnak, de ünnepélyes fogadalmat tettek, hogy engedély nélkül soha nem fedik fel – még a *legeslegmagasabb-osztálybeli* emberek megnyerése érdekében sem. És nem is különösebben törekszünk arra, hogy bárki is dolgozzon nekünk, hacsak nem teljesen önszántából teszi. Igaz és önzetlen szíveket akarunk; félelemtől mentes és bizalommal teli lelkeket, és nem bánkódunk azon, ha a „felsőbb osztályokhoz tartozók”, sőt a náluk sokkal magasabb intellektussal bírók is a saját útjukat tapogatták ki a fény felé. Az ilyenek mindig is csak alárendeltjeikként fognak ránk tekinteni.

(#) Én soha nem mondtam ilyesmit.

Úgy vélem, hogy a leveléből vett eddigi néhány idézet, és az ezekre adott őszinte válaszok elegendőek annak bemutatására, hogy milyen messze vagyunk bármitől, amit „*entente cordiale*¹”-nak nevezhetnénk. Heves harciasságot tanúsít, és - bocsássa meg, hogy ezt mondom, de – erős a késztetése, hogy saját képzelete által szült árnyakkal hadakozzon. Abban a megtiszteltetésben volt részem, hogy három hosszú levelet kaphattam Öntől, még mielőtt időm lett volna akár általánosságban is válaszolni az elsőre. Soha nem utasítottam el *egyértelműen*, hogy teljesítsem a kívánságait, és eddig még soha egyetlen kérdésére sem adtam választ. Honnan tudta, mit tartogathat Önnek a jövő, ha csak egy hetet is várt volna a válaszomra? Úgy tűnik, csak egy eszmecserere hív, hogy megmutassa nekem a hibákat és gyenge pontokat cselekvési módjainkban, valamint az emberiség gonosz tetteitől való eltántorítását célzó törekvésünk állítólagos kudarcának okait. És a leveléből világosan kitűnik, hogy Ön a törvény eleje, közepe és vége is – Önmaga számára. De akkor egyáltalán minek vesződik azzal, hogy ír nekem? Még az, amit Ön „*pártus nyílnak*”² nevez, sem ilyen céllal íródott. Nem én vagyok az, aki - mivel nem értem el az *Abszolút*ot -, lebecsülöm vagy nem

¹ Francia kifejezés, jelentése itt kb.: „barátságos egyetértés”. (A ford.)

² Utalás a pártus (és később több ázsiai, köztük a honfoglaláskori magyar) haderő által alkalmazott taktikára, amikor a csatában visszavonulást színlelve az őket üldözni kezdő ellenfelet hátrafelé nyilazva pusztították. Átvitt értelemben a távozó, búcsúzó vitapartner váratlan, fájdalmas, ártó megjegyzését szokták így nevezni. (A ford.)

értékelem a viszonylagosan jót. Az Ön „kis madarai” - mivel így gondolja - kétségtelenül sok jót tettek a maguk módján, és én álmomban sem szántam volna bántónak a megjegyzésemet, hogy az emberi faj és annak jóléte legalább ilyen nemes, tanulmányozásra érdemes terület, és az utóbbival foglalkozni legalább annyira kíváncsi, mint az ornitológiával¹. De nem vagyok egészen biztos benne, hogy a záró megjegyzése, miszerint testületileg mi sem vagyunk *sebezhetetlenek*, teljesen mentes lenne attól a szellemtől, amely a visszavonuló pártusokat jellemezte. Akárhogy is legyen, mi megelégszünk azzal, hogy úgy éljünk, ahogy most is - ismeretlenül és nem zavartan egy olyan civilizáció által, amely a létét ennyire kizárólagosan az intellektusra alapozza. A legkevésbé sem aggódunk ősi művészeteink és fejlett civilizációnk újjáéledése miatt, mert ezek a maguk idejében ugyanolyan biztosan - és fejlettebb formában - visszatérnek, mint a Plesiosaurus és a Megatherium. Gyengeségünk az, hogy hiszünk a folytonosan ismétlődő ciklusokban, és reméljük, hogy *felgyorsíthatjuk* a letűnt és elveszett vívmányok újbóli feltámadását. Még *ha akarnánk sem tudnánk megakadályozni* ezt. Az „új civilizáció” a régi gyermeke lesz és nem egyéb, csak hagynunk kell, hogy az örök törvény haladjon a maga útján, és feltámadjon, ami sírba szállt; de minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy lerövidítsük az odáig vezető utat. Ne féljen; meglehet, hogy „babonásan ragaszkodunk a múlt ereklyéihez”, de tudásunk nem fog elveszni az Ember számára. Ez az „istenek ajándéka” és mind közül a legértékesebb ereklye. A szent Fény őrzői nem azért vészelték át biztonságosan ennyi korszakot, hogy most a modern szkepticizmus szikláin összeúzzák magukat. Navigátoraink túl tapasztalt tengerészek ahhoz, hogy bármilyen efféle katasztrófától tartanunk kellene. Mindig találunk önkénteseket a fáradt őrszemek leváltására, és a világ - bármennyire is rossz állapotban van jelenlegi átmeneti helyzetében - időnként még így is tud nekünk néhány embert adni. Ön „nem javasolja, hogy tovább lépünk az ügyben”, hacsak nem adjuk „valamilyen további jelét” hajlandóságunknak? Kedves uram, megtettük a kötelességünket: válaszoltunk a felhívására, és most nem tervezzük további lépéseket. Mi, akik Kant erkölcsi tanításait tanulmányoztuk, és meglehetősen alaposan elemeztük ezeket, arra a következtetésre jutottunk, hogy még ennek a nagy gondolkodónak a kötelességből levezethető erkölcsös cselekedetek (das Sollen) módját meghatározó nézetei – bármennyire is igyekszik ezt ő egyoldalúan bizonygatni – sem felelnek meg a feltétel nélküli, abszolút elvhű erkölcsösség meghatározásának – ahogy ez mi valljuk. És ez a kanti felhang végigvonul az Ön levelén. Annyira szereti az emberiséget - mondja Ön - hogy elutasítaná magát a „Tudást” is, ha nem válna javára az Ön generációjának. És mégis, ez a mély emberszeretet a jelek szerint még azok iránti együttérzést sem ébreszt fel Önben, akiket Ön alacsonyabb rendű intelligenciával rendelkezőknek tart. Miért? Egyszerűen azért, mert az emberbarátság, amit az Önhöz hasonló nyugati gondolkodók vallanak, nem rendelkezik egyetemes jelleggel; azaz soha nem állt szilárd, egyetemes erkölcsi elvek alapján; soha nem lépett túl az elméleti fejtegetéseken; és - főként a mindenütt jelenlévő protestáns hitszónokok körében - csupán véletlenszerű megnyilvánulás, nem pedig betartott *Törvény*. A legfelületesebb elemzés is megmutatja, hogy – mint az emberi természet bármely más gyakorlati megnyilvánulása – ez sem tekinthető az

¹ Hume úr kedvenc időtöltése az ornitológia volt. (A ford.)

abszolút erkölcsös cselekvés megnyilvánulásának; azaz olyannak, ami hatékony cselekvést eredményez. Mivel gyakorlati értékét tekintve ez a fajta emberbarátság olyan, mint a szerelem, csak épp véletlenszerű és kivételes, de a szerelemhez hasonlóan ez is önző preferenciákkal és vonzalmakkal rendelkezik; ebből eredően nem is képes az egész emberiséget jótékony sugaraival felmelegíteni. Azt hiszem, ez a mélyben rejlő oka korunk szellemi kudarcának és önkéntelen önzésének. És Ön, aki egyébként jó és bölcs ember, bár tudtán kívül, de ennek a szellemiségnek a megtestesülése. Ezért képtelen megérteni, miért akarjuk mi, hogy a Társulat az *Egyetemes Testvériség* terjesztőjévé váljon, és így – hátat fordít neki. Azt mondja, a lelkiismerete nem engedi, hogy öntudatlan bábként használják fel; akit a háttérből tucatnyi vagy több játékos mozgat. Mit tud rólunk, hiszen nem lát minket; mit tud céljainkról és törekvéseinkről; mit tud rólunk, akikről nem ítélezhet? Furcsa érveket hoz fel. És tényleg azt hiszi, hogy „megismerne” minket, vagy jobban megértené „céljainkat és törekvéseinket”, ha személyesen találkozna velem? Attól tartok, hogy hasonló múltbeli tapasztalatok híján még természetes megfigyelőképessége is – legyen az bármilyen éles is – több mint haszontalannak bizonyulna az Ön számára. Kedves Uram, még a mi *Baharoopia*¹-ink is bármikor képesek meggyőzni a hatalom legélesebb szemű, legképzettebb képviselőit is; még soha nem leplezték le vagy ismertek fel egyet sem közülük; pedig szuggesztív erejük nem is a *legmagasabb* rendű. Bármennyire is gyanakvó Ön a „bross ügy” részleteivel kapcsolatban, egy fő jellemzője van az ügynek, amelyet az éleslátása már el is árult Önnek: hogy csak egy, Hume asszonyénál sokkal erősebb akarat ráhatásával magyarázható az, hogy akkor ő arra a bizonyos tárgyra gondolt, és nem valami másra. És ha B. asszonynak - egy beteges, öreg hölgynek - ilyen erőket tulajdonítunk, biztos Ön abban, hogy egy képzett, B. asszonyénál tízszer erősebb akarat erejének nem kényszerülne alávetni a sajátját? Holnap eljöhetnék Önhöz, és beköltözhetnék a házába – meghívottként –, és 24 óra alatt teljes uralmat szerezhetnék az egész elméje és teste felett, és Ön egy pillanatra sem szerezne erről tudomást. Lehet, hogy jó ember vagyok, de amennyire Ön tudhatja, ugyanilyen könnyen lehetek gonosz, ármánykodó cselszövő is, aki mélységesen gyűlöli az enyéimet leigázó és naponta megalázó fehér fajt, és – most bosszút állhatok Önön, mint ennek a fajnak az egyik legjellegzetesebb képviselőjén. Ha csak pusztán az exoterikus hipnózis erejét vetném is be – egy olyan erőt, amelyet a rossz és a jó ember ugyanolyan könnyen elsajátíthat –, még akkor is aligha kerülhetné el az Ön elé állított csapdákat, ha a meghívott személy egy gyakorlott delejező lenne. Ugyanis Ön rendkívül könnyen befolyásolható alany - fizikai értelemben véve. „De nekem a *lelkiismeret* az intuícióm!” – érvelhetne. Ez vajmi kevés segítség olyan esetben, amiről most beszélek. Az Ön intuíciója csak azt éreztetheti, ami – valójában és egy adott időszakban, és az Ön lelkiismerete szerint – Ön volt. Ezek szerint elfogadja Kant definícióját a lelkiismeretről? Talán vele együtt úgy hiszi, hogy az embernek minden körülmények között, még határozott vallási fogalmak teljes hiányában, sőt alkalmanként még a jóról és rosszról alkotott világos elképzelések nélkül

¹ Indiában tömeg-eseményeken néha megjelenő imitátor színészek összefoglaló neve (volt?). Jellemzően valamilyen hivatalos személyt, ismert közéleti alakot, méltóságot játszanak el váratlan megjelenésükkor. Csak akkor számíthatnak adományokra és elismerésre a jelenlévőktől, ha sikerül teljesen meggyőzni őket arról, hogy bizony ők azonosak az általuk megszemélyesített emberekkel. (A ford.)

is mindig van egy biztos iránytűje a saját belső erkölcsi értékrendjét illetően, vagyis – *lelkiismerete*? Óriási tévedés! Ennek az erkölcsi felfogásnak rendkívüli fontossága ellenére van egy súlyos hibája. A lelkiismeret, ahogy már szóba került, jól jellemezhető azzal a daimonnal¹, akinek parancsait Szókratész oly buzgón követte és oly készségesen engedelmeskedett neki. Mint ez a daimon, a lelkiismeret is esetleg megmondhatja nekünk, mit *nem* szabad megtennünk; de abban soha nem segít, hogy mit kellene tennünk, és nem jelöli ki világosan tevékenységünk általános irányát sem. És – mi sem egyszerűbb egy képzett, az alanyénál erősebb akarat számára, mint elaltatni (sőt, akár teljesen meg is bénítani) ezt a lelkiismeret. Ha egyszer valaki már átlépte a személyét körülvevő aura küszöbét és uralma alá vonta azt, a lelkiismerete soha nem tudja megkülönböztetni, hogy a delejező egy valódi adeptus vagy egy nagyon okos bűvész. Azt mondja, hogy olyan ártatlan munkát kivéve, mint a madár befogás, tartózkodik mindentől, nehogy előálljon annak a veszélye, hogy egy újabb Frankenstein-szörnyet teremtsen. ... A képzelet, akárcsak az akarat - teremtsen. A gyanú pedig a képzelet legerősebb készítő ereje... Vigyázzon! Már elültette magában egy jövőbeli szörnyeteg magját, és ahelyett, hogy legtisztább és legmagasztosabb eszméit valósítaná meg, egy napon megidézhet egy fantomot, amely minden utat elzár a Fény előtt, és még nagyobb sötétségbe taszítja Önt, mint korábban volt. Hogy aztán majd élete végéig üldözze.

Ismét reményemet fejezem ki, hogy őszinteségemmel nem sértem meg. Kedves Uram, mint mindig, úgy most is maradok az Ön

Legengedelmesebb Szolgája,

KOOT HOOMI LAL SING.

A. O. Hume, Esq².

XXIX. Levél

Ez a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, amikor K.H. Mester már elvonultságának hónapjait töltötte, és ez idő alatt Morya Mester átvette tőle levelezése folytatását. E levél kézhezvételének pontos dátuma nem ismert, de mindenképpen 1881. október 17. előtti, mivel Sinnett úr azóta megtalálta (de a könyv ezen kiadásában nem szereplő) leveléből tudjuk, hogy az utóbbi napon válaszolt erre a levélre. A levél keletkezését megelőző kb. 2 hetes időszakban Morya Mester írásban, vagy Blavatskynén (aki ekkor Hume-ék vendége volt) keresztül szóban válaszolt Sinnett és Hume urak kozmológiai jellegű kérdéseire. Az általa e levélben említett - más levelekben nem fellelhető - kifejezések, mondatok némelyike Hume úrtól talán ebben az időszakban, szóban hangozhatott el. (Ez a kozmológiai kérdezz-felelek nem levél volt, hanem Sinnett úr saját feljegyzései őrizték meg. A fordítás alapjául

¹ Szókratész gyakran kapott útmutatásokat *daimon*-jától, ami egyfajta isteni hang volt számára. Ezek mindig csak arról szóltak, mit *ne* tegyen meg, de az soha, hogy mit tegyen. (*A ford.*)

² Kifejezetten formális megszólításokhoz kapcsolódó utótag, ami akkoriban gyakran az úriembernél rangosabb, de lovagi címmel rendelkező embereknek járt. Itt a Mester talán ezzel jelezhette tiszteltteljes de határozott távolságtartását Hume úrtól. (*A ford.*)

szolgáló könyv még nem tartalmazta ezeket, csak egy későbbi kiadásának Függelékében adták közre. De a Mahatma Letters weboldalon hozzáférhető *Cosmological Notes* cím alatt.) (A ford.)

Válaszul az önére, egy meglehetősen hosszú levéllel kell reagálnom. Először is a következőket mondhatom: Hume úr úgy gondolkodik és beszél rólam, hogy azt csak annyiban kell figyelembe vennem, amennyiben az befolyásolja lelkiállapotát, amelyben filozófiai jellegű tanításokért fordul hozzám. Az ő tiszteletének hiányával én éppoly kevésbé törődöm, mint ő az én nemtetszésemmel. De ha eltekintek a felszínes kellemetlenkedéstől, teljes mértékben elismerem indítékainak tisztaságát, az ő képességeit és potenciális hasznosságát. Jobb, ha további morgolódás nélkül újra munkához látunk, és amíg kitart törekvéseinél, készen állok ebben segíteni őt – de hízelgésre vagy vele való vitatkozásra nem.

Annyira félreértette azt a szellemiséget, amelyet mind a kérdéses írás, mind az utóirata tükröz, hogy ha az elmúlt három napban szegény öreg tanítványom¹ iránti gesztusaival nem kötelezett volna mélységes hálára, soha nem vettem volna a fáradságot, hogy leírjak olyasmit, ami mentegetőzésnek, magyarázatnak, esetleg mindkettőnek tűnhet. Akárhogy is legyen, ez a hála-érzet annyira szent, hogy most érte megteszem azt, amit még a Társulatért² sem tettem volna: alázatosan kérem a *sahib*³-ok engedélyét arra, hogy megismertessem Önöket néhány ténnyel. A mi indo-tibeti szokásainkban még a legélesebb eszű angol tisztviselő sem ismeri ki magát. Így a most felkínált ismeretek hasznosnak bizonyulhatnak majd jövőbeni üzenetváltásaink során. Őszintének és szókimondónak kell lennem, és Hume úrnak meg kell bocsátania ezt nekem. Ha egyszer kénytelen vagyok beszélni, akkor vagy MINDENT ki kell mondanom, vagy semmit. Nem vagyok olyan kiváló tudós, *sahib*-ok, mint az én áldott Testvérem; de mindazonáltal azt hiszem, értem a szavak jelentőségét. És ha így van, akkor fel nem foghatom, mi válthatta ki ennyire Hume úr ironikus nemtetszését irántam? Mi, indo-tibeti viskólakók, soha nem veszekszünk (ezt válasznak szánom néhány kifejezetten ilyen irányú, a témával kapcsolatos gondolatra). A veszekedést, sőt a vitákat is meghagyjuk azoknak, akik nem képesek egyetlen pillantással felmérni egy helyzetet, ezért mielőtt eldöntenék magukban, hogy mit gondoljanak, kénytelenek minden egyes részletet újra és újra mérlegelni. Amikor velünk érintkezve – legalábbis azokkal közölünk, akik *dikshita*⁴-k – egy európai számára úgy tűnik, hogy „nem vagyunk teljesen biztosak a tényeinkben”, az gyakran a következő sajátosságnak tudható be. Amit a legtöbb ember „tényeknek” tekint, nekünk csupán egyszerűen *következmények*, és számunkra olyan utólagos megfontolásnak tűnhetnek, amik nem méltók a figyelmünkre, mert ez utóbbit általában csak az elsődleges *tények* foglalkoztatják. Az élet, tisztelt *sahib*-ok, - még határozatlan ideig meghosszabbítva is - túl rövid ahhoz, hogy agyunkat múltó részletekkel – tovatűnő árnyakkal – terheljük. Amikor egy

¹ Blavatskyné-ről van szó. (A ford.)

² Itt a Teozófiai Társulatra utal a Mester. (A ford.)

³ Indiában a nem-fehér helyiek által elterjedten használt udvarias megszólítás vagy jelző volt, ami kb. egyenértékű a mi nyelveinkben használt „uram”-mal. (A ford.)

⁴ Beavatott. (A ford.)

vihar előrehaladását figyeljük, tekintetünket a létrehozó Okra szegezzük, a felhőket meg az őket formáló szelek szeszélyeire bízunk. Mivel mindig kéznél vannak az eszközök, hogy – amikor feltétlenül szükséges – az apró részleteket is megismerjük, csak a fő tényekkel foglalkozunk. Ezért *aligha tévedhetünk alapvetően* – amivel pedig Önök gyakran vádolnak -, mivel a következtetéseinket sohasem másodlagos adatokból, hanem a helyzet egészéből kiindulva vonjuk le.

Másrészt az átlagember – még a legintellektuálisabb is –, minden figyelmét a látszatra és a külsődleges formákra irányítja, és ezekből kiindulva von le következtetéseket; és mivel képtelen *a priori*¹ módon behatolni a dolgok mélyére, könnyen hajlik arra, hogy egészében rosszul mérje fel a helyzetet, és csak akkor jön rá, hogy hibázott, amikor már túl késő. A bonyolult politikai helyzet, a viták és az Önök - ha nem tévedek ezeket illetően - társasági beszélgetései meg szalon-eszmecseréi miatt a szofizmus mára Európában (és így az angol-indiaiak között is) az „intellektuális képességek logikai gyakorlatoztatásává” vált. Ezzel szemben nálunk ez soha nem nőtt túl eredeti, „téves érvelés” megítélésén, mert a puszta intellektus a következtetéseinek megformálásakor és véleményalkotásához ingatag, bizonytalan előfeltételezésekre alapozva jut el. Mi, tudatlan tibeti ázsiaiak, akik inkább a beszélgetőpartnerünk vagy levelezőpartnerünk gondolataira figyelünk, mint a szavakra, amelyekbe öltözteti azokat, általában keveset törődünk kifejezéseinek pontosságával. Ez az egész bevezető is most érthetetlennek és haszontalannak fog tűnni Önöknek. És joggal kérdezhetik: most meg mire akar kilyukadni? Türelmüket kérem, mert van még valami mondanivalóm a lényegi magyarázatunk előtt.

Néhány nappal az előtt, hogy elhagyott minket, Koot Hoomi önökről szólva a következőket mondta nekem: „Fáradtnak és kiábrándultnak érzem magam a soha véget nem érő viták miatt. Minél inkább próbálom mindkettőjüknek elmagyarázni a minket irányító és a szabad érintkezésünk elé oly sok akadályt gördítő körülményeket, annál kevésbé értenek engem! Ez a levelezés még a legkedvezőbb körülmények között is csak félsiker lehet, és néha bosszantóan sikertelen; a személyes beszélgetéseken kívül semmi mással nem elégszenek meg, mert annak keretében párbeszédet lehetne folytatni, ami lehetővé tenné a felmerülő intellektuális nehézségek azonnali megoldását. Mintha egy áthidalhatatlan szakadékon át üvöltöznénk egymásnak úgy, hogy csak az egyikünk látja a beszélgetőpartnerét. Valójában a fizikai természetben sehol sincs olyan szakadék a hegyek között, ami az utazó számára olyan reménytelenül áthatolhatatlan akadályt jelentene, mint az a spirituális szakadék, amely távol tartja őket tőlem.” Két nappal később, amikor „elvonulásáról” megszületett a döntés, búcsúzóul azt kérdezte tőlem: „Ugye odafigyelsz a munkámra, és gondoskodsz róla, hogy ne dőljön romba az egész?” Megígértem. Ugyan mit ne ígértem volna meg neki abban az órában? Egy bizonyos helyen, amit a kívülállóknak nem szabad felfedni, van egy szakadék, amely felett egy rozoga, fűszálakból font híd vezet át, alatta egy tomboló zuhataggal. Hegymászó Klubotok legbátrabbjai sem mernék megkockáztatni az átkelést rajta, mert a híd pókhálóként csüng, és

¹ Latin kifejezés, jelentése kb. „tapasztalástól függetlenül ismert, azt megelőzően, azt nem igénylően”. (A ford.)

korhadtnak, járhatatlannak *látszik* - pedig nem az; aki meg meri kockáztatni és sikerül is átkelnie rajta – és így lesz, ha helyénvaló, hogy átengedjék –, egy ígéző szépségű szurdok képe tárul fel előtte – a *mi* helyeink egyike, ahol a *hozzánk hasonlók* élnek, amelyről és akikről nincs feljegyzés vagy említés európai felfedezőktől. A régi lámakolostortól egy kőhajításnyira áll az öreg torony, amelynek rejtekéből bodhiszattvák nemzedékei jöttek elő. Ott nyugszik most élettelenül az ön barátja – az én Testvérem, lelkem fénye, akinek ígéretet tettem, hogy hűségesen tovább folytatom távollétében az ő munkáját. És ugyan mennyire valószerű, kérdezem önöktől, hogy az ő hűséges barátjaként és testvéreként alig két nappal elvonulásának kezdete után indokolatlanul tiszteletlenséget tanúsítottam volna európai barátja iránt? Mi volt az oka, és mi válthatta ki ezt a gondolatot Hume úr, sőt még az ön elméjében is? Hát, pusztán néhány teljesen félreértett és rosszul értelmezett szó. Bebizonyítom.

Nem gondolja, hogy ha a „gyűlölni kezdi a *sut-phana*-t” mondatrészt kicserélnénk azzal, hogy „ismét ellenszenv felvillanásait érzi” vagy „átmeneti ingerültséget érez”, már ez a változás önmagában is csodálatosan más *eredményeket* szült volna? Ha így fogalmazták volna meg, Hume úr aligha talált volna módot arra, hogy olyan erőteljesen tagadjon egy *tényt*, ahogy tette. Mert ebben igaza van, és a használt *kifejezés* téves. Teljesen helytálló állítás, hogy soha nem létezett benne olyan érzés, mint a *gyűlölet*. Hogy képes lesz-e általánosságban is tiltakozni az állítás ellen, az még nem eldöntött. Saját maga is bevallotta, hogy „ingerült”, és hogy H.P.B. „bizalmatlanságot” keltett benne. És ez az „ingerültség”, ahogy azt már nem tagadja, több napig tartott? Hol volt akkor *téves* az *állítás*? Ismerjük el továbbá, hogy a használt szó *tényleg* helytelen volt. De akkor, ha már olyan körütekintően választja meg a szavakat és annyira fontosnak tartja, hogy azok mindig a pontos jelentést közvetítsék, miért nem alkalmazza ugyanezt a cselekvési elvárást önmagára is? Ami bocsánatos lehet egy angolul nem beszélő ázsiai embertől - aki a fent említett okok miatt ráadásul soha nem szokta nagyon megválogatni a kifejezéseit, hiszen a *saját* népe körében *nem érthetik félre* -, az *megbocsájthatatlan* kellene, hogy legyen egy művelt, írásművészetben jártas angol esetében. Olcottnak küldött levelében ezt írja: „Ő (vagyis én) vagy ő (H.P.B.), vagy mindketten együtt, annyira összezavarták és félreértették a Sinnett és én általam írt levelet, hogy válaszként egy olyan üzenetet kaptunk, amely teljesen alkalmazhatatlan volt a körülményekre, és amely szükségszerűen *bizalmatlanságot keltett*.” Alázatosan esedezem engedélyért egy kérdés feltevésére: mikor láttam, olvastam én, H.P.B vagy mindkettőnk - hogy aztán összezavarjuk és félreértsük - a szóban forgó levelet? Hogyan zavarhattam volna össze én vagy ő azt, amit ő soha nem látott; én pedig, mivel sem kedvem, sem jogom nem volt belenézni és beleavatkozni egy olyan ügybe, amely csak a *Chohan*-t és K.H.-t érintette, a legcsekélyebb figyelmet sem fordítottam rá? Tájékoztatta H.P.B önt arról, hogy a szóban forgó napon éppen az önök levele miatt küldtem őt Sinnett úr szobájába az üzenettel? Jelen voltam, tisztelt *sahib*, és szóról szóra el tudom ismételni, amit mondott. „Mi az? ... Mit csináltak, vagy mondtak K.H.-nak” – kiáltotta szokásos izgatott, ideges módján Sinnett úrnak, aki egyedül volt a szobában – „hogy M. (megemlítve engem), annyira dühös, hogy azt mondta nekem, készüljek fel, hogy Ceylonba menjünk és

áttelepítsük oda a székhelyünket?” – ezek voltak az első szavak, amiket kimondott, ezzel világosan jelezte, hogy *semmi biztosat* nem tud az ügyről, még kevésbé volt abban részes, és csupán abból voltak sejtései, amit én mondtam neki. Amit pedig én mondtam neki, az egyszerűen annyi volt, hogy jobb, ha felkészül a legrosszabbra, hogy elutazzon és letelepedjen Ceylonban – inkább ez, mint hogy bolondot csináljon magából azzal, hogy annyira reszket minden egyes rábízott levél miatt, amit K.H.-nak kell továbbítania; és hogy ha nem tanul meg az eddigieknél jobban uralkodni magán, véget vetek ennek az egész *dak*¹ ügynek. Ezeket a szavakat nem azért mondtam neki, mert bármi közöm lett volna az önök, vagy mások leveléhez, és nem is egy elküldött levél következményeként. Hanem mert történetesen láttam az őt és az új *Eclectic*²-et körülvevő aurát, ami fekete volt és jövőben megnyilvánuló rosszindulattal terhes, és ezért elküldtem őt, hogy ezt mondja el – Sinnett úrnak, és *nem* Hume-nak. Megjegyzésem és üzenetem (az ő szerencsétlen alaptermészete és már amúgy is felborzolt idegei miatt) a legnevettségesebb módon felzaklatta, és a már jól ismert jelenethez vezetett. Vajon az ő labilis idegállapotában agya által elképzelt, a teozófiát fenyegető veszély fantomjai miatt vádolják most – velem együtt - azzal, hogy összezavart és félreértett egy levelet, amelyet soha nem is látott? Hogy van-e Hume úr állításában egyetlen olyan szó is, amelyet pontosnak lehetne nevezni, és itt a „pontos” kifejezést most az egész mondat tényleges jelentésére értem, nem csupán egyes szavakra - azt az ázsiaiakénál fejlettebb elmék megítélésére bízom. És ha megkérdőjelezhetem egy olyan személy véleményének helyességét, aki műveltségben, intelligenciában és a dolgok örök helyénvalóságának felfogásában oly messze felülmúl engem, hogy a fenti magyarázat fényében miért lenne „teljesen tévesnek” tekintendő a következő állításom: „Ugyancsak megfigyeltem a bizalmatlanságból eredő ellenszenv (mondjuk inkább ingerültségnek) fokozódását (ezt Hume úr maga is bevallotta, és ugyanezt a kifejezést használta Olcottnak adott válaszában – kérem, hogy hasonlítsa össze a leveléből vett idézeteket a fentiekkel -) azon a napon, amikor üzenetet küldtem H.P.B által Sinnett úr szobájába.” Megfelel ez a valóságnak? Továbbá: „tudják, milyen könnyen felizgatható és kiegyensúlyozatlan a nő, és ez az ellenséges érzés tőle szinte kegyetlenség volt. Napokon át *alig nézett* rá, nemhogy beszélt volna vele – és ezzel túlérzékeny természetén keresztül súlyos és szükségtelen fájdalmat okozott neki! És *amikor Sinnett úr ezt szóvá tette neki, tagadta az egészet!*” Ezt az utolsó mondatot, amely a 7. oldalon *sok más, hasonlóképp igaz állítással folytatódott*, kitéptem a többivel együtt (amint Olcott-tól megérdeklődve ez kiderülhet, aki elmondhatja, hogy eredetileg 12 oldalból állt a levél, nem 10-ből; továbbá ő sokkal több részlettel küldte el azt, mint amennyit most önök megtalálnak benne, mert nincs tudatában annak, hogy mi történt a levéllel, és hogy *miért*. Nem akarván emlékeztetni Hume urat olyan részletekre, amelyeket rég elfelejtett, és amelyek nem lényegesek a szóban forgó ügyben, kitéptem ezt az oldalt, és a többi nagy részét kitöröltem. Addigra érzései már megváltoztak, és én megelégedtem ezzel.)

¹ Hindi szó, jelentése itt kb.: „gyorsküldőnci szolgálat”. (T.i. gyakran H.P.B. volt az, aki okkult módon gondoskodott a K.H. Mesternek szánt levelek kézbesítéséről.) (A ford.)

² A *Simla Eclectic Theosophical Society*-ről van szó. Bővebben erről lásd a 85. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

A kérdés nem az, hogy Hume úr „a legkevésbé sem törődik-e” azzal, hogy az érzései *kellemesek-e* számomra vagy *sem*, hanem inkább az, hogy a tények igazolják-e, hogy úgy írhasson Olcott-nak, ahogy tette - azaz, hogy én *tényleg teljesen félreértettem-e* az ő valódi érzéseit. Azt mondom, hogy *nem igazolják*. Ő sem tud jobban megakadályozni engem abban, hogy „elégedetlen” legyek, mint ahogy én hiába vesződnék azzal, hogy másképp érezzen irántam, mint most: nevezetesen, hogy „a legkevésbé sem törődik azzal, hogy az érzései kellemesek-e számomra vagy sem.” Ez az egész gyerekes dolog; és aki meg akarja tanulni, hogyan lehet az emberiség javára, és úgy gondolja, hogy képes kiismerni mások jellemét, annak mindenekelőtt *meg kell tanulnia megismerni önmagát*, felmérni saját jellemét annak valódi értéke szerint. És ezt, merem állítani, még soha nem tanulta meg. Ahogy azt is meg kell tanulnia, hogy mely esetekre igaz, hogy az eredmények megszületésükkor fontos, elsődleges *okokká* is válhatnak, t.i. amikor az eredmény *Kyen*¹-né alakul. Ha a legádázabb gyűlölettel viseltetett volna H.P.B. iránt, akkor sem kínozhatta volna hatékonyabban az ő ostobán túlérzékeny idegeit, mint ahogyan tette, miközben „továbbra is szerette a drága öregasszonyt”. Megtette ezt már azokkal is, akiket a legjobban szeretett, anélkül, hogy tudatában lett volna és meg fogja tenni a jövőben többször is; és mégis, ösztönös reakciója mindig az lesz, hogy tagadja ezt, mert valóban *észre sem veszi* és szívének alapvetően rendkívüli jóságát az ilyen esetekben teljesen elvakítja és megbénítja egy másik érzés, amelyet - ha szembesítjük ezzel - szintén tagadni fog. Nem megrendülve az ő kedveskedő „liba” és „Don Quichote” jelzőitől, Áldott Testvéremnek tett ígéretemhez híven eléje tárom ezeket, akár tetszik neki, akár nem; mert most, hogy világosan kifejezte érzéseit, vagy meg kell értenünk egymást, vagy szakítanunk kell. Ez nem egy - az ő szavaival élve - „félleg burkolt fenyegetés”, hiszen „a fenyegetés egy férfinál olyan, mint az ugatás egy kutyánál” - semmit sem jelent. Azt mondom, hogy hacsak nem érti meg, mennyire alkalmazhatatlan ránk az a mérce, amely szerint a nyugati embereket a saját társadalmában megítéli, akkor egyszerűen időpocsékolás lenne számomra vagy K.H. számára a tanítás, és az ő számára a tanulás. Mi soha nem tekintettük a barátságos figyelmeztetést „fenyegetésnek”, és nem is leszünk ingerültek attól, ha ilyet kapunk. Azt mondja, hogy személy szerint a legkevésbé sem érdekelné, „ha a Testvérek holnap szakítanának vele”, ami csak egy újabb ok arra, hogy megértsük egymás álláspontjait. Hume úr büszke arra, hogy soha nem „érzett tiszteletet” semmi más, csak a saját elvont eszméi iránt. Tökéletesen tudatában vagyunk ennek. Nem is lehetne képes tiszteletet érezni senki vagy semmi iránt, mivel minden tisztelet, amire természete alkalmas, - csakis *önmagára* összpontosul. Ez tény, és egyben az oka is élete minden problémájának. Amikor számos hivatalos „barátja” és saját családja mondja ezt, az *beképzeltség, képzelődés* - tévednek és nagy ostobaságot beszélnek. Ő túl intelligens ahhoz, hogy beképzelt legyen: egyszerűen és magának észrevétlenül ő *a büszkeség megtestesülése*. Még *a saját Istenét sem tisztelné, ha az az Isten nem az övé lenne – akit ő maga teremtett és alkotott*. Ezért is nem tudott semmilyen megállapodott filozófiai rendszerhez csatlakozni, és soha nem vetné alá magát egy olyan

¹ Valószínűleg az általunk ma *rKyen* írásmóddal ismert tibeti szóra gondolt a Mester, aminek jelentése itt kb. „befolyásoló tényező” vagy „másodlagos ok”. Ezt jelenítheti meg az az európaiak számára is ismeretes mondás is, mi szerint „Nem az a legfontosabb, hogy mit teszel, hanem mivé válsz ez által.” (*A ford.*)

filozófiának, amely nem teljes fegyverzetében - mint a görög Saraswati¹ avagy Minerva - az ő – vagyis megalkotója – agyából pattant ki. Ez talán érthetővé teszi az okot is, amiért nem voltam kapható Hume úr oktatásának rövid időszaka alatt semmi másra, mint hogy fél-problémákat, utalásokat és megfejtendő rejtvényeket adjak neki, amelyeket magának kellett megoldania. Mert csak akkor hisz el bármit, amikor a dolgok természetének megértésére való rendkívüli képessége világosan megmutatja neki, hogy ennek így kell lennie, mivel ez egybevág azzal, amit ő matematikailag helyesnek ismerne el. Amikor azzal vádolja – és milyen igazságtalanul! – K.H.-t, - akihez pedig valójában vonzódik -, hogy „sértődöttnek” érzi magát iránta tanúsított tiszteletlensége miatt, az azért van, mert a saját képére mintázta meg testvéremről alkotott elképzelését – Hume úr azzal vádol minket, hogy vele szemben alkalmazott tanítási módszerünk, *de haut en bas*²! Ha tudná, hogy szemünkben egy becsületes cipőtisztító ugyanolyan értékes, mint egy becsületes király; és hogy egy becstelen utcaseprő sokkal magasabb rendű és könnyebben menthető, mint egy becstelen császár – akkor soha nem írt volna le ekkora tévedést. Hume úr panaszkodik (ezer bocsánat, a „nevet azon” a helyes kifejezés), hogy mi arra törekszünk, hogy *rátelepedhessünk*. A legnagyobb tisztelettel megkockáztatnám, hogy ez pont fordítva van. Hume úr volt az, aki (a maga számára észrevétlenül, pusztán egy életen át berögzült szokásnak engedve) megpróbálta ezt a kifejezetten fennhéjázó viselkedést alkalmazni Testvéremmel szemben minden egyes Koot Hoominak írt levelében. És amikor bizonyos kifejezéseket - amelyek az önelégültség és a magabiztosság harcos szelleméről tanúskodtak, és amelyek az emberi büszkeség csúcsait ostromolták -, a testvérem szóvá tett és igyekezett enyhíteni, Hume úr azonnal más jelentést adott ennek, és azzal vádolta K.H.-t, hogy félreértette a szavait és „felhúzta magát”, „duzzogni” kezdett. Akkor hát tényleg én vádolom őt igazságtalansággal, méltánytalansággal vagy még rosszabbakkal? Határozottan nem. Nála őszintébb, becsületesebb vagy kedvesebb embert még nem hordott hátán a Himalája. Tudok olyan cselekedeteiről, amelyekről a saját családja és felesége egyáltalán nem is tud - olyan nemesek, olyan kedvesek és nagyszerűek, hogy még a saját büszkesége előtt is rejtve maradt azok teljes értéke; így bármit is tesz vagy mond, nem tudja kisebbiteni az iránta érzett tiszteletemet; de mindezek után *kénytelen vagyok* elmondani neki az igazat; és bár jellemének ezt az oldalát mélyen csodálom, büszkesége soha nem fogja elnyerni az elismerésemet – amivel persze (mint már tudjuk) Hume úr a legkevésbé sem törődik, de ez valóban nagyon keveset számít. India legőszintébb és legszókimondóbb embere, Hume úr nem képes elviselni, hogy ellent mondjanak neki; és legyen az ilyen személy *Deva* vagy halandó, képtelen elfogadni - sőt tiltakozás nélkül nem is engedheti meg - az őszinteség ilyen megnyilvánulásait bárki mástól, mint saját magától. Arra sem lehet rávenni, hogy bevallja, hogy bárki ezen a világon nála jobban tudhatja azt, amit ő egyszer áttanulmányozott és kialakította róla a véleményét. „Nem hajlanak rá, hogy az általam legjobbnak tűnő módon közös munkába kezdjünk” – panaszkodik ránk Olcottnak írt levelében, és ez az előbbi mondat megadja nekünk a kulcsot egész jelleméhez; a legtisztább betekintést engedi belső érzéseinek

¹ A Hindu mitológiában ő Brahma felesége, avagy az ő (ill. általánosságban a természet erőinek) női aspektusa. Egyben a tudás, a művészetek és a tudományok istennője is. (A ford.)

² Francia kifejezés, jelentése itt kb.: „leereszkedően”, „lekezelően”. (A ford.)

működésébe. Mivel joga van – úgy hiszi – megbántottnak és méltatlanul kezeltnek tekinteni magát egy ilyen „kicsinyes”, „önző” elutasítás után, miszerint nem vagyunk hajlandók az *ő iránymutatása* szerint dolgozni, önkéntelenül is *úgy tekint magára, mint végtelenül megbocsátó, nagylelkű emberre*, aki ahelyett, hogy neheztelne az elutasításunk miatt, mégis „hajlandó az *ő* útjukat (vagyis a miénket) járni”. Ez az *ő* véleménye iránt tanúsított tiszteletlenségünk nem lehet kellemes számára; és így az az érzése, hogy mennyire sértjük őt, „önzésünk” és „durcásságunk” fokozódásával arányosan egyre erősödik. Ezért kiábrándult, és őszinte fájdalmat érez, amiért a Társulat és mi mindannyian *az általa elképzelt* eszményhez ennyire méltatlannak látszunk. Kinevet, amikor védelmembe veszem H.P.B.-t; és átengedve magát egy természetéhez méltatlan érzésnek, nagyon sajnálatos módon elfelejti, hogy ugyanez a hajlam az oka, hogy neki a barátai és ellenségei egyaránt „a szegények védelmezője”, meg efféle gúnyneveket adtak, és hogy mások mellett az ellenségei mindig is ilyen jelzőkkel illették. És mégis - mivel az a lovagiasság, amely mindig is arra készítette, hogy a gyengék és elnyomottak védelmére keljen és jóvá tegye a kollégái által elkövetett sérelmeket – mint például legutóbb a simlai városi tanács vitájának esetében –, szó sincs arról, hogy ez sértésként ragadna rajta, hanem inkább az általa oly rettenthetetlenül védelmezett emberek hálájából és szeretetéből szőtt halhatatlan dicsőség köntösével burkolja be. Önök mindketten osztoznak abban a furcsa tévképzetben, hogy mi törődhetünk, sőt *törődünk is* bármivel, amit mondanak vagy gondolnak rólunk. Szabaduljanak meg ettől a téveszmétől, és ne feledjék, hogy az elsődleges elvárás még egy egyszerű fakírral szemben is az, hogy tanuljon meg ugyanolyan közömbös maradni az erkölcsi fájdalommal szemben is, mint a fizikai szenvedéssel. Semmi sem okozhat *nekünk személyes* fájdalmat vagy örömet. És amit most mondok, az az, hogy ahelyett, hogy megpróbálnám rávenni, hogy megértsen minket, inkább arra biztatom, hogy értse meg saját magát – ami a legnehezebben elsajátítható tudomány. Ennek a Hume úrnak az volt a szándéka – melyet egy mulékony, elhamarkodott érzés, és az irántam érzett fokozódó ingerültség váltott ki, amiért megpróbálok „rátelepedni” önökre –, hogy egy ironikus, tehát (az európai gondolkodás számára) sértő megjegyzés által bosszút álljon. Ez olyan biztos, mint az, hogy megjegyzése célt tévesztett. Azért, mert nem tudta, vagy inkább elfelejtette azt a tényt, hogy mi, ázsiaiak semmi mulatságost nem találunk abban, ami a nyugati elmét arra készíteti, hogy az emberiség legjobb, legnemesebb törekvéseit karikírozza. De ha mégis éreznék akár sértődést, akár hízélgés okozta örömet a világ véleménye miatt, megjegyzését inkább dicséretnek éreztem volna, mint az ellenkezőjének. *Rajput*¹ vérem soha nem engedi meg, hogy egy nőt érzelmeiben bántalmazottnak lássak – akkor sem, ha ő csak egy „képzelgő”, és a most „képzelt sértés csak egy újabb a szeszélyei sorában” – és ne keljek a védelmére; Hume úr pedig elég jól ismeri hagyományainkat és szokásainkat ahhoz, hogy kellőképpen tudatában legyen a nők iránti lovagias érzések maradványainak a mi egyébként elkorcsosult fajunkban. Ezért mondom, hogy - akár abban reménykedett, hogy a szatirikus megjegyzése célba talál és megbánt, akár tudatában volt annak, hogy egy gránitoszlopot

¹ A Nyugat-, Közép- és Észak Indiát egykor kormányzó, uralkodóit apai ágon tovább örökítő törzsek neve. Eredetüket Észak-India egykori harcos, uralkodó törzseihez kötik. (Blavatskynétől úgy tudjuk, hogy Morya Mester is egy ilyen – az i.e. III-II. századi Indiát kormányzó - uralkodói család sarja.) (A ford.)

nyilazgat – az érzés, ami erre készítette, méltatlan volt az ő nemesebb és jobb természetéhez; mivel az első esetben kicsinyes bosszúvágnak, a másodikban pedig *gyerekes ostobaságnak* kellett tekinteni. Majd O.-nak írt levelében panaszkodik vagy elítéli (bocsássák meg nekem korlátozott angol szókinccsemet) a leveleinkben általa fellelni vélt „félíg-meddig fenyegető” hozzáállást, hogy szakítunk önökkel. Semmi sem lehetne ennél tévesebb. Ahogy egy ortodox hindunak sem áll szándékában elhagyni a meghívója házát, amíg nem tudatják vele, hogy már nincs szükség a társaságára, úgy mi sem szándékozunk szakítani vele. De, amint az előbbinek arra célozgatnak, hogy ideje mennie - távozik. Mi is így vagyunk ezzel. Hume úr büszkén ismételteti, hogy személy szerint nem vágyik arra, hogy láthasson minket, vagy hogy találkozzon velünk; hogy filozófiánk és tanításaink *neki* a legkevésbé sem hasznosak, *neki*, aki már mindent megtanult és tud, amit megtanulhat; és hogy egy szemernyit sem törődik azzal, hogy szakítunk-e vele vagy sem, és a legkevésbé sem érdekli, hogy elégedettek vagyunk-e vele vagy sem. Akkor hát ... *Qui bono*¹? Az (általa képzelten) irántunk elvárt tisztelet és a benne rejlő provokálatlan harciasság között, amely bármikor kimondatlan, mégis valódi ellenségességgé fajulhat irányunkban, egy szakadék tátong, amin átvezető utat még a *Chohan* sem lát. Bár most már nem vádolható azzal, mint a korábban, vagyis, hogy nem alkalmazkodik a körülményekhez és a mi saját szabályainkhoz meg törvényeinkhez, mégis mindig a barátságos viszony fekete határvidékei felé sodródik, ahol a bizalom ködbe vész és sötét gyanúk, téves benyomások tűnnek fel a láthatáron. Én az vagyok, aki voltam; és aki voltam és vagyok, valószínűleg az is maradok mindig - a Testvériség és az emberiség elkötelezett szolgája; és nem csak azért rendelek alá minden egyéni vonzalmat az emberi faj iránt érzett szeretetnek, mert erre tanítottak, hanem mert magam is így akarom. Ezért alaptalan engem vagy bármelyikünket önzéssel vádolni, és azzal, hogy „nyomorúságos *pelingek*²-ként” tekintünk Önökre, meg hogy csak azért elégszünk meg ilyen „szamáron utazással”, mert nem találtunk megfelelő lovakat. Sem a *Chohan*, sem K.H., sem én magam soha nem becsültük alá Hume úr értékét. Felbecsülhetetlen értékű szolgálatot tett a Teoz. Társ.-nak és H.P.B.-nek, és egyedül ő képes arra, hogy a Társulatot a jó ügy hatékony közreműködőjévé tegye. Amikor engedi, hogy spirituális lelke vezesse őt, nála tisztább, jobb vagy kedvesebb embert nem találhatunk. De, amikor *ötödik* princípiuma elfojthatatlan büszkeségében átveszi felette az irányítást, mindig is szembe fogunk szállni ezzel és megkérdőjelezzük késztetéseit. Nem fogadtam el az ő kiváló világi tanácsait arra vonatkozóan, hogyan kellene önöknek felfegyverkezniük a mi valóságunk bizonyítékaival, vagy hogyan kellene nekilátnunk a közös munkának az *általa* legjobbnak ítélt módon, és továbbra sem fogadom el ezeket, amíg ezzel ellentétes utasítást nem kapok. Utalva az utolsó levelére (Sinnett úréra), öltöztessék bár gondolataikat a lehető legkellemesebb kifejezésekbe, önök mégis meglepettek, sőt Sinnett úr csalódott is, mivel jelenségekre sem adok engedélyt, és mert egyelőre egyikünk sem tesz egy lépést sem önök felé. Nem segíthetek ezen, és bármi is legyen a következménye, amíg testvérem vissza nem tér az élők közé³, nem fog változni a hozzáállásom. Önök tudják, hogy mindketten szeretjük hazánkat és fajunkat; és

¹ Latin kifejezés, jelentése itt kb. „mire jó ez az egész?”. (A ford.)

² A Peling tibeti eredetű szó, jelenése kb.: „külföldi”, „idegen”. (A ford.)

³ K.H. Mester akkor épp magányos elvonultságát töltötte. (A ford.)

hogy megfelelő kezekben a Teoz. Társ.-ot nagy lehetőségnek tekintjük ezek javára; azt is, hogy Testvérem örömmel üdvözölte Hume úr azonosulását az üggyel, és hogy én is nagy – csakis ehhez méltó – értéket tulajdonítottam ezeknek. És ezért fel kell ismerniük, hogy bármit, amit csak *megtehetnénk*, hogy közelebb hozzuk önt és őt magunkhoz, azt teljes szívünkben meg is tennénk. De ha választanunk kellene, hogy engedelmeskedjünk-e *Chohan*-unk akár legenyhébb utasításának arról, hogy mikor találkozhatunk bármelyikükkel, mit írhatunk, hogyan vagy hol; vagy kockáztassuk-e, hogy elveszítjük az önök megbecsülését, sőt akár erős ellenségeskedést keltsünk és előidézzük a Társulat felbomlását – mi egy pillanatig sem haboznánk. Lehet, hogy mindezt ésszerűtlennek, önzőnek, duzzogónak és nevetségesnek tartják, dogmatikusan merevnek bélyegzik, és minden ellentétért minket tartanak felelősnek, de számunkra a törvény az *törvény*, és semmilyen hatalom nem kényszeríthet minket arra, hogy egy jottányit vagy csipetnyit is elmulasszunk a kötelességeinkből. Lehetőséget adtunk önöknek, hogy mindent elérjenek, amire vágytak, azáltal, hogy megerősítettük a magnetizmusukat, és egy olyan nemes eszmét ismertettünk meg önökkel, amiért érdemes dolgozni; és Hume úrnak megmutattuk (amit már maga is tudott), miként lehet hasznára embertársai millióinak. Válasszanak az önök számára legmegfelelőbb módon. Tudom, hogy a döntésük már megszületett – ám Hume úr még többször is meggondolhatja magát; de bármit is határoz, az én hozzáállásom saját csoportomat és ígéretemet illetően változatlan marad. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül az általa már eddig tett komoly engedményeket sem; ezek az engedmények annál értékesebbek a szemünkben, minél kevésbé érdekli őt a mi létezésünk, és minél inkább háttérbe szorítja saját érzéseit pusztán az emberiség javát szem előtt tartva. Senki sem alkalmazkodott volna a helyzetéhez olyan jóindulattal, mint ő, és senki sem ragaszkodott volna szigorúbban az augusztus 21-i gyűlésen kinyilvánított „elsődleges célokhoz”; miközben „bebizonyítja a helyi közösségnek, hogy az uralkodó osztály tagjai” is vágnak a Teoz. Társ. dicséretes terveinek megvalósulására¹, ő várja a megfelelő alkalmat, még metafizikai igazságaink megismerésére is. Már eddig is hatalmas jót tett, és eddig még semmit sem kapott cserébe. De nem is vár el semmit. Emlékeztetve arra, hogy ez a jelenlegi levél válasz az önök *minden* korábbi levelére, kifogására és javaslatára, hozzátenném: igazuk van abban, hogy minden „földhözragadtságuk” ellenére Áldott Testvérem kétségtelenül őszinte megbecsüléssel tekint önre és Hume úrra, akinél örömmel tapasztalom, hogy szintén jó érzéseket táplál Testvérem iránt, bár ő nem olyan, mint ön, és *valóban* „túl büszke ahhoz, hogy a jutalmát a mi védelmünkben keresse”. Csak abban téved kedves uram, és fog mindig is tévedni, hogy azt az elképzelést dédelgeti, hogy a jelenségek valaha is „erős motorrá” válhatnak, amely megrengeti a nyugati elme téves hiedelmeinek alapjait. Tehet, amit csak akar

¹ Az itt leírtakkal kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy Hume úr – minden személyes hiányossága ellenére – valóban nagyon jelentős, progresszív alakja volt a korabeli brit uralkodó osztálynak és az indiai társadalomnak. Az olvasó aligha tudja ezt, de Hume úr volt az, akinek a brit közigazgatás elnyomó és ésszerűtlen módszereit közletről és átfogóan is látva az az ötlete támadt, hogy létre kellene hozni egy olyan szervezetet, ami India és a Brit Birodalom és -közigazgatás ügyét új alapokra helyezi. Ennek érdekében ő volt az, aki 1884-ben létrehozta az Indiai Nemzeti Kongresszust, ami néhány év alatt milliós mozgalmá, évtizedekkel később pedig az India függetlenségét végül kikényszerítő, és azt kormányzó politikai erővé formálódott. A mozgalomnak 1884-1891-ig Hume úr volt az elnöke. (*A ford.*)

- csak azok fognak hinni, akik saját szemükkel látják ezeket. „Győzzenek meg minket, és mi majd meggyőzzük a világot” – mondta ön egyszer. Önt már meggyőztük, és mi az eredménye? És bárcsak el tudnám ültetni önökben a mély meggyőződést arról, hogy mi nem akarjuk, hogy Hume úr vagy ön meggyőzően bebizonyítsa a nyilvánosságnak, hogy tényleg létezőnk. Kérem, vegyék figyelembe azt a tényt, hogy amíg az emberek kételkednek, addig lesz bennük kíváncsiság és kutatási hajlam, ez a kutatás pedig ösztönzi a gondolkodást, ami erőfeszítéseket szül; de ha a titkunkat egyszer köznapi nyilvánvaló dologgá teszik, akkor nemcsak, hogy a mindig kételkedő társadalomnak ez nem fog hasznára válni, hanem a világtól elvonultságunkat is folyamatosan veszélyeztetnék, és ésszerűtlen mértékű erőpazarlással kellene azt folyamatosan védelmeznünk. Legyenek türelemmel, barátom barátai. Hume úrnak évekre telt, mire annyi madarat ölt meg, hogy megírhasa a könyvét róluk; és nem parancsolta meg nekik, hogy hagyják el lombok közti menedéküket, hanem meg kellett várnia, amíg eljönnek hozzá, és hagyják, hogy kitömje és felcímkézzék őket: ugyanígy önöknek is türelmesnek kell lenniük velünk. Ó, *sahib*-ok, *sahib*-ok! Bárcsak képesek lennének katalogizálni és felcímkézni *minket*, és elhelyezni a British Múzeumban, akkor tényleg az *önök világáé* lehetne az abszolút, a kiszikkasztott igazság.

És így minden visszatér a szokásos módon a kiindulóponthoz. Önök mindig a saját árnyékuk körül kergettek minket, csak néha-néha egy-egy röpke pillanatra észelve minket, de soha nem jutottak elég közel ahhoz, hogy lerázzák a sarkukban járó gyanú zörgő csontvázát, és az a jövőben is önökre mered. És től tartok, hogy e fejezetnek egészen a végéig így is maradhat, önöknek pedig nincs türelmük végig olvasni az egész kötetet. Megpróbálják megfigyelni a szellem dolgait a hús-vér test szemével, és a hajlíthatatlan igazságot a maguk durva modelljeihez illeszkedőre hajlítani – olyanná, amilyennek önök szerint lennie kellene-, és ha úgy találják, hogy az nem hajlítható meg, akkor jó eséllyel össze is törik a modellt, és - örökre búcsút intenek az álomnak.

És most búcsúzóul néhány magyarázó szó. O. *feljegyzése*, amely olyan katasztrofális eredményeket és egy egészen egyedülálló *qui pro quo*¹-t hozott, 27-én íródott. 25-én este szeretett Testvérem azt mondta nekem, hogy miután hallotta Hume urat H.P.B. szobájában azt mondani, hogy ő maga soha nem hallotta O.-t azt mondani, hogy ő (O.) személyesen látott minket, és azt is hallotta, hogy ha Olcott ezt mondaná neki, meglenne a kellő bizalma iránta, hogy higgyen abban, amit mond – K.H. arra gondolt, hogy megkér, hogy menjek el és mondjam meg O.-nak, hogy tegye meg ezt; úgy gondolta, hogy Hume úrnak kedvére való volna, ha megtudna néhány részletet. K.H. kívánságai számomra - törvények. És ezért kapta Hume úr azt a levelet O.-tól, amikor a kétségei már eloszlottak. Ezen üzenetem O.-nak átadásával egyidőben kielégítettem kíváncsiságát a Társulatotokkal² kapcsolatban, és elmondtam neki, én mit gondolok róla. O. engedélyemet kérte, hogy elküldhesse önöknek ezeket a feljegyzéseket, és én hozzájárultam ehhez. Nos, ez a titok *egész* története. Csak általam ismert okokból kifolyólag

¹ (*Quid pro quo*) – latin kifejezés, jelentése kb.: „valamit valamiért”, de itt inkább „adok-kapokra” utal. (A ford.)

² Itt a Simla Eclectic Theosophical Society-ről van szó. Bővebben erről lásd a lábjegyzetet a 85. oldalon. (A ford.)

szerettem volna, hogy tudják, mit gondolok a helyzetről néhány órával az után, hogy szeretett Testvérem kilépett ebből a világból. Amikor a levél eljutott önökhöz, az érzéseim már némileg megváltoztak, és ahogy már említettem, jelentősen módosítottam a feljegyzéseket. Mivel O. stílusa megnevettezt, hozzáfűztem az utólagos megjegyzésemet, amely kizárólag Olcott-ra vonatkozott, ennek ellenére Hume úr azt teljes egészében magára értelmezte!

De hagyjuk ezt. Ezzel be is fejezem életem leghosszabb levelét; de mivel K.H. kívánságára írtam – elégedett vagyok. Bár Hume úr talán nem így gondolja, de az egy adeptussal szembeni elvárásokat ... -ben határozzák meg, nem Simlában, és én igyekszem méltó maradni ezekhez, bármennyire is gyengének bizonyuljak íróként és levelező partnerként.

M.

XXX. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta, válaszként Hume úr egy levelére. 1882. augusztusában keletkezett, és Sinnett úr kapta kézhez ugyanabban a hónapban, Simlában.

Hume úr a levelében egyebek mellett Fern úrra panaszkodott. (A történet- Fern urat is bemutató- részleteit az e levéllel együtt küldött másik, a CXIII. Levél fordítói megjegyzésben találja az olvasó.) De mielőtt Hume úr megkapná, a Mester arra kéri Sinnett urat, hogy olvassa, és döntse el, vajon „az önök becsületkódexének határain belül marad-e”, majd juttassa el a levelet Hume úrhoz, vagy semmisítse meg – ahogy helyesnek látja. A jelek szerint Sinnett úr az utóbbit választotta, és a levél soha nem jutott el Hume-hoz, mert Sinnett úr hagyatékában találták meg. Annál is inkább így lehetett, mert Morya Mester egy – időrendben- nem sokkal későbbi levelében (LIII. Levél) arra kérte őt, hogy temesse el a fiókja mélyére ezt a levelet addig, amíg más utasítást nem kap. Ez a levél nagyon fontos dokumentum az utókornak, mert amellett, hogy tárgyalja a Fern és Hume urakkal kapcsolatos bonyodalmakat és nehézségeket, közben világosan bemutatja, mi a Mesterek hozzáállása a tanítványsághoz, és általában azokhoz, akik ilyen státuszt akarnak elérni. (A ford.)

Magánjellegű.

Drága Testvérem.

Talán egy héttel ez előttig aligha mulasztottam volna el megragadni ezt a felkínált alkalmat, és kijelenteni, hogy az ön levele Fern ¹ úrral kapcsolatban ugyanolyan tökéletesen félreértelmezi M. szellemét, és mindenekelőtt M. hozzáállását az említett fiatalúrhoz, mint amennyire ön nem is gyanítja, hogy az általa szem előtt tartott célok milyen eredményeket hozhatnak - és többet nem is mondtam volna. De azóta a dolgok megváltoztak; és bár „*rájött*”, hogy mi „*nem igazán rendelkezünk a gondolatolvasás képességével*”, ahogy azt *színleltük*,

¹ Edmond W. Fern, Hume úr titkára. Vélhetően ott is lakott a házában, és jelentős pszichikus adottságokkal bírt. Tagja volt a Teozófiai Társulatnak is, e mellett a Hume-vezette *Simla Eclectic Theosophical Society*-nek is, utóbbinak egyben titkárává is megválasztották. Morya Mester próba tanítványának fogadta őt és számos levélben is megemlíti a nevét. De nem jutott túl a próbaidőszakon, és 1882. végén valamiféle üzleti ügyek miatt ki is zárták mindkét szervezetből. (A ford.)

mindazonáltal eleget tudunk arról a szellemről, amelyben utolsó leveleimet fogadták, és az általuk kiváltott elégedetlenségről. Eleget tudunk ahhoz, hogy - ha nem is tudjuk, de - gyanítsuk azt, hogy most érkezett az idő, hogy őszintén és nyíltan beszéljek önnel, még akkor is, ha az igazsággal néha nehéz lehet szembesülni. A hazugság a gyengék menedéke, és minden hiányosságunk ellenére is, amelyeket ön örömmel fedez fel bennünk, mi elég erősek vagyunk ahhoz, hogy alig féljünk az igazságtól; és aligha fogunk *hazudni*, csak azért, mert érdekünkben áll bölcsnek tűnni olyan dolgokban, amelyekben nem vagyunk jártasak. Így talán bölcsőbb lett volna megjegyeznie, hogy tudta, mi valójában nem rendelkezünk a gondolatok olvasásának képességével, *hacsak nem hangolódunk rá teljesen* és nem összpontosítjuk egész figyelmünket azokra a személyekre, akiknek a gondolatait ismerni akarjuk. Ez ugyanis tagadhatatlan *tény* lenne, nem pedig egy megalapozatlan feltételezés, ahogy az a levelében áll. Akárhogy is legyen, most csak két utat látok előttünk, a kompromisszum legcsekélyebb lehetősége nélkül. Ezentúl, ha azt kívánja, hogy együttműködjünk, akkor ezt a tökéletes egyetértés alapján kell tennünk. Teljesen szabadon mondhatja nekünk - mivel úgy hiszi, vagy inkább rávette magát, hogy őszintén elhiggye -, hogy legtöbbünk, a minket körülvevő rejtelmességre támaszkodva abból él, hogy elhiszik nekünk: tudunk dolgokat, amiket valójában *nem* tudunk; továbbá például én ugyanolyan jogosult leszek, mint ön, hogy tudassam önnel, mit gondolok önről, miközben ön megígéri, hogy nem fog *kifelé* nevetni ezen, és nem fog *legbelül* neheztelni rám (amit erőfeszítése ellenére ritkán tud elkerülni), de ha tévednék ebben, akkor ezt valamilyen fajsúlyosabb bizonyítékkal fogja alátámasztani, mint a puszta tagadás. Hacsak nem kötelezi el magát egy ilyen ígérettel, teljesen haszontalan bármelyikünk számára, hogy ellentmondásokra és levélváltásokra pazaroljuk az időnket. Jobb, ha asztrálisan, a téren át kezdet fogunk, és megvárjuk, amíg jobban elsajátítja az igazság és a hamisság megkülönböztetésének képességét, mint most; vagy be nem bizonyosodik, hogy nem vagyunk többek szélhámosoknál (vagy ami még rosszabb - hazug kísérteteknél); vagy - végső lehetőségként - nem kerül valaki közülünk olyan helyzetbe, hogy bebizonyíthassa létezését önnek vagy Sinnett úrnak - nem asztrálisan, mert az csak megerősíthetné a „Szellem” elméletet, hanem - személyesen meglátogatva önt.

Mivel teljesen reménytelen meggyőzni arról, hogy alkalmanként még mi is olvasunk mások gondolataiban, remélem, hogy legalább annyi angol nyelvtudást feltételez rólunk, hogy ne értsük félre teljesen az ön nagyon is világos levelét? És higgyen nekem, amikor azt mondom, hogy miután tökéletesen megértettem, egyértelműen azt válaszolom: „Legkedvesebb Testvérem, az elejétől a végéig alapvetően téved!” Az egész levele egy *téves elképzelés* alapul, a „hiányzó láncszemek” ismeretének teljes hiányán, amelyek már önmagukban is megadhatták volna önnek a kulcsot az egész helyzet megértéséhez. Mit érthet a következők alatt?

Kedves Mesterem.

Köztünk legyen szólván, de önök teljesen elrontják Fern-t – amiért ezerszer kár –, mert a szíve mélyén igazán jó ember, és erősen vágyik az okkult tudásra –

erős akarattal és nagy önmegtartóztató képességgel rendelkezik – és biztos vagyok benne, hogy hasznos lenne a céljaikhoz; de az elbizakodottsága egyre elviselhetetlenebb, és lassanként megrögzött téveszme-gyárossá válik, és ez önöknek, mindannyiuknak köszönhető. Teljesen megvezette Moryát!! a kezdetektől fogva – és folyamatosan hazudott Sinnettnek, hogy fenntartsa azt a téveszmét, hogy rávette Morya-t, hogy titkokat bízson rá, és elfogadja őt tanítványának, így most azt hiszi, hogy bárkivel felér... Morya a jelek szerint teljesen bele is esik ebbe a csapdába, . . . ez a csalás . . . kétségtelenül az önök (így a mi) érdekeit szem előtt tartva kezdődött...stb. stb. stb.

Szükségtelen ismételnem, amit már korábban is mondtam; nevezetesen, hogy amíg meg nem kaptam az ön első, Fern úrra vonatkozó levelét, egyetlen pillanatnyi figyelmet sem szenteltem neki. Akkor meg ki az „közülünk”, aki „teljesen elrontja” azt a fiatalembert? Morya lenne? Nos, könnyű belátni, hogy ön még kevesebbet tud Fern úrról, mint amit - az ön elképzelése szerint – ő tud arról, hogy mi jár az ön fejében. „Teljesen megvezette Moryát.” Tényleg? Sajnálom, de kénytelen vagyok beismerni, hogy az ön nyugati észjárása szerint a dolog inkább fordítva van; vagyis az én szeretett testvérem volt az, aki „megvezette” Fern urat – ha nem lenne ennek a rosszul hangzó kifejezésnek nálunk más jelentése, ahogy egy másik neve is. Ez utóbbi természetesen még „felháborítóbbnak” tűnhet az önök számára, mivel még Sinnett úr is, aki e tekintetben megegyezik minden angol társasági férfival, teljesen felháborítónak tartja az átlagos angol érzései számára. Ez a másik név a *próbaidőszak*; valami, amin minden tanítványnak - akár tetszik neki, akár nem-, át kell esnie, ha nem akar pusztán dísz maradni. Ez egy hosszabb-rövidebb ideig tartó időszak, ami miatt – és éppen azért, mert kétségtelenül azon alapul, amit a nyugatiak mindig is megvezetésnek vagy megtévesztésnek tekintenének – én, aki jobban ismertem az európai gondolkodást, mint Morya, mindig is elutasítottam, hogy bármelyiküket is *tanítványnak* elfogadjam, vagy akár csak annak tekintsem. Így amit most Fern úrtól induló „megvezetésnek” hisz, azért inkább - ha csak egy kicsit is többet tudott volna az eljárásrendünkről, mint amennyit tud - M.-t hibáztathatta volna; miközben az igazság az, hogy az egyik egyáltalán nem tehető felelőssé azért, amit most tesz, a másik pedig azt teszi, amire már jó előre őszintén figyelmeztette Fern urat; azt, amit – ha valóban olvasta, a levelezést, ahogy mondja – H.P.B. Madrasból Fernnek küldött leveléből már tudnia kellett. Azt a levelet H.P.B. az M. kegyeiért való versengés miatti féltékenységében írta neki Simlába, abban a reményben, hogy ezzel elriasztja Fernt. Egy próbaidő alatt álló tanítvány azt gondolhat és tehet, amit akar. Előre figyelmeztetik és közlik vele: a látszat megkísérti és igyekszik megtéveszteni; két út nyílik meg előtte, mindkettő az elérni kívánt célhoz vezet; az egyik könnyű, és gyorsabban lehetővé teszi a kapott utasítások teljesítését; a másik – fáradságosabb, hosszabb; egy kövekkel és tövisekkel teli ösvény, amelyen majd többször is megbotlik az útján; és aminek a végén talán kudarcot vallhat, és képtelen lesz végrehajtani az utasításokat, amelyeket valamilyen kisebb munkára vonatkozóan kapott. De – míg az utóbbi esetében a leküzdött nehézségek hosszú távon mind a hasznára válnak, az előbbi, a könnyebb út, csak pillanatnyi elégedettséget, a feladat könnyű elvégzésének örömét kínálhatja. A

tanítvány teljesen szabadon választhat, és *a látszat szempontjából vizsgálva gyakran teljesen igaza is van* – ha azzal gyanúsítja guruját, hogy „cselszövő”, ahogy egy elegáns kifejezés is van erre. Sőt mi több: minél nagyobb, minél őszintébb a felháborodása – akár szavakba önti, akárcsak csak a szívében fortog az –, annál rátermettebb, annál közelebb áll ahhoz, hogy adeptussá válhasson. Szabadon használhatja - és nem vonják felelősségre ezért – a legsértőbb szavakat és kifejezéseket guruja cselekedeteivel és utasításaival kapcsolatban, feltéve, hogy győztesen kerül ki a tüzes megpróbáltatásból; feltéve, hogy ellenáll bármilyen és minden kísértésnek; visszautasít mindenféle csábítást, és bebizonyítja, hogy semmi, még az életénél is értékesebbnek tartott dolog, a legnagyobb áldás, jövőbeni adeptusságának ígérete sem képes letéríteni az igazság és a becsületesség útjáról, vagy arra kényszeríteni, hogy *csalóvá* váljon. Kedves uram, mi aligha fogunk valaha is egyetérteni a dolgokról alkotott elképzeléseinkben, de még a szavak értékében sem. Ön egyszer *jezsuitáknak* nevezett minket; és ha úgy nézzük a dolgokat, ahogy ön teszi, talán bizonyos mértékig igaza volt ebben velünk kapcsolatban, mivel tanítási módszereink *látszólag* nem sokban különböznek. De csak külsődleges a hasonlóság. Ahogy már egyszer mondtam, *ők tudják*, hogy amit tanítanak, az *hazugság*; *mi* pedig tudjuk, hogy amit mi megosztunk, az igazság, az egyetlen igazság és semmi más, csak az igazság. *Ők a saját Rendjük* nagyobb hatalmáért és dicsőségéért (!) munkálkodnak; *mi* – az egyének, az elszigetelt egységek, az emberiség egészének hatalmáért és végső dicsőségéért, és megelégszünk azzal, sőt így is *kell* eljárunk – hogy teljesen ismeretlenségben tartjuk meg a *mi* rendünket és annak vezetőit. *Ők a világi hatalomért* dolgoznak, fáradoznak és *csapnak be* másokat *ebben az életben*; *mi* azért dolgozunk, fáradozunk, és engedjük, hogy tanítványainkat átmenetileg megtévesszék, hogy megadjuk nekik azt az eszközt, aminek birtokában a jövőben soha nem téveszthetik meg őket. Hogy ezáltal lássák a hamisság és valótlanság teljes gonoszságát, nemcsak ebben, hanem sok jövőbeni életükben is. *Ők* – a jezsuiták feláldozzák a belső princípiumot, az ego spirituális lényegét, hogy táplálják és minél jobban fejlesszék a személyes, a múlandó ember fizikai agyát, feláldozva az egész emberiséget, hogy áldozati ajándékként felajánlják Társaságuknak. Annak a kielégíthetetlen szörnyetegnek, amely az emberiség agyával és velőjével táplálkozik – és gyógyíthatatlan rákot vált ki az egészséges test minden egyes pontján, amihez csak hozzáér. *Mi* – a kritizált és félreértett Testvérek – arra törekszünk, hogy az embereket rávegyük, hogy feláldozzák személyiségüket – egy futó felvillanást – az emberiség egészének javára, tehát saját *halhatatlan* Egójukért, amely része az utóbbinak, miközben az emberiség is csak egy töredéke annak az egységes egésznek, amivel egy napon eggyé fog válni. *Őket* a megtévészítésre képezték ki; minket arra, hogy – a *tévedésekre ráébresszünk* másokat; *ők* maguk végzik a sepregető munkáját – néhány egyszerű, őszinte eszközük kivételével – *con amore*¹, és önző célokból; *mi* ezt alárendeltjeinkre hagyjuk – a szolgálatunkra álló *dugpákra*², egy időre szabad kezét adva nekik –, és azzal a kizárólagos céllal, hogy feltárjuk a tanítvány egész belső természetét, amelynek legtöbb szeglete és zuga örökre sötétben és rejtve maradna, ha nem

¹ Olasz kifejezés, jelentése itt kb.: „odaadással”, „elkötelezettséggel”. (A ford.)

² Tibetben a feketemágusokat, boszorkánymestereket nevezik így (A ford.)

adódna mód rá, hogy ezeket a zugokat sorra felderítsék. Hogy a tanítvány elnyeri vagy elbukja-e a jutalmát – az csakis rajta múlik. De nem szabad elfelednie, hogy a mi keleti elképzeléseink az „indítékokról”, az „őszinteségről” és az „becsületességről” jelentősen eltérnek az önök, nyugati emberek elképzeléseitől. Mindketten hiszünk abban, hogy erkölcsös igazat mondani, és erkölcstelen dolog hazudni; de itt minden egyezés véget ér, és elképzeléseink igen jelentős mértékben eltávolodnak egymástól. Például nagyon nehéz lenne elmagyaráznia nekem, hogyan lehetséges, hogy a civilizált nyugati társadalmak, egyházak és államok, a politika és a kereskedelem olyan erényt vall magáénak, amelyet egy művelt embernek, egy államférfinak, egy kereskedőnek, vagy bárki másnak a világon - teljesen lehetetlen korlátozások nélkül gyakorolnia? A fent említett osztályok bármelyike – Anglia nemességének java, legbüszkébb főrendi méltóságai és legkiválóbb közemberei, legerényesebb és legőszintébb úrhölgyei – közül akad-e bárki, aki kimondhatja az igazat – kérdezem én - akár otthon, akár társaságban, nyilvános eseményeiken vagy a családja körben? Mit gondolnának önök egy olyan úriemberről vagy hölgyről, akinek udvarias modora és nyelvezete nem fedné el a hamisságot; aki, amikor önnel találkozik, világosan és nyersen megmondaná, mit gondol önről vagy bárki másról? És hol található az a gyöngyszemmel felérő becsületes kereskedő, az az istenfélő hazafi, politikus, vagy csak egy egyszerű alkalmi látogató, aki nem *tartja titokban állandóan* a gondolatait, és nem *kénytelen* szándékosan és rezzenéstelen arccal *hazudni* a helyett, hogy a szemükbe mondaná, mit gondol önökről -, ha nem akarja azt kockáztatni, hogy bunkónak vagy örültnek bélyegezzék; hacsak nem olyan csodával felérő esettel van dolga, aminél valódi érzéseit nincs miért titkolnia? *Minden hazugság, minden hamis* körülöttünk és bennünk, Testvérem; és ezért tűnt ön annyira meglepettnek, ha nem is megrázottnak, valahányszor találkozott valakivel, aki nyíltan és kíméletlenül szemébe mondta az igazat; és ezért tűnik lehetetlennek az ön számára megérteni, hogy valaki talán nem is táplál ellenérzéseket önnel szemben, sőt akár kedvelheti és tisztelheti is önt bizonyos dolgok miatt, és mégis becsülettel és őszintén a szemébe mondja, amit önről gondol. Amikor megtudja M. véleményét önről, amit néhány levelében kifejtett – (bár az ő saját kézírása látszik ezeken, de nem szabad teljesen biztosnak lennie abban, hogy *ő maga* írta ezeket, bár bizonyos célok szolgálatára természetesen minden szót ő hagyott jóvá) –, azt mondja, hogy „eléggé sajátos kifejezőmódja van, hogy finoman fogalmazzak”. Nos, ez a „kifejezőmód” egyszerűen a pusztá igazság közlése, amit készen áll leírni önnek, vagy akár kimondani és megismételni önnek szemtől szembe is, a legcsekélyebb tompítás vagy változtatás nélkül – (kivéve, ha szándékosan hagyta, hogy a kifejezések eltúlzottak legyenek ugyanazon okokból eredően, amelyeket fentebb említettem); és minden ember közül, akit ismerek – pontosan ő az, aki ezt a legkisebb habozás nélkül megteszi! És ezért ön szerint M. „egy parancsoló stílusú fickó, aki nagyon dühös, ha ellentmondanak neki”, majd hozzáteszi, hogy „nem érzek e miatt ellenszenvet, és ennek ellenére még kedvelem is őt ezért”. Nos, ez *nem így van*, testvérem, és ezt ön is tudja. Azonban, korlátozott mértékig kész vagyok helyt adni a meghatározásnak, elismerni és megismételni önnel (és M.-mel itt mellettem), hogy ő tényleg egy nagyon *parancsoló stílusú fickó*, és kétségtelenül hajlamos *néha* dühbe gurulni, különösen, ha olyasmiben mondanak neki ellent, amiről tudja, hogy igaz. Jobb véleménnyel bírna róla, ha *nem mutatná* ki haragját? Ha *hazudna* saját magának és a kívülállóknak, és így

hagyná, hogy olyan erényt tulajdonítsanak neki, amivel nem rendelkezik? Ha érdemdús cselekedet gyökerestül kiirtani minden haragot, hogy soha ne érezzük a legkisebb késztetését sem egy olyan szenvedélynek, amelyet mindannyian bűnösnek tartunk, akkor számunkra még ennél is nagyobb bűn, ha úgy teszünk, mintha ez meg is történt volna velünk. Kérem, olvassa el az „Elixir of Life” 2. részét (az áprilisi számban, a 169. oldalon, I. hasáb, 2., 3., 4., 5. és 6. bekezdéseket¹). És mégis, a nyugati eszmékben mindent a látszatra redukálnak, még a vallásban is. Egy gyóntató nem azt kérdezi a bűnbánójától, hogy *érezte*-e haragot, hanem azt, hogy *kimutatta*-e már haragját bárki iránt. „Ne *kapjanak rajta* hazudozáson, lopáson, ölésen stb.” – a jelek szerint ez lett a civilizáció Isteneinek parancsolata - a társadalom és a közvélemény szerint. Ez az egyetlen oka annak, hogy önök, akik ehhez tartoznak, alig, ha egyáltalán valaha is tudják értékelni az olyanokat, mint Morya: egy olyan embert, aki ugyanolyan szigorú önmagával, a saját hibáival szemben, mint amilyen elnéző mások hibáinak megítélésében, nem *szavakkal*, hanem szíve legbelsőbb érzéseivel; mert bár mindig kész volt a szemébe mondani bármit, amit önről gondol, mégis mindvégig hűségesebb barátja volt, mint én magam, aki gyakran habozok megbántani bárki érzéseit, habár a legszigorúbban ragaszkodom az igazsághoz ilyenkor. Így, ha M. valaha is hajlandó lenne magyarázatot adni bármire, azt mondhatta volna önnek:

„Testvérem, véleményem szerint ön rendkívül egoista és gőgös. Világfelfogásában és öntömjenezése közben általában figyelmen kívül hagyja az emberiség többi tagját, és őszintén hiszem, hogy az egész univerzumból azt képzelem, hogy az csakis az emberért teremtetett és az emberek közül is elsősorban – *önért*. Ha én rosszul tűröm, hogy ellentmondjanak nekem, amikor tudom, hogy igazam van, ön még nálam is kevésbé bírja elviselni az ellentmondást, még akkor is, ha a lelkiismerete közben világosan tudatja, hogy téved. Nem tudja elfelejteni a legkisebb megbántást sem - bár el kell ismerem, hogy igazán *megbocsátó*. És mivel őszintén hiszi, hogy ennyire megbántottam (*rátelepedtem* önre, ahogy egyszer kifejezte), ez az állítólagos megbántás a mai napig is rejtetten befolyásolja minden

¹ A *The Theosophist* 1882. áprilisi számáról van szó (fordítása olvasható a Magyar Teozófiai Társulat honlapján). A hivatkozott szövegrész a következő: „És megemlíthetjük, hogy a belső késztetések mindenféle elnyomása – akkor is, ha ez saját elhatározásból történik – haszontalan törekvés. A fizikai erővel, fenyegetéssel vagy megvesztegetéssel – akár fizikai, akár úgymond „spirituális” úton történjék ez – kikényszerített „jóság” tökéletesen haszontalan az ezt kifelé mutató emberre nézve, és az ebből eredő képmutatás csak tovább mérgezi a világot. A „jóságra” és „tisztaságra” törekvésnek belülről kell erednie, önkéntelen törekvésnek kell lennie ahhoz, hogy hatékony legyen. Belső késztetés, valami nemesebb felé törekvés kell, hogy visszatartsa a rossztól, nem pedig a büntetéstől vagy a Közvélemény ítélletétől való félelem. A jóindulat mögött ne a magasztalás iránti vágy, vagy egy elképzelt Jövőbeni Életben elszenvedett következményektől való félelem rejtőzzön. . . Az élet meghosszabbítására törekvés szempontjából nézve annak sincs semmi haszna, ha azért tartózkodik valaki az erkölcstelen tettektől, mert az előbbire törekszik, miközben a szíve mélyén vágyik az utóbbiakra. Ugyanez igaz az összes kielégítetlen vágyakozásra. A lényeg éppen az, hogy megszabaduljunk a bensőnkben gyökerező kielégítetlen vágyaktól. E valódi állapot nélkül annak puszta színlelése nem egyéb, mint alantas képmutatás és haszontalan rabszolgaság.” (Az olvasónak szem előtt kell tartania, hogy a cikket egy próbaidős tanítvány írta, a földi élet meghosszabbításának lehetőségéről szól, és a *The Theosophist* olvasóinak íródott. Ebből eredően az előbbiek nem általában a kényszerített önfegyelem és a társadalmi normák képmutató voltára és haszontalanságára céloznak. Az író – és mivel idézte, K. H. Mester is - ezzel csak arra utal, hogy ezek nem segítenek spirituális célok elérésében.) (A ford.)

gondolatát az én szerény személyemmel kapcsolatban. És bár fejlett intellektusa mindig megakadályozza, hogy önben bosszúszomjas érzések gyökeret verjenek, és így felülkerekedjenek nemesebb természetén, mégis bizonyos befolyást gyakorolnak még az érvelési képességeire is. Hiszen örömét leli (bár aligha vallja ezt be magának) abban, hogy módokat találjon arra, hogy rajtakapjon engem hibákon, egészen odáig elmenve, hogy a képzeletében *bolondnak*, hiszékeny és tudatlan valakinek tekintsen, aki képes beleesni olyan csapdába, amit egy olyan ember állított, mint - *Fern!* Vitassuk meg ezt, testvérem. Tegyük teljesen félre azt a tényt, hogy é beavatott, és adeptus vagyok, és induljunk ki abból a helyzetből, amelyet a képzeletében ön nekem tulajdonít. Úgy, mint két közönséges halandó, akik közül az egyik egy az ön által nekem tulajdonított szintű józan ésszel bír, önben pedig ebből egy jókora adag megtalálható. Ha hajlandó lesz akár csak ennyit is feltételezni rólam, akkor én kész vagyok bebizonyítani önnek, hogy abszurd dolog azt gondolni, hogy *rászedhettek volna* és belegabalyodhattam volna egy efféle származás cselszövés pókhálójába! Azért írja nekem, hogy Fern *próbára akart tenni engem*, mikor azt kérdezte, hogy 'Morya kívánja-e, hogy (a látomását) közzé tegyék? És Morya – beleesve a csapdába - azt válaszolta, hogy így akarja.' Nos, az utolsó állítás elég nehezen hihető; és elég csak mérsékelt józan ésszel és érvelőképességgel rendelkeznie bárkinek ahhoz, hogy felismerje, hogy két leküzdhetetlen akadály van annak, hogy összeegyeztesse a rólam alkotott korábbi véleményét azzal a meggyőződéssel, hogy tényleg *beleestem a csapdába*.

1: A látomás lényege és szövege. Abban a látomásban három titokzatos lény van – a 'guru', a 'Hatalmas' és az 'Atya'; az utóbbi az ön alázatos szolgája. Nehéz elképzelni (hacsak nem tulajdonítják nekem a *hallucináló médiumok* képességeit), hogy én – észben tartva, hogy ehhez a fiatalemberhez addig soha nem jártam egy mérföldnél közelebb, és soha nem látogattam meg álmaiban sem –, hogyan hihettem volna el a kérdéses látomás valódiságát, vagy legalábbis, hogy ne keltette volna fel a gyanakvásomat egy ilyen furcsa állítás.

2: Azon két tény összeegyeztethetőségének nehézsége, melyek szerint: a) én egy 'parancsoló stílusú fickó' vagyok, aki *nagyon dühös lesz, ha ellent mondanak neki*, és b) az a csendesen belenyugvó elfogadása egy próbaidő alatt álló tanítvány engedetlenségének, aki miután megtudta, hogy 'Morya *valóban ezt kívánta*' – azaz, hogy látomása nyilvánosságra kerüljön, sőt még meg is ígérte, hogy átírja azt, ennek ellenére a tanítványnak soha eszébe sem jutott, hogy engedelmeskedjen ennek. De még a szegény, ostoba 'guru' és 'Atya' sem gondoltak többé a dologra.

Nos, a fentiek mind teljesen világosak lettek volna még egy átlagos értelmi szinttel bíró ember számára is. De mivel ennek az ellenkezője történt - egy kétségtelenül nagyszerű intellektuális és még erősebb *érvelési* képességekkel rendelkező ember a valaha elképzelt legszegényesebb hazugság-pókhálóba keveredett – a következtetés elkerülhetetlen, és az egész semmi mással nem magyarázható, minthogy az illető – bár önmagának is észrevétlenül, de - engedte, hogy kicsinyes bosszúszomja elhomályosítsa a saját logikáját és

józan ítélőképességét. Buss¹, és ne vesztegessünk több szót erre. Mindezek mellett, és miközben nyíltan hangot adok nemtetszésemnek a gőgje és önzése iránt sok területen, őszintén elismerem és kifejezem nagyrabecsülésemet számos más csodálatra méltó tulajdonsága, kiemelkedő érdemei és józan esze iránt mindenben, ami nem kapcsolódik közvetlenül önhöz – mert az utóbbi esetekben ön ugyanolyan parancsolóvá válik, mint én, csak sokkal türelmetlenebbé –, és szívből remélem, megbocsátja nyers, és - a nyugati viselkedési elvárások szerint durva – beszédemet. Ugyanakkor, önhöz hasonlóan én is azt mondom, hogy nemcsak, hogy nem viseltetem rosszindulattal ön iránt ezek miatt, hanem éppen ellenkezőleg – de amit én mondok, az szigorúan tükrözi a valóságot, érzéseim őszinte kifejeződése, és nem csupán egy vélt kötelesség teljesítése érdekében leírt szavak."

És most, hogy Morya szóvivőjének szerepét játszottam el ön felé, talán megengedhetem, hogy néhány szót szóljak a magam nevében is. Azzal kezdeném, hogy emlékeztetem rá, hogy különböző időpontokban, különösen az elmúlt két hónapban, többször is felajánlotta már, hogy a tanítványom legyen, és az ilyennek elsődleges kötelessége, hogy harag és rosszindulat nélkül meghallgasson bármit, amit a guruja mond. Hogyan taníthatnám vagy tanulhatna ön tőlem, ha egy számunkra és a módszereinktől teljesen idegen hozzáállást kell fenntartanunk: két Társaságbéli ember viszonyát? Ha valóban tanítvány akar lenni, azaz misztériumaink befogadójává kíván válni, akkor önnek kell alkalmazkodnia a mi módszereinkhez, nem nekünk az önéhez. Amíg ezt nem teszi meg, hiába vár többet, mint amit mindennapi körülmények között adni tudunk. Ön akarta Morya-t tanítani, de még rájöhet (és rá is fog jönni, ha M. megengedi, hogy a saját utamat járjam ebben), hogy ő adott leckét önnek, ami vagy örökre barátokká és testvérekké tesz minket, vagy – ha túlsúlyban van önben a nyugati Úriember a keleti Tanítvánnyal és leendő adeptussal szemben – undorodva szakít velünk, és talán az egész világban is szétkürtölte ezt². Erre mindannyian felkészültünk, és meg is próbáljuk siettetni ezt a válságot így vagy úgy. Hamarosan itt van a november, és addigra mindennek el kell rendeződnie³. A második kérdés: eszébe jutott-e, jó testvérem, hogy az a civilizálatlan, parancsolgató fickó, aki őszintén és az ön saját érdekében szemébe mondja a véleményét, ugyanakkor gondosan, de láthatatlanul – végig védelmezte önt, családját és hírnevét minden lehetséges sérelemtől? Bizony, testvérem - odáig elmenve, hogy éjszakákon és napokon át figyeljen egy gazember muszlim szolgát⁴, aki bosszút akart állni önön, hogy ténylegesen

¹ Buss: „Elég, ennyi volt”. (A ford.)

² A későbbi történések szerint ez utóbbi valósult meg. Hume úr végül szakított a Mesterekkel, és megpróbálta aláásni a Társulat hitelességét. (A ford.)

³ Ezzel alighanem a Társulat első hét éves - 1882. november 17-én záruló - periódusának lezárulására utalt a Mester. (A ford.)

⁴ Ez a szolga eredeti nevén Godolphin Mitford, iszlám vallásra áttérése után Mirza Moorad Ali Beg (másként írva Mirza Murad Ali Bey) volt. Ő volt az is, aki a fentebb idézett „Elixir of Life” cikket írta a *The Theosophist*-ban, és még további cikkeket is írt sajnálatosan rövid (1881-1884-es haláláig tartó) pályafutása során, amit a Társulatban töltött. Európai származású volt, és mire találkozott az Alapítókkal, már mozgalmas, nehéz és érzékiségtől túltöltött évek álltak mögötte. Ezek mellé társult vele született adottsága a pszichikus képességek terén. Mindezeknek betudhatóan még fiatalon belebonyolódott bizonyos szexuál-mágikus üzemekbe. Az ebből eredő kötelékektől többé nem is tudott megszabadulni, azt követően sem, hogy a Társulatba belépése után

lehetetlenné tegye gonosz tervét. Nem gondolja, hogy ő a saját súlyának tízszeresét is megérné aranyban, szemben egy Brit Állampolgárral, aki ugyan úriember, de háta mögött cafatokra tépi az ön hírnevét, miközben mosolyog önre, és szívélyesen kezét nyújt, valahányszor találkoznak? Nem gondolja, hogy sokkal nemesebb dolog kimondani, amit gondol (még azt is, amit természetesen szemtelenségnek tart), majd ezt követően mindenféle olyan szolgálatokat tenni az illetőnek - amiknek az valószínűleg még a lehetőségéről sem hallott soha, nemhogy megtudná, hogy részesült ilyenekben –, mint úgy tenni, ahogy a felettébb civilizált Watson ezredes vagy tábornok és különösen a felesége, amikor életükben először találkoztak a házukban tartózkodó két idegennel – Olcottal és egy indiai bíróval Barodából –, és csak az ürügyet keresték, hogy becsméreljék a Társulatot – *mert ön is tagja volt annak!* Nem ismételtem meg a hazugságokat, amiknek bűnét magukra vették, vagy a túlzásokat és gyalázkodásokat, amiket Watson asszony önre zúdított, és amiket férje is tovább tódított. A lovagias, katonás ember Olcott-ot – aki annyira büszke arra, hogy önt a Társulat tagjának tudhatja - olyan váratlanul érte, annyira megrázta ez a támadás, és mégis olyan nyugodtan fogadta azt - ám végül súlyos aggodalmai miatt Morya-hoz fordult. Ha hallotta volna, miket mondott Morya önről, mennyire értékelte a jelenlegi munkáját és gondolkodásmódját, készségesen megadta volna neki a jogot, hogy időnként *látszólag* durva legyen önnel. Megtiltotta Olcott-nak, hogy többet elmondjon annál, amit már elmondott H.P.B.-nek, és amit ő – asszonyhoz méltó módon - azonnal megosztott Sinnett úrral. És bár H.P.B. akkoriban dühös volt önre, még ő is mélyen nehezményezte az ön ellen irányuló sértéseket támadásokat, és azon fáradozott, hogy felidézze a múltat, amikor - ahogy Watson asszony mondta - önök mindketten az ő vendégszeretetét élvezték. Ez tehát a különbség a nyugati, felsőbbrendű származású állítólagos jóakarók és barátok, valamint a keleti, - úgyszintén állítólagosan - *alsóbbrendű* faj rosszakarói között. Ettől függetlenül elismerem, hogy joga van dühösnek lenni M.-re; mert tett valamit, ami - bár szigorúan összhangban van a szabályainkkal és módszereinkkel, de ha kiderül -, erős ellenérzést kelthet egy nyugati elmében. És ha időben tudomást szereztem volna erről, biztosan megakadályoztam volna benne. Persze nagyon kedves Fern úrtól, hogy kifejezi arra irányuló szándékát, hogy „lebuktasson” minket – „természetesen nem azért, hogy leleplezze az Öreg Hölgyet”, mert mi köze szegény „Öreg Hölgynek” ehhez az egészhez? De egyáltalán nem állunk az útjába abban, hogy *lebuktasson*, sőt akár *le is leplezzen* minket, nemcsak a saját és az ön védelme, hanem az egész világ védelme érdekében is, ha ez bármilyen módon vigasztalhatja őt a kudarcáért. És biztosan csúfos *kudarc is vár rá*, ha így folytatja tovább a kettős játékát. A döntés arról, hogy tanítvány lehet-e belőle vagy sem, a *Chohan* kezében van. M.-nek egyszerűen csak próbára kell tennie őt, megkísértetnie, bármilyen és minden lehetséges eszközzel meg kell vizsgálnia őt, hogy feltárja valódi természetét. Ez nálunk ugyanolyan kérlelhetetlen szabály, mint amennyire undorító lehet nyugati nézőpontból szemlélve, és én még ha akarnám sem tudnám megakadályozni. Nem elég alaposan tudni, mire képes vagy nem képes a tanítvány a

próbatanítvánnyá lett- sőt ez csak elmélyítette a bajait. Végül elbukta a próbaidőt, és a múltja elmezavar formájában nemsokára utolérte. Így is halt meg 1884-ben. (A ford.)

próbaidőszak alatt és annak körülményei között. Tudnunk kell azt is, hogy *mire válhat képessé* különböző és mindenféle körülmények között. Minden óvintézkedést megtettünk. Egyik *Upasika*-nk vagy *Yu-posah*-unk, sem H.P.B., sem O., de még Damodar sem vádolható - semelyikükre sem vetülhet gyanú árnyéka. Nyugodtan megmutathat minden birtokában lévő levelet, és elárulhatja, hogy mit ajánlottak fel neki (a *két út* közötti választást az ő saját belátására szerint), és hogy *mit tett valójában*, vagy inkább azt, hogy mit *nem tett*. Amikor eljön – ha balszerencséjére bármikor is eljön – az ideje, képesek leszünk bemutatni, mennyi igaz az egészségből, és mennyi nem az, mert pusztán az ő elmeszüleménye. Addig is van egy tanácsom önnek. Csak *figyeljen*, és ne szóljon egy szót sem. Fern úr *kísértésnek* volt, van, és lesz is kitéve arra, hogy mindenféle rossz dolgot tegyen. Ahogy mondtam, az elmúlt pár napig semmit sem tudtam az egészről; amikor megtudtam, hogy még az én nevem is közvetve belekeveredett ebbe a próbaidős ügybe, figyelmeztettem azokat, akiket figyelmeztetnem kellett, és szigorúan megtiltottam, hogy az én dolgaikkal egybemossák. De mindent együttvéve, Fern kiváló jelölt a tisztánlátásra, és korántsem olyan rossz, mint amilyennek ön gondolja. Beképzelt ugyan – de ki nem az? Ki az közülünk, aki teljesen mentes ettől a hibától? Ő ugyan képzelhet és mondhat, amit akar, de hogy *ön* hagyja magát ennyire befolyásolni egy olyan előítélet által, amelynek még a létezését sem hajlandó beismerni, az igazán különös! Ön őszintén hitelt ad annak az állításnak, hogy Fern *átverte és csapdába csalta* M.-et, ami tényleg végtelenül nevetséges, és nemcsak az „Öreg Hölgy”, de még O. sem hitt ebben soha, mivel tudták, hogy próbaidőszakát tölti, és azt is tudták, hogy ez mivel jár. M. néhány nappal ezelőtt arra is vette a fáradságot, hogy bebizonyítsa önnek, hogy – bár ön ebben reménykedett, de - *soha* nem verték át őt, és ennek még a gondolatára is csak nevetett; erre Olcott biztosan jó bizonyítékokkal is szolgálhat majd, bár jelenleg Ceylon belső vidékein jár, ahová még levelek sem juthatnak el, nemhogy táviratok. És ez a „csalás” – ha annak nevezzük – *soha nem a mi érdekünkben kezdődött* - azon egyszerű okból kifolyólag, hogy nekünk semmi érdekünk nem fűződik hozzá –, hanem Fern úr és a Társulat érdekében - legalább is H.P.B. olvasata szerint. De miért nevezzük *csalásnak*? Fern úr tanácsot kért az utóbbtól, aggódott és könnyögött neki, mire a H.P.B. azt mondta neki: „Dolgozz az ügyért; próbálj meg kérdezősködni és kutatni, hogy minden lehetséges bizonyítékot megszerezze a Testvérek létezéséről. Tudod, az idén ugyan nem fognak eljönni, de rengeteg láma ereszkedik le a Himalájából minden évben Simlába és a környékére. Szerezz be minden lehetséges bizonyítékot a magad és Hume úr számára stb.” Van ebben bármi rossz? Amikor H.P.B. megkapta Ferntől a látomást tartalmazó kéziratot, megkérdezte M.-t és azt is, akit benne a „Hatalmasnak” és az „Atyának” és még ki tudja minek neveznek, aki *elmondta neki az igazságot*. Majd utasította H.P.B.-t, hogy kérdezze meg Fernt, akarja-e közzétenni az írását, de előre megjósolta neki és O.-nak is, hogy *nem fogja akarni*. Hogy Morya mit tud erről vagy más látomásokról, *azt csak ő tudja*, és még én sem avatkozok bele soha a képzési módszereibe, legyenek azok személy szerint nekem bármennyire is visszataszítóak. Mivel megkérdezte, elmondom, hogy az „Öreg Hölgy”, természetesen semmiről sem fog tudni. De önnek tudnia kell, hogy mióta H.P.B. járt Barodában, neki még önnél is rosszabb véleménye lett Fernről, Ott megtudott bizonyos dolgokat róla és Brookesről,

és még továbbiakat is megtudott az utóbbtól, aki - mint tudja -, Fern Baroda-beli *Mejnoor*-ja¹ volt. Mivel H.P.B. nő, akkor is, ha *Upasika* (női tanítvány), így okkult ügyektől eltekintve aligha tudja tartani a száját. Azt hiszem, eleget foglalkoztunk már ezzel a dologgal. Bármilyen is történt vagy fog még történni, az csak Fernre lesz hatással – senki másra. Hallottam a tervezett nagy teozófiai *Conversazione*²-ről – és *ha akkoriban még mindig teozófus lesz*, természetesen jobb, ha az az ön házában történik. És most szeretnék búcsúzóul néhány szót mondani önnek, és annak ellenére, hogy fájdalmasan tudatában vagyok annak, ami a legfőbb és szinte egyetlen hibája – amelyet ön maga is bevallott a nekem írt levelében –, azt szeretném, ha hinne nekem, legkedvesebb Testvérem, amikor azt mondom, hogy minden másban nagy és nagyon őszinte tisztelettel és megbecsüléssel viseltetek ön iránt. Azt sem fogom elfelejteni, bármilyen is történjék, hogy hónapokon át, nap mint nap dolgozott és fáradozott a Társulat és az emberiség egésze javára, anélkül, hogy bármilyen jutalmat vagy előnyt várt vagy kért volna saját magának, pusztán abban a reményben, hogy jót tehet. És arra kérem, jó Testvérem, ne tekintse „szemrehányásnak” az én egyszerű észrevételeimet. Ha vitatkoztam önnel, az azért volt, mert kénytelen voltam így tenni, mivel a *Chohan* ezeket (*az ön javaslatait*) valami egészen példa nélküli dolognak tekintette; olyan állításoknak, amelyeket az ő helyzetében egy pillanatra sem szabad megfontolni. Bár most talán az ön ellen irányuló érveket „kiérdemeletlen szemrehányásoknak” tekinti, mégis egy napon beláthatja még, hogy valójában „ésszerűtlen engedményekre törekedett”. Az a tény, hogy az ön által erősen szorgalmazott javaslat, miszerint önnek – (de másnak nem) – ha lehetséges, meg kellene engedni, hogy valamilyen fenomenális képességre tegyen szert, amelyet mások meggyőzésére fel lehetne használni – bár a kérés egyszerűen, azt szó szerint értelmezve „(számomra) megfontolandó javaslatként” elfogadható lehetne, és „semmiképpen sem jelentene elkötelezettséget” –, ám bárki számára, aki a sorok között is képes olvasni, valójában határozott követelésnek tűnik. Megvan nálam az összes levele, és alig van köztük olyan, amely ne sugározná a határozott igény, a jogos kérés szellemét, azaz valami olyannak a követelését, ami jár, és amelynek elutasítása jogot ad arra, hogy úgy érezze, méltatlanul bántak önnel. Nem kétlem, hogy nem ez volt a szándéka, amikor leírta őket. De ez volt a titkos gondolata, és ezt a legbensőbb érzését mindig is észrevette a *Chohan*, akinek a nevét ön többször is említette, és aki fel is figyelt erre. Alábecsüli, amit eddig elért, az *ellentmondásos* és hiányos tanítások segítségével? Arra kértem önt: jegyezze fel az előbbieket, kezdve azokkal az – ön felfogása szerint – ellentmondásokkal, amik az első, Isten létezése mellett és ez ellen szóló érvelésünk során folytatott vitánkban találkozott; majd folytatva és befejezve a balesetekben és öngyilkosság által elhunytak további sorsával kapcsolatban vélt állítólagos ellentmondásokkal. Küldje el ezeket hozzám, és bebizonyítom önnek, hogy annak, aki *jól ismeri* az egész tanítást, nincs ezekben semmiféle ellentmondás. Furcsa dolog azzal vádolni valakit, hogy tudatosságának teljes birtokában szerdán leír valamit, majd a következő szombaton vagy vasárnap már teljesen elfeledkezik róla, és homlokegyenest

¹ Vagyis a tanítója. (Meynour a korábban is hivatkozott Bulwer-Lytton másik regényének, a *Zanonin*ak egy alakja, aki a főhős mestere.) (A ford.)

² Olasz kifejezés, jelentése itt: egy olyan összejövétel, beszélgetés, amit a teozófia témakének szentelnek. (A ford.)

ellentmondott önmagának! Nem hiszem, hogy még akár a mi H.P.B.-nk is az ő nevetségesen megromlott emlékezőtehetségével, vádolható lenne ilyen mértékű feledékenységgel. Az ön véleménye szerint „nem érdemes pusztán másodrangú elméknek” dolgozni, és egy ilyen érvelés vonalát követve azt javasolja, hogy vagy megszerezheti az *egészet*, vagy - ha nem tudja *azonnal* kivenni „egy olyan filozófiai Eszmerendszer körvonalait, ami kiállja még egy olyan elme vizsgálatait és kritikáját is, mint Herbert Spencer” - nem kíván tovább foglalkozni vele. Erre azt válaszolom, hogy ön embertársai sokasága ellen vétkezik. Ugyan nem a Herbert Spencerek, Darwin-ok vagy a John Stuart Mills-ek között található a manapság intellektuálisan mocsárba merülő spiritiszták milliói, ám mégis ők alkotják a „másodrangú elmék” többségét. Ha lett volna elég türelme, megkapta volna mindazt, amit *spekulatív* filozófiánktól meg szeretett volna kapni – ami „spekulatív” abban az értelemben, hogy természetesen annak is kell maradnia mindenki számára, kivéve az adeptusokat. De az a helyzet, kedves Testvérem, hogy ebből az erényből nem sok szorult önbe. Azonban még mindig nem értem, miért kellene elkeserednie a helyzet miatt.

Bármilyen is történjék, remélem, nem fog neheztelni az igazság tőlünk hallott barátságos visszajelzései miatt. Miért is tenné? Neheztelne a lelkiismerete hangjára, amely azt súgja önnek, hogy időnként ésszerűtlenül türelmetlen, és egyáltalán nem olyan elnéző, amilyennek hinni szeretné magát? Igaz, hogy hónapok óta és sok irányban szünet nélkül dolgozik az ügyért; de nem szabad azt hinnie, hogy azért, *mert mi soha nem adtuk semmi jelét, hogy bármi foglalkunk lenne a munkájáról*; vagy mert soha nem ismertük el vagy köszöntük meg leveleinkben ezt –, hogy mi nem vagyunk hálásak azért, amit tett, vagy hogy szándékosan, netán más okból, de figyelmen kívül hagyjuk ezt, mert ez ténylegesen nem így van. Igaz ugyan, hogy senkinek sem szabad köszönetet várnia azért, hogy teljesítette kötelességét az emberiség és az igazság ügye iránt – hiszen végül is, aki másokért fáradozik, az egyben önmagáért is dolgozik –, mindazonáltal, kedves Testvérem, mélységesen hálás vagyok önnek azért, amit tett. Nem vagyok túlzottan bizonygató természetű, de remélem, hogy egy napon bebizonyíthatom önnek, hogy nem vagyok az a hálátlan ember, akinek gondol. És ön maga is, bár valóban türelmes volt a leveleiben, és nem panaszkodott a levélváltásaink során talált, ön által hibáknak és ellentmondásoknak nevezett dolgokra, de türelme már nem terjedt odáig, hogy az időre és a további magyarázatokra bízsa annak eldöntését, hogy ezek a hibák valóban azok voltak-e, vagy csak látszólag, felszínesen nézve. Mindig panaszkodott Sinnettnek, sőt, az elején még Fernnek is. Ha csak öt percet is szánt volna rá, hogy mérlegelje azt a helyzetet, hogy a kettőnk viszonyában én egy *bennszülött guru* vagyok, ön pedig egy *európai tanítvány*, hamar rájött volna, milyen rendkívülinek, nehezen fenntarthatónak tűnhet egy a miénkhöz hasonló kapcsolat egy bennszülött elme számára; és többé senkit sem hibáztatna tiszteletlenség miatt. De kérem, ne értsen félre; *én* nem panaszkodom; de a puszta tény, hogy leveleiben „Mesternek” szólít, nevetség tárgyává tesz engem minden *Chutuktu*¹ előtt, aki

¹ A Hobilgan (más írásmóddal Khobilgan, Hobligan) mongol szó, H.P.B. olyan magas rangú, beavatott tibeti lámákat nevezett így, akik buddha szintű lelkek inkarnációjának tekinthetők. (A ford.)

bármit is tud a mi kölcsönös kapcsolatunkról. Én soha nem említettem volna meg ezt a tényt, de abban a helyzetben vagyok, hogy be is mutathassam ezt önnek, amiért mellékelek egy nekem szóló, *kifogásokkal* teli levelet Subba Row-tól, és egy másikat, ami H.P.B.-nek szól – tele *őszinte igazságokkal*, hiszen ők mindketten *chela-k*, vagyis inkább tanítványok. Remélem, ezzel nem követek el nyugati értelemben vett levéltitok sértést. Kérem, miután elolvasta mindkettőt és megjegyezte értelmüket, juttassa vissza hozzám őket. Mindkettő szigorúan bizalmasan és kizárólag személyes okulása céljából küldöm el ezeket önnek. Látni fogja bennük, mennyi *jóvátenni* valója van az angoloknak Indiában, mielőtt remélhetnék, hogy bármi jót tudnának *tenni* ebben az országban. De mostmár be kell fejeznem, ismét biztosítva önt *őszinte tiszteletemről* és *nagyrabecsüléséről*.

Üdvözlettel:

K. H.

Higgyen nekem, Fernnel szemben ön túl szigorú és – *igazságtalan*.

XXXI. Levél

Kézhez véve Londonban, 1881. márc. 26-án.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban, 1881. Márc. 26-án kapta meg.

A levél érdekessége, hogy borítékját francia bélyeggel, Franciaországban adták postára. Valószínűleg egy ottani tanítvány vagy Mester tette ezt meg, hiszen az írója ekkoriban a Hiddukus hegységben, valahol a jelenlegi Pakisztán egy északi szegletében tartózkodott, amint ez magában a levélben is szerepel. (A ford.)

Egy ismeretlen, völgy mélyéről, a *Terich Mir*¹ meredek bércei és gleccserei közül – egy olyan völgyből, amelyet európai ember lába még nem taposott, mióta szülő heglánca Föld Anyánk lehelete nyomán ki nem emelkedett a mélyből – írja neked ezeket a sorokat barátod. Mert itt értek el K.H.-hoz a te „Szerető tisztelgései” és aki itt szándékozik eltölteni „nyári vakációját”. Ez tehát „egy levél az örök hó és tisztaság hazájából” küldve, és „a bűnök hazájába” címezve. . . . Különös, *n'est-ce pas*²? Lennék, vagy inkább tudnék-e veled lenni abban a „hazában”? Nem; ám voltam néhány más alkalommal egyéb helyeken, bár sem asztrális, sem másmilyen megragadható formában, csak egyszerűen képzeletben. Ez nem elég neked, igaz? Csak hát, bizony, bizony, ismered már a korlátozásokat, amiknek alá kell vetnem magam veled kapcsolatban, és türelemmel kell lenned.

A tervezett könyved egy kis ékkő³. Talán vékony és kicsi, de egy nap még olyan magasra szárnyalhat, mint amilyen magasra tornyosul a Mount Everest a simlai dombok fölött. Az

¹ A Terich-Mir a Hiddukus heglánc legmagasabb (7700+ m) hegye a mai Pakisztán északi területein. (A ford.)

² Francia kifejezés, jelentése itt: „nem igaz?”, „nem így van?”. (A ford.)

³ Sinnett első könyvéről, az 1881-ben Londonban kiadott *The Occult World*-ról van szó. (A ford.)

összes vele egy csoportba sorolható mű közül, és a spiritiszta irodalom vad dzsungelében ez kétségkívül a Megváltónak fog bizonyulni, egyfajta áldozati felajánlásnak a spiritiszták világában elkövetett bűnökért. Kezdetben el fogják utasítani, sőt méginkább becsmérelni fogják; ám meg fogja lelteni a maga hűségese tizenkettőjét, és – a te kezed által a gondolkodás táptalajára elvetett magokból végül nem gyomok fognak kikelni. Ennyit biztosra vehetsz. Te gyakran túlságosan is óvatos vagy. Túl sokszor emlékezteted az olvasót a tudatlanságodra. És az által, hogy az egészet csak egy szerény gondolatébresztőként tálalod, miközben a szíved mélyén tudod, érzed, hogy az az alapvető, az elsődleges igazság, nem segíted az olvasót, csak tanácsolanná teszed, és ez által – kételkedést ébresztesz. De mindenképp egy szellemes és különleges visszaemlékezés, és az általad személyesen megfigyelt jelenségek kritikus szemlélőjeként írtad meg, ezért sokkal hasznosabb, mint Wallace¹ úr munkája. Az ehhez hasonló forrásokból kellene a spiritisztáknak késztetést érezni arra, hogy jelenségek iránti szomjukat oltsák a helyett, hogy kénytelenek lennének beérni a *Banner of Light*²-ből rájuk zúduló ostoba ömlengésekkel. A világ – és itt az egyéni létezőkre gondolok – telve van olyan rejtett jelentésekkel és mélyen megbúvó szándékokkal, amik az Univerzum és az Okkult Tudomány minden jelenségéhez alapul szolgálnak. Ebből eredően egyedül a láthatatlan világokat is figyelembe vevő bölcsesség szintjére emelt józan ész adhatja meg a kulcsot, amivel az intellektus képes lehet megfejtetni titkait. Hidd el nekem, az adeptus életében eljön az a pillanat, amikor ezerszeresen megtérül számára minden általa átélt megpróbáltatás és nehézség. Ha újabb ismereteket akar szerezni, nem kell ezt többé azon az aprólékos és lassú vizsgálódási és összevetési folyamaton átmenve megszereznie, hanem azonnali és magától értetődő módon tárul fel számára minden elsődleges igazság. Túllép azon a filozófián, ami azt állítja, hogy minden alapvető igazság egy vak erőből ered – ez a felfogása a *Sensationalism*³ hirdetőinek, és a pozitivistáknak; és messze maga mögött hagyja azokat a gondolkodókat- az intellektualistákat és szkeptikusokat - is, akik szerint az alapvető igazságok egyedül az intellektusból eredeztethetők, és kizárólag mi magunk vagyunk ezeknek létrehozói; az adeptus látja, érzi és benne él abban, ami az összes alapvető igazság forrása – a Természet Univerzális, Szellemi Eszenciájában, ami nem egyéb, mint - *Shiva* a Teremtő, Pusztító és Újjáformáló. Ahogy a mai spiritiszták lealacsonyították a „szellem” fogalmát, ugyanígy tettek a hinduk is a Természet fogalmával is az ő utóbbival kapcsolatos emberszabású elképzeléseikkel. Egyedül a Természet képes testbe öltöztetni a határtalan, mindent felölelő Szellemet. „A fizikai léthez kapcsolódó én-tudatosságtól mentesen, az igazi Lét mélyére merülten, ami nem is létezés, hanem maga az Élet, az ő lénye olyan mozdíthatatlan, mint és fehér és örök hóba burkolódzó Kailasa⁴ csúcsai, ahol pihen; felette áll minden törődésnek, szomorúságnak, messze

¹ Alighanem Alfred Russell Wallace *Miracles and Modern Spiritualism* (Csodák és a modern spiritizmus) című, 1874-ben megjelent könyvére utal itt a Mester. (A ford.)

² A *The Banner of Light* egy Bostonban, 1857-1910. között működő, jelentős olvasótáborral bíró spiritiszta hetilap volt. (A ford.)

³ Ez a filozófiai irányzat nagyjából összefoglalva azt hirdeti, hogy minden tudás csak az érzékszervek által szerezhető benyomásokra vezethető vissza, és az elme ezek nélkül teljesen üres. (A ford.)

⁴ A *Mount Kailash* egy 6600+ m magas hegy Tibet transz-Himalájai hegyvonulatai között, a mai Kína területén. Szentnek tekintett hely, számos legenda kapcsolódik hozzá a hinduk és a helyiek körében. (A ford.)

meghaladva minden bűnt és világiasságot, egy szolgáló ő, egy nagy bölcs, gyógyító, a Királyok Királya, Jógik Jógija” – ilyen *Shíva* eszméje a *Yoga Shastras*, a *Sirituális Bölcsesség* csúcsteljesítménye szerint. . . Ó, ti Max Müller-ek és Monier Williams¹-ek, mit műveltetek a mi filozófiánkkal?

De hát aligha várható el tőletek, hogy értékelni, vagy akár csak felfogni is képesek legyetek a fenti *phanerosis*²-t a mi tanításainkból. Nézd el nekem. Csak ritkán írok leveleket, és amikor így teszek, néha csak követem a gondolataim folyását, a helyett, hogy szigorúan a tárgynál maradnék. Már jóval több mint negyed százada éjjel nappal dolgozom annak érdekében, hogy fenntartsam a helyemet annak a láthatatlan, de folyamatosan működő hadseregnek a soraiban, ami azért küzd és arra készül, hogy felkészüljön egy olyan feladatra, amiért nem várhat semmit cserébe, azon a meggyőződésen kívül, hogy megtettük az emberiségért mindazt, ami a kötelességünk. És az utam során találkozással veled megpróbálhattam – ne félj, nem besorozni téged is, hiszen az lehetetlen lett volna, csak – egyszerűen felhívni a figyelmedet, felébreszteni a kíváncsiságodat és talán legnemesebb érzéseidet is az egyetlen igazság iránt. Te pedig hűségesnek és igaznak bizonyultál, és megtettél minden tőled telhetőt. Ha a te erőfeszítéseidnek hála a világ csak egyetlen betűt is megtanul az Igazság ABC-jéből – azon Igazságéból, ami egykoron áthatotta az egész világot – a jutalmad nem fog elmaradni.

És most, hogy megismerkedtél Párizs és London „misztikusaival”, mi a benyomásod róluk?

Barátod,

K.H.

U.I.: A mi szerencsétlen „Öreg Hölgünk” beteg lett. Máj, vesék, fej, agy, lábak, és minden egyéb szerv meg végtag küzd és pattogtat az ujjával annak érdekében, hogy ne hagyhassa figyelmen kívül őket. Valamelyikünknek „rendbe kell hozni” őt, ahogy a mi érdemdús Olcottunk mondta, különben elég rosszak a kilátásai.

XXXII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, és valamikor 1882. őszén született. A pontos dátumát, kézhezvételi idejét nem ismerjük, de azt tudjuk, hogy Sinnett Simlában kapta meg. A levél értelmezéséhez fontos tudni a következőket. C.C. Massey írt egy cikket a *Light* 1882. júl. 8-i számában " 'Isis Unveiled' and the 'Theosophist' on Re-incarnation". Erre támaszkodva Hume úr (H-X írói álnéven) írt egy cikket a *The Theosophist*-ba szánva, amiben az *Isis Unveiled*-ről és annak írójáról kifejezetten sértő és lekicsinylő kijelentéseket tett. Ezen túlmenően a Mesterekkel és a Társulattal kapcsolatban - összefoglalva a lényegét - azt írta, hogy:

¹ A két itt hivatkozott úr a korszak tudományágának, az orientalizmusnak megalapítói közé tartozik. Blavatskyné és a Mesterek is gyakran kritizálták nézeteiket és írásait, mert a keleti tanításokat szó szerint és hiányos tudással értelmezve gyakran teljesen torz és félrevezető képet adtak a keleti filozófiák által hirdetett tanokról. (A ford.)

² Görög kifejezés, jelentése itt kb.: „kinyilvánítás”, „felfedés”. (A ford.)

- az Adeptusok logikátlanul és félrevezető módon adják elő okkult tanításaikat, és az európai módszerek sokkal hatékonyabbak lennének;
- bár ő maga tiszteli az adeptusokat, a velük való kapcsolattartás nem éri meg az ezzel járó veszélyt, és az európaiak jobban teszik, ha felkészülnek arra, hogy az ázsiaiak teljesen másképp gondolkodnak;
- a fentiek alapján ő háromféle megközelítést javasol az olvasóknak velük kapcsolatban: 1) fogadjuk el a Testvéreket olyannak, amilyenek, kihozva a velük való kapcsolatból annyit, amennyit lehet, és elfogadva a tényt, hogy jelenleg nincs mód európai elmék számára arra, hogy megértsék az ő eljárás módjukat vagy gondolkodásukat; 2) ne törődjünk tovább a Testvérekkel, vagy az általuk fáradságosan, rövid időre láthatóvá tett magasabb rendű tudás felvillanásaival, hanem dolgozzunk az általuk tanított gyakorlati életvezetés iránymutatásai szerint, mindig szem előtt tartva a testvéri szeretet és az átfogó Egység eszméjét; 3) szakítsuk meg velük a kapcsolatot teljesen, mivel semmi, a szükséges energiaráfordítással arányos gyakorlati eredmény nem várható senki számára, aki a névlegesnél nagyobb mértékben el akar köteleződni a Teozófiai Társulat iránt.

Blavatskyné csak határozott utasításra volt hajlandó ezt a cikket leköszölni, de megtette, és a cikk meg is jelent a *The Theosophist* 1882. szeptemberi számában. (És a cikket követően 10 jelentős és ismert teozófiai személyiség – köztük számos ismert tanítvány- által jegyzett válaszlevél csattanós választ is adott rá.) Ebben a feszült, polarizált szellemi környezetben és háttér mellett született meg az alábbi levél. (A ford.)

Nagyon sajnálom, ami történt, de mindez már várható volt. Hume úr darázsfészekbe nyúlt, és csak magára vethet. Ha az én vallomásaim nem voltak elegendőek a te érzéseid megváltoztatásához -, úgy határoztam, hogy nem próbálok meg befolyást gyakorolni rád, és nem kutakodok az után, kedves barátom, hogy miként látod te a dolgok állását, vagy hogy már te is teljesen kiábrándultál-e a mi Rendszereinkből és eljárásmodjainkból; rövidre fogva a dolgot, ha még mindig folytatni szeretnéd a levelezést és a tanulást velünk, valamit kezdeni kell annak érdekében, hogy megfékezzük a mi felelőtlen „Jótevőnket”. Megakadályoztam őt¹ abban, hogy egy annál is rosszabb levelet küldjön el Hume-nak, mint amit neked írt². Nem *kényszeríthetem* őt rá, hogy továbbítsa Hume leveleit nekem, sem arra, hogy az enyéimet továbbítsa neki. Mostmár az is lehetetlen számomra, hogy Fernben megbízzak, és mivel G.K.³-t méltatlan dolog lenne feláldozni egy olyan ember érdekében, aki teljesen képtelen arra, hogy értékeljen bármilyen szolgálatot a sajátjait kivéve – most nem tudom, mihez kezdhetnénk. Ha már egyszer elvegyültünk a külső világ tagjai között, nem tehetjük meg, hogy elnyomjuk az oda tartozók személyes véleményét, vagy figyelmen kívül hagyjuk a bírálataikat, bármannyire is kellemetlenek legyenek azok ránk nézve – ez a magyarázata a H.P.B.-nek adott kifejezetten ilyen értelmű utasításnak, hogy leköszölje Hume úr cikkét. Csak éppen annak érdekében, hogy az ügyel kapcsolatban az érem mindkét oldalát bemutassuk a világnak, ahhoz is

¹ Blavatskynéről, és az ő Hume-ról Sinnettnak küldött leveléről van szó. (A ford.)

² Itt Blavatskynének a Hume-cikk megjelenését követően Sinnettnak írt leveléről van szó. Ebben a rövid levelében Blavatskyné bejelentette Sinnettnak, hogy a továbbiakban semmiféle kommunikációra nem hajlandó, vagyis szakított Hume-mal. (A ford.)

³ Djual Khood-ról lehet szó itt. (Néha D-vel, Néha G-vel kezdi a mester az ő nevének írott formáját, mivel a név kiejtésékor az első hang valahol a kettő között lehet.) (A ford.)

hozzájárultunk, hogy Deb¹, Subba Row², Damodar³ meg néhány másik tanítvány közös tiltakozása is megjelenjen, ezzel válaszolva Hume úr minket és Rendszerünket illető bírálataira.

Korábban már céloztam párszor olyan dolgokra, amikről egy későbbi időpontban többet fogok írni. Egyelőre viszont inkább az előttünk természetes módon tornyosuló nehézségeket tartom szem előtt, és ha az irántam érzett barátságod őszinte, ne küzdjünk ezek ellen, mert ezzel csak még szorosabbá és nehezebbé tesszük a láncainkat. Ami engem illet, készséggel vállalom a veszélyét annak, hogy egy afféle tudatlan, önellentmondásokba keveredő valakinek lássanak, akit nyomtatásban keresetlen szavakkal minősíthet Hume úr, feltéve, hogy számodra valóban hasznos az oktatás, és az így szerzett tudásodat időről időre megosztod a világgal is. De hogy leplezetlenül eléd tárjam a véleményemet, többé soha nem szeretném vásárra vinni a bőrömet más európaival, csakis veled. Ahogy most magad is láthatod, a külvilággal fennálló kapcsolat csak szomorúságot hozhat azoknak, akik hűségesen szolgálnak minket, és a hitelesség aláásását a Testvériség számára. Az ázsiaiak közül aligha fognak bárkire is hatást gyakorolni Hume úr felénk irányzott egoista dőfései (amik a legutóbbi levelemnek, és annak a kikényszerített ígéretnek a következményei, hogy a jövőben ritkábban és kevesebbet ír majd nekem, mint eddig). De ezek a dőfések – amiket az európaiak vallomásként és kinyilatkoztatásként fogadnak majd el, miközben nem is sejtik, hogy honnan erednek és mennyire mélyen egoista érzések húzódnak meg a szavak mögött – nagyon is kiszámítottak, és az a céljuk, hogy a lehető legnagyobb kárt okozzák – egy olyan területen, amiről eddig még csak nem is álmodtál. Arra törekedve, hogy ne veszítsünk el egy hasznos eszközt (hasznos bizonyos irányban, természetesen), a *Chohan* engedett hosszas rábeszélésünknek, és engedélyt adott a Hume úrral való kapcsolatfelvételemlre. Szavamat adtam neki, hogy Hume úr megbánta az eddigieket, hogy immár - más ember lett. Hát most hogy álljak az én Nagyszerű Mesterem színe elé, akit nevetség tárgyává, élceinek céltáblájává tett Hume úr? Akit a 'Nagy Ramszesz' meg ehhez hasonló tiszteletlen jelzőkkel illetett? Aki a leveleiben olyan kifejezéseket használt, amiknek alantas durvasága miatt még elismételni sem vagyok hajlandó itt őket, amelyek a lelkem mélyéig undorral töltöttek el, amikor elolvastam ezeket. Annyira mocskos kifejezéseket, amik még az őket hordozó papírral érintkező levegőt is megmérgezik, ezért levelét sietve visszaküldtem neked azzal együtt, amiben eljutott hozzám. Nem akartam, hogy ezek a lapok jelen legyenek a házamban, ahol nyüzsögnek a tanítványok, ezzel elejét véve annak, hogy ilyesmi valaha is a fülükbe jusson.

És e mellett még te, kedves barátom – aki jobban Hume úr befolyása alá kerültél, mint észreveszed, vagy akár csak gyanítanád –, te magad is túl készségesen csatlakozol hozzá, amikor *részlegesen átadott* ismereteket „ellentmondásoknak” minősítesz. Ha a tanításaink keretében átadott tények között valami teljesen új vagy megmagyarázhatatlan viszony mutatkozik, az nem elegendő ok arra, hogy rögtön ellentmondásnak tekintsetek egy ilyet, és

¹ Gwala Krishna Deb. K.H. Mester egyik tanítványa. (A ford.)

² Tallapragada Subba Row, egy másik tanítvány. Bővebben róla lásd a 91. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

³ Damodar K. Mavalankar egy további tanítványa. Bővebben róla lásd az 55. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

kijelentsétek - ahogy azt Hume úr tette az ő cikkében – hogy ő egy hét alatt el tudná magyarázni mindazt, amit neki 18 hónapjába telt kiszedni belőlünk. Hiszen a ti ismereteitek egyelőre annyira hiányosak, hogy neki elég nehéz dolga lenne, ha meg kéne határoznia, mi az, amit mi tudunk - vagy nem tudunk.

De már túl sok időt pazaroltam erre az ésszerűtlen, filozófiai és logikai alapokat nélkülöző, filozófiai Rendszerünket célzó támadásra. Egy nap rá fogunk mutatni a H. úr által felvetett és általa szorgalmazott ellenvetések értelmetlenségére. Lehet, hogy kiváló elme és érdekegyeztető a városi tanács ügyeiben, de velünk kapcsolatban aligha tűnhet fel ilyen színben. Azzal vádol engem, hogy rajta keresztül „hamis eszmékkel és tényekkel” etetem a világot; majd hozzáteszi, hogy ő készséggel lesz távolságtartó – akár szakít is velünk -, és csak azért nem tesz így, mert a világ javát akarja szolgálni. Hát ez tényleg nagyon kényelmes módszer bármely tudomány elfojtására, hiszen egy sincs, amiben ne találhatnánk bőségesen „hamis tényeket” és valóságtól elrugaszkodott elméleteket. Azonban míg a nyugati Tudomány a zűrzavart csak még több zagyvasággal tetézi, a mi Tudományunk magyarázatot ad valamennyi ellentmondásra és összebékíti a látszólag összeegyeztethetetlennek tűnő elméleteket.

Akárhogy is legyen, ha nem sikerül őt észre térítened, hamarosan mindennek vége szakad – és ez alkalommal visszafordíthatatlanul. Biztosítanom kell téged irántad érzett őszinte nagyrabecsüléséről, és a hálánkról mindazért, amit itt a Társulatért tettél – és ezzel közvetve értünk is. Bárhogy is alakul, én a szolgálatodra állok. Ha látnék rá lehetőséget a magam számára, megtennék minden lehetségest barátod, Chesney ezredes érdekében. A te közbenjárásodra tekintettel, ha sikerül elkerülni a válsághelyzetet és a sötét felhők szétoszlanak – a lehetséges mértékig tanítani fogom őt. De - nem lehet, hogy már túl késő?

Jóhiszemű barátod,

K.H.

XXXIII. Levél

Ezt a levelet K.H Mester írta Sinnett úrnak, és Mora Mester segítségével (valószínűleg az ő tanítványa, Mohini Chatterji¹ által) jutott el Sinnetthez. Azt nem tudjuk biztosan, hogy mikor keletkezett, vagy hogy mikor jutott el a címzettjéhez és hol vette kézhez. Amennyire ez kikövetkeztethető, valamikor 1884-ben lehetett, és feltehetően Londonban kapta meg Sinnett úr. Érdekessége a levélnek Annie Besant megemlézése, aki pedig csak 4 évvel ez

¹ Mohini Mohun Chatterji, nagymúltú bengáli családból származó, tehetséges, fiatal jogász volt, aki 1882-ben csatlakozott a Társulathoz és hamarosan tisztségviselője is lett a bengáli Társulatnak. Nem sokkal később K.H. Mester tanítványává lett, és számos téren segítette is a Mester munkáját, amint azt a további levelekből láthatja majd az olvasó. Ám idővel rajta is eluralkodott a személyes büszkeség, hiúság és önteltség, így végül tanítványként elbukott, majd 1887-ben ki is lépett a Társulattól. Amennyire tudjuk, neki sikerült megőriznie ép elméjét, visszatért jogász hivatásához. (A ford.)

után kérte felvételét a Társulatba. Úgy látszik, a Mester előre láthatta az ő potenciálisan jelentős szerepét a Társulat számára. (A ford.)

Őszintén attól tartok, hogy zavarba ejthetett a látszólagos ellentmondás az M. Testvéremtől kapott üzenet és a tőlem eredő között. De tudd barátom, hogy módszereinkben lehetünk ugyan különbözőek, ám soha nincs ellentét közöttünk az elveket illetően. És az Emberiség Testvériségének eszméjét előmozdító, a legszélesebben értelmezhető gyakorlati megoldásokat célzó álmaidba nagyon is jól illeszkedik az, hogy létrehozz egy olyan, jó hírű és becsületes tudósokból, mérnökökből álló magot, ami a sokaság szemében kellő súlyt adhat a Társulatnak, és védőernyőként szolgálhat a materialisták és szkeptikusok vad és ostoba támadásaival szemben.

Akadnak olyanok - még angol tudományos körökben is -, akik készen állnak rá, hogy elismerjék, tanításaink összeegyeztethetők az ő saját kutatásaik során észleltekkkel és azok eredményeivel, és akik számára nem közömbös, hogy ezeket fel is használják-e az emberiség egészének szellemi fejlődése érdekében. Talán a te feladatod lehetne az, hogy az ő köreikben elhintsd az Igazság magvait, és megmutasd nekik a követendő utat. Ám amint arra Testvérem emlékeztetett, azok közül, akik megkísérelték segíteni a Társulat munkáját – tegyék ezt esetenként tökéletlen és hibás módon – nem egy mégis kudarcot vallott. A helyzetet nemsokára jobban el fogjuk magyarázni majd neked.

Addig is tegyél meg mindent egy ilyen kapcsolat kiépítése érdekében A. Besant-tal, és azért, hogy a kettőtök munkája párhuzamosan és kölcsönös szimpátia mellett folytatódjon. Ennek a kérésnek hűségesen eleget tenni könnyebb lesz számodra, mint némely korábbi kérésem esetében. Ha hasznosnak tűnik számodra, ezt az üzenetet meg is mutathatod neki, de csakis *neki*. A saját tövises utad járása közben ismét csak annyit mondok neked: *légy bátor és remélj*. Ez a levél *nem* válasz a tiédre.

Örökké igaz barátod,

K.H.

XXXIV. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Pontos írási és kézhezvételi dátuma, kézbesítési módja nem ismert, amint az sem, hogy hol kapta meg Sinnett, de valószínűsíthetően 1882. szeptemberében, Simlában jutott el hozzá. (A ford.)

Kifejezetten nyomasztó, ha az ember azzal szembesül, hogy rendszeresen félreértik, a szándékait rosszul értelmezik, és az egész elképzelése veszélybe kerül az állandó kapkodás

miatt. Ezek szerint soha nem tételezhető fel rólunk, hogy tudjuk, mit csinálunk, és nem jár nekünk a jó szándék vélelme, miközben semmilyen ésszerű indok nem utal arra, hogy elszántan a „haladás kerékkötőiként” kívánunk működni a Teoz. Társulatnál? Hume úr állítja: ő sosem mondta, hogy „K.H vagy bármelyik testvér *téved*”, miközben az összes nekem vagy H.P.B.-nek írt leveléből árad a *panasz* és a keserű vádaskodás. Én mondom neked barátom, tehetünk, amit csak akarunk, ő *soha* nem lesz megelégedve. Ha nem akarjuk kockáztatni, hogy majd belefulladjon - nem tehetjük meg, hogy elárasszuk a világot egy olyan tanítással, amit csak óvatosan, kis mennyiségekben lehet adagolni, mint egy nagyon erős orvosságot, ami ugyanúgy ölhet is, mint ahogy gyógyít. Az ő reakciója erre a maga kielégíthetetlen sóvárgása közepette az, hogy – nos hát, te magad is ismered a következményeket. Mellélkeltem neked két levelet, amiket H.P.B.-nek írt, de félig meddig nekem szólnak. Hát, jelenleg nem tehetünk többet. A Társulat, mint intézmény soha nem fog elpusztulni, bár tagszervezeteire és egyéni tagjaira várhat ilyen sors. Csak a legutóbbi időkben több dologban *tettem az ő kedvére*, mint a tiédre valaha is. És jól felmérheted a helyzetet azokból a zavaros, de egészében érthető észrevételekből, amiket a mai napon H.P.B. intéz H. úrhoz.

Saját magunknak kell ítéletet mondani, és meg kell próbálnunk a leghelyesebben eljárni. Ha engedik, hogy hogy a magunk módján tegyük ezt, mindenre lesz magyarázat és mindent ki fogunk adni, ha eljön ennek az ideje. Ellenkező esetben jobb, ha elengedjük az *Eclectic*¹ ügyét. Kötetnyi levelet kaptam tőle az elmúlt hét során! Fogok még néhány üzenetet küldeni neked H.P.B.-n keresztül. De *ezt* kezeld bizalmasan.

Barátod,

K.H.

XXXV. Levél

K.H. Mestertől származó levél. Kézhez véve: Allahabad, 1882. márc. 18.

Nem értetted meg teljesen a március 11-i üzenetem jelentését, kedves barátom. Azt mondtam, könnyű dolog jelenségeket előidézni, amikor a szükséges körülmények adóttak, de ezzel nem azt mondtam, hogy akár Olcott és Mallapura² együttes jelenléte is a házadban létrehozta az erőknél olyan igénybevehetőségét, ami megfelelt volna az általad javasolt kísérlethez.

¹ *Simla Eclectic Theosophical Society*. Bővebben erről lásd a 85. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

² Bhavani Shankar Ganesh Mullapoorkar, másnéven Bhavani Rao. K.H. mester egyik tanítványa volt, neve több másik Mester levélben is feltűnik. A kezdetektől fogva segítője volt a Társulatnak és az Alapítóknak, és ezt a munkát folytatta egészen 1936-ban bekövetkezett haláláig. (A ford.)

Ez utóbbiak felvetése a te nézőpontodból eléggé ésszerű is, és én egyáltalán nem teszek szemrehányást miattuk. A magam részéről még talán szerettem is volna lehetővé tenni ezeket – a te személyes javadra, és nem a nyilvánosság számára. Hiszen magad is jól tudod, hogy az ilyen esetekben a meggyőzéshez személyes tapasztalások szükségesek. Másodkézből származó tanúságtételek igazán soha nem győzték meg, legfeljebb a hiszékenyek (vagy inkább a nem-kétkedők) elméjét. Nincs egyetlen spiritista sem, aki számára a könyved második kiadásában részletesen leírt és elém terjesztett teszt eredménye akár csak egy pillanatig is másról tenne tanúbizonyságot, mint médiumitásról. És egyúttal te és a feleséged is a médiumi közreműködők közé soroltatnátok. Csak gondold bele! Nem – várd ki a megfelelő időt; Lassanként gyűlik számodra az anyag ahhoz, amit mi itt, amint tudod, valódi *dgiü*¹-nek nevezünk, és a legjobban kell felhasználnod. Nem a *fizikai* jelenségek azok, amik valaha is meglágyítják a szívét a „Testvériségben” nem hívőknek, hanem az *intellektus filozófiája*, és a logika megnyilvánulásai, ha szabad így kifejeznem magam. Lásd a +² által adott „*Spirit teachings*”-eket („szellemi tanításokat”), amint azokat Oxon tollából olvashatjátok – aki a leginkább intellektuális és tanult ember valamennyi médium közül. Olvasd el és – *sajnálkozz!* Hát nem látod ebből, hogy *mi felé „törekszünk”,* ahogy O. mondja? Nem veszed észre, hogy ha nem lenne a te kivételes intellektusod és az ebből eredő, számunkra felhasználható segítség, a *Chohan* már réges-régen bezárt volna minden ajtót a közöttünk zajló kommunikáció előtt? Bizony, barátom – olvasd és tanulmányozz. Úgy láttam, hogy dühös és csalódott lettél, amikor ezen szavaimat olvastad: „lehetetlen: nincs meg a szükséges erő itt, majd írok Bombayen keresztül³.” Ez a néhány szó nekem annyi akaraterőmet emésztette fel, amit nyolc napig tartott visszapótolni – abban az állapotban, amiben most vagyok. De hát *nem vagy tisztában vele*, mit értek ez alatt; így nem is hibáztatlak.

Nem fogod elrejteni magad elől a mi „Fokozataink⁴” sorozatának kidolgozását övező nehézségeket. Azt akartam, hogy a szabadidődben, dolgozz rajta, „ahogy a szellem visz előre téged”. Mert még ha nem is sikerülne kialakítani egy olyan tervet, ami illeszkedik Ázsia és Európa igényeihez is, közben felfedezhetsz valami olyasmit, ami jól szolgálhatja az egyiket vagy a másikat, és majd egy másik segítő kéz talán pótolhatja a hiányzó részeket. Az ázsiaiak jellemzően annyira szegények, és a könyvek annyira elérhetetlenek számukra a jelenlegi hanyatló időkben, hogy világosan láthatod, hogy – saját pszichikus erőik kifejlesztésére irányuló, gyakorlati próbálkozásokat célzó - intellektuális fejlődésük segítése érdekében mennyire másféle terven kell gondolkodnod. A régi időkben ezt a szerepet a Guru töltötte be, aki átsegítette tanítványát a gyermek- és ifjúkori nehézségeken, és ellátta őt szóbeli

¹ Dgiü (dgyu, dzyu) valószínűleg tibeti kifejezés, jelentése Blavatskyné szerint: „az egyetlen, igazi (mágikus) tudás, vagy Okkult bölcsesség”. (A ford.)

² W. Stainton Moses (alias „Oxon”) „vezetője”, az „Imperator”-ként ismert entitás volt. Mosesről bővebben lásd az 59. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

³ Ez egy 1882. márciusi, egysoros levél K.H. Mestertől Sinnettnek, a CXLIV. jelű. A könyv e fordítás alapjául szolgáló kiadásában nem szerepel. (A ford.)

⁴ Ez utalás egyfajta haladottsági fokozatok rendszerére, amit Sinnett úr a jelek szerint igyekezett megalkotni a Társulat számára. (A ford.)

útmutatásokkal annyira, vagy még jobban is, mint amennyire a könyvek szolgálhatnak szellemi táplálékként a mentális és pszichikus kibontakozás útján. De hát egy ilyen „vezető, filozófus és barát” (és ugyan ki érdemelhetne ki ilyen háromszoros címet?) hiányát soha nem lehet pótolni, bármennyire is igyekeznél. Csak annyit tehetsz, hogy felkészítsd az intellektust: a „lélek képzésre” irányuló készítésnek az ember bensőjéből kell erednie. Háromszorosan szerencsések azok, akik képesek kitörni a modern világ befolyásának ördögi köréből, és a felhők fölé emelkedni!

De hogy visszakanyarodjunk a Fokozatokra: nem gondolod, hogy túlzottan elmosódnak a választóvonalak az első három vagy négy csoport között? Milyen tesztek alkalmazol annak eldöntésére, hogy mentális állapotukat tekintve közülük ki melyik csoportba sorolható? Hogy gondolod a védekezést azok ellen, akik gyorsan és egyszerre megtanulják a leckét a vizsgára, aztán el is felejtik az egészet? Vagy a puskázás meg helyettes által letett vizsgák ellen? Sok éles eszű jezsuita képes lehetne sikerrel átmenni az összes Fokozaton, egészen fel a hatodikig vagy a hetedikig is: vajon akkor befogadnál ilyeneket a második szekcióba? Idézd fel a múltbeli tapasztalatokat és Carter Black¹ esetét. Nagyon is lehetséges – amint ezt Murad Ali Bey² mondta, és Olcott meg is erősítette neked – hogy valaki, aki végig haladt az első öt fokozaton, „okkult képességekre” tegyen szert a hatodikban. Sőt, még ezek bármelyike nélkül is lehetséges ez – azt a módszert követve, amit az *Arhatok*, *Dastur*³-ok, jógik, és szúfik használtak; ezen csoportok mindegyikének tagjai között akadtak olyanok, akik még írni-olvasni sem tudtak. Ha a pszichikus adottságok hiányoznak, semmiféle képzés nem pótolhatja ezeket. És a legmagasabb szintű elméleti és egyben gyakorlati képzést adó efféle iskola az, amiben mi, a te társaid és – *érdekelt levelezőpartnereid* – tanultunk.

Mindaz, amit fentebb írtam, nem az elbátortalanításodat célozza, hanem ösztönzőnek szántam. Ha te egy igazi angolszász vagy, akkor semmiféle akadály nem tántoríthat el a célod elérésétől. És hacsak a Szememet el nem homályosította valami, ilyen a te valódi jellemed – *au fond*⁴. Van egy szavunk, amit minden törekvő eszébe vésünk: Próbáld meg!

És most foglalkozzunk kicsit a tavaly szeptemberi kacajoddal azzal kapcsolatban, hogy milyen elképzelt veszélyek fenyegetik azt, aki jelenségeket idéz elő; hát olyan veszélyek, amik azzal egyenes arányban nőnek, hogy milyen erősségű jelenségeket idéznek elő, és hogy lehetetlen elhárítani ezeket. Emlékezz arra a tesztre, amit a *Times* javasolt, és hogy végezzünk el mi is itt ilyet. Drága barátom, ha néhány ilyen Eglinton⁵ által előidézett, jelentéktelen jelenség (mert jelentéktelenek, ahhoz mérten, amit be lehetne mutatni) ilyen kíméletlen, vad gyűlöletet váltott ki az ő irányába, *hamis tanúzás* miatt bebörtönzéssel fenyegetve őt – hát ennek a

¹ Charles Carter Blake antropológus, paleontológus doktor az Angol Teozófiai Társulat tagja volt akkoriban és spiritiszta is. Más tagok iránti gyalázkodása miatt kizárták, de később újra belépett. (*A ford.*)

² Moorad Ali Beg (avagy Godolphin Mitford) egy próbatanítvány volt, tanulságos történettel. Bővebben róla lásd a 264. oldal lábjegyzetét. (*A ford.*)

³ A zoroasztriánus vallásban a főpapokat nevezik így, főleg a Párszik körében. (*A ford.*)

⁴ Francia kifejezés, jelentése itt kb.: „alapjaiban”, „a lényegét tekintve”. (*A ford.*)

⁵ William Eglinton, ismert médium volt. Bővebben róla lásd a 86. oldali lábjegyzetét. (*A ford.*)

sorsnak mi nem fogjuk kitenni szegény „Öreg Hölgyet”! Nagyra tartott civilizációtok ellenére még mindig barbárok vagytok.

És most Morya-ról. (A következők *szigorúan kettőnk között kell maradjanak, és egyetlen szót sem ejthetsz róluk még Gordon asszonynak sem.*) Eglinton elutazni készült és ezzel szegény Gordon asszony elméjét kétségek között hagyta volna hátra, aki attól félt, hogy becsapták őt; hiszen Eglinton *tagadta a „Testvérek” létezését*, a „Szelleme” pedig hallgattak erről a kérdéstről. Múlt héten aztán M. beszivárgott ama kétes társaság sorai közé, torkon ragadta a kisérteteket és – láss csodát, a „Szelleme” hirtelen és váratlanul beismerték a Testvérek létezését, legelsősorban a „Kiemelkedőt”¹, továbbá méltatták az iránta érzett nagybecsülésüket, és a vele való személyes ismeretségüket. Ebből neked és másoknak is egy hasznos tanulság vonható le – a dolgok szükségképpen változnak és fejlődnek.

Hű barátod,

K.H.

XXXVI. Levél

Kézhez véve 1882. januárban.

Ezt a levelet Morya Mester írta A.P. Sinnettnek, és más levelekből, valamint a tartalmából kiindulva a levélhez kapcsolt kézhezvételi dátum alighanem téves, és inkább 1881. novemberében lehetett, Simlában. Ebben Morya Mester kifejezetten engedélyezi új tagok a megszokottnál gyorsabb felvételét a Társulatba. Úgy tűnik, abban az időben a tagfelvétel a mainál jóval ünnepélyesebb, szertartásos esemény lehetett, egyfajta „beavatási” alkalom. (A ford.)

Kedves türelmetlen barátom – engedje meg, hogy én - mint olyan valaki, akinek van némi jogköre az önök teozófiai *mella*²-ival kapcsolatban – felhatalmazzam önt arra, hogy egy rövid időre „figyelman kívül hagyja a szabályokat”. Töltesse ki velük a formanyomtatványokat, majd avassa be a jelölteket haladéktalanul. De bárhogy is járjon el, azt késlekedés nélkül tegye meg. Ne feledje, immár ön az egyetlen, aki maradt. Hume urat teljesen lefoglalja a neheztelés, és azt várja *tőlem*, hogy én írjak elsőként és engeszteljem ki. De az én fejem túl magasan van ahhoz, hogy könnyen elérhesse – ha az a szándék vezetné, hogy a bűnbánat hamuját szórhassa rá. És zsákruhát sem fogok ölteni annak jeléül, hogy megbántam bűnös cselekedeteimet. Ha kérdései lennének és normális, elfogadható módon írja meg ezeket, megválaszolom őket. Ha meg nem – megtartom a tudásomat valaki más okulására. Az idő nekem nem sokat számít.

¹ Az eredeti kifejezés: *Illustrious*. (A ford.)

² A „*mela*” hindi kifejezés, jelentése: „gyűlés”, „összejövetel”. (A ford.)

Megkaptam a levelét. Ismerem a nehézségeit. Gondom lesz rájuk. Nagyon csalódott lesz K.H., ha – mikor majd visszatér közénk – meglátja, milyen kevés haladást értünk el. Ön – ami önt illeti, őszinte, de mások – nos ők a büszkeségüket mindennél többre tartják. És még ott vannak azok a Prayag-béli teozófusok is – a tudálékosok és a *babuk*¹! *Semmit* sem végeznek el, de azt várják, hogy levelegessünk velük. Micsoda ostoba és arrogáns népség.

M.

XXXVII. Levél

Kézhez véve 1882. januárban Allahabadban.

Ezt a levelet Djual Khool Mester (akkor még tanítvány) írta Sinnett úrnak. Ám a levélből kitűnik, hogy valójában Morya Mester a szerzője, és D.K. csak közvetítő volt. Említésre érdemes benne az a mellékesen szóba hozott esemény is, ami D.K.-t „betegágyhoz” kötötte. Erről a megfelelő helyen egy lábjegyzet ad háttér információt. (A ford.)

Magánjellegű.

Nagyra becsült Uram,

A Mester felébresztett és írásra fogott engem. Mélységes sajnálatára bizonyos okok miatt meghatározott ideig nem teheti ki magát azoknak a gondolat-áramlatoknak, amik oly erőteljesen zúdulnak felé a Himaláján túlról. Ezért engem utasított arra, hogy megfogalmazzam az Ő válaszát. El kell mondanom önnek, hogy a Mester „ugyanolyan barátsággal viseltetik ön iránt, és egyaránt meg van elégedve jószándékú törekvéseivel, valamint ezek végrehajtásával is, már amennyire ez önön múlik. Az elszántságával bebizonyította ragaszkodását és őszinteségét. Az általunk szeretett Ügy kibontakozásának ön által személyesen adott lendületet semmi sem fogja megakasztani; ezért a gyümölcsei (a 'jutalom' szót kerülve, mert azt inkább a 'jókedőnek' tartjuk fent) nem is maradnak el, amikor majd az okok és okozatok számbavétele idején elkészül és módosul - az ön karmikus egyenlege. Miközben önzetlenül és személyes kockázatot vállalva embertársai érdekében dolgozott, a lehető legtöbb jót tette saját magával. Egyetlen év hatalmas változást eredményezett önben. Ha találkozhatnának, az 1880. évi Sinnett aligha ismerné meg az 1881. évit. Hasonlítsa csak össze őket kedves barátom és Testvérem, hogy ön is teljességében átlássa, mit tett önnel az idő – vagyis inkább azt, hogy mit kezdett ön ezzel az idővel. Ennek érdekében meditáljon –

¹ A „babu” megjelölés itt alighanem angolul beszélő indiai közigazgatási hivatalnokokat jelöl, és ez -legalább is a tanulatlanabb indiai emberek számára – egyfajta rangot is jelentett. Ők azonban jellemzően eléggé bürokratikusán jártak el a működésükben, és finoman szólva nem voltak a mai értelemben véve ügyfélbarátok mondhatók. Ezért a kifejezést ebben a szövegkörnyezetben inkább rosszálló értelmű. Itt a magyar nyelvben ismert „könyökvédősök” kifejezéssel helyettesítenénk. (A ford.)

csak kettesben maradva ezzel a stratégiai értékű tükörrel, és szemlélje meg magát benne. Ez által nem csak a Múlt fényeit és árnyait láthatja meg, hanem a lehetséges Jövő ragyogását is. Így fog eljutni idővel oda, hogy az *Ego*-t annak leplezetlen valójában ismerhesse meg. És ugyancsak ilyen módon fog hallani felőlem *közvetlenül*, és a lehető leghamarabb, amikor gyakorlati lehetőség adódik erre. Mert mi nem vagyunk hálátlanok, és még a *Nirvana* sem törölheti el a *jó cselekedeteket*.¹

Ezek a Mester szavai, amint azokat az ő segítségével képes voltam az ön nyelvének szavaival lejegyezni, nagyra becsült Uram. És engedélyt kaptam arra is, hogy egyúttal mély köszönetemet fejezzem ki önnek azért az őszinte együttérzésért, amit abban az időben éreztem irántam, amikor egy, feledékenységem miatt bekövetkezett apró baleset¹ egy időre betegágyba kényszerített.

Bár talán már olvasott a nyugati tudományos munkákban a mesmerizmusról és arról, miként képes az, amit mi „akarat-esszenciának”, önök pedig „fluidumnak” hívnak, átáramolni a kezelést végző személytől a kezelni kívánt célterületre, esetleg nincs tudatában annak, hogy – bár anélkül, hogy fogalmuk lenne erről – a gyakorlatban mennyire elterjedten használja ezt minden ember, minden nap, sőt a nap minden percében. Arról sem sokat tudhat, hogy az adeptussá váláshoz vezető képzés milyen nagymértékben erősíti az ilyen erő-áramlatok kibocsátására való képességet csakúgy, mint az ilyenek észlelésének képességét. De biztosíthatom önt, hogy bár egyelőre én csak egy alázatos tanítvány vagyok, még így is jól érzékeltem az ön felém irányított jó kívánságait ott, a hideg hegyektől körülvéve. Olyanok voltak nekem azok, mint a meleg síkságról felém fújdogáló langyos fuvallat.

Arra is fel kell hívnom a figyelmét, hogy Amerikából hamarosan megérkezik Bombaybe egy bizonyos Bennett² úr. Benne ön valószínűleg felismerni véli majd azt a nemzeti provincializmust, amit annyira ki nem állhat, és túlzottan hitetlenkedőnek is fogja látni őt.

¹ Ennek az „apró balesetnek” a részleteiről egy Blavatskyné által Sinnettnek írt 1884. novemberi levélből tudunk. E szerint ez az „apró baleset” valójában kis híján Djual Khool életét követelte. Ugyanis egy utazása közben lecsúszott egy szakadék szélén, ahol mindkét bokáját eltörte. Csak kevésen – egy vele utazó másik tanítványon – múlt, hogy nem esett tovább – kb. 900 métert. Blavatskyné levele szerint Morya Mester kiderítette, hogy az ügyért egy gonosz „Vörös sapkás” volt a felelős, aki már hetek óta ólálkodott a ház körül, ahol a tanítványok adeptusi felügyelet nélkül tartózkodtak, és csak egy megfelelő alkalomra várt, hogy lecsapjon az óvatlan tanítványokra. (A „Vörös sapkás” jelző a más helyeken „dugpa” néven emlegetett szerteágazó csoporthoz tartozó egyik tibeti szektát jelöli, a buddhizmus ágai közül. Ők a nagy buddhista vallási reform-időszak előtti, „rég” módszereket használják és hitet vallják, így az okkult erőiket gyakran alantas célokért vetik be.) (A ford.)

² DeRobigne Mortimer Bennett, a Szabadgondolkodó mozgalom jeles alakja, a *The Truth Seeker* (Az Igazságkutató) c. folyóirat szerkesztője. Bennett úr a Shaker vallási irányzat szerint élő közösségben született, de hamarosan szembe került vallásának diktátumaival, és idővel minden más vallás befolyását megkérdőjelezte a társadalomban. Nézeteinek hangoztatására 1873-ban megalapította a fenti lapot, és hamarosan halálos ellenségeket szerzett egyházak befolyásában érdekelt körökből, ami végül megvádolásához és bebörtönzéséhez is elvezetett. De ő kiszabadulását követően is tovább folytatta ilyen tevékenységét, és idővel találkozott a teozófiával is, majd 1882-ben csatlakozott a Társulathoz. A jelek szerint Sinnett úr számára Bennett külső megjelenése és modora miatt nem volt valami rokonszenves. Igen tanulságos és megszívlelendő, hogyan vélekedett a kettőjük találkozásáról és Sinnett úr ítéletéről nem sokkal később neki írt levelében (lásd XLIII. Levél) Morya Mester. (A ford.)

Ennek ellenére ez az ember (bár ő erről nem tud) egyike azoknak, akik számunkra fontos feladatot teljesítenek, és annak érdekében működnek, hogy felszabadítsák a nyugati gondolkodást a babonás hitek nyűgje alól. Ha módját lelné annak, hogy elé tárja a jelenlegi, és a potenciális jövőbeni állapotát az ázsiai, de különösképpen az indiai gondolkodásnak, az nagy meglegésére szolgálna az én Mesteremnek. Egyúttal azt is kérte tőlem, jelezzem, nem kellene ennyire óvatosan közelítenie ahhoz a kérdéshez, hogy átveheti-e a Hume úr által félbehagyott munkát. Az az úriember csak olyasmit óhajt elvégezni, ami neki kedvére való, és közben mit sem törődik más emberek érzéseivel. Ami munkát jelenleg végez – egy hatalmas, de csekély hasznot eredményező intellektuális erőfeszítés –, továbbá ellenvetései és érvei is mind pusztán arra irányulnak, hogy felmentést adjon saját magának. A Mester legnagyobb sajnálatára ismét a korábbi határtalan, bár nem tudatos önzést látja bene, ami mit sem törődik annak az Ügynek a javával, amit képvisel. Ha bármi, a maga számára érdekeset fedez fel benne, az csak azért van, mert ellenkezéssel találkozik, és ez provokálja az ő harciasságát. A Terry úr által neki írt levélre született válasznak is már meg kellett volna jelennie a januári számban. Volna olyan kedves, és kézbe venné az ügyet – a Mester erre kéri? Ő úgy gondolja, hogy ha megpróbálná, ezt ön is képes lenne elvégezni, hiszen a metafizikai készségek önben ugyan még szunnyadnak, de teljes mértékben kibontakoznának, ha felébresztené őket azzal, hogy folyamatosan használja ezeket. Ami a mi tiszteletreméltó M.-ünket illeti: ő azt akarja, hogy biztosítsam önt a felől, hogy a Hume úr által az Emberiség („*Hum-anity*”) iránt állítólag érzett szeretet alapja és gyökere valójában az e szóban véletlenül épp előforduló első szótagra korlátozódik; hiszen ami az „emberiséget” (*mankind*) illeti – az iránt őbenne semmi együttérzés nem fedezhető fel.

Mivel a Mester még további egy vagy két hónapig nem lesz képes írni önnek (bár hallani fog felőle) – Ő azt kéri, hogy a kedvéért folytassa tovább metafizikai tanulmányait; és ne adja fel reményvesztetten a feladatot akkor sem, ha felfoghatatlan eszméssel találkozna M. . . *Sahib* üzeneteiben¹. Annál is inkább, mivel M. . . *Sahib* egyetlen dolgot utál az életben – és ez az írás. Végezetül a Mester a legjobbakat kívánja önnek, és miközben bízik benne, hogy nem felejtí el Őt, azt az utasítást adta, hogy ezt a levelet én, az ön engedelmes szolgája írjam alá, vagyis a

A „KITAGADOTT”²

¹ Ez a mondat utalás Morya Mester ún. „Cosmological Notes” (csillagászati jellegű közlések) üzeneteire. Ezek válaszok voltak Hume és Sinnett úr által feltett kérdésekre. De nem mind írott formában, hanem részben írott üzenetváltásokban, részben több különálló ülésen szóban kaptak választ a kérdezők, amiken a kérdéseket és a Mester válaszait ezekre Blavatskyné közvetítette a felek között. Ilyen alkalmakkor Sinnett úr jegyzetei őrizték meg az elhangzottakat. Az egész ülésorozat Simlában, Hume úr házában zajlott le 1881. szeptemberétől kezdve (véltetően azt követően, hogy K.H. Mester megkezdte elvonultságát) egészen október 18-ig, amikor Sinnett úrnak vissza kellett térnie Allahabadba. Az így kapott ismereteket Sinnett és Hume urak felhasználhatták saját teozófiai írói munkájukhoz, de a fordítás alapjául szolgáló műben ezek nem szerepelnek. (A ford.)

² Ez volt Djual Khool ragadványneve a Testvériség tagjai között, mert a nagyapja kizárta őt az örökségéből. (A ford.)

U.I.: Ha szeretne írni Neki, a Mester örömmel olvassa leveleit, akkor is, ha Ő nem tud válaszolni rájuk. Ezt D.K. Mavalankaron¹ keresztül teheti meg.

„KT.”

XXXVIII. Levél

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. Nem ismerjük születésének vagy a címzetthez eljuttatásának módját, csak azt, hogy Sinnett Allahabadban, valamikor 1882. január-februárban kapta meg. (A ford.)

Az ön „kiemelkedő” barátja² nem próbált „ironikus” lenni, bármi egyéb dolgot is magyarázzanak bele szavaiba. Ez a „kiemelkedő” barát pusztán szomorúnak érezte magát attól a gondolattól, hogy bizony mennyire csalódottnak érzi magát majd K.H., amikor visszatér közénk. Az első áttekintő pillantás arról a munkáról, amit annyira szívén viselt olyan kölcsönös pengeváltások képét vetíti majd eléje, amikre két jó példát e levél csatolmányai adnak. Az egyik méltatlan, keserű, gúnyos hangneme épp olyan kevés okot ad az öröme, mint a másiból kiérezhető méltatlan, ostoba és gyerekes hangvétel. Nem is vettem volna elő a témát, ha ön nem értelmezte volna rosszul azokat az érzéseket, amik előző leveletem megírták velem. Jobb, ha őszintén beszélek önnel. Az általam legkevésbé sem megérdemelt „Nagyság” kifejezés sokkal inkább gunyorosnak érződik, mint bármi, ami eddig tőlem származott. Ám mivel „minősítések nem aggathatók fel egy *Bod-pa* inggallérjára”, én sem figyelek oda az ilyesmire, és önnek is azt javaslom, hogy így járjon el; azaz ne lásson gúnyolódást ott, ahol nem szándékoztak ilyet éreztetni, hiszen csak őszinte beszédéről, valamint az ön által az indiai születésűekkel szemben általánosságban táplált érzések pontos meghatározásáról volt szó.

Az ön jogi tanácsadója jobban tudja – hát persze. Ha a kérdéses bekezdés nem tekinthető *becsületsértőnek*, akkor csak azt mondhatom, nagy szükség lenne rá, hogy áttekintsék és módosítsák idevágó törvényeik megfogalmazását.

Biztos vagyok benne, hogy meg fog gyűlni a baja a nővel, ha a „női tagozatról” van szó. Az általa minden, a nemekkel és ezek megkülönböztetésével kapcsolatos dologgal szemben érzett megvetése nem ismer határokat³; így aligha tudja meggyőzni róla, hogy ezen a téren bármi hasznos dolog elérhető. És most megint őszinte leszek önhöz. Sem jómagam, sem senki más közülünk – és K.H.-t már eleve és teljesen kihagyhatuk e kérdéskörből – nem vállalkozna arra, hogy alapítója vagy vezéralakja legyen egy ilyen *női* tagozatnak; mindünknek épp elég

¹ Damodar K. Mavalankar egy további tanítvány. Bővebben róla lásd az 55. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

² Ez a „kiemelkedő (*Illustrious*) barát” utalás lehet egy Sinnett úr által 1881. július elején Bombayben tartott beszédben elhangzottakra. (A ford.)

³ Bár a szövegből nem derül ki, az itteni leírásból elég valószínű, hogy ez a „nő” Blavatskyné kell legyen. (A ford.)

saját *ani*¹-ja van. De ezzel együtt elismerjük, hogy sok jó származhat egy ilyen szerveződésből, hiszen a nők nagy hatással vannak a gyermekekre és a velük élő férfiakra is; és mivel ön igazán régi és gyakorlott játékos ezen a téren, Hume úrral együtt nagy segítségére lehetnének K.H.-nak, hiszen az ő környezetéből és „szeretetreméltó természetéből” lánytestvéreinek kivételével a nők mindig is ki voltak zárva, és csakis a hazája és az emberiség iránt érzett szeretet uralta életét. Ő semmit sem tud ezekről a teremtményekről – ön viszont elég sokat. Ő mindig is szükségét érezte, hogy bevonja a nőket is – de soha nem merészkedett odáig, hogy megpróbálkozzon ilyesmivel. Itt a lehetőség, hogy segítsenek neki.

Másrészről, mi azt állítjuk, hogy többet tudunk a dolgok titkos Okairól, mint önök, világi emberek. Ezért azt mondom, hogy az Alapítók becsmérése és gyalázása, továbbá a céljaival és küldetésével kapcsolatban széles körben tapasztalt félreértések azok, amik megbénítják Társulatot, annak előre haladását – és semmi egyéb. Nincs semmiféle homályosság a célkitűzésekben, csak kellőképpen meg kellene magyarázni ezeket. A tagoknak bőven lenne tennivalója, ha a valóság érdekében csak fele akkora elszántsággal dolgoznának, mint amennyire *káprázatokért* hajlandók. Szomorúan hallgattam, amint a színpadon ön a Teozófiát egy kifestett házhoz hasonlította, miközben egy igaz emberbarát és teozófus gondozásában az olyan erőssé válhatna, mint egy bevehetetlen erőd. A helyzet a következő: azok az emberek, akik azzal az egyetlen önző céllal csatlakoznak a Társulathoz, hogy ezzel hatalomra tegyenek szert, és ezért fő – vagy épp egyetlen - céljuknak az okkult tudomány tanulmányozását tekintik jobb, ha be sem lépnek oda; mert eleve csalódásra vannak ítélve azokkal együtt, akik ráveszik őket, hogy olyan tévképzetek alakuljanak ki bennük, miszerint a Társulat erre szolgál, és semmi másra. Elkerülhetetlenül a bukáshoz vezet az, ha túl sokat prédikálnak a „Testvérekről”, és túl keveset – ha egyáltalán – a *Testvériségről*. Hányszor elmondtuk már eddig is, hogy ha valaki azzal a kizárólagos céllal csatlakozik a Társulathoz, hogy kapcsolatba lépjen velünk, és ha nem sikerül legalább azt elérnie, hogy bizonyossággá váljon számára a nekünk tulajdonított erők és a mi objektív létezésünk – akkor ő csak délibábokat fog kergetni? Akkor hát most ismét elmondom. Egyedül annak, aki szívén viseli az emberiség sorsát, csak neki sikerülhet kellő mélységében megérteni folyton megújuló Testvériségünk rendjét, amely egyedül jogosult titkaink őrzésére. Egyedül ő – az ilyen ember lehet az, aki soha nem él vissza erőivel, akinél nem kell attól tartani, hogy majd önző célok érdekében fogja felhasználni azt. Az olyan ember, aki nem helyezi a saját érdekei fölé az emberiség érdekeit, nem méltó arra, hogy a mi *tanítványunk* legyen – nem érdemli meg, hogy magasabb rendű tudással rendelkezzen, mint szomszédja. Ha jelenségekre éhezik, hát meg kell elégednie a spiritizmus mutatványosaival. Ez a dolgok valódi állása. Volt olyan idő, amikor tengertől tengerig, az északi hegyektől és sivatagoktól egészen a Ceylon csodálatos erdősegei és völgyei által határolt vidékig egyetlen világkép, egyetlen vezérlő eszme uralkodott – felszabadítani az emberiséget a tudatlanság okozta nyomorúság alól az Ő nevében, Aki először tanította, hogy minden ember együvé tartozik. Hol tartunk most? Hová lett népünk nagyszerűsége és az egy Igazság? Ezek –

¹ Az „*ani*” a teheti buddhizmusban nagyjából ugyanazt jelenti, mint a keresztény női szerzetesrendeknél a „*nővér*” – női szerzeteseket vagy erre törekvőket. (A ford.)

mondhatná – csodálatos látomások, amik ugyan valóságosak voltak egykor a Földön, de kihunytak, mint napnyugtával az esti fények. Igen; És mostanra mi már egy marakodó, makacs és tudatlan néppel kell boldoguljunk, aminek tagjai ugyan keresik az igazságot, de nem képesek megadni azt, mert mindegyikük csak a saját hasznára és vágyinak kielégítésére akarja felhasználni anélkül, hogy akár csak egy percre észébe jutna mások java is. Hát nem veszi ön észre – vagy inkább nem veszik mind észre -, hogy mi magyarázza azt a szörnyű rombolást és sivárságot, ami mostanra hatalmába kerítette a mi világunkat, és ami az összes többi világot is fenyegeti – de leginkább az önökét? Az *önzés* és a *kizárólagosság* igénye tette tönkre a miénket, és az önzés meg a kizárólagosságra törekvés fogja elpusztítani az önökét is – ami e mellett még más egyéb hibákkal is rendelkezik, amiket nem nevezek meg. A világ felhői elfedték az igazi tudást és az önzés nem hagyja azt feltámasztani, mivel kizárja őket és nem hajlandó elismerni mindazok együvé tartozását, akik ugyanannak a megváltoztathatatlan törvénynek hatálya alatt születtek.

Ebben ismét téved. Lehet, hogy elutasítom a „kíváncsiságát”, amikor tudom, hogy haszontalan. De nem értem, hogy lehetne „pimaszságként” tekinteni olyasmire, ami pusztán szabad használata az ember intellektuális érvelési képességeinek. Lehetséges, hogy a dolgokat hamis fényben látja, amint ez gyakran meg is történik önnel. De ön – ellentétben némelyekkel - nem koncentrálna ilyesmire az *összes fényt önben*, ez pedig egy olyan magasabb rendű tulajdonság önben, amivel kevés általunk ismert európai rendelkezik. Vonzódása K.H. iránt őszinte és mély, és az én szememben ez már megváltással felérő tulajdonság. Miért kellene hát bármiféle „idegességgel” várnia a válaszat? Történhet bármi, mi ketten mindig is az ön barátai maradunk, hiszen mi nem kárhoznánk az *őszinteséget* még akkor sem, ha netán kifogásolható módon mutatkozna meg; pl. egy alázatos megbánást mutató tanítvány – a szerencsétlen Babu - megtiprásában.

Híve,

M.

XXXIX. Levél

Kézhez véve Allahabadban, 1882. február táján.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. Ennek születési és kézbesítési körülményeiről sem tudunk sokat, mindössze gyanítható, hogy Sinnett Allahabadban, valamikor 1881. decemberében kaphatta meg. Ez ugyan ellentétben áll Sinnett saját feljegyzésével a levélben (lásd fentebb), de a Mahatma Letters weboldal kutatói szerint mégis így lehetett. Ezt látszik megerősíteni az a tény, hogy K.H. Mester februárban már jó ideje visszatért elvonulásáról, márpedig Morya Mester ettől az időszaktól eltekintve elég ritkán adta fejét levelek megírására. (A ford.)

Ha a tanácsomat kéri, akkor azt mondom, hogy elsőként a valós és igaz helyzetet kell meghatározni. Mivel engem „Arhat” fogadalmam köt, nem törekedhetek bosszúra, és másokat sem segíthetek ilyen törekvésekben. Csak akkor adhatok a nőnek¹ pénzbeli támogatást, ha biztosan tudom, hogy abból egyetlen garast, egyetlen morzsányit sem fordítanak alantas célokra - márpedig a bosszú *bizony* alantas dolog. Ugyanakkor vannak védműveink, és neki joga van ezeket igénybe venni. Védelemre és teljeskörű, igazságos érdekérvényesítésre jogosult, ezért táviratoztam, hogy felkínáljam neki a lehetőséget, még mielőtt perre menne. Helyesbítést követelni és perrel *fenyegetni* joga van; és be is nyújthatja az ezzel kapcsolatos beadványokat – mert az illető *bizonyosan* visszavonja állításait. Ez az oka annak, hogy olyan nagy hangsúlyt fektettem egy kifejezetten az állítólagos „adósságról” szóló cikk megjelentetésére. Ez már önmagában is elegendőnek fog bizonyulni ahhoz, hogy megrémítse a rágalmazót, és hogy a közvélemény számára nyilvánvalóvá tegye az ő „becsületsértő” voltát, valamint rádöbbsentse, hogy rossz célpontot választott. Ami elárulta őket, az Macoliffe (egy hozzám hasonlóan a szépírásáról híres figura) szörnyen ronda és nehezen olvasható kézírása volt, merthogy ő küldte el az információkat a *Statesman*-hez. Ez *tényleg* egy nekünk szerencsés hiba volt, mert ha ön ügyesen jár el, az egész tisztázó műveletet fel lehet építeni rá. De most kell a lehető legtöbbet kihozni ebből, különben elszalasztják a lehetőséget. Ezért, ha ismét leereszkedik odáig, hogy megfogadja a tanácsomat – ha már öntől indult az első lövés a *Pioneer* hasábjain – akkor keresse ki a *The Theosophist*-ből a kérdéses eseményekről a beszámolókat, és ezeknek adataira meg a keddi cikkekre alapozva írjon egy szép, csattanós levelet az ő és Olcott nevében. Ez pedig elsőként megjelenhetne a *Pioneer*-ben, vagy ha ezt nem szeretné, akkor egy másik újságban – de mindenképpen körlevélként, az ország összes újságjának elküldve. Követeljen helyreigazítást a *Statesman*-ben és egyben fenyegetse meg őket azzal, hogy pert akaszt a nyakukba. Ha így tesz, biztosíthatom, hogy sikerrel fog járni.

Az odesszai Öreg Hölg² – a *Nagyezsda* nevű – igen vágyik pár sornyi kézírására a „nagy és ünnepezt íróknak” - ahogy nevezte önt; azt mondja, hogy nagyon nem akaródzott neki megválni az ön által a tábornoknak írt levélről, de hát el kellett küldenie azt, hogy ezzel bizonyítsa önöknek a küldő hitelességét. Mondja meg neki, hogy én – a „*Khosyayin*”³ (ő nevezett engem az unokanővére *Khosyayin*-jának, amikor három alkalommal is meglátogattam) elpletykáltam a dolgot, és azt javasoltam önnek, írjon neki, hogy így megkapja az ön kézírását; és egyúttal küldje vissza neki H.P.B.-n keresztül az ön hitvesének megmutatott portréit is, mert ő Odesszában nagyon szeretné ezeket visszakapni, különösen azt a fiatalkori arcot. . . . Az őt ábrázolja, ahogy először láttam „a bájos ifjú hölgyet”.

Jelenleg kissé elfoglalt vagyok, de azért szolgálni fogok némi kiegészítő magyarázattal, amint az időm engedi – mondjuk két-három napon belül. A „Kiemelkedő” odafigyel mindenre, amire

¹ Ez a „nő” Blavatskyné volt. Mint lejjebb kiderül, ismét egy gyalázkodó újságcikk céltáblája lett. (A ford.)

² Nagyezsda de Fagyejev, Blavatskyné anyai nagynénje. Már 1870-ben kapott levelet a Mestertől, aki három alkalommal is meglátogatta őt. (A ford.)

³ A *Khosyayin* jelentése itt: feljebbvaló, igazgató, főnök. (A ford.)

szükséges. Na és mit szól Hume úr kiváló írásához? Nem kerülhetne ez bele a januári számba? *Ditto* az ön szerkesztői válasza a spiritiszták szerkesztői cikkére. Remélem nem fog azzal vádolni, hogy megpróbálok *rátelepedni önre*¹ – és nem látja az én alázatos felkérésemet más fényben, mint amiben kellene? Kétféle célom is van mindezzel – az ön metafizikai intuíciójának fejlesztése, továbbá, hogy segítsek az újságnak oly módon, hogy néhány cseppnyi, kiváló irodalmártól eredő vérrel frissítsem fel a vérkeringését. Az ön három cikke nyilvánvalóan elismerésre méltó, a lényegét kitűnően kiemeli, és – amennyire meg tudom ítélni – kiszámítottan azt a célt szolgálja, hogy felébressze az érdeklődését minden kutató elmének és metafizikai hajlamú embernek, de különösen az előbbieknek. Hamarosan majd többet is megtud a teremtésről. De nekem még előbb a magam vacsoráját kell (elő)teremtenem, és azért (attól tartok) nem nagyon lelkesedne.

M.

Az ön ifjú barátja, a „Kitagadott” ismét lábra állt. Komolyan érdekelné, hogy írjon önnek? Ebben az esetben hasznos lenne megszellőztetni a *Pioneer*-ben a témát, hogy ajánlatos volna megegyezni Kínával egy rendszeresen működő postai összeköttetés létrehozásáról *Prayag* és *Tzigadzi* között.

XL. Levél

Kézhez véve 1882. február táján.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. Nem ismert, hogy honnan, ahogy az sem, mi módon jutott el hozzá. Csak azt tudjuk, hogy Allahabadban, valamikor 1881 novemberében kaphatta meg. A levélen látható dátumozás nyilvánvalóan téves, ugyanis a levél olyan eseményeket említ, amikből következően valamikor 1881. november első felében kellett már meg kellett kapnia a címzettnek. (*A ford.*)

Az ön első levelével kapcsolatban – nem sok megválaszolni való van ezen: „Tud bármit is tenni azért, hogy a Társulat előrébb jusson?” Akarja, hogy őszinte legyek? Nos akkor én azt mondom, hogy Nem. És amíg az Alapítókka kapcsolatos álláspont ilyen kérdéses, valamint rosszindulattal és szervezett cselszövással mérgezett marad, addig sem ön, de még Maga Sang-gyias Urunk² sem tudna ebben előrehaladást elérni. Én így látom - miután a feljebbvalóim utasítására megvizsgáltam a helyzetet. Csak nézze meg az újságokat – kettő kivételével mindegyik kigúnyolja a „drága öreg hölgyet³”, vagy egyenesen rágalmazzák őt; Olcott-ra meg ráküldték a misszionáriusok és a sajtósok legvéresebb szájú tollnokait. „*Theosophy*” címmel jelent meg és Tinnevely-ben a keresztények körében október 23-án - vagyis aznap, amikor O.

¹ Ironikus utalás Hume úr állítására (erre a Mester a XXIX. Levélben tért ki). (*A ford.*)

² A *Sang-gyas* (*sans rgyas*) Buddha Urunk tibeti nyelvben használatos neve. (*A ford.*)

³ Blavatskynét. (*A ford.*)

oda érkezett a buddhista delegációval – terjesztettek egy röpiratot, benne a *Saturday Review*¹ cikkével és egy másik, súlyos támadást jelentő mocskos írással egy amerikai újságból. És a lahorei *C. and M*². sem hagyta ki egy napot sem, hogy valamilyen módon támadást intézzon, amit aztán más újságok átvesznek tőlük stb. stb. Önöknek angoloknak is megvan a maguk elképzelése a dolgokról, és nekünk is a *magunké*. Ha ön a tiszta zsebkendőjét a zsebében tartja és csak a szennyest dobja be a sokaság közé – mit gondol, ki fogja felszedni majd? De elég ebből. Türelmesnek kell lennünk, és meg kell tennünk azt, amit jelenleg lehetséges. Úgy vélem, hogy az ön Rattigan³-je nem is annyira romlott gazember; mert bár az egyik újságja naponta dobált sárral – és most is ezt teszi – egy szegény, ártatlan nőt, ugyanakkor ő lenne az első, aki javasolná önnek az ötletet, hogy lefordítsák és leközlőljék a nő nagybátyja (önnek és H.P.B.-nek írt) leveleit a *Pioneer*-ben; néhány felvezető szóval, ami tudatja, hogy további, még ezeknél is meggyőzőbb bizonyíték érkezik hamarosan D. hercegtől⁴, ami végleg lezárja az ő származásával és gyanúsításával kapcsolatos kérdést. De ezt önnek kell jobban tudnia. Az ötlet feltehetően felmerült már önben; de vajon mások is ilyen színben látják-e valaha is ezt az ügyet?

Suby Ram⁵ – egy igazán kiváló ember, ám közben van egy komoly hibája. És ezt nem a guruja sugallja neki, hanem a - saját belső *hangja*. Egy tiszta, önzetlen, elkötelezett lélek, akit rossz útra vitt a saját téves, irányt vesztett miszticizmusa. Adjon hozzá ehhez egy krónikus működési rendellenességet az agyának abban a részében, ami a tiszta látomások képződéséért felelős, és máris megvan a diagnózis: ez a rendellenesség a *kierőszakolt, kényszerített* látomásoknak tudható be – amit a *hatha* jóga, valamint a túlhajszolt és hosszú időn át fenntartott önsanyargató életmód okoztak. S. Ram a *fő közvetítő csatorna* és egyben az elsődleges magnetikus vezeték is, aki – önmaga számára sem tudottan, de – terjeszti a saját kórját, megfertőzve vele másokat is, mivel látomásain keresztül a tanítványaiba is bele oltja ezeket. Bár mindenféle (fizikai és mentális vagy spirituális) látás ugyanazon törvény alapján működik, ugyanakkor van egy minőségi értelemben megkülönböztető, speciális szabály is, ami miatt mindenféle látásmód esetében döntő fontosságú a látó szellemi és lelki haladottságának foka, továbbá a képessége arra, hogy az asztrális fény különféle hullám-jellemzőit átalakítsa a tudat számára észlelhető változásokká. Ahogy az életet is egy és ugyanaz a törvény szabályozza, de mégis megszámlálhatatlan kisebb szabály módosítja és határozza meg, hogy az életformák milliárdjai közül melyik mit képesek észlelni, és milyen hangokat hallhatnak. Vannak olyanok, akik akaratlagosan, míg mások *akartuk ellenére* vagy attól függetlenül – vakok. A médiumok az előbbieik közé, az érzékenyek az utóbbiak csoportjába tartoznak. Hacsak nem képezték ki

¹ Más levélben is említett korabeli londoni hetilap, teljes címe *The Saturday Review of Politics, Literature, Science and Art*. (A ford.)

² *A Civil and Military Gazette*, egy befolyásos lahorei újság volt. (A ford.)

³ William Henry Rattigan angol ügyvéd és laptulajdonos. Bővebben róla lásd a 202. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

⁴ Dondoukoff-Korsakoff herceg, Blavatskyné barátja. Ő igazolta és szolgált ajánlással az indiai közvélemény számára Blavatskyné személyi hitelességét, és az őt ért „orosz kém” vádakat illetően. (A ford.)

⁵ Helyesen írt nevén Rai Salig Ram. Ő egy indiai születésű, európai oktatásban is részesült, köztisztviselő és a *Radhasoami* vallási irányzat egyik korai guruja volt. Alkoriban Allahabadban élt, és nevét a *Mahatma Letters* nyomtatott könyvekben szisztematikusan rosszul írták. (A ford.)

megfelelően és nem avatták be őket – már ami a dolgok spirituális oldalának felismerését és Szókratésztől Swedenborg-ig meg „Fern”-ig az embernek minden korszakban állítólagosan átadott spirituális felismeréseket illeti – nem volt olyan tisztánlátó vagy tisztán halló, aki valaha is *pontosan* a valóságot észlelte volna.

Kára nem származhat belőle, és sok hasznosat adhat önnek, ha csatlakozik a Társulatához¹. Folytassa a dolgot, egészen addig, *amig ez nem követel öntől olyasmit, amit kötelessége lesz visszautasítani*. Tanuljon és tanulmányozzon. Jól mondja: azt mondják, sőt állítják, hogy az *egy* és egyetlen Istene az Univerzumnak az ő gurujukban öltött testet, és ha létezne egy ilyen egyén, akkor az bizonyosan magasabb rendű lenne, mint bármilyen „bolygói”. Csak hát ők bálványimádók, kedves barátom. A gurujuk nem egy beavatott volt, hanem pusztán egy rendkívül tiszta életet élő és példátlan kitartású ember. Soha nem sikerült rávenni, hogy feladja az ő saját, személyes istenségébe, sőt isteneibe vetett hitét, pedig több kísérlet is történt erre. Ortodox hinduként született, és az *önmaga által módosított* hindu hitben halt meg - valami olyanként, mint ami Rechub-Ch-Sen² volt, csak ő ez utóbbinál spirituálisan előrébb járó, tisztább volt; és nem voltak olyan törekvései sem, amikkel beszennyezte volna a saját ragyogó lelkét. Sokan közülünk nagy veszteségnek tekintették az önámítását, de hát ő túlságosan is jó volt ahhoz, hogy kényszerrel beleavatkozzanak a haladásába. Csatlakozzon és tanuljon tőlük – de tartsa észben K.H.-nak tett szent fogadalmát. Még két hónap és ő újra velünk lesz. Azon gondolkodom, hogy elküldöm a nőt önhöz. Szerintem ön rá tudná venni, amire kell, míg én ebben az ügyben nem szeretném hatalmi szóval elintézni a dolgot.

M.

XLI. Levél

Kézhez véve 1882. február körül.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. keletkezési és célba érési körülményei nem ismertek, csak az, hogy a címzett Allahabadban, 1881. decemberében kaphatta kézhez (vagyis Sinnett úr feljegyzése erről ismét tévesnek tűnik). (A ford.)

Úgy veszem észre, hogy tényleg nem vagyok képes a gondolataimat világosan kifejezni az ön nyelvén. Egyáltalán nem tulajdonítottam olyan nagy fontosságot annak, hogy az a *körlevél*³ – amit kértem, hogy készítsen elő javaslatként a számukra – a *Pioneer*-ben jelenjen meg, de még csak nem is szándékoztam olyan benyomást kelteni, hogy *meg kéne* jelennie abban. Azt kértem, hogy fogalmazza meg ezt számukra, küldje el a javaslatát Bombaybe, és vegye rá őket⁴,

¹ Ez a *Radhasoami* nevű társulat volt, amit még a Salig Ram guruja alapított. (A ford.)

² Keshub Chandra Sen, a hinduizmus egy (egyistenhívő, Brahman-t imádó) ágának jelentős alakja volt. (A ford.)

³ Utalás a XXXIX. Levélben írtakra. (A ford.)

⁴ Értsd: az Alapítókat. (A ford.)

hogy azt *körlevélként* jelentessék meg; ami – ha egyszer már kikerült és India-szerte megjelenik – talán kiadható lesz az ön lapjában is, hiszen más újságok is biztosan megteszik ezt. A nő 'B.G.' levele *tényleg* ostoba dolog, gyerekes és komolytalan húzás volt. Sajnos elkerülte a figyelmemet. De nem szabad azt hinnie, hogy ez *lerombolja* mindazt a jót, amit az öné elért. Akad pár érzékeny személy, akiknek az idegeit ez eléggé felborzolta, de a többség nem fogja észrevenni a valódi jelentését; és semmilyen módon nem is minősülne rágalmazásnak – pusztán közönségesnek és ostobának. Majd rászólok, hogy fejezze be az ilyesmit.

Ugyanakkor el kell mondanom, hogy nagyon szenved és én nem is vagyok képes segíteni ezen, mivel ez olyan okokból eredő következmény, amit *nem lehet meg nem történtté tenni* – íme az okkultizmus működése a teozófiában. Neki most vagy győznie kell, vagy elpusztul. Ha eljön az ideje, vissza fogjuk őt vinni Tibetbe. Ne vádold ezt a szerencsétlen nőt semmiért, hanem vádold engem. Ő időnként csak egy „héj”, én pedig gyakran nem figyelek rá eléggé. Ha a nevetségesség látszatát nem fordítjuk meg, hogy visszahulljon a *Statesman*-re, akkor a labdát felkapják más lapok is, és majd ismét célba veszik őt.

Ne érezze magát reményvesztettnek. Bátorság, kedves barátom, és jusson eszébe, hogy amikor őt segíti, a saját karmikus adósságán is könnyít ezzel; ugyanis sok a rá irányított kíméletlen támadások közül az ön K.H.-val fennálló barátságának tudható be, hiszen K.H. őt használta kommunikációs csatornaként ön felé. De – bátorság.

Láttam a jogász iratait, és úgy tűnik, nincs ínyére, hogy felvállalja az ügyet. De azt a keveset, amire szükség van az ő részéről, meg fogja tenni. Semmiféle pereskedés nem segíthet – csakis a nyilvánosság úgy a helyreigazítás, mint az alaptalan vádaskodás ügyében – annyit, mint 10 000 mindenhová eljuttatott körlevél, ami bebizonyítja a vádak hamisságát.

A holnapi napig maradok híve,

M.

XLII. Levél

Kézhez véve 1882. február körül.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. januárjában kaphatta meg. Ez ismét ellent mond Sinnett úr saját feljegyzésének, de a levél tartalmából kiindulva a Mahatma Letters weboldal gondozói és szakértői ez alkalommal is korábbi időpontot valószínűsítene, mint Sinnett úré. Megemlítendő, hogy bár a levélen nem szerepel aláírás, ám Morya Mester kézírásával készült ezért- annak tartalmán túl – jó okkal tulajdoníthatjuk neki. (*A ford.*)

Én ismét azt mondom, aminek nem örül - azaz semmiféle rendszeres oktatás vagy kommunikáció nem lehetséges közöttünk addig, amíg a kettőnk közti utat meg nem tisztítjuk

az azon található számos akadálytól. Ezek legnagyobbika a széleskörben elterjedt tévképzet az Alapítókkal kapcsolatban. Türelmetlenségéért ugyan nem lehet önt vádolni; de ha elmulasztja az újonnan megszerzett kiváltságainak hasznos célokra felhasználását, akkor könnyen értéktelenné teheti magát, kedves barátom. Még három vagy négy hét, és én a háttérbe húzódok, hogy mindannyiuk felé teret adjak annak, aki ezt a teret ki kell, hogy töltsse, és akit ebben a szerepkörében én csak nagyon tökéletlenül tudtam helyettesíteni, hiszen nem vagyok sem írásban gyakorlott, sem pedig a nyugati kultúra ismerője. Hogy a *Chohan* majd a korábbiaknál alkalmasabbnak ítéli-e önt és Hume urat arra, hogy tanításokat kapjanak rajtunk keresztül – nos, az egy másik kérdés. De fel kell készülniük erre az eshetőségre. Mert még sok a tennivaló. Eddig még csak - mondhatni - egy új nap hajnali fényére vethettek egy pillantást; de ha megpróbálkoznak ezzel, akkor K.H. segítségével talán megláthatják a Napot teljes ragyogásában is, amint eléri a horizonton a legmagasabb pontot. De meg kell dolgozniuk ezért, hogy munkálkodásuk eredményeként az önök elméjén keresztül másokéra is fény vetülhessen. Azt fogja kérdezni: hogyan? Eleddig kettejük közül H. úr kifejezetten a tanácsaink ellenében cselekedett, ám ön – aki néha passzívan ellenszegült, gyakran engedve annak, amit elképzeléseire építő késztetései sugallottak – tudná használni a saját jobb ítélőképességét; és ez egyben a válaszom is a kérdésre. Az előbbiek eredménye az lett - amire számítani lehetett. Nem sok jó sülni ki az olyan húzd meg – ereszd meg jellegű védelemből – egy magányos *barát* védelméből, aki feltehetően elfogult azok iránt, akiknek védelmét felvállalta, és tagja a Társulatnak is. Hume úr sosem volt hajlandó megfontolni K.H. javaslatát, hogy előadást tartson a házában, amivel pedig megbékíthette volna a közvéleményt, és ha nem is teljesen, legalább részben eloszlathatta volna a tévképzeteket. Ön pedig úgy gondolta, nem szükséges nyilvánosság elé tárni, és az olvasók körében terjeszteni azt, hogy *ki is valójában* H.P.B. Vajon azt hitte, majd Prinrose és Rattigan ügyis biztos szétkürtölik a jelentéseket és nyilvánosságra hozzák a tényeket, mert tudják, hogy azok igazak? És még sorolhatnám tovább. Egyszerű *célzások* több mint elegendőek egy olyan fejlett értelemmel bíró embernek, mint ön. Ezeket azért mondom el önnek, mert tudom, mennyire mélyek és őszinték K.H. iránti érzései. Tudom, milyen rosszul fogja érezni ön magát, ha – amint ő visszatér közénk – azt fogja tapasztalni, hogy az önök közti kommunikáció nem javult. És biztosan így is lesz, ha a *Chohan* úgy találja, hogy semmit nem haladtak azóta, hogy ő *utasította K.H.-t arra, hogy fogadja el* önt. Csak nézze meg, milyen eredményt hoztak a *Fragments*¹-ek – még ezek az igen kiváló írások is; hogy milyen kevés hatással lehetnek az ilyesmi akkor, ha nem ragadják magukkal az ellenzéküket, nem váltanak ki vitát velük és kényszerítik a spiritisztákat arra, hogy védelmére keljenek a maguk bugyuta állításainak. Olvassa el a *Spiritualist-ban* „*Speculation spinning*” címmel megjelent szerkesztőségi cikket a november 18-i számban – ezt H.P.B. nem volt képes megválaszolni úgy, ahogy H. vagy ön megtehetette volna; az eredmény pedig az, hogy a legértékesebb utalások és célzások nem jutnak el azoknak elméjéhez, akik a legjobban szomjazták az igazságot; mert bár egyetlen magányos igazgyöngy is képes túlragyogni egy

¹ Ezek a *Fragments of Occult Truth* címmel a Mesterek tanításai alapján írt cikkek voltak a *The Theosophist* hasábjain. Az elsőket Hume, később más Sinnett úr írta. (A ford.)

egész halom hamis gyémántot, de hiába, *ha nincs a közelben ékszerész, aki ráirányítaná a figyelmet értékére.* És így tovább. De hát mit tehetnénk – már hallom is K.H. felkiáltását.

Így van ez, barátom. A földi élet útja sok-sok konfliktuson és próbatételen vezet át, de aki semmit sem tesz azért, hogy átverekedje magát ezeken, az nem is számíthat győzelemre.

Töltse el hát a misztériumokba való teljesebb körű bevezetés – aminek lehetősége kizárólag öntől függ - reménye türelemmel a várakozás idején és kitartással a viszontagságok közepette; hogy teljesen készen álljon a vágyai boldog beteljesedésére, amikor majd elérkezik a célhoz. És ezzel kapcsolatban észben kell tartania, hogy ha egyszer majd K.H. azt mondja: „Jöjj hozzám” – már készen kell állnia. Máskülönben a *Chohan* mindennél erősebb keze ismét akadályt képez majd *ön és K.H.* között.

Amint már nincs rájuk tovább szüksége, mindkét Odesszából önnek küldött portrét küldje vissza H.P.B.-nek. Írjon pár sort az Öreg *Generaless*¹-nek Odesszába – mert a társasági népek szeretnék látni az *ön kézírását* – ebben biztos vagyok². Emlékeztesse rá, hogy önök mindketten egyazon Társulathoz tartoznak, és így – Testvérek; továbbá ígérje meg, hogy segítséget nyújt az unokahúgának.

XLIII. Levél

Kézhez véve Allahabadban, 1882. február.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. Bár a levélen 1882. februári dátum szerepel, ennél is igen valószínű, hogy már valamivel korábban, januárban megkapta Sinnett úr. (*A ford.*)

Mielőtt egyetlen további sort írnánk egymásnak, egyetértésre kell jutnunk valamiben, kedves impulzív barátom. Előbb hűségesen meg kell ígérnie nekem, hogy soha nem fog ítéletet alkotni sem bármelyikünkéről, sem a helyzetről, vagy úgy általában bármiről, aminek köze van a „mitikus Testvérekhez” – akár magasak, akár alacsonyak, kövérek vagy soványak legyenek azok – az ön világi észleléseire alapozva, máskülönben soha nem kerül közel az igazsághoz. Azzal, hogy így járt el, csak elrontotta az én ünnepélyes, csendes esti étkezésemet az elmúlt néhány egymást követő napon, és amit az én kígyózó aláírásomról gondolt, az még – a vele való önkéntelen szimpatetikus azonosulásom okán - az álmaimban is üldözött, mert úgy éreztem, hogy a farkincájánál fogva engem is egy domboldalon cibálnak felfelé. Miért kell önnek ennyire türelmetlennek lennie? Egy egész élet áll ön előtt a levelezésünkhöz; bár az „*Eclectic*” *Deva-Lok* miatt sötét fellegek tornyosulnak már „Szülője” egének láthatárán, ezek

¹ A „*Generaless*” Nagyezsda de Fagyejev, Blavatskyné anyai nagynénje. Tábornok férjével együtt segített megcáfolni a rosszindulatú híreszteléseket, hogy Blavatskyné egy felvett néven működő orosz kém lenne. (*A ford.*)

² Ehhez hasonló kérését Morya Mester a XXXIX. levélben is megírta. Lásd ott. (*A ford.*)

bizonytalanok, és amilyen gyorsan kialakultak, olyan gyorsan fel is bomolhatnak¹. Akár még hirtelen szakadás is bekövetkezhet közöttük, köszönhetően a mi túlzottan is intellektuális barátunk által gerjesztett feszültségnek. *Oy-hai Ram Ram!* Ki gondolta volna, hogy egy értekezésére adott finom kritika - miután az ön által eljutott Hume *Sahib*-hoz – odáig vezethet, hogy ő egyetlen csapással végezni akarjon velünk! Elpusztítana minket annak lehetősége nélkül, hogy felkérjünk egy *Padri*²-t, vagy akár csak magunkba szálljunk és megbánjuk tettünket; tényleg nagyon szomorú, hogy élünk még - annak ellenére is, hogy megfosztottak minket létezésünktől – bár azért nem teljesen váratlan. De az egész a mi hibánk. Jobban tettük volna, ha kritika helyett egy dicsőítő himnusz küldtünk volna a címére, mert akkor még élhetnénk és virulhatnánk, duzzadva az erőtől – ha nem is a bölcsességtől – az elkövetkező években. Pedig felismerhettük volna benne a mi *Ved-Vyasa*³-nkat, aki majd Krishna és *Arjuna* okkult bátorságának himnusait zenghette volna a *Tsam-pa*⁴ vidékének kopár fennsíkjain. De most, hogy halottak vagyunk és kiszikkasztottak, akár rá is szánhatok pár percet a magam részéről, hogy kísértetként írjak önnek, felhasználva a legjobb minőségű angol nyelvtudást, amit sikerült paragon heverve fellelnem az én élettelenül pihenő barátom agyában⁵; és ennek sejtjeiben ugyancsak felleltem fluoreszkáló nyomait egy általa elküldendő rövid levél gondolata emlékének; ezt ő a *Pioneer* szerkesztőjének szánta azért, hogy csitítsa annak angolos türelmetlenségét. Barátom barátja – K.H nem feledkezett meg önről; K.H. nem szándékozik szakítani önökkel – legalább is addig nem, amíg Hume *Sahib* helyrehozhatatlanul el nem rontja a helyzetet. És miért tenne ilyet? Önök megtettek mindent, amit tudtak, ennél többet pedig mi senkitől sem kérünk. És most beszéljünk kicsit.

Ha előre akar lépni okkult tanulmányaiban – sőt, bizonyos ideig még személyes fejlődésében is -, akkor önnek tetteiben és ítéleteiben félre kell tennie a személyes vonatkozásokat. Még vele⁶ kapcsolatban is. Értse meg, barátom, hogy egy valódi adeptus számára a társadalmi

¹ Ezek a mondatok elég rejtélyesek, de a körülmények ismeretében alighanem a *Simla Eclectic Theosophical Society* (aminek elnöke Hume úr volt) és a Teozófiai Társulat (ami elvileg a szülő-szervezete kellene, hogy legyen) vezetése közt Hume úr megnyilvánulásai miatt egyre halmozódó feszültségek szemléletes bemutatása lehet a céljuk. (A ford.)

² A *padri* Indiában használatos kifejezés a keresztény papokra, különösen a hittérítő missziók tagjaira. (A ford.)

³ *Veda Vyasa* a hindu eredetmítoszok egyik legnagyobb alakja. A név maga azonban valójában nem személyt, hanem feladatkört jelöl, amit minden Kali yuga kezdete előtt be kell töltenie egy erre hivatott személynek. A legutóbb ezt a feladatot ellátó entitás egy hús-vér emberként született meg, bár csodával felérő körülmények között, és legendásan bölcs emberré vált. Ő volt az, aki a Kali yuga (a fekete korszak, a leginkább anyagba és bűnbe merült, de a leggyorsabb és legátfogóbb tapasztalatok megszerzését is lehetővé tevő fejlődési szakasz) közeledtével, mély együttérzése és kötelelességtudata által hajtva lejegyezte, rendszerbe foglalta és kibővítette az addig csak szóban közölt és továbbadott, az Istenek tanításait tartalmazó szent szövegeket, amiket ma a Védákként (szanskrit szó, jelentése „ismeretek”, „tudás”) ismerünk. (Ezek himnikus hangvételű költemények, és közéjük tartoznak a *Purana*-k és a *Mahabharata* is. Ez utóbbinak képezi részét a nyugaton is sokak számára ismert *Bhagavad Gita*.) Összefoglalva tehát azt mondhatjuk, hogy Vyasa (vagyis az, aki legutóbb ezt a feladatkört betöltötte) nem csak mérhetetlenül bölcs, de páratlan és igen termékeny író és költő is volt. (A ford.)

⁴ A *Yarlung Tsangpo* (ma *Yarlung Zangbo*) a Brahmaputra egy mellékfolyója a mai Kína területén. Tibet „kopár fennsíkjain” át, Shigatse közelében is elhalad, azon a vidéken, ahol a Mesterek lakhelye volt. (A ford.)

⁵ Ebben az időben K.H. Mester (hiszen róla van szó) fizikai testét hátrahagyva, elvonultságát töltötte. Erről továbbiakat a XXIX. Levél tartalmaz. (A ford.)

⁶ Itt az angol szövegkörnyezetből kikövetkeztetően Hume úrról van szó. (A ford.)

vonzalmaknak vajmi kevés – leginkább semmilyen – befolyása lehet a kötelességeinek elvégzésekor. Annak arányában, ahogy egyre közelebb kerül a tökéletes adeptusság állapotához, a korábbi énjének vonzalmi és ellenszenvei egyre inkább halványulnak: és (amint ezt K.H. alaposan elmagyarázta önnek) immár az egész emberiséget zárja a szívébe, egyetlen egésznek tekintve őket. Az ön esete kivételes. Ön kikényszerítette ezt belőle, a K.H. iránt tanúsított érzéseinek fellángolása és erőssége által mintegy rohammal foglalta el a pozícióját – és most, hogy ő elfogadta közeledését, kénytelen vállalni ennek következményeit a jövőben is. De ettől függetlenül nem lehet kérdéses számára, hogy áll a dolog a látható Sinnettel, mik az ő késztetései, kudarcai vagy sikerei a világában, és hogy az ő iránta érzett vonzalma gyengül vagy változatlan maradt. A „láthatóval” nekünk semmi dolgunk nincs. Az csak egy lepel, ami a világi szemek előtt elrejtí az a másik ego-t, aminek evolúciója számunkra a fontos dolog. Bármit, amit ebben a külsődleges *rupa*¹-ban tesz vagy gondol, számunkra csak annyiban számít, amennyiben ezeknek a szándékos cselekedeteknek a következményei megjelennek a mi levelezőpartnerünk testén – mert ekkor már kénytelenek vagyunk észrevenni.

Nem örvendezünk, és nem is vagyunk csalódottak azért, mert nem jelent meg a bombayi találkozón². Ha elment *volna*, azzal jelentősen szaporította volna „érdemeit”: de mivel nem ment el, kihagyta ezt a csekély lehetőséget. Nem volt és nem is lehetett volna jogom bármilyen irányban befolyásolni önt a döntésében – éppen amiatt, mert nem *tanítvány*. Ez egy próba volt, és bár aprócska próba, de a dolog elég fontosnak tűnt az ön számára ahhoz, hogy „feleség és gyerek érdekek” felől gondolkodjon. Sok hasonlóval fog még találkozni. Hiszen, bár önnek nem is szükséges tanítvánnyá válnia, de még levelezőpartnereket és „*protege*”³-ket sem fogadunk bizalmunkba, ha nem győződünk előbb alaposan a diszkréciójukról és erkölcsi bátorságukról. Ön áldozatául esett a *Maya*-nak. Hosszú küzdelem áll még ön előtt, míg végre sikerül letépnie a „hályogot” a szeméről, és úgy látni a dolgokat, ahogy vannak. Hume *Sahib* is egy *Maya* az ön számára, a legnagyobbak egyike. Ön csak az ő hús-vér valóját, hivatalos személyiségét, intellektusát és befolyását látja. De könyörgöm, mit számítanak ezek az ő valódi lényét illetően, amit *nem láthat*, tegyen bármit is ennek érdekében? Mennyit számít, hogy milyen ragyogó vezetőnek bizonyul egy tudományos társulat élén, vagy milyen feltűnő jelenség egy *Durbar*⁴ alkalmával, amikor okkult kutatásokról, vagy megbízhatóságról van szó a mi titkaink megőrzésével kapcsolatban? Ha azt akarnánk, hogy az életünkről és munkákról tudomást szerezzen a világ, talán nem állna rendelkezésünkre a *The Theosophist* nyilvánossága? Miért adagolnánk tényeket az erre éhező nyilvánosság asztalára ő általa, aki kételyekkel és maró gúnnnyal fűszerezi meg őket, émelygést okozva azoknak, akik elfogyasztják ezeket? Őt az alaptermészete arra készíti, hogy madarakat öljön és - hiteket. A saját fajtáját ugyanolyan kíméletlenül feláldozná, mint egy daloló fülemülét; és kiszikkasztaná önt és

¹ A *rupa* szanszkrit szó, jelentése itt kb. „forma”, „külső megjelenés”. (A ford.)

² Utalás arra a kérésre, amit Morya Mester intézett Sinnethez (CXV. Levél). (A ford.)

³ A *protege* latin eredetű szó, jelentése kb.: „védenc”, „pártfogolt”. (A ford.)

⁴ A *Durbar* Indiában egy szertartásos alkalom volt, amikor a Brit Korona képviselője, jelesül az alkirály vagy egy magas rangú képviselő fogadta az eléje járulókat és meghallgatta, amit mondani kívántak. (A ford.)

minket, K.H.-t és a „drága Öreg Hölgyet¹” is beleértve, kifolyatva vérünket míg a boncolás végeztével az élet utolsó szikrája is el nem távozik belőlünk. Ha tehetné – meg is tenné, ugyanolyan könnyedén, mint egy bagollyal, aztán megfelelően felcímkezve eltenne minket a „múzeumába”, és a *Stray Fethers*²-ben közreadná nekrológunkat az amatőrök okulására. Nem, *Sahib*. A *külső* Hume ugyanannyira különbözik (és meghaladja azt) a *belső* Hume-tól, amennyire a *külső* Sinnett más, (és nem ér fel hozzá) a bimbózó, *belső* „*protege*”. Tartsa ezt észben, és legyen gondja rá, hogy az utóbbi felügyelje a Szerkesztő urat, nehogy egy napon végül csúnya meglepetést okozzon. Az a legnehezebb feladat számunkra, hogy megértessük tanítványainkkal: ne hagyják magukat hamis látszatok által félrevezetni.

Amint erről már a KT.³-n keresztül Damodartól tudomást szerzett, nem neveztem önt tanítványnak – olvasson utána ennek a levélben –, csupán tréfásan rákérdeztem O.-nál, vajon ő észlelte-e önben azon jellemzőket, amik a tanítványt azzá teszik. Ön csak azt látta Bennett-ből⁴, hogy piszkos a keze, koszosak a körmei, közönséges a beszéde, és összességében – ön szerint – viszolygást keltő ember. Ám ha az ilyen tulajdonságok jelentik az ön számára az erkölcsi kiválóság ismérveit, vajon hány adeptus vagy csodatevő *Lama* menne át sikerrel az ön tesztjein? Mindez része az ön vakságának. Ha Bennett ma meghalna – és most keresztény fogalmakat használok a könnyebb érthetőség végett – kevesekért hullatna a sorsuk áttekintése után a feljegyzéseket rögzítő Halál Angyala annyi és olyan forró könnyeket, mint amennyit ő miatta, mindazért, ami kijutott neki. Kevés ember szenvedett – és ráadásul igazságtalanul – annyit, mint ő: és ugyanilyen keveseknek van olyan kedves, önzetlen és igaz szíve, mint neki. Ez minden: és a mosdatlan Bennett *erkölcsileg* olyan magasan áll az úriember Hume felett, mint amennyire ön a *hordszékét vivők* felett.

H.P.B. jól mondta vissza önnek: „a született indiaiaknak nem tűnik fel Bennett darabossága, és K.H. is egy ezek közül.” Mit jelent ez? Hát csak annyit, hogy a mi Buddhára emlékeztető barátunk⁵ képes *belátni a külső alá*, és észrevenni a bűzös, nyálkás osztrigahéj alatt rejtőző „felbecsülhetetlen értékű igazgyöngyöt”! B. egy becsületes, és szíve mélyéig igaz ember amellet, hogy rendkívüli erkölcsi bátorsággal rendelkezik és tetőtől talpig mártír. A mi K.H.-nk az ilyeneket kedveli, miközben egy Chesterfield⁶ vagy egy Grandison⁷ inkább csak korholást remélhetne tőle. Azt hiszem, a kifinomult úriember K.H. főhajtása a durva és hitetlen Bennett

¹ Blavatskyné beceneve. (A ford.)

² A *Stray Fethers* (Elhullajtott tollak) egy Indiát és a hozzá kapcsolódó területeket célzó ornitológiai szaklap volt, amit 1872-ben alapított meg Hume úr. (A ford.)

³ A „KITAGADOTT” rövidítése. Djual Khool Mester (akkor még tanítvány) beceneve a Testvériségben. (A ford.)

⁴ DeRobigne Mortimer Bennett. Bővebbet róla a 281. oldali lábjegyzet tartalmaz. (A ford.)

⁵ Ezzel arra utalhatott a Mester, hogy K.H. Mester a Második Sugárhoz tartozik, és a legutóbbi elvonulása alatt jelentősen közelebb került a Buddha urunk által képviselt szellemi magassághoz. (A ford.)

⁶ Ez vélhetően Chesterfield negyedik grófjára, Philip Dormer Stanhope angol politikusra és íróra utal. Ő adta közre 1774-ben a *Letters to His Son* c. levélgyűjteményt, ami az írója szerinti, idealizált portréját vázolta fel a XVIII. századi angol világfinak, úriembernek. (A ford.)

⁷ Grandison volt a fő alakja Samuel Richardson 1753-ban megjelent, *The History of Sir Charles Grandison* c. regényének. Ebben az író felvázolta egy – az ő megítélése szerinti, erkölcsileg – „jó ember és egyben úriember” alakját. (A ford.)

előtt semmivel sem meglepőbb, mint az „úriember” Jézus meghajlása a prostituált Magdalai Mária előtt. Nem csak fizikai, de morális értelemben is van szaga az embernek, kedves barátom. Csak idézze fel, mennyire képes volt olvasni az ön jellemében K.H., amikor nem küldte el önhöz azt a lahorei ifjút addig, amíg nem vesz fel tiszta ruhát¹. A narancs édes része a héja alatt található, *Sahib*: ha ékszert akar venni, próbáljon meg betekinteni a dobozokba, és ne hagyatkozzon arra, hogy mivel díszítik ki a fedelét. Megint csak azt mondom: Bennett egy *becsületes* ember, méghozzá nagyon ígéretes. Nem mondható egy angyalnak – azokat divatos templomokban, fogadásokon, meg arisztokraták palotáiban, színházakban, klubokban, és hasonló *sanctum*-okban kell keresni. De mivel a mi kozmogóniánkban angyalok nem szerepelnek, örömmel fogadjuk a segítséget becsületes, elszánt emberektől is – akkor is, ha mosdatlanok.

Mindezt nem azért mondom önnek, mert sértett vagy rossz szándékú lennék, ahogy talán hihetné. Ön haladást ért el az elmúlt év folyamán – így már közelebb is áll hozzánk -, ezért úgy szólok önhöz, mint baráthoz, akitől azt remélem, sikerül őt végül rávezetni, hogy olyan módon gondolkodjon, ahogy mi tesszük. Az ön okkult ismeretszerzés iránti lelkesedésében van egy árnyalatnyi önzés is; még a K.H. iránti érzései is vegyesnek mondhatók: de mégis, összességében ön *közeledett* hozzánk. Csak hát túlzottan is megbízott Hume-ban, és ez a bizalom már túl későn ingott meg. Mostmár az ő rossz karmája befolyással lesz az önére is, és ez hátrányosan fog hatni önre. A H.P.B. által csakis önnek szánt dolgok megosztása Hume-mal indiszkréció volt – ez volt az ok –, és ez eredményezte az ő hirtelen felindulásban született publikációját – ez volt a következmény. Attól tartok, ez az ön karmikus számláját fogja terhelni. A jövőben bölcsebben járjon el. Ha a szabályaink alapján nagyon válogatósak vagyunk abban, hogy kit fogadunk a bizalmunkba, az azért van, mert a kezdetektől fogva arra tanítanak minket, hogy az Egyensúly Törvénye értelmében minden ember személyesen felelős valamennyi általa szándékosan kiejtett szóért. Persze Hume úr ezt *jezsuitáskodásnak* tekintené.

Ezen túl próbáljon keresztüllátni a *Maya* azon fátylán, amitől szerte a világon, az okkultizmus valamennyi tanulmányozóját óva inti a tanítója – a jelenségek megtapasztalására való törekvéstől. Az italhoz és az ópiumhoz hasonlóan ezekre is igaz, hogy a megtapasztalásuk iránt érzett vágy kielégítése csak fokozza majd a sóvárgást. A spiritiszták már a rabjai ennek; mostanra varázslat-korhelyekké váltak. Ha nem tud meglenni jelenségek nélkül, soha nem fogja elsajátítani filozófiánkat. Amennyiben érdeklik önt az egészséges, filozófiai gondolatok és megelégszik ezekkel – hát levelezzünk. Alapvető igazságot mondok önnek, amikor azt állítom, hogy ha ön megelégszik a bölcsességgel és mindennél többre becsüli azt (ahogy a mitikus *Shloma*² is tette), akkor minden más az ölébe hullik majd – ha eljön az ideje. Semmivel sem teszi hitelesebbé metafizikai igazságainkat az, ha leveleink a semmiből hullanak az ölébe, vagy megjelennek a párnája alatt. Ha a filozófiánk téves, holmi *csodatétel* nem fogja azt igazzá tenni. Vesse be ezt a meggyőződést a tudatába, és a továbbiakban beszéljünk értelmes

¹ Ennek az esetnek a leírása a IV . Levélben található. (A ford.)

² A *Shlomo*, a Salamon egy modernebb írásmódja. Vagyis Bölcs Salamonra utal itt a Mester (A ford.)

emberek módjára. Mi értelme van rugós krampuszokkal játszadozni; a *mi* szakállunk legalábbis már kinőtt, nemde?

Most pedig eljött az ideje, hogy befejezzem ezt a gyűlöletes írásmunkát, és felmentsem önt egy feladat alól. Igen – az ön „kozmozgóniájáról” van szó! Nos, drága barátom, az ön kozmológiája ott lapul az én *Khuddaka Patha*-m (családi bibliám) lapjai között, és amint véget ér jelenlegi kirendelése (mert most másra kell figyelmemet koncentrálnom), ígérem, hogy egy hatalmas erőfeszítéssel megpróbálok válaszolni rá. A feladat, amit választott, egy életre szól, de ahelyett, hogy próbálna az általánosságokra koncentrálni, önnek valahogy mindig sikerül az olyan apró részletekben elakadnia, amiknek megértése egy kezdő számára rendkívül nehéznek bizonyul. Fogadja meg a figyelmeztetésemet, kedves *Sahib*. A feladat *tényleg* nagyon bonyolult, és K.H. a régi időkre emlékezve (amikor még előszeretettel idézett költeményekből) arra kér, hogy a következő sorokkal zárjam az önnek szánt levelet:

*„Vajon az ösvény végig hegynek felfelé vezet?”
„Igen, az utolsó lépésig.”
„És egy napi utazás meddig tart majd?”
„Hajnaltól késő estig, barátom.”*

A tudás olyan az elmének, mint az étel a testnek – mindkettő táplál és segíti a növekedést. De jól meg kell emésztetni őket, és minél alaposabban, minél lassabban történik ez, annál jobb az testnek és elmének is.

A minap meglátogattam Olcottot, és eligazítottam őt azzal kapcsolatban, mit mondjon a mi Simlai Bölcsünknek. Ha az Ö.H. mégis levelező vitába bonyolódna vele, állítsa le – O.-nak gondja lesz az ügyre minden tekintetben. Nekem nincs időm, hogy vigyázzak az Ö.H.-re, de megígértettem vele, hogy soha nem írjon neki úgy, hogy előbb be ne mutatta volna a levelét önnek.

Namascar.

Barátja, M.

XLIV. Levél

Kézhez véve Allahabadban, 1882. februárban.

Ezt a levelet Morya Mester írta válaszul Sinnett úr neki küldött levelére, és a címzett Allahabadban, 1882. februárban kaphatta meg. Egyéb körülmény a levéllel kapcsolatban nem ismert.

Háttér: Sinnett nem tudott róla, hogy K.H. Mester már visszatért elvonultságából és fel is vette már vele a kapcsolatot, mert az az üzenet még nem jutott el hozzá. Ezért Morya Mesternek címezte a levelet, aki az alábbi választ küldte neki. (*A ford.*)

Őn a levelét nekem címezte, mivel nem tudott róla, hogy K.H. ismét felvette a kapcsolatot önnel. De ha már engem szólított meg, én fogok válaszolni is. „Tegyen úgy; semmi oka tétovázni: csak rajta.” A spiritizmusra nézve a következmény súlyos lehet, bár a jelenség valóságossága bizonyítást nyer; és ez hasznos a teozófia szempontjából. Kétségtelenül kegyetlenségnek tűnhet hagyni, hogy az a szerencsétlen érzékeny fickó¹ kockáztassa a bőrét ott az oroszlántekreben; de mivel e kedves meghívás elfogadása vagy elutasítása a médium döntése, aki az ő hatalmas és előrelátó tanácsadója, „Ernest²” befolyásának van kitéve és annak sugalmazását követi, miért kellene másoknak aggódni e miatt!

Mivel mostanában nem valószínű, hogy sokat levelezünk kedves uram, tájékoztatom valamiről, amit tudnia kell, és amit hasznosnak találhat majd. Az előttünk álló november 17-én a Társulat megalakulásával kezdődő hétéves próbaidőszak, amiben körültekintően, de engedünk a „taníts minket” kéréseknek – véget ér. Néhányan abban reménykedtünk, hogy a világ mostanra van annyira fejlett intellektuálisan – ha intuíció terén nem is –, hogy az okkult tanításokat intellektuálisan képes legyen befogadni, ami nyitánya lehet egy újabb, okkult kutatásokban bővelkedő ciklusnak. Mások nem így gondolták – és mostanra úgy tűnik, ők voltak a bölcsebbek –, de mégis, egy próbához megkaptuk a hozzájárulásukat. Azonban ennek feltétele az volt, hogy a kísérletnek a mi személyes befolyásunk és aktív közreműködésünk nélkül kell lezajlania; és semmiféle abnormális beavatkozás a dolgok menetébe nem történhet részünkről. Hosszas keresgélés után ráakadtunk Amerikában egy olyan emberre, aki alkalmas volt vezetőnek – egy óriási erkölcsi bátorsággal rendelkező, önzetlen, emellett más hasznos tulajdonságokkal is rendelkező férfire. Közel sem volt az elképzelhető legjobb, de (ahogy Hume úr mondja H.P.B.-vel kapcsolatban) – ő volt az elérhető legjobb lehetőség. Ezután összehoztuk őt egy rendkívüli és csodálatos adottságokkal rendelkező asszonnyal. Ezekhez az adottságokhoz ugyan súlyos személyes hiányosságok is társultak, de összességében, és amilyen ő volt, nem volt nála alkalmasabb élő személy erre a munkára. Elküldtük hát őt Amerikába, összehoztuk kettőjüket – és elkezdődött a kísérlet. A kezdetektől fogva világosan értésükre adtuk, hogy az ügy teljes egészében az ő kezükben van. És mindketten felajánlották magukat a kísérlethez bizonyos, távoli jövőben esedékes ellenszolgáltatásért úgy, mint – ahogy K.H. mondaná – olyan harcosok, akik önként jelentkeznek olyan küldetésre, ahonnan alig van esély visszatérni. Az elmúlt 6 ½ évben mindketten szakadatlanul küzdöttek olyan körülmények ellenében, amik elűztek volna mindenkit, akiben az elszántság nem lett volna meg rá, hogy akár az életét, benne minden fontossal is kész legyen feláldozni egy ilyen reménytelen küzdelemben. Sikerességük nem ért fel kezdeti támogatóik eredeti elvárásaihoz, bár bizonyos irányokban még így is látványos eredményeket értek el. Még néhány hónap, és a próbaidőszak véget ér. Ha ennek lejártával a Társulatban minket – azaz a „Testvérek” ügyét – érintő dolgokat nem sikerül egyértelműen rendezni (tehát vagy mellőzni a Társulat tevékenységében, vagy elfogadni a mi feltételeinket a kapcsolattartáshoz), akkor ez után nem hallanak többet a „Testvérek” felől, legyenek azok bármilyen formájúak, bőrszínűek vagy fokozatúak. Eltűnünk a

¹ William Eglinton, akkoriban közismert angol médium. Bővebben róla lásd a 82. oldali lábjegyzetben. (A ford.)

² „Ernest” volt az az entitás, aki Eglinton „Szellem vezetője” volt médiumi transz állapota idején. (A ford.)

közüvélemény számára, mint pára az óceán felett. Csak azoknak engedjük meg, hogy kapcsolatban maradjanak velünk, akik minden megpróbáltatást kiállva bebizonyították hűségüket saját maguk és az Igazság iránt. És még nekik is csak akkor, ha a legünnepélyesebben, becsületükre megesküdvé visszavonhatatlan fogadalmat tesznek, hogy attól kezdve hallgatnak mindenről, ami velünk, a Testvériséggel, vagy tibeti ügyekkel kapcsolatos. Az Elnöktől kezdve mindenki. Még a legközelebbi barátaik kérdéseire sem válaszolhatnak, akkor sem, ha e miatt valószínűleg minden, ami eddig napvilágra került, esetleg „humbugnak” minősül. Ha így alakul, erőfeszítéseinket felfüggesztjük addig, amíg egy – a körülményeket tekintve kedvezőbb -, újabb hétéves ciklusban talán egy újabb próbálkozásra sor nem kerül ugyanilyen, vagy eltérő irányok mentén.

A magam szerény meglátása szerint Hume *Sahib* jelenlegi cikke, bár kétségtelenül felettebb intellektuális, de *talán* lehetne még javítani rajta annak érdekében, hogy nagymértékben elősegítse a Társulat ügyeiben szükséges irányváltoztatást. És ha hajlandó lenne jobban megbízni a saját intuíciójában – ami erős, ha tényleg odafigyel rá – és kevésbé adna hitelt annak a hangnak, ami – ellentétben azzal, amit önök gondolnak - nem képviseli a közvéleményt, és ami *nem lenne képes hinni akkor sem, ha 1000 bizonyítékával szembesülne valaminek* -, akkor ez a cikk egyike lehetne a legnagyobb hatást kifejtő munkáknak azok közül, amiket ez a mostani, modern mozgalom eddig létrehozott.

A kozmológiai kérdéseivel¹ majd visszatérek akkor, ha már nem leszek kénytelen nagyobb jelentőségű ügyekkel foglalkozni. Egészséget és sikereket.

M.

XLV. Levél

A [K.H.]visszatérése utáni első levél, 1882. február.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Az nem ismert, hogy mikor, vagy hol írta sem az, hogy miként jutott el a címzetthez. Csak azt tudjuk, hogy az utóbbi Allahabadban, 1882. februárban kaphatta meg. Említésre érdemes, hogy miután visszatért előző év októbere óta tartó hosszú elvonulásából, ez az első levele, és kiérződik még belőle az az emelkedett szellemi- és lelkiállapot, amit elvonulása idején megtapasztalhatott. (*A ford.*)

Testvérem – hosszú úton voltam a legmagasabb bölcsességet kutatva, egyben hosszú pihenőn is. Aztán amikor visszatértem, minden időmet a kötelességnek kellett szentelnem, és minden gondolatomat a Nagy Problémának. De mostmár végeztem ezekkel a feladatokkal: az

¹ Sinnett úr kozmológia jellegű kérdései több körök voltak. Morya Mester több ilyen kérdésére már az ezt megelőző hónapi levélváltásukban is válaszolt (Lásd: XIII. Levél). További ilyen kozmológiai kérdezz-felelek sorozat említését találja az olvasó a XXIX. Levél elé írt fordítói megjegyzésben. (*A ford.*)

Új Év ünnepei befejeződtek, és én ismét „Én” vagyok. De mi is ez az *Én*? Csak egy rövid időre betérő vendég, akinek törekvései, gondoljai olyanok, mint a nagy sivatagban feltűnő délibáb. . .

Akárhogy is legyen – ez az én első szabad pillanatom. Felkínálom neked, akinek belső énje összeköt engem azzal a hús-vér emberrel, aki sajnos túl sokszor felejt el, hogy az válhat igazán nagy emberré, aki a legkitartóbban képes gyakorolni a türelem erényét. Tekints szét magad körül barátom: lásd, hogyan pusztít a „három méreg” – harag, kapzsiság, téveszmék – és az öt káprázat – irigység, szenvedélyesség, álhatatlanság, renyheség és kétkedés – az emberek szívében, folyton útjukat állva az igazság keresése közben. Soha nem szabadulnak hiú, komisz szívüktől, és nem pillanthatják meg saját szellemi lényegüket. Nem próbálnád meg – lerövidítendő a kettőnk közti távolságot –, hogy kiszabadítsd magad az élet és halál ama hálójából, ami a többieket oly szorosan fogva tartja, és ne becsüld ilyen sokra a hús örömeit és általában a vágyak tárgyait? Az ifjú Portman komolyan meditál, hogy hátrahagyva mindent hozzánk jöjjön és „tibeti szerzetessé” váljon, ahogy ő kifejezi. Elképzelései elég különös keverékét képezik két teljesen különböző jellemzőkkel és képességekkel bíró lény típusának, azaz a „szerzeteseknek” vagy *Lama*-knak, illetve az élő „*Lha*”-knak avagy *Testvérek*nek: de hát próbálja meg, és meglátjuk mire jut.

Hát – mostmár csak veled tudok majd levelezni. Ugyanakkor azt is el kell mondanom, hogy immár az eddiginél nehezebben tudunk leveleket váltani, pedig az én irántad érzett megbecsülésem csak nőtt, ahelyett, hogy – amitől te tartottál – csökkent volna, és ez nem is fog csökkenni - hacsak a te saját cselekedeteid következményei okot nem adnak erre. Hogy igyekszel elkerülni minden efféle akadály kettőnk közé görgetését, azzal teljesen tisztában vagyok. Csak hát az ember végső soron a körülményeinek áldozata mindaddig, amíg a társadalom kötelékei között él. Törekedhetünk ugyan arra, hogy baráti viszonyt létesítsünk és tartsunk fenn azzal, aki iránt érdeklődünk, és mégis képtelenek lehetünk tenni bármit is ennek érdekében. Valahogy úgy, mint amikor az ember egy barátját a szeme láttára ragadja el a viharos tenger, mivel nincs a közelben elérhető mentőcsónak, őt magát pedig nála sokkal erősebb kezek fogják le és tartják vissza tőle. Igen, látom, mi jár a fejedben . . . de tévedsz. Ne vádold a szent embert azért, mert szigorúan betartja kötelességeit az emberiség érdekében. Ha nem lett volna a *Chohan* és az ő óvatosságot kikényszerítő elvárásai, most nem olvashatnád ismét a te Himaláján-túli levelezőpartnered levelét. A sík vidékek világa nem keveredhet a hegyekével, ezt te is tudod. De azt már nem, mekkora kárt okoztak a szándékolatlan indiszkrécióid. Mondjak egy példát? Emlékezz Stainton Moses¹ dühére, amit az általad írt, nagyon is óvatlanul, az én levelemből *ad libitum*² és szabadon részleteket kiragadó leveled váltott ki, és ami súlyos következményekkel járt. . . Az akkor létrehozott okoknak mostanra beérték a következményei: S.M. nemcsak, hogy teljesen elidegenedett attól a Társulattól, amelynek némely tagja hisz bennünk, de a szíve mélyén már azt is elhatározta, hogy teljesen

¹ William Stainton Moses, neves médium volt. Bővebben róla lásd az 59. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

² Latin kifejezés, jelentése itt kb.: „tetszés szerint”. (A ford.)

tönkreteszi az Angol Teozófiai Társulatot. Egy *pszichikus* Társulat¹ létrehozásába kezdett, és már sikerült neki ehhez megnyerni Wyld-et, Massey-t és másokat is. Előrevetítem neked az új testület jövőjét? Növekedni, fejlődni és terjeszkedni fog, és szép lassan bekebelezi a Londoni Teozófiai Társulatot. Utóbbi előbb csak sekélyessé válik és elveszíti befolyását, majd – a nevét is, míg végül a nevében szereplő teozófia teljes egészében a Múlt árnyává válik. Egyedül te, a te fürge tolladdal elkövetett egyszerű tett volt az, ami létrehozta a jövőbeni *Nidana-t* és *tendel-t*, az „okot” és „következményét”. Így válik majd semmivé a Teoz. Társ. építőinek szakadatlan, fáradhatatlan, hét éven át tartó ténykedése – tönkretéve egy hiúságában megsértett médium keze által.

Ez az egyszerű cselekedet a te oldaladról csendesen egy szakadékot hasított közénk. A baj még elhárítható – a Társulat névleg fennmaradhat egy olyan időszakig, amikor képes lesz olyan tagokat verbuválni, akikkel majd *de facto* együtt tudunk működni, továbbá egy másik, ezt ellensúlyozó eredeti okkal, amivel megmenthetjük a helyzetet. Ezt csak a *Chohan* keze keltheti életre, de az első követ a felépítményéhez a *te* kezedenk kell leraknia. Hogy fogod ezt megtenni? Hogy lehetsz képes megtenni ezt? Gondold át alaposan, ha szeretnéd fenntartani a jövőben is a kapcsolatot. Ők most valami *újat* akarnak. Valami *Szertartást*, ami szórakoztatja őket. Beszélj erről Subba Row-val, San Kariah-val, a cochin-i *Dewan Naib*²-bal, és különösen figyelmesen olvasd az ő cikkének bizonyos részleteit, amiket a *The Theosophist* legutóbbi számában találsz (itt: „*A Flash of Light upon Occult Freemasonry*” (Felismerések az okkult Szabadkőművességgel kapcsolatban), 35. o³.). Közeledhetek hozzád, de neked kell közelebb vonnod engem magadhoz megtisztított szíveddel és fokozatosan erősödő akaratoddal. Ahogy az iránytű, az adeptus is oda fordul, ahonnan vonzást érez. Hiszen nem ez a törvény a testetlen Princípiumok számára? Miért ne lehetne akkor így a testben élők számára is? Ahogy a hús-vér ember társadalmi kötődései túl gyengék ahhoz, hogy visszahívják az elhalt ember Lelkét, úgy a puszta barátság, de még a rajongás érzése is túl erőtlen ahhoz, hogy a rajongó magához vonjon egy, az útjának ezt a szakaszát már maga mögött hagyó „*Lha*”-t, hacsak nincs ezzel párhuzamosan a másik irányból is folyamatos közeledés.

M. jól és igazul szólt, amikor azt mondta, hogy számára az emberiség egésze iránt érzett szeretet jelenti az egyre növekvő ösztönző, lelkesítő erőt; és ha bármelyik egyénben

¹ Ez a később *Society for Psychical Research* (Társulat a Pszichikus Kutatásokért) néven széles körben ismertté vált, 1882. februárban, Londonban megalakult szervezet volt, ami (vagy inkább, akinek egy - a Teozófiai Társulat vizsgálatával megbízott - tagjának ténykedése) aztán 1884-85-ben súlyos nehézségeket és károkat okozott a Társulatnak, de még a teozófia ügyének is. Dr. George Wyld és C.C. Massey (róla lásd a 40. oldali lábjegyzetet is) alapító tagjai lettek az S.P.R.-nek. (A ford.)

² Amennyire ez visszakövethető, itt feltehetően egy San Kariah nevű úrról lehet szó, aki az indiai Kerala állam Cochin városának helyettes kormányzója, vagy hasonlóan magas rangú közigazgatási tisztviselője lehetett. (A ford.)

³ Bár a levélről megőrzött fénymásolaton a 35. oldalra utalás szerepel, valójában a hivatkozott rész a *The Theosophist* 1882. februári számának 135. oldalán van. (A ford.)

feltámadna a vágy, hogy a figyelmét önmagára irányítsa, ezt a szétszórtságra irányuló késztetést le kell gyűrnie egy ennél nagyobb erőnek.

Ezeket nem úgy mondom neked, mint újdonságokat, amiket eddig még nem hallottál, hanem azért, mert olvasok a szívedben és egy árnyalatnyi szomorúságot észlelek benne, hogy a lassanként feltámadó csalódottságot már ne is említsem. Kapcsolatba kerültél már más levelező partnerekkel is, de nem vagy teljesen elégedett. Ezért – bár némi erőfeszitésembe kerül - teljesítsem a vágyad, hogy segítsek megőrizni derűs lelkiállapotodat. Törekvéseid, tanácsalanságod és megérzéseid sem maradnak észrevétlenek, jó és hűséges barátom. A Mesterek *kitörölhetetlen Feljegyzéseiben mindezeket rögzítették*. Ott található valamennyi cselekedeted és gondolatod; mert bár – ahogy Morya Testvéremnek mondtad - nem vagy tanítvány, de még csak „*protege*” sem a szónak abban az értelmében, ahogy te gondolod, de akkor is beléptél a mi munkánk hatókörébe, átlépted azt a misztikus vonalat, ami a te világot elválasztja a miénktől. Így hát mostmár akár kitartasz ebben, akár nem; akár még inkább élő, *valódi* entitásoknak bizonyulunk a *te számodra*, akár eltűnünk tudatos elmédből, mint annyi más álombéli, képzelet (netán csúnya rémálom) által szült lény, te már - lényegében *közénk tartozol*. Rejtett *Éned* kivetítette képét a *mi Akasa*-nkba. Emberi természeted a tiéd, de a lényeged már – a miénk. A láng nem azonos a fahasábbal, ami átmenetileg táplálja; látszólagos földi születéssel megkezdett utad végén – függetlenül attól, hogy mi ketten találkozzunk-e szemtől-szembe sűrűbb testeinkben is – elkerülhetetlenül találkozni fogsz velünk a *Valódi Létn*ben. Úgy bizony, drága barátom, *Karmád* már egy a miénkkal, mert a napod minden órája folyamatosan újabb és újabb feljegyzéseket hagy hátra annak a könyvnek a lapjain, amiben a legapróbb részletekig mindennek nyoma marad azokról, akik belépnek körünkön belülre. És ez a *Karma az egyedüli*, ami megmarad a személyiségedből, ha majd tovább lépsz. Tetteiddel és gondolataiddal, amikor ébren vagy, és a lélek küzdelmei által, amikor alszol – szakadatlanul írod a vágyaid és szellemi fejlődésed történetét. Mindenki ez történik, aki őszinte vágyakozásától hajtva a segítőnké válik. Ő maga az, aki „lecsapatja” ezeket az írott feljegyzéseket, ugyanazzal a módszerrel, amit mi is alkalmazunk, amikor lezárt leveleitekbe, felvágatlan könyvek vagy kiadványok lapjaira írjuk üzeneteinket, miközben azok a címzettjük felé utaznak. (Nézd meg újra az Olcott által elküldött Jelentés 32., 35. oldalát.) Amit most mondok, azt a te személyes okulásodra szánom, és nem jelenhet meg a következő, Simlába szánt cikkedben. Az elmúlt néhány hónap során, különösen, amikor fáradt agyad mély álomban pihent, buzgó lelked állandóan utánam kutatott, és gondolataid által keltett áramlatok folyamatosan nyaldosták az én *Akas*-beli védőgátjaimat, valahogy úgy, mint mikor kisebb hullámok csapódnak egy sziklás partnak. Amit a „belső Én” oly türelmetlenül és sóvárogva próbál elérni, amivel már régóta igyekszik összekapcsolódni, annak a hús-vér, világi ember számára semmi értelme: az élet kötelékei továbbra is olyan erősek, mint az acéllánc. És valóban szent kötelezettségeid vannak. Nem is próbálná meg senki, hogy arra kérjen, szakítsd el ezeket. Odalenn fekszik, terül el szélesen az általad régóta oly sokra tartott világ, a vállalkozószellem és hasznosság birodalma. A „gyakorlatias ember” számára a mi világunk soha nem lehet több, mint egy ragyogó – fantomkép; És ha a te eseted némileg kivételes, az

azért van, mert a te természetedben erősebben hat az inspiráció, mint azokéban, akik egyelőre még inkább „gyakorlatiasak”, hiszen a belső késztetések, meggyőző ékesszólásuk forrása az agyuk, nem pedig a szívük. Márpedig az előbbi soha nem állt kapcsolatban a rejtélyes ragyogó, tiszta *Tathagata* szívvel¹.

Ha ritkán hallasz felőlem vagy tőlem, soha ne légy csalódott barátom, hanem mondd azt – „Ez az *én* hibám”. A Természet magnetikus szimpátia finom szálain keresztül birodalmának minden darabkáját összekapcsolja a többivel és így, ezen keresztül kölcsönös kapcsolat áll fenn minden létező, még egy ember és egy csillag között is. A gondolat gyorsabb még az elektromos fluidumnál is, így a te gondolataid *mindig eljutnak hozzám*, amennyiben tiszta késztetés szülte őket, ugyanúgy, ahogy az enyéim is meg fognak találni téged, ahogy eddig is megtaláltak - és gyakran hatottak is elmédre. Megtörténhet, hogy tevékenységünk ciklusai közben időlegesen eltávolodunk egymástól – de soha nem válunk el teljesen. Ahogy a sötét, komor völgyből a hegycsúcsra felérő hegymászót elvakítja a csúcson a fényesség, úgy a te elméd minden ragyogó gondolata is, Testvérem, szikrázni fog előtte és felkelti majd a te távoli levelezőpartnered és barátod figyelmét. Ha mi ennyire képesek vagyunk észlelni természetes Szövetségeseinket az *Árnyékvilágban* – a te világodban, és a miénknek saját, elkülönített darabkáján kívül eső részében – és ha törvény számunkra, hogy közeledjünk minden alkalmasnak tűnő jelölt felé, ha csak halvány jelét is látjuk annak, hogy ébredszik már benne az igazi „*Tathagata*” fény - akkor mennyivel könnyebb dolgod van neked, ha közeledni szeretnél! Értsd meg ezt jól, és a számodra visszataszító személyek felvétele a Társulatba nem lesz többé elképesztő lépés neked. Bárkitől is ered, alapigazságot rejt a mondás: „nem az egészséges embereknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek”.

És most hadd fejezzem be mára a mondandómat, a legközelebbi alkalomig. Ne legyen nehéz a szíved a lehetséges rossz dolgok miatt, amikor az ügyek nem úgy alakulnak, ahogy a te világi bölcsességed szerint kellene nekik. Ne kételkedj, mert a kétely és szorongás elbátortalanítja az embert és hátráltatja őt a haladásban. A derűs bizakodás és reménykedés egészen más dolog, mint a bolondok vak optimizmusa: a bölcs ember soha nem küzd a balsorssal addig, amíg nem találkozik vele. A sötét felhő előbb csak közelít, majd lassanként betölti az eget felettünk – ám már jóval korábban elkezd kialakulni. Akit te a bizalmasba fogadtál – bár javaslatom szerint csak író társad kellett volna, hogy legyen, és nem kellett volna kiadnod neki olyasmiket, amik csak neked szóltak – immár veszélyes erők befolyása alá került, és az ellenségeddé válhat. Helyesen teszed, ha megpróbálsz ettől megmenteni, hiszen ez a változás káros lehet az ő, a te és a Társulat számára is. Az ő erős elméjét hiúságának legyezgetésével alattomosan befolyása alá vonta egy nála gyengébb, de ravaszabb elme, és jelenleg egyfajta bűbáj által rá kivetített káprázat befolyása alatt áll. Könnyen felismerheted a *kártékony hatalmat*, ami *mindkettőjük* mögött ott munkál, és eszközüként *használja őket* a saját gonosz törekvéseinek szolgálatában.

¹ A *Tathagata* Buddha urunk másik, Indiában elterjedten használt neve. A „*Tathagata* szív” kifejezéssel pedig Buddha urunk – alapvetően minden emberben meglévő- Isteni természetét, belső, szellemi ragyogását akarják érzékeltetni. (A ford.)

A szándékolt katasztrófa elhárítható, ha az S.B.L¹. barátai különös elővigyázatossággal és szenvedélyes, tiszta szándékkal járnak el. Dolgozz hát, ha még mindig akarsz, hogy elhárítsd ezt a csapást. Mert ha már lesújtott, nem fogtok sérülések nélkül kikerülni a helyzetből, bármit is tesznek Testvéreim a védelmetek érdekében. Az ügyünket ugyan soha nem temetheti maga alá a Sziszfusz kezéből kigördülő szikla, de jó sok lábujjat szétlapíthat lezúdulása közben. Ég veled, és a legjobbakat neked, barátom, amig. . . – hogy hosszabb, vagy rövidebb időre búcsúzom, az rajtad fog múlni.

És most hív a kötelesség.

Hű barátod,

K.H.

XLVI. Levél

Kézhez véve: Simla 1882. szeptember.

A levelet Morya Mester küldte Sinnett úrnak, és ő ezt Simlában, 1882. szeptemberében kapta meg. Egyéb részletet a levéllel kapcsolatban nem ismerünk. (A ford.)

Köszönetet akarok mondani önnek, tisztelt Sinnett *Sahib* egy személyes szívesség miatt. Mivel K.H. túlságosan is egy *tökéletes Jógi-Arhat*² ahhoz, hogy lefogja a kezét, ami minden sikertelen igyekezete ellenére továbbra is igyekszik fél kézzel a tibeti jak nyakára erőltetni a jármot, nem maradt más lehetőségem, minthogy felmenve a *nataka shala*³-ra magam vessek véget annak az előadásnak, ami még számunkra is kezd unalmassá válni – pedig mi már igazán megtanultunk türelmesnek lenni. Nem tudom rávenni magam, hogy megfogadjam szíves javaslatát, és az én legpirosabb tintámat használva írok Hume úrnak, mivel ezzel csak egy

¹ Ez valószínűleg a *Simla Branch Lodge* rövidítése, ami talán a Simla Eclectic Theosophical Society (aminek Hume úr volt az elnöke) simlai helyi szervezete lehetett. Ma már nem tudunk közelebbit arról, milyen veszély lehetett az, amiről a Mester ír. (A ford.)

² Az *Arhat* szanszkrit eredetű szó, jelentésének többféle szintje és árnyalata van, de lényegében olyan megvilágosodott emberi lényre alkalmazzák, akinek már nem kell többé teste öltetnie a földi világban. Megtapasztalta a *Nirvana* állapotát, és döntése szerint bármikor visszatérhet ebbe a tudatállapotba. Azonban ahhoz, hogy tovább haladhasson a szellemi kibontakozás útján, még további, testben elvégzett munkára van szüksége, tennivalói vannak. A kereszténységből ismert szimbólum rendszerben ennek az állapotnak Jézus kereszthalála és azt követő feltámadása feleltethető meg. Neki is, küldetésének végső beteljesítése érdekében még vissza kellett térnie a földi világba és még jó ideig a tanítványaiával volt, felkészítve őket a munkája folytatására. Csak ez után léphetett tovább, még emelkedettebb tudatállapotok és nagyobb feladatok felé - csak ekkor jött el az Ő Mennybemenetele. (A ford.)

³ A *Nataka Shala* szanszkrit szó, jelentése itt kb.: „színház”, „színpad”, „játéktér”. (A ford.)

újabb ajtót nyitnék meg valami végtelen levelezés előtt, és én inkább kitérnék egy ilyen megtiszteltetés elől. E helyett inkább önnek írok egy táviratot, valamint választ annak hátoldalán, az ön figyelmébe ajánlva ezeket. Ez meg miféle beszéd tőle? Az alázatnak és tiszteletnek nyoma sem lehet a természetében, és nem is várna senki tőle ilyesmit amúgy sem. De azt kellett gondolnom, hogy az ő fejében – ami elég tágas ahhoz, hogy bármit be tudjon fogadni – is akad legalább egy zug, ahol némi józan ész is meghúzódhat. És ez a józan ész megértethette volna vele, hogy mi vagy azok vagyunk, akiknek mondjuk magunkat, vagy nem. És az első esetben, legyenek bármennyire is túlzóak a *mi képességeinket* lefestő állítások, de mégis, amennyiben a mi tudásunk és előrelátásunk nem haladja meg az övét, akkor mi nem vagyunk többek, mint *csalók és cselszövők*, és minél hamarabb eltávolodik tőlünk, annál jobb lesz – neki. Ám ha akár csak részben is azok vagyunk, akiknek mondjuk magunkat, akkor vadszamar módjára cselekszik. Jusson eszébe, hogy mi nem vagyunk indiai *Rajah*¹-k, akiknek szükségük van vagy kénytelenek elfogadni politikai *Ayah*²-ok, vagy dadák szolgálatait, akik majd dróton rángathatják őket. Továbbá azt is, hogy a Társulat megalakult, működik és működni is fog, vele vagy nélküle – a döntést ez utóbbiról ő hozhatja meg, tetszése szerint.

Mindeddig a segítsége – amit ahhoz hasonló módon kínál, mint a spanyol kóbor *hidalgo*³-k, akik úgy ajánlják fel egyik kezükkel tartott kardjukat az utazó védelmére, hogy közben a másikkal a torkát szorongatják – az én meglátásom szerint nem volt a Társulat számára túlzottan előnyös. Legalább is az egyik Alapító számára – akit tavaly kevés híján megölt Simlában, és akit azóta is folyamatosan zaklat, úgy tapadva hozzá, mint a halál komor angyala, megfagyasztva a vért ereiben és folyton rágva a máját - biztosan nem.

Ezért azt várom öntől, hogy értesse meg vele, hogy az, amiért „köszönetet kéne mondanunk” legfeljebb az lenne, ha azt tapasztalnánk, hogy ő a saját *Eclectic*⁴-jének ügyeire korlátozza figyelmét, a szülő szervezet Teozófiai Társulat ügyeit pedig hagyja ez utóbbira. A *The Theosophist* szerkesztőjének adott tanácsai és segítsége kétségkívül hasznára váltak az utóbbinak, aki hálás is ezekért neki, miután levonjuk ezekből azt a jelentős részt, amit önnek köszönhet. De tisztelettel le kell szögeznünk, hogy valahol meg kell húzni egy választóvonalat az említett szerkesztő és mi közöttünk; hiszen azért nem igazán vagyunk az a tibeti hármas iker, akinek ő tekint minket. Így hát, még ha azok a tudatlan bennszülöttek és keletiek lennénk is, akiknek ő beállít minket – mivel, ahogy mondják, minden kakas úr a saját szemétdombján -, úgy gondoljuk, jogunk van azt hinni, hogy a saját dolgunkhoz mi értünk a legjobban. Ezért tiszteletteljesen elhárítjuk a felajánlkozását, hogy kapitány legyen a Teozófiát hordozó hajónkon, akár még a „világi élet óceánját” járva is, amint ezt az ő *sloka*⁵-jában írt metafora

¹ Ezek a *Raja*-k az angol gyarmati Indiában hatalmukat névleg, külsődlegesen megőrző, egy adott, kisebb területre korlátozódó hatalmú uralkodók, „kiskirályok” voltak. (A ford.)

² Az *Ayah* a britek által uralt Indiában dadust, vagy általában női szolgát jelentett. (A ford.)

³ A *hidalgo*-k Spanyolország elszegényedett, alacsony származású, de nemesi származású lovagjai voltak, akik fegyveres szolgálataikkal igyekeztek megélhetést találni – gyakran kényszerítést is bevétve. (A ford.)

⁴ Ez a *Simla Eclectic Theosophical Society*, aminek Hume úr volt az elnöke, és ami elvileg oldalága volt a teozófiai Társulatlaknak. (A ford.)

⁵ A *shloka* szanszkrit szó, a klasszikus szanszkrit verses művek legtöbbször használt versformáját jelöli. (A ford.)

kifejezi. Hozzjárultunk ahhoz, hogy a brit teozófusok körül kialakult helyzet jobbítása érdekében a Társulat saját orgánumának hasábjain nyilvánosan hangot adjon ellenérzéseinek irántunk, dőlyfösségbe és epébe mártott ecsettel megrajzolva portrékat benne. Mi egyebet akar még? Ahogy az Öreg Hölgynek¹ adott utasításom alapján született, általa elküldött választáviratban is szerepel – nem ő az egyetlen képzett navigátor a világon, aki távol tarthatja hajónkat a Nyugati világ szikláitól, miközben mi meg elkerüljük a Keleti világ homokpadjait. Talán emellett még azt is megszabná nekünk a *Chohan*-tól kezdve Dual Khool-ig és Deb²-ig bezárólag, hogy mit tegyünk vagy mit ne tegyünk? *Ram Ram and the holy Nag*³! Hát több évszázadnyi független létezés után eljutunk oda, hogy idegen befolyás alá kerüljünk, és egy simlai *Nawab*⁴ bábjaivá legyünk? Talán holmi iskolás gyerekek látszunk, akiket pálcájával kedve szerint elnászpángolhat egy *Peling*⁵ iskolamester, vagy mi?

A duzzogásától függetlenül kérem tudassa vele, hogy ön üzenetet kapott *tőlem* – és hogy megkértem önt, tudassa vele az én *ultimatumomat*: hacsak nem akar az egész üggyel mindenestül és *véglegesen* szakítani, nem tűröm el tovább, hogy bölcsességeivel éket verjen a mi tudatlanságunk és az anya Társulat közé. És nem fogja tovább durva élcei céltáblájának használni azt az asszonyt, aki nem felelős semmiért, amit mi teszünk vagy mondunk. Aki mindeközben olyan nagybeteg, mint 1877-ben volt, és ha nem akarom, hogy teljesen szétessen, ismét kénytelen leszek őt magamhoz venni, pedig olyan nagy szükség lenne rá most ott, ahol van, azaz a Központban. És az ő jelenlegi állapotának oka a Társulatért való állandó aggodás, aminek Hume úr az okozója, továbbá - részben, bár nem egészében - simlai tartózkodásának idején Hume úr iránta tanúsított viselkedése – erre a szavamat adom önnek. Ha ön nem segít neki, az egész helyzet megoldása és az *Eclectic* további sorsának kérdése Koothoomi vállaira nehezedik. Ha az én tanácsom és a *Chohan* határozott rosszallása ellenére is kitart a mellett, hogy bolondot csináljon magából, és feláldozza magát egy olyan emberért, aki egy bizonyos irányban a Társulat főgonosza – hát az az ő dolga lesz, de nekem semmi részem nem lesz ebben. *Én az ön igaz barátja maradok* mindig, bár már a közeljövőben ön könnyen ellenem is fordulhat. Fernt⁶ próbának vetettük alá, és kiderült róla, hogy erkölcsi természetét illetően alapvetően *Dugpa*⁷ hajlamú. Meglátjuk, majd meglátjuk; de már nagyon kevés remény maradt, bármilyen káprázatosak legyenek is az adottságai. Ha azt kértem volna tőle, hogy csapja be a saját anyját és apját, hát még az ő anyjukat és apjukat is lóvá tette volna

¹ Blavatskyné beceneve. (A ford.)

² Djual Khool és Deb tanítványok voltak. (A ford.)

³ A *Naga* szanszkrit szó, sokféle jelentéssel. Szó szerint kígyót jelent, amit keleti filozófiákban elterjedten a bölcsesség jelképeként is használnak. Itt, mint *holy* (szent) *Nag* pedig azokra a szent, bölcs emberekre utalhat, akiktől az értelemmel felruházott Ember megjelenése eredeztethető. (A ford.)

⁴ A *Nawab* címet az indiai angol kormányzat számára végzett kimagasló szolgálatok elismeréseként adományozták. (A fordítás alapjául szolgáló műben itt a *Nabob* szó szerepel, de ez nyilvánvaló elírás, amint az az eredeti levél képeről is látható. Így a magyar változatba már a helyes *Nawab* szó került.) (A ford.)

⁵ A *Peling* tibeti eredetű szó, jelenése kb.: „külföldi”, „idegen”. (A ford.)

⁶ Edmond W. Fern, Hume úr titkára és Morya Mester próbaidős tanítványa volt. Bővebben róla lásd: XXX. Levél, ill. annak első lábjegyzete. (A ford.)

⁷ Tibetben a fekete mágusokat, boszorkánymestereket nevezik így. (A ford.)

igyekezetében. Gonosz, nagyon gonosz természetű – és mégis, nem felelős ezért. Ó, ti nyugatiak, akik annyira odáig vagytok az erkölcsiségetektől! A bölcs *Chohan* óvjon meg mindőtöket és a szeretteiteket is a közelgő súlyos bajtól - ez az ön barátjának őszinte vágya.

M.

XLVII. Levél

Kézhez véve: Allahabad, 1882. március 3-án (Damodaron keresztül). Válasz az Európával való bánásmód miatti kifogásaimra.

Ezt a levelet Morya Mester küldte Sinnett úrnak. Nem ismerjük, mikor vagy hol írta, de azt igen, hogy a célba juttatásában Damodar K. Mavalankar segített, és Sinnett valóban 1882. március 3-án kapta meg.

Háttér: úgy tűnik, Sinnett úr korábban küldött egy levelet Morya Mesternek, mert akkor még nem volt tisztában vele, hogy K.H. Mester visszatért elvonultságából és kész újra felvenni a levelezést vele. Sinnett úr eredeti levele az ő felvetéseivel nem maradt fenn, így a Mester erre írt válaszában olvashatók értelme több helyen is homályos. (A ford.)

Nos, mondhatjuk, hogy én tudatlan vagyok az önök angol szokásait illetően, de az is igaz, hogy ön ugyanilyen tudatlan a mi tibeti szokásainkkal kapcsolatban - vagyis akkor kvittek vagyunk és békésen asztrális kezet rázhatunk a *Barnang*¹-on keresztül, lezárva a vitát köztünk.

Az öreg hölgy? Persze ő odalesz, de hát kit zavar? Nem fog eljutni hozzá, bármilyen titkos legyen is. Mi értelme lenne hagyni, hogy még nyomorúságosabban érezze magát? Cook² egy igazi szennyvízszivattyú, ami állandóan üzemel, és minél előbb beragad, annál jobb lesz – neki. Az ön legutóbbi, nekem írt levele sokkal inkább tiltakozás, mint „petíció”, tisztelt *Sahib*-om. A hangneme sokkal inkább az én *Rajput*³ őseim harci *sankh*⁴-ját idézi fel bennem, mint egy csitítani igyekvő barátét. És biztosíthatom, hogy ettől csak rokonszenvesebbé lesz számomra. A becsületes őszinteség megnyugtató hangja cseng ki belőle. Akkor hát beszéljessünk – mert bár levelének hangvétele éles, de az ön szíve meleg, és azzal zárja sorait, hogy „Akár a számomra helyesnek tűnő tetteket elindító döntést hozza meg, akár nem” ön továbbra is és örökké hú... stb. marad. Európa ugyan jókora földrész, de a világ még nála is hatalmasabb. A Teozófia napjának pedig a világ minden részére egyformán kell ragyognia, nem csak egy bizonyos területére. Többről szól ez a mozgalom, mint amiről eddig fogalmat alkothatott, és a

¹ A *Barnang* tibeti eredetű szó, a szanszkrit *Aksha* megfelelője. Jelentése kb.: „tér”, „úr”. (A fordítás alapjául szolgáló nyomtatott könyvben a *Barnaway* szó szerepel. De ennek semmi értelme nem lenne, és a levél eredetijének fényképéből látható is, hogy elírás. Ezért a magyar fordításban a *Barnang* szó szerepel.) (A ford.)

² Joseph Cook tiszteletes, egy akkoriban neves prédikátor Bostonból, aki Indiában utazgatott, és elítélte úgy a teozófiát, mint a spiritizmust. (A ford.)

³ Az India nagy részét egykor uraló törzsek neve. Bővebben erről lásd: a 253. oldali lábjegyzet. (A ford.)

⁴ A harci *sankh* volt az a szentnek tekintett eszköz, amivel a régi Indiában a küzdő felek az aznapi csatározások kezdetét és végét kihirdették. Nagyméretű tengeri csigák héjából készítették. (A ford.)

Teoz. Társ. munkája kapcsolódik más hasonló munkákhoz is, amik titokban szerte a világon zajlanak. Még a Társulaton belül is, egy görög Testvérünk¹ felügyelete alatt formálódik egy olyan szerveződés, amiről az Öreg Hölgyet és Olcottot kivéve a Társulat egyetlen tagja sem tud; még Olcott is csak annyit, hogy folynak az előkészületek, és ezekkel kapcsolatban hébe-hóba végrehajt egy-egy tölem kapott utasítást. Az általam említett ciklus a mozgalom egészére értendő. Ne féljen, Európa sem sikkad el közben; de talán még nem is gyanítja, *miként* érik el annak a napnak a sugarai Európát. Kérdezze meg az ön Szeráfját – kérje meg K.H-t, hogy avassa be önt ennek részleteibe. Massey-t és Crookes-ot említi: hát nem emlékszik, hogy 4 évvel ezelőtt Massey-nek megvolt a lehetősége, hogy az angol mozgalom vezetője lehessen, de - ő ezt *elhárította*? Az általa betöltendő helyre egy a Sinai Hegyről szalajtott öreg, gyászos bálványhoz hasonlítható alakot – Wild²-ot - választottak meg, aki a maga keresztény fellengzősségével és fanatizmusával teljesen *ki is szorított minket* a mozgalmából. *Chohanunk* kategorikusan megtiltotta nekünk, hogy bármi közünk is legyen hozzá. Ezt Massey csakis *magának* köszönheti, és ezt meg is mondhatja neki. Mostanra önnek már meg kellett volna ismernie, miként intézzük mi a dolgokat. *Mi csak javasolunk* megtenni valamit, de soha nem adjuk - *parancsba*. Viszont *tényleg* befolyásoljuk az embereket. Forgassa csak fel a spiritiszta irodalmat, ha meg akar győződni erről, előre haladva az 1877. évig. Kutasson csak és találjon benne, ha tud, akár egyetlen szót is okkult filozófiáról, ezoterikus tanokról vagy bármi efféle dologról, amik manapság már annyira áthatják az egész spiritiszta mozgalmat. Kérdezzen csak rá és érdeklődjön, vajon maga az „okkultizmus” kifejezés nem volt-e teljességgel *ismeretlen* Amerikában? Olyannyira, hogy a „7-férjes Cora, a zappani nővel³” és beszélő médiummal egy *inspirált* előadásában azt mondták, hogy ezt a szót *teozófusok alkották* meg – a teozófiai mozgalom akkoriban bontogatta szárnyait; továbbá korábban senki sem hallott még elementálokról vagy az „asztrális” fényről – kivéve persze a petróleum gyártókat -, és még folytathatnánk tovább is. Győződjön meg róla alaposan, és vesse össze mindezt a mával. Ez volt az első mozzanata a csatának, ami elkeseredett küzdelemként folytatódott egészen addig, míg az alapítók hajóra nem szálltak India felé. Edison-ra, Crookes⁴-ra és Massey⁵-re mutogatni - ez afféle dicsekvésnek tűnhetne, amit soha nem lehetne bizonyítani. Ami meg Crookes-t illeti, vajon nem hozta a tudományt máris jóval közelebb hozzánk a „sugárzó anyag” felfedezésével? Ugyan mi más, ha nem okkult kutatás volt az, ami erre a felismerésre *vezette* őt? Ön jól ismer engem és K.H-t is – buss⁶! Hát nem tud még eleget az egész Testvériségről, valamint a létezéséből következő dolgokról? Az Öreg hölgyet azzal vádolják, hogy állításai tele vannak *hamissággal, pontatlansággal*. „Ne kérdezz, akkor *nem kapsz hazug* válaszokat.” *Tiltott* dolog

¹ Az itt hivatkozott „görög Testvér” vélhetően Hilarion Mester lehetett, akit a Világosság az Ösvényen ihletőjeként is ismerünk. (A ford.)

² Ezzel alighanem Dr. George Wyld-ra utalhat a Mester. Bővebben róla: lásd a 40. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

³ Ő valódi nevén Cora L. V. Scott, a XIX. század második felének egyik legismertebb médiuma, a spiritiszta mozgalom széles körben ismert alakja volt. (A ford.)

⁴ Sir William Crookes, angol fizikus, kémikus. Érdekelte a spiritizmus, majd 1883-ban feleségével együtt belépett az Angol Teozófiai Társulatba is. (Érdekesség, hogy Leadbeatterrel együtt lettek tagok.). Továbbiak róla: lásd a 194. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

⁵ Charles Carleton Massey. Angol jogtanácsos és spiritiszta. Bővebben róla: lásd a 40. oldali lábjegyzet. (A ford.)

⁶ Buss: a Mester által használt kifejezés. Jelentése kb.: „Elég, ennyi volt.” (A ford.)

sámára elmondani, amit tud. És ha cafatokra tépnék, akkor sem tenné meg. Mi több, azt is utasításba kapta, hogy *szükség esetén vezesse félre az embereket*; és ha született *hazudozó* lenne, mostanra már sokkal boldogabban, közmegebecsülésnek örvendő élhetne. Csak hát épp itt van a kutya elásva, *Sahib. Túlzottan is igazmondó és szókimondó ember ő, túlságosan is képtelen az alakoskodásra*. Ezért aztán napról napra keresztre feszítik. Próbáljon meg nem elhamarkodottan ítélni, tisztelt uram. A világ nem egyetlen nap alatt lett olyan, amilyen ma; ahogy a jak farka sem egy év alatt nő meg. Hadd kövesse az evolúció a maga természetes menetrendjét – mert abbéli igyekezetünkben, hogy eltérítsük, a végén állítólagos vezetésünkkel még szörnyet fog szülni. Massey azt mondja, Indiába jön – nem így van? És mi van, ha feltételezzük, hogy idejövételét követően azt teszi, ami helyes, majd a szükséges önfegyelmező képzés végeztével visszaküldik őt egy üzenettel? Vagy ha Crookes-nál meg Edisonnál még más felfedezések is várnak a sorukra? Így hát én azt mondom, „Várjunk”. Ki tudja, mi lesz majd novemberre? Meglehet, attól tart, a helyzet majd indokolni fogja, hogy beváltsuk az „ajtó bezárásával” való „fenyegetődzésünket”, ám a dolog a mi számunkra már egészen másként festhet. Csak tegyük meg mindannyian, ami tőlünk telik. Vannak a 7, 11, 21, 77, 107, 700, 11 000, 21 000 stb. számokkal leírható ciklusok is. Aztán sok kis ciklus egy naggyá adódik össze, és így tovább. Várja ki a megfelelő időt, *a feljegyzések könyvében mindennek nyoma marad*. De legyen nagyon óvatos: a *Dugpa*¹-k és *Gelupka*²-k nem csak Tibetben harcolnak – csak vessen egy pillantást a ténykedésükre Angliában az „Okkultisták és tisztánlátók” köreiben! Figyelje csak meg – az ön ismerőse, Wallace³ úgy prédikál, mint egy igazi „balkéz felőli” „Főpap” a „lélek és a szellem egyesüléséről”. Ezzel az eredeti, igaz tant a feje tetejére állítva azt próbálja bizonygatni, hogy minden *hivatalban levő Főpap* szükségképpen legalább is spirituálisan házasságban, ha már valami oknál fogva fizikai szinten nem lehet az, hiszen azzal Isten és az Ördög házasságtörő kapcsolatát valószínűsítené meg! Én mondom, a Csalók már ott vannak, és ártó tevékenységük mindenhol az utunkban kerül. Ne tekintse ezt képletes figyelmeztetésnek, mert ez valós tény, ami egy napon majd nagyon is nyilvánvalóvá válhat az ön számára.

Semmi értelme többet mondani Olcott különbségéről, vagy arról, hogy Amerika nem ér fel Angliához. Mindazt, ami *valóság* az ön összefoglalójában, elismerjük és már régóta tisztában vagyunk vele. De azt már nem veszi észre, hogy mennyi ebből az, ami csupán felszínes előfeltételezésből ered, ami úgy vetít ön elé egy hamis képet, mint a mély víz felszínén elterülő, tükröző olajfilm. Ügyeljen a gondolataira, mert a végén még *ön* találhatja magát Olcott helyében, miután őt a mieink egyikeként magunkhoz vesszük – tekintve, hogy ez a vágya

¹ Tibetben a fekete mágusokat, boszorkánymestereket nevezik így. (A ford.)

² A *Gelug-pa* (vagy *Gelukpa*) a tibeti buddhizmus (akkoriban legalább is) legelterjedtebb ágát jelentette, és ezt a helyzetet a XIV. században egy akkori nagyhatalmú mongol uralkodóval kötött egyezségnek köszönheti. Vagyis jelentős térhódítása nem volt teljesen egészen békés. Viszont idővel konszolidálódott működésük, a mai Dalai Láma is ennek az irányzatnak a vezetője. Ezért meglepő, hogy a Mester itt milyen összefüggésben említi őket. De a tibeti buddhizmus (akkori?) nagyszámú ága és irányzata között talán még az uralkodó irányzat egy ilyen oldalhajlását is befogadta. (A ford.)

³ Joseph Wallace, spiritiszta. (A ford.)

már évek óta. A mártíromság szép és nemes dolog annak, aki kívülről nézi és kritizálhatja azt, de megélni már sokkal nehezebb. A Föld nem hordott a hátán még nőt, aki annyi igazságtalan támadást szenvedett volna el, mint H.B¹. Csak vessen egy pillantást a hírhedt levélre, amit Angliából küldtek neki közzétételre, amiben őt, minket és a Társulatot gyalázzák. Lehet, hogy méltóságon alulinak fogja találni, hogy ilyesmivel foglalkozzon. De a *Supplement* fejezetben az „*Answers to Correspondents*”² című írás *tőlem* ered. Vagyis ne vádolja őt. Kíváncsian várom őszinte véleményét róla. Még talán azt is gondolhatja, hogy az Öreg hölgy maga jobban megírhatta volna.

M.

XLVIII. Levél

Kézhez véve: Allahabad, 1883. március 3-án.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. március 3-án kapta kézhez. Azt nem tudjuk, milyen úton jutott el hozzá.

A levél egy része sajnos elveszett (a megfelelő helyen a szerkesztő jelzi is ezt). Megjegyzendő, hogy a XC. Levélben van egy részlet K.H. Mester megjegyzései között, ami így szól: „A levelem magánjellegű. Felhasználhatod az érveimet, de nem hivatkozatsz rám.” Ez az a levél, amire ott utal. Bár a XC. levél 1881. november végén íródott, de csak valamikor 1882. januárjában juthatott el a címzetthez, mert akkoriban nagyjából ennyi időbe telt postai küldeményeket Angliából Indiába eljuttatni. És a XC. levél vélhető érkezésétől a jelenlegi, XCVIII. levél Sinnett úrhoz eljutásáig eltelt idő, továbbá a levél terjedelme is arra enged következtetni, hogy a Mester ezt számos kisebb részletben, hosszabb idő alatt írhatta meg. (A ford.)

Drága barátom, „tudom” – hogyan tudnám. És *tudván* anélkül, hogy elmondanád nekem – ha lenne jogom befolyásolni téged bármilyen irányban –, boldogan mondanám azt, hogy „ezt a tudást egy napon meg fogod osztani velem”. Hogy mikor és hol – „azt nem az én dolgom elmondani, és nem is dolgom tudni róla”, hiszen neked – mi több, *csakis* neked – kell szőnöd sorsod fonalát. Lehet, hogy hamarosan, vagy talán – sohasem: de miért lennél reményvesztett, vagy akár csak kételyektől gyötört? Hidd el nekem: még taposhatjuk együtt azt a fáradságos ösvényt. Még mindig összefuthatunk: de ha így is lesz, annak csakis azt az utat követve, azon okkult szabályok *Adamantin*³ *szikláival övezett csapáson járva* kell megtörténnie, soha nem arról letérve, bármilyen keserű panaszok hagyják is el ajkunkat közben. Nem, mi soha nem járhatunk – még kéz a kézben sem – azon a széles, kitaposott, zsúfolt úton, ahol spiritiszták, misztikusok, próféták és látnokok napjainkban egymást tapossák, és ami eközben körül öleli

¹ Azaz Helena Blavatsky. (A ford.)

² Itt a *The Theosophist* 1882. márciusi számához csatolt *Supplements* (Kiegészítések) részben közölt cikkről (Válaszok levélíróknak) van szó. (Ezt Boris de Zirkoff Blavatskyné írásának tekintette, és ezért megtalálható a Blavatskyné összes írását tartalmazó gyűjteményben is.) (A ford.)

³ Az „*adamantin*” kifejezéssel az okkult írásokban valaminek a rendkívüli keménységét, elpusztíthatatlanságát, örökkévalóságát szokták kiemelni. (A ford.)

őket. Bizony-bizony, az önjelöltek e tömege egy örökkévalóságig kiáltozhatja a kapu előtt, hogy *Szezám* Nyílj Meg! Soha nem fog, amíg nem tartják be a szabályokat. A ti modern kori látnokaitok és prófétanőitek hiába csapnak le rá és kúsznak be minden útjukba kerülő hasadékba és barlangba; és amikor bent vannak, még inkább hiábavaló lesz diadalittas kiáltásuk: „Heuréka! – Az Úr megnyilatkozott számunkra!” Mert bizony szó sincs ilyesmiről. Pusztán a denevéreket zavarják fel, akik kevésbé vakok a betolakodóknál, de az utóbbiak angyaloknak gondolják ezeket – hiszen nekik is szárnyaik vannak! Ne kételkedj barátom: mert csak ama „Adamantin szikla” tetejéről, csak az egész végtelen látóhatárt áttekintve értheti meg az ember a *teljes Igazságot*. Ennél előbb, még csak a szikla lábánál vagy félúton járva - soha. És ha ma néha úgy tűnik számodra, hogy ezek a szabályok csak feleslegesen utadat állják, ez egyszerűen azért van, mert eddig nem sikerült megértened - sőt még csak nem is gyanítod - az okát és működési módját ezeknek a törvényszerűségeknek. Ezért olyan ridegek, kegyetlenek a te szemedben, habár intuícióddal már felismerted bennük korszakok összegyűjtött bölcsességét. Bárhogy is legyen, ha az ember engedelmesen betartja ezeket, fokozatosan úgy alakíthatók, hogy teljesítsék valamennyi vágyát, és megadjanak számára *mindent*, amit akar. De nincs senki, aki erőszakot vehetne rajtuk és áthághatná őket anélkül, hogy ne ő maga lenne a saját bűnének első áldozata. Bizony, egészen odáig, hogy még a saját, nehezen elért halhatatlanságának elvesztését is kockáztatja - *itt* és *odaát* is. Jusson eszedbe: túlzó elvárásokat magunk elé tűzni nem csak fárasztó, de veszélyes is. Minden forróbb és gyorsabb szívverés egy jókora adag életerőt emészt fel. Annak, aki TUDÁSRA vágyik, nem szabad a vágyak és vonzódások tűzénél melegednie. Mert „ezek a saját titkos erőikkel felőrölik a földi testet. Aki el akar jutni a céljához, az kénytelen *hűvös* maradni.” Nem szabad túlzott elszántsággal és túl szenvedélyesen törni a célja felé: máskülönben maga a vágy áll az útjába és válik a beteljesülés akadályává – legjobb esetben is hátráltatva őt, de akár vissza is vetheti.

A most következő számban fogsz találni két cikket, amiket el kell olvasnod. Nem szükséges elárulnom, miért – ezt az intuíciódra bízom. Mint általában, meggondolatlanságról van szó, amit mégis engedtem, hogy benne maradjon ezekben, mivel kevesen (ha egyáltalán) vannak olyanok, akiknek feltűnhet - rajtad kívül. Még csak nem is egyetlen utalásról beszélünk. Egyszóval figyelmedbe ajánlom az „*Elixir of Life*”¹ (Életelixír) és W. Oxley² „*Philosophy of Spirit*” (A Szellem filozófiája) című írásait. Az elsőben hivatkozásokkal és magyarázatokkal találkozhatsz, amik homályos voltuk miatt leginkább arra emlékeztetnek, mint amikor valaki az ember háta mögé lopódzva jól hátba veri, aztán elszalad; de kétségkívül azon „Sugallatok” osztályába tartoznak, amik tolvaj módjára az éj leple alatt, álmában érkeznek az emberhez, és ha nem találnak senkit, aki fogadná őket, el is mennek – valahogy úgy, amire te is panaszkodsz a Testvéremnek írt leveledben. Most előre figyelmeztetlek téged, kedves barátom, már nem

¹ Lásd erről a 262. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

² William Oxley, angol spiritiszta volt. Állítása szerint asztrálisan több alkalommal is meglátogatta őt K.H. Mester, aki ezt aztán tagadta. 1881 elején egy hosszú levelet írt a Mesternek, amiben spiritiszta kapcsolatairól írt. Ő írta az említett *Philosophy of the Spirit* c. könyvet is, amit a „Bhagavat Gíta megújított változataként” harangoztak be. Ezzel a kritikusok finoman szólva nem teljesen értettek egyet, és ezek között volt Djual Khool is, amint a levél további részéből kiderül majd. (A ford.)

panaszkodhatsz. A második cikket a manchesteri Látnok, Oxley írta. Ő - mivel hiába próbált megidézni engem, de nem kapott választ, ezért (legalább is ezidáig) szelíd - kritikával illeti megnyilvánulásait annak a bizonyos „Belső Erőnek¹”, és ezzel az újabb, kitüntető címmel igen lekötöztetett engem. Eme szelíd dorgálás a mi robbanékony Szerkesztőnk² persze látványos tűzijátékot eredményezett. És nem is csillapodott le, amíg Djual Khool³ - akinek fazekában a hírhedt „Ismertető” cikk⁴ kifőtt (és aminek mellesleg soha nem szabadott volna nyomtatásba kerülni, miután te azt átnézted - de mégis jóváhagyta) – nem kapott felhatalmazást arra, hogy a biztonságos „Bíráló” *nom-de-plume*⁵ leple alatt maradván néhány ártatlan lábjegyzet formájában válaszoljon a Látnoknak (és egyúttal ki is javítson néhányat a saját korábbi tévedései közül). De mindezzel együtt is azt kell mondanom, hogy a jelenlegi angol „Próféták” sorában Oxley az *egyetlen*, akinek szavaiban legalább az Igazság nyomait fel lehet fedezni; és ebből eredően ő az egyetlen is, akinek esélye lehet hatékonyan segíteni a mozgalmat. Ez az ember folyton letér az egyenes útról jobbra vagy balra, ahányszor csak azt hiszi, hogy ráakadt valami új útra; de amint elkerülhetetlenül rádöbben, hogy zsákutcába jutott, visszatér a helyes irányba. Meg kell adni, azért itt-ott van mély filozófia az írásaiban; és bár az ő „*Busiris*-ről⁶” előadott története annak emberszerű lényként való megjelenítése miatt nevetséges ostobaság; továbbá az általa használt szanszkrit kifejezéseket többnyire rosszul értelmezi, emellett a jelek szerint igen ködös elképzelései vannak arról, amit ő „a *Bhagavat Gíta* és a *Mahabharata astro-masonic*” alapjainak nevez (és nyilvánvalóan egy és ugyanazon író művének tartja ezeket); de mégis, egyértelműen és kifejezetten ő az egyetlen, akinek általános felfogása a Szellemről, annak képességeiről és feladatairól a *halálnak* nevezett első szétválást követően nagy vonalakban – ha nem is mondható helyesnek, de - legalább elég jól megközelíti az Igazságot. Olvasd el, amint kijön a lap, különösen a 152. oldal 1. oszlop 3. bekezdéstől kezdődő részt, ahol megleled ezeket. Ebből megértheted, miért kezdek néha olyan témába, ami eladdig teljesen érdektelennek tűnt számodra a helyett, hogy válaszolnék egy világosan megfogalmazott kérdésre. Kövesd végig például, hogyan határozza meg ő az „Angyal” fogalmát (ez a 30. sortól indul), próbáld követni és megérteni az ő – ugyan felettébb darabos, de azért mégis igen jól megragadott – gondolatmenetét, és vedd össze azt a tibeti tanításokkal. Ó, szegény, szegény Emberiség! Mikor lehet a tiéd a teljes és elferdítetlen Igazság? Csak vedd pillantásodat a „kiválasztottakra”, akik mind azt harsogják: „Egyedül enyém az Igazság! *Nincs itt semmi Lacuna*⁷ . . .” Tényleg nincs; nincs azon az egyetlen, előtte kinyitott oldalon, amit egyedül csak ő olvas a „*Szellemi Kinyilatkoztatások*” soha be nem fejeződő könyvében, aminek

¹ Ezzel a Mester Oxley-nak Djual Khool könyv „Ismertetőjére” írt válaszában szereplő egyik mondatra utalt, ami így szólt: „Koot Hoomi Lal Singh - akár halandó ember, akár Belső Erő legyen – mit sem számít jelenlegi céloom szempontjából.” (A ford.)

² Blavatskynéről van szó. (A ford.)

³ Djual Khool K.H. Mester tanítványa volt. (A ford.)

⁴ Lásd a *The Theosophist* 1881. decemberi számában. (A ford.)

⁵ Francia kifejezés, jelenése kb.: írói álnév. (A ford.)

⁶ „*Busiris*” volt annak a *szellemnek* a neve, aki bizonyos médiumokon keresztül kapcsolatot tartott Oxley-val, és aki a saját állítása szerint az egész *Mahbharata*-t, - benne a *Bhagavad Gítával*- megírta. (A ford.)

⁷ Latin kifejezés, jelentése ebben a környezetben kb.: „Nincs itt semmilyen hiányos, vagy ellentmondásos tanítás, minden, amit én mondok, tökéletes és teljes!”

címe „*Látnokság*”. De miért ez a makacs tagadása annak a fontos ténynek, hogy vannak más lapok is még az általa látott egyetlen lap előtt és után is abban a könyvben, amit mindaddig még épp csak elkezdtek kisilabizálni a „*Látnokok*”? Miért van az, hogy ezek mind azt hiszik magukról, hogy ők az Igazság Alfája és Omegája? Ezért hát – S.M.-nek azt tanítják, hogy nem léteznek olyan „*Lények*”, hogy „*Testvérek*”, hogy utasítsa el a gyakori *megsemmisülés* tanát, épp úgy, ahogy az Elementárisokkal meg *nem-emberi* Szellemekkel kapcsolatosakat is. Maitland és K. asszony¹ *felfedte* előttük – maga Jézus és Isten által felvilágosítva (ami ugye, már önmagában is felülbírált mindent, amit +² mondott) –, hogy az állítólagos, médiumokat vezető és a jelenlévőkkel (azaz a spiritisztákkal) csevegő „*Szellemek*” korántsem „*testen kívüli Szellemek*”, hanem igazából csak „*lángok*”, valamint kutyák, macskák, sertések *reliquiae*³-i, akiket „*fák*”, növények és ásványok segítenek abban, hogy kommunikálhassanak a halandókkal. Igaz, hogy ezek homályosabbak, mint az emberi jegyeket mutató, *óvatos* fejtegetései annak, akit + -ként ismertünk meg, de ezek a tanok közelebb állnak az igazsághoz, mint bármi, amit médium valaha is kiejtett a száján, és azt is elmondom, miért. Amikor a „*Látnoknő*” keresztül felfedik, hogy „*a halhatatlanság egyáltalán nem magától értetődő dolog mindenki számára*” . . . és hogy „*a lelkek összezsugorodnak és lejár az idejük*”, hiszen „*természetükből eredően*” „*kimerülnek és felemészthetők*” . . . stb., saját maga mutat rá egy *valódi*, megcáfолhatatlan *tényre*. És miért? Mert ő és Maitland is, a maguk *körével egyetemben* – *szigorúan vegetáriánusok*, ellentétben S.M.-el, aki húsevő és bor- meg tömény-szesz fogyasztó. A spiritiszták nem fognak egyetlen (még hozzávetőleges mértékig) megbízható, szavahihető médiumot és Látnokot sem találni mindaddig, amíg ezek és saját „*körük*” tagjai telítve vannak állati vérrel és azon *infusoria*⁴-k millióival, amik az erjesztett italokban tenyésznek. Visszatérésemet követően azt tapasztaltam, hogy *képtelen vagyok lélegezni* – még Testvériségünk *Központjában* is! M.-nek kellett eljárnia az érdekemben, és kikényszeríteni az egész háznépéből azt, hogy hagyják abba a húsevést; ezen túl pedig alaposan meg kellett tisztítani és fertőtleníteni kellett magukat különféle vegyszerekkel, mielőtt akár csak a leveleimet fel tudtam volna venni. Mindannyiuknak. És – minden vélhető feltételezésével ellentétben - én még feleannyira sem vagyok érzékeny az ilyen utálatos kipárolgásokra, mint egy közepesen tiszteletreméltónak mondható, testétől megfosztott burok lenne, nem is beszélve egy valódi *Jelenlétről*, legyen bár az pusztán csak kivetítése az eredetinek. Úgy egy év múltán, talán már előbb is, ismét sikerül *megkeményítenem* magamat. De jelenleg *képtelen vagyok elviselni* az ilyen környezetet – hiába próbálkoznék bármivel.

És most, egy ilyen előszó után, a helyett, hogy válaszolnék neked, megint csak kérdést teszek fel. Te ugye ismered S. Mosest és K. asszonyt személyesen is. Továbbá hallottál és olvastál is

¹ Edward Maitland és Anna Kingsford is a korszak jelentős misztikusai, médiumai voltak. (A ford.)

² W. Stainton Moses (alias „Oxon”) „vezetője”, az „Imperator”-ként ismert entitás volt. Írásos anyagokban őrá hivatkoztak a „+” jellel. (Mosestről bővebben lásd az 59. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

³ Latin eredetű szó, jelentése itt kb.: „maradvány”, „kövület”. (A ford.)

⁴ Vízben élő és tenyésző mikroszkópikus élőlények összefoglaló neve. Itt azonban nyilvánvalóan ennél tágabb körre utalhat a Mester, feltehetően olyan éterikus vagy ennél is finomabb lényekre (elementálokra?), amik az erjedés során lezajló folyamatokat segítik, és/vagy azok melléktermékeiből nyerik erejüket. (A ford.)

már jó néhány másik Látnokról, úgy az elmúlt, mint a jelen évszázadból, mint amilyen pl. Swedenborg, Boehme meg mások is voltak. Ők mind kétségkívül *becsületes, őszinte* emberek voltak, és ugyanolyan értelmesek, mint amilyen képzetek, sőt még tanultak is. E tulajdonságok mellett mindegyiküknek van vagy volt egy olyan segítőjük, mint amilyen +, tehát egy „Őrző”, aki egyben *Kinyilvánítója* is az Igazságnak. Mindegy, milyen „misztérium-” vagy „misztikus néven” ismerték, küldetése az vagy az volt, hogy felvázoljon a követői számára egy olyan új rendszert, ami eléjük tárja a Szellem világának valamennyi részletét. Áruold el nekem barátom, ismersz ezek közül két olyat, ami egybevág? De miért? Hiszen az Igazság egy és ugyanaz, eközben - még ha a részletekből eredeztethető eltérésektől teljesen el is tekintünk – nem látunk egyetértést közöttük még a legalapvetőbb kérdésekben sem. Azokban sem, amikre elmondható, hogy „lenni vagy nem lenni” jellegűek, és amiknél nem lehetséges *kétféle válasz*. Mindent összegezve a következőre juthatunk: A „*Rózsakeresztesek*”, az összes *középkori misztikus*, Swedenborg, P. B. Randolph¹, Oxley stb. stb. azt mondják, hogy: „léteznek *Beavatottak* titkos Testvériségei Keleten, elsősorban Tibetben és Tatárföldön”; „egyedül ott szerezhető meg az *Elveszett Ige*” (ami nem Ige vagy szó), továbbá léteznek olyanok, hogy az Elemek Szellemei, és a Szellemi Lángok, amik soha nem öltöttek testet (ebben a ciklusban), és hogy a halhatatlanság *feltételekhez kötött*.

A *médiumok és tisztánlátók* (vagyis közülük a S. Moseshez mérhetőek) meg azt hirdetik, hogy: „nem léteznek Testvérek Tibetben, sem Indiában, és az „*Elveszett Ige*” az én „*Pártfogóm*” kizárólagos tulajdonában van, aki ismeri az *Igét*, de nem tud *semmilyen* Testvérekről. Továbbá, hogy a halhatatlanság mindenki számára elérhető, még hozzá feltételek nélkül, hiszen nem léteznek Szellemei, csak emberek, testben vagy azon kívül stb. stb.” Vagyis egy olyan rendszert, ami teljes mértékben tagadja az előzőt, és lehetetlenség összeegyeztetni a kettőt. És miközben Oxley és H. Billing² asszony közvetlen eszmecserét folytat a „Testvérekkel”, S.M. még ennek az gondolatát is elutasítja. Aztán meg, egyfelől „Busiris” egy „angyal” - *au pluriel*³ –, pontosabban a Szellemei sokaságának (t.i. a *Dhyan Chohan*-oknak) Szelleme, másfelől + egy testen kívüli Bölcs lelke – *egyes számban*. Tanításai nagyon is *határozottak*, ám mindig észlelhető bennük némi bizonytalankodás, tétovázás: „Ezt most nem tudom megmondani” . . . „A dolog kétséges” . . . „Nem világos, vajon ez csak tettetés-e” . . . „úgy tűnik” . . . „nem vagyunk biztosak benne,” stb. Így egy *ember* beszél, akinek elméje kondicionált és korlátozott abbéli lehetőségeiben, hogy teljes bizonyossággal tudjon valamit. De miért alkalmazna egy „Szellemi Bölcs”, „egy Lélek a Világlélekből” efféle óvatos, bizonytalankodó kifejezéseket, ha az igazság tényleg ismert számára? Miért nem válaszol az ő egyenes, bátor, kihívó felvetésére, amikor az a nő azt mondja: „Közvetlen bizonyítékot akar a Testvériség létezésére? Hát ott van önnek + ! Miért nem kérdezi meg őt, hogy amit én beszélek, igaz-e?” Miért nem válaszol hát

¹ Pascal Beverly Randolph amerikai orvos, író és spiritiszta volt. (A ford.)

² Mary Judith Hollis Billing, híres amerikai médium volt, aki K.H. mester szerint „a médiumok közül a legbecsületesebb volt, ha nem is a legjobb”. Két „vezetője” is volt, akik közvetlenül rajta keresztül szólaltak meg. (A ford.)

³ Francia kifejezés, jelentése itt kb.: „így, többes számban”. (A ford.)

(már ha + az, aki válaszolni szokott) ilyen vagy olyan értelemben, és mondja azt, hogy „szegény, nyomorult asszony *hallucinált*”; vagy (mivel – *ha* S.M.-nek igaza van - nem lehet másík, vagy harmadik lehetőség) azt, hogy: „Ez a nő szándékosan *hazudik*, mégpedig ilyen és ilyen okból, úgyhogy vigyázzanak vele!” Miért fogalmaz ilyen ködösen? Mert – bizony, bizony „ő (+) *tudja*,” és „*legyen áldott az ő neve*”, - de ő (S.M.) nem tudja; mert bizony - az ő „Szelleme”, azaz + hiszi, és ismételten figyelmezteti is őt erre: „Úgy tűnik, hogy nem értetted meg jól, amit *mi* mondtunk . . . ellentmondások kavargják fel elmédet és érzelmeidet, és egy torzításmentes közvetítő helyett mi így egy zavaros csatornán át szólunk . . . Nekünk *passzív* elmére van szükségünk, e nélkül nem tudunk működni . . .” (lásd a *Light* február 4-i számát).

Mivel pedig *nekünk* nincs szükségünk „*passzív* elmére”, hanem épp ellenkezőleg, a leginkább aktívakat keressük, az olyanokét, akik – ha egyszer jó irányba állították őket és szagot fogtak - képesek összeadni kettőt meg kettőt. Így hát *mi*, szíves engedelmeddel, ejtenénk is a témát. A többi már a te elmédnek kell kisakkoznia.

Igen; valóban tényleg elégedett vagyok a cikkeddel, habár az aligha fog a spiritiszták számára meglelégedéssel szolgálni. Mégis, több filozófia és a mélyen szántó logika sejlik fel benne, mint egy egész tucatnyiban az ő hatásvadász kiadványaikból. A *Köszönet* – majd később érkezik. Így válik majd az elsőre felfoghatatlan eszme lassanként, lépésről lépésre haladva, magától értetődő igazsággá; és így lesz sok-sok misztikusnak tűnő mondatból idővel lámpás Lelked szemeinek, megvilágítva fényével elméd addig sötét zugait. Mert a fejlődés útján így, fokozatokban lehet előrébb jutni; egy-két évvel ez előtt erről talán sokkal szikrázóbb, elmésebb cikket írtál volna, de ilyen mélyen szántót biztosan nem. Ezért aztán ne hanyagold el, drága testvérem, a Társulat alázatos, sokat szidott folyóiratának olvasását, és ne foglalkozz sem annak furcsa, hatásvadász borítójával, sem a tartalmát „szemétrakásnak” minősítőkkal - hogy egy jóindulatú és számodra Simlából túlzottan is ismerős megjegyzést idézzek. E helyett figyelmedet fordítsd azon kevés, a bölcsesség és *okkult igazság* Gyöngyszemeinek tekinthető kincsekre, amik időnként e „szemét” között feltűnnek. A mi saját módszereink és viselkedésmódunk ugyanilyen furcsának és hasonlóképp bárdolatlannak tűnhetnek – sőt néha még jobban is. Igaza van Subba Row¹-nak; mindazok, akik semmit sem tudnak a *Siddha*²-król és működésükről, egyet fognak érteni a nézetekkel, amiket befejezetlen levelének harmadik oldalán fejt ki: a legtöbbünk egy angol úriember szemében nem egyéb, mint - *Elmebajos*. De, aki a Bölcsesség fiainak egyike akar lenni, az mindig képes meglátni, mi rejtőzik a durva felszín alatt. Így van ez a szegény öreg Folyóirattal is. Lásd misztikusan fontoskodó külső (!) megjelenését, számos fogyatékoságát és irodalmi darabosságát és mégis, mindezen külső jegyekkel együtt is a legtökéletesebb szimbóluma belső tartalmának: az eredeti szándéknak. Sűrű, piszkos és éjfekete fátylai mögül itt-ott néha világos foltokként szavak, sorok villannak ki,

¹ Tallapragada Subba Row Garu korának megkérdőjelezhetetlen okkultista szaktekintélye, írója és misztikusa volt. Bővebben róla lásd: a 91. oldali lábjegyzetet. (*A ford.*)

² A *Siddha* szanszkrit szó, jelentése kb.: „olyan ember, aki elérte a célt”. Azokra alkalmazzák, akiknek sikerült meghaladni a személyes énjüket, megtisztították testüket és uralmuk alá vonták elméjüket is. (*A ford.*)

sőt néha még - egész mondatok is. Az igazán bölcsek számára ezek a világosabb foltok mély értelmet hordozó allegóriák lehetnek, olyanok, mint az éjszaka sűrű sötétjét követően, kora hajnalban az égen kelet felől feltűnő első derengés. Egy „spirituálisan intellektuális” ciklus első, hajnali fényei. És ki tudja, hányan lesznek majd, akik egy nap - nem tántorítva el közönséges külső megjelenése, nyakatekert mondatainak stílusa és sok egyéb hibája által sem -, ennek a *népszerűtlen kiadványnak* a forgatása közben elnyerik majd jutalmukat a kitartásukért! Egyszer csak megvilágosító erejű mondatok ragyoghatnak fel a szemük előtt, amik vakító fényükkel rávilágítanak valami, számukra régóta homályban rejtőző probléma megoldására. Te magad is, egyik reggel, miközben jól kipihent agyat használó éles elmével átfutod oszlopait, és belemerülsz majd elsőre még ködös, felfoghatatlan, alig megragadható spekulációikba -, te magad is talán felismered majd bennük egy régen elfeledett, mára homályba süllyedt „álomnak” a megoldását, ami – ha egyszer felélesztetted – *belső* memóriádból átkerül és kitörölhetetlenül bevésődik majd *külső*, tudatos emlékeid tárába, hogy soha többé nem tűnjön el már. Mindez lehetséges, és *bekövetkezhet*; a *mi* módszereink *tényleg* „elmebajosak” . . .

Úgyhogy miért éreznéd magadat „boldogtalannak” és „csalódottnak”, drága barátom? Ne feledd, hogy a várt eredmény késlekedésének nem kell reményvesztéssel járnia. A „Körülmények” kedvező irányba is változhatnak – mert hát nekünk, kísértetszerű alakoknak is megvannak a magunk szükséges „Körülményei”, és ezek fennállása nélkül aligha tudnánk működni. És ekkor az a határozatlan Szellemi rosszkezd, ami úgy gomolyog benned most, mint sűrű felleg a hegyek felett, az első kedvező fuvallatra rögtön szertefoszlik majd. Bhavani Shankar¹ most O²-al van, és sok tekintetben erősebb, fittebb még akár Damodarnál³, sőt még a mi közös „női” barátunknál is.

Nem; nem fognak elrángigálni a tanulmányaidtól már az előtt, hogy elsajátítottad volna az ABC-t, és megtanulnál önállóan olvasni; és csakis rajtad áll, hogy örökre *bebetonozd* azt a „*túlzottan is vonzó látomást*”, ami szerinted mostanra már felbomlani látszik. . . ⁴

. . . az egész helyzetet. Hogy még nem vagyok „Szeráf”, az jól látható abból, hogy most ezt a végtelen hosszúságú levelet írom neked. Ha bebizonyosodik, hogy nem értetted félre a mondanivalómat, talán többet is mondok majd. Hogy képessé válj szembeszállni az „egyéni lelkek” materializálódásában hívő ellenségeid seregével, Morya azt akarja, hogy ismertesse meg veled valamennyi finomabb testet, valamint ezek összesített egységét csakúgy, mint az utóbbit a *burkok* esetében. De én úgy gondolom, hogy ez még korai. Még mielőtt a világgal

¹ Bhavani Shankar Ganesh Mullapoorkar. K.H. mester egyik tanítványa volt. Bővebben róla: lásd 276. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

² Olcott ezredes. (A ford.)

³ Damodar K. Mavalankar eg tanítvány. Bővebben róla lásd az 55. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

⁴ Az eredeti levélből itt egy teljes lap elveszett, hiányzik. (Szerk.)

meg lehetne értetni a különbséget „*Sutratma*¹” (lélek-fonál) és „*taijasa*²” (fényes, ragyogó) között, meg kell ismerkedniük a durvább elemek természetével. Amiért hibáztatom őt, az az, hogy engedte neked a rossz végéről kezdeni a feladatot – ami így sokkal nehezebb, hacsak előtte az ember nem fogadott be már minden szükséges alapoató ismeretet. Átolvastam a neki küldött írásodat, és közben többször is felmerült előttem a fehér lapszélekről figyelő arcod, komoly, érdeklődő kifejezéssel a szemedben: a gondolataid otthagyták lenyomatukat arcképeddel és elméd tartalmával együtt az írás mellett. És ezekből kitetszik, mennyire vágysz – ahogy te mondd, „szomjazol rá” - rá, hogy válaszokat kapj vissza további megjegyzésekben és ismertetésekben. Hát, ha lustasága még sokáig felülkerekedik jó szándékán, akkor magamnak kell ezt megtennem majd, bár az időm *tényleg* korlátozott. De végül is neked írni nem hálátlan feladat, mivel te nagyon jól használsz fel azt a keveset, amit itt-ott felcsipegethetsz. Az a helyzet, hogy amikor arra panaszkodsz, nem vagy képes felfogni Eliphas Lévi³ mondandóját, az csak azért van, mert oly sok más olvasójához hasonlóan te sem litted meg a kulcsot ahhoz, hogyan kell olvasni az ő írásait. Közelebbről megvizsgálva rá fogsz jönni, hogy az okkultistáknak soha nem állt szándékában elrejteni írásaik mondandóját a komoly, elhivatott tanulmányozók szeme elől. Csak arra törekedtek, hogy az ismereteket a biztonság végett egy olyan trezorban tartsák elzárva, amihez a kulcsot úgy hívják: intuáció. Általában maga a törekvő lelkesedése és alapossága az a teszt, amin át kell mennie, ezzel bizonyítva, hogy jogosult az oly mélyen eltemetett kincset birtokolni. De az biztos, hogy ha sikerül kihámozni azt, ami M. vörös tintás szavai mögött rejtőzik, akkor – semmi okod reményvesztettségre. Azt hiszem eljött az ideje, hogy búcsút intsek, abban reménykedve, hogy kevesebb erőfeszítésedbe kerül majd kisilabizálni a kék tintás hieroglifákat, mint a pirosakat. O. hamarosan megjelenik nálad, és igyekeznetek kéne a legtöbbet kihozni ebből az alkalomból, ami mindkettőtöknek talán az utolsó lesz. És most, kell-e emlékeztetnem téged arra, hogy ez a levél *szigorúan személyes jellegű?*

Örökké a barátod, bárhog is alakuljon majd:

K.H.

XLIX. Levél

Levél K.H.-tól, kézhez véve Simla felé menet Umballa-ban, 1881. augusztus 5.

¹ A *Sutratma* szanszkrit szó, és tulajdonképpen az újra születések mögött álló halhatatlan Egyéniséget (Egot) jelenti. Erre fűződnek fel, mint gyöngyök egy nyakláncra, az egyes testben eltöltött életek. (A ford.)

² A *taijasa* szanszkrit szó, jelentése „fénylő” „fénnel áthatott”, „tüzes”. A jóga filozófiában az álomban megtapasztalt tudatállapotot jelölik vele, a Vedanta filozófiában pedig azt a finomabb testet jelölik vele, amiben a tudat a mély álom állapotában működik. Ezek alapján a meghonosodott teozófiai szóhasználatban az (alsó) mentális testet kellene értenünk alatta. (A ford.)

³ Eliphas Lévi Zahed, valódi nevén Alphonse Louis Constant a kor egyik legnagyobb hatású ezoterikus írója, kabbalista és (gyakorlati) okkultista is volt. Blavatskyné többször hivatkozik írásaira a Titkos Tanításban is. (A ford.)

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, honnan küldte vagy hogy mi módon jutott el hozzá. A levelet Sinnett úr útban Simla felé menet kapta meg, ahová azért tartott ekkor, hogy Hume úrral és Blavatskynével közösen megvitassák a *Simla Eclectic Theosophical Society* megalapításának ügyét. (A ford.)

Immár otthon. Több levelet kaptam, mint annyire képes vagyok válaszolni – a tiéidtől eltekintve. Nincs különösebb mondanivalóm, csak egyszerűen válaszolok a kérdéseidre; ez a feladat első ránézésre könnyűnek tűnhet, de a valóságban mégsem az, ha eszünkbe jut, hogy annyiban hasonlítanak az *Upanishad*-ban bemutatott istenséghez, amennyiben rájuk is igaz, ami ott áll: „*Sokamayata bahuh syam prajaye yeti*¹” – vagyis „szeretnek sokan lenni, és így szaporodnak”. De hát a tudásra vágyakozást soha nem tekintették bűnös dolognak, és te mindig számíthatsz gyors válaszra tőlem – ha válaszolhatok ezekre.

Természetesen úgy gondolom, hogy mivel a mi levelezésünk egy tágabb kör javát szolgálni kívánva indult el, nem sok haszna lenne a világ számára, ha nem öntenéd a benne közölt tanításokat és eszméket valamilyen „tanulmány fomájába”, és nem csak a teremtésre vonatkozó okkult filozófiai nézeteket, hanem az összes többit is. Minél előbb hozzáállsz jövőbeni könyvedhez, annál jobb; hiszen ki képes felkészülni váratlanul bekövetkező incidensekre? Levelezésünk eredményeként nincs kizárva, hogy ledőlnek azok a falak, amik kettőnk között magasodnak azok keze által emelve, *akik tudnak*. Amint tudod, az *ő elménk* olyan csukott könyv sokunk számára, amit semmiféle „mágikus trükk” nem képes felütni. De a további „segítség a töprengéshez” jókor érkezik majd; és bízom benne, hogy az a kevés, amit szabad elmagyaráznom neked, átfogóbb és összefüggőbb lesz, mint a *Haute Magie*² volt Eliphas Lévitől. Nem csoda, hogy ködösnek találtad, hiszen írója soha nem is szánta beavatatlan olvasóknak. Eliphas rózsakeresztes kéziratok tanulmányozása után írta (amiből mostanra mindössze három maradt Európában). Ezek *Rosencranz*³ tanításait hirdetik, amik megegyeznek a mi keleti tanainkkal, csak éppen ő Ázsiából visszatérését követően ezeket egyfajta keresztény köntőssel burkolta be, hogy a klérus bosszújával szemben védelmet biztosítson tanítványai számára. Az olvasásukhoz kulcsra van szükség, és ez a kulcs *per se*⁴ - tudomány. *Rosenkrauz* szóban közölte tanításait. St. Germain ezeket a jó tanokat képek

¹ Ez az utalás Brahma szavaira vezethető vissza a *Taittirīya Upaniṣad*-ban (2.6.1), ami magyarul valahogy így szól: „Ő akarta: Sokasodjak, szülessek meg testben.” (A ford.)

² A Mester itt Eliphas Lévi *The Doctrine and Ritual of High Magic* (Az Isteni Mágia tanai és szertartásai) c. könyvére utal. (A ford.)

³ Christian Rosenkreutz a Rózsakeresztes Rend „alapítója”. Ugyan már vélt születésének (XIV.) évszázadától fogva is, de a XVII. század elején kiadott három kiáltványával és ennek utóhatásaival még inkább befolyásolta a középkori elit gondolkodását és mozgalmait. A mai napig nincs tudomány által elfogadott bizonyíték arra, hogy valós személy lett volna, sokan inkább több személy munkásságából egybegyűrt mitikus alaknak tekintik. Az egyik neki tulajdonított kiáltvány (*Confessio Fraternitatis*) szerint 1378-ban született és 106 évet élt, és ez idő alatt alapította meg rendjét. Rudolf Steiner szerint pedig a XVIII. században St. Germain grófjaként ismert személy valójában Rosenkreutz újabb inkarnációja volt (A ford.)

⁴ Latin kifejezés, jelentése itt kb.: „önmagában is”. (A ford.)

formájában vetette papírra, és az ő egyetlen kódolt kézírata¹ annál a kitartó barátjánál és támogatójánál, a jóindulatú német Hercegnél maradt, akinek házában és jelenlétében legutóbb elhagyta a földi világot, hogy – *Haza térjen*. Kudarcc, gyászos kudarc! Amikor Eliphas „ábrákról” meg „számokról” beszél, akkor azokhoz szól, akik ismerik a püthagoraszai tanításokat. Igen, egyik-másik közülük tényleg összefoglalja a teljes filozófiát és tartalmazza az összes tant. Isaac Newton jól megértette őket; ám a tudását megtartotta magának, és nagyon jól tette, ha nem akarta lerombolni a saját jóhírét, megfosztva így a *Saturday Review*²-t meg a hozzá hasonlókat egy kiváló lehetőségtől. Úgy látom, te csodálójá vagy – de én nem. Legyen bármennyire is tehetséges irodalmi szempontból, egy újság, ami olyan maradi és dogmatikus eszmékkel mérgezi a köztudatot, amilyenekkel mostanában találkozom benne, el kéne, hogy veszítse haladóbb eszmeiségű olvasóinak érdeklődését. A tudomány emberei – szerintük – nem elég alapos megfigyelők „a modern mágia, spiritizmus és egyéb ’kilencedik napi csodák’ szemlélése közben”. Ennek természetesen nem így kellene lennie - teszik hozzá -, hiszen „aki olyan jól ismeri a természetben lehetséges (?!) dolgok határait, annak illene feltételeznie, hogy amit lát (vagy látni vél), az nem lehetséges, és innentől már csalásra kellene gyanakodniuk” stb. stb. Már megint a vérkeringésről, a távíróról, a vasútról meg a gőzhajóról lezajlott vita. Hiszen ők tudják a „természetben lehetséges dolgok határait”!! Ó, butítás és mentális tompaság évszázada! És még Londonba invitálnak minket ezek az akadémiai rongybábok, kiknek elődei halálra üldözték Mesmert és csalónak bélyegezték St. Germaint! Számukra még mindig minden titok a Természetben! Nem beszélve az *emberről* – mert annak még csak a csontvázáról és külső formájáról van némi fogalmuk; hogy milyen úton-módon jutnak el az általuk „érzékeknek” nevezett láthatatlan üzenetvivők az ember tudatos észleléséig, azt csak épphogy elkezdtek vizsgálni. Az ő tudomány-iskolájuk melegágya a kételyeknek és találgatásoknak. Enervált tanításainak célja egyedül az öndicsőítő álokoskodás, eközben az igazságot hirdetőket a gyalázó és hamis erkölcsiség meg dogmatizmus köntösét magukra öltő hirdetői azzal kérkednek, hogy a „ismerik a természetben lehetséges határait” a dolgoknak. Buss³ – kedves barátom; bár feledhetném, hogy te ennek a generációnak a gyermeke, és csodálójá vagy a ti „modern Tudományotoknak”. Aminek parancsolatai és tévedhetetlenek elfogadott kijelentései egy kalap alá vehetők a pápáéval – *non possumus*⁴. Valóban; a *Staurday Review* hálójából elég könnyen kiszabadultunk; Nem így a *Spiritualist*⁵ markából. Szegény, pici, zavarodott újságocska! Óriási gyomrost kapott tőled. Ha már talaját vesztette a spiritizmus terén, halálos küzdelembe kezdett, hogy bizonyítsa a keleti tudáson

¹ A Troyes-beli Francia Nemzeti Könyvtárban van egy kódolt kézirat (2400. sorszámmal), amit Saint Germain-nek tulajdonítanak. (A ford.)

² A *Saturday Review of Politics, Literature and Arts* (Szombati Szemle a politika, irodalom és művészetek világából) egy londoni hetilap volt. 1855-ben alapították, és jelentős szerzői, cikkírói körével komoly ismertségre tett szert. Végül az 1930-as évek politikai viharai előbb csak megtépták, majd tulajdonosváltásokat követően 1838-ban el is süllyesztették a lap hajóját. (A ford.)

³ Buss: a Mester által használt kifejezés. Jelentése kb.: „Elég, ennyi volt (egyelőre).” (A ford.)

⁴ Latin kifejezés, jelentése kb.: „nem lehet”, „nem akarom”, „nem merem”. Itt nyilván arra utal, hogy *non possumus* megkérdőjelezni a Tudomány hangadóinak állításait, legyenek bármennyire is tévesek azok. (A ford.)

⁵ Ez a *The Spiritualist Newspaper* c. 1868-ban alapított, londoni spiritiszta hetilap volt. (A ford.)

túlmutató felsőbbbségét az angol adeptusi képességeknek. Szinte hallani vélem *sub rosa*¹ felkiáltásukat: „Ha mi, spiritiszták téves úton járóknak látszunk, hát velünk együtt azok vagytok ti is – teozófusok.” A nagy „Adeptus”, a hatalmas J.K.². kétségkívül veszélyes ellenfél; és attól tartok, a mi *Bodhisattva*³-ink kénytelenek lesznek beismerni tudásuk hiányosságait az ő hatalmas tudásával összevetve. „Az igazi Adeptusok, mint Gautama Buddha vagy Jézus nem burkolódtak a misztikum fátylaiba, hanem nyíltan tanítottak és megmutatták magukat”, hogy a mi orákulumunkat idézzem. Ha tényleg így volt, az újdonság nekünk – alázatos követőknek. Gautamát „Isteni tanítónak” és ugyanakkor „Isten hírhozójának” minősíti (lásd a Spt. július 8-i számában a 21. oldal 2. bekezdését). Ezzel Buddha olyan valakinek a hírhozójává vált, akit a drága bölcsesség, *Sankia K’houtsoo* 2500 éve letaszított trónjáról azzal, hogy összetörte szentségtartóját és ezzel bebizonyította, hogy az üres. Vajon hol tanulta ez a cockney-beli Adeptus mindazt, amit a Buddhizmusról tud? Tényleg, súgnod kéne C. C. Massey⁴ barátodnak, hogy - ezzel az indiai okkult tudást annyira lefitymáló londoni géniusszal együtt - nem ártana tanulmányoznia a „*The Lotus of the Good Law*”⁵ és az „*Atma Boddha*”⁶ című műveket - a zsidó kabbala fényében.

Hogy én „dühös vagyok egy újság mocskolódó kijelentései” miatt? Természetesen szó sincs erről. De bevallom, hogy J.K. szentségeket lábbal tipró kijelentései tényleg felbosszantottak. Egy pillanatig úgy éreztem, muszáj lesz válaszolnom ennek a pöffeszkedő bolondnak, de aztán úgy gondoltam – megint -, hogy „eddig és ne tovább”. A *Hobilganokból*⁷, akiknek megmutattam a kérdéses bekezdést, olyan nevetést váltott ki, hogy könnyek csorogtak le az arcukon tőle. Bárcsak én is nevetni tudnék rajta. Ha az Öreg Hölgy elolvassa, néhány mennyezetgerendát biztos ki kell majd cserélni Simlában. Köszönöm kedves ajánlatodat, hogy elküldenéd az *Ismertetők* készítésekor használt feljegyzéseket; de jobb lesz, ha nálad maradnak, mivel ezek a jegyzetek néhány év elteltével még meglepően hasznosnak bizonyulhatnak.

A felajánlásoddal kapcsolatban, miszerint kész vagy ünnepélyesen megfogadni, hogy soha nem adsz ki semmit engedély nélkül, egyelőre nem adhatok választ. Az igazat megvallva ennek sem az elfogadása, sem az elutasítása nem az én hatásköröm; a mi különleges értelmű eskünk

¹ A *sub rosa* latin kifejezés, és jelzőként használatával az elhangzottak vagy leírtak titkosságát, bizalmas jellegét jelezték. Eredetét a görög mitológiára vezetik vissza, amiben anyja, Aphrodite kicsapongásait titokban tartandó, Eros egy rózsát adott Harpocrates-nek, a hallgatás istenének. (A ford.)

² A J.K. Julius Kohnt avagy a „Zsidó kabalistát” jelöli. Ő írta a *The Spiritualist* 1881. július 8-i számában megjelent „Information for Theosophists, from an Adept” (Tájékoztató teozófusoknak egy Adeptustól) c. cikket. (A ford.)

³ A *Bodhisattva* szó jelentéséről lásd 121. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

⁴ Massey-ről bővebben a 40. oldal lábjegyzete tartalmaz. (A ford.)

⁵ A „The Lotus of the Good Law” (kb.: A Jó Törvény bölcsessége) a korai Mahyana buddhista szent szövegek egyike. (A ford.)

⁶ Ez az utalás valószínűleg Sankaracharya művére vonatkozik. (Őt a buddhizmus Avatarnak tekinti, és keleti buddhista szaktekintélyek úgy tartják, hogy Buddha egykori személyiségének finomabb összetevőit felhasználva öltött testet 510-ben.) (A ford.)

⁷ A Hobilgan (más írásmóddal Khobilgan, Hobligan) mongol szó, H.P.B. olyan magas rangú, beavatott tibeti lámákat nevezett így, akik buddha szintű lelkek inkarnációjának tekinthetők. (A ford.)

vagy fogadalmunk elfogadása egy kívülállótól egészen példa nélküli dolog lenne, márpedig semmi egyéb nem elfogadható az én feljebbvalóim számára. Mindkettőnk számára szerencsétlen módon egyszer – vagyis inkább *kétszer* – korábban már éltél egy bizonyos kifejezéssel, ami ott van a *feljegyzésekben*, és bizony épp három napja annak - amikor valamilyen kiváltságot szeretnél volna megkapni -, hogy egészen váratlanul szembesítettek engem ezekkel. Miután meghallgattam őket és láttam is a feljegyzéseket, nem volt más választásom, mint amennyire lehet, felkészülve a megérdemeltekre, felkínálni a másik orcámat is egy újabb, még ennél is váratlanabb kínos legyintésre ama kéz által, aminek tulajdonosára oly mély tisztelettel tekintek. Kegyetlen volt ugyan, de helytálló az emlékeztető, mert Simlában ezeket mondtad: „Igaz, hogy a Teozófiai Társulat tagja vagyok, de semmiképpen nem vagyok teozófus.” Nem sértek semmilyen titoktartási szabályt azzal, ha felfedem az én *plai doyer*¹-emet előtted, sőt még biztattak is rá, hogy így tegyek. Így hát ugyanazzal a lassú tempóval kell haladnunk, ahogy eddig is, vagy – meg kell állnunk, és *Finis*-t írni a levelünk aljára. Remélem, hogy az előbbi változatot részesíted előnyben.

Ha már ennél a témánál vagyunk, szeretném, ha londoni barátaidat felvilágosítanád néhány alapigazságot illetően, amikről túl gyorsan hajlamosak megfeledkezni, még úgy is, hogy állandóan, újra és újra elismétlik ezeket nekik. Az okkult tudomány *nem* olyan valami, amiben - akár írásban, akár szóban - titkokat hipp-hopp fel lehet fedni mások előtt. Ha így lenne, a „Testvéreknek” nem lenne más dolguk, minthogy összeállítsanak és kiadjanak egy *Kézikönyvet* ennek művészetéről, amit aztán ugyanúgy lehetne tanítani, mint a nyelvtant. Széles körben elterjedt téveszméje az embereknek, hogy mi a képességeinkkel egyetemben szándékosan burkolódzunk a misztikum fátylába, hogy magunknak akarjuk magtartani tudásunkat, és saját elhatározásunk alapján, „önkényesen és szándékoltan” utasítjuk el, hogy nyilvánosságra hozzuk azt. Pedig az igazság az, hogy amíg a tanítvány el nem jut a Megvilágosodottság egy olyan fokáig, amelynél és aminek következtében jogosulttá és képessé válik befogadásukra, addig - ha nem is az összes, de - a legnagyobb része ennek a tudásnak *átadhatatlan*. A Megvilágosodásnak *belülről kell megjönnie*. Amíg ez be nem következik, semmiféle hókuszpókusz, felszínes és komikusnak tűnő szertartások, varázseszközök, de még metafizikai tanulmányok és viták, vagy önsanyargató aszkézis sem képes ezt a tudást elérhetővé tenni. Ezek mindegyike csupán eszköz a cél eléréséhez, és mi csak annyit tehetünk, hogy irányítjuk ezen eszközök használatát annak megfelelően, amit korszakok tapasztalatai alapján a leginkább célravezetőnek találtunk. Mindez az elmúlt évezredek során soha *nem volt titok*, és most sem az. A böjtölés, meditáció, tisztaság tettek és gondolatok tekintetében egyaránt; az elcsendesedés bizonyos időszakokban annak érdekében, hogy a Természet maga szólhasson ahhoz, aki elmegy hozzá tudásért; az állatias ösztönök és késztetések féken tartása; tökéletesen önzetlen szándék; bizonyos füstölőszerek és különleges eljárások anyagok kezelésére, amikkel valamilyen fiziológiai hatást akarnak elérni – ezek mindegyikét már

¹ A *plai doyer* francia kifejezés, jelentése itt kb.: „összefoglaló magyarázat”. (A ford.)

közzétették nyugaton Platón és Iamblichus¹ idejében, keleten pedig még ennél is régebben, már a mi indiai *Rishi*²-jeink kora óta ismertek. Hogy ezeket miként lehet összehangolni egy bizonyos jelölt vérmérsékletével, az természetesen az ő gondos, alapos megfigyelő és kellően gyakorlott tanítójára, Gurujára tartozik. Tapasztalatára és akaraterejére támaszkodva csakis ő segíthet neki, hogy eljusson az *utolsó, legmagasabb szintű beavatás küszöbére* – de ennél többet nem tehet. Úgy gondolom továbbá, hogy igen kevés jelöltnek van elképzelése a nehézségek – sőt, a szenvedés és a sérülések – fokáról, aminek az említett beavató aláveti tanítványát – annak jól felfogott érdekében. A jelöltek sajátos fizikai, erkölcsi és értelmi állapota nagyon különböző, és így van ez az Adeptusokkal is, ahogy azt bárki könnyen beláthatja; ezért a tanítónak minden esetben a jelöltekhez kell alakítania a maga sajátos képzési módszereit, ami pedig óriási feszültséggel jár, hiszen a siker érdekében *tökéletesen* azonos állapotba kell hoznunk magunkat a képzés alanyával. És minél haladottabb, hatalmasabb erőket irányítani képes egy adeptus, annál távolabb kerül attól, hogy a világi ember természetéhez – akik gyakran a külső világ hatásai által áthatva érkeznek meg hozzá, beleértve ebbe azokat az állatias, kegyetlen vonásokat is, amiktől mi annyira iszonyodunk – képes legyen idomulni; minél hosszabb ideig volt távol a világtól, és minél tisztábbá vált ezáltal, annál keményebb lesz számára egy ilyen, saját maga által felvállalt megpróbáltatás. Továbbá – a tudást csak fokozatosan lehet átadni; ráadásul a legnagyobb titkok némelyike – még ha akár a te jól előkészített füled fogadja is őket – örült zagyaságnak tűnhetne számodra, még a te jelenlegi őszinte fogadkozásod ellenére is, mely szerint a „tökéletes bizalom felülemelkedik a félreértéseken”. Ez a valódi oka a mi tartózkodásunknak. Ezért fordul elő olyan gyakran, hogy egyesek ésszerűnek tűnő érveléssel azt sérelmezik, hogy semmiféle újabb tudást nem osztottak meg velük, pedig már egy, két vagy akár három éve gürcölnek érte. Aki igazán vágyik arra, hogy tanulhasson, az *adjon fel mindent* és jöjjön el hozzánk a helyett, hogy azt várná, majd mi megyünk el őhozzá. De hogy lehet ezt véghez vinni a ti világotokban, a ti környezetetekben? „Szomorúan ébredtem 18-án reggel³.” Valóban? Hát drága testvérem, türelem, türelem. Azért valami *történt* már, habár a te tudatos elmédben nem maradt nyoma az eseménynek, de hagyjuk ezt egyelőre. Csak hát mi egyebet tehetnék még? Hogy tudnék kifejezni számodra olyan eszméket, amiknek megfogalmazásához egyelőre nem ismersz szavakat? Bár a kifinomultabb és fogadókészebb koponyák (amilyen a tiéd is) több ismerethez jutnak az átlagosnál, de még *ő esetükben is*, ha néha tényleg kapnak is egy-egy nagyobb adagot ebből, az nem képes megragadni bennük, mert hiányoznak ehhez elméjükből a szavak és a képek, amikhez kapcsolódni tudnának ezek a bennük keringő új eszmék. Talán – sőt inkább kétségtelenül – nem érted, mire utalok mindezzel. De *meg fogod érteni* egy napon – addig

¹ Iamblichus az i.e. III. században Szíriában élő és tanító filozófus volt. Úgy mondják, kivételesen tanult és bölcs ember volt, e mellett páratlanul jó lelkű és önmegtagadó is. Neki tulajdonítják a Neoplatóni filozófia tételeinek megalkotását. Azt is hirdette, hogy bizonyos, erre alkalmas szertartások segítségével (ha azokat hozzáértő személy mutatja be) lehetséges a lélek halhatatlanságának biztosítása. (A ford.)

² A *Rishi* jelentése általánosságban „bölcs”, „látnok”, Adeptus. (A ford.)

³ A Mester egy korábbi levelében (a IX. Levél) valamiért különösen fontosnak tartotta Sinnett úr számára a július 17-ről 18-ra virradó éjszakát, mert külön felhívta rá az utóbbi figyelmét levele záró sorában (aminek további 6 sorát törölték az eredetiből). Lásd a IX. Levél végét további részletekért. (A ford.)

pedig türelem, barátom. Veszélyes kísérlet, ha több tudást adunk át egy embernek, mint amire fel van készítve; és emellett más megfontolások is megkötik a kezemet. A megszokott világ dolgain messze túlmutató tények hirtelen felfedése számos esetben végzetes hatással lehet, és nem csak a jelöltre, hanem annak közvetlen környezetére nézve is. Olyan ez, mintha valamilyen pusztító gépezetet, vagy egy töltött és kibiztosított revolvért adnánk a kezébe olyasvalakinek, aki addig még csak nem is látott ilyesmit. A mi esetünk pontosan megfelel ennek a szituációnak. Érezzük, hogy közelít a megfelelő idő, és hogy muszáj lesz választanunk az Igazság győzedelmeskedése vagy a Tévutak térhódítása – és ezzel a Pusztítás elszabadulása – között. Kénytelenek leszünk a kevesek egy kiválasztott csoportjával megismertetni a nagy titkot, vagy – engednünk kell, hogy a hírhedt *Shammar*¹-ok Európa legfényesebb elméit elborítsák a legörültebb és végzetes hatású babonák szennyével – a Spiritizmussal. Ugyanakkor *tényleg* úgy érezzük, hogy ezáltal egy egész rakományra való dinamitot adunk át azoknak, akik komolyan csakis arra törekszenek, hogy megvédjék magukat az Árnyék Vörös Sapkás Testvéreitől. Érdekelne téged, hogy merre járok, hova utazgatok? Többet szeretnél tudni az én nemes munkámról és küldetésemről? Még ha elmondanám is neked, aligha fognál fel belőle bármit is. De hogy teszteljem a tudásodat és türelmedet, válaszolhatok neked – ez egyszer. Most jövök vissza *Sakka-Jung*²-ból. Neked ez a név nem mond semmit. De csak ismételd el az Öreg Hölgynek, és – figyeld a hatást. De térjünk vissza a dolgunkhoz. Miközben egyik kezünkkel át kell adnunk a világnak a neki szükséges, de egyben nagyon veszélyes fegyvert, és a másikkal vissza kell tartanunk a *Shammar*-okat (mert az általuk véghez vitt pusztítás már így is hatalmas), nem gondolod, hogy van némi jogunk a tétovázásra, és hogy szükségét érezzük eddig soha nem látott mértékű óvatossággal eljárni? A tanuló által a tudással elkövetett visszaélés mindig visszahat az őt beavatóra. És úgy hiszem, azzal sem vagy még tisztában, hogy a titkok megosztása másvalakivel egy megkerülhetetlen Törvény szerint késlelteti az Adeptus saját haladását is az Örök Pihenés felé. Talán mindaz, amit most elmondok, segít neked abban, hogy teljesebb képet kapj ezekről dolgokról, és jobban megérthesd kettőnk kapcsolatát. Az ötletszerű tévelygés nem segít a cél gyorsabb eléréséhez. És elmédbe kell vésned azt az igazságot, hogy mindennek – így minden tudásnak is – *Ára* van, amit *valakinek* meg kell fizetnie. És ilyen esetekben az, aki fizet – *mi vagyunk*. De ne félj; Én kész vagyok megfizetni a rám eső részt, és ezt tudattam is azokkal, akik nekem szegezték a kérdést. Nem foglak cserben hagyni; és nem is mutatok kevesebb hajlamot az önfeláldozásra, mint az „Öreg Hölgy”-ként ismert szegény halandó. A fentieknek kettőnk között kell maradnia. Elvárom tőled, hogy ezt a levelet szigorúan bizalmasan kezeld, mivel nem a nyilvánosságnak szántam, de még a barátaiddal sem szeretném, hogy megoszd. Azt akarom, hogy csakis te tudj erről. Bár, ha mindez szélesebb körben ismert lenne a jelöltek között, biztosra veszem, hogy hálásabbak és türelmesebbek lennének, ugyanakkor kevésbé hajlamosak az ingerültségre azért, amit ők gyakran titkolózásnak és totojázásnak hisznek. Kevésben van meg közülük a te

¹ A *shammar* tibeti eredetű szó, jelentése kb.: „vörös sapkás”. Ebben az összefüggésben fekete mágusok egy tibeti csoportját jelöli. Bővebben a „vörös sapkásokról”: lásd a 281. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

² A *Sakya-Jong* (vagy másként írva *Sakia-jong*, *Sakya-dzong*) a *Sakyapa* buddhista rend központjának tekintett kolostor lehetett, kb. 150 km-re Shigatze-től. (A ford.)

diszkréciód; és még kevesebben vannak tudatában, vagy képesek felmérni a valódi értékét annak, amihez hozzájutnak. A legutóbbi két, S.M¹-nek írt leveled semmi eredményre nem fog vezetni. Meggyőzhetetlen fog maradni, és az egész csak feleslegesen fáradtál. Egy gyanúsítgatásokkal és számos barátságtalan megjegyzéssel fűszerezett levelet fogsz kapni tőle válaszul. Nem fogod tudni meggyőzni őt arról, hogy +² egy testben élő Testvér, hiszen ezen az ösvényen már jártak előtted, és az - zsákutcába vezetett. Hacsak nem sikerül őt áttérítened a népszerű, *exoterikus* lámaizmusra, ami „*Byang-tzyoob*”-jainkat és „*Tchangchub*”-jainkat – az olyan Testvéreket, akik egy Nagy Láma testéből átköltöznek egy másikba – *Lha*-knak avagy *testetlen* szellemeknek tekinti. Idézd fel, mit írtam egy korábbi levelemben a Bolygói Szellemekről. Egy *Tchang-chub* (olyan adeptus, aki tudásából származó hatalmára és lelki világosságára támaszkodva mentesítheti magát a *tudattalan* lélekvandorlás átkától) képes arra, hogy elhatározása és akarata szerint ne csak testének halála után, hanem már előbb is új testbe költözzön, sőt akár többször is megtegye ezt, ha úgy kívánja – még földi életében. Megvan a hatalma ahhoz, hogy maga válasszon neki alkalmas testeket – ezen a bolygón, vagy egy másikon –, miközben birtokolja régi testét is, amit általában megőriz saját céljaira. Olvasd el a *Khiu-tee*³ c. könyvet, abban megtalálod az erre vonatkozó törvényeket. Az Öreg Hölgy talán hajlandó lesz lefordítani neked néhány bekezdését, hiszen kívülről tudja. Neki felolvashatod a jelenlegieket. Hogy én sokszor nevetnék azon, amint te „gyakran gyámoltalanul tapogatódzol a sötétben”? Szó sincs ilyesmiről. Ez ugyanolyan szívtelen és egyben ostoba dolog lenne, mint ha te nevetnél ki egy hindut az ő tört angolságáért egy olyan országban, ahol a ti Kormányotok *nem* tanítja az embereknek az angol nyelvet. Hogy jutott eszedbe ilyesmi? És honnan az a másik ötlet, hogy megszerezd a portrét? Egész életemben soha nem készült rólam egy sem; csak egy rossz minőségű ferrotípia⁴ született rólam a „*Gaudeamus*” alkalmával, amit egy utazó fénykép-művésznő készített (ama müncheni söröző szépségei valamelyikének rokona kellett, hogy legyen, akikkel nemrég magad is beszéltél) – és akinek a kezei közül nekem kellett kimenekítenem azt. Ez a lemez ugyan megvan, de a képe már eltűnt: az orr lehámlott róla, és az egyik szem hiányzik. Mást viszont nem tudok felajánlani. És nem is merek ígérni, mivel soha nem szegem meg a szavam. De azért – megpróbálhatok valamikor keríteni egyet neked.

Tennyson idézet? Tényleg nem tudom. Néhány kósza sor volt, amit az asztrális térből szedtem össze, vagy valaki másnak az agyában találkoztam vele és emlékezetembe vésődött. Soha nem felejttem el, amit egyszer láttam, vagy olvastam. Ez egy rossz beidegződés. Annyira, hogy gyakran előfordul velem, hogy magam számára is észrevétlenül összefűzők a szemem előtt

¹ William Stainton Moses (írói álnéven M.A. Oxon), a korszak neves médiuma, spiritiszta, 1877-1884-ig a Teozófiai Társulat tagja. (A ford.)

² Stainton Moses szellemi „vezetője”, „Imperator” ez a „+” jellel azonosított entitás. (A ford.)

³ A *Khiu-tee* David Reigle szerint a *Kangyur* - a tibeti buddhizmus szent szövegei gyűjteményének - egy része. (A fordítás alapjául szolgáló könyvben ezt a szót *Khintee*-nek írták, de ez elírás, amint az eredeti levél fényképéből ez világosan látszik. Ezért a magyar fordításban már *Khiu-tee* szerepel). (A ford.)

⁴ A ferrotípia (vagy vaslemez-fotográfia) egy régi, pozitív képet előállító eljárás a fényképezésben, ahol a képet egy vékony vaslemezre készítik. (A ford.)

feltűnő olyan mondatokat, kifejezéseket vagy egyes szavakat, amik évszázadokkal ez előtt voltak használatban - vagy csak évszázadok múlva lesznek használva –, de az eredetitől egészen eltérő környezetben és összefüggésben. Ennek oka a lustaság, valamint az időhiány. Az „Öreg Hölgý” ezért a minap már el is nevezett „elmefosztogatónak” és plagizálónak, mert kiszúrta, hogy egy öt sorból álló teljes mondatot használtam fel úgy, hogy azt az ő határozott meggyőződése szerint *elcsakliztam* Dr. Wilder¹ agyából, hiszen három hónappal később kiadott prófétai jóslataiban pontosan ezeket a szavakat használta. Pedig soha nem néztem bele a jó öreg filozófus agysejtjeibe. Valahol az északi áramlat sodrában találkozhattam vele – tényleg nem tudom. Azért írom le ezeket, mert úgy gondolom, ez újdonság és hasznos lehet számodra. Így lehetséges az is, hogy egy gyermek olyan vonásokkal szülessen meg, amikkel megszólalásig hasonlónak lesz egy másik, ezer mérföldekkal távolabb élő másik emberhez, akinek semmi kapcsolata nem volt az anyával, soha nem is találkozott vele, de a finomabb világokban erőteljesen jelen lévő képmása otthagyta lenyomatát az anya lelkének emlékezetében, annak álmában – vagy akár éber állapotában is -, hogy aztán ez leképeződjön a benne kifejlődő élő szövet érzékeny anyagán. De mégis, azt hiszem az általad idézett sorokat Tennyson írhatta le évekkel ez előtt, és azóta meg is jelentek nyomtatásban. Remélem megbocsáthatónak tekinted majd ezeket az összefüggéstelen megjegyzéseket és magyarázatokat egy olyan valakitől, aki több mint kilenc napot töltött nyeregben, megszakítás nélkül. A *Ghalaríng-Tcho* lámakolostortól (ahol a te *Occult World*-ödet veséztük ki és véleményyeztük – Isten legyen irgalmas hozzám! – gondolhatod most) átkeltem a *Horpa Pa La* területen – a ti térképek szerint a „Türk törzsek felfedezetlen területén”; ami persze tévedés, mert semmilyen törzs nem található arra felé, és onnan végre – hazaértem. Igen. Fáradt vagyok, úgyhogy be is fejezem.

Hű barátod,

K.H.

Októberben Bhutánban leszek. Egy szívességet kérek tőled: próbálj meg összebarátkozni Ross Scottal². *Szükségem van rá.*

¹ Alexander Wilder amerikai orvos, neoplatonista filozófus volt, széleskörű ismeretekkel egyebek mellett a mesmerizmus és a tisztánlátás kutatásairól és ezek lehetőségeiről. A Teozófiai Társulat korai tagjai közé tartozott. Már az alakulást követő hónapban, 1875. decemberében belépett a Társulatba, és annak New York-i működése idején alelnöke is volt. Amikor Blavatskyné elkészült az *Isis Unveiled* kéziratával, Dr. Wilder-nek adta át azt véleményezésre, aki ezen túl a kiadásban is segítséget nyújtott neki. Az előbbi állítása szerint Olcott ezredes után Wilder-nek tartozik a legnagyobb hálával és elismeréssel segítségéért. (Sokat elárul róla, hogy Blavatskynének megtiltotta, hogy a nevét könyvében a köszönetnyilvánítások sorában megemlítsse.) (*A ford.*)

² Ross Scott Blavatskynével és Olcott ezredessel együtt utazott a *Spake Hall* nevű gőzösön, amikor azok Angliából Bombay felé tartottak a Társulat életében új fejezet nyitása felé. Scott éppen újonnan kapott kormányzati tisztviselői kinevezését betölteni utazott Indiába, és egy évvel később, 1880. februárban be is lépett a Társulatba. A Mesterek ígéretes jelöltnek gondolták, felesége Hume úr lánya lett, és - mint később kiderült - ez a Mesterek kívánsága is volt, és egyben része próbatételeinek – merthogy próbaidős tanítvány is volt, és a Mesterek meg akartak győződni róla, vajon nemes teozófiai eszméihez hű marad-e feleségének (és így Hume

L. Levél

Kézhez véve: 1882. augusztusában.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Simlában kapta meg. Főleg a Hume úr által egyre erősebben hangoztatott, Fern-t illető panaszokkal foglalkozik. Ezzel kapcsolatban a jelek szerint Hume írt egy levelet a Mesternek, amit az továbbított Sinnettnek – az alábbi levéllel együtt. Azt kéri Sinnettől, hogy mindkét levelet adja át Hume-nak és legyen jelen, amikor Hume elolvassa őket. (Meg kell jegyezni, hogy ebben az időben nagyon sok levél jött és ment a felek között, és utólag - megbízható dátumozás híján - már nagyon nehéz dolog ezeket bizonyossággal sorrendbe szedni.) (A ford.)

Szörnyen *le vagyok törve* (mentálisan) e miatt a szakadatlanul előkerülő, megbékíthetetlen ellenkezés, és az ugyanilyen szakadatlanul ismétlődő támadások miatt, amik erősségeinket érik. Egész visszavonultságban eltöltött életem alatt sem találkoztam még egy ennyire konok és meggyőzhetetlen emberrel. Egyszerűen nem tudom tovább folytatni az életemet úgy, hogy állandóan a vele szembeni védekezéssel kelljen törődnöm; és hacsak nem tudod baráti befolyásod által jobb belátásra bírni, a nem is távoli jövőben mindannyiunknak meg kell szakítani a vele a való kapcsolatot. Épp a *Chohannal* voltam, amikor megkaptam a mellékelt levelet, és a *Chohan* teljes elképedésében a „komédia” szó tibeti megfelelőjével jellemezte az egész ügyet. Szó sincs arról, hogy „jót akar tenni”, vagy hogy „segítené Teoz. Társ. haladásának ügyét”. Akár hiszed, akár nem, az egész mögött az ő kielégíthetetlen dölyfössége húzódik meg. Az erőteljes, vad vágy az iránt, hogy úgy érezhesse és másoknak is bemutathassa, hogy csakis és egyedül ő „A kiválasztott”, hogy ő *tudja* mindazt, amit másoknak még csak gyanítani is alig engedtek meg. Ne tiltakozz, hiába tennéd. Mert bár te nem, de *mi* – tudjuk. A *Chohan* a minap hallotta az „asszony” ostoba, de fájdalmasan őszinte siránkozását – és bizony nem kerülte el a figyelmét. Egy ember, aki „tökéletes lélekké” igyekszik válni, nem tud ilyen lenni. És aki olyanokat ír le egy teozófus társáról, mint amiket ő írt nekem Fern-ről - hát az nem teozófus. Ami ebben a levélben szerepel, az *szigorúan magánjellegű* és ne oszd meg ővele, csak azt, amit a neki írt levelemben találsz. Azt akarom, hogy olvasd el mindkettőt, mielőtt elviszed neki ezeket, és nagyon kérlek, legyél jelen, *amikor elolvassa őket*.

Meglátom, mit lehet tenni Chesney ezredes ügyében, és azt hiszem Djual Khool meg fogja keresni majd¹. Életemben először *igazán csüggedtnek* érzem magam. De ennek ellenére - a

úrnak) befolyása ellenére is, vagy inkább lazít ezeken. Végül az utóbbi történt, és Scott idővel szembefordult Blavatskynével és a Mesterekkel - „könnyűnek találtatott”. (A ford.)

¹ Ez az utalás valószínűleg a K.H. Mester képmásának elkészítését célzó törekvésekre utal. Ezekről (és az itt említett személyekről) továbbiak az LIII. Levélben olvashatók. (A ford.)

Társulat érdekeire tekintettel – nem akarom elveszíteni őt. Ezért hát megteszek *mindent*, amire képes vagyok, de komolyan tartok tőle, hogy egyszer még beleköp a levesünkbe.

Őszinte szeretettel barátod,

K.H.

LI. Levél

Kézhez véve 1882.08.22.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Simlában, 1882. augusztus 22-én vette kézhez.

Magánjellegű.

Kedves Barátom,

Jusson eszedbe, hogy a Chesney ezredesnek szánt jelenségben mindössze egyetlen egy döbbenetesnek mondható összetevő – vagyis inkább okkult háttérű tett - van, volt és lesz is: az, amennyire D. Khool legelszántabb igyekezete eredményeként – és az én mély sajnálkozásomra - sikerült hasonlatossá tenni a portrékat¹ a te alázatos szolgádhoz – de jelenleg ez van. A mutatóvány többi része annak rejtélyes körülményeitől függetlenül nagyon is természetes dolog, amit én egy cseppet sem helyeslek. De nincs jogom szembe menni a hagyományos eljárásommal, bármennyire is szeretném elkerülni gyakorlati alkalmazását. Tarts ezt az egészet barátságos szíved mélyén, amíg el nem jön a nap, amikor majd néhányakkal tudatni lehet, hogy *téged előre figyelmeztettek rá*. Nem merek többet mondani. A próbaidőszakok nagyon kemények minden téren, és biztosan nem maradnak a ti európai felfogások szerinti igazmondás és őszinteség keretein belül. De bármennyire is kelletlenül viszonyulok az ilyen módszerek használatához, vagy akár csak az ilyesmi engedélyezéséhez is a saját tanítványaim esetében, mégis azt kell mondanom, hogy az alakoskodás, a jószándék hiánya, sőt, a Testvérek elcsábítására felállított kifejezett *csapdák (!!)* száma az utóbbi időben megsokszorozódott; és már alig maradt idő hátra addig a napig, ami el fogja dönteni, hogy kiből lesz kiválasztott *tanítvány*; így már kénytelen vagyok elismerni: feletteseinknek és különösen M.-nek végülis igaza lehet mindebben. Egy küzdelemben az embernek egyenrangú vagy jobb fegyverekkel kell harcolni, mint az ellenségeié. De ne engedd, hogy csalóka látszatok félrevezessenek. Bárcsak ilyen őszinte lehetnék Hume úrral is, akit ugyanolyan őszintén tisztetek bizonyos, valóban kiváló jellemvonásaiért, mint amennyire őszintén ellenszenvesnek

¹ Ezekről a K.H. Mestert ábrázoló portrékról, valamint a kapcsolódó szereplőkről továbbiakat az LIII. Levél is elmond. (A ford.)

találom némely más tulajdonságát. Mikor fogja bárki is közületek megérteni, hogy kik is vagyunk mi valójában a helyett, hogy egy fantomvilág alakjainak képzeltek minket!

Ha Chesney ezredes felhozna neked bizonyos dolgokat, mondd neki, hogy ne higgyen a látszatoknak. Ő úriember, és nem kellene hagyni őt olyan megtévesztés áldozatául esni, amit *nem neki szántak*, hanem olyanoknak, akik igyekeznek beférkőzni közénk *tisztatlansággal* a szívükben. A végkifejlet már közel van. Hamarosan kiderül, ki lesz a meccs győztese!¹

K.H.

III. Levél

Kézhez véve: Simla, 1882. őszén.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, pontosan mikor kapta meg a címzett, de ez levél mérföldkőnek tűnik azon az úton, ami Hume úrnak a teozófiával való szakításához vezetett. Háttérismeretként hasznos lesz felidézni a „Híres Ellentmondásokkal” foglalkozó, XXIV./A Levél és XXIV./B Levél tartalmát. Ezek egy, a *The Theosophist* hasábjain zajló – Blavatskyné 1877-ben kiadott *Isis Unveiled* (Fátyoltalan Ízisz) c. könyvében, valamint a Hume úr által írt és a *The Theosophist*-ban megjelent *Fragments of Occult Truth* (Okkult Igazságok töredékei) cikksorozatban közölt vélelmezett ellentmondásokat taglaló – éles (időnként sértő) hangnemű levelekkel és a rájuk adott válaszokkal, illetve az írások körülményeivel foglalkoztak. Az egyik- Hume úr által írt és H.X.-ként jegyzett, a Testvérek ellen kivételesen durva támadásokat tartalmazó - írás a jelen levél megértése szempontjából különösen fontos. Ennek megjelentetésére Blavatskyné csak a Testvérektől (némelyek szerint egyenesen a *Maha Chohan*-tól) kapott utasítás után volt hajlandó, de mellékes eredményeként megszakított minden további közvetlen kommunikációt Hume úrral. A Mester levelét indító mondatokból kitetszik, Sinnett úr gyanította, hogy valami erjed a felszín alatt, de nem értette, „mi folyik itt” „a háttérben” és meg is kérdezte ezt a Mestertől. Alighanem Hume úrban ekkor már érelődhetett az elhatározás, ami végül nem sokkal e levél után elvezetett oda, hogy lemondjon a *Simla Eclectic Theosophical Society* elnöki posztjáról, és talán már az anya szervezet Teozófiai Társulatból való kilépését is fontolgatta, habár erre csak jóval később, 1884-ben került sor. (A ford.)

Semmi sem „folyik itt” a „háttérben” hű barátom – *abszolute semmi*. Hume egyszerűen dühödten féltékeny bárkire, aki bármilyen ismeretet, figyelmet, szívességet(?) vagy bármi hasonlót szerezhet tőlünk, vagy akár csak esélye lehet erre. A „féltékeny” szó nevetségesnek hangozhat, mégis helytálló, de használhatnánk az „irigy” jelzőt is, ami még rosszabb. Úgy hiszi, hogy *méltánytalanul* bántak vele, mert hiába törekedett arra, hogy ő legyen az egyetlen kapcsolódási pontunk; el van ragadtatva magától, és haragja egészen a dühig fokozódik azért, mert nem sikerül lenyűgöznie másokat is, ezért egy héber nyelvű részt idéz fel Eliphas Lévi könyvéből az én értelmezésemben azért, hogy egy újabb ellentmondáson rajtakapjon. És amikor ezt célzó erőfeszítései ellenére sem jár sikerrel, lenyűgözi saját magát azzal az állítással,

¹ Ez a ködös utalás alighanem Fern úrra és (egyebek mellett) az ő Chesney ezredesnek szánt K.H.-portré körüli „kavarásaira” utal. Bővebbet minderről a XXX. Levél tartalmaz. (A ford.)

hogy ő „sokkal inkább *advaita* filozófus”, mint amennyire én vagy akár M. azok vagyunk. (Amivel nincs is nehéz dolga, hiszen mi soha nem is voltunk *Advaiták*.) Majd egy sértegető levelet küld az Ö.H¹-nek, amiben filozófiai rendszerünket és személy szerint minket támad meg, persze csak azért, hogy az Ö.H. felborzolt érzelmeit csitítsa kicsit.

Tényleg annyira jó lelkű vagy, hogy jó ideje még csak nem is gyanítottad a teljes igazságot? Annak ellenére, hogy figyelmeztettek már? És tényleg lehetséges lenne, hogy nem vetted még észre: ő soha nem ismerné el, hogy valaki – *akár egy Adeptus is* - valamit is jobban tudjon nála?! Hogy az övé pusztán egy megjátszott alázat; hogy ő csak egy szerepet játszik a saját érdekében és a maga színdarabjában, mit sem törődve a közönség éljenzésével vagy nemtetszésével, habár az utóbbi esetben hátrafordul, és csodálatra méltó hatékonysággal fojtja el a saját *bensőjéből eredő* fütttyöket és bekiabálásokat. Minden alkalommal, amikor ellent mondok neki, sőt be is bizonyítom, hogy téved - legyen szó tibeti eredetű fogalmakról vagy bármilyen más nyilvánvaló ügyről -, a rólam vezetett sértés-listája tovább bővül, és valami újabb vádaskodásra sarkallja. Hiábavaló dolog lenne, kedves testvérem, újra és újra elismételni, hogy nincs és nem is lehet ellentmondás abban, amit átadtunk számotokra. Pontatlanul használt kifejezések vagy részletek hiányából *eredő* félreérthető megfogalmazások előfordulhatnak bennük; de tévedésekkel, melléfogásokkal vádolni minket tényleg komikus dolog. Több alkalommal is kértem már, hogy jegyzeteljétek ki az ilyeneket és küldjétek el nekem, de sem Hume úr, sem te nem jutottatok el még idáig²; és hidd el, nekem tényleg nagyon kevés időm van olyasmikre, hogy korábbi leveleket átfésüljek, megjegyzésekkel összehasonlíttassak, belenézzek a fejeitekbe stb. stb.

De egy dologban azért bevallom a tájékozatlanságomat. Telesen érthetetlen számomra, hogy H.P.B.-nek a C.C.M³-hez írt válaszlevelében általam használt kifejezés miért volt annyira sokkoló számotokra; és mi kifogásokat lehet az ellen, hogy „elő kellett vennem a találékonyságomat⁴”? Ha esetleg ti másféle jelentést tulajdonítotok ennek, mint én, akkor ismét csak elbeszélünk egymás mellett – *faut de s’entendre*⁵. Egy pillanatra képzelj magad a helyembe, gondold át, vajon neked nem kellett-e volna minden mozgósítható találékonyságodat bevetned egy olyan helyzetben, mint ami H.P.B és C.C.M. közt kialakult. *Valójában* nincs ellentmondás az *Isis* ama bekezdésében írtak és a mi tanításaink között; de olyanok számára, akik soha nem hallottak még a *hét* princípiumról – amire az *Isis* lapjain Hármasságként oly gyakran lehet hivatkozásokkal találkozni, ám ennek részletesebb magyarázata nélkül - mindez akkora ellentmondásosnak tűnhetett, amekkorát bárki el tud képzelni. „Ezt kell leírnod, így és így, de ennél többet nem mondhatsz” – állandóan ezt hallotta tőlünk, amikor a könyvét írta. Ez egy új korszak kezdetén történt, akkoriban sem a

¹ Öreg Hölgy, Blavatskyné beceneve. (A ford.)

² Végül csak elkészítette Sinnett úr ezeket. A kérdéseket és a Mester válaszait a XXIV./A Levél, valamint a XXIV./B Levél tartalmazza. (A ford.)

³ Charles Carleton Massey. Angol jogtanácsos és spiritista. Bővebben: lásd a 40. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

⁴ Ez a kifejezés a Mester XX/C levelében, a 154. oldalon szerepel. (A ford.)

⁵ A *faute de s’entendre* francia kifejezés, jelentése itt kb.: „kölcsonösen elfogadott fogalomkör híján”. (A ford.)

keresztények, sem a spiritiszták nem is gondoltak még arra, hogy kettőnél több – *test* és *Lélek* (amit ők szellemnek neveztek) - princípium létezhet az emberben, nemhogy kaptak volna erre vonatkozó tanításokat. Ha rászánnád az időt és visszalapoznád a spiritisza irodalomban ahhoz az időszakhoz, azt találnád, hogy a fenomenalistáknál és a keresztényeknél egyaránt a *Lélek* és *Szellem* kifejezést egymás szinonimájaként használták. H.P.B. volt az, aki Atrya¹ (ő egy egyike az általatok nem ismerteknek) utasításának megfelelően a *Spiritualist* hasábjain elmagyarázta a lényeges különbséget *psyche* és *nous*, *nefesh* és *ruach* – vagyis Lélek és Szellem között. És ehhez be kellett vetnie teljes fegyvertárát, idézeteket felvonultatva Pál apostoltól Platóig, Plutarkhosztól Szent Józsefig stb., míg végre a spiritiszták elismerték, hogy a teozófusoknak igazuk van. Ekkor kapott utasítást arra, hogy megírja az *Isis*-t – kb. egy évvel az után, hogy a Társulat megalakult. És mivel ekkora háborúskodás volt az előbbi ügyben, nem akartunk belekeveredni egy újabb végtelen vitába arról, hogy *egy embernek nem lehet két Lelke*. Korainak ítéltük a közvéleményt egy újabb nehezen lenyelhető igazsággal felkavarni, miközben még a „Két Lélek” ügyének emésztésével vannak elfoglalva. Így hát a Hármasság további felbontása a 7 princípiumra kimaradt az *Isis*-ből. És most – miután engedelmeskedett a kapott utasításoknak és könyvében *szándékosan* homályosan fogalmazott bizonyos tényekkel kapcsolatban -, most, mikor úgy hisszük, elérkezett az idő, hogy az igazság nagy részét (ha az egészét nem is) felfedjük, most kellene őt cserben hagynunk? Képes lennék-e én, vagy bármelyikünk valaha is arra, hogy hagyjuk őt a spiritiszták céltáblájává válni, akik kinevetnék olyan ellentmondások miatt, amik pusztán felszínes tudás esetében létezhetnek, és egyértelműen csak a teljes kép ismeretének hiányából erednek? Nyilvánvalóan nem. Amikor én az „ingenuity” (találékonyság) szót használtam – ami az amerikai angolban talán szlengnek számít, és ami az angolok számára a jelek szerint valami egészen más jelentést hordoz – azzal és nem szándékoztam se „ravaszkodást”, se „kiterjesztett, laza értelmezést” sugallani. Csak igyekeztem érzékeltetni a nehézségeket, amikkel meg kellett küzdenem, amikor próbáltam megértetni a jelentését az előttem fekvő mérhetetlenül hosszú és otrombán megfogalmazott bekezdésnek, ami határozottan *tagadta* a reinkarnációt a helyett, hogy egyetlen szó beillesztésével világossá tette volna, hogy mindez az alsóbb Lélekre, és nem a Szellemre - az asztrális összetevőre, és nem a spirituális Monádra értendő.

Lennél olyan kedves és elmagyaráznád nekem az első adandó alkalommal, mit értettél az alatt, hogy az általam használt szó „szerencsétlenül megválasztott kifejezés” volt? Tegyük fel, hogy megkéred egy barátodat, rajzoljon neked egy tehenet a *Pioneer*-ban bemutatandó, és ez rajz a barátod minden igyekezete mellett is - szerény rajzolási tehetsége miatt – az elejétől fogva inkább ökörnek vagy bivalynak tűnik. Ám te – talán mivel túl sok egyéb dolgod volt, így nem volt időd észrevenni a hiányosságot - ezzel már csak az újság nyomólapján szembesülnél. Egy ilyen helyzetben te talán „nem vennéd elő minden találékonyságodat”, és nem próbálnád meg tőled telhető módon az olvasókat felvilágosítani, hogy a művész igazából egy tehenet akart megrajzolni? És elismerve a barátod képességeinek korlátait, vajon nem tennél meg

¹ Az Atrya egy, az Egyiptomi Testvériséghez tartozó Adeptus neve. (A ford.)

ezzel párhuzamosan mindent, hogy megóvd őt a ki nem érdemelt megaláztatásoktól? Valóban, igazad van. H. nem képes az apró, finom jelzések és érzések felismerésére, sem pedig bármilyen szívből jövő, mély érzésre. A saját családját, a számára legdrágábbakat (már ha akadnak ilyenek, amit kétlek) is kész feláldozni bármely vesszőparipája érdekében. És egy pillanatig sem tétovázna, ha annak ára, hogy egy csepp vért szerezzen, egy egész hullahegy lenne. Ha más mód nem lenne rá, hogy felmelegítse őt és hidegtől elzsibbadt ujjaival ismét írni tudjon, kész lenne támogatni még a *Sutee*¹ szokását is csak azért, hogy a máglya melegénél szorgalmasan megírhasson valamilyen emberbaráti témájú tanulmányt, és gondolatban „*Hosanna*”-val illethesse saját magát. Szerinted túlzok? Nem így van; *neked* ugyanis fogalmad sincs róla, milyen fokú önzés lakozik benne; olyan kíméletlen, irgalmat nem ismerő önzés, amit előző testet öltéséből hozott magával, és ami csak az ennek nem kedvező környezeti és társadalmi viszonyokból, az ő egyéni társadalmi helyzetéből és képzettségéből eredően maradt meg félig alvó állapotban; *mi mindezt tudjuk*. Tényleg elhiszed, hogy azt a hírhedt cikket a *Theosophist*-ban csak azért írta meg, amit *neked* mondott, vagyis, hogy segítsen elkerülni az elkerülhetetlennek látszó *bukást*? Hogy megmentse a helyzetet, és a Davidsonnak meg Massey-nek stb. válaszul megfogalmazott cikkével könnyebbé tegye a - jövőbeni, valamint a múlt ellentmondásaira vonatkozó – kérdések megválaszolását? Szó sincs erről. Amikor cikkében tétovázás és megbánás nélkül kersztre feszíti H.P.B.-t és a „Perfect Way” Ismertetőjének íróját, továbbá a Testvéreket úgy mutatja be, mint a „képzett európai urakhoz” mérten *gyengébb értelmi képességekkel bíró* embereket; amikor nyilvánvalóan híján van bármilyen elképzelésnek a becsületről és arról, hogy mi a helyes és mi – még nyugati értelmezés szerint is - nem az, ellenben hidegen önző, megátalkodottan hatalmaskodó; mindezeket ő egyáltalán nem valamelyiketekért vagy a Társulatért teszi; hanem egyszerűen azért, mert – bizonyos eseményekre előkészülve, amiket túlzottan is jól fejlett intelligenciája miatt nyilvánvalóan előre lát – *meg akarja óvni magát*. Mert ő akar lenni az egyetlen, aki sebek nélkül – ha nem is patyolattisztán – szeretne kikerülni az összeomlásból, és ha kell, eljánni a Makkabeusok „haláltáncát”² a Teoz. Társ. kiterített hullája körül; sokkal inkább, minthogy egyetlen kisujját is kockáztassa, ha a nagy Simla-beli „Én Vagyok” nevetség tárgya lehet. Elég jól ismerjük már őt ahhoz, hogy azt mondjuk, ha ez bármilyen módon csillapítani tudja az ő felkavart érzéseit, hát Hume úr tetszése szerint naponta annyiszor idézheti azt a „szerencsétlenül megválasztott kifejezést”, ahányszor csak szusszal győzi. És Morya éppen azért járult hozzá a te szavaddal élve a „sell”³-hez, mert a szándékait ugyanolyan jól látta, mint

¹ A *suttee* egy régi indiai (ma már törvénnyel tiltott, szigorúan büntetett) temetkezési szokás, amely megkövetelte, hogy egy elhunyt férfi felesége rituális felkészítés után önként, élve, vele tartson a halotti máglyára. (A ford.)

² A Makkabeusok név egy régi zsidó csoportot jelöl, akik annak idején fellázadtak a görög befolyás ellen, és véres harcokban kivívták a függetlenségüket. Eközben azonban szörnyű vérengzések és kegyetlenkedések történtek, amik az utókor történeteiben ezt a harcot szörnyűségekkel és kegyetlenséggel, a pusztulás és halál fogalmaival kapcsolták össze. Idővel ebből alakult ki, erre utal a „macabre dance” (gyásztánc, haláltánc) kifejezés, amit itt a Mester használ. (A ford.)

³ A *Sell* egy pénzügyi-tőzsdei kifejezés. Az olyan eszközöket, papírokat, helyzeteket stb. jelölik vele, amikor az abban érdekeltséggel, tulajdonnal stb. rendelkező jobban teszi, ha mielőbb kiszáll belőle, mert komoly (vagy épp teljes) értékvesztése rövid időn belül várható. (A ford.)

most én az írásomat a papíron magam előtt. Sőt még jobban is; merthogy a dolgok úgy vannak előkészítve, hogy ha az „*Eclectic*”¹ elsüllyed – ő lesz az *egyetlen, aki vele megy*; csakis rajta fognak nevetni, és így önzése, valamint szépen előkészített tervei hiábavalónak bizonyulnak. Azt gondolva, hogy nálam jobban tudja, volt olyan kedves és gondos, hogy H.P.B. C.C.M.-nek írt válaszában az én magyarázataimat kiegészítse a sajátjaival, ám a *Karma* témáját kivéve – ezt egész pontosan elmagyarázta – csak összezaggyálta az egészet. Most pedig, az első alkalommal - hogy ellentmondok neki egy cikke miatt – dühösen ellenem fordulva viszolygását fejezi ki olyan tévedések miatt, amiket nekem (nem saját magának!) tulajdonít. Sajnálom, hogy – amint számodra úgy tűnhet – kénytelen vagyok durva dolgokat mondani róla. De fel kell hívnom a figyelmedet, hogy tíz esetből kilencszer, amikor azt állítja, hogy *teljesen félreértettem a mondandóját*, akkor olyasmit mond, amit minden józan megítélés szerint valótlanágnak kell minősíteni. Elighas Lévi אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה-je² egy jó példa erre. Csak azért, hogy *rám bizonyítsa a tévedést*, kénytelen volt *advaitee*³-vé válni, megtagadva ezzel az ő „erkölcsi Elveit és az Univerzum Urát”, egyben szemétre vetve „az elmúlt 20 évet”. Mennyire becsületes dolog ez, barátom - mert én nem találok mentséget rá. És ki tudná bizonyítani, hogy amikor arra hivatkozik: a nekem írt leveleiben szereplő kötekedések nem az ő személyes hitét és véleményét tükrözik, hanem az istenhívő közvélemény valószínűleg felmerülő ellenvetéseinek adnak hangot, akkor valójában nem burkolt *csalásról* beszélhetünk-e? Egy hozzá hasonló intellektuális akrobatával vívott mérkőzésben – aki mindig készen áll egy „*grand trapèz*”⁴-re, legyen az szóbeli megnyilvánulás vagy írott formájú – *még mi is* vesztesnek tűnhetünk fel. Ez utóbbival személyes értelemben vajmi keveset törődünk. Csakhogy ő mindig készen áll a győzelmeit szétkürtölni, a magánlevelezésében épp úgy, mint nyomtatásban. Azt kész elismerni, hogy létezőnk – ahhoz túl okos, hogy a dolgok jelen állása mellett még mindig kockáztassa éleslátásának hitelét, hiszen tudja a levelezéséből, mire jutottak azok, akik fejjel előre rohantak a falnak az Alapítókkal szemben, tagadva még a létezését is Testvériségünknek - de soha nem fogja beadni a derekát és elismerni, hogy rendelkezünk olyan képességekkel és tudással, amiknek birtokában az ő kéretlen tanácsai és beavatkozásai olyan nevetségesek, mint amilyen haszontalanok. És rendületlenül ezen a vonalon haladva működik tovább.

Nem volt jogom visszatartani a – te szavaiddal élve - támadó jellegű cikket, több ok miatt sem. Miután megengedtük, hogy a nevünk összekapcsolódjon a Teoz. Társ.-éval és nyilvános szereplőkké váljunk, el kellett szenvednünk (természetesen a szó átvitt értelmében) ezzel együtt – ahogy Olcott mondta – „a nagysággal együtt járó következményeket” is. Kötelesek vagyunk megengedni mindenféle vélemény kifejeződését, akár jóindulatú, akár támadó legyen az; vagy hogy darabokra szedjenek minket – egy napon talán; majd „prédikáljanak

¹ Ez a *Simla Eclectic Theosophical Society*, aminek ekkoriban Hume úr volt az elnöke. (A ford.)

² A אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה (azt írják róla) héberül ugyanaz, mint az angol „I am that I am!” (Én Az vagyok – Az Én vagyok!) fohász. (A ford.)

³ Az *Advaitee* egy, a hindu vedanta filozófia egyik irányzatának hirdetői közé tartozó személy. A teozófia és a vedanta filozófia sok (de nem minden) tekintetben hasonló eszméket tár elénk. (A ford.)

⁴ A *grand trapèz* (itt) egy cirkuszi mutatvány, ahol az akrobata egyik lengő magas trapézzal a másikkal ugrik át úgy, hogy nincs alatta biztonsági háló. (A ford.)

rólunk” a rákövetkezőn, aztán imádjanak minket a harmadikon, és negyednap – sárba tiporjanak. A 2. számú ok: a *Chohan* így rendelkezett. És ez az ő esetében új fejleményt jelent, váratlan fordulatot, sőt attól tartok, hogy – veszélyt. Az első két név azon 12 tanítvány listáján, akik aláírták a tiltakozó cikket¹, olyan embereké, akik magának a *Chohan*-nak a *titkolt tanítványai*. Ezen az úton tehát többé nincs remény Hume úr számára – *consummatum est*². Eltúlozta, amit csinált, és már soha többé nem lesz lehetőségem kiejteni sem az ő nevét mélyen tisztelt főnökünk előtt. Másfelől viszont a *vádaskodás*³ jót is hozott. A *Chohan* megparancsolta, hogy az ifjú Tyotirmoy-t – aki az általad is ismert Babu Nobin Banerjee 14 éves fia – fogadják be tanítványként az egyik lámakolostorunkba Chamto-Dong közelében, ami úgy 100 mérfölnyre van Tchigadze-től, és a nővérét – egy 18 éves szűz *Yogini*⁴-t - is egy női kolostorba Palli-nál. Ezzel pedig az Alapítóknak a kellő időben lesz két új tanúja, és nem kell Hume úr szeszélyeinek kitenni magukat, aki kedve szerint leöl vagy feltámaszt minket. Ami pedig a kérdést illeti, hogy mi többet tudunk-e a Természet rejtélyeiről, mint a ti Tudományotok emberei vagy a teológusok, ennek eldöntése a te kezeden van és azokéban, akiket segítőknek kiválasztasz ehhez a fontos feladathoz.

Bízom benne drága barátom, hogy igyekezni fogsz megértetni Hume úrral a következő tényeket: - bár a Társulat érdekében általa végzett munka végső soron nagyon fontos, és talán rengeteg jó hatást válthatott volna ki, de sajnos vádaskodó cikke teljesen lerombolta mindazt a szép eredményt, amit eddig elért. Az emberek ezután minden eddiginél jobban úgy tekintenek rá, mint *bolondra*. A hindu tagok még évekig vádolni fogják, és tanítványaink soha többé nem lesznek képesek mást látni benne, mint egy szentséggyalázó, gonosz betolakodót, aki képtelen bármilyen hálaérzetre és így – nem tartozhat közéjük. Ezt *személyes* véleményedként kell közölnöd vele. Persze csak abban az esetben, ha egyezik a tiédde, és mint saját érzéseid kifejezését adod elő őket. Azért, mert engem arra utasítottak, hogy ne szakítsam meg vele a kapcsolatot egész addig a napig, amíg el nem jut a krízisponthoz. Ha meg akarja tartani hivatali pozícióját az *Eclectic*-ben, segítsd őt ebben. Ha meg nem, kérlek, haladéktalanul fogadd el az elnöki tisztséget. De az egész dolgot rábízom a te tapintatodra és diplomáciai érzékedre. Tudasd vele azt is, hogy a 12 tanítvány *Tiltakozása* nem a mi kezdeményezésünk, hanem a *Chohan* kifejezetten ilyen értelmű utasítására született. Ez a *Tiltakozás* már két órával az előtt megérkezett a Központunkba, hogy a postás kézbesítette volna a híres cikket, és még aznap több indiai tanítvány is táviratozott miatta. W. Oxley-nak a szeptemberi számban megjelenő cikkéhez szánt, D. Khool által írt lábjegyzettel⁵ együtt kiszámítottan jelentős hatása lesz nemcsak Indiában, de Amerika és Anglia misztikusainak

¹ Ez a cikk a *The Theosophist* 1882. szeptemberi számában (326. o.) jelent meg. Az itt említett első két név - Deva Muni és Paramahansa Shub-Tung - nem ismerős az utókornak, ami a fentebb írtak alapján nem is meglepő. A többi 10 név mind Társulati tag tanítványoké. (A ford.)

² A *consummatum est* latin kifejezés, jelentése kb.: „vége van”, „bevégeztetett”. (Sok forrás szerint ezek voltak Jézus utolsó szavai a Kereszten.) (A ford.)

³ A Mester itt Hume úr fentebb emlegetett cikkére utalhatott. (A ford.)

⁴ A *Yogini* egy, a szent jóga útján járó női aszkéta. (A ford.)

⁵ Ez a „lábjegyzet” a CXXV. Levélben olvasható. (A ford.)

körében is. A „Testvérekkel” kapcsolatos kérdéskör igencsak felizzott, és ez meghozhatja a maga eredményét. Hume úr igen szemléletes képeket rajzoló tollából az emberbarátság álcája mögül a legkeserűbb epe csorog, miközben törvényesnek és jogosnak nyilvánított (bár inkább csak ilyennek hitt) fegyverekkel és *abszolút becsületes* szándékkal –támad ránk és próbál gúny tárgyává tenni minket. És bizony, mivel olyan sikeresen megőrizte a látszatát annak, hogy őszintén hisz a tudásunkban, több mint valószínű, hogy mostantól fogva olyanokként fognak gondolni ránk, amilyenek ő lefestett minket, nem pedig olyanak tekintenek, amilyenek valójában vagyunk. Amit egyszer mondtam róla, most is fenntartom: kifelé mutathatja azt, hogy megbocsájtott valamiért, de valójában ő sosem *felejt*. Egy olyan embertípus képviselője, akit Johnson állítólag annyira csodált, mert „kiválóan tud gyűlölni”. Ó, barátom, minden hibáddal és túlzottan is élénk múltaddal együtt a mi szemünkben milyen toronymagasan felette állsz a mi „Én Vagyok”-unknak, még az ő ragyogó mentális képességeivel és *kifelé* nemes természetével együtt is, ami csak egy szívtelenségét fedő álca, elrejtve az ő bármilyen valódi érzelmre való képességének hiányát!

M. azt akarta, hogy tudassam veled, a leghatározottabban elutasítja, hogy bármiféle, általa javasolt jellegű elővigyázatossági intézkedést tegyen. Alapvetően ki nem állhatja H.-t; ám ha valódi veszély fenyegetné őt a Teoz. Társ.-nak okozott fájdalmak vagy többletmunka miatt, M. lenne az első, aki védelmébe venné. Azt mondja, ha egyszer H. rádöbben, milyen nevetséges ostobaságot csinált, még kész lehet rá, hogy másoknak is bizonyítsa az okkult erők létezését, de *szembesíteni fogja őt* a tette következményeivel. Kötelességünk engedni büntetésének *kiteljesedését*, másként nem lesz hatással rá, és csak ártatlan áldozatokon fog majd elégtételt venni. H. becstelen hazudozóknak mutatott minket a világ előtt, mielőtt akár csak egyetlen *cáfolhatatlan* bizonyítékát is adta volna annak, hogy azok vagyunk, vagy akár csak látszólagos alapja lett volna erre, márpedig ez becstelen dolognak tűnik. Ha H. ezek után úgy dönt, hogy még gyilkosoknak is beállít minket, M. meg fogja próbálni, hogy olyan *maya*-t indítson el, aminek eredményeként a vádaskodása előbb hitelesnek tűnik, de később ellehetetlenül és ő rágalmozónak fog bizonyulni. Attól tartok, a mi szabályainkkal és szokásainkkal kapcsolatban igaza van. Beismerem, hogy ezek az *európai emberek* számára ellenségesek. Az egyetlen távirat kivételével M. semmiféle levelet nem írt Fernnek¹, így az az 5-6 levél, amit Fern az övének látszó kézírással készületen kapott, mind azoktól a Dugpa-któl származott, akik szabad kezet kaptak abban, hogy Fernt- próbáknak vessék alá. Bízok benne, hogy nem fogod *romba dönteni a munkáját* és mindig ugyanolyan lojális, igaz barátja maradsz, amilyen ő lesz neked. Fern soha többé nem fogja megismételni az *a la napkin*² mutatóványt, azon egyszerű oknál fogva, hogy több levél kézbesítését nem bízuk rá.

¹ Edmond W. Fern, Hume úr titkára. Vélhetően ott is lakott a házában, és jelentős pszichikus adottságokkal bírt. Bővebben róla lásd a 257.o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Az *'a la napkin* (szalvétás) mutatóvány' egy utalás Fern úr trükkjére, amit egy Hume úrnak írt levél kézbesítésénél vetett be. Bővebb erről és a körülményekről az LIII. Levél közepe táján, a 340. oldalon olvasható. (A ford.)

Kaptam egy levelet Chesney ezredestől, amire néhány napon belül válaszolni is fogok, és egy tanítványommal eljuttatva hozzád a *te gondjaidra bízom* átadását, az én tiszteletteljes üdvözetemmel együtt. Nehogy megijeszd azt a fiút. Azt az utasítást kapta, hogy minden kérdésre válaszoljon, *amire tud*, de semmi egyébbe. Hivatalos ügyben Simlából tovább indul Buddha Guya-ba majd Bombaybe, és körülbelül novemberre térhet haza.

Őszinte barátsággal,

K.H.

LIII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester 1882. aug. 23-án (egy nappal az után, hogy a Mester elküldte hosszú levelét Hume úrnak) íródott, és a címzettje, Sinnett úr alighanem 1-2 napon belül meg is kapta Simlában. A levél törzse leginkább a Testvériség állítólagos „bűneivel” foglalkozik, és ezeket K.H. Mester írta, ám Morya Mester is hozzáfűzött egy záró szakaszt más ügyekben. (A ford.)

Szigorúan magánjellegű és bizalmas.

Türelmes - barátom: – Tegnap postáztattam egy rövid üzenetet Önnek, amit egy Hume-nak küldött hosszú levél kísért ¹ – valahol Közép-P-ben adattam fel egy boldog, *szabad* barátommal; a mai hosszú levél hozzád szól, és egy sor jeremiáda kíséretében, egy kínos történetet tár eléd, amely talán megneveltet - mint az én természetes testvéremet² – talán nem, de én úgy érzem magam miatta, mint a költő, aki nem tudott jól aludni,

„Mert a lelke túl sok fényt tartott Szemhéja alatt egész éjjel.”

Hallom, ahogy halkan azt mormolod magadban: „ezzel meg mit akar mondani?” Türelem, legjobb indiai-angol barátom, türelem; majd ha már tudomást szereztél az én gonosz, minden eddiginél harsányabban kacagó Testvérem gyalázatos viselkedéséről, világosan látni fogod, miért jutottam odáig, hogy már bánom, amiért Európában ízleltem meg a Jó és a Rossz közti választáshoz szükséges Tudás Fájának gyümölcsét a helyett, hogy Ázsiában, vagyis a ti módszereitek és modorotok ismeretét illetően a tudatlanság *sancto simplicitas*³ állapotában maradtam volna –, mert akkor most én is vigyorognék! Kíváncsi vagyok, te mit fogsz mondani, ha megtudod a szörnyű titkot! Vágyom rá, hogy megtudjam, és megszabaduljak egy rémálomtól. Ha most találkoznál velem először, Simla valamelyik árnyas utcácskájában, és követelnéd tőlem a *teljes* igazságot, elmondanám neked, bár nagyon kedvezőtlen lenne magamra nézve. A válaszom neked – ha elég kegyetlen lennél ahhoz, hogy elismételd –

¹ Ez az utalás (sorrendben) a CXIII. Levélre és a XXX. Levélre vonatkozik. (A ford.)

² Alighanem Morya Mesterről lehet szó. (A ford.)

³ Latin kifejezés, jelentése itt kb. „szent együgyűség”. (A ford.)

felidézne a világnak azt a híres választ, amelyet Warren Hastings¹ adott "kutya Jenningsnek²" amikor először találkozott a volt kormányzóval, miután az visszatért Indiából! „Kedves Hastings – kérdezte Jennings –, lehetséges, hogy maga olyan nagy gazember, amilyenek Burke mondja, és amilyenek az egész világ hajlamos hinni önt?” – „Biztosíthatom önt, Jennings” – hangzott a szomorú és szelíd válasz –, „hogya bár néha kénytelen voltam gazembernek látszani a Társaság³ számára, én magam soha nem voltam az.” Nos hát, én vagyok a Testvériség bűneinek W. H.-je. De a lássuk a tényeket.

Természetesen azt már tudod – az „Ö.H.” tudtommal már elmondta neked –, hogy amikor tanítványságra *jelölteket* veszünk fel, titoktartási és hallgatási fogadalmat tesznek minden általuk kapott utasításra vonatkozóan. Az embernek előbb be kell bizonyítania, hogy alkalmas *tanítványnak*, mielőtt megtudhatja, hogy alkalmas-e *adeptusnak*. Fern ilyen próbaidőszakát tölti; és ők ketten együtt szép kis kalamajkát kerítettek nekem! Ahogy a Hume-nak írt levelemből már tudod, én nem érdeklődtem különösebben iránta, figyelemre méltó tisztánhalló, tisztánlátó képességein, valamint még jelentősebb céltudatosságán, erős akaratán és néhány egyéb, mellékes jellemzőjén túl semmit sem tudtam róla. Évekig laza erkölcsű, becsstelen figura, egy kocsmai Periklész volt, akinek akadt egy édes mosolya minden utcai Aspasia számára, de aztán teljesen és hirtelen jó útra tért, miután csatlakozott a Teozófiai Társulathoz, és „M.” komolyan kezelésbe vette őt. Nem az én dolgom, hogy még akár csak neked is elmondjam, mennyi „igazság” volt a látomásaiban, és mennyi volt belőlük hallucináció, vagy csak egyszerűen - kitaláció. Hogy lóvá tette Hume barátunkat, ahhoz kétség sem férhet, mert Hume úr a legcsodálatosabb meséket adja elő róla. De az egészben a legrosszabb a következő. Olyan jól átverte őt, hogy míg H. Fern egyetlen szavát sem hitte el, amikor az igazat szólt, a mi *Eclectic* Elnökünk⁴ Fern szinte minden hazugságát úgy fogadta el, mintha az evangéliumi szentírásból származtak volna.

Most már könnyen megérti, hogy lehetetlen megpróbálnom felvilágosítani őt (H.-t), hiszen F. már M. tanítványa, és nekem a mi eljárási szabályaink szerint sem jogi, sem társadalmi értelemben semmiféle jogom nincs beleavatkozni kettejük ügyébe. A számos gond közül azonban ez a legkisebb. Egy másik szokásunk az, hogy amikor a külvilággal levelezünk, egy tanítványra bízuk a levél vagy bármely más üzenet kézbesítésének feladatát; és ha csak nem

¹ Warren Hastings India ún. *Bengal Presidency* területeinek kormányzója volt 1773. és 1785. között. Tisztelte az indiai kultúrát és a hinduizmust, és eltérő kormányzati felfogásuk és prioritásaik miatt súlyos ellentétek alakultak ki közte, mint a brit Birodalom képviselője és a Brit Kelet-Indiai Társaság üzleti érdekeit szem előtt tartók között. 1785-ben az őt ért támadások és méltánytalanságok miatt lemondott posztjáról és visszatért Angliába, ahol hamarosan megvádolták korrupcióval és hivatali visszaéléssel. A per – amit a fentebb szintén hivatkozott Edmund Burke kezdeményezett, és amiben a vád képviselője is ő volt - évekig húzódott, de végül az esküdtszék nagy többséggel felmentette a vádak alól. (A ford.)

² Henry Constantine (kuya) Jennings, a korszak egy ismert és színes társasági alakja, különönc műgyűjtő volt. Nem világos, hogy a Mester honnan szerzett tudomást a kettejük közt elhangzott szavakról. Az sem, hogy milyen körülmények között találkozhatott Jennings Hastings-el, de a beszélgetés hangneméből ítélve feltehetőleg egy társasági eseményen vagy a klubjukban. (A ford.)

³ A „Társaság” a fentebb már említett, Indiát lényegében kizsigerelő Brit Kelet-Indiai Társaság volt. (A ford.)

⁴ Hume úr volt az elnöke a *Simla Eclectic Theosophical Society*-nek. (A ford.)

feltétlenül szükséges – soha nem is foglalkozunk ezzel többet. Nagyon gyakran a leveleinket – kivéve, ha valami nagyon fontos és titkos dologról van szó – tanítványaink írják a mi kézírásunkkal. Így tavaly néhány a neked írt leveleim közül *lecsapatással* készült, és amikor a kellemes és könnyen kivitelezhető lecsapatást be kellett fejeznünk – nos, csak összpontosítani kellett az elmémet, kényelmes testhelyzetet felvenni és – *gondolkodni*. Az én hűséges „Kitagadottamnak¹” csak le kellett másolnia a gondolataimat, és közben csak néha-néha hibázott. Ó, barátom, milyen könnyű életem volt egészen addig a napig, amíg az *Eclectic* meg nem kezdte a maga nem éppen makulátlan pályafutását . . . Mindenesetre idén, olyan okokból, amiket itt nem kell említenem, a munkámat magamnak kell végeznem – az egészet; ami néha nehezen megy, és türelmetlenné válok miatta. Ahogy Jean Paul Richter² mondja valahol, testi fájdalmaink legfájdalmasabb összetevője az, ami testetlen vagy anyagtalan, nevezetesen a türelmetlenségünk, valamint az a téveszme, hogy ez örökké tart. . . . Miután egy nap megengedtem magamnak, hogy úgy tegyek, mintha ilyen téveszmék gyötörnének, egyszerű lelkem ártatlanságában a levelezésem szentségét az *alter egóm* gondjára bíztam, a gonosz és "parancsolgató" fickóra, a te "Kiemelkedődre³". Ő pedig jogtalanul kihasználta és visszaélt a belé vetett bizalmammal és – abba a helyzetbe hozott, amelyben most vagyok! A nyomorult tegnap óta egyfolytában kacag, és az igazat megvallva én is késztetést érzek, hogy csatlakozzak hozzá. De te, mint angol úriember, attól tartok, megrémülsz majd bűnének súlyossága láttán. Tudod, hogy hibái ellenére Hume úr eleddig feltétlenül szükséges a T.S. számára. Néha nagyon bosszantóak az ő kicsinyes érzései és bosszúálló természete; mégis el kell viselnem a gyengeségeit, amelyek miatt hol azon kesereg, hogy még nem jött el, hol pedig azon, hogy már rég elmúlt az ideje valaminek. De a mi „Kiemelkedőnk” nem igazán osztja ezt a véleményét. Hanem azt állítja, hogy Hume úr büszkeségében és önhietségében - ahogy egy mondásunk tartja -, azt kívánja, bárcsak az egész emberiség csak két behajlított térd lenne, ami épp áldozati felajánlást tesz neki; és ő, M., ugyan nem fog az ő kedvében járni. Természetesen nem fog tenni semmit, amivel árthatna neki, vagy akár szándékosan bosszanthatná; éppen ellenkezőleg, mindig arra törekszik, hogy védelmezze Hume-ot, ahogy mostanáig is tette; de – a kisujját sem fogja mozdítani, hogy felvilágosítsa őt.

Érvelését és annak lényegét nagy vonalakban a következőképpen foglalhatjuk össze:

"Hume nevetett és kuncogott a *valódi, eredeti* jelenségeken (amelyek előidézése miatt kishíján lejárattuk magunkat a *Chohan* előtt) – csak és kizárólag azért, mert a megnyilvánulásokat nem ő tervezte meg, és nem is az ő tiszteletére vagy kizárólagosan az ő hasznára valósultak meg. Hát most hadd érezze magát boldognak és büszkének a saját maga által alkotott és teremtett titokzatos megnyilvánulások miatt. Hadd cukkolja a szíve mélyén Sinnettet, sőt hadd célozgasson másoknak is arra, hogy még neki, Sinnettnak is aligha volt része ilyen kegyben. Senki sem kísérelt meg *szándékos* megtévesztést. Senkinek nem is

¹ Ez volt a beceneve Djual Khoon Mesternek, aki ekkor még K.H. Mester tanítványa volt. (A ford.)

² Jean Paul Richter egy német romantikus író, humoros novellák és történetek szerzője volt. (A ford.)

³ Az eredeti kifejezés: *Illustrious*. (A ford.)

engednék meg, hogy bármi ilyesmit megkíséreljen. Minden a maga természetes, rendezett útját követte. Fern két okos „küszöblakó” kezében van, ahogy Bulwer nevezné őket, két *DUGPA*-ében, akiket arra veszünk igénybe, hogy elvégezzék a piszkos munkát és előcsalogassák a jelöltekből a lappangó bűnöket – ha vannak bennük ilyenek; és Fern összességében sokkal jobbnak és szilárdabb erkölcsűnek bizonyult, mint amilyennek várni lehetett. Ő csak azt tette, amire utasítást kapott; és tartja a száját, mert ez elsődleges kötelessége. Ami meg Hume-mal szembeni pózolását illeti, és hogy ön maga és mások előtt látnoknak adta ki magát, miután rávette önmagát is, hogy ezt elhiggye, és mivel csak bizonyos részleteket lehet teljesen kitalációnak, (vagy enyhébb kifejezéssel élve füllentésnek) nevezni – mindezekkel csak saját magának okozott valódi kárt. Hume féltékenysége és büszkesége mindig is az útjában áll majd annak, ami megakadályozza, hogy az *igazsághoz* hasonlóan benyelje a díszes *fikciót* is; de Sinnett elég dörzsölt ahhoz, hogy könnyedén megkülönböztesse Fern állításaiban a valóságot az álmaitól. . . „Miért kellene akkor nekem, vagy neked, vagy bárki másnak” - vonja le a következtetést M. - "tanácsot adni olyasvalakinek, aki biztosan nem fogadja meg azt? Vagy, ami még ennél is rosszabb, ha meggyőződik arról, hogy engedték őt bolondot csinálni magából – még ennél is biztosabb, hogy *kibékíthetetlen* ellenségévé válik a *Társulatnak*, az *Ügynek*, a sokat szenvedett Alapítóknak és mindenki másnak. Hagyjuk hát őt szépen békén. . . Nem lesz hálás azért, ha megóvjuk az átveréstől. Épp ellenkezőleg. El fogja felejteni, hogy senkit sem hibáztathat miatta, csak saját magát; hogy senki nem súgott soha egyetlen szót sem a fülébe, ami eltűzött téveszméihez alapul szolgált volna; hanem inkább minden korábbinál hevesebben fogja támadni azokat a *fickókat* – az adeptusokat –, és nyilvánosan *szélhámosoknak*, *jezsuitáknak* és *színlelőknek* fogja nevezni őket. Te (vagyis én) bemutattál neki egye valódi *pucka*¹-jelenséget – és ennek elegendő bizonyítéknak kéne lennie minden egyéb jelenség lehetségeségére nézve.”

Ez hát M. érvelése; és ha én nem keverednék közvetve a *quiproquóba*² – az enyém is ez lenne. De most, annak a kis kétszínű majomnak – Fern-nek – a ténykedései miatt kénytelen vagyok baráti tanácsért zavarni téged, mivel a *mi* eljárás módunk különbözik a tiétektől – és fordítva.

Mert képzeld csak el, mi történt. Hume mostanában jó sok levelet kapott tőlem; és remélem, hogy leszel szíves velem együtt követni ebből három levél sorsát és annak különféle fordulatait, mióta azok megérkeztek közvetlenül hozzá. Próbáld meg jól elképzelni a helyzetet, és így megérteni az én álláspontomat is. Mivel három tanítványunk volt Simlában – két rendes és egy rendhagyó (az utóbbi a jelölt Fern), az a szerencsétlen ötletem támadt, hogy *takarékoskodjak az energiámmal* és gazdaságosan járjak el, mintha „takarékpénztáram” lenne. Az igazat megvallva, igyekeztem a lehető legjobban elkülöníteni az elképzelt „Főhadiszállást” minden Simlában létrehozott jelenségtől, és így a Hume úr és köztem folyó

¹ A *pucka* vagy *pukka* szó többféle jelentéssel is rendelkezik. Itteni jelentése kb.: eredeti, kétséget kizáró, tiszteletet érdemlő. (A ford.)

² *Quid pro quo*: több értelmű latin kifejezés, jelentése itt kb.: „ki miért felelős”, „kinek a hibája”. (A ford.)

levelezéstől is. Hacsak H.P.B., Damodar¹ és Deb² nem voltak teljesen leválasztva, nem lehetett előre látni, hogy mi történhet meg, és mi nem. Az első levelet – amelyet a télikertben találtak meg – M.-nek adtam át azzal, hogy a két rendes tanítvány egyikével juttassa el H. úr házába. Ő odaadta Subba Row-nak – mert aznap találkoznia kellett vele; S. R. hétköznapi módon (postára adva) továbbította Fernnek, azzal az utasítással, hogy vagy hagyja ott Hume úr házában, vagy küldje el neki postán, abban az esetben, ha attól tartana, hogy H. úr kérdőre vonja -, mivel Fern *nem tudott volna*, hiszen nem volt joga válaszolni neki, és így hazugságra kényszerült volna. D. Kh.³ többször is megpróbált behatolni Rothney Castle⁴-be, de minden alkalommal olyan kínokat állt ki, hogy megmondtam neki, inkább adja fel a dolgot. (Beavatásra készül, és ennek következtében könnyen kudarcot is vallhat). Nos, Fern *nem* postázta a levelet, hanem elküldte egy barátját – a dugpáját –, hogy hagyja a házban, az utóbbi pedig hajnali 2 óra körül letette azt a télikertben. Ez csak részben volt jelenség, de H. egészen annak tekintette, és nagyon dühös lett, amikor M. megtagadta, hogy ugyanígy vegye át az ő választát. Aztán írtam neki, hogy megvigasztaljam, és - anélkül, hogy beavattam volna M. titkába - a lehető legvilágosabban elmondtam neki, hogy D. K. jelenleg semmit sem tehet érte, és hogy Morya egyik tanítványa tette oda a levelet stb. stb. Úgy vélem, a célzás eléggé általános volt, és nem volt benne *megtévesztés*. A második levelet, azt hiszem, Dj. Khool dobta az asztalára (akinek neve helyesen kiejtve Gjual lenne, bár nem pont ilyen fonetikus), és mivel ő maga végezte ezt, ez egy igazi, ortodox *pucka* jelenség volt, és Hume-nak nincs oka panaszra. Több levelet is kapott különféle módokon – de egy dologban biztos lehet: bármilyen hétköznapi módon is érkeztek meg hozzá a levelek, azok Tibetből Indiába eljuttatása nem történhetett másképp, mint jelenségek által. De úgy tűnik, ezt egyáltalán nem veszi figyelembe. És most elérkezünk a dolog igazán csúnya részéhez, amelyért teljes mértékben M.-t hibáztatok - mert engedélyezte - és felmentem Fernt, aki *nem tehetett róla*. Természetesen megérti, hogy ezt *szigorúan bizalmasan* írom önnek, bízva *becsületében*, hogy bármi is történjék, nem fogja elárulni Fernt. Valójában (és nagyon figyelmesen utánajártam a dolgomnak) a fiatalembert inkább Hume állandó sértései, gyanakvó magatartása és az étkezéseknél, valamint a munkaidő alatti szándékos sértegetései vezették el egy szándékos, *jezsuitához* méltó megtévesztésben bűnössé váláshoz, mintsem az erkölcsről alkotott laza elképzeléseiből fakadó indíték. M. levelei (igazából a nyájas dugpa, valójában ex-dugpa írásai, akinek a múltbeli bűnei soha nem fogják lehetővé tenni számára, hogy teljesen jóvá tegye vétkeit) pedig világosan kimondják: – „tegyél így meg így, vagy amúgy”; vagyis *megkísértik* őt, és azt a képzetet keltik benne, hogy ha nem okoz kárt egyetlen emberi lénynek sem, és ha a *szándéka* jó, akkor máris minden tett törvényessé válik!! *Én* magam is megtapasztaltam ifjú koromban ilyen megkísértést, és kétszer is kis híján áldozatul estem neki, de a nagybátyám megmentett a gyalázatos kelepécétől. És a „Kiemelkedő” – aki egy *pucka* ortodox okkultista, és vallásosan ragaszkodik a régi módszerekhez és hagyományokhoz - is átélte ilyet; ahogy közületek bárminek, akit hajlandó

¹ Damodar K. Mavalankar, K.H. Mester tanítványa. (Lásd róla még az 55. oldali lábjegyzetet.) (A ford.)

² Gwala Krishna Deb, K.H. Mester egy másik tanítványa. (A ford.)

³ Djual Khool. (A ford.)

⁴ Így nevezték a helyet, ahol Hume úr lakott. (A ford.)

lennék tanítványomnak elfogadni, szintén át kellene esnie ilyenén. De mivel én a kezdetektől fogva tudatában voltam annak, amit az egyik H.P.B.-nek írt leveledben te be is vallasz, vagyis, hogy az európai felsőbb osztályokhoz tartozók elméje számára van valami végtelenül visszataszító abban, hogy próbára tegyék, próbaidőszakosnak tekintsék őket – ezért én mindig kitértem az elől, hogy elfogadjam Hume úr kifejezett felajánlkozását arra, hogy tanítványommá fogadjam. Ez talán meg is adja a kulcsot neked az egész helyzet megértéséhez. Ám a következő történt. Fern egy tanítványon keresztül megkapta egy leveletem azzal az utasítással, hogy juttassa el a címzettjéhez *azonnal*. Épp reggelizni kezdtek, és nem lehetett vesztegetni az időt. Fern ledobta a levelet az asztalra, és ott is kellett volna hagynia, mivel így nem adódott volna alkalom arra, hogy *hazudjon*. De Hume sértegetései miatt kiötlött egy fortélyt. A levelet becsúsztatta H. úr összehajtogatott szalvétájába, és ő véletlenül kirázta onnan a levelet, ami a padlóra esett. Ez a jelek szerint szörnyen megrázta „Moggy-t”¹ és kellemes meglepetés volt Hume-nak. Ám feltámadt régóta dédelgetett gyanúja (amit mindig is táplált irántam, attól kezdve, hogy tudattam vele, az első leveletem M. egy tanítványa juttatta el az üvegházba, és hogy az *én* tanítványom nem teheti ezt meg, pedig akkorra láthatatlanul bár, de bejárta már a háza minden szegletét) – és egyenesen ránézve Fernre, nekiszegezi a kérdést – vajon *ő volt-e* az, aki a levelet oda rakta. Ebben a helyzetben látom magam előtt F. agyának teljes képét abban a pillanatban. Egy villanásnyi idő alatt átfut rajta, hogy – „ez kihúz a csávából . . . hiszen meg is esküdhettek rá, hogy nem tettem *oda*” (értsd, arra a helyre a padlón). *Nem* – válaszolja bátran. „Soha nem tettem *oda*” - teszi hozzá – gondolatban. Aztán felöltik benne M. képe és előnti az önmaga iránti erőteljes elégedettség és a megkönnyebbülés, hogy nem hagyta el az ajkait egy valódi hazugság. Aztán zavaros képek valami *jezsuitáról*, akit ismert, - a kisgyermekéről -, és ide nem kapcsolódó képe a szobájáról és napsugarakról H. kertjében stb. – egyetlen gondolat sem arról, hogy most becsapta *önmagát*. Tényleg úgy van hát, hogy barátunkat csak egyszer *húzták* csőbe, de bármit megadnék, ha visszaforgathatnám az eseményeket és kicserélhetném a leveletem valaki másnak az üzenetére. Ugye érti az *én* helyzetemet? M. azt mondja, *carte blanche*²-t ad nekem arra nézve, hogy mit mondok *önnek*, de nem hagyja, hogy akár egyetlen szót is ejtsek erről Hume-nak. És önnek sem bocsájtaná meg soha, ha eszébe jutna a Hume büszkeségéért kijáró büntetésében akadályozni annak végrehajtóját, – a *sorsot*. Fernt nem igazán lehet hibáztatni azért, mert azt hitte, hogy amennyiben a cél elérhető általuk, a részletekkel nem kell sokat foglalkozni, hiszen ilyen értelmű képzést kapott és ebben nőtt fel, és tényleg az Ügy érdekeit tartotta szem előtt mindvégig. Miközben Hume részéről *bona fide*³ önzésről, egoizmusról beszélhetünk – a fő és elsődleges hajtóerőről, ami a hatalomvágy mögött meghúzódik. „Egoista emberbarát” – ez a kifejezés kiváló és találó cím lehetne a portréjához.

¹ Moggy volt Hume úr feleségének beceneve. (A ford.)

² Latin kifejezés, jelentése itt: teljes szabadságot. (A ford.)

³ Latin kifejezés, jelentése itt: igazi, valódi, leplezetlen. (A ford.)

És most térjünk át Chesney¹ ezredesre. Mivel a jelek szerint ő igazán és szívből elég kedves volt és felismerni vélte *valamennyit* a te szegény, alázatos barátod vonásaiból Dj. Khoool vagy M. művén – nagy valószínűséggel inkább képzeletére támaszkodva, semmint (ahogy te mondd) a képen tényleg felismerhető arckifejezés alapján – az előbbi igazán büszkének érezte magát, és esedezett az engedélyemért, hogy *lecsapasson* egy másik ilyen hasonlóságot mutató képmást, immár Chesney ezredes számára. Persze megadtam rá az engedélyt, bár nevetnem kellett az ötleten, és M. meg is mondta D.K.-nak, hogy az ezredes is ki fogja nevetni, mivel az én tréfámnak fogja hinni az dolgot. De D.K. így is meg *akarta* próbálni, és még el is ment, hogy engedélyt kérjen a *Chohan*-tól arra, hogy saját maga mutassa be azt Chesney ezredesnek. A kérelmét természetesen annak rendje és módja szerint el is utasította a *Chohan*, de még meg is róttá őt az ötletért. Ám a kép 3 perccel azt követően, hogy megadtam az engedélyt rá, már elkészült, és D.K. mérhetetlenül büszke is volt rá. Azt mondja, és azt hiszem igaza is van ebben, hogy az elkészült három kép közül ez lett a leginkább élethű. Nos hát, elindult a címzetthez a megszokott úton, azaz Djual Khoool, Deb és Fern kezein *áthaladva* – tekintve, hogy H.P.B. meg Damodar akkor épp Poona-ban voltak. M. abban az időben képezte ki és gyakorlatoztatta Fern-t arra felkészítve, hogy jelenségeket tudjon előidézni – természetesen *valódiakat* – azért, hogy majd *pucka* jelenségeket mutathasson be Chesney ezredes házában. És bár Fern esküdözött, hogy neki csak 3 hónapnyi előkészületre van szükséges ezekhez, M. tudta, hogy ebben az évadban még nem fog készen állni erre –, ami meg engem illet, szerintem még a jövő év során sem. De a lényeg az, hogy rábízták Fernre az új képet azzal, hogy jobban teszi, ha postán küldi el, mert ha az ezredes valaha is megtudja, hogy Fernnek bármi köze van hozzá, még abban is kételkedni fog, hogy a kép lecsapatással készült. Ám D.K. szerette volna azonnal leszállítani a képet, amíg – ahogy ő mondta – „a Mester képe *élénken* él a fejében”; amire Fern, az a furfangos, csaló bolond azt válaszolta: „Nem. Mielőtt bármit is tennék a 'csomaggal', alaposabban (!!) tanulmányoznom kell őt (Chesney ezredest). Ez alkalommal a legtöbb eredményt szeretném kinyerni már az első találkozásból is. Abból, amit eddig láttam a '*Battle of Dorkin*'² írójából, nem tudtam magamnak elég részletes képet alkotni róla. . . Atyám arra biztatott, hogy legyek az ő 'szeme' és 'füle' – mert neki nincs mindig ideje erre – hiszen ki kell ismernünk a valódi énjét annak, *akivel dolgunk van!!!*”

Időközben én, attól tartva, hogy Fern Mester talán becsúsztatja a portrét Chesney ezredes „szalvétájába”, és valamilyen „*spirituális* jelenséget produkál a lábával”, Damodar közvetítésével írtam neked Poona-ból egy - úgy hiszem -meglehetősen tágan értelmezhető utalást, amit természetesen te nem értettél meg akkor, de mostmár igen. Aztán tegnap délelőtt D.K. odajött hozzám és elmondta, hogy a képe még mindig Fernnél van, és attól tart,

¹ George Tomkyns Chesney (a levél írásakor még) ezredes, majd a következő években tábornok, a brit hadsereg műszaki fegyvernemének tisztje, és emellett író is volt. Nem tudjuk, hogy került kapcsolatba a teozófiával és K.H. Mesterrel, de ez történt. A Mester egy levelében azt írja róla, hogy „igazán udvarias és diplomatikus ember”. (A *ford.*)

² Chesney ezredes novellája: *The Battle of Dorkin: Reminiscences of a Volunteer*. (A *Dorkini csata: egy önkéntes visszaemlékezései*). Ez alapozott meg egy egész műfajt, a háborús irodalmat. Ugyanakkor fontos előfutára volt a jóval későbbi tudományos-fantasztikus irodalomnak is. (A *ford.*)

hogy valamilyen trükkre készül, vagy már el is követte azt. Amire válaszul én rögtön felébresztettem az én túlzottan is közömbös Testvéremet a fásultságából. Bemutattam neki, mennyire veszélyessé vált a mi gátlástalan ifjú barátunk kezében a helyzet, akinek erkölcsi érzékét még inkább eltompították a „próbaidős” tesztek és azok a kis csalások, amiket ezek során többé-kevésbé megengedettnek és törvényesnek gondolt. Ez végre cselekvésre készítette őt. Táviratot küldtek M. nevében és az ő saját kézírásával, ez alkalommal a *Central Provinces* területéről (azt hiszem, Bussawla-ból, mert ott él egy tanítvány), amiben utasították Fern-t hogy az ezredes számára nála hagyott csomagot haladéktalanul *adja postára* az utóbbi címére. És Fern, ahogy látom meg is kapta ezt tegnap, a mi időnk szerint délelőtt (kedden, 22-én). Így mostmár, ha hallasz erről, ismerni fogod az egész történetet.

Szigorúan megtiltottam, hogy a leveleimet, vagy bármilyen velem kapcsolatos dolgot Fern kezébe juttassanak. Így H. úrnak és neked is, továbbá bárkinek Simlában *becsületszavamat adom*, hogy Fernnek a jövőben semmi köze sem lesz az én ügyeimhez. De legkedvesebb barátom, hűségesen meg kell fogadnod nekem az én érdekemben, hogy senkinek egy szót sem ejtess azokról a dolgokról, amiket elmondtam – elsősorban *Humenak* és Fern-nek nem. Hacsak Fern nem *kényszerít* téged a füllentéseivel, hogy megállítsd őt – mely esetben felhasználhatsz a fentiekből annyit, amennyit szükségesnek látsz annak érdekében, hogy *leállítsd*, de közben soha ne utalj rá neki, hogy honnan vagy kitől szerezte tudomást ezekről. Ettől eltekintve felhasználhatod az ismereteket a legjobb belátásod szerint. Olvasd el a leveletem, amit Bussawala-ban adtam fel és küldtem a nevedre, úgy értem, a Hume-nak írt leveletem, és jól gondold át az egészet, mielőtt tovább adnád neki. Azért, mert az a levél dührohamában és sértett büszkesége miatt örülségekre készítheti, és akár még a Társulattal való azonnali szakítását is előidézheti. A legjobb az lenne, ha megtartanád későbbi vészhelyzetek idejére, olyasvalamiként, amivel bizonyítható, hogy - legalább is én - nem engedem meg, hogy akár még az ellenségeimet is *tisztességtelen* eszközökkel nyerjék meg számomra. Legalább is én ilyennek tartom azokat az eszközöket, amiket Fern úr oly készségesen alkalmaz. De mindenek felett drága és hűséges barátom, ne enged, hogy téves képzetek verjenek gyökeret benned a mi Nagyszerű Tervérségünkről. Talán sötétnek és kínokkal terhesnek tűnhet a te nyugati elméd számára az ösvény, amin végig kell menniük és az a mód, ahogyan jelöltjeinket elvezetjük a ragyogó Fényhez – de te leszel az, aki a legkészségesebben egyet fogsz érteni ezekkel, amint megtudsz *mindent*. Ne ítélj külsődleges jegyek alapján – mert ezzel súlyos károkat okozhatsz, és elveszíted a lehetőséget arra, hogy még többet tanulhass. Csak légy éber, és – figyelj. Ha Hume úr hozzájárul, hogy várjon, az eddigieknél több és sokkal meggyőzőbb jelenségeknek lehet tanúja, amelyekkel elhallgattathatja a kétkedőket. Használd fel a befolyásodat nála ennek érdekében. Ne feledd, hogy novemberben elérkezik a nagy krízis¹ ideje, és a szeptember már tele lesz veszélyekkel. Legalább a személyes kapcsolatunkat mentsd ki a romhalmaz alól. Fern a legfurcsább pszichológiai tünetem, akivel valaha is dolgom akadt. A gyöngy ott van benne igazán, de mélyen eltemetve a visszataszító osztrigahéj

¹ A Teozófiai Társulat első hétéves periódusának vége 1885. november 17-e. A Mester erre utal. (A ford.)

alatt. Nem tudjuk egyszerre feltörni; és azt sem engedhetjük meg, hogy elveszítsünk egy ilyen lehetőséget. *Miközben megvéded magadat, véd meg őt is Hume-tól.* Általában nem bízom a nőkben, nem jobban, mint a visszhangban; mindkettő nőnemű, hiszen a visszhang istennőjére – Echo-ra – is igaz, ami minden nőre – hogy mindig az övé az utolsó szó. De a te hitveseddel ez másképp van. És határozottan hiszem, hogy a fentieket megoszthatod vele is – ha ezt megfelelőnek ítéled. De szegény Gordon asszonytól már óvakodj. Ő ugyan kiváló úrhölgy, de még magát a Halált is *halálba* beszélne.

És ezzel be is fejezem.

Örökké hűséges barátod,

K.H.

Kérlek ne vedd bóknak, amit mondom – de hidd el nekem, ha azt mondom, hogy két *leveled*, különösen a „*The Evolution of Man*¹” (Az ember evolúciója) egyszerűen *kiváló*. Ne tarts attól, hogy ellentmondásokba és következetlenségekbe bonyolódasz.

Megint csak azt mondom – jegyezd fel ezeket, és küldd el őket nekem, és aztán – majd meglátod.

Kedves uram, könyörgöm süllyessze el a fiókja mélyére a levelet, amit tegnap kapott, továbbítandó Hume *sahib*²-nak, és hagyja ott porosodni addig, míg szükség nem lesz rá. Én mondom önnek, az a levél csak gonoszságot fog szülni, semmi egyebet. K.H. túlságosan is érzékeny – az önök nyugati társadalmában már egy hölgyhöz kezd hasonlítani.

Az ön híve,

M.

LIV. Levél

Kézhez véve: Simla, 1882. október.

Ezt a levelet K.H. mester írta Sinnett úrnak Tibetből, a Phari Dzong erődített kolostorból. Egy másikban (CX. Levél) – ami az alábbi írása közben született – azt írja, hogy ez a hosszú levél sok kisebb részletben készült el. Valószínűnek látszik, hogy papírra kerüléséhez előbb egy tanítvány elméjébe küldte át a Mester, majd onnan közvetlenül, vagy esetleg további átadás után lett papírra lecsapatva, és a Mester később javította az eredményt. Ez a módszer a

¹ A Mester levelei alapján Hume és Sinnett urak által (név nélkül) írt, a *The Theosophist* hasábjain megjelenő „*Fragments of Occult Truth*” (Okkult igazságok darabkái) című cikksorozat azon cikkéről lehet itt szó, ami 1882. szeptemberében jelent meg a *The Theosophist*-ban. (A ford.)

² Kb. megfelel a nyugaton használatos „úr”-nak. (A ford.)

közreműködők képességeitől és állapotától függően sok hibával járhat, ezért lehet a levélben meglehetősen sok javítás, törlés és radírozás. (Az ilyen eljárások használatát egy időben erősen korlátozták a Testvériségben (lásd a XVI. Levélben, a 138. oldalon), de a korlátozást egy idő után feloldották, bár azt nem tudjuk, hogy pontosan mikor.) (A ford.)

Kedves barátom: - a mi nagy „Én Vagyok”-unk lemondása és eltávolítása az utóbbi idők legörömtelibb eseménye a te alázatos szolgád számára. *Mea culpa*¹! – kellene mondanom, és készséggel hajtom fejem a rá záporozó hamu alá – akár a simlai szivaroké alá is -, mert ez bizony az én művem volt. Azért valami jó is kisült belőle, némi kiváló irodalmi alkotás formájában (bár nekem tényleg rokonszenvesebb a te stílusod) a szülő Társulat számára, de a szerencsétlen „*Eclectic*”² számára semmi. Mivel érdemelte ki ezt? Panaszodik egy bizonyos Sishir Koomar Gosh³-nak (az A.B. *Patrika*-tól) írt levelében, hiszen az ő (?) erőfeszítéseinek köszönhetően neki (Hume-nak) már majdnem sikerült „áttérítenie Chesney⁴-t a Teozófiára”, amikor a *The Theosophist* azzal a nagy keresztény-ellenességével durván elijesztette az ezredest. Na ez az, amit bátran hívhatunk történelmi tények elferdítésének. Elküldöm neked az utolsó nekem írt levelét, amiből kiderülhet számodra, hogy immár teljesen az ő új gurujának – „a jó *vedantin Swami*”⁵-nak (aki felkínálta, hogy megtanítja őt az *adwaita* filozófiára, mellesleg kissé feljavítva azt egy istenkép hozzáadásával) – és a *Sandaram Spirí*⁶t hatása alá került. Amint látni fogod, azzal érvel, hogy a „jó öreg Swami”-től legalább tanulhat majd *valamit*, mer tőlünk az ő számára lehetetlen „valaha is bármit megtanulni”. Hiszen én – „soha nem adtam biztosítékot arra, hogy az összes levél nem az Öreg Hölgy termékeny elméjének szüleménye.” Még ma is – teszi hozzá – amikor más szubjektív módon *megbizonyosodott* arról, hogy mi Blavatsky asszonytól elkülönült entitások vagyunk, „továbbra sem tudom eldönteni, kicsoda ön. Lehet Djual Kul, vagy lehet egy szellem a keleti, Magasabb régiókból” stb. – ehhez hasonló gondolatmenetben folytatva. A mellékelt levélben azt mondja – meglehet, hogy mi „*tantrikist*”⁷-ek vagyunk” (jobban teszed, ha utána olvasol ennek a bóknak meg az értékének)

¹ Latin kifejezés, jelentése kb.: „én bűnöm”. (A ford.)

² Ez utalás a *Simla Eclectic Theosophical Society*-re, aminek eddig Hume úr volt az elnöke. (A ford.)

³ Sisir Kumar Ghosh egy vállalkozó szellemű indiai újságíró volt, az indiai angol nyelvű napilap A.B. *Patrika* alapítója. (A ford.)

⁴ George Tomkyns Chesney, az indiai brit hadsereg tisztje volt. Bővebben róla: lásd a 341. o. lábjegyzetét. (A ford.)

⁵ Ez a hivatkozás egy, az „almorai Swami”-ként megismert emberre vonatkozhat, aki több cikket is írt az *adwaita* filozófiával kapcsolatban, amiket T. Subba Row, a vedanta filozófia és az egész témakör elismert szakértője, misztikus író, élesen elítélt. (A ford.)

⁶ Nem egészen világos, mire utalhatott itt a Mester. Talán a *Sundaram Spirí*-re, vagyis (kb.) a Szépség Szellemére gondolhatott, vagyis arra a felfogásra, ami szerint a világban minden szépség és harmónia az Isteni Szellem kifejeződése, és nekünk ezt kell szem előtt tartanunk, ennek kell hálával és odaadással adóznunk. (A ford.)

⁷ A *tantra* szanszkrit szó, jelentése kb. „a szertartás hatalma”. Az ezt ismertető írások a Természet - *Shakti* istennő által megszemélyesített - női oldalának hangsúlyozása mellett egyfajta szexuálmágiát (is) körvonalaznak, és jellemzően a legalantasabb fekete mágia eszközeként használatosak. A *tantrika* pedig a *tantra*-n alapuló szertartások összefoglaló neve. Ezek ugyan – *Shakti* kettős természetéhez híven – lehetnek jó vagy rossz szándékú, fehér vagy fekete mágiának minősülő szertartások, de használóik a gyakorlatban jellemzően az utóbbi céllal végzik őket, így ez a szó itt a feketemágus szinonimájának tekinthető. (A ford.)

– és felkészül rá – vagyis dehogy, inkább már teljesen felkészült – hogy a szélsőséges advaitizmusból¹ kimászva ismételten fejest ugorjon a korábbi, transzcendentális istenhitébe. Ámen. Átadom az ügyét az Üdvhadseregnek.

De azért nem szeretném, ha teljesen megszakítaná a kapcsolatot a Társulattal; egyfelől komoly irodalmi készségeire és azok értékére tekintettel; másfelől meg azért, mert ezzel bizonyosan szereznétek egy fáradhatatlan bár *rejtőzködő* ellenséget, aki minden idejét és összes tintáját arra áldozná, hogy a teozófiát támadja, kritizálva és vádolva mindenkit, aki a Társulat tagja mindenki más előtt, aki nem az, ezer különféle módon okozva ezzel kellemetlenségeket. Ahogy már korábban mondtam, úgy tűnhet, hogy megbocsájtott, sőt ő éppen az az ember, aki a tükör előtt állva még saját magával is elhiteti, milyen nagyvonalúan megbocsájtó, ám a valóságban sohasem bocsájt meg és soha nem felejt el semmit. Kellemes hír volt M.-nek és mindannyiunknak azt hallani, milyen egyhangúan és magától értetődően választottak meg téged Elnöknek, és mindannyian – „mesterek” és tanítványok – egyként meleg és testvéries érzésekkel fogadjuk, hogy ezt a pozíciót immár te töltöd be; ez egy jelentős vívmány, ami némileg tompítja a szomorú és megalázó híreket, miszerint Hume úr teljes közönyének adott hangot a tanítványok, sőt még azok *mesterei* iránt is, hozzátevé azt is, hogy cseppet sem érdekli, valaha is találkozik-e bármelyikükkel. De ne vesztegessünk több szót rá, akire annyira illik a tibeti közmondás:

„Mint ahogy az éjjeli madár szeme lát: amit nappal kecses macskának néz, arról éjjel kiderül, hogy egy ronda patkány.”

Fogadj meg egy tanácsot és komoly figyelmeztetést mindkettőnktől: *ne bízz meg a kis Fern²-ben – sőt, óvakodj tőle.* Derűs nyugalma és mosolya, miközben arról beszél, hogy „kegyes érzésekkel tompított enyhe szidást” kapott, és hogy jobb dolog szidást kapni, mint kitaszítottá válni, mindez pusztán – *álarc*. Bűnbánattal és lelkipurdalással teli M.-nek írt levele – amit ő elküld neked megőrzésre – nem őszinte. Ha nem figyeled a kezeid, úgy keverheti a kártyákat a játszmatokban, hogy az a Társulat romba döntését eredményezheti, mivel fogadalmat tett magának, hogy akár felemelkedik a Társulat akár elbukik, az ővele együtt fog megtörténni. Ha jövőre megint megbukik – márpedig, minden kiváló képességével együtt, mi lehetne más a sorsa egy olyan kis hazugnak és jezsuitának, mint amilyen ő – mindent meg fog tenni, hogy a magával együtt a mélybe rántsa a Társulatot is – legalább is a „testvérekbe” vetett bizalmat illetően. Próbáld megmenteni őt, ha lehetséges, legdrágább barátom; tedd meg, amit tudsz azért, hogy az igazság és önzetlenség útjára tereld. Nagyon nagy kár lenne, ha ilyen tehetséggel beszippantaná a bűn mocsara őt - amibe oly erősen húzzák vissza korábbi tanítói. De az igyekezeted közben óvakodj attól, hogy bármelyik leveletem is láthassa.

¹ Az Advaitizmus a hindu Vedanta filozófia egyik irányzata. Bővebben erről lásd: a 332. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Edmond W. Fern, Hume úr titkára. Vélhetően ott is lakott a házában, és jelentős pszichikus adottságokkal bírt. Bővebben róla: lásd a 257. o. lábjegyzetét. (A ford.)

És most térjünk át C.C. Massey¹-re és a leveleitekre. Mindkét válaszlevél kiváló. Kétségtelen, hogy őszintébb, az igazsághoz jobban ragaszkodó vagy nemesebb lelkületű embert nehezen találunk az angol teozófusok körében (S. Moses² sem kivétel ez alól). Az egyetlen és legnagyobb hibája az, hogy – *gyenge*. Ha egy nap tudomására jutna milyen súlyos sérelmet okozott H.P.B.-nek a gondolataival, nem akadna még egy ember, aki olyan nyomorultul érezné magát e miatt, mint ő. De erről majd később. Ha felidézed a H.-nak e témában írt levelemet, „minden ilyen irányú előkészületet” megtiltottam azon egyszerű oknál fogva, hogy az Ang. Teoz. Társ. szétesett és lényegében már nem létezik. De ha jól emlékszem, hozzátettem, hogy – amennyiben szilárd alapokon újra alakítják azt olyan tagokkal, mint K. asszony és az ő jegyzője, abban az esetben nem lenne ellenvetésünk az iránt, hogy rajtad keresztül tanítsuk őket – vagy valami ilyen értelműt. Természetesen tiltakoztam az ellen, hogy a leveleimet kinyomtassák és köröztessék - ahogy Pál leveleivel tették az Ephesus-i piacon – olyan elszigetelt tagok hasznára (vagy talán bosszantására és kritikájának kiváltására), akik aligha hisznek a létezésünkben. De egy, C.C.M. által felvázolt együttműködési mód ellen nincs kifogásom. Csak előbb szervezzék meg a dolgot, szigorúan és messze távol tartva tőle az olyan bigottakat, mint Dr. Wyld³. Ő utasította el Hume úr nővérének, B. asszonynak felvételi kérelmét azért, mert – lévén, hogy soha nem látott még semmilyen mesmerikus jelenséget – a hölgy nem hitt a mesmerizmusban; továbbá azt is megtudtam, hogy nem volt hajlandó hozzájárulni – a C.C.M. által javasolt - Crookes⁴ felvételéhez sem. És soha nem fogom megtagadni a segítségemet és együttműködésemet őszinte és komolyan tanulni vágyó emberek csoportjától. Mert ha ugyanakkor az olyan emberek, mint Hume – akik abban leltek örömet, ha minden szervezetben, aminek tagjai lesznek azt a szerepet játsszák el, amit Typhoon és Ahriman alakja jelképez az egyiptomi és zoroasztriánus misztériumokban - felvételnek, akkor bizony a szervezet felvételi követelményei fabatkát sem érnek. Rettegek attól, hogy filozófiánk Hume úr tálalásában kerüljön nyilvánosságra. Olvastam az ő három tanulmányát, avagy fejezetét is Istenről (?), kozmológiáról és általánosságban elképzeléseit a dolgok eredetéről, és szinte az összes sort ki kellett húznom belőlük. Ő *agnosztikusoknak* mutat be minket!! Szerinte mi nem hiszünk Istenben, mert eleddig *semmi bizonyítékunk nincs a létére* stb. stb. Ez elképesztően nevetséges: ha közölte volna, amiket tőle olvastam, H.P.B.-vel vagy Djual Khoollal megtagadtattam volna az egészet; egyszerűen nem engedhetem meg, hogy szent filozófiánkat ennyire eltorzítsák. Azt mondja, hogy az emberek nem fogják elfogadni a teljes igazságot; és hacsak nem ámítjuk őket annak reményével, hogy lehet egy „szerető Atya és a Mindenség teremtetője a mennyeekben”, akkor az egész filozófiánkat *a priori* el fogják utasítani. Ebben az esetben minél kevesebbet tudnak az ilyen ostoba emberek a mi tanításainkról, annál jobb lesz mindannyiunknak. Ha nem kell nekik az igazság és csakis az igazság, hát legyen így.

¹ Charles Carleton Massey. Angol jogtanácsos és spiritiszta. Bővebben róla: lásd a 40. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² William Stainton Moses (írói álnéven M.A. Oxon), a korszak neves médiuma, spiritiszta, 1877-1884-ig a Teozófiai Társulat tagja. Bővebben róla: lásd a 59. o. lábjegyzetét (A ford.)

³ Dr. George Wyld, skót orvos, spiritiszta és teozófus volt. Jelentőségéről bővebben: lásd a 40. o. lábjegyzetét. (A ford.)

⁴ Sir William Crookes, angol fizikus, kémikus. Bővebben róla: lásd a 308. o. lábjegyzetét. (A ford.)

De minket (legalább is) soha nem fognak rávenni, hogy cinkossá váljunk elfogadott előítéletek terjesztésében, vagy meghajoljunk ezek előtt. Ez lenne az, amit *ti „európai nézőpontból szemlélve” „nyílt” és becsületes* dolognak hívtok? Olvasd el a levelét és ítéld meg magad. Az az igazság kedves barátom, hogy az intellektuálisan fejlett európai rétegeken végig söprő miszticizmus-hullám ellenére, a nyugati emberek tömegei még alig képesek felfogni azt, amit a szó legnemesebb értelmében mi *bölcsességnek* nevezünk. Ott egyelőre csak az tekinthető igazán bölcsnek a világában, aki képes úgy alakítani az élete dolgait, hogy közben a legtöbb anyagi jellegű haszonra – pénzre vagy megbecsülésre - tegyen szert. Abban a világban a bölcsesség tulajdonsága soha nem volt, most sem az, és még sokáig – egészen az Ötödik Faj végéig - nem is lesz jellemző másra, csak az olyanokra, akik az elme javait pusztán a birtoklásuk végett, a saját szórakozásukra és eredményeik érdekében, vagy azzal a másodlagos céllal használták fel, hogy ezzel anyagi előnyökhöz jussanak. A te legtöbb arany-imádó honfitársad szemében a mi tényeink és filozófiai tételeink magasröptű szócséplések, holmi őrületek álmodozásai. Csak próbáld meg a *Fragments*-eket vagy akár a te kiváló leveleidet leközozni a *Light* magazinban, ahol a nagyközönség szeme elé és keze közé kerülnének – legyenek azok materialisták, istenhívők vagy katolikusok; tized teszek egy ellen, hogy az átlag olvasó lebiggyesztett ajakkal, megvetően fog felnevetni, majd „Ez mind szép és jó, meg hát jó tanult emberek ezek – de *mi haszna* van ennek a gyakorlati életben?” felkiáltással félrehajítva leveleket és *Fragments*-eket egyaránt, az egészét egy percen belül végleg ki is veri a fejéből.

De mostanában a viszonyod C.C.M-mel változni látszik, és lassanként mintha sikerülne őt visszahozni. Őszintén vágyik arra, hogy mégis egy újabb próbát tegyen az okkultizmussal és – „nyitott a meggyőzésre”; nem szabad csalódást okoznunk neki. De nem vállalkozhatok újabb tények felfedésére az ő, de még a te számodra sem mindaddig, amíg az összes eddig átadott ismeretet, a legelejétől fogva nem öltöztetitek új köntösbe (lásd Hume tanulmányait), rendszerezett formában nem tanítjátok meg nekik, és ők mindezt meg nem emésztik. Jelenleg írom a válaszokat a te nagyszámú – tudományos és pszichológiai témájú – kérdésedre, és ezek majd elég anyagot szolgáltatnak neked a következő 1-2 évre. Persze mindig ott leszek majd, készen további magyarázatokra és így elkerülhetetlenül bővítésekre – de határozottan elzárkózom bármilyen újabb tanítástól addig, amíg meg nem tanultátok és értettétek mindazt, amit már átadtam. Azt sem akarom, hogy bármelyik levelem nyomtatásba kerüljön, hacsak előbb te nem *szerkeszted* meg, és ezzel nem hozod erre alkalmas formába. Nekem nincs időm arra, hogy tisztességes „tanulmányokat” megírjak, és az írói képességeim sem elég jók ehhez.

Csak azon töprengök, hogy mivel C.C.M. elméje ennyire előítéletekkel terhes az *Isis* írójával és velünk kapcsolatban – akik merészeltünk megpróbálkozni azzal, hogy Eglinton¹ az Angol Teoz. Társ. szent küszöbére vezessük, és még azt is állítottuk, hogy +² a „Testvérek” egyike -, vagyis a mi „európai nézőpont” szerinti bűneink és vétkeink összessége vajon nem bizonyul-e

¹ William Eglinton, korának egy másik híres angol médiuma. Bővebben róla: lásd a 86. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² W. Stainton Moses (alias „Oxon”) „vezetője”, az „Imperator”-ként ismert entitás volt. Írásos anyagokban órá hivatkoztak a „+” jellel. (Mosesről bővebben lásd az 59. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

a kölcsönös bizalom megteremtése akadályának, és nem fog-e véget nem érő gyanúsításokhoz félreértésekhez vezetni? Jelenleg nem állok készen, hogy az angol teozófusoknak a létezésünkre hús-vér bizonyítékkal szolgáljak, vagy hogy nem vagyok H.P.B.-„bűntárs”; mert ehhez a szükséges körülményeknek elő kell állniuk, és ide két dolog vezet el: az idő és a – Karma. De még ha feltételezzük, hogy ez megtörténne, az első könnyen bizonyítható lenne, de a másodikat cáfolni már messze nem lenne ilyen könnyű. Mert hát egy „K.H.”, vagyis egy igencsak átlagos külsejű, elfogadható angol-tudással bíró, a vedanta és a buddhista filozófiát többé-kevésbé ismerő, sőt még némi, szalonokban bemutatható „*varázslatra*” is képes halandó – elég könnyen oda irányítható és bemutatható lenne, még a legkukacoskodóbbak számára is kétséget kizáróan bizonyítva az ő objektív létezését. De hogy lehetne erkölcsi értelemben egyértelműen bizonyítani azt, hogy az így esetleg bemutatott személy nem valami hamisított „K.H.”, vagyis nem csak egy „bűntársa” H.P.B.-nek? Talán St. Germain és Cagliostro – mindketten európaiak, a legmagasabb szinten képzettek és jelentős hírnévnek örvendtek és feltehetően *európaiak* is voltak – nem voltak hozzám hasonlóan „niggerek”, akiket a maguk idejében (sőt, sokan a mai napig is) csalóknak, bűnözőknek, szemfényvesztőknek, meg még ki tudja, minek nem tekintettek? De akkor is erkölcsi kötelességem az ő elméjét – a te kedves közreműködéseddel - megnyugtatni afelől, hogy H.P.B. nem *csapja be* és nem *befolyásolja*. Úgy látszik, hogy azt képzei, *megdönthetetlen* bizonyítékát szerezte annak, hogy így történt. Én azt mondom, *nincs ilyen bizonyítéka*. Amit beszerzett, pusztán egyes emberek, bizonyos volt teozófusok - pl. a korábban Bombayben, de már Manchesterben és másfelé is működő Hurrychund Chintamon¹ - gonoszságát bizonyítja; ő az, aki az Alapítótól és Dayanand-tól 4000 rúpiát ellopott; aki a kezdetektől (egészen a New York-i alapítástól) fogva becsapta és *befolyásolta* őket; aki, miután lebukott és kizárták a Társulatból, Angliába szökött, és azóta is *szakadatlanul* keresi a módját, hogy kielégítse bosszúszomját. És az olyanok, mint Dr. Billing, a férje annak a jólelkű, becsületes asszonynak – M. Hollis-Billingnek – aki az egyetlen *valóban* és fenntartások nélkül megbízható és *becsületes* médium, akit ismerek. Amikor Dr. Billinget H.P.B. és Olcott is komoly szidásban részesítette – ő elhagyta a feleségét, kilépett a Társulatból és keserű gyűlöletet táplálva mindkét asszonnyal szemben azóta is folyton azon ügyködik, hogy a feleségét és H.P.B.-t illetően számukra észrevétlenül mérgezze az angol teozófusok és spiritiszták elméjét. Tegye csak C.C.M. ezeket a tényeket egymás mellé. Fejtse meg a rejtélyt azzal, hogy felderíti a kapcsolatot az ő *informátorai* és a két ártatlan nő előbbi rágalmozói között. Nyomozzon kicsit, alaposan és türelmesen, mielőtt hitelt adna bizonyos híreknek – sőt, akár eléje tárt bizonyítékoknak -, nehogy a Karmáját egy minden eddiginél súlyosabb bűnnel nehezítse. Nincs olyan kő, amit ez a két ember fel ne fordított volna annak érdekében, hogy sikerre vigyék gonosz tervüket. Hurrychund Chintamon az elmúlt három év során egy alkalmat

¹ Hurrychund Chintamon egyik tanítványa volt az Arya Samaj mozgalmat alapító hindu vallási vezetőnek, Dayanand Sarasvati-nak. Az Arya Samaj bombayi szervezetének elnöke is volt. Mivel ez a hindu vallási megújulási mozgalom sok közös vonást mutatott a teozófiával, az Alapítók 1878-ban kapcsolatba, majd a szervezetek szövetségre léptek, és az Alapítók pénzzel is támogatták ezt a bombayi szervezetet. Ám az Alapítók Indiába települését követően kiderült, hogy ezeket a támogatásokat Hurrychund saját céljaira fordította. A leleplezését követően további pénzekkel együtt Angliába szökött. (A ford.)

sem szalasztott el arra, hogy minden útjába kerülő teozófussal összebarátkozzon, és teletömje a fejüket kitalált bombayi fejleményekkel az Alapítók állítólagos alakoskodásairól; emellett B. asszony *megjátszott* jelenségeiről szóló híreket terjeszt a spiritiszták köreiben, úgy állítva be ezeket, mint „idétlen trükköket” - hiszen B. asszonynak nincs érdemi fogalma a Jóga által elérhető erőkről; vagy olyan leveleket mutogat nekik, amiket tőle kapott, mikor Amerikában járt; és ezekben ő állítólag azt javasolja neki, hogy nyugodtan tegyen úgy, mintha ő a „Testvérek” egyike lenne, átejtve mindezzel az angol teozófusokat. És míg H.C. ezekkel, meg még cifrább dolgokkal van elfoglalva, Billing ezalatt „megdolgozza” a londoni misztikusokat. Úgy adja el magát, mint feleségébe vetett, saját eltúlzott bizalmának áldozatát, akiről végül kiderült számára, hogy egy hamis, trükköző médium, aki üzelmeiben H.P.B. és H.S.O. támogatását élvezte. Keserűen panaszkodik nehéz sorsa miatt, és megesküszik a becsületére (!), hogy csak azért hagyta el őt, mert rájött, hogy csaló, és az *becsületessége* nem tűrhette tovább, hogy egy fedél alatt legyen vele. Nos hát, ilyen emberek tekintélye és szavahihetősége támasztja alá a híresztelések hitelességét, és nekik, meg túlzottan is készséges szócsöveiknek köszönhető, hogy C.C.M. fokozatosan eltávolodott tőle, majd meg is tagadta azt a korábban rátelepedett, gusztustalan, eltorzult fattyút, aki H.P.B. alakja mögött megbújik. Hidd el nekem – mindebből semmi sem igaz. Ha azt mondja neked, hogy dokumentált bizonyítékot mutattak neki – mondd el, hogy egy olyan levél, ami a saját kézírásával készült és a saját aláírása felett látható, egy törvényszéki szakértő által 24 órán belül egy zárka padjára juttathatja őt, mert ugyanolyan könnyen hamisítható, mint bármely más dokumentum. Ha valaki képes arra, hogy egy koholt végrendelet alá odahamisítsa az örökhagyó aláírását - majd a már halott ember kezébe tollat téve végig vezetni azt a már rajta levő aláírás fölött csak azért, hogy a tanúinak ne kelljen eskü alatt hazudniuk, amikor azt mondják, hogy látták az örökhagyót aláírni azt – az kész súlyosabb bűnöket is elkövetni, mint egy népszerűtlen külföldi jóhírének bemocskolása.

Amikor H. Ch. a lebukástól megpörkölődve és bosszúért lihegve megérkezett Bombayból, C.C.M. nem volt hajlandó találkozni sem vele, sem meghallgatni a történetét, hiszen Dayanand – akit úgy tartott számon és fogadott el akkoriban, mint spirituális vezetőjét – megírta neki, hogy tartsa távol magát attól a tolvaj, áruló alaktól. Ekkor történt, hogy az utóbbi és C. Carter Black¹, a Társulattól kiebudalt jezsuita – akit azért zártak ki, mert a *Pall Mall Gazette* lapjain együtt gyalázta a Swami-t és Hurrichundot is – szoros barátságot kötöttek. Carter Black két éven át eget földet megmozgatott annak érdekében, hogy vissza kerülhessen a Társulatba, de H.P.B. kínai falként állta útját újrafelvételének. Mindkét *egykori tag* kibékült a másikkal, összedugták a fejüket, és azóta is gyümölcsöző együttműködést folytatnak. És ezzel meg is van a 3. számú titkos ellenség. C.C.M. odaadása H.P.B. iránt akadály volt terveik útjában, így hát nekiláttak lerombolni ennek az odaadásnak a tárgyát az által, hogy megrendítik a belé vetett bizalmat. Billingnek persze semmi esélye nem lett volna erre, hiszen C.C.M. volt peres ügyükben a felesége jogi képviselője, így hát elég jól ismerte már; de azért sikerült neki gyanút ébreszteni benne felesége *médiumi* működése iránt, és így az őt végig támogató és védelmező

¹ Charles Carter Blake antropológus, paleontológus doktor az Angol Teozófiai Társulat tagja volt akkoriban és spiritiszta is. Más tagok iránti gyalázkodása miatt kizárták, de később újra belépett. (A ford.)

barát, H.P.B. iránt is. Így lett előkészítve a talaj arra, hogy bármilyen gazmagot el lehessen szórni rá. És ekkor jött, mintegy villámcsapásként Swami-től az Alapítókat érő váratlan támadás, ami *halálos csapásnak* bizonyult C.C.M. barátságára. Azért, mert korábban H.P.B. Swami-t úgy állította be előttük, mint egy haladott tanítványt és beavatottat, de ezek után C.C.M. azt hitte, hogy *Swami soha nem is volt ilyesmi*, és az ő tévútra jutott, eltúlzott buzgalmában, hogy az Ügyet szolgálja, H.P.B. becsapta mindannyiukat! Azon áprilisi viszálykodás után C.C.M. könnyű prédává vált mindkettőjük ellenségei számára. Lapozd fel a *Light* magazint és vesd össze a dátumait azoknak az óvatos és jól leplezett támadásoknak. Figyeld meg C.C.M. tétovázását, majd azt, ahogy hirtelen ráveti magát H.P.B.-re. Hát nem tudod kivenni, mi bújik meg az írott sorok mögött, barátom?

De hogy áll a dolog S. Moses-el? Ó, hát ő legalább olyan ember, akinek ajkait soha nem hagyná el szándékos hamisság, még kevésbé adna tovább gyalázkodó kijelentéseket. Ő legalább - C.C.M.-mel együtt - tetőtől talpig igazi úr, és még *becsületes* ember is. Na és? Mit kezdhetünk ezzel? Elfelejtet az ő irántunk érzett, mélyről jövő, spiritisza és „Imperator” által kizárólagos csatornának választott médiumságából eredő haragját? C.C.M. nem ismeri a médiumitáshoz kapcsolódó törvényeket és misztériumokat, viszont erős baráti szálak kötik őhozzá. Vedd elő ismét a *Light*-ot, és nézd csak meg, milyen jól látható benne, amint ingerültsége fokozódik és egyre hangosabbá válik, miközben a „*Notes By The Way*” (Erről jut eszembe) című cikket írja. Teljesen félreértelmezi a mondandódat, pontosabban neked küldött levelemből vett (*magyarázatokat nélkülöző*) idézeteket, és amiket te sem értettél meg teljesen soha. Megismétlem, amit ott és akkor mondtam: - hatalmas szakadék választja el a legmagasabb és legalacsonyabb szinten álló Bolygói Szellemeket (ez a te „vajon + egy Bolygói Szellem lenne?” kérdésedre adott válasz része volt); majd következett az állításom, hogy – „+ *tényleg* egyike a Testvéreknek”. De *mi* valójában egy „Testvér” – tudod ezt? Mert bizony én nem tartom magam felelősnek olyasmikért, amiket H.P.B. esetleg csak a saját tudata mélyéről bányászott elő; hiszen ő *semmi teljesen bizonyosat nem tudhat* + -ről, és „álmodójaként” ezekből a maga - gyakran igen eredeti – következtetéseit vonja le. Az *eredmény*: S.M. úgy tekint ránk, mint *hazugokra és csalókra* -, már persze ha nem *kitalációk* vagyunk, mely esetben az elismerés H.P.B.-t illeti.

De nézzük, mik a tények és mit mondanak a vádak, amikkel H.P.B.-t illetik. Számos zavaros, ellene irányuló gondolat van C.C.M. elméjében, és ezek napról napra sötétebbé és fenyegetőbbé válnak. Íme egy példa. 1879. januárban Londonban járt Billingéknél, amikor H.P.B. az asztal alatt materializált és elővett egy teáskancsót¹. Erre C.C.M. azt kérte, hogy csináljon neki is valami hasonló mód készített tárgyat. H.P.B. belement, és materializált neki - most egy kisméretű névkártya tartót az előszobában felakasztott kabátja zsebébe, hasonló azokhoz, amiket Bombayben faragnak ki. Ennek belsejében – akkor vagy később aznap este -, találtak egy papírszeletkét is, rajta Hurrychund C. *teljesen hitelesnek látszó* aláírásával. Azon az estén semmi gyanú nem fészkelte be magát az elméjébe, hiszen nem is volt erre oka. De

¹ Ez a kancsó ma az egyik kiállítási tárgy Adyarban. (A ford.)

hiszed vagy sem, ma már úgy gondolja, hogy ha nem is egészében, de félig-meddig átverés volt a dolog. Miért? Mert akkoriban ő Hurrychund-ot *tanítványnak* gondolta, olyannak, akit már nem sok választ el az adeptusságtól, és hogy ilyen gondolat gyökeret verhetett benne, az H.P.B.-nek volt köszönhető. Most pedig már tudja, hogy H.C. *soha nem is volt tanítvány* – mivel az maga tagadja ezt és állítja, hogy soha nem rendelkezett *okkult erővel*, sőt még azt is, hogy tudomása lenne ilyenekről, vagy hinne a lehetőségükben; továbbá azt is híreszteli mindenfelé, hogy Dayanand soha nem is volt Jógi, hanem valójában csak egy „becsvágyó cselszövő”, mint Mohamet¹. Röviden, egyre csak szaporodtak az Alapítók köré halmozott hazugságok. Ezekhez jöttek H.P.B. *levelei*, valamint a megbízható tanúk a Billing asszonnyal közösen formált bűnös szövetségükről. Amiből következett az is, hogy ő és Eglinton szintén bűntársak. Így hát H.P.B. bizonyítottan megátalkodott cselszövő, csaló, gonosz figura lett; pontosabban: vagy ez, vagy – őrült látnok, megszállás alatt levő médium! Európai, illetve nyugati logika. Levelek? Mi sem könnyebb, mint megváltoztatni a levelekben bizonyos szavakat, ezzel teljesen más jelentést adva egyes mondatoknak. Ez történt azokkal is, amiket a Swami kapott H.P.B.-től, amikből ő szabad fordításban bőségesen idézget a júliusi szám *Kiegészítések* részében. De könyörgöm, olvasd már el még egyszer alaposan a „Védekezés”-t. Vedd észre India „Nagy Reformérének” ordító hazugságait. Idézd fel, mi volt az, amit beismertek, aztán letagadtak előtted. És ha az *én* szavaimnak van bármi hitele előtted, akkor tudd meg, hogy Swami D. *tényleg* egy beavatott Jógi volt, egy nagyon is haladott tanítvány Badrinath²-ből, akinek néhány éve még hatalmas erői és komoly tudása is volt, amiket végül elveszített. Vagyis H.P.B. igazat mondott neked róla, ahogy arról is, hogy H.C. az ő tanítványa volt, de rokonszenvesebbé vált számára a „bal oldali” utat követni. És most nézd meg, mi lett ebből a valóban nagy emberből, akit mindannyian ismertünk és akit illetően olyan fényes reményeink voltak: amivé lett – erkölcsi romhalmaz, akit a saját ambíciói tettek tönkre, és most már csak kapkod a levegőért végső küzdelmében, hogy megőrizze befolyását, amiről már *tudja*, hogy nem engedhetjük számára megtartani. És most, egy ilyen nagy ember – aki intellektus és erkölcsi tartás terén tízszeresen túlszárnyalja Hurrychund-ot – a bosszúszomját kielégítendő képes volt *ennyire* lealacsonyodni és olyan durva tettekre ragadtatni magát, amiknek Hurrychund - egykori tanítványa és barátja – a nyomába sem érhet! Az előbbinek legalább van némi mentsége erre – az a gátlástalan törtetés benne, amit ő hazafiságnak vél; de *alter-ego*-ját csakis az a vágy hajtja, hogy ártsen azoknak, akik leleplezték őt. És e cél érdekében *bármire* kész. Talán felmerül benned a kérdés: *mi* miért nem avatkoztunk közbe? Az Alapítók – ha nem is az egész Társulat - természetes védelmezőiként, *mi* miért nem akadályoztuk meg egy ilyen szégyenletes összeesküvés kiteljesedését? Jogos kérdés; Csak az a baj, kétlem, hogy a válaszom – minden őszintesége mellett is – lehet-e világosan érthető neked. Bár elég jól kiismerted magadat a rendszerünket

¹ A szövegkörnyezetből nem világos, kire utalhatott Hurrychund a *Mohamet* névvel. Biztos, hogy ez név (bár változatos írásmóddal) nem volt ritka akkoriban sem a férfiak között. Így nem valószínű, hogy itt a muszlimok által szentként tisztelt Mohamed *prófétáról* lenne szó. (A ford.)

² Badrinath egy kisebb város Észak-Indiában, a Himalája lábainál. Régi hírét a templomáról kapta, ami egyike India négy legjelentősebb hindu szent zarándokhelyének. Ma már turisták (a rajta átvezető út az egyik a Himalájába igyekvő hegymászók számára) és zarándokok százezrei látogatják meg minden évben, de abban az időben valószínűleg a szent helyen vagy közelében volt egy kolostor és okkult iskola is. (A ford.)

illetően, de ha meg is tudnám értetni veled az okot, tíz az egyhez az esélye, hogy a te „jobb érzéseid” – azaz egy európai ember érzései – felborzolódna, vagy még rosszabb történe, egy ilyen sokkoló szabállyal szembesülve. Mert az igazság az, hogy az utolsó, legmagasabb szintű beavatás felé haladva minden tanítvány – (és még némely adeptus is) – a saját bölcsességére és adottságaira kénytelen hagyatkozni. A saját csatáinkat magunknak kell megívunk, és a már ismerős mondás – „az adeptus azzá válik, nem azzá tesz” – az utolsó betűjéig igaz. Mivel mi mindannyian *létrehozói* és formálói vagyunk azoknak az *okoknak*, amik ilyen vagy olyan *következményekhez* vezetnek, nem kerülhetjük el, hogy learassuk azt, amit az általunk elvetett magok termettek. *Tanítványaink csak akkor számíthatnak segítségre, ha ártatlanok azokban az okokban*, amikből bajaik származnak; vagyis, ha ezeket az okokat más, tőlük független befolyások hozták létre. Az élet és az adeptussá válás túl könnyű dolog lenne, ha mindannyiunk mögött sepregetők és szemétszedők járnának, akik eltakarítják meggondolatlanságunk és önteltségünk *következményeit*. Még mielőtt kiengednénk őket a világba, a tanítványok mindegyike rendelkezik többé kevésbé fejlett tisztánlátói képességekkel. És eltekintve attól a képességtől, ami – lebénítása vagy megfigyelése esetétől eltekintve – arra vezethetné őket, hogy bizonyos mindenképpen titokban tartandó tudást felfedjenek, jogukban áll felhasználni képességeik teljes tárházát, bármit tartalmazzon is az; akkor hát miért nem élnek ezekkel? Így jut el a tanítvány, lépcsőről lépésre, egy sor büntetés okozta keserű tapasztalás után annak megtanulásához, hogyan vezesse vagy nyomja el saját készítéseit; lekopik róla a meggondolatlanság, az önelégültség, és már soha nem követi el kétszer ugyanazt a hibát. Mindazt, ami most történik, H.P.B. saját maga hozta a fejére; és neked, barátom és testvérem, most felfedem az ő hiányosságait, mert téged már próbának vettek alá és mindeddig nem okoztál csalódást – legalább is egy adott irányban – a diszkréciót és hallgatás képességét illetően. De mielőtt felfedném az ő óriási hibáját előttem (ami a hatásait tekintve tényleg az, de vannak jó oldalai is), emlékeztetnem kell téged arra, amit szívedből gyűlölsz: mindazok, akik vágynak rá, hogy kapcsolatba léphessenek velünk és többet tudhassanak meg rólunk, ehhez és ennek érdekében előbb alá kell vessék magukat teszteknek és le kell tölteniük egy próbaidőt. Ebből eredően C.C.M. sem kerülhette el ezt a sorsot. Ki lett téve hamis látszatoknak és hagytuk, hogy ezek félrevezessék őt, és így könnyű prédájává váljon a saját legfőbb gyengeségének – a másokba és önmagába vetett bizalom iránti képesség hiányának. Röviden szólva, hiányzik belőle a sikerhez elengedhetetlen, elsődleges fontosságú jellemző: a nem pusztán vakhitből, de tények ismeretéből következő, ezekben gyökerező és így meggyőződésen alapuló - *rendíthetetlen hit*. Mármost C.C.M. *tudja*, hogy némely H.P.B. által bemutatott jelenség kétséget kizáróan valódi. Az ő helyzete ezzel kapcsolatban pontosan megegyezik a tiédde és asszonyodéval, ha a sárga gyűrű-kő esetét vesszük elő. Miközben azt gondoltad, okkal feltételezed, hogy a követ H.P.B. egyszerűen *odatette* (ahogy a babát), és nem *megkettőzte* (ahogy ő állította), és a szíved mélyén idegesítőnek tartottál tőle egy ilyesféle haszontalan *átverést* (ahogy mindig is gondoltál erre), ám te mégsem utasítottad el őt ezért, és nem teregetted ki mindezt, pellengérre állítva őt a nyilvánosság előtt. Összefoglalva: még ha a szíved mélyén meg is tagadtad tőle az ártatlanság vélelmét, magát a jelenséget nem vontad kétségbe, csak azoknak a körülményeknek igaz

voltát, amikkel ő magyarázta ezt; és bár *teljes mértékben és alapvetően tévedtél*, kétségtelenül minden alapod megvolt rá, hogy úgy érezz és jársz el, ahogy tetted. C.C.M. esetében nem beszélhetünk erről. Miután három éven át olyan *vak hittel* bízott H.P.B.-ben, hogy az már imádatnak mondható, a legkisebb, rá sikeresen árnyékot vető ármánykodás hatására ő, az addigi rendíthetetlen barát és kiváló *ügyvéd* bedől egy ilyen gonosz cselszövésnek, és addigi érzései mélységes megvetésre váltanak, mert immár *meg van győződve* arról, hogy H.P.B. bűnös! A helyett, hogy úgy járt volna el, ahogy egy ilyen helyzetben te tettél volna, azaz szóba se hozta volna a dolgot neki, vagy pedig magyarázatot kért volna tőle, amivel lehetőséget adott volna neki, hogy megvédje magát és egyben hű lett volna a saját becsületes alaptermészetéhez; ő e helyett nyomtatásban a nyilvánosság elé tárta érzéseit, és hogy utat engedjen a H.P.B. és *irántunk* érzett haragjának, közvetett módon még az *Isis*-ben közölt tanításokat is megkérdőjelezte bennük. Erről jut eszembe, és elnézést kérek a hosszas kitérőért, úgy fest, hogy ő H.P.B.-nek a *The Theosophist*-ban közölt válaszát sem tartja – „őszintének”? Furcsa következetlenség egy ilyen kiváló logikával bíró embertől. Ha torkaszakadtából hirdette volna az összes lapban, hogy az *Isis* írója vagy írói nem voltak őszinték, amikor a könyvet írták; hogy gyakran és szántszándékkal félrevezették olvasóikat azzal, hogy visszatartottak szükséges magyarázatokat, illetve csak egy részét fedték fel az igazságnak; ha akár még azt is állította volna – ahogy Hume úr teszi –, hogy az egész munka hemzseg a „gyakorlati jellegű hibáktól” és szándékoltan hibás állításoktól, készséggel igazat adtunk volna neki, hiszen – „európai szemszögből nézve” – igaza lett volna; és *mi* nyugodt szívvel elnéztük volna mindezt – az ismét csak európai módon való megközelítést – neki, mint olyat, ami neveltetéséből következik és amiért *nem felelős*. De egy helytálló és igaz magyarázatot „nem őszintének” nevezni - ez valami olyan dolog, amit nem tudok megemésztetni, habár teljesen tudatában vagyok, hogy ezt a nézetét te is osztod. Bizony, bizony barátom, komolyan tartok attól, hogy a mi felfogásunk ugyanazon ügyek esetében arról, hogy mi helyes és mi nem az, soha nem fog egybevágni. A mi számunkra az indíték mindennél jobban számít, miközben ti soha nem léptek túl a felszíni jelenségeken. De ideje visszatérnünk a fő kérdéskörünkhöz.

Egyszóval C.C.M. *tudja*; túlságosan okos, túl jó megfigyelője és ismerője az emberi természetnek ahhoz, hogy ne legyen tudatában annak a mindennek felett álló tényezőnek hogy: H.P.B.-nek nincs semmilyen *elképzелhető indítéka* rá, hogy *csaljon*. Van egy mondat a levelében, amit ha csak egy kicsit is barátságosabb szellemben fogalmazott volna, kiválóan szemléltetné, mennyire képes is ő arra, hogy felismerje és értékelje a valódi szándékot – ha elméje nem lett volna már az előítéletesség mérgével átitatva. Amit talán leginkább S. Moses haragja oltott belé, és csak kisebb részben a fentebb leírt három ellenségének ármánykodása. Az ő *en passant*¹ megjegyzése, miszerint a megtévesztés egész rendszerét H.P.B. az ő *buzgalmának* szolgálatában állította össze, de e buzgalma célját *becstelennek* tartja. És mindezek után kíváncsi vagy, milyen mértékben bűnös ezekben a vádokban? Hát

¹ Az *en passant* francia kifejezés, jelentése itt kb.: „mellékesen”, „futólagosan említett”. (A ford.)

tudd meg akkor, hogy ha valaha is *szándékosan* a megtévesztés bűnébe esett a „buzgalma” közben, ez akkor történt, amikor jelenségek bemutatása idején – az olyan jelentéktelen apróságoktól eltekintve, mint csengettyűszó meg kopogás - folyamatosan tagadta, hogy neki *személyesen* bármi köze is lenne a jelenségek létrehozásához. A ti „európai nézőpontotokból” szemlélve ez egyértelmű félrevezetés, ordító hazugság; a mi ázsiai megítélésünk szerint ez ugyan oktalan és elítélendő túlbuzgóság, durva eltúlzása a dolgoknak a „Testvérek” ügyének támogatása érdekében; de mégis, ha az indítékot nézzük, azt látjuk hogy mögötte egy emelkedett, önmagát háttérbe szorító, nemes és érdemes – vagyis távolról sem *becstelen* – cél sejlik fel. Igen. Ebben, és csakis ebben folyamatosan bűnös volt, amikor *megtévesztette* a barátait. Soha nem lehetett megértetni vele a teljes haszontalanságát és veszélyeit ennek a túlbuzgóságnak. És mennyire téves volt az az elképzelése, hogy ezzel a mi megbecsülésünket növeli, miközben azzal, hogy gyakran annyira gyerekes jelenségeket mutatott be, éppen hogy a mi hitelünket rombolta a közvélemény előtt, és táplálta ellenségei vádaskodását, akik azt állították, hogy ő „csak egy médium”! De minden hiába volt. Szabályaink szerint M.-nek nem állt jogában megtiltani számára az ilyen cselekedeteket, pedig hányszor beszélt a fejével. Teljes és korlátlan szabadságot kellett élveznie cselekedeteiben, így abban is, hogy olyan okokat teremtsen, amik kellő időben és körülmények között az ő szégyenfájává és korbácsává alakultak át. A legtöbb, amit M. tehetett az volt, hogy megtiltotta neki jelenségek bemutatását, és ehhez a végső megoldáshoz olyan gyakran folyamodott is, amilyen gyakran csak lehetett – H.P.B. barátainak és a teozófusoknak nagy bánatára. Ez vajon a szükséges intellektuális felfogókészség hiányából következett (sőt következik) nála? Nyilván nem. Ez inkább egy pszichológiai hiányossága, amire kevés befolyása van – ha egyáltalán lehet. Az ő impulzív természete – amint ezt helyesen ki is fejtéd választleveledben – mindig készen áll rá, hogy az igazság határán túlra, a túlzások mezejére ragadja el őt, miközben még csak nem is gyanítja, hogy ezzel félrevezeti barátait, vagy visszaél azok iránta érzett határtalan bizalmával. A sztereotípiává vált mondása: - „Nem én teszem. Én magam semmire nem vagyok képes . . . minden tőlük – a Testvérektől ered . . . Én csak az ő alázatos és odaadó szolgálójuk és eszközük vagyok” – igazából egy jókora füllentés. Igenis képes rá és létre is hozott jelenségeket saját maga is, sőt ezek az ő természetes adottságainak és hosszú évek ilyen irányú képzésének együttes eredményeként jobbak, nagyobb szabásúak és sokkal kifinomultabbak is, mint sok más, nála haladottabb beavatott tanítványé, akiket művészi adottságai és tisztán nyugati eredetű művészi ízlése okán könnyedén túl is szárnyal – például képek létrehozásakor. Csak nézd meg az ő, *Hints*-ben említett képét a „fakír” Tivalla-ról, és hasonlítsd össze a Djual Khool által rólam készített portréval, tudva azt, hogy az utóbbi mennyivel előrébb jár H.P.B.-nél az erők kezelésének képessége tekintetében; vagy az utóbbi fiatal éveit H.P.B. előrehaladott korával szemben; nem beszélve arról a tagadhatatlan és fontos előnyről, amit D.K. élvez vele szemben, amennyiben az ő tiszta és romlatlan magnetizmusa soha nem került közvetlen kapcsolatba a te világgal és társadalmával – és mégis, tehet amit csak akar, D.K. soha nem lesz képes egy *olyan* portrét elkészíteni, egyszerűen azért, mert képtelen ilyet az ő tibeti gondolatokkal táplált elméjében

megformálni. Így lehetséges az, hogy miközben nekünk tulajdonított mindenféle bugyuta, gyakran esetlen sőt *gyanús* jelenséget, mindeközben lehetetlen tagadni azt, hogy számos alkalommal *minket* segített; a felhasznált okkult erőnek közel a kétharmadát megspórolta nekünk; és amikor tiltakoztunk ez ellen – mert gyakran nem vagyunk képesek megakadályozni, hogy maga tegyen meg dolgokat helyettünk – azt válaszolta, hogy neki ebből semmi előnye nem származott, csak abban találta örömét, hogy valami hasznosat tehetett valamelyikünk érdekében. És így öli meg saját magát, folyamatosan, lépésről lépésre, készen arra, hogy cseppenként a szíve vérének adja – ahogy ő gondolja: a mi érdekünkben és dicsőségünkben – miközben minden tanú előtt rendületlenül tagadja, hogy bármi köze lenne a történetekhez. Vajon egy ilyen emelkedett, mégis esztelen önmegtagadást te „becstelennek” neveznél? Mert mi nem; és soha nem is fogjuk ennek fényében szemlélni. De hogy a lényegre térjek: H.P.B. a Hurrychund iránti megérzés által vezetetten, és abban a szilárd (mert megengedett) meggyőződésben, hogy Hurrychund Dayanand jogi megbecsült tanítványa(*), engedte, hogy C.C.M. az összes jelenlevővel együtt abba a hitbe ringassa magát, hogy a bemutatott jelenség Hurrychund műve volt. Majd a rá következő két kéten át folyamatosan kelepelt a Swami hatalmas erőiről meg az ő prófétája, Hurrychund erényeiről. Hogy milyen szörnyű büntetést vont magára ezzel, azt egész Bombay – veled együtt – nagyon jól tudja.

(*) mert ő ugyan tanítvány volt, ám sosem valami „megbecsült”, hiszen mindig is egy önző, bajkeverő alak volt, aki valójában a néhai Gyeckwar zsoldjában állt.

Előbb a „*tanítvánnyal*” kiderült, hogy Mesterének és az ő szövetségeseinek árulója, és közönséges tolvaj; majd a „Nagy Jógiról”, „az indiai Lutherről” az, hogy feláldozza őt és H.S.O.-t is a saját kielégíthetetlen becsvágya oltárán. Magától értetődik, hogy míg Hurrychund árulása – bármennyire is megrázónak bizonyult is akkoriban C.C.M. és más teozófusok számára – nem volt közvetlen hatással őrá, hiszen a Swami, akit szintén meglopott, saját kezébe vette az „Alapítók” megvédését – így az „Arya Samaj Teozófusainak Legfőbb Vezetője” által elkövetett árulás közben háttérben maradt; így alakult ki az a kép, hogy *nem a Swami* volt az, aki cinkelt lapokkal játszott, hanem az összes vád annak a szerencsétlen és túlzottan is odaadó asszonynak a nyakába szakadt, aki miután az egekig magasztalta Dayanand-ot, önvédelme érdekében kénytelen volt a maga *mala fides*¹-ét, *valamint* a mögöttük megbúvó valódi szándékait felfedni a *The Theosophist* hasábjain.

Ennyi a valós története, és ezek a *tényei* az ő „átveréseinek”, vagy legjobb esetben „elítélendő túlbuzgóságainak”. Semmi kétség, rászolgált a vádak egy részére; tagadhatatlanul és általában is hajlamos a túlzásokra, ha arról van szó, hogy ezzel „felmagasztalhatja” azokat, akikért rajong, és e téren a lelkesedése nem ismer határokat. Így csinált M.-ből egy Belvedere-beli Apollót, akinek fizikai szépségét olyan ragyogó leírásokkal érzékeltette, hogy M. néhány

¹ A *mala fides* latin kifejezés, jelentése itt kb.: „hátsó gondolat”. (A ford.)

alkalommal dühében még a pipáját¹ is szétroppantotta, és úgy káromkodott, mint egy vérbeli - keresztény. És az ő ékesszólásának köszönhetően így szembesültem én saját magammal, amint átalakulok „a tisztaság és fény angyalává” – már ha eltekintünk attól, hogy nekem nincsenek szárnyaim. Lehetetlen dolog vele kapcsolatban elkerülni, hogy ne guruljon dühbe az ember néha, vagy – ami azért gyakoribb, ne törjön ki nevetésben. De mégis, azok az érzések, amik ilyen nevetséges ömlengésekre ragadtatják őt, túlságosan mélyen gyökereznek, túl őszinték és igazak ahhoz, hogy ne érdemljenek tiszteletet, vagy ha azt nem is, de legalább elfogadást. Nem hiszem, hogy valaha is találkoztam az életben bármivel, ami annyira megható lett volna, mint e szegény öregasszony extatikus örömmámorának látványa, amikor hosszú – egyikünket két éve, a másikat három éve nem látta szemből szemben - távollét után újra testi valónkban találkozhatott velünk. Még a mindig flegmatikus M.-et is megrendítette egy ilyen megnyilvánulás, aminek ráadásul ő volt a főhőse. Kénytelen volt *hatalmát* bevetni és mély álomba vinni őt, máskülönben még elpattant volna egy ér a veséjében, májában, vagy más „belső szervében” – hogy Oxley barátunk kedvenc kifejezésével éljek – az ő eszelősen örömittas igyekezetében, hogy orrát szétlapíthassa M. Sikkim-beli országút sarától foltos lovaglóköpenyén. Mindketten dőltünk a kacagástól. De közben nem lehetett tagadni – megindított minket a dolog. Nyilvánvaló, hogy teljesen alkalmatlan arra, hogy adeptussá váljon. Természete túlzottan is szenvedélyes és ragaszkodó, márpedig nekünk nincs jogunk arra, hogy teret engedjünk *személyes* jellegű kötődéseknek vagy érzéseknek. Ti soha nem ismerhetitek ki őt úgy, ahogy mi, és ebből eredően – egyikőtök sem lehet alkalmas arra, hogy helyesen, részrehajlástól mentesen ítélkezzen felette. Ti a dolgok felszínét látjátok; és amit ti – pusztán látszatok alapján - gyakran „erénynek” mondanátok, azt mi emberünk legmélyebben megbúvó céljait megvizsgálva minősítjük, miközben a felszínes jelenségeket hagyjuk a maguk útján kiteljesedni. A ti szemetekben H.P.B. legjobb esetben is – azok számára, akik sajátosságai ellenére is kedvelik őt – csak egy fura, különleges adottságokkal bíró nő, egy pszichológia rejtély; impulzív, melegszívű, de közben nem mentes teljesen a hamisság hibájától. De mi mindeközben, és a különbség meg bolondosság fátyla mögött, az ő *belső* Énjében sokkal mélyebb bölcsességet látunk, mint amit a legtöbben közületek valaha is képesek lesznek elsajátítani. Az ő hétköznapi, mindennapos teendőinek és ügyeinek kemény munkával eleget tevő lénye, tetteinek felszínes részletei nektek ésszerűtlen, asszonyi szeszélyeknek, gyakran abszurd vagy bolondos cselekedeteknek tűnnek; nekünk épp ellenkezőleg, ezek naponta rávilágítanak az ő rendkívül kifinomult és érzékeny belső természetére; feltérképezésük egy beavatatlan pszichológustól évekig tartó alapos megfigyelést, számtalan órnyi aprólékos elemzéssel járó erőfeszítést követelne meg, miközben alámerülne a misztériumok legrejtélyesebbjének, a Természet legösszetettebb gépezetének számító emberi elmének mélységeibe – és ezek között H.P.B elméje ráadásul a legbonyolultabbak közé tartozik. Ám mi ezen keresztül szemléljük az ő igazi, *belső* Énjét.

¹ Nehéz elképzelni, hogy az a „pipa” dohányzásra szolgált. Másról lehet szó. Bővebb magyarázattal a LXXI. Levél és a hozzá fűzött lábjegyzet szolgálhat. (A ford.)

Ezt mind szabadon elmondhatod C.C.M.-nek. Alaposan megfigyeltem őt, és szinte biztos vagyok abban, hogy amit te mondasz majd neki, az sokkal nagyobb hatást gyakorolhat rá, mint amit egy tucatszerű „K.H.” - személyesen elmondva ugyanezt – elérhetne nála. „Imperator” ügye beékelődik kettőnk közé, és attól tartok, ez már így is marad örökké. Az ő lojalitását egy európai, *élő* barát iránt, valamint egy ilyen barát szavainak hitelét soha nem rendítheti meg holmi ázsiaiak ezzel ellenkező bizonykodása, akik az ő szemében csak erkölcstelen „bűntársak” – már ha nem puszta kitalációk. De én – ha lehetséges – rámutatnék a *te számodra*, mekkora igazságtalanságot követett el, és milyen kárt okozott egy ártatlan asszonynak – vagy legalább is viszonylag ártatlannak. Legyen akármennyire is szédült és túlzó rajongó, a becsületszavamat adom neked, hogy H.P.B. soha nem volt *csaló*. Ahogy soha nem hagyta el *szándékoltan* hamis állítás sem az ajkait, habár ezek gyakran fenntarthatatlanná válnak azért, mert számos dolgot nem mondhat el, hiszen ünnepélyes esküje kötelezi erre. És ezzel be is fejeztem a kérdések ügyét.

Most pedig, drága barátom egy olyan témát fogok elővenni, amiről tudom, hogy nagyon ellenszenves a számodra, hiszen többször is jelezted már ezt. De mégis, ha bizonyos dolgokat tisztázni akarok előtted, kénytelen vagyok szót ejteni róluk. Többször is megkérdezted már, hogy: „miért kellene a Testvéreknek megtagadni figyelmüket az olyan érdemdús és őszinte teozófusoktól, mint C.C.M. és Hood, vagy olyan értékes *alanyoktól*, mint S. Moses?” Hát, én most nagyon világosan azt válaszolom neked erre, hogy – figyeltünk rájuk. A kezdetektől fogva, mióta az említett úr kapcsolatba lépett és levelezni kezdett H.P.B.-vel. Mindannyiukat különféle módon próbáknak vetettük alá, és többen is voltak, akik teljesítették a minimumot. M. különös figyelmet fordított C.C.M.-re, olyan okoknál fogva, amiket mindjárt megismersz, és ezeknek az eredménye mostanra – már tudott számodra. Mondhatod azt, hogy emberek ilyen rejtett módon végzett tesztelése *nem becsületes* dolog; hogy figyelmeztetnünk kellett volna őket, stb. Csak annyit mondhatok, hogy a ti európai szempontjaitok szerint talán így van, ám mivel mi ázsiaiak vagyunk, nem térhetünk el a magunk szabályaitól. Egy ember jellemét, igazi belső természetét soha nem lehet felszínre hozni úgy, hogy közben azt hiszi, megfigyeli őt, vagy valamilyen cél motiválja közben. Emellett O. ezredes soha nem rejtette véka alá a mi módszereinket, és valamennyi angol teozófusnak illene tisztában lenni vele – ha még nem lennének -, hogy a szerveződésük annak indulása óta a szabályoknak megfelelően próbaidejét tölti. Ami pedig C.C.M.-et illeti, az összes teozófus közül ő volt az, akit M. kiválasztott, mégpedig H.P.B. sürgetésére és kéréseire, és annak ellenére, hogy többször is figyelmeztette őt hogy „meglásd, egyszer még ellened fordul, *pumo*¹!”. De ő szenvedélyesen azt válaszolta, hogy „soha nem fog!”, majd tovább esdekelt M.-nek, hogy Olcottal együtt fogadja el őt tanítványnak. „C.C.M. a lehető legjobb, legnemesebb, stb. stb.” – sorjáztak belőle a magasztaló jelzők. Két évvel később ugyanezeket adta elő Ross Scottal² kapcsolatban. „Két ilyen rendíthetetlen barátom még sosem volt!” bizonygatta „Főnökének”, aki csak somolygott a szakálla mögött, és megkért, hogy tegyem sínre ezt a „teozófiai házasságot”. Hát, az előbbi

¹ A *pumo* tibeti szó, jelentése itt kb.: „lányom”. (A ford.)

² Ross Scottról a szükséges ismeretekért lásd a 325. o. lábjegyzetét. (A ford.)

három évnyi tesztelést és próbaidőt bírt ki, az utóbbi meg három hónapnyit; hogy mi lett ezeknek az eredménye, azt aligha kell felidézniem neked. Pedig nemhogy kísértések nem kerültek az útjukba, de a másodiknak még egy feleség is megadatott, ami elég kellett volna, hogy legyen a boldoggá tételéhez, és olyan kapcsolatokhoz juttatta, amik egy napon sokat segítettek volna neki. C.C.M.-nek csak objektív jelenségek szolgáltatnak bizonyosságot; R. Scott ezeken túl még egy asztrális formában tett látogatásban is részesült M.-től. Az előbbi esetében – három gátlástalan ember bosszúja; az utóbbiában – egy kicsinyes, ostoba asszony féltékenysége vetett gyorsan véget a nagy barátságnak, és szembesítette az „Ö.H.”-et azzal, mennyit is ért az valójában. Ó, az ő szegény, bizalommal teli, hiszékeny természete! Tekintsünk el a tisztánlátói képességeitől, tompítsuk el bizonyos irányban – ahogy M. tette vele a kötelességtudat tekintetében – az intuícióját, és – mi marad? Egy tehetetlen, összetört szívű *asszony*!

Vegyünk egy másik esetet, pl. Fernét¹. A benne – a te szemed láttára – végbemenő változások hasznos tanulságként és még figyelmeztetésként is szolgálhatnak, hogy egyes egyedi esetekben még sokkal keményebb módszerek bevetésére is sor kerülhet annak érdekében, hogy alaposan teszteljük egy ember mélyen megbúvó erkölcsi tulajdonságait. Minden emberi lény határtalan lehetőségeket hordoz magában, és az adeptusok kötelessége, hogy olyan körülmények közé helyezzék a reménybeli tanítványokat, amiknek hatására megtanulják, hogy a „jobb kéz felőli” utat kövessék – ha megvan bennük a képesség erre. Semmivel sincs több jogunk megtagadni a lehetőséget egy jelentkezőtől, mint amennyi arra van, hogy a helyes irányba tereljük és elvezessük a célhoz. A legtöbb, amit tehetünk, hogy – miután sikeresen kitöltötte próba idejét – megmutatjuk neki, hogy ha ekkor és ekkor így tesz, a helyes irányt választja; ha a másik lehetőséget választja, azzal a bal oldali útra téved. De amíg túl nem jut a próba időszakon, a maga erejéből kell megvívnia csatáit úgy, ahogy képes erre; és ugyanez a helyzet még a haladottabb, *beavatott* tanítványokkal is, mint amilyen H.P.B., amikor már önállóan működnek abban a világban, amit mi mindannyian többé-kevésbé igyekszünk elkerülni. De nem csak erről van szó – és jó lesz, ha gyorsan megtanulod, ha a Fernről szóló történeteim alapján eddig még nem nyílt volna fel a szemed; engedélyt adunk arra is, hogy a jelölteket ezer és egyféle módon *megkísértsek* annak érdekében, hogy belső természetük legmélyebbre temetett vonásait is felszínre hozzák, és ezzel lehetőségük legyen győzelmet aratni – akár az egyik, akár a másik irányból nézzük az eredményt. Ami Fernnel történt, semmiben sem különbözik az előtte próbálkozók esetétől, és az utána jövők is ugyanarra számíthatnak, mint ami vele történt. Mindannyiunkat alávetettek ilyen teszteknek. És miközben Murad Ali² elbukott, én – sikerrel jártam. A győztesnek járó koronát csak az jogosult viselni, aki méltónak bizonyult rá; aki pusztá kézzel szembeszállt *Mara*³ támadásaival,

¹ Edmond W. Fern, Hume úr titkára. Vélhetően ott is lakott a házában, és jelentős pszichikus adottságokkal bírt. Bővebben róla lásd a 257. o. lábjegyzetét. (*A ford.*)

² Moorad Ali Beg (avagy Godolphin Mitford) egy próbatanítvány volt, tanulságos történettel. Bővebben róla lásd a 264. oldal lábjegyzetét. (*A ford.*)

³ A buddhizmusban *Mara* annak a démonnak a neve, aki megkísértette Buddha urunkat. Káprázatként gyönyörű nőket küldött hozzá azzal a céllal, hogy elcsábítsák őt. (*A ford.*)

és legyőzte a földi vágyak és kéjek démonát. Még a koronát sem mi tesszük fel, hanem ő illeszti a maga fejére. Nem valami üres szólam volt a *Tathagata*¹ szájából, hogy „aki legyőzi *Önmagát*, nagyobb az, mint aki ezer csatában győzedelmeskedik”; mert nincs még egy ilyen nehéz küzdelem. Ha nem így lenne, az adeptusság nem is lenne kimagasló eredmény. Így hát jó testvérem, ne lepődj meg és ne is vádoldj minket olyan könnyedén, ahogy eddig tetted, amikor a hozzánk – korábban, most, vagy a jövőben - igyekvőkkel kapcsolatos politikánkról van szó. Azok, akik helyzetükből eredően képesek a messi jövőbe tekintve a következményeket látni – csakis ők vannak abban a helyzetben, hogy ítéletet mondjanak a mi tetteinkről, vagy azokról, amiket másoknak tenni engedtünk. Ami ma rosszhiszemű cselekedetnek látszik, arról idővel kiderülhet, hogy a legnagyobb jóindulattal párosuló lojalitás példája volt. Majd az idő megmutatja, kinek volt igaza, és ki cselekedett rosszhiszeműen. Az, akit ma igaz emberként elfogadunk, arról holnap eltérő körülmények közepette kiderülhet, hogy áruló, hálátlan, gyáva és ostoba alak. Ha egy nádszálát a hajlékonyságát túllépve hajlítunk meg, kettétörik. Ez felróható vajon neki? Dehogy; de mivel szánhatjuk, sőt *szánjuk* is, nem válogathatjuk be azon nádszálak közé, amiket kipróbáltunk és elég erősnek találtunk, így alkalmasnak arra is, hogy annak az elpusztíthatatlan templomnak az anyagaként használjuk fel őket, amit mi oly nagy gondossággal építünk.

És most térjünk át más témákra.

Bizonyos reformokról gondolkodunk, tőled várnék ebben segítséget. H. úr idegesítő és tolakodó beavatkozásai az anya Társulat ügyeibe, és szenvedélyes igyekezete, hogy mindent és mindenkit az irányítása alá vonjon, elvezetett minket oda, hogy érdemesnek lássuk megpróbálkozni a következővel. A *The Theosophist*-en keresztül tudatni kell mindenkivel „akit érinthet”, továbbá a Társulat valamennyi helyi szervezetének kiküldött körlevelek által is, hogy az elmúlt időszakban túl gyakran és szükségtelenül fordultak az anya Társulathoz iránymutatásért és követendő példáért. Ez a gyakorlat fenntarthatatlan. Azon a tényen túl, hogy így az Alapítóknak *mindenkinek* és mindennek meg kéne felelniük – hiszen a figyelembe veendő hitvallásoknak és véleményeknek igen széles skálája van jelen a Társulatban -, bármennyire is szeretnének, lehetetlenség lenne egyszerre és egyidőben minden elvárásnak megfelelniük. Igyekeznek pártatlanok maradni, és soha nem visszautasítani valami olyat, amit egyszer egy másik szereplőtől már elfogadtak. Ennek megfelelően sorozatosan leköszöltek kritikus írásokat a vedantizmusról, buddhizmusról és hinduizmusról, valamint Swami Dayanand *Veda Bushya*-járól is – akit pedig akkoriban még a legeltökéltebb és legnagyobbra értékelt szövetségesüknek tekintettek. De mivel minden ilyen kritika *nem*-keresztény hitvallásokat érintett, senki nem nem méltatta ezeket a legcsekélyebb figyelemre sem. Immár több mint egy éve a folyóirat egy, a *Veda Bushya*-t elítélő kiemelt hirdetéssel jelenik meg, hogy ezzel a Benares-beli vedantinok kedvében járjon. Erre most Hume úr az ő cikkében szigorúan bírálja az Alapítókat, és követeli, hogy tiltsuk meg keresztény-ellenes írások ajánlását vagy méltatását. Azt akarom, hogy mindezeket szem előtt tartva irányítsd rá Chesney ezredes

¹ A *Tathagata* Buddha urunk másik, Indiában elterjedten használt neve. (A ford.)

figyelmét a tényekre, mert ő a jelek szerint azt képzei, hogy a teozófiának ez az *ellenségessége* csakis a kereszténységgel szemben mutatkozik meg; pedig az valójában pártatlan, és bármilyenek is a személyes nézetei a két Alapítónak, a Társulat folyóiratának ezekhez semmi köze, és ezután is le fog közölni kritikus írásokat - akár lámaizmussal, akár kereszténységgel kapcsolatosak. Meg kell említeni, hogy bár H.P.B. – velem együtt – mindig hálával fogadja a te tanácsaidat ilyen ügyekben, ez alkalommal *én* voltam, aki azt javasoltam neki, határozottan utasítsa vissza H. próbálkozásait, amikkel korlátozni akarja a folyóirat szerkesztésének irányvonalát; egyben felhatalmazlak arra, hogy ezt a tényt vele is tudasd.

Na most, ami a változtatásokat illeti – mi a véleményed a előbbi ötletéről, ami a helyi szervezetekkel való viszonyt teljesen átrendezné? Még a kereszténységben is - ami ugye látszólagosan *isten*i parancsolaton alapuló Egyetemes Testvériséget hirdet – ezernyi irányzatot találunk; ezek ugyan névlegesen egyetlen jelkép, a Kereszt alatt egyesülnek, mégis közben és valójában ádáz ellenfelei egymásnak; a pápa fennhatóságát nem ismerik el a protestánsok, cserébe a római katolikusok kinevetik a protestáns zsinat határozatait. Természetesen a legrosszabb álmaimban sem szeretnék ilyen viszonyt látni teozófusok szervezetei között. Egyszerűen csak egy olyan elemzést szeretnék, ami megvizsgálja a területi szervezetek jelenlegi jogköreinek és működésének átalakítását, illetve ennek ésszerűségét. Legyen a jövőben ezek működése az anya Társulat oklevelével szentesítve, és ettől kezdve csak névlegesen függjenek tőle. Ugyanakkor, az oklevél kiadása előtt válasszanak ki minden szervezetnél egy olyan Célt, amiért dolgozni fognak, ami természetes módon egybeesik az anya Társulat általános irányelveivel – de mégis, egy jól körvonalazott, saját cél legyen az, akár vallási, akár oktatási, vagy filozófiai jellegű. Ilyen módon a Társulat működése szélesebb keretek közé kerülhetne; több valódi, hasznos munkát végeznének el; és mivel minden szerveződés mondhatni független lenne a *modus operandus*-t illetően, kevesebb tere lenne a panaszoknak és - *par consequence* – a beavatkozásoknak. Legalább is bízom benne, hogy a fenti elnagyolt vázlat magja szép termést hoz majd a te gyakorlatias elméd talaján. És ha eközben még egy cikket is meg tudnál írni, amiben a fenti magyarázatokra építve, az összes itt említett mögöttes okkal együtt felvázolnád a *The Theosophis* valós álláspontját, ami - ha a novemberiben nem is, de - a decemberi számban már meg is jelenne, azzal igazán leköteleznéd M.-et és engem is. Tekintettel arra, hogy milyen tapintatosan kell eljárni, és milyen veszélyes lehet ez az ügy, ha rosszul kezelik, lehetetlenség ezzel bármelyik szerkesztőt megbízni. H.P.B. kapva kapna a jó alkalmon, hogy pépesre verje a *padri*¹-k fejét; H.S.O. meg útnak indítana néhány szellemes dicsőítést az Alapítók címére; ez pedig értelmetlen dolog lenne, hiszen nekem az a célom, hogy megmutassam, az Alapítók és a szerkesztők egyértelműen két különböző entitásnak tekintendőek, még akkor is, ha egyazon személyben testesülnek meg. Mivel nem vagyok a gyakorlati életben járatos ember, így én képtelen vagyok egy ilyen feladatot elvégezni. Segítenél nekem, barátom? Persze jobb lenne, ha ez a „szondázó” cikk már a novemberi számban kimenne, mintegy válaszként Hume úr felettébb

¹ A *padri* Indiában használatos kifejezés a keresztény papokra, különösen a hittérítő missziók tagjaira. (A ford.)

udvariatlan levelére, aminek leközlését persze nem fogom megengedni. De felhasználhatnád alapként, amire felépíthetnéd a te szerkesztői érvelésedet. Visszatérve a területi szervezetek reformjára, ezt a kérdést természetesen nagyon alaposan kell mérlegelnünk, mielőtt bármilyen végleges döntést hoznánk. Többé nem támadhat fel elégedetlenség a tagokban, ha egyszer már csatlakoztak. Minden szerveződésnek meg kell választania azt a határozott célt, ami tevékenysége középpontjában áll, és a legnagyobb gondossággal kell eljárni az Elnökök megválasztásakor. Ha az „Eclectic” a kezdetektől fogva ilyen jól körvonalazottan független módon működött volna, talán jobban alakul a sorsa. Az anya Társulat általános irányelvei szerinti, úgy a tettek mint a gondolatok terén érvényes Szolidaritásnak mindig jelen kell lennie a Társulat és szerveződéseinek kapcsolatában; de ezen túl az utóbbiak mindegyikének meg kell adni a független működés lehetőségét minden téren, amennyiben ez nem kerül összeütközésbe az említett irányelvekkel. Így lehetséges, hogy egy mérsékelt, a Társulat fő irányelveivel rokonszenvező keresztényekből álló szervezet semleges álláspontot képviseljen minden más vallást illető kérdésben, és teljesen közömbös maradjon az „Alapítók” személyes nézeteivel szemben, mivel a *The Theosophist* ugyanúgy a fóruma a bárányt dicsőítő himnuszoknak, mint a tehén szentségét hirdető slokáknak. Ha ki tudnád dolgozni ezt az elképzelést, előterjeszteném a mi tiszteletre méltó *Chohan*-unknak, akinek – mióta te lettél az „Eclectic”- Elnöke – arcán inkább a mosoly derűje vált jellemzővé, és nem az összevont szemöldök. Ha tavaly nem „küldtek volna aludni¹” a tervezettnél korábban – hála az ex-Elnök² garázdálkodásainak -, ezt a lépést én magam javasoltam volna. Nálam van a mi „Én Vagyok”-unk október 8-i keltezésű gőgös és bíráló levele. Ebben ő leírja, hogy már 5-én a legjobbakat kívánta nektek, és elmagyarázza a „vonakodást az iránt, hogy továbbra is betöltse ezt a pozíciót” valamint „őszinte vágyát” arra, hogy te vedd át a helyét. Szerinte a mi „egész rendszerünk és politikánk” elítélendő. Számára ezek „teljesen tévesek”. Majd azzal folytatja, hogy „természetesen arra kérem, hogy vegye rá az Ö.H.-et, tartózkodjon attól, hogy engem jelöljön a Társulat tanácsába”. Na hát ettől nem kell tartania. Mély és zavartalan álma lehet, és nyugodtan álmodhat arról, hogy a teozófusok számára ő a Dalai Láma. De sietve hangot kell adnom felháborodott és határozott tiltakozásomnak az általa a „mi rendszerünk”-ként bemutatott valami ellen. Hiszen épp hogy csak néhány kósza szikrája juthatott el hozzá a mi Rendünk szabályainak, és nem engedhető meg, hogy minősítse meg *hamis képet fessen* arról, amilyenre mindannyiunknak válnia kell – ellentétben azzal, amilyennek ő láttatni akar minket! Ha tényleg olyan tanokat hirdetnénk, amiket ő nekünk tulajdonít; ha csak kicsit is hasonlítanánk arra képre, amit ő rajzolt rólunk; ha csak egyetlen óráig is csendben túrnánk az olyan gyanúsítgatásokat, amikkel ő *szeptemberi* levelében minket elhalmozott; akkor bizony megérdemelnénk, hogy elveszítsük a *The Theosophist* minden olvasójának bizalmát! Akkor ki kellene zárni, és csalók gyanánt el kellene úzni minket a Társulat környékéről meg az emberek gondolataiból is, mint báránybőrbe bújt farkasokat, akik azért jöttek, hogy misztikus ígéretekkel ellopják az emberek szívét; akik a legzsarnokibb szándékkal arra törekcszenek, hogy

¹ Ez utalás lehet K.H. Mester elvonulásának kb. 2 hónapos időszakára. Bővebben erről lásd a XXIX. Levél 248. oldalát. (*A ford.*)

² Utalás Hume úrra. (*A ford.*)

rabságba taszítsák a bizalmukat beléjük vető tanítványokat; a tömegeket pedig el akarják terelni az igazságtól, valamint a „természet hangjának isteni kinyilatkoztatásaitól” egy „sivár ateizmus” felé vezető útra – értsd: megalapozott elutasítása felé annak, hogy higgyenek egy „szerető, irgalmas Atyában és a Mindenség Teremtőjében” (amihez gondolom el is kéne feledkeznünk a gonoszságról meg nyomorúságról, igaz?), aki a világ megteremtése óta csak henyél, gerincét izzó meteorokból tákolt ágyon kinyújtóztatva, és közben villámokkal piszkálja fogát. . .

Mostanra már tényleg eleget hallgattuk a zsidó hárfáról felcsendülő keresztény kinyilatkoztatásokat!

M. szerint a lap *Supplements* (Kiegészítések) részét szükség esetén ki kéne bővíteni, és ebben helyt adni a helyi szervezetek gondolatainak, legyenek ezek bármennyire is ellentétesek egymással. A *The Theosophist*-nak sajátos, egyéni színezetet kellene öltenie, és ezzel a saját kategóriájában egyedülállóná válnia. Készek vagyunk ennek érdekében a szükséges további összegeket folyósítani. *Tudom*, hogy világosan érted az elképzelésemet, még akkor is ha eléggé vázlatosan tártam eléd. Tervünket teljesen a te gondjaidra bízom. Ennek *sikere ellensúlyozni fogja az előttünk álló ciklikus krízist*. Azt kérdezed, mit tehetsz? Semmi egyebet, vagy hatékonyabbat, mint amit a javasolt terv képes elérni.

Nem tudom megállni, hogy ne zárjam soraimat egy olyan eseménnyel, ami amellet, hogy elképesztő, elvezetett oda, hogy áldjam a csillagzatomat érte, és neked is tetszeni fog. A leveledet C.C.M hozzá csatolt levelével együtt az azt követő reggel kaptam meg, hogy átadtad a „kis embernek¹”. Akkor épp Pari-Young² környékén voltam egy barátom *gun-pa*³ -jában, és igen fontos dolgokban merültem el éppen. Mikor jelzést kaptam az érkezéséről, éppen a kolostor egy tágas belső udvarán mentem keresztül; mivel éppen Thöndüb Gyatcho Láma szavait hallgattam, nem volt időm elolvasni a tartalmukat. Így hát miután gépiesen kibontottam a vaskos köteget csak egy pillantást vetve rá begyömöszöltem a vállamon átvetett utazótáskába – legalább is én ezt hittem. De valójában az a földre pottyant. És mivel felnyitottam a borítékot, majd kivettem a tartalmát, az utóbbi szét is szóródott e közben. Éppen senki nem volt a közelben, az én figyelmemet pedig teljesen lekötötte a beszélgetés, és így értem el a könyvtárba vezető ajtóhoz, amikor meghallottam egy fiatal szerzetes hangját, amint az ablakából hangosan pöröl valakivel a távolban. Megfordultam, és egy pillantással azonnal átláttam a helyzetet; ha nem így történt volna, soha nem sikerült volna elolvasnom a leveledet, ugyanis az épp egy tiszteletreméltó öreg kecske reggelijeként találkozott a pusztulással. Ez a teremtmény már végzett C.C.M. levelének egy részével, és gondosan nekikészült, hogy megköszönje a tiédet is, ami finomabb és könnyebben rágható étek volt számára, mint levelezőpartnered által az ő írásához használt vastag papír és

¹ A „kis ember” Babaji (avagy M. Krishnamachar, Darbhagiri Nath stb.). Bővebben róla: lásd a 218. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Akkoriban ezen (avagy Phari Dzong) a néven egy erőd volt ismert Pagri városában, Tibetben. (A ford.)

³ A *gun-pa* (*gompa*) tibeti eredetű szó. Jelentése kb.: vallási célú épületegyüttes, kolostor. (A ford.)

borítója. Csak egy pillanatomban került, hogy az állat minden ellenkezése és méltatlankodása ellenére is megmentsem, amit csak lehet – de már nagyon keveset lehetett! A címereddel ékített boríték szinte teljesen odalett, a levelek tartalma olvashatatlanra vált; röviden – tanácstalanul álltam a pusztítás előtt. Persze te tudod, *miért* voltam tanácstalan: mert a levelek minden tekintetben az „Eclectic”-kel és a szerencsétlen *Peling*-ekkel¹ voltak kapcsolatosak, így *nem volt jogom helyreállítani ezeket*. Mihez kezdjek, hogy visszaszerezsem a hiányzó részeket? Már épp eldöntöttem, hogy alázatosan a *Chohan* jóváhagyásáért folyamodom, hogy e kényszerítő körülmények közepette kivételesen engedélyezze számomra ezt a kiváltságot, amikor egyszer csak megjelent előttem az ő szent arca, tőle elég szokatlan módon felcsillanó szemekkel; majd a hangját is meghallottam, amint azt mondja: „Minek változtatni a szabályokon? Megcsinálom én magam.” Ezek az egyszerű szavak – *Kam mi ts’har*, „megcsinálom én” – egy egész világgal felérő reményt nyújtottak számomra. A *Chohan* helyreállította az elpusztult részeket, még hozzá egész szépen, ahogy magad is megítélheted. Sőt, még a gyűrött, szakadt, csúnyán megsérült borítékot is újjávarázsolta – címerrel meg mindennel együtt. Mármint én nagyon is tisztában vagyok vele, mekkora erő felhasználás szükséges egy ilyen helyreállítási munkához, és ez az ügy reményt ébreszt bennem az iránt, hogy a szigorú szabályok talán a közeljövőben enyhülni fognak. Ezért szívből hálás vagyok annak a kecskének; és mivel ő nem tartozik a kiátkozott *Peling* fajhoz, hogy kimutassam hálámat, megerősítettem még megmaradt fogait, csonkká kopott maradványait erősen rögzítve az ágyukban; így mostmár néhány további évig az angolok leveleinél keményebb eséllyel is meg tud birkózni majd.

Most pedig pár szót a tanítványról. Nyilván gyaníhattad, hogy ha a Mesternek tiltott dolog a legapróbb *tamasha*²-t is létrehozni, akkor ez a tanítványra is igaz. Miért vártál volna tőle ilyesmit, vagy milyen alapod lett volna – ahogy te írtad – „kisség csalódottnak” érezni magad, amikor megtagadta, hogy a leveleidet a *Téren* át továbbítsa hozzám – a te jelenlétedben? A „kis ember” egy ígéretes fickó, aki éveit tekintve sokkal idősebb annál, amilyennek látszik, ám az európai bölcsesség és viselkedés tekintetében fiatal még, ezért elkövetett néhány tapintatlanságot, amik miatt – ahogy már említettem – ostobának érezhettem magam és pironkodnom kellett e két vadember miatt. Az, hogy én hozzátok fordulnék pénzért, a végletekig abszurd ötlet. Rajtad kívül minden angol ember holmi utazó sarlatánoknak hitte volna őket ezek után. Remélem, hogy mostanra megérkezett már hozzád a kölcsönzött összeg, amit sok köszönettel, de visszaküldtem.

Nath³-nak igaza van a „Kiu-tee” szó fonetikus (közhasználatban elterjedt) kiejtésével kapcsolatban; Az emberek többnyire „Kiu-to”-nak ejtik, pedig ez helytelen. És téved a Bolygói Szellemeket illető nézeteiben. Nem ismeri a szót, és azt gondolta, te a „*deva*”-kra utalsz –

¹ A *Peling* tibeti eredetű szó, jelenése kb.: „külföldi”, „idegen”. (A ford.)

² Indiában szórakoztató célú, gyakran jelmezes, táncos, énekes előadásokat neveztek így. (A ford.)

³ Az itt hivatkozott Dharbagiri Nath egy misztikus név, amit két tanítvány is használt. Az egyik egy elfogadott tanítvány, Gwala K. Deb; a másik az ekkor próba idejét töltő Babaji, azaz a „kis ember” volt. A szövegek környezetéből, és egy másik levélből (LMW1-16) úgy tűnik, hogy itt az utóbbiról lehet szó. (A ford.)

azaz a *Dhyán Chohan*-okat szolgálókra. Ez utóbbiak a „Bolygóiak”, és természetesen *ésszerűtlenség* azt állítani, hogy az adeptusok hatalmasabbak lennének náluk, hiszen mindannyiunknak az a célja, hogy *Dhyán Chohan*-ok legyünk – az út *legvégén*. Ettől még igaz, hogy léteztek a „Bolygóiak” *alsóbb* osztályainál „hatalmasabb” Adeptusok. Ebből eredően, bár a nézeteid nem ellentétesek tanainkkal (ahogy ő mondta), de azok lennének, amennyiben a „*deva*” vagy „angyal” szavakkal „kis istenekre” gondoltál volna. Egy jó és tiszta Ego számára természetesen semmi szükség nincs okkultizmusra ahhoz, hogy – akár a *Deva Chan*-ban¹, akár azon kívül - „Angyallá” vagy Szellemmé válhasson; hiszen az angyali létforma a Karma *eredménye*. Azt hiszem, nem fogsz panaszkodni azért, mert túl rövidre sikerült a levelem. hamarosan követi majd egy másik vaskos küldemény is „válaszul számos Kérdésedre”. H.P.B. immár *rendbe lett rakva* - ha nem is átfogóan, de azért egy időre igen.

Igaz szeretettel és megbecsüléssel,

K.H.

LV. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki a németországi Eberfeldben, 1884. októberében kapta meg. A levél Laura C. Holloway (L.C.H.) jegyzetpapírára íródott, és a borítékon levő (c./o. L.C.H.) címzésből is az következik, hogy a levél kézbesítését őrá bízta. Ésszerű feltételezés az is, hogy a levél lecsapatásában is közreműködött. Sinnették ekkoriban Európában utazgattak (erre utalnak a Mester szavai, amikor Sinnett Londonból meneküléséről ír), és éppen Svájcban jártak, amikor táviratot kaptak Mary Gebhard asszonytól, hogy csatlakozzanak a nála vendégeskedő csoporthoz, aminek H.P.B. és L.C.H. is tagjai voltak. Sinnett így is tett, és vélhetően Eberfeldbe érkezése után kapta kézhez a levelet. (*A ford.*)

Most hát barátom befejeztél egy kisebb ciklusodat; szenvedtél, küzdöttél és győzedelmeskedtél. Ellenálltál a kísértéseknek, gyenge voltál, de megerősödtél, és semmi kétség, hogy immár jobban megérted, milyen kemény sors és megpróbáltatások várnak mindazokra, akik okkult tudásra akarnak szert tenni. Elmenekülésed Londonból és saját magad elől szükséges volt; ahogy azon helyszínek kiválasztása is, ahol a legjobban képessé válhatsz a ti társadalmi „szezonotok” és a saját házad káros befolyását lerázni magadról. Nem az lett volna a legjobb, ha hamarabb jössz Eberfeldbe; úgy a legjobb, hogy most értél oda. Mert így jobban felkészülhettél a jelenlegi helyzetből eredő feszültség elviselésére. A levegőt áthatja az árulás mérge; a ki nem érdemelt gyalázkodás zuhatagként ömlik a Társulatra, hamis állításokkal és hamisítványokkal támogatva próbálják meg tönkre tenni. Az angol egyházi körök és indiai hivatalnokok titokban szövetkeztek annak érdekében, hogy - hacsak lehetséges - a legalantasabb gyanúsításukat *ellenőrzöttnek* nyilvánítsák, és az első hihetőnek tűnő

¹ A Devacsán a reinkarnálódó emberi lény, azaz az Egyéniség (Én, Ego) két testet öltés közötti pihenő „helye” és ideje. Nem hely, inkább tudatállapot. Lásd bővebben a XVI. levélben. (*A ford.*)

űrügyre hivatkozva eltiporják a mozgalmat. Az összes hírhedt eszközüket felhasználják majd a jövőben – ahogy eddig is tették -, hogy hiteltelenné tegyenek – *minket*, mint kezdeményezőit, és titeket, mint támogatóit. Mert bizony az ellenfél hatalmas anyagi érdekeltséggel bír ebben a küzdelemben, és lelkes támogatókra talált a *Dugpa-k* körében – Bhutánból és a Vatikánból!

A cselszövők által célba vett „legfénylőbb célpontok” egyike – te vagy. Minden eddiginél tízszer elszántabban törekednek rá, hogy nevetségessé tegyenek téged, az irántam tanúsított *hiszékenységedet*; azt, hogy hittél a létezésemben – különösen és elsősorban azért, hogy ezzel aláássák hitelét az ezoterikus tanokat alátámasztó érvelésednek. Megpróbálhatják, hogy még az eddigieknél is jobban megrendítsék bizalmadat olyan koholt levelekkel, amik állításuk szerint H.P.B. és hozzá hasonlók laboratóriumaiból származnak, vagy olyan hamisított dokumentumokkal, amik csalásra utalnak, sőt még be is ismerik ezt, és tervezik megismételni is az állítást. Mindig így történik. Akik megfigyelték az emberiséget a jelenlegi ciklus évszázadai alatt, mindig is ennek az - Igazság és a tőle való eltévelyedés közt, változatos körülmények közt zajló - halálos küzdelemnek az ismétlődését látták. Ti, mai teozófusok sokan csak „becsületeteken” vagy a pénztárcátokon keresztül érzitek a sebeket, de a korábbi generációk soraiban a lámpást magasba emelők közül sokan az életükkel fizettek tudásukért.

Bátorság tehát néktek mind, ti reménybeli harcosai az egyetlen isteni Valóságnak; merészen és bizalommal telten - tartsatok ki; legyetek jó gazdái erkölcsi erőtöknek, és ne pazaroljátok el jelentéktelen ügyekre, hanem tartogassátok azt olyan időkre, mint amilyen most vár rátok. Olcotton keresztül mindannyiőtokat figyelmeztettek múlt év áprilisában, hogy mi van készülőben Adyarban, és megmondtam neki, ne lepődjön meg, amikor majd felrobban az akna¹. Minden el fog rendeződni a maga idejében – csak nektek, a mozgalom nagyszerű és közismert arcainak kell rendíthetetlennek, óvatosnak és egységesnek maradnotok. L.C.H.-val kapcsolatban elértük a célunkat. Sokat haladt, és az egész életére jó hatást fog gyakorolni az a képzés, amit mostanság megkap. Ha megmaradt volna melletted ², az számára helyrehozhatatlan pszichikus károsodásokhoz vezetett volna. Mindezeket bemutattam neki is, mielőtt az ő szenvedélyes imáinak engedve beleegyeztem, hogy beavatkozok az ügyeitekbe; már azon volt, hogy visszarepül Amerikába, és ha nem lépek közbe, meg is tette volna. De nem is ez lett volna a legrosszabb; az elméje folyamatosan erodálódott, és okkult munkaeszközként egyre inkább alkalmatlanná vált volna. Hamis tanítók vonták őt befolyásuk alá és az ő hamis kinyilatkoztatásai félrevezették őt, meg azokat is, akik odafigyeltek rá. A te házad, kedves

¹ Ez az utalás alighanem az akkor már Adyarban javában zajló Coulomb incidensre, és az ezt követő S.P.R. vizsgálatára, majd néhány hónappal e levél után kiadott „Hodgson” Jelentésére vonatkozik. (A ford.)

² Utalás arra, hogy L.C.H. néhány hónappal a levél előtt Sinnettéknél tartózkodott. Akkoriban még tanuló tisztánlátóként, médiumként Sinnett abban bízott, hogy rajta keresztül Blavatskynétől függetlenül, gyakrabban és szabadon kommunikálhat majd K.H. Mesterrel. Egy alkalommal még úgy is tűnt számukra, hogy a Mester közvetlenül, egyes szám első személyben beszélget vele L.C.H.-n keresztül. Blavatskyné ezt az egészet nagyon ellenezte, de Sinnett ezt csak féltékenységnek vélte tőle. Mindenesetre, egy ilyen értelmű utasítás alapján L.C.H. végül elutazott Sinnettéktől. Néhány héttel később aztán K.H. Mester egyik leveléből kiderült, hogy ő addig soha, egyetlen alkalommal sem használta közvetítőként vagy médiumként L.C.H.-t – vagyis valakik a nyár folyamán folyamatosan becsapták Sinnettet. (A ford.)

barátom, az Elementárisok egész hadának tanyája, és egy olyan érzékeny alkat számára, mint ő, ott időzni épp annyira veszélyes, mint egy gyenge fizikumú, betegségekre fogékony ember számára egy járvány-temető közelségében élni. Amikor visszatérsz, a szokásosnál is óvatosabbnak kell lenned, nehogy érzékenyeket vegyél fel személyzeted tagjaként, és igyekezz a lehető legritkábban vendégül látni tudottan pszichikus érzékenységgű, médiumításra hajlamos embereket. Jót tenne, ha időnként fát tüzelnétek a szobákban, és nyitott edényekben (parázs-üstökben?) égő fát hordoznátok körbe a házban. Estleg megkérhetnéd Damodart is, hogy küldjön neked pár csomag füstölő pálcikát ugyanilyen céllal. Ezek ugyan segítenek, de a leghatékonyabb eszköz az efféle hívatlan vendégek kiűzésére az, ha mind a tetteitek, mind a gondolataitok tiszták maradnak. A korábban kapott talizmánok szintén erőteljes védelmet adhatnak akkor, *ha a belénk és a talizmánba vetett bizalmad töretlenül megmarad. (?)*

Hallottál a lépésről, amire H.P.B. engedélyt kapott¹. Ez nyomasztóan nagy felelősséget ró Olcott úrra. És az *O.W.*-ből meg az *Esot. Buddh.*²-ből eredően még ennél is nagyobb – terád. Mert az ő lépése közvetlenül kapcsolódik, sőt közvetlen következménye e két utóbbi munkának. Ez alkalommal a te Karmád mutatkozik meg, barátom. Bízom benne, hogy helyesen értelmezed, amit mondok. De ha hű maradsz hozzá és bátran kiállsz a Teoz. Társ. mellett, számíthatsz a segítségünkre, ahogy sokan mások is annak arányában, amilyen érdemeket szereztek az utóbbi ügyében. A Teoz. Társ. eredeti politikáját érvényesíteni és tisztázni kell, ha el akarod kerülni, hogy romba döntsék, és a saját jó hírneved is a romok alatt végezze. Erre már régen felhívtam a figyelmedet. Az elkövetkező évek során a Társulat nem maradhat fenn pusztán a „tibeti Testvérekre” és látványos jelenségekre támaszkodva. Minden efféle dolgot már régen korlátok közé kellett volna szorítani és csak egy szűk, nagyon is *titkos* körnek engedélyezni. Világosan láthatóvá vált egyfajta hősimádatra való törekvés terjedése, amitől, kedves barátom, te magad sem vagy teljesen mentes. Nagyon is jól látom a változást, ami az utóbbi időben megfigyelhető benned, de ez nem változtat a fő kérdésen. Ha folytatni akarod okkult tanulmányaidat és irodalmi munkásságodat, akkor tanuld meg, hogy az Eszméhez légy hű, ne az én szerény személyemhez. Ha valamit szükséges megtenni, soha ne tétovázz a cselekvésben azon gondolkodva, hogy én óhajtom-e: mert én mindent lehetségest – akár kicsit akár nagy jelentőségűt – szeretnék elvégeztetni, hogy túljussunk ezen a felforduláson. De közel sem vagyok tökéletes, és így tévedhetetlen sem vagyok abban, amit teszek; bár – ahogy mostanra felfedezheted – nem vagyok olyan sem, amilyennek képzelteél. Hiszen te csak egyet ismersz – vagyis úgy hiszed, hogy ismersz *egy* bizonyos K.H.-t – és nem is ismerhetsz többet, pedig *őbenne* két, jól megkülönböztethető személy van az általad ismert név mögött. A talány csak látszólagos, és könnyen megfejthető lenne, ha világos lenne számodra, valójában mi is

¹ Ez a lépés Blavatskynének a *The Theosophist* levelező-szerkesztői posztjáról való lemondása, és egyben Indiából távozása volt. Ennek okaira a levél egy későbbi része ad magyarázatot. (A ford.)

² Az *O.W.* - *Occult World* - és az *Esot. Buddh.* - *Esoteric Buddhism* – Sinnett úr két korábbi, a teozófiai mozgalom szempontjából meghatározó jelentőségű műve volt. (A ford.)

egy *Mahatma*. Megfigyelhetted a Kiddle incidensnél¹ – amit melleleg szándékosan hagyunk annak keserű végkifejletéig eljutni – hogy még egy „adeptus” sem mentesül az emberi figyelmetlenségből eredő hibák elkövetése alól, amikor a testéhez kötött tudatszinten működik. Mostanra már érted, miért van kitéve annak a veszélynek, hogy megdöbbenést okoz majd azok körében, akik nem rendelkeznek kellő ismeretekkel a gondolatátvitel és az asztrális térből való materializálás működéséről – és mindezt csakis azért, mert nem járt el a kellő elővigyázatossággal. Ha az ember elmulasztja, hogy megbizonyosodjon róla, az elméjében megfogalmazódó gondolatok mind *belülről* erednek, mindig fennáll a veszélye, hogy egyes szavak vagy mondatok esetleg *kívülről* hatolnak be. Sajnálom, hogy ilyen, rosszul védhető helyzetbe hoztalak téged számos ellenséged, sőt barátaid szemében is. Ez volt az *egyik* oka annak, amiért nem akartam hozzájárulásomat adni magánleveleim nyomtatásban kiadásához, és csak a sorozat néhány kiválasztott esetében adtam felmentést a tiltás alól. Nem volt időm arra, hogy ellenőrizsem a tartalmukat – és most sincs. Szokásom, hogy gyakran idézek dolgokat *anélkül*, hogy idézőjeleket használnék – mondjuk úgy, a mi akasha - könyvtárunk megszámlálhatatlan kéziratának szövegéből lehunyt szemmel olvasott részeket. Megtörténhet, hogy olyan gondolatokat vetek papírra, amik szerzőjüktől csak évekkel később látnak napvilágot; más alkalmakkor meg olyat, amit egy Cicerohoz hasonló szónok mondott évezredekkel ez előtt; vagy olyat, ami nem csak hogy a közelmúltban hagyott el hús-vér ajkakat, de le is írták, sőt ki is nyomtatták ezeket – ahogy ez a Kiddle incidensnél történt. Amikor így járok el, nem foglalkozom azzal, hogy a szavak, kifejezések vagy mondatok honnan erednek, ha azok alkalmasak arra, hogy kifejezzék a gondolataimat, vagyis egybevágjak azokkal. Az európai küzdőtérén már leckét kaptam arról, milyen veszélyekkel jár a nyugati *literati*² körökkel levelezgetés. De az én „inspirálóm”, Kiddle úr mindettől függetlenül hálátlannak mondható, hiszen egyedül nekem köszönheti, hogy neve ilyen kitüntetett figyelemben részesül, és szavai még a szigorú cambridge-i „Donok”³ ajkáról is elhangzanak. Ha a hírnév édes a számára, miért nem merít vigaszt a gondolatból, hogy a „Kiddle-K.H. párhuzamosan közölt bekezdések” ügy mostanra olyan *cause célèbre*⁴-vé vált a „ki-kicsoda”, vagy inkább a „ki másolt kitől?” kérdésen rágódók körében, mint a Bacon-Shakespeare rejtély; és hogy ha értékeikben nem is, de a kutatásukra irányított figyelem tekintetében ezek a mi két nagynevű elődünkével azonos szintre jutottak.

De a helyzet – bármilyen mulatságos is egyik nézetében – nehezebb a Társulat számára; és a „párhuzamosan közölt bekezdések” ügyét ki kell, hogy szorítsa a „keresztény-misszionáriusok + Coulomb” összeesküvése. Fordítsd hát minden gondolatodat ez utóbbira jó barátom – már *ha* barátom vagy mindezek közepette is. Súlyosan tévedsz, amikor azt a gondolatot dédelgeted, hogy az előttünk álló télen távol maradsz Londontól. De nem erőltetlek, ha nem

¹ A Kiddle incidensről adott magyarázatot lásd a VI. Levélhez írt bevezetőben. (A ford.)

² A *literati* latin eredetű szó, az angol nyelvben az iskolázott, művelt, irodalomban járatos embereket nevezik így. (A ford.)

³ A Don szó ebben az összefüggésben egyetemi oktatót, vagy erre felkért, a maga területén híres szakembert jelöl. (A ford.)

⁴ A *cause célèbre* francia kifejezés, jelentése: „híres ügy”. (A ford.)

érzed magad elég erősnek a helyzet kezelésére. Ám ha mégis úgy döntesz, hogy cserben hagyod a „belső kört”, valami más megoldást kell kitalálnunk: számomra szóba sem jöhet, hogy mindkét irányba levelezzek és tanítsak. Vagy te leszel a szócsövem és titkárom a Kör felé, vagy kénytelen leszek valaki mást használni kiküldöttként, de ekkor bizonyosan *nem lesz időm* arra, hogy veled levelezzek. Fogadalmat tettek – (a legtöbbjük) élet-halálra megesküdve – felém, ez a fogadalom pedig a *Maha Chohan* kezében van, és ezzel engem is magukhoz láncoltak.

Az időnként küldött utasításaimat és leveleimet elfogadható megbízhatósággal mostmár csak Damodaron keresztül tudom eljuttatni. Ám még az előtt, hogy *akár csak ennyit* is tehetnék, a Társulatnak, de különösképpen a központjának át kell vészelnie a küszöbön álló krízist. Ha szeretnétek ismét felvenni az okkult tanítások fonalát, előbb meg kell mentenetek a postahivatalunkat. Megismétlem, amit korábban is mondtam - H.P.B.-t tilos ilyesmivel megkeresni, hacsak nem ő maga ajánlkozik. Olyan sokat tett már eddig is – ideje nyugton hagyni őt. Három okból kapott engedélyt a visszavonulásra: 1) hogy elválasztható legyen a Társulat az általa bemutatott jelenségek ügyétől, hiszen ez utóbbiak jelenleg – mint csalások – kivizsgálás alatt állnak; 2) hogy átsegítsük a Társulatot a nehezén azzal, hogy leválasztjuk róla őt, aki a gyűlölködés fő célpontjává vált; 3) hogy megpróbáljuk helyreállítani testének egészségét, és így néhány további év használatra alkalmassá tegyük. És most a részleteket illetően tanácskozzatok – mindannyian, együtt: ezért kértem tőlük, hogy hívassanak ide. Mostmár egészen elsötétült az ég, de ti csak idézzétek fel a reményteli mondást: „*Post nubila Phoebus*¹”. Áldás legyen rajtad és a te mindig lojális asszonyodon.

K.H.

LVI. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1883. januárban kapta kézhez.

Most rajtam a sor kedves barátom, hogy elnéző – és nagyon körültekintő – bánásmódra hívjalak fel Hume urat illetően, és arra kérlek, hallgasd meg kérésemet. Az ő morális mélyrepülésével kapcsolatban nem szabad figyelmen kívül hagynod egy olyan összetevőt, ami - ha fel nem is menti őt, de - enyhíti vétkének súlyosságát. Gonosz erők nyomása alatt áll, amiket saját maga vonzott magához, amik félig-meddig az örületbe kergetik és belső erkölcsi fortyogása közepette a hatalmukba kerítették. Nem messze tőle él egy fakír, körülötte egyfajta elállatiasító aura figyelhető meg; Fern úr búcsú-átkai (amikről nem merném azt mondani, hogy igazságtalanok vagy ok nélküliek lettek volna) is megtették a maguk hatását; és bár Hume úr önmagáról hitt *adeptussága* teljes egészében képzelgés, ennek ellenére meggondolatlanul

¹ Latin mondás, jelentése kb.: „ha a felhők feloszlanak, kisüt a Nap”. (*A ford.*)

végzett *pranayan*¹ gyakorlatok által bizonyos mértékű médiumitást fejlesztett ki önmagában – és egy életre bemocskolta magát vele. Ezzel ugyanis szélesre tárta az ajtót a rossz irányából érkező befolyások előtt, és ezzel párhuzamosan szinte ki is rekesztett minden olyan hatást, ami a jó irányból juthatna el hozzá. Ezek miatt nem lehet őt egyértelműen és minden tekintetben elítélni, mint teljes egészében és vegytisztán csak rossz szándékkal cselekvőt. Kerüld el őt, de ne szítsd fel még jobban a dühét, mert mostanra már több mint veszélyes az olyanokra nézve, akik - mint te - nem képesek az ő saját fegyvereivel szembeszállni vele. Elég annyi, hogy tudnod kell, mire számíthatsz tőle – milyen ő mostanság, és legyél felkészült, óvatos vele kapcsolatban, mivel egyelőre sikeresen megtorpedózta terveinket a legígéretesebb területeken. Most éli meg a legönzőbb hiúság és harciasság napjait – amik hetekig, hónapokig vagy akár évekig is kitarthatnak -, és az alatt végletesen elkeseredett dolgokra is képes lehet. Egyszóval, kétszer is gondold meg, elveted-e a csíráját egy olyan krízisnek, aminek a kimenetele a fentiek miatt akár igen súlyos is lehet.

Ami a teozófiához fűződő kapcsolatát illeti, ő lényegében a te tanítványod, a nyilad és lándzsád zsákmányolta; ám mivel az én irányításom alatt cserkészted be, a felelősség ezért szintén az enyém – azaz, csak hogy jól értsd: *minden felelősség*; és soha nem hagynám, hogy a jelenlegi katasztrofális eredmények egyetlen cseppje is beszennyezze *a te Karmádat*. De ez a jövő zenéje, a jelenben viszont súlyos gondokat okozhat a Társulatnak és személyesen neked is. Jó sok erőfeszítésedbe került, hogy hozzánk csalogasd, most pedig azzal kell vigyáznod, hogyan tedd ki a szűrét minél előbb. Hiszen a levelezéséből jól láthatad, milyen mértékű rosszindulatra képes, és milyen buzgón tud dolgozni azért, hogy elhintse a bizalmatlanság és elégedetlenkedés magvait úgy, hogy közben ő kerül az érdeklődés és a lojalitás-érzés központjába. A Teoz. Társ. épp csak hogy biztonságosan átvészelt egy másik hiábavaló és rosszindulatú támadást Dayanand S.-tól, és ha ez az ügy kedvezően zárult, az azért van, mert D.S.-nek rövid az emlékezete, vagyis *elfeledtetek vele* néhány általa korábban kiadott dokumentumot. A megfontolt eljárás mód tehát az, ha várunk, figyelünk, és készenlétbe helyezzük a védelemhez szükséges anyagokat, felkészülve arra az időre, amikor ez az eszményromboló majd „megtámadja a védvonalaitokat”; feltéve, hogy megteszi egyáltalán, ami egyelőre nem eldöntött, de ami szinte elkerülhetetlen lesz, ha váratlanul leleplezné saját magát. Nem kérem tőled, hogy barátságot mutass irányába (sőt inkább erősen javaslom, hogy magad még csak ne is írj neki egy jó ideig, és ha magyarázatot követelne ezért, kérd meg a jó Ö.H.-et, akitől Hume úr *tart*, és akit kényszerűen tisztel is, hogy mondja csak szemébe becsületesen és kendőzetlenül az igazságot – úgy, ahogy erre csak nők képesek) – csak egyszerűen odázd el a nyílt szakítást vele mindaddig, amíg további késlekedés már megbocsájthatatlan lenne. Egyikünknek sem szabad kockáztathatni, hogy közös ügyünk

¹ A *pranayama* egy jóga technika, ami a légzés szabályozását mély meditációval társítva próbálja a jógi életfolyamatait és tudatállapotát is befolyásolni. Ám ennek gyakorlása – különösen hozzáértő oktató felügyelete és vezetése nélkül - súlyos fiziológiai és pszichés károsodásokat is okozhat. (A ford.)

hátrányt szenvedjen, hiszen ennek előmozdítása fontosabb minden egyéni törekvésnél vagy érdeknél.

Nem engedhetem, hogy a levelem ebben a sötét hangulatban záruljon, így elmondom, hogy Madrasban szebb sikereket és jobb kilátásokat sikerült szereznünk, mint Calcuttaban. Pár napon belül hallani fogsz Subba Row¹ munkájának eredményei felől.

Na és hogy tetszik neked a „Mr. Isaacs”²? Amint majd észreveszed (merthogy el kell olvasnod és recenziót írnod róla), ez a könyv az angol-indiai „*Occult World*”³ egyfajta nyugati visszhangja. Az *Indian Herald* ex-szerkesztője ugyan nem egészen ér fel a *Pioneer* szerkesztőjének képességeihez, de valami hasonló irányt igyekezett megcélózni. Az 1880-1. -i ellenség már-már csodálónak válik 1882-ben. Szerintem az emberek nehezen tudják elképzelni Marion Crawford úr „Ram Lal” figuráját, a „szürke” adeptust mint K.H. „Lal Singh” tükörképét. Ha a könyvet egy évvel ez előtt írta volna meg, lehet, hogy azt mondtam volna az írójáról, hogy inkább ő volt a *gris*⁴, amikor „Ram Lal” szájába olyan szavakat adott, amik örökös szeretetet meg boldogságot emlegetnek a Szellem világával összefüggésben. De hát közben a híres „Ski”⁵ – akiben C.C.M. nem hisz – által közölt, neki szóló látomás hatására a fickó teljesen abbahagyta az italozást. Egy újabb ember élete megmentve. Megbocsájtom hát neki az én ennyire „szürke” ábrázolásomat, sőt még Shere-Ali⁶-t is!

Szerető híved,

K.H.

LVII. Levél

Kézhez véve: Allahabad, 1883. január 6.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, és csatolta hozzá C.C. Massey a Mesternek írt levelét is. Háttérként érdemes tudni, hogy nem sokkal a levél írása előtt az Angol Teozófiai Társulat válságos időszakon ment át, sőt csaknem meg is szűnt. Ám végül elkezdődött a munka az újra alakítására és új erővel feltöltésére. Blavatskyné egy leveléből úgy tűnik, hogy C.C. Massey volt az, aki az új szervezet vezetőjének Anna Kingsford-ot javasolta, aki végül – feltételekkel ugyan, de – el is fogadta a megbízást. Bár Blavatskynének nem volt igazán jó véleménye A. Kingsfordról,

¹ Tallapragada Subba Row Garu. Brahmin családból származó, jogásznak képzett, az advaita vedanta filozófia terén megkérdőjelezhetetlen szaktekintély és misztikus volt. Bővebben róla: Lásd a 91. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² A *Mr. Isaacs* Francis Marion Crawford regénye, ami 1882. decemberi megjelenését követően komoly siker lett, mert ügyesen keverte az angol-indiai élet képeit és viszonyait némi keleti miszticizmussal. A könyvben a Bölcsesség Testvéreit, valamint Blavatskyné, és Olcott nevét is megemlíti.

³ Az *Occult World* volt Sinnett úr első könyve. Bővebben róla: lásd a 70. o. lábjegyzetét. (A ford.)

⁴ A *gris* francia kifejezés, jelentése „szürke”, vagyis a Mester szerint ködös volt az író elméje amikor ilyesmiket írt. (A ford.)

⁵ A „Ski” név Mary Judith Hollis Billing, híres amerikai médium „vezetőjét” takarja. Bővebben Hollis Billingről: lásd a 314. o. lábjegyzetét. (A ford.)

⁶ Ez utalás Sher Ali Khan-ra, Afganisztán 1879-ben eltűnt emíréjére, akit a regényben is említenek, vagy talán szerepel is benne. (A ford.)

a Mester úgy látta, hogy vegetáriánusként tisztább és megbízhatóbb pszichikus képességekkel rendelkezik, mint bármelyik ismert és ünnevelt spiritiszta. (A ford.)

Kedves barátom,

Most egy olyan témát hozok fel, amit az elmúlt hónapok során szándékosan kerültem mindaddig, amig elegendő, még számodra is meggyőző bizonyíték nem gyűlik össze róla. ahogy jól tudod, a dolgokról mi nem mindig gondolkodunk egyformán, és a ti véleményetek szerint még olyasmiknek sincs sok súlya, amik a *mi* szemünkben *tényeknek* minősülnek, ha közben a ti nyugati gondolkodásmódok számára ezek elfogadhatatlanok. De most eljött az idő, hogy megpróbáljuk jobban megértetni – legalább veled – magunkat, mint amennyire ezt eddig sikerült elérnünk még akár a legígéretesebb teozófusok esetében is – amilyen pl. C.C. Massey¹. És bár én lennék az utolsó élő ember a Földön, aki arra próbálna rávenni, hogy „prófétámként” vagy általam „inspiráltan” a nyomdokaimba lépj, de ettől még nagyon elszomorítana, ha odáig jutnál, hogy engem „morális paradoxonnak” gondolj, és azt kelljen hinned rólam, hogy olyan erők birtoklását színlelem, amikkel soha nem rendelkezttem; vagy ha igen – visszaélek ilyenekkel azért, hogy érdemtelen célokat, személyeket óvjak meg. Massey úr levele megmagyarázza neked, mire gondolok; ami az ő számára egyértelmű és megcáfolhatatlan bizonyíték, az én számomra – aki ismerem a teljes igazságot - egyik sem. Eme utolsó napján az 1882. évnek az ő neve immár a harmadik lett a próbaidejük alatt elbukott jelöltek listáján – aminek (sietve hozzáteszem) az égvilágon semmi köze a javasolt és épp újra formálódó londoni szervezethez, hanem teljes egészében az ő személyes fejlődésével kapcsolatos. Nagyon sajnálom a dolgot, de nincs jogom olyan erősen kötődni hozzá vagy túlzottan támaszkodni bármely (vagy több) kiválasztott személyekre, amivel veszélyeztetném az általam támogatott mozgalom működését, miközben én magam nem vagyok képes a többieket egy olyan eszmény felé elvezetni, ami sokkal nemesebb és nagyszerűbb, mint az, amiben jelenleg hisznek. Ezért úgy döntöttem, hogy meghagyom őt a maga tévhiteiben. Ez röviden összefoglalva a következőt jelenti: Massey úr az utóbbi időben a legfurább téveszméket dédelgeti magában, „álmokról álmodik” – pedig ő a barátjával, S. Moses² úrral ellentétben nem is médium. Bár összességében ő egyike a legnemesebb, legtisztább – röviden: a legjobb embereknek, akiket ismertem, néha túlságosan megbízik a rossz irányból érkező befolyásokban. Tehát teljes mértékben hiányzik belőle – a megbízható intuíció. Meg fog jelenni majd benne a későbbiek során, ha már sem H.P.B. sem Olcott nem lesz mellette. Addig is védj eszedbe és tudasd vele is: mi nem követelünk meg hűség fogadalmat vagy (magán vagy nyilvános formájú) elismerést; az Angol Társulathoz pedig nem lesz közünk, és nem fogunk kapcsolatot tartani azzal más módon, mint – rajtad keresztül. 12 hónappal ez előtt négy európai kezdte meg próba idejét nálunk; a négyből mára csak egy – te magad – bizonyult

¹ C. C Massey-ről lásd a 40. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

² William Stainton Moses (írói álnéven M.A. Oxon), a korszak neves médiuma, spiritiszta, 1877-1884-ig a Teozófiai Társulat tagja. Bővebben róla: lásd a 59. o. lábjegyzetét. (A ford.)

méltónak bizalmunkra¹. Ebben az évben már nem egyének, hanem *Társulatok* lesznek a próbák alanyai. Az eredmény a közös munkájuk függvénye lesz, és Massey úr téved, ha abban bízik, hogy majd én is csatlakozom K. asszony „inspirálóinak” kétes társaságához. Tőlem tovább rejtőzhetnek Keresztelő Szent János és hasonló bibliai arisztokraták álarca mögött. Ha az utóbbiak továbbra is *a mi tanainkat* hirdetik – alaposan beszórva ugyan tőle idegen pelyvával – további jópontokat gyűjthetnek. Ha C.C.M. a *fény felé* akar törni, állunk rendelkezésére – *rajtad keresztül*. Ha tényleg csak erre vágyik, miért számítana neki, hogy az *általa a* „fény hordozójának” tekintett valaki a fáklyát a te kezébe adja – akinek vagy tiszta a keze, vagy nem -, amennyiben ennek semmilyen hatása sincs magára a fényre? De egy dologra hadd figyelmeztesselek. Egy afféle apróság, ami egyelőre csak a női hiúság kifejeződésének tűnhet, nagyon veszélyes következményekhez vezethet, ha nem teremtünk hamar tiszta helyzetet vele kapcsolatban. K. asszony² Massey úrnak írt levelében – amiben feltételekkel, de elfogadja az angol Társulat elnöki posztját – kifejti abbéli hitét (sőt inkább meggyőződését), hogy a „Perfect Way³” megjelenése előtt „senki sem tudta, mit is gondolkodnak a keleti iskolák a reinkarnációról”; és hozzáteszi, hogy „azt látva, milyen sok közlés történt abban a könyvben, az adeptusok sietve levették a lakatot a kincsesládáikról, amikből eddig olyan ’vonakodva és szűkmarkúan osztották szét kincseiket’, (ahogy ezt H.X⁴. írta)”. Massey úr válaszában teljes mértékben támogatja ezt az elméletet, és olyan körmönfont bókokkal halmozza el hölgyünket, ami egy meghatalmazott követnek is becsületére válna. „Valószínűleg” – írja ő – „úgy érezhetik (mármint a Testvérek), hogy egy olyan közösség, amilyenben a ’Perfect Way’ megszülethetett és amiben ennyire elfogadottá válhatott, immár felkészült a fény fogadására”!! Na most, ha engedik ezt az elképzelés gyökeret eresztetni, el fog vezetni egy szekta megalakulásához egy nagyra becsült író köré szerveződő iskolával a középpontban, aki – bár egy *ötödik körös*⁵, de – egy jókora adag hiúság és zsarnoki hajlam is akad benne, ezért bigottá válhat. Vagyis az előbbi téveszmének érdemtelenül nagy fontosságot tulajdoníthat; és ez az ő mélyben megbúvó messiási önképének táplálásán keresztül kárt okozhat szellemi kibontakozásának és akadályát képezi egy szabad és független kutató szellem meghonosodásának, amit pedig az ő „Beavatóival” együtt mi is szeretnénk meghonosítani. Írd meg hát, jó barátom az igazságot Massey úrnak. Tudasd vele, hogy te már néhány hónappal az említett munka megjelenése előtt ismerted a Keleti filozófia reinkarnációval kapcsolatos nézeteit, hiszen a te képzésed a Kardec⁶-féle reinkarnáció (vagyis a személyiség újjászületése) és a szellemi Monád közötti különbségre rámutató képzésed már tavaly júliusban (18 hónapja) megkezdődött. Sőt erre a különbségre már július 5-én, Bombayben felhívták a figyelmedet. És hogy egy másik alaptalan félelmét is eloszlassuk, mondd el Massey-nak kérlek, hogy a „Testvérek” nem várnak K.

¹ Ez a négy személy Edmond W. Fern, Allan O. Hume, C. C. Massey, and Alfred P. Sinnett volt. (A ford.)

² Anna Kingsford, a korszak egy prominens, nagy hatású asszonya. Bővebben róla: lásd az 59. o. lábjegyzetét. (A ford.)

³ *The Perfect Way* (A Tökéletes út) Anna Kingsford és Edward Maitland könyve. Bővebben róla: lásd a 210 o. lábjegyzetét. (A ford.)

⁴ Ezt az írói álnevet használta A.O. Hume úr az ő Mahatmákat durván támadó cikkében. (A ford.)

⁵ Az „ötödik körös” emberekről lásd a Mester magyarázatát a XIV. Levélben a 105. oldalon. (A ford.)

⁶ Allan Kardec-ről lásd a 148. o. lábjegyzetét. (A ford.)

asszonytól hűségesküt (sőt nem is fogadnának el ilyesmit, *még ha felajánlaná* sem), azon oknál fogva, hogy jelenleg nincs szándékunkban újabb *európai* ajánlkozókka próbálkozni, és Arhat filozófiánk megismertetéséhez kizárólag téged szánunk közvetítőnek. A Hume úrral elvégzett 1882. évi próbálkozás a legszomorúbb kudarccal végződött. A ti Wren¹-etekenél több alapunk van a mottóra: *festina lente*²!

És most legyél olyan jó és kövess engem még mélyebb vizekre evezve. Nos, egy bizonytalan, ingadozó, gyanakvó jelölttel a vonal egyik végén; és egy kinyilvánítottan becstelen (én így látom, és fenntartom az állítást) és bosszúszomjas ellenséggel a másik végén; és szerintem egyet fogsz érteni velem abban, hogy a Londontól Simláig húzódó vonal mentén aligha valószínű, hogy bárhol is vonzó, vagy akár csak valós színben tűnnénk fel bárkinek. Személyes szinten a dolgok ilyen állása nekünk persze nem sok álmatlan éjszakát okoz; ám az angol Társulat és néhány teozófus jövőbeni haladására bizonyosan hatni fog az e két végpont közti ellenséges viszony keltette feszültség, ha áramának útjába kerülnek – hosszabb távra előtekintve talán még terád is, barátom. Közületek ugyan ki ne hinne két olyan „úriembernek”, akik mindketten tudottan kiváló intellektussal bírnak, és legalább az egyikük legalább annyira képtelen a száján hazugságokat kiejteni, mint amennyire repülni³. Ezért hát ciklus-vége ide vagy oda, komoly veszély fenyegeti az angol Társulatot, és személyesen téged is. Az anya társulatot nem érheti károsodás, de számos cselvetés vár még az utóbbi területi szervezeteire és ezek támogatóira, ha csak te és Massey úr számára nem teszünk világossá néhány olyan tényt, amik kulcsként szolgálhatnak a valódi helyzet megértéséhez. Na most, bár vannak bizonyos és nagyon alapos okok arra, amik miatt kénytelen vagyok Massey urat meghagyni a H.P.B. és jómagam erkölcsi *ingatagságával* kapcsolatos tévhitében, ideje már felfedni előtted Hume urat az ő igaz valójában, és ezzel kiiktatva az egyik hamis tanút a képből; eközben a legnagyobb sajnálatomra ugyan, de a Rendem törvényei szerint, továbbá saját becsület-érzésem alapján (bármilyen keveset is érjen ez egy európai szemében) jelenleg nem tárhatok fel bizonyos tényeket, amik pedig azonnal nyilvánvalóvá tennék C.C.M. számára, hogy milyen óriásit tévedett. Az talán nem lesz újság neked, ha azt mondom, hogy az *Eclectic* megalakulása idején Hume úr által mutatott hozzáállás állt a háttérben annak, hogy vezetőink összehozták egymással Fern és Hume urakat. Az utóbbi kitartóan ostromozott minket, hogy nem fogadtuk el tanítványnak őt magát, és azt a kedves, jóképű, igazságkereső és spirituálisan törekvő ifjút, vagyis - Fern urat. Naponta kaptunk tőle iránymutatásokat és kritikákat amiatt, hogy nem vagyunk képesek felismerni a saját érdekeinket. És bár ez sem lesz újdonság, de talán undorítóan és sokkolónak fogod találni, ha elmondom, hogy e két ember a lehető legközelibb kapcsolatba került egymással, miáltal mindkettőjük közös erényei és hiányosságai is felszínre kerültek – és mindegyik a maga valódi köntösében mutatkozott meg. Ilyenek a törvényei a

¹ Ez az utalás vélhetően Sir Christopher Wren-re a híres angol építészre vonatkozhat. (A ford.)

² A *Festina lente* ógörög (vagy ennél is régebbi) eredetű mondás, és egyben paradoxon. Jelentése kb.: „Lassan siess”. (A ford.)

³ Itt alighanem A.O. Hume, és C.C. Massey urakra céloz a Mester. Ekkoriban ők mindketten durva támadásokat intéztek Blavatskyné ellen. (A ford.)

keleti tanítványokra váró *próbatételeknek*. Fern rendkívüli, veleszületett pszichikus adottságokkal megáldott jelölt volt, akiben nagyon erős volt a spirituális kibontakozás vágya is, de tönkretették jezsuita mesterei, miközben hatodik és hetedik princípiumai teljesen alvó, bénult állapotban maradtak. Fogalma sincs arról, mi a helyes és mi nem az; egyszerűen – nem lehet felelős tetteiért semmilyen tekintetben, kivéve a benne működő *állati lélekből* közvetlenül és szándékoltan kiindulókat. Én nem vállaltam volna magamra a fáradságot, ami egy ilyen jelölttel jár, hiszen előre látható volt, hogy bizonyosan el fog bukni. M. rábólintott, mert a vezetőink ezt akarták; és hasznosnak meg jó leckének gondolta, amivel megmutathatja, hogy miféle erkölcsi tartással és értékkel rendelkezik is egy olyan ember, akit ti barátotoknak tekintetek és annak is neveztek. Szerintetek H. úr – bár hiányoznak belőle az igazán *finom*, jobb érzések, amik egy úriemberre jellemzők, de azért - ösztönösen és születése jogán mégiscsak úriember. Nem próbálom megjátszani, hogy elég alaposan ismerem a nyugati nemzetek becsületkódexeit. De azért vannak kétségeim, hogy valaki, aki bizonyos levelek címzettjének távollétében, kilopva a munka közben óvatlanul a verandán hagyott felöltője zsebéből az íróasztalfiókjának kulcsát, kinyitja az íróasztalfiókot, elolvassa e személy magánleveleit, jegyzeteket készít magának ezekből, majd ezek tartalmát fegyverként felhasználva zúdítja gyűlöletét és bosszúvágyát a levelek írójára; tehát én kétlem, hogy tényleg egy ilyen ember lehetne – akár még nyugaton is – az ideális (vagy akár csak az átlagos) úriember megtestesítője. Mert bizony azt *állítom*, hogy Hume úr ilyet – sőt még ennél rosszabbakat is – tett. Ha ezt tavaly augusztusban elmondtam volna neked, *soha nem hittél volna nekem*. Ám most kész vagyok bebizonyítani neked ezt a saját aláírása által. Mivel eme becses tevékenységen *kétszer* is rajtakapta őt M., az én Testvérem szándékosan írt (pontosabban Damodarral íratott) egy levelet Fernnek, amihez csatolta a másolatát egy levélnek, amit H. írt nekem. Ezeknek tartalma volt hivatott felszínre hozni a kellő időben a valódi úriemberi jellemzőit és becsületességét egy olyan valakinek, aki annyira magasan az emberiség többi része felett állónak képzei magát. Mert ezzel belegabalyodott a saját hazugságai hálójába. Egy Olcottnak írt levelében a gyűlölettől és gyalázkodás meg rágalmozás vágyától hajtottan egy olyan személy iránt, aki mérhetetlenül felette áll minden becsmérlőjének, Hume úr óvatlanul elárulta saját magát. Majd, amikor rajtakapták és sarokba szorult, szemenszedett, nyilvánvaló *hazugsággal* próbálta kivágni magát.

Most pedig, ennyi előzetes *entrée en matière*¹ és szükséges magyarázat után - amik bizonyos magánlevelekből kiragadott részletek miatt kíváncsiak, és amiket ugyan nem neked szántak, de tartalmuk távolról sem „bizalmas”, hiszen szinte mindegyikben Hume úr azért könyörög a címzettnek, hogy más teozófusokkal is olvastassa el írását – megismertetlek néhány részlettel bizonyos levelekből. Bízom benne, hogy emiatt te még nem tulajdonítasz nekem „úriemberhez méltatlan késztetéseket”. Ami pedig mindenki mást illet – tekintve, hogy manapság sok, mindenki által „úriembernek” elismert személyről kiderül, valójában aljas erkölcsi roncs, akinek úriemberi külsője mögött nemritkán egy gonosztevő lelke bújik meg –

¹ Az *entrée en matière* francia kifejezés, jelentése kb.: „bevezető”. (A ford.)

mindenki azt gondolhat rólam, amit csak akar. Ezeket a részleteket azért adom át neked, mert rendkívül fontossá vált, hogy megismerd annak igazi valóját, aki mostanában azzal tölti idejét, hogy leveleket írál londoni teozófusoknak és tagjelölteknek azzal az eltökélt szándékkal, hogy a nyugat összes misztikusát az „ateisták, képmutatók és boszorkánymesterek” Testvérisége ellen hangolja. Segítségedre lesz abban, hogy megfelelő cselekedetekkel készülhess fel a veszélyhelyzetekre és galádságokra, amiket a te barátod és a mi jóakarónk készít elő; ő ugyanis, miközben az én Testvéreimet tolvajnak, gyávának, hazugnak és általában az aljasság megtestesülésének állítja be, engem eközben lesajnáló dicséretekkel illet; és úgy gondolja, hogy elég árulás szorult belém ahhoz, hogy el is fogadjam ezeket, miközben elég ostoba vagyok ahhoz is, hogy ne lássam világosan a szándékát ezzel. Jusson eszedbe – az efféle *barát* ellen az embernek fel kell vértéznie magát, csakúgy, mint az olyan párbaj-ellenféllel szemben, aki páncélinget vesz fel az inge alá. Bár sok jó cselekedete is van, de a vétkei sokkal számosabbak. Az előbbiek köre mögött egészében mindig az ő mértéktelen önimádata, harciassága és ezek belső hajtóereje húzódik meg; és bár az még nem dőlt el, melyik iránynak lesz döntő befolyása a következő testet öltésében, elég nagy biztonsággal meg tudjuk jósolni, hogy belőle ugyan nem lesz adeptus, sem a *jelenlegi*, sem a következő életében. „Spirituális” törekvései kibontakozásukhoz minden szükséges támogatást megkaptak ebben az életben. Ahogy mindenkit, őt is próbáknak vetettük alá – mint a szegény molylepkéket meg rovartársaikat az őket megperzselő Rothney Castle¹ gyertyalángjai – de az adeptusságot célzó küzdelemben csak az *Én* lehet győztes – és csakis Ő. Az agyában kialakult víziók szerint ő az emberiség nagy Megújítójaként tekint magára, méghozzá a „Testvérek” ellenében, akiknek tudatlanságát és fekete mágiát alkalmazó módszereit ő sikeresen leleplezte. Az új Avatár tehát nem Almorah²-ban él, hanem Jakko³-ban. Íme, így teszi tönkre a Hiúság démona - ami Dayanand-ot is tönkretette – a mi *quondam*⁴ barátunkat, és készíti fel arra, hogy egy, Dayanand Swami-énál sokkal durvább támadást intézzon a Társulat és a Testvériség ellen. Ám a jövő alighanem képes lesz majd ügyelni magára; nekem most csak az említett adatokkal kell a türelmedet igénybe vennem. Mostmár talán megérted, miért utasítottak engem arra már tavaly októberben, hogy gyűjtsek az ő hamis, fortélyos természetét igazoló bizonyítékokat.

December 1-én Olcott ezredesnek írva a következőket mondta rólunk Hume úr: „Ami a Testvéreket illeti, őszintén vonzódok K.H.-hoz, és ez mindig is így lesz; a többiekkel kapcsolatban semmi kétségem, hogy mindannyian nagyon jó emberek, és legjobb készítetéseiknek megfelelően cselekednek. De a rendszerüket és módszereiket én erősen ellenzem, . . . ám ennek semmi köze a Teoz. Társ. külsődleges, gyakorlati célkitűzéseéhez, amiknek megvalósításában és előmozdításában ugyanolyan készségesen és vidáman együttműködök az ön jó Testvéreivel, mint . . . stb. stb.”

¹ Rothney Castle volt Hume úr házának neve. (A ford.)

² Almora volt annak az indiai közigazgatási területnek a neve, ahol a Hume úr új tanítójának tekintett swami élt. (A ford.)

³ Jakko Hill volt a neve annak a területnek, ahol Hume úr háza állt. (A ford.)

⁴ A *quondam* latin szó, jelentése kb.: „egykor volt”, „korábbi”. (A ford.)

Nyolc nappal *ez előtt* (november 22-én) a következőket írta P. Screenevas Row-nak, a Madras S.C.C¹. bírójának. „Én a Testvériséget *egy gonosz, önző emberekből álló csoportnak találom*, akik testületesen semmi egyébben nem, csakis a maguk spirituális fejlődésével törődnek (de meg kell jegyezni, hogy e tekintetben K.H. kivétel, *bár ő szerintem az egyetlen*), akiknek rendszere csalásokra épül, és *át-meg-át van szöve boszorkánysággal (!)*, hiszen kísérteteket és elementálokat használnak fel jelenségeik előidézéséhez. Ami a csalásokat illeti, ha egyszer valaki tanítványukká válik, és az általuk megkövetelt fogadalommal hozzájuk láncolta magát, attól kezdve *egyetlen szavában sem lehet megbízni*; . . . következetesen hazudni fog; ami a boszorkányságokat illeti, tény az, hogy *Sonkapa*² idejéig . . . Ők mindannyian féktelen, gonosz boszorkánymesterek voltak . . . Valamennyi tanítványuk rabszolga – a legnyomorultabb fajtából – akinek minden gondolata ugyanúgy csalással kapcsolatos, mint szavaik és tetteik . . . ; a mi Társulatunk . . . külsőleg maga a nemes célok megtestesülése – ám alapját nem évszázadok sziklái adják, hanem az ateizmus futóhomokja, egy fehéren ragyogó kriptá . . . belül csalással és veszélyes, *jezsuitakéhoz méltóan ravasz rendszer* csontvázaival telten . . . *Használja fel tetszése és legjobb belátása szerint ezt a levelet a Társulaton belül*, . . . „, stb.

Ugyanezen hónap 9-én írt Olcott úrnak a „testületesen semmi egyébben nem, csakis a maguk spirituális fejlődésével törődő” Testvériségről írt.

Szeptember 8-án egy 12 tanítványnak (ugyanazoknak, akiket a Screenavas bírónak küldött levélben *hazugoknak és láncon tartott rabszolgáknak* minősített) írt levelében – miután űk egy felháborodottan őszinte, közös választ írtak a fentebb már hivatkozott, H.X. aláírású diplomatikus cikkére³, amint ezt már te is tudod - azt írja, hogy „bár azt nem várhatta, hogy az európaiak képesek legyenek olvasni az ő sorai között” a *The Theosophist*-ben H.X. név alatt közölt írása igazi szándékait illetően; de „egy csapat brahmin - azaz a világ legkifinomultabb elméi – sőt, akik még csak nem is átlagos brahminok, hanem olyanok, *akik a legmagasabb szintű, legnemesebb képzésben részesültek*, stb.” (!!)). Nos, tehát űk „nyugodtak lehetnek afelől, hogy én (Hume) soha nem fogok olyat mondani vagy tenni, ami nem szolgálja a Testvérek és a Társulat ügyének, továbbá az utóbbi céljainak előmozdítását.” (Ezek szerint a boszorkányság és becsstelenség vádjai az ázsiai adeptusok „ügyének előmozdítását” szolgálják.) He fel tudod idézni, még ugyanebben a levélben hozzáteszi azt is, hogy „ez a valaha készült leghatékonyabb fegyver az otthoni hitetlenek meggyőzésére”, és hogy „persze bízott abban” (mármint azzal, hogy ezt a cikket elküldte a *The Theosophist*-ban megjelentetésre),

¹ Dewan Bahadur P. Srinivasa Rao a Madras S.C.C. - az akkori Indiában a Small Cases Court („Kisebb Jelentőségű Ügyek Bírósága”, vagyis kb. körzeti polgári peres ügyekkel foglalkozó) törvényszék - bírója, és egyfajta példakép volt az indiai bírók számára. 1882-től egészen 1906-ban bekövetkezett haláláig a Társulat tagja, a madrasi szervezet vezető tisztviselője volt. Nekrológját maga Olcott ezredes írta meg és ez a *The Theosophist*-ban is megjelent. (A ford.)

² Tsong-Kha-Pa a buddhizmust megújító, a természetszellem-imádattól és ehhez kapcsolódó rítusoktól, gyakorlattól megtisztító működésének köszönhető a Gelukpa szekta megalapítása. A Dalai Láma ennek az ágnak a vezetője. (A ford.)

³ Ez a cikk a *The Theosophist* 1882. szeptemberi számában (326. o.) jelent meg. A körülmények bővebb magyarázatáért lásd: LII. Levél. (A ford.)

hogy „*be tudja majd vonni a mi kedves öreg hölgyünket*” – de végül „*nem tudta őt beavatni a tervébe,*” stb. stb.

Minden ravaszsága és diplomáciája mellett a jelek szerint memóriazavarai vannak. Ugyanis pár órával az után, hogy az említett „*leghatékonyabb fegyvert*” elküldte közlésre „*a kedves öreg hölgynek*”, nem csak hogy beavatta tervébe őt egy hosszú magánlevélben (ez volt az a levél, amit ő átküldött neked, te pedig Simlában az útra készülve csomagolás közben elveszítetted), de még - biztos, ami biztos - néhány szóban további magyarázatokat is írt az említett „*Levél*” hátoldalára. Mint minden kéziratot, Damodar ezt is megőrizte; így szól: „*Kérem ezt mielőbb, változtatások nélkül kinyomtatni. Nagyszerű válasz lesz Davidson és mások leveleire*”. . . (Ezekből kiragadott részleteket tartalmazott a kézirat.) „*Attól tartok, hogy már nem sokáig tarthatunk ki – de az ezekhez hasonló utalások lassíthatják a zuhanást*” stb. . .

Miután tehát ő maga létrehozta a „*leghatékonyabb fegyvert*” az otthoni – *a mi létezésünket illetően* - hitetlenek megtérítésére, és mivel már lehetetlen volt tagadnia ezt, mi is lehetne annál jobb ellenszer a cikkben elhintett *utalások* mellett, mint néhány jól megfogalmazott vádpont *boszorkányság* és egyébek tárgyában?

Amikor pedig a 12 tanítvány közös válaszelevelükben a tények szándékos meghamisításával vádolták meg Hume urat az öreg hölgygel kapcsolatban (akit bizony minden ezzel ellenkező állításával szemben igenis bevont a tervébe), azt írja Subba Row-nak, hogy *soha nem tett ilyesmit*. Hanem ő a „*Madam*”-nak írt levelét – amiben „*H.X.*” szignójú „*Levele*” mögötti miérteket és okokat elmagyarázta – csak hosszú idővel annak a gyalázkodó cikknek a „*nyomtatásba kerülése után*” készítette és küldte el. Erre Subba Row – aki felé egy másik levélben durván gyalázta és becsmérelte M.-et - a maga válaszában szó szerint idézte neki az ő, kézírata hátoldalára írt szavait, így adva tudtára, mennyire értelmetlen dolog tovább csűrni-csavarni a dolgokat. Ezek után gondolom el tudod képzelni, mennyire szereti Subba Row-t.

És most jön a *bouquet*. Olcott-nak írt (fentebb elsőként hivatkozott) december 1-i levelében egyértelműen adeptusi képességeket tulajdonít magának. „*Igazán sajnálom, hogy testben nem csatlakozhatok önhöz Bombayben, de – ha engedélyt kapok erre, ennek ellenére esetleg segíthetek önnek ott.*” Mégis, Fern esetével kapcsolatban azt mondja, hogy „*teljes a káosz, és senki sem képes megmondani, mi, kinek a műve és kié nem*”; és még több másik, ekkoriban írt levele is hemzseg az olyan állításoktól, amikből nyilvánvaló, semmi eszköze nincs, hogy kiderítse, mi is történt „*az elmúlt hat hónapban*”. Éppen ellenkező benyomása van az embernek, hiszen egy ebben az időszakban nekem írt levelében azt mondja magáról, hogy „*spirituális értelemben nem állok Fern, Sinnett*” vagy mások szintjén. *Nekem* nem mert hencegni szellemi tisztánlátásáról; de most, hogy „*végleg szakított a tibeti boszorkánymesterekkel*”, eddig szunnyadó adeptusi képességei hirtelen óriási mértékben felerősödtek. Születésétől kezdve csodásan fejlettek lehettek, hiszen arról tájékoztatja Olcott-ot (ugyanabban a levélben), hogy „*némi pranayam* pár hónapon át (összesen hat hétig)

gyakorolva elegendőnek bizonyult a koncentrációhoz – kezdésnek . . . *Mostanra már túl vagyok azon a fokozaton – IMMÁR JÓGI VAGYOK.*”

Az ellene felhozott vádak immár olyan súlyosak, hogy eszembe sem jutott volna azt kérni tőled, hidd el ezeket pusztán azért, mert én állítom őket. Ezért nyúlt ilyen hosszúra ez a levél és ezért küldöm az alábbi bizonyítékokat; most azt kérem tőled, hogy olvasd át ezeket alaposan, és vond le a magad következtetéseit, *kizárólag* ezek alapján.

A júliusi levelében ránk hárítja a felelősséget Fern *hazugságrohamáért*, az ő megjátszott látomásaiért és tőlünk származtatott inspirációiért; Olcott-nak írt (december 1-i) levelében meg azzal vádolja meg az én szeretett Morya testvéremet, hogy „felettébb becsstelenül járt el”, hozzátéve, hogy „azóta sem képes őt úriembernek tekinteni, hiszen Damodar az ő ráhatására küldte el Fern-nek az én róla írt, bizalmas beszámolóom átíratát . . .” Ez az ő szemében „alávaló módon visszaélés a bizalommal”, ami olyan *durva*, hogy „*Moriar*¹ félt (!!) akár csak beavatni is K.H.-t abba, hogy ellopta egy levelemet és visszaélt vele. K.H.-t *úriembernek* ismerem, aki elítélne egy ilyen alantas tettet.” Kétség sem férhet hozzá, hogy én is elvégeztem volna mindezt, még ha nem is tudom, amit tudtam, és ha nem lett volna abszolút szükséges megtenni – a *világosan előre látott események* ismeretében; azért, hogy Hume úr leleplezze saját magát, hogy ellensúlyozhassuk az ő bosszúálló természetéből következő befolyását és aláássuk állításainak hitelességét. Az említett átírat alapjául szolgáló levél *nem* volt bizalmas megjelölésű, ellenben szerepelnek benne a „kész vagyok mindezt bármikor Fern szemébe mondani” szavak. Ugyanakkor a szabadszájú gyalázkodások és az M. árulása és *hűtlensége* miatti igazán szenthez méltó, *úriemberi* felháborodásának hangoztatása után a következő vallomást teszi (*); méghozzá igen meglepő módon, amint magad is megíthetted: „Azt azért megérdemli, hogy tudassam: *Fern a mai napig nem tudja, hogy én tudtam erről*”, értsd: az M. által elcsent és Damodar-on keresztül Fern-nek eljuttatott levélről.

(*) Fern akkor Bombayben volt, és Hume rettegett az igazságnak megfelelő cáfolattól, még egy ilyen „gazember” részéről is.

Röviden, ebből az következik, hogy Hume úrnak módja volt elolvasni egy olyan, Fern-nek címzett és *ajánlott* magánlevél tartalmát, aminek átadását őrá bízták, és amit egy Hume úr házában levő íróasztal fiókjában tartottak. A bizonyíték cáfolhatatlan, hiszen ő maga szolgáltatta. Hogy sikerülhetett neki? Természetesen, vagy a levelek fizikai valóját a saját szemével olvasta el, vagy azok asztrális eszenciáját az ő finomabb erőinek segítségével. Ha az utóbbi igaz, akkor ugyan milyen rövid lefolyású kényszerítő erő hozta fel ennek a „jóginak” a pszichikus képességeit – aki júliusban még „spirituális értelemben nem állt” a te szinteden, vagy akár csak Fernén sem – olyan kiteljesedett, termékeny állapotra, amit nekünk, képzett

¹ Ez a „*Moriar*” nem tudni, ki lehetett – hacsak nem a „*Morya*” elírásával állunk szemben. Igaz ugyan, hogy a levél eredetijében is „*Moriar*” látható, de a szövegkörnyezetből elég valószínűnek látszik, hogy itt a „*Morya*” név szerepeltetése volt az író szándéka, ami a papírra kerülés folyamatában valahol „*Moriar*”-ra torzult, és ez a hiba észrevétlen is maradt. (*A ford.*)

„boszorkánymestereknek” 10-15 évig tart elérni? Emellett, ha ez és más, Fern-nek küldött levelek az „asztrális fényben” váltak olvashatóvá számára (ahogy ezt ő állítja az O. ezredes érdeklődésére neki küldött válaszában, amit mellékelek), hogy lehet az, hogy a jóságos almorai géniusz (akinek segítségével ő hirtelen ilyen elképesztő erőkre tett szert) támogatásával kizárólag azokból a levelekből tudott tartalmi jegyzeteket készíteni, szóról szóra idézni, vagy ilyenekre emlékezni, amiket Fern – M. határozott utasításainak megfelelően – végig az íróasztala fiókjában, Hume úr házában tartott? Bizony, MEGHAZUDTOLJUK őt ebben azzal, hogy egyetlen szót sem idéz, vagy ismétel meg olyan egyéb, és sokkal fontosabb levelekből, amiket az én Testvérem küldött „próbaidős tanítványának”, és amelyekben az utóbbinak megtiltja, hogy ezeket a Rothney Castle-ben tartsa, hanem arra utasítja, hogy a saját házában, egy íróasztalfiókban biztonságosan elzárva őrizze őket. M. akaratának megfelelően ezek a kérdések Olcott elméjében is megfogalmazódtak, és kerek-perec szembesítette is velük Hume urat. Mivel pedig M. tanítványa és így természetesen Atyjaként és Tanítójaként mélyen tiszteli őt, nagyon is helyénvaló módon egyenesen megkérdezte M.-et, mint *Censor Elegantiarum*¹-ot is, hogy tényleg bűnös-e olyan *úriemberhez méltatlan* viselkedésben, amiről Hume panaszkodott neki. (És ahogy most már láthatod, alaptalanul; hiszen M. megkapta hozzájárulásomat ahhoz, amit tett, mert az része volt egy előre megtervezett eseménysorozatnak; ami – H. úr valódi természetének felfedésén túl – néhány kicsinyes, gyenge ember gonosz törekvései, ostobasága és Karmája által előidézett szégyenteljes helyzetet volt hivatott a nyilvánosság elé tárni; de ami - amint látni fogod – végül jó hatással lesz.)

Tibetben tehát nincsenek úriemberek – jelenleg legalábbis, és olyanok, akik simlai mércével mérten azok lennének -, de azért még akad igen sok jó és becsületes ember. Az Olcott úr érdeklődésére küldött válasz annyira hemzseg a szándékos, ordító hazugságoktól, annyira csöpög az ostoba hiúságtól, és összességében annyira szálnalmas próbálkozás, hogy kimagyarázza magát az egyetlen lehetséges következtetés alól – vagyis, hogy a levél címzettjének tudta nélkül elolvasta annak magánleveleit -, hogy megkértem Morya-t, szerezze be számomra a levelet, hogy átküldhessem neked elolvasni. Ha ez megtörtént, légy olyan kedves és juttasd vissza hozzám Dharbagiri Nath által, aki még ezen a héten Madrasba fog utazni.

Ezzel elvégeztem egy kellemetlen, sőt undorító feladatot; de ez sok előnnyel fog járni majd, ha segít téged abban, hogy jobban megismerhess minket – függetlenül attól, hogy a te jóval és rosszal kapcsolatos európai felfogásod ilyen vagy olyan irányban befolyásolja-e a véleményedet. Még az is előfordulhat, hogy C.C.M. véleményével fogsz egyetérteni, és sajnálkozva bár, de kénytelen leszel egészében és véglegesen elfogadni vagy elutasítani egy olyan „erkölcsi paradoxont”, mint én vagyok. Senki nem bánná ezt nálam jobban; ám a mi *Szabályaink* hosszú távon bölcsnek és jótékonyak bizonyultak, és a világ általában is, de

¹ A *Censor Elegantiarum* latin kifejezés, jelentése kb.: „ízlés és elegancia terén mérvadó, döntő szavú”. (A ford.)

különösen annak bizonyos egyedei annyira gonoszak, hogy *kénytelenek vagyunk* a saját fegyvereikkel harcolni velük.

A dolgok jelen állása szerint, miközben nem engedhetünk meg hosszas tétovázást, kíváncsún látszik néhány hónapra haza utaznod – mondjuk júniusig. De hacsak nem mész el Londonba és C.C.M. segítségével el nem magyarázod a valós helyzetet, majd *saját magad* talpra nem állítod a Társulatot, további késlekedés esetén Hume úr levelei már túl nagy kárt okoznak ahhoz, hogy helyrehozhatók legyenek. Ezért a te átmeneti távolléted két oldalról is hasznosnak bizonyul a Társulat számára: egyfelől megalapozol egy valódi, okkult irányultságú Társulatot, másfelől megmentesz számukra néhány, a jövőjüket tekintve ígéretes egyént, akiknek kibontakozása jelenleg veszélyeztetett. Emellett az Indiától való távolléted nem lesz egyértelműen rossz, hiszen az ország barátai megérik majd a hiányodat, és talán annál inkább készek lesznek rá, hogy visszahívjanak: különösen akkor, ha a „*Pioneer*” hangneme megváltozik. A szabadságod idejének egy részét esetleg felhasználhatnád ilyen vagy olyan formában, de teozófiai írások készítésére is. Mostanra már jókora anyagmennyiség gyűlt össze nálad ehhez, és időszerű óvintézkedés lenne, ha sikerülne kiagyalnod valamilyen módot arra, hogy másolatokat szerezz a Hume úrhoz eljuttatott oktató írásokról is. Igen termékeny levélíró, és most, hogy áthágott minden ésszerű korlátot, muszáj lesz szemmel tartani őt. Emlékezz rá, mit jósolt a *Chohan*.

Örökké őszinte barátod,

K.H.

LVIII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki a levelet Madrasban, 1883. márciusában kapta meg. A levélről megemlíthetjük, hogy ez egy olyan, számos kérdést tartalmazó levélre érkezett válaszként, amit Sinnett a *Shrine*¹ (Szentély) néven ismertté vált szekrénykén keresztül juttatott el a Mesterhez. (Sinnett ekkoriban már javában dolgozott *Esoteric Buddhism* című könyvén, amihez az anyagot a Mesterek leveleiből merítette, és ami ugyanez év júniusában jelent meg Londonban. (A ford.)

¹ A *Shrine* egy kisebb, kétajtós, kulccsal zárható szekrényke volt, ami Blavatskyné dolgozószobájának falára volt akasztva (azaz nem volt a falba építve). Kívül feketére volt festve, majd lakkozva, belül pedig egyszerű vörös plüss borítása volt. Eredetileg Blavatskyné ebben olyan tárgyakat tartott, amiket személyes emlékként hozott magával tibeti tartózkodásának éveiből. Idővel aztán arra is kezdték használni, hogy átadás-átvételi pont (materializációs-dematerializációs hely) legyen a Mestereknek küldött, vagy tőlük származó küldemények – levelek és egyéb tárgyak - számára. Ez a szekrényke központi szerepet kapott a Coulomb házaspár 1884. elejére nyilvánvalóvá vált árulásában, majd Adyarból eltávolításuk után a madrasi keresztény hittérítőkkal szövetkezve véghezvitt, Blavatskynét és az egész Társulatot is megrendítő cselszövésében is. Röviden: azt próbálták elhitetni a közvéleménnyel, hogy Blavatskyné rejtett kis ajtókon és falba fúrt lyukakon keresztül(!) vitte véghez a materializációnak vagy dematerializációnak „beállított” jelenségeket. (Valójában Coulomb urat éppen azon kapták rajta, amint ilyen lyukat próbált kialakítani a szekrénykén és a mögötte levő falban, és ez volt az egyik oka, amiért gyorsan kirúgták őket Adyarból.) (A ford.)

Drága „pártfogoltam”,

Ha nem bánod, most nem foglalkoznék a „csillagok” és az elhomályosodás ügyeivel¹ – azon egyszerű oknál fogva, amit H.P.B. ma reggel nagyon világosan elmondott neked. A feladatom minden egyes levéllel veszélyesebbé válik. Rendkívül nehéz lett úgy tanítani téged, hogy közben az eredetileg kijelölt – „eddig, és ne tovább!” - határokon belül maradjak. Márpedig ezt muszáj betartanunk, és – így is fogunk tenni.

Teljesen félreértetted a táviratban közöltekkel szándékolt mondandómat. A „továbbiakat majd Adyarban” szavak a te látomásod valódi magyarázatára utaltak, és semmiképpen sem holmi újabb, általam lefolytatott pszichológiai kísérletre. A látomásod D.K. próbálkozásának eredménye volt, aki igen sokat törődik a te haladásoddal. Ezt célzó ügyködése során sikerült ugyan kiszabadítani téged a testedből, de teljes kudarcba fulladt azon igyekezete, hogy felébressze belső látásodat, aminek okait akkor te magad is jól sejtetted. Nekem személyesen semmi részem nem volt ebben a próbálkozásban. Ezt akarták üzeni a válasz táviratomban a „jól gyanítod – továbbiakat majd Adyarban” szavak. Jelenleg nagyon kényes helyzetben vagyok, és – elkerülendő, hogy a jövőbeni lehetőségeket veszélyeztessenem – megkettőzött óvatossággal kell eljárnom.

Távozásod valószínűsíthető dátuma? Nos, április 7-én vagy a körül. De ha e kívánságomnak türelmetlenségedben nem tudnál megfelelni, akkor belátásod szerint tehetsz. Ám ha mégis így tennél, azt személyes szíveségnek tekinteném. Nagyon visszataszítónak találok a honfitársaim általános apátiáját. Minden korábbinál jobban bízom a balszerencsés, boldogtalan Teoz. Társ. néhány kitartó munkásában. Ha megfontoltan sikerülne felhasználnunk, az Alkirály² levele hatalmas segítséget jelenthetne. De ilyen dolgokban magam nem alkotnék ítéletet, hiszen én csak abból tudom megjósolni a jövőt, hogy R. Srinavasa Rao³ és mások milyen benyomást gyakoroltak a te elmédre.

Most hát, hogy a február 7-i történéseket megmagyaráztam, a „korábbi korlátozásokat” illető kérdésedre is választ kaptál már.

Kérhetnék tőled még két további, személyes és fontos szívességet? Először is azt, hogy tudd: kérés nélkül is mindig minden meg fog történni, amire szükséged lehet, *bárhol és bármikor* – ha lehetséges. Ebből következően *soha* ne kérj vagy javasolj semmit a magad számára, hiszen

¹ Sinnették Angliába utazásuk közben útba ejtették Madrast, és a folyamatban lévő *Esoteric Buddhism* könyvéhez kapcsolódóan Sinnett a *Shrine*-on keresztül küldött a Mesternek bizonyos kérdéseket, és a Mester ezekre utal itt. Az elhomályosodás témakörével kapcsolatban lásd: XV. Levél (*A ford.*)

² Az Alkirály ekkor Lord Ripon volt. Sinnett úr Madrasba vezető útja során személyesen találkozott vele Calcuttában. (*A ford.*)

³ Úgy tűnik, ez a személy ugyanaz lehet, akinek Hume úr is írt egy (a Társulatot és a Testvéreket gyalázó) levelet, és akire a Mester az előző levelében is hivatkozott. Lásd a lábjegyzetet róla a 376. oldalon. (*A ford.*)

ezzel abba a rendkívül kényelmetlen helyzetbe kényszerítenél, hogy meg kelljen tagadnom egy barátom kérésének teljesítését, és ezt még azzal is tetéznem kellene, hogy ennek okát sem fedhetném fel számára; másodsor pedig azt, hogy tartsd észben – bár személyesen és *a te saját érdekedben* sok mindent kész vagyok megtenni, de az angol Társulat tagjait felé nincs ilyen kötelezettségem. Szavamat adtam rá, hogy a te szíves közreműködéseddel tanításokkal látom el őket – a mi filozófiánkkal kapcsolatban, és függetlenül attól, elfogadják-e azt vagy sem. De soha nem vállalkoztam arra, hogy bármelyiküket is próbáljam meggyőzni erőink mértékéről, vagy akár csak a létezésünkről is. Hogy ők hisznek-e az utóbbiban, nekünk vajmi keveset számít. Ha valaha is előnyük lehet ígéretünkéből, az csakis rajtad keresztül, a te saját erőfeszítéseid által valósulhat meg. És nem is találkozhatok velem (hús-vér valómban) – de még csak tisztán kivehető látomás formájában sem -, mindaddig, míg készen nem állsz rá, hogy becsületre megesküdj, soha nem árulod el ezt senkinek, amíg csak élsz (kivéve, ha engedélyt kapsz erre). Bár egy ilyen eskü az angol Társulat tagjainál nyilván az állandóan kielégítetlen és mindig is újra felmerülő kétely forrása lesz, de – *a jelenlegi helyzetben pontosan ez az, amit akarunk*. Ahogy M.A. (Oxon)¹ találóan megjegyezte, túl sokat vagy *túl keveset* mondtak és bizonyítottak velünk kapcsolatban. Azt az *utasítást kaptuk*, hogy álljunk neki és takarítsuk el a magunk után hagyott nyomainkat – ezen újabb keletű politikáért a mi egykori barátunknak, Hume úrnak tartozol köszönettel (aki immár mindenestül az Árnyék Testvéreinek kezében van) – mert minél jobban kételkednek a létezésünkben, annál jobb nekünk. Ami meg az európai szaduceusokat² általában, az ő angol képviselőiket pedig különösen meggyőzni hivatott bizonyítékokat illeti, az ilyesmit teljes egészében kihagyhatjuk a jövőre vonatkozó tervekből. Hacsak nem kapunk lehetőséget rá, hogy saját legjobb belátásunk és módszereink szerint járjunk el – a jövőbeni események menete biztosan nem lesz sima, egyenes út. Ezért többé nem kéne használnod olyan kifejezéseket, hogy „az otthoni barátokkal tartott kapcsolat erősítése végett”, mivel biztosan nem fognak segíteni, viszont még jobban felbosszanthatják a másikat, „jövőbeni erőt” – hogy ezzel a nevetséges kifejezéssel éljek. Nem mindig hízogó dolog az, kedves barátom, ha az embert – még olyanok is, akiket a legjobban kedvel -, egy csoportba sorolják médiumokkal meg holmi *burkokkal*, pusztán abból a célból, hogy – *teszteljék* őt. Azt gondoltam, te már szerencsésen kinőttél ebből a korszakodból. A kettőnk *érintkezésében* mostmár inkább maradjunk meg a tisztán intellektuális aspektusok mellett, és koncentráljunk a filozófiára, valamint a te jövőben várható műveidre; minden egyebet pedig bízunk *az időre és a jövőbeni, előre nem látott fejleményekre*.

¹ William Stainton Moses (írói álnéven M.A. Oxon), a korszak neves médiuma, spiritiszta, 1877-1884-ig a Teozófiai Társulat tagja. Bővebben róla: lásd az 59. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² A szaduceusok az Újszövetségi Bibliából is ismert, befolyásos zsidó szekta tagjai voltak. A (második) Templom őrleinek tekintették magukat, és csakis a Tóra írott dogmáit fogadták el, tagadták a reinkarnációt, a szellemi és anyagi lények létezésének lehetőségét. (Feltehetően ez utóbbi hitvallásuk miatt idézi fel a nevüket itt a Mester.) (A ford.)

Csakis azért, mert jól látom és követem a te elméd *kettős* működési módját - amikor efféle kívánságokat fogalmazol meg -, lehetséges számomra, hogy továbbra is úgy írhatom alá ezt a levelet, mint

A te odaadó barátod,

K.H.

LIX. Levél

Kézhez véve Londonban, 1883. július táján.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban 1883. július hónapban kapta meg. Megértéséhez jó tudni, hogy 1883. június 6-án Sinnett úr küldött egy (ebben a könyvben nem szereplő, kiadatlan) levelet a Mesternek, amit az megjegyzéseivel ellátva visszaküldött neki. Abban a levélben Sinnett úr leírta, ő hogyan érti a bolygólánccokról és a spiritizmusról kapott tanításokat. A Mester a visszaküldött levélben ezeket „Teljes tévedés” megjegyzéssel látta el. (A ford.)

Bármilyen hiányossággal vádoljon is engem az én mindig elnéző „világi tanítványom”, úgy látom, legalább egy új örömforrás biztosítását azért a javamra írja. Hiszen még Sir Charles Turner komor jóslata (egy újabb adag homály tőle) - miszerint a Teozófiával való kokettálásod és a „K.H.”-féle káprázatba vetett hited elkerülhetetlen következményeként hamarosan a Római Katolikus hívők táborát fogod erősíteni – sem csökkentette a te propaganda törekvéseid erejét London jó hangulatú világában. Habár ez az elszántság jó bizonyíték lehet a Rothney-i Emberbarát¹ szemében arra, hogy a te szürkeállományodat már teljesen áthatotta a Tzigadze-i *Akasha*, azért biztosan balzsam lesz sértett érzéseidre tudni, hogy lényegében te lehetsz képes olyan hidat építeni az angol metafizikusok felé, amin legalább gondolkodási távolságba kerülhetnek hozzánk!

Számos jó embernek szokása, hogy visszatekintsenek az időben életútjukra minden alkalommal, amikor valamilyen fontos fázist maguk mögött hagynak. Vagyis, ha a reményeim meg nem csálnak, nemrégiben összehasonlítottad magadban a jelenlegi „legtöbb örömet” és „folyamatos elfoglaltságot” jelentő dolgokat azokkal, amik régebben jelentették neked ezeket; akkor, amikor te még nagyvárosod utcaköveit koptattad, amelynek házai olyanok, mintha „indiai tintával festették volna be őket”, és amikor még egy egész napon át tartó napsütés emlékezetes eseménynek számított. Akkoriban magad voltál saját magad mércéje, a teozófusokat pedig a „régimagaiddal” (a *beau valseur*²-rel) összevetve erkölcsileg „Anak³”-nak

¹ Ironikus utalás A.O. Hume-ra - az ő lakhelyét hívták Rothney Castle-nek. (A ford.)

² A *beau valseur* francia kifejezés, jelentése itt kb.: „a hölgyeket elkápráztató szoknyavadász”. (A ford.)

³ Anak (vagy Ónák) annak a nemzetségnek (Anákok vagy Anakim-ok) a feje volt, akikkel a Kánaánba igyekvő zsidó törzsek szembe találták magukat. Ezeket hatalmas termetük és erejük miatt óriásoknak mondták. (A ford.)

tekintetted; nem így van? Hát, ez talán a jutalmad egy része - első darabkája; a többit a Devacsánban¹ fogod érzékelni, amikor majd „tovább libegsz” a mindet átható éterben ahelyett, hogy a kavargó vizű Angol Csatornán² lebegnél – legyen bár belső látásod számára egyelőre a Devacsán is ahhoz hasonlóan ködös. Csak ekkor fogod majd „a magad fényénél látni magadat”, és felfogni az igazi jelentését a nagyszerű vedanta filozófia *Atmánam Atmaná Pasya*³ eszméjének, mely szerint:

„Annak, aki tudja magáról, hogy ragyogó fény,
Nincs szüksége külső fényre, hogy lássa ezt . . . ”

Ismét és még egyszer: újabb kísérlet történt annak érdekében, hogy eloszlassuk kissé azt a sűrű ködöt, ami én látni vélek Massey úr *Devacsánja* körül. Ez a *The Theosophist* augusztusi számában fog külsős írásként megjelenni, és én ajánlom Massey úr és a te figyelmedbe is. De könnyen előfordulhat, hogy az „Elhomályosodás” nem fog megszűnni, és néhányan talán még azt is gondolhatják, hogy a magyarázatnak szánt írás igazából nem az; sőt, a helyett, hogy felhúzta volna az órát, valami durva kéz inkább összetört benne pár fogaskereket. Ez a mi szerencsétlenségünknek tekinthető, és kétlem, hogy valaha is teljesen megszabadulhatunk majd az efféle érthetetlen dolgoktól és vélelmezett ellentmondásoktól, hiszen nincs mód rá, hogy a kérdést feltevők és a választ adók szemtől szemben találkozzanak. De mégis, a legrosszabb esetben is el kell ismerni, hogy némi elégedettségre azért jogunk van, hiszen legalább van már egy gázló, ami átvezet a minket elválasztó folyamon, te pedig már feszíted ki a köteleket ahhoz, hogy egy királyhoz méltó híd is megépülhessen. Helyénvaló dolog hát, ha ezt a te elméd újszülöttjét megkereszteled a Remény vizében; és bízz abban, hogy általa „egy további és igen ésszerűen megalapozott lökést kaphat a jelenlegi mozgalom”. Csak hát barátom, még a fénylő Hold „zöldes sajtja” is időnként *Rahu*⁴ reggelijeként végzi; jobb lesz, ha te sem gondold azt magadról, hogy felülemelkedtél az emberek figyelmének csapongó voltán, és hogy az általad kínált fényt az ő szemükben többé már nem ragyogja túl valaki másnak a legújabb - bármannyire rövid ideig is világító - fényforrása. A társadalmi érintkezés gyakran inkább a gyeplabda meccsek filozófiáját igényli, semmint a kitiltott „adeptusokét”, akiknek nagyobb szabású játszmájában világok szolgálnak labdaként, és a tér étere adja a pálya nyírott gypét. Az előző könyvedben⁵ felszolgált ételnél jelenségeket használtál fűszerként, ezekkel csiklandozva a spiritizmusra vágyók ízlelőbimbóit. Ez a mostani, második könyved

¹ A Devacsán a reinkarnálódó emberi lény, azaz az Egyéniség (Én, Ego) két testet öltés közötti pihenő „helye” és ideje. Nem hely, inkább tudatállapot. Lásd bővebben a XVI. levélben. (A ford.)

² A Franciaország és Anglia partjait elválasztó tenger rész. A kontinentális Európában La Manche Csatornakét ismerik, ám Nagy Britanniában (miért, miért nem) English Channel-nek (Angol Csatornának) hívják. (A ford.)

³ Az *Atmânâ, âtmanâ pasya* a vedanta filozófia egy eszméje, ami kb. úgy fordítható, hogy „látni az Ént az Én által, annak fényénél”. (A ford.)

⁴ *Rahu* a hindu mitológiában egy csillapíthatatlan étvágyú démon, aki - Nap- vagy Holdfogyatkozás idején - felfalja a Napot vagy a Holdat. (A ford.)

⁵ Ez utalás Sinnett úr *Occult World* címen kiadott első könyvére. Bővebben erről lásd a 70. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

tiszta filozófia, hidegen tálalva, és a „londoni társadalmi körök nagy részének” asztalán aligha lesz elegendő bor ahhoz, hogy elfogyasztása közben leöblítsék. Sokan, akik egyelőre mérsékeltén bolondnak tartanak, azért fogják megvenni a könyvet, hogy megtudhassák, nincs-e már itt az ideje egy *Commission De Lunatico*¹ kiadásának - megelőzendő, hogy még nagyobb károkat okoz; és az összes olvasód közül kevés lehet majd olyan, aki útmutatásodat követve eljuthat a mi *ashrum*-unkhoz. De hát a teozófus munkája olyan, mint a földművesé; fel kell szántania a földjét és el kell vetnie benne a magokat – olyan jól, amennyire csak tudja; a többi már a természetén múlik, az pedig törvények szerint működik.

Nem vesztegetek részvételtjes szavakat a szegény „világi tanítványokra”, akik egyedül képesek bánni bizonyos „kifinomult fegyverekkel”. Gyászos napra virradna a világ, ha egyszer ezeknél is élesebb és halálosabb fegyver kerülne az ő gyakorlatlan kezükbe! Ó, hű barátom, nagyon is egyetértenelek velem, ha láthatnád a panaszt, amit legutóbb egyikük készített, mert egy szerencsétlen órában valami boszorkánymester segítségével kezébe vett egy mérgezett fegyvert, aminek később számára igen fájdalmas következményei lettek. Erkölcsileg megroppant a saját önző indulatossága miatt; fizikai testét betegségek roncsolják, amik egyre terjednek az általa igénybe vett „démoni” segítség miatt; mögötte saját elvesztegetett lehetőségeinek és pokoli sikereinek nyomasztó emlékei sorakoznak; jövőjét pedig sötét reménytelenség – az *avitchi* – leple takarja. Nos, ez az emberi roncs most tehetetlen dühét „csillagos tudományunk” és mi magunk ellen fordítva hatástalan átkokat szór azokra, akiknek tanítványként hiába könyörgött még nagyobb erőért, és akiket el is hagyott egy halottidéző „Guruért”, aki most sorsára hagyta áldozatát. Légy elégedett hát, barátom, a te „kifinomult fegyvereiddel”; ha nem is olyan pusztítóak, mint *Vishnu* diszkosza, azért még sok akadályt képesek ledönteni, ha ügyesen forgatják őket. Az előbbi szegény nyomorult bevallja, hogy „hazugságok, hűtlenségek, gyűlölet, mások megkísértése vagy félrevezetése, igazságtalanságok, hamis eskük és tettetések stb.” hosszú sora áll mögötte. Ezt a „kockázatot” ő „tudatosan vállalta”, de hozzáteszi, hogy „ha *ők* (vagyis mi) jók és kedvesek lettek volna, csakúgy, mint bölcsek és hatalmasok, akkor *biztosan megakadályoztak volna engem* abban, hogy olyan feladatot vállaljak, amiről *ők* tudták, hogy nem vagyok elég erős hozzá.” Egyszóval: mi, akik a tudásunkat – legyen az bármilyen – az egyetlen gyakorlatban is lehetséges módon szereztük, és akiknek nincs jogunk megtagadni embertársunktól a lehetőséget, hogy *ők* is megpróbálkozzanak ezzel (bár figyelmeztetni őket jogunk van, és ezt meg is tesszük minden jelentkezővel), magunkra kellene, hogy vállaljuk a büntetést egy efféle beavatkozásért; vagy: igyekeznünk kellene megvédeni magunkat ugyanettől az által, hogy alkalmatlanokból faragunk adeptusokat, ráadásul ellenük küzdve ennek érdekében! Azért, mert *mi* nem tettük ezt meg, *ők* most „kénytelen hátralévő életét egy kétlábon járó mérgező helyként, mentális, erkölcsi és fizikai értelemben is roncsként leélni”. Ez az ember reményvesztettségében egykori „pogányból ateistává, majd Szabadgondolkodóvá, aztán – kereszténnyé (pontosabban

¹ A *Commission De Lunatico* egy olyan jogilag érvényesíthető rendelkezés, ami alapján valakit elmeegógyintézetbe lehet zárni, vagy cselekvőképességében korlátozottan minősítetten vagyontárgyait és őt magát is gondnokság alá kell vonni. (A *ford.*)

istenhívóvé) vedlett át, és most alázatosan „meghajol” Előtte (egy kozmoszon kívül létező entitás előtt, akinek ráadásul még egy *helyi* képviselőjére is rálelt) és mindenki más előtt is, akit Ő törvényes módon küldöttjének nyilvánított. Mi pedig, nyomorult teremtmények, „árulók, hazugok és ördögök” vagyunk, és „az én (vagyis ő) valamennyi bűnöm (lásd ezeket fentebb) együtt is az Övéikkel összehasonlítva egy dicsfény által képzett palástnak tűnik”. Nagybetűit és kiemeléseit a szavakhoz hasonlóan idéztem. Na most, barátom, verd ki a fejedből a gondolatot, hogy nem kellene a te esetedet az övével összehasonlítanom – mert nem is teszem. Csak bepillantást nyújtottam abba a pokolba, ahová ez az elveszett lélek került, hogy világosan lásd, milyen szörnyűségek várnak az olyan „világi tanítványokra”, akik a tiltott hatalom egy részét már az előtt megszerzik, hogy erkölcsi természetükben elég érettekké válnának annak birtoklására. Alaposan gondold át mindazt, ami a *The Theosophist* júliusi számának *Supplements* (Kiegészítések) részében közölt, *Chelas and Lay-chelas* (Tanítványok és világi tanítványok) című cikkben¹ írva van.

Hát úgy tűnik, a nagyra becsült Crookes² úr egyik lábával átlépte a küszöböt, hogy a Társulat cikkeit olvashassa? Jól és bölcsen tette, és ez tényleg bátor lépés volt a részéről. Már eddig is elég merész dolog volt tőle megtenni egy hasonló lépést, majd elég lojális maradt az igazsághoz is, amivel nagy csalódást okozott tudóstársainak, mikor eredményeit nyilvánosságra hozta. Amikor felolvasta a „Szekciókban” elfojtani próbált, igen értékes munkáját, és az egész Royal Society igyekezett őt a földbe döngölni – ha nem is a szó valódi, csak metaforikus értelmében – épp úgy, ahogy amerikai testvér szervezetük tett a mártír sorsra jutott Hare³-el odaát, még nem gyaníhatta, a Karma milyen tökéletes bosszút tartogat számára. Hát tudja csak meg, hogy az ő *cornucopia*⁴-ja még nem ürült ki, mert a *nyugati Tudománynak az anyag további három halmazállapotát kell még felfedeznie*. De tőlünk nem szabadna számítania olyan mérhető jelenésekre, mint amiket az ő Katie-je bemutatott⁵; merthogy mi, emberek ki vagyunk téve a molekuláris vonzás-taszítás törvényeinek és a poláris vonzásoknak, amikkel ama szépséges jelenésnek nem kellett megbirkóznia. Nekünk nincsenek kedvenceink, és nem hágjuk át a szabályokat. Ha Crookes úr szeretne a modern tudomány eszközei által előtte kivájt folyosóról beljebb nyomulni Arcana termeibe, hát rajta:

¹ E cikk fordítása olvasható a Magyar Teozófiai Társulat honlapján. (A ford.)

² Sir William Crookes, angol fizikus, kémikus. Érdekelte a spiritizmus, majd 1883-ban feleségével együtt belépett az Angol Teozófiai Társulatba is. Továbbiak róla: lásd a 189. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

³ Robert Hare (1781-1858) korának híres amerikai kísérleti kémikusa, a Pennsylvania Egyetem professzora volt. Számos kutatási eljárás és eszköz felfedezése kötődik a nevéhez a kémia tudomány terén. 1854-ben aztán érdeklődését a spiritizmus is felkeltette, és 1855-ben kiadott egy tanulmányt, aminek egyik vonulata a spiritizsma jelenségeket tudományos alapon próbálta magyarázni. Ez pedig igen negatív fogadtatásban részesült a tudóstársai részéről. (A ford.)

⁴ A Cornucopia görög (mitológiai) eredetű szó, jelentése kb.: „bőszégszaru”. (A ford.)

⁵ A Katie King néven ismertté vált jelenést Sir William Crookes tette híressé. Crookes, aki érdeklődött a spiritizmus iránt is, 1871-74. között egy Florance Cook nevű médium közreműködésével több alkalommal is „megidézte” ezt a jelenést. Ilyenkor „Katie” le fel járkált, beszélt a jelen levőkkel, sőt még a magasságát és súlyát is meg tudták mérni. Fénykép is készült róla, pl. egy 1874-ben, amin a bal oldalon „Katie” fehér ruhás, csukott szemű alakja, jobb oldalt mellette pedig Sir Crookes áll. Ezzel Crookes a jelenésnek tudományos hitelességet kölcsönzött, amivel (nem először, nem is utoljára) kellően fel is bosszantotta tudóstársait. (A ford.)

próbálkozzon. Korábban is próbálkozott, és felfedezte a radiométert¹; ismét próbálkozott, és felfedezte a sugárzó anyagot; talán egy újabb próbálkozás nyomán rálelhet az anyag „*Kamarupa*”-jára, vagyis annak ötödik halmazállapotára. De ahhoz, hogy annak *Manas*-át is fel tudja fedezni, már szigorúbb titoktartási fogadalmat kellene tennie, mint amire a jelek szerint hajlandó lenne. Te már ismered a mottónkat és azt, hogy annak gyakorlatban alkalmazása eltüntette a „lehetetlen” szót minden okkultista szókincséből. Ha nem fárad bele a további próbálkozásokba, talán egyszer még felfedezheti az összes tény közül a legnemesebbet is: a saját *Énjét*. De ahhoz, hogy Hozzá eljusson, még nagyos sok réteg üledéken kell átküzdenie magát. Elsőként azzal kéne kezdenie, hogy megszabaduljon attól a *Maya*-tól, hogy bármely élő ember „elvárásokat” támaszthat Adeptusok felé. Ellenállhatatlan *vonzást* talán gyakorolhat felénk, amivel felkeltheti a figyelmüket, de ez spirituális jellegű kell legyen, és nem mentális vagy intellektuális irányultságú. És ez a jámbor tanács vonatkoztatható néhány angol teozófusra is, sőt leginkább nekik szól, ezért javukra válna, ha értesülnének róla. Mivel mi már mentesültünk a Társadalom mindennapos ráhatásai alól, kívülállókhoz semmi nem vonz többé minket, csakis kibontakozó spiritualitásuk. Tudásukat tekintve lehetnek egy Bacon vagy egy Arisztotelész szintjén, ha erőik a *Manas* határain belül maradnak, az általuk keltett és felénk irányuló áramlatok még egy tollpihét sem lesznek képesek megmozdítani. A legmagasabb szintű energia a *Buddhiban* lakozik; ez rejtőzik mindaddig, amíg csak az *Atman*-hoz kapcsolódik, de aktívvá és ellenállhatatlanná válik, amint átjárja a „*Manas*” *essenciája*, vagyis miután az utóbbi teljesen megszabadult attól a vele elkeveredett salaktól, ami véges természetével állandóan a mélybe húzza. A *Manas* az ő igaz valójában az alsóbb világok terméke, a földből vétetett és ahhoz is kötődik. Ebből eredően a ti legnagyobb embereitek rajthoz sem állhatnak egy olyan arénában zajló versenyen, ahol a nagyság mércéje a spirituális fejlettség. Amikor a ti réges-régi filozófiai iskoláitok megalapítói keletre jöttek, hogy elsajátítsák elődeink tudományát, nem voltak elvárásaik azon kívül, hogy *önzetlenül* szomjazták az igazságot. Ha bárki manapság arra törekedne, hogy új filozófiai vagy tudományos irányzatot alapozzon meg, a siker érdekében ugyanilyen törekvések kell, hogy mozgassák – *amellett, hogy a törekvőben megvannak a sikerhez szükséges tulajdonságok.*

Igen; igazad van a Society for Psychical Research²-el kapcsolatban; ennek olyan irányú a munkája, hogy befolyásolhatja a közvéleményt, amennyiben kísérletekkel bebizonyíthatja az Okkult Tudomány alapvetéseinek igazságát. H.S. Olcott egy ideje már próbálkozik azzal, hogy a Társulat indiai szervezeteit ilyen okkult kutatásokkal foglalkozó iskolákká formálja, ám a pusztán a tudás megszerzését célzó, kitartó és független kutatásra való törekvés egyelőre hiányzik, és a cél érdekében még ki kell fejleszteni. Az S.P.R. sikere sokat lendíthet ezen, és a legjobbakat kívánjuk ennek a szerveződésnek.

¹ A radiométer egy lapátkerékhez hasonló eszköz, ami egy zárt, légritkított üveggömbben forgott, és nem szél, hanem a lapátjaira irányított fénysugár hajtotta. Ezzel igazolták a fény (részben) anyagi természetét. (*A ford.*)

² Az S.P.R. (Társulat a Pszichikus Kutatásokért) -ről bővebben lásd a 301. oldal lábjegyzetét. (*A ford.*)

Úgyszintén egyeznek a nézeteink a B.T.S¹. új elnökével kapcsolatban is; ami azt illeti, én már a megválasztása előtt is támogattam a dolgot.

Nem látom okát, hogy miért *ne* „próbálkozhatnál meg mesmerikus gyógyítással”, de nem a medáloed², hanem a saját akaratod felhasználásával. Ez utóbbi nélkül energetikai értelemben egy medál nem sokat segíthet. A benne található hajszaalak csak a növesztőjük energiáinak mintegy akkumulátoraként szolgálnak, és önmagukban nem képesek jobban gyógyítani, mint amennyire egy akkumulátorban tárolt energia képes meghajtani egy gépet anélkül, hogy elvezetnék a felhasználás helyére és ott munkára fognák. Irányítsd akaratodat a kívánt célra, és a hajtincs, valamint annak növesztője közt folytonosan fennálló pszichikus áramlat azonnal továbbítja az energiát annak fejtől, akitől a hajtincs ered. Betegségek gyógyításához kívánatos, habár nem elengedhetetlen az, hogy a pszichikus gyógyító tökéletesen tiszta ember legyen; sokakra Európában és máshol is ez nem mondható el. Ha a gyógyító törekvést tökéletesen tiszta szándék vezérli, és mentes mindenféle rejtetten önző késztetéstől, a gyógyító egy finom rezgésekből álló áramlatot indít el az anyag *hatodik* állapotában, amit érzékel az ehhez segítségül hívott, feltéve hogy abban a konkrét időpontban nincs épp valami mással elfoglalva, ami miatt elutasít minden külső befolyást. Természetesen egy adepts hajtincsenek birtoklása jelentős segítség a gyógyítónak, csakúgy mint egy jól edzett kard a harcosnak egy csatában; de a gyógyító számára a segítség elérhető mértéke azzal lesz arányos, hogy milyen mértékű akaraterőt képes mozgósítani magában, és hogy mennyire tiszták a szándékai. A talizmán és az ő *Buddhija* ennek megfelelően képesek együttesen hatni.

Most, hogy te a központja lettél a modern buddhista szövegmagyarázatoknak, és személyes kapcsolatba kerültél néhány okos(kodó) szakértővel is (akitől a szent Dévák mentsenek meg minket!), felhívnom a figyelmedet néhány dologra, amik vitán felül ugyanannyira lealacsonyítóak még a be nem avatottak szemében is, mint amennyire félrevezetőek a nagyközönség számára. Minél többet olvas el az ember a Rhys Davids³, Lillie és más hozzájuk hasonló urak spekulációiból, annál kevésbé képes elhiteni magával, hogy a nyugati eszméktől beszennyeződött elmék valaha is képesek lesznek mélyére hatolni a mi elvont, nehezen érthető tanainknak. De bármennyire reménytelennek is tűnik a vállalkozás, mégis úgy fest, érdemes a fáradságra, hogy teszteljük a Társulat londoni tagjainak – vagy legalább

¹ British Theosophical Society (Angol Teozófiai Társulat). Az újjáalakulási gyűlésükön 1883. januárban Anna Kingsfordot választották meg elnöknek. De ez nem tartott sokáig, mert 1884. végére a keleti miszticizmust támogató, Sinnett-hez húzó 'London Lodge' mellől a nyugati, keresztény miszticizmust támogató Hermetic Lodge kiválásával a társulat kettészakadt, és ez utóbbi, Hermetic Society nevű független szerveződéssel tartott Anna Kingsford is. (*A ford.*)

² Ez a 'medál' (angolul locket) egy nyakban viselhető kisméretű tartó volt, amiben K.H. Mester egy hajtincse volt. Ezt Sinnett úr korábban kapta a Mestertől egyfajta magnetizált talizmánként. (*A ford.*)

³ Thomas William Rhys Davids, angol orientalista tudós, a Pali Text Society megalapítója, Max Müller professzor tisztelője és Sri Lanka buddhista főpapja, Sumangala Unnanse barátja. Az utóbbi több alkalommal is a Teozófiai Társulat alelnöki posztját is betöltötte, és Olcott ezredessel kitartóan együtt dolgoztak a ceyloni buddhizmus újjáélesztésén. (*A ford.*)

közülük néhánynak az - intuícióját azzal, hogy rajtad keresztül hézagosan közlünk velük néhány misztériumot, és rájuk bízunk a hiányzó részek pótlását. Első alanyként kezdhetnénk akár Rhys Davids úrral is, és megpróbálhatnánk rávezetni, hogy közvetett módon ugyan, de mégis ő volt az, aki megerősítette Lillie urat abban az abszurd meggyőződésében, hogy ő bebizonyította a régi buddhizmusban egy személyes Istenbe vetett hit jelenlétét. Rhys Davids úr „Buddhism” című műve teli van ragyogó eszmefuttatásokkal a mi legfontosabb ezoterikus tanainkkal kapcsolatban, de úgy tűnik, ezeknek nemcsak hogy nem érti a lényegét, de még az ő intellektuális felfogóképességét is meghaladják. Hogy ne bonyolódjon bele holmi „abszurd metafizikába” és annak *kitalációiba*, szükségtelen körülményességet alkalmaz, és kibogozhatatlan zűrzavart okoz. Olyan helyzetbe kerül, mint a dél-afrikai telepeselek, akik egész gyémántbányák fölött éltek, és még csak nem is gyanították ezt. Csak egy példát említek, az „Avalokitesvara” definícióját a 202-203. oldalakon. Ott az író olyat állít, ami minden okkultista számára elképesztő abszurditásnak minősül:

„Az Avalokitesvara név – aminek jelentése: 'Az Úr aki fentről tekint le' – egy tisztán metafizikai kitaláció. A befejezett melléknévi igenév szerkezet szenvedő formában való használatával megalkotott 'avalokita' kifejezés egy aktív cselekvőre való alkalmazása nyilvánvalóvá válik, amint tibeti vagy kínai nyelvre fordítják le.”

Na most, ha azt mondjuk, hogy 'Az Úr, aki fentről tekint le' - vagy ahogy ő kedvesen további magyarázatában előadja 'A Buddhák Szelleme, aki a templomban jelen van' – akkor ez lényegében épp ellenkezője a valódi jelentésnek. Olyan ez, mintha azt mondanánk, hogy „Sinnett úr letekint (az ő *Fragments of Occult Truth* cikke eszmeiségének magasából) ránk, az Angol Teozófiai Társulatra”, miközben és valójában az utóbbi néz fel Sinnett úrra, pontosabban inkább az ő *Fragements* cikkére, mint az általuk keresett tudás nagyszerű (és az ő esetükben egyetlen lehetséges) kifejeződésére. És ez nem holmi kézreálló hasonlat, hanem pontosan leírja a valós helyzetet. Röviden tehát, *Avalokita Isvar* szó szerint értelmezve „Az Úr, ami látható” vagy „Az Úr, amilyennek látszik”. Mi több, az „*Isvara*” inkább jelzőként van jelen, mint főnévként – vagyis „az Úrhoz méltó”-ságot, önmagától való „isteniséget” jelent inkább, semmint az „Úrat”. Vagyis, ha helyesen értelmezik, akkor egyik értelmében „az *isten* *Én* - ahogy és amilyennek azt az *Én* látja”. Tehát egyfelől az Atma - megszabadítva az őt káprázat (maya) által az Egyetemes Forrástól elkülönültség látszatától, ami ez által észlelés tárgyává válik a hatodik princípiumban, azaz *Buddhiban* koncentrálódó Egyéniség számára - ami csak a legmagasabb szintű Szamádiban történik meg. Ez a téma mikrokozmosz nézete. Másik értelmezésében Avalokitesvara a hetedik, Egyetemes princípium, ahogy azt az Egyetemes hatodik princípium, Buddhí, avagy „Elme”, „Intelligencia” észleli, mely utóbbi átfogó összessége a *Dhyán Chohanok-nak* csakúgy mint az alacsonyabb szintű - kisebb és nagyobb – intelligenciáknak, amik valaha voltak, vannak, vagy a jövőben lehetnek. És szó sincs a 'Buddhák Szelleméről aki a templomban jelen van', hanem egy Mindenhol Jelen Levő, Egyetemes Szellemről beszélünk, ami a Természet Templomában van jelen – egyfelől; továbbá a hetedik Princípiumról – az Atmáról - az emberi

lényben mint Templomban – másfelől. Rhys Davids úrnak legalább ama keresztény Adeptus, a kabbalista Pál által mondott hasonlat eszébe juthatott volna, ami így szól: „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok, s az Isten Lelke lakik bennetek?” – és akkor legalább elkerülhette volna, hogy teljesen félreértelmezze ezt a nevet. Habár nyelvtani szempontból észleli a 'befejezett melléknévi igenév szerkezet szenvedő formában való használatát', ám messze nem bizonyul egy ihletett *Panini*-nek¹, hiszen nem veszi észre a nyelvi szerkezet mögötti igazi okot, hanem a metafizikával szembeni hangulatkeltésre használja fel. És mégis, Beale *Catena* c. művére² hivatkozik szándéka igazolásaként, miközben ez a munka valójában talán az egyetlen, ami *megközelítőleg* helyes magyarázatát adja a kifejezésnek - legalább is a 374. oldalán igen. „Önmagától való” – Hogyan? – kérdezi. „A Beszéd avagy *Vách* mindig a Fiúnak, vagyis az *Örökkévaló Én* kifejeződésének számított, és Avalokitesvara, megnyilvánult Istenség néven volt az imádat alanya.” Ez olyan világos, amennyire csak lehet – Avalokitesvara egyszerre a *megnyilvánulatlan Atya* és a *megnyilvánult Fiú*, ahol az utóbbi az előzőből ered és azonos vele; más szóval *Parabrahm* és *Jivatman* kettőse, avagy az Egyetemes és az egyéniesült hetedik Princípium – a Passzív és az Aktív, ahol az utóbbi az, amit úgy ismerünk, hogy *Ige*, vagy Logosz. Nevezzék aminek akarják, csak értsék meg végre ezek a szerencsétlen, tévelygő keresztények, hogy az ő *Krisztusuk* valójában *Vách*, a „*misztikus Ige*”, míg az őt hordozó ember – Jeshua - ugyanolyan halandó volt, mint bármelyikünk, és aki ugyan Adeptus volt, de ezt főleg a lényét jellemző tisztaságnak és a rossz ismerete hiányának köszönhetette, semmint annak, amit beavatott Rabbiktól vagy az (akkoriban már gyorsan hanyatló hatalmú) egyiptomi (fő)papoktól megtanulhatott. Beale is elkövet egy óriási hibát, amikor azt mondja: „ez a név (Avalokitesvara) Kínában Kwan-Shai-yin formát ölt, és az e néven imádott istenség általánosságban nőnemű (volt)” (374. oldal). Kwan-shai-yin – avagy az egyetemes megnyilvánult ige valójában „aktív és *hímnemű*”; és nem szabad összetéveszteni a *Kwan-yin* vagy *Buddhi* néven ismerttel, ami a Spirituális Lélek (azaz a hatodik Princípium) és így a hordozója az ő „Urának”. Ez utóbbi, *Kwan-yin* a női, pontosabban a megnyilvánult *passzív* princípium, ami megmutatkozik „az univerzum minden egyes teremtményében azért, hogy megváltást hozzon minden ember számára a bűnei alól” (383. oldal) – mondja Beale, és ez alkalommal nagyon jól értelmezi a dolgot; *Kwan-shai-yin* azaz „a fiú, aki egyenlő az atyával” pedig az *abszolút aktív* princípium, ami – mivel nem áll közvetlen kapcsolatban az érzékek számára felfogható világgal – *Passzív*nak tűnik.

Milyen gyakori csel ez Arisztotelész követőinek körében! A vadászkutya kitartásával egy ötletet egészen az „áthathatatlan szakadék” széléig követnek, majd ott ráhagyják a dolgot

¹ *Panini* (Pāṇini) indiai irodalom- és nyelvtudós volt. Utóbbi minőségében valószínűleg az első az ismert történelem során. Jelenlegi tudásunk szerint valamikor az i.e. VI-IV. század között élt. Az ő *Aṣṭādhyāyī* című főműve számít a klasszikus szanszkrit nyelv és az ehhez köthető irodalom kezdőpontjának. Ebben technikai értelemben mintegy szabványosította a szanszkrit nyelvet, annak mondattanával, szómagyarázataival, nyelvi leíró meta-szabályaival stb. együtt. (A ford.)

² Samuel Beal angol orientalista volt, aki elsőként fordított le a buddhizmus korai időszakából származó írásokat, amik csak kínai nyelven voltak fellelhetők. Az itt hivatkozott *The Catena of Buddhist Scriptures from the Chinese* (Egymáshoz kapcsolódó buddhista szentírások kínai nyelvről fordítva) c. könyve 1872-ben jelent meg. (A ford.)

a metafizikusokra, hogy ha sikerül nekik, akkor ők is követhessék a nyomot - vagy veszítsék el, ha nem képesek erre. Az csak természetes, hogy egy keresztény teológus, egy misszionárius, e vonal mentén cselekszik, mivel – amint az könnyen belátható még az imént közölt kevésből is – *Avalokitesvara* és Kwan-Shai-yin túlságosan helyes értelmezése rájuk nézve katasztrofális következményekkel járhat. Hiszen ez egyszerűen azt jelentené, hogy megmutatnánk a kereszténységnek a Szentháromság, az Eukarisztia és a szeplőtelen fogantatás „áhitattaljes és *felfoghatatlan*” misztériumainak igazi és tagadhatatlan eredetét, valamint azt is, honnan erednek az Atyáról, a Fiúról, a Szentlélekről - és az Anyáról alkotott elképzeléseik. A buddhista kronológia kártyáit nehezebb megkeverni, mint Krishna és Krisztus kronológiáját. Bármennyire is szeretnék, *nem tudják* Krisztus utáni időre helyezni Sangyas Buddha urunk születését úgy, ahogy Krisna születésével tették. De hogy miért kerüli ennyire egy ateista és materialista, mint Rhys Davids úr a dogmáink helyes értelmezését – még akkor is, ha történetesen meg is érti azokat, ami nem mindennapos dolog –, az tényleg igen különös! Ebben az esetben a vak és bűnös Rhys Davids vezeti a vak és ártatlan Lillie urat az árokba; ahol aztán az utóbbi a felajánlott szalmaszálba kapaszkodva örvendezve jut arra a következtetésre, hogy a buddhizmusban valójában egy megszemélyesített Istent imádnak!!

Vajon értik az Angol Társulatban az anya Társulat címerében is jelen levő, és általuk is átvett, egymásba fonódó fehér és fekete háromszögek jelentését? Elmagyarázzam? A zsidó kabbalisták által Salamon Pecsétjeként ismert kettős háromszög, amint azt közületek sokan kétségtelenül tudják, az ősi árja templom *Sri-antarája*, a „Misztériumok misztériuma”, az egész okkult tanítás geometriai összefoglalása. A két összefonódó háromszög képviseli a Teremtés *Buddhangum*-jait. Magukba foglalják a „kör négyszögesítését”, a „Bölcsék Kövét”, az Élet és a Halál nagy problémáit, és – a Gonosz misztériumát. Az a tanítvány, aki ezt a jelet minden aspektusából meg tudja magyarázni, *gyakorlatilag már Adeptus*. Hogyan lehetséges, hogy az egyetlen közületek¹, aki ilyen közel jutott a rejtély megfejtéséhez, egyben az is, aki nem is könyvekből merítette az eszméit? Öntudatlanul kiadja – annak, aki birtokolja a kulcsot hozzá – a *Kimondhatatlan Név* első szótagját! Természetesen tudod, hogy a kettős háromszög – Vishnu *Satkiri Csakrája* – avagy hatágú csillag egyben a tökéletes hetes is. Minden régi szanszkrit műben – a védikus és a tantrikus irodalomban is – a hatos számot gyakrabban említik, mint a hetest – ez utóbbi számjegy a középpontban levő ponttal együtt értendő, ami egy központi elem, mivel ez az őt körülvevő hatos csírája és együttese is.

Valahogy így néz ki. A középpont a hetedik, a kör, a Mahákása – végtelen tér – pedig a hetedik Univerzális Princípiumot jelképezi. Bizonyos értelemben mindkettőt Avalokitesvarának tekintik, mivel rendre a Makrokozmoszt, illetve a mikrokozmoszt jelképezik. Az összefonódó háromszögek közül a felfelé mutató a Rejtett, a Megnyilvánulatlan Bölcsesség, a lefelé mutató pedig a (jelenségek világában) *Megnyilvánult*

¹ A szövegkörnyezetből ítélve itt a Mester alighanem Anna Kingsfordra, a *The Perfect Way* c. jeles könyv egyik írójára célozhat. (A ford.)

Bölcsesség. A kör a *Mindenség* magába fogadó, körülölelő minőségét jelzi, az Egyetemes Princípiumot, amely bármely adott pontból kiindulva szétterjed, hogy mindent magába fogadjon, miközben megtestesíti a Kozmoszban minden történés lehetőségét. Mivel a pont tehát a középpont, amely köré a kör rajzolódik – ezek azonosak és *egyek*, bár a Maya és Avidya – (illúzió és tudatlanság) – nézőpontjából az egyiket a másiktól a megnyilvánult háromszög elválasztja, amelynek három oldala a három gunát – az anyagi világ véges tulajdonságainak alapjait – jelképezi. A szimbolikában a központi pont a *Jivatma* (a hetedik Princípium), és innen ered Avalokitesvara, a *Kwan-Shai-yin*, a megnyilvánult „Ige” (vagy *Logosz*), a megnyilvánult tevékenység kiindulópontja; innen ered a keresztény kabbalisták kifejezőmódjában „az Atya és Anya Fia”, és érthető módon a mi kifejezőmódunkban „az Énben megnyilvánuló Én – *Yih-Sin*, az „egyetlen létezési forma”, a *Dharmakaya* (a Kozmoszban mindenhol jelenlévő Lényeg) gyermeke, ami egyaránt hím és nőnemű. Parabrahm avagy „Adi-Buddha”, miközben ezen a kiindulóponton keresztül kifelé aktív erőként hat, a kerületről reagál befelé, mint a Mindent Magába Foglaló, de még megnyilvánulatlan Lehetőség. A kettős háromszögek a Nagy Passzívot és a Nagy Aktívot jelképezik; a hím és a nőneműt; a Purusát és a Prakritit. Mindegyik háromszög egy Hármasság, mivel hármas aspektust képvisel. A fehér egyenes vonalaival a következőket jelképezi: *Gnanam* – (Megismerés); *Gnata* – (a Megismerő); és *Gnayam* – (a Megismert). A fekete háromszög oldalainak jelentései – forma, szín és anyag, valamint a *teremtő, fenntartó és pusztító* erők, amik kölcsönösen összefüggenek egymással stb. stb.

Joggal csodáljátok, sőt, még jobban kellene csodálkoznotok annak a figyelemre méltó látnoknak a csodálatos tisztaságán, aki - bár nem ismeri a szanszkrit vagy a páli nyelvet, és így el van zárva metafizikai kincseiktől, mégis - egy nagy fényt látott felragyogni az exoterikus vallások sötét dombjai mögül. Hogyan tudhatták - gondoljátok - a „Perfect Way írói”, hogy Adonai a Fiú és nem az Atya; vagy hogy a keresztény Szentháromság harmadik személye - nőnemű? Bizony-bizony, többször is rátették kezüket az okkultizmus zárókövére. Csak az a hölgy – aki magyarázat nélkül használja a félrevezető „Isten” kifejezést az írásaiban – tudja, mennyire közel áll a mi tanításunkhoz, amikor ezt mondja: — „Mivel Atyja a Szellem, *ami az Élet* (a végtelen Kör avagy Parabrahm), Anyja pedig a Nagy Mélység, ami Szubsztancia (Prakriti annak differenciálatlan állapotában) – Adonaiban megvan mindkettő ereje, és képes használni minden dolog *kettős*, végső erejét.” Mi úgy mondanánk, hogy *hárm*as erejét, de az itt használt értelmezés szerint így is elfogadható. Püthagorasznak oka volt arra, hogy soha ne használja a véges, haszontalan számjegyet - a 2-t -, és hogy teljesen mellőzze azt. Hiszen az Egy, amikor megnyilvánul, csak 3-má válhat. A megnyilvánulatlan akkor, amikor egy egyszerű dualitás, mindig passzív és rejtett marad. A duális monádnak (ami a 7. és 6. Princípium együttese) ahhoz, hogy *logoszként*, „Kwan-shai-yin”-ként megnyilvánulhasson, először *triáddá* kell válnia (a 7., a 6. plusz az 5. Princípium fele); majd a „Nagy Mélységben” elmerülve magába vonja az *Egy Körét* – belőle megformálva a tökéletes Négyzetet, ezzel „négyyszögesítve a kört” – ami minden misztériumok legnagyobbika, barátom –, és az utóbbiba beleírja az – *Igét* (a Kimondhatatlan nevet); máskülönben a dualitás mint olyan soha nem maradhatna fenn, és újra bele kellene olvadnia az *Egybe*. A „Nagy Mélység” pedig a végtelen Tér – ami egyaránt hím

és nőnemű is. *Purush* (mint Brahma) belélegzi az Örökkévalóságot: amikor „belélegzik”, a Prakriti (mint megnyilvánult szubsztancia) eltűnik a keblében; amikor „kilélegzik”, az „újra megjelenik, mint *Maya*” – mondja a Sloka. Az Egyetlen Valóság a *Mulaprakriti* (differenciálatlan Szubsztancia) – a „Gyökér nélküli Gyökér”, a... De itt már meg kell állnunk, máskülönben már csak kevés kibontandó maradna a saját intuíciótok számára.

Nem meglepő, ha a Royal Society geometrikusai nem értik, hogy a kör négyszögesítésének látszólagos abszurditása mögött egy megmagyarázhatatlan rejtély húzódik meg. És ez aligha található meg Roden Noel úr „a mi Urunk” „Szellemtől áthatott testéről” szóló spekulációinak alapkövei között, sem Farmer úr „*A New Basis of Belief in Immortality*” (A halhatatlanságba vetett hit új alapjai) című művének szemelvényei között sem; és sok hasonló metafizikai elme számára a haszontalannál is rosszabb lenne felfedni a tényt, hogy a Megnyilvánulatlan Kör – az *Atya*, avagy *Abszolút Élet* – nem létezik a háromszögön és a Tökéletes Négyzeten kívül, és – csak a *Fiúban* nyilvánul meg; valamint hogy amikor a cselekvés iránya megfordul és minden visszatér az Abszolút Egység Állapotába, a négyzet ismét kitágul és Körre válik – vagyis „a Fiú visszatér az Atya kebelébe”. Ott marad, amíg Anyja – a „Nagy Mélység” – vissza nem szólítja, hogy hármasságként ismét megnyilvánuljon – a Fiú egyszerre részesedik az Atya és az Anya Lényegéből – ahol utóbbi az aktív Szubsztancia, a Prakriti, annak differenciált állapotában. „Anyám – (Sophia – a megnyilvánult Bölcsesség) szólít engem” – mondja Jézus egy gnosztikus értekezésben; és arra kéri tanítványait, hogy tartsanak ki, *amíg el nem jön újra...* A valódi „Ige” csak az Örök Élet - e három geometriai alakzat által jelképezett - befelé és kifelé áradása misztériumának nyomon követésével lelhető meg.

Az „Okkultizmus Tanulmányozója” (akinek elméjét otthona hegyi levegője élesíti) kritikája és „S.T.K. ... Chary” (lásd a *The Theosophist* júniusi számában) válasza a gyűrűs és kör alakú fejtegetéseid egy részére semmilyen módon nem kell, hogy bosszantsa vagy megzavarja filozofikus nyugalmadat. Ahogy a mi Pondichery-beli tanítványunk ¹ jelentőségteljesen mondja, sem neked, sem a küszöbön túli más embernek nem tanították és soha nem is fogják tanítani az evolúció „teljes elméletét”; de ha tanítanák, sem tudná egy ilyen ember megérteni, hacsak maga nem jön rá. Ha valaki mégis kibogozza azokból a kusza szálakból, amiket adnak neki, hát megdolgozott érte; és ez valóban szép bizonyítéka lenne spirituális érettségének. Néhányan – *nagyon közel* jártak hozzá. De mégis, a legjobbaknál is mindig van éppen elég tévedés, színezés és téves elképzelés - a *Manasz* árnyéka, amely a *Buddhi* ernyőjére vetül – ahhoz, hogy bizonyítsa az örök törvényt, miszerint csak a béklyóitól megszabadult Szellem láthatja a Szellem dolgait fátyol nélkül. Egyetlen önerőből képzett amatőr sem veheti fel a versenyt a kutatás ezen ágában jártasakkal; és mégis - a világ igazi Kinyilatkoztatói kevesen voltak, míg ál-Megváltóik légiónyian; és szerencsés volt az, akiben a Fény tűnékeny felvillanásai nem kényszerítés során jöttek elő, mint ez az iszlám esetében történt karddal,

¹ Ez a tanítvány S. T. Krishnama Charya volt, aki a Társulat egy hindu tagjaként az indiai Pondichery-ban élt. Egyike volt a 12 tanítványnak, akik aláírták azt a bizonyos, Hume úrtól a *The Theosophist* 1882. szeptemberi számban megjelent gyalázkodó cikk elleni tiltakozó levelet (lásd erről bővebben az LII. Levelet. (A ford.)

vagy mint a keresztény teológia esetében - lángoló rőzsekötegek felett, vagy kízókamrákban. A te *Fragments*¹-eid is tartalmazzak néhány – bár nagyon kevés - hibát, amelyekért kizárólag két adyari tanítód felelős, akik közül az egyik *nem akart*, a másik pedig *nem tudott* mindent elmondani neked. A többit nem is lehet hibának tekinteni, inkább csak hiányos magyarázatnak. Ezeknek okai egyrészt a te – a folyton felmerülő Elhomályosodásokkal kapcsolatos - hiányos ismereteidben, másrészt a nyelv, mint eszköz súlyos korlátaiban, továbbá a szabályok által ránk kényszerített információ visszatartásban gyökereznek. De mindent egybe véve ilyenekből kevés van, és ezek is nyilvánvalóak; ami meg az „Egy Tanulmányozó stb.” (vagyis a mi simlai Marcus Aurelius-unk) által a VII. számúban megjelölteket illeti, megelégedésedre szolgálhat tudni, hogy bármannyire is ellentmondásosnak tűnnek jelenleg, ezek mindegyike egyszerűen összhangba hozható a tényekkel, és ha szükséges, ez meg is történik majd. A baj az, hogy a) nem adhatók ki a valós évszámok, valamint a Körök közti különbségek, és b) hogy nem adtok elég teret a felfedezőknél. Az Angol T.eoz. Társ. fényes csillaga² és az őt (hús-vér alakban) körülvevő intelligenciák segíthetnek nektek kipótolni a hiányzó részeket; bárhogya is legyen: próbálkozzatok. „A próbálkozás még sosem hozott veszteséget.” A többi kezdővel együtt benned is megvan a hajlam arra, hogy túlzóan erős következtetésekre ragadtasd magad részleges és félig-meddig megértett utalásokból, majd ezeket dogmaként kezeld úgy, mintha már a kérdés minden összefüggésével tisztában lennél. De idővel ezt el fogod hagyni. Lehet, hogy félreértesz minket, sőt több mint valószínű, hogy így van, hiszen amikor tiltott területekre tévedünk, közlésmódunk szükségképpen egyre inkább példabeszédekre, utalásokra, tanácsokra kezd hasonlítani; megvan a magunk sajátos kifejezőmódja, és ami a szavak mögött rejtőzik, az gyakran fontosabb annál, ami olvasható. De akárhogya is legyen – *próbálkozz*. Talán, ha S. Moses úr megérthette volna, mi volt a jelentése annak, amit mondtak neki és az ő *Intelligenciáiról*, akkor *mindezt végső soron igaznak* fogadta volna el. Mivel szellemi értelemben fejlődésben levő ember, még eljőhet az ő ideje, és az „okkultistákkal” kiegyezése akár teljessé is válhat. Ki tudhatná?

Addig is, engedelmeddel befejezem ezt az *első* kötetet.

K.H.

LX. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester küldte Sinnett úrnak, aki Londonban, 1884. augusztusában kapta kézhez. Tartalmának értelmezéséhez jó tudni, hogy ekkoriban súlyos kétségek gyötörhették Sinnett urat amiatt, hogy egyfelől Laura C. Holloway K.H. Mester kommunikációs csatornájának tűnt számára, másfelől a Mester ezt határozottan cáfolta (ezzel kapcsolatban további részletekért lásd az LV. Levél bevezetőjét, valamint a 365. oldal lábjegyzetét).

¹ Ez utalás a *The Theosophist*-ban megjelenő *Fragementes of Occult Truth* című cikksorozatra. Ennek első két cikkét K.H. és Morya Mesterek levelei alapján A.O. Hume úr írta, de 1882. márciusától kezdődően a további ilyen cikkeket már Sinnett úr írt meg, és ezeket „*A Lay Chela*” (Egy világi tanítvány) néven jegyezte a lapban. (A ford.)

² Utalás e Társulat akkori elnökére Anna Kingsfordra. (A ford.)

A levél említést tesz bizonyos portré képekről is. A Mester által „tanítványok munkájaként” említett képet Sinnett úr már korábban megkapta (lásd erről a XXIV./B Levél erre vonatkozó bekezdését a 211. oldalon). A másikat Hermann Schmiechen német festő készítette Londonban 1884-ben. Morya Mester portréján a munkát 1884. június közepén kezdte és július 9-re fejezte be. Olcott ezredesnek volt egy profilból készített képe Morya Mesterről, és ez alapján addigra már számos alkalommal próbált meg művészekkel portrét készíttetni róla. De minden korábbi próbálkozással elégedetlen maradt, mert – ahogy írta – ezek egyike sem adta vissza egy Adeptus szuggesztív tekintetét és szellemi kisugárzását. A Schmiechen úr által készített olajfestmény portrékat azonban végre tökéletesnek, szinte élőnek találta – feltehetően a pszichikus szuggesztiónak is betudhatóan, amire a végeredmény tanúsága szerint e művész végre fogékonynak bizonyult. Azt nem tudjuk, K.H. Mesterről hasonló módon volt-e valamilyen papíron átadott kép kiindulási alapként. Csak azt, hogy Schmiechen úr műtermében H.P.B., Sinnett úr felesége Patience, Mohini Chatterji és Laura C. Holloway is megfordultak a portré készítése idején, ezzel feltehetően segítve a Mesterekről készülő portrék élethű voltát. A portrékat Olcott ezredes magával vitte Adyarba, és feltehetően most is ott vannak. Amennyire tudni lehet, ezekről soha nem készült fénykép. De Schmiechen úr készített legalább egy (ismert) másolatot is ezekről, amiket W.Q. Judge úr, az amerikai Társulat elnöke kapott meg. Ezek azóta többször is gazdát cseréltek. (A ford.)

Kedves barátom – Shakespeare találóan mondta, hogy „árulónk a kétség”. Mi okod van a kételkedésre, vagy arra, hogy elmédben egyre növekvő erejű szörnyetegeknek adj életet? Csak egy kicsivel is több ismerete az okkult törvényeknek már réges-rég megnyugtatta volna elmédet, megspórolva ezzel egy csomó könnyet hölgyednek és gyötrelmet saját magadnak. Tudd meg hát, hogy gyakran még egyazon Guru tanítványait is el kell szakítani és hosszú hónapokon át távol kell tartani őket egymástól, miközben kibontakozásuk folytatódik – egyszerűen azért, hogy a kettőjük ellentétes magnetizmusából eredő vonzás ne akadályozza kölcsönös és *egyedi* fejlődésük folyamatát egy bizonyos, meghatározott irányban. Semmilyen bántó szándék nem áll a dolog mögött, és nem is lehetséges ilyen. Az ezzel kapcsolatos tudatlanság már eddig is óriási szenvedést okozott minden oldalon. Mikor fogsz végre *megerősítés nélkül is* megbízni a szívemben, ha a bölcsességemben nem is – hisz ez utóbbit nem is várom el tőled. Végtelenül fájdalmas dolog látnom, hogyan tévelyegsz a saját kételyeid sötét labirintusában, aminek minden fordulóját – mindenek tetejében – a saját keziddel ástad ki. Úgy hiszem, mostmár elégedett lehetsz a Herr Schmiechen által készített portrémmal, legalább annyira, mint amennyire elégedetlen lehetsz a korábbiakkal. Pedig mindegyik hasonlít rám – a maga módján. Csak hát a korábbiak tanítványok munkái, míg a mostani festése idején a művész M. kezét érezhette a fején, sőt gyakran még a karján is.

K.H.

Nagyon kérek, hogy maradj még és légy ott a szerdai találkozón – *ha úgy érzed, hogy nem szabad elszakadnod a belső körtől*. Egyébként – menj csak, de ne feledd baráti *figyelmeztetésemet*. Csak kerüld el azt, hogy megsértsd azok érzéseit, akik nem az odaadás *hiányában*, hanem annak *eltúlzásában* vétkesek.

LXI. Levél

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki ezt 1884. április 15-én kapta kézhez Londonban. (A ford.)

Sinnett sahibot – akinek tiszteletteljes üdvözetemet küldöm – tájékoztatom, hogy „pártfogója” az ő hivatali elfoglaltsága miatt egyetlen percet sem tud a Londoni Alosztálynak vagy tagjainak szentelni; de még írni sem tud, sem kézzel, sem lecsapatás által – ami azon túl, hogy nehezkesebb, egyben a költségesebb módszer is – legalább is a mi nyugati megítélésünkre nézve.

Mohini¹ nem maradhat Londonban határozatlan ideig, sőt még hosszabb időre sem, mivel másfelé is vannak kötelességei – a családjá felé, valamint mások iránt is a Társulatban. Amellett, hogy tanítvány – és így már a szó köznapi értelmében nem önmagával szabadon rendelkező ember – számos száját kell etetnie Calcuttában, továbbá elegendő pénzt kell keresnie, hogy visszafizesse a 125£ baráti kölcsönt, amit a jelenlegi küldetésének kiadásaira felvett - függetlenül attól, hogy K.H. mit tesz vagy nem tesz az érdekében, hiszen minden tanítvány számára tiltott dolog erre számítani. Egyúttal tájékoztatom önt, hogy átmenetileg klímaváltozásra is szüksége van. Nagyon szenvedett a hidegtől az ön házában magasan fekvő szobájában, ahol nem volt tűzhely, és ezért K.H. kénytelen volt kettős védőburokkal körülvéni őt a fenyegető halálos hideg ellen. Ne feledje, a hinduk egzotikus növénynek számítanak az ön zord klímájú és hideg országában, így akinek szüksége van rájuk, annak gondjukat is kell viselnie. (Amikor múlt vasárnap felbosszantottam Olcott-ot ezzel az információval, nem bíztam rá, hogy elmondja ezt önnek; azért, mert nem akartam, hogy az ön vele kapcsolatban már így is előítéletekkel terhelt elméjében méginkább gyökeret verjen a képzet, hogy előszeretettel mond légből kapott dolgokat.)

Emellett, ha önöknek szüksége van Mohini segítségére Londonban, a párizsi teozófusoknak még nagyobb szüksége van rá, mivel az ő okkult képzettségük elmarad az önökétől. Az a tervünk, hogy egyenlő arányban megosztja majd idejét az egyes „európai spirituális tevékenység-centrumok” között, és ha most 11-én Párizsban van is rá nagyobb szükség, visszatérhet majd Londonba, amikor a szárazföldi Európa mozgalma már képes megállni a saját lábán. De hogy minden eshetőségre felkészüljünk, Olcott az ideje nagyobb részében az önök rendelkezésére áll. Ne aggódjanak – habár Henry meghosszabbíthatja tartózkodását Londonban, nem fogja „felidegesíteni” egyiküket sem az ő különleges ázsiai alulöltözöttségével; mivel nem önöknél fog megszállni, hanem az Arundale hölgyeknél², amint erről már korábban is intézkedtem, és ezt az utasítást megerősítettem, amikor Madame Sahib³

¹ Mohini Mohun Chatterji, K.H. Mester tanítványa. Bővebben róla lásd a 274. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Az „Arundale hölgyek” megjelölés Francesca Arundale-t (az Angol Társulat tisztviselőjét) és édesanyját, Mary Ann Arundale-t takarja, akik egyazon házban laktak Londonban. (A ford.)

³ A „Madame Sahib” Sinnett úr felesége, Patience volt. (A ford.)

megjegyezte, hogy jobb lenne, ha maradna ott, ahol van most, hogy Upasika¹ távozott. Pedig Olcott-nál vannak sokkal rosszabbak is. Továbbá, bár nem mindenki érthet ezzel sem egyet, vannak nála rosszabb hajcsárok is. Nem vehetek búcsút anélkül, hogy ne adjam tudtára – a Kingsford² vitában az igazság már nem az ön oldalán áll. Bár nem akarózik bevallania, de – önben már rosszindulat munkál Sahib, személyre szóló rosszindulat. Most, hogy már legyőzte, immár gyötörni és büntetni akarja azt a nőt. Ez nem helyénvaló. Meg kell tanulnia tudatát a jelenleginél jobban elválasztani az ön külsődleges személyiségétől, *ha nem akarja elveszíteni K.H.-t*. Mert bizony ő nagyon haragos amiatt, ami zajlik. Ne vegye sértésnek a megjegyzésemet, mert az ön érdekét szolgálja. Azért elnézését kérem.

M.

LXII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban, 1884. július 18-án kapta kézhez.

A levél megértéséhez javasolt elolvasni az előző, LXI. Levelet, mert e nélkül számos utalás érthetetlennek tűnhet. (*A ford.*)

Drága, vak barátom – teljesen alkalmatlan vagy gyakorlati okkultizmust célzó képzésre. Ennek szabályai megmásíthatatlanok; senki sem változtathat meg egy utasítást azt követően, hogy azt kiadták. Ő sem továbbíthat nekem leveket, hanem a levelet Mohini-nek³ kellett volna átadni. De ettől függetlenül elolvastam; és eldöntöttem, hogy még egy utolsó próbálkozást teszek (az utolsót, amelyre engedélyt kaptam) annak érdekében, hogy felébresszem a belső intuíciodat. Ha az én hangomnak – egy olyan hangnak, ami mindig is barátságos volt veled szemben a te emberi princípiumaid közegeiben – sem sikerül elérnie téged (ahogy ez eddig gyakran megtörtént), akkor elválásunk a jelenlegi és minden további időben is - elkerülhetetlenné válik. Nagyon fáj ez nekem, mert minden hideg nyugati elme-beállítottságod, tisztán intellektuális természeted és oly sok tiltakozásod mellett is annyira jól olvasok a szívedben. De elsődleges kötelességem az, hogy megfeleljek az én Mesteremnek, és el kell, hogy mondjam neked, a kötelesség számunkra előrébb való bármilyen barátságnál, de még a szeretetnél is; hiszen eme elpusztíthatatlan cementként szolgáló irányelv nélkül - ami évezredek óta összefogja a Természet nagyszerű titkainak letéteményeseit – Testvériségünk, de még tanaink egész rendszere is már réges-rég felismerhetetlenül atomjaira hullott volna.

¹ Blavatskynét a Mesterek nagyon gyakran említik Upasika néven. Maga a szó páli eredetű, és nagyjából a kolostorok fogadalmat tett segítőjének, kezdő szintű tanítványnak lehetne fordítani. (*A ford.*)

² A „Kingsford vita” lényegében az Angol Társulatban két frakció – a keleti okkultizmust és a nyugati, keresztény irányultságú okkultizmust támogató irányzat képviselői között dúlt. Az előbbi vezéralakja Sinnett úr, az utóbbié Anna Kingsford volt. A vita végül az utóbbinak a Társulattól kiválásával és Hermetic Society néven önálló szervezetté válásával ért véget. (*A ford.*)

³ Mohini Mohun Chatterji, K.H. Mester tanítványa. Bővebben róla lásd a 274. o. lábjegyzetét. (*A ford.*)

És sajnos, bármennyire jól fejlett is a te tisztán *emberi* intellektusod, spirituális intuíciód homályos és ködös, mivel nem fejlődött még ki. Ezért aztán amikor nehézségek közepette szembe kerülsz holmi látszólagos ellentmondásokkal, valamilyen, az idők próbáját kiállt törvényeinkből és irányelveinkből (amikről semmit nem tudsz, mert még nem jött el ennek az ideje) származtatható okkult jellegű következteléssel, rögvést feltámadnak a kételyeid, kiteljesedik a gyanúd – és az ember máris azt látja, hogy ezek felülkerekednek természeted jobbik felén, ami aztán be is roskad ezen csalóka látszatok és külsőségek terhe alatt. Nincs meg a kellő hited, ami segíthetne, hogy Akaratodat felébresztve dacosan szembeszálljon a te tisztán világias intellektusoddal, és segítsen jobban megérteni rejtett dolgokat, még ismeretlen törvényeket. Úgy látom, képtelen vagy rá, hogy a jó irányába törekedve – melyeket az önmagadban rólam kialakított Maya iránti igaz odaadás áradata táplál (amely érzés benned mindig is mélyen megérintett) – kényszerítsd magad, hogy felemeld a fejed a hideg, *spirituálisan* vak intellektus készletese ellenében; és engedd végre, hogy szíved hangosan kiáltsa azt, amit eddig csak suttognia volt szabad: „Türelem, türelem. A nagyszerű dolgok soha nem máról-holnapra születnek.” Azt viszont már tudod, hogy az okkult tudományokhoz vezető ösvényen haladni kimerítő, sőt életveszélyes lehet; aki ezen jár, a cél felé haladva minden újabb megtett lépéshez éles tövisek közt kell, hogy átverekedje magát és a szakadékba zuhanás veszélyét kockáztatja; a rajta haladni akaró vándornak először szembe kell szállnia és le kell győznie az ösvény Adamantin¹ kapuját őrző ezer és egy fúriát, amiket úgy hívnak, hogy Gyanú, Kétkedés, Megvetés, Gúnyolás, Irigység és végül Kísértés – különösen ez utóbbi; és bizony annak, aki távolabbra akar tekinteni, előbb le kell rombolnia ezt az élő falat maga előtt; ehhez lélekben vashoz, acélhoz hasonlóvá kell válnia, de rendíthetetlen elszántsága mellett mégis alázatosnak, szerénynek és gyengédnek kell maradnia, száműzve szívéből minden olyan emberi szenvedélyt, ami rossz irányba viheti. Megvan benned mindez? Nekiláttál már valaha is olyan képzésnek, ami elvezethet idáig? Nem; ezt te épp olyan jól tudod, mint én. Nem ezért születél; és semmilyen tekintetben nem is vagy abban a helyzetben – hiszen családos ember vagy, feleséggel és eltartandó gyerekekkel, sok tennivalóval -, hogy egy aszkéta életét élhesd, de még csak ahhoz hasonlót sem, ahogy ezt teszi pl. – Mohini. Akkor milyen alapon panaszkodsz, hogy nem kapsz hozzáférést okkult erőkhöz - sőt, hogy *még a mi saját erőinkről eddig vallott meggyőződésed is lassan elhalványul benned* stb. Hogy van ez? Az igaz, hogy már több alkalommal is felajánlottad, feladod a húsevést és alkohol fogyasztást, de én ezt elutasítottam. Hiszen, ha úgysem lehet belőled szabályos tanítvány, miért tennéd? Úgy hittem, megértetted ezt már jóval korábban is; hogy csökkentetted elvárásaidat és megelégedtél azzal, hogy türelmesen várj jövőbeni fejleményekre, szabadságot adva éppen nekem. Tudatában vagy, hogy én voltam az egyetlen, aki megpróbálkozott azzal - és ki is tartott az ötlet mellett -, hogy szükség lenne legalább egy kismértékű reformra, még ha csak csekély enyhítése is ez a mi merev szabályainknak annak érdekében, hogy engedjünk több európai teozófust is az emberiség megvilágosodása és java érdekében dolgozni. Amint tudod, ez a próbálkozásom

¹ Az „adamantin” kifejezéssel az okkult írásokban valaminek a rendkívüli keménységét, elpusztíthatatlanságát, örökkévalóságát szokták kiemelni. (A ford.)

kudarcot vallott. Csak annyit tudtam elérni, hogy engedélyt kaptam rá, kapcsolatot tarthatok fenn néhányal – mindenekelőtt veled, hiszen téged választottalak ki azon tanaink hirdetőjének, amikről eldöntöttük, hogy kiadjuk őket a világnak – legalább is részlegesen. Más munkáim miatt nem tudtam fenntartani a rendszeres tanítások rutinját, hanem arra kényszerültem, hogy e munkák végeztével vegyem fel újra a fonalat, és közben néhány órási pihenőidőm is akadt. Teljesen gúzsba voltam kötve, amikor arra kértelek, hogy írd meg azt a cikket a saját tudásod szerint. Tilos volt bármilyen fizikai síkon működő erőt felhasználnom az ügy érdekében. Az eredményt tudod. De még azzal a kevés lehetőséggel is sikerülhetett volna a dolog, ami rendelkezésemre állt, ha nem jött volna közbe az Ilbert Törvény¹ miatt bekövetkezett felzúdulás. Gondoltál már arra - vagy legalább gyanítottad vajon -, mi lehetett a kudarcom valódi oka? Dehogya; hiszen semmit sem tudsz a karma váratlan hatásairól – mondhatni „jobb horgairól” ennek a rejtélyes Törvénynek. De azt *jól tudod*, hogy volt idő, amikor te is a legmélyebb megvetést érezted mindannyiunk iránt, akik a sötét bőrű fajhoz tartozunk; és hogy a hindukat *alsóbbrendű* fajnak tekintetted. Többet nem is akarok mondani. Ha van benned egy kevés intuíció, ki tudod sakkozni az *okot* és az *okozatot*, és rájössz *minek tudható be* a kudarc. És persze ott van még a mi legmagasabb szintű Főnökünk ellened szóló utasítása, miszerint tilos beleavatkozni a Londoni Alosztály, illetve tagjainak *természetes* pszichikus és spirituális fejlődési folyamatába – *de különösképpen a tiédbe*. Tudsz róla, hogy a *Phoenix* ügy² kudarcát követően még az is különleges kegynek számított, hogy alkalmanként engedélyt kapok írni neked? Ami pedig pszichikus vagy okkult erők megnyilvánulásait illeti, ez akkoriban - ahogy azóta sem - szóba sem jöhetett. Elképesztőnek találtad, hogy *beleavatkoztunk* a Londoni Alosztály és Kingsford közt zajló civakodásba? És még mindig képtelen vagy felismerni, hogy miért tesszük ezt vagy azt? Hidd el nekem, amikor már jobban átlátod a dolgokat, egy nap rájössz magad is – *ezt mind magadnak köszönhetted*.

Nagyon ellenedre van továbbá az a látszólag abszurd rendelkezés, hogy H.S.O.-t egy olyan feladattal bíztuk meg, amire *ő szerinted* szociális és intellektuális értelemben teljességgel

¹ Az „Ilbert Törvényt” (Ilbert Bill) az indiai Alkirály jogi tanácsadója, Sir Courtenay Ilbert szövegezte meg, és az Alkirály terjesztette a törvényhozás elé 1883. februárban. Célja az volt, hogy lehetővé tegye, indiai származású bírók is ítélezhessenek európai alperesek ügyeiben, megszüntetve ezzel a közigazgatásban (is) egyre nagyobb feszültséget okozó faji diszkrimináció egyik formáját. A javaslat azonban heves ellenállást váltott ki a magát felsőbbrendűnek tekintő európai kisebbség soraiban, és végül a törvényt egy erősen hígított formában fogadták el 1884-ben. Ez ugyan megengedte indiai bírók ítélezését európaiak ügyeiben, ám megkövetelte, hogy ilyen esetekben az esküdtszék tagjainak legalább fele európai származású legyen. Ezt a hindu lakosság durva arcucsapásként élte meg, és komoly hátszelet biztosított a már akkor is jelentős erőt képviselő hindu nacionalizmusnak, így az Indiai Nemzeti Kongresszus megalapításának (amiben Hume úrnak komoly szerepe volt - lásd erről a 255. o. lábjegyzetét). (A ford.)

² A „Phoenix ügy” röviden: 1883-ban világossá vált, hogy a lapnál bekövetkezett tulajdonosváltás miatt Sinnett úrnak távoznia kell addigi, a *The Pioneer*-nél betöltött főszerkesztői posztjáról, és ezzel a lap meg is szűnik majd a teozófia ügyének felkarolója lenni. Így is lett, és Sinnett úr nem sokkal ez után vissza is tért Angliába. K.H. Mester azonban lépéseket tett annak érdekében, hogy Sinnett vezetésével majd egy új lapot indítsanak vagyonos indiai befektetők támogatásával. Ennek célja az lett volna, hogy növelje az indiaiak önbecsülését és ismertebbé tegye, javítsa a róluk a világban kialakult képet. Ez ügyben számos levelet is váltottak Sinnett úrral (lásd e könyv következő fejezetét). Ám idővel kiderült, hogy a remélt befektetői támogatás nem fog összejönni, mert több ok miatt is a dolog végül érdektelenné vált számukra, így végül a próbálkozás kudarccal végződött. (A ford.)

alkalmatlan - legalább is Londonban. Nos, egy nap talán majd rájössz, hogy e tekintetben is tévedtél, ahogy sok más ügyben is. A születőben levő eredmények jó leckeként szolgálhatnak neked.

És most térjünk rá a legutóbbi fejleményekre, annak bizonyítékára, hogy nem voltál „igazságtalanság elszenvetője”, amint erre leveledben panaszkodsz, bár éppenséggel te voltál az, aki H.S.O.-val és H.P.B.-vel szemben is *kegyetlenül* jártál el. A legfájóbb sérelmed gyökere a tanácsstalanságod. *Idegtépő* dolog – írod –, hogy az embernek állandóan sötétben kell tapogatóznia stb. Mélyen megbántottnak érzed magad a - saját szavaidat idézve – a nyilvánvaló és egyre erősödő „barátságtalanság és megváltozott hangnem” miatt, és így tovább. Az *első szótól az utolsóig* tévedsz. Nem volt szó barátságtalanságról, sem pedig érzelmek megváltozásáról. Egyszerűen félreértetted M. természettől fogva nyers modorát, ami pedig jellemző rá, amikor komolyan beszél vagy ír valamivel kapcsolatban. Ami meg a H.P.B.-nek szóló rövid megjegyzésemet illeti veled kapcsolatban – aki hozzám fordult, és akinek *igaza is volt az ügyben* – eszedbe sem jutott az egésznek a valós oka, vagyis az, hogy: nem volt időm; Még egy futó gondolatra sem, akár veled, akár a Londoni Alosztállyal kapcsolatban. Helyesen mondta H.P.B.: „Senkinek nem jutott eszébe, hogy bármilyen *szándékosságot* tételezzen fel ebben az ügyben rólad” – sem nekünk, sem a tanítványainknak. De, ami a *szándékolatlanul* okozott bajt illeti – amit megelőzendő boldogan és időben közbe is avatkoztam – ahhoz kétség sem férhet, és ami ennek hátterében áll, az: *gondatlanság*. Eszedbe sem jutott, mekkora a különbség egy bengáli és egy angliai születésű ember szervezete, így a kettejük tűrőképessége között. Mohininek napokig egy olyan szobában kellett laknia, ahol nem volt lehetőség fűtésre. Ő ugyan egyetlen panaszos szót sem ejtett, de nekem kellett őt megvédenem attól, hogy súlyosan megbetegedjen, tehát az időmet és figyelmemet órá kellett fordítanom, akire oly nagy szükségem volt ahhoz, hogy bizonyos eredményeket elérhessek, és aki mindent feláldozott ezért és értem... Ezért volt hát M. levelének *hangneme* olyan, amilyen. Mostmár megértheted, hogy nem „igazságtalanság elszenvetője” voltál, hanem el kell fogadnod megérdemeltként egy olyan megjegyzést, amit lehetetlen volt megspórolni, mert különben ezt a hibát talán újra elkövetted volna. Aztán meg *tagadod* azt is, hogy bármilyen *rosszindulat* lenne benned K.-val szemben. Hát jó; akkor nevezd, aminek csak akarod; de ez az érzés akkor is összeegyeztethetetlen a szigorúan vett igazságossággal, és ez O.-t még a korábbinál is nagyobb butaság elkövetésére készítette – amit mégis hagyunk a maga útján kiteljesedni, mivel segítette céljaink elérését, és O.-n magán kívül senkinek nem okozott számottevő galibát – neki pedig ezért elég kínos rendreutasításban volt része. Azzal vádolod őt, hogy kárt okozott a Társulatodnak, mégpedig talán helyrehozhatatlant. Miféle kárról van szó? . . . Ismét tévedésben vagy. A te *idegeid* készítettek arra, hogy olyan szavakat használva írd H.P.B.-nek, amiket bárcsak soha ne tettél volna – a saját érdekedben. Bebizonyítsam neked – legalább is egy esetben – milyen mérhetetlenül *igazságtalan* voltál mindkettőjünkkel szemben, amikor azzal vádoltad őket, hogy igazságtalan módon vagy *panaszkodtak*, vagy hamis dolgokat állítottak „nekünk terólad”? De bízom benne, hogy soha nem adod tovább, amit most mondani fogok: vagyis, hogy ki is volt (és ki lehetett volna, de *nem ő volt*, mert elkésett vele)

– az én ártatlan sűgóm Mohini ügyével kapcsolatban. Jogodban áll egy nap majd ellenőrizni, de nem szeretném, ha ez az igen kiváló hölgy nekem felróható okból kényelmetlenül vagy nyomorultul érezné magát. Valójában *Madame Gebhard*¹ volt ez, akinek megígértem, hogy szubjektív formában meglátogatom őt. Az egyik reggelen, amikor épp azzal voltam elfoglalva, hogy *védőburokkal vegyem körül* Mohinit, láttam őt, amint lefelé jön a lépcsőn. Hallotta Mohini fogainak vacogását, ahogy lefelé jött a felsőbb emeletek felől. Tudott róla, hogy Mohini még mindig abban az apró fűtetlen szobában lakik, még napokkal az után is, hogy Olcott elment, pedig Mohinit könnyedén át lehetett volna költöztetni a szomszéd szobába. Megállt, hogy bevárja Mohinit, és ahogy elméjébe tekintettem, hallottam, amint gondolatban a következőt mondja: „Ejnye, ejnye . . . ha ezt a Mestere tudná! . . .”, majd megállva a lépcsőpihenőben megkérdezte Mohinit, hogy nem kérne-e némi további meleg ruhát, meg más hasonló kedves figyelmeztetéseket is mondott. Nos, „a Mestere tudott róla” és már intézkedett, hogy elhárítsa a bajt; és mivel tisztában volt azzal is, hogy ebben *nem volt szándékosság* – nem is voltak „barátságtalan” érzései akkor az ügyben, hiszen túl jól ismeri az európaiakat ahhoz, hogy többet várjon el tőlük, mint amit adni képesek. Nem is ez volt az egyetlen elhallgatott megrovás irányodban, amire Gebhard asszony szívében bukkantam, de hasonlóak jelen vannak több más barátod elméjében is; és jobb, ha tisztában vagy ezzel, mert ne feledd, hozzád hasonlóan ők is szinte mindenben a *külsőségek és megjelenés* alapján ítélnék.

Nem is mondom többet. De ha kíváncsi vagy a Karma működésére, gondold át a fentieket, és tartsd észben, hogy az mindig a legváratlanabb módokon mutatkozik meg. És most tedd fel magadnak a kérdést, mennyire volt jogos részedről meggyanúsítani Olcott-ot, aki mit sem tudott az egész ügyről, vagy H.P.B.-t, aki meg Párizsban volt, és még kevesebbet tudott róla. Ennek ellenére a gyanúd *meggyőződésé* (!) szilárdult, majd meg is nyilvánult írott szemrehányások és bántóan szűkkeblű kifejezések formájában, amik mindezek mellett az első betűtől az utolsóig *alaptalanok* voltak. Mindezek tetejébe tegnap keserű panaszokkal traktáltad A. asszonyt Blavatskyné neked adott válaszával kapcsolatban, pedig ez - a különös körülményeket és az ő vérmérsékletét figyelembe véve – meglepően *mértéktartó* volt, ha összevetjük az *általad* írtakkal. Olcott iránt tanúsított viselkedéssel sem tudok egyetérteni – már ha az *én* tanácsomra és véleményemre még kíváncsi vagy. Ha az ő helyében lettél volna - még akár bűnősként is -, te aligha tűrted volna el, hogy *hamisítással, lejáratással, hazugsággal, hamis fényben feltűntetéssel*, és úgy általában a feladataid elvégzésében legostobább hozzá nem értéssel vádoljanak meg (és ráadásul milyen stílusban!). Csakhogy Olcott teljesen ártatlan minden effélében! Ami meg a feladatai elvégzését illeti – ennek

¹ Mary Gebhard asszonyról van szó, aki a Teozófiai Társulat aktív közreműködője volt. A német Társulat megalakulásában és kezdeti működésében is komoly szerepe volt, egy ideig az ő németországi, Eberfeldi házában volt ennek a székhelye is, és más fontos találkozó is itt történt meg (lásd erről az LV. Levelet). Gebhard asszony született misztikus és okkultista volt. Több levelet is kapott a Mesterektől, és -amint azt e levél is tanúsítja- finomabb testében meg is látogatta őt K.H. Mester. (*A ford.*)

megítélését aztán tényleg ránk kellene bíznod. Mi *kézzel fogható eredményeket* akarunk látni, és ha így nézzük a dolgot, ezeket megkapjuk tőle.

Nagyon igaz a mondás, hogy „a gyanúsítás lerombolja, amit a bizalom felépített”! És ha egyfelől lenne is némi okod rá, hogy Bacon-t idézd ellenünkben, mondván „nincs semmi, ami jobban felkeltené az ember gyanúját valami iránt, mint az, ha alig tud róla valamit”, de másfelől nem szabadna elfelejtened azt, hogy a mi Tudásunk és Tudományunk egyáltalán nem közelíthető meg Bacon-i módszerek alkalmazásával. Nem tehetjük meg, hogy felajánljuk, mint ellenszert vagy gyógymódot a kételkedőknek, hogy kigyógyítsuk őket a gyanakvásukból, bármi legyen is ennek a következménye. Nekik maguknak kell ezért megdolgozniuk, és aki nem képes magában, a saját lelkében meglegelni az igazságot – annak az okkultizmus terén nem sok esélye van sikerre. A gyanakvás bizonyosan nem fog ebben segíteni, mivel az

*„ . . . egy nehéz páncél, és
a súlya nagyobb akadályt jelent, mint amennyi védelmet nyújt.”*

E megjegyzéssel azt hiszem, ideje végleg magunk mögött hagyni ezt az ügyet. Szenvedést hoztál saját magadra, a hitvesedre és sok más emberre is – pedig mindez teljesen haszontalan volt és elkerülhető lett volna, ha te magad tartózkodtál volna attól, hogy létrehozod az ezek legtöbbször kiváltó okokat. Mindaz, amit Arundale kisasszony mondott neked, igaz és találó volt. Te magad rombolod le mindazt, amit oly sok fáradsággal felépítettél; de hát sajnos az a fura elképzelés, hogy mi magunk nem látjuk a dolgokat; hogy minden információt pusztán a tanítványaink elméjéből gyűjtünk be; és emiatt – nem is vagyunk igazán azok a „nagyhatalmú lények”, aminek te bemutattál minket; nos, ez az elképzelés a jelek szerint minden nappal egyre jobban hatalmába kerít téged. Hume ugyanígy kezdte. Boldogan segítenék neked és meg is óvnálak az ő sorsától, de ha nem vagy képes lerázni magadról ezt a romboló befolyást, én nem sokat tehetek.

Azt kérdezed, elmondhatod-e Arundale kisasszonynak, amit én H. asszonyon keresztül mondtam neked. Nyugodtan elmagyarázhatod neki a helyzetet és ezzel eloszlathatod a benne kialakult képzetet a te *vélelmezett* hűtlenségedről és velünk szembeni lázadásodról – pontosabban arról, amit ő annak hisz. Annál is inkább megteheted ezt, mivel én soha nem kértem tőled titoktartást H. asszonyon keresztül; valójában soha nem kommunikáltam veled, sőt senki mással sem rajta keresztül – ami azt illeti, egyetlen tanítvány sem az enyéim közül, de - tudomásom szerint - M. tanítványai közül sem, kivéve Amerikában, egy alkalommal Párizsban és egy másik alkalommal Arundale kisasszony házában. H. asszony kiváló, de egyelőre még képzetlen tisztánlátó. Ha nem lett volna kitéve elővigyázatlan kontárkodásnak, és ha te tényleg követted volna az Öreg Hölgy és Mohini tanácsát, mostanra már talán beszélgethetnék veled őrajta keresztül – amint ez a *szándékunkban is állt*. Ez megint csak neked róható fel, drága barátom. Nagy büszkén kinyilvánítottad a jogot, hogy te magad, mások általi befolyástól mentesen állást foglalj olyan okkult dolgokban, amikről fogalmad sem lehetett, és az okkult törvények – amikről azt hitted, hogy ezek ellenében cselekedhetsz, és

büntetlenül játszodozhatsz velük – most visszatámadtak rád és súlyos sebet hagytak hátra benned. Minden pontosan úgy történt, ahogy történnie kellett. Ha félredobnál minden előfeltételezésre alapozó elképzelést, és *megpróbálnád* elfogadtatni magaddal azt az alapvető igazságot, hogy az intellektus önmagában nem mindenható; hogy ahhoz, hogy „hegyeket mozgathass meg”, ez utóbbinak a fényt és életet a nála magasabb princípiumtól, a Szellemtől kell előbb megkapnia; és ha ezt követően tekintetedet az okkultura szegeznéd, megpróbálva a szabályoknak megfelelően, spirituálisan fejlődni, biztosan képessé válnál arra, hogy megértsd a misztériumokat. Nem kell elmondanod H. asszonynak, hogy soha nem volt helyes a megérzése, mert ez nem így van. Sok-sok alkalommal helyesen látta, amit látott – akkor, amikor nem hatott rá külső befolyás, hanem csak magát adta. Ilyenkor egyetlen állítása sem volt eltorzított.

És ezzel be is fejeztem. Két út áll nyitva előtted; az egyik egy nagyon fáradságos ösvény, ami a tudás és igazság irányába visz; a másik pedig . . . de igazán nem szabadna befolyásolnom az elmédet. Hacsak nem állsz készen már arra, hogy szakíts velünk, akkor arra kérnélek, hogy – nemcsak, hogy legyél ott azon az összejöveten, de szólalj is fel; mert máskülönben nagyon rosszul jönne ki a dolog. Én kérem ezt tőled - *tedd meg ezt nekem az én, és egyben a saját érdekedben is.*

De bárhogya is dönts majd, azt tanácsolom, *ne állj meg félúton*, mert ennek rád nézve katasztrofális következményei lehetnek.

Írántad érzett barátságom továbbra is ugyanúgy fennáll, mint eddig – hiszen mi még soha nem bizonyultunk hálátlannak másoktól kapott szolgálatokért.

K.H.

LXIII. Levél

Kézhez véve Londonban, 1884. nyarán.

Ezt a levelet K.M. Mester írta Sinnett úrnak. Bár a levél írásának helyét, idejét és kézbesítésének módját nem tudjuk, de azt igen, hogy előtte Sinnett úr egy levélben a felől érdeklődött, kiadhatná-e a nyilvánosságnak a K.H. és M. Mesterektől kapott leveleket. Ezt megelőzően ugyanis a Londoni Alosztály tagjainak több alkalommal is felolvasott részleteket ezekből a levelekből, és egyre több erre vonatkozó elvárást támasztottak felé a tagok. A levél egyértelmű állásfoglalás ebben a kérdésben. (*A ford.*)

Kedves Barátom –

Amikor a levelezés elkezdődött közöttünk, nem gondoltunk arra, hogy a levelek alapján bármilyen publikáció születhet. Ide-oda kapva, véletlenszerű kérdéseket intéztél hozzánk, és a különböző időpontokban, egymással össze nem függő témákra adott válaszok - amik a mi

köreinkben néha tiltakozást is eredményeztek -, szükségképpen nem voltak teljesek, gyakran több szempontból sem. Amikor ezek némelyikének nyilvánosságra hozásához hozzájárultunk az *Occult World* c. könyvedben, abban bízunk, hogy olvasói között lesznek olyanok, akik hozzád hasonlóan képesek lesznek a kirakós darabjait összeilleszteni úgy, hogy felimerhetővé váljon a mi filozófiai rendszerünk csontváza vagy árnyéka; ami ugyan nem adja vissza azt egészében – hiszen ez lehetetlen elvárás volna -, de olyan jó közelítést jelentene, amilyen csak lehetséges egy beavatatlan számára. Csakhogy az eredmények szinte katasztrofálisnak bizonyultak! Mostmár látszik, hogy csak azok képesek átfogóan írni az ilyen témákról, akik legalább a harmadik szintű beavatáson már túl vannak. A te körülményeid közepette még egy Herbert Spencer is teljes zűrzavart hozott volna össze. Mohini sem látja egészen jól a dolgokat, sőt némely esetben kifejezetten téved, de így van ez veled is öreg barátom, bár az avatatlan olvasó nem veszi ezt észre, és eleddig senki sem mutatott rá az igazi, legdurvább hibákra az *Esoteric Buddhism* és a *Man*¹ lapjain; nem is valószínű, hogy ilyesmi megtörténik. Nem adhatunk további információt azokról a témákról, amiket érintettetek, és hagynunk kell, hogy a már kiadott tényeket egy összefüggő és rendszerezett filozófiává fonják össze a központ tanítványai. A *Titkos Tanítás* majd sok dolgot megmagyaráz, és jó néhány összezavarodott tanulmányozó számára megmagyarázza a zavaros téziseket.

Ebből eredően a világ elé tárnai mindazt a nyers és bonyolult anyagot, amiket a nálad lévő régi levelekben kaptál, amikben ráadásul - be kell, hogy valljam - sok minden szándékosan homályosan volt megfogalmazva, csak még tovább fokozná a zavarodottságot. Így hát ahelyett, hogy akár másnak, akár magadnak jót tennél vele, csak még nehezebb helyzetbe hoznád magadat, bírálatoknak tennéd ki a Mestereket, rontva ezzel az emberi haladás és a Teoz. Társ. érdekében alkalmazott befolyásukat. Ezek miatt a *leghatározottabban tiltakozom* eme legújabb ötleted ellen. Hagyd a *Titkos Tanításra* a feladatot, hogy elégtételt kaphass. Megtiltom, hogy a leveleimet nyilvánosságra hozd abban a formában, ahogy javasoltad, ám ennek ellenére, ha ezzel könnyíthetsz Djual K. dolgán, némelyikük másolatát el kellene juttatnod Adyarba az irodalmi Bizottsághoz – erről Damodar már írt is neked -, hogy így S.Y.K. Charya, Djual K., Subba Row² és a Titkos Bizottság (amiből a további gyanúsítgatásokat és áskálódásokat elkerülendő szándékosan kihagytuk H.P.B.-t) ezen információ birtokában képes legyen megfelelni a célnak, amiért megalakult, ahogy ezt Damodar el is magyarázta neked abban a levélben, amit utasításunknak megfelelően neked írt. Nem valami újabb „Kiddle ügyet³” próbálok elkerülni, és nem is attól tartok, hogy személyemben majd támadásoknak leszek kitéve, hiszen ez gyakorlatilag elérhetetlen a támadóknak; inkább téged és a Társulatot próbálok megóvni az újabb támadásoktól, amiknek ez alkalommal súlyos következményei

¹ Az *Esoteric Buddhism* Sinnett úr könyve volt, a *Man: Fragments of Forgotten History* (Ember: töredékek egy feledésbe merült történelemből) pedig „két tanítvány” által írt kis könyv, akikről már tudjuk, hogy Mohini Chatterjee és Laura C. Holloway voltak. Figyelemre méltó, hogy ez utóbbit egy 1884. nyarán írt levélben említi a Mester, pedig ez először csak 1885-ben került a nyilvánosság elé. De hát ekkorra már biztosan megvolt az áttekintése e könyvecske tartalmáról. (A ford.)

² Korábbi levelekből már ismert tanítványok nevei. (A ford.)

³ A „Kiddle incidens” leírását lásd a VI. Levél elé írt fordítói megjegyzésben. (A ford.)

lennének. Röviden tehát: a levelek nem a nyilvánosság számára íródtak, és nem arra, hogy a nyilvánosság előtt vitázzanak róluk, hanem magánhasználatra, és sem én, sem M. soha nem járulnánk hozzá, hogy ilyen célokra használják fel őket. Ami az első leveledet illeti, D.J.K¹. kapta meg a feladatot, hogy foglalkozzon az üggyel. Az ilyen kényes kérdésekben még annyira sem érzem magamat jártasnak, mint abban, hogy a L.C.H²-hez hasonló „reménybeli” tanítványokat tanácsokkal lássam el. Attól tartok, a „szegény, kedves Holloway asszony” immár kimutatja a foga fehérjét, és a továbbiakban aligha lesz holmi „bájos pajtás”. Utasításunkra Olcott már írt egy levelet Finch³-nek – ami elrendezi majd ezt a kis problémát. Megint csak Fern⁴, Moorad Ali⁵, Bishen Lall⁶ és más bukott figurák sejlenek fel a háttérben. Miért kell ilyen erőteljes, önközpontú személyiséggel rendelkező „reménybeli” *tanítványoknak* ennyire nyomulnia, hogy a próbatanítványság varázslatos, de egyben veszélyes körébe léphessenek?! Nézd el nekem a most rövidre fogott leveletem, de jelenleg nagyon lefoglalnak a közelgő újévvel kapcsolatos előkészületek.

K.H.

LXIV. Levél

Kézhez véve Londonban, 1884. nyarán.

Ezt a levelet K.H. Mester küldte Sinnett úrnak. A levelet egyébként Mohini Chatterji írta a Mester eszközeként szolgálva, H.P.B. kabinjában annak a gőzösnek a fedélzetén, amin H.P.B. Angliából Adyarba utazása második részében épp Indiába tartott. (Angliából Egyiptomot útba ejtve utazott Adyarba, és Kairóban érték utol a Coulomb összeesküvés fejleményeiről szóló hírek.) A levél megírásakor a gőzöse épp az algíri kikötőben várakozott. Bár a fordítás alapjául szolgáló könyvben (amint a fenti, Sinnett-től eredő megjegyzés is mutatja) az áll, hogy a levelet 1884. nyarán kapta kézhez Sinnett úr, az események alapján ez tévedés kell, hogy legyen, és a levélről közölt fényképek alapján nem derül ki, mi alapján hitte így, hiszen a levélen nem szerepel dátum. A körülményekből ítélve tehát valószínűleg 1884. november 8-án íródott a levél, és nem tudjuk, hogy - a H.P.B. által írt kísérő levéllel együtt (lásd a CXXXVII. Levelet) - milyen úton jutott el a címzetthez. Ha normál postai úton, akkor ez néhány napot, 1 hetet vehetett igénybe. Maga a levél főleg Holloway asszony „próbaidős” cselekedeteivel foglalkozik, amik miatt H.P.B. is panaszkodott kísérő levelében. Sinnett úr is kapott már Mohini közvetítésével korábban egy levelet Holloway

¹ Djual Khool Mester (ekkor még tanítvány). (A ford.)

² Laura C. Holloway. (A ford.)

³ Gerald B. Finch angol ügyvéd és teozófus volt. 1883-ban csatlakozott az Angol Társulathoz, annak Londoni Alosztályához. Kingsford asszonyétól nagyon eltérő nézetei miatt levelet írt Sinnett úrnak az előbbi működésével kapcsolatban, amit Sinnett továbbított K.H. Mesternek is „megfontolásra”. Az Angol Társulatban ekkor már érlelődő szakadás idején, 1884-ben - az egymásnak feszülő Sinnett és Kingsford-féle irányzatok közti kompromisszumként - Finch lett a Londoni Alosztály elnöke, és ebben a minőségében ő volt az, aki elsőként szorgalmazta egy „belső iskola” (a mai *Esoteric School* elődje) megalakítását. Fontos szerepe volt az 1887-ben megalakuló Blavatsky Alosztály létrejöttében és korai működésében is. Megalakulását követően ő is lett az elnöke ennek az alosztálynak. (A ford.)

⁴ Edmond W. Fern. Bővebben róla lásd a 257. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

⁵ Mirza Moorad Ali Bey (avagy Godolphin Mitford). Bővebben róla lásd a 264. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

⁶ Bishen Lall egy korai tagja volt a Társulatnak, és az 1880-as évek elején az indiai Bareilly-ben alakult Alosztály elnöke is volt. Később elfogadott tanítvánnyá lett, ám nem volt elég ereje kitartani a spirituális úton, ezért elbukott és Mirza Moorad Alihoz hasonlóan rajta is elhatalmasodott az elmebaj. (A ford.)

asszonytól, amit a saját soraival kísértén tovább küldött a Mesternek és ebből alighanem önértékelési problémák derülhettek ki – legalább is a Mester alábbi leveléből erre lehet következtetni. (A ford.)

Szigorúan magánjellegű, kivéve Mohinit¹ és F.A.²-t.

Drága barátom –

Ez a levél nem a legutóbbi leveledre válasz. Az a Mohinival az én címemre küldött levél soha nem a te műved volt. Hanem bizony egy olyan személy által íródott, aki akkor teljesen egy olyan lény hatása alatt állt, akit mi *Atta Váda*³-nak nevezünk, aki -

„Az ’én’ bűne, és az egész Univerzum tükrében a maga szeretett képmását látja”

- és csakis a magáét; akinek a levél írója minden szavát igaznak gondolta; és ez talán azért történhetett így (ami bizonyos mértékig érthetővé is teszi a dolgot), mert nem jött meg tőlünk a félig-meddig elvárt beavatkozás, vagy valamilyen figyelmeztetés. Ezekre tekintettel tehát - nincs is válasz, mert szeretnénk inkább túltenni magunkat az egészen.

Ó, meddig fogja még a tanítványság misztikus vonzóereje legyőzni a józanságot és letéríteni az igazság útjáról a bölcseket és éles eszűeket csakúgy, mint az ostobákat a hiszékenyeket! Az Okkultizmus Parttalan Óceánjának iránytű vagy térkép nélkül nekivágó vándorok közül nagyon kevesen vannak azok, akik el is jutnak a vágyott partokra. Higgy nekem, hű barátom, csakis a belénk, a mi jó szándékunkba (ha nem is a bölcsességünkbe), a mi előrelátásunkba (ha nem is a mindentudásunkba, ami itt a földön elérhetetlen) vetett teljeskörű bizalom segíthet bárkit is eljutni a saját álmai és képzelgései földjéről a mi Igazságunk földjére, a szigorú valóság és a tények világába eljutni. Máskülönben az az óceán tényleg parttalannak bizonyulhat; hullámai majd nem a remény vizén viszik előre az utazót, hanem minden fodoródása kétséggé és gyanúvá változik át; és végzetesnek bizonyulnak annak, aki e komor, hánykolódó tengernek előítéletekkel terhes elmével vág neki!

De azért ne érezd magad nagyon elveszettnek. A megpróbáltatások időszakának felét már magad mögött tudhatod; inkább próbáld megválaszolni a jelen helyzettel kapcsolatos „miért és mire jó ez” kérdéseket, megpróbálva alaposabban tanulmányozni azokat a törvényeket, amik a mi „Occult World”-ünket⁴ kormányozzák. Elismerem, hogy azok a törvények tényleg igen gyakran tűnhetnek igazságtalannak, sőt néha még kegyetlennek is. De ez annak a ténynek tudható be, hogy ezek sosem sérelmek azonnali orvoslására vagy a törvény alkotói iránt

¹ Mohini Mohun Chatterji, K.H. Mester tanítványa. Bővebben róla lásd a 274. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Francesca Arundale kisasszonyról van szó, aki ekkor az angol Társulat befolyásos tagja, a Londoni Alosztály pénztárnoka is volt. Emellett egyike azon keveseknek, akik személyes levelet kaptak K.H. Mestertől. (A ford.)

³ Az *Attavada* tulajdonképpen 'az elkülönült én bűne' - az a pusztító tévképzet, amikor a személyiség egy mindenkitől és minden más létezőtől elkülönült, független egységnek képzei magát. (A ford.)

⁴ Ez egy szójáték, amivel a Mester a jelen mondandója közben Sinnett úr „Occult World” (Okkult világ) c. könyvére utal vissza. (A ford.)

hirtelen felindulásból hűséget fogadni akarók közvetlen megsegítésére szolgáltak. Mindezzel együtt is, az általuk okozott látszólag valós, tűnékeny és gyorsan gyógyuló rossz hatások ugyanúgy szükségesek a ti kibontakozófélben levő kicsiny Teoz. Társulatotok növekedéséhez és erős gyökeret eresztéséhez, mint amennyire az emberiség egésze számára is szükségesek azok a bizonyos természeti katasztrófák, amik gyakran egész népeket tizedelnek meg. A világ ugyan mit sem tudhat erről, de egy földrengés lehet örömteli dolog is, és egy szökőár bizonyulhat megváltásnak is a többség számára - a kevesek áldozata árán. Mindig is úgy volt, hogy valamennyi korábbi fajból a „legrátermettebbeknek” sikerült túlélniük, hogy aztán beolvadjanak az újabbakba, amelyek magukba fogadták és integrálták őket, hiszen a Természet már Darwin előtt is így működött. Úgyhogy inkább mondd azt magadnak, hogy „ami történt, megtörtént, nincs miért bánkódni”; mert nem annyira arról van szó, hogy újabb ismereteket kellene átadnunk a „belső csoportnak”, hanem inkább régi talányok és misztériumok magyarázatára és tisztázására lett volna szükség ama néhány igazán elkötelezett tag előtt. Még egy, a levelemben feltűnő ártalmatlan idézőjelnek is (ami ellen te tiltakoztál) egy világgal felérő jelentősége lehetett volna egy olyan ember számára, akinek elméje kevésbé elfelhősödött állapotú, mint a tiéd volt, amikor a legutóbbi leveled írtad – köszönhetően a te ármányos, önjelölt Szibillád körmönfont vádaskodásának. Feltétlenül szükséges volt, hogy az a néhány hűséges tag (téged is beleértve) saját tapasztalatot szerezzen a Karma rejtett működésével kapcsolatban; hogy mélyebb értelmezésére (és egyben hatásaira) a gyakorlatban is példát kapjanak – látva, hogy járnak azok az önkéntes tanítványjelöltségért makacsul törtető, akik óvatlanul a sötét árnyékban forgó kerekei alá rohannak.

Lesznek bizonyára olyanok, akik a fentiek ellen felhozzák majd: miként békíthető ez össze az ő¹ nagyszerű tisztánlátói képességeivel, tanítványságával, a Mesterek által sokak közül kiválasztotti státuszával?

A tisztánlátása tény, a kiválasztása és tanítványsága meg egy másik tény. Azonban lehet bármennyire is alkalmas pszichikai és fiziológiai értelemben ahhoz, hogy kiválasszák, hacsak nincs meg benne a spirituális mellett a fizikai szintű önzetlenség tulajdonsága is, hosszabb távon a tanítvány szükségszerűen el fog bukni – akár kiválasztatott, akár nem. Az önközpontúság, hiúság, önhittség jelenléte a *magasabb princípiumokban* sokszorosan nagyobb veszélyt jelent, mint ugyanezen, szinte természetes hibák jelenléte az ember alsóbb, fizikai lényében. Ezek azok az éles, parti szirtek, amiken a tanítványság hajója a próbaidőszakban bizonyosan darabokra fog törni, hacsak a reménybeli tanítvány nem rendelkezik a tökéletes magabiztosság és bizalom által biztosított fehér pajzzsal, amit azoktól kaphat meg, akiket hegyen-völgyön átverekedve maga kutatott fel azért, hogy biztonsággal elvezessék őt a Tudás fényéhez. A világ a rossz halálos upaszfájának² árnyékában él és mozog; ám ennek csepegő

¹ Az előző bekezdés szövegkörnyezete (pl. „a te önjelölt Szibillád”) és az angol szövegben a nőnemű személyes névmás alapján itt Laura C. Hollowayre utalhat a Mester. (A ford.)

² Az upaszfa (*Antiaris toxicaria* – jávai méregfa) arról nevezetes, hogy megsértése esetén halálos mérget tartalmazó nedvet választ ki. (A sztrichnint is e fajtája egyik változatának nedvéből állítják elő.) (A ford.)

mérge csak azok számára veszélyes, csak azokat éri el, akiknek magasabb és köztes princípiumai ugyanolyan fogékonyak az általa okozott mérgezésre, mint az alsók. Mérgező magjai csak a készségesekben, a magok számára jól előkészített talajban képesek kicsírázni. Idézd fel emlékeidben Fern, Moorad Ali és Bishen Lall eseteit, drága barátom, és ne veszítsd szem elől, amit ezekből tanultál. Az ember bűnei és morális hiányosságai időben szétterülnek annak az életében, aki megelégszik azzal, hogy egy átlagos halandó életét élje. De a tanítvány életében ezek mind összesűrűsödnek, mondhatni koncentrálnak egyetlen rövid életszakaszra – a tanítvány próbaidőszakára. Az, ami egy átlagembernél általában elraktározódna, és a törvény szerint okozatként csak a következő életben nyilvánulna meg, a tanítvány esetében felgyorsulva, rövid időn belül megnyilvánul – különösen az elbizakodott és önző jelöltek esetében, akik meggondolatlanul, a visszahatásokkal nem számolva vágnak bele a dologba.

„Aki oly sok és oly mély gödröt ásott a barátainak és testvéreinek, végül maga esett bele ezekbe” – mondta M. H.P.B.-nek a kölcsönös leleplezések éjszakáján. Próbáltam, de nem tudtam őt megmenteni. Egy olyan, veszélyes útra lépett – pontosabban *saját maga kormányozta magát* erre -, amihez kettős cél vezetett:

- 1) hogy megrendítse és összezavarja az egész felépítményét annak, aminek ő nem részese, és ezáltal hátráltassa az úton való haladását mindenki másnak, amennyiben ő nem találja azt a rendszert és a Társulatot magát is olyan szinten levőnek, ami megfelel az ő elvárásainak; továbbá
- 2) hogy hű maradvánnyá váljon, kibontakoztassa tanítványságát és természet által adott tehetségét - amik valóban figyelemre méltóak – abban az esetben, ha az általa támasztott *valamennyi* elvárás teljesül.

Ennek az ő elhatározásának az erőssége volt az, ami a kezdetekkor felkeltette a figyelmemet. Fokozatosan és gyengéden a helyes irányban vezetve egy ilyen személyiséggel felbecsülhetetlen segítség lehetett volna ügyünknek. De hát vannak olyan személyek, akik ugyan semmiféle szokványos, külsődleges jelét nem mutatják az önzésnek, spirituális törekvések tekintetében mégis súlyosan önzőnek bizonyulnak. Ők az általuk egyszer kiválasztott úton mindenki más érdekeire vakon, csakis a magukét szem előtt tartva fognak tovább haladni, és nem is képesek a személyiségük által kitöltött keskeny úton kívül semmi egyebet meglátni. Annyira erősen elmerülnek az önmaguk által elképzelt „becsületességük”, a maguk szűkre szabott, önelégültségtől torzított víziójának szemlélésében, hogy az általuk jónak vagy rossznak ítéltet kívül semmi egyebet nem képesek elfogadni. Bizony, sajnos az ilyenek egyike a mi közös, új barátunk, L.C.H. „Ami jó benned, az alantas, ami pedig rossz, az átok” – ezek voltak Buddha Urunk szavai egy olyan embernek, mint ő; mert a *jó* és a *rossz* „a szeretethez hasonlóan becsapják önmagukat”, míg másokat csak annak arányában képesek becsapni, amennyi hasznot azok remélnék tőlük – legyen bár ez a haszon tisztán spirituális jellegű. Úgy 18 hónappal ez előtt, a te *Occult World*-öd olvasása után támadt egy hirtelen felindulása, majd az ezt tovább erősítő *Esoteric Buddhism* olvasása után megmásíthatatlanul

feltámadt benne az irigységgel vegyes lelkesedés, és elhatározta, hogy - ahogy ő mondta - „megismeri az igazságot”. Eldöntötte, hogy vagy ő maga is tanítvánnyá válik - elsősorban is azért, hogy könyveket írjon, ezzel elhomályosítva az ő „világi” vetélytársát -, vagy szétrombolja az egész, csalásra épülő rendszert, amiben nem akar részt vállalni. Elhatározta hát, hogy Európába utazik és felkeres téged. Túlhevített képzeletében álarcot adott minden kóbor kísértetre, míg végül megalkotta magának „Student”-et és ezt használta fel a célja és vágyai eszközeként. Őszintén hitt benne, hogy valós. Ebben az állapotában, előre látva a veszélyeket, közbeavatkoztam. Elküldtem Dharbagiri Nath-ot, aki az én nevemben három alkalommal is benyomást keltett benne. Egy ideig ekkor a gondolatai vezettek voltak, tisztánlátásának célt adtunk. Ha sikerült volna őszinte törekvéseinek felülkerekedni alsó személyiségének erőteljes készletesein, a Teoz. Társulat egy kiváló segítőt és munkást kapott volna. Szegény asszony alaptermészetét tekintve jó és erkölcsös. De a tisztasága olyan szűklátókörű, olyan *presbiteriánus* jellegű - ha szabad ezt a szót használnom -, hogy még saját magát is kizárólag *önmaga* tükrében képes megsejlelni. Egyedül ő lehet az, aki *jó* és *tiszta*. Mindenki másra gyanakodni kell, és gyanakszik is. Egy nagy adomány hullott az ölébe – de önfejtő természete nem hagyta neki, hogy elfogadjon bármit is, ami nem az ő elképzelése szerint van kialakítva.

Most pedig egy levelet fogok küldeni neki, ami tartalmazni fogja az én *ultimátumomat* és feltételeimet. Nem fogja elfogadni ezeket, hanem keserű panaszokkal fog néhányotokat elhalmozni, amikben újabb utalásokat és gyanúba keverő célzásokat fog tenni az ellen, akit saját állítása szerint *imád*. Készüljete fel erre. Mentőkötelet dobunk neki, de igen kevés az esély rá, hogy elfogadjon. Ennek ellenére még egy próbát teszek; de nincs jogom őt befolyásolni egyik irányban sem. Ha megfogadjátok a tanácsomat, tartózkodtok attól, hogy bármilyen lényegi levelezésbe bonyolódjatok vele mindaddig, amíg valamilyen új fejlemény nem történik körülötte. Próbáljátok megmenteni a „Man¹-t” azzal, hogy Mohini-vel közösen átnézik, és eltávolítjátok belőle az állítólagos „Student”-nek tulajdonított inspirációkat és diktálásokat. Mivel tetteiben határozott, „kitűzött cél és rendeltetés” lebegett szeme előtt, meg kellett őt hagynom abban az önámító tévképzetében, hogy ez az új könyve azért született, hogy „kijavítsa a hibákat”, amik az *Esoteric Buddhism*-ban fellelhetők (valójában inkább *ellehetetleníteni* akarta azt); és csak a távozásának estéjén kapta Upasika² az utasítást, mi szerint Mohini-nek gondoskodnia kell róla, hogy minden kifogásolható bekezdés kikerüljön a könyvből. Amíg Angliában volt, Holloway asszony soha nem engedte volna, hogy annak kiadása előtt betekints a könyvébe. De én inkább megspórolnék öt hónapnyi munkát Mohini-nek, és nem hagyom, hogy kiadatlan maradjon.

¹ *Man: Fragments of Forgotten History* (Ember: töredékek egy feledésbe merült történelemből). Ez egy kis könyvecske, amit „két tanítvány” név alatt Mohini Chatterji és Laura C. Holloway közösen írtak, és amit 1885-ben adtak ki először. (A ford.)

² Blavatskynét a Mesterek nagyon gyakran említik Upasika néven. Maga a szó páli eredetű, és nagyjából a kolostorok fogadalmát tett segítőjének, kezdő szintű tanítványnak lehetne fordítani. (A ford.)

Bár sok minden magyarázat nélkül marad, az a kevés is, amit ebből a levélből megtudhattál, elegendő lehet a cél eléréséhez. Egy új irányba viszi a gondolkodásodat és a pszichológia *Íziszének* egy újabb részletéről lebbenti fel a fátylat.

Ha Okkult Tudásra vágysz kedves barátom, emlékezned kell, hogy a tanítványság folyamából az ezt célzó tanítások számos előre meg nem jósolható oldalát nyithatnak, amik sodra által még egy világi tanítványnak is hagynia kell magát elragadni, máskülönben a zátonyon rekedhet; és ezt tudva jól teszi, ha soha többé nem engedi meg magának, hogy pusztán a látszat alapján ítéljen. A jég most ismét megtörtetett. Ha képes vagy rá, tanulj belőle.

K.H.

LXV. Levél

Kézhez véve Londonban, 1884. nyarán.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Háttérként az olvasónak érdemes észben tartania, hogy ebben az időszakban már kibontakozóban volt a Társulatot kis híján szétromboló Coulomb összeesküvés. A Coulomb házaspárt ekkorra már leleplezték és kizárták az adyari Központból, és már javában folytak az előkészületek a helyi misszionáriusok által pénzelt, a Társulatot, Blavatskynét, a Mestereket és a teozófia ügyét általában lejáratni kívánó szervezett rágalom- és sajtóhadjáratához. És ekkor már a londoni Society for Psychical Research is a célkeresztjébe vette a Társulatot.

A levél elejéből kiderül, hogy Sinnett úr korábbi levelében tájékoztatást kért a Mestertől bizonyos „újabb, aggasztó eseményekről”, amiket a levél megértéséhez legalább nagyjából érdemes körvonalazni. Ezek röviden a következőképp foglalhatók össze. A levél írásának idejére Mohini Chatterji már túl volt egy igen sikeres európai előadó és tagtoborzó körúton, amin K.H. Mester megbízásából a teozófiai eszméit népszerűsítette. (Egyebek mellett előadásainak sikerére támaszkodva ő volt az, aki megalapította Írországból a Teozófiai Társulatot.) Ennek során a kitűzött célon túlmenően komoly személyes ismertségre és hírnévre is szert tett, ami felébresztette hiúságát és elbizakodottságát is, olyannyira, hogy még nyilvános botrányba is keveredett bizonyos hölgyekkel kapcsolatban. Idővel aztán ez az elbizakodottság odáig fajult, hogy amikor visszatért Indiába, az akkor szintén oda utazott, és egészen addig a teozófia és a Társulat iránt mélyen elkötelezett Arthur Gebhard-ot (a korábbi levelekből már ismert Mary Gebhard fiát) is sikerült személyes befolyása alá vonnia és megnyernie a saját- addigra már egyre végletesebbé váló – nézeteinek. Ennek eredményeként ők ketten megalkottak egy „kiáltványt”, ami lényegében azt állította, hogy a Társulat, de különösképpen annak adyari központja, elsősorban is annak vezetése (és különösképp az elnök, Olcott ezredes) valójában hátramozdítója és rombolója a teozófia eszméjének. Olcott-ot pedig egyenesen despotikus vezetési stílussal, cezaromániával és durva hozzá nem értéssel vádolják meg. Ami különösen érdekes még, hogy ebben lényegében kárhoztatták, sőt megkérdőjelezték hitelességét a Mahatmákkal való „állítólagos” kapcsolattartás addigi formáinak, áttételesen pedig maguknak a Mahatmáknak a létezését is. Mindezt az után, hogy Mohini maga a jelen tudásunk szerint 12 levelet kapott Mesterektől... Végül ez az egész ügy arra készítette Blavatskynét, hogy megírja és 1886. októberében közzé tegye a *The Original Programme of the Theosophical Society* (A Teozófia Társulat eredeti küldetése) c. írását. Ebben elismeri ugyan a „kiáltványban” megfogalmazott kritikák egy részének jogosságát, de leleplezi a kritikák mögött megbúvó hátsó szándékokat is. A „kiáltvány” állításainak többségét pedig tételesen meg is cáfolja vagy rámutat teljes képtelenségükre. Emellett ez az írása fontos kordokumentum is, és iránymutatóként szolgálhat a Társulat szervezetében és életében időről időre bekövetkező válsághelyzetek kezelésében. (A ford.)

Barátom:

Arra kérsz, hogy „világosítsalak fel” az A. Gebhard úr képzeletében megszületett vádaskodásokat illető „újabb, aggasztó eseményekről”? Ami azt illeti, a szerencsétlen nőt, mint kiszemelt áldozatot tönkre tenni próbáló, a feje fölött lebegő és bármely percben rá szakadni képes, és az előbbinél sokkal aggasztóbbnak tűnő tucatnyi esemény van készülőben, amik nem csak őt, de magát a Társulatot is súlyosan veszélyeztetik. De hát a „Billing – Massey”¹ valamint a „Kiddle – Light”² incidensekkel kapcsolatos, a ti rosszindulatú okoskodóitokat megnyugtató igyekező próbálkozásaim látványos sikertelensége után tisztában kellett volna lennem azzal, hogy az én személyes véleményemet és magyarázataimat mennyire kevésbé méltányolják Nyugaton. De a jelek szerint te Whewelhez³ hasonlóan azon a véleményen vagy, hogy „minden kudarc egy lépéssel közelebb visz a sikerhez”; és nem lehet, hogy az irántam mutatott bizalmad már riadalmat kelt a barátaid szemében?

Engedelmeddel, a „aggasztó események” megmagyarázását magára Blavatsky asszonyra bízom. Ám mivel ő csak az egyszerű tények közlésére szorítkozott, nagyon kevés esély van rá, hogy hisznek majd neki, leszámítva talán néhány közeli barátját – már ha maradnak még ilyenek számára, mire ez a levél eljut hozzád.

Mostanra már meg kellett, hogy értsd barátom, hogy a mi folytatólagos próbálkozásaink, amikkel megpróbáltuk felnyitni a vak világ szemét – lényegében véve kudarcot vallottak. Indiában részlegesen, Európában pedig – néhány kivételtől eltekintve – teljesen. *Azok számára*, akik még mindig hisznek az Ügyben, már csak egyetlen lehetőség maradt: egyesíteni erőiket és bátran szembeszállni a viharral. Irányítsátok rá a közvéleményt befolyásoló, legfejlettebb intellektussal bíró emberek figyelmét a misszionáriusok köréből kiinduló és a teozófiát megcélzó gyalázatos összeesküvésre, és egy éven belül sikerülni fog megvetni a lábatokat. Indiában most így néz ki a dolog: „vagy Krisztus, vagy az *Alapítók* (!!)

Kövezzük halálra őket!” Az egyiket már kevés híján sikerült kicsinálniuk; most a másik áldozatot – Olcottot – akarják. A *padrik*⁴ olyan szorgosak, mint a hangyák. Az S.P.R.⁵ kitűnő lehetőséggel szolgált nekik, hogy a kiküldöttjüket felhasználhassák céljaikra. Hodgson⁶ urat igazán könnyű volt a

¹ Ennek történetét az LIV. Levélben, a 347. oldaltól kezdve találja az olvasó. (A ford.)

² A Kiddle incidensről adott magyarázatot lásd a VI. Levélhez írt bevezetőben. (A ford.)

³ William Whewell, angol tudós és filozófus volt. Az itt idézett szavai pontosan ezek voltak: „Minden alkalommal, amikor egy hamisságot leleplezünk, közelebb kerülünk ahhoz, ami igaz; tehát minden próbálkozással kizárunk valamilyen kézreálló, de hibás feltételezést.” (A ford.)

⁴ A *padri* Indiában használatos kifejezés a keresztény papokra, különösen a hittérítő missziók tagjaira. (A ford.)

⁵ *Society for Psychical Research*. Bővebben erről lásd a 301. o. lábjegyzetét. (A ford.)

⁶ Richard Hodgson ausztrál ügyvéd volt, aki e mellett érdeklődött a pszichikus jelenségek témája iránt is. 1882-ben tagja lett az S.P.R.-nek. Eleinte az amerikai szervezetnél dolgozott Bostonban, és ott jelentős nevet is szerzett kutatóként. Az tette igazán ismertté a nevét, hogy a londoni S.P.R. 1884-1885-ben őt küldte ki, hogy vizsgálja a Coulomb házaspár és a madrasi keresztény misszionáriusok által támogatott újságok által híresztelt, főleg Blavatskynének tulajdonított állítólagos csaló jelenségek ügyét. Ennek ügyében Londonban is voltak meghallgatások, amiken a Társulat prominens tagjai -az Elnököt is beleértve- már megjelentek, de Hodgson

hamisított bizonyítékokkal meggyőzni; és a tudományos szempontból *nyilvánvaló* lehetetlensége az olyan jelenségeknek, amik alátámasztanak azon jelenségeknek a valóságosságát, amiknek kivizsgálását rá bízta és amikről jelentést kell írnia, mostanra teljesen és nyilvánvalóan hiteltelenné vált. Mentségére csak a személyes csalódottságából eredő, e „gigantikus csalás” állítólagos szerzőivel szemben érzett haragját hozhatja fel; de ahhoz kétség sem férhet, hogy ha végül a Társulat összeomlik, az neki lesz köszönhető. Hozzátehetjük még a mi Simla-beli közös barátunk (A.O. Hume) említésre érdemes erőfeszítéseit is, aki azonban mégsem lépett ki a Társulattól – no és azokat, amiket Lane-Fox¹ úr tett az ügy érdekében. Miféle Társulat is lenne képes kiállni és megőrizni egységét két olyan nyelv támadásainak ellenében, mint amilyenekkel H és L. F. urak rendelkeznek? Miközben az előbbi barátságosan bizalmába fogadva minden útjába akadó teozófust, biztosítja őket arról, hogy a Társulat fennállásának kezdete óta *egyetlen, állítólagosan a Mesterektől érkezett levél sem volt valódi*, Lane-Fox úr mindenfelé azt hirdeti, hogy ő csak a Mester (M.) óhajának megfelelően jár el, amikor minden teozófusnak az orra alá dörgöli a Teoz. Társ. hiányosságait és az Alapítók által elkövetett hibákat, akiknek Karmája (szerinte) az, hogy *elárujálják* a Guruik által beléjük vetett szent bizalmat.

Ezek után talán már kevésbé ítéled el a tanítványainkat, akik a központban ki nem állhatják az európaiakat, mert azt mondják, hogy *ők azok*, akik tönkretették a Társulatot.

Így hát barátom, ezzel kényszerűen vége is lett a várva várt okkult képzéseknek. Pedig minden a helyén volt már és elő volt készítve. A leveleinket és tanításainkat majdan megkapó, és a Keleti csoportnak tovább adó Titkos Bizottság készen állt a feladatra, amikor is néhány európai – olyan okokból, amikről inkább nem ejtek szót – önkényesen úgy döntött, hogy elutasítja az egész Bizottság határozatát. Nem óhajtottak a tanításainkból részesülni úgy, hogy azok Subba

hónapokat töltött Madrasban és Adyarban is, személyes interjúkat lefolytatva (eléggye egyoldalúan) kiválasztott emberekkel, és ezekből is inkább a maga előfeltevésnek megfelelően válogatott ki részeket. Meg kell jegyezni, hogy a Társulat végig teljesen nyíltan állt hozzá és készségesen támogatta az S.P.R. vizsgálatát. Az eredményeket és következtetéseit Hodgson aztán 1885-ben a „Hodgson report” néven elhíresült jelentésben hozta nyilvánosságra. Ez lényegében megerősítette a Blavatskynét és a Társulatot ért vádaskodásokat. Ugyanakkor maga az S.P.R. szervezatként soha nem ismerte el magáénak a jelentést. Talán már akkor is érezhették a vezetői, hogy valami nagyon nincs rendben körülötte, de vezetői – talán tudottan sértett személyes érzéseiktől vezelve, valamint - vélhetően nyomós politikai okok miatt jobbnak látták inkább távol tartani magukat az egésztől. A jelentés anyagait és bizonyítékait vagy száz évvel később újraértékelő elemzés egyértelműen elfogultnak és egyoldalúnak találta Hodgsonnak ezt a vizsgálatát és a következtetéseit. Ezek hatására az S.P.R. végül szervezatként el is határolta magát a jelentéstől. (A ford.)

¹ George Lane-Fox egy vagyonos mérnök és gyáros volt. Már a korai években tagja lett a Társulatlaknak, és az S.P.R.-nek is. 1884-ben tagja lett a Társulat Olcott által felállított Végrehajtó Bizottságának (Board of Control), aminek célja az volt, hogy legyen egy testület, ami a Társulat ügyeiben gyorsan el tud járni, amíg ő és Blavatskyné Európában kell, hogy legyenek. Morya Mester egy 1885-ben Olcott-nak írt levelében (LMW 2-26) hivatkozva Lane-Fox-ra elmondja: minden ezzel ellenkező állítással szemben esze ágában sem volt kritizálni Olcott-ot, vagy Lane-Fox-ot megbízni a Társulat vezetésével. Egy Blavatskynének korábban küldött levelében volt ugyan egy bekezdés, ami Lane-Foxnak szólt, és amit Blavatskyné be is mutatott az utóbbinak. De ebben a Mester csak arra kérte őt, hogy utazzon Indiába azért, hogy ott segítkezzen az „angol-indiai (közigazgatási) tisztviselők feltűzött elméjének lecsillapítását” célzó erőfeszítésekben. De minden későbbi, erre alapozó, ezt kibővítő további feltételezés teljességgel alaptalan. (A ford.)

Row-n és Damodaron keresztül jutnak el hozzájuk, akik közül az utóbbit Lane-Fox és Hartmann urak különösen ki nem állhatnak – bár persze ők más okát adták ennek a döntésnek. Erre aztán Subba Row kilépett a Társulattól, Damodar pedig elment Tibetbe. Vajon a mi hindu embereink számlájára írható mindez?

Most meg Hume és Hodgson urak még fel is dühítették Subba Row-t azzal, hogy Blavatsky asszony barátjaként és okkultista-társaként az indiai kormány most őt is azzal gyanúsítja, hogy kém. Mintha csak „St. Germain grófja” vagy Cagliostro történetét elevenítenénk fel megint. De annyit elmondhatok neked, aki mindig *hűséges és igaz barátom maradtál*, hogy az odaadásod gyümölcsei nem fognak a cselekedeteid fájáról a sárba hullani és semmivé válni. És most mondhatnék esetleg pár hasznosnak bizonyuló dolgot is?

Régi igazság, hogy közületek senkinek nem sikerült eddig pontos elképzelést alkotni sem a „Mesterekről”, sem az őket vezérlő Okkultizmus törvényeiről. Példaként hozhatjuk fel, hogy – tekintve, hogy nekem részem volt némi nyugati típusú oktatásban, ezért – szükségképpen úgy kell rám tekintenetek, mint aki egyfajta úriemberként cselekedeteiben szigorúan tartja magát a nyugati etikett diktálta törvényekhez, és az európaiakkal való érintkezésében mindig tekintettel van a *ti* világok és társadalmak szabályaira! Mi sem lehet ennél tévesebb felfogás. Nem nehéz észrevenni, mennyire abszurd lenne elvárni egy indo-tibeti aszkétától azt, hogy eljátsza Sir C. Grandison¹ szerepét. Mégis, mivel nem feleltem meg a fenti jellemzésnek, ezért – ahogy Blavatskyné mondaná – a „bábúmat” nyilvánosan megszegényítették, megalázták és felakasztották. Milyen nevetséges színjáték ez az egész! Mikor értitek meg végre, hogy én közel sem vagyok ilyen? Igaz, hogy bizonyos mértékig tisztában vagyok a *ti* (számomra) különös elképzeléseitekkel arról, hogy ebben vagy abban a kérdésben mi az illendő, és ismerem egy *nyugati* értelemben vett úriember kötelességeit; ahogy *ti* is bizonyos mértékig ismeritek a szokásokat és viselkedési normákat, amik Tibetben és Kínában érvényesek. Mindezzel együtt, amint *ti* elutasítanátok, hogy a mi szokásaink és elvárásaink szerint éljete – én is hasonlóképp vagyok ezzel, és előnyben részesítem a mi életmódunkat és felfogásunkat a *ti* nyugati felfogásokkal szemben. Plágiummal vádoltok engem. Mi, tibetiek vagy Kínából származók képtelenek vagyunk megérteni, mit takar ez a kifejezés. Én történetesen értem, de ez talán nem elég ok arra is, hogy el is fogadjam a *ti* irodalmi életben követett szabályaitokat. Nálunk minden írónak jogában áll egész mondatokat kimásolni a *Pai-Wouen-Yen-Fu*²-ból – ami a legnagyobb ilyen gyűjtemény a világon, tele idézetekkel az összes valamire való írótól, és amiben megtalálható az összes valaha is alkalmazott kifejezés –, és felhasználni azokat gondolatainak kifejezéséhez. Ez persze – amint annak eredetét már korábban elmagyaráztam neked – nem függ össze a *Kiddle* üggyel. De talán rábukkanhatnál még vagy húsz olyan kiragadott mondatra is a leveleimben, amiket korábban már felhasználtak

¹ Egy 1753-ban megjelent romantikus regény, a *The History of Sir Charles Grandison* idealizált központi alakja. (A ford.)

² A *Peiwen Yunfu* (kb. fordítása: Rímek és találó, nagyra becsült kifejezések gyűjteménye) egy 1711. évre datált gyűjtemény és szótára a kínai nyelvű vers- és irodalmi idézeteknek, költői stílusoknak. (A ford.)

könyvekben vagy kéziratokban. Amikor ti valamilyen témáról írtok, körbeveszitek magatokat könyvekkel és mindenféle hivatkozásokkal stb. Amikor mi írunk valamiről, amiről nem ismerjük a nyugati vélekedést, mi is körbe vesszük magunkat bekezdések százaival, amik tucatnyi különböző munkában szerepelnek, de mind arról a bizonyos választott témáról szólnak – és a lenyomatuk ott van az *Akasa*-ban. Nem csoda hát, hogy nem csak egy, a feladat elvégzésével megbízott tanítvány (aki számára teljesen érthetetlen a plágium kifejezés jelentése), de még én magam is néha felhasználok egész, korábban már valaki által alkalmazott mondatokat arra, hogy egy másik gondolkört – a mi sajátunkat - kifejezzek ilyenekkel. Ezt már korábban is elmondtam neked, és nem az én hibám, hogy a barátaid és ellenségeid nem elégszenek meg ezzel a magyarázattal. Ha valaha vállalkozom arra, hogy saját magam egy eredeti, kiadásra szánt tanulmányt írjak, talán óvatosabb leszek. És bizony a *Kiddle* ügy is a te hibádból következett be. Mert miért küldted nyomdába az *Occult World* kéziratát anélkül, hogy előtte elküldted volna nekem átolvasásra? Én soha nem engedtem volna tovább azt a bekezdést; ahogy azt az ostoba „Lal Sing¹”-et sem, amit buta módon egyfajta írói álnévnek talált ki Djwal K., és amit én a következményekkel nem számolva, figyelmetlenül hagytam a köztudatban gyökeret verni. *Mi nem vagyunk a nap minden órájában tévedhetetlen, mindent előre látó „Mahatmák”*, kedves barátom: közületek senkinek nem sikerült még ennyit sem megértenie velünk kapcsolatban. És most foglalkozunk az Okkultizmussal.

Azt várták tőlünk, hogy engedjük az Okkult erőket ugyanolyan módon használni, mint ahogy ez azok legkülső rétegében, a Természet fizikai szintjén történik. Bírálókat kapunk azért, mert nem adjuk ki okkultisták generációi által elvégzett kutatások gyümölcsét – akik közül sokan egész életüket ennek szentelték, sőt gyakran fel is áldozták azt a kemény küzdelemben, miközben igyekeztek kicsikarni a Természet titkait annak legmélyéből – minden olyan tanult ember számára, aki a Társulathoz csatlakozik. Ha nem tesszük meg ezt – az okkultizmust nem fogják elismerni, hanem továbbra is a mágia, spiritizmus és babona kétes társaságához tartozó dolog lesz – egyesek szemében; mások szemében pedig *csalásnak* minősül. Kinek juthatott eszébe akár csak egy pillanatra is az ötlet, hogy egy okkult törvény megszűnik okkult lenni és köztulajdonná válhat, hacsak nem *egy Okkultista előtt fedik fel azt, aki inkább a halált választja, semhogy elárulja a titkot?*

Micsoda morgásnak, méltatlankodásnak lehattunk tanúi a *Devacsánnal* meg ehhez hasonló témákkal kapcsolatban ezek részlegessége és látszólagos ellentmondásossága miatt! Mennyire ostobák és vakok az ezt állítók! Elfelejtik – vagy soha nem is voltak tisztában vele -, hogy akinek birtokában van a kulcs a Halál titkaihoz, az egyben az *Élet* kulcsával is rendelkezik? Hogy ha mindenkinek sikerülne az ehhez szükséges tudást ennyire könnyen megszerezve *teremtő Istenné* válnia ebben a fajban, már nem is lenne szükség 6. és 7. fajra? És azt várnák

¹ A „KOOT HOOMI LAL SINGH” K.H. Mester korai levelein szereplő aláírás. Hátterét lásd a 23. o. lábjegyzetében. (A ford.)

tőlünk, hogy mi legyünk azok, akik tévútra viszik a Létezés tervét, hogy zagyváljuk össze az Élet Könyvében a bejegyzések sorrendjét és forduljunk szembe az *Örökkévaló Akarattal*?

Barátom, immár kevés mondandóm maradt – ha egyáltalán. Őszintén sajnálom, hogy nem voltam képes kielégíteni a csoportokban ama néhány őszinte és kiválasztott törekvő elvárásait – legalább is egyelőre nem. Bárcsak képesek lennének a Londoni Alosztály tagjai megérteni, vagy akár csak gyanítani azt, hogy a jelenlegi, a Társulatot alapjaiban megrendítő krízis valójában egy kárhozat vagy üdvözülés felé vezető útelágazást jelent – méghozzá ezek számára; hogy az Emberi Faj előrehaladása vagy visszacsúszása, dicsőséges jövője vagy dicstelensége múlik rajta, a jelenlegi faj többsége számára; hogy *a létezni vagy nem létezni, tehát megsemmisülni* kérdésére kell választ adni; mert akkor talán sokan közületek leásnának a bajok valódi gyökeréhez, és a helyett, hogy hamis látszatokra és tudományos döntésekre fókuszálnának, nekilátnának végre megmenteni a helyzetet az által, hogy a világ elé tárják a misszionáriusok világának becstelen ármánykodásait.

De egyelőre még – fogadd jókívánságaimat.

K.H.

Azt hiszem, jobb, ha ismét felhívom a figyelmedet arra, amit szeretném, ha mindig észben tartanál. Igazán boldog lennék, ha mindenre olyan könnyedén lehetne válaszolni, mint a fenti „aggasztó eseményekkel” kapcsolatos kérdésedre. Miért van az, hogy minden tanítványság felé törekvőt kétségek és alantas gyanúsítások kerítenek hatalmukba? Barátom, a régi idők Szabadkőműves Páholyaiban az újonc kitarását, bátorságát és lélekjelenlétét rémíztető próbatételeknek vetették alá. Vegyi anyagokkal és furfangos gépezetekkel olyan érzéseket keltettek benne, hogy szakadékba zuhan, rögtön sziklák lapítják szét, pókhálónak tűnő, nagy magasságon átívelő kötéhidakon kellett átsétálnia, tűzön kellett átkelnie, vízbe fojtották és vadállatok támadtak rá. Mindez az egyiptomi misztériumoktól kölcsönvett és az abban használt beavatásokat felidéző, azokra hasonlító program volt. Mivel a Nyugat elveszítette a hozzáférést a Kelet titkaihoz, ezért – ahogy már mondtam – okosságokhoz kellett folyamodnia. Csakhogy mostanra a tudomány köztulajdonná válása közepette az ilyen komolytalan tesztek idejétmúlttá váltak. Mostanra már minden támadás a jelölt természetének pszichológiai oldalát éri. Próbátételeinek módszerei – Indiában és Európában legalább is - a Rádzsa jóga szerintiek, és ennek eredményeként – amint korábban már elmagyaráztam – minden, benne akár csak csíráként megtalálható, vérmérsékletének megfelelő jó és rossz tulajdonság megnyilvánul benne. Ez a szabály áthághatatlan, és senki sem kerülheti el, írjon bár levelet nekünk, vagy csak magában, a szíve mélyének csendjében alakuljon ki egy erős vágy az okkult tudás megszerzése, és az ehhez szükséges kapcsolatfelvétel iránt. Ahogy egy zápor nem képes termékennyé tenni a pusztát szilát, úgy az okkult tanításoknak sincs hatása az ennek befogadására fel nem készült elmére; és ahogy a víz hatására az égetett mészből is felszabadul a benne rejlő hő, ugyanígy az okkult tanítás is minden, a jelöltben még csak nem is gyanított, rejtett adottságot is erőteljes megnyilvánulásra késztet.

Kevés európainak sikerült átmennie ezen a vizsgán. Valahogy mindegyikük esetében az önmaguk által felébresztett, és önmaguk meggyőzésével végződő, holmi csalásokat feltételező gyanú volt, ami tévútra vitte őket. Azt kell, hogy mondjam neked, hogy *nagyon kis számú kivételtől eltekintve* – Európában kudarcot vallottunk. Ebből eredően a továbbiakban az okkult tanításokat és jelenségeket illetően szigorúan az abszolút semlegesség politikáját fogjuk követni: bármi, amit átadunk, csak egyes kiválasztott személyeken keresztül és bizonyos személyeknek fog történni. Például: ha Blavatsky asszonynak sikerül elegendő erőt gyűjtenie az életben maradáshoz (és ez kizárólag az ő *akaratán*, valamint ennek kinyilvánítására való képességén múlik) és hajlandó rá, hogy a guruja vagy akár az én irányításom mellett írónként működjön a te (tehát Alfred Sinnett, de nem a csoportja) képzésed érdekében, akkor - ha akarja - megteheti, hogy hetente vagy havonta utasításokat küldjön neked. Mohini is megteheti ugyanezt – de csak azzal a feltétellel, hogy sem a mi, sem az utasítások küldőjének neve soha nem kerülhet a nyilvánosság elé; és a Társulat sem tehető felelőssé, hozható összefüggésbe ezekkel a tanításokkal. Ha a Keleti Csoport fennmarad, valamit még lehet tenni az érdekében. De mostantól fogva többé nem engedhető meg, hogy a Társulat Indiai része alantas és durva csalásoknak kikiáltott jelenségek miatt elveszítse hitelességét. A hajó süllyed, barátom, mert az értékes rakományt felajánlották a széles nyilvánosságnak; mivel tartalmát részben meggyalázták világias kezek, és aranyát - sárgaréznek minősítették. Mostantól tehát, ahogy mondtam, efféle világias szemek nem láthatják kincseit; és a fedélzetét, felszereléseit meg kell tisztítani a szennytől és salaktól, ami a saját tagságának meggondolatlansága miatt rá rakódott. Próbáljátok meg helyrehozni a keletkezett kárt. Minden egyes felénk tett lépés arra kényszerít minket, hogy mi is tegyünk egyet a lépést tevő felé. De – Lane-Fox úr elképzeléseivel ellentétben - nem úgy fog ránk találni, hogy eljön Ladakh-ba. Még egyszer: fogadd áldásomat és – ha netán ez az utolsó kell, hogy legyen – búcsú üdvözetemet.

K.H.

LXVI. Levél

Kézhez véve Londonban, 1884. október 10-én.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Bár a Mester vélhetően Tibetből írt, de a levél a borítékon levő bélyegzőből ítélve csak Angliában került a postára (Bromley, Kent). Azt nem tudjuk, ki vitte oda, ahogy azt sem, hogy jutott el Angliáig. (*A ford.*)

Bár nem szükséges ezeket részleteznem, de nagyon is nyomós okok miatt nem tudtam válaszolni leveledre, amíg Eberfeldben voltál, és L.C.H.-n keresztül sem tudtam azt eljuttatni neked. Mivel a kettőtök közt kialakult kapcsolat miatt lehetetlenné vált számomra a fő közlési csatorna – vagyis H.P.B., akin keresztül ezidáig elértelek – használata, a postát kellett igénybe vennem. Ám még ez is több erőfeszítést kívánt meg egy barátomtól, mint amit el tudsz képzelni.

Nem volna barátához méltó cselekedet elhallgatni az igazságot egy barát előtt, amikor pedig ez a javára szolgálna, ezért tudatom veled, hogy – hacsak nem akarod végleg megszakítani a levelezésünket - jobban tennéd, ha alaposabban ügyelnél gondolataidra. Bár neked észrevétlenül, de táplálni kezdted magadban a dogmatizmusra való hajlamot, és igazságtalan téveszméket dédelgetsz emberekről meg az ő szándékaikról. Tökéletesen tisztában vagyok az általad „jókodásnak” nevezett magatartásról alkotott felfogásod abszurd voltával; és azzal is hasonlóképp fájdalmasan tisztában vagyok, hogy a te világodban senkinek nem megengedett az, hogy erkölcsi kérdésekben kritizáljon másokat, így igen valószínű, hogy te is visszautasítod majd ezt, és szavaim süket fülekre lelnek. De tisztában vagyok a te őszinte vágyaddal is az iránt, hogy a levelezésünk ne szakadjon meg; és ezt tudva felhívom a figyelmedet arra, ami pedig bizonyosan ehhez fog elvezetni.

Óvakodj hát attól, hogy a szűkkeblűség, a szívtelenség szelleme beléd költözzön, mert éhes farkasként fog lesni rád az utadon és felfalja lényed jobbik felének azon összetevőit, amik pedig már épp elkezdtek megnyilvánulni. Ne szűkítsd, hanem inkább szélesítsd ki azok körét, akikkel együtt érzel; próbáld meg inkább azonosítani magad embertársaiddal ahelyett, hogy leszűkítéd azok körét, akikhez vonzódasz. Bármilyen is legyen az oka – Adyarban vagy Allahabadban elkövetett hibák¹, vagy esetleges hanyagság, netán H.P.B. szeszélyessége – most krízishelyzet van, és itt az ideje annak, hogy erkölcsi erőidet és energiádat a lehető legnagyobb mértékben mozgósítsd. Az időpont nem alkalmas dorgálásokra vagy bosszúszomjas vádaskodásokra, most az erőteket egyesítve kell harcba szállni. Bárki is volt, aki elvetette a magjait, a vihar már tombol, és a Társulat egészének kell learatnia a következményeket, miközben e vihart inkább szítják, mint csendesítik Tchigadze²-ből. Kineveted a *próbaidősség* intézményét – mivel nevetségesnek érzed, hogy ezt rád alkalmazzák? Megfelelkezel arról, hogy ha valaki akár csak gondolataiban is megközelít minket, automatikusan beszipantja őt a próbaidős lét örvénye. Akárhogy is legyen, a templomotok inogni kezdett, és hacsak nem vetitek a falának erős vállaitokat, hogy megtámasszátok, Sámson sorsára fogtok jutni. A jelenlegi nehézségek közepette a büszkeség és a „méltóságteljes megvetés” nem fog segíteni. Ha allegorikusan értelmezzük, akkor igenis léteznek olyanok, hogy kincseket őrző gnómok és démonok. Esetünkben a kincs a mi okkult tudásunk, amire oly sokaknak fáj a foga közületek – de leginkább neked; és aki felébresztette ezeket az öröket, az nem lehetett H.P.B. vagy Olcott, sem egyetlen más tagja vagy akár az egésze a Társulatnak, hanem bizony - te magad voltál az. Az olyan könyvek, mint az *Occult World* és az *Esoteric Buddhism* nem kerülnek el ezeknek a hűséges őrzőknek a figyelmét, és létfontosságú, hogy azok, akik birtokába akarnak kerülni ilyen tudásnak, megfeleljenek minden alapos tesztnek és próbatételnek. Gondold végig tetszésed szerint, mi következik ebből; de ne feledd el azt, hogy a Testvériségen belül csakis az én Testvérem és jómagam vagyunk azok, akik szívügyünknek tekintjük tanaink (bizonyos mértékig

¹ Ezzel a Mester a Társulat adyari Központjának tisztségviselői, és a Sinnett úr környezetében levő, Allahabadban működő teozófusok közt akkoriban vélhetően kialakult ellentétekre utalhat. (A ford.)

² „Tchigaze” (ma Shigatse) a tibeti Tashi Láma székhelye, és (legalább is akkoriban) arrafelé volt a Mesterek egyik központja is. (A ford.)

történő) megismertetését, és ebben mindeddig H.P.B. – a mi legkészségesebb eszközünk és segítőnk - volt a kizárólagos közreműködő. Ha el is fogadjuk igaznak, amilyenek lefested őt – és már korábban mondtam neked, hogy az a roskatag, öreg test néha kifejezetten veszélyes tud lenni – ez akkor sem lehet a legkevésbe sem ok arra, hogy lazíts a helyzet rendezését célzó erőfeszítéseiden és ne haladj még gyorsabban a (különösen a levelezésünk fenntartását célzó) munkával. Úgy tekintsetek a neki tulajdonítható nehézségekre, hogy lényegében ilyenek is kellett lennie, mert a szerintetek általa okozott nehézségek csak még erősebb késztetést ébresztettek fel bennetek. Nem állítom, hogy ha lett volna egy alkalmasabbnak látszó közreműködőnk, akkor is őt kellett volna előnyben részesítenünk, de mégis, ami titeket illet, inkább előnyösnek bizonyult a dolog; ennek ellenére ti - ha nem is a kezdetektől, de – már hosszabb ideje elidegenítetek őt magatoktól, amivel nagyon megnehezítettétek a dolgot. Idézd csak fel, mit mondtam neked úgy két évvel ez előtt: „ha H.P.B. meghalna, mielőtt sikerülne helyette találni valakit”, a külvilággal kapcsolattartásra felhasználható, rendelkezésünkre álló erőkből még két vagy három további levélre futná, majd ennek kimerültével nem kaphatnátok több levelet tőlem. Nos hát – mostanra már gyakorlatilag halottnak mondható; és bizony – nézd el nekem ezt az újabb igazmondást – te magad voltál az, aki kivégezte ezt a talán durva, de hűséges közreműködőt, aki pedig ráadásul még a te személyes, odaadó híved is volt. De hagyjuk ezt a témát, ha bántó számodra. Megtettem, ami tőlem telt annak érdekében, hogy megelőzzem a bajt, de nekem nincs felettle hatalmam, sem befolyásom, és H¹. asszony esetében sem jobbak erre az esélyeim. Természetes adottságai alapján kiváló alany, de annyira bizalmatlan mások, sőt saját maga iránt is, és annyira hajlamos összetéveszteni a valóságot egy hallucinációval (és *megfordítva* is), hogy hosszú időbe fog telni, mire - akár csak saját maga is - kellőképpen uralni tudja majd képességeit. Nagyon, nagyon messze van még attól, hogy felkészültnek lehessen mondani; mindennek tetejébe nem képes megérteni sem önmagát, sem minket. Mert bizony a *mi* módszereink nem egyeznek a *tiéitekkel*, ezért aztán Nyugaton nem is sokban reménykedhetünk.

De nagyon kérlek, ne is jusson eszedbe az, hogy a fentieket H.P.B. befolyásának tulajdonítsd. Bár ő kétségtelenül keserű panaszokkal állt a Mestere elé, és ezeket nyíltan is vállalja, de ez nem befolyásolja a Mestere véleményét és nem változtat az én hozzáállásomon sem, legalább is veled kapcsolatban nem. Nem csak mi ketten, de ő is tisztában van vele, hogy a Társulat szempontjából mennyire fontosak a te szolgálataid, és részéről semmiféle személyes megbántottság nem állhat az útjába annak, hogy te igazságos elbánásban részesülhess; vagy hogy ugyanezt ő is megkaphassa tőlünk. Az ő Mestere és én magam utasítottuk őt, hogy H. asszonnyal kapcsolatban *mindenben úgy tegyen és azt mondja*, aminek tanúi voltatok. Minden ebből eredő kellemetlenség csakis az utasítások teljesítéséből fakadt. Ráleltünk H. asszonyra Amerikában, és mi voltunk, akik elültették benne a vágyat, hogy Mohini segítségével megírja a könyvet², ami kikerült a kezéből. Ha elfogadta volna a javaslatot, hogy - amint azt kértük tőle

¹ Itt Laura C. Holloway asszonyról van szó. Bővebben róla és a szerepéről lásd: LXIV. Levél (*A ford.*)

² A „könyv” a „Man: Fragments of a Forgotten History” c. könyvecske volt, amit L.C.H. és Mohini Chatterji közösen írtak. (*A ford.*)

- néhány nappal többet töltsön Párizsban, majd H.P.B.-vel együtt jöjjön át Angliába, az összes későbbi bonyodalom elkerülhető lett volna. A te házadban eltöltött idő alatt őt érő hatásokat már korábban leírta neked; és amikor nehezményezed mindazt, amit Mohini és H.P.B. mondtak neked és H. asszonynak, akkor egyszerűen kimondva a mi személyes óhajunk miatt neheztelsz. És most amiatt is neheztelni fogsz, mert azt mondom neked, hogy – bár nem tudtál róla, de – akadályoztál engem H. asszony képzésében. Pedig te lettél volna az első, aki ebből profitálhatott volna. De mivel nem ismered a módszereinket és az okkult eljárásrendet, ragaszkodtál hozzá, hogy megtudd minden egyes cselekedetnek az okát és következményét – különösen azokét, amik nem tetszettek neked. Még azt is követelted, hogy mélyrehatóan magyarázzam el neked, mi volt az oka a felkérésnek, hogy Eberfeldbe utazz. Okkult szempontból nézve ez ésszerűtlen dolog, kedves barátom. Vagy megbízol bennem, vagy nem. És őszintén meg kell mondanom, baráti érzéseim megrendítő csapást szenvedtek a soktól, amikor szembesültem az „ultimátumoddal”, ami a következőképp foglalható össze: „Vagy H. asszony eltölt 1-2 hetet a mi házukban, vagy én (azaz te) otthagynom a Londoni Alosztályt, hogy boldoguljanak, ahogy tudnak.” Ez szinte egyet jelentett a következővel; „'Mesterek' vagy sem, mindezek ellenére és tőlük függetlenül is meg kell, és meg is fogom értetni a Londoni Alosztállyal, hogy bármi, amit eddig ezzel az üggyel kapcsolatban hallottak, csak téves híresztelés, és hogy a 'Mesterek' soha nem egyeztek volna bele semmilyen tettbe, ami sértené az én büszkeségemet: hiszen azt meg kell óvni, bármi legyen is az ára.” Drága barátom, ezzel ingoványos talajra tévedsz. Mifelénk a hegyekben a *Dugpa*-k - a mi tanítványaink által járt ösvények veszélyes szakaszain - az ő ártó magnetizmusukkal átítatott régi rongyokat és egyéb tárgyakat helyeznek el arra számítva, hogy felkeltik az arra járó óvatlanok figyelmét. Ha egy ilyenre rálép, az úton járóból ők durva pszichikus sokkhatást képesek kiváltani, aminek következtében megtántorodhat és mire magához térhetne, már le is zuhant a szakadékba. Barátom, óvakodj a Büszkeségtől és az Önzéstől, mert ezek jelentik a legveszélyesebb csapdákat azok számára, akik a Tudás és Spiritualitás magaslatainak megmászására törekednek. Rést nyitottál a pajzsodon a *Dugpa*-k számára – ne panaszkodj hát, hogy észrevették ezt és megsebeztek rajta keresztül. H. asszony igazából nem is szeretett volna a házadba költözni, mert ahogy a valóságnak megfelelően el is mondta neked, én előzőleg azt mondtam neki, hogy ne tegyen így; aminek okai mostanra már előtted is világosak kell, hogy legyenek; és neked is tudnod kellett volna, hogy - ha akár csak kevésre is értékelnél mint individuumokat, és nem holmi erőtlén bábúnak tekintenél -, minket nem befolyásol H.P.B., és nem hatnak ránk fenyegetések, amikkel rá akarnak venni, hogy olyasmit tegyünk, ami ellenkezik meggyőződésünkkel és a Karma által támasztott szükségszerűségekkel. Nagy kár, hogy nem idézted fel ezeket a tényeket magadban mielőtt beszéltél, és ez sajnos csak még kínosabbá teszi számomra, hogy szembenézzek a vezetőmmel, aki természetesen feljegyeztette azt az „ultimátumot”. Aztán meg most tagadod, hogy valaha is elfogadott tanítvánnyá akartál volna válni. Jaj, barátom, ha ilyen sértettséggel kísért kudarcok fortyognak szívedben, még „világi tanítvány” sem lehet belőled. De ismét azt mondom, hagyjuk ezt a témát. A szavak nem írják felül a tetteket, és ami történt, megtörtént. M. Testvérem, akinek

nálam több jogköre van, már meg is írta a „Belső Körnek” ígért levelet. A „becsületed”, kedves barátom, megmentetett. Hogy milyen áron? Olvasd ki és megtudod.

Úgy találtad, hogy némely levelem és üzenetem – beleértve azt, amit a Londoni Alosztály pénztárnokának küldtem¹ – nem „filozófikus” szellemű és nem az én megszokott stílusommal íródott. Ezen aligha lehet segíteni: én csak az elintéznivalókat szem előtt tartva írtam – ahogy most is teszek -, és nem volt időm a filozófiával foglalkozni. Bár a filozófia hasznos eszköznek bizonyulhat, amikor az ember a Londoni Alosztály és a Társulat legtöbb más nyugati szervezetének jelenlegi kétségbeejtő állapotát szemléli, e pillanatban inkább a jelen állapot kezelésére alkalmas, gyakorlatias megközelítésre van szükség. Némelyek felettébb igazságtalan módon megpróbálják kizárólag H.S.O.-t és H.P.B.-t okolni a dolgok állásáért, akik persze messze állnak a tökéletességtől – némely kérdésben meg ennek épp az ellentétei. De megvan bennük más, amit sajnos igen ritkán találunk meg másokban: ÖNZETLENSÉG és készség az önfeláldozásra mások érdekében (bocsánat, ha túl gyakran ismétlem, de ezekről folyton megfeledeznek); és ugyan mi lehet az a „tengernyi bűn”, amit ezek el nem fednek! Közhely ugyan, de mégis ide kívánczik, hogy csakis a nehézségek közepette derülhet ki nekünk, milyen is valójában egy ember. Az érettség, erkölcsi tartás jele az, ha valaki bátran viseli a rá eső részt annak a csoportnak a Karmájából, amelyhez kapcsolódik, és nem engedi magát megkeseredni, vagy a többieket sötétebb színben látni, mint amilyenek azok valójában; és nem vesz részt abban, amikor egy célszerűen kiválasztott áldozatra, egy „fekete báránra” próbálják az összes felelősséget áthárítani. Az ilyen igaz embert mindig védelmünkbe vesszük és hiányosságai ellenére is segíteni fogjuk, hogy kibontakoztathassa a benne rejlő jót. Aki ilyen, az kifinomult, spirituális értelemben is *önzetlen*; eltemeti, mintegy feloldja személyiségét az általa szem előtt tartott Ügyben, és mit sem törődik személyes kényelmetlenségekkel, vagy igazságtalanul rá zúdított becsmérésekkel.

Be is fejezem, drága barátom, mert már nincs több mondandóm. Túl okos vagy ahhoz, hogy ne lásd világosan, mennyire egy előre kitervelt *kényszerhelyzetben vagyok*, és hogy személyemben milyen keveset tehetek ez ellen. Amint ez M. leveléből majd kiderül számodra, a mostani helyzet lépésről lépésre történő kialakulásában nektek is ugyanannyi szerepetek volt, mint a szerencsétlen Alapítóknak. De – hacsak legalább egyikük nem segít nekünk ebben – az elkövetkező néhány év során mi nem sokat tehetünk. Túl keményen bántatok azzal az öreg testtel, és most elégtételt vesz ezért. Ebben ugyan soha nem fogsz igazat adni nekem, de ettől még *tény* marad. Mindaz, amit személyesen érted megtehetek, meg is fogom tenni - hacsak nem rontod még tovább a helyzetet azzal, hogy nem változtatsz a hozzáállásodon. Ha valaki arra vágyik, hogy magasabb szintű tanításokat kapjon, annak *igaz* teozófusnak kell lennie - egész szívével és lelkével is, nem csak külsőségekben.

¹ A dátumok és a „pénztárnok” alapján ez K.H. Mester Francesca Arundale-nek címzett, 1884. október 10-én kézhez vett, LMW1-4 jelű levele lehetett. (A *ford.*)

Most pedig fogadd alázatos áldásomat.

K.H.

LXVII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta, és Madrasból küldték el Olcott ezredesnek, aki Allahabadban, valószínűleg 1883. májusában kapta meg. Azt nem tudjuk, hogy jutott el a címzettjéhez, de nem postai úton, mert a borítékon nincs postabélyegzőnek nyoma. Bár nem Sinnettnek szól, szerkesztő, Barker úr azonban feltehetően azért vette fel mégis a Sinnett levelek közé, mert elég sok Sinnettre vonatkozó közlés és utalás van benne. (A ford.)

Azt az utasítást kapta, hogy térjen haza egy pihenőre, amire már szüksége van – ezért jobban tenné, ha nem vállalna további eseteket¹ egészen addig, amíg M. nem jelentkezik az ügyben. A *Mahachohan* értesíteni fogja önt, mikor lesz esedékes a Punjab-ba utazása. Mivel az Angliába tartó posta holnap megy el, megtehetné, hogy barátilag figyelmezteti Sinnett urat, ne lepődjön meg azon, hogy az újságalapítási projektjében² egyik hatósági-engedély követelése a másikat követi. India a mostani állapotában jól jellemezhető egy jókora tömbnyi gyűlékony anyaggal, ami több különböző részén is parázslék. A mindkét fajhoz tartozó agitátorok minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy hatalmas tüzet csináljanak ezekből. Az őrült fanatizmus jelen óráiban aligha akad bárhol is elegendő türelem ahhoz, hogy józanul megfontoljanak akármit, a legkevésbé pedig az olyanokat, amik konzervatív érzületű emberek számára így néznek ki. A pénzes emberek – amilyen Holkar³ is – ma sokkal inkább hajlamosak máshová vinni a rúpiákat, sem hogy holmi részvénytársaságokba fektessék. Ezért hát - hacsak „csodák” nem történnek, ahogy ön mondta és amint ezt Sinnett úr is tudja – én késedelmeket, csalódásokat, türelem-próbákat látok magunk előtt, de – (egyelőre legalább is) kudarcot még nem. Bishen Lall⁴ gyászos végű, a tanítványságot és himáljai magaslatok megmászását célzó felbuzdulása pedig sajnos csak még jobban összekuszálta a szálakat. Amit aztán az ön kiváló simlai levelezőpartnere⁵ csak még tovább rontott. Bár nem volt ezzel tisztában, de elősegítette Bishen Lall elmebajának kialakulását; továbbá terveket és cselt sző (ezt már kétségkívül tudatosan) melyeknek célja az, hogy sokféle módon ellehetetlenítsen minket, és az összeomlásukor keletkező porfelhőből majd a Jakko⁶ lenyűgöző körvonalai öltsenek formát. Már azt mondja önnek, hogy Sinnett egy hiszékeny féleszű, akit az orránál fogva kell vezetni

¹ Olcott ezredes gyakorlott és nagyon hatékony mesmerikus, kézrátételes gyógyító is volt. Az első esete 1882. augusztusában Galle-ban volt, ahol egy benuált embert gyógyított meg. Ettől kezdve szerte a világon sok-sok esetben vették igénybe segítségét, ám ez idővel nagyon kimerítette életerőit, és fizikai testének egészsége 1883. májusára súlyosan megrendült. Ezért a Mesterek egy időre eltanácsolták a gyógyítástól. (A ford.)

² Ez a *Phoenix* nevű újság megalapításának ügye volt. Bővebben erről lásd a 399. o. lábjegyzetét. (A ford.)

³ Ez Tukoji Rao II Holkar XI Bahadur, az 1883-ban uralkodó indorei Maharadzsa lehetett. (A ford.)

⁴ Bishen Lall egy próbaidős tanítvány volt. Róla és sorsáról lásd a 405. o. lábjegyzetét. (A ford.)

⁵ A „simlai levelezőpartner” A. O. Hume úr. (A ford.)

⁶ Jakko Hill volt a neve annak a dombnak, amin Hume úr Rothney Castle nevű háza állt. (A ford.)

(nézd el az én érdemdús barátomnak a rossz ízlését, ami arra készítetett, hogy másolatot készítsék az én „gyámoltam”, A.P. Sinnett számára arról a H. úr által önnek írt hosszú levélről, amit a bejövő-levelek dobozának alján talál, és amit *nem akarna* egészében megmutatni H.P.B.-nek). Szépen mindenestül lemásoltattam ezt, és H. úr már jó ideje előkészített egy halálos taposóaknát az ön tüzes természetű munkatársának¹. Sinnett úrnak most módjában áll majd, hogy meggyőződjön az én már korábban adott figyelmeztetésem igazáról, miszerint H.-nak az a szándéka, hogy az önök összes londoni barátját a Társulat ellen fordítsa. A Kingsford-Maitland² frakció Társulattól elfordulása már bekövetkezett. A H. jelenlegi leveléből áradó ördögi rosszindulat egyenesen az ő hiúságát szító és a józan eszt is elhomályosító Dugpáktól ered. Ha előveszi M. 1881. évi levelét³, sok rejtélyre megtalálja benne a magyarázatot – közöttük erre is. Bár ön természettől fogva intuitív, de a tanítványság szinte érthetetlen rejtély önnek; ami pedig Sinnettet és a többieket illeti, nekik egyelőre még kevesebb fogalmuk van róla. Miért kell még most is (hogy figyelmét a helyes irányba tereljem) előhozakodnom azzal, hogy a „világi tanítványok” közül hét hónapon belül három is elmebajos lett, hogy a tolvajjá vált negyediket már ne is említsem? Sinnett úr igazán szerencsésnek mondható, amiért az ő „világi tanítványsága” pusztán „Fragments”-ekben⁴ nyilatkozott meg, és amiért én olyan kitartóan elhárítottam arra való törekvését, hogy *elfogadott* tanítványként szorosabb kapcsolatba kerüljön velem. Kevés ember van tisztában a benne rejlő adottságokkal – ezeket csakis a tanítványsághoz vezető út durva próbatételei hozhatják felszínre. (Jól jegyezze meg ezeket a szavakat: nagyon mély értelmük van.)

M. rajtam keresztül, otthoni üdvözlésként küldi önnek ezeket a vázákat.

Azt javaslom, nyíltan adja Sinnett úr tudtára, hogy egykori simlai barátja⁵ durván aláásta az újságos projekt ügyét, és nem is csak a kasmíri Maharadzsánál, hanem sok más embernél is Indiában. Mindazt elkövette, amire burkoltan utalt az önnek küldött levelében, de még egyebeket is, és további hasonlókat is tervez.

Ez most *valójában* „egy K.H. levél”, és ezt tudathatja is S. úrral, onnantól, hogy --- .

K.H.

¹ Blavatskynére utalás. (A ford.)

² Anna Kingsford és Edward Maitland az Angol Társulatban ekkorra kialakuló (lényegében a keleti vagy nyugati típusú okkultizmushoz vonzódó) két frakció egyikének vezető alakjai voltak. (A ford.)

³ Ez a levél valószínűleg elveszett – a nyilvánosságnak legalább is. Jelenleg ugyanis nincs nyilvánosság számára ismert, Morya Mester által 1881-ben küldött olyan levél, amiben ilyen magyarázatok lennének. (A ford.)

⁴ „*Fragments of Occult Truth*” volt a címe a *The Theosophist*-ban megjelent cikksorozatnak, aminek későbbi részeit - K.H. Mester levelei alapján - Sinnett úr írta meg. (Az elsőket Hume úr írta.) (A ford.)

⁵ A.O. Hume úr. (A ford.)

LXVIII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban kapta kézhez. Egyéb körülményei a levélnek - beleértve érkezésének idejét is – ismeretlenek. De ezek talán nem is fontosak, hiszen a tartalma nem kapcsolódik semmilyen konkrét eseményhez. Az valószínűsíthető, hogy akkoriban Sinnett urat eléggé elkedvetleníthették a Londoni Alosztály körüli fejlemények, és ezt meg is írta K.H. Mesternek. Az alábbi levél K.H. Mestertől kifejezetten személyes bátorítást ad, és törődéséről biztosítja Sinnett urat. *(A ford.)*

Épp most kaptam kézhez az üzenetedet onnan, ahová ő rakta, mivel - bár más módon is eljuthatna hozzám a tartalma, mégis - te előnyben részesítetted azt, ha papíron kerül a kezembe. Úgy véled, hogy az egész elmúlt éved nem sokat ért, mert olyan jelentéktelen dolgok töltötték ki, mint a „családi kötelességek”? De hát mi adhat jobb lehetőséget jutalmakra, mi lehet jobb fegyelmező erő, mint az, ha minden nap minden óráját a kötelességeink teljesítésével töltjük? Hidd el „tanulóm”, az olyan férfi vagy nő, akitől a Karma apró, egyszerű kötelességek, napi áldozatok teljesítését és szerető gondoskodást követel meg, ezek hű teljesítése által emelkedik fel olyan nagyobb horderejű Kötelességek, Áldozatok és Jótétemények szintjére, amik már az egész Emberiség javát szolgálják; hát milyen út vihet gyorsabban közel az általad vágyott megvilágosodáshoz, mint az, amelyiken nap mint nap le kell győznöd alsóbb énedet, ki kell tartanod annak ellenére, hogy nem érzed jelét pszichikus erőid fejlődésnek, és el kell viselned, hogy rosszul alakulnak a dolgok - még hozzá olyan nyugodt elszántsággal, ami által mindez spirituális fejlődést eredményez; hiszen az, hogy valami jó vagy rossz, nem az alsó, fizikai síkon látható események alapján eldöntendő kérdés. Ne kedvetlenítsen el az, ha a mindennapjaid gyakorlatát nem érzed összhangban levőnek a törekvéseiddel; de ne elégedj meg ennek pusztá beismerésével, mert azt magad is tisztán látod, hogy túlságosan gyakran megmutatkozik természeted mentális és morális értelemben vett tunyasága, és ilyenkor hajlamos vagy sodródni az élet árával ahelyett, hogy magad vennéd kézbe és kormányoznád a saját sorsodat. Spirituális fejlődésed sokkal nagyobb mértékű, mint azt te gondolod, vagy amiről fogalmad lehet, és jó, ha észben tartod, hogy az ilyen fejlődés *önmagában véve* sokkal fontosabb, mint az, hogy te a fizikai tudatosságodban is észreveszed-e ezt. Most nem kezdek bele más témákba, mert ez a mostani levél csak együttérző elismerése a te eddigi erőfeszítéseidnek, egyben őszinte bátorítás, amiből meríthetsz azért, hogy a jelen nehézségeit nyugodt, bátor lélekkel vészeld át, és reményteljes jövő elé nézhess valamennyi síkon.

Őszinte híved:

K.H.

LXIX. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Azt nem tudjuk, hogy pontosan mikor és hol íródott vagy hogy mi módon és mikor jutott el a címzetthez. De a levélből kitetszik, hogy Sinnett úr két kérdést intézett a Mesterhez

olyan témákban, amiket ő a XVI., avagy „Devacsán levélben” magyarázott. Ezért feltételezhető, hogy nem sokkal a „Devacsán levél” után, valamikor 1882. július-augusztusban íródhattak. (A ford.)

Őszinte örömömmre szolgál kedves „tanulóm”, hogy a megbeszéltek szerint írsz nekem, akár van valamilyen specifikus kérdésed, akár nincs. A jelenlegi egészségi állapotodban lehetetlenség lehozni fizikai agyadba a létezés magasabb síkjain működő tudatosságot, ám ne feledd, hogy egy magnetikus jellegű felfrissültség-érzés nem szükségszerű velejárója a spirituális előrehaladásnak; így hát ebben még jelentős előre lépéseket tudhatsz magadénak úgy is, ha pszichikus fejlődés terén megrekedtnek érzed magad.

És most lássuk a kérdéseidet.

1.) Az ezoterikus tanításokban a „*Brahma*”, „*Pitri*” és a „*Deva-loka*” kifejezések különféle avagy finomabb világokban létező *Dhyani*-k, *Pitrik* (az emberi faj „teremtőinek”, „őseinek”) és Dévák hierarchiáihoz avagy osztályaihoz köthető tudat állapotokat jelölnek. E lények soraiban akadnak – spirituálisan - az embert messze meghaladók is, de a Dévák körében vannak olyanok is, akik még messze az ember mögött, az Élet sűrű anyagba alászálló ívében járnak, és csak a következő *Manvantara* idején érkeznek el az Emberi lét fokozatához. Ezoterikus értelemben ezek a lokák megfelelnek a Nirvána, Devacsán, a „*Deva-loka*” és az asztrális világ fogalmainak. Vagyis a „Devacsán” és a „*Deva-loka*” kifejezések mögöttes jelentése ugyanaz; ahogy a „*chan*” és a „*loka*” is egyformán (földrajzi értelemben vett) *területet*, de ugyanakkor *lakhelyet* is jelenthet. A *Deva* szó a keleti tanításokban nagyon tág értelemben használatos – és sokszor kifejezetten az avatatlanok félrevezetésére alkalmazzák.

2.) Helyes az értelmezésed, amikor a versekben¹ „Valódi Tudásként” és „Igaz Ügyként” említett fogalmakat a legmagasabb szintű spirituális megvilágosodottsággal kapcsolod össze. A versben említett „még nagyobb sötétség” - vagyis amibe a megvilágosodott „*Siddha*” végül elmerül – az Abszolút Sötétség, ami nem más mint az Abszolút Fény². Az itt emlegetett

¹ A „versek” a *Vagasneyi-Samhitá Upanishad*-ból vett részletek: „9. *All who worship what is not real knowledge (good works), enter into blind darkness: those who delight in real knowledge, enter, as it were, into greater darkness.*”; valamint „12. *All who worship what is not the true cause, enter into blind darkness: those who delight in the true cause, enter, as it were, into greater darkness.*” (Angolra fordította: Max Müller) (Magyarul ez kb. így szól: Mindazok, akik nem a Valódi Tudást imádják, elmerülnek a sötétségben; azok pedig, akik a Valódi Tudásban lelik örömeiket, úgy érzik, hogy még nagyobb sötétségbe lépnek be. Mindazok, akik nem az Igaz Ügyet imádják, elmerülnek a sötétségben; azok, akik az Igaz Ügyben lelik örömeiket, úgy érzik, hogy még nagyobb sötétségbe lépnek be.) (A ford.)

² Az Abszolút lényegének felfogása az egyik legnehezebb dolog az intellektusának (kizárólagos) használatához szokott ember számára. Itt is ennek egy példájával találkozhat az olvasó. De talán kevésbé tűnik paradoxonnak a levélbeni magyarázat, ha úgy tekintenek az Abszolút Sötétségre, mint minden lehetséges fény *potenciális* forrására, amiből a Megnyilvánulási periódus időtartama alatt *minden általunk fényként ismert (vagy annak képzelt) jelenség* előlép. Így lehet az Abszolút Sötétség egyszerre az Abszolút Fény is. Kicsit olyan ez is, mint a fehér fény viszonya a színes fényekhez. A fehérben ott van az összes lehetséges színes fény, de – amíg egy színszűrővel meg nem bontjuk a színek tökéletes egyensúlyát – ezek nem tudnak elkülönülten megnyilvánulni. (A ford.)

Valódi Tudás nem mentális, hanem egy spirituális szintű tudatállapot, ami akkor következik be, ha megvalósul a Megismerő és a Megismert tökéletes egysége.

Remélem, hogy ezek a válaszok rövidségük mellett is a számodra szükséges mértékig megvilágítják a kérdéses témaköröket.

Őszinte jó szándékkal,

Maradok híved:

K.H.

LXX. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta, és-feltehetően- Sinnett úrnak szó. Nem tudjuk, mikor keletkezett, de a Mester-leveleket kutatók szerint 1882. december 7-én Simlában kapta meg a címzett. De a levél tartalma alapján ez nem is túl fontos, mivel az független az időszak történéseitől. (A ford.)

Mostanra már biztosan megtanultad barátom, hogy amikor hozzám fordulsz segítségért, nem süket füleknek beszélsz; akkor sem, ha nem tehettem meg, hogy úgy válaszoljak neked, ahogy te – és én magam is – szeretnénk volna, vagyis egy pillanatra fellibbentve kettőnk között az amúgy is egyre vékonyodó fátylat. „Mikor?” – ezt kérdeled tőlem? Csak azt tudom válaszolni, hogy „még nem”. A próbaidőszakod még nem fejeződött be, légy türelemmel még egy kis ideig. Addig is, világos számodra, egyelőre milyen úton kell haladnod, bár a távoli jövőben talán egy könnyebben járható, de hosszabb út várhat rád.

Ég áldjon, Testvérem.

Mindig veled érezve üdvözl

K.H.

LXXI. Levél

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki 1881. októberében kapta kézhez Simlában. Ez az első levél, amit Morya Mester Sinnettnek írt, és akkor született, amikor K.H. Mester az ő hosszú „elvonultságára” készült, ami alatt Morya Mester átvállalta tőle a levelezésének folytatását. (A ford.)

Igen tisztelt Sinnett Sahib – ezer köszönet és üdvözlés a dohányzó eszközért¹. A mi francia és peling hatásoknak kitett tudós barátunk² azt mondja nekem, hogy azt az apró, rövidke valamit „*coolat-olní*”³ kell – azt ugyan nem tudom, mire gondol ezzel –, de akkor így folytatom a dolgot. A pipa rövid, az orrom meg hosszú, vagyis remélhetőleg jó passzolunk majd egymáshoz. Köszönöm - igazán köszönöm.

A helyzet komolyabb, mint képzelné, így a legjobb erőinket és dolgos kezeinket akarjuk összegyűjteni, hogy el tudjuk hárítani a közelgő szerencsétlenségeket. De a *Chohan*-unk akarata és az ön segítségével alkotott együttessel így vagy úgy, de biztosan átvészeli a következőket. Az ön látóhatárán túl bár, de már gyülekeznek a felhők, és K.H.-nak igaza van, amikor azt mondja, hogy – a vihar már készülődik. Ha meg tudná oldani, hogy az Évfordulóra Bombaybe utazzon, azzal nagyon és hosszú időre lekötelné engem és K.H.-t is – de ezt ön tudja jobban. Ez a találkozó vagy a Társulat diadalát, vagy a bukását fogja hozni, valamint – egy örvénylést. A peling Sahibbal⁴ kapcsolatban szintén téved – ő ugyanolyan veszélyes barátnak, mint amilyen rossz -nagyon rossz- ellenségnek; mindkét oldaláról én aztán igazán jól ismerem. Bárhogy is alakuljon, ön, Sinnett Sahib jó pár dologgal megbékített engem, és amilyen hűséges ön, olyan hű leszek én is.

Mindig igaz barátja

M.

LXXII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. novemberében kapta meg. (A ford.)

Jó Testvérem – a kis doktor és Mohini tanítványom elmagyarázzák majd neked a látogatásuk célját és azt is, hogy úgy hiszem *egy komoly beszélgetésre* van szükség. Az elmúlt év tiltakozásai is elkezdtek kiszivárogni, neked pedig van egy leveled tőlem, amiben elmagyarázom, miért van az, hogy mi soha nem irányítjuk a tanítványainkat (még a leghaladottabbakat sem); és nem is

¹ Nehéz elképzelni, hogy ezt a „dohányzó eszközt” valóban dohányzásra használta volna Morya Mester. A téma kutatóinak egyike szerint ez a tárgy egyfajta vízipipa lehetett, aminek tartályában és aminek segítségével lehetővé válik bizonyos, abban képződő gőzök vagy gázok orron át történő belégzése. Ezt a vélekedést valószínűsíti, hogy a Titkos Tanításban is van egy szakasz, ami így szól: „Ha valaki a lassan reagáló Oxigént allotróp formájává, Ózonná lenne képes alakítani úgy, hogy alkímiai értelemben aktív legyen, vagyis tiszta eszenciájává redukálna azt (amire léteznek módszerek), az felfedezhetné az „Élet Elixír” helyettesítőjét, és alkalmassá tenné gyakorlati felhasználásra.” (Lásd Titkos Tanítás 1. kötet, VI. Stanza 3. shlokájának magyarázatát). Lehetséges tehát, hogy a Mester valami ilyen célra használhatta fel ezt az eszközt. (A ford.)

² K.H. Mesterről van szó. (A ford.)

³ Ez az eszközt használatra előkészítő egyik eljárás (amilyen pl. a közönséges pipánál a „szelelés”) lehet. (A ford.)

⁴ A *peeling* megjelölést Indiában a külföldi, fehér – elsősorban az angol – emberekre alkalmazták. Ebben a konkrét esetben Hume úrra vonatkozik. (A ford.)

figyelmeztetjük őket, utat engedve így annak, hogy a saját maguk által létrehozott okok következményeit megtapasztalva tanulhassanak ezekből. Kérlek idézd fel és tarts észben az abban a levélben írtakat. Mire a tanítvány elér útjának végére, valamennyi téves elképzelésével le kell számolnia. Bízom benned, és rád is hagyom a feladatot, hogy minden illet kigyomlálj a *Prayag*¹ Alosztály tagjainak elméjéből. Egy csapat nehéz esetről van szó – Adityaram²-mal az élükön, aki befolyása alatt tartja az egész csoportot. De, amit a tegnap estéről mondanak, az igaz. Egy kicsit túllőttél a célon az okkultizmus iránti lelkesedéssel, és igen helytelen módon összemostad az Egyetemes Testvériség fogalomkörével. De majd ők mindent elmagyaráznak.

Barátod

K.H.

LXXIII. Levél

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki Simlában, 1881. októberében kaphatta kézhez. (*A ford.*)

Sinnett úr – ön hamarosan kapni fog egy Bombayben, vasárnap postára adott hosszú levelet egy brahmin fiútól. Koot Hoomi meglátogatta ezt az ifjút (mivel az ő tanítványa) mielőtt elment „*Tong-pa-ngi*”³-re – elmerülni abban az állapotban, amiben most van – és rábízott néhány elvégezni valót. Ez az ifjú egy kissé összezagyválta az üzenetét, ezért nagyon vigyázzon azzal, hogy megmutatja-e Hume úrnak, elkerülendő, hogy megint félreértse az én Testvérem mondandóját. *Nem* fogok eltérni semmiféle további idétlenkedést vagy sértettséget vele kapcsolatban, hanem a magam részéről azonnal véget vetek a vele való kapcsolatnak.

¹ *Prayag* volt az ősi -már a Védákban is említett- neve Allahabad városának, és erről nevezték el a Társulat Allahabadban alakult szervezetét. Áruklódó tény, hogy ennek az alosztálynak alakuláskor eredeti szándék szerint csakis indiai (és hindu) születésű emberek lehettek volna a tagjai. Ezt ugyan a végső alapító iratból már kivették, de a törekvés így is elgondolkodtató. Említésre méltó még, hogy ez egy olyan csoport volt, aminek tagjai közül néhányan azt akarták (követelték?), hogy a Mahatmák közvetlenül velük létesítsenek és tartsanak fenn kapcsolatot. Amit Morya Mester Sinnettnek írt CXXXIV. Levelében elég éles hangon el is utasított, rámutatva arra, hogy nem csak hogy nem tettek semmit, ami ezt indokolná, de még csak az addigi vallási babonáikkal és gőgjükkel sem szakítottak. (*A ford.*)

² Itt Benemadhab Bhattacharya-ról lehet szó. (Ő Adityaram Bhattacharya professzor testvére volt, aki neves (szanszkrit) irodalomtudós volt, és már az Alapítók első, Indiában töltött heteiben találkozott azokkal. Nem sokkal később, 1880-ban be is lépett a Társulatba, és sok évig alelnök is volt.) Benemadhab ezzel szemben a *Prayag* Alosztálynak volt az elnöke. Ám idővel – miután a Mahatmák elutasították az ő és követői hinduizmushoz köthető elképzeléseinek befogadását – kilépett a Társulattól, és a teozófiát buddhista propagandának minősítette... (*A ford.*)

³ A „*Tong-pa-ngi*” tibeti kifejezés, jelntése kb.: „üresség”. Itt K.H. Mester 1881. októberében kezdett, több héten át tartó elvonultságára utal. (*A ford.*)

Mi megteesszük mindazt, amit tudunk.

M.

LXXIV. Levél

Ezt a levelet is Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki az előzőhöz hasonlóan ezt is Simlában, 1881. októberében kaphatta kézhez. Elképzelhető, hogy az a levél, amire a Mester utal itt (vagyis amiben változtatásokat eszközölt a Sinnettnek való postai kézbesítés előtt) éppen az, amiről (az előző, LXXIII. Levélben) azt írja, hogy az ifjú tanítvány „kissé összezagyválta az üzenetet”. (A ford.)

Ha annyira érdeklődik az iránt, hogy tegnap este honnan töröltem egy mondatot és csapattam le helyette egy másikat a postahivatalban, hát kielégíthetem a kíváncsiságát Sinnett úr: „hanem mert a *Chohan* tudomása szerint sem te, sem senki más nem törődött a Társulat valódi célkitűzéseivel, és nem is mutattatok tiszteletet a *Testvériség egésze* felé, hanem csak személyes vonzalmat annak néhány tagja iránt. Vagyis téged csakis K.H. *személye*, valamint a *jelenségek* érdekelnek; Hume urat pedig az, hogy megismerje az ő filozófiájuk titkos jelentését, továbbá, hogy meggyőződjön róla, hogy a tibeti Mahatmák (*Lha-k*) – már ha egyáltalán léteznek ilyenek Blavatskyné képzeletvilágán kívül is – állnak-e bármilyen kapcsolatban *bizonyos általa elképzelt adeptusokkal*.”

Ez az pontosan, amit K.H. mondott, és ezért ezt kellett leírnom és lecsapatnom a papírra a helyett, ami az ifjú tanítvány által leírtan előtte a papíron állt; olyan megfogalmazásban, ami Hume úrból egy zuhatagra való kifinomul és számos „tudatlanság” szóval fűszerezett kritikát hívott volna elő, amik mind az én Testvérem fejére záporoztak volna. Még a sivatagi szélnek sem engedném meg, hogy akár csak suttogva is fülébe juthasson bármi, ami bántó szándékú annak irányában, aki mos mély álomban van. Ez áll a háttérben az általam végrehajtott *tamacha*¹-nak, és semmi egyéb.

Az ön híve

M.

LXXV. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Sajnos keveset tudunk a levélről. Még az sem világos, ki az a személy, akinek az „oldalán van az igazság”, de az angol személyes névmásból annyi kiderül, hogy az illető egy nő. (A ford.)

¹ A „tamasha” a pszichikus illúziókeltések összefoglaló neve (a szó „látványosságot”, „szórakoztatást” jelent). (A ford.)

Az igazság az *ő oldalán* van. A vádaskodásaid végtelenül igazságtalanok, és mivel ezek *tőled* erednek, ez számomra csak még fájdalmasabbá teszi őket. Ha még eme egyértelmű kijelentés ellenére is fenntartod a mostani hozzáállásodat – ami után a legmélyebb sajnálattal tudomásul kell vennem ezt az újabb kudarcunkat is - akkor teljes szívemből több szerencsét kívánok neked egy nálam érdekesebb tanító oldalán. Mert őbelőle ugyan hiányzik a jószándékú emberszeretet, de ami azt illeti, belőled meg hiányzik az alapos ítélőképesség.

Sajnálattalelve zárom soraimat

K.H.

LXXVI. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. júniusában kapta kézhez. A levél valójában nem önálló írás, hanem a lentebb található CXXXII. Levél folytatása. Az olvasónak érdemes először azzal megismerkednie, és ezzel a levéllel folytatni. (*A ford.*)

...tanítványok képzésével. Subba Row nagyon kényelmetlen helyzetben van – ezért is nem válaszol neked. Egyfelől ott van neki a lerázhatatlan H.P.B., aki nem hagyja békén Morya-t amíg az nem *jutalmaz* meg téged, no meg M. maga is, aki - ha tehetné - támogatná is a törekvéseidet. Másfelől meg Kínai Nagy Falként, áthatolhatatlanul magasodnak előtte a szabályok és a *Törvény*. Hidd el barátom, jobb lesz neked, ha megtanulod azt, amire a jelen körülmények között lehetőséged van, azaz a jelenségekkel kapcsolatos *filozófiai* háttérrel, és a kozmogóniával, valamint a *belső* ember felépítésével stb. kapcsolatos tanításainkat. Subba Row segíteni fog a tanulásban, bár az általa használt kifejezések – mivel ő egy beavatott brahmin, és így a brahminok ezoterikus tanait vallja - különbözni fognak azoktól, amiket „buddhista Arhat-ok” használnak. Ám a lényegét tekintve mindkettő ugyanaz – sőt ami azt illeti, *egybevág*nak. Meglágyl a szívem, miközben Hume úr őszinte és nemeslelkű levelét olvasom – különösen, ha a sorok mögül kiolvasható értelmét nézem. Valóban, ha valaki az ő nézőpontjából tekint rá, a mi politikánk elkerülhetetlenül önzőnek és kegyetlennek látszik. Bárcsak az a „Mester” lennék!! Öt vagy hat év múltán remélem eljutok odáig, hogy a magam „vezetője” legyek, és akkorra a dolgok majd valamennyire megváltoznak. De még egy megláncolt Cézár sem lenne képes átvarázsolni a bilincseit az őt őrző Thraso-ra vagy Hippóra¹. Várjuk ki, hogy alakulnak a dolgok. Nem tudok úgy Hume úrra gondolni, hogy ne jutna

¹ Ez a mondat R. W. Emerson *Character* (Jellem) című tanulmánya egy részletének kissé átfogalmazott formája. Ebben Emerson igen kontrasztosan mutatja be, milyen végletes eltérések lehetségesek emberek jellemei és képességei között. (Természetesen Thraso csak egy -a magyar Hány Jánoshoz hasonlóan - irodalmi alak, és Cézárt sem bilincselték meg. Az egész csak egy elméleti fejtegetés.) (*A ford.*)

eszembe országunk egyik ismert allegóriája, mely szerint: „A Büszkeség dzsinnje vigyázza a legnagyobb kincset, ami nem egyéb, az emberi erények kimeríthetetlen gazdagsága, Brahma ajándéka az Embernek. A dzsinn a kincsei fölött őrködve egyszer csak álomba merül, és most az erények - egyik a másik után – elkezdik elődugni a fejüket. . . Felébred vajon a dzsinn még az előtt, hogy mindegyik kiszabadulna és levethetné az őt egész eddig rabságban tartó köteléket?” Az itt a kérdés –

K.H.

A PHOENIX PROJEKT ÉS INDIA ÁLLAPOTA

LXXVII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Madrasban, 1883. márciusában kapta meg. (A ford.)

Nagyon kérem, tolmácsolja Gordon ezredesnek együttérzésemet és baráti megbecsülésemet. Ő tényleg egy hű barát és megbízható szövetséges. Mondja el neki, hogy minden egyes, a megadott szándékok érdekében tett engedménnyel, valamint az ő csendes szerénységével úgy hiszem még sok jót tehet az rá jellemző, már-már rejtőzködő módján. Tényleg szükség van már egy alosztályra Howrah¹-ban, és egyedül ő képes megalkotni ennek a magját. Miért ne próbálná meg? A katonai pálya már nem vonzó számára és készen áll rá, hogy bármikor elhagyja. De ez nem szükséges mindaddig, amig fenntartható és háttérként megadja a kellő erőt és tekintélyt számára néhány olyan indiai szemében, akiknél másképp nem rendelkezne ezzel. Egyébként meg így hamarosan Simlába fogják áthelyezni, ahol elég sok „tétlenséggel töltött” ideje lesz majd. Miért ne használná fel ezt a lehetőséget arra, hogy rendbe tegye az *Eclectic*² és a *Himalayan*³ ügyeit – természetesen hivatalos minőségben, mint a Tanács tagja és az *Eclectic* Alelnöke. Küldetek neki Olcottal egy írott, hivatalos felhatalmazást ez ügyben, és én magam is írok neki a teendőkről. Töreksem rá, hogy az „*Eclectic*” angol-indiai tagjait átirányítsam Calcuttába, és (egyelőre ugyan csak kinevezett) Vezetősége által a folyóiraton keresztül szeretném bejelentetni, hogy a továbbiakban a fővárosban lesz a székhelyük, az indiai tagok pedig átkerülnek a *Himalayan* Alosztályba. És egy további bekezdésben arról is szeretném tájékoztatni az Angol-Indiai Alosztályhoz csatlakozni óhajtókat, hogy a távollétedben ügyeikkel az ügyvezető Elnöki pozíciót betöltő W. Gordon ezredeshez forduljanak. Vannak emberek, akiknek veleszületett tehetsége van a diplomáciához és a cselszövéshez; én inkább úgy érzem, hogy ez nem az én világom. Mindennek tetejébe, azt hiszem még kezelnem kell azt a kihívást is, hogy megakadályozzam Hume úr törekvéseit, hiszen tetteivel és cselszövéseivel igyekszik pusztulásba vinni az (*Eclectic*) Társulatot, megértetve minden érdekelt féllel, hogy ha ő volt a Teremtője és Fenntartója, akkor

¹ Howrah egy városrész a mai Kolkatában. A levél írásakor még önálló város lehetett, olyan viszonyban (az akkor még) Calcuttával, mint amilyen Pest volt Budával az egyesülés előtt. (A ford.)

² Ez utalás a Hume és Sinnett urak által alapított *Simla Eclectic Theosophical Society* nevű szervezetre. Az 1881. augusztusi alapítástól kezdve (az eredeti alapítói szándék szerint ezt *Anglo-indian Theosophical Society*-nek hívták volna, és európaiakból álló tagságát a Mester is így emlegeti) Hume úr volt ennek elnöke, az összejövetelek is az ő házában zajlottak. 1882. végén aztán - részben a Mahatmák és Hume úr közt megromlott viszony miatt is – ő lemondott, és a tagok október 7-én Sinnett-et választották meg elnöknek. 1883. márciusában azonban Sinnett úr Angliába utazott, és Gordon ezredesre maradt a vezetése. Ám ettől kezdve (és amint a levélből kiderül, feltehetően a Calcuttába áthelyezés miatt is) ez a szervezet gyakorlatilag megszűnt működni. (A ford.)

³ A *Himalayan* a jelek szerint egy indiai tagokkal bíró, simlai alosztálya lehetett a Társulatnak. (A ford.)

az ő lemondásával immár megkondult a lélekharang is a szervezet feje felett. Köszönet G. ezredes leveléért.

27-ét követően a 30-a épp olyan jó nap, mint a többi. Nem; Nincs feltétlenül szükség a kezdetektől fogva egy madrasi alosztályra. De tényleg ésszerű dolog, hogy ha egyszer Madrasból ered a szükséges pénzek legnagyobb része, akkor Calcutta után előnyt élvezzen. Amíg a pénz össze nem jön, nincs értelme egy cél napot előre kitűzni. Ha ezt a mi újságunkat¹ sikerül végre megalapozni, soha többé nem bonyolódok bele semmilyen világi üzleti vállalkozásba. Mert igen, bizony aggódom és bosszús vagyok; de hát erre számítanom kellett, hiszen az a hal, amelyik elhagyva természetes életterét kiugrik a partra, hogy ott fickándozzon, az jobb, ha nem panaszkodik holmi derékfájás miatt. Már közel a végkifejlet - akár ilyen, akár olyan lesz; és ha egyszer elérkezik a kristályhullámba vissza ugrásom ideje, nem sokan lesznek majd, akik elmondhatják, hogy láttak, amint még egyszer kidugom az orrom belőle. Az emberi faj nem mindig olyan, amilyennek látni véljük, és az elmúlt időszak csetepatéi közepette sokat veszítettem optimizmusomból. Valaki egyszer az emberi fajt a Teremtés, a női nemet pedig a Föld költészetének nevezte. Amikor egy nő nem angyal, akkor szükségképpen fúria. És én valahogy mindig ez utóbbi állapotukkal szembesültem működésem közben, valahányszor Rádzsák vagy *Zamindar*²-ok épp készülnek mutatkoztak arra, hogy a számunkra szükséges pénzeszközöket biztosítandó megnyissák a buksájukat. Bizony, bizony – a csetepaté továbbra is zajlik, és még az is lehet, hogy fényes sikerrel zárjuk a napot.

Igaz híved

K.H.

LXXVIII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. decemberében kaphatta meg. (A ford.)

Drága barátom – mivel én magam indítottam el a dolgot – ne vádolj engem közömbösséggel vagy feledékenységgel a mi kis vállalkozásunkkal kapcsolatban. A *Chohan*-nal nem lehet minden nap efféle „világi” dolgokról beszélni, pedig ez áll az én elkerülhetetlen késlekedésem mögött.

De most engedélyt kaptam arra, hogy megismertessem veled a memorandumot, amely az én mélyen tisztelt Vezetőm nézeteit és elképzeléseit tartalmazza ama bizonyos újság jövőjét

¹ Ez a tervek szerint *Phoenix* címmel bíró újság volt. Bővebben erről lásd a 399. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² A *Zamindar* indiában ingatlan- de főleg földtulajdonost, illetve azt bérbe adót, „háziúrat” jelent. (A ford.)

és sorsát illetően, amivel kapcsolatban a te barátod és alázatos szolgád az *ő jövőbe tekintését* kérte. Nézeteit - összefoglalva és lényegét kiemelve - az alábbiak szerint jegyeztem le.

- I. Egy, a leírtaknak megfelelő új lap megalapítása kívánatos és nagyon is kivitelezhető – a megfelelő erőfeszítésekkel.
- II. Ezeket az erőfeszítéseket a te világi barátaidnak kell kifejtenie, továbbá mindazoknak az országuk javát szívéen viselő hindu teozófusoknak, akik nem restek idejüket és energiájukat ennek szentelni. Mert ezt a munkát csakis külső emberek végezhetik – olyanok, akik nem tettek visszavonhatatlan fogadalmat a mi Rendünknek; ami pedig minket illet, mi
- III. irányíthatjuk és igazgathatjuk ezeket az erőfeszítéseket, valamint az egész mozgalmat általában. Bár nem kapcsolódunk szorosan a ti tettek által mozgatott világotokhoz, nem is vagyunk egészen elválasztva attól mindaddig, amíg a Teozófiai Társulat létezik. Ebből kifolyólag támogathatjuk - és fogjuk is támogatni - ezt a vállalkozást olyan mértékben, amennyire az kivitelezhető számunkra, habár ezt nem fogjuk a nyilvánosság elé tárni, vagy a tudtára adni sem teozófusoknak, sem az érintett feleknek. Ami azt illeti, már eddig is így tettünk. Mi több, még arra is engedélyünk van, hogy megjutalmazzuk mindazokat, akik a leghatékonyabban segítik majd ennek a nemes eszmének a megvalósulását (ami végül egy egész nemzet sorsának megváltoztatását hozhatja el – feltéve, hogy egy olyan személy irányítja működését, *amilyen te vagy.*)
- IV. Amikor pénzembereknek javaslatot tesz valaki, különösen, ha ezek indiaiak, egy (amint azt ők valószínűleg gondolni fogják) ekkora összeg kockáztatásához különleges késztetéseket szükséges felébreszteni bennük. Ezért úgy vélekedünk, hogy nem kellene magasabb szintű juttatásokat kérned, mint amennyit most kapsz mindaddig, amíg az erőfeszítéseid eredményeképpen az újság egyértelműen olyan sikeresnek nem bizonyul, amilyennek lennie kell, és amint az így is lesz, ha a szavam bármit is ér. Ennek érdekében tehát egy bizonyos ideig kívánatos, hogy az ügytől távol tartsunk minden, a reménybeli részvényesek szemében ellenszenves jellegzetességet. Tőkéit immár számos különböző módon be lehet fektetni úgy is, hogy az szerény hasznot biztosít, ám minimális vagy nulla kockázat mellett. De az átlagos spekuláns számára egy sok költséggel járó újság megalapítása magas kockázatot jelent; különösen, ha az előnyben kívánja részesíteni az olyan – sajnos túlságosan is gyakori – eseteket, amikor indiaiakat ér igazságtalanság (amiket normál körülmények közt aligha lehet nektek bebizonyítani, de épp ez lenne a cél), miközben az ilyenek mindig előfordulnak, amikor egy ország külföldi hódítók megszállása alatt áll. Az ilyen esetek pedig Indiában igencsak elszaporodóban vannak most, hogy a versenyeztetési rendszer keretében megkezdődött a kormányzati és közigazgatási rendszerben az alacsonyabb társadalmi osztályokhoz tartozó tisztviselők beáramlása. A ti pénzembereitek felé tehát azt kellene hangsúlyoznod, hogy ugyanolyan juttatásokért, mint amiket mostani pozíciódban is kapsz, önzetlenül azon fogsz dolgozni, hogy a befektetésük a

megszokottnál nagyobb hasznot hozzon, és csak ennek a haszonnak egy részét kéred viszonzásként (amint ezt némi eltéréssel, de te is körvonalaztad) akkor, amikor eljut idáig a vállalkozás. Kész vagyok *személyemben* garantálni, hogy ez hamar be fog következni.

- V. Ezért én a *Chohan* véleményével összhangban azt javaslom, hogy el kéne fogadnod azt az összesített fizetséget, amit említesz (kiegészítve a megszokott és szükségszerű személyes utazási költségtérítésekkel az olyan esetekben, amikor ilyenek az újság ügyeinek intézése során felmerülnek) mindaddig, amíg a tőkére vetített hozam el nem éri a 8 százalékot. A 8 és 12 százalék közti hozam összegének a negyede, a 12 százalékot meghaladó résznek a fele pedig téged illetve meg.
- VI. Természetesen az újság irányítása teljesen a te kezében kell, hogy legyen, bizonyos, a jövőre vonatkozó biztosítékokkal, hogy ez a jogosultság nem lesz átruházható a tulajdonosok befektetői többségének hozzájárulása nélkül; továbbá, hogy ez az irányítási jogosultság megszűnik akkor, ha nyilvánvalóvá válik, hogy az újságot a megalapításának céljaival ellentétesen működtetik. Ilyen biztosítékok hiányában az én nagyra becsült *Chohan*-om és *mi magunk* szerint is féltő, hogy az indiai tőketulajdonosok – elsősorban a *rádzsák* - mélyen beágyazódott előítéleteik és gyanakvásuk miatt nem lesznek túl készségesek – nem azért, mert nem akarják vállalni az üggyel járó komoly kockázatot, hanem mert kételkedni fognak a sikerességében. Jelenleg az egész angol-indiai közösség kollektív elszenvetődje az indiai közvéleményben kialakult vélekedésnek, ami olyan kereskedőházak becstelensége miatt alakult ki, amelyek hosszabb időn át egészen mostanáig aláásták az itteni tőketulajdonosok bizalmát. Akad néhány a *rádzsák* között, akik nosztalgiával elegyített szomorúsággal emlékeznek Sir Ashley Eden köddé vált alakjára, aki úgy távozott köreinkből, hogy az egyik zsebe soha be nem váltott ígérekkel, a másik meg több százezer rúpiányi, soha vissza nem fizetett kölcsönrel – e *rádzsák* pénzével - volt kitömve¹. Ezzel együtt, ilyen biztosítékokkal el kell érni azt is, hogy *a te érdekeid is védve legyenek*. És jó benyomást tenne a részedről néha annak önkéntes felajánlása, hogy ésszerű időpontokban alkalmanként vizsgálják át a könyvelést és a szerződéseket, leellenőrizve azok rendben lévő állapotát, hiszen a te irántuk való személyes felelősségvállalásod és megbízhatóságod nem garantálható az összes alkalmazottra és kiszolgálóra vonatkozóan. De ennek nem szabad csorbítani a te teljes körű rendelkezési jogosultságodat az újság és valamennyi osztálya vezetésében.

¹ Sir Ashley Eden az első, 1852-ben történt kinevezésétől 1887-ben bekövetkezett haláláig az indiai brit közigazgatás egyik nevezetes és sikeres alakja volt. Számos, és az idők folyamán egyre fontosabb pozíciót töltött be India szerte. Az itt hivatkozott - 1877-től 1882-ig tartó – időszakban már Bengál állam kormányzója volt, és sikeres, békés együttműködésével összességében mindkét oldal elégedett volt. Ennek aztán 1882-ben a következő - immár inkább politikai-diplomáciai - kinevezése hirtelen véget vetett. Alighanem az utána következő időszak és a távozása miatt teljesületlenül maradt megállapodások, vissza nem fizetett kölcsönök igencsak megkeseríthették némely *rádzsa* -egyébként viszonylag kedvezőnek mondható – emlékeit vele kapcsolatban. (A ford.)

- VII. Jobb lenne, ha az egész tőke összeget előre befizetnék, még mielőtt az újság megkezdene a működését, mivel mindig nehézkes és kellemetlen dolog bekérni a maradékot a kezdeti elkerülhetetlen veszteségek közepette. De azzal a kitéttel, hogy amire nincs rövid időn belül szükség, az kamatozó letétként lesz kezelve; továbbá, hogy az újság bevételeiből egy tartalék-alap felállítására és feltöltésére is sort kellene keríteni előre nem látható nehézségek tőkeigényének fedezésére. A fennmaradó tőkét és a nyereséget pedig időközönként ki kellene fizetni a jogosultaknak.
- VIII. A szokásos szerződések és cégalapítási iratok a kezdetektől fogva érvényesek lehetnének, de ezeket kölcsönösen elfogadott és megbízható letétkezelőknél kellene elhelyezni és tartalmukat bizalmasan kezelni mindaddig, amíg valamilyen előre meghatározott válsághelyzet be nem következik. Ez minden érintett fél részéről bizonyítaná a jóhiszeműséget, és így *bizalmat keltene*.
- IX. A javasolt programod más részeivel kapcsolatban úgy tűnik, hogy nincs észrevétel. Ezért most áttérnék valami másra.

Két vagy három éjszakával ez előtt a következő eszmecsere – vagy inkább talán független vélemény-nyilvánítására – figyeltem fel, és egyet is értettem vele - már amennyiben megmaradunk a világi érvelés talaján. Olcott elbeszélgetett néhány olyan befolyásos teozófussal, akik szívükön viselik a mi jövőbeni újságalapítási és kiadási terveink sikerét. A te teozófus társad és kollégád a *Mirror*-nál, a jó és őszinte Norendo Babu¹ ennek szellemében mondta ki az alábbi bölcs gondolatait:

„Azon hercegek közül, akiket Sinnett úr barátai Indiában meg akarnak nyerni, valószínűleg egyet sem fog megérinteni az, ha hazafias célokra hivatkozva próbálnak meg tőkét szerezni tőlük. Nizam² a Berars tartományt akarja megszerezni, és abban bíz, hogy Anglia olyan nagyvonalúan adakozó lesz, mint volt Cetawajo³ esetében. Holkar⁴ minden egyes centért egy cent hasznót - vagy legalábbis ehhez közelít - várna el. Kashmír⁵ retteg a *Civil and Military Gazette*⁶ befolyásától és az ő gazdag provinciáját már régóta bekebelezni igyekvő kapzsiságtól (erre persze az én konzervatív és hazafias érzelmű A.P. Sinnett barátom biztosan fintorogna);

¹ Norendranāth Sen befolyásos indiai hazafi, és szerkesztője majd tulajdonosa lett a Calcuttában kiadott *Indian Mirror* c., indiaiak körében tekintélynek örvendő politikai és közéleti lapnak. Már a korai időktől fogva az Alapítók barátja és a Társulat tagja volt és maradt is, egészen haláláig. (A ford.)

² A *Nizam* Hyderabad állam uralkodójának címe volt, amit a dinasztia alapítójának nevéből képeztek. (A ford.)

³ Cetshwajo volt a Zulu Birodalom királya 1873-1879 között. Uralmának az angol-zulu háború vetett véget, ami 1879-ben kezdődött, és súlyosan megtépázta a Brit Birodalom legyőzhetetlenségébe vetett hitet. De végül a túlerő és a hivatásos haderő győzedelmeskedett a zulu sereg felett, Cetshwajo-t elfogták, megfosztották trónjától és száműzték egy szigetre, miközben az angolok az „oszd meg és uralkodj” elvét követve megkezdtek a Zulu Birodalom újra osztását. Csakhogy a rivális törzsek és trónkövetelők közti összecsapások közepette nem tudták a nyugalmat és az ország működését fenntartani, ezért végül 1882-ben visszahelyezték Cetshwajo-t a Zulu trónra. Erre az eseményre vonatkozik Norendo Babu megjegyzése. (Cetshwajo ismételt uralkodása azonban rövid életűnek bizonyult, és ő sem sokkal élte túl ennek végét. De Norendo ezt akkor még nem tudhatta.) (A ford.)

⁴ Ez Tukoji Rao II. Holkar XI. Bahadur, az 1883-ban uralkodó indorei Maharadzsa lehet. (A ford.)

⁵ Kashmír India legészakibb, a Himalája lábainál elterülő állama. (A ford.)

⁶ Lahoreben és Simlában kiadott befolyásos angol nyelvű újság volt. (A nyugati olvasó számára talán érdekes lehet, hogy Rudyard Kipling helyettes szerkesztője volt a lapnak, és imádta - rajongott a munkájáért.) (A ford.)

Benares¹ ortodox érzelmű, és készségesen költene annak érdekében, hogy betiltsák a *tehenek* leölését (de az ökrökért már nem). Baroda² még ifjú, ezért szilaj, mint egy csikó, és egyelőre fogalma sincs az élet valóságáról. Megfelelő közvetítőkkal és körültekintő tárgyalásokkal az 500 000 esetleg (?) előteremthető, de megjósolhatatlan, hogy mennyi idő alatt”; (ebben alighanem igaza van, különösen azok miatt, akiknek kevés – ha egyáltalán – bizodalma van abban, hogy *mi* is segíteni fogunk nekik).

Időközben H.P.B. továbbította hozzám a leveledet. Ha a tanácsomat kéred, én azt javaslom, hogy 1) tartsd fenn a bizonytalanságot a tulajdonosokban a választási lehetőségeidet illetően, ezzel biztosítva magadnak, hogy azt választhasd majd, ami a legjobb esélyeket biztosítja számodra. Ami engem illet, bevallom neked, hogy egyszerre két vasat tartok a tűzben. Amikor a szükséges új tőke biztosított, még ha ez igen gyorsan be is következne – nem lesz túl sok jelentősége, hogy az újságod a most következő hűvös időszakban, vagy az utána következőben indul el - amennyiben *te* állsz közben a *Pioneer* kormányánál. Ott maradhatnál egészen novemberig, közben pedig a barátaidnak lenne ideje lefolytatni azokat a bonyolult és kényes tárgyalásokat; és megfelelő intézkedéseket is lehetne tenni, hogy fizetséged egy méltányos részéhez hozzájuthass miközben az otthoni viszonyaidat próbálsz rendezni, és az 1884. év hűvös időszakában elindulhatna az újság. Másfelől nézve meg, ha a tőkét sikerül rövid időn belül összeszedni, akkor kamatozó letétbe kellene helyezni, és nem kaphatsz fizetést abból mindaddig, míg a *Pioneer*-nél dolgozol. Nyilvánvaló, hogy a dolgok erőltetése nélkül – ami a Törvényeink megsértését jelentené, nem is szólva a *Chohan* tiltásáról - ez az egész ügy tele van bizonytalanságokkal és ilyen vagy olyan dilemmákkal. De mindezekkel együtt is én *tudok* segíteni a barátaidnak, és ezt tapasztalni is fogják rögtön, amint nekilátnak a feladatnak. Nem: a helyedben én nem ígérnék olyat, hogy nem indítasz egy másik újságot; mert először is nem tudhatod, milyen lehetőségeid adódnak; másodszor meg mindig hasznos, ha a Rattigan- és Walker-félék³ feje felett ott lóg ez, mint Damoklész kardja. Én mondom neked – *nagyon félnek* ettől. Még az is lehetséges, hogy kellemessé és jövedelmezővé teszik számodra, hogy folytasd a *Pioneer* vezetését, sőt megnövelik szerkesztői szabadságodat és fizetségedet, mert ez még mindig kedvezőbb számukra, mint ha versenytársukká válsz 500 000-es tőkével a hátad mögött. Hogy mennyire tanácsos ezt az utat követni, azt majd az idő dönti el. A jelenlegi helyzetben és tartom magam az eredeti tervemhez. Teljeskörű és kizárólagos irányítással kell rendelkezned az újságnál, aminek fő küldetése az én tudatlanságban sínylődő honfitársaim

¹ Benares (mai - és ősi - nevén Varanasi) India hinduk által Hét Szent Városnak tekintettek egyike, az észak indiai Uttar Pradesh állam fővárosa. (A ford.)

² Baroda abban az időben önálló állam volt Indiában, azonos nevű, királyi pompájáról és csodás építményeiről nevezetes fővárosával India Észak-Nyugati részén. Nem világos, hogy Norendo Babu megjegyzése az államra, vagy csak a fővárosára értendő. (A ford.)

³ William Henry Rattigan, angol ügyvéd 1882-ben megvásárolta a *Pioneer*-t, majd nem sokkal később menesztette Sinnett urat a szerkesztői posztról. Nem tudni, hogy ebben az ügyben ki volt a Walker nevű személy. (A ford.)

érdekeinek képviselője. Az „indo-angol nemzet” helyzete és érdekei állnak törekvéseim mögött. Erről hamarosan továbbiakkal is jelentkezem.

Csatolok egy levelet, amit – bár tudta nélkül, de - volt olyan kedves kölcsönadni nekem Olcott ezredes. Közös barátunk egy jogihoz igencsak méltatlan módon, de tájékoztat a dühtől, és Subba Row is helyesen alkotta meg véleményét vele¹ kapcsolatban. Ilyen, sőt ennél rosszabb leveleket fog kapni majd C.C.M., S.M. és még mások² is. Mindez attól az embertől, aki csak a minap a becsületére megesküdt, hogy ő *soha* nem ártana Társulatnak, legyen bármi is a személyes véleménye velünk kapcsolatban! A ciklus záró mozzanatai ezek, barátom – az utolsó, a legvégső erőfeszítések. . . . Vajon ki kerül ki győztesen? A *Dugpa*-k, akiknek teljes egészében a befolyása alá került, akiket minden nappal és minden módon közelebb von magához, vagy . . .

De ennyi elég is lesz!

Őszinte híved

K.H.

LXXIX. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. decemberében kapta meg. A levél születésének körülményeiről, vagy kézbesítésének módjáról nincsenek ismereteink. (A *ford.*)

Tekintettel arra, hogy korábbi üzenetemben „nem merítetted ki a témát”, csak annyit mondhattam, amennyit - hiszen nem vagyok üzletember. Olyan valaki, aki megszokta, hogy kereskedelmi és üzleti ügyekkel foglalkozzon, kétségkívül még az általad adottnál kevesebb részletből is kikövetkeztette volna a terveket. De most, hogy már részletezted az elképzeléseket, (a magam amatőr vélekedését továbbra is nagy becsben tartva) azt mondanám, hogy az elképzelésed ésszerűnek és épp elegendőnek tűnik. Hozzád hasonlóan bőkezű jutalmazásra érdemes Dare úr is, az ő értékes és odaadó szolgálatainak elismeréséül. A javaslatod - mely szerint a tulajdonrészből elkülönített 4/12 rész nem részesül a tőkejövedelemből mindaddig, amíg a fennmaradó 8/12 rész tőkére vetített jövedelmezősége el nem éri az elvárt szintet – tisztességes ajánlat mindkét oldal szemszögéből.

Azzal kapcsolatban, hogy duplex vagy quadruplex nyomdatechnikával készüljön az újság, az a véleményem, hogy a magasabb alaptőkájű változatra kellene törekednünk; mivel, ha már teljesen felkészültél mindenféle vészhelyzetre, módodban áll szándékosan olyan terv mentén

¹ Subba Row Hume úrról alkotott véleményéről van itt szó. (A *ford.*)

² Itt Hume úr C.C. Massey, Stainton Moses és más - a londoni teozófusok és a spiritiszták körében jelentős befolyással bíró - embereknek írt, a Társulat és a Testvériség imázsát rombolni igyekvő leveleiről van szó. (A *ford.*)

haladni, ami az összes körülményt figyelembe véve és hideg fejjel mérlegelve a leginkább célravezetőnek tűnik.

És most, mielőtt kilépek az újonnan felvállalt üzleti tanácsadói szerepkörömből, meg kell ismételnem, hogy miközben mi az első lépéstől az utolsóig a szabályaink keretei között maradva támogatjuk ezt a vállalkozást, a kezdeményezés és hajtóerő a te barátaidtól *kell*, hogy jöjjön, és az egészet neked *kellene* irányítanod és szellemiséggel feltöltened – mindjárt azt is elmondom, miért. Azért, mert bár a legnagyobb áldásos hatás abból kéne eredjen, hogy egy ilyen lap sikeresen létrejön, ugyanakkor a szigorú igazságosság törvénye megtiltja nekünk, hogy bármi olyat is megtegyünk, amivel a legkisebb mértékben is rontjuk a lehetőségét annak, hogy érdemeket szerezzenek általa mindazok, akik segítenek ennek az álomnak a valóra váltásában. Nem sokan vannak azok, akik ismerik a jövőjüket, vagy azt, hogy mi a legjobb számukra. Kétség sem férhet hozzá, hogy az európai kontinensen és Angliában töltött életnek vannak olyan vonzó jellemzői, amikkel a szegény India nem dicsekedhet. Másrészt viszont az utóbbi olyan kiváltságokat és vonzerőt képes kínálni, amiről egy átlagos misztikus hajlamú ember nem is álmodhat. Nem merek többet mondani; de tévedsz, nagyon, *nagyon* súlyosan tévedsz, ha egyetértesz azzal a feltevéssel, hogy csak *miattam* maradsz itt. Legalább is én nem érzem magam eléggé önzőnek ahhoz, hogy elfogadjak egy ilyen áldozatot, még akkor sem, ha nem tudnám, mit teszek.

Az engedelmes szolgálatkészségedért azzal kapcsolatban, hogy részt veszel az évfordulós ünnepségeken, fogadd a mi *legmélyebb* köszönetünket. A jelenléted és ott elmondandó beszéded hatásai sokkal messzebbre érnek el majd, mint amiről most fogalmad lehet. És mint az összes jó cselekedet, ez is bőséges jutalmat terem majd számodra – most, a jövőben, és még odaát is. Tudd meg és töltsön el jó érzéssel, hogy jelentős mértékben segítettél olyan ártó befolyások semlegesítésében, amiket az Igazság ellenségei zúdítanak a Társulatra. A ciklusok forgó kereke túljutott a holtponton: egy új ciklus veszi kezdetét a Teozófiai Társulat számára - december 17-én. Figyelj és láss. Mindig igaz barátod,

K.H.

LXXX. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, és az utóbbi Allahabadban, 1883. február vége felé kaphatta meg. Egyebet a levélről nem tudunk. (*A ford.*)

Az M „fiának”¹ benyomásait összegyűjtő lencse felülete még nem kellően csiszolt, ennek tudható be, hogy az ügyet némileg torzíva látja. M. távolról sem akarta volna, hogy olyasmit mondjon, amivel a kudarc *lehetőségére* utalna, pusztán a *késedelemre*, ami valamennyi honfitársamra jellemző, ha üzleti tranzakciókról van szó; amit még megfejel a Rothney-beli Swedenborg², és mások ártó szándékú (vagy ha így jobban tetszik: excentrikus) beavatkozásai az ügyünkbe. Amennyire én látom a helyzetet – és állítom, hogy olyan szorosan figyelemmel kísérem, amennyire csak tehetem – némi szerencsével megtörténhet, hogy akár már március végére is *összejöjjen* a pénz. Csak hát a Szerencséről azt mondják, hogy egy bandzsa ékkő³, és a tőke előállításának dátuma még nem íródott be a Sors feljegyzéseinek könyvébe. Sok múlik még előre nem látható eseményeken, de még több azon, vajon a mi simla-beli jogink végre egy kis időre békén hagy-e minket. Úgy 300 000 rúpiának már többé-kevésbé búcsút inthetünk, köszönhetően egy általa írt levélnek, amit egy calcuttai újság szerkesztőjének küldött; ebben felvázolta neki *a mi valódi természetünket (jezsuiták, boszorkánymesterek, egy család, önző bagázs, meg hasonlók)*, amit ez a szerkesztő megmutatott az egészen addig a „Mahatma Testvéreket” támogatni kész rádzsának – mert hát hazafiságból nem sok lesz (ha lesz egyáltalán) ebben az üzleti tranzakcióban. Egy két napon belül eljuttatom hozzád azokat a *tényeket*, amik megmutatják a valódi arcát egyes embereknek.

A jelen körülmények között, ha teljesen saját megítélésedre bízom annak eldöntését, hogy mikor kelj útra, az azért van, mert az összes európai, akivel akár csak közvetett kapcsolatban is állunk, szinte minden cselekedetünket hamis fényben látja. Nem szeretném, hogy te akár csak egy percig is *tévesen ítélj* velem kapcsolatban. És bízom benne, hogy - bármennyire *furcsának* vagy *tekervényesnek* tűnjenek is első ránézésre módszereink és útjaink -, soha nem engeded európai elmédet befolyásolni a te Rothney-beli barátod által. Hamarosan jelentkezem további hírekkel.

Hű barátod,

K.H.

LXXXI. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban, 1883. júliusában kapta meg. Magáról a levélről nem tudunk egyebet, de a háttéréről érdemes néhány mondatban tájékoztatni az olvasót, az pedig a következő.

Sinnett úr 1883. július 17-én írt egy levelet a *London Times*-nak és már 19-én az újság le is közölte azt. A címe *Public Feeling in India* (A közvélekedés Indiában) volt, és ostromozta egyfelől az indiai brit kormányzati rendszert, de

¹ Ez utalás Olcott ezredesre. A Mahatma leveleket kutatók szerint ő volt az, akit „néha szívélyesen ’ifjabb Moryanak’ neveztek”. (A ford.)

² Ironikus utalás a Rothney Castle-ben lakó Hume úrra. (A ford.)

³ Ez egy bekezdés parafrázisa Thomas Frognall Dibdin *Cranmer: by a Member of the Roxburghe Club* c. művéből. Eredetileg így szól: “For fame, after all, is but a squinting jade, never looking at you direct in the face”. (Hiszen a hírnév végső soron egy bandzsa ékkő, ami soha nem néz egyenesen az ember szemébe). (A ford.)

az indiaiak viselkedését és hozzáállását is. Blavatskyné az ezt követően Sinnettnek írt leveleiben aztán szemére hányja, hogy amit írt, az igaz ugyan és jó szándékkal írta, de az időzítése borzalmas volt. Mert mindez egy olyan túlfűtött politikai légkörben jelent meg, amit az 1883. februárban benyújtott Ilbert Törvény, majd annak a fehér és indiai közvéleményt végtelenül polarizáló vitája fűtött fel. (Az Ilbert Törvényről lásd LXII. Levélhez kapcsolt lábjegyzetet a 399. oldalon.) A levele persze heves tiltakozásokhoz vezetett mindkét oldalról, és kiváló alkalom lett az eddig támogatásukat megígérő, de a *Phoenix* újság megalapításának ügye mögé csak félszívvvel beálló indiai pénzembereknek arra, hogy addigi ígéreteiket és támogatásukat visszavonják. (A ford.)

Magánjellegű, bár nem *nagyon* bizalmas.

Amint azt észrevetted, és egy külön, magánjellegű levélben meg is említettem - arra az esetre, ha szeretnéd a másikat felolvasni a te „angol „fivéreidnek és nővéreidnek” -, az utolsó pillanatig semmilyen állásfoglalást sem tettem a javasolt újsággal kapcsolatban, amelynek kilátásairól Gordon ezredes olyan bizakodóan írt. Amíg nem kezdtem figyelemmel kísérni ezt az indiaiak érdekeit védő sánc felépítését célzó erőfeszítés körüli fejleményeket, fogalmam sem volt róla, hogy az én szegény népem milyen mélyre süllyedt. Mint amikor valaki egy haldokló ágya mellett az élet utolsó rezdüléseit figyel, számolva az alig észlelhető lélegzetvételeket, hogy ebből következtessen arra, maradt-e még némi remény; úgy kísértük figyelemmel mi, hófödte hegyeink magányában, önkéntes száműzetésben élő árjak is ennek az ügynek minden mozzanatát. Eltiltva attól, hogy a nemzet karmájának alakulásába beavatkozva bármilyen abnormális erőt felhasználjunk, minden normális és törvényes eszközzel megpróbáltuk erősíteni a készletet azokban, akik szívükön viselik a nemzet sorsát; ám azt kellett látnunk, hogy a hetek hónapokká szaporodnak a nélkül, hogy a kívánt célt elértük volna. A siker közelebb van, mint bármikor korábban, de továbbra is kétséges. Gwindan Lal levele – aminek hozzád eljuttatására Upasikát hamarosan megkérem – azt mutatja, hogy halad az ügy. Néhány napon belül szerveznek egy találkozót Madrasban indiai tőkebefektetők részvételével, amin Olcott ezredes is jelen lesz, és ami gyümölcsözőnek bizonyulhat az ügyünkben. Találkozni fog a barodai *Geikwa*-val¹ és az indorei *Holkar*-ral², és megteszi majd, ami tőle telik – ahogy tette ezt Bengálban és Beharban is. Még soha nem volt olyan időszaka Indiának, amikor egy hozzád hasonló ember segítségére akkora szükség lett volna, mint most. Előre láttuk ezt, és amint tudod, hazafihoz méltóan igyekeztünk is egyengetni az útját annak, hogy hamarosan visszatérhess. Csakhogy – sajnálatos, de be kell vallani – a hazafiság szónak jelenleg semmiféle delejező hatása nincs az indiaiak szívére. A „Művészetek és Hitvallások Bölcsője” ma boldogtalan, létbizonytalanságban tengődő emberek, továbbá az ő hergelésükből, csűrész-szavargásból meg pimaszságból jól megélő demagógok földje lett. Persze nagy általánosságban tudtuk mindezt, de közülünk, árjak soraiból még senki sem merítkezett meg a mai India valóságában úgy, ahogy mi tettük mostanában. Ha megengedhetők, talán úgy éreztethetném a szubjektív tapasztalásaimat objektív hasonlatokkal, ha elmondom, hogy pszichikus látással India úgy fest, mintha – talán egy erkölcsi meteor becsapódás utáni - sűrű,

¹ Sayajirao Gaekwad III., abban az időben Baroda maharadzsája. (A ford.)

² Ez Tukoji Rao II. Holkar XI. Bahadur, az 1883-ban uralkodó indorei Maharadzsa lehetett. (A ford.)

fojtó köd fedné be – ami a gyalázatos társadalmi állapotából eredő ódikus¹ kisugárzásnak tudható be. Itt-ott feltűnik egy apró, pislákoló fénypont, ami egy-egy némileg spirituálisabb természetű embert jelez, aki törekszik és küszködik egy magasabb tudás eléréseért. Ha valaha az árja okkultizmus jelzőtüzeit újra fel kell éleszteni, ezeket a szétszórt szikrákat kell egybegyűjteni, hogy újra fellobban hasson a lángja. Ez a Teoz. Társulat feladata, és ez lenne munkájának kellemesebb része, amiben mi készségesen segédkeznénk, ha nem hátráltatnának - sőt vetnének vissza – ebben minket holmi *tanítvány-jelöltek*. Én kiléptem a megszokott határainkon túlra is annak érdekében, hogy támogassam a te projektet abban a meggyőződésben, hogy szükség van rá és hasznosnak bizonyulhat; és ha egyszer belekezdtem, folytatni is fogom ezt mindaddig, amíg a végeredmény nem látszik. De az ilyen üzleti ügyekbe belefolyó, számomra kényelmetlen szerepkörben megcsapott a világ kemencéjének izzó lehelete. A népem erkölcsi és spirituális állapotát kényszerűen közelről szemlélve olyan sok szenvedésben volt részem; ez a közelkép az emberi természetben megbúvó alantas önzéséről (ami az evolúciós ciklusok során elkerülhetetlen, mindig mutakozó velejárója a mostani fejlődési szakaszunknak) olyan mélyen megrázott; és olyan világosan láttam annak bizonyosságát, hogy ezen nem lehet segíteni, hogy a továbbiakban távol tartom magam a lehetőségtől, hogy megismétlődjön ez az elviselhetetlen tapasztalás. Akár sikerrel jár az újság-alapításod, akár nem – és ha az utóbbi eset válik valóra, az kizárólag *neked* lesz köszönhető, annak a szerencsétlen, *Times* által is leköszölt 17-ei levélírási készíttetésednek – a továbbiakban nem lesz közöm az efféle világias dolgok pénzügyi vonatkozásaihoz; hanem inkább arra korlátozom erőfeszítéseimet, ami a mi elsődleges kötelességünk, vagyis a tudás megszerzésére és olyan részeinek továbbadására minden rendelkezésre álló csatornán át, amiknek befogadására az emberiség népes csoportjai már késznek mutatkoznak. Természetesen érdeklődéssel figyelem innen a te újságírói karriered alakulását – már persze, ha sikerül csillapítanom és legyűrnöm a keserű érzelmeket, amiket most felébresztettél (azzal a *bármannyire is becsületes céllal született*, de nagyon szerencsétlen és *rosszul időzített* vallomással) azok szívében, akik a legjobban megbíztak benned – és mindig is számíthatsz majd a gyakorlatban is szimpátiámra; ám pénzügyek terén Dare úr zsenialitásának kell átvennie az uralmat, neked pedig a Szerkesztőségben a helyed. Az általad nekem okozott óriási fájdalom világosan mutatja, hogy vagy én nem értek semmit a politikai szerepvállalásból eredő kötelességekre való alkalmasság kérdéséről (és így aligha remélhetem, hogy bölcs üzleti és *politikai* „iránymutató” lehetek), vagy az az ember, akit igaz barátomnak tartok, - legyen akármennyire is becsületes és készséges - soha nem lesz képes felül emelkedni a *mi fajunkhoz* és bőrszínünkhöz köthető, angolok által táplált előítéleteken, és az ebből eredő bűnös ellenszenvén. A „Madame” majd többet mond neked erről.

¹ Ez nagyjából egy, fizikai síkon ható életerő megnyilvánulási formájának mondható energia, amit Carl von Reichenbach kutatásai ismertettek meg a világgal. (A ford.)

Habár nem kérted, hogy „vegyem elő ismét a kérdést”, azért én mégis mondok két további szót Massey¹ úr nehézségeiről a mi (akkor éppen Skóciában tartózkodó) H---² Testvérünktől kapott - és „Ski” által hozzá körülményesen eljuttatott - levelével kapcsolatban. Kérlek légy igazságos és jóindulatú – legalább egy európaival szemben. Ha Massey úr „kijelentené az angol spiritiszták előtt, hogy okkult csatornákon keresztül kommunikációt folytat a *Testvérekkel*”, azzal egyszerűen az igazságot közölné. Hiszen nem csak egyszer, de már kétszer is részese volt ilyen okkult kapcsolatfelvételnek – egyszer az édesapja kesztyűje esetében, amit M. küldött el neki „Ski” által; másodjára pedig a most említett levél esetében, aminek kézbesítéséhez ugyanazt a gyakorlatias közvetítői módszert használták fel, habár ekkor már nem kellett a korábbihoz mérhető sok erőt felhasználni. Amint láthatod, az övé ismét egy újabb példa arra, hogy okkult témákkal kapcsolatban - és a maga által létrehozott *Maya* eredményeként - milyen könnyen juthat téves következtetésekre még egy olyan rendkívül fejlett intellektusú ember is, mint Massey úr. A másik esetet illetően meg – nem vagyok jogász, ezért óvatosan mondok véleményt – ezt akár enyhítő körülménynek is felfoghatjuk a vádlott oldalán; hiszen Massey úr még a mai napig sem biztos benne, hogy Dr. Billing vajon nem fogta-e el és tartotta meg magának a feleségének küldött Simpson levelet azért, hogy alkalmas időben majd felhasználhassa ellene, sőt a jelenlegi esetben talán már fel is használta. De ha el is fogadjuk, hogy a levelet kézbesítették a címzettnek, még mindig megtudhatta, hogy mi volt rá a válasz – már ha volt ilyen. Átfutott vajon bármikor is a te jó megfigyelő barátod agyán, hogy abban a kérdéses időszakban épp egy asszonyi – sőt még ennél is rosszabb: médiumi (azaz még egy *odium theologicum*³-nál is sokkal gyilkosabb) – csetepaté zajlott Simpson és Hollis-Billing⁴ között azzal kapcsolatban, hogy ki is a „Ski” nevű entitás kegyeltje? Hogy Hollis-Billing asszony az ő „barátjának” Ski-jét az övét „majmoló kísértetnek” minősítette? Hogy Dr. Billing keserű panaszokkal árasztotta el Olcott ezredest és H.P.B.-t a Simpson által elkövetett csalás miatt, amiben az megpróbálta az ő *hamis Ski-jét* úgy eladni, mintha az az eredeti – vagyis a felesége legrégebbi és legbölcsebb „vezetője” – lenne? Ez a csetepaté még az újságokba is bekerült. Különös, hogy egy olyan időszakban, amikor B. asszony a nyilvánosság előtt becstelenséggel vádolta S. asszonyt azért, mert úgy tett, mintha az ő *Ski-je* lett volna a vezetője, az utóbbi mégis felkérte őt egy ilyen kényes és veszélyes szolgáltatásra! Ismét elmondom – továbbra is óvatosan mondva véleményt – soha nem néztem komolyabban a mélyére azoknak a vádaskodásoknak, és csak annyit tudok, amennyit C.C.M. neki írt levelének olvasása közben Olcott fejére vetett pillantásomból leszűrtem. De ez az utalás talán még hasznosnak bizonyulhat. Amit viszont tudok és állítok is, az velősen összefoglalva annyi, hogy a barátod elhamarkodottan alkotott véleményt, és *igazságtalanul* gyanúsított meg és ítélet el egy

¹ Charles Carleton Massey (C.C.M), angol spiritiszta. Bővebben róla lásd a 40. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Ez valószínűleg Hilarion Mester lehetett. (A ford.)

³ Az *odium theologicum* egy latin kifejezés, jelentése kb.: teológia alapú gyűlölködés. Olyan ellenségeskedés megjelölésére is alkalmazzák, aminek alapja valamilyen „hitvita”, azaz sokszor apró részletekben eltérő, egyik oldalon sem bizonyítható nézetek miatt feltámadt gyilkos indulat, miközben még az alapeszme is valójában téves, vagy pusztán kitaláció. (A ford.)

⁴ R.C. Simpson asszony és Hollis-Billing asszony is jól ismert médiumok voltak, különösen az amerikai spiritiszták körében. (Hollis-Billing asszonyról bővebben lásd még a 314. o. lábjegyzetét.)

ártatlant, ezzel pedig spirituális értelemben ártott magának. Tényleg semmi joga nincs rá, hogy akár csak H.P.B.-t is *szándékos félrevezetéssel* vádolja meg. A leghatározottabban tiltakozom az ellen, hogy a nővel ilyen irgalmatlan módon elbánjanak. Esze ágában sem volt félrevezetni senkit – hacsak egy tény elhallgatása nem minősül szándékos félrevezetésnek, sőt a „*suppression veri, suggestis falsi*”¹ elv alapján hazugságnak, pedig az egy jogászi alapvetés, amiről ő semmit sem tud. De akkor ebből az alapvetésből kiindulva mindannyiunkat (Testvéreket és tanítványokat) *hazugoknak* kellene tekinteni. Arra utasították, hogy gondoskodjon a levél kézbesítéséről; abban az időben nem volt más módja erre, csakis „Ski” által. Nem volt meg az ereje ahhoz, hogy *közvetlenül* eljuttassa a címzetthez, amint az a kesztyű esetében történt; M. pedig *nem akart segíteni* neki bizonyos okokból kifolyólag, amik – mint később kiderült számomra - nagyon is nyomósak voltak; bár tudott róla, hogy C.C. Massey nem bízott meg Ski-ben, ám – amint az a leveléből is kiderül - elég bolond volt ahhoz, hogy azt feltételezze, Massey úr külön tudja választani a médium és „szellem” entitásokat; és a Massey iránt érzett tiszta, önzetlen odaadása által hajtottan mindent megpróbált, hogy észrevetesse vele, végre felfigyelt rá valaki a valódi Testvérek közül. Ez vezetett oda, hogy megpróbálta elhallgatni a tényt, hogy Ski-nek is szerepe volt az ügyben. Mi több, egy órával azt követően, hogy a levelét elküldte Billing asszonynak azzal, hogy Ski kézbesítse azt, - egy olyan levelet, amit akkor elolvastak, de amit állítólag később nem találtak – már meg is feledkezett róla, ahogy minden másról is elfeledkezik. Eszébe sem jutott, még csak át sem villant az elméjén olyan gondolat, hogy legkisebb mértékben is megtévesztő lenne, amit csinál. Ha - miután megmutatták neki a levelet - Massey úr azt mondta volna neki, hogy mondja el becsületesen az igazat, H.P.B. valószínűleg elküldte volna őt egy nagyon forró helyre és nem mondott volna semmit, de lehet, hogy becsületesen bevallott volna mindent. Egyszerűen csak azt gondolta, jobb lesz, ha a Testvér üzenetének szándékolt jó hatását nem rontja le az, hogy Massey úrban ellenséges érzéseket ébreszt fel egy ilyen megalapozatlan gyanú. Mi, kedves uraim, mindig a szándékaik és az erkölcsi alapállásukból eredő következmények alapján alkotunk ítéletet emberekről: a világ hamis elvárásai és előítéletei a mi szemünkben nem érdemelnek tiszteletet.

K.H.

LXXXII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban, 1883. augusztus elején valamikor kapta meg. Többet a születése körülményeiről nem tudunk. (A ford.)

¹ A *suppression veri, suggestis falsi* (latin) egy alaptétel a jogban. Azt jelenti, hogy aki szándékosan elhallgatja, eltorzítja vagy elrejtja az igazságot, az aktívan valótlanúságot terjeszt. Ez a helyzet gyakran ad alapot szerződések stb. utólagos érvénytelenítésére. (A ford.)

Hát, a "*quart d'heure de Rabelais*" lejárt¹. A te – elfogadó vagy elutasító - válaszodon múlik, hogy a jelenleg félig (ha nem is teljesen) halott, önkívületi állapotban kiterített *Phoenix* feltámad-e. Ha hiszel a szavaimnak, és ránk hagyva a *Ryot*²-ok ügyének kezelését kész vagy némileg – bár csak európai nézőpontból, de - *bemocskolni* a kezed azzal, hogy *látszólag* ellenünkben működsz (miközben és valójában a mi céljainkat szolgálod, és ezzel mindkettőnk országát komoly, őket fenyegető bajtól mented meg), akkor fogadd el az ajánlatot, amit hamarosan kapni fogsz Indiából.

Minden külső szemlélő számára a tevékenységed a *The Bengal Rent Bill*³ elvetését célozza majd, de tudd, hogy bármit is teszel te vagy mások, soha nem sikerülhet feltartóztatni az ezzel ellentétes irányú munkánkat. Ezért hát – egy kétellyel kevesebb, egy *nem engedélyezett* bizalmas közléssel több. Na, ez egy jó kis fejtörő.

És most kedves barátom, meg kell magyaráznom ezt. Csakhogy előbb fel kell készülnöd a sokkra, ami majd a *helyes és helytelen* fogalmának a te kulturált európai mércéd szerinti felfogását érni fogja. Mert most egy tisztán ázsiai jellegű cselekvési tervet tárok elé; és mivel egy ujjamat sem mozdítom annak érdekében, hogy befolyásoljam ítéletedet vagy érzéseidet – akkor sem tennék ilyet, ha megtehetném -, előfordulhat, hogy a te ízlésedhez mérten túlzottan is jezsuita jellegűnek fogod találni. Mindenki számára igen sajnálatos, hogy milyen kevés tudomásod van az okkult ellenszerek felhasználásáról, és így nem tudsz különbséget tenni a ravasz és cselszövő, „a cél szentesíti az eszközt” felfogáshoz kapcsolódó „*tout chemin est bon qui mene á Rome*”⁴ vélekedés, valamint a mi Urunk és Mesterünk fennkölt szavainak szükséges és gyakorlatias értelmezése között; mert Ő így szólt: „Ó ti *Bhikkhu*⁵-k és *Arhat*⁶-ok – legyetek barátságosak az emberi fajhoz tartozókkal – a mi testvéreinkkel. Tudjátok meg mind, hogy aki nem kész feláldozni *egy* életét azért, hogy megmentse embertársát; és aki tétovázik, hogy feláldozza-e még az életénél is értékesebb javait – *jó hírét és a becsületét* – azért, hogy ezzel megmentse *sokak* jó hírét és becsületét, bizony, az nem méltó rá, hogy megtagasztalja a bűnöket felemészítő, halhatatlan, transzcendens *Nirvana*-t.” Nos, ezen nem lehet változtatni.

Hadd magyarázzam el a helyzetet, ami elég bonyolult; de annak, aki minden korábbi képzés nélkül is képes volt olyan mértékben befogadni tanításainkat, hogy meg tudja írni az *Esoteric*

¹ „Rabelais negyedórája lejárt” – utalás a francia író annak érdekében bevetett ígéretes trükkjére, hogy elkerülje kávéházi számlája kifizetését. Itt kb.: elérkezett az ígéret teljesítésének ideje. (A ford.)

² *Ryot*-nak Indiában a földet nem tulajdonosként, hanem bérlőként művelő embereket nevezték. Őket akkoriban a földtulajdonosok vagy haszonbérlők ellenében semmilyen jogvédelem nem illette meg. (A ford.)

³ A *Bengal Rent Bill* (Bengáli Földbérleti Törvény) a bérleti díjak és jövedékek gátlástalan emelése miatt kitörő, egyre súlyosabbá váló paraszti lázongásokra akart megoldást adni. Célja az volt, hogy meghatározza mind a *ryot*-ok, mind a földet nekik bérbe adó *zamindar*-ok jogait. (A ford.)

⁴ Ez a jól ismert „minden út Rómába vezet” mondás átfogalmazott változata. Jelentése kb. „bármilyen út, ami Rómába vezet, megfelelő út”. (A ford.)

⁵ A *Bhikkhu*-k - egy, a hagyomány szerint maga Buddha Urunk által alapított rendhez tartozó - felszentelt, fogadalmat tett buddhista szerzetesek. (A ford.)

⁶ Az *Arhat* alapvetően megvilágosodott emberi lényt jelent, bár ennél sokkal összetettebb a jelentése. Továbbiak e kifejezés jelentéséről a 304. o. lábjegyzetében olvashatók. (A ford.)

*Buddhism*¹-ot, felfoghatóknak kell lennie azoknak a belső mozgató rugóknak, amiket most használnunk kell.

- 1.) A behar²-i vezetők felkínálnak 150 000 rúpiányi letétet a *Phoenix* ügyére; ennyit fizetnek, ha visszajössz Indiába, és a megalapítandó újság ellenezni fogja a *Bengal Rent Bill* elfogadását továbbá, ha te megígéred, hogy támogatom őket ebben. Ha te nem fogadod el a fenti ajánlatot, felkészülhetünk a mi *Phoenix-ünk* elhamvadására – mostmár véglegesen. Ezen összesen – 150 000 rúpián – felül még csak 45 000-nyi részvényjegyzéssel számíthatunk – egyelőre. De csak tegyék letétbe az *Races*³-tól származó a pénzt, a többi majd jön magától.
- 2.) Ha te elutasítod az ajánlatot, ők majd kerítenek egy másik szerkesztőt: ha ezzel veszélybe is kerülne így a *Ryot*-ok vagy a *Bill* ügye, ezzel a *Races* tagjai semmit sem veszítenének, legfeljebb azt, hogy egy kevésbé tehetséges szerkesztőjük lesz; de reménykednek, és még csak nem is sejtik, hogy – hosszabb távon - *vesztésre vannak ítélve*. Az elutasító döntésed egyetlen igazi vesztese India lesz – és végül majd a te országod is. *Ezt megjósolhatom*.
- 3.) Hírhedt az az ellenállás és aknamunka, amit a *Bill* ellenében a *Zamindar*⁴-ok kifejtenek, mégis egészen természetes. Akik a dolgok mélyére ásnak, felismerik a mindezek mögött rejlő fő felelőst, azaz Lord Cornwallis⁵-t és az őt követők hosszú sorát. De bármennyire elszánt legyen is ez az ellenállás, azt mondom, hogy ez van, és nem is lehet másként, mert ilyen az emberi természet; és ezért egy szerkesztő számára - aki tudja, hogy törekvésük bukásra vannak ítélve - az ő követeléseik mögé állni jogi szempontból semmivel sem becstelenebb dolog, mint egy ügyvéd számára az, hogy képviselje védence érdekeit, aki történetesen egy elvetemült bűnöző, és bizonyosan bitófa vár rá. Én most a te európai nézőpontod szerint próbálok érvelni attól tartva és próbálva elkerülni, hogy ne tudd a mi ázsiai nézőpontunkból szemlélni a kérdést; vagyis inkább azért, hogy olyan fényben lásd, ahogy mi – akiknek módunkban áll az eljövendő történéseket is felismerni – látjuk azt.
- 4.) Egy konzervatív beállítottságú szerkesztő - *akinek működési területe és módja rokonságot mutat a szintén konzervatív Alkirályéval* – nem sok veszteséget kockáztat egy olyan ellenállással, ami végső soron nem tartható fenn sokáig. Ha ugyanis törvényességi oldalról, betű szerint értelmezzük, akkor óriási lyukak vannak a jelenlegi *Bill*-ben.

¹ Sinnett úr *Esoteric Buddhism* címmel adta ki híressé vált, a Mesterek levelei alapján megírt könyvét. (A ford.)

² Behar (mai nevén Bihár állam, India É-K-i részén) India egy tartománya volt akkoriban. (A ford.)

³ Ebben a szövegösszefüggésben a „Races” (Fajok) szó Indiában kb. az európai feudális korszakból ismert földesurakat takarja. (A ford.)

⁴ A *Zamindar* indiában ingatlan- de főleg földtulajdonost, illetve azt bérbe adót, „háziúrat” jelent. Itt egyértelműen a földet bérbeadókról van szó. (A ford.)

⁵ Sir Charles Cornwallist 1786-ban nevezték ki India főkormányzójává és fegyveres erői főparancsnokává. Őt tartják felelősnek azért, hogy az Indiában kialakított angol közigazgatási és uralkodási rendszer olyan lett, amilyen. (A ford.)

- 5.) Az ostoba módon időszerűtlen „Ilbert Törvény¹” és a még ennél is ostobább „Saligram-Surendro”-féle Bíróság Megsértése ² eseteknek köszönhetően az indiai népesség köreiben tapasztalható felindultság az utóbbit már-már az önpusztítás küszöbére taszította. És nem szabad azt hinned, hogy elragadtatom magam, ha azt állítom: az angolok és különösképp az angol-indiaiak ugyanezen az úton haladnak, csak épp az ellenkező irányból. Persze jogodban áll elutasítani a *figyelmeztetésem*, de bölcsebbnek mutatkoznál, ha nem így tennél. Visszatérve a témánkra -
- 6.) akad néhány nagyon okos és tehetséges angol, aki készen mutatkozik védelmébe venni a *Zamindar*-okat (sőt szövetségre lépni velük) a *Bill* ellenében, még a saját erkölcsi elveik és jobb meggyőződésük ellenében is; egyszerűen azért, mert a *Races* tagjai gyűlölik és ellenállnak annak az embernek, akit a többi hindu jelenleg csodál és vezetőjének tekint, és akit olyan odaadással emelnek vállukra, ahogy ez együgyű, tanulatlan és rövidlátó emberek részéről csak lehetséges; vagyis a *ryot*-ok nem szabadulnak a sorsuktól még néhány hónapon át, akár elfogadod az ajánlatot, akár nem. Ez utóbbi esetben természetesen az újsággal kapcsolatos terveknek vége.
- 7.) Ugyanakkor jobb, ha tisztában vagy az elkerülhetetlen igazsággal; ha a *Zamindar*-ok ajánlatát elutasítod, 99 az 1-hez az esélye annak, hogy a *Phoenix*-ből semmi sem lesz; legalább is addig nem, amíg a kedélyek a jelenlegi felzaklatott állapotukban vannak. És amikor végül bekövetkezik a *Phoenix* bukása – ahogy a projekt elkerülhetetlenül végezni fogja, ha nekünk nem sikerül irányításunk alatt tartani – akkor *kénytelenek leszünk búcsút venni* egymástól. Hogy megkapjam a *Chohan* hozzájárulását India sok millió szegény és elnyomott embere érdekeinek védelméhez úgy, hogy bevetjük minden tudásunkat és hatalmunkat ezért a célért, nekem fogadalmat kellett tennem, hogy a *Phoenix* sikertelensége esetén beszüntetek mindenféle részvételt az ilyen világias ügyekben, és – végső búcsút veszek ezek európai vonulatától is. M.-nek és Djual Khool-nak kellene ekkor átvenni a helyemet. Ugyanakkor, ha elfogadnád az ajánlatot, a mi *Ryot*-ok érdekében tett erőfeszítéseinkre a te *Bill*-t akadályozó tevékenységednek csak annyi hatása lenne, mint ameddig egy szalmaszál fenntarthat egy süllyedő hajót; ha viszont egy másik szerkesztőt neveznének ki a lap élére, akkor nekünk nem lehetne indokunk arra, hogy a befolyásunkat az ő érdekükben bevessük. Hát így fest a helyzet. Különös egyveleg ez, ami a te véleményed szerint nélkülöz minden *raison d’être*³-t. Jelenleg aligha várhatjuk el tőled, hogy világosan átlásd, és az ellenséges szándékok által keltett egyiptomi sötétség közepette nem is valószínű, hogy igazságosan megítélheted; és nincs is különösebb

¹ Az „Ilbert Törvényről” lásd a 399. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² A „Saligram-Surendro” eset röviden: 1883-ban a Calcuttai Fellebbviteli Bíróság egy ügyben elrendelte, hogy egy családi szentély bizonyos darabját (egy *Saligram*-ot) vigyék el a bíróság elé, hogy az megállapíthassa annak korát. Ez a hindu vallási szokások és kötelezettségek durva megsértésének minősült, ezért a *The Bengalee c.* újság szerkesztője, *Surrendranath Benarjee* egy kemény hangú cikkben kritizálta a bíróság eljárását, durva túlkapásnak, hatalommal visszaélésnek minősítve azt. Ezért törvény elé citálták, majd – a 4/5 részben angolokból álló - esküdtszék bűnösnek találta őt a bíróság megsértésének vádjával, és börtönbüntetésre ítélték. Így *Surrendranath B.* lett az első indiai, akit vallási meggyőződésének hangoztatása miatt az angolok börtönbe vetettek. (A ford.)

³ A *raison d’être* egy francia kifejezés, jelentése kb.: létjogosultság. (A ford.)

szükség rá, hogy így tégy, ha az ajánlat végül süket fülekre talál. Ám ha válaszod kedvező lenne, talán eléd tárhatok még néhány további részletet is. Tudd meg hát, hogy az ellenállástól függetlenül - sőt épp amiatt - ezt a nagy nemzeti forrongást neked sikerülni fog a túlcsoordulásig fokozni, még hozzá hamarabb, mint ahogy ez egyébként várható lenne. Így, miközben szigorúan ragaszkodnál a vállalt programhoz és betartanád a *Races* tagjainak tett ígéreted, segíteni fogsz azoknak az eseményeknek a kibontakozásában, amiket elő kell idézni, hogy ezzel megmentsük azt a szerencsétlen népet, ami 1793. óta nyögi Lord Cornwallis óriási politikai baklövésének következményeit¹. Mindeközben mérhetetlen sok jót tehetsz minden egyéb vonatkozásban. Idézd fel a múltat és ez majd segít neked abban, hogy tisztább betekintést nyerj a szándékainkba. Amikor átvettétek a hatalmat a helyi hatalmasságoktól, már akkor is voltak olyan emberek, akik magukra vállalták az addigi Kormányuk nevében az adó- és díjbeszedés feladatát. Ezek az emberek, amint tudod is, megkapták a beszédett bérleti díjak egy bizonyos százalékát. A korábbi muzulmán uralkodók tizedre és hűbérré építő rendszerének szellemiségét a Kelet-Indiai Társaság soha nem fogta fel; a legkevésbé pedig azt a részét értették meg, ami a *ryot*-ok jogait védte a *Wuzeefa* és *Mookassimah* rendszerek² önkényes cserélgetésével szemben. Nos, amikor a *zamindar*-ok rájöttek, hogy az angolok nincsenek tisztában a helyzettel, hát ki is használták ezt a maguk javára, ahogy az angolok is felhasználták az erőszakot: így alakultak ki a földesúri jogosultságok. Elégképpen kényelmes módon elfogadtátok az ő jogosultságukat erre, és a muzulmánok figyelmeztetései ellenére, akik persze értették a valós helyzetet és nem is fizették le őket, hogy hallgassanak, amint ezt a K.I. Társaság embereivel tették. Így játszottátok át a sokaság ellenében kevesek kezébe a földtulajdont, és ennek lett az eredménye „perpetual settlement”³ okiratok tömege. Ez volt az a lépés, ami Bengálban minden további baj okozójává vált. Látva, hogy a te büszke nemzedet a XIX. század minden társadalmi haladása ellenére még most is miként tekint a szerencsétlen *ryot*-okra – hiszen a ti szemetekben messze kevesebb értékkel bírnak, mint egy ló vagy egy marha -, nem nehéz elképzelni, hogyan gondolkodtak honfitársaitok felőlük akkoriban, vagyis egy évszázaddal ez előtt; akkor még minden angol szívében hithű keresztény volt, márpedig a Biblia azt parancsolta nekik, hogy tegyenek különbséget Ham leszármazottjai⁴ és saját maguk – vagyis a Kiválasztott nép örökösei –

¹ Lord Cornwallis „baklövése” főleg az volt, hogy törvényesített egy olyan megállapodást a Kelet-Indiai Társaság és a bengáli földtulajdonosok között, aminek eredményeként a brit birodalom ugyan biztos jövedelemhez és élelmiszer ellátáshoz jutott Indiából, de ennek érdekében melleleg olyan helyzetet teremtett, hogy sok addig csak kvázi adószedőből a földet művelők kárára földtulajdonosokat csinált, és egyfelől kényszerítette az előbbieket a magas sarcok minden áron történő beszedésére, másfelől semmilyen érdemi akadályt nem állított az elé, hogy ezek teljesen megnyomorítsák és kisemmizzék az ő földjeiket csak bérelni tudó parasztokat. (A ford.)

² A *Wuzeefa* és *Mookassimah* rendszerek egyaránt India muzulmán uralom alatt álló részein alkalmazott adóztatási módszerek voltak. A kettő közti különbség főként az volt, hogy az előbbi esetében egy fix összegű adót kellett pénzben megfizetnie az adóalanynak, egyszer évente. A *mukassimah* esetében a termés egy bizonyos részét kellett adóként, természetben beszolgáltatnia. (A ford.)

³ Ezek voltak azok a megállapodások a brit birodalom tisztviselői és az adókat addig csak beszédő megbízottak között, amik az utóbbiakból földtulajdonosokat csináltak. (A ford.)

⁴ Ez egy közismert (bár igazából helytelenül értelmezett) hivatkozás a Noé által egyik fia, Ham (egyik) gyermekére (Kanaánra) kimondott átokra: „Átkozott Kanaán! Szolgák szolgája legyen atyjafiai közt!” (Móz. I.

között. A Lord Cornwallis és a *Races* közti megállapodást – miszerint a „sötét bőrű emberi igavonókkal” az utóbbiaknak kedvesen és igazságosan kellene bánniuk, és nem kellene a *Ryot*-ok adóit az egekbe emelni stb. – jogi értelemben csak rossz viccnek lehet tekinteni. A *Chohan* akkoriban Indiában tartózkodott, és saját szemével látta, ahogy a szörnyűségek kezdtek teret nyerni. Még meg sem száradt a tinta a „Perpetual Settlement” törvényen, a *Races* már el is kezdte a megállapodást semmibe venni. És mivel a megállapodás egyetlen rájuk vonatkozó részét sem tartották be, évről évre több nyomorúságot és éhezést kényszerítettek a szerencsétlen *Ryot*-okra. Kisajtolták a hűbért belőlük, eladták a földet alóluk, vagy mondvacsinált okokkal jogi úton kisemmizték őket *Abwab*¹-ra hivatkozva. A sokféle lehetséges sarcolási jogcím segítségével azt csinálták, amit csak akartak, így 50 éven át a legelképesztőbb adókat vetették ki. Mindezt megtették a *Zamindar*-ok, sőt még sok egyebet is, és kétség sem fér hozzá, hogy ezért felelni fognak. Elmondhatatlan szörnyűségeket követtek el a K.I. Társaság embereinek szeme előtt, és gyakran az ő jóváhagyásukkal, míg végül a Lázadás² miatt bizonyos mértékig korlátozták mindezt és egy másfajta kormányzati rendszert vezettek be. Az így okozott hatalmas károkat és igazságtalanságokat a szőnyeg alá söpörni, valamint megpróbálni megjavítani a menthetetlent – ez járt Lord Ripon³ fejében, amikor előállt ennek az új *Bill*-nek az ötletével. De a Tanácsadói (nem azok, akikről *ti tudtok*) szerint nem volt kíváncsi, hogy elsöpörjék a *Zamindar*-féle rendszert anélkül, hogy ne szereznének jópontokat a többség előtt egy másik irányban: ezért nyújtották be az „Ilbert Törvényt”, no meg pár más apróságot. Ezért mi azt állítjuk, hogy minden jel szerint a jelenlegi formájában a *Bengal Rent Bill* célja a múltban elkövetett hibáknak egy új köntösbe átöltöztetéssel történő elfedése. Te barátom, kifejezetten okos szerkesztő és éles szemű, előrelátó politikus is vagy; és talán egész Indiában nem akad más rajtad kívül, aki ilyen mélyen belelát az angol-indiai *coup d'état*⁴ világába. De mégsem látsz elég mélyre, így Lord Ripon egyes cselekedeteinek *eredeti*, az alapoknál megbúvó termőtalaja mindig is *terra incongnita*⁵ volt számodra; ahogy jelenleg is az, és nem csak neked, de még talán a nálad politikában hosszabb ideje járatos és nagyobb tapasztalattal rendelkező játékosok számára is. Sem Lord Ripon, sem (a függöny mögött rejtőző) Tanácsadói nem várnak semmi komolyabb eredményt az ő működésétől Indiában. Ezek az emberek sokkal inkább *okkultisták*, mint azt képzelnéd. Az ő liberális reformjaik nem Indiának szólnak, hiszen annak java vagy baja

9:25). Ám az elterjedt téves felfogás szerint ez az átok Ham összes gyermekére, sőt általában a sötét bőrű embercsoportokra vonatkozik. Pedig Hamnak nem csak Kánaán volt a gyermeke, hanem még 3 másik fia is volt, akiket a Biblia nem említ ezzel az átokkal kapcsolatban. (A ford.)

¹ Az *Abwab* olyan jövedelemszerzési jogcím volt, amit a magasabb rangú muzulmán nemesek vagy uralkodók bármikor kiróhattak az alájuk tartozó földtulajdonosokra. (A ford.)

² A (Szípoly) Lázadás) a K.I. Társaság elleni, Indiát 1857-ben vérbe borító felkelés volt. Bővebben erről: lásd a 241. o. lábjegyzetét. (A ford.)

³ George F. S. Robinson, Ripon 1. Örgörője 1880-1884-ig India -talán leginkább haladó szelleműnek tartott- Alkirálya volt. (A ford.)

⁴ A *coup d'état* francia kifejezés, jelentés kb.: államcsíny. Itt a tágabb értelemben vett kíméletlen indiai politikai játszmákra utalhat vele a Mester. (A ford.)

⁵ A *terra incongnita* latin kifejezés, jelentése kb.: ismeretlen világ, terület. (A ford.)

vajmi keveset érdekli őket; hanem a *távoli jövő eredményeinek* ágyaznak meg – a Sajtó Törvény, Ilbert Törvény, *Bengal Rents Bill* és minden egyéb a Protestáns Angliát célozza, ami nagyon hamar - sőt, ha Valaki vagy *Valami* nem jön közbe, *túl hamar* is - a *Romish Apophis*¹ láthatatlan, fojtogató ölelésében találhatja magát. Barátom és Testvérem, népednek egyetlen olyan tagja, akihez meleg és őszinte vonzalom köt – légy óvatos! Ne vedd félvállról a szavaim, mert bizony ez egy ünnepélyes figyelmeztetés, és csak az engedélyezett mértékig adott finom utalás. A politikai jellegű a szkepticizmus más formáihoz hasonlóan elutasítja és kigúnyolja azok észrevételeit, akik nem a saját szekértáborhoz tartoznak. Csak akkor döbben rá a hibájára, amikor hirdetőivel már az árokban kötöttek ki. Vigyázz barátom, mert immár nem holmi árok, de egy mély szakadék vár titeket!

De lássuk, egy becsületes angol milyen alapon ellenezheti a *Rent Bill*-t. Bármennyire szörnyű is a *Ryot*-ok nyomora, bármennyire is igazságosak a *Zamindarok*-ra váró szankciók, és bármilyen humánusnak és általánosságban nagyvonalúnak tűnnek is a felszínen a *Rent Bill* céljai, de szigorúan nézve egyetlen kormánynak sincs joga kedve és tetszése szerint megszegni korábban ünnepélyesen tett fogadalmakat és vállalt kötelezettségeket. Az a tény, hogy a *Races* tagjai nem tartották be az egyezség rájuk vonatkozó részeit, még nem jogosítja fel a másik felet arra, hogy visszavonja az aláírását és semmisnek nyilvánítsa a *perpetual settlement* megállapodást. Néhányak bűne miatt nem követhető el jogtalanság sokakon. Súlyos hibák vannak a jelenlegi *Rent Bill*-ben is, ugyanúgy, ahogy az elődjében; de nincs olyan paragrafus a régi dokumentumban, ami lehetővé tenné, hogy a *Settlement Bill* érvényteleníthető legyen, ha az angoloknak úgy tetszik. Most nem kezdek bele sem az egyik, sem a másik szoros jogi értelemben vett hiányosságainak felsorolásába, csak azt mondom neked, hogy *vannak* ilyenek, és amíg ezeket nem módosítják, teljes joggal tiltakozhatsz a törvényjavaslat elfogadása ellen. Nem várjuk azt, hogy visszavonasz, csak annyit kérünk, hogy támogasd a *Zamindar*-okat az általuk kifogásolt hibák ügyében. És ennyit gond nélkül megtehetsz. De tartózkodnom kell attól, hogy akár egyik, akár a másik irányban megpróbáljalak befolyásolni a döntésedben. A *Races* némely követelése már hírhedté vált, és becsületes embert nem is lehet rávenni, hogy támogasson ilyeneket; más követeléseik viszont szilárd jogi alapokon állnak. A kormányzó hatalom például eddig soha, egyetlen esetben sem lépett még fel mint a *Khirajee föld* tulajdonosa – még a muzulmán uralkodókat szolgáló törvények és gyakorlat idején sem. Ott van hát a *Khiraj* és az *Ooshr* törvények² szelleme, ha fogást akarsz találni a törvényjavaslaton miközben beváltod az ígéretedet, és pár hónapon át még elszórakoztatod a földbirtokosokat, amíg a rájuk váró „Megrendítő Csapás” utol nem éri őket. Ha sikerülne túltenni magadat teljesen érthető

¹ Az eredeti műben itt azt találjuk, hogy a levélben ez a szó olvashatatlan. Mások szerint ez a szót „Apophis” volt, és a magyar fordításban is így szerepel. A *Romish Apophis* kifejezés szabad fordításban és ebben a mondatban a Római Egyház növekvő, idővel fojtogatóvá váló rejtett befolyására utalhat. (A ford.)

² A *khiraj* és az *Ooshr* a muzulmán uralom területein és idején alkalmazott adóztatási szisztémák voltak. A *khiraj*-t a nem-muzulmán vallásúakra rótták ki, és jellemzően sokkal magasabb adó volt, mint az *Ooshr*-t fizető muzulmánoké, akik inkább csak tizedet kellett, hogy fizessenek az uruknak. (A ford.)

émelygéseden, akkor csak annyit kérünk tőled, hogy az én országom (és a sajátod) javát szolgálva felügyeld egy építmény csúnya homlokzatának megformálását, miközben csakis a helyzet valódi természetét és a várható jó eredményeket tartod szem előtt. Néhány napon belül megkapod a hivatalos felkérést. Gondold át alaposan. Ne hagyd, hogy bármilyen értelemben is befolyásolják döntésedet az én kívánságaim. Ha őszintén úgy érzed, hogy az ajánlat elfogadása összeegyeztethetetlen a te európai értékrenden alapuló becsületesség és az önmagaddal szembeni hűség fogalmával, tétovázás nélkül utasítsd vissza; és akkor én szomorú, de örökké hálás és baráti isten-hozzádot kell, hogy mondjak neked. Nem várhatom el, hogy az én nézőpontomból szemléld a dolgokat. Te a *külsőségekből*, én a *belső lényegből* kiindulva látom a dolgokat. A mostani nem alkalmas pillanat érzelmek figyelembe vételére. Anglia koronájának „legfényesebb (!) gyémántja” – micsoda kegyetlen tréfa ez az elnevezés! – az, aminek a sorsa most kockán forog; és a *Chohan* által megszabott kereteken belül kötelességem minden erőmet bevetni országom megsegítése érdekében nyomorúságának ebben a 11-ik órájában. Nem működhetek együtt, csak olyanokkal, akik *velünk együtt akarnak is cselekedni*. Ne neheztelj rám, barátom, mert nem tudod - nem is *tudhatod* -, milyen szintű korlátozásoknak vagyok alávetve. Ne gondold azt, hogy valami csalit lóbálok előtted - hogy rávegyelek ezzel olyasminak az elfogadására, amit rendes körülmények között elutasítanál -, mert nem így van. Miután ünnepélyesen becsületszavamat adtam Neki - akinek mindazt köszönhetem, aki vagyok és amit tudok -, visszautasításod esetében egyszerűen nem tehetek másként – búcsút kell vennünk egymástól. Ha a *Rent Bill*-hez nem társult volna az Ilbert Törvényhez és a „Bíróság Megsértése” ügghöz kapcsolódó kardcsörtető zaj, én lettem volna az első, aki azt tanácsolja neked, hogy utasítsd vissza az ajánlatot. Ahogy a dolgok most állnak, és mivel a normális erőkön túl tiltva van számomra minden más erő használata, egyikkel sem tudok élni, hanem kénytelen vagyok választani az én boldogtalan szülőhazám megsegítése és a mi jövőbeni érintkezéseink között. A döntés a te kezében van. És ha esetleg ennek a levélnek az lenne a sorsa, hogy köztünk az utolsó legyen, könyörögve kérek – nem az én, hanem a te érdekében -, idézd fel a Simlában H.P.B.-n keresztül neked és Hume úrnak küldött üzenetemet: „Lord Ripon nem azt teszi, amit ő akar¹; a valódi Alkirály és India uralkodója nem Simlában székel, hanem Rómában; és az ő hatékony eszköze ehhez nem más, mint – az Alkirály gyóntatója.”

Kérlek add át: a legjobbakat kívánom hitvesednek és „Falatnak²”. Biztosíthatlak, hogy néhány alig észrevehető hibájával és kihagyásával együtt a te „*Esoteric Buddhism*” könyved az az okkult tanítások egyetlen helyes előterjesztése. Semmilyen súlyos vagy alapvető hibát nem vétettél benne; és bármilyen tanítást is kapsz még a jövőben, a könyved egyetlen mondatával sem fog összeütközésbe kerülni, hanem épp ellenkezőleg, fel fog oldani látszólagos ellentmondásokat. Mennyire tévesek voltak Hume úrnak a *The Theosophist*-ben megjelent

¹ Lord Ripon 1874-ben áttért a katolikus hitre, és ezt követően bőkezű támogatója lett a Katolikus Egyház oktatási és jótékonyági törekvéseinek. (A ford.)

² Ez valószínűleg Sinnett úr gyermekének akkor használatos beceneve. (A ford.)

„Chela”-cikkében¹ közölt elképzelései! Mindezekkel együtt biztos lehetsz benne, hogy sem M². sem én nem keveredtünk ellentmondásba egymással a magunk állításai során. Ő ugyanis a *belső*, míg én a *külső* Körről³ beszéltem. Sok minden van, amit még nem ismersz, de egy nap talán majd fogsz; az *elhomályosodás* folyamatát sem leszel képes megérteni mindaddig, amíg el nem sajátítottad a *belső* és *külső körök* matematikai haladványához kapcsolódó ismereteket, valamint nem tudsz meg további fontos részleteket ezek hét eleméről. És hogy Massey úr filozófiai végkövetkeztetése szerint számunkra nem létezik *Isten*? Hát igaza van – hiszen ő ezt a fogalmat egy Kozmoszon kívüli anomáliának mutatja be; mi pedig – tagadva egy ilyesmi létezésének lehetőségét – úgy találtuk, hogy minden ember önmaga saját *Istene* – aki benne lakozik, és aki az ő személyes, de egyben egyetemes, *személytelen Avalokitesvara*⁴-ja is. És most – ég veled. Ha úgy hozná a sors, hogy többé nem válthatunk levelet, emlékem legyen ugyanolyan szép és kellemes neked, amilyen szép emlékeket te ébresztesz majd abban, akit így ismertél:

K.H.

LXXXIII. Levél

Ezt a levelet K.H. mester írta Sinnett úrnak, aki ezt Londonban, 1883. október 8-án kapta meg. Az előzményeiről (a LXXXII. Levélen túl) annyit tudunk, hogy Sinnett úr az utóbbit követően két levelet is küldött K.H. Mesternek, egyet egyet augusztus 16-án és szeptember 18-án. Az utóbbi fennmaradt egy magángyűjtőnél, és így tudható, hogy Sinnett úr nagyon aggódott a kapcsolatuk megszakadásának lehetősége miatt, és a *Phoenix* ügyének bukása esetére felvetett néhány másik lehetőséget, amivel hasznára lehetne a teozófia ügyének, és talán fenntartható maradhatna a kettejük kapcsolata is. (A ford.)

Nagyon fontos dolgok miatt néhány napig egyáltalán nem volt módom figyelemmel kísérni az ügyeidet, és egészen máig nem akadt egy percnyi szabadidőm sem veled kapcsolatos gondolatokra. A leveled elolvasása után a helyzetet olyan színben láttam, ami miatt úgy döntöttem, haladéktalanul felmentelek a kötelmed alól, és el is küldtem neked egy ilyen értelmű táviratot. Ennek az volt a célja, hogy megszabadítsam az elmédet bármilyen – erkölcsi vagy más jellegű – kényszer érzetétől, hogy szabadon dönthess további, Indiából bárhonnan érkező ajánlatok elfogadásáról vagy elutasításáról. Ha bármilyen megfontolás is egy eltérő akciótervhez vezethetett volna, azt is teljesen elsöpörte volna az augusztus 16-i leveledben írtak értelme. A dolgok jelen állása mellett a Bengáli ügyeknek a javasolt módon szószólójává

¹ Ez a cikk a *The Theosophist* 1883. júniusi számában (231.o) jelent meg *Cosmical Rings and Rounds* (Bolygói Fordulók és Körök) címmel. (A ford.)

² Morya Mester. (A ford.)

³ A Mester „Külső” Köre hivatkozása itt a Bolygóláncokról és Körokről szóló teozófiai tanítás fő vonulatára utal. A „Belső” körrel kapcsolatban egy rövid magyarázatot a 118. o. lábjegyzete tartalmaz. (A ford.)

⁴ Az *Avalokitesvara* kifejezés magyarázata meghaladja egy lábjegyzet kereteit. A legjobb, ha az olvasó magától K.H. Mestertől származó magyarázattal ismerkedik. Ez a 389. oldalon kezdődik. (A ford.)

válni szerinted bizonyosan és minden téren ellehetetlenítené, hogy az újság gazdasági értelemben sikeres legyen. „A *Phoenix* – a jelenlegi elképzelések mentén – nem lehet nyereséges vállalkozás. És egy olyan újságnak, ami gazdasági értelemben kudarccal, nem lehet jelenősége politikai szempontból sem.” Tovább erőltetni ezt tehát szerinted egyet jelentene azzal, hogy számos embert ráveszünk: értelmetlen dolgokra pazaroljanak el jelenős összegeket. Hiszen „ha a projektet ilyen módon korlátok közé szorítjuk, azzal lényegében megfosztjuk minden nagyszerű pénzügyi lehetőségétől is”. Mégis, és mindezek ellenére te készen állsz arra, hogy folytasd - ha én ezt óhajtom, és viszolyogva bár, de fogadalmat téve az ügyért, és ezzel rám hárítod az erkölcsi felelősséget.

Barátom, ne tegyél semmi ilyesmit. Mindattól függetlenül, amit én megtehetnék és meg is akarok tenni, a felelősség teljesen a tiéd, hiszen a választási lehetőségeket világosan körvonalaztam neked a legutóbbi levelemben. Ha ezek után még bármi közöd is lenne ehhez a szerencsétlen üggyhöz, azt teljes egészében a saját megítélésed alapján, és saját felelősségedre vállalod. Rosszul értelmezted a Karma Törvényének működését (és az én leveletem is), ha azt hitted, hogy meg mernék kockáztatni egy e Törvényből következő szörnyű megtorlást azzal, hogy téged, vagy bárki mást kényszerítenék valamire ilyen érzésekkel a szívében. Ismerve téged, könnyű volt megjósolni a viszolygásodat (sőt bármely tiszteletre méltó emberét, ha ilyen helyzettel szembesül) a felvázolt feladat iránt. Ezért is fektettem akkora hangsúlyt a levelemben annak megértetésére, hogy teljes egészében és minden vonatkozásban szabadon dönthetsz, melyik lehetőséget választod. Csak egyetlen dologban vádolom magamat – amiért utaltam az elutasító döntésed valószínűsíthető következményére; ez a folyománya volt a *Chohan*-nak tett fogadalmamnak, hogy a továbbiakban távol tartom magam az európaiakkal való együttműködéstől egy későbbi, kedvezőbb körülményeket kínáló időpontig. Ez volt az, ami mindennél erősebb késztetést jelentett számodra, hogy „lenyelj egy ilyen visszataszító fogadalmat”. Ez az én karmámat fogja terhelni. De ha ettől elvonatkoztatunk, a legutóbbi levelemben azt találod, kifejezetten hangsúlyoztam, hogy neked egy független, befolyásolástól mentes, saját döntést kell meghoznod. Reménykedtem benne - még a népem tagjainak szívszorító erkölcsi állapota ellenére is, és szinte már sikerült is elhíttatnem magammal - hogy lehetséges lesz megalapítani egy, a jelenlegi krízishelyzetben annyira nyilvánvalóan szükséges újságot; olyan alapokon, amik kielégítőek úgy a te, mint minden más érdekelt fél számára is. Megfeledkeztem róla, hogy a te világodban *minden* a külsőségek alapján ítéltetik meg, és így olyan szerepre kárhoztatnálak, ami a többiek szemében megvetendő. De ne báncódj: ha sikerült is volna összeszedni a szükséges tőkét már első nekifutásra, és ha nem is támasztottak volna az újság követendő irányvonalát illetően elvárásokat feléd; és ha te szószólója lettél volna a napjainkban uralkodó engesztelhetetlen gyűlölködés, kölcsönös rosszindulat és megvetés közepette a lenézettek, a minden korábbinál jobban gyűlölt és eltiport „niggerek” ügyének; hát mindez megfosztotta volna a *Phoenix* ügyét a „nagyszerű pénzügyi lehetőségeknek” még a halvány reményétől is. Pedig még egy hónapja sincs, hogy olyan komolyan bíztam a sikerben – látva a Nemzet Lelkében a még mindig ott rejlő mély és erős érzéseket -, hogy benned is hasonló, sőt még szebb reményeket ébresztettem.

Mások - akiknek intuícióját és előrelátását nem fedték el a feljebbvalói¹ – eltérő véleményen voltak, és akadtak olyanok is, akik igyekeztek is lebeszélni a tervemről; de mégis, mivel a cél olyan nemes volt, és mivel a lehetőség tényleg fennállt, engedélyt kaptam rá, hogy felügyeljem a projekt alakulását, és természetes külső eszközöket felhasználva segítsen a kibontakoztatását. Ha a határozatlan ideig tartó készenlét elfogadható lett volna számodra, az eredeti terv megvalósíthatónak bizonyult volna, de nem így alakult; ezért most fel kell szabadítsalak minden, szabad döntéseidben látszólagosan korlátozó kötelezettséged alól és megköszönöm neked, hogy ilyen hűségesen támogattad ezt az India javát szolgálni igyekvő próbálkozást, még a saját érzéseid és pénzügyi érdekeid ellenében is. A Rendünk karmával kapcsolatos szabályaitól függetlenül is semmiképpen sem akarnálak olyan helyzetbe hozni, amiben nem tudnálak kárpótolni téged társadalmi rang vagy pénzügyek terén elszenvedett veszteségeidért. Az ilyesmi meghaladná a lehetőségeimet. Nem venném a lelkemre, hogy minden órában azt érezd, úgy tekintenek rád, mint „valami becsstelen alakra, aki jelleméről tanúságot téve teljesen súlytalanná vált a társadalom szemében”. Ha a sors úgy akarta volna, hogy egy úton haladjunk, efféle megfontolások egy percre sem merültek volna fel benned. A közénk tartozó elkötelezett munkások soraiban – legyenek ők *Chohan*-ok vagy tanítványok – a legelső és legutolsó megfontolás egyaránt az, hogy tudunk-e valami jót tenni embertársaink érdekében, bármilyen alantas sorban tengődnek is; és nem engedjük meg magunknak, hogy akár csak egy pillanatig is gondoljunk a veszélyre, a szégyenre vagy igazságtalan bánásmódra, amit ezzel magunkra vonunk. Készen állunk arra, hogy „leköpjenek és keresztre feszítsenek” minket nap mint nap – akár többször is –, ha ezzel mások számára valóban jót tehetünk. De a te eseted teljesen más; az általad követendő út egy sokkal „gyakorlatiasabb” világban halad, és amíg ezen jársz, a te esélyeidet nem szabad kockára tenni.

Emellett, a te ügyeden kívül azoknak az esetét is igazságosan kell kezelni, akiktől a tőkét próbáltuk összegyűjteni. Közöttük akadnak vagyonos *zamindar*-ok, de vannak szegénysorsú hazafiak is, akiknek komoly terhet jelent még az a részvény jegyzésükkel járó csekély összeg is, amit irántunk és szülőhazájuk iránt érzett mély odaadás jeleként fizetni vállaltak. Legalább ötven ilyen ember várja a legfrissebb fejleményeket az ügyben, és tartogatják a pénzüket arra várva, hogy elküldhessék Calcuttába. India különböző részein elkötelezett teozófusok a Morgan úr körlevelében előrevetített várható haszon reményében már elkezdtek részvényjegyzőket toborozni; hiszen a projektet meleg szavakkal támogatta Olcott és Gordon ezredes, valamint Norendo meg mások is, akiket te ismersz és olyanok is, akiket nem. Tehát a *Phoenix* egy általad előrevetített természetű pénzügyi fiasója súlyosan érintené valamennyiük személyes befolyását és megítélését. Továbbá, ilyen kilátások mellett az utóbbi időben szerzett segéderő Dare úrnak sem lenne sok kedve tovább segíteni téged, még úgy sem, ha Allen úr engedélyezné ezt neki. Végül pedig - hacsak a sikerbe vetett személyes meggyőződésed nem tenne annyira vakká, hogy elhallgattasd az utolsó óvatosságra intő belső

¹ Blavatskyné egy Sinnett-nek írt levelében erről a kérdésről így írt: „Ha ő (t.i. a *Chohan*) engedélyezte volna nekik, hogy felhasználják hatalmukat . . . előre láthatták volna a bekövetkező óriási vihart.” (LBS XXV. 49. o) (*A ford.*)

hangot is - nem tennéd kockára nehezen megkeresett saját tőkédet egy eleve kudarcra ítélt vállalkozásban, és tiszta lelkiismerettel nem engedhetnéd ezt meg másoknak sem. Kivéve – kivéve akkor, ha megtehetnéd, hogy „rám hárítsd az erkölcsi felelősséget”; röviden tehát akkor, ha és valami csoda folytán – már ha ilyesmi lehetséges lenne – ki tudnám kényszeríteni a sikert. Ha ez megengedhető lenne, az újság már réges-rég megszületett volna, és már hallani lehetne a hangját az indiai közélet durva ordibálása és csatazaja közepette is.

A mai üzenetem még erősebb szavakkal fogalmazott is lehetett volna, de azzal - arra készítetve téged, hogy hagyj fel az egész üggyel – megint felvállaltam volna a felelősséget annak, hogy befolyásollak szabad döntéshozatalodban. Úgy lesz a legjobb, ha megadod az esélyt a bengáli partnereknek, hogy határozott és végső formájában megtegyék az ajánlatukat, amire te „igen” vagy „nem” választ adhatsz. Hogy időt és költséget takarítsunk meg számodra, megkértem Olcott-ot, írja meg Norendro Babu¹-nak, hogy *neki küldjék* a földtulajdonosok ajánlatát, és ő – ismerve a te nézeteidet és jellemedet – azonnal látni fogja, hogy van-e értelme ezeket megfontolásra továbbítani neked. És ha nem, ő rögtön tájékoztatja a te Calcuttában működő jogi képviselőidet, amint azt kérted.

Jelenleg így áll az ügy, és ez nagyon rossz hír Indiának. Még korai ismertetni veled az alkalmazott titkos befolyásolási módokat, de később talán még hallasz ezekről. És a jövőt sem jósolhatom meg neked, legfeljebb annyiban, hogy minden korábbinál jobban ráirányítom figyelmedet a politika egén gyülekező fekete felhőkre. Emlékezz, hogy már jóval ez előtt mondtam neked, nagy és minden téren megmutatkozó felfordulásra lehet számítani mindig, amikor egy ciklus lezárul és a következő elkezd sorsszerűen bekövetkező működését. A közelmúltban tapasztalt szeizmológiai jelenségek² ennek egyik bizonyítékai; hamarosan ennél sokkal több is megmutatkozik. És ha most sajnálattal, de el kell engednünk egy ilyen emberbaráti célú törekvés ügyét, legalább annyi jó származhat belőle, hogy enyhíti a csalódottságot, amit azért érzel, hogy ilyen vészterhes időkben csak tehetetlen szemlélője vagy a legpusztítóbb - látható és láthatatlan – befolyásoknak.

És most, mielőtt befejezném, nézzünk meg néhány kellemesebb dolgot is. A döntésedből - miszerint követted az általam javasolt irányvonalat a számodra bizonyosnak tűnő társadalmi és pénzügyi veszteségek ellenére is – következő karmikus következmények már elkezdtek megmutatkozni. Legalább is én erre következtetek az eredményekből. Habár nem volt szándékoltan egy próba (ami annyira ellenszenves számodra), mégis felért azzal, és te nem is hátráltál meg előle. A kapcsolatfelvételünket korlátozó rendelkezést ugyanis részlegesen visszavonták. A tiltás a *többi európaival* kapcsolatban ugyanolyan szigorú maradt, mint valaha, ám *veled szemben* már nem érvényes. És biztosan tudom, hogy ez az engedmény közvetlenül

¹ Norendranāth Sen indiai lapszerkesztő. Bővebben róla: lásd a 435. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Itt az indonéziai Krakatau vulkán 1883. augusztus 27-i kitörésére utalhat a Mester. Ez az ismert emberi történelem egyik legnagyobb erejű kitörése volt. Gigantikus robbanások következtében a vulkán körüli sziget ¾-e megsemmisült. Sok tízezer embert vagy a robbanások vagy az ezeket követő kísérőjelenségek és szökőárak öltek meg. (A ford.)

összefügg a *te* hozzájárulásoddal – a jelen helyzet ismeretében érzelmeiddel szemben tett komoly áldozatvállalásoddal. Úgy találták, hogy „ez a Peling” tényleg „esélyes az üdvözlésre”! De figyelmeztetlek barátom, ez nem az utolsó volt a próbatételeid sorában. Nem én hozom ezeket létre, hanem *te magad* – a világ sötét késztetései ellenére is az igazság és a fény felé törekvéssel. De legyél óvatosabb azzal kapcsolatban, hogy mit mondasz el tiltott témákról. A „nyolcadik szféra” misztériuma igencsak bizalmasan kezelendő ügy, ám te távolról sem így kezeled, még az általánosságokon túlmenően sem. Több figyelmeztetést is kaptál már, hogy nem kellene erről beszélned. Nekem ugyan nincs közöm a Myers úrnak írt *Replies*¹-hoz, de neked talán felrémlenek benne M. nyers stílusának ismerős jegyei.

K.H.

Arra kértek, hogy szóljak neked, a jövőben nekem szánt üzeneteidet Damodar-on vagy Henry Olcott-on keresztül juttasd el hozzám. B. asszony titoktartási képességei nem javulnak olyan arányban, amennyire fiziológia értelemben gyengül.

¹ Itt valószínűleg a „*Replies to an Englis F.T.S.* (Válaszok egy angol teozófusnak) címmel a *The Theosophist* hasábjain (1883. szeptemberi számában (296-310. oldal) kezdődő (majd az októberi és novemberi számban folytatódó) cikkekre utal a Mester. (A ford.)

A LONDONI ALOSZTÁLY ÉS A TEOZÓFIAI TÁRSULAT

LXXXIV. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta 1884. januárjában Sinnett úrnak, aki 1884. február 7-én, Londonban kapta meg. A levél megírásának körülményeiről vagy kézbesítésének módjáról nincsenek ismereteink. Háttérként el kell mondani, hogy 1883. végére a Társulat Londoni Alosztályban (ami lényegében az angol társulatot is jelentette) általuk súlyosnak ítélt ellentétek alakultak ki a nyugati típusú kereszténységen alapuló miszticizmust támogató tagok, és a keleti, Ósi Bölcsességet és tibeti miszticizmust követni kívánó tagok között. Az előbbi csoport vezetői Anna Kingsford asszony és az őt mindenben támogató Edward Maitland voltak, a másik csoportot pedig Sinnett úr képviselte. 1883. decemberében aztán a Kingsford-Maitland kettős szétküldött egy körlevelet, amiben kemény támadásokat intéztek a Sinnett *Esoteric Buddhism* c. könyvében a világ elé tárt keleti tanítások ellen. Ennek ellenére, 1884. januárban végül C.C. Massey úr közbenjárásával (és a Mesterek támogatásával) sikerült elérni, hogy az újjászervezett Londoni Alosztály Anna Kingsfordot megválassza elnökének. De a belső megosztottságon ez egyelőre nem sokat enyhített. Majd a decemberi körlevélre mintegy válaszként, 1884. január végén megjelent a *The Theosophist*-ban T. Subba Row és egy másik, „még nála is nagyobb tudós” tollából az a cikk, amire a Mester is utal ebben a levelében. Ilyen a légkörben találta Sinnett urat K.H. Mesternek ez a levele, és kellett neki a levélben is említett, csatolt K.H.-levelet (lásd: a következő, LXXXV. Levél) felolvasnia a Londoni Alosztály tagjai előtt. (A ford.)

Magánjellegű

Drága barátom –

A csatolt levelet¹ továbbítsd a Londoni Alosztálynak – mint az anyaszervezet Teozófiai Társulat Alelnöke, tehát az Alapító Elnök képviselőjeként, vagyis *nem a Londoni Alosztály tagjaként*.

Az utóbbi időkben tapasztalt fejlemények - amikben neked is volt (nem túl kellemes) részed – némelyeknek lehangolónak, másoknak kimerítőnek bizonyulhattak, de jobb ez ahhoz képest, mint ha a korábbi bénultság folytatódott volna. Egy lázroham az emberi testben annak bizonyítéka, hogy a Természet igyekszik megszabadulni a betegség kiváltójától, ezzel talán elejét véve a halál bekövetkeztének. Ahogy a dolgok korábban kinéztek, a Londoni Alosztály csak vegetált, és az Angliában rejlő hatalmas pszichikus lehetőségek feltáratlanul maradtak volna. A karma egyértelműen kikényszerítette azt, hogy ez a nyugalom véget érjen, méghozzá annak – azaz C.C. Massey-nak - a közreműködése által, aki ezt maga előidézte; és így történhetett meg, hogy ő volt az, aki Kingsford asszonyt jelenlegi posztjára segítette. *És bár K. Asszony még nem érte el célját, de a Karma a sajátját igen; innentől kezdve a Londoni Alosztály – újraélesztve, stimulálva és a figyelmeztetést tudomásul véve – számára világos kell legyen, milyen területeken kell tevékenykedniük.*

¹ Ez a következő, azaz LXXXV. Levél. (A ford.)

A saját karmád pedig kedves barátom, olyan helyzetbe hoz téged, amiben minden eddiginél jelentősegteljesebb szerepet játszol az európai teozófiai erőfeszítésekben. Olcott küszöbön álló látogatása fontos fejleményeket fog eredményezni, és ezek kibontakoztatásában neked is szerepet kell vállalnod. Azt szeretném, ha lényed összes tartalék energiáját mozgósítanád, hogy fel tudj emelkedni a mostani krízis fontosságának és magasztosságának szintjére. Pszichikus értelemben és látszólag úgy érezheted, kevés haladást érsz el a mostani életedben; de tartsd észben, hogy belső fejlődésed egy pillanatra sem áll le, és hogy a jelen életed vége felé, valamint a következő életedben az addig összegyűlt érdemeid meghozzák majd számodra mindazt, amire vágysz.

Politikai oldalról nem lenne szerencsés, ha Olcott kizárólag a te vendéged lenne angliai tartózkodása alatt; ottlétének idejét meg kellene osztania közted és mások között, akik más – sőt többféle – nézeteket vallanak, már amennyiben szeretnék őt egy rövid időre vendégül látni. Mohini is el fogja őt kísélni, akit tanítványomnak fogadtam, és akivel időnként közvetlen kapcsolatban leszek. Bánj jól ezzel a fiúval, feledd el, hogy bengáli születésű, és csak azzal törődj, hogy *ő most az én tanítványom*. Tégy meg amit csak tudsz annak érdekében, hogy Olcott hivatali tekintélyét illő méltósággal ruházd fel; hiszen ő fogja képviselni az egész Társulatot, és – ha más okból nem is – a hivatalából eredően Upasikával együtt ő áll hozzánk legközelebb a teozófiai tevékenységek láncolatában. *Assirvadam*¹.

K.H.

LXXXV. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta 1883. december 7-én az Indiai Mysore-ban. Címzettje Sinnett úr és rajta keresztül az angol Társulat Londoni Alosztályának valamennyi tagja. Nem tudjuk, hogy a levél milyen úton jutott el Sinnett úrhoz, de azt igen, hogy ő csak 1884. januárjában kapta meg Londonban, mégpedig a fenti, LXXXIV. Levélhez csatoltan, külön borítékban. A levél előzményeit és történeti hátterét az utóbbihoz írt fordítói bevezetőben találja az olvasó. (*A ford.*)

{Borítékon olvasható címzés:}

A Teozófia Társulat „Londoni Alosztály” valamelyik Alelnökének vagy Tanácsnokának, K.H.-tól.

{A levél tartalma:}

A Teozófiai Társulat „Londoni Alosztálya” tagjainak –

Barátok és Ellenfelek!

¹ Az *Assirvadam* szanszkrit eredetű szó, jelentése kb. (spirituális jellegű) áldás. (*A ford.*)

Épp most adtam utasítást két távirat elküldésére A. Kingsford asszonynak és Sinnett úrnak, amelyben mindkettőjüket arról értesítettem, hogy az előbbinek maradnia kellene a T. Társulat „Londoni Alosztályának” Elnöki posztján.

Ez nem csak a Sinnett által is ismert kettőnk (vagy egyikünk) kívánsága¹, hanem Maga a Chohan is kifejezetten ezt óhajtja. Hogy órá esett a választás, annak oka nem a mi és Kingsford asszony között fennálló személyes érzelmek voltak, hanem kizárólag az ésszerűség; ez pedig azt diktálta, hogy egy olyan - vagyis (az ezoterikus igazságok terén egyelőre) tudatlan és ezért rosszindulatú - helyen, mint London, a közvélemény sajátosságait és törekvéseit jól ismerő, és az általuk jelentett környezethez jobban illeszkedő vezető kormányozza a Társulatot. És annak sincs semmi jelentősége, vajon a T. Társulat „Londoni Alosztályának” nagybecsű elnöke tisztelettel vagy lenézéssel tekint a tibeti Jó Törvény alázatos és ismeretlenségben megbúvó képviselőire - vagy a jelen sorok írójára, sőt az ő bármelyik Testvérére; valójában csak az számít, hogy az illető hölgy alkalmas-e annak az ügynek a céljaira, amit mindannyian a szívünkön viselünk: az ezoterikus tanításokon keresztül az *Igazság* megismertetésére a durva materializmus, vak előítéletesség és szkepticizmus ellenében - történjen ez bármilyen vallás keretei között. Helytálló az illető hölgy megfigyelése, miszerint a nyugati közvéleménynek azt kellene látnia, hogy a Teozófiai Társulat egy „az ősi hermészi tanítások alapjain álló filozófiai iskola”; hiszen az előbbi a tibetiről még csak nem is hallott, az ezoterikus buddhizmus filozófiai rendszeréről pedig csak durván eltorzított elképzelései vannak. Ezért és ennyiben egyetértünk K. asszony Blavatskynének írt levelében olvasható megjegyzésekkel, amiket az előbbi kérésének megfelelően B. asszony „benyújtott” K.H.-nak is; és ezzel kapcsolatban emlékeztetni szeretnénk Londoni Alosztályunk tagjait, hogy a *hermészi* filozófia egyetemes és nem ismer szektáriánus gondolkodást; eközben azok, akik semmit vagy alig valamit tudnak a tibeti filozófiai iskoláról, mindig is többé kevésbé szektáriánus gondolkodással színezettnek tekintik azt. Az Ősi Bölcsességet megismerni akarók utóbbi csoportjához tartozók – nem ismerve el e kérdésben társadalmi osztályok, bőrszín vagy vallási hovatartozás szerinti megkülönböztetés létjogosultságát – semmilyen ellenérzést nem táplálhatnak a hermészi elnevezéssel szemben, miközben talán éreznének ilyet, ha a társulás, amelyhez tartoznak olyan nevet viselne, ami azt valamilyen kitüntetett vallási irányzathoz kötné. A hermészi filozófia illeszkedik valamennyi hitvalláshoz és filozófiai iskolához, miközben nem kerül összeütközésbe egyikkel sem. Hiszen az nem más, mint maga az Igazság parttalan óceánja, egy olyan középpont, ahová minden folyó és patak igyekszik és ahol mind egybe olvadnak – eredjen bár forrásuk Keleten, Nyugaton, Északon vagy Délen. És ahogy a folyó medrét és folyásirányát a környező vidék sajátosságai határozzák meg, úgy a Tudás átadásához alkalmazott módszereknek is igazodniuk kell a körülményekhez. Az egyiptomi főpapoknak, a káldeai mágusoknak, a buddhista Arhatoknak és a hindu Rishi-knek a régmúlt időkben ugyanilyen felfedezendő úton kellett haladniuk, és ugyanahhoz a célhoz jutottak el, bár eltérő utakat bejárva. Még manapság, e pillanatban is három, a világ egymástól távoli pontján működő központja létezik az Okkult Testvériségeknek,

¹ Itt a történeti környezetből következően K.H. és Morya Mesterekről van szó. (A ford.)

és nézeteik is hasonlóképp egymástól távolinak tűnhetnek; de csak *exoterikus* olvasatban, hiszen a valódi ezoterikus tanok lényegüket tekintve egybevágunk, függetlenül attól, hogy elnevezésekben és fogalmakban eltérnek egymástól; mert mind ugyanazt a nagyszerű célt tartják szem előtt, miközben *látszólag* nem akad még kettő sem közülük, ami a követendő módszerek részleteiben ugyanazt hirdetné. Mindennapos dolog, hogy különböző okkult filozófiai háttérrel rendelkező tanulók ugyanannak a Gurunak tanítványai. *Upasika* (B. asszony) és Subba Row ugyanannak a Mesternek a tanítványai, de nem ugyanannak a filozófiának az elsajátítása vezette el őket hozzá – az egyiket a buddhizmus, a másikat az advaitizmus¹. Sokan vannak, akik buddhistának vallják magukat, de nem azért, mert ez a szó összekapcsolja őket a Gautama Buddha Urunk filozófiájának alapeszméire építő vallási rendszerrel, hanem mert a szanszkrit „Buddhi” szó azt jelenti, hogy – *bölcsesség*, megvilágosodás; és egyben csendes tiltakozásul is az olyan haszontalan ceremóniák és kiüresedett szertartások ellen, amik már oly sok esetben okoztak hatalmas károkat és felfordulást. A káldeus nyelvben a *Mage* szónak is hasonló az eredete.

Nyilvánvaló tehát, hogy miközben az okkultizmus módszerei fő vonalait és lényegét tekintve megváltoztathatatlanok, mégis igazodnia kell a kor és a körülmények változásaihoz. Anglia társadalmának általános állapota – ami nagyon más, mint Indiáé, ahol a népességnek a mi létezésünkbe vetett hite természetes és mondhatni az anyatejjel magukba szívott dolog (sőt számos esetben megtapasztalt bizonyosság) - az okkult tudományok bemutatásához merőben eltérő megközelítést igényel. Az egyetlen szem előtt tartandó és változatlan cél, hogy az *emberiség* állapotán javítsunk azzal, hogy megismertetjük az emberekkel az Igazságot úgy, hogy ez igazodjon az ő, valamint országuk fejlettségi szintjéhez. Az *Igazságot* nem lehet felcímkezni, és nem rontja hitelességét az, kinek vagy minek a neve alatt hirdetik – ha az előbbi cél teljesül. A T. T. „Londoni Alosztályának” alapokmánya reménykeltő alapot ad ahhoz, hogy az ennek megfelelő működés rövid időn belül biztosítható legyen. Jól ismert tény, hogy egy mágnes többé már nem az, ha két ellentétes pólusa megszűnik ilyennek lenni. Ha egyik oldalon a forróság az uralkodó, a másik oldalon hidegnek kell lennie ahhoz, hogy a kettő közt élő minden ember számára a hőmérséklet megfelelő legyen. Kingsford asszony és Sinnett úr egyformán hasznos, szükséges és nagyra értékelt személyek a mi mélyen tisztelt *Chohan*-unk és Mesterünk szemében; és éppen azért, mert két ellentétes pólust képviselnek, amik együttesen magnetikus harmóniában tartanak egy egységet, és mert kettejük megfontolt együttműködése kiváló középutat jelent majd, amit más módon nem lehetne biztosítani - az egyikük kijavítja és ellensúlyozza a másikat. Mindkettőjük irányítása és szolgálatai szükségesek a Teozófia Társulat Angliában remélt folyamatos előrehaladásához. De mindkettő nem lehet Elnök. Kingsford asszony nézetei (a részletektől eltekintve) a dolgok mélyére tekintve az okkult filozófiával kapcsolatban megegyeznek a Sinnett úr által képviselt nézetekkel; de mivel az előbbi nézetei könnyebben befogadhatók a keresztény nevet és szimbólumokat jobban ismerő angol emberek intellektusa és konzervatív beállítottságú szellemisége számára, mint

¹ Az *advaitizmus* a hindu Vedanta filozófia egyik irányzata. (A ford.)

Sinnett úréi, K. asszony alkalmasabb személy Angliában a mozgalom vezetésére. Ezért, ha a tanácsunk és óhajunk számít valamit a „Londoni Alosztály” tagjainak szemében, akkor K. asszony fogja betölteni az elnöki pozíciót - legalább is a most kezdődött évben. A tagoknak meg kell próbálniuk elszántan átvészelní azt a népszerűtlen fogadtatást, amit kezdetben minden ezoterikus tanítás és minden reformtörekvés kivált, és *sikerrel fognak* járni. Az angol Társulat hatalmas segítséget és komoly erőt jelent majd a világ számára, és egyben biztos csatornát az elnökétől kiinduló emberbaráti törekvések áramlatának. Az ő szakadatlan, és mostanra már sikereket is elkönyvelő, az élveboncolás betiltását célzó törekvései, valamint a tény, hogy kitartóan népszerűsíti a vegetáriánus életmódot, már önmagukban is elegendőek voltak arra, hogy minden igazi buddhistával és advaitával együtt már a mi *Chohan*-unk is figyeljen rá; ez is közrejátszott abban, hogy a *Maha Chohan* őt támogatja. Ám mivel Sinnett úrnak a Jó Ügyet segítő szolgálatai vitathatatlanul rendkívül értékesek – messze meghaladnak mindent, amit bármely más nyugati teozófus eddig nyújtott – egy új felállás tűnik ajánlatosnak.

Szükségesnek látszik ez azért, hogy akik az Északi Buddhizmus irányzatából merítő filozófia, ezoterikus tudás tanulmányozására és helyes értelmezésére éreznek hajlandóságot, megfelelő kereteket kapjanak ehhez; ám hogy még a látszatát is elkerüljük, hogy ilyen tanításokat rákényszerítünk vagy akár csak felkínálunk olyanoknak, akik más nézeteket vallanak, Sinnett úr vezetésével és a T. T. „Londoni Alosztálya” *részeként* egy olyan csoportot kellene megalapítani, aminek tagjai kizárólag a mi, azaz a Tibeti Testvériség iskolájának tanításait kívánják követni. Ez az, lényegében, ami a *Maha Chohan* óhaja. Az elmúlt év tapasztalatai számunkra elég világosan bebizonyították, milyen veszélyekkel jár, ha meggondolatlan módon az erre még fel nem készült világ elé tárjuk szent tanainkat. Ezért azt várjuk - és ha kell, eltökélten ki is kényszerítjük - hogy követőink minden eddiginél óvatosabban járjanak el a titkos tanításainkról szóló magyarázatok tovább adásakor. Ebből eredően az utóbbiak közül sok olyan, amit Sinnett úr és tanuló társai időnként megkaphatnak tőlünk – már ha igényt tartanak támogatásunkra e tekintetben -, teljes egészében *titok* kell maradjon a világ számára. Aligha szükséges rámutatnom, hogy a javasolt felállás miként vezethet el a T. T. L. A., mint szervezet harmonikus fejlődéséhez. Az egész világon elismert tény, hogy a Teoz. Társulat páratlan sikeressége Indiában teljes egészében az egymás nézeteinek és hitvallásainak bölcs és tiszteletteljes figyelembevételének tudható be. Még az Alapító Elnöknek sem áll jogában sem közvetlenül, sem áttételesen korlátozni akár a legalacsonyabb rendű és rangú tag gondolati szabadságát vagy személyes meggyőződését. Csakis ennek a nemeslelkű megfontolásnak a hiánya idézhet elő olyan helyzetet, amiben még a leghalványabb nézetkülönbség is a gyűlölet skorpió-mérgét fecskendezi az Igazság – alapjában véve őszinte és jószándékú – követőibe, ami miatt azok készek fegyvert ragadni Testvéreik ellenében - miközben azok ugyanazon Igazságnak ugyanolyan őszinte és elkötelezett követői. Az Igazság eltorzított formájának becsapott áldozataiként megfélemeznek róla - vagy soha nem is jutott még eszükbe -, hogy az ellentétek jelenléte az Univerzum harmóniája. Ennek megfelelően a Teoz. Társulatban is minden rész – a halhatatlan Mozart csodálatos fugáihoz hasonlóan - egy harmonikus disszonanciában szakadatlanul úzi a másikat az örökös Haladás ösvényén, hogy végül majd a

vágyott végső cél küszöbén egy harmonikus egésszé, a Természet alaphangjává - सत्¹ - olvadjanak össze. Az *Abszolút Igazság* nem tesz különbséget a kevesek és a sokaság között. Ezért, megköszönve a „L. A.” teozófusai többségének a mi, láthatatlan tanítóik iránt mutatott „lojalitásukat”, egyben emlékeztetnünk kell őket arra is, hogy elnökük, Kingsford asszony ugyanilyen lojális és hű – ahhoz, amit ő Igaznak tart. És mivel ő ilyenformán hű a *maga meggyőződéséhez*, legyen bármilyen csekély kisebbség is azoké, akik jelenleg őt támogatják, a mi londoni képviselőnként Sinnett úr által vezetett többség igazságosan eljárva nem vádolhatja őt azzal, hogy megsértette az anyaszervezet Teoz. Társulat Működési Szabályzatának VI. Cikkelyét² (kéretik ezt elolvasni és meggyőződni róla); már csak azért sem, mert ő határozottan tagadott minden ilyen szándékot, továbbá ez csak azok szemében lehet bűn, akik a kérdést túl szigorúan ítélik meg. Valamennyi nyugati teozófusnak – különösen azoknak, akik a mi követőink kívánnak lenni – meg kell tanulnia, hogy a mi Testvériségünkben mindenki személyisége fel kell oldódjon egyetlen eszmekörben: az absztrakt értelemben vett Helyes és az abszolút értelemben vett Igazságosság eszméiben. És azt is, hogy – a keresztényekkel ellentétben mi nem mondjuk azt, hogy „a rosszat jóval viszonzod”, hanem – Confucius-sal együtt azt mondjuk: „a jót jóval, a rosszat *igazságossággal* viszonzod.” Ebből eredően a K. asszony gondolkodásmódjával egyetértő teozófusok (amennyiben őszinték) – függetlenül attól, ha és bármennyire ellenségesek némely Testvérünkkel szemben – ugyanannyira megérdemlik a tiszteletet és figyelmet tőlünk és velük ellentétes véleményt valló tagtársaiktól, mint azok, akik Sinnett úrral együtt csak és kizárólag a mi speciális tanításainkat óhajtják követni. Ezeknek a szabályoknak a köteleességszerű figyelembevétele az, ami mindig a legjobban szolgálja az összes érintett fél érdekeit. A K. asszony és Sinnett úr körül létrejött csoportok párhuzamos fejlődése érdekében szükséges biztosítani azt, hogy egyik se avatkozzon bele a másik működésébe vagy sértse tagjainak vallási meggyőződését. És a leghatározottabban elvárható, hogy mindkét csoport tagjait a másik filozófiai eszmeszabadsága biztosításának komoly és lankadatlan vágya mozgassa; miközben ezzel egy időben megőrzi az szervezet egészének egységét – amint azt az anyaszervezet Teozófiai Társulat, továbbá a Londoni Alosztály hasonló, bár némileg módosított célkitűzései is meghatározták. Azt kívánjuk, hogy a londoni Társulat a különbözőségek közepette is ugyanúgy meg tudja őrizni a harmóniát, ahogy ez az indiai szervezeteknek is sikerült; ott a hinduizmus valamennyi, jelentősen eltérő nézeteket valló ágához tartozó tagok együtt próbálják megismerni az Ezoterikus Tudományokat és a régi idők Bölcsességét anélkül, hogy közben fel kellene adniuk

¹ A ' सत् ' devangari írásmódja a szanszkrit *Sat* kifejezésnek. Ennek több jelentése is van, de a leggyakrabban alkalmazottak: Igazság, (végső) Valóság, (végső) Én. (A ford.)

² A Nemzetközi Teozófiai Társulat 1883. decemberében hatályos szabályzatában a VI. Cikkely ide vonatkozó része így szól: „A Társulat tisztségviselőinek hivatali minőségükben nincs joguk saját szektáriánus nézeteik hirdetésére, vagy más jelenlévő tagok vallásának, és általánosságban más vallásokhoz tartozók nézeteinek minősítésére, eltekintve az olyan esetektől, amikor a találkozón jelenlévők valamennyien ugyanahhoz a vallási irányzathoz tartoznak. És egyetlen tagnak sincs jogalapja arra, hogy vagyoni jellegű hozzájárulást követeljen tehetősebb tagtársaiktól, ahogy ő sem kötelezhető arra, hogy segítséget nyújtson szegényebb sorsú testvéreinek. . . . Ésszerűen elvárható figyelmeztetéseket követően, az Elnök és az Intéző Bizottság mérlegelésétől függően a szabályok megsértése a tagság felfüggesztésével vagy kizárással büntetendő.” (A ford.)

a maguk vallási meggyőződését. Az összes ilyen szervezet – sőt gyakran a szervezetben belül egyes személyek, akik között akadnak keresztény hitre tértek is – a maga sajátos módján tanulmányozza az Ezoterikus Filozófiát, de ezt mindig a többivel összhangban, testvéries együttműködésben, a Társulat közös célkitűzéseinek előmozdítását célzó munka kíséri. Ennek a programnak a megvalósításához kívánatos, hogy a „Londoni Alosztály” ügyeit legalább tizennégy tanácsnok irányítsa – egyik felét a K. asszony csoportját meghatározó keresztény ezotéria követői, a másikat pedig a buddhista ezotériát követni kívánó, S. úrhoz húzó tagokból válasszák; Minden fontos ügyben a többség szavazata döntsön. Nagyon is tisztában vagyunk és megértjük az ezzel a felállással járó nehézségeket. Mégis, ez feltétlenül szükségesnek látszik annak érdekében, hogy helyreállítsuk a megbomlott harmóniát. A „Londoni Alosztály” működési szabályzatát módosítani kell, és ez véghez is vihető, ha a tagok akarják; egy ilyen módon kialakított barátságos megosztottság több erőt adna a szervezetnek, mint amire egy kikényszerített egység képes lenne.

Az elmondottak alapján tehát, hacsak Kingsford asszony és Sinnett úr nem osztoznak azon a véleményen, hogy *más véleményen vannak* a részletekben, de mégis együtt, szigorú egyetértésben dolgoznak az anyaszervezet Teozófiai Társulat *Szabályai* által meghatározott célokért, a jövőben nem vállalhatunk közreműködést a *Londoni Alosztály* haladásában és fejlődésében.

K.H.

Mysore¹, 1883. december 7.

LXXXVI. Levél

Kézhez véve 1884. januárban.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban, 1884. januárban kapta meg. Megírásának pontos idejét nem ismerjük, ahogy a helyét sem, de a levélből kiderül, hogy a Mester épp úton volt valami távoli helyre a megírásakor.

Érdekes, és fel fog tűnni az olvasónak, hogy a korábban már elküldött LXXXV. Levélhez hasonlóan itt is szó van egy csatolt levélről, amit majd a Londoni Alosztály előtt fel kell olvasni. Ez a levél a következő, a LXXXVII. számú, és a háttérrel, valamint a magyarázatot erre az ismétlődésre az olvasó annak a levélnek a fordítói bevezetőjében találja meg.

További érdekesség ebben a levélben Annie Besant nevének feltűnése is. Ez tanúsítja, hogy a Mesterek már 1884-ben (ha nem korábban) is figyelemmel kísérték az ő működését, pedig csak jóval később, 1889-ben a Titkos Tanítás olvasása vezette el őt a teozófia ügyéhez és a Társulathoz. (*A ford.*)

¹ Mysore (mai nevén Mysuru) városa az azonos nevű hercegség fővárosa volt akkoriban. Ma az a terület Mysuru-val együtt az India D-Ny-i partján elterülő Karnataka Állam része. (*A ford.*)

Jó barátom, most a szavadon foglak. Egy nemrégiben az „Ö.H”-nek küldött leveledben kifejezted, hogy szinte bármilyen területen kész vagy megfogadni tanácsaimat, vagy teljesíteni a kéréseimet. Hát – eljött az ideje, hogy bebizonyítsd, komolyan gondoltad-e ezt. És mivel ebben a konkrét esetben én magam is egyszerűen csak a *Chohan*-om óhajának megfelelően járok el, remélem, hogy nem ütközöl majd túl nagy ellenállásba, miközben az én sorsomban osztozol. Az „elbűvölő” Kingsford asszonynak kell az Elnöknek maradnia - *j'usqu'a nouvel ordre*¹. Az ő H.P.B.-nek írt mentegetőző levele ismeretében nem is állíthatnám tiszta lelkiismerettel, hogy nem osztom a nézeteit sok olyan dologban, amiket a levelében írt. Persze a legtöbb ilyen csak utólagos magyarázkodás; de még így is, pusztán a lelkesedése az iránt, hogy megmaradjon a posztján, máris szép reményekre ad okot a Londoni Alosztály számára; különösen akkor, ha te is segítesz nekem abban, hogy az általam kapott utasítások *szellemét* is közvetítem feléjük. Mert így a Társulat Londoni Alosztálya többé nem „egy farok” lesz, amit K. asszony saját elképzeléseinek eszközeként „kénye-kedve szerint csóválhat”, hanem ő maga is egészében és részleteiben összetevőjévé válik e „faroknak”; és minél jobban csóválja ezt, az ezzel járó tevékenységből eredően annál jobb lesz a Társulatnak is. Egy részletekbe menő magyarázat túl hosszúvá nyúlna és sok munkát igényelne. Elég, ha annyit tudsz, hogy K. asszony az ő élveboncolás-ellenes harcával és a szigorú vegetáriánus étrendjével teljes egészében megnyerte magának a mi szigorú Mesterünket. Ő még nálunk is kevesebbet törődik bármilyen külsődleges – vagy akár csak belül érzett –, a „Mahatmákkal” szembeni tiszteletlen megnyilvánulással. K. asszony csak végezze el a munkáját a Társulat számára, maradjon hű a saját elveihez, és minden egyéb magától megjön a kellő időben. Még nagyon fiatal, és személyes hiúsága, valamint egyéb asszonyi esendőségei Maitland úr és az őt csodálók kórusának számlájára írandók.

A csatolt írást *lezárva* át kell adnod a Társulatod valamelyik Tanácsnokának vagy *Al*-Elnökének – gondolom C.C. Massey úrnak; mert ő lenne a legalkalmasabb személy a feladatra, mivel őszintén jó kapcsolatokat tart fenn mindkét oldallal. De a személy kiválasztását a te megítélésedre bízom. Csak azt kérjük, ragaszkodj hozzá, hogy olyan közös összejegyzetelen olvassák fel, ahol a lehető legtöbb teozófus jelen van, mégpedig a lehető leghamarabb. Az üzenet papírja csakúgy, mint az írásjegyek, *bizonyos okkult befolyást* hordoznak magukban, aminek a lehető legtöbb teozófusra kellene kifejtenie hatását. Hogy ez mi lehet, azt közvetlen és áttételes hatásai alapján talán magad is hamarosan észlelni fogod. De addig is – olvasd el és zárd le a borítékot. És ne adj módot senkinek rá, hogy feltegye a tolakodó kérdést: ismered-e a tartalmát, mert amit tudsz, titokban kell tartanod. Ha pedig attól tartasz, hogy a körülmények számodra veszélyessé válhatnak, mivel egy tény letagadását követelhetik meg, akkor jobb, ha nem olvasod el. Ne aggódj, ott vagyok veled és gondoskodom az érdekeid tiszteletben tartásáról. Akárhogy is legyen, a következőket kell tenni: a te alázatos levelezőpartnered által írt üzenetet fel kell olvasni az ezen ünnepélyes alkalomra összehívott

¹ A *j'usqu'a nouvel ordre* egy francia kifejezés. Jelentése itt kb.: további intézkedésig. (A ford.)

találkozón, majd a Társulat irattárában meg kell őrizni. Az írás a Társulat munkájának alapjai és vezetésének irányelvei tekintetében a mi nézeteinket tükrözi. A londoni szervezettel való együttműködésünk egy olyan program végrehajtásának függvénye, amit a dokumentum körvonalaz, és aminek megvalósítására - kellő megfontolást követően - számítunk is.

Most pedig foglalkozzunk filozófiai jellegű kérdéseid közül néhányal (éppen úton vagyok, nem tudok mindegyikre választ adni). Nehéz felfogni, milyen kapcsolatot szeretnél találni a Devacsán-beli szubjektív lét különféle fokozatai és az anyag egyes állapotai között. Ha feltételeznénk, hogy a Devacsáni létben az Ego áthalad valamennyi ilyen anyagi állapoton, akkor ebből az következne, hogy az anyag hetedik állapotához kapcsolódó létezés már a *Nirvána*-t jelentené, nem pedig a Devacsáni állapotot. Bár az emberiség tagjai eltérő kibontakozási fázisokban járnak, de mégis mindannyian a háromdimenziós anyagi világhoz kötődnek. És nincs semmi, ami indokolhatná, hogy az Ego a Devacsánban másfajta „dimenziók” között találja magát.

Hogy molekulák egy bizonyos helyet foglaljanak el a végtelenben - ez egy felfoghatatlan elképzelés. Az egész a nyugati gondolkodás azon belső készletéből ered, ami minden, tisztán szubjektív eszmét megpróbál objektív keretekbe foglalni. A *Khiu-te* Könyve azt tanítja nekünk, hogy a tér egyet jelent a végtelennel. Forma nélküli, megváltoztathatatlan és abszolút. Ahogy az emberi elme a gondolatok kimeríthetetlen forrása, a kozmikus elme, avagy a Tér maga is rendelkezik ezzel a képességgel, amiből az elképzelések a kijelölt időpontban kiemelkednek és anyagi formát öltenek; de közben magát a teret ez nem érinti. Még a ti Hamilton¹-otok is kimutatta, hogy bármilyen hosszan folytathatjuk egy sorozat tagjainak összegzését, a végtelent nem lehet ezzel modellezni. Amint a végtelenben egy *helyet* próbálsz meg kitüntetni, letaszítod trónjáról a végtelen fogalmát, és lealacsonyítod annak abszolút, mindentől független voltát.

Mi köze a testet öltések számának ahhoz, hogy egy ember mennyire ravasz, okos vagy épp ostoba? A fizikai lét iránti erős vágy sok-sok testet öltésre készítheti emberünket, miközben ezek semmit sem fejlesztenek magasabb rendű képességein. Az Ego-ra jellemző karmikus készletek a Vonzás Törvényének megnyilvánulásai, és ezek alakítják az ő jövőbeni létezését. Ha az ember megértette Darwin öröklődéssel kapcsolatos törvényeit, nem nehéz belátni, az újraszületés küszöbén az erre vágyó Ego hogyan kapcsolódik egy olyan családban megszülető testhez, aminek tagjai ugyanolyan hajlamokkal rendelkeznek, mint a testet öltő Entitás.

Ne bánkódj amiatt, hogy a *korlátozásom* C.C. Massey úrra is érvényes. Ha egy dolgot tisztáznék és el is magyaráznék neki, ez csak újabb és további, még sötétebb kérdéseket idézne fel az ő nyugtalan, gyanakvó elméjében. Ez a te barátod eléggé embergyűlölő típus. Elméjét sötét gyanúk és kételyek uralják és pszichológiai állapotát tekintve sajnálatra méltó. Valamennyi nemesebb szándéka bénult állapotban van, buddhikus (nem a buddhista)

¹ Sir William Hamilton (1788-1856.) skót filozófus és metafizikus volt. (A ford.)

kibontakozása gátolva van. Ha ő nem is tenné, de te azért vigyázz rá! A saját tévképzeteinek áldozataként egyre mélyebbre süllyed a spirituális nyomorúság állapotába, és *lehetséges*, hogy a világ és önmaga elől menekülve végül abban a hitvallásban keres menedéket, amit egykor oly szenvedélyesen elítélt volna. Minden törvényes módszert bevetettünk, hogy megmentjük őt, különösen Olcott, akinek meleg, testvéries szeretete a legőszintébben szólította meg az ő szívét – de ezt te is tudod. Szegény, szegény becsapott ember! A leveleimet szerinte H.P.B. írta, és kétsége sincs a felől, hogy én az ő (H.P.B.) fejéből csaltam elő Kiddle úr mondatait. De hagyjuk meg őt a hitében.

Samuel Ward¹ barátunk sajnálattal értesült Ellis kudarcáról; szerinte ennek *engem* is aggasztania kéne, és visszatértem után gondolom utána kéne járnom, nem akad-e valamelyik karaván útjába egy pár efféle „áhitott szarv”, amit az állat természetes módon hullajtott el. Hacsak nem ilyen módon, „Sam Nagybácsi” nem igazán számíthat rá, hogy kisegítsem: mert gondolom azt nem várná el tőlem, hogy az „ezoterikus buddhizmust” sutba dobva egy zergék által látogatott bércezen állva puskát emeljek a vállamhoz!

Bradlaugh²-val kapcsolatban feleslegesen pazaroltad az idődet arra, hogy felhívd rá a figyelmem. Már jól ismerem őt és a partnerét is. Akad néhány olyan vonás a jellemében, ami miatt tisztelem és becsülöm őt. Ő ugyanis *nem* erkölcstelen; K asszony - vagy akár te magad - nem tudna semmi olyat mondani róla vagy ellene, ami megváltoztatná, vagy akár csak befolyásolná a Besant asszony és Bradlaugh kettőséről kialakított véleményemet. De az általuk kiadott *The Fruits of Philosophy* (A filozófiai gyümölcsei) c. könyv *tényleg* hírhedt és valamennyi hatását tekintve *rendkívül veszedelmes*, bármilyen jószándékú és emberbaráti cél vezette is őket a kiadásához. Igazán és nagyon mélyen sajnálom, kedves barátom, hogy ennyire más véleményen kell lennem az említett témában. Inkább nem is kezdenék bele egy ilyen kellemetlen diskurzusba. Mint rendesen, H.P.B. most is alaposan összekuszálta a szálakat, amikor megfogalmazta az utasításban kapott, K. asszonynak továbbítandó lényegi üzenetet, de nagyjából-egészében helytálló, amit mondott. Én *nem* olvastam ugyan a kérdéses művet – és soha nem is fogom; de tisztátalan szellemének lealacsonyító aurája itt van előttem, és megint csak azt tudom mondani, hogy a benne megfogalmazott javaslatok és tanácsok számomra undorítóak; mert azok nem a filozófia, hanem Szodoma és Gomora gyümölcsei, és

¹ Samuel Cutler Ward (akit gyakran csak „Sam Nagybácsiként” említettek) a korszak ismert és befolyásos társasági alakja volt. Életének viszonylag késői szakaszában (1884. májusában halt meg) keltették fel érdeklődését a spirituális jellegű kérdések, de a Társulat és az első, a teozófiát a világgal megismertető művek ismertté tételében, befolyásos és tanult embereknek ajánlásában múlhatatlan érdemeket szerzett. Már a kezdeti időkben az USA-ban és később Londonban is sokak figyelmét felkeltette a teozófia iránt. (Pl. az *Esoteric Buddhism* példányait akár saját zsebből fizetve is oda ajándékozta érdeklődőknek.) Ezért a Társulat vezető alakjai körében jól ismert és nagyra becsült ember volt. (Lásd még vele kapcsolatban a 230. o. lábjegyzetét is.) (A ford.)

² Charles Bradlaugh korának híres-hírhedt politikai aktivistája volt, és meggyőződéses ateista is. A polgári szabadságjogok mellett főként az egyházi befolyás és dogmáik visszaszorítását célozta tevékenységével, aminek részeként 1866-ban megalapította a *National Secular Society*-t (Nemzeti Világias Társaság). Ebben a munkájában csatlakozott hozzá és vált szenvedélyes harcostársává Annie Besant. Egészen addig az is maradt, míg 1889-ben nem került a kezébe a Titkos Tanítás. (A ford.)

csak beszennyezik a filozófia szóhoz kapcsolódó képzeteket. Minél előbb elfelejtjük ezt a témát, annál jobb.

És most búcsúznom kell. Az előttem álló út hosszú és fáradságos lesz, miközben majdnem reménytelen, hogy elérje célját. De azért *valami* jót mindenképp eredményez.

Mindig őszinte híved,

K.H.

LXXXVII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester utasításainak megfelelően a Morya Mester Bhola Deva Sharma nevű tanítványa írta meg, és Sinnett úrnak címezte. A levél nagyrészt az ő kézírásával íródott, csak az aláírása után szereplő utóirat mutatja K.H. Mester jellegzetes írásképét, és a Mester szignóját is, és ezt a részt a fordításban vastag betűvel jelöljük. 1884. január 16-án íródott Adyarban, Sinnett úr pedig Londonban, február 7-én kapta meg postai úton.

A levél történeti háttere: a Mester korábban küldött, Kingsford asszony elnöki pozíciójában megerősítését szorgalmazó távirata felbolygatta a dolgokat a Londoni Alosztálynál. Ezért e levél megírásának napján a *Maha Chohan*-nal egyetértésben újabb táviratot küldött az érintetteknek Londonba azzal, hogy „Halasszák el a választást. Levél érkezik”. A Londoni Alosztály engedett a kérésnek, és úgy döntöttek, megvárják Olcott ezredes Londonba érkezését. A választásra végül április 7-én került sor, ahol kompromisszumos megoldásként G.B. Finch urat választották meg a L. A. elnökének. Ám a Kingsford-Maitland csoportnak nem tetszett ez a megoldás, ezért már április 9-én egy új- a Hermészi Alosztályt- megalapítva kiváltak a Londoni Alosztályból. Csakhogy az utóbbi számos tagja szeretett volna a keleti filozófia által nyújtott tanításokban is részesülni, ezért sokan kettős tagságért folyamodtak Olcott ezredeshez, aki ezt elutasította. Ezért végül az az egyezményes megoldás született, hogy a Hermészi Alosztály *Hermetic Society* néven független Társulattá alakul át, amelynek tagjai – a gondolat és válasszabadság elvei szerint- már mindkét Társulathoz tartozhattak. És 1884. május 9-én ez meg is történt. (A ford.)

A Teozófiai Társulat Londoni Alosztálya tagjainak – Üdvözléttel.

Mivel a Kingsford asszonynak és Sinnett úrnak küldött távirataimat, valamint a Mysore-ből küldött leveletem¹ nem értették meg teljesen, azt az utasítást kaptam a *Maha Chohan*-tól, hogy az éves elnökválasztás elhalasztását kérjem önöktől, hogy ezzel elkerüljük a kapkodást, és kellő idő álljon rendelkezésre az ebben a levélben írtak megfontolására. A Kingsford asszony és Maitland úr által december 16-án kiküldött (*Remarks and Propositions...*²) nyomtatott és bizalmas körlevél 29. oldalán található javaslat – t.i. hogy szükséges lenne egy elkülönített testület vagy csoport létrehozására a T. Társ. Londoni Alosztályán belül – hideg fogadtatásra talált a tagok részéről; ez a javaslat egyfelől ugyan nem azonos megvalósítási módjában,

¹ Ez a jelen könyvben a LXXXV. Levél. (A ford.)

² Maitland úr *Remarks and Propositions suggested by the perusal of Esoteric Buddhism* (Megjegyzések és javaslatok az *Esoteric Buddhism* gondos átolvasása után) címmel írta ezt röpiratot. (A ford.)

lényegét tekintve mégis megegyezik az én december 7-i levelemben¹ javasolt módszerrel, másfelől viszont tartalmaz néhány téves elképzelést, hamis reményeket, és neheztelés is kiérezhető belőle. Ezek alapján pedig *a választás elhalasztása abszolút szükségesnek látszott*².

Ahogy a fenti dátumú üzenetemből is kitűnik, a lényegi kérdés Sinnett úr legutóbbi munkájával kapcsolatban nem annak szó szerinti vagy átvitt értelemben vett tartalma, hanem inkább az önök Elnökének és munkatársának hűsége vagy hűtlensége irántunk, akiket önök közül sokan alkalmasnak láttak arra, hogy ezoterikus tanok terén elfogadjanak Tanítóiknak. Ebből a szempontból nézve, és mivel abban az időben (október 21-én) nem merült fel más ellenvetés, a helyzet kikényszerítette egy olyan politika követését, amiben Kingsford asszony bölcs szavait kölcsönvéve (amik ugyanakkor csak a Tathagata saját szavait adják vissza) „a nevekhez kapcsolódó tekintély helyébe az absztrakt alapelvek iránt tanúsított hűségnek kell lépnie”. (Részlet az 1883. október 21-i Elnöki székfoglaló beszédből.) Mivel pedig az Igazság kérdése az egész ügy lényege, Kingsford asszonynak a mi valódi jellemünkkel, tanításainkkal és helyzetünkkel kapcsolatos tudatlansága (hiszen ezek állnak az e sorok íróját és munkatársait érintő barátságtalan kijelentések mögött) az ő újráválasztásának ügyében még egy tollpihénél is kevesebb súllyal esett latba. Ez a tény az ő saját, mélyen gyökerező személyes értékei, és a szegény, szenvedő állatok iránt tanúsított odaadása – megtámogatva azzal, hogy megkérte Blavatsky asszonyt, „nyújtsa be az én (t.i. az ő) levelemet Koot Hoomi-nak” - mellett, végül őt tüntette fel alkalmas jelöltnek.

Mostanra, a kérdéses táviratok elküldése óta eltelt idő alatt talán már többen is vannak, akik megértették a valódi okát ennek a szokatlan, mondhatni önkényes beleavatkozásnak egy Alosztály kizárólagosan az ő tagjait illető választási jogosultságaiba. Az idő lefegyverző hatással tud lenni még a legnagyobb veszélyekre is, amikor sietteti egy krízis bekövetkeztét. Továbbá, és ismét K. asszony szavait idézve - (amikor az önök Elnöke az én egyik Ward úrnak írt és általa is olvasott magánlevelemre hivatkozik, amiben szerinte én ezt írtam:) „a tények ismeretének nyilvánvaló hiányában, ami nem is meglepő” – rólunk is joggal feltételezhető, hogy hasonlóképp nem láttuk előre a nem sokkal később szétküldött, nyomtatott „Bizalmas és Magánjellegű! levél” december 16-i kiküldését a T. Társ. L. A. tagjainak. Ez után K. asszony aligha lepődhet meg, mert ez a „Levél” jelentősen megváltoztatta az egész ügyet. Az elvek és a pártatlan igazság adta erőt egy pillanatig sem kockáztatva, kénytelenek vagyunk megváltoztatni az ő újráválasztásával kapcsolatos némely korábbi állásfoglalásunkat; úgy, hogy beiktatunk még néhány cikkelyt, ezzel lehetetlenné téve, hogy a jövőben az Elnök és a tagság helytelenül értelmezze a köztünk fennálló kölcsönös viszonyt. Mi sem állhat távolabb tőlünk, mint hogy a jövőbeni elnyomás eszközeként egy újabb hierarchiát állítsunk fel a már így is papok által nyomorgatott világban. Ahogy *akkor* az volt a szándékunk, hogy jelezzük önöknek, lehet valaki hasznos és aktív tagja a Társulatnak anélkül, hogy feliratkozna a mi követőink

¹ Ez a jelen könyvben a LXXXV. Levél. (A ford.)

² Az eredeti elképzelés szerint a választást januárban tartották volna meg, de erre végül csak áprilisban került sor. (A ford.)

listájára, *most* is ugyanígy van ez. De éppen azért, mert ennek az elvnek mindkét irányban érvényesülnie kell, úgy érezzük és szeretnénk tudatosítani is ezt, hogy nincs jogunk befolyásolni a tagok szabad akaratát ebben, vagy bármilyen más ügyben. Az ilyen beavatkozás durván sértené az ezoterikus tudomány egyik alaptörvényét, ami szerint a pszichikus jellegű személyes fejlődés *pari passu*¹ kíséri és együtt halad az egyéni erőfeszítésekkel, és így a megszerzett személyes érdemek bizonyítéka. Ennek tudatában lehetetlennek találom Kingsford asszony némely, Blavatskynének írt levelében megfogalmazott kívánságának elfogadását. Ahogy Massey és Ward urak biztosítják „teljes egyetértésükről és együttérzésükről” K. asszonyt, úgy a tagság túlnyomó többségével maga mögött elmondhatja ezt magáról Sinnett úr is. Ebben a helyzetben, ha követném Massey úr javaslatát (amit Kingsford asszony december 20-i levelében tolmácsolt, és ami szerinte így hangzott: „Mahatma K.H. egyetlen szava több mint elég lenne ahhoz, hogy összebékítse Sinnett urat az én (t.i. Kingsford asszony) nézeteimmel a dolgokról, megalapozva ezzel a legtökéletesebb összhangot és együttműködést közte és az Alosztály között”), azzal én lényegében épp egy olyasféle pápa-szerepet vállalnék magamra, amit K. asszony maga is elítél, ráadásul ez egy önkényes és igazságtalan pápa lenne. És ezzel tényleg jogos és igazságos kritikák céltáblájává tenném magamat és Sinnett urat is, amik még súlyosabbak lehetnének, mint amiket a székfoglaló beszédében megfogalmazott. Ezek egyikében pedig kifejezi, hogy „nem bízik meg benne vagy fogad el semmiféle külső tekintélyt”. Valakinek, aki csak nemrégiben kijelentette, hogy - „Szomorúan és aggódva figyelem a Teozófiai Társulatban terjedő hajlamot arra, hogy a napi gyakorlatban teret hódítson személyek véleményének és tekintélyének túlzott mértékű tisztelete, aminek folyománya egy primitív, szervilis, hősimádó kultusz. . . . Máris túl sokszor beszélünk az Adeptusokról, a mi 'Mestereinkről', meg hasonlókról. . . . Túl sokan alapoznak az általuk mondottakra és tetteikre stb.” – annak nem kellene tőlem kérnie ilyen helyzetben a beavatkozást, még akkor sem, ha az én hú barátomnak, Sinnett úrnak biztosan nem lett volna ellenére a dolog. Ha támogattam volna K. asszony abbéli vágyát, hogy a „keleti és nyugati ezotéria apostolává” váljon, megpróbálva akár csak egyetlen ellenérzéseket tápláló tagra is ráerőltetni a megválasztását; és kihasználva Sinnett úr irántam érzett rendületlen megbecsülését befolyásoltam volna az ő jövőbeni viszonyát K. asszonnyal és a mozgalommal, hát tényleg kiérdemeltem volna a „teozófusok orákuluma” gúnynevet, és egy lapon említhettek volna olyanokkal, mint „Jo Smith² az Utolsó Napi Szentektől, illetve Thomas Lake Harris³” – vagyis két külön világ szellemiségét elegyíteni próbáló emberekkel. Nem tudom elhinni, hogy valaki, aki még néhány nappal ez előtt is azt vallotta, hogy „a mi bölcs és mélyen teozófiai útválasztásunk nem eredhet új Pápáktól és nem választhat magának új Urakat és Mestereket”, most a saját érdekében mégis segítségért forduljon és támogatását kérje egy olyan „tekintélynek”, ami kizárólag emberek saját megítélésének elvtelen és vak feláldozása

¹ a *pari passu* latin kifejezés, jelentése itt kb.: egyforma tempóban. (A ford.)

² Joseph Smith (1805-1844.) amerikai vallásalapító majd vallási vezető, a mai néven Utolsó Napi Szentek Jézus Krisztus Egyházaként ismert vallási közösség megalapítója volt. (A ford.)

³ Thomas Lake Harris (1823-1906.) misztikus, spiritiszta, vallási próféta és spirituális kísérletező, számos különféle kommuna alapítója volt. (A ford.)

esetében mutatkozhat meg. De hajlamos vagyok azt feltételezni, hogy K. asszony rosszul méri fel néhány munkatársának valós érzéseit (amiknek természetét most még talán elrejtí a nyugati világ életében megszokott csiszolt hamisság) az ő óhajának támogatottsága ügyében; ezért azt javasolnám neki és a jelenlegi vitában érintett többieknek is, hogy bízzák a kérdés eldöntését a szavazásra, hiszen azzal mindenki közölheti majd a vágyát anélkül, hogy egyénileg kitenné magát az udvariatság vádjának. Ez éppen annak a lehetőségnek a kihasználását jelentené, amit a szervezet Szabályzata 3. cikkelyének vége fogalmaz meg.

És most ejtsünk szót egy másik kérdéskörrel. Bármannyire is keveset számít nekünk az, hogy valaki személyesen alázattal viseltetik-e a mi – a Teozófiai Társulat Alapítói által elfogadott vezetők iránt - irányunkban vagy sem, a Társulat egyetlen szervezetétől, egyetlen tagjától, soha nem támogathatunk vagy tolerálhatunk semmiféle, *az anyaszervezet által képviselt alapvető célokkal és elvekkel szemben álló* megnyilvánulást. Az anyaszervezet szabályait be kell tartania az ennek részét képező szervezeteknek és ezek minden tagjának; feltéve természetesen, hogy nem haladják meg a három kinyilvánított Alapvető Célkitűzést. Az anyaszervezet tapasztalatai azt bizonyítják, hogy egy területi szervezet hasznosságát döntően (ha nem is teljesen) befolyásolja elnökének és titkárának buzgalma és elkötelezettsége; őket támogatva tegyenek bármilyen sokat is a tagok, a csoport egészének hatékony működése e vezető személyek hatékonyságán múlik.

Befejezésül ismét hangsúlyoznom kell, hogy Kingsford asszony újraválasztása, valamint az Alosztály tisztségviselői megválasztása ügyének a jelen levél megérkezéséig történő elhalasztását azért javasoltam, hogy legyen idő az előző levelem félreértéséből eredő tévedések tisztázására. Emellett, tekintve, hogy (a mi észjárásunkat ismerő és bizalmunkat élvező) Alapító Elnök rövid időn belül megérkezik Angliába, nem látjuk indokoltnak semmilyen elhamarkodott lépés megtételét az ügyben. Ő rendelkezni fog olyan mértékű általános áttekintéssel az ügyben, ami képessé teszi rá, hogy érkezését követően részrehajlástól mentesen járjon el ebben és más ügyekben is – mint a Mesterének, a Társulat legjobb érdekeinek képviselője.

(A nagyra becsült Guru Deva, Mahatma utasítása alapján írta: भोलदेव शर्मा¹.)

Bölcs dolog lenne, ha ezt a levelet felolvasnák a tagság előtt – Kingsford asszonyt is beleértve – még mielőtt eljönne az újabb választás napja. Ha lehet, szeretném, ha sikerülne elkerülni egy újabb „coup de theatre”² megtörténtét. Bármennyire is természetes dolog legyen az efféle meglepetés a politikában, ahol a csoportokat olyan hívek alkotják, akik élvezik a pártoskodással járó cselszövést, nagyon fájdalmas ilyesminek tanúja lenni egy olyan személyek által alkotott Társulatban, akik önkéntes és ünnepélyes fogadalmat tettek

¹ A levelet lejegyző Bhola Deva Sharma aláírása devanagari írással. (A ford.)

² A *coup de theatre* francia kifejezés, jelentése itt kb.: drámai, színpadias fordulat az események sorában. (A ford.)

az emberiség sorsát és a haladást befolyásoló ügyek szolgálatára. Ha a kevésbé haladottak ebben lelik örömeiket, hát hadd civakodjanak. A bölcsök kölcsönösen megértő szellemben elsimítják a nézeteltéréseiket.

K.H.

Maitland úr *Remarks and Observations on Esoteric Buddhism*¹ (Megjegyzések és észrevételek az *Esoteric Buddhism* olvasása nyomán) c. írását Subba Row és egy még nála is nagyobb tudású ember teljes egészében megválaszolta². A jövő héten röpirat formájában fog a válasz megérkezni, és Sinnett úrnak kéretik ezt szétosztani az érintett tagok között, különösen azoknak, akiket érintett az a kritika.

¹ Itt ismét Maitland úr *Remarks and Propositions suggested by the perusal of Esoteric Buddhism* (Megjegyzések és javaslatok az *Esoteric Buddhism* gondos átolvasása után) címmel írt röpiratáról lehet szó. *A ford.*)

² Ez az utalás Subba Row-tól az *Observations on "A Letter Addressed to the Fellows of the London Lodge of the Theosophical Society, by the President and a Vice-President of the Lodge"* (Észrevételek a „Levél teozófiai Társulat Londoni Alosztálya tagjainak az Alosztály elnökétől és egyik alelnökétől című íráshoz”) c. cikkre vonatkozik. *(A ford.)*

SPIRITIZMUS ÉS OKKULT JELENSÉGEK

LXXXVIII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. március 11-én kapta meg, amikor Olcott ezredes és a Mester egyik tanítványa, Bhavani Rao éppen Sinnett úr vendégei voltak. A levél háttereként érdemes felidézni, hogy ebben az időben Sinnett és Hume urak még nagyon áhítoztak arra, hogy a Mesterek jelenségeket mutassanak be számukra, és ezáltal ők a széles nyilvánosságot is meggyőzhessék az okkult jelenségek valóságáról. Sinnett úr is ilyenekért ostromolta K.H. Mestert, és egy nappal korábban írt is egy üzenetet neki, amit átadott Bhavani Rao-nak, hogy juttassa el a Mesternek. Másnap (március 11-én) reggel mikor felébredt, B.R. ezt a levelet találta a párnája alatt. És azt állította, hogy Sinnett úr előző napi levele az éjjel eltűnt. (A ford.)

Kedves barátom – igen könnyű dolog számunkra jelenségek lehetőségességének bizonyítása, ha a szükséges feltételek fennállnak. Például, mert – Olcott magnetizmusa az elmúlt hat évnyi tisztítás eredményeként immár jelentős szimpátiát mutat a miénkkel fizikai és morális értelemben egyaránt, és ez folyamatosan tovább javul. Damodar és Bhavani esetében ez a szimpátia születésüktől fogva adott, így az ő aurájuk támogatóan hat a jelenségek bemutatására - ahelyett, hogy taszítana és akadályozná ezeket. Kellő idő múltán te magad is ilyenné válhatsz – ez rajtad múlik. Kedvezőtlen körülmények – akár magnetikusak akár másfélék ezek - között jelenségek kényszerített bemutatása tiltott dolog. Ugyanannyira megengedhetetlen, mintha egy bankpénztáros jogosulatlanul kifizetne olyan pénzt, amit a gondjaira bízta. Hume úr képtelen felfogni ezt. Ezért hát „ingerült”, mert az általa számunkra titokban előkészített különféle tesztjei mind sikertelennek bizonyultak. Mégpedig azért, mert a végrehajtásukhoz tízszeres energiabefektetésre lett volna szükség amiatt, mert ő nemhogy nem a legtisztább aurával vette körbe ezeket, hanem bizalmatlansággal, haraggal és a kigúnyolás vágyával terhelve. A központunkból még ennyit megtenni sem lett volna lehetséges, ha O. és B.R. magnetizmusa nem lett volna jelen a helyszínen – így többet nem is tudok tenni.

K.H.

U.I.: Ámbár, talán mégis tudok¹ – jegyezd fel a mai dátumot: 1882. március 11.

¹ És tett is a Mester még valamit. Sinnet az *Occult World* c. könyvében írja le ezt a jelenséget. A lényeg az, hogy még aznap (márc. 11.) este, munkából hazatérve az egyik rá váró - egyébként hétköznapi üzleti ügyről szóló - távirat lezárt borítékjában talált egy kis papírlapot K.H. Mester üzenetével. Ez alapján megkereste az íróasztala egyik fiókjába teleportált és Morya Mester által szignált darabkáját egy gipszből öntött fali domborműnek. Ez a dombormű H.P.B. Bombay-beli írószobájának falát díszítette, és előző este, számos jelenlevő tanú füle hallatára, minden látható külső beavatkozás nélkül esett le a falról és tört darabokra. Megpróbálták összerakni, és ekkor kiderült, hogy egy darabja hiányzik. H.P.B. ekkor elhagyta a szobát, és néhány perccel később visszatérve egy Morya Mester írásával készült papírlapkát mutatott be a jelenlevőknek, ami arra utasította őt, hogy a törött darabokat további utasításig gyűjtse össze és őrizze meg. Másnap Sinnett úr táviratozott H.P.B.-nek Bombaybe,

LXXXIX. Levél

Kézhez véve Allahabadban, 1882. március 24-én.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, honnan küldte és hogyan ért el Sinnett úrhoz. De a levélből kiderül, hogy ebben a Mester előre tájékoztatta Sinnett urat az Eglinton úrral kapcsolatos „Vega eseményről”. A levél megértéséhez hasznos, Eglinton úrral kapcsolatos tudnivalókat a 86. oldali, az esemény (vagy inkább jelenség) lényegét pedig a XVI. Levélhez írt, a 135. oldalon olvasható lábjegyzet tartalmazza. (A ford.)

Magántermészetű.

A mostani levelemben nem ismételtem meg mindazt a sok ellenvetést, amit joggal felhozhatnánk a spiritizma a médiumi jelenségek ellenében. Megtettük már, amit kötelességünk volt megtenni; és mivel a hang olyan csatornán keresztül szólalt meg, ami csak keveseknek tetszett, ezért hamisnak kiáltották ki, és ezzel együtt - az okkultizmust is. A vitákra szánható idő lejárt, és hamarosan elérkezik az óra, amikor a világ előtt bebizonyosodik az okkult tudományról, hogy nem csak hogy – Dr. R. Chambers¹ szavait idézve (amivel talán a világ hajlamos egyet is érteni) – nem „maga a babona”, de rá fognak jönni, hogy az a jelenségek magyarázata, és egyben a babonák megszüntetője is. Bizonyos, általad ismert okok miatt - amiket ugyan lehet, hogy első ránézésre (veled szemben) *igazságtalannak* fogsz tartani -, elhatároztam, hogy végül mégis megteszek valamit, amit eddig még soha nem tettem: azaz személyesen *megjelenek valakinek egy másik formában*, ám - talán egy teljesen más emberként. Ne irigykedj hát Eglintonra amiatt, hogy ő élvezheti *a velem való személyes találkozást* és beszélgetést, valamint az ebből eredő megdöbbenést, amiben akkor lesz része, amikor majd meglátogatom őt a „*The Vega*” fedélzetén. E hónap 21-e és 22-e között fog ez megtörténni, és mire te ezeket a sorokat olvasod, addigra már az egész „a múlt kódéba vész” – már ha Olcott még ma elküldi neked ezt a levelet.

„Minden dolog rejtélyek mögé bújik; rejtélyekkel magyarázzuk a rejtélyeket” – mondhatnád. Nos hát, most hogy előre figyelmeztettelek, neked már nem lesz rejtély; hiszen számos okból kifolyólag – és egyik kézenfekvőbb mint a másik – téged a bizalmamba fogadtalak. Az egyik ilyen ok az, hogy megkíméljelek téged az esetleges önkéntelenül felmerülő irigység érzésétől (elég furcsa gondolat, nemde?), amikor majd hallasz az eseményről. Mert akivel Eglinton *találkozik*, az *nagyon más lesz*, mint a valódi K.H. - miközben *mégis maga K.H. lesz*; ezért nem kell azt hinned, hogy a te transz-himalájai barátod méltatlanul járt el veled szemben. Egy másik ok az, hogy megkíméljem szegény fickót attól, hogy dicsekvéssel gyanúsítsák. A harmadik és legfontosabb – bár nem az első és nem is az utolsó a sorban – pedig az, hogy teozófiának és

megkérdezve tőle, történt-e valami rendkívüli, és megkapta az esemény rövid leírását. Nem sokkal később elküldték neki a törött dombormű darabjait is, és az ő fiókjában talált darabka pontosan illeszkedett a hiányzó darab helyére. (A Bombay (Mumbai)- Allahabad (Illabád) távolság ma közúton kb. 1600km.) (A ford.)

¹ A hivatkozás Dr. Robert Chambers, skót tudós, író és lapszerkesztőre vonatkozik. Ő a XIX. sz. közepén komoly befolyással bírt a korszak tudományos és politikai gondolkodóira. (A ford.)

követőinek végre igazolást kell nyerniük. Eglinton hazafelé tart; és ha a visszatérésekor még mindig semmit sem tudna a Testvérekről, a jó öreg H.P.B. és H.S.O. kellemetlen napoknak néznének elébe. Hume úr is kapacitált minket azért, mert nem mutatkoztunk meg Eglintonnak. Fern és mások előtt is - dacolva velünk azt állította, hogy most, lebuktunk. Olyan okok miatt, amiket ő vagy megért vagy nem – de te *biztosan* érteni fogsz -, nem tudtunk, pontosabban mondva *nem akartunk* megmutatkozni Eglintonnak mindaddig, amíg Indiában tartózkodik. És nem kevésbé nyomós okok miatt tiltottuk meg H.P.B.-nek is, hogy levelezni kezdjen vele, vagy hogy különösebb figyelmet szenteljen neki a *The Theosophist* hasábjain. De most, hogy már elment, és 22-ére már többszáz mérföldnyire lesz a tengeren és így sem H.P.B. sem H.S.O. nem gyanúsítható meg csalással, elérkezett a *kísérlet* elvégzésének ideje. Úgy gondolta, hogy majd ő veti alá teszteknek H.P.B.-t – hát most ő lesz egy teszt alanya.

Úgyhogy, hű barátom és *támogatóm* – készülj fel. Mivel én diszkréciót fogok javasolni Eglintonnak, amit ő is javasolni fog a maga részéről Gordon asszonynak, és mert e kedves hölgy talán túlságosan is komolyan és szó szerint fogja ezt venni, ezzel a *bull*-l¹ már előre engedélyt adok neki, hogy kinyissa a száját.

És most Hume úrról pár szót. *Mindeddig* tényleg értünk dolgozott, és ezért természetesen megérdemli a figyelmünket – egyelőre. Szívesen írtam volna neki saját magam is, ha nem tartanék attól, hogy az én ismerős betűim látványa (kellemetlen irányban) felkavarja az ő érzéseit még az előtt, hogy venné a fáradságot elolvasni azt, amit írtam. Lennél hát olyan kedves és vállalnád azt a kényes feladatot, hogy tájékoztasd őt arról, amit írtam? Tudasd vele, hogy vannak olyan személyek - *ellenségek* – akik nagyon szeretnék az „öreg hölgyet” *csaláson* kapni, mondhatni csapdába ejteni őt, és éppen ebből eredően elhatároztam, hogy egyszer és mindenkorra lezárom ezt a kérdést. Mondd neki, hogy tanácsának és javaslatának megfelelően én – K.H. meg fogok jelenni Eglintonnak *in propria persona*² és *in actu*³ a tengeren, mégpedig e hónap 21-i és 22-i napja között. És hogy – amennyiben sikerrel járok és észre térítem a „Testvérek” létezését tagadó lázadót -, akkor Gordon asszony és kísérete *azonnal* értesülni fog e tényről. Ez minden. Szándékosan vártunk ennek a kísérletnek a lefolytatásával Eglinton távozásáig, és most – *eldöntöttük, hogy cselekedni fogunk*.

Mindig hű barátod

K.H.

Március 25-ig Sinnett úrnak kéretik szigorúan lakatot tenni a szájára. Kedves nejed, Sinnett asszony kivételével *egyetlen lélek sem* tudhat meg egy szót sem az ebben a levélben írtakról. A barátságodra alapozva elvárom ennek betartását, és ez egyben a tesztje is lesz annak. Ami

¹ A *bull* jelentése ebben az összefüggésben: nyilatkozat, rendelkezés. (A ford.)

² Az *in propria persona* latin kifejezés, jelentése itt kb.: saját magam képviselőjeként. (A ford.)

³ Az *in actu* latin kifejezés, jelentése itt kb.: cselekvés közben. (A ford.)

Hume urat illeti – neki akár már most is írhat, mert akkor a leveledet talán már 24-én délutánra megkaphatja. A jövőd múlik ezen – a hallgatásodon.

K.H.

XC. Levél

Ezt a levelet Stainton Moses 1881. november 26-án írta Londonból Sinnett úrnak. Utóbbi ekkor Indiában, Bombayben volt és ott is kapta meg, valamikor 1882. január elején (kb. ennyi idő kellett akkoriban egy levél Angliából Indiába érkezéséhez). Valamilyen módon K.H. Mester aláhúzásokkal kiemelt egyes részeket a levélben, valamint annak hátoldalán saját kézírásával megjegyzéseket is fűzött a tartalmához. Nem tudjuk, ezt még a levél utazása közben, vagy már Sinnett úrnál tette. (Kiemelése *dőlt betűvel*, a megjegyzései pedig **vastag** betűvel jelöltek a fordításban.)

A levél háttereként érdemes felidézni, hogy a Mester a IX. Levélben viszonylag hosszan foglalkozott Stainton Moses-sel (lásd a 60. oldaltól), amiből Sinnett úr egy levélben számos részt meg is osztott vele. Ez a levél S.M. válasza ezekre. (*A ford.*)

University Collage, London,

W.C., 1881. november 26.

Drága Sinnettem,

Mostanra már illetett volna válaszolnom a leveledre, de elhalasztottam addig, amíg nem lesz részem abban a szerencsében, hogy elbeszélgessek Sinnett asszonnyal. Ez most megadatott és nagy öröömre is szolgált. Ahogy te alaposan fel is készítettél erre, ő erősen hisz abban, amit látott és hallott. Hozzám hasonlóan ő sem tudja mire vélni a legutóbbi elválást, már úgy értem azt, ami az én szellemi tapasztalásaimat illeti. Tényleg tanácstalan vagyok, mit mondjak erről. Nem lehetséges összeegyeztetni a tényeket az elhangzott állításokkal: ami pedig azt illeti, amiben te annyira hiszel, t.i. 'Lehetetlen, hogy a Testvérek ne tudjanak jól valamit . . . Ők nem tévedhetnek' – erre én csak annyit tudok válaszolni, hogy velem kapcsolatban mindkét dolog fennáll. Ez persze csak az én véleményem lenne, ha nem állna rendelkezésemre dokumentumok és más bizonyítékok megszakítás nélküli sorozata attól a naptól kezdve, hogy Imperator¹ megjelent nekem, egészen tegnapig. Ezek mind dátumozott üzenetváltások, levelek és más bizonyítékok, amelyek magukért beszélnek, és amiknek valóságtartalmát azok a barátaim tanúsíthatják, akik e témában végig kapcsolatban álltak velem.

Amikor az öreg hölgy először utalt finoman rá, hogy van valami kapcsolat köztem és a „Páholy” között, rögtön szóbahoztam ezt Imperatornak, majd újra meg újra felvettem ezt a kérdést. Íme egy ilyen ülés jegyzőkönyve megfelelő részének átirata 1876. december 24-ről. „Kérdést tettem fel H.P.B. levelével kapcsolatban, amiben nekem válaszolva ő azt írta – 'Ha

¹ Az Imperator S.M. mint médium „szellemi vezetőjeként” ismertté vált lény neve. (*A ford.*)

annyira biztos abban, hogy nem értettem jól önt, akkor mind az intuíciója, mind médiumi képességei cserben hagyták . . . Soha nem állítottam, hogy összetévesztette Imperator egy másik szellemmel. Aki már megismerte őt, az nem tudja összetéveszteni mással. Ő tudja, amit kell, és örökre áldott legyen az ő neve. Ön objektív bizonyítékot akar a Páholy létezéséről. Hát nem ott van önnek Imperator? Miért nem tudja őt megkérdezni, vajon én igazat beszélek-e?”

Az erre adott válasz hosszú és precíz volt. Egyebek között ez is része volt: - (Többes szám első személyben mindig Imperator beszél.) **Miért?**

„Már elmondtuk neked, hogy az amerikai barátaid nem értik sem a jellemedet, sem a képzésedet, de a spirituális tapasztalataidat sem. Eddig az intuíciód nem hagyott cserben, hanem megvédett. *Nem tudjuk elmondani*, hogy a levelezőpartnereddel kapcsolatot tartók közül bárki milyen (!) mértékben tud helyes képet adni rólad. Amennyire tudjuk, ez igen kétséges, bár közülük néhány egy *Mágus* hatalmával rendelkezik. De még ő sem (!!)

érti meg jól. Az ő munkája más, mint a miénk, és őt nem érdekli a te belső életed. Ha bármelyiküknek meg is van a hatalma ehhez, nem akarták azt felhasználni. Nem értjük, hogy vajon tettetés-e az, hogy mi magunk adtunk bármilyen információt. Úgy TŰNIK, hogy az utalást nem kíséri konkrét állítás. Azt már most is kijelenthetjük, hogy mi egyszer sem álltunk közvetlen kapcsolatban a barátoddal ilyen témában. Ő semmilyen ismerettel nem rendelkezik rólunk, és mi sem tudunk semmit erről a Páholyról vagy Testvériségről.” . . .

Megpróbálkozok még egy *becsületes* médiummal – Eglintonnal, ha majd elmegy; azán meglátjuk, mi sül ki belőle. Ennyit megtehetek a Társulat érdekében.

(Arra meg, hogy összetévesztettem Imperator egy őt utánzó szellemmel, a következő volt a válasz:)

„Biztos, hogy nem tévesztenél össze semmilyen más szellemet velünk. Ez elképzelhetetlen lenne. Mi azok vagyunk, aminek kinyilvánítottuk magunkat előtted: semmi egyéb; és a mi nevünket, megjelenésünket nem veheti át senki más. *Mi a te oltalmazóiddá váltunk állandó jelleggel*, és senki más nem léphet a *helyünkbe*.” **Nem bizony; a 6-ik princípium nem cserélhető fel.**

És így tovább teljesen félreérthetetlenül. Azt is elmondhatnám, hogy Imperator már az első alkalommal, amikor eljött hozzám, kijelentette - és megerősítette ezt *azóta többször is* -, *hogy egész életember velem volt, bár én nem tudtam a jelenlétéről*, amíg meg nem mutatkozott – nyilvánvalóan *NEM az Athos hegyen*¹!? – hanem egy teljesen más helyen és módon. Médiumi működésem egybefüggő fejlődésében egyetlen megszakítás sem történt. Nincs semmilyen kihagyás közben. Mostanra az objektív médiumitásnak vége, megnyíltak az én belső, szellemi érzékeim. Csak tegnap történt, hogy szólítottam Imperator - *aki tisztán láthatóan és*

¹ Az Athos egy hegy Görögországban, ahol egy görögkatolikus kolostor is található. (K.H. Mester a IX. Levélben Mosesről szólva azt írta, hogy az itteni szerzetessége alatt találkozott először Imperatorral.) (A ford.)

hallhatóan meg is jelent nekem ()* – és ismét kértem tőle annak a pontos és precíz megerősítését, amit már oly sokszor elismételt nekem, hogy már szégyellem kérni tőle megerősítő válaszának elismétlését. Bármilyen legyen a magyarázat, a kétség legkisebb árnyalata nélkül bizonyos lehetsz benne, hogy ő nemcsak, hogy nem a Testvérek egyike, de még csak nem is tud semmit ilyen lényekről (**). A figyelmeztetésed, miszerint rossz nyomon járok, ha azt gondolom, hogy ez egy az Öreg Hölgy által kitalált történet, meghalgattatott, bár az embernek minden eshetőséget figyelembe kell vennie, ha ilyen dologra keres magyarázatot; de miután éveken át védelmeztem őt mindenféle gyalázkodással szemben, nem kellene azt hinned, hogy képesnek tartanám őt egy ennyire közönséges és durva csalásra.

Az azonban biztosan nem kerüli el kritikus elméd figyelmét, hogy az efféle kijelentések mellé – amikor szembe állítanak velük egy általam szolgáltatott világos és tökéletes tanúvallomást – muszáj letenni valamilyen bizonyítékot is, ha azt szeretnék, hogy komolyan vegyük ezeket. Sajnálatos, de tény, hogy ezek a kijelentések nem csak hogy ellentmondanak az összes ténynek; de még a felhozott tények is csak és kizárólagosan azok, amiket én ismertettem; és a találgatások olyan elképesztően messze járnak az igazságtól – amint ezt nem csak az általam, de mások által adott bizonyítékok is alátámasztják -, amiből teljesen világos, hogy csak vaktában lövöldözésnek tekinthetők.

Az egész egy destruktív bírálat a negatív oldalról nézve. Na de miféle pozitív, megbízható bizonyítékkal támasztják alá őket? Semmivel. Létezik ilyen egyáltalán? Ez a Testvér tehát felfigyelt rám az Athos hegyen, majd felöltötte Imperator nevét és stílusát. Mit mondott vagy tanácsolt ő nekem valaha is? Mikor és hol jelent meg, és milyen bizonyítékot tud adni erre? A hosszú kapcsolatunk alatt, amire állítása szerint visszatekinthet, csak akadhat valami döntő bizonyíték, ami megcáfolná a fentiekből eredő következtetéseket?

Ha nem, abból minden épelméjű ember tudná, milyen következtetéseket kell levonnia. Nézd el nekem, hogy ezt a témát ilyen hosszan taglaltam. Ami azt illeti, úgy látom, hogy elérkeztem egy olyan pontra, ahol az út kétfelé ágazik, és szomorúan bár, de attól tartok: a *Fragments of Occult Truth* rámutatott, hogy a spiritizmus és az okkultizmus két összeegyeztethetetlen dolog. És én nagyon sajnálnám, ha te az idődet és energiádat olyasmire pazarolnád, amiről nem lehet bebizonyítani, hogy az *Igazságnak* megfelelő. Ennek tudható be az a vágyam, hogy ezt az ügyet végre kibogozzam.

Máskülönben mély megvetéssel csak átlépnék rajta. Ahogy te mondtad az Öreg Hölgyről: „gondolj csak bele, milyen lehetőségeim voltak véleményed alkotni.”

Szívből jövő üdvözlettel,

Mindig híved,

W. Stainton Moses.

(*) Így volt ez az orosz gyermek-médium és Lebendorff asszony esetében . . . És ugyanez a helyzet Edward Maitland és Keresztelő Szent János meg Jézus viszonylatában is; Maitland ugyanolyan *igazmondó, becsületes és őszinte*, mint S.M., habár egyik sem ismerte a másikat; ahogy Keresztelő Szent János sem hallhatott soha Jézusról, aki egy spirituális eszme, nem pedig egy abban az időben élő személy volt¹. És vajon nem látja E. Maitland is első és második Hermészt, valamint Éliást és másokat? Végezetül, vajon Kingsford asszony nem ugyanolyan biztos-e a maga igazában, mint S.M., amikor is '+'-al kapcsolatban azt állítja, hogy *látta őt és beszélt Istennel!!* Majd, mindössze néhány estével ezt követően abban is, hogy beszélt és írásos üzenetet kapott egy kutya szellemétől? Olvad el, olvasd csak el még egyszer Mailandtól a *Soul*²-t stb., különösen a 180. 194. 239. 240. valamint a 267-269. stb. oldalakat. Pedig ki lehetne tisztább vagy igazmondóbb, mint az a nő vagy épp Maitland? Rejtély, rejtély az egész – mondhatjátok. Mi azt válaszoljuk: TUDATLANSÁG; csakis annak a teremtménye, amiben hiszünk és amit *látni akarunk*.

(**) Még hogy Testvér? Van fogalma róla neki, vagy akár neked, hogy mit takar a név: *Testvér*? Van fogalma róla, mit értünk mi az alatt, hogy *Dhyan Chohan*-ok avagy Bolygói Szellemek, vagy a testben élő és a testetlen *Lha*-k? Van fogalma... de ilyeneket kérdezni egyelőre szellemi értelemben vett bosszantás mindannyiótok számára, és egy darabig még így is kell maradjon. A levelem *magánjellegű*. Az érveimet felhasználhatod, de nem hivatkozatsz a nevemre velük kapcsolatban. Mindent meg fogsz érteni, ebben *biztos lehetsz*. Egy élő *Testvér* megmutatkozhat másoknak úgy, hogy közben, *de facto* rengeteg dologról nincs tudomása. De hogy egy szellem, egy mindentudó Bolygói ennyire ne legyen tisztában azzal, mi zajlik körülötte – hát ez igazán különös.

XCI./A Levél

Kézhez véve Allahabadban, 1882-1883. hűvös időszakában.

Ezt a rövidke levelet K.H. Mester írta. A címzettje kétséges, ahogy az is, hol és pontosan mikor kapta kézhez az utóbbi, de valószínűleg 1883. elején. A levél tartalmából ítélve a legvalószínűbb címzett Olcott ezredes lehet, és a levél később Sinnethez került Allahabadban. Azokról az eseményekről sem tudunk semmi biztosat, amikre a levél utal, de valószínűleg összefüggenek a Hollis-Billing asszony és férje közötti ellenségeskedéssel, amiről a Mester az LIV. és LXXXI. Levélben ír. (A ford.)

¹ Blavatskyné és a Mesterek is egyöntetűen állítják, hogy az a személy, akit mi „Jézus Krisztusként” ismerünk és tisztelünk, valójában 100 évvel korábban élt, mint hisszük. (A ford.)

² Ez hivatkozás E. Maitland *The Soul and How it Found Me (A lélek és ahogy megtalált engem)* című, 1877-ben kiadott könyvére. (A ford.)

Olvassa el a C.C.M.-től származó mellékletet; ássa elő az emlékei közül, majd tudassa Sinnett-tel a teljes igazságot az üzenettel kapcsolatban, amit Billing asszony és Upasika jelenlétében kapott tőlem Londonban a 100£-ról. Ne engedje, hogy H.P.B. elolvassa C.C.M. levelét, hanem a megjegyzéseivel ellátva küldje azt vissza Allahabadba.

K.H.

XCI./B Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1883. januárjában kaphatta meg. Kevés egyéb dolog ismert a levélről, vagy születése körülményeiről, de annyi kivehető belőle, hogy foglalkozik azzal a levéllel, illetve ennek kézbesítése körüli bonyodalmakkal, amit az akkoriban épp Skóciában időző Hilarion Mester írhatott C.C. Massey úrnak. (Erről az ügyről több-kevesebb részletességgel szót ejt a LIV. és LXXXI. Levél is.) Röviden: Hilarion Mester levelének célba juttatását eredetileg Blavatskyné gondjaira bízta, de megtiltották neki, hogy a címzetthez eljuttatáshoz (saját erejű) okkult módszert használjon. Így ő – nagyon szíven viselve Massey úr mielőbbi spirituális „előre lépését” – a posta helyett az ismert médium, Billing asszony „Ski” nevű „szellemi vezetőjének” közreműködését akarta igénybe venni. Ám a dolog rosszul sült el, és Massey úr – néhány rosszindulatú, okkult eszközöket is felhasználó közreműködőnek is „köszönhetően” – átverésre gyanakodott, és ezért a Blavatskynéről alkotott véleménye is nagyon megromlott. (A ford.)

Elővettem C.C.M. és a te leveledet is, az előbbi pedig átadtam Olcottnak azzal, hogy ő válaszolja meg. Így hát a „romboló” vádaskodások egyik fele le van tudva és elég természetes magyarázatot kapott. Szegény asszony! Állandóan és erősen minden gondolatát csak az *ügy* és a Társulat foglalkoztatja – még meggondolatlanságát, feledékenységét és rossz memóriáját is szándékosan bűnös cselekedetnek könyvelik el. Ismét „átszivárogtattam¹” az úr válaszát, hogy néhány, tőlem eredő további magyarázattal kiegészítve visszaküldjem neki.

Massey úr következtetése – miszerint több különböző, a teozófiai mozgalomban felmerült esetben „az adeptusi előrelátás nem állt rendelkezésre” – csak egy ismét előforduló példája a régóta fennálló tévedésnek, mi szerint a tagok kiválasztását, valamint az Alapítók és tanítványok cselekedeteit mi irányítjuk. Ezt már számos alkalommal tagadtuk, és – szerintem – kellő alapossággal el is magyaráztam nektek a Darjeeling-ből írt levelemben, de a más véleményt vallók mindezek ellenére ragaszkodnak a maguk elméleteihez. Pedig minket *nem foglalkoztatnak és nem is irányítjuk az eseményeket – általánosságban*; ám vegyük csak az általa felhozott neveknek és idézett eseményeknek a sorát, és azt látjuk, hogy mindegyik egy hasznos összetevője volt valamilyen nettó eredménynek. Hurrychund²—nek tudható be, hogy az Alapítók végül Bombayben kezdték el a munkát – miközben az eredeti terv szerint Madrasba

¹ Itt az eredeti átiratban az „osmosed” szó szerepel. (A ford.)

² Hurrychund Chintamon egy, a teozófiával rokonszenvező indiai mozgalom fontos alakja volt, aki azonban eltulajdonította a Társulattól támogatásként kapott pénzeket. Bővebben róla lásd a 348. o. lábjegyzetét ill. az egész LIV. Levelet. (A ford.)

készültek, ami pedig a teozófiai mozgalomnak abban a kibontakozási fázisában végzetes lett volna; Wimbridge és Bates kisasszony¹ egy angolos színezetet adott a Társulatnak, és a kezdetektől fogva sok jó származott abból a kíméletlen újságírói támadássorozatból, amit az Alapítók ellen intéztek, és ami visszafelé sült el. Dayanand az árja nemzeti érzületet kapcsolta össze a mozgalommal; és végül Hume úr – aki már titokban ellensége az ügyünknek, és a jövőben nyíltan is azzá válhat – nagyban segítette azt a befolyásával, és a saját szándékaival ellentétben dezertálásának további következményein keresztül továbbra is segíteni fogja. Valamennyi ilyen esetben az áruló egyénnek megadatott a lehetőség, és ha az erkölcsi gyengesége nem akadályozta volna ebben, talán felmérhetetlenül sokat javíthatott volna saját egyéni karmáján.

Billing asszony² – nos ő egy médium, és amikor ezt mondom, azzal mindent elmondtam. Kivéve azt, hogy a médiumok körében ő a *legbecsületesebb*, ha nem is a legjobb. Láttam Massey úr *az általa* Simpson asszonynak³, a bostoni médiumnak adott választ (ami kétségtelenül igen kellemetlen Új-Anglia próféta-nője számára), t.i. hogy a kérdései akár a bűnössége bizonyítékának is tekinthetők? És tényleg – ha becsületes lenne, vajon nem buktatta volna le *pro bono publico*⁴ az összes efféle csaló médiumot? – kérdezhetnénk joggal. A hölgy megpróbálta figyelmeztetni a barátait több alkalommal is; az eredmény: a „barátok” elmaradoztak, őt magát pedig gyalázkodónak és „Júdásnak” könyvelték el. Közvetett módon megkísérelte ugyanezt (ifjabb) Cook kisasszony esetében is. Csak kérdezd meg Massey urat, milyenek voltak az ő érzései, amikor 1879-ben ennek az ifjú hölgynek a *materializációs* jelenségeit vizsgálta ki; ekkor Billing asszony virágnyelven, majd H.P.B. világosan és egyenesen is a szemébe mondta, hogy csak egy darab fehér vászon volt az, amit ő „szellemnek” nézett. A te *maya* által uralt és állandóan változó érzelmektől befolyásolt világodban az Igazság olyan árucikk, amit a piacon csak nagyon kevesen keresnek. Megvannak ugyan a maga szezonjai, de azok nagyon rövid ideig tartanak. Annak a nőnek több valódi becsületesség van a kisujjában, mint a többi, *soha meg sem kérdőjelezett* médiumban együttvéve. Lojális tagja a Társulatnak már a csatlakozásától kezdődően, és New York-beli fogadószobái a teozófusok gyülekező- és találkahelyének számítanak. Pedig a lojalitásával több támogatóját is elidegenítette magától. De ha „Ski” nem tartja őt szoros felügyelet alatt, *még ő is árulóvá válhat* – épp azért, mert médium; bár ennek kicsi a valószínűsége, hiszen éber, normál állapotában képtelen hamisságokra vagy csalásra.

¹ Edward Wimbridge és Rosa Bates korai tagjai voltak a Társulatnak, és az Alapítókkal együtt indultak útnak New York-ból Bombaybe. Az ott letelepedést követően azonban eltávolodtak az Alapítók ill. a Társulat munkájától, és tagságuk hamarosan meg is szűnt. (A ford.)

² Mary Judith Hollis Billing, korának híres amerikai médiuma, „Ski” pedig a szellemi vezetője volt. Hollis Billingről lásd még a 314. o. lábjegyzetét. (A ford.)

³ R.C. Simpson asszony Billing asszonyhoz hasonlóan híres médiuma volt a korszaknak Amerikában. A jelek szerint azonban ő nem volt olyan feddhetetlen, mint az utóbbi. A kettejük közti ellentéttről, és az itteni levél-ügy körüli egyéb ármánykodásokról az olvasó továbbiakat is megtudhat a Mester LXXXI. Leveléből. A Simpsonnal kapcsolatos ügyek taglalása a 427. oldalon kezdődik. (A ford.)

⁴ A *pro bono publico* latin kifejezés, jelentése itt kb.: „a közjó érdekében”. (A ford.)

Nem tudom undor nélkül megtenni, hogy ennek, annak, vagy más hasonló jelenségeknek, amik még megtörténhettek a részleteibe belemenjek. Ezek a dolgok az egészen kezdők játékszerei, és ha mi időnként ki is elégítettük az ilyenek iránt érzett vágyakozást (amint ez Olcott úr, és kisebb mértékben a te esetedben kezdetben megtörtént, és amikor tudtuk, hogy milyen jelentős spirituális jellegű haladás érhető el így), ettől még nem érezzük szükségét, hogy állandóan magyarázatokkal szolgáljunk csalóka látszatok eseteivel kapcsolatban, amik mögött igazából óvatlanság, hiszékenységek, a mindenben való kételkedés – vagy ezek tetszőleges kombinációja - fedezhető fel. Egyelőre felkínáljuk a tudásunkat (vagy legalább is egy részét) a saját értékén elfogadásra vagy elutasításra – ahogy óhajtják – abból a forrásból, ahonnan ered. Cserébe nem kérünk szövetséget, lojalitást, de még egyszerű udvariasságot sem – sőt még csak nem is szeretnénk ilyen ajánlatot kapni, mert el kéne utasítanunk ezt a gesztust. Számunkra az angol teozófusok szervezete olyan tagjainak java a fontos, akik komolyan veszik a teozófia eszméit, és kevésbé érdekli őket egyik vagy másik tag személyes véleménye vagy nagyrabecsülése. Az elmúlt négy év tapasztalatai elég jól kijelölték számunkra a *lehető legjobb* együttműködési módokat az európaiak és mi közöttünk ahhoz, hogy ezekből kiindulva még óvatosabbak, *személyes előnyök* biztosításában még kevésbé nagyvonalúak legyünk. Elég, ha annyit mondok most, hogy „Ski” számos alkalommal szolgált hírvivőként, sőt még szóvivőjeként is néhányunknak. És abban az esetben, amire Massey úr utal, a „skót Testvértől” származó levél valódi volt, de ennek neki való kézbesítését számára érthetetlen módon mi – a „skót Testvérral” egyetemben - határozottan megtagadtuk; úgy, hogy Upasika szenvedélyesen kérte minket, hogy tegyünk egy-két kivételt Massey úr kedvéért (aki az ő „legjobb és legdrágább barátja”, *akit annyira szeretett és akiben annyira bízott*, hogy még azt is felajánlotta, egy évvel megtoldja hosszú és sivár száműzetésének idejét, és végső céljától távol dolgozik, ha cserébe eleget teszünk Massey úr abbéli vágyának, hogy részesedjen személyes jelenlétünk és tanításaink kiválságában); éspedig azért tettünk így, mert nem volt megengedett számunkra, hogy erőinket ilyen pazarló módon használjuk fel. Ezért B. asszonynak postán kellett volna elküldeni a levelet, vagy ha azt jobban szeretné, igénybe veheti „Ski” segítségét is – ugyanis M. neki is megtiltotta, hogy a saját erőit felhasználja ehhez. Nyilvánvaló, hogy semmiféle bűnös dolog nem róható fel neki, hacsak az abszolút és örült odaadás egy nemes Eszme iránt - és azok iránt, akiket ő a legjobb és legigazabb barátainak tart-, nem tekintendő ebben az esetben annak. És mostmár tényleg bízom benne, felmentést kapok az alól, hogy részletesen elmagyarázzam a híressé vált Massey-Billing-levél ügyet. Csak hadd mutassak rá számodra, hogy milyen következtetésekre jutna bárki, aki ellőítéletektől mentes elmével olvasná Massey úr levelét és az abban felhozott, ingatag lábakon álló bizonyítékokat. (1) Nincs olyan épeszű médium, akinek – egy előre eltervezett átverés végrehajtása közepén - eszébe jutna olyan ostoba ötlet, hogy létrehozzon és saját maga az alanyának kezébe adjon egy olyan tárgyat (jelen esetben a jegyzetömbjét), amiben a csaló jelenség végbemegy. Ha Billing asszony tudta volna, hogy „Ski” a levelet a jegyzetömbjébe rejtette, 99% az esélye, hogy nem ő maga adta volna azt a kezébe. Már több mint 20 éve annak, hogy médiumként keresi a kenyerét. Ha gátlástalan és csaló lett volna ebben az esetben, sok más esetben is annak kellett volna lennie. De ellenségek százai és a kétkedők

sokkal népesebb tábora előtt is a hiteltelenség leghalványabb árnyéka nélkül jutott túl a legkeményebb teszteken is úgy, hogy a legcsodálatosabb médiumi jelenségeket mutatta be. Férje az egyetlen – aki minden követ megmozgat most, hogy lerombolja hírnevét – aki dokumentumokat lobogtatva azzal vádolja őt, hogy csaló. Amiért H.P.B. a legkeményebb hangú levelekben dorgálta meg őt, és ragaszkodik ahhoz, hogy kizárják a Társulattól. A férje gyűlöli őt. Mi értelme további indítékokat keresni még ezen felül? (2) Massey úr csak félig próféta, amikor azt mondja, hogy „ki fog derülni nektek, hogy ezek a dolgok okkult hamisítványok”! Pedig nem; mert a Dr. Wyld levelének hátoldalán található üzenet a nő saját keze írásával született, ahogy annak a levélnek az első fele is, amiből Massey úr a te okulásodra neked írt levelében idézett, és amik az ő nézete szerint a legsúlyosabb bizonyítékok; pedig amennyire én látom és amint elmagyaráztam, ezek semmi bűnös dologra nem utalnak. Csak nem akarta, hogy tudjon arról, felhasználták „Ski” közreműködését, hiszen tudott volt, hogy Massey úr nem bízott ebben az entitásban; ami meg abból eredt, hogy néhány másik, ál- „Ski” viselt dolgait is a *valódi* „Ski”-nek tulajdonították, és Massey úr nem volt képes különbséget tenni a valódi és a hamis entitások között. H.P.B. a maga pontatlan és pongyola fogalmazási módján a következőket írta erről: „Gondoljon, *amit csak akar, de nem szabad arra gyanakodnia, hogy a közelében voltál Ski-vel az oldaladon* és utasításainak engedelmességgel.” Erre B. asszony, a „ravasz cselszövő”, aki immár megrögzött és „átverésben gyakorlott” is, pontosan az ellenkezőjét teszi annak, amit kérnek tőle: vagyis odamegy hozzá és a kezébe adja éppen azt a jegyzetömböt, amiben Ski elhelyezte a neki szánt levelet! Ez aztán a ravasz cselszövő; micsoda húzás! (3) Massey úr azzal érvel, hogy „még ha egyébként elképzelhető is lenne (az okkult hamisítás)¹, a levél későbbi tartalma ellentétben állna az állítólagos céllal, mert a folytatásban olyanformán beszél a T. Társulatról és az adeptusokról, ami hamisítatlan odaadásról tesz tanúbizonyságot . . . stb.” Ahogy én látom, Massey úr nem tesz különbséget okkult és *köznapi* hamisítók között, amely utóbbiakkal jogászai működése során bőséges tapasztalatot szerzett. Egy *okkult* hamisító, pl. egy *dugpa* ugyanis éppen ilyen hangnemben hamisította volna meg a levelet. Soha nem esne abba a hibába, hogy kimutassa személyes ellenszenvét, és ezzel megfossza levelét a legokosabban felhasználható eszköztől. Ő nem mutatna rá olyasmire, hogy „a T. Társulat egy hazugságra alapozó felépítmény”, hanem *tényleg* „ezzel éppen az ellenkező benyomás” keltése a fő célja. Azt mondom: *tényleg* – mert a levél felerészben *tényleg* hamisítvány, mégpedig *nagyon kifinomult okkult* hamisítvány. Massey úr talán el is hiheti ezt nekem, mivel nem azt a részt tagadjuk, ami őt zavarja (vagyis mindent, a „rejtélyes” szót kivéve), hanem éppen „a későbbi részt”, amit „Billing úr maga is kényszeredetten elismert”, hogy az „éppen az ellenkező benyomást kelti”. Ami meg „L. L.”-t illeti - akár élő, akár holt -, nem tudni, ki lehet ő. Az biztos, hogy nem „Lord Lindsay” „mivel H.P.B. soha nem is ismerte Őlordságát, és sem az ügyet megelőzően, sem azóta soha nem is foglalkoztatta őt a személye. A levélnek ez a része olyan otromba hamisítás benyomását kelti még egy felszínes szemlélőben is, hogy csak olyan embert csaphat be, akinek elméjét már

¹ Ez a hivatkozás alighanem egy olyan levélre utal, ami pl. a Hurrychund Chintamon - Dr. Billing duó általi közös erőfeszítések egyik eredménye volt. Ezek együttesen Billing asszony, H.P.B. és a Társulat egészének hitelrontását célozták és a bosszú motiválta őket. Egy jó részüket a Mester LIV. Levele magyarázza el. (A ford.)

alaposan előkészítették arra, hogy Billing asszonyt és az ő „Ski”-jét csalónak könyvelje el. Ezzel be is fejeztem, és meg is mutathatod majd mindezt Massey barátodnak. Bármilyen legyen is az ő személyes véleménye rólam és a Testvérekről, az nem fogja befolyásolni a megígért és a te baráti közreműködéseddel nyújtandó „tanításokat”.

Híved,

K.H.

XCII. Levél

Ezt a Levelet K.H. Mester írta 1882. november 23-i dátummal Sinnett úrnak, aki még abban a hónapban megkaphatta Allahabadban.

Háttérként annyit kell tudni róla, hogy az angol spiritiszta William Oxley pár hónappal korábban egy cikkében azt állította, hogy K.H. Mester asztrális alakban három alkalommal is meglátogatta őt, és elbeszélgetett vele az asztrális testek és a Mayavi Rupa (illúzió test) témájáról. Ezt a Mester tanítványán, Djual Khool-on keresztül határozottan tagadta - lásd a CXXV. Levelet. Nyilvánvalóan valakik vagy valamik K.H. Mester nevével visszaélve hamisságokat terjesztettek a teozófia ügyeiről. Ezért a Mester tájékoztatást adott ki (pl. az LII. Levélben Oxley úr cikkére hivatkozva – lásd a 333. oldalon - is), hogy a továbbiakban minden állítólag tőle származó kommunikációt csak akkor fogadhatnak el hitelesnek, ha azt egy három titkos szóból álló jelszó előzi meg, e jelszó együttest pedig csak Sinnett és Hume urakkal közli. Ez a levél tartalmazza azt a bizonyos a három szót. (A ford.)

{A borítékon olasható:}

K.H.-tól *a három szó*

1882-11-23.

{A levél törzse:}

UI: Előfordulhatnak esetek, amikor saját megfontolásunk alapján médiumoknak és kapcsolt kísérteteiknek nem csak azt hagyjuk, hogy úgy tegyenek, mintha ők lennének a „Testvérek” egyike, de még a kézírásunkat is meghamisíthatják. Tartsd ezt észben és szem előtt, amíg Londonban tartózkodsz. Tudd, hogy ha az üzenet – vagy kapcsolatfelvétel vagy bármilyen legyen is az - nem a "*Kiu-t-an*¹, *Na-lan-da*², *Dha-ra-ni*³" szó-együttessel kezdődik, akkor az nem tőlem ered.

K.H.

¹ A *Kiu-t-an* a „Gautama” kínai nyelvű megfelelője. (A ford.)

² A *Na-lan-da* egy helység neve, ahol egy híres buddhista kolostort alapítottak. (A ford.)

³ A *Dha-ra-ni* szanszkrit szó, aminek jelentése kb. azonos az általunk ismert „mantra” szóéval. (A ford.)

XCIII. Levél

Kézhez véve Londonban, 1883. decembere táján.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. A levél háttérének megértéséhez az olvasó vegye elő a VI. Levélhez írt fordítói bevezetőt. Ez a levél lényegében annak a bizonyos, Sinnett úr ismerőseit – és ezáltal őt magát – annyira zavaró „Kiddle incidensnek” a kifejtése. (A ford.)

Kedves jó és hűséges barátom – a most következő magyarázatra sohasem került volna sor, ha nem láttam volna, hogy az utóbbi időben mennyire nyomasztóvá vált a némely barátoddal – elsősorban C.C. Massey-val – folytatott levelezésben a „plágium” témája. Most pedig különösen, miután megkaptam a legutóbbi leveledet, amiben olyan óvatosan kerülgeted „annak az átkozott Kiddle incidensnek” az ügyét; ebben a helyzetben már kegyetlenség lenne tőlem, ha tovább visszatartanám az igazságot. Azonban ezt kiadni a spiritiszták előítéletes és rosszindulatra hajlamos világának merő ostobaság lenne. Ezért hát kompromisszumot kell kötnünk. Köteleznem kell téged és Ward urat is – aki szintén bírja bizalmamat – hogy megfogadjátok: *általam adott, erre vonatkozó engedély nélkül soha, senkinek nem adtok magyarázatot az alábbiakban előadott tényekről* – még M.A. Oxon és C.C. Massey uraknak sem -, olyan okok miatt, amiket alább megemlítek, és amiket könnyen meg is fogtok érteni. Ha bármelyikük nagyon erősködne ez ügyben, azt válaszolhatjátok neki, hogy a „pszichológiai rejtélyt” nektek és még néhány másik személynek megmagyarázták; *ha* ezt elfogadhatónak találjátok majd, hozzátehetitek, hogy a „párhuzamosan megjelent” bekezdéseket nem lehet *plágiumnak* tekinteni, vagy valami ilyen értelmű kiegészítést. Egyéb tekintetben *carte blanche*-t adok nektek, és azt mondhattok, amit csak akartok – akár még annak magyarázatát is, miért tartom vissza a valós *tényeket* a nyilvánosság és a Londoni Alosztály tagjainak túlnyomó többsége előtt - kivéve azon részeket, amiket ti és még néhány kiválasztott megismerhettek. Ahogy észreveheted, még arra sem akarlak rávenni, hogy megvédd a hírnevemet – *kivéve*, ha a mondtak téged is minden kétséget kizáróan meggyőztek, és jól meg is értetted azokat. Akkor most elmagyarázhatom, miért vállalom készséggel azt, hogy a barátaid „szégyentelen plagizálóknak” tekintsenek.

Miután ellenségek eddig már több alkalommal is „ál-okoskodónak”, „kitalációnak”, „egy Harris asszonynak”¹ meg „alsóbb világokhoz tartozónak” neveztek, inkább elkerülném, hogy ezek mellé még szándékos szellemi-tulajdon tolvajnak és *hazugnak* is nevezzenek holmi hamis barátok – mármint azok, akik még abban az esetben is csak kényszeredetten fogadnának el barátnak, ha sikerülne a szemükben az ő ideáljaik szintjére felemelkednem ahelyett, hogy lesüllyednék – ahogy ezt ők most látják. Személy szerint nekem persze érdektelen az egész ügy. Ám a *ti* és a Társulat érdekében tehetek még további kísérletet, hogy megtisztítsam a látóhatárt az egyik „legsötétebb” fellegtől. Lássuk hát a helyzet összefoglalását, és hogy a ti nyugati bölcseitek mit mondanak erről. E szerint márpedig „K.H.” egy *plagizáló* – ez már

¹ „Harris asszony” egy regényalak Charles Dickens egyik művében. Ő az egyik szereplő *képzelt* barátja. (A ford.)

eldöntetett; már ha elfogadjuk, hogy itt végső soron tényleg K.H.-ról van szó, és nem a két „keleti Humoristáról”¹. Az előbbi esetben ez az állítólagos „adeptus” – aki képtelen arra, hogy „aprócska keleti agyából” bármi olyan eszmét vagy szót kiásson, ami felérne Platón szintjéig -, a filozófiai bölcsesség ama kimeríthetetlenül mély forrásához, a *Banner of Light*²-hoz fordult, onnan kölcsönözve az ő zavaros képzeeteihez legjobban illeszkedő mondatokat, amely képzetek magjai Henry Kiddle úr ihletett ajkairól aláhullva vertek gyökeret elméjében! A másik eshetőséget szemlélve az ügyet még nehezebb megérteni – kivéve azt az eshetőséget, hogy csak nyugati tréfamesterek eme párosának felelőtlen médiumi megnyilvánulásai állnak a háttérben. De bármennyire is riasztó, igen ésszerűtlen is azt feltételezni, hogy két olyan személy, akik elég okosak voltak ahhoz, hogy lebukás nélkül öt éven át eljátsszák a szerepét számos adeptusnak (akik közül egyik sem hasonlatos a másikkal) – akik közül legalább az egyik elég jól tud angolul és aligha vádolható azzal, hogy szűkölködne eredeti ötletekben -, egy kis plagizáláshoz most mégis egy olyan újságból merítene, mint a *Banner*, ami széles körben ismert és olvasott is az angolul értő spiritiszták körében. És mindezek tetejébe, az így elcsent mondatokat egy olyan frissen megtért, sokak által ismert személy értekezéséből kölcsönözzék, akinek megnyilvánulásait abban az időben az összes *médium* és spiritiszta széles körben és szívesen olvasta. De hát akármennyire is valószínűtlen mindez (és még sok egyéb is), a bírálók a jelek szerint bármilyen lehetőséget szívesebben fogadnának, mint az egyszerű igazságot. Az ítélet kimondatott; „K.H” - legyen bárhol is ő - egész bekezdéseket ellopott Kiddle úrtól. De nem csak erre vetemedett, hanem – amint arra a „Megütközött Olvasó” rámutatott³ – még ki is hagyott neki nem tetsző szavakat, és *olyan módon torzította el az elcsent gondolatokat*, hogy ezzel teljesen eltérítette őket az eredetileg szándékolt eszmeiségtől, és a maga nagyon is különböző céljaihoz használta fel ezeket.

Nos, – ha lenne kedvem vitába szállni efféle állításokkal – akkor erre azt válaszolnám, hogy mivel a plágium lényege az, hogy *eszméket és gondolatokat* tulajdonítanak el, nem pedig szavakat vagy mondatokat; és mivel itt tényszerűen semmi ilyen nem történt, a felmentést épp a vádlóimtól kapom meg. Ahogy Milton mondta: „*amennyiben nem javít rajta a kölcsönvevő, az efféle kölcsönvétel plágiumnak könyvelhető el*”⁴. De mivel én az „eltulajdonításkor” *eltorzítottam* az eredeti gondolatot - és ahogy nyilvánosan állították, eltérítettem azt eredeti értelmezésétől azért, hogy az én, „nagyon is eltérő szándékaimat” szolgálja -, ebből kiindulva irodalmi *tolvajlásom* talán mégsem volt olyan eget rengető. És még ha más magyarázatot nem is kínálnék fel, a legrosszabb, amit fel lehet hozni az lenne, hogy Sinnett úr levelezőpartnere az ő szegényes szókincséből eredően, valamint angol nyelven fogalmazásban járatlansága miatt felhasznált párat az ártatlan Kiddle úr ömlengései és ragyogóan megformált mondatai

¹ Ez a két „Humorista” Blavatskyné és Olcott ezredes volna... (A ford.)

² *The Banner of Light* egy Bostonban, 1857-1910. között működő, jelentős olvasótáborral bíró spiritiszta hetilap volt. (A ford.)

³ A „Megütközött Olvasó” az írója volt egy olvasói levélnek, ami a *Banner of Light* 1883. október 13-i számában jelent meg „More Perplexed Still” (Még a korábbinál is jobban megütközött) címmel. (A ford.)

⁴ Utalás arra, hogy a maga korában Miltont is megvádolták azzal, hogy az Elveszett Paradicsom c. művében kölcsönvett versszakokat másoktól. Amire ő az itt írtak szerint válaszolt. (A ford.)

közül, hogy ezekkel fejezze ki a maga - éppen ellentétes értelmű - gondolatait. A fentiek jelentik az egyetlen irányt, ami mentén vitatni engedélyeztem a vádaskodásokat a *The Theosophist* „kiváló szerkesztője” számára¹, aki ezek napvilágra kerülése óta magánkívül van miattuk. Hát igen, a nő – hatalmas felfordulások okozója ebben a mi ötödik fajunkban. Akárhogy is legyen, számodra és még néhányaknak, akiket kiválasztasz az általad legmegbízhatóbbnak tartott teozófusok közül – akiknek előbb *becsületszóra* meg kell fogadniuk, hogy ezt a kis leleplezést magukban tartják – elmagyarázom az e „felettből érthetetlen” pszichológiai rejtély mögött meghúzódó tényeket. A megoldás annyira egyszerű és a körülmények annyira mulatságossá teszik az egészet, hogy be kell valljam, elnevettem magam, amikor nem sok idővel ez előtt felfigyeltem rá. De még most sem tudnám elkerülni, hogy mosolyogjak rajta, ha nem tudnám azt, hogy mennyi kellemetlenséget okozott néhány igaz barátomnak.

A kérdéses levelet lóháton, utazásom közben formáltam meg magamban. Majd mentálisan lediktáltam egy fiatal tanítvány felé és számára, akinek nem volt még gyakorlata az efféle pszichikus kémiai eljárásokban, és akinek az átiratot egy csak halványan kivehető lenyomat alapján kellett elkészítenie. Emiatt a fele kimaradt, a másik felét pedig kisebb nagyobb mértékben eltévesztette a „lejegyző”. Amikor végzett és megkérdezte, akarom-e átnézni és kijavítani, bevallom, hogy meggondolatlanul azt válaszoltam: „mindegy fiam, jó lesz ahogy van – nem nagy ügy, ha néhány szót kihagytál.” 48 órányi folyamatos lovaglás után fizikailag nagyon kimerültem, és addigra már félig (megint csak fizikai értelemben) aludtam. És e közben még egy nagyon fontos üggyel is foglalkoznom kellett *pszichikai értelemben*, így aztán nem sok jutott már belőlem arra a levélre. Gondolom ez a sors jutott neki. Amikor felébredtem, kiderült, hogy már elküldték, és mivel nem számítottam rá, hogy nyilvánosság elé kerül, tovább nem is foglalkoztam az ügyével. Na most, én soha nem idéztem magam elé spirituálisan Kiddle úr fizimiskáját, soha nem találkoztam a nevével, de még a létezéséről sem tudtam. A te simlai környezeted és barátaid, valamint a veled folytatott levelezés felkeltette az érdeklődésemet a fenomenalisták intellektuális fejlődése iránt, ami mellesleg az amerikai spiritiszták esetében inkább visszafejlődés. Úgy két hónappal ez előtt aztán felfigyeltem az utóbbiak nagyszabású éves összejuvetel-sorozatára, egyebek közt arra, amit Lake vagy Mount Pleasant-ben tartottak. Az amerikai spiritiszták általános várakozásait és törekvéseit jellemző és azokat megfogalmazó néhány elképzelés és mondat megmaradt az emlékezetemben, de csak ezek az elképzelések és kiragadott mondatok, és semmi sem kapcsolta össze őket azokkal a személyekkel, akikben megfogalmazódtak, vagy akik kimondták ezeket. Ennek tudható be, hogy fogalmam sem volt az előadóról, akit szándékolatlanul látszólag megkárosítottam, és aki most a nyilvánosság előtti felhajtás okozója. De ha abban a formában diktáltam volna le a levelem, ahogy végül nyomtatásban megjelent, az kétségtelenül gyanúsnak tűnhetett volna; és bármilyen messze is álljon attól, amit általában plágiumnak nevezhetnénk, de idézőjelek hiányában alapot adhatna kifogásokra. Ám én semmi ilyesmit nem tettem, amint az a levél előtttem lévő eredeti

¹ Ez az utalás a *The Theosophist* 1883. decemberi számának (67-70. o.) hasábjain megjelent „Have we to Lower the Flag of Truce?” (Le kell eresztenuk a fehér zászlót?) c. cikkére utal. (A ford.)

lenyomatból világosan kitűnik. És mielőtt tovább mennék, némi magyarázattal kell szolgálnom az itt felhasznált *lecsapatás* módszeréről. A *Psychic Research Society*¹ utóbbi időkben végzett kísérletei nagy segítséget nyújtanak majd abban, hogy megérthessétek a működési módját ennek a „mentális távirónak”. Korábban már kiderülhetett számotokra a fenti testület folyóiratából, hogy miként működik a gondolatátvitel, ha kitartóan alkalmazzuk a folyamatot. Valamilyen geometriai vagy másféle, az aktív agyban jelen levő ábra fokozatosan kirajzolódik a passzív, fogadó fél agyában is – amint ezt a lapban illusztrációként közreadott ábra-sorozat bemutatta. A tökéletes és azonnali mentális távirat-küldéshez két dologra van szükség: erős koncentrációra a küldő félnél, és teljes vételkészséget eredményező passzív elmeállapotra az „fogadó”, vagyis a vevő oldalán. Ha bármelyik feltételben zavar keletkezik, az eredmény ennek arányában torz lesz. A „fogadó” nem úgy látja a képet, ahogy az a „távíratozó” agyában jelen van, hanem ahogy az a sajátjában felmerül. Ha az utóbbi figyelme elterelődik, a pszichikus áramlás megszakad, és a kommunikáció szakadozottá, összefüggéstelenné válik. Egy az enyémhez hasonló esetben a tanítványnak mintegy el kellett fognia az általam neki küldött áramlatból annyit, amennyit csak tudott, és a fentiek értelmében összeraknia a töredezett részeket, a legjobb tudása szerint. Vajon nem ugyanezt figyelhetitek meg a mesmerizmus esetében is – vagyis azt, hogy az alany képzeletébe a kezelője által bevitt *maya* élessége hol határozottabbá, hol halványabbá válik, attól függően, hogy az utóbbi mennyire tudja a szándéka szerint megalkotott képet saját képzeletében fenntartani? És mennyire gyakori az eset, amikor tisztánlátók megrójják az őket magnetizálót, hogy azok elterelik a figyelmüket a vizsgált témáról? Továbbá a mesmerikus gyógyítók mindig felhívják a figyelmeteket arra, hogy ha gondolataink uralkodni nem tudva azok elterelődnének attól, hogy az életáramot az alanyba irányítsa, akkor azonnali kötelessége vagy újrakezdve előlről felépíteni ezt az áramlatot, vagy leállítani a kezelést. Esetünkre visszatérve tehát ekkor az elmémben élénkebben volt jelen az aktuális spiritiszta gondolkodással (aminek a Lake Pleasant-ben elhangzott beszéd egy jellemző tünete volt) kapcsolatos diagnózisom, mint az ezekkel kapcsolatos észrevételeim és az ezekből levont következtetéseim; és ostoba módon az előbbieket élénkebb benyomásként továbbítottam, mint az utóbbiakat. Ezek mondhatni (és a „megkárosított” áldozat Kiddle úr szavai szerint) „kiemeltek” voltak, és élesebb kontúrokkal bírtak a mentális fényképen (először a tanítvány agyában, majd az előtte fekvő papíron – vagyis egy kettős folyamatról beszélünk, ami sokkalta bonyolultabb, mint holmi egyszerű „gondolat átvitel”); a levél többi része – az ezekkel kapcsolatos észrevételeim, valamint érveim – pedig nehezen olvashatóan és igencsak elmosódottan látszanak a most előttem levő jegyzetlapon. Adj egy mesmerikus alany kezébe egy papírlapot azzal, hogy írjon le rá egy bizonyos könyvből általad kiválasztott és elolvasott részt, koncentrálj a gondolataidat azokra a szavakra, és győződj meg róla, vajon az általa „felfogottak” mennyire vágnak egybe az illető író általad több-kevesebb sikerrel, ismételten továbbított szavaival – *feltéve persze, hogy az alany maga korábban még nem olvasta a kérdéses könyv-részletet*. Ugyanez igaz a tanítvány által elvégzett, a mentális képnek egy

¹ Ez valószínűleg a *Society for Psychical Research* néven ismert szervezetre való utalás. Bővebben erről és a Társulattal való későbbi kapcsolatáról lásd a 301. o. lábjegyzetét. (A ford.)

papírlapra (pontosabban a papírlapba) való *lecsapatáskor* is: ha a mentális kép homályos és halovány, látható megjelenítése is ugyanilyen kell legyen. És minél jobban figyel rá, arányaiban ez annál inkább így van. Ha a tanítvány csak egy médiumításra hajlamos egyén lenne, a Mester őt egyfajta pszichikus nyomdagépként alkalmazhatná, általa lito- vagy inkább pszichografálva a saját elméjében meglevő benyomásokat; ilyenkor az ő idegrendszere megfelelne a nyomdagépnek, az idegi aurája pedig a nyomdafestéknek, ahol ez utóbbihoz a szükséges összetevőket (minden máshoz hasonlóan) az *Akasha* kimeríthetetlen raktárából szerzi be. Csakhogy a médium és a tanítvány két ellentétes pólust képvisel, mert az utóbbi tudatosan cselekszik, kivéve bizonyos rendkívüli körülményeket, amik a képzése alatt fordulnak elő, és amikkel itt nem szükséges foglalkoznunk.

Na most, amint a fülembé jutott ez a vád – mert a *védőim* körében általa kiváltott felhördülés még az örök hó birodalmán átívelve is eljutott hozzám – elrendeltem a kivizsgálását, kezdve az eredeti lenyomat bekérésével. Már első látásra is rájöttem, hogy én voltam az egyetlen és egyben leginkább hibáztatható közreműködő, mert az a szegény fiú csak azt tette, amire utasítást kapott. Most, hogy helyreállítottam a betűket és a sorokat – olyan hiányos és elmosódott állapotban, hogy az *eredeti küldőjükön* kívül másnak reménytelen lenne kisilabizálni őket – eredeti színükben és helyeiken, már magam is úgy találom, hogy a levelemnek egészen más olvasata van, ahogy hamarosan te is látni fogod. Ha most az *Occult World*-öt nézem – azt a példányt, amit te küldtél nekem – a hivatkozott oldalon (vagyis az első kiadás 149. lapján) annak alapos elolvasásakor megdöbbenve észleltem, hogy két mondat között folytonossági hiány van a gondolatmenetben. Ez a – mondhatni – gondolatfolytonossági hiány az (1. sortól a 25. sorig terjedő) 1. rész és az – állítólagos plágiumnak minősített 2. rész között áll fenn. Mintha nem lenne semmi kapcsolat e két rész között. Mert hát tényleg, mi köze van a mi vezetőink elszántságának (ahogy igyekeznek bebizonyítani a kétkedő világnak, hogy a pszichikus jelenségeket ugyanúgy törvények határozzák meg, mint minden mást) Platón eszméihez, amik „irányítják a világot”, vagy az emberiség „gyakorlati Testvériségéhez”? Attól tartok, hogy csakis a te - e sorok írója iránt érzett - személyes barátságod tette számodra észrevétlenné ezt a (félresikerült „lecsapatásból” eredő, de nyilvánvaló) gondolati összefüggéstelenséget és bakugrást – *egészen mostanáig is*. Máskülönben lehetetlen lett volna, hogy ne vedd észre: valami nincs rendben azon az oldalon; hogy valami kirívóan nem illik bele az írott gondolatmenetbe. De még egy további *bűnömet* is be kell vallanom: még soha, egyszer sem fordult elő, hogy akár csak ránéztem volna a nyomtatásba került leveleimre – egészen a kikényszerített vizsgálódásig. Csak a tőled kapott eredeti anyagokat olvastam el, mert úgy éreztem, időpocsékolás lenne újra átfutnom a magam sietősen papírra vetett gondolatfoszlányait. De most meg kell kérnem téged arra, hogy olvasd át a bekezdéseket ama formájukban, ahogy azokat eredetileg diktáltam, és vedd össze ezeket az előtted fekvő, *Occult World*-ben olvasható bekezdésekkel.

Most sajátkezűleg készítem el az átiratukat, miközben a birtokodban levő levelet egy tanítványom írta. Kérem továbbá azt is, hogy vedd össze ezt a kézírást néhány másik, tőlem

korábban kapott levél írásképeivel. Idézd fel magadban e mellé még azt is: Simlában az „Ö.H.” szenvedélyesen tagadta, hogy az én *első levelemet* valaha is *én magam* írtam volna. *Akkoriban* dühös voltam rá pletykálkodása miatt; *most* viszont jó célra fordítható a dolog. Ó, barátom, mi távolról sem vagyunk „Istenek” mindannyian; különösen igaz ez, ha felidézed, hogy a „benyomások” és „lecsapások” egykori szép napjai óta „K.H.” immár egy új és *ragyogóbb fényben* úszó világba született meg, ám még ez sem minősül semmilyen tekintetben az e Földön megtapasztalható legragyogóbbnak. Bizony, a *Mindentudás Fénye* és a csalhatalan Előrelátás ezen a földön – amik csak és egyedül a legmagasabb rangú *Chohan* számára léteznek – még nagyon távoli dolgok nekem!

Az összehasonlításhoz mellékelem a másolatát a helyreállított részletek szó szerinti átíratának, benne a *kihagyott* mondatokat pirossal¹ aláhúztam.

(Az első kiadás 149. oldalán kezdődően) . . . Korábban elképzelhetetlennek hitt jelenségek részletei végre felfedik titkait a mögöttük meghúzódó rejtélyes folyamatoknak. Platónnak igaza volt, amikor *ismét elővette a Szókratész által korábban már elvetett elméleteket*. Az *Univerzumban a létezés problémája nem hozzáférhetetlen, illetve nem lenne haszontalan, ha mégis hozzáférne valaki*. De az utóbbi kérdést csak akkor tudjuk megoldani, ha megismerjük azokat az elemeket, amik immár *felsejlenek a világi gondolkodók látóhatárán is*. A maguk hibás, groteszk módon eltorzított nézeteikkel és felfogásukkal együtt még a *spiritiszták is homályosan érzik, egy új helyzet áll fenn már*. Bizonyos intuitív előre tekintések alapján mondhatni próféciaikat adnak ki, és e próféciaik nem is minden alapot nélkülözők. Felcsendül némelyikük ajkáról a réges-régi alapigazság: „Eszmék irányítják a világot”; és miközben az emberek elméje - hátrahagyva az idejétmúlt régieket - befogadja ezeket az új eszméket, a világ (*tovább*) halad előre; hatalmas forradalmak (*fognak*) kialakulni miattuk; *intézmények (mi több, hozzátehetnénk, hogy még hitvallások és birodalmak is) fognak* összeroskadni *feltartóztathatatlan előrehaladásuk útjában*, mert nem lesznek képesek ellenállni a *spiritiszták által megjósolt belső, a változás lényegéből eredő* (az 'ellenállhatatlan' helyett!) *erőnek! Valóban; egyszerre van igazuk és tévednek is*. Mert igaz ugyan, hogy ugyanannyira lehetetlen lesz ellenállni a hatásuknak amikor eljön ennek az ideje, mint akadályozni az árapály jelenségét: ez *biztosra vehető*. De, amit a *spiritiszták meglátásom szerint nem értenek még, és amit az ő „Szellemeik” sem magyaráznak el nekik* (hiszen az utóbbiak *semmivel sem tudnak többet, mint amit az előbbiek agyában fellelnek*) az az, hogy mindez lassan, fokozatosan következik be; és hogy mielőtt bekövetkezik, nekik és nekünk egyformán van még egy *kötelességünk, elvégzendő feladatunk*; mégpedig az, hogy a lehető legtöbb félresöpörjünk az istenfélő, vakbuzgó elődeink által hátrahagyott salakból. Az új eszméknek megtisztított területeken kell nyugodniuk, mert ezek az eszmék a legnagyobb jelentőséggel bíró dolgok alapjaiként *fognak* szolgálni. Nem holmi fizikai szintű jelenségeket *vagy a spiritizmust, mint közvetítő eszmerendszert*, hanem éppen ezeket az alapvető eszméket: a *noumenon-t és nem a phenomenon-t kell tanulmányoznunk*; hiszen az UTÓBBI megértéséhez szükség van az ELŐBBI

¹ A magyar változatban ezek a többi aláhúzott részhez hasonlóan *dőlt betűvel* szedettek. (A ford.)

ismeretére. Az biztos, hogy *valóban* foglalkoznak az Ember valódi helyzetével az Univerzumban, de csak a *JÖVŐBENI*, és nem a *KORÁBBI* születéseinek viszonylatában. *Bármilyen csodálatos legyen is, semmilyen fizikai szintű jelenség nem tud magyarázatot adni az Ember eredetére, még kevésbé végső küldetésére, vagy ahogy egyikük kifejezte ezt: a halandó viszonyára a halhatatlanhoz, a múlékonyának az örökkévalóhoz, a végesének a végtelenhez stb. stb. Igen nagyvonalúan szólnak olyan dolgokról, amiket új eszméknek tartanak; amik „nagyobbak, általánosabbak, nagyszerűbbek és átfogóbbak”, miközben ezzel egy időben egy örökké működő, megmásíthatatlan törvény helyett egy, az egész Univerzumra kiható törvényt Isten akarata (!) kifejeződésének tekintenek. Megfeledkeznek róla, hogy korábban még azt hitték: „az Úr megbánta, hogy megteremtette az Embert”; így most e filozófus-jelöltek és reformátorok azt szeretnék, ha hallgatóikkal elhitethetnék, hogy az említett Isteni Akarat „változatlan és megváltoztathatatlan; és amihez kapcsolódóan csakis az Örökös Most Létezik, miközben a halandóknak (beavatatlanokra gondolnak?) az idő Múlta és Jövőre válik szét, ami tükrözi az ő véges létüket ezen az anyagi síkon”; amiről pedig épp olyan keveset tudnak, mint az ő spirituális lényegükről, mely utóbbit olyan, a mi Földünkhöz hasonló jelentéktelen porszemmé alacsonyítják le, hogy az ottani jövőbeni életet egy igazi filozófus ugyanúgy inkább elkerülné, mint a bíróságokat. De azért én nyitott szemmel álmodozok. Bárhogya is nézzük, mindez semmiképp sem az ő saját szerzeményű tanításuk. A legtöbb alkotórészt hozzá Platóntól és az alexandriai filozófusoktól kölcsönözték. Mi is mindannyian ugyanezt tanulmányozzuk, és sokaknak már sikerült is . . . stb. stb.*

Ez egy szó szerinti, hű másolata a mostanra helyreállított eredeti iratnak – a „Rozetta kő¹” a Kiddle incidenshez. Ezek után, ha megértetted a fentiekben néhány szóban előadott folyamattal kapcsolatos magyarázatomat, már nem kérdéses számodra, miként történhetett meg, hogy bár egymástól értelmezésben eléggé elszakadva, a tanítvány által átírt mondatok hogy lettek mégis épp azok amiket plagizáltak kiáltanak ki, miközben a „hiányzó láncszemek” lennének azok, amikből kiviláglana, hogy ezek ugyan emlékeztetnek rájuk, de nem idézetei az eredetinek elismert mondatoknak; ugyanis ezek fogalmazták meg a sarkalatos pontokat, amelyek körül a bennem aznap reggel összefoglalásként megszületett gondolatok forogtak. Akkoriban te még nem tudtad eldönteni magadban, hogy az okkultizmusban vagy az Ö.H. által bemutatott jelenségekben a spiritizmus és a médiumitás megnyilvánulásain túl vajon valami mást is látsz-e. Én meg életemben először figyeltem oda komolyan a közmondásos „médiára”, egyes amerikai és angol előadók úgynevezett „ihletett” megnyilatkozásaira, ezek értékeire, valamint korlátaira. Megdöbbenett ez a sok-sok briliáns, mégis üres szóvirág, és ekkor ismertem fel először a maga teljességében ennek intellektuálisan veszélyes tendenciáját. M. már mindent tudott róluk, de mivel nekem semmi dolgom nem volt ilyenekkel korábban, kevés érdeklődést éreztem irántuk. Az ő zavaros, spirituális mázzal leöntött, de ez alatt durva és gusztustalan materializmusuk volt az, ami felkeltette a figyelmemet akkoriban. Miközben az

¹ A „Rozetta kő” egy egyiptomi ásatáson felbukkant, ugyanazt a szöveget három különböző nyelvű vésett tartalmazó lelet volt. Ez tette lehetővé, hogy megfejtsék az egyiptomi hieroglifák jelentését, és így a tudósok el tudják olvasni az ősi egyiptomi írással készült feliratokat. (A ford.)

idézett mondatokat diktáltam – amik csak egy kis részét képezték annak a soknak, amiken akkoriban töprengtem - ezek voltak a leginkább *en relief*¹ mondatok, ezért egyben háttérbe is szorították a saját szerzeményű gondolataimat, és így lettek az utóbbiak olyan halványak vagy hiányzóak a lecsapatáskor. Ha átnéztem volna a *negatív* (?) lenyomatot, egy fegyverrel kevesebb kerülhetett volna az ellenség kezébe. Ám én elmulasztottam ezt a kötelezettséget, ezért karmám részének tekinthető mindaz, amit az utókor médiumai és a *Banner* az elkövetkező időkben majd „Kiddle-győzelemként” fognak emlegethetni. Talán az eljövendő korszakokban a még a Társulat is két, egymással veszekedő táborra vagy pártra oszlik egy afféle modernkori „Bacon-vagy-Shakespeare”-hívók² választóvonalára mentén, vagyis a „Kiddle-pártiak” és a „Koot Hoomi-pártiak” táborára; akik aztán egy felettébb fontos kérdés miatt csatáznak egymással: „a kettő közül melyik volt az, aki plagizálta a másik gondolatait”? Még azzal is szembesülnöm kellhet, hogy mindeközben az amerikai és angol spiritisták kárörvendeznek a jelenlegi „Sinnott – K.H.” *Sedan*³ miatt. Hát csak hadd élvezze ki békében és boldogságban az ő nagyszerű szónokuk és bajnokuk velük együtt a győzelmét, mert egyetlen „adeptus” sem fogja félredobni az ő himalájai magányát azért, hogy ártatlan boldogságukra árnyékot vessen. Kötelességemnek éreztem, hogy neked és még néhány igaz barátunk elmagyarázzam ezt az ügyet. Mindenki másnak meghagyom a jogát arra, hogy Kiddle urat – bárki is legyen ő - tartsa a te alázas szolgád ihletőjének. Én megtettem a magamét, és most te a magad részéről azt tehetsz ezekkel a tényekkel, amit csak akarsz, kivéve azt, hogy nyomtatásban felhasználod őket, vagy az általánosságokon túlmenően akár csak említést tégy ezekről az ellenfeleknek. Az ember azért, kedves barátom, nem adja fel teljesen a személyes *önérzetét*, és *adeptusként* sem veszítheti el a méltóságát. Az utóbbi minőségében az ember kétségtelenül minden esetben teljesen közömbös marad a külvilág véleményét illetően. Az előző minőségében pedig mindenképp meg kell különböztetnie egymástól a *tudatlanságból eredő rosszindulatú feltételezéseket* a – szándékolt és *személyes – sértegetésektől*. Ami az elsőt illeti, nem várható tőlem, hogy kihasználjam ennek lehetőségét, hiszen a problémás „adeptus” mindig ama két feltételezett „humorista” köténye mögött rejtőzködik; ami meg a *személyes* érintettségét illeti, mostanában épp elég részem volt az efféle sértegetésekben S. Moses és C.C. Massey uraktól ahhoz, hogy ne adjak számukra újabb lehetőségeket „K.H.” szavainak kétségbevonására; vagy hogy valamilyen közönséges hírbehozottként, bűnös, körmönfont Babu-ként lássam viszont magamat egy szigorú, európai újságírókból álló esküdtszék és bírak színe előtt.

Jelenleg nincs időm arra, hogy megválaszoljam a legutóbbi hosszú, üzleti témájú leveledet, de hamarosan sort kerítek rá. És Ward úrnak sem fogok válaszolni – hiszen értelmetlen lenne. Nagy örömmel fogadom az ő Indiába utazását, de ugyanilyen nagy ellenérzéssel azt a tervét,

¹ Az *en relief* francia kifejezés, jelentése kb.: „kiemelt”, „hangsúlyos”. (A ford.)

² Utalás egy máig megfejtetlen rejtélyre: ki is volt valójában William Shakespeare? Egyesek szerint Francis Bacon lehetett az, aki ezen az álnéven írta Shakespeare halhatatlan remekműveit, ám az ezt hirdető a mai napig semmi kétségbevonhatatlan bizonyítékkal nem tudták ezt alátámasztani. (A ford.)

³ Sedan volt az a hely, ahol a Porosz-Francia háború utolsó mozzanataként 1870. szeptember 2-án Napóleon és a francia sereg letette a fegyvert a porosz seregek előtt. (A ford.)

hogy C.C. Massey-t is magával hozza. Az utóbbi eredményeként ugyanis ügyünk hátrányt szenvedne az angolok körében. A bizalmatlanság és az előítéletesség nagyon fertőző. Az utóbbi jelenléte Calcuttában ugyanolyan pusztító hatással lenne az ügyre amiért én élek, mint amilyen jótékony és gyümölcsöző hatást Ward úr jelenléte és közreműködése eredményezhet. De én ragaszkodnék ahhoz, hogy némi időt eltöltsön a Központban még az előtt, hogy nekilátna a javasolt szeretetteljes munkának a hivatalnokok köreiben.

Természetesen igazán megtisztelő azt hallani tőle, hogy K. asszony¹ „mindent beleadott, hogy sikerüljön találkoznia velem egyik másik transz állapotában”; és igazán szomorú, hogy meg kell tudnom, hogy „bár minden spirituális erejét bevetve megidézete önt (vagyis engem) – de nem volt képes választ kapni.” Milyen kár, hogy ez a „hölgy-gyülekezet” ilyen hiábavaló erőfeszítésekkel fárasztotta magát a téren keresztül azért, hogy az én jelentéktelen személyemmel találkozzon. Nyilvánvalóan mi másféle asztrális „körökben” mozgunk, és az övének tagjai nem az elsők lesznek, akik kételkedni kezdenek az ő *milieu*-jükön kívül esők létezésében. Tudod, léteznek „Alpok az Alpok felett” is, és nincs két olyan csúcs, ahonnan ugyanaz a kilátás tárulna a szemünk elé. De mindezzel együtt is megtisztelő értesülni róla, hogy ő a nevemen szólított meg engem, miközben egy pusztító Waterloo-t készített elő a munkatársaim és a magam számára². Az igazat megvallva nem tudtam az előbbiről, miközben fájdalmasan tudatában voltam az utóbbinak. De még ha nem is született volna meg az szörnyű terv az elméjében, az igazat megvallva nem hinném, hogy valaha is reagáltam volna a hívására. Ahogy egy amerikai spiritiszta mondaná – a jelek szerint igen kicsi *affinitás* tapasztalható a mi kettőnk természete között. Ő nekem túlzottan is döllyfős és erőszakos, túlságosan is elbizakodott; emellett túl fiatal és „elbűvölő” is egy magamfajta szegény halandó számára. De hogy komolyabbra fordítsam a szót – Gebhard asszonyt³ már egészen más fából faragák. Ő igazán kiváló, eredeti jellem. Az intuíciója született okkultistává teszi, és végeztem is néhány kísérletet vele – bár ez inkább M. dolga, mint az enyém; ahogy te mondanád, nem volt része az „eredeti elképzeléseknek” az, hogy az én dolgom legyen meglátogatni a prominens teozófiai személyiségek köréből az összes szibillát és szirént. A magam preferenciáinak megfelelően okkult ügyekben a két nem közül én maradok inkább a biztonságosabb oldalon, habár bizonyos okoknál fogva még az így – és saját, természetes valómban - tett látogatásoknak is nagyon ritkáknak és kivételeseknek kell lenniük. Mellékelek egy táviratot is Brown úrtól az „Ö.H.”-nek. A következő napokban Madrasban leszek, *en route* Szingapúr, Ceylon és Burma felé. A Központban levő egyik tanítványon keresztül fogok válaszolni neked.

Hogy a szegény „Ö.H”-ön gyalázat esett? Jaj, dehogyis! Nincs semmi bajunk az öregasszonnyal, már persze azon kívül, hogy ő *az, aki*. Hogy megóvjon minket – ahogy ő mondja - a sértésektől, készen állna kiadni a valódi címünket is, ami katasztrófát

¹ Anna Kingsford asszonyról van szó. (A ford.)

² Ezzel alighanem Kingsford asszonynak a Londoni Alosztály „elfoglalását” vagy „leuralását” célzó törekvéseire utalhat a Mester. Ezekről külön fejezet szól a könyvben, de az olvasó elég jó képet kaphat róluk a LXXXV. Levélből is. (A ford.)

³ Mary Gebhard asszony. Bővebben róla lásd a 401. o. lábjegyzetét. (A ford.)

eredményezze. A valódi ok az, hogy szegény nyomorult teremtmény a velünk való kapcsolata miatt túlzottan is kompromittálódott, túlságosan is a durva sértések céltáblájává vált. Az egész az ő fejére záporozik, és így csak természetes és helyes, hogy némely dolgokkal kapcsolatban „kivonjuk a forgalomból” őt.

Igen! Ha lehet, én *téged* látnálak szívesen, mint Elnököt¹. Hacsak a *Chohan* nem óhajtja, hogy más tevékenységi területre térjek át – mivel pszichológiai téren immár lemondtam róla, hogy a *Phoenix* feltámadását a honfitársaim támogatására bízzam. A két faj közti ellenérzés mostanra nagyon felerősödött, és *jelenleg* bármilyen kezdeményezés a helyiek részéről Indiában a végsőig tartó ellenállásba ütközne az európaiak részéről. Egyelőre hagyjuk elülni ezt az ügyet. A kérdéseidre a következő levelemben fogok válaszolni. Ha sikerülne időt szakítanod, hogy cikket írj a *Theosophist*-nak, és talán még mást is – mint pl. Myers urat - rávegyél erre, azzal személyes lekötelezetteddé tennél. Tévedsz, ha bizalmatlanul viszonyulsz Subba Row írásaihoz. Nem valami készséges író, az biztos – de soha nem ír le hamisságokat. Lásd a legutóbbi írását a novemberi számban². A Cunningham tábornok által elkövetett hibákkal kapcsolatos állításait döntő fontosságú figyelemfelhívásnak kellene tekinteni az indiai régészet területén. De tízet teszek egy ellen, hogy soha nem kapja meg az általa megérdemelt figyelmet. Hogy miért? Hát csak azért, mert az állításai józan *tényeket* sorolnak fel, és olyan dolgokat, amiket ti európaiak általánosságban inkább *fikciónak* szerettek tekinteni, mert ez illeszkedik bele a világnézetetekbe és támogatja a ti előfeltevéseken alapuló elméleteiteket.

K.H.

Minél többet töprengek rajta, annál ésszerűbbnek látom a te „Társulat a Londoni Társulaton belül” tervedet. Próbáld meg - még akár valami jó is kikerekedhet belőle.

XCIV. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban, 1884. áprilisában kaphatta meg. A levél célba juttatásában vélhetően közreműködött a Morya Mester Bhola Deva Sharma nevű tanítványa is- ugyanaz, aki a LXXXVII. Levél lejegyzője is volt. (Bővebben róla: lásd annál a levélnél.)

A sok fáradságos munka közepette - amikről a *Chohan* úgy döntött, hogy engem bíz meg velük - már teljesen meg is feledkeztem a „Kiddle incidensről”. Megkaptad a magyarázatomat róla. Amikor azt kértem tőled, hogy tarts vissza bizonyos részleteket belőle, csak azért tettem, mert a háttérfolyamat tudományos ismeretének hiányában az ellenfeleim kipécézték volna

¹ Itt a Londoni Alosztály lehetséges elnöki posztjáról van szó. (A ford.)

² Utalás Subba Row-nak a *The Theosophist* 1883. novemberi számában *Inscriptions Discovered by General A. Cunningham* (Az A. Cunningham tábornok által felfedezett vésett feliratokról) címmel megjelent cikke. (A ford.)

ezeket maguknak, és ezekbe beleakaszkodva nevetség tárgyává tették volna az okkult tudományt; majd végül engem otromba hazugságokkal, téged pedig hiszékenységgel és – ahogy a paplak aranyhajú nimfája¹ mondta volt – „hősimádattal” vádoltak volna meg. De ha készen állsz rá, hogy elviseld a dühödt tagadás, támadások, valamint az ellenséges kritikák özönét, használd fel a leveleket legjobb belátásod szerint. A *The Theosophist* utóbbi számaiban megjelent levelek – Morgan² tábornoktól, Subba Row-tól és Dharani Dhu³-tól – az én engedélyemmel kerültek bele a lapba, és egyengethetik a te utadat is. Nem szeretném, hogy a „teozófia terjesztése” miattam ütközzön akadályokba, és így meg is mentem a nevemet néhány további csapástól.

Sietős, de továbbra is hű barátod,

K.H.

XCV. Levél

Ez a levél a XVIII. számú levél folytatása. Korábban elveszettnek hitték, valójában csak rossz helyre keveredett a hagyatékban, ezért önálló levélként tekintettek rá, mígnem – már a magyar fordítás alapját képező könyv kiadását követően – kiderült valódi hovatartozása. A levél időbeni és gondolatmeneti folytatása a XVIII. Levél, a 141. oldalon. (A ford.)

...egy ilyen alantas élettől. Megpróbálok vegetáriánust és absztinenst faragni belőle. Hume úr nagyon bölcsen belátja a hústól és az alkoholtól való teljes tartózkodás szükségességét, ha jó eredményeket akar elérni. Jó kezekben E⁴. rendkívül hasznos lehet majd az indiai Teozófiai Társulat ügyének, de ehhez át kell esnie a megtisztuláshoz vezető képzéseken. M⁵-nek hat hétig tartott, hogy felkészítse őt az indulása előtt, máskülönben lehetetlen lett volna számomra, hogy akár csak az éterikus másom *tükörképét* is *kivetítsem* a környezetébe⁶. Már mondtam neked kedves barátom, hogy amit látott, az *nem én* voltam. És nem leszek képes ezt a tükörképet kivetíteni nektek sem – hacsak nem tisztul meg teljesen⁷. Ezért, ahogy a dolgok most állnak, egy szavam se lehet Hume úr utolsó, „hivatalos” levelében kifejtett feltételei ellen

¹ Ironikus utalás Anna Kingsford asszonyra. (Kingsford asszony aranyszőke hajú szép nő, férje, Algernon Kingsford pedig pap volt.) (A ford.)

² Henry Rhodes Morgan tábornok, a brit hadsereg Indiában felállított gyalogos erőinek főtitkja volt 1875-ig, amikor is visszavonult az aktív szolgálatból. A feleségével együtt a Társulat alapítóinak közeli barátja volt Indiába érkezésüktől fogva, és nagy szolgálatot tett Blavatskynének és a Társulatlak is, amikor a Coulomb ügy kapcsán – nevét és személyes befolyását latba vetve – kikényszerítette az egyik legsúlyosabb vád alapjául szolgáló Coulomb levél hivatalos szakértők általi bevizsgálását. Majd miután az egyértelműen hamisítványnak bizonyult, a nyilvánosság elé is tárta ezt a tényt. (A ford.)

³ Dharani Dhar Kauthumi K.H. Mester egyik tanítványa volt. 1883-1884. között számos publikáció jelent meg tőle. Ezt követően már nem tudunk semmit róla. (A ford.)

⁴ William Eglinton. Bővebben róla lásd a 86. oldali lábjegyzetet. (A ford.)

⁵ Morya Mester. (A ford.)

⁶ Itt ismét az ún. „Vega eseményről” lehet szó. Ennek bővebb leírását a 135. o. lábjegyzete tartalmazza. (A ford.)

⁷ A szövegkörnyezetből az következik, hogy itt Hume úr megtisztulása lehet az előzetes követelmény. (A ford.)

azon túl, hogy teljes szívemből gratulálok neki. Ugyanezen okból lehetetlen számomra, hogy most válaszoljak neki, és a kérdéseire. Nagyon kérem őt, hogy legyen türelemmel E. ügyében. Aljas összeesküvések formálódnak és erjednek Londonban a spiritiszták köreiben; és egyáltalán nem vagyok biztos benne, hogy E. ellenáll majd az árnak, amely azzal fenyegeti, hogy elragadja, hacsak nem vonja vissza legalább részben, amit mondott. Eltértünk a politikánktól, és a „Vega” kísérletet kizárólag néhány angol-indiai teozófus kedvéért végeztük el vele. Hume úr meglepetését fejezte ki amiatt, hogy még E. „szellemei” sem tudnak rólunk semmit, és hogy az ügy fontossága ellenére még neki sem mutatkoztunk meg. Másrészt a kalkuttai spiritiszták és Gordon asszony győzedelmeskedtek, sőt Gordon ezredes is csatlakozott hozzájuk. A „kedves elhunytak” rövid kalkuttai tartózkodása alatt a szentség illatát árasztották maguk körül, a „Testvérek” pedig meglehetősen alacsony megbecsülést szereztek a közvélemény előtt. Sokan úgy gondolták, hogy E.-nél való megjelenésünk „megmenti a helyzetet”, és arra kényszeríti a spiritisztákat, hogy elismerjék a teozófia állításainak igazát. Hát, eleget tettünk kívánságaitoknak. M. és én elhatároztuk, megmutatjuk nektek, hogy nincs alapja az ilyen reményeknek. A spiritiszták hivatásos médiumok önző indítékai által táplált bigottsága és vaksága elszabadult, és ellenfeleink már gátlástalanná váltak. Hagynunk kell, hogy az események természetes menetük szerint alakuljanak, és csak azzal segíthetünk a közelgő válságban, ha segítjük a leleplezések egyre gyakoribbá válását. Soha nem tennénk olyat, hogy *kényszerítsük* az események menetét, mivel az csak "mártírokat" szülne, akik ezt ürügyként használnák fel egy újabb őrültséghez. Így hát kérlek, légy türelmes, mert Hume úr – ha valóban kitart elhatározásai mellett – egy nagyszerű és nemes feladat – egy új társadalmi korszak, egy filozófiai és vallási Reform megalapozása – előtt áll. Olyan hatalmas és olyan nemes az elképzelés, hogy ha – amint azt remélem - most végre megegyezünk, akkor bőven lesz tennivalója abban az időszakban, ami ahhoz szükséges, hogy próbáknak vessem alá és felkészítsem Eglintont. Néhány napon belül írok Hume úrnak, és válaszolok minden kérdésére, elmagyarázva a helyzetet, ahogyan én látom.

Addig is jól teszed, ha megmutatod neki ezt a levelet. A *Perfect Way*¹-ről írt ismertetésed tökéletesebbre sikerült, mint a szerző saját elképzelése. Köszönöm barátom a jó szolgálataidat. Kezded felkelteni a *Chohan* figyelmét. És ha tudnád, micsoda jelentősége van *ennek*, nem számolgatnád részletekbe menően, hogy milyen jutalomra számíthatsz bizonyos, közelmúltbeli szolgálatokért.

Szeretettel,

K. H.

XCVI. Levél

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban, 1884. januárjában kaphatta kézhez. Egyéb részlet nem ismert a levéllel kapcsolatban, legfeljebb az, hogy a levél egy Blavatskynétől érkezett másik levélhez csatoltan jutott el Sinnett úrhoz. A másik érdekessége, hogy- részben legalább is- Samuel Ward úr („Sam Nagybácsi”, lásd a 465. o. lábjegyzetét róla) monogrammal ellátott jegyzetpírájára íródott. Ward úr akkoriban Londonban tartózkodott, és a levél egy részében épp egy olyan spiritiszta szeánszról esik szó, amit Indiából visszatérte után a híres médium W. Eglinton úr tartott Ward úr londoni lakosztályában. (A ford.)

Alázatos üdvözetem, Sahib. Nem jó a memóriája. Elfeledkezett a Prayag-i megállapodásról², meg a jelszavakról, amik meg kell előzzenek minden tőlünk eredő kommunikációt, ha az egy भूत डाक् (*Bhoot-dak*³), vagy ha médiumtól ered? Mennyire valószínű a hitelessége a december 15-i szeánsznak – koronás kártyával meg egy tőlem származó levéllel felcicomázva! Pedig nagyon hasonlítanak – mondaná egy peling⁴ tudor. Na persze - előbb egy szeretetteljes levél az öregasszonytól *Lonie*-nek címezve (amit a kártyán tévesen Lunis-nak írtak), aztán egy másik C.C. Massey-nak, akinek nevét ő többé kiejteni sem hajlandó, és az egész üdvözlés vacsora után akkor érkezik meg - amikor C.C. Massey már elment. Az üzenetem csakis hamisító kezéből eredhet, mert közvetlen ellentmondásba keveredek benne saját magammal; továbbá egy állítólagos üzenetemet Ladakhból küldtem december 16-án, pedig esküszöm, hogy akkor én Ch-in-ki-ben (Lhásza) voltam. A pipája⁵ jó szolgál. Ja, és a legjobb rész az, amikor azt kérem önöktől, hogy „készüljenek fel az érkezésünkre, amint sikerül megnyerni a magunk számára Eglinton Sahib-ot!!!” Ez is egy szombat, és ha már Lord Dunravennel nem jött össze a dolog,

¹ A *The Perfect Way* (A Tökéletes út) Anna Kingsford és Edward Maitland könyve. Bővebben: lásd a 206. o. lábjegyzetében. (A ford.)

² Utalás a Sinnett úr által Allahabadban (rég indiai néven Prayag-ban) kézhez vett XCII. Levélre. Ebben szerepelt az a háromtagú jelszó, amit minden magát hitelesnek mutatni akaró, pszichikus úton tett közlésnek tartalmaznia kell ahhoz, hogy Sinnett vagy Hume urak ilyennek elismerjék. (A ford.)

³ A *Bhoot-dak* egy, az egykori Indiai szóösszetétel, amit kb. „kísértet-üzenetnek” lehetne fordítani. (A ford.)

⁴ A Peling tibeti eredetű szó, jelenése kb.: „külföldi”, „idegen”. (A ford.)

⁵ Sinnett úr még 1881. őszén megajándékozta Morya Mestert egy „dohányzó eszközzel” (lásd: LXXI. Levél, valamint az ennek első bekezdéséhez kapcsolódó lábjegyzetet). Ugyanis 1881. októberében az előbbi Blavatskyné őt magasztaló ömlengései miatt érzett „dühében még a pipáját is szétroppantotta”. (A ford.)

hát miért ne *próbálkozzanak* ismét. Ünnepeles este volt az a szombati a Picadilly-n, az öreg, dohos levegőjű Sotheran antikváriumban¹. Jól ismertem már a helyet, és jól szórakoztam, miközben figyeltem a történeteket, miután ön távozott. Miért érzett annyira viszolygást? A kísértetek egész ügyesen végezték a dolgukat, mit sem zavarta őket a jelenlétem, amiről W.E. úrnak és a testőrének fogalma sem volt. Azzal keltették fel a figyelmemet, hogy megpróbálták H.P.B. kézírását hamisítani. Erre én még a pipát is félretettem, hogy jobban lássam, mit csinálnak. Egy kicsit túl sok volt a Picadilly utcáról beáradó fénye ezeknek a kreatúráknak, bár a Sotheran légköre és kisugárzása sokat segített nekik. Szívesen felhívnám az ön Myers barátja figyelmét, hogy a rothadás kipárolgásai pszichikus értelemben ténynek tekintendők. Jó keltető az ilyen csíráknak az a hely. Bizony; az Picadilly-re néző ablakkal bíró szoba jó hely a pszichikus kibontakozásra.

Szegény, transzban levő nyomorult. „Mindenféle jövőbeni félreértés elkerülése végett ki kell jelentenünk, hogy bármilyen jelenségek is játszódjanak le az önök szeme előtt ma este, mi semmilyen módon nem vagyunk felelősek ezekért, és nincs szerepünk a keletkezésükben.” Ez szintizta ön-megtagadás – a szerénység szó nem is elég a kifejezésére. Le-föl járkált a szobában, én meg a távolból figyeltem őt. Odament Ward úr íróasztalához, és kivett egy monogrammal ellátott papírlapot – és én is így tettem, csak hogy megmutassam önnek, tényleg figyeltem a dolgot. Ami önöket, mindannyiukat illeti – nem figyeltek kellően, miközben a médiumot úgy vezették, hogy a papírlapot és a borítékot egy könyv lapjai közé csúsztassa, és a könyvet letegye az asztalra; mert különben felfigyeltek volna valami, a tudomány számára nagyon érdekes dologra. Ugyanis, ha így tettek volna amikor az óra ezüst nyelve tíz óra tizenöt percet ütött, K.H. alakja tűnt volna fel, amint lóháton egy domboldalról ereszkedik le (ő most Kambodzsa messzi erőiben jár) és áthalad „Sam Nagybácsi” látóterén – és ez alaposan megzavarta a *Pisacha*²-k működését. Az efféle asztrális kavargás akadályozza az ő lassú fejlődésüket. De a csengettyűik nagyon szépen szólnak – tényleg.

¹ Az eredetileg amerikai cég angliai ága, az 1815-ben alapított Henry Sotheran Ltd. London egyik ismert és híres antikvár könyvkereskedése volt – akkor még a Picadilly-n. (Ma is működik, de már más helyen.) (A ford.)

² A *pisacha*-król lásd a 131. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

Na de, Sahib, nem szabad túl szigorúnak lennie szegény nyomorult ifjúval szemben. Mert ő teljesen ártatlan volt azon az estén. Természetesen az színtiszta örülség, hogy ő a Teoz. T. Londoni Alosztályának tagja legyen, hiszen egy fizetett és gyanús médium nem kerülhet be angol úriemberek közösségébe. De ettől még ő a maga módján becsületesnek mondható, bármennyire is kifigurázta őt K.H. a Gordonéknak címzett kártyájával – amit még önök is mind komolyan vettek akkoriban – de mégis, tényleg becsületesen jár el, és sajnálatra érdemes. Ő csak egy szegény epilepsziában szenvedő ember, *aki bármikor ki van téve egy roham veszélyének, különösen olyan napokon, amikor ebédre hivatalos önhöz*. Komolyan gondolkodom azon, hogy megkérem K.H.-t, járjon közbe Ward úrnál és kérje meg őt, hogy megszabadítsa meg W.E.-t attól a két elementáristól¹, akik piócafént tapadtak rá. A jó öreg „Sam Nagybacsinak” könnyű lesz szerezni számára egy meghívást valahova messzire, és ezzel megkímélni őt a gyalázattól, ami megölné őt; ezzel még egy érdemes, teozófiai értelemben véve is jótékony cselekedetet is vinne végbe. Ward úr téved, mert aznap este E. nem volt bűnös semmiféle tudatos, szándékos bűvészkedésben. Szenvédélyesen vágyott rá, hogy tagja lehessen a Londoni Alosztálynak, és mivel a vágy a tett szülője – az ő asztrális kullancsai a maguk eszközeivel megszülték azt a nekem tulajdonított levelet. Ha ő csinálta volna, eszébe jutott volna, hogy az nem az én kézírásommal készült, hiszen Gordonékon keresztül már ismerte, hogy néz az ki. Jaj a spiritisztáknak! Súlyos karmával kell szembesülniük majd a sok médiumításra rávett és ezzel tönkretett életű férfi és nő miatt. Akiket aztán fogatlan kutyaként hagynak éhen halni. Mindenesetre kérd el tőle azt a kártyát Upasikától², rajta az ő állítólagos írásával. Jól jöhet még, ha be lehet mutatni a Londoni Alosztály Massey-jeinek, akik elhisznek színtiszta hazugságokat, miközben csalást gyanítanak ott is, ahol szó sincs ilyesmiről.

Lehet, hogy „niggernek” és vadembernek tart engem Sahib, és jogában áll, hogy így tegyen. De attól függetlenül, hogy én az elsők között javasoltam K. asszony újraválasztását, ezzel együtt én előbb bíznék meg W.E. tisztánlátói képességeiben, mint K. asszonyéban - vagyis inkább abban, ahogy ő értelmezi az általa látottakat. De ennek hamarosan vége lesz. Subba Row igazolta önt. Megy a válasz az ausztrál megtértnek.

M.

XCVII. Levél

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki Londonban, valamikor 1885. őszén kapta meg. Más részletet a levél körülményeiről nem ismerünk.

¹ Az elementárisok a ma meghonosodott teozófiai szóhasználatban olyan halott emberek burkai, akiknek még életük során – legtöbbször gonoszáguk és/vagy durva materialista nézeteik miatt – megszakadt a kapcsolata Egyéniségükkel, így isteni Énjükkel is. Tágabb értelemben véve azonban minden halott ember után hátramaradó burkot ide sorolhatunk. (A ford.)

² Blavatskyné. (A ford.)

Háttérként annyit érdemes tudni, hogy e levélig már hosszabb idő óta nem jött Sinnett úrnak semmiféle kommunikáció a Mesterektől. Blavatskyné márciusban – immár utoljára – elhagyta Adyart és ekkoriban Németországban dolgozott a Titkos Tanításon. Egy tanítvány – Babaji – is vele tartott útján ide, és a jelek szerint Mohini is csatlakozott hozzájuk. Valószínűleg az ő viselkedésükkel kapcsolatos a Mester kérdése a levélben, mely így szól: „Nem eléggé világi ember ön ahhoz, hogy képes legyen elsiklani fiatal tanítványok botlásai felett?”. Ugyanis Babaji epilepsiára hajlamos volt, és időnként elég ijesztő, sőt durva kitöréseket produkált- egyebek közt jótevője, H.P.B. ellen is. Mohini pedig ilyenkor hajlott rá, hogy honfitársi érzelmeitől vezetve ésszerűtlen mértékig az ő pártjára álljon. Emellett ekkorra már Mohini ítélőképességét és önképét rossz irányba tolta el a személyét Európában érő magasztalások sokasága is. (Hasonló, már az előző évben kezdődött gondokról vele kapcsolatban a LXV. Levélhez írt fordítói bevezető is szót ejt.) (A ford.)

A hétköznapi emberek, a tömegek különböznek azoktól, akik különlegesek. Az ön módszereit nem mellőztük, csak az volt a cél, hogy haladjunk a ciklikus változások áramlatával, ami kétségkívül önnek is köszönhető. Nem eléggé világi ember ön ahhoz, hogy képes legyen elsiklani fiatal tanítványok botlásai felett? A maguk módján ők még segítenek is ezzel – sőt, sokat is. Önben is ott van rejtve az erő ahhoz, hogy a maga oldaláról így tegyen, mert a mi szegény Társulatunk még most is igényli az összes támogatást és gondoskodást, amit csak megkaphat. Jó dolog az, hogy látta a munkáját egy olyan nemeslelkű asszonynak, aki mindent hátrahagyott az ügy szolgálata érdekében. Lesznek majd másféle módok és idők, amikor ön is megteheti ezt. Mert ön kizárólagos tanúja és jó ismerője mindazoknak a tényeknek, amit árulók meg fognak kérdőjelezni.

A karmát, „drága barátom”, nem tudjuk megváltoztatni, máskülönben talán eloszlathatnánk azt a felhőt, ami ön előtt az útja fölé tornyosul. De megteszünk mindent, ami lehetséges az efféle anyagi jellegű ügyekben. A sötétség nem tarthat örökké. Reménykedjen és legyen hite - úgy talán elűzhetjük majd. Nem sokan maradtak mostanra olyanok, akik hűek az eredeti programhoz! Ön pedig sok mindent megtanult már, és sokat tud, ami jelenleg hasznos, és a jövőben is az lesz majd.

M.

EGYÉB TÉMÁJÚ LEVELEK

XCVIII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, valószínűleg 1880. december 1-én, és a címzett még aznap kézhez is kapta Allahabadban. A levél a Mester válaszait tartalmazza a Hume úrnak a XCVIX. levélben látható megjegyzéseire. A **vastag betűvel** kiemelt zárójeles jelölések az abban a levélben hasonlóan jelölt részekhez kapcsolják a válaszait. (A ford.)

(*) Tökéletesen értem őket. De bármennyire őszinték is, ezek az érzések túlságosan is mélyen, az önelégültség és egoista csökönyösség túl vastag kérge által borítottan léteznek ahhoz, hogy bennem bármilyen, együttérzéshez hasonló érzületet ébresszenek.

(1) Évszázadok óta Tibetet egy erkölcsös, tiszta szívű és egyszerű nép lakja, amit nem ért el még a civilizáció – és így mentes tudott maradni annak átkaitól. És korszakok óta Tibet volt az utolsó szeglete a bolygónak, ami még nem vált annyira romlottá, ami már lehetetlenné teszi a két – a fizikai és a spirituális – világ keveredését. Ő meg rá akarna venni minket, hogy ezt cseréljük le az általa ideálisnak tartott civilizációval és kormányzattal! Ez szintiszta szónoki fogás, amit a saját hangjának hallatását és a saját elképzeléseinek mindenre való ráerőltetését célzó erős vágy hajt.

(2) Hát ez alapján tényleg azt gondolom, hogy az emberbarátok egy nemzetközi bizottságának – a haldokló emberiség igaz barátjaként - el kellene küldenie H. urat a mi Dalai Lámánkhoz, hogy tanítson már neki egy kis – *bölcsességet*. Meg is haladja az *én* szerény felfogóképességemet, miért nem ül le máris, hogy nekilásson összeütni egy tervet Platón Ideális Köztársaságának mintájára, olyan új elképzelésekkel, amik mindenre megoldást adnak, ami a Nap és a Hold alatt előfordulhat!

(3) Hogy ilyen messze kitér az útjából azért, hogy tanítson minket, az valóban igen nagy jóindulatról tanúskodik a részéről. Persze ezt szintiszta kedvességből teszi, és nem azt akarja bizonyítani, hogy messze felülmúlja az emberiség többi részét. Ez az ő mentális fejlődésének legújabb szerzeménye, ami – bízunk benne, hogy – nem fog az ő *felbomlásához* vezetni.

(4) *Ámen!* Drága barátom, felelősnek kellene érezned magadat, hogy nem ültetted még el H. úr fejében az a dicső gondolatot, hogy felkínálja szolgálatait, mint Tibet országos fennhatóságú Iskolamestere, az ősi babonák Reformere, és az eljövendő nemzedékek Megmentője. Na persze, ha ezt olvashatná, azonnal rámutatna és bizonyítottnak érezné, hogy én pont úgy érvelek, mint egy „kiképzett majom”.

(5) Nahát, nézzenek oda, ez az ember olyasmiről hablatyol, amiről fogalma sincsen. Nincs élő ember, aki nálunk nagyobb szabadságot élvezhetne, ha egyszer túljutunk a tanítványság

fokozatán. Szelídek, taníthatók és engedelmesek vagyunk ugyan még ez utóbbi időszakban is, de sohasem holmi rabszolgák. Máskülönben - és ha az időnkét vitatkozásra pazarolnánk – semmit sem tanulhatnánk.

(6) És ugyan ki akart volna ilyesmit követelni tőle? Kedves barátom, nem tehetsz szemrehányást nekem, hogy inkább kitérek minden közelebbi kapcsolatfelvétel előtt egy olyan emberrel, akinek az egész élete a jelek szerint a szakadatlan vitázás és *philipics*¹-gyártás körül forog. Azt mondja, hogy ő nem egy *doctrinaire*, miközben maga a megtestesítője és lényege ennek a fogalomnak! Megérdemel minden tiszteletet, sőt még ragaszkodást is azoktól, akik jól ismerik őt. De a csillagokra esküszöm, nem telne bele 24 órába, és megbénítaná bármelyikünket, aki elég szerencsétlen ahhoz, hogy egy mérföldnél közelebb kerüljön hozzá, pusztán azért, hogy folytonosan a fülébe duruzsolná a saját nézeteit. Nem; ezerszer is *nem*: az olyan emberek, mint ő, lehetnek tehetséges államférfiak, szónokok, vagy bármik, amit csak akarsz, de Adeptusok – soha. Egyetlen ilyen sincs közöttünk. És talán ez az oka annak, hogy soha nem éreztük szükségét, hogy felállítsunk egy bolondokházát. Kevesebb mint három hónap alatt ő Tibet népességének felét az örületbe kergette volna!

A minap küldtem neked egy levelet Umballa-ból. De látom, még nem kaptad meg.

Mindig szerető barátod,

KOOT HOOMI

XCIX. Levél

Ezt a levelet A.O. Hume úr írta K.H. Mesternek, mégpedig válaszként a Mester első neki írt levelére. A levelet ugyan 1880. november 20-án írta, de az csak december 1-én jutott el a Mesterhez. Azért, mert a levél írásakor Hume úr Simlában volt, Sinnett pedig Allahabadban, és Hume úr a levelet Sinnettnek küldte azzal, hogy olvassa el ő is, majd adja át Blavatskynénak; ugyanis a tervek szerint ő hamarosan Sinneték vendége lett volna, és neki kellett ezt a levelet a Mesterhez továbbítani. Ez azonban késett, mert Blavatskyné az Olcottal közös akkori Észak-India túrájukon megbetegedett, és lázasan Lahoreban rekedt több napra. Ezért tartott ilyen hosszú ideig, hogy ez a levél Hume úr kérdéseivel eljusson K.H. Mesterhez, és ő megírja a válaszait, amiket a fenti, XCVIII. Levél tartalmaz.

Lényegében tehát ezt és a megelőző, CXVIII. Levelet együtt kell olvasni.

Alább nem Hume úr eredeti levelének teljes szövege olvasható, hanem csak azok a részek belőle, amiket a Mester megjelölt olyanként, amikre a XCVIII. Levélben írt válaszai vonatkoznak. Ezeket a jelzéseket (számozást és csillagozást) **vastag betűvel** kiemeltem. (A ford.)

¹ A *philippics* latin eredetű kifejezés. Eredetileg Cicerónak a római Szenátust Marcus Antonius ellen fordítani igyekvő beszédeinek gyűjteményét nevezték így. (Valójában ő csak Demoszthenész módszerét követte, aki a maga idejében II. Fülöp (Philippos – innen a kifejezés) macedón király hódító törekvéseinek őket fenyegető veszélyére igyekezett ráébreszteni az athéniakat - sikertelenül.) *Philippics*-nek tehát lényegében és általában a valaki vagy valami által jelentett vélt vagy valós veszélyre figyelmeztető, vagy ellene lázítani próbáló beszédeket, írásokat vagy tetteket nevezik. (A ford.)

Kedves Koot Hoomi,

Én elküldtem az ön nekem írt levelét Sinnettnek, és ő is volt olyan kedves, hogy elküldte nekem azt, amit öntől kapott – és van néhány megjegyzésem ehhez¹; nem mintha szőrszálhasogatásba akarnék kezdeni, de mert nagyon szeretném, ha jól értene engem. Igen valószínű, hogy ez csak az én önhittségemből fakad; de akár meg vagyok győződve róla, hogy a leghatékonyabban úgy tudok dolgozni, ha látom az utamat magama előtt, akár nem, nem tudom elviselni a gondolatot, hogy félreértelmezze a nézeteimet. És mégis, minden egyes öntől kapott levél azt mutatja nekem, hogy még nem értette meg, miként gondolkodom és érzek. (*) Hogy világossá tegyem, mire gondolok, megpróbálok alább néhány megjegyzést fűzni a Sinnettnek írt leveléhez.

Azt mondja ebben, hogy ha Oroszországnak nem sikerül elfoglalnia Tibetet, az önöknek lesz köszönhető, és legalább is ennyivel önök már ki fogják érdemelni a hálánkat. (1) Ha azt hinném, hogy nagyjából és egészében Oroszország fennhatósága Tibet és az indiaiak felett boldogabbá tenné ezek népét, mint amilyenek azok a jelenlegi kormányzat alatt, én magam is üdvözlőlném ezt és dolgoznék a bekövetkezéséért. De amennyire meg tudom ítélni, az orosz kormányzat egy korrupt, despota rendszer, ami ellenségesen viszonyul az egyén cselekvési szabadságához és ezáltal minden valódi haladáshoz. . . . stb.

Aztán ejtenék pár szót az angolul beszélő vakilról². Tényleg ennyire elítélendő az az ember? Ön és a társai soha nem tanítottak olyat neki, hogy a „Yoga Vidya”-ban bármit is találhatna. És azok, akik egyáltalán vették a fáradságot arra, hogy kitanítsák őt, ennek során csakis a materializmust oktatták neki – erre önök undorral tekintenek rá, de ki a valódi felelős? . . . Meglehet, hogy én kívülállóként ítélem meg a dolgot, de nekem nagyon úgy tűnik, hogy a titkolódzás áthatolhatatlan függőnye, amivel önök körülveszik magukat, és a spirituális tudásukhoz való hozzáférés útjába gördített óriási akadályok a fő okai annak, hogy az önök által annyira megvetett materializmus ennyire elszabadult. . . . Egyedül önöknek áll módjában az, hogy észre térítsék az ilyen jellegű meggyőződést valló átlagemberek tömegeit, ám önök - a jelek szerint ősi szabályok által kötötten – nagyon messze állnak attól, hogy buzgón terjesszék ezt a tudást; inkább a misztikum sűrű ködfátyla alá rejtik, ami miatt természetes módon az emberiség nagy tömegei nem is hisznek ebben. . . . nem létezhet igazolás arra, miért nem adják közre érthetően filozófiájuk fontosabb jellemzőit úgy, hogy a tanításokat olyan demonstrációkkal kísérik, amik biztosítanak, hogy minden őszinte és kutató elme felfigyeljen rájuk. Készséggel elfogadom, hogy önök tétováznak amikor olyan hatalmas erőknek az elsietett átadásáról van szó, amikkel nagyon is valószínű, hogy visszaélnének egyesek. De ez semmiképp nem igazolja a pszichikus kutatásaik - olyan jelenségekkel kísérten, amik világosan

¹ Hume úr a IV. Levélről beszél itt és a megjegyzései is annak szövegéhez kapcsolódnak. (A ford.)

² A vakil egy, az indiai jogrendszerben képzett, de pusztán írásra is felfogadható személy. (K.H. Mester a IV. Levélben írt egy ilyenről való találkozásáról.) (A ford.)

és gyakran reprodukálható módon bizonyítják, hogy önök tényleg többet tudnak a témáról, mint a nyugati tudomány - eredményeinek megosztása terén mutatott dogmatikus elutasítást. (2) . . .

Talán azzal vág vissza, hogy „na és mi van Slade esetével¹” - ám ne feledje, hogy ő pénzt csinált abból, amit tett; ebből élt. Ettől nagyon eltérő eset lenne egy olyan ember megnyilvánulása, aki érdektől mentesen, nyilvánvalóan a saját idejét és kényelmét feláldozva tenné, amit tesz; mert hisz abban, hogy mindezt tudni az emberiség javát szolgálná. Kezdetben persze mindenki azt mondaná, hogy az illető őrült vagy csaló – ám amikor már jelenségek sora újra és újra bizonyosságul szolgálna számukra, kénytelenek lennének beismerni, hogy lehet valami a dologban, és három éven belül elnyerné bármely civilizált ország leghaladottabb elméinek támogatását az ilyen ügyekhez; továbbá több tízezer komoly érdeklődőt is, akiknek tíz százalékából talán hasznos segítő is válhatna; és ezerből egy talán még képes lehetne arra is, hogy kifejlessze magában mindazokat a szükséges képességeket, amikkel végül adeptsá válhat. Ha azt szeretnék, hogy az indiai gondolkodást az európai elmék segítségével befolyásolhassák, akkor ezt az utat kellene választaniuk. Természetesen a körülmények meg a lehetőségek teljeskörű ismeretének stb. hiányában lehet, hogy tévedek, de ezért a tudatlanságért nem én vagyok a felelős. . . . (3)

És akkor most térjünk rá a következő bekezdésre: „Eszedbe jutott már, hogy a két bombayi kiadványt, ha nem is befolyásolták, legalább nem akadályozták meg azok, akik megtehették volna, mert látták a nagy felfordulás szükségességét, hogy ezzel kettős hatást érjenek el: a brass-bomba után szükséges figyelemelterelést és talán, hogy próbára tegyék az okkultizmus és a teozófia iránti személyes érdeklődést is? Nem mondom, hogy így történt; csak azt kérdezem, hogy eszedbe jutott-e valaha ez a lehetőség.” Na most, ez ugyan Sinnettnek szólt, mégis szeretnék én is válaszolni rá a magam módján. Először is meg kell kérdeznem, *qui bono*² egy efféle homályos utalás? Tudnia kell, létezik-e bárki ilyen, vagy nem. Ha nem, miért akarja, hogy töprengjünk rajta, ki lehet az, amikor tudja, hogy *nincs* senki ilyen? Ha viszont volt ilyen, akkor biztos állíthatom, hogy először is: egy efféle ostoba feladvány nem lenne valódi teszt egyetlen személyes érdeklődést tanúsító *emberi* elme számára sem (természetesen akad számos olyan emberi lény, aki valójában csak afféle kiképzett majomnak tekinthető). . . . Másodszor pedig, ha a Testvérek tényleg szándékosan hagyták megjelenni azokat a leveleket, hát én a magam beavatatlan, világias nézőpontja alapján csak azt mondhatom, hogy ezzel sajnálatos hibát követtek el . . . és ha a Testvérek célja tényleg az, amit meghirdetettek - t.i. a Teoz. Társ. megbecsültségének növelése – akkor ehhez azoknak az ostoba leveleknek a nyilvánosságra hozatalánál rosszabb eszközt aligha választhattak volna. . . . De mégis, ha a kérdés általánosságban felmerülne, hogy vajon a Testvérek engedélyezték-e ezt a publikációt,

¹ Utalás Dr. Henry Slade akkoriban híres amerikai médiumra, aki bejárta a világot pszichikus jelenségeket bemutató - és közben ezen alaposan meggazdagodott. (A ford.)

² A *qui bono* latin kifejezés, jelentése itt kb.: „kinek az érdekét szolgálja”. (A ford.)

én nem válaszolhatnék mást, csak hogy ha nem tettek így, akkor kár is az egészszel foglalkozni. Ha meg így tettek, nekem úgy tűnik, hogy ez nem volt bölcs döntés. **(4)**

Aztán ott vannak az Olcott ezredessel kapcsolatos észrevételei. A jó öreg Olcottról, akit minden őt ismerőnek szeretnie is kell. Egyetértek önnel mindabban, amit a javára felhoz – de nem kerülhetem el, hogy kifogást emeljek a szavai ellen, amiknek egyértelmű üzenete az, hogy ő azért jó, mert semmit nem kérdőjelez meg, hanem mindenben engedelmeskedik. Ez megint a jezsuita szervezeti elvárás – ám az egyéni megítélés, a személyes felelősség vállalása, az egyén lelkiismeretéből származó késztetéseknek efféle kívülről érkező diktátumokkal való felcserélése az én szememben nem mindennapi *bűnnek* minősül. . . . De még azt is megkockáztatom kimondani, hogy ha . . . ez a vak engedelmességet megkövető tan az önök filozófiai rendszerének nélkülözhetetlen velejárója, nagyon kétséges, hogy bármiféle, általa hozott spirituális megvilágosodás kárpótolná az emberiséget azért, amit cserébe elveszít - vagyis a személyes cselekvési szabadság és egyéni felelősség elvesztéséért. . . . **(5)**

. . . de ha a szándék az, hogy mindig csak az utasításoknak megfelelően ezt vagy azt megtegyem anélkül, hogy érteném, miért vagy minek teszem, vagy mérlegelném a következményeit, azaz vakon és nemtörődöm módon „eredj és tedd meg” az elvárás – nos, akkor őszintén szólva én itt el is köszönék; nem vagyok holmi gépies katona típus, hanem inkább elszánt ellensége a katonai szerveződéseknek; viszont barátja és terjesztője vagyok a ipari és szövetségeken alapuló rendszereknek; emiatt pedig nem tartozhatok olyan társulathoz vagy testülethez ami korlátozni igyekszik az egyéni ítéletalkotáshoz fűződő jogaimat. Természetesen nem vagyok holmi *doctrinaire*¹!(!), és nem tekintek semmilyen eszmét vesszőparipámnak. . . .

De hogy visszatérjek Olcottra – nem hinném, hogy az ő kapcsolata a javasolt Társulattal² bármi nehézséget okozna. . . .

Először is nem lehetne semmiféle okom a jó öreg Olcott felügyeleti joga ellen tiltakozni, hiszen tudom, hogy az névleges lenne; mivel még ha meg is próbálná, hogy ne így legyen, Sinnett és én is képesek vagyunk leállítani őt, ha sürgősen be akarna avatkozni. De egyikünk sem lenne hajlandó elfogadni őt, mint valódi irányítónkat **(6)**, hiszen mindketten tudjuk, hogy intellektuálisan felette állunk. Ez elég durvának hangzik, de hát *que voulez vous*³? Teljes őszinteség nélkül nem lehetséges egyetértésre jutni. . . .

Őszinte híve,

¹ A *doctrinaire* francia kifejezés, jelentése itt kb.: doktrínér (vagyis olyan személy, aki a körülményektől függetlenül, részleteiben és ésszerűtlen mértékben ragaszkodik valamilyen általa elképzelt vagy vallott, sérthetetlennek tekintett eszméhez vagy tanításhoz.) (A ford.)

² Itt valószínűleg az akkor épp formálódó, Hume és Sinnett urak által szorgalmazott „*Simla Eclectic Theosophical Society*”-ről lehet szó. (A ford.)

³ A *que voulez vous* francia kifejezés, jelentése itt kb.: „mit is tehetnénk”. (A ford.)

C. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta 1882. március 26-án. A levél egy olyan levélhez kapcsolódva érkezett meg Sinnett úrhoz Allahabadba 1882. március 26-28. között valamikor, amit igazából Blavatskyné írt neki Bombayból (LBS-2). A Mester a maga üzenetét e levél lapjainak üresen maradt részeire, valamint Blavatskyné írására átlósan (kissé eltérő színű tintával írva) jegyezte le. (A ford.)

Az új „tanítónak” hirtelen lenne néhány szava hozzád. Ha bármit is számít neked a *jövőbeni kapcsolatunk*, akkor nagyon jól tennéd, ha megpróbálnád lebeszélni barátodat és munkatársadat, Hume urat arról, hogy Tibetbe jöjjön. Komolyan azt hiszi, hogy *hacsak mi nem engedélyezzük* ezt, neki - vagy akár egy *hadseregre való* pelingnek – sikerülhetne lenyomozni a rejtékhelyünket, vagy visszatérni azzal a hírrel, hogy végső soron mi – ahogy ő mondta – csak „holdsugárból szót álmok” vagyunk? Elment az esze annak, aki azt képzei, hogy akár csak a brit kormány is elég erős, gazdag és hatalmas lehet ahhoz, hogy segítsen neki ennek az őrült tervnek a végrehajtásában! Akiket szeretnénk, hogy megismerhessenek minket, azok már a határokon találkozni fognak velünk. Akik meg hozzá hasonlóan maguk ellen fordították a *Chohan*-t, akkor sem fognak ránk találni, ha egy hadsereggel jönnek Lhászába. Ha végrehajtja ezt a tervét, az annak a jele lesz, hogy a te világod és a miénk menthetetlenül elváltak egymástól. Nevetséges az ötlete, hogy a kormányhoz folyamodik engedélyért, hogy Tibetbe jöhessen. Minden egyes lépése veszélyeket rejt majd – és még csak hírünket sem fogja hallani, ahogy azt sem, merre lehetünk. Tegnap este úgy volt, hogy elmegy egy levél neki és Gordon asszonynak is. De a *Chohan megtiltotta* ezt. Vedd ezt figyelmeztetésnek drága barátom – és cselekedj ennek megfelelően.

K.H.

Cl. Levél

Kézhez véve Simlában, 1881. októberében.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. A fenti dátumokon kívül semmi egyebet nem tudunk a levél háttéréről. (A ford.)

Levelét megkaptuk. Azt hiszem jól tenné, ha megpróbálná, nem tudná-e az elképzeléseit ennél kevésbé vitatkozó és száraz formában közölni. Kezdem azt hinni, hogy lehet önben valami, hogyha képes ennyire nagyra értékelni az én szeretett barátomat és testvéremet.

Ellenőriztem a brahmin fiú levelét, eltüntettem belőle a sértő mondatot, és a helyére egy másikat írtam. Mostmár megmutathatja a *Maha Sahib*¹-nak; ő annyira büszke a *bakbak*² alázatosságára és olyan alázatos a büszkeségben. Ami a jelenségeket illeti, semmi ilyesmiben nem lesz részük – megírtam Olcotton keresztül. Áldott az, aki ismeri a mi Koot Hoomi-nkat, és még áldottabb az, aki értékeli is őt. Majd egyszer megérti, mire utalok ezzel. Ami meg A.O.H.-t illeti, *én jobban ismerem őt*, mint amennyire ön valaha is fogja.

M.

CII. Levél

Kézhez véve Simlában, 1881. októberében.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. Ezen és a fentiekén kívül nem tudunk egyebet a levélről. (A ford.)

Drága barátom, sajnálom, hogy ellent kell mondanom önnek az utolsó két pontban. Ha egy mondatnyi feddést el tud viselni, akkor sokkal többet is képes lesz kiállni, mint amit ön meg akarna változtatni velem. *Ou touts ou rien*³ – ahogy a franciás műveltségű K.H. mondani tanította nekem. Gondolkodtam az 1. számú javaslatáról - jónak tartom és teljesen magamévá tettem, és remélem nem utasítja vissza, hogy egy nap majd angol leckéket adjon nekem. Rávettem „Benjamint⁴” hogy egy darabot ő írjon meg ezen az oldalon úgy, hogy utánozza az írásomat, miközben és háton fekvé pipáztam. Mivel nincs jogom K.H.-t nyomon követni, nagyon egyedül érzem magamat a fiam hiányában. Abban reménykedve, hogy megbocsájtja nekem, hogy írtam, és hogy elutasítottam, bízom benne, hogy nem fogja elhallgatni előlem az igazságot, ha egyszer azt ki kell mondani – még ha „egy parlamenti képviselő” fiának jelenlétében is kell mondania. *Most* túl sok figyelő szem szegeződik önre ahhoz, hogy hibázzon.

M.

CIII. Levél

Kézhez véve Allahabadban, 1880-1881.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. A fentiekén túl semmi egyebet nem tudunk róla. (A ford.)

¹ Ironikus utalás A.O. Hume-ra. (A ford.)

² A *bakbak* hindi szó, jelentése kb.: fecsegés, üres szócséplés. (A ford.)

³ Az *ou touts ou rien* francia kifejezés, jelentése kb.: „mindent vagy semmit”. (A ford.)

⁴ Úgy tűnik, hogy ez Djual Khool beceneve lehetett. (A ford.)

Egy, a jelenlegihez hasonló terv kivitelezéséhez számos közreműködőt kell igénybe venni, és bármelyikük oldalán elkövetett hiba az egész ügy kimenetelét képes veszélybe sodorni, bár talán nem végzetesen. Több különféle ellenőrzési módunk van, és továbbiakat is bevetethetünk. De ne feledd ezeket: *először* – hála a Gondviselésnek, két pontban már sikeresek vagyunk; Allen immár barátságos irántunk, és a te egyik (ha jól gondolom) barátod immár Helytartó Kasmírban. És *másodszor* – amíg a kasmíri Maharadzsát - azaz legrangosabb személyt a programban – meg nem szólítottuk, a legfontosabb kérdést még nem is érintettük. Őt – aki, mint mondtam a program legfontosabb érintettje – hagyták a legvégére! A többiektől nem is vártunk sokat, és mostanáig az eddig megszólítottak nem is válaszoltak. *Tanítványok* (?) vajon miért nem teszik azt, amit mondanak nekik? Ha a tanítványok figyelmen kívül hagyják az utasításokat, mert az *ő tapintatosság-fogalmuk szerint a dolog túl kínos lenne*, a csodáktól eltekintve hogy lehetne eredményességre számítani? Táviratot küldtem neked, hogy várd meg Olcottot, mert a legjobb az lenne, ha ti ketten együtt dolgoznátok Calcuttában, így próbálva a dolgokat mozgásba hozni. Egyetlen kérés tőled a Helytartó felé megoldotta volna a dolgot – de te büszke voltál ehhez, ahogy az egész fajod is. Olcott kb. 20-án fog Calcuttába érkezni. Ne hallgass az öregasszonyra – ha magára marad, határozatlanná válik. De majd M. kezelésbe veszi őt.

Híved,

K.H.

CIV. Levél

Kézhez véve 1881. októberében (?)

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak 1881. szeptemberének utolsó napjaiban. Nem tudjuk biztosan, hogy hol, de a tartalmából az következik, hogy ekkor a Testvériség tibeti központjában lehetett, mert már az ő hosszú „elvonulására” készülődött. Sinnett úr Simlában, nagyjából ugyanekkor, vagy október elején meg is kapta a levelet, de hogy milyen módon jutott el hozzá, az nem ismert. (A ford.)

Drága barátom: leveled megérkezett. Amit abban írsz, az arra utal, hogy tartottál tőle, Hume úr némely észrevételét rosszul fogadnám. De kérlek, nyugodj meg, soha nem éreznék így. Nem az észrevételei bosszantottak fel, hanem az a kitartó erőfeszítés részéről, hogy egy olyan érvrendszert igyekszik elfogadtatni, amiről biztosan tudom, hogy a jövőben bajokhoz vezet. Ez a fajta *argumentum ad hominem*¹ – ami most újra felbukkant nála, és onnan folytatja, ahol múlt évben abbahagyta – a legkevésbé alkalmas módszer arra, hogy a *Chohan*-t elveitől eltérítse, vagy rávegye őt valami nagyon kíváncsatos engedményre. Engem megrémítettek a következmények, és biztosíthatlak róla, hogy az aggodalmaim jól megalapozottak. Kérlek

¹ Az *argumentum ad hominem* latin kifejezés, jelentése kb.: „személyeskedés”, vagyis egy állítás vagy érvelés igazságának megkérdőjelezése úgy, hogy nem az állítást, hanem a megfogalmazó személyét támadják. (A ford.)

biztosítsd Hume urat rokonszenvemről és tiszteletemről, és add át neki meleg, baráti üdvözetemet. De az elkövetkező három hónapban nem lehet részem abban az örömben, hogy „lépést tartsak” a további leveleivel, vagy válaszolhassak rájuk. Mivel a Társulat eredeti programjával kapcsolatban még semmi sem dőlt el bizonyosan, és nem is látok reményt rá, hogy az elkövetkező hónapokban ez megtörténjen, ezért letettem a Bhutánba utazás tervéről, és M. testvérem veszi át a szerepemet. Már szeptember végén járunk, és október 1-ig semmit sem tehetünk, ami az oda utazásomat igazolná. A vezetőim viszont kifejezetten számítanak rá, hogy itt leszek a mi Újévi ünnepségeink¹ idején jövő februárban, és hogy készen álljak erre, ki kell használnom az előttünk álló három hónapot. Ezért hát most búcsút intek neked, kedves barátom, és őszintén köszönök mindent, amit tettél vagy megpróbáltál tenni az érdekemben. Jövő januárban remélem tudok már újságokkal szolgálni; és - hacsak a ti „partjaitok felől” nem indulnak útnak újabb, a Társulatot fenyegető nehézségek – ugyanolyan hozzáállással és gondolati háttérrel térek vissza, amilyenel most mindkettőtöktől búcsút veszek. Hogy képes leszek-e az én szeretett, de igen makacs M. testvéremnek átadni az én gondolkodásmódomat, jelenleg nem tudom megmondani. Próbáltam már, és még egyszer meg fogom próbálni ezt, de attól tartok, hogy Hume úr és ő soha nem tudnak egymással kiegyezni. Azt mondta, hogy válaszolni fog a leveleidre és megkereséseidre egy harmadik közreműködő segítségével – vagyis nem B. asszonyával. Addig is B asszony bőven tud annyit, hogy akár tíz leckét is adjon Hume úrnak - már ha az utóbbi igényt tartana ilyenekre, és hajlandó lenne elismerni e tényt, ahelyett, hogy egyfelől annyira lesújtó véleménye lenne róla, másfelől és egyéb tekintetben meg teljesen téves elképzelései lennének vele kapcsolatban. Amúgy M. megígérte, hogy felfrissíti a gyengülő emlékezőtehetségét, valamint mindazt, amit tőle tanult - annyira, hogy nem lehet panasa rá senkinek. Ha a Hume úr elfogadtatását célzó törekvések kudarcot vallának, azt őszintén sajnálnom kellene, mivel ennél jobb módot nem tudtam kitalálni.

Ellátom iránymutatásokkal az én „Kitagadottamat²”, hogy kézben tudjon tartani *mindent*, amennyire csak ezt az ő korlátozott képességei lehetővé teszik.

És most be kell fejeznem. Már csak néhány órám maradt, hogy felkészüljek az én hosszú, *nagyon* hosszú utazásomra. Remélem, hogy olyan jó barátokként válunk el, amilyenek mindig is voltunk, és hogy talán még ennél is jobb barátok leszünk majd, mikor visszatérek. Most pedig hadd rázzam meg „asztrálisan” a kezedet, és biztosítsalak jó érzéseimről irántad.

Mint mindig, most is hű barátod,

K.H.

¹ A Tibeti Újév (*Losar*) kezdete változó, jellemzően februárban van, de átcsúszhat március elejére is. Ez egy 15 napos időszak, de a fő ünnepségek általában az első három napra esnek. (*A ford.*)

² A „Kitagadott” Djual Khool beceneve volt a Testvériségben. (*A ford.*)

CV. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. decemberében kaphatta meg. Más részletet nem ismerünk a levél születésének körülményeiről.

Háttérként érdemes tudni, hogy Sinnett úr első könyve, az *Occult World* kedvezőtlen fogadtatásban részesült az angol-indiai olvasók jelentős részénél, és ez visszahatott a *Pioneer*-nél betöltött szerkesztői pozíciójára is. Végül aztán 1881. novemberében az új laptulajdonosok fel is mondtak neki ott, bár 12 hónap felmondási idővel. Ő pedig egy ezt megelőző levelében értesítette a Mestert e fejleményről, és felvetette egy új lap megalapításának lehetőségét. Így született meg a *Phoenix* újság ötlete – az e körüli erőfeszítéseket taglaló levelek e könyv külön fejezetét alkotják.

A második bekezdésben említett „kínos fejlemények”: 1881-ben Blavatskyné és Sinnett is Hume úr vendégei voltak, amikor a *Simla Eclectic Theosophical Society* egyik ülésén megtárgyalták egy bizonyos S.K. Chatterji ügyét. Az utóbbi úr ugyanis egy a teozófiát és Blavatskynét gyalázkodó hangvételű kijelentésekkel elhalmozó levelet küldött Hume úrnak. Ő aztán ezt tovább küldte K.H. Mesternek, aki Blavatskynén keresztül küldte vissza neki, a következő utasítást adva Blavatskynének: „közölje, hogy az Intézőbizottság szólítsa fel ezt a Babu-t, lépjen ki a szervezetből.” Hume urat azonban felháborította a szerinte magánlevélnek tekintendő írás ilyen kezelése. (A ford.)

Drága barátom –

Mielőtt bármilyen határozott választ adnék a te üzleti leveledre, szeretnék tanácskozni a mi tiszteletre méltó *Chohan*-unkkal. Amint mondtad is, még 12 hónap áll előttünk. E pillanatban van némi sürgős tennivalóm, ami igen fontos is, mivel kapcsolódik egy sor szándékos ferdítéshez, amiknek a valódi hátterét épp ideje lesz bebizonyítani. Hosszasan ecsetelik, amit tulajdonképpen egyetlen rövid szóban („hazugok”) összefoglalnak, továbbá „felháborító hálátlansággal” vádolnak minket. A nyelvezet durva és bármennyire is késztetést éreznék, hogy sok jó dolgot átvegyünk az angoloktól, az udvariasság nincs azok között, amiket eltanulhatnánk az úriemberek olyan osztályától, mint Hume úré. Önmagában szemlélve a dolgot, amivel most foglalkozom, más ügyekkel összevetve valóban jelentéktelennek tekinthetnéd, ha nem társulna hozzá néhány erős és kétségbevonhatatlan bizonyítéka annak, hogy finoman fogalmazva a tények elferdítéséről van szó – és így *szándékosságról*, aminek kellemetlen következményei lesznek és képes a céljaink egészét veszélyeztetni. Ezért nagyon kérlek, ne kezdj neki vitatkozni velem, hogy megéri-e ezzel a jelentéktelen ügyel foglalkozni, hanem fogadd el, hogy mi látunk valamit a jövőben, amit előtted még rejtve van, és ennek tudatában válaszold meg a kérdésemet, mint barátom és testvérem. Ha így teszel, meg fogod érteni, miért is írtam meg ezt a levelet.

H.P.B. épp az előbb veszekedett egy sort Djual Khool-lal, aki határozottan állította, hogy azok a kínos fejlemények *nem* kerültek bele a Davidson által készített emlékeztetőbe, míg H.P.B. azt állította, hogy igenis belekerültek. Persze D.K.-nak volt igaza és H.P.B. tévedett. De ha e részlettel kapcsolatban az emlékezete cserben is hagyta őt, az esemény megtörténetére jól emlékezett. Nyilván te is emlékszel az *Eclectic* ülésére a billiárd szobában. Tanúk – te magad, a

Hume házaspár, a Gordon házaspár, Davidson¹ és H.P.B. Téma: S.K. Chatterji² levele Hume-nak, amiben kifejezi megvetését a teozófia iránt, valamint a kétségeit H.P.B. jóhiszeműségét illetően. Átadva neki a levelet visszaküldtem őt Hume úrhoz, akinek ő elmondta, hogy arra utasítottam, közölje, hogy az Intézőbizottság szólítsa fel ezt a Babu-t, lépjen ki a szervezetből. Ennek hallatán pedig Hume úr a leghatározottabban kijelentette: „Ebben az esetben a te Koot Hoomi-d nem *úriember*! A kérdéses levél egy magánlevél, és ilyen körülmények között egy úriembernek eszébe sem jutna úgy eljárni, ahogy ő tette.” Na most, a levél nem magánlevél volt, hiszen Hume úr sokaknak megmutatta azt a tagok körében. Eleinte nem is foglalkoztam volna efféle kellemetlenkedéssel. Még csak nem is H.P.B.-től szereztem tudomást róla, hanem D.K.-tól, aki saját maga hallotta³ és kitűnő memóriája van. Megtennéd és leköteleznél azzal, hogy két sorban megírod, *te* hogyan emlékszer erre az esetre? A „nem úriember” szavakat a te alázatos szolgádnak címezték, vagy csak általánosságban hangzottak el? Mint *úriembert* kérlek erre, nem mint barátot. Ennek a jövőre nézve nagyon komoly jelentősége van. Ha ezt megtetted, bepillantást adok neked a mi közös barátunk által mozgatott, végtelen változatosságú erők legújabb felhasználásába. Lehet, hogy más módon H. úr hencegése a Lord Ripon⁴ által az ő teozófiájáról alkotott elismerő véleménye, valamit az általa nekünk nyújtott irodalmi, pénzügyi és egyéb támogatásairól elmondott „nagy beszéde” észrevétlen maradt volna; könnyen lehet, hiszen mindannyian jól ismerjük az ő gyengeségeit, ám a jelen esetben úgy kell eljárunk, hogy ne hagyjunk neki egyetlen menekülő utat sem; mert a legutóbbi nekem írt levele (amit te is látni fogsz) – nem csak hogy teljesen ellentmond a jólneveltségből eredő minden szabálynak, de azért is, mert ha most nem bizonyítjuk rá, hogy hamis állításokat terjeszt, innentől kezdve dicsekedni fog azzal, hogy ilyen hamisságokat beadott a Testvériségnek, ezt pedig az utóbbi egyetlen tagja sem engedheti meg. Nem lehet nem figyelni az abszurd kontrasztra az ő kifelé mutatott magabiztossága, csodálatos képességeibe és felsőbbrendűségébe vetett hite, valamint ingerült és fájdalmas reakciói között, amit a legcsekélyebb tőlem eredő megjegyzés vagy kétely kivált belőle. Rá kell őt ébreszteni, hogy ha tényleg annyira nagy ember lenne, mint amilyennek bemutatja magát, vagy ha akár csak ő maga is annyira biztos lenne a nagyságában és tévedhetetlenségében megverhetetlen memóriájában - vagy bármiben, amit talán csak adeptusok gondolnak magukról - , akkor nem érdekelné őt ilyesmi, de legalább is nem kezdene ilyen durva sértegetésekbe. Az érzékenysége már önmagában is bizonyítéka annak, hogy a kétkedés ott lappang az elméjében azzal kapcsolatban, hogy tényleg megalapozottak-e azok a dicsekvő állítások önmagáról; innen ered ingerlékenysége, amit bármi és minden felébreszt, ha alkalmas lehet arra, hogy megzavarja őt az önámításban.

¹ William Ruxton Davison, Hume úr privát madár gyűjteményének kurátora és egyben Hume úr személyi titkára volt ekkor. (A ford.)

² S.K. Chatterji volt a Társulat Lahore-beli szervezetének elnöke. (A ford.)

³ Mivel a Mester által felsorolt résztvevők közt nem szerepelt D.K. nyilván finomabb testében volt jelen a találkozóon, vagy a távolba hallását alkalmazta ekkor. (A ford.)

⁴ George F. S. Robinson, Ripon 1. Ögrófja 1880-1884-ig India -talán leginkább haladó szelleműnek tartott- Alkirálya volt. (A ford.)

Bízom benne, hogy nem utasítasz vissza egy egyenes és világos választ az én egyenes és világos felkérésemre.

Mindig hű barátod,

K.H.

CVI. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Blavatskyné közvetítésével Allahabadban, 1880. november elején kapta meg. Nem tudjuk, milyen események voltak azok, amikre a Mester utalt a határaikon. (*A ford.*)

A leveledre alapos és részletes választ akarok adni. Ezért meg kell kérjelek téged, légy türelemmel még pár napig, amikor majd elég időt tudok szakítani erre. Végre kell hajtanunk néhány intézkedést annak érdekében, hogy hatékonyan védelmezhessük az országunkat, és biztosítsuk Pap Királyunk spirituális uralmának fenntartását. Nagy Sándor és az ő görög légióinak inváziója óta talán még soha nem sorakozott fel annyi felfegyverzett európai a határaink mentén, *mint most teszik*. Barátom, a levelezőpartnereid a jelek szerint – a legjobb esetben is - csak igen hézagosan tájékoztatnak téged a legfontosabb hírekről; feltehetően azért, mert ők maguk sem ismerik ezeket. De mindegy, egy nap úgyszólván fény derül majd rájuk. Addig is – amint barátodnak sikerül néhány órányi időt találnia, ismét rendelkezésedre áll.

K.H.

Próbálj meg a jelenleginél jobban hinni az „öreg hölgyben”. Ő ugyan *tényleg* elragadtatja magát néha, de jószándék vezérli, igazat beszél, és minden tőle telhetőt megtesz érted.

CVII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, a kutatók szerint valószínűleg 1881. február 11-18 között valamikor. Sinnett úr ekkor családjával együtt épp úton volt Indiából Londonba, hogy kiadassa első, *The Occult World* c. könyvét. Útközben megállt a ceyloni fővárosban, és 1881. március 1-én kapta meg a levelet Galle-ban. A levél célba juttatása az addig megszokottaktól eltérően kihagyta Blavatskynét, és „egy barát”, valamint az ekkor szintén Galle-ban levő Olcott ezredes közvetítésével jutott el a címzetthez. Blavatskyné ugyanis éppen haragot tartott több emberrel is, amiért Olcott a korábban jóváhagyott terveknek megfelelően egy működőképes, buddhista oktatási rendszer felállítását segített - Ceylonba utazott (Sinnett is emiatt állt meg Ceylonban). Tette ezt Olcott ahelyett, hogy a *The Theosophist*-tal kapcsolatos megszaporodott teendőiben segített volna Blavatskynének. (*A ford.*)

Kedves Nagykövetem –

Hogy elejét vegyem az (amint látom) elmédben bujkáló – az általad kifejezettnél is határozottabb formát öltő – aggodalmadnak, hadd nyugtassalak meg, hogy minden tőlem telhetőt megteszek azért, hogy lecsendesítsem a mi túlérzékeny és nem mindig ésszerűen viselkedő öreg barátunkat¹, és rávegyem, hogy hagyja abba a duzzogást. A természetes elhasználódásból eredő testi problémák és a mentális aggodás végletesen megterheltek az idegrendszerét, és sajnálatos módon minimumra csökkentették a munkára foghatóságát. Az elmúlt két hétben gyakorlatilag használhatatlan volt, mivel az érzelmei úgy száguldoztak le-fel az idegein, mint az áram egy távíróvezetéken. Teljes volt a zűrzavar benne. Ez a néhány sor is egy barátom keresztül jut el Olcott-hoz, hogy az ő tudta nélkül érhesse el hozzád.

Szabadon igénybe veheted európai barátainkat, hogy egy jó könyvvel a kezében és jó tervvel a fejében térhess vissza ide. Bátorítsd a Galle-beli őszinte testvéreket az oktatási rendszerhez kapcsolódó erőfeszítéseikben. Néhány biztató szó reménykedést önthet beléjük. Táviratozz Nicola Dias-nak, a gallei rendőrség felügyelőjének, hogy te, a Teoz. Társ. Intézőbizottságának tagja érkezel (ne feledd a gőzös nevét és az érkezés napját); én pedig ráveszem H.P.B.-t, hogy ugyanígy tegyen - *egy másik személynek* címezve a táviratot. Útközben gondolj majd a te igaz barátodra.

K.H. és . . .

CVIII. Levél

Bár nincs aláírva, de a kézírásból és a stílusból egyértelmű, hogy ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki valószínűleg Allahabadban, 1882 januárban kapta meg. Semmi egyebet nem tudunk róla. (*A ford.*)

Az általam tegnap küldött Ladakh-beli tanítványnak nincs dolga önnel. Amit az imént mondott a beavatásról, igaz. Minden olyan társulati tagot, aki őszintén megbánta, amit tett, vissza kellene venni. Amint ebből is láthatja, én *mindig* önnel vagyok.

CIX. Levél

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak, aki Allahabadban, 1882. januárjában kapta meg.

Háttérként annyit érdemes tudni, hogy ekkoriban Morya Mester többeknek és több alkalommal is megmutatkozott finomabb testében. Ebben a levélben is egy ilyen esetre utal, amikor a feljegyzések szerint egy esti vacsora-összejövetel alkalmával Ross Scott, Bhavani Shankar és Damodar Mavalankar, valamint más jelen levők (köztük a levélben említett Ramaswamier, Morya Mester tanítványa) is láthatták őt.

Nem világos, mi lehetett a levélben említett Bombaybeli évfordulós ünnepi alkalom, amin Sinnett úr a Mesterek felkérése ellenére nem vett részt. De -hacsak nem időben rosszul helyezték el a kutatók ezt a levelet- nem lehetett

¹ T.i. Blavatskynét. (*A ford.*)

ugyanaz, mint amiről K.H. Mester beszél a LXXIX. Levélben, hiszen az 1882. decemberi keltezésű, és az eseményről jövő időben beszél a Mester, hálásan előre megköszönve Sinnett úr szerepvállalását benne. Az sem világos, miféle Sinnett úr személyét érintő veszélyekről van szó itt. Talán arról, hogy részvétele esetén az Alapítókat ott érő támadásokkal szemben muszáj lett volna fellépnie Sinnettnek, és ez rá nézve hátrányos következményekkel járhatott volna. (A ford.)

Nem vagyok csodatevő, máskülönben legalább Sinnett asszonynak megmutatkoztam volna (a francia nő¹ minden ármányos kérdezősködése ellenére is), és a hátrányos fizikai és pszichikus körülmények ellenére önnek is. Kérem higgye el, hogy az igazságosságra törekvés van annyira erős bennem, hogy nem tagadtam volna meg öntől sem azt az örömet, amit Ramaswami-nak megadtam. Ha mégsem látott engem, akkor az azért történt így, mert lehetetlenség volt. Ha megadta volna az örömet K.-H.-nak azzal, hogy részt vesz azon a találkozón, valójában semmilyen veszély nem fenyegette volna ott önt, hiszen K.H. előre felmérte az eshetőségeket és gondoskodott mindenről. És önmagában az a tény, hogy még a személyes kockázatok ismeretében is szilárdan kiállt volna, teljesen megváltoztatta volna az önre ható körülményeket. Most meg kell néznem, mit tartogat a jövő.

M.

CX. Levél

Ezt a levelet K.H. mester írta Sinnett úrnak Tibetből, a Phari Dzong erődített kolostorból. Sinnett Simlában, 1882. októberében kaphatta meg.

Azt nem tudjuk, milyen úton jutott el hozzá, vagy mikor íródott a levél, de külső jegyeiből úgy látszik, hogy három különböző részből áll, amik külön napokon is íródhattak. Nem világos, hogy már együtt, egy levélként jutottak el a címzetthez, vagy csak a későbbi kutatók kapcsolták össze egyetlen levéllé ezeket. (A ford.)

Drága barátom –

Megkérhetlek rá, hogy a mellékelt 50 rúpiát add át Darbaghiri Nath-nak², amikor találkozol vele? A kis ember bajba került, de móresre is kell tanítani őt; és a legjobb büntetés egy *elfogadott* tanítványnak az, ha a dorgálás egy „világi” tanítványon keresztül éri utol. A Ghoom-ból Bengálba vezető útja során elkövetett óvatlansága és tapintatlansága miatt pénzt veszített; és ahelyett, hogy közvetlenül hozzám fordult volna, megpróbálta a „Mester szeme elől

¹ Emma Coulomb asszonyról van szó. Ő volt a Társulat központjának házvezetőnője, már Bombayben is. A Mester e megjegyzéséből úgy tűnik, hogy már ekkor elkezdte az aknamunkát, ami majdan 1884-ben az Adyarból eltávolításához, 1884-185-ben pedig a „Coulomb összeesküvés” néven elhíresült eseménysorhoz vezetett. (A ford.)

² A „kis ember” Babaji (avagy M. Krishnamachar, Darbhagiri Nath stb.). Bővebben róla: lásd a 218. o. lábjegyzetét. (A ford.)

elrejtteni” a dolgot, és egy vele semmilyen kapcsolatban nem álló próbaidős tanítványhoz fordult, hogy az kihúzza őt a bajból. Most hát mondd el neki kérlek, hogy Ram S. Gargya¹ nem kapta meg az ő Burdwan-ból küldött táviratát, hanem az közvetlenül a Láma kezébe került, aki meg tájékoztattott engem róla. A jövőben járjon el nagyobb elővigyázatossággal. Most neked is jól láthatók a veszélyei annak, ha akár csak pár napra is szem elől tévesztjük a tanítványainkat. A pénzbeli veszteségek magukban jelentéktelen dolgok, és csak a körülmények megnyilvánulásai, márpedig az őket övező kísértések szörnyűek. És barátom, *attól tartok, hogy te magad is megint óvatlan voltál*. Nálam van egy levél Chesney ezredestől² – egy igen udvarias és diplomatikus levél. Pár ilyen üzenetből egy kitűnő *hűtőszekrényt* lehetne összehozni.

Híved

K.H.

U.I: Örömmel látom, hogy a *Vanity Fair*³-ben megjelenést követően megjelenik a *Pioneer* hasábjain is az „Egy nap az én indiai rokonaimmal” című novella Atettjee Sahibjee-től stb. A múlt évben kértem tőled, hogy adj valami munkát az akkor elküldött karcolatok szerzőjének, hasonlóan az egykor híressé vált Ali Baba esetéhez – de te elutasítottál. Úgy találtad, hogy nem ír elég jól ahhoz, hogy a *Pioneer*-nek dolgozzon. Nem volt bizalmad egy bennszülötthöz, így most a cikkei a *Vanity Fair*-ben jelennek meg.

Örülök a szegény Padshah ügyének. Igaz, hogy nincs ki az összes kereke, de aranyból van a szíve, és teljesen a teozófiáé – valamint a *mi* Ügyünké.

Van némi megbeszélni valóm veled. Hume írogat H.P.B.-nek (és micsoda szeretetteljes hangú levelet!). Elküldte neki két korábbi, a *Pioneer*-ben 20-án megjelent korrektúrázott levelét is azzal, hogy eljött az idő, amikor az indiaiakhoz szóló lapok az egész országban az ő ilyen iránymutatását fogják követni; és hogy még nagyobb súlyt adjon a mondandójának – vagyis, hogy számottevő engedményeknek *kell* történnie – hozzáteszi: „természetesen ön is megjelenteti majd ezeket a *Theosophist*-ban”. Hogy tudna így tenni anélkül, hogy belekeverné az újságját a politikába? Én pl. nagyon szerettem volna viszont látni az ő oktatásról szóló, *Pioneer*-ben megjelent cikkét a *Theosophist*-ban, de nem akartam erre utasítani őt attól tartva, hogy ezzel egy hozzá nem illő színezetet kapott volna a lap. De Hume némelyik cikke tényleg figyelemre méltó.

¹ Rama Sourindro Gargya Deva, K.H. Mester tanítványa abban az időben, és még évekig ez után. Egyike volt annak a 12 tanítványnak, akik majd aláírják a Hume úr írása ellen tiltakozó cikket, ami a *The Theosophist* 1882. szeptemberi számában jelent meg. (Bővebben erről: lásd az LII. Levelet, ill. annak 333. oldali lábjegyzetét). (*A ford.*)

² George Tomkyns Chesney ezredes, majd tábornok. Bővebben róla: lásd a 341. o. lábjegyzetét. (*A ford.*)

³ A *Vanity Fair* egy abban az időben Londonban megjelenő, politikai, társadalmi és irodalmi témákkal foglalkozó, lényegében satirikus hetilap volt. (*A ford.*)

Na és mik a szándékaid az „*Eclectic*” évfordulója ügyében, valamint a *ciklus* lezárulásával kapcsolatban?

Az „Öreg hölgy” már jobban van, és Darjeeling közelében hagytuk hátra. Sikkim nem volt biztonságos az ő számára. A Dugpa befolyás nagyon erős ott, és hacsak nem szánjuk minden időnket arra, hogy rá vigyázzunk, gyászos jövő várt volna rá, hiszen immár nem tudja magát megvédeni. Csak járj utána, mi történt a *kis emberrel* - ő szívesen elmondja neked. Október és november hónapokban neked kéne az Ö.H.-et befogadnod.

Ismételten a híved,

K.H.

Az a kis bitang szégyenbe hozott engem előtted – „európai nézőpontból szemlélve”. Nem tudok állandóan ügyelni a tanítványaimra, amikor elutaznak valahová – nem beszélve arról, hogy az ő ismereteik a ti eljárás- és gondolkodásmódokról nagyjából rejtélynek tekinthetők! Csak most tudtam meg, hogy Djual Khool-on keresztül 30 rúpiát kért kölcsön tőled. Nem volt rá indoka *sem joga*, hogy így tegyen. De meg kell bocsátanod ezt neki, mivel a legcsekélyebb fogalma sincs arról, mi a különbség egy európai és egy tibeti tanítvány felfogása között, ezért ugyanolyan közvetlen módon viszonyul hozzád, mint Djual Kool-hoz. Köszönettel visszaküldöm a pénzt, remélve, hogy nem tekintesz mindannyiunkat holmi vadembereknek!

Ahogy általában, most is darabokban írok meg neked egy hosszú levelet. Amikor az az *üzleti témájú* levél elindul feléd, egy másik levélben válaszolni fogok a kérdéseidre.

Egy elég komikus dolog történt C.C.M. levelével kapcsolatban – majd a következő levelemben szót ejtek róla.

Soká éljen és sok sikert az „Új Elnöknek” – végre!!

Mindig a te híved,

K.H.

CXI. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, mikor vagy hol írta, de Sinnett Simlában, 1882. augusztus végén kapta meg. Valójában ez csak egy kísérőlevél, ami egy csomag ill. a következő, CXII. Levél célba juttatási körülményeit taglalja. (A *ford.*)

Drága barátom,

A csomagot az egyik fiatal tanítványom, Darbhagiri Nath ¹, valamint a vele tartó tanítványtársa, Chandra Cusho² fogja elvinni neked. Tilos számukra belépni bárki házába, hacsak be nem invitálják őket. Ezért kérek, nézd el nekik a mi vademberi szokásainkat, és járj kicsit a kedvükben azzal, hogy rögtön behívod magadhoz őket – feltéve, hogy nyugodt körülmények közt találkozhatasz velük, és nem kell találkozniuk semmilyen idegennel; vagy akár később az este folyamán, akár késő este is.

Nincs semmi kifogásom az ellen, hogy hitvesed, S. asszony lássa őket; de nagyon kérem őt, hogy ne szólítsa meg, mert nagyon kínos helyzetbe hozná őket ezzel. Ugyanis vallási okokból tiltott számukra, hogy - saját anyjuk és testvéreik kivételével - hölgyekkel beszéljenek; az én nevemben és az én kedvemért tegyen most így. És a barátságodban bízva tőled is azt kérem, hogy *rajtad kívül senki mással* ne beszéljenek. Megvan a saját feladatuk – 1) hogy átadják a kezédbe „válaszomat a híres ellentmondásokra” és 2) elbeszélgessenek Fern³ úrral. Ha lesz válaszod számomra, Darbhagiri Nath elmegy érte, amint elkészültél vele. Arra is nagyon kérek, nehogy rájuk szabadítsd Hume urat. Ne foglalkozz azzal, mi történt, míg nem kapsz magyarázatot mindenre.

Mindig hű barátod

K.H.

U.I: Tilos számukra az is, hogy kezet rázzanak valakivel, akár férfi akár nő az illető - lényegében nem érinthetnek meg senkit; de meghívhatod magadhoz az én kis emberemet és annyit beszélgethetsz vele, amennyi csak jólesik, feltéve, hogy diszkréten kezeled a dolgot.

CXII. Levél

Ezt a levelet K.H. mester írta Sinnett úrnak Tibetből, a Phari Dzong erődtített kolostorból. Sinnett Simlában, 1882. szeptember vége felé kaphatta meg. Más részletet nem ismerünk a levéllel kapcsolatban. (*A ford.*)

¹ Az itt hivatkozott Dharbhagiri Nath egy misztikus név, amit két tanítvány is használt. Az egyik egy elfogadott tanítvány, Gwala K. Deb; a másik az ekkor próba idejét töltő Babaji, azaz a „kis ember” volt. A levél utóiratából úgy tűnik, hogy itt az utóbbiról lehet szó. (*A ford.*)

² Chandra Cusho volt a misztikus, felvett neve K.H. Mester egy másik próbaidős tanítványának. Eredeti neve R. Keshava Pillai volt és 1882-ig rendőrfelügyelőként működött, de már 1867-ben, majd 1876-ban is megjelentek neki Mesterek, és több ismert levelet is kapott tőlük az idők folyamán. 1882-ben aztán K.H. Mester felkínálta neki a próba tanítványságot, ezért Tibetbe ment és elkezdte képzését, aminek egyik feladatát ez a levél is említi. Bár nagyon ígéretesnek tűnhetett a Mesterek számára, mégis, idővel elveszített érdeklődését az Ügy iránt, és visszatért a világi életbe. (*A ford.*)

³ Edmond W. Fern, Hume úr titkára volt ekkoriban. Vélhetően ott is lakott a házában, és jelentős pszichikus adottságokkal bírt. Bővebben róla lásd a 257.257 o. lábjegyzetét. (*A ford.*)

A Chesney ezredes¹ levelére írt válaszom már készen állt rá, hogy a kis emberem továbbítsa azt, amikor megkaptam a te válaszodat, miszerint nem javaslod, hogy levelezni kezdjek vele. Így hát neked továbbítom a válaszomat elolvasásra, és ha ajánlatosnak találnád, akkor továbbításra a címzetthez. Nekem udvariatlanságnak tűnik, hogy egy levelet visszajelzés nélkül hagyjak – akár szimpatizál az írója a mozgalommal, akár nem.

De akkor, kedves barátom, ezt az ügyet most teljesen a te kezébe adom, és kérlek tégy a saját legjobb belátásod szerint. De jobb, ha tudatában vagy, hogy az ifjú Fern kifejezetten egy kis szélhámosnak tekintendő, ha nem még rosszabbnak – veleszületett hazudozónak -, habár gyakran nem tekinthető felelősnek ezért. A legutóbbi mutatványa az volt, hogy megpróbálta rászedni M.-et azzal, hogy egy új, bimbózó Zanoninak állítja be magát. Állandóan és mindenféle módon *tesztelget* minket, és a folytonos súrlódásaik ellenére van egyfajta nagyon erős befolyása Hume úrra, akinek beadta, hogy olyan képzelt „erőssel” rendelkezik, amikkel helyettesíteni tudná a Testvéreket. Áttételes módon elhitette vele, hogy ő egy olyan Társaságnak a tagja, aminek „a neve kimondhatatlan”, ami nem keres külső kapcsolatokat; aminek tagjai nem ismerik a többi tagot, és nem is fogják - egészen addig, amíg a „Testvérek” valódi természetére fény nem derül, de aminek a működési rendszere kizár mindenféle csalási lehetőséget stb. stb. M.-nek meg azt írja, hogy bevallja, „nem kellett volna a kísértést elültetnie az ő (vagyis Hume úr) elméjében”. Hiszen azzal, hogy túlbecsülte a saját erejét, szándékolatlanul ugyan, de „ostoba módon bajba sodorta” őt. Ez a személy húzódik meg sok, az elmúlt időszakban történt esemény mögött. Vigyázz vele és tartsd szemmel őt. Egy dolog azért biztos. Most nem alkalmas az idő arra, hogy komolyan felhánytorgassuk a két túlzottan közlékeny, de csak félig-meddig hűséges „világi tanítvány” vétkeit. Most, hogy Hume úrnak sikerült magától elidegeníteni a *Chohan*-t és M.-et, már csak egyedül én maradtam ennek a bonyolult feladatnak a továbbvitelére. Elolvastad H. levelét. Hogy tetszik neked ama széttárt karú, dacos, gőgös tekintetű Jógi hatalmas árnyéka, amint megvető gesztussal elutasítja a Társulatnak ártó szándékú törekvéseket?

Hát, hadd visszhangozzam én is a te, e szegény Társulat miatt hallatott sóhajodat. És mielőtt ismét eltűnnék a Simla és Phari Dzong közti távolság ködében, hadd biztosítsalak irántad táplált rendületlen baráti érzéseimről,

K.H.

U.I.: W. Oxley² úr csatlakozni óhajta az *Eclectic*-hez. Megmondom H.P.B.-nek, hogy továbbítsa a levelét hozzád. Kérlek írd meg neki, hogy nem szabad neheztelnie az elutasításom miatt. Jól tudom, hogy mélyen őszinte és ugyanúgy képtelen lenne bármilyen csalásra vagy túlzásra, mint te magad. De túlzottan megbízik az általa látottakban. Legyen óvatos és nagyon

¹ George Tomkyns Chesney (a levél írásakor még) ezredes, majd tábornok. Bővebben róla lásd a 341. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

² William Oxley, angol spiritizta volt. Bővebben róla, ill. kapcsolatáról a Mesterekkel és a Társulattal: lásd a XLVIII. Levél, valamint annak egy lábjegyzetét a 311. oldalon. (A ford.)

tartózkodó a látottak értékelésében; és ha csatlakozik a Társulathoz, akkor talán segíthetek is neki, sőt rajtad keresztül levelezhetnék is vele. Igazán értékes ember, és tényleg érdemesebb a figyelemre, mint a legtöbb általam ismert spiritiszta misztikus. Bár én soha nem közeledtem hozzá asztrálisan és nem folytattam vele eszmecserét sem, de azért gondolatban már többször is figyelemmel kísértem őt. Ne felejts el írni neki és elküldeni a levelet már a legközelebbi postajáráttal.

K.H.

CXIII. Levél

Ezt a levelek K.H. Mester írta Sinnett úrnak, 1882. augusztusban, és a tanácsát kéri benne egy Hume urat érintő ügyben.

Keletkezési története a következő. Egy bizonyos Edmund W. Fern nevű fiatalember Hume úr titkára volt, valószínűleg a házában is élt, és be is lépett a Sinnett-Hume-féle *Simla Eclectic Theosophical Society*-be, ahol szintén titkárnak is megválasztották. Bizonyos pszichikus képességekkel is rendelkezett, amik felkeltették Morya Mester figyelmét. Úgy vélte, ez a fiatalember talán hasznos lehet a Társulat céljaihoz, és üzenetek továbbításához, így próbatanítványává is fogadta őt. Hume úr azonban elégedetlen volt Fern úrral, és K.H. Mesternek írt hosszú levélben arra vállalkozott, hogy utasításokat adjon arról, hogyan járjanak el vele kapcsolatban. Levelével elég kényelmetlen helyzetbe hozta K.H. Mestert, aki Hume-nak szánt válaszelevelét (XXX. Levél) - e levéllel együtt- előbb Sinnett-nek küldte, hogy ő is olvassa el, mielőtt átadja a címzettnek (ha így dönt – lásd a levélben). (*A ford.*)

Magánjellegű.

Legdrágább barátom,

Kérlek nézd el nekem, hogy a magam gondjaival terhellek – mert bár a *Chohan* kötelezett rá, hogy válaszoljak, tényleg nem tudom, hogy ezzel még a ti viselkedési szabályaitok szerinti udvariasság határán belül maradok-e, vagy már túllépek azt. Egy hosszú levelet kell megfogalmaznom nektek olyasvalami ügyében, ami aggaszt engem, ezért szeretném a tanácsodat kérni. Nagyon kellemetlen helyzetben vagyok, mert azt kockáztatom, hogy vagy elárulok egy barátot, vagy megsértem a ti *becsület kódexetek* szabályait (a kérdéses barát nem a te barátod). De bízom benne, hogy teljes nyíltsággal fordulhatok hozzád, a személyes barátságodra és *természetesen* a becsületességedre hagyatkozva.

Becsület! Milyen mulatságos, néha nevetséges felfogásokat van a jelek szerint nektek erről a szent dologról! De ne ijedj meg, mert ez az egész ügy igazából inkább komikus, mint veszélyes. Ugyanakkor magában hordozza annak veszélyét, hogy elveszítjük Hume urat.

Holnap majd többet is írok. Fern ugyan egy kis hülye, de ugyanakkor tisztánlátó - viszont képes képzelegni is. H. úr meg túl szigorú hozzá. A fiú abban bízik, hogy ha mi csak mitikus alakok vagy csalók vagyunk, akkor ő le fog buktatni minket. Hát, az efféle képzelgéssel még

nem okoz kárt. Ugyanakkor H. kihasználja és elárulja a fiú irányában táplált bizalmát, amikor három méter hosszú nekem írt levelében tanácsokkal lát el, hogy mi hogyan kecmereghetünk ki ebből a csávából! Ő akar a jótevőnk lenni, hogy ezzel örökös hálára kötelezzon minket, mivel megóvta M.-et attól, hogy megint beleessen Fern *csapdájába*. Elküldtem volna neked is a levelét, de „magánjellegű és bizalmas” jelzéssel látta el, és az ő szemében többé nem lennék *úriember*, ha kiderülne, hogy ilyen levéltitoksértést követtem el. De legalább az említett levelemet szeretném, ha elolvashád, és rád bízom, hogy tovább küldöd majd neki, vagy elégeted. Ha nem akarod, hogy tudja, olvastad azt a levelet, csak tegyél rá egy bélyeget és dobd be egy postaládába. Nem hinném, hogy ebbe az ügybe is be akarna vonni téged. De lehet, hogy tévedek. Hamarosan többet is megtudsz.

Szerető híved,

K.H.

CXIV. Levél

Kézhez véve Allahabadban, 1882. február táján.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk mikor írta, de Sinnett e könyv szerkesztője szerint 1882. februárban, frissebb kutatások szerint 1881. novemberében kaphatta meg. Egyéb részlet nem ismert a levéllel kapcsolatban. (*A ford.*)

A továbbított levél egy *baboo*¹-tól ered – egy udort keltő bengálitól, akit látva azt kérem, hogy K.H. érdekében palástolja el, ha hányingere támadna a látására, amikor eljön önhöz. Olvassa el figyelmesen. Az aláhúzott sorok a legnagyobb reform csíráját hordják magukban, és a legjótékonyabb eredményeket hozhatják el, amit teozófiai mozgalom csak elérhet. Ha a mi simlai barátunk² nem lenne ennyire kötekedő, talán megkérhettem volna őt, hogy fogalmazzon meg sajátos szabályokat a *Zenana*³ női tagoknak Indiában, valamint kifejezetten nekik szánt fogadalmat jogokkal és kötelességekkel. Tanulmányozza a javaslatot, és próbálja meg rávenni H.-t, hogy tegye ezeket. Haladéktalanul írjon neki Bombaybe, hogy jöjjön ide és találkozzon az öregasszonnyal az ön házában, aztán irányítsa őt át a honfitársához meg a Prayag⁴-beli Babu tagtársához, a Társulat ifjú erőihez. Aztán táviratozzon *az én nevemben* az öreg hölgynek Meerut-ba, hogy jöjjön – máskülönben nem fog. Én már

¹ A baboo (vagy babu) lehet egy tiszteletteljes megszólítás, de jelölhet alacsony rangú indiai születésű - esetleg írni-olvasni is csak alig tudó- tisztviselőt is. A szövegkörnyezet dönti el, melyik az igaz. Itt nyilván az utóbbiról, a levél vége felé inkább az előbbiről lehet szó. (*A ford.*)

² Ez utalás A.O. Hume úrra. (*A ford.*)

³ Az indiai tradíciókban a *Zenana* egy háznak az a része, ami a nők számára van fenntartva. Itt vélhetően egy, kifejezetten India nő teozófus tagjainak szánt szervezeti egység felállításáról lehet szó. (*A ford.*)

⁴ *Prayag* volt az ősi -már a Védákban is említett- neve Allahabad városának. (*A ford.*)

válaszoltam neki az Ö.H. helyett is. Ne legyen meglepve, mindenre jó okom van, amint majd évek múltán talán be is látja ezt.

Na és miért is érdekelnék önt annyira az én más embereknek írt *chit*¹-jeim? Nincs elég gondja² azokkal a leveleimmel, amiket önnek írtam?

M.

CXV. Levél

Kézhez véve egy rövid Bombay-beli látogatás alkalmával, 1882. januárban.

Ezt a levelet Morya Mester írta Sinnett úrnak. Ezen, illetve Sinnett úr fenti feljegyzésén túl mást nem tudunk róla. (A ford.)

Természetesen én és K.H. is nagyra értékelnénk, ha - mivel Scott nem tud jelen lenni az évfordulós ünnepségen – ön részt venne azon. Nem azért, hogy részt vállaljon az eseményekben, csak hogy egyszerűen jelen legyen ott. Ez a szerencsétlen szervezet ismét úgy mutatkozik meg, hogy egyetlen befolyásos és neves európai tagja sem képviseli. De hát egyikünk sem kényszerítene önre akarata ellenére semmi olyasmit, amihez nem fűlik a foga. Ezért amit mondok, nem szabad utasításnak vagy sürgető felkérésnek tekintenie. Mi úgy gondoljuk, ez jó lenne – de önnek a saját, hűvös elmével meghozott döntését kell követnie; annál is inkább, mivel a mai nap talán krízispontnak is tekinthető. Egy másik ok, amiért önhöz fordulok most: K.H. azt akarta, hogy önt bizonyos magnetikus és egyéb okkult hatások alá vonjuk, amik kedvezően befolyásolják önt az elkövetkezőkben.

Holnap majd többet is írok, abban bízva, hogy ad még nekünk egy-két további napot, és így lesz elég időnk rá, hogy megnézzük, mit tehet önért Koot Hoomi.

M.

CXVI. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Simlában, 1882. augusztus vége felé kapta kézhez. Egyéb a levéllel kapcsolatos lényeges körülményt nem ismerünk. (A ford.)

¹ A *chit* kifejezés általánosságban rövid feljegyzést, levelet, bónt vagy kötelezvényt jelent. (A ford.)

² A „gondot” itt alighanem arra kell érteni, hogy néha elég nehéz kibetűzni Morya Mester kézírását. (A ford.)

Drága barátom,

Fáradt vagyok és elegendem van ebből a sok halálos iszapbirkózásból. Kérlek olvasd el ezt mielőtt tovább adod Hume úrnak. Ha a hála megváltásaként egy fontnyi húst követelne¹ meg tőlem, semmi kifogásom nem lehetne – de egy fontnyira rugó üres szóáradat már tényleg több, mint amennyit valaki – akár még én is - el tud viselni!

Örökké híved,

K.H.

CXVII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak, aki Simlában, 1882. októberében kapta meg. A levél valójában csak egy rövid ajánló kártya a kézbesítő Mohini Chatterji számára, aki a Mester szavai szerint valamilyen fontos küldetésben járt és valami „bizonyítékot” adott át Sinnettnek. De nem maradt fenn nyoma, mi lehetett ez a küldetés, illetve a „bizonyíték”. (A ford.)

Ez az ajánlás ismerteti meg az én 1. sz. (világi) tanítványomat a „2. sz. világi tanítvánnyal” – azaz Mohini babu-val. Az utóbbi tapasztalásai, valamint mondandója érdekelni fogja Sinnett urat. Mohini babut én küldtem ki egy határozott céllal, ami a (teozófiai) ciklus² közelgő és igen vészterhesnek látszó befejeződésével kapcsolatos – ezért nincs vesztegetni való időnk. Kérlek, azonnal fogadd őt, és vedd át a bizonyítékot tőle.

Híved,

K.H.

CXVIII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Azt nem tudjuk, mikor írta, vagy hogy jutott el a címzetthez, de a levélben írtak szerint nem sokkal annak célba érése előtt íródhatott, ami viszont Simlában, 1882. őszén valamikor volt. Háttérként annyit kell tudni, hogy Sinnett úr felesége Patience ekkor már tudottan TBC-s beteg volt, és tartott attól, hogy a fiát (Dennie-t, becézve Den-t) is megfertőzheti vele. (A ford.)

¹ Ez W. Shakespeare *A velencei kalmár* c. darabjára utaló allegória. Ebben az uzsorás Shylock minden ésszerű megfontoláson túl is ragaszkodik a kölcsönzött összeg és kamat meg nem fizetése miatt neki járó morbid kárpótláshoz (t.i. tetszése szerinti helyről egy fontnyi darabot kivághasson az adós Antonio húsaából). (A ford.)

² Itt nyilvánvalóan a Társulat megalakulásától számított első hét éves ciklus lezárulása körüli időszakra céloz a Mester. (A ford.)

Ez nem egyéb, mint család módon betekintés egy magánlevelezésbe. Még arra sincs időm, hogy kérdéseidre válaszoljak – holnap vagy a rá következő napon teszem meg. Az elmúlt pár napban valami aggodásfélét véltem felfedezni hitvesed Den-nel kapcsolatos gondolataiban. Gyermekek betegségei ritkán szoktak veszélyesnek bizonyulni, még úgy is, ha netán elhanyagolnák őket, hiszen a gyermeknek természetes módon erős szervezete van; az elkényeztetettek azok, akik nem meglepő módon áldozatul esnek a fertőzéseknek.

Hitvesed Hume úrnál tartózkodása idején a minap észrevettem attól való félelmét, hogy hazaviszi magával a kórokozókat. A „Kitagadott” hívta fel erre a figyelmemet, miután ő volt őrségben. Ne félj, *semmi okod* erre. Remélem megbocsájtasz érte, ha azt javaslom, hogy a mellékelt hajtincset varrd be egy kis tasakba – már egy része is megteszi – és akaszd a gyermek nyakába.

Ha már nem tehetem meg, hogy eljuttassam a fizikai testem teljes magnetizmusát az otthonodba, a következő legjobb dolgot teszem azzal, hogy az aurámat koncentrált állapotban közvetítő hordozóként elküldöm neked egy hajtincsemet. Sinnett asszonyon kívül senki másnak ne engedd meg, hogy megérintse. És jól teszed, ha egy ideig nem mész túlzottan közel Fern úrhoz(?).

Híved,

K.H.

CXIX. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta. Valójában nem közvetlenül Sinnett úrnak szól, hanem Damodar Mavalankar-nak vagy Blataskynének, esetleg Olcott ezredesnek. Bárki is volt ez, kutatók szerint a levelet a címzett valószínűleg Madrasban, 1883. márciusában kapta kézhez. A Mester benne azt kéri, hogy egyrészt a mellékelt újságkivágást juttassák el Sinnett úrnak, de egyben a címzettet is kéri, hogy szintén fejtse ki a maga véleményét. (*A ford.*)

Add át üdvözetemet Sinnett úrnak – és kérd meg, hogy fejtse ki véleményét a mellékelt újságkivágásról. Ő alighanem tudja, mit értek ez alatt, és hogy szeretném, ha szerkesztőként tenné ezt. Mondd meg neki azt is, hogy kevés az időnk, és nem kéne elvesztegetni, ami rendelkezésünkre áll.

K.H.

Az alábbiak idővel és furcsa módon megerősítéseként szolgálhatnak a mi „elhomályosodással” kapcsolatos tanításainknak, amik pedig annyira rejtelmesnek tűnnek az én barátom - a *Phoenix* szerkesztője – számára.

Tőled is hasonlóképp azt kérem, hogy lekötelve engem ezzel fejtsd ki a véleményedet erről.

Híved,

K.H.

A HIVATKOZOTT ÚJSÁGKIVÁGÁS

Sir John Lubbock¹ véleménye megerősít, illetve hangsúlyossá tesz egy, a legkiválóbb asztronómusok által régóta hangoztatott következtetést, miszerint a Naprendszerben, illetve az égen jelenleg számos sötét test található – azaz olyan égitestek, amik jelenleg nem bocsájtanak ki fényt, vagy csak viszonylag keveset. Ő például rámutat, hogy a Procyon² esetében a látható égitestek mozgása egyben egy láthatatlan égitest jelenlétére is utal. Egy másik általa felhozott és erre utaló jelenség figyelhető meg az Algol³ avagy a Medúza feje, a Perseus csillagkép fényes csillaga esetében is. Ez a csillag fényesen ragyog két napon és tizenhárom órán át; majd három és fél óra alatt kettős magnitúdójából a négyes magnitúdóval bíró csillagok közé szelődül; de újabb három és fél órával később ismét a régi fényességével ragyog. A Lubbock professzor által vallottak szerint ezeket a változásokat egy a fényességet leárnyékoló égitest jelenlétével kell magyarázni, amely rendszeres időközönként kitakarja az Algol által kibocsájtott fény egy részét.

CXX. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Patience Sinnett-nek, Sinnett úr feleségének. A levél Olcott ezredes vagy Bhavani Shankar (egy tanítvány) közvetítésével érhetett célba. Azt nem tudjuk, mikor írta a Mester, de a címzetthez Allahabadban, valószínűleg 1882. márciusában jutott el. Háttérként annyi mondható még el, hogy Sinnett úr neje, Patience fizikai egészsége nem volt valami erős, ezért is küldött neki a Mester egy amulettet ebben a levélben. Megjegyzendő, hogy a fenti, CXVII. Levél szerint ugyanezen év őszén Denny fiának is küldött egyet; és amennyire tudjuk, Sinnett úr is viselt ilyen amulettet. (A ford.)

Sinnett úr hitvesének.

A mellékelt hajtincset viselje a karján egy *pamutból* készült szalagba varrva (és ha úgy szeretné, esetleg egy fém karpereccel rögzítve) valamivel a *bal hónalja* alatt. Kövesse a Henry Olcott által önnek adott tanácsokat. Rendben van a dolog, és nem fogunk tiltakozni ellene. Ne engedje, hogy rossz érzések gyökeret verjenek önben, még olyanok iránt sem, akik rosszat

¹ Sir John Lubbock (1834-1913) angol természettudós és bankár. Úgy tartják, ő volt az első, aki a Paleolitikus- és Neolitikus Kor kifejezéseket meghonosította a tudományban. (A ford.)

² A Procyon (ejtsd:Proküön) a Kis Kutya csillagkép nekünk legfényesebb csillaga. Valójában egy kettős csilla, de szabad szemmel az éjszakai égbolton egynek látszik. A kettős egyik tagja (Procyon A) egy élete virágában levő fehér csillag, a másik (Procyon B) már egyelőregedett, halovány fehér törpe. (A ford.)

³ Az Algol a Perseus csillagkép nekünk az egyik legfényesebb, szabad szemmel is látható csillaga. Úgy is nevezik, hogy a Medúza feje, a Démons csillag stb. Egyike az elsőként felfedezett kettős csillagoknak, a fényessége 2 nap 20 óra és 49 perc periodicitással változik. (A ford.)

tettek önnel; mert a gyűlölet méregként hat, és képes lerontani a hatását még *ennek a hajtíncsnek* is.

K.H.

CXXI. Levél

Kézhez véve Indiába visszatéréskor Bombayben, 1881. júliusában.

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Nem tudjuk, mikor írta, de Sinnett úr 1881. július 6-11. közt kaphatta kézhez Bombayben. A levél alighanem a Társulat egy új szervezetének, a későbbi levelekben sokszor előkerülő *Simla Eclectic Theosophical Society*-nek a megalakulásához kapcsolható előkészületekre utalhat. Legalább is erre következtethetünk Sinnett könyve, az *Esoteric Buddhism* 156. oldalán írtakból, miszerint e miatt utazott Simlába 1881. augusztusában. (A ford.)

Köszönet. A kis dolgok nagyon hasznosak tudnak lenni, és hálával fogadom őket. El kéne utaznod Simlába. Bevallom, személyesen elég fontos dolog lenne nekem, hogy így tegyél. Most, ahogy mondtam neked, türelmesen meg kell várnunk a könyved eredményeit. A kihagyások és magyarázat nélkül hagyott részek elég provokatívak és „szívfájdítóak”, de nem szegülhetünk ellene annak, ami elkerülhetetlen. Mivel mindig jó dolog, ha helyrehozunk egy hibát, én már meg is tettem azzal, hogy felhívtam az *Occult World*¹-re a C----² figyelmét. Türelem, türelem.

Örökké híved,

K.H.

CXXII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak Londonból, 1882. április 27-én. Sinnett úr Allahabadban, 1882. májusában kapta kézhez. A levélben írtak megértéséhez hasznos, ha az olvasó megismerkedik Eglinton úrral, az ő szerepével e levelek vonatkozásában, és a vele kapcsolatos ún. „Vega esemény” ügyével. Amit célszerű lesz ehhez elolvasnia, az a LXXXIX. Levél bevezetője, illetve annak hivatkozásai. De azt mindenképp hasznos lesz felidézni hozzá, hogy az ún. „Vega esemény” nem sokkal e levél írása előtt, 1882. március 21-22 között történt meg. (A ford.)

¹ Az 1881-ben kiadott *The Occult World* (Az okkult világ) Sinnett első könyve volt. Bővebben róla: Lásd a 70. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Ez alighanem a *Maha Chohan*-ra vonatkozó utalás lehet. (A ford.)

Kedves jó barátom; bár Eglinton úr azt ígérte, hogy június végére visszatér, de nem tehet így – azon veszélyek után, amikkel Calcuttában szembesült éppen a távozásának napján - hacsak nem kap alapos védelmet az ilyen szégyenteljes történések megismétlődésével szemben. Ha Hume úr annyira szeretné őt a közelében tudni, jobb híján ajánlja fel neki – most, hogy Davidson úr távol van - a magántitkári állást a következő nagyjából egy évre. Ha te vagy Hume úr tényleg annyira látni óhajtott engem (vagyis inkább az én asztrális formámat) erre lenne is esély. H.P.B. már túl öreg és nem eléggé passzív közvetítő. Emellett már túl sok alkalommal vettük igénybe a szolgálatait ahhoz, hogy ilyesmire kényszerítsük. Eglintonnal – feltéve, hogy ő készséges – a dolog könnyűvé válhatna. Ezért hát használjátok ki a felkínált lehetőséget: egy év vagy ennél hosszabb idő múltán *már túl késő lesz*.

Híved,

K.H.

London, április 27.

A.P. Sinnett úrnak,

a *Pioneer* szerkesztőjének, Allahabad.

CXXIII. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Gyakorlatilag ez minden, amit erről a levélről tudni lehet. (A ford.)

Ne légy türelmetlen drága barátom, holnap válaszolni fogok. Ha majd egy napon megérted, hogy milyen nehézségek állnak az utamba, be fogod látni, időnként néha milyen óriásit tévedsz a cselekedeteim megítélésében.

K.H.

CXXIV. Levél

Ezt a levelet K.H. Mester írta Sinnett úrnak. Semmi egyebet nem tudunk a levélről. (A ford.)

Nem tudnál felszedni nekem három kavicsot? Az Adriai tenger partjáról – lehetőleg Velencéből kellene származniuk; és olyan közel a Doge Palotához, amennyire csak lehetséges; (a legjobb lenne a Sóhajok Hídja alól szerezni, ha nem volna ott már évszázadok sara). A kavicsoknak három különböző színűnek kell lenniük: egyik piros, egy másik fekete és a harmadik egy fehér (vagy szürke) színű darab legyen. Ha sikerül begyűjteni őket, kérlek tartsd őket távol mindenféle behatástól és érintéstől, kivéve a sajátodat.

CXXV. Levél

Ezt a levelet Djual Khool, K.H. Mester (akkor még) tanítványa írta Sinnett úrnak a Mester utasítására. Sinnett úr 1882. augusztusában kapta meg – nem tudjuk, hol. Valójában ez nem is levél, hanem az a bizonyos „lábjegyzet”, amit William Oxley úrnak a *The Theosophist* szeptemberi számában megjelentetni akart cikkéhez kívánt fűzni a Mester (lásd az LII. levélben erről szóló részt a 333. oldalon). (A ford.)

Indiában és a nyugati országokban Koot Hoomi Lal Singh néven ismert szeretett Mesterem utasított arra, hogy – a W. Oxley úr által tett és a *Theosophist*-hoz beküldött, publikálni kívánt bizonyos kijelentéseire válaszként - Mesterem nevében a következő nyilatkozatot tegyem. Az előbb említett úr azt állította, hogy Mesterem a) három alkalommal meglátogatta őt „asztrális formájában”, továbbá b) eszmecserét folytatott Oxley úrral, és állítása szerint bizonyos magyarázatokkal szolgált az utóbbinak az asztrális testekről általában; továbbá kijelentette, hogy nem képes „mindkét végén” jelen lenni a *Mayavi Rupa*-ja és a valódi teste által alkotott kettősnek; ezért a Mesterem kijelenti, hogy:

- (1) Bárkit is látott vagy bárkivel is folytatott eszmecserét Oxley úr az általa jelzett időben, bizonyosan nem Koot Hoomi – az *Occult World*-ben megjelent levelek írója – volt az.
- (2) Függetlenül a ténytől, hogy a Mesterem ismeri az említett urat, aki egy alkalommal még saját kézírású levéllel is megtisztelte őt, és ezzel ő (Oxley úr) bekerült a Mester ismerősei közé; és bár a Mester őszintén csodálja az ő intuíciós képességeit, valamint *nyugati* értelemben vett tanultságát – ám sosem próbált meg kapcsolatba lépni vele sem asztrális úton, sem másként. És nem is folytatott semmiféle eszmecserét Oxley úrral, amelyre hivatkozó kijelentéseiben úgy az alany, mind az állítmány, és úgy a premisszák mind az ezekből levont következtetések egyformán tévesek.
- (3) Az említett - és ismétlődésük esetén számos teozófus társunkat tévedés áldozatává tevő - állítások következményeként Mesterem a következő határozat közzétételét óhajtja.

A továbbiakban, ha bármely médium vagy látnok, aki késztetést érezne olyan kijelentésekre, hogy meglátogatta, sőt beszélgetést folytatott a Mesteremmel, vagy akár csak látta az utóbbit, annak ezt az állítását alá kell támasztania egy, az üzenetének elején feltüntetett HÁROM TAGÚ TITKOS JELSZÓVAL, amiket Mesterem A.O. Hume és A.P. Sinnett urak – a „*The Eclectic Theosophical Society*” Elnökének és Alelnökének - tudomására hoz és az ő gondjaikra bíz. Ha és ameddig ők nem igazolják, hogy egy médium vagy gyógyító – akár szóbeli, akár írásos - állításai nem pontosan ugyanezzel a három szóval kezdődnek - származzanak azok egyenesen az illetőtől, vagy csak neki tulajdonítsák azokat -, minden ilyet csak alaptalan híresztelésnek kell tekinteni, és nem szabad tudomást venni róla. A Mesterem nagy sajnálatára kénytelen

megtenni ezt a lépést, mivel az utóbbi időben az efféle önámítások elég gyakori esetekké váltak, ami közbeavatkozást követel meg.

A fenti állítást és nyilatkozatot kéretik Oxley úr közzétenni kívánt állításaihoz lábjegyzetként csatolva közölni.

A fentieket utasításának megfelelően írta,

Gjua!-Khool. M.xxx.

CXXVI. Levél

Ezt a levelet K.H. mester írta Sinnett úrnak, és valójában nem önálló levél, hanem az V . Levélhez tartozó utóirat. Külön, önálló lapra íródott, ezért valahogy elkeveredve a levél többi részétől önálló levélként kezelték a könyv szerkesztése idején. A többi jellemzőjét az V . Levél elé írt fordítói bevezető tartalmazza. (A ford.)

U.I. Borzasztó nehéz dolog elrendezni, hogy legyen egy olyan Punjab-beli címünk, amin keresztül levelezni tudunk. B. és én magam is nagyon számítottunk arra a fiatalemberre, de végül szentimentalizmusa miatt alkalmatlannak találtuk őt a közvetítői szerepre. De azért nem adom fel a keresést, és bízom benne, hogy el tudom küldeni neked egy postahivatal címét vagy Punjab-ban vagy az Északnyugati Tartományok területén, ahol egyik barátunk havonta egy-két alkalommal megfordul átutazóban.

K.H.

CXXVII. Levél

Részletek K.H. leveiből A.O. Hume-nak és A.P.S.-nek. A.P.S. által kézhez véve 1882. augusztus 13-án.

Ez a levél egy Sinnett úr kézírásával készült másolat egy olyan levél részleteiről, amit K.H. Mester neki és Hume úrnak írt. Feltehetően a levél eredetije Hume-nál maradt. Továbbá a levél dátumából arra is következtethetünk, hogy a kézhez vétele Simlában történt. (A ford.)

Az egyik leveled az én egy levelemből vett idézettel kezdődik . . . „Emlékezz arra, hogy az Emberben nincs benne lakozó princípium” – majd ezt a mondatot a te észrevételed követi: „Na és mi a helyzet a hatodik és hetedik princípiumokkal?” Mire én azt válaszolom, hogy az Atma sem a Buddhi princípiumok sosem voltak benne az emberben – ez egy kis metafizikai axióma felfogási gyakorlat, ami - Plutarkhosz és Anaxagorasz tanulmányozása után - még hasznodra válhat. Az utóbbi az ő - *nous autochrates*-ét - önálló szellemét azzá nyilvánította,

ami egyedül ismerte fel a *noumenát*; míg az előbbi Platón és Püthagorasz tanításaira hivatkozva azt hirdette, hogy a *demonium*¹ vagy ez a nous mindig a testen kívül marad; hogy felette lebeg és mintegy beárnyékolja az ember fejének felső részét, és csak a tudatlan emberek gondolják azt, hogy bennük van.

. . . Buddha azt mondja: „teljesen meg kell szabadulnod a testedet alkotó változó összetevőktől azért, hogy a tested változatlanúvá váljon. A változatlan ugyanis soha nem keveredik a változóval, habár a kettő egy. De csak akkor lesz látható az élet egyetlen, minden külsődleges megnyilvánulásától függetlenül létező princípiuma, amikor minden külsődleges megnyilvánulás megszűnt. Ez az a tűz, ami az örök fényességben ég amikor az őt tápláló forrás már kimerül és a láng kialudt. Mert ez a tűz nem a lángban, nem is az őt tápláló tüzelőanyagban, de még csak nem is ezekben rejtetten él – hanem bizony felette, alatta, és mindenhol.” (Parinirvana Sutra Kiouen XXXIX.).

. . . Készségekre² vágysz. Láss munkához, hogy fejleszd a tiszta, éles elmét³. Ez utóbbi nem adomány, hanem egy általános adottság, ami mindenben megvan. Ahogy Luke Burke⁴ mondja „még az idióták és a kutyák is rendelkeznek vele, sőt gyakran nagyobb mértékben, mint a legokosabb emberek. Ez azért van, mert sem az idióták sem a kutyák nem használják fel az érvelés képességét, hanem szabadon hagyják érvényesülni magunkban természetes, ösztönös észlelési képességeiket.”

. . . Túl sok cukrot használtok. Foggyasszatok gyümölcsöket, kenyeret, teát, kávé és tejet, és ezekből annyit, amennyit csak akartok, de csokoládét, zsírt, süteményeket ne, és csak nagyon kevés cukrot. A vele járó erjedés – különösen a ti klimatikus viszonyaitok között – igen káros hatású. A módszer, amivel mi a tanítványainkban a kellően éles elmét kialakítjuk, általatos is könnyen adoptálható. Minden templomunknak van egy sötét szobája, aminek északi falát egy fémötvözetből – legnagyobbbrészt rézből – készült lemezzel fedjük be, amit olyan fényesre polírozunk, mint egy tükör. A tanítvány egy lapos, vastag üvegből készült edényben egy szigetelt, háromlábú zsámolyon foglal helyet; a gyakorlatot vezető láma is ugyanilyenül ül, és úgy helyezkednek el, hogy a fémlamezzel burkolt fallal ők ketten egy háromszöget formáljanak. De ezt megelőzően a láma még egy mágneszt függeszt a tanítvány korona csakrája fölé az északi pólusával felfelé úgy, hogy az ne érintse a tanítvány fejét. Majd, miután a

¹ A *daemonium* latin átírata az eredetileg görög δαίμων-nak, amit Platón követői általában az emberi lélekkel azonosítottak. (A ford.)

² Az eredeti angol átiratban itt a „gifts” szó szerepel. Ebben a szövegkörnyezetben ez jelenthet olyan abnormális képességeket is, amiket a jóga filozófia *siddhi*-knek nevez. Bővebben ezekről: lásd a 86. o. lábjegyzetét. (A ford.)

³ Az eredeti angol átiratban itt a „lucidity” szó szerepel, ami ebben a szövegkörnyezetben többféle jelentéssel bír, és nem lehet 1-2 magyar szóval visszaadni. Itt alighanem nem csak - vagy talán nem is annyira - az éles elméről van szó, hanem inkább az elmében a tiszta, részletes mentális képek megalkotásának és azok fenntartásának képességéről. (A ford.)

⁴ Ez az utalás alighanem Luke Burke-re vonatkozik, aki angol antropológus és az első londoni *Anthropological Society* (Antropológiai Társaság) alapítója, továbbá az akkori *Enthnological Journal* kiadója volt. (A ford.)

gyakorlatot elindította a láma magára hagyhatja a tekintetét a falra szegező tanítványt. A harmadik alkalom után pedig már nincs is rá szükség tovább.

CXXVIII. levél

Az Olcott ezredes által Blavatsky asszonynak küldött távirat.

Ez és a következő „levél” valójában nem levél, hanem táviratok feladóvényle. Nem világos, hogyan vagy miért kerültek ezek a Sinnett levelek közé. De háttérként annyit el kell mondani róluk, hogy 1883. október november hónapokban Olcott ezredes, William Tournay Brown és Damodar Mavalankar egy Észak-Indiába szervezett körúton vettek részt, ahová Damodar Olcott szerint kifejezetten K.H. Mester utasítására tartott velük. Ennek a túrának nagyszámú és gyakran megdöbbentő történéseit Olcott részletesen leírja *Old Diary Leaves* (Régi naplójegyzetek) c. könyve 3. kötetének 2-5. fejezeteiben. Damodar K.H. Mester tanítványa volt már évek óta, és számos ilyen eseménynek volt részese vagy előidézője, és Olcott szerint elképesztő tempóban kezdett el kibontakozni az ő spirituális ereje. Aztán november 25-én reggel Olcott nem találta őt. Felforgatta a kis házat, ahol a szállásuk volt, de neki nyomát sem találta, csak hátrahagyott személyes tárgyait, fekvőhelyét lelte meg. Mikor azonban ezt követően visszatért a saját szobájába, két rövid levélkét talált az asztalán – egyet-egyet K.H. Mestertől és Damodartól. Ezek az üzenetek nem maradtak fenn, így nem tudjuk, mi állt bennük, de az alábbi két levélből-táviratból azért lehet erre következtetni. (A ford.)

Küldő állomás: Jammoo távírda

Fogadó állomás: Madras, Adyar távírda, 1883. november 25.

Küldő: Olcott ezredes

Címzett: Blavatsky asszony, a *Theosophist* szerkesztője

Damodar¹ napkelte előtt elment. Nyolc óra tájban találtam leveleket tőle és Koothomi-tól a párnámon. Nem mondják, visszatér-e még vagy nem. Ha nem találkozánk, Damodar elbúcsúzott mindannyiunktól. Azt mondja, minden teozófus testvér merítsen reményt a tudatból, hogy ő megtalálta áldott mestereit, akik magukhoz hívták őt. A drága fiú körül elképesztő dolgok történtek mostanság. Hoomey² azt mondja, várjak további utasításokra.

CXXIX. Levél

Háttérként lásd az előző levélhez fűzött fordítói bevezetőt. A távirat papírlapjának alján kék tintával lecsapatva, a K.H. Mester kézírásával szereplő és aláírásával záruló szavakat **vastag betűvel** kiemeltük. (A ford.)

¹ Damodar Mavalankar avagy a Maratha-fiú, K.H. Mester tanítványa volt. Bővebben róla lásd az 55. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² Ez nyilvánvaló elírás, és Koot Hoomi-ra utal. (A ford.)

Küldő állomás: Jammo távírda

Fogadó állomás: Madras, Adyar távírda, 1883. november 25.

Küldő: Olcott ezredes

Címzett: Blavatsky asszony

Mesterek magukhoz vették Damodart. Visszatérését nem ígérk.

Vissza fogjuk őt küldeni.

K.H.

FÜGGELÉK

CXXX. Levél

Ezt a levelet T. Subba Row¹ írta Sinnett úrnak 1882. május 7-én, aki Allahabadban kapta kézhez. A levéllel kapcsolatban további részleteket nem ismerünk. (A ford.)

Triplicane, Madras, 1882. május 7.

A.P. Sinnett úrnak, a *Pioneer* szerkesztőjének stb. stb.

Kedves Uram,

Az elmúlt három hónap során több felszólítást is kaptam Blavatsky asszonytól arra, hogy az okkult Tudomány terén lássam el önt olyan gyakorlati útmutatásokkal, ami megengedhető számomra egy olyan helyzetben levő ember felé, mint amilyen ön; továbbá mostmár utasítást is kaptam . . . -tól, segítsek önnek, hogy egy kicsit fellebbbenthesse a fátylat legalább a misztériumok egy részéről. Aligha szükséges felhívnom figyelmét itt arra, hogy a Mahatmáktól nem várható el, hogy önhöz hasonló kezdők személyes képzésével és felügyeletével foglalkozzanak, legyen bármennyire is mély és őszinte az ön hite a létezésükben és tudományuk valóságosságában - még az ön minden elszántságával együtt is, amivel e tudomány rejtélyeit akarja feltárni. Ha majd többet megtud róluk és az ő különleges életviteli módjukról, biztos vagyok benne, hogy nem fogja szemükre hányni azt, hogy nem óhajtják önnek *személyesen* megadni azt a képzést, amire annyira vágya.

Alázattal tájékoztatom önt, hogy az ezennel megígért segítséget meg fogja kapni, amennyiben elfogadja és betartja az alább felsorolt feltételeket:

- (1) A Becsület szavát kell adnia, hogy soha, senkinek – akár tagja az illető a Teozófiai Társulatnak, akár nem – nem fedi fel azokat a titkokat, amiket ennek során meg fog ismerni, hacsak nem kapott erre előzetesen engedélyt tőlem.
- (2) Életét olyan elvek betartásával kell élnie, amik nagymértékben megfelelnek azon szabályok Szellemének, melyeket már korábban irányadóként megkapott.
- (3) Meg kell erősítenie a fogadalmát, hogy a Teozófiai Társulat célkitűzései érdekében ez után is minden öntől telhetőt meg fog tenni.
- (4) Szigorúan be kell tartania azokat az utasításokat, amiket az itt megígért képzés részeként fog kapni.

¹ Tallapragada Subba Row Garu, az advaita vedanta filozófia megkérdőjelezhetetlen szaktekintélye és misztikus, valamint Morya Mester tanítványa volt. Bővebben lásd róla a 91. oldali lábjegyzetét. (A ford.)

Már itt el kell mondanom, hogy az Okkult Tudomány hatékonysága vagy valóságossága, valamint az előírt eljárások működőképessége iránti bizalom legcsekélyebb megingása is valószínűleg ellehetetleníti a kívánt cél elérését.

Amikor majd válaszol erre a levélre, bízom benne, hogy lesz olyan kedves, és tudatja velem, ismerős-e önnek a szanszkrit ABC, valamint képes-e szanszkrit szavakat *helyesen és tisztán* kiejteni.

Alázatos szolgájaként

Maradok tisztelettel híve,

T. Subba Row.

CXXXI. Levél

Ezt a levelet T. Subba Row írta Sinnett úrnak Coconada-ból 1882. június 26-án. Sinnett úr valamikor június utolsó napjaiban, Simlában kaphatta meg. Mást nem tudunk a levélről. (*A ford.*)

Coconada¹, 1882. június 16.

A.P. Sinnett úrnak, Esq. stb. stb

Kedves Uram,

Kérem nézze el nekem, hogy legutóbb nem küldtem választ a levelére. Az ön által szívesen megadott *kifejezett* hozzájárulás azokhoz a feltételekhez, amiket felsoroltam megkívánta, hogy a Testvérekhez forduljak a véleményükért és a további utasításaikért. És most sajnálattal kell tájékoztatnom önt arról, hogy az Okkult Tudomány terén bármilyen gyakorlati képzést adni az ön által javasolt feltételek mellett – lehetetlenség. Amennyire én tudom, az Okkult Filozófia egyetlen tanulmányozójának sem sikerült még pszichikus erőit kibontakoztatni anélkül, hogy követte volna az erre törekvőknek előírt életvitelére vonatkozó utasításokat; a tanítónak pedig nincs joga kivételt tenni egyetlen tanítvány esetében sem. A régi idők tanítói által lefektetett szabályok hajlíthatatlanok; és a tanító által választható lehetőségek között nem szerepel olyan, hogy kikényszeríthetné vagy eltekinthetne ezek megkövetelésétől, ahogy ezt az aktuális körülmények hozzák. Ha a gyakorlatban kivihetetlennek találja, hogy változtasson jelenlegi életmódján, akkor nem tehet mást, mint hogy a gyakorlati képzéssel vár addig, amikor a helyzete megengedi önnek, hogy meghozza azokat az áldozatokat, amiket az Okkult Tudomány

¹ Coconada (mai nevén Kakinada) a kelet-indiai Andhra Pradesh állam óceán-parti kikötővárosa. (*A ford.*)

megkövetel. A mostani helyzetében pedig meg kell elégednie olyan elméleti ismeretek megszerzésével, amiket így is lehetséges átadni önnek.

Aligha szükséges most már tájékoztatnom arról, hogy az előző levelemben önnek megígért képzés az ott leírt feltételek betartása mellett kifejlesztene önben olyan képességeket, amiknek birtokában vagy látná a Testvéreket, vagy beszélgethetne velük tisztánlátó képességének segítségével. Nagyon korlátos és alantas képet dédelgetne magában az Okkult Tudományról, ha azt feltételezné, hogy a pusztá pszichikus erők megszerzése a legmagasabb, vagy az egyetlen kívánatos eredménye lenne az okkult képzéseknek. A közönséges csodatévő képességek megszerzése soha nem lesz képes az Okkult Tudomány tanulmányozója számára a halhatatlanságot biztosítani; csak akkor, ha megtanulja a módját, hogyan válassza el fokozatosan az én-tudatát halandó, romlandó testétől, és hogyan vigye azt át a hetedik princípiuma által képviselt romolhatatlan, örök életű „*Nem-Lét*-be”. Arra kérem, hogy ezt tekintse az Okkult Tudomány elsajátítása valódi céljának, és ennek tudatában értékelje át újra, vajon az öntől betartani követelt szabályok tényleg szükségesek-e vagy nem egy ilyen óriási változás eléréséhez.

A jelen körülmények között a Testvérek arra kértek, hogy biztosítsam önt és Hume urat arról: örömmel készen állok minden tőlem telhetőt megtenni azért, hogy az Ősi Hindu Vallás és az Ezoterikus Buddhizmus témájában elméleti tanításokat kaphassanak.

E helyről Madrasba fogok utazni a hónap 30-án.

Alázattal maradok az önök híve,

T. Subba Row.

CXXXII. Levél

Ez csak egy része a levélnek. A K.H. kézírásával írt részek vastag betűvel szedettek. (Szerk.)

Ezt a levelet K.H. Mester küldte Sinnett úrnak, aki valamikor 1882. júniusában kaphatta meg. A levél tartalmaz egy részt egy másiktól, ami T. Subba Row írt Blavatskynénak Sinnett úr feltételezett okkult képzésével kapcsolatban. K.H. Mester az ő soraihoz fűzte hozzá a saját megjegyzéseit, próbálva megvilágítani Sinnett számára a nehézségeket, amikkel ez ügyben Subba Row szembesül. Ez és a LXXVI. Levél valójában egy és ugyanazon üzenet két darabja. Vagyis ennek a levélnek a LXXVI. Levél a folytatása. (A ford.)

Alább a kivonatok, amiket a te épülésedre – és sajnálkozva türelmetlenségeden – „Rishi M.”-től szereztem meg. Lásd a megjegyzéseimet is.

Kétség sem férhet hozzá, hogy jelentős kellemetlenségekkel járna számára, ha teljesen fel kéne adnia megszokott életmódját. A levelekből ön jól kiveheti, hogy mi mennyire fontosnak

tartjuk jó előre ismerni azoknak a *siddhi*-knek avagy csodatévő képességeknek a természetét, amiket ő el akarna sajátítani az eljárásokkal és szertartásokkal, amiket szándékom szerint előírok majd neki.

Biztosra vehető, hogy a kérdéses eljárásokkal megismerhető erők birtokában nagyszerű tisztánlátói képességeket fejleszthet ki úgy a látás, mint a hangok, valamint ez utóbbiak egyes magasabb szintű korreláltjainak érzékelése terén; továbbá tudjuk, hogy ezek legmagasabb rendű korrelációinak a mi Rishi M.-ünk szándéka szerint - ha már megfelelően felkészült - végig kellene őt vezetnie az első három beavatási fokozaton is.

Csak hogy nem tudom Sinnett urat előre biztosítani a felől, hogy meg fogom tanítani neki ezen magasabb korreláltak bármelyikét is. Amit készen állok megtanítani neki most, az az ilyen korrelációk tanulmányozásához szükséges előkészítő ismeretek köre.

.....

...a javaslatom figyelembevételére.

Mivel ide érkezésem óta folyton ideje ide-oda vándorlok, még nem tudtam befejezni az Oxley úr könyvével kapcsolatos második cikkemet. De megteszek minden tőlem telhetőt, hogy mielőbb befejezzem.

A jelen körülmények között is maradok az ön legengedelmesebb híve:

T. Subba Row.

Cocinada, 1882. június 3.

Drága barátom, komolyan azt ajánlom, jelenleg ne vállalkozz olyan feladatra, ami meghaladná az erődet és lehetőségeidet; azért, mert *ha már fogadalmat tettél* és mégis megszegnéd azt, ezzel évekre – ha nem örökre - elválnád magad minden további előrehaladástól. Én a kezdetektől fogva azt mondtam „Rishi M.”-nek, hogy a szándékai kedvesek, de a tervei szerinti kivitelezés, és annak tempója *irreális*. A te helyzetemben hogy vállalkozhatnál egy ilyen feladatra? Az okkultizmussal nem lehet játszózni. Mert annak a követelése: *mindent* vagy semmit. Olvastam a S.R¹-nak írt leveledet, amit ő továbbított Morya-nak, és ebből látom, hogy nem vagy tisztában a (X²)

¹ T. Subba Row. Bővebben róla lásd a 91. o. lábjegyzetét. (A ford.)

² A levél folytatása a LXXVI. Levélben található. (A ford.)

CXXXIII. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak. Biztosan nem tudjuk, honnan, de 1884. július 18-án már Blavatskyné is Londonban tartózkodott, így onnan és csak néhány nappal a kézhez vétel előtt írhatta. A címzett is valószínűleg Londonban, 1884. júliusban kapta meg. A levél megértéséhez az Olcott ezredes illetlen viselkedésére hivatkozás mellett egy másik háttér-eseményt is érdemes felidézni. Ez pedig Sinnett úr csalódottsága és hitetlenkedése, amikor K.H. Mester tudtára adta, hogy – Sinnett úr ebbéli meggyőződése ellenére – ő soha nem szólt vagy nyilvánult meg Laura C. Holloway asszonyon keresztül azért, hogy vele kapcsolatba lépjen - tehát Sinnett urat burkok vagy elementálok többször is lóvá tették. Az ezt vele tudató levelet Sinnettnek nem akaródzott eredetiként elfogadni, hanem azt kvázi Blavatskyné óhajára készült hamisítványnak akarta felfogni. (Ugyanis Blavatskyné kezdettől fogva óvta őt attól, hogy H. asszonyt ilyesmire próbálja felhasználni.) Ezért rója meg őt megbántott hangú levelében Blavatskyné. (A ford.)

Drága Sinnett uram,

Igazán különös dolog látni, hogy ennyire hajlamos önként becsapni saját magát. A múlt éjjel láttam, akit látnom kellett; így most, hogy megkaptam a magyarázatot arra, amire akartam, immár biztos vagyok az igazamban azzal kapcsolatban, ami nem csak kétséges volt számomra, hanem kifejezetten lázadoztam az elfogadása ellen. Az első sorban írt szavakat meg is kell ismételnem, mint figyelmeztetést, mivel fontos nekem az ön sorsa, hiszen végső soron önt én az egyik legjobb *személyes* barátomnak gondolom. Na most, ön *félrevezette* és most is *félrevezeti* – közönségesebb szóhasználattal átejtí saját magát a közvetítésemmel a Mahatma-tól kapott levéllel kapcsolatban. Az *a levél Tőle származik*, akár egy tanítványon keresztül érkezett meg, akár nem. És bármilyen zavarba ejtőnek is tűnjön az ön számára, ami benne szerepel, az Ő érzéseit leginkább az ellentmondásos és „abszurd” jelzőkkel lehet leírni, és fenntartja a levélben általa írtakat. Ami engem illet, felettébb különösnek találom, hogy ön csak azt fogadja el tőle származónak, ami egybevág az ön elképzeléseivel és érzéseivel, de elutasít minden olyasmit, ami ellentmond az ön véleményének és a helyénvalóról alkotott elképzeléseinek. Olcott ostoba módon, mindenféle tapintatról megfeledkezve viselkedett¹; beismerte hibáját és kész ezt ismét megtenni – *mea culpa*-t kiáltani akár minden teozófus felé – és ez több, mint amennyire a legtöbb angol valaha is hajlandó lenne. Talán ez lehet az oka annak, hogy minden tapintatlansága, és gyakori felkavaró húzásai – amik joggal botránkoztatják meg az önök érzékenységét (és isten lássa a lelkemet, amikor azt mondom, az enyémet is), és amik felrúgnak mindenféle társadalmi *konvenciót* – mindezek ellenére is oly nagyra becsülik őt a Mesterek, akik egyébként nem sokra tartják az európai civilizáció cirkalmasságait. Ha tegnap este már tudtam volna, amit most tudok – vagyis, hogy ön azt gondolja, pontosabban ráveszi magát a gondolatára annak, hogy a Mahatma levele nem teljesen eredeti, és azt egy tanítvány írta azért, hogy az én kedvemre tegyen ezzel (vagy valami effélére), nem siettem volna önhöz annyira, mint az utolsó szalmaszálhoz, amibe kapaszkodni

¹ Olcott egy alkalommal - megfeledkezve az angol társasági illemről – a londoni társasági körök számára igen szokatlan (illetlen?), lenge, ázsiai ruházatban jelent meg a vendégek között, amivel nagyon megbotránkoztatta az alkalmon megjelenteket. (A ford.)

tudok. A dolgok ugyanis *tényleg* kezdenek igen sötétté és homályossá válni. Tegnap este sikerült megszabadítanom a *Psychic Research Society*-t az ő rémálmuktól, vagyis Olcott-tól¹, most pedig talán sikerül megszabadítanom Angliát is az ő mumusától – a teozófiától. Ha már ön – a legodaadóbb, legjobb a teozófusok közül - is képes rá, hogy a saját téveszméinek és előítéleteinek áldozatául essen, hogy az eddigiek helyett újabb, saját maga által kreált istenekben higgyen, akkor mindentől függetlenül a teozófia túl korán érkezett meg ebbe az országra. Akkor csak hadd menjen tovább a Teoz. Társ. Londoni Alosztálya a jelenlegi útján – én nem segíthetek rajtuk; hogy ezzel mire gondolok, azt el fogom mondani önnek, amikor találkozunk. De nekem semmi közöm sem lesz az új felálláshoz, és ki is fogok lépni belőle - hacsak meg nem egyezünk abban, hogy nem vitatkozunk tovább.

Híve,

H.P.B.

CXXXIV. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak Dehra Dun városából, India Tibettel határos északi vidékéről, 1881. november 4-én. Nem sokkal e levél írása előtt hagyta el Simlát, hogy Észak-Indiában utazgasson, és Sinnett is akkoriban indult vissza Simlából lakóhelyére, Allahabadba. A levél egy része Morya Mester által diktált üzenet, amit Sinnett egy előző levelére válaszként adott. (A ford.)

Dehra Dun péntek, 4-e.

Csak tegnap késő este érkeztem meg Saharampur²-ba. A ház ugyan nagyon jó, de hideg, nyirkos és komor. Egy egész halom levelet kaptam, és az önét válaszolom meg először.

Végre láttam M.-et és megmutattam neki az ön legutóbbi levelét, vagyis inkább Benemadhab levelét, amire ön a kérdéseit lefirkantotta. Ez utóbbi az, amire Morya válaszolt. A következőket az ő diktálása alapján írtam le, és most ide másolom a szöveget.

¹ 1884. júliusában már elérték az Adyarból indult Coulomb botrány hullámai Angliát is, és a *Society for Psychical Research* (S.P.R.) már érdeklődni kezdett az ügy iránt. Az Alapítók jó személyes és társasági kapcsolatokat ápoltak az S.P.R. tagjaival is, és Olcott végül ráállt, hogy vizsgálóik előtt megjelenve hivatalosan is válaszoljon a kérdéseikre. Így is tett, azonban ennek során tett néhány olyan kijelentést, ami az akkoriak szerint „tudománytalannak” minősült, és a személyes kapcsolattartásuk miatt igen kényelmetlen helyzetbe hozta ezzel a vizsgálókat. Ennek lett a következménye az, hogy az S.P.R. egy újabb, az Alapítókkal személyes viszonyban nem álló amerikai vizsgálót, Richard Hodgson-t küldte Adyarba a Coulomb ügyben felmerült kételyek tisztázására. (A ford.)

² Saharampur egy város India északi csücskében, a határhoz közel. (A ford.)

Már megírtam Sinnettnek a véleményemet az allahabadi teozófusokról¹. (De ez nem rajtam keresztül történt, igaz?) Adetyarom B². írt egy ostoba levelet Damodarnak, és Benemedhab³ egy ugyancsak ostoba felszólítást Sinnett-nek. Mivel K.H. úgy döntött, hogy levelezni kezd két emberrel, akik rendkívül hasznosnak és fontosnak bizonyultak a Társulat számára, erre mindenki – bölcsek vagy ostobák, okosak vagy tompa agyúak, *talán* hasznosak vagy teljesen hasznavethetetlenek egyaránt – igényt formál arra, hogy közvetlenül velük is levelezni kezdjünk. Mondd meg neki (vagyis önnek), hogy ennek véget kell vetni. Korszakokon át nem levelezgettünk senkivel, és most sem szándékozunk ilyesmibe fogni. Mit tett le az asztalra a Benemedhab, vagy bármelyik másik igénybejelentő, ami alapján joguk lenne efféle követelésre? Az égvilágon semmit. Csatlakoznak a Társulathoz, és bár ugyanolyan makacsul ragaszkodnak korábbi hitvallásaikhoz meg babonáikhoz, ahogy mindig is tették, és soha nem adták fel a kasztbéli kötöttségeiket vagy egyetlen korábbi szokásukat sem, az ő önző kizárólagosság-tudatukat fenntartva elvárják, hogy láthassanak minket és beszélhessenek velünk, továbbá, hogy a segítségükre legyünk bármiben és mindenben. Öröömre szolgál majd, ha Sinnett úr mindenkinek, aki ehhez hasonló hamis elvárásokkal hozzá fordul, a következőket mondja: „A 'Testvérek' azt akarják, hogy értesítsem önöket *indiaiakat* és mindannyiukat arról, hogy hacsak valaki készen nem áll rá, hogy élje a teozófiát - azaz D. Mavalankar-hoz hasonlóan járjon el – feladva mindenféle kaszt-kötődést és korábbi babonáit, és nem lesz belőle valódi reformer (különös tekintettel itt a gyermekházasságok ügyére), akkor csak egyszerű tag marad a társulatban, és reménye sem lehet rá, hogy bármilyen kapcsolatba kerüljön velünk. A Társulat – e tekintetben közvetlenül a mi utasításainknak megfelelően eljárva – *senkit sem kényszerít rá, hogy a II.d. Szekció szerinti teozófussá*⁴ váljon. Ez rajta múlik, és az ő választása. Haszontalan dolog azzal érvelni egy tagnak, hogy 'én tiszta életet élek, nem fogyasztok alkoholt, nem eszek húst és tartózkodom a bűnös élvezetektől; mindenben a jóra törekszem stb.' – miközben és ugyanakkor cselekedeteivel áthidalhatatlan szakadékot alakít ki a minket vele összekötő úton. Mi közünk lehet nekünk, az igazi *Arhat*-ok, az ezoterikus Buddhizmus és a *Sang-gyas*⁵-ik tanítványainak az ortodox brahmanizmus *Shaster*⁶-eihez? Százezerszámmra akadnak Fakírok, *Sannyasi*⁷-k és *Saddhu*⁸-k, akik tökéletesen tiszta életet élnek; és mégis, mindezzel együtt *téves* úton járnak, és sohasem lesz módjuk rá, hogy találkozhassanak velünk, lássanak, vagy akár csak halljanak is minket. Ősapáik idegen vidékekre úzték az e földön hirdetett egyetlen igaz filozófia követőit Indiából, így most nem az

¹ Lásd: XXXVI. Levél. (A ford.)

² „Adityarum B.” feltehetően az allahabadi teozófus csoport egy tagja lehetett. (A ford.)

³ „Benemadhab” a *Prayag Theosophical Society*, azaz az allahabadi teozófus csoport elnöke, Benee Madhab Bhattacharya volt. (A ford.)

⁴ Ez a Társulat egy korai felépítési elképzelésére való utalás, amelyben egyes szervezeti egységekben csak tanítványok lehettek tagok. Vagyis a Mester itt azt mondja, senkinek nem *kötelező* tanítvánnyá válnia. (A ford.)

⁵ A *Sang-gyas* a *Buddha* kifejezés tibeti nyelvű megfelelője. (A ford.)

⁶ A *Shaster* hindu vallásos értekezések összefoglaló neve, amik az ősi Védák jelentéseit magyarázzák. (A ford.)

⁷ A *sannyasi*-k olyan emberek, akik feladták a világi célok elérésére irányuló minden törekvésüket, és egész életüket spirituális célok szolgálatának szentelik. (A ford.)

⁸ A *Saddhu*-k kb. olyan, aszkéta életmódot követő emberek, akik tartós meditatív állapotban a teljes megvilágosodás elérésére törekшенek. (A ford.)

utóbbiaknak kell hozzájuk közeledni, hanem nekik kell hozzánk jönni, ha minket akarnak. Ki az közülük, aki kész arra, hogy buddhistává - ahogy ők neveznek minket, *Nastika*¹-vá – legyen? Senki. Akik hittek bennünk és követtek minket, elnyerték jutalmukat. Sinnett és Hume urak esete kivételes. Az ő hitviláguk ugyanis nem jelent akadályt számunkra, hiszen *nekik nincs is* ilyen. Lehet, hogy ki voltak téve befolyásoknak, amik hatottak rájuk. Talán jelen vannak körülöttük az alkohol kipárolgásából, a partnerváltogató szexualitással terhelt társadalmi környezetükből eredő, és személyes kapcsolattartásuk miatti magnetikus hatások (amik még akár egy tisztátalan személlyel való kézfogásból is eredhetnek). De ezek mind fizikai szintű és anyagi jellegű akadályok, amiket némi erőfeszítéssel semlegesíteni tudunk, vagy akár el is tüntethetünk anélkül, hogy ez számunkra különösebb nehézséget okozna. De a téveszmékből és őszinte, mélyen beágyazott hitből eredő magnetizmus, valamint ennek láthatatlan következményei esetében ez már nem így van. Az istenekbe vagy Istenbe vetett hit és más babonák milliónyi változatos külső befolyást, élőlényt és komoly hatóerőket vonzanak maguk köré, így ezeknek elhessegetéséhez már nem lennének elegendőek holmi köznapis erőfeszítések. Úgy határoztunk, hogy nem érdemes ezzel foglalkoznunk. Nem találjuk sem szükségesnek, sem kifizetődőnek azt, hogy olyasmire vesztegessük az időnket, hogy mérsékeltén fejlett Bolygói szellemekkel hadakozzunk, akik abban lelik örömeiket, hogy isteneknek adják ki magukat, vagy esetenként olyan jól ismert alakokkal, akik korábban a földön éltek. Léteznek *Dhyan Chohan*-ok és vannak a „*Sötétség Chohan*-jai”; ezek nem olyanok, mint amit sokan *ördöggént* ismernek, hanem tökéletlen „Intelligenciák”, akik a *Dhyan Chohan*-okhoz hasonlóan még soha nem születtek meg ezen, de egyetlen más földön vagy bolygón sem; és akik soha nem fognak az „Univerzum Építői”, a tiszta Bolygói Intelligenciák körébe tartozni, mert ez utóbbiak a *Manvantara* időszakok, míg az előbbieket a *Pralaya* időszakok uralkodói. Magyarázd el ezt Sinnett úrnak (De nem tudom!) – mondd meg neki, hogy olvassa át, amit a Hume úrnak elmagyarázott néhány dologban mondtam; és hogy tartsa észben: ebben az Univerzumban minden az ellentétekre épül (ezt nem tudom jobban lefordítani), ezért a *Dhyan Chohan*-ok ragyogásával és tiszta intelligenciájával szemben mindig ott vannak a „*Ma-Mo Chohan*-ok” is az ő pusztító intelligenciájukkal. Ezek azok az istenek, akiket a hinduk, a keresztények vagy a mohamedánok, no meg az összes többi bigott vallások és szekták istenhívői imádnak; és ameddig az őket imádókra ezek hatni képesek, addig mi ugyanúgy nem szándékozunk összeállni vagy szembeszállni velük az ő működésük során, mint a vörös sapkásokkal² itt a Földön; akik működésének káros következményeit ugyan igyekszünk enyhíteni, de ügyködésüket nincs jogunk akadályozni mindaddig, amíg ezzel nem keresztezik a *mi* törekvéseinket. (Ezt feltehetően nem fogja megérteni. De gondolja át még egyszerűen, és sikerülni fog. M. ezt úgy érti, hogy nekik nincs joguk, de még hatalmuk sem arra, hogy szembe szálljanak bármivel, ami természetes dolog; hogy akadályozzák lények egy bizonyos osztályának előírt tevékenységét, illetve a természet törvényeiből eredő történeteket. Például: a Testvérek ugyan képesek *meghosszabbítani* az életet, de nem tudják

¹ A *Nastika* szanszkrit kifejezés, amit általában „hitetlennek” vagy „nem vallásosnak” fordítanak. (A ford.)

² A *vörös sapkások* név egy tibeti szektát jelöl, akik jellemzően fekete mágiát alkalmaznak. Bővebben a „vörös sapkásokról”: lásd a 276. oldal lábjegyzetét. (A ford.)

*kiküszöböl*ni a halált – még saját maguk esetében sem. Bizonyos mértékig képesek javítani a rossz, káros dolgokon, valamint enyhíteni a szenvedést; de nem szüntethetik meg a rosszat, mint olyat. Ugyanígy nem képesek a *Dhyan Chohan*-ok sem megakadályozni a *Mamo Chohan*-ok működését, mivel *ez utóbbiak törvénye, az ő világuk a sötétség, tudatlanság, rombolás stb. világa* – épp úgy, ahogy az előbbieké a Fény, a tudás és teremtés világa. A *Dhyan Chohan*-ok megfeleltethetők a *Buddhinak*, Isteni Bölcsességnek és boldog mindentudásban élt Életnek; míg a *Mamo Chohan*-ok működését a természetben az emberek által kitalált olyan szörnyalakok adják vissza, mint *Shiva*, Jehova meg más hasonló, akiknek mindig hű kísérője a tudatlanság.)

M. utolsó mondatát a következőképpen fordítottam le: „Mondd meg neki (vagyis önnek) hogy azok javára, akik tanulni szeretnének és megérteni a dolgokat, kész vagyok megválaszolni 2-3 kérdést a shaster-es Beninadhab leveléből, de nem kezdek el levelezni sem vele, sem senki mással. Juttassa el a tisztán és világosan megfogalmazott kérdéseit Sinnett úrnak, és én rajta (önön) keresztül válaszolni fogok.”

Elküldöm önnek a nagybátyámtól¹ épp most kapott levelet. Azt írja (amint az ő orosz nyelvű levelének általam készített fordításából láthatja), hogy önnek is ugyanezt írta. Hogy a levele eljutott-e önhöz, nem tudom - én mindenestre elküldöm önnek ezt. Ha ez megegyezik azzal, amit ön kapott, küldje vissza nekem az enyémet. Gondolom, mostanra már elég jól bebizonyosodott, hogy én *én* vagyok - és nem valaki más; hogy most, miután a nagybátyám a Belügyminiszter helyettese (vagy asszisztense) lett, immár van a nevének annyi súlya, hogy ha ezt odateszi egy állítás mellé, akkor az megbízhatónak tekinthető; persze csak akkor, ha a *C. and M.*². valamint az ön barátja, Primrose³ nem ötlönek ki egy újabb variációt, és nem állítják most azt, hogy mi csak *hamisítottuk* ezt a dokumentumot. De a nekem küldött hivatalos levelében a nagybátyám azt mondja, hogy Dondovhof hercege küldeni fog nekem egy hivatalos igazolást, amivel bizonyítja a személyazonosságomat, így meg fogjuk várni azt. Az ő másik, *magánjellegű* levelét nem tudom lefordítani, mivel annak szóhasználata távolról sem hízegő – Primrose urat illetően különösen, de az engem sértegető és démonizáló angol-indiaiakra nézve általában is. Meg fogom kérni a herceget, hogy írjon Lord Ripon⁴-nak vagy Gladstone-nak *közvetlenül*.

Jézus szeretetében az ön híve

H.P. Blavatsky

¹ Itt Rosztiszlav Andrejevics de Fagyejev-ről, Blavatskyné szeretett nagynénjének bátyjáról van szó. (A ford.)

² Ez utalás a Blavatskynét támadó, Lahore-ban kiadott *Civil and Military Gazette* c. újságra. (A ford.)

³ Itt James Primrose tábornokról van szó, aki akkoriban Lahore-ban szolgált. (A ford.)

⁴ Lord Ripon volt akkoriban India Alkirálya. (A ford.)

Mi a bánatért akarja a „Főnök”, hogy én Allahabadba utazzak? Nincs pénzem rá, hogy oda-
meg visszautazzak, viszont *muszáj* Jaipur-ba és Barodába mennem, és ezzel ő is tisztában van.
Fogalmam sincs mit jelentsen mindez. Először Lahore-ba küldött, most meg *Allahabadba!!*

CXXXV. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak, aki valószínűleg Londonban, 1884. októberében kapta meg. Egyebet nem tudunk a levélről, sem a megírásának körülményeiről. (A ford.)

Kedves Sinnett uram,

Attól tartva, hogy egy újabb gázságot „vezet vissza” hozzám, engedje meg nekem, hogy elmondjam, én soha nem mondtam olyat Hübbe Schleiden-nek és Franz Gebhard-nak, hogy a hét *objektív* bolygóval kapcsolatos tanítás allegóriaként értendő lenne. Hanem azt mondtam, hogy a hát tagból álló lánc objektív valóságának és létezésének kérdése semmilyen módon nem függ össze a hét körről szóló tanítások *helyes* értelmezésével. Hogy a *beavatottakon* kívül erről a misztériumról senki más nem ismeri a *mot finale*¹-t. Hogy nem értheti meg kellően és így nem is magyarázhatja el ezt, hiszen K.H. Mahatma vagy százszor elmondta, hogy nem adhatja ki önnek a teljes tanítást; hogy ön tudta, Hume is megkérdezte ezt, sőt még keresztkérdéseknek is alávetette Őt, míg bele nem őszült. Hogy vagy száz *látszólagos* ellentmondás pusztán annak tudható be, hogy önöknek nem volt birtokában a kulcs a $x777x^2$ helyes értelmezéséhez, és nem is kaphatták meg. Röviden tehát, hogy ugyan kiadták az igazságot, de *távolról sem a teljes* igazságot, különösen nem a körökkel és gyűrűkkel kapcsolatban, ami legjobb esetben is csak allegóriaként fogható fel.

Híve,

H.P.B.

CXXXVI. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak Bombayből 1882. március 17-én. Sinnett úr Allahabadban, 1882. március 18-20. körül kaphatta meg. Háttérként annyit érdemes elmondani, hogy ekkor Olcott ezredes és Bhavani Rao épp távoztak Allahabadból azért, hogy egy indiai körútra induljanak. Így Sinnett-ék meghívták magukhoz Blavatskynét vendégségbe. A levél legfontosabb részei arról szólnak, miért nem tudja – vagy ha úgy tetszik, nem tartja ésszerűnek – elfogadni ezt a meghívást. (A ford.)

¹ A *mot finale* francia kifejezés, jelentés itt kb.: „végső szó”, „teljes igazság”. (A ford.)

² Ez utalás az egy körben leélt életek számát feszegető kérdésre és az erre válaszként adott fejtegetésre a XIV. Levélben (a 104. oldaltól). (A ford.)

Kedves Sinnett uram,

Meglepetten olvastam a meghívását.

Nem azon lepődtem meg, hogy meghív engem, hanem inkább azon, hogy *ismét* meghív engem - mintha mostanra nem lehetne már elege belőlem!! De hát mi másra is lennék én jó bárkinek is ezen a világon, mint egyeseknek megbámulni, másoknak meg azon agyalni, mennyire ügyes cselszövő vagyok, míg egy csekély kisebbségnek arra, hogy olyan csodálattal szemlélgessenek, amit általában múzeumokban vagy *akváriumokban* látható „szörnyszülötteknek” tartogatnak. Ez *tény*; és épp elég bizonyosságot kaptam már róla ahhoz, hogy – ha megtehetem - ne hajtsam megint a fejem ilyen kalodába. Egy akár csak néhány napig is tartó önnél tett látogatásom pusztán csalódottság forrása lenne az önök számára, nekem pedig *kínszenvedés*.

Na de nem szabad e szavaimat *en mauvaise*¹ fogadnia. Hiszen én csak őszinte vagyok önhöz. Önök voltak (és most is azok) a legjobb barátaim itt, különösen és örökkön Sinnett asszony; de éppen mert így tekintek önökre, kénytelen vagyok önökben egy *rövidke* rossz érzéssel kiváltani a jelenlétem által okozott *tartós bosszúságot*; vagyis inkább elutasítom, semmint elfogadjam a kedves meghívást. Emellett az ön és K.H. közti kommunikációban – mert gondolom nem csak *pour mes beaux yeux*² hívott meg – a közvetítő szerepemben jelenleg teljesen használhatatlan vagyok. Létezik határa a tűrőképességnek, ahogy létezik ilyen az önfeláldozásban is. Éveken át hűségesen és önzetlenül dolgoztam értük, és az eredménye az lett, hogy tönkrement az egészségem, szegényt hoztam a családom ősi nevére, az Oxford street minden zöldségese, a Hungerford piac minden - titkosrendőrré avanzsált - halárusa engem gyaláz; és mindeközben nem tettem semmi jót ővelük, csak igen keveset a Társulatért, és egy fikacnyit sem szegény Olcottért vagy saját magamért. Higgye el nekem, jobb barátok maradunk, ha pár száz mérföld választ el minket, mintha csak - egy pár lépés. Mindemellett a Főnök azt mondja, hogy új fejlemények kezdenek kibontakozni a fejünk felett. Ő és K.H. összedugták a bölcs fejüket, és felkészültek rá, hogy *munkához látnak*, ahogy mondták nekem. Novemberig³ már csak pár hónap van hátra, és ha addigra nem sikerül újra meszelni a dolgokat és friss vért ömlesztetni a Testvériségbe meg az Okkultizmusba – hát nagyjából el is mehetünk aludni mi mindannyian. Személyesen nekem persze ez nem sokat számít, akár így lesz, akár nem. Hiszen számomra nagyon gyorsan közeledik az idő, amikor üt *az én győzelmes órá*m. És ugyancsak ekkor fog eljönni az ideje annak, hogy akik eddig csak találgattak rólam, akik hittek bennem, és akik nem

¹ Az *en mauvaise* francia kifejezés, jelentése itt kb.: „rosszul értelmeznie” „bántónak tekintenie”. (A ford.)

² A *pour mes beaux yeux* francia kifejezés, jelentése itt kb.: „a két szép szememért”. (A ford.)

³ 1882. novemberében ért véget a Teozófiai Társulat életének első 7 éves periódusa. Okkult szabályok alapján az ilyen periódusok lezárulása és a következő kezdete körül jelentős változások szoktak lezajlani. (A ford.)

– mind rádöbbenjenek, hogy közben még csak 100 mérföldnyire sem közelítették meg az igazságot. A poklok kínját szenvedtem el itt a földön, de mielőtt itt hagyom, tartozok magamnak egy győzelemmel, amitől a Riponok meg az ő Római Katolikusai, a Baly-k, és Bishop Sargeant meg az ő protestáns szamarai is mind olyan hangos ordításban törnek ki, amilyen csak a torkukon kifér. Na, még mindig azt gondolja, kedves Sinnettem, hogy ismer ENGEM? Tényleg hiszi, hogy mivel (ön szerint) felmérte az én fizikai lényemet és agyamat, ezért - bármilyen éles szemű megfigyelője is ön az *emberi* természetnek – bármikor is be tudott lesni akár csak a legkülső rétege alá is az én *valódi Énemnek*? Ha így gondolja, hát óriásit tévedett. Önök mind nagy lóditónak könyveltek el engem, mivel mindeddig csak a *kívülről látható* Blavatskynét mutattam meg önöknek. Olyan ez, mintha a szemére hányónak egy mohával és gazzal benőtt, sárral összekent kemény, durva felületű sziklának, hogy kifelé *hamisan* így mutatja be magát: „*Én nem vagyok* mohával fedett és sárral összekent; a szemetek becsap titeket, mivel nem vagytok képesek a külső héj alá tekinteni” stb. Meg kell értenie az allegóriát ebben. Ez nem holmi *dicsekvés* hiszen nem teszem mellé, hogy annak a megnyerő külsejű sziklának a belsejében, *odabenn* valami palotához hasonló dolog, vagy csak egy szerény kunyhó húzódik meg. Csak ezt mondom: ön *nem ismer engem*. És hogy bármi is van *odabent*, az *nem olyan, amilyennek ön képzele*; ezért hát lóditónak bélyegezni engem óriási hiba, mindemellett égbekiáltó igazságtalanság is, mert *Én* (a belső, valódi „Én”) egy börtönbe zártan működök, és nem tudom megmutatni magamat olyannak amilyen vagyok, bármennyire is vágnék erre. Miért kellene hát engem - és most a magam, vagyis annak nevében beszélek, aki *valóban vagyok* és akinek *érzem magam* – felelősnek tartani a börtönöm ajtajáért és *annak* külső megjelenéséért, mikor ezeket nem én készítettem, de még csak nem is én díszítettem őket?

De ez az egész az ön számára legfeljebb csak léleknyúzásnak fog minősülni. „A szegény öregasszonyra már megint rájött a hoppáré” - gondolja majd. És hadd jósoljam meg önnek, hogy eljön majd az a nap is, amikor majd K.H.-t is megvádolja, hogy *becsapta* önt; pusztán azért, mert nem mondta el *önnek* azt, amit *nincs joga* elmondani senkinek. Bizony; még *őt magát is gyalázní fogja* majd; mert titkon, a szíve mélyén mindig abban reménykedett, hogy *az ön kedvéért kivételt tesz*.

Mire fel ez a cikornyás, látszólag értelmetlen *szóáradat*, ami ebből a levélből önre ömlik? Hát mert az óra már közel van már; és mert miután bebizonyítottam, amit kellett, búcsút intek és itt hagyom ezt a kifinomult nyugati világot – nem leszek többé. Akkor majd hívogathatják önök a Testvéreket – GOSPEL.

Hát persze, hogy tréfa volt. Nem; ön nem *gyűlöl* engem; csupán egy *barátságos*, elnéző, mondhatni *jóindulattal átitatott megvetéssel* tekint H.P.B.-re. És amennyire *ismeri* őt - vagyis azt, aki lassan darabjaira hullik – igaza is van. Ami a másik, jól elrejtett részét illeti - egyszerűen talán még ráébred, hogy rosszul ítélte meg.

*Deb*¹ most itt van velem; Deb „Shortridge” ahogy mi nevezzük őt úgy néz ki, mint egy 12 éves fiú, miközben már a 30-as éveiben jár. Ideális, kicsiny arc finoman metszett vonásokkal, gyöngyszerű fogakkal, hosszú hajjal, mandulavágású szemekkel és egy bíborszínű kínai-tatár sapkával a feje tetején. Ő az én „örökösöm a Megváltásban” és még dolgom van vele. Nem hagyhatom hátra most, még nincs jogom ehhez. Át kell adnom neki a munkámat. Ő az én *jobb* kezem (és K.H. *bal* keze) – ha csalásokról és *hamis látszatokról* van szó.

És most – Isten áldja meg önt. Próbáljon meg nem bosszankodni, bármit is mondok, vagy teszek majd. Mint barátja - mármint *igaz barátja* - már csak annyit tennék hozzá, hogy amíg nem kész változtatni az életmódján, ne számítson *kivételes bánásmódra*.

Igaz barátja

H.P.B.

Adja át őszinte szeretettel teli üdvözetem Sinnett asszonynak, és csókolja meg a nevemben a drága kis Dennie-t.

CXXXVII. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak Algírból. Itt állt meg egy időre a hajója, amivel Londonból Egyiptom érintésével Indiába tartott, és annak fedélzetén írta a levelet. (Majd ezt követően, már Kairóban érték utol a hírek a Coulomb ügy legújabb, vészterhes fejleményeiről.) A levelet 1884. november 8-án írta, és Sinnett néhány nappal később Londonban kapta kézhez. (*A ford.*)

Clan Drummond: Algír
Vasárnap, 8-a.

Drága Sinnett uram,

Amint látja, tartom a szavam. Múlt éjjel, miközben a hullámokon reménytelenül hánykolódtunk ebben a Clan nevű mosóteknőben, Djual K. megjelent és megkérdezte a Mestere nevében, nem elküldenék-e el önnek egy rövid üzenetet. Azt mondtam, hogy jó, elküldöm. Aztán azt kérte, hogy vegyek elő némi írópapírt – amim viszont nem akadt. Erre azt mondta, akármilyen papír megteszi. Úgyhogy elmentem kérni egy másik utastársamtól, mivel Holloway asszonynak sem akadt ilyenje. A mindenit! Bárcsak az a néhány utastárs, aki minden nap veszekszik velünk azért, hogy jelenségeket láthassanak, láthatta volna, ami a kabinomban az ágyam lábánál lejátszódott! Amint D.K. – szinte életszerűen valódinak tűnő – falból kinyúló

¹ Gwala Krishna Deb. K.H. Mester egyik tanítványa. A „Shortridge” jelző az ő alacsony termetére utal. (*A ford.*)

keze a lábam és a fal között a papírra veti a Mestere által diktáltakat. Aztán azt mondta, olvassam el a levelet, de nem lettem okosabb tőle. Azt nagyon jól megértettem, hogy próbaidősségről szól és a legjobbakat kívánja; de átkozottul nehéz nekem megérteni, miért kell ezt az egészet az én régóta szenvedő hátamon gyakorolni. Az a nő¹ is levelezésben áll Myers-szel, és a Gehard-okkal, meg sokan másokkal is. Majd meglátja, ennek a próbaidősségi ügynek, mint oknak a következményeként milyen sárdobálással fogok én szembesülni. Azt kívánom, bárcsak soha ne láttam volna azt a nőt. Ilyen fokú hűtlenségről és színlelésről soha még csak álmodni sem tudtam volna. Én is voltam tanítvány és magam is nem egy idétlenséget vittem véghez, de előbb lettem volna képes fizikailag meggyilkolni valakit, minthogy erkölcsi értelemben úgy kivégezzem a barátaimat, ahogy ő ezt teszi. Ha a Mester nem állt volna elő a magyarázattal, otthagytam volna mindent, pusztán egy kellemes emléket hagyva magam után Sinnett asszony és ön szívében. Itt van velünk a hajón Simlából Burton asszony (az őrnagy neje). Egy nappal az előtt távozott onnan, hogy én megérkeztem, és azóta is szeretett volna találkozni velem. Igazán elbűvölő kis asszonyka és csatlakozni akar hozzánk. Van még néhány angol-indiai rajta kívül is, és mind támogatóan viszonyulnak hozzánk. Ez a gőzös egy himbálózó mosóteknő, az utaskísérő meg egy *goromba alak*. Mind éhezünk, és a magunkkal hozott teán meg kekszen élünk. Kérem majd írjon pár szót Port Said-ba *poste restante*. Egyiptomban fogunk ragadni úgy két hétre. Minden Olcott leveleitől és az Adyarból érkező hírektől függ. Mostmár nem tudok tovább írni, annyira dobál a hajó.

Szeretettel mindenkinek.

Örökké igaz híve

H.P. Blavatsky

CXXXVIII. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak 1885. március 17-én Adyarból. Sinnett Londonban kapta meg - nem tudjuk, pontosan mikor, de valószínűleg március végén vagy április első napjaiban. A levelet nem sokkal az előtt írta Blavatskyné, hogy a Coulomb botrány fejleményei miatt a Társulat vezetése javaslatára és az egészségét megóvándó útra kelt Európába. Nem sokkal ezt követően a *Society for Psychical Research* kiküldött vizsgálója, Richard Hodgson úr közzétette a vizsgálatait összegző jelentést, ami lényegében elmarasztalta a Társulatot és ennek alapján annak vezető alakjait – elsősorban Blavatskynét – csalónak és cselszövőnek lehetett tekinteni. (A ford.)

Drága Sinnett uram,

¹ Itt Blavatskyné valószínűleg a vele együtt Indiába tartó Laura C. Holloway asszonyról beszél. Bővebben róla: lásd a 365. o. lábjegyzetét. (A ford.)

Nagyon sajnálom, hogy a Mahatma engem választott ki arra, hogy megvívjam ezt a csatát. De mivel kell, hogy legyen valami rejtett bölcsesség még egy olyan tettben is, ami egy olyan félhalott, nyolc heti betegágyban fekvést követően épp csak felkelő egyént választ ki erre, aki alig képes még arra is, hogy világosan összeszedje a gondolatait, és még így is olyanokat mond, amiket jobb lenne nem kimondani – hát engedelmeskedem.

Az nem lehet, hogy elfelejtette volna, amit Simlában többször is mondtam, és amit K.H. Mester maga is többször megírt önnek – vagyis, hogy a Társulat mindenekelőtt az egyetemes Testvériségért van, és nem egy jelenségekkel vagy okkultizmussal foglalkozó társaság. Az utóbbi egyébként is titokban tartandó stb. Tudatában vagyok, hogy az Ügyünk iránt tanúsított nagy buzgalmamnak valamit az ön bizonygatásának – miszerint a társulat soha nem lenne képes prosperálni, ha az okkultizmus nem jelenik meg a tevékenységében – köszönhetően a Mesterek kijelentették, hogy engem mindenki másnál több felelősség terhel ebben a dologban - azért, mert hallgattam önre. Mégis, most mindannyiuknak el kell szenvednie az ezzel kapcsolatos Karmát. Nos hát – a *padri*¹-k és további ellenségek által bemutatott bizonyítékok szerint - mostmár az összes jelenség (Hodgson úr által) csalásnak minősítettett, már a „bross” jelenségtől kezdődően; a Mestereket meghurcolták a nyilvánosság előtt, nevüket pedig az összes európai csirkefogó megbecstelenítette.

A *padri*-k ezeket költötték hamis és más tanúkra, engem pedig még csak nem is engedtek a törvény előtt szembeszállni velük, ahol legalább bemutathattam volna a magam bizonyítékait; és most Hodgson, aki mindeddig egész barátságosnak tűnt, és szinte naponta eljött hozzánk, egyszer csak ellenünk fordult. Elment Bombaybe, hogy találkozzon Wimbridge-el és az összes többi ellenségünkkel. Miután visszatért, biztosította Hume-ot (aki ugyancsak itt van és mindennapos látogatónk volt), hogy véleménye szerint a mi hivatalban levő fiaink és más tanúink által nyújtott bizonyítékok annyira ellentmondásosak, hogy Bombayt követően ő arra a következtetésre jutott: az általunk bemutatott összes jelenség csalás volt. *Amen*.

Így mostmár mi haszna annak, ha neki írva megvilágosítjuk az ügyben Arthur Gebhard úr elméjét? Most, hogy az S.P.R. orákuluma mindjárt ki fog kiáltani engem nagyformátumú „csalónak”, önöket mind pedig általam jól átvert tökfejeknek (ahogy Hume kacagva előadja ezt, az érintettség legcsekélyebb jele nélkül). Az ön Londoni Alosztály társasága szinte biztosan össze fog omlani. Vajon ön, az igazak és hűségesek mintaképe – ön állva marad ebben a viharban? Milyen jó Damodar-nak! Elment a Boldogság Földjére, Tibetbe, és mostanra már messze kell járnia, mélyen a Mesterek birodalmában. Úgy hiszem, többé senki sem fogja már látni őt közülünk.

Hát, ide vezetett minket az az átkozott jelenségek iránti vágyakozás. Olcott három nap múlva visszaér Burmából, és szép kis felfordulás várja. Eleinte Hume maga volt a barátságosság. Aztán jöttek a leleplezések. Hodgson kinyomozta a *brosst*!!! Vagyis, hogy én adtam egy *ugyanolyan*

¹ A *padri* Indiában a keresztény -leginkább Római Katolikus – papokra alkalmazott név volt. (A ford.)

brosszt vagy kitűzött javításra Servai-nak még mielőtt Simlába utaztam volna – így mondták neki -, és az *ugyanaz* a bross volt. Vissza tud emlékezni Sinnett asszony, hogy én beszéltem neki akkoriban arról: volt nekem egy ahhoz nagyon hasonló, gyöngyökkel díszített kitűzőm, amit egy Simlában vásárolt másik ékszerrel együtt elküldtem a nővérem gyerekeinek? Még Hume úrnak is megemlítettem a hasonlóságukat. Megkértem H. urat, küldesse el a kitűzőjét az ékszerészhez (csak Servai által ismerten, aki Wimbridge üzlettársa és az én halálos ellenségem), aki vagy hajlandó lesz azonosítani, vagy nem. De valószínűbb, hogy *igen*. Miért ne tenné – rongyos pár száz rúpiáért?

Hume úr meg akarja menteni a Társulatot, és erre talált is módot. Tegnap összehívott egy Intézőbizottsági ülést Ragunath Row, Subba Row, Screenavasa Row, a Tiszteletreméltó Subramanya Iyer és Rama Iyer részvételével. Mindannyian hinduk. Miután megválasztották Rag. Row-t vezető elnöknek, az Oakley-k, Hartmann és a tanítványok, mint hallagatóság jelenlétében átadott neki egy iratot, amiben ő a Társulat megmentését javasolja (mert úgy képzelem, és ragaszkodik is ehhez, hogy az a „leleplezések” után már darabokra hullóban van, pedig még *egyetlen tag sem* lépett ki a szervezetből). Továbbá Olcott ezredest, a Társulat élethosszra választott elnökét, Blavatsky asszonyt (szintén), Damodar-t (nincs jelen), Bawaji-t, Bhavani Rao-t, Ananda-t, Rama Swami-t stb. – összesen 16 személyt – *kizárna* a Társulattól, mivel ők mind csalók és bűntársak voltak; ugyanis sokan közülük azt állították, hogy tőlem függetlenül is ismernek Mestereket, márpedig Mesterek nem léteznek. A Társulat központját pedig el kell adni, és helyette egy új, tudományos-filozófiai-humanitárius irányultságú Teozófiai Társulatot kell alapítani. Én nem voltam jelen a megbeszélésen, mert a szobámban vagyok kénytelen maradni. De a bizottság tagjai testületileg eljöttek hozzám az ülés után. Ahelyett azonban, hogy elfogadták volna a javaslatot és a jelenségeket csalásnak minősítették volna – amint Hume úr állította, hogy az ő tudomása szerint mindannyian tették – Raganath Row elutasította a javaslatot, és undorodva félrehajította az ezt tartalmazó papírt. Mindannyian hittek a Mahatmákban – mondta -, és az általuk *személyesen* is megtapasztalt jelenségek után nem tűrhetik tovább, hogy az Ő neveiket megszenteltségtelenítsék. A jelenségek mostantól tiltott dolgok kell legyenek, és ha mindettől függetlenül mégis történne ilyen, a Társulattól kizárás terhe mellett *tilos kell legyen erről másokkal szót váltani*. Nem voltak hajlandók az Alapítókat lemondásra felszólítani. Nem láttak erre semmiféle okot. Hát, Hume úr igazán különös „megmentő”!

Tehát akkor a továbbiakban semmi jelenség - legalább is Indiában nem. Miközben Mascul. és Cook¹ sokkal látványosabb dolgokat produkál, és még fizetnek is nekik ezért, mi a második legjobbként végezzük, de csak fenékbe rúgást kapunk.

Hume úr még a *padri*-knál is szabadabb szelleműen értelmezi a dolgokat. Ezek ugyanis Olcott-ot „egy hiszékeny bolondnak, de kétségkívül becsületes embernek” mondják; ő viszont

¹ Itt alighanem Florance Cook-ra, az akkoriban híres médiumra célozhatott Blavatskyné, akit még Sir William Crookes is nagyra tartott. (*A ford.*)

kijelenti, hogy mivel Olcott megesküszik rá, hogy látta a Mestereket, becsstelennek kell lennie, továbbá - mivel a gyöngyös kitűzőjét egy bombayi zálogházban vette, (ebből eredően) - egyben tolvaj is, habár Hume ezt már tagadja.

Röviden így fest a jelenlegi helyzet. Simlában kezdődött a nyitánnyal és az első felvonással, és most hamarosan elkövetkezik a *prológus*, aminek a halálommal már nemsokára vége is lesz. Mert bár az orvosok várakozása ellenére (akik azt a négy napot a haláltusámnak minősítették, és kizárták a felépülés lehetőségét) a Mester védelmező keze alatt hirtelen jobban lettem, két halálos betegséget is hordozok magamban, amik nem gyógyíthatók – a szívemben és a vesémben. Az előbbi bármely pillanatban kilyukadhat, az utóbbi pedig néhány nap alatt elvihet. Már egy évem se lehet hátra. Mindez öt évnyi folyamatos gyötrődésnek, aggodalomnak és elfojtott érzelemnek tudható be. Egy Gladstone¹-t hívhatnak csalónak úgy, hogy ő csak nevet ezen. De én – mondhat, amit csak akar ön, Sinnett úr - nem tudok ilyen lenni.

És most térjünk rá a lényeges dolgokra. Mielőtt elkezdtem volna az ön és Hume úr szolgálatára állni, soha nem küldtem vagy fogadtam leveleket a Mesterektől, csak a magam számára. Ha lett volna bármi fogalma a dolog nehézségeiről vagy működési módjáról, nem ment volna bele, ha a helyemben lett volna. Én mégsem utasítottam ezt el soha. A *Shrine*² lett az átvitel kiválasztott, köztes eszköze, és mostanra tucatnyian, ha nem százak keresnek meg és könyörögnek nekem azért, hogy hadd tegyék bele a maguk leveleit. Amint tudja, és ahogy ez mindenki számára bizonyított tény (kivéve Hodgson urat, aki ezt *ellentmondásosnak* látja), hogy mindenki kapott választ ezekre úgy, hogy én el sem hagytam a szobámat közben, sőt gyakran másféle nyelveken. És – mivel erre nem tud magyarázattal szolgálni - ez az, amit Hume úr átfogó csalásnak minősít; hiszen az ő meggyőződése szerint a Mesterek nem léteznek, ebből eredően soha nem írhattak egyetlen, a címzettek által megkapott levelet sem; így az egyetlen ésszerű következtetés az, hogy az egész személyzet, vagyis mindenki, az egész Központban – Damodar, Bawaji, Subba Row és mindenki más is - mindannyian segítettek nekem megírni a leveleket és átjuttatni azokat a *résen*. Ezt az ötletet még maga Hodgson is elképesztő ostobaságnak tartotta.

Aztán ejtsünk még néhány szót az Arthur Gebhard úron gyakorolt átverésemről, amiről én a Mahatma és maga A.G. úr nekem küldött leveléből értesültem. Ez a „csalás” kiegészítve a cicás Holloway asszony által útnak indított leleplezésekkel, elejtett utalásokkal és egyéb gyanúba keverésekkel együtt minden bizonnyal egy megkérdőjelezhetetlenül becsületes és tiszteletre méltó H.P.B. képét ültették el a mi kedves, szegény Gebhard asszonyunkban.

¹ William Ewart Gladstone, angol liberális beállítottságú politikus és államférfi, aki a XIX. században négyszer volt Anglia miniszterelnöke. (*A ford.*)

² A *Shrine* egy kisebb, kétajtós, kulccsal zárható szekrényke volt, ami Blavatskyné dolgozószobájának falára volt akasztva (azaz nem volt a falba építve). Továbbiakat erről: lásd a 380. o. lábjegyzetét. (*A ford.*)

Hát, az emberek a saját haláluk előestéjén általában nem szoktak füllenteni vagy hazug állításokat tenni. Bízom benne, hogy elhiszi nekem, igazat mondok. A.G. nem az egyetlen, aki csalással gyanúsít, illetve vádol engem. Mondja el hát azoknak a „barátoknak”, akik rajtam keresztül kaptak leveleket a Mesterektől, hogy soha nem csaptam be senkit; soha nem alkalmaztam trükköket a megtévesztésükre. A levelek továbbításához gyakran használtam fel olyan jelenségeket, amikkel az átvitel könnyebben megvalósítható volt, ám ezek is okkult eljárások voltak. Csak hát – mivel az okkultistákon kívül egyetlen teozófus sem tud semmit nehezebb vagy egyszerűbb okkult átviteli módszerekről, ahogy az okkult törvényekről sem, ezért – mindent gyanúsítanak. Vegyük például a szemléltetés kedvéért a *gépies* gondolatátvitel esetét (ami különbözik a *tudatos* gondolatátvitel esetétől). Az előző azzal indul, hogy fel kell hívni erre a tanítvány vagy a Mahatma figyelmét. A levélnek kibontva kell lennie, és az írás minden sorát végig kell húzni a homlokán, visszatartva közben a lélegzetét és el nem mozdítani onnan a levél aktuális részét mindaddig, amíg a csengővel vissza nem jeleznek, hogy az adott részt elolvasták és lejegyezték. A másik fajta eljárás szerint a levél minden egyes mondatát el kell olvasni (ez természetesen tudatos eljárás), majd még mindig gépiesen módon rögzíteni az agyban, és ezt követően mondatról mondatra el kell küldeni a fogadó személynek a vonal túlsó végén. Ez persze azt feltételezi, hogy a levél küldője engedélyezi a továbbítónak, hogy elolvassa az üzenetet, és megbízik annak becsületességében is, hogy e folyamat során a küldő csak a szavak *formáját* rögzíti agyában - de nem azok értelmét. De mindkét változat esetében a levélnek kibontva kell lennie, majd el kell azt égetni egy olyan valaminek segítségével, amit mi úgy nevezünk, hogy *szűz tűz* (ez nem gyufával, sem kénkövel vagy másféle ismert módon történik, hanem egy gyantaszzerű, áttetsző, kis kővel történő megdörzsöléssel, amit puszta kéz nem érinthet). Ez a hamu miatt történik, ami így rögtön láthatatlanná válik, amint a papír elégett, míg ez nem így lenne, ha másként égetnék el; hiszen a súlyából és a durva anyagából eredően ott rekedne a környezetében ahelyett, hogy azonnal átkerülne a vételi oldalra. Ez a kétlépcsős eljárás a kétszeres bebiztosítás miatt van: hiszen az egyik agyból a másikba vagy a Mahatma ill. tanítvány körüli *akasha*-ba átküldött szavak közül egyik-másik kimaradhat, egész szavak stb. elvészhetnek így; és a hamu átvitelében is előfordulhatnak tökéletlenségek; de így az egyik hibáit a másik segítségével ki lehet javítani. Én nem tudok így eljárni, ezért csak a példa kedvéért mutatom be, hogyan lehet a folyamatba megtévesztést belevinni. Mondjuk, hogy A. átad egy levelet B.-nek azzal, hogy továbbítsa azt a Mahatma-hoz. B. átmegy a szomszéd szobába és felnyitva a levelet – aminek egyetlen szava sem marad meg benne, ha igazi tanítvány és becsületes ember – a fenti kétféle eljárás valamelyikének felhasználásával átfuttatja azt az agyán, és az asztrális összeköttetésen mondatról mondatra átküldi a tartalmát, majd a levél elégetésével befejezi az átvitelt; de előfordulhat, hogy – pl. a „szűz tűz” gyújtóját a saját szobájában felejtette, és a felnyitott levelet óvatlanul az asztalon hagyva visszamegy érte a szobájába, így néhány percre felügyelet nélkül hagyja a levelet az asztalon. Eközben A. türelmetlenségében (és valószínűleg már gyanakodva) bemegy a szobába, és meglátja, hogy a levele felnyitva fekszik az asztalon. Ekkor vagy magához veszi a levelét és máris azt hiszi, hogy *leleplezte* (!) a csalót, vagy ott hagyja a levelet, majd visszatérte és a levél elégetése után kérdőre vonja B.-t, hogy az tényleg elküldte-

e a levelet. Persze B. azt fogja válaszolni, hogy igen. És máris kész a *leleplezés*, annak minden, ön által is elképzelhető következményével együtt; Vagy: esetleg A. megtartja magának, amit látott, és úgy tesz, ahogy sokan mások tesznek ilyenkor - örökre csalónak fogja tekinteni B.-t. Ez csak egy példa a sok lehetséges közül, mégpedig megtörtént példa, amit óvatosságra intő esetként ismertetett a Mesterem.

Van egy nagyon mulatságos részlet A.G. úr levelében, tényleg az és egyben tanulságos is, amennyiben felidézi pl. azt, hogyan adta ő át nekem a levelét, és hat órával később én azt mondtam neki, hogy a levele „eltűnt”; majd hozzáteszi, hogy „négy nappal később az ezredes azt írta H.P.B.-nek, hogy a Mestere megjelent neki” és azt mondta, hogy K.H. azt üzeni, hogy: (...lásd a levél eredeti, önnek visszaküldött példányát). Csakhogy akkor a jó öreg „ezredes szintén csaló kell legyen”, vagyis ő is az én szövetségesem és bűntársam? Vagy netán az én Mesterem kódosítja el Arthur Gebhard úr elméjét - vagy mi? Hogy erről már ne is beszéljünk: „H.P.B. egy csaló, habár az ő kiváló képességeit soha nem fogom tagadni.” Hát, mindenesetre „kiváló képességeimet” elismerni ebben az összefüggésben elég riasztó, de kétségtelenül eredeti gondolat.

Így hát arra kérem önt, hogy mondja meg A.R. Gebhard úrnak, hogy ha egyáltalán valaki, akkor - ketten vagyunk „csalók”; és még azt is, hogy K.H. Mahatma ugyan megkapta, *de soha nem olvasta el* az ő levelét azon egyszerű okból kifolyólag, mert a *Chohan*-nak tett fogadalma miatt - miszerint nem olvas leveleket egyetlen teozófustól sem mindaddig, míg vissza nem tér Kínában elvégzendő munkájából, ahol akkoriban időzött - nem tehette meg ezt. Ezt igen nagylelkűen elmondta nekem most azért, hogy - amint mondta - segítsen tisztázni magamat. És már elutazása előtt a legszigorúbban megtiltotta, hogy további utasításig bármilyen levelet továbbítsak neki. De mivel Arthur G. sürgető könyörgése miatt az én Mesterem – csakis számára ismert okokból – felülbíráta ezt, nem lehetett ellenvetésem, tehát engedelmeskedtem. Elvettem a levelet és beraktam azt egy mindenféle papírokkal teli fiókba. Amikor kerestem, már azt láttam, hogy eltűnt onnan, vagy legalább is én nem láttam ott, és ezt meg is mondtam neki. De mielőtt lefeküdtem volna, elővettem egy borítékot onnan, és akkor láttam meg, hogy még mindig ott van; viszont másnap reggelre már tényleg eltűnt. Na most, ha az emlékezetem nem csal, akkor megmutattam Olcottnak azt a levelét Gebhard asszonynak, amiben az előbbi arról számol be, hogy mit mondott a Mester. *Én nem olvastam Gebhard úrnak azt a levelét*, így hihettem azt, hogy azok a szavak az ő levelére adott válaszok voltak. Az igazat megvallva most sincs a leghalványabb emlékem sem arról, mit tartalmazott az az üzenet. Egy dologban viszont biztos vagyok és ezt Gebhard asszony is meg fogja erősíteni: ő beszélt nekem Londonban arról a szörnyű veszekedésről, ami Art. G. és az apja között játszódott le, még mielőtt Párizsba és ismételten Olcott-hoz utazott volna. G. asszony kifejezte reményét abban, hogy a Mahatma közbenjár majd az érdekében; ezek a szavak talán ezzel az üggyel voltak kapcsolatosak, és semmi közük sem volt ahhoz a levélhez. Hogy emlékezhethetnék rá? Akár Olcott is tökéletlenül tolmácsolhatta a szavakat, vagy összekeverhetett dolgokat. Variációk százai lehetségesek. Az egyetlen *csalás* tehát mindössze annyi volt, hogy én

tudtomon és szándékomon kívül téves információt adtam neki a levél hollétéről hat órával annak átadása után, hiszen az valójában csak reggel lett továbbítva. Ebben készséggel „bűnösnek” vallom magamat.

De ahogy a Hume-féle „gyöngyös kitűző” ügyében is, azért a pusztá csalásnál mégiscsak valamivel több történik egy jelenség létrehozásakor. Csak hát úgy látszik, hogy ha ebben átvertem az érintetteket, azaz G. asszonyt és urat, akkor már rögvest elvetemült gazember is vagyok. Hónapokig élveztem a vendégszeretetüket, amikor a házukban laktam: kikúráltak, amikor megbetegedtem, és még azt sem engedték meg, hogy az orvost kifizessem; elhalmoztak drága ajándékokkal, kedvességgel, megbecsüléssel, amiért én *átveréssel* fizettem nekik. Az égi Gondviselés, az Igazság és az Igazságosság erőihez fordulok!! Azt kívánom, hogy Arthur Gebhard karmája ne nehezedjen túl súlyosan rá emiatt. Az édesanyjára és az apjára tekintettel megbocsájtok neki, mert én az utolsó leheletemig szeretni és tisztelni fogom őket. Kérem, adja át ezeket a búcsú szavaimat Gebhard asszonynak. Nincs több mondanivalóm erről.

Sinnett úr, hiába minden. A Teozófiai Társulat itt Indiában örökké élni fog, ám Európában úgy tűnik, hogy vége van, mert *nekem is végem van*. Minden az ön *Esoteric Buddhism*-ján és *Occult World*-jén áll vagy bukik. És ha egyszer a Mahatmák csak mítoszok és én – vagyis az, aki a P.R.S. szerint mindazokat a leveleket írta – csak egy csaló vagyok, hogy maradhatna fenn a Londoni Alosztály? Már korábban is mondtam önnek – mert már akkor éreztem, ahogy mindig is előre megérzem, hogy Hodgson úrnak ez a vizsgálódása végzetes lesz. Ő egy kiváló, igazszívű, szakértő ifjú ember. De hogy tudhatná megkülönböztetni az igazságot a hazugságtól úgy, hogy közben a cselszövés sűrű hálója veszi körül őt? Eleinte, amikor meglátogatta a Központunkat és a *padri*-k ott nem tudták kezelésbe venni, még úgy tűnt, nem lesz baj. A feltárt tényei kedvezők voltak. De aztán elkapták őt. Megvan a magunk informátora, aki szorosan figyelemmel kísérte a misszionáriusok ügyködését. Ön odaát Angliában talán csak nevet ezen – de mi nem.

Tudtuk, hogy ez a cselszövés nem olyasmi, amin nevetni lehetne. India 30 000 *padri*-ja mind felsorakozott ellenünk. Ez az utolsó ütőkártyájuk ellenünk – *vagy ők, vagy mi*. Egyetlen hét alatt 72 000 rúpiát gyűjtöttek össze csak Bombayben, hogy „lefolytassák a vizsgálatot a Teoz. Társ. ún. Alapítói ellen”. Az ország összes bírója (csak idézze fel Sir C. Turner esetét!) ellenünk van. Szkeptikusok, névlegesen keresztények, szabadgondolkodók és társasági sznobok – mind már a nevem hallatára is húzzák az orrukat. És most még felébresztették a csipkerózsika álmát alvó régi ügyet is: hogy hát hiszen én egy orosz kém vagyok! Tegnap este Oakley-ék Hume-al vacsoráztak a Garstins-nál és ott valakik teljes komolysággal közölték velük, a komány arra készül, hogy ismét *megfigyeltessen* engem; így értesültek (a Coulomb-októl?), ezért „jó lesz vigyázni velem”. Hiába nevette ki őket Hume és hiába tiltakoztak Oakley-ék. Mert „a dolog igen komoly” annak fényében, hogy az oroszok épp most hatoltak be Afganisztánba és Kabulba - vagy valami efféle történt.

Egy haldokló öregasszony, aki a szobájának rabja, aki még néhány lépcsőfokot sem mászhat meg, nehogy kipukkadjon a szíve, aki egyáltalán nem olvas újságot, mert attól tart, hogy valamilyen személyét érintő gyalázkodással találkozik benne; aki Oroszországból csak a rokonaitól kap leveleket – mégis *kém*, egy veszélyes figura! Ó, India angoljai – hát hová lett a bátorságotok.

Hume-tól és barátjuktól Hodgson-tól függetlenül Oakley-ék *nem* hiszik el, hogy csaló lennék. Továbbra is tökéletes bizalommal vannak a Mesterek iránt, és nem tudnak olyat mondani nekik, amitől kételkedni kezdenének bennük; így, ha eltekintünk egy magántermészetű üggyel kapcsolatos pletykák okozta kellemetlenkedéstől, ők továbbra is rendületlenül teozófusok, valamint – ahogy mondják – az én legjobb barátaim. Ez azért jólesik. Hiszek Uram, segíts meg a hitetlenségemben. Mert hogy hihetnék *bárkit is* a barátomnak egy ilyen pillanatban? Egyedül *ő tudja* - ugyanúgy, ahogy tudja azt is, hogy él és lélegzik -, hogy a mi Mahatmáink léteznek, amint azt is, hogy a jelenségek valóságosak; egyedül *ő* az, aki együtt érez velem és mártírként tekint rám. Papok által írt röpiratok, könyvek és cikkek jelennek meg nap mint nap, és mind az én gázságaimat leplezik le, tetőtől talpig. „A teozófia leleplezése -”, „Blavatsky asszony lebukott -”, „A teozófiai hazugságok lelepleződnek a világ előtt -”, „Krisztus a Mahatmák ellenében” stb. stb. Ön jól ismeri Indiát Sinnett úr. Ön szerint nehéz dolog ott *hamis tanúkat* szerezni? Minden előny az *ő* oldalukon van. Ők (az ellenségeink) éjt nappallá téve dolgoznak, elárasztják az egész országot minket lejárató irodalommal, mi pedig csak ülünk tétlenül és legfeljebb a Társulati központon belül civakodunk. Mostanra már Olcott-ot is bolondnak tekintik, még Oakley-ék is utálják őt (pár olyan balfogásért, amiről *ő* tényleg nem tehetett), bár a hinduk rajonganak érte. És most, Hume érkezése után rám kerül majd a sor. Bár a barátaim, Oakley-ék is azt javasolják, hogy mondjak le, de közben a hinduk meg azt mondják, hogy mind kilépnek, ha így teszek. Le kell mondanom, mivel azt képzelik rólam, hogy „orosz kém” vagyok, így pedig veszélyeztetem magát a Társulatot. Így telnek az *én* napjaim lábadozásom ideje alatt, miközben az orvos arra figyelmeztet, hogy mindenféle *érzelmi megrázkódtatás végzetesnek bizonyulhat* számomra. Hát annál jobb. Akkor majd legalább *de facto* távozok a posztomról. Csak közben elfelejtik azt, hogy még mindig én vagyok az egyetlen kapocs az európaiak és a Mahatmák között. A hindukat ez nem érdekli. Több tucat tanítvány van soraikban és több százan vannak olyanok, akik *ismerik* Őket, de amint ezt Subba Row esete mutatja, inkább a halált választanák semmint, hogy idegeneknek beszéljenek a Mestereikről. Hume *semmit* sem tudott kiszedni Subba Row-ból, pedig mindenki tudja, hogy ki és mi *ő*. A minap este kapott egy hosszú levelet a Mesteremtől ott a konferenciateremben, miközben Hume meg akarta szavaztatni a lemondatásomat. Épp arról folyt a szavazás, hogy a jövőben nem szabad jelenségeket bemutatni, és a Mesterekről sem szabad beszélni; azt mondják, a levél telugu nyelven készült. Bár mellettem állnak és a végsőkéig így tesznek, mégis engem hibáztatnak, mivel megszenstelenítettem az Igazságot és a Mestereket azáltal, hogy közreműködő voltam az *Occult World* és az *Esoteric Buddhism* elkészítésben. Ne számítson a hindukra sem ön, sem a Londoni Alosztály. Ha én meghalok, a Társulatuk elbúcsúzhat a Mesterektől. Sőt már most is – talán egy személyt leszámítva mindenki más számára - ez a

helyzet; mert már szavamat adtam hindu okkultista Testvéreimnek, hogy *soha* többé nem említem az Ő nevüket, kivéve a magunk köreibben – és ezt be is fogom tartani.

Valószínűleg ez az utolsó levelem önnek, kedves Sinnett uram. Majdnem egy hétig tartott, hogy elkészüljek vele – ennyire gyenge vagyok; és nem hinném, hogy még egyszer lesz ilyenre lehetőségem. Nem tudom megindokolni, miért, de igen valószínű, hogy nem is bántódik e miatt. Ön sem maradhat már túl sokáig hűséges, hiszen benne él ebben a világban. Myers meg a *P.R.S.* kinevetik majd önt és gúnyolódásuk céltáblája lesz. Hume áprilisban Londonba utazik, és mindent be fog vetni a Mahatmák és én ellenem. Egy ilyen erejű vihar és üldöztetés közepette állva maradni – ehhez másfajta emberek és asszonyok kellenek, mint akik most a Londoni Alosztályt alkotják; és ez alól csak Arundale kisasszony és még talán 2-3 másik tag kivétel. Mindezt azért, mert válogatás nélkül az egész világ elé tártuk az Igazságot – és közben elfeledkeztünk az igazi okkultisták három szóból álló mottójáról: Tudni, Merni és - *Hallgatni*.

Most hát, Isten önökkel drága Sinnett uram és Sinnett asszony. Akár az elkövetkező pár hónap során halok meg, akár még kihúzok egy-két évet és csak az után, lényegében már halott vagyok – most is. Felejtsem el engem és igyekezzen *kiérdemelni*, hogy személyesen kommunikálhasson a Mesterrel. Akkor majd képes lesz rá, hogy hirdesse az ő tanításait; és ha ebben hozzám hasonlóan sikeresnek bizonyul, mint engem, majd önt is lehurrogják és sértegetni fogják, és kiderülhet, mennyire tudja elviselni ezt. Oakley-ék noszogatnak, hogy írjak a nagynénémnek és a húgomnak, és kérjem el tőlük az 1880-ban nekik küldött gyöngyberakásos bross tervét. Visszautasítottam. Minek tenném? A bross jelenség eredetisége akkor bebizonyosodott, és ha most megint elővenném az ügyet, csak újabb hamis tanúk jelentkeznének azzal, hogy csalás volt. Fáradt vagyok, végtelenül fáradt, fáradt; és annyira undorodok mindettől, hogy már a halál maga, a kezdeti óráinak minden borzalmával együtt is kellemesebbnek tűnik, mint ezt folytatni. Hát – néhány baráttól és a hindu okkultistáktól eltekintve - csak hadd higgye az egész világ, hogy csaló vagyok. Nem fogom már tagadni – még ha szemtől szembe állítják is ezt. Ezt üzenem Myers úrnak és a többieknek.

Még egyszer: Isten önnel. Legyen boldog és eredményes élete, és legyen S. asszonynak egészségesebb öregkora, mint amilyenek a fiatal évei voltak. Bocsássa meg nekem azt a sok bosszúságot, amit talán okoztam önnek és – felejtsem.

A végsőig híve maradok

H.P. Blavatsy.

CXXXIX. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak a németországi Würzburg-ból. (Európai utazásai közepette 1885. augusztusa óta tartózkodott itt, és már javában dolgozott a Titkos Tanításon, bár az első kötet csak jóval később, 1888. októberében jelent meg.)

A levél írásának pontos dátumát nem ismerjük, de valamikor március első felében lehetett, mert Sinnett úr Londonban, 1886. március 17-e után kapta kézhez. (A ford.)

Szerda.

Drága Sinnett uram,

Azt kértem öntől (*én magam*) a levelemben, hogy „könyörgöm, *próbálja* meg használni az intuícióját”. És sikerült is, bár csak részlegesen. *Érezte* azt az oldalt, legalább is nagyjából azt, amit nekem diktáltak, és hogy az nem valami *megjátszott* K.H. volt. De azt megint nem sikerült kiéreznie, milyen mély, ön iránt érzett hamisítatlan kedvesség és együttérzés, valamint nagyrabecsülés húzódott meg az általa diktált néhány mondat mögött. Hiszen ön ezekből tévesen *kritikát* érzett ki. Figyeljen ide. Némi homályos emléktől eltekintve arról, hogy az ő diktálása mellett leírtam valamit, természetesen egyetlen sort sem tudnék rendesen felidézni az egészből, annak ellenére sem, hogy alaposan átolvastam, mielőtt lezártam volna a levelet. De arra meg tudnék esküdni, hogy az ön személyével kapcsolatos bírálatnak még az árnyéka sem fordult elő benne, ahogy a Mahatma elméjében sem, miközben ezeket a gondolatokat átküldte nekem. Én a magam levelét írtam éppen önnek, és már három vagy négy oldallal el is készültem, amikor a grófnő bejött hozzám és felolvasta az ön leveléből azokat a csüggedéssel telt sorokat, t.i. hogy a „Felsőbb Hatalmak” nem óhajtják, hogy a Társulat fennmaradjon, és így semmi értelme annak, hogy tovább próbálkozzon – vagy valami ilyesmi. Még arra sem volt időm, hogy kinyissam a szám és tiltakozni kezdjek, máris feltűnt előttem az Ő képe az íróasztal felett, és a következő szavakat hallottam Tőle: „Az ég szerelmére, írd le, amit mondok.” Egy gépies cselekedet sorozaton túl nem figyeltem oda a diktált szavakra, de azt tudom, hogy milyen figyelemmel és odaadó érdeklődéssel figyeltem a „gondolat- és érzelem-fényeket” és az aurát, ha érti, hogy mire gondolok. Szerintem a Mahatma is így akarta, máskülönben a gondolatai és belső működése megfigyelhetetlen lett volna számomra. És azt kell mondanom, hogy *soha*, mióta csak ismeri Őt, soha nem volt még annyi kedvesség, mély érzelem ön iránt a szavaiban, és ennyire kevés „bírálat” vagy feddés abban, amit mondott, mint ez alkalommal. Ne legyen hálátlan; ne értse félre őt. Nyissa meg *belülről* egészen a szívét és érzelmeit, és ne az ön hideg szívű és hidegen érvelő világának mércéjével mérjen. Csak kérdezze meg a grófnőtől, akinek a levelet felolvastam és akinek elmondtam mindazt, amit most önnek; hiszen ő is rokonszenvez önnel, átérzi helyzetét, és ugyanúgy nagyra értékeli mindazt, amit ön tett, mint én magam. Mindaz, amit ön mond, tökéletesen igaz és egybevág azzal, amit úgy vélem én magam is láttam a Mahatma aurájában. A sárgásszürke csíkok Olcottira irányultak (a londoni időszak idején, *nem most*), Mohíni és Finch felé (ezek már pirosas színezetűek voltak); továbbá mások felé, akiket nem nevezek meg. Az ön életnagyságú arcképe, avagy *scin-laeca*¹-ja körül

¹ A *Scin-laeca* kifejezés egy összetett szó, jelentése kb. „fény test”, „látszólagos test”, „csalóka jelenés”. Nagyjából azonos azzal a - fizikai sík éterikus anyagának finomabb, illetve az asztrális sík sűrűbb anyagfajtáiból álló - testtel, ami a médiumi szeánsz-jelenségek alkalmával is észlelhető a jelenlévők számára. (A ford.)

pedig tiszta, erős ezüstös-kékben ragyogó örvénylés volt megfigyelhető; a Prince's Hall meg a Kingsford incidens, de még Holloway asszony is mind távol öntől, egyfajta ködbe burkolva látszottak – ez pedig cáfolhatatlan bizonyíték arra, hogy ön a dolgokba *személyesen* nem vonódott bele, csak az *általános* Karma ellenállhatatlan ereje sodorta bele ezekbe. Akkor hol is volt mindebben „bírálat” vagy feddés? Nincs olyan élő ember ezen a Földön, aki többet tehetne, mint amennyi benne lakozik. Nem kerülhetjük el a Prince's Hall-féle gyűléseket, mert a Társulat kiválasztott egy utat, amin haladnia kell. De önök mindannyian, és elsősorban ön – ha felkészültek volna rá úgy, ahogyan azt kellett volna már jóval korábban – megmenthették volna a helyzetet azzal, ha mindannyian egy olyan beszédet mondtak volna el – vagy akár csak felolvasták is volna azt - ami megtette volna jó hatását a közvéleményben. Az ön beszéde volt az egyetlen, ami ellen nem lehet kifogást emelni, de – mivel akarata ellenére rángatták ebbe bele, ezért – ön annyira hűvös volt, és a beszédében annyira nyoma sem volt lelkesedésnek, de még elkötelezettségnek sem, hogy ez az ön után felszólalókra is alaphangként hatott. Olcott beszéde a szokásos amerikai marhaságok legrosszabbjaiból összerakott válogatás volt. Az „angyalarcú” Mohinié meg még ennél is figyelemreméltóbb – babu-féle szóvirágokból álló – ostoba szónoklat lett. De mindez mára már a múlt. *Természetes* dolog, hogy az egész csúfos kudarccal végződött; pedig – minden kedvezőtlen körülmény ellenére is - akár *siker* is lehetett volna, ha kellően előkészítették volna. A közvélemény általi fogadtatás a *választott útnak megfelelően* alakult, és így is kellett lennie; de még ennél is rosszabb lett volna, ha nem úgy *alakítják* az eseményeket, hogy Holloway is *jelen* legyen, és része legyen a trükköknek és a rombolásnak. Ő tízszer annyi kárt okozott *önnek*, mint amennyit a Társulatsnak; csakhogy ezt ön kizárólag saját magának köszönheti, Holloway pedig most már Olcott-ot vette célba, aki pedig még önnél is szorosabb barátságot alakított ki vele. *Hetente leveleznék*, kihagyás nélkül, olyan kedveskedő hangnemben, amitől elolvad az ember szíve, és mára okkult ügyekben Holloway lett Olcott *drága képviselője* Brooklyn-ban. De hagyjuk ezt.

Ami a „tanítványokat” illeti – nos, ez már egy komolyabb téma. Ők nem bolondok, egyikük sem az. Ők *érzik* – ha tudni még nem is tudják -, hogy a Mestert tőlük elválasztó szakadék napról napra szélesebbé válik. Érzik, hogy ők a nem jó, a *bal* oldalon vannak, és mivel ezt érzik, ahhoz fordulnak, amihez eddig minden „bukott” jelölt fordult. Ha a Mesterek arra utasítanák őket, hogy térjenek vissza Indiába, nem hinném, hogy *most*, azaz Bowajee¹ *inspirációjának* hatása alatt is így tennének. Mohini-t kétségkívül hiányolja, ezt nem lehet nem észrevenni. És ---- kisasszony velük együtt megy a levesbe. Önnek tőlük függetlenül kell cselekednie; nem azért, hogy észrevétlen maradjon, csak úgy kell végeznie a munkáját, mintha ők nem is lennének. Figyeljen ide, szeretném, ha írna egy komoly levelet Arthur Gebhard-nak és elmondaná neki ebben mindazt, amit megtudott Bowajee-ről. Az utóbbi már javában levelezget az amerikaiakkal, és elkezdte behálózni őket ugyanúgy, ahogy behálózta Gebhardot. Én már írtam neki, és a grófnő is. Csakhogy ő nem hisz nekünk addig, amíg ön is meg nem erősíti a szavunkat. Biztosan bebeszélték neki mostanra, hogy a grófnő már teljesen az *én*

¹ Ez a máshol „kis ember”, Babaji néven említett tanítvány, vagyis M. Krishnamachar. Bővebben róla: lásd 218.. o. lábjegyzetét. (A ford.)

pszichológiai uralmam alatt áll. Franz már meg van győződve erről, szegény fickó. Ha ön nem figyelmezteti, a két „tanítvány” - de legalább az egyikük - bizonyosan Amerikába fog utazni. Ha ön rá tudná venni a másodikat, hogy szétkürtölje Indiába készülődését, és hogy ez már *eldöntött* dolog, akkor a másíknak is muszáj lenne abbahagynia. De hogy lehetne ezt elérni. Ha csak egy módját is látnám, hogyan tudnék befolyást gyakorolni a cafkára, kész lennék feláldozni magam. Bármit megtennék, hogy kigyomláljuk ezt a sok fojtogató gázt a Társulat talajából. De ön képes rá, hogy mindannyiuktól függetlenül *dolgozzon* – ez biztos.

Április 15-ére már közel leszünk önhöz, az áramlat túloldalán. A grófnő velem tart és kipróbálja magát, nagyjából május közepéig. Nekem az ön közelében kell maradnom, hátha történik valami, mivel a grófnőn kívül nem hinném, hogy ezen a széles világon lenne még más olyan barátom (t.i. igazi barátom), mint ön és Sinnett asszony. A „látszólagos”, a teozófus Mr. Hyde (és Dr. Jekyll) megtett minden tőle telhetőt. Az egésznek véget tudnék vetni egy óra alatt, ha váratlanul rajtuk tudnék ütni. Erre megesküszöm. De hogy érhetném el ezt. Ha sikerülne Londonba érkezni és ott maradni két napig úgy, hogy senki nem tud erről, meg tudnám csinálni. Elmennék hozzájuk reggel 8-kor. De előbb találkoznom kell önnel és át kell gondolnom az egészet. Bárcsak meglenne az egészségem ehhez – ahogyan nincs meg. A Gebhard úr által hívott orvos által jósolt és az én adyari doktorom által is megerősített „két év, de semmi több” lassan a végéhez közeledik már. Hacsak a Mester nem avatkozik be ismét, hát – ég veled világ.

Nem mondott nekem semmit Gladstone¹ apró trükkjeiről. Talán nem hisz ezekben? Érdekes. Úgy értesültem, hogy ön már jó régen – még az Ilbert Törvény² körüli civakodás idején - kapott egy levelet erről a témáról. Hát, én is tudnék aranyos dolgokat mesélni önnek a Jezsuitákról meg az ő eljárásaikról. Persze, mire lenne az jó. De azért mégis, ezek *tényleg* durva dolgok.

Na de mostmár búcsúzó – és írjon nekem.

Mindig híve maradok,

H.P.B.

Üdvözetem Sinnett asszonynak.

CXL. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak a németországi Würzburgból 1886. január 6-án. Nem tudjuk, pontosan mikor kapta meg, vagy hogy jutott el hozzá, de feltehetően legkésőbb 1 héten belül lehetett, és Sinnett ez időtájt Londonban volt. (*A ford.*)

¹ William Ewart Gladstone, angol politikus és államférfi, aki négyszer is volt Anglia miniszterelnöke. (*A ford.*)

² Az „Ilbert Törvényt” (Ilbert Bill) 1883. februárban tűzte napirendjére a törvényhozás, és a célja az indiai közéletben tetten érhető faji diszkrimináció visszaszorítása lett volna. Bővebben róla: lásd a 399. o. lábjegyzetét. (*A ford.*)

Háttérként annyit érdemes elmondani, hogy ekkoriban Blavatskyné a Titkos Tanítás I. kötetén dolgozott. A S.P.R.-től kiküldött Richard Hodgson jelentése a Társulatról és annak jelenségeiről 1885. decemberében Londonban hivatalosan is napvilágot látott. Az S.P.R. bizottsági állásfoglalása szerint Blavatskyné „nem holmi rejtőzködő látnokok szóvivője volt, de még csak nem is egy közönséges kalandor; úgy látjuk, hogy ő kiérdemelte a címet, miszerint ő a történelemben minden idők egyik legsikeresebb, legravaszabb és legérdekesebb cselszövője.” Ekkor csatlakozott Blavatskynéhez Würzburgban régi barátja, Constance Wachmeister svéd grófnő, a Társulat tagja és született tisztánlátó. Ő segített elviselni Blavatskynének ezt a csapást. A jelentés kiadása után aztán a grófnő kapott egy levelet a német Társulat vezetőjétől, Dr. Hübbe Schleiden-től, aki elfogadható magyarázatot követelt arra, hogy lehetséges az, hogy olyan sok a hasonlóság Blavatskyné és Mahatma K.H. angol szóhasználatában, stílusában? És azt állítja, hogy ha erre nem tud kielégítő magyarázattal szolgálni, akkor örökké viselnie kell a csaló bélyeget. Ezen történések Blavatskynére gyakorolt hatását, valamint a grófnő reakcióit tárja a levél Sinnett úr elé. (A ford.)

1886. január 6. Würzburg

Drága Sinnett uram,

Nagy örömömre szolgál, hogy értesíthetem a következőkről: legelőször is, hadd mondjam el, hogy a drága grófnő egy puskagolyó sebességével kelt útra München-be, hogy megmentse Hübbe-t a saját gyengeségének eredményeitől, valamint a német Társulatot az összeomlástól. Egész este transz állapotban volt, ki-be járt a testéből. Láttam a Mestert és egész este érezte a jelenlétét. Nagyszerű tisztánlátó. Én meg, miután elolvastam pár oldalt abból a Jelentésből, annyira megundorodtam Hume alaptalan rágalmaiktól és Hodgson abszurd következtetéseitől, hogy kétségbeesésemben minden erőm elhagyott. *Mit is tehetnék* vagy mondhatnék olyan bizonyítékok ellenében, amik csak az ismert, fizikai világ jelenségeit hajlandók figyelembe venni? Minden ellenem fordult, és már csak a halál jelent menekvést. Ekkor aludni mentem, és igen különös látomásom volt. Hiába hívtam a Mestereket, mert nem jöttek, amíg éber állapotban voltam, de most, hogy elaludtam, mindketten megjelentek nekem, és ismét Mah. K.H. házában (egy sok évvel ezelőtt megismert helyen) találtam magam. Egy sarokban ültem valami gyékényfonaton, ő meg fel-alá járkált a szobában lovaglórúhában, miközben az ajtó túloldalán levő valakivel beszélgetett. „Emlékeztet nem tudni¹” – mondtam neki válaszul egy halott nagynénivel kapcsolatos kérdésére. Elmosolyodott, és így szólt: „érdekes angol nyelvi szerkezeteket használsz”. Erre elszégyelltem magam, vagyis hiúságomban megsértve éreztem magam, és elkezdtem gondolkodni (értsd: álmomban, illetve egy látomásom közepette, ami a pontos újra játszása volt annak, ami 16 évvel ezelőtt történt): „Most, hogy itt vagyok és csak angol nyelvet használlok annak szóbeli formájában, talán megtanulhatnám jobban is Ővele.” (Hogy világos legyen, a Mesterrel is angolul beszéltem, ami persze - akár helyes volt, akár hibás - mindegy volt neki, hiszen minden szavamat gondolati szinten, már a fejemből értette; és valahogy velem is így érteti meg Magát – hogy miként, azt akkor sem tudnám elmondani, ha a fejemet vennék – de így van. D.K.-val is angolul beszéltem, aki talán még Mah. K.H.-nál is jobban beszéli ezt a nyelvet.) Majd – még mindig az álmomban – három hónappal az után,

¹ Az eredeti átiratban itt ez áll: „I remind can't”. (A ford.)

hogy a fenti eset történt, Mah. K.H. előtt álltam az általa épp szemrevételezett lebontott öreg épület mellett; és mivel az én Mesterem nem otthon tartózkodott, hanem a nővérénél, hát odavittem neki néhány mondatot a Szenzár tanulmányaimból és megkértem, ellenőrizze, hogy jól fordítottam-e le őket – átadtam neki egy darab papíron az angolra fordított mondatokat. Elvette, elolvasta, majd kijavította a fordítást, újra átolvasta őket és azt mondta:” Szépen javul az angol tudásod – *próbáld meg kiszedni az én fejemből legalább azt a keveset, ami angolt én tudok.*” Azzal rátette a kezét a homlokomra a memória központ tájékán, összeszorította az ujjait rajtam (és álmomban ismét megtapasztaltam azt a futó nyilallást a fejemben, majd a rá követő hideg-verejtékezési hullámot, amit akkor éreztem) és attól a naptól kezdve úgy két hónapon át ezt Ő minden nap megismételte. Ekkor a kép ismét változott - épp elhagyom a Mestert, aki akkor visszaküldött engem Európába. Búcsút intek a nővérének, az utóbbi gyerekeinek és a tanítványoknak. Meghallgatom, amit a Mesterek mondanak nekem. És végül elérkezik a búcsú perce, amikor Mah. K.H. nevetve, ahogy mindig is tesz ilyenkor, azt mondja nekem „Hát, ha nem is tanultál sokat a Szent Tudományból és a gyakorlati Okkultizmusból – és ugyan ki várhatna el ilyet egy nőtől – de legalább megtanultál egy kicsit angolul. Már *alig beszéled rosszabbul ezt a nyelvet, mint én!*” – és jót nevetett.

Aztán a szín ismét változott, és New Yorkban, a 47. utcában találtam magam, ahol az *Isis Unveiled*-et írtam és az Ő hangját hallottam, miközben nekem diktált. Ebben az álomban vagy visszatekintő látomásban ismét újra leírtam a teljes *Isis*-t, és most az összes olyan oldalt és mondatot meg tudnám jelölni, amiket Mah. K.H. diktált nekem - csakúgy, mint amiket a Mesterem. Ezeket az én gyatra angolságommal lejegyeztem, hogy aztán Olcott felettük töprengve csomókban tépje ki a haját, miközben próbálja kihámozni, hogy mit is akarhattak ezek jelenteni. Megint láttam magamat, ahogy éjjelről éjjelre fekszem az ágyban – álmomban tovább írva az *Isis Unveiled*-et, hiszen New Yorkban tényleg *álmban írtam a könyvet* és éreztem, amint Mah. K.H. bevési emlékezetembe a mondatait. Aztán ahogy már kezdtem felébredni ebből a látomásból (vagyis már ismét Würzburgban) Mah. K.H. szavait hallottam: „most hát add össze a kettő meg kettőt, te szegény, vak nő. A gyenge angolságot, sőt még az általad ismert és használt mondat szerkezeteket is tőlem tanultad . . . mosd le magadról a gyalázatot, amit az a félrevezetett, becsapott ember (Hodgson) kent rád: magyarázd el az igazságot annak a néhány embernek, akik készek hinni neked – mert a nyilvánosságnak hiába is próbálnád mindaddig, amíg a Titkos Tanítás eljűk nem kerül.” Ekkor felébredtem, és úgy éreztem magam, mintha villám csapott volna belém; de még mindig nem értettem, mire utalt ez az egész. Ám egy órával ezt követően megérkezett Hübbe Schleiden levele a grófnőhöz, amiben azt mondja, hogy hacsak meg nem magyarázom, miként lehetséges olyan sok, Hodgson által is felfedezett hasonlóság az én gyatra angolságom és Mah. K.H. egyes kifejezései, mondat szerkesztési megoldásai és jellegzetes franciás nyelvtani megoldásai¹ között, akkor kénytelen leszek örökre viselni a csaló, hamisító (!!) meg még ki tudja milyen egyéb bélyegeket. Hát persze, hiszen tőle tanultam az angol nyelvet! Ezt még Olcott is tanúsíthatja.

¹ Az eredeti átiratban itt a „*gallicism*” szó szerepel. (A ford.)

Őn is tudja, és sok más barátomnak meg ellenségemnek is mondtam ezt már – én csapnivaló Yorkshire-i angolt tanultam a nővérem mellett, akit *Governess*-nek hívtak. Tizennégy éves koromtól kezdve – amikor apám elhozott Angliába, mindaddig azt képzeltem, gyönyörűen beszélek angolul, ám ott az emberek azt kérdezték tőle, vajon Yorkshire-ben vagy Írországból tanított-e engem, és folyton kinevettek a kiejtésem és beszédmodom miatt; végül már teljesen feladtam és amennyire csak tudtam, igyekeztem elkerülni, hogy angolul kelljen beszélnem. Tizennégytől negyven évesnél is idősebb koromig soha nem ejtettem ki egy szót sem angolul, nemhogy írtam volna, és idővel teljesen elfelejtettem még azt is, hogy olvasni tudok – amit persze nagyon ritkán tettem angolul. Végül teljesen elfelejtettem az egészet. Emlékszem, milyen nehezemre esett megérteni egy egész jól megírt angol nyelvű könyvet Velencében már a nem is olyan távoli 1867-ben is. Mikor 1873-ban Amerikába érkeztem, alig tudtam pár szót beszélni, amint ezt Olcott, Judge és mindazok, akik akkoriban ismertek engem tanúsíthatják. Bárcsak láthatnák az emberek azt a cikket a helyesírási hibáival, amit megpróbáltam írni a *Banner of Light* számára. Az *Isis* írása közben tanultam meg a nyelvet újra, ez biztos; és erre tanúm A. Wylder professzor is, aki hetente jött el Olcott-hoz, hogy segítsen neki a fejezeteket rendbe rakni és szöveget készíteni. Mire elkészültem vele (és a kiadott *Isis csak a harmada* mindannak, amit leírtam, de időközben elégettem), már éppen olyan jól tudtam írni, mint most – se jobban, se rosszabbul. De a memóriám és a képességeim azóta úgy látszik, hogy nagyon megromlottak.

Nem csoda hát, hogy az én angolságom meg a Mahatmáé hasonlóknak tűnik! Olcott és az én nyelvezetem közt is sok hasonlóság van az ő amerikai angolja miatt, ami az elmúlt 10 éve során rám is átragadt. Amikor gondolatban francia nyelvről fordítottam, soha nem akaródzott a *sceptic* szót k-val írni, bár Mahat. K.H. így írta, így amikor c-vel írtam, Olcott meg Dr. Wylder, de a korrektor is mindig átjavította. Mahat. K.H. azóta is ragaszkodott ehhez a szokásához, ám én sose tettem így azóta, hogy Indiába utaztam. Persze már soha nem írnék „carbolic”-ot a „carbonic” helyett – és én voltam az első, aki rámutattam erre a hibára a Mahatma Hume-nak küldött levelében, amiben ez előfordult. Ostoba és aljas dolog volt tőle, hogy nyilvánosságra hozta a levelet, mert ha azt mondja, hogy ez egy magazinban található mondatra vonatkozik, akkor a helyesen leírt szó ott volt a szemem előtt, vagy bármelyik tanítvány szeme előtt, aki a levél lecsapatását elvégezte; ezért nyilvánvalóan egy szándékolatlan elírásról van szó, már ha volt elírás a lecsapatás folyamata közben. „Eltérések a kézírásban” – na ez aztán nagy csoda! Talán K.H. Mester saját maga írta az Ő összes levelét? Csak az ég tudja, hány tanítvány vett részt ilyenek leírásában vagy *lecsapatásában*. Ha már ugyanazon személy által *gépiesen* lejegyzett levelek írásképe között is jelentős eltérések figyelhetők meg (ahogy ez például az én esetemben is van, mert nekem sem volt soha egyetlen, *változatlan* kézírásom), mennyivel inkább igaz ez *lecsapatáskor*, ami ugye egy az elménkben tárolt kép *reprodukálását* jelenti; és akármibe lefogadom, nincs olyan tanítvány (de talán még Mester sem), aki *lecsapatással* képes lenne akár a saját kézírását is kétszer egymás után egyformán megjeleníteni; mindig lesz különbség, éspedig jól kivehető – ugyanúgy, ahogy egy festő sem képes kétszer ugyanazt a hasonlóságot visszaadó portrét elkészíteni (lásd Schmiechen úr esetét az ő (Mesterek)

portréival). Persze mindezt könnyen megértik a teozófusok (bár nem mindegyik), és mindazok, akik kellő mélységig elsajátították és végig gondolva eleget tudnak a dolog filozófiai alapjairól. Na de ki fogja elhinni nekem mindazt, amit ebben a levélben leírtam, azon a bizonyos szűk körön kívül? Senki. És mégis, magyarázatot *követelnek* tőlem, és amikor megkapják (már ha *ön* megírja ezt azokról a tényekből, amiket átadok), senki sem fogja elhinni. De akkor is, legalább egy dolgot el kell magyaráznia majd: okkult eljárással készült dokumentumok, levelek, kéziratok stb. nem vehetőek egy kalap alá a szokványos módon készült iratokkal, és nem minősíthetők az utóbbiak vizsgálatában szakértő emberek által, bármilyen neves szaktekintélyek is legyenek. Nincs *háromféle* megoldás, csak *kétféle*. Vagy csak én találtam ki a Mestereket az ő filozófiájukkal együtt, és én írtam a leveleiket stb. stb. - vagy *nem*. Ha én voltam, és a Mesterek nem is léteznek, akkor a kézírásuk sem létezhetett – szóval akkor azokat is én találtam ki; és ha így van, hogy nevezhetnek engem „*hamisítónak*”? Akkor azok az *én kézírásaim*, és jogom van használni őket, ha már tényleg olyan okos vagyok. Ami meg a filozófia és a tanítások kitalálását illeti, hát a Titkos Tanítás majd megmutatja. Jelenleg egymagam vagyok itt, a grófnő lehet a tanúm. Nincsenek könyveim, és nincs itt senki, aki segíthetne. És én mondom önnek, a Titkos Tanítás hússzor olyan mély értelmű, filozófiai töltetű és jobb lesz, mint az *Isis* volt – mondhatni *kinyírja* majd az utóbbit. Most már sok száz olyan új dolog van, amit elmondhatok és szabad is *megmagyaráznom*. Ez majd megmutatja, mire képes ez az *oroszkém*, állítólagos *hamisító és plagizáló*. Rá fogok mutatni, hogy az egész tanítás nem más, mint a gyökere, az alapköve az összes vallásnak, beleértve a kereszténységet is, és a publikált, *exoterikus* hindu szent könyvekre támaszkodva elmagyarázza az utóbbi szimbólumainak *ezoterikus* jelenését. Az *Esoteric Buddhism* tökéletesen világos magyarázataira szintén kitér, és az ott adott tanítások helyességét matematikai, geometriai, logikai és tudományos módszerekkel is alátámasztja. Hodgson nagyon okos ugyan, de az *igazsághoz* nem eléggé okos, és az végül győzedelmeskedni fog – aztán már békességben halok meg.

Most meg már Babula írja a Mestereim leveleit, de tényleg! Hume öt év elmúltával kitalálta, hogy a városi tanácsból Babula által elhozott borítékot én „manipuláltam”. Micsoda kiváló memóriája lehet annak a mohamedán szolgának, hogy ennyire jól emlékszik, a kérdéses darab *pontosan az a boríték, amit ő elhozott!* Aztán ott van Garstin levele, amit Mohini 2,5 órával az után vitt el neki, hogy az ő levelét elhelyezték a *Shrine*¹-ban és az eltűnt onnan. A levele minden elővigyázatosságot betartva *le lett zárva és ragasztva*, és nem voltak rajta olyan jegyek, amiket a most adott leírás szerint a kézbesítés éjszakáján találtak rajta. De azért most, 2 évvel később, miután vagy ezer kézen ment át és manipulálhatták azt Garstin meg az ő szakértői, miközben állítólag azt kutatták, hogy miként lehetett felnyitva – most mindezt ellenem akarják felhasználni! Na meg Hume és az ő *hazugságai*. Megtudta, hogy az a tibeti vagy nepáli levélpapír beszerezhető Darjeeling közelében. Azt mondja, hogy a Mesterek *soha* nem írtak *ilyen* papírra azt megelőzően, hogy én Darjeeling-be utaztam. Mit nem mond. Mellékelek önnek egy ilyen papírra készült írást gondos áttanulmányozásra, amit ön a kiváló

¹ A *Shrine* egy kisebb, kétajtós, kulccsal zárható szekrényke volt, ami Blavatskyné dolgozószobájának falára volt akasztva (azaz nem volt a falba építve). Továbbiakat erről: lásd a 380. o. lábjegyzetét. (A ford.)

memóriájával *bizonyosan felismer* majd. Ez az eredetije annak a darabnak, ami alapján a Mester első, önnek és Hume-nak adott tanításai születtek, és amit Hume Simla-beli házi múzeumában kaptak meg. Már sokszor megnézte eddig. Arra kérem, hogy a felismerése után küldje vissza nekem, mert ez *magánjellegű és bizalmas írás*; és a becsület szavát kell adnia nekem, hogy nem adja ki a kezéből, és nem mutatja meg senkinek. Semmiféle szakértő vagy orientalista sem találna benne semmit, csak betűket, amiknek *kizárólag számomra van jelentése*, és senki másnak. De, amit szeretném, ha ebből kiderülne az ön számára és emlékezne is rá az az, hogy én jártam Darjeeling-ben egy évvel az után, hogy Hume veszekedni kezdett K.H.-val, és ilyen papírom már volt nekem Simla-ban, amikor az első tanítások elkezdődtek. És ugyanilyen hazugságok, hamis tanúvallomások stb. sorakoznak végig, az egész Jelentésben.

Híve – aki *már nem elesett többé*.

H.P. Blavatsky.

CXLI. Levél

Ezt a levelet Blavatskyné írta Sinnett úrnak Würzburgból, 1886. március 17-én. Sinnett úr Londonban kapta kézhez, vélhetően március vége felé. (A ford.)

1886. március 17-e.

Drága Sinnett uram,

Tegye, amit jónak lát. Az ön kezében vagyok. Bár nem látom be, mi baj származna abból, ha az ügyvédeknek azt mondanánk, hazugság az állítás, miszerint én Metrovich asszony, vagy akárki-más asszony lennék, kivéve saját magamat. Ezzel elejét vennénk és rákényszerítenék őket, hogy ne küldözzessenek nekem leveleket ezen a néven; hiszen ők biztosan nem annyira ostobák, hogy ne tudnák, az ilyesféle *nyilvános* rágalmazás már *tényleg* törvénysértő. Ez azért van, mert a *Bibiche* elhitette velük, hogy én igazából bigámista, sőt szerintük akár még *trigámista* is vagyok. Ha ez így megy tovább, legközelebb már Leadbeater asszonynak vagy Damodar asszonynak címzett leveleket fogok kapni; vagy talán megvádolnak azzal, gyerekem lett Mohini-től vagy Bowajee-től. Ki tudhatná – hacsak *nem vetünk véget ennek*.

De ezek csak apró bosszúságok. Van valami számomra elviselhetetlenül undorító és gyomorforgató minden olyan gondolatban, ami nevek elrejtésével kapcsolatos. Gyűlölöm a rejtőzködést és a névváltoztatásokat. Miért okoznék több fejfájást önnek, mint amennyivel most is meg kell birkóznia miattam? Miért pazarolná idejét és pénzét arra, hogy ideutazzon találkozson velem? Ne tegyen ilyet. Már előre el fogom küldeni a dolgokat és Louise-al szép

csendben másodosztályon utazunk, az éjszakát Bonn-ban vagy Aachen-ben (*Aix la Chapelle*¹), vagy valahol máshol útközben töltjük. A szállás Ostende-ben csak júniustól válik drágává, előtte nem az. Emellett valahol a közelbe is mehetek. Azt még nem tudom, mikor kelek útra innen. Talán már 1-én, talán csak 15-én. Addig kifizettem mindent.

És miért ne jönné el Sinnett asszony Dennie-vel? Mit veszélyeztetne ez, és miért ne látogathatna meg, ha jó szálláshelyet találok? Soha nem lennék boldog, ha nem jönné el hozzám, és mi értelme lenne más szálláshelyet keresnie? Ez csak kényelmetlenség lenne az ő, és lelki bánat az én számomra.

Írtam a nagynénémnek és a nővéremnek, megadtam nekik a Redway címét. Az összes levelet önnek fogják címezni, az ő gondjaira bízva; csak éppen azok B. asszonynak szólnak majd, az ön neve alatt. Ám valójában nem nagyon érdekel, hogy jönnek-e levelek vagy nem. Az orosz újságokban megjelent egy hosszú cikk, ami engem magasztal és dicsőít, és amiben engem „az angliai mártírnak” neveznek. Hát ez vigasztaló, és már-már úgy érzem magam tőle, mintha tényleg valami „nagykaliberű orosz kém” lennék! Aztán mondja csak, tud róla, hogy – de nem, ezt soha nem hinné el. Hát ne higgye, de egy napon még kénytelen lesz elismerni, hogy Gladstone *titokban Római Katolikus hitre tért át*! Erre mérget vehet. Csinálhat, amit akar, a TÉNYEKEN nem tud változtatni. Ó, szegény Anglia, milyen bolond és vak vagy, amikor a Teoz. Társ. vesztét akarod!

Na erről muszáj néhány szót ejtenem. Azt mondja, hogy „mostanra majdnem menthetetlenek vagyunk már . . . bénultak és tehetetlenek. A francia és a német Teoz. Társulatok gyakorlati értelemben már halottak. A londoni mozgalom feltámasztása csak egy későbbi időszakban lesz lehetséges stb.” De felmerül a kérdés: hogy is van ez? Ön nem halott. A grófnő is él. Ön és a környezetében még két-három tag továbbra is lélegzik. Indiában pedig a Társulat virágzik, és SOHASEM lesznek képesek elpusztítani. Amerikában most kezd erőre kapni és naggyá válni. Dr. Buck, Cowes professzor, Arthur Gebhard és még néhányan mások is *támogatást élveznek*, mert ők dolgoznak és a legmélyebb megvetéssel tekintenek bármire, amit ellenükben az utcákon rikoltozva és nyomtatásban *mások mondanak*. Az égre kérem, próbáljon meg intuitív lenni – könyörgöm, ne csukja be a szemét, és ha már objektív módon nem is képes látni, legalább ne bénítsa meg a *szubjektív támogatást*, ami ott van ön körül élő, lélegző, nyilvánvalóan ható erőként. Hát nem azt mutatja minden ön körül, hogy a Társulat elpusztíthatatlan? Csak tekintsen vissza a Dugpa-világ által az elmúlt két év során felkorbácsolt vad hullámokra, amint lökdösik, körülölelik, és kíméletlenül verdesik a Társulat védvonalait. Mit értek el vele? Csak a mi „Noé Bárány” korhadó külső burkolatának darabkáit tudták leszakítani. Sikerült bárkit, aki tényleg értékes, eltávolítani tőlünk? Egyet sem. Méghogy ön azt gyanítja, a „Mesterek” véget akarnak vetni a Társulatnak? Ők meg úgy látják, hogy ön nem érti, mit tesznek, és *szomorúak* emiatt. Vajon ők okolhatók azért, ami történt, vagy inkább mi magunk? Ha a Társulat Alapítója, valamint a tag Társulatok alapítói és elnökei mindig szem

¹ Az „*Aix la Chapelle*” („A Kápolna vizei”) Aachen francia neve. (A ford.)

előtt tartották volna azt, hogy a Társulat sikeressé tételéhez nekünk nem annyira a tagok számának növelése fontos, hanem azok minőségei, a csapások felét máris elkerülhettük volna. Minden más ilyen szervezethez hasonlóan a Londoni Alosztály előtt is két út állt, amikor ön összeszedte a széthullás utáni darabjait azért, hogy ismét egy olyan növekvő, sikeres szerveződést csináljon belőle, amilyen egykor volt; az egyik egy titkos, misztikus Társulat kialakítása, ami a *gyakorlati okkultizmust* tanulmányozza; a másik pedig egy nyitott, divatos szerveződés kialakítása. És ön mindig is az utóbbit részesítette előnyben. Megadatott a lehetőség mindannyiuk számára, amikor megalakult a belső csoport: ám ön nem vetette be tekintélyét és nem állt ki a vezetéséért, hanem egy *névleges* Elnökre hagyta, aki minden – akár belülről, akár kívülről jövő – apró kellemetlenség esetén kihátrált mögüle, és ezzel tönkre tette, majd cserben is hagyta azt. Pedig minden ilyen támadást vagy visszavertek, vagy ha volt valami alapja, akkor is kiderült róla, hogy van benne egy olyan adag csalás, ami miatt bukásra volt ítélve. De végül bebizonyosodott, hogy nem lehet segíteni nekik, így hát sorsukra hagytattak. Van egy ázsiai közmondás, miszerint „A Bölcsesség Kígyóját akár száz darabra is vághatod, de amíg a fejében levő szíve érintetlen marad, a kígyó ismét összeáll a darabjaiból és tovább él.” De ha a szív és a fej a jelek szerint mindenhol ott van és így sehol sincs, akkor mit lehet tenni? A Londoni Alosztály a nyilvános testületek közé sorolta be magát, így hát szükségképpen a külsődleges jegyei alapján ítélték meg. Az nem elég, hogy a Társulatot és tagszervezeteit az erkölcs, a bölcsesség és a jószándék iskoláiként mutatjuk be, mert a külvilág mindig is a *gyümölcsei* alapján ítéli meg őket, nem pedig egy hamis önképet elfogadva – vagyis nem abból kiindulva, hogy mit *mondanak*, hanem hogy mit *tesznek*. A L.A. mindig is híján volt hatékonyan dolgozó embereknek; ezért hát, mint minden más szerveződésben, a munka ott is csak egy szűk körre maradt. És ebből a szűk körből is mindössze egynek lebegett határozott cél a szeme előtt és csak ő volt az, aki keményen és rendületlenül dolgozott is e célért – ön, Sinnett uram. Ám az ön természetes tartózkodása, és a L.A.-ban, de még az okkult csoportban is meglevő erős *világias* irányultság, meg a minden tagban jelen levő angol különlegesség-érzet és korrektség-kényszer egyfelől megakadályozta, hogy ön kinyilvánítsa jogát a vezetésre (pedig ezt kellett volna tennie), másfelől ez elvezetett ahhoz, hogy a többiek messze eltávolodjanak öntől; és így mindegyikük a saját legjobb belátására hagyatkozva próbált közelebb jutni a maga megváltásához, meg törekvéseinek valóra váltásához; pl. hogy „karmájukat egy magasabb síkon dolgozzák le” – ahogy ez az ostoba frázis sokszor elhangzott köreikben. *Igaza van*, amikor azt mondja, hogy „a mozgalomra mért csapások mind az Indiából történt delegálások következményeire vezethetők vissza”; de *téved*, amikor azt gondolja, hogy (1) ezek a következmények ugyanolyan végzetesek lettek volna akkor is, ha a hindu összetevőket nem keverték volna az európaiakkal; továbbá nem támogatta volna és nem térítette volna el a bajkeverés irányába az utóbbit a L.A. berkeiben jelen levő asszonyi ármánykodás; valamint abban, hogy (2) „a Felsőbb Erők meg akarják akasztani a Társulat növekedését.” Elküldték Mohini-t, akinek eleinte sikerült is megnyernie a szíveket a L.A. tagjainál, és új életet lehelnie abba. De elrontotta őt a mind férfi, mind női oldalról rá áramló tömjénezés, a szakadatlan bókók és a saját gyengesége – ön pedig eközben a tartózkodása és büszkesége miatt tétlen maradt, pedig cselekednie kellett volna. A Dugpa-világ első bombatalálata Amerikából

érkezett; ön pedig örömmel fogadta és keblére ölelte; ezzel pedig e sorok íróját nem egyszer a kétségbeesésbe hajszolta; minden alapossága, őszinte komolysága, mély odaadása, az igazság és a „Mesterek” iránti elkötelezettsége - egy időre mind háttérbe szorultak; erőtlenné váltak ahhoz, hogy láttassák önrel az igazságot, a *valódi* igazságot, és megérezze azt, ami kimondatlanul maradt, mert *nem lehetett elmondani*, és ezzel máris tág tere lett mindenféle gyanúsítgatásnak. Az utóbbi nem is volt alaptalan. A *Dugpa* erőfeszítések ez egy alkalommal győzelmet arattak – és miért? Mert ön őszintén hitt egy olyan emberben, akit az ellenséges hatalmak küldtek azért, hogy szétrombolja a Társulatot, és akinek¹ működését – másokkal együtt – engedélyezték a „Felsőbb Erők” ahogy ön nevezi űket; mert az ő feladatuk nem engedi meg, hogy egy nagy próbatétel során beleavatkozzanak a dolgokba, csak a legvégső pillanatban. A mai napig sem tudja ön megmondani, mi volt igaz és mi hamis – mivel nincs egy olyan különálló, a Társulattól elválasztott rész, amit annak egyetlen, tiszta összetevőjéhez, az igazság iránt érzett szeretethez és feltétlen odaadáshoz lehetne kapcsolni, legyen az akár elvont, akár a „Mesterekben” megtestesült igazság; nincs tehát egyetlen olyan rész sem – és itt egy valódi belső csoportra gondolok -, amiben ne lenne jelen az individuum és az önzés. A Keleti csoportról bebizonyosodott, hogy az csak egy *rossz vicc*. ---- kisasszonyt jobban érdeklik a tanítványok(?), mint a Mesterek; nem vesz tudomást a tényről, hogy épp azok szembesültek a legkíméletlenebb próbatételekkel, akik a leginkább hűek (és még mindig úgy gondolják, hogy azok is maradnak) az Ügyhöz, a Mesterekhez vagy a Teozófiához – mindegy, minek nevezzük; hogy épp ő az, aki most egy ilyen próbatétel alanya, ami az ő estében az *utolsó* – de a jelek szerint nem fog tudni győztesen kikerülni belőle. „Bármilyen, velük való közvetlen kommunikációs lehetőség hiányában pusztán jelzésekből ítélnék” – mondja ön. A jelzések egyértelműek. Körülöttünk mindenhol egy nagy, végső próbatétel zajlik. Akik *tétlenül* szemlélik a dolgokat, semmit sem veszíthetnek, de *nem is nyernek* egy fikarcnyit sem, mire egyszer vége lesz. Még az is előfordulhat, hogy a karma majd kissé visszatolja őket az útjukon onnan, ahová pedig már sikerült felkapaszkodniuk. Ami önből fájdalmasan hiányzik, az Olcott áldott önbizalma, valamint - bocsánat, hogy így mondom, de - az ő közönséges, ám mindenkit lehengerlő nyomulása. Nem is kell az embernek feladnia a tapintatát és a jólneveltségét ehhez. Olyasmi ez, mint egy sokarcú Proteus, aki bármelyik arcát képes az ellenfele felé fordítani, és meghátrálásra kényszeríteni. Ha a L.A. mindössze hat tagot számlálna – és az elnöke lenne a *hetedik*; ha egy ilyen „*vieille garde*”² hideg fejjel szembe szállna az ellenséggel, még azt sem megengedve, hogy az megtudja, hány tagból áll, hanem a megjelentetett cikkek, tanulmányok, gyűlések, előadások és más, kézzel fogható bizonyítékok sokaságával egy népes szervezet benyomását keltené, ha bebizonyítaná ezzel, hogy a Társulat nem rendült meg, hogy *meg sem érezte a csapásokat*, hogy fityiszt mutat az ellenfeleinek – bizony hamar győztesen kerülnének

¹ Habár név nem szerepel, de az eredeti angol átiratból látszik, hogy Blavatskyné itt egy nőről beszél. És mivel fentebb megtudtuk róla, hogy Amerikából érkezett, valószínűleg Laura C. Holloway asszonyról van itt szó. (Bővebben róla és a szerepéről lásd: LXIV. Levél (A ford.))

² A *Vieille Garde* (Öreg Gárda) Napoleon seregének sokat tapasztalt elitkatonákból álló egysége volt. Később ez a kifejezés szélesebb körben is elterjedt – előbb informálisan a hadseregekben elit egységekre, idővel más szervezetekben az olyan emberek csoportjára is alkalmazták, akik a szervezet lendületét, erejét, irányultságát adták. (A ford.)

ki a csatából; az ellenség hamarabb kimerülne, mint hogy a Társulat utolsó tagja feladná. Mindez könnyen megvalósítható lenne, és valójában semmiféle „pusztító csapás” nem lenne képes hatni a Társulatra, ha a tagjaiban lenne elég intuíció, hogy felismerjék, mit is óhajtanak a „Felsőbb Erők”; hogy mi is az, amit képesek megakadályozni és mit nem. A spirituális látásmód az, amire a legnagyobb szükség lenne. „Nem annyira arról van szó, hogy megmentünk azt, ami a Társaságból megmaradt – mint inkább arról, hogy valamikor a jövőben újraindítsuk a mozgalmat.” Végzetes politika. Kövesse, és ezzel (a jövőben) elszakít minden láthatatlan, mégis erőteljes és létfontosságú szálát, amely a L.A.-t a nagy hegyeken túli *ashrum*-okkal összeköti. Semmi sem pusztíthatja el a L.A.-t, kivéve azt az egy dolgot – a tétlenséget. Ezt észben kell tartania önnek, aki bevallja, hogy „a jelen körülmények között nincs szívem előadásokat és beszédeket tartani”. „Munkálkodjak hát a föld alatt” – ez a legjobb, amit tehet; de nem csendben – hacsak nem akarja önkezelével tönkre tenni a Társulatot és a saját személyes törekvéseit is. Nem mindenki hangadó, szónok a L.A.-ban, és szerencse is, hogy így van, különben Bábel lenne belőle. Nem mindenki bölcs a soraikban, de akik azok, azoknak meg kell osztani tudásukat a többiekkel. Rakják össze a darabokat, hogy összeálljon az egész. A tevékenységét a lehetőségeihez kell igazítani, nem pedig elfordítani az arcát az utóbbiakról, hiszen akadnak olyanok, amik kifejezetten önnek nyílnak meg. „Szórd szét az izzó parazsat, és azok hamar kihunynak; kapard össze őket egy csomóba, és újból felizzanak, lángra kapnak, vörös fényükkel hamarosan bevilágítják az eget.” Így fog a L.A. is felragyogni, ha a reményvesztettséget sikerül elűzni a tagjaiból; ha nem engedik, hogy az egyes tagok ragyogása lelohadjon és kihunyjon, mint a szétszórt parázs fényei, hanem egybegyűjti és fókuszálja őket – az elnökük; aki nem hagyja, hogy a rábízott zászló kihulljon a kezéből. Emberi mocsok soha nem tapad a lánghoz és nem is képes beszennyezni azt, hiába dobálják vele. Csak a hideg kövön és a hideg szíven tapad meg, amiből az Isteni Láng utolsó szikrája is kiveszett már. Mert a „Mesterek” és az „Eljövendő Hatalmak” tényleg szeretnék sokakat megszólítani és elvezetni abba a szépséges okkult világba, a pszichikus *teozófia* földjére, hogy ott velük együtt gyűljenek az oltár köré. Ketten közülük már testükben is ott vannak, és már győzedelmeskedtek; megtalálták az állítólagos „Láthatatlanokat” – mindkettő a maga útját járva. Ugyanis a „Rend” tanításai olyanok, mint az ékkövek – bármerről nézed őket ragyogás, igazság és szépség villan elő belőlük, és *készséggel vezetik* a megfáradt vándort utánuk kutató útján, ha nem téríti le erről őt a csalóka világ minden lidércfénye, és ha süket marad álságok és rémhírek iránt.

Ezért most az ég szerelmére kérem, próbálja – próbálja meg végre használni az intuícióját, ha lehet. Ön helyett is szenvedek és bármit megtennék, hogy segítsek önnek. De ön *nem hagyja*. Nézze el nekem mindezt, és próbálja megkülönböztetni az én saját szavaimat azoktól, amik nem azok.

H.P.B.

CXLII./A Levél

Ezt a levelet Damodar K. Mavalankar írta Sinnett úrnak Bombayból. Azt nem tudjuk, pontosan mikor írta, de Sinnett úrhoz postai úton vélhetően néhány nappal később jutott el, ő pedig 1881. február 20-án kapta kézhez Allahabadban. A levél háttéréről: ebben az időben a Társulat indiai működésének még korai időszakát élte. Számos kérdésben még kialakulatlan volt a gyakorlat és a működési szabályok. Sinnett úr pedig – mivel ekkor már egyik alelnöke is volt – nagyon is szívén viselte a Társulat sorsának alakulását. Ennek érdekében fordulhatott Damodarhoz tanácsokért és a véleményéért egyes szabályokkal kapcsolatban. A levél az utóbbi észrevételeit és javaslatait tartalmazza bizonyos ilyen ügyekben. (Damodar az Alapítók Indiába érkezésétől kezdve fontos szerepet játszott a Társulat életében és befolyásos személynek számított, ami a későbbi években még hangsúlyosabbá vált.) (A ford.)

A TEOZÓFIAI TÁRSULAT

Hivatkozással a Társulat Működési Szabályzatára, szíves engedelmével a következőket javasolnám. Az általam sürgetett változtatások nekem nagyon is szükségesnek tűnnek, mivel sok indiai születésűvel beszélgettem ezekről és biztos állíthatom, hogy alaposabban ismerem a hinduk személyiségjegyeit, mint ahogy ez egy külföldinek lehetséges lenne.

Úgy tűnik, hogy a Társulatot a róla kialakult általános benyomás szerint egy vallási szektának tekintik. Ez a benyomás szerintem abból ered, hogy a közvélemény szemében a Társulat az okkultizmusnak szenteli magát. Pedig amennyire én meg tudom ítélni, ez nem így van. Ha így lenne, akkor legjobb megoldásként az kínálkozna, hogy az egész Társulatot egy titkos társasággá alakítsuk, amely bezárja kapuit mindenki előtt, kivéve azon igen keveseket, akik kinyilvánították ama elhatározásukat, hogy egész életüket az okkultizmus tanulmányozásának szentelik. De ha nem ezt az utat választjuk, és a Társulat az Egyetemes Testvériség legszélesebb alapjain kíván építkezni, akkor hagyjuk meg az okkultizmust annak egy olyan ágaként, ami viszont teljességgel titkos tanulmányokat folytat. Hiszen az efféle szent tudás emberemlékezet óta féltékenyen őrzött és rejtett titok a külvilág számára; és bár néhánynak közölünk megadatott az az óriási szerencse, hogy kapcsolatba kerülhetett ennek a felbecsülhetetlen értékű kincsnek az őrzőivel, vajon ez alapján már jogot formálhatunk arra, hogy kiadjuk a külvilágnak azokat a titkokat, amiket ők a legszentebbeknek tartanak és még az életüket is feláldoznák a védelmükben? A világ még nem áll készen arra, hogy megismerje az igazságot ezekről. Ha a tényeket a felkészületlen nyilvánosság elé tárnánk, csak nevetség tárgyává tennénk azokat, akik jók voltak hozzánk és elfogadtak minket munkatársaikként az emberiség szolgálatában. Már így is bizonyos mértékig ellenszenvessé tettük magunkat a közvéleményben azzal, hogy túl sokat foglalkoztunk előttük ezekkel a dolgokkal. Mostanra olyan messzire ment a dolog, hogy a magunk számára is észrevétlenül, de elvetettük a közvéleményben annak a meggyőződésnek a magvait, hogy a Társulat teljesen és kizárólagosan az Adeptusok vezetése alatt áll; pedig tény, hogy a Társulat napi működtetése csakis az Alapítók kezében van, és Tanítóink ezzel kapcsolatban csak ritka, kivételes esetekben, vagy vészhelyzetekben adnak tanácsot. A közvéleménynek is nyilvánvalóvá vált, hogy valakik rosszul értékelték a tényeket, hiszen a Társulat működésével és vezetésével kapcsolatban

időről időre napvilágra kerültek komoly hibák – köztük olyanok is, amiket pusztán a józan észnek engedelmeskedve is el lehetett volna kerülni. Ez pedig ahhoz a következtetéshez vezetett, hogy:

- (1) vagy egyáltalán nem léteznek Adeptusok; vagy
- (2) ha mégis léteznek, nem állnak kapcsolatban a Társulattal, vagyis mi mind becstelenek és bajkeverők vagyunk; vagy
- (3) talán van Adeptusoknak kapcsolata a Társulattal, de ha vezetésük alatt ilyen hibák előfordulnak, akkor ők csak a ranglétrájuk alján állók lehetnek.

Egy nagyon kisszámú, nemeslelkű kivételtől eltekintve – akik teljes és feltétlen bizalommal viseltetnek irántunk – az indiai születésű tagok a fenti három közül valamelyik következtetést tették magukévá. Ezért úgy vélem, hogy feltétlenül és azonnali lépéseket kell tennünk annak érdekében, hogy eloszlassunk minden efféle gyanút. És e cél eléréséhez én a következő utak valamelyikét látom lehetségesnek: (1) Vagy az egész Társulatot az okkultizmus tanulmányozására kell átállítani, mely esetben az a Szabadkőműves vagy Rózsakeresztes Páholyokhoz hasonló titkos társasággá alakul; vagy (2) senkinek semmiféle ismeretet nem adhat az okkultizmusról, kivéve azt a néhány tagot, akik előzetes életvitelükkel és eltökéltségükkel bebizonyították, hogy komolyan elszánták magukat ennek tanulmányozására. Ám mivel az (1) út követésétől „Testvéreink” eltanácsoltak, sőt kifejezetten eltiltottak minket, csak a második lehetőség marad.

Egy további fontos kérdés az új tagok felvétele. Mostanáig bárki, aki kifejezte óhaját, hogy csatlakozni akar és tudott két ajánlót szerezni, tagja lehetett a Társulatnak; anélkül, hogy bárki komolyan érdeklődött volna afelől, miért is akar belépni. Ennek két oldalról is káros következményei lettek. Az emberek úgy gondolták (vagy legalább is úgy tettek, mintha így hinnék), hogy mi a tagokat a Belépési Díjért vesszük fel, és mi ebből élünk; továbbá sokan pusztán kíváncsiságból csatlakoztak hozzánk, mert úgy gondolták, hogy a tíz rúpiás Belépési Díjért cserébe jelenségeknek lehetnek tanúi. És amikor ebben csatlakoztak, ellenünk fordultak, és becsmérelni kezdték az ÜGYET, amiért mi dolgozunk és amire az életünket tettük fel. Ennek a rossznak a kiküszöbölésére a legjobb módszernek az látszik, ha távol tartjuk az érdeklődőket ezt a csoportját. Nyilván felmerül a kérdés, hogyan érhető el ez, hiszen a szabályaink annyira nyitottá tesznek minket, hogy mindenki tag lehet? Ám a szabályokban benne van az is, hogy a tagságért 10 rúpia Belépési Díjat kell fizetni. De ez túl kevés ahhoz, hogy távol tartsa azokat, akik a kíváncsiságuk kielégítésében reménykedve úgy gondolják, hogy könnyedén megengedhetik maguknak egy ilyen csekély összeg esetleges elvesztését. Ezért a Díjat olyan mértékben kellene felemelni, hogy csak azok lépjenek majd be, akik komolyan gondolják a dolgot. Mert nekünk szilárd erkölcsű és komoly, céltudatos emberekre van szükségünk. Egyetlen ilyen tag többet tehet értünk, mint száz csupán jelenségekre éhező. Ezért a Díjat az én véleményem szerint 200 vagy 300 rúpiára kellene növelni. Ellenvetésként felmerülhet, hogy ezzel talán kizárunk a tagok köréből olyan tényleg jó és értékes embereket is, akik komolyan vennék a tagságot, de nem tudnak ennyit kifizetni. Ám

én úgy látom, inkább kockáztassuk azt, hogy elveszítünk egyetlen jó embert, semmint hogy befogadjunk egy csomó léhűtőt, akik közül egy is képes az összes többi tag munkáját tönkre tenni. Persze még ez az óvintézkedés is elégtelennek és kijátszhatónak bizonyulhat. Hiszen ahogy most is vannak olyan felvett tagjaink, akik különösen érdemesnek látszottak, de azóta se fizették be még a maguk Díját sem, ez ugyanúgy megtörténhet a szabályok változtatása után is.

Damodar K. Mavalankar, a Teoz. Társ. tagja

Tisztelettel Sinnett úr szíves figyelmébe ajánlva.

CXLII./B Levél

Ezt a levelet szintén Damodar K. Mavalankar küldte Sinnett úrnak, valószínűleg együtt feladva az előző, XCLII/A levéllel.

A levél rövid, és mintegy folytatásának tekinthető a XCLII/A levélnek. Tulajdonképpen K.H. Mester véleményét és ajánlását tartalmazza az előző levéllel kapcsolatban. A levélben a Mester szavai *vastag* betűvel szedettek. (A ford.)

Koot Hoomi Testvér közvetlen utasításának megfelelően elkészítve, és tisztelettel Sinnett úr szíves figyelmébe ajánlva,

Damodar K. Mavalankar.

Az eltúlzott mértékű Díjtól eltekintve a fenti nézetek teljesen helytállóak. Az indiaiak elméjében tényleg ez a benyomás alakult ki. Bízom benne drága barátom, hogy te hozzáadsz egy megfelelő szakaszt a szabályokhoz, ami valós fényében tünteti fel a Társulatot. Hallgass a saját *belső hangodra*, és engedelmeskedj neki ez alkalommal is,

A te mindig hű barátod,

K.H.

A MARS ÉS MERKÚR ÜGYE

Sinnett úr a halála után megjelent *The Early Days of Theosophy in Europe* (A teozófia korai időszaka Európában) c. munkájában újra előveszi ezt a régi, ellentmondásos ügyet, és visszaemlékezései során számos személyes jellegű vádaskodással illeti Blavatsky asszonyt; ezek ugyanannyira igazságtalanok vele szemben, mint amennyire méltatlanok az ő egykori munkatársához. E munka IX. fejezetében, a 92. oldalon, azt követően, hogy felidézi, Blavatskyné azt írja a Titkos Tanítás lapjain, hogy ő [Sinnett] súlyos hibát vétett, amikor azt állította, hogy a Mars, Merkúr és a Föld egyazon bolygólánchoz tartoznak, még ugyanazon a lapon így folytatja: . . . „Az a Mester levél, amiből ő [H.P.B] állítása szerint kivonatoltan idézett, valójában nem az volt, aminek ő mondta, vagyis válasz egy általa feltett kérdésre; hanem összezagyvált verziója egy olyan levélnek, amit eredetileg nekem címeztek.”

Más szóval egyértelműen azt érezteti az olvasóval, hogy Blavatskyné nem csak hogy elferdítette a tényeket, de még rosszul is idézett a hivatkozott levélből azért, hogy úgy tűnjön, az az ő saját magyarázatát támasztja alá.

Ugyanennek a munkának a 94. oldalán a következők olvashatók: „Végül aztán Besant asszony – kiterjesztve saját észlelési képességeit – határozottan megerősítette, hogy a Mars és a Merkúr tényleg a mi bolygóláncunk részei, és pedig az evolúció során azokkal a feladatokkal, amiket én eredetileg is leírtam velük kapcsolatban; és erről egy nyilatkozatot is közzétett a 'Lucifer' hasábjain (lásd: XVII. gyűjteményes kötet, 271. oldal).”

Azok kedvéért, akik nem férnek hozzá a *Lucifer* gyűjteményes köteteihez, a hivatkozott részt teljes egészében megjelenítjük alább, egy olyan a nyilatkozattal együtt, amit Besant asszony ugyanerről a kérdésről korábban tett közzé:

Kivonat a Lucifer 1893. novemberi számából (XIII. kötet, 203. oldal):

A Mars és a Föld

„A Mesterektől eredő és H.P. Blavatsky, az ő közvetlen hírvivőjük által tolmácsolott tanítások, valamint ugyanezek Sinnett úr általi értelmezése közötti látszólagos ellentmondásra igen egyszerű magyarázat adható. A megoldás a 'Naprendszer' kifejezés értelmezésében rejlik. Ha e kifejezéshez a nyugati világ tudománya által ismert fogalmat társítjuk, a Sinnett úr által megfogalmazott mondat értelmetlen. De ha megnézzük a leveleknek azt a sorozatát, amiből a Marssal kapcsolatos bekezdést a maga környezetéből kiszakítva idézték, azonnal kiderül, hogy a levelezés során a 'Naprendszer' kifejezés mögött milyen fogalom húzódott meg. Én magam is természetesen a levelekhez nyúltam vissza – amiknek rendelkezem a másolataival – annak érdekében, hogy megoldást

találjak erre a rejtélyre, és úgy találtam, hogy K.H. Mester ezt a kifejezést egy nagyon különleges és jól meghatározott értelemben alkalmazta.

Háromféle szintű Manvantara-t, Pralaya-t stb. magyaráz el – kozmikus, naprendszeri és kisebb szintűeket. Egy kisebb Manvantara hét Körből áll, vagyis egy hét Bolygóból álló Bolygóláncon hétszer jár körbe az Élethullám. A mi Földünk is egy ilyen Bolygólánchoz tartozik. Egy Naprendszeri Periódus hét ilyen hét Körös egységből, vagyis 49 körből áll össze; és hét ilyen Bolygóláncból tevődik össze egy 'Naprendszer'; Ezen láncok közül háromban a Föld, a Mars és a Merkúr képezi a D Bolygót. A Mars Lánc D bolygója, valamint a Merkúr Lánc D bolygója számunkra is látható, mivel azok a Bolygóláncok evolúciós fejlődésükben viszonylag közel – egyik hátrébb, a másik előrébb jár – vannak a miénkhöz, ezért az anyaguk képes hatni a mi érzékszerveinkre; a többi négy Lánc azonban túl messze van tőlünk a fejlődés útján ahhoz, hogy valamit is észlelni tudjunk belőlük.

A Marsnak és Merkúrnak a Naprendszer egésze evolúciós folyamatában különleges kapcsolata van a Földdel, bár nem részei a Föld Láncnak. A mi Naprendszerünk másik négy Bolygólánca az evolúció útján vagy túl messze mögöttünk, vagy túl messze előttünk jár már ahhoz, hogy akár csak a D bolygójukat is megfigyelhessük.

A nyugati tudomány által a Naprendszerhez kapcsolt többi bolygó nem tartozik az Ezoterikus Filozófia szerint a mi Naprendszerünknek tekintett egységhez; és ennek a ténynek a szem elől tévesztése az, ami a zavart okozta. A nyugati olvasó természetes módon a maga módján értelmezi a dolgot, nem tudva, hogy a tanításban egy teljesen más értelmezést alkalmaztak. Így hát ismét azt találjuk, hogy a Mesterek tanításaiban nincs ellentmondás.”

ANNIE BESANT

Kivonat a Lucifer 1895. decemberi számából (XVII. kötet, 271. oldal):

A Mars és Merkúr körüli régi vita bizonyos mértékig ismét fellángolt teozófiai körökben, és hozzám fordultak azzal, hogy tudassam, ismertté vált-e bármilyen új információ erről a kérdésről. A Lucifer XIII. kötetének 206. oldalán már közzétettem egy magyarázatot, ami az akkor rendelkezésemre álló dokumentumok fényében kielégítőnek tűnt. Éppen Indiába indultam, amikor azt írtam, és Sinnett úr a tőle megszokott nagylelkűséggel távollétem alatt nem reagált rá; ám visszatérésemet követően megmutatta nekem az eredeti levelet, amire az *Esoteric Buddhism*-ban olvasható állításokat alapozta, és amiből a

Secret Doctrine I. kötetének 187. oldalán idézett részletek származtak¹; ez a levél egyike volt a korai időszakban kapottaknak, és nekem nem volt belőle másolatom. Az eredeti levél minden kétséget eloszlatott arról, hogy mit mondott a Mester erről a kérdésről, mivel világosan kijelenti, hogy a Mars és a Merkúr részei annak a Bolygóláncnak, aminek a mi Földünk a negyedik bolygója. Mivel a Társulatot akkoriban a Judge úrral kapcsolatos fejlemények tartották izgalomban, Sinnett úr nem óhajtotta ezt a kérdést újra elővenni pusztán azért, hogy önmagát igazolja, ám ma már nincs ok arra, hogy ne tegyük rendbe ezt az ügyet.

A tények a következők; a bolygóláncot az A, B, Mars, Föld, Merkúr, F és G bolygók alkotják, és a nagy Élethullám mostanra már három és fél kört járt be, mire elérkezett a Földre immár negyedszerre; az emberiség nagy tömegei ezzel a Marsról a Földre kerültek át, és innen a Merkúrra fognak tovább haladni. De az emberiség legfejlettebbjeinek osztályára – és itt következik egy olyan állítás, ami magyarázatot adhat az egymással ellentétes értelműnek tűnő tanításokra – nem vonatkozik ez az általános fejlődési út. Ők ugyanis egy, az evolúció sokkal haladottabb szakaszában járó másik területről érkeztek a Földre, és soha nem is jártak a Marson. Egy másik tény, ami H.P.B. előtt lebegett amikor erről a kérdéskörrel értekezett az, hogy a Mars szintén kapcsolódik az evolúciónak egy teljesen más területéhez, amiről a nyilvánosság előtt semmit nem lehet felfedni. Ebből eredően az exoterikus tanulmányozók számára lehetetlen kielégítően elmagyarázni ezt a kérdéskört; ám az igazságosság megköveteli, hogy nyilvánosan kimondjuk: Sinnett úr állításai a maguk teljességében megfelelnek az eredeti levélben foglaltaknak.”

Világosan és rögtön látszik, hogy Besant asszony első (Lucifer XIII.) nyilatkozata egészében támogatja azt a magyarázatot, amit a Titkos Tanításban olvashatunk; ám a második (Lucifer XVII.) nyilatkozatban már azt írja, hogy a Mester erről a kérdésről „világosan kijelenti, hogy a Mars és a Merkúr részei annak a Bolygóláncnak, aminek a mi Földünk a negyedik bolygója.”

Az itt hivatkozott levél része volt Sinnett úr hagyatékának, ezért lehetőség van arra, hogy az eredeti dokumentum ismeretében megvizsgáljuk a tényeket. A kérdéses bekezdés ennek a könyvnek (a fordításnak) 202. oldalán található, (23) jelöléssel előtte. Ha most az olvasó összeveti az itt fellelhető eredetit a *Secret Doctrine* I. kötet 187. oldalán írtakkal, láthatja, hogy a levelet Blavatskyné minden részletében helyesen idézte, mi több, az idevágó rész egészét idézte. És mivel Blavatskyné csak ebből az egy levélből idézett a *Secret Doctrine*-nak azon az oldalán, nincs tere további félreértéseknek; így – minden Besant asszonynak kijáró tiszteletünk

¹ Ez a hivatkozás a *Secret Doctrine* 1893. évi „Adyari” kiadására értendő. A magyar változatban az ezzel kapcsolatos részt az olvasó a (2011. évi, nyomtatott) Titkos Tanítás I. kötetének 287. oldalától kezdődően találja meg. (A ford.)

mellett – ki kell jelentenünk, hogy nincs semmi abban a bekezdésben, vagy a levél többi részében, amiről el lehetne mondani, hogy abban „a Mester erről a kérdésről . . . világosan kijelenti, hogy a Mars és a Merkúr részei annak a Bolygóláncnak, aminek a mi Földünk a negyedik bolygója”.

Ahogy ez újra és újra és újra hangsúlyt kap a *Secret Doctrine* ezzel a kérdéssel foglalkozó lapjain¹ . . . „sem a Mars, sem a Merkúr nem tartoznak a *mi láncunkhoz*. A többi bolygóval együtt ezek is Hetes egységek rendszerünk láncainak nagy seregében, és valamennyi ugyanúgy látható, ahogyan a *felsőbb* bolygók láthatatlanok².” Továbbá „az egy örök Törvény bontakoztat ki mindent a (leendő) megnyilvánult természetben a hetesség elve alapján, többek között a világok számtalan körbejáró láncait is, amelyek hét bolygóból állnak, amelyek a formai világ négy alsóbb síkjára koncentrálódnak (a többi három világ az Archetípusok Világegyetemébe tartozik). Ebből a hét bolygóból csak egy, a legalsóbb és leganyagiasabb van a mi síkunkon, vagyis érzékelésünk területén, a többi hat ezen a síkon kívül esik, és ezért a földi szem számára láthatatlan. . . . Hogy még világosabbá tegyük, úgy tanultuk, hogy a bolygók mindegyike hetesség, akár ismert, akár ismeretlen bolygóról van szó, ahogyan az a lánc is hetesség, amelyhez a Föld tartozik. A régiek a bolygók közül csak hetet tartottak szentnek, mert ezeket a legnagyobb uralkodók vagy istenek kormányozzák . . . e bolygók felsőbb társbolygói a földi érzékeinken teljesen kívül eső, más síkokon vannak . . . Ezek a láthatatlan kísértők furcsa módon megfelelnek annak, amit az emberben „princípiumoknak” nevezünk. A hét bolygó három anyagi és egy szellemi síkon található.³” . . . Továbbá: „annyit azonban mégis elmondhatunk, hogy a Földünk csak láthatatlan princípiumainak durva teste. Tehát, ahogyan hét Föld van, úgy hét Hold is van, amelyek közül csak az utolsó látható. Ugyanez igaz a Napra is, amelynek látható testét Mâyâ-nak nevezik, vagyis ugyanúgy visszatükröződés, ahogyan az ember teste is az. *‘A valódi Nap és a valódi Hold ugyanolyan láthatatlanok, mint a valódi ember’*”⁴ - így szól az okkult axióma.

Lehet ennél világosabban fogalmazni? Aligha – és mégis, több mint 30 éven át a Teozófiai Társulat hagyta, hogy ez a babona terjedjen köreiben, inkább azt feltételezve, hogy Blavatsky asszony nem értette, miről is ír. A rejtély mostanra már annyira világossá vált, amennyire csak lehetséges. A hét tagból álló Bolygóláncok, amelyeket a teozófiai tankönyvek olyan sokat emlegetnek, valójából hét princípiumból összetevődő *Egységek*, amelyek mindegyikének van egy fizikai teste, továbbá hat magasabb szintű, avagy finomabb princípiuma, amelyek ugyan nem észlelhetők a mi köznapi érzékszerveinkkel, de ettől még *egymást áthatva együtt élnek és léteznek*.

¹ A *Secret Doctrine* 1893-as („Adyari” kiadásában) ezek az I. kötet 186-193. oldalán találhatók. (A ford.)

² Ez a mondat a S.D. („Adyari” kiadás) I. 188. oldalán, a (2011. évi, nyomtatott) magyar kiadásban pedig az I. kötet 288. oldalán kezdődik. (A ford.)

³ Az itt idézett mondatok a S. D. I. 176. oldalán, a (2011. évi, nyomtatott) magyar kiadásban pedig az I. kötet 270-271. oldalán találhatók. (A ford.)

⁴ Az itt idézett rész a S.D. („Adyari” kiadás) I. 202. oldalán, a (2011. évi, nyomtatott) magyar kiadásban pedig az I. kötet 310. oldalán találhatók

Ha mások nem is, de legalább az asztrológia tanulmányozói képesek maguknak bizonyítani a tényt, hogy az ember és egy bolygó között tökéletes analógia létezik; hiszen ahogy egy bolygó hat láthatatlan princípiuma megfeleltethető az ember hat nem látható, magasabb princípiumának, ugyanilyen módon megfeleltethető a Hét Szent Bolygó is a mi Földünk egésze hét princípiumának, és ezáltal az emberének is. Hogy képzelhető lehetségesnek akkor - bármilyen nézőpontból is vizsgáljuk - egy olyan elképzelés, amely szerint a Föld Láncnak *három* fizikai síkon létező bolygója van? Ez nyilvánvalóan nevetséges, mert ha így lenne, akkor az okkult szabályokra is érvényes analógia törvénye szerint az embernek szintén *három* fizikai testtel kellene rendelkeznie; ami egy abszurd állítás, és egyben bizonyítéka is egy ilyen elmélet *hamis* voltának, annak elejétől a végéig.

Ezeknek a leveleknek a nyilvánosságra hozatala lehetőséget ad a teozófiát tanulmányozóknak, hogy ezeknek fényében áttekintsék az eddigi teozófiai tanítások teljes skáláját; majd - saját kritikai képességét alkalmazva az utóbbiakkal kapcsolatban – bevesse legmagasabb szintű és legjobb megkülönböztető képességét, amire csak képes. Ez a képesség teljesen személytelen; nem próbál bírálni, de nem akadályozza *személyek* iránt érzett tisztelet sem – mivel ezen a téren a *személyeknek nincs semmi jelentősége*. Ám ami az eszméket és tanításokat illeti – ezek - és csakis ezek - nagyon is számítanak; és ha elkerülhetetlen is, hogy ennek a képességnek a használata a tanulmányozók által szerte a világon rámutasson számos ellentmondásra a jelenleg elfogadott teozófiai tanítások körében, ez egyben azt is eredményezi majd, hogy e tanítások nagy része megerősítést fog nyerni, és nem lehet tovább tagadni őket.

A.T.B.

...

A LEVELEK RÖVID TARTALMI KIVONATAI

AZ OCCULT WOLD LEVELEK SOROZAT

- I. levél — egy londoni újság tesztje— A Tudomány Salamonjai—kísérleti ismeretek—az eljövendő kor vrilje—óriások csontváza—Hooke—Newton—a tudomány helyzete—Az emberi természet egymillió éve változatlan—az okkult jelenségek értéke—A Tudomány és Kopernikusz—Robert Recorde—W. Gilbert—Galileo—Bacon—sarlatánok—az „adeptus” pajzsa—Saraswati istennő jutalma—A Mennybemenetel jelensége.
- II. levél — Az okkult tudomány kutatási módszerei — a nem nyilvános misztériumok — A Mahatmákkal való kommunikáció feltételei — a megkövetelt életmód — Mozgató szándékok — a Teozófiai Társulat célja — az önzés jelentősége — a Teoz. Társ. és az Egyetemes Testvériség — az okkultizmus tanulmányozása — az okkultizmus útja — Iskolák — Tanárok stb. — A tudás jótejkony hatalmai — a misztériumok pecsétje — a törekvő élete — A Teoz. Társ. Angol-Indiai ága — a jó teszt-jelenségek feltételei.
- III. levél — A „bross” jelenség — postai cím az Észak-Nyugati Tartományokban — párna-események.
- IV. levél — Válság Tibetben — Oroszország inváziójának veszélye — Teoz. Társ. fenyegető sorsa — Lavina a Karakorum-hegységben. — H.P.B. telepatikus segítséget kér — állapota — K.H. honfitársainak állapota — Felgyorsult kézbesítési módok — Angol-Indiai világ — a bombayi kiadványok okozta felháborodás — Olcott ezredes — az angolok érzései a Mahatmák iránt — O. odaadása és önfeláldozása páratlan — a független Angol-Indiai szervezet lehetetlen — halálos csapás a Teoz. Társ.-ra — az Anya Társulat nem avatkozik bele a területi szervezetek munkájába — Döntőbíró, ha külön felkérjük — bizalom a becsületszóban — A tibetiek és a hinduk eltérő szokásai — megértés hiánya — nemzeti előítéletek — *Yoga Vidya*-ban képzettek, de alkalmatlanok a salonokba — lényeges és nem lényeges dolgok — A Mahatmák nehézségei — előítéletek — mosdatlan keresztény szentek — felelősség Sinnettért és Hume-ért — csak a Mahatmák beavatkozása — az Angol-Indiai Társulat működési szabályait a *Chohan* elé kell terjeszteni — A Mahatmák hozzáállása a törekvőhöz — házasság és Raja jóga — az okkult tudás megszerzésének különböző módjai — Sinnettnek adott bátorítás — az „Egyetemes Testvériség” nem csak üres frázis — az emberiség legfőbb igénye — az egyetemes erkölcs egyetlen biztos alapja — az igazi Adeptus törekvése.
- V. Levél — H.P.B. pontatlanságai — Angol-Indiai Társulat — Hume levele — az angolok gőgje — faji előítéletek — személyes szokások — a 27-ei próba — Jhelum-i küldemény — a megtevesztés lehetetlensége — Hume módszerei — levele a büszkeség emlékműve —

további bátorítás Sinnettnek — az Egyetemes Testvériség szükségessége Európában — Olcott álláspontja a Teoz. Társ.-tal kapcsolatban — az okkultizmus gyakorlója — levél Lord Lindsay-nek — H.P.B. ne adjon gyakorlati oktatást az Angol-Indiai szervezetnek.

VI. levél — Levelezési módszerek — az okkultisták másolják a természetet — javaslatok csoportos tanulmányozáshoz — Hume jellemének elemzése — az okkultizmus igazságai és rejtélyei — a jelenségek romboló hatással lesznek a bigottságra — de építő jellegűek az Emberiség Testvérisége számára — Bolygói szellemek — jelenségek megnyilvánulásai — eszmék uralják a világot — forradalmak — hitvallások összeroppannak — Az ember helyzete a Világegyetemben — Az Örök Most — a választás — a legmagasabb filozófia vagy jelenségek — vezetőink óhaja.

VII. számú levél — Sinnett csalódott a képzéssel kapcsolatos elvárásaiban — Teoz. Társ.-ért tett erőfeszítéseinek elismerése — egy K.H.-nál magasabb rangú személy érdeklődik iránta.

VIII. számú levél — Személyes megfigyelések Sinnett-tel kapcsolatban — K.H. tetteinek okai — Lord Crawford — jellem és lehetőségek — a közvetlen kommunikáció elutasítása — A kommunikáció létrehozásának módszerei — tudománytalan abszurditás — A mechanikai erő sebessége — Sinnett képtelen megérteni a jelenségek magyarázatait — az egyetlen út — Múlt, jelen és jövő — a nyugati elme durvasága — A látható spektrumon túli színsugarak — a valóság abszurditásnak tűnik — leküzdhetetlen nehézségek — Az intelligencia fokozatai — Babona — a világ elutasítja azt, amit nem tud felfogni — az okkult tudományban kezdőnek el kell érnie a célt, vagy el kell pusztulnia — aki kételkedik, az örületet kockáztatja — A Mahatmák hozzáállása az emberiséghez és a világhoz — ők nem kiszikkadt múmiák — K.H. személyes ragaszkodásai — téves elképzelések a Mahatmákról — Jógik — a Hatha és a Raja Jóga közötti különbség — Tanácsok az okkult világgal kapcsolatban — a betűkkel való bánásmód — A misztikus jelenségek problémái — a Halvány Remény — a spiritizmus felhasználási módjai — Az egység erőt ad — az együttműködés fontossága — Damodar levele — a koncentráció értéke — Home úr, a médium.

FILOZÓFIAI ÉS ELMÉLETI TANÍTÁSOK 1881–1883

IX. levél — Megfigyelések az okkult világról — A TS és mások tagjainak kritikája — Stainton Moses — Bolygói szellemek és a Föld — küldetésük — S.M. és okkultizmus — bőséges bizonyíték — az Igazság új fázisa — magyarázatok az S.M. tapasztalataival kapcsolatban — Imperator — médiumitás — A „Küszöbblakó” — és a tudatos élet a Szellemben — válasz Fechner-nek — A szellemekkel való pszichikus kommunikáció lehetetlensége — egyetemes törvények — az intelligens létezés ciklusa — kozmikus anyag — *Anima mundi* — Az ember fejlődése — A Nagy Ciklus — az Ego evolúciója — a szükségszerűség körforgása — Az Okok világa — és a Következmények világa — Öntudatos Egók — pokol és purgatórium — A

következmények alsóbb világa – az Igazság meghatározása – A Testvéreknek nem engedélyezett a tanítvány akaratának irányítása – Az Árnyék Testvérei – K.H. kapcsolatai Sinnett-tel – megfigyelések az okkult világról – hatása H.P.B.-re és másokra – Wallace és Crookes – Az Adeptusok készségessége az emberiség megvilágosítására – küldetésük az Igazság feltárására.

X. levél – A Mahatmák filozófiája „Istennel” kapcsolatban – a teológusok Istene – *Dhyan Chohanok* – a „semmi” definíciója – logikus következtetések – az Egyetemes Elme – A Bolygói szellemekbe vetett hit – az anyag Örökkévaló – senki sem látta Istent – egy kozmoszon kívül eső istenség nem fogadható el – Flogiszon – az anyagba vetett kizárólagos hit – a szüntelen mozgás, ami az élet – elképzelések a gonoszról – A gonosz oka az emberi intelligenciában és cselekvésben rejlik – természeti törvények és a szükséges rossz – a papi kaszt és egyházak – a gonosz fő oka – buddhista papok – a buddhista templomokban nem Istent imádják – a négy nemes igazság – a 12 *Nidana* – az oksági láncolat – Buddha szavai.

XI. levél – K.H. kétségei az oktató szerepével kapcsolatban – az örök Lényeg – Erő – a Naprendszerben nem létezik változtathatatlanság – A tudomány által használt nem megfelelő kifejezések – ez a tanítás ellentétes minden elfogadott elmélettel – megfigyelések a tudomány tévedéseiről és hiányosságairól – elpusztíthatatlan energia – gravitáció – kémiai vonzás – elektromosság – A tanítványok magnetizáltak – csak egy elem van a természetben, az *Akasha* – szellem és anyag, ugyanaz – a tetraktisz – a szent hetesség – a görög testvér – az elme nyugalmanak szükségessége az okkult tanulmányozáshoz – a pszichikus hallás képessége – húsevő barátunk – az étrend kérdései – levelek továbbítása – Schopenhauer és az „*Arhati*” tanok.

XII. levél – Magyarázatok a *Maha Yuga*-ról – *Pralaya* – ciklikus evolúció – *Manvantara*-k – halott világok – Az örökkévaló cselekvés – Etnográfiai érdekességek – Eszkimók – csiszolt kőkorszak – Spanyolország baszkjai – az ember korai nyomai – Geike, Dawkins, Fiske – öt faj – a beszéd evolúciója.

XIII. levél – Kozmológiai jegyzetek és kérdések – ezoterikus kozmogónia – A természet pozitív és negatív erők által működik – a következmények világa – Az ember princípiumai a halálkor visszatérnek forrásukhoz – Az ember mind a 7 princípium lehetőségével rendelkezik csíráként – Az ember evolúciójának spirálja – Az ember teljes mértékben felelőssé válik – a Biblia – egy androgün, majomszerű ember – ceyloni Veddák – Az akarat a 4. princípium érettségével ébred – körök, ciklusok, fajok – A zenei skála hét hangjegye – az oktáv – az egyiptomi papok által énekelt hét magánhangzó – Állati, növényi és ásványi birodalmak – „az élet” felelősség nélküli, kivéve az emberben – Buddhák és Avatárok – az egyéniség központja – A beavatások célja.

XIV. levél – A 7 objektív és 7 szubjektív bolygó – A 7 birodalom – a monád alászállása – az ásványi birodalom okkult felosztása – körök és fordulók – felosztások és osztályozások – a teljes igazságot nem szabad elmondani – a számok a tudás kulcsai – körök, fajok és az inkarnációk száma mindegyikben – a 777 inkarnáció problémája – Platón és Konfuciusz az 5. kör emberei – Buddha, mint 6. körös – Az „Ember egy adott bolygón” ábra magyarázó megjegyzései – az evolúció felemelkedő és leszálló ívei – a *Dhyan Chohanok* – *Deva*-k – növekvő intelligencia a körök előrehaladtával – mi történik minden körben.

XV. levél – A jövőbeli entitás csírája – az emberi magzat története, a természet rejtélyeinek kulcsa – a kozmikus atom – az atomok csoportosulásai embert hordozó bolygóvá válnak – elpusztíthatatlanságuk és növekedésük – *Adi Buddhi*, Erő vagy Végtelen Élet a megnyilvánulásban – Egy hét összetevős elem, minden megnyilvánulás eredendő oka – példák – a természetben az öt megismerhető elem – a hatodik princípium – megfigyelések a „tűz” elemről – ősi magmás kőzetek és a tűz elem – a tűz 7 megnyilvánulása – az Élet Fája – Egy ásvány az Egy szikráját tartalmazza – egy bolygó kialakulásának, születésének stb. törvényei ugyanazok, mint egy gyermek esetében – a 3 féle *Manvantara* és *Pralaya* – Az „A” bolygó életimpulzusa és kialakulása – az élet Esszencia áthaladása egyik bolygóról a másikra – és egyik birodalomból a másikba – További megfigyelések az ember evolúciójáról – az 5. fajú ember fokozott spiritualitása – a természet birodalmainak visszatérése az „A” bolygóra – Az egyensúly törvényének megnyilvánulása – 6. és 7. érzékek – Buddha Urunk, a 6. fajú ember – megjelenése egy misztérium – egyének legfeljebb egy körrel előzheti meg az emberiséget – *Surya Manvantara*-k és *Pralaya*-k – a Kozmikus éjszaka – Elementálok – Flammarion teozófus volt – az Ő ragyogó intuíciója – A Hold káros hatása – a Nap az első, ami a Szoláris *Pralaya* eljöttével felbomlik – az Univerzum és az ember 6. princípiuma, minden rejtély legnagyobbja.

XVI. levél – A „Devacsáni levél”: Buddha allegorikusan leírja a Devacsánt – aki a Devacsánba megy – Az Ego tökéletes boldogságot élvez – A karma félreáll – Ő az álmodó és az álom – Az elhunytak lelkei nem tudnak leszállni a földiekhez – A tiszta, szerető érzékenyek tudatukban felemelkedhetnek, hogy kapcsolatba lépjenek a Devacsánban lévőekkel – Valós szubjektív spirituális kommunikációk – a „ráhangolódás” a molekuláris rezgések azonossága – Nagy változatosság a Devacsáni állapotokban – A *Dhyan-Chohanok* nem követnek el hibákat – A spiritualitás fokozatai – „a halál bolygója” – Amikor az ember meghal, a 2. és 3. princípiuma is meghal vele – Az előkészületi állapot – Elementárisok és „angyali vezetők” – *Kama-Loka* – Egy kitépett oldal az Életek Könyvében – A 6. és 7. princípium, a tudattalan és örök Monád – Az Ego – A Monád örökre kívül marad a rossz hatókörén – A rossz cselekedetek karmája az új személyiségre száll – A halál és a Devacsán közötti változó időszakok a spirituális haladottságtól és a karmától függően – A Devacsán nem kizárólag Adeptusoknak van – Dévák, elementálok, varázslók stb.

osztályozása – A „Kétség birodalma” – a spiritiszták számára elfogadható és elfogadhatatlan dolgok – Az öngyilkosok és a véletlenül megöltek halál utáni állapota – Pszichikus vámpírok – a médiumok új és gonosz karmát és *skandha*-kat teremtenek áldozataik számára – tanulmányozzák alaposan a Karma és a Nirvána tanait – A Feljegyző Angyal – a *skandha*-k jelentése – az Ego lényege – A karma igazságossága – az új lényt létrehozó okok – öngyilkosság és erőszakos halál – Hogyan szaporítják a médiumok és a spiritiszták az emberi szenvedés okait – az ok, amiért a Mesterek ellenzik a spiritizmust – a válogatás nélküli médiumitás és a materializációk különösen kifogásolhatók – az Egyéniség és a személyiség halhatatlansága – a 7 princípium és a 7 elem felosztása – Hume és Sinnett több információt kapnak, mint a nem-beavatottak valaha – a tanítást a Társulat feladatának kell tekinteni – A *Chohan* megtiltja H.P.B.-nek, hogy tovább menjen a Fekete Sziklánál – Damodar ostoba önsanyargatásai – az okkultisták testülete Egyiptomban – K.H. vágyik a *Nirvana*-ra.

XVII. levél — Természetes látnokok és tisztánlátás — 5. körös emberek — Buddha, mint 6. körös ember — jövőbeli inkarnációi — Buddha beárnyékolta néhány kiválasztott egyént — a nem pusztán születési véletlen, a karma vezérli — A felsőbb osztályok — a magasabb rendű természeti törvények működése — India népei az 5. emberi faj legősibb ágához tartoznak — „Ernestek”, „Joey-k” és a lélektelen médiumok — Subba Row H.P.B. iránti tisztelete.

XVIII. levél — A monád evolúciós útja — A 7 faj 7 elágazása — Az ember mindegyiken 7-szer áthalad — A Naprendszerünkben és azon kívül létező bolygó láncok — Az ember földi ciklusa a nagy ciklus ellenpárja — Az antropológusok hibái — Pritchard került a legközelebb az igazsághoz — Az haladás igazi próbája — A jelenlegi 5. emberi faj Középkorában született több mint egymillió évvel ezelőtt — Az okkult tudomány egy féltékeny szerető — az okkult képzés végzetes a házasság rendes menetére nézve.

XIX. levél — Öngyilkosok és balesetek áldozatainak halál utáni állapota.

XX./ A levél — A.O. Hume-től K.H.-nak: Kérdések a spiritizmus jelenségeiről — burkok — öngyilkosságok és balesetek — halál alkohol miatt — eltúlzott tanulás miatt — betegségek miatt stb. — felveti, hogy a spiritizmus jelenségeit szellemek, nem pedig burkok hozhatják létre — egyesek magasabb rendű erkölcsöt hirdetnek — Allan Kardec könyvei.

XX./B levél — A.P.S.-től H.P.B.-nek: Eliphas Levi kijelentései a megsemmisülésről — kérdések a spirituális monád fennmaradásával kapcsolatban — a bolygók elhomályosulása és a megsemmisülés.

XX./C. levél — Az Isten és Krisztus kifejezések jelentése — a *Devachan* jelöltjei — halál és újjászületés a *Kama-Loka*-ban — csak a szeretet és a gyűlölet a halált is túlélő érzelmek — csak azok léteznek számunkra a *Devachan*-ban, akiket szerettünk — az emlékek, amelyek csak a személyiséget érintik, kitörölődtek — a *Devachan* időtartama — nincs

időérzékelés – a *Devachan* és az *Avitchi*, amelyeket magunk teremtettünk az életünk során – A halál pillanatában uralkodó érzés fontossága – az egész élet eseményei, amelyeket a halálkor látomásban látunk – csak az adeptusok és a varázslók tudnak arról, hogy halottak – csak ők halhatatlanok – a természet munkatársai jóban vagy rosszban – a halhatatlanság meghatározása – öntudatosság – az emlékezetet még a jó emberek is csak a *Devachanban* nyerik vissza – a „lélek” a halálkor minden esetben öntudatlanná válik – az érzékelés, a gondolkodás és az akarat képességei örökre kialszanak a halálban – kísértetek – nincs lényeges különbség Eliphas Levi és K.H. tanai között – mit jelent a halhatatlanság a beavatottak és az okkultisták számára – a halhatatlanság többféle fajtája – a magas rangú adeptus a halállal kapcsolatban – *Chohanok*, Bolygói szellemek és a halhatatlanság – E. Levi a személyes, nem a spirituális Egókról beszél – a természet munkatársai – megsemmisülés és a Nyolcadik szféra – az emberben nagyobb a rosszra való potenciál, mint a jóra – varázslók és halhatatlanság – az öngyilkosokat egy szakadék választja el magasabb princípiumaiktól – nem így van a véletlen halál áldozatainál – a *Dhyan Chohanok* nem irányítják az élő emberi Egókat, de védik a véletlen halál áldozatait – a vétlen áldozatok alszanak, de az utolsó ítélet óráján felébrednek – a 6. és 7., valamint az 5. és 4. princípium közötti küzdelem a halál után – azonnali újjászületés a Földön, ha nincs elegendő anyag a *Devachanhoz* – csak a burkok és az öngyilkosok vonzódnak egy szeánszhoz – az öngyilkosság megítélése indíték és a felelősség kérdése – az öngyilkosság hatása átmeneti elmebaj hatása alatt – Guitian – a spiritiszták jelenségeinek nagy része a burkoknak köszönhető – a tudattalan 5. princípium (lélek) nem tud kommunikálni egy élő emberrel – Allan Kardec nem teljesen makulátlan – még *Dugpák* is képesek a legmagasabb erkölcsöt tanítani – a céltudatos prédikáció keveset bizonyít – egy bolygó elsötétülésének időtartama – az embernek mélyen kell szeretnie vagy gyűlölnie ahhoz, hogy akár a *Devachanba*, akár az *Avichi-ba* kerüljön – „A természet kiköpi a langyost a szájából”.

XXI. levél – A.P.S.-től K.H.-hoz intézett kérdések a balesetek áldozatai és öngyilkosok halál utáni állapotával kapcsolatban – K.H. válaszai ezekre – a megadott tanítás az általános szabályra vonatkozik – a kivételek erősítik a szabályt – K.H.-t ellentmondásokkal és következetlenségekkel vádolják.

XXII. levél – A.O. Hume-nak. Az Egyetemes és az emberi Elme kettős tulajdonságai – tudatos és gépies működés – az Egyetemes Elme tudatossága csak hipotézis, de tudományos tény a véges elmében – az emberi agy – akaratlagos és akaratlan idegműködések – az ember potenciálisan hatalmasabb, mint „Isten” – a végtelen elme a végezzel ellentétben csak a kisagy gépies működését mutatja – Egy adeptus és egy Bolygói szellem tudásának mértéke – a természet törvényei gépiesek – Mozgás az örök és teremtetlen istenség – „Isten” nem lehet egyszerre intelligens és teljesen anyagi – egy intelligens Isten a rossz létezése miatt ördögi lenne – A mózesi istenség, a „Nem-Lény” – a védanták akozmizmusa – a legnagyobb adeptusok sem hatoltak a Naprendszeren

túlra – de bizonyossággal tudnak más Naprendszerekről – A mozgás irányítja a természet törvényeit – nincs hely az Univerzumban egy erkölcsi Kormányzónak – a sötétség nem értheti a fényt, mert az megsemmisíti – innen erednek a Változtathatatlan Törvények és állítólagos Teremtőjük – Nepáli *Swabbhavikák* – A *Swabbhavata* erő – egy korlátlan potenciállal rendelkező erő, de mégsem „Isten”, mert az ember is használhatja – az élet sokrétű megnyilvánulásai megfelelő erőn keresztül érzékelhetők – Az ember saját teremtőjévé és uralkodójává válhat – Változtathatatlan törvények, örök és teremtetlen – csak egy törvény van az Univerzumban – A természet cáfolja a mindenkit szerető, mindentudó, mindenható Isten elméletét – a ciklusok és az evolúció örök folyamatai – a szellem és az anyag egy – csak a megnyilvánulásban különböznek – az Abszolút az egyetlen valóság – A jég, a víz és a gőz a Szentháromság illusztrációjaként – a piramisok – az anyag elpusztíthatatlan és egyidős a Szellemmel – anyag, erő és mozgás a fizikai Természet Szentháromsága – a Rossz – a tanuló mentális hozzáállása – az olvasáshoz meg kell tanulni az ábécét – az okkultizmus világa az erő világa – csak a beavatott ismerheti – A tanítvány Mesterré válik – a rejtély és a csoda eltűnik – az okkultizmus egy egzakt tudomány – módszerei és szabályai az emberiséggel egyidősek.

XXIII./A levél —A.P.S. kérdései számozott bekezdésekben— (1) a modern haladás gyorsaságának oka — (2) a miénkhez hasonló nagy civilizációk—(3) miről szólt az Ötödik Faj fejlődése az elmúlt 2000-et megelőző 998 000 évben—(4) melyik korszakhoz tartozott Atlantiszi kontinens—(5) a rossz eredete—(6) a szellem által végig járt teljes ciklikus folyamat értelme —(8) tudományos kérdések—az eső okozója—magnetikus viszonyok—(9) a Nap koronájának összetétele—(10) a fény fotometriai mértéke—csillagok fényességének magnitúdói—(11) légköri zavarok a Jupiter légkörében—(12) a Siemens-féle napégés elmélete—(13) a mágneses változások oka—(14) további bolygók felfedezésének lehetősége—(15) a legmagasabb boldogság pillanata—(16) *Devachan* és *Avitchi*— (17) az elme utolsó gondolatának hatása a halál előtt—(18) teljeskörű emlékezés az összes életünkre – (19 & 20) a „burok” emlékezetének természete – (21) a spirituális Ego – személyiségeinek fejlődése – A.P. Sinnett burka és az ő tudatának természete – (22) a Halál Bolygója – (23) Mars és Merkúr – (24) a Nap, szellemi lények lakhelye – (25 & 26) az Ego sorsa, ha nincs elegendő anyaga a Devacsánban való újjászületéshez – (27) a gyilkos Guitian esete – (28 & 29) bolygó-elhomályosulások és a formák fejlődése.

XXIII./B számú levél — K.H. válaszai a XXIII./A.-ban feltett kérdésekre: Egy fontos ciklus vége — ciklikus törvény fajra és alfajra vonatkozóan — Cortez — Peru és Mexikó emberi alfajai — Zodiákus feljegyzések — a civilizáció mint örökség — Európa elutasítja az ókor tanúságtételét — a nyugati Hamupipőke — eocén kor — Poszeidonisz elsüllyedése — Lemúria — jelenlegi kontinenseink elmerültek, és újra felmerültek — a görög, római és egyiptomi civilizációk nem értek fel a 3. fajéhoz — a történelem teljesen a tengerek

mélyén található — Kopernikusz egy püthagoraszai kéziratra támaszkodik — a „Tűzköd” gyermekei — ősi civilizációk — a kínaiak — egy mamutok és szörnyek gigantikus csontjaival borított sziget — malájok, tibetiek, jávaiak, a miocén kor — egyiptomi papok és Atlantisz — *Shamballah* lakói — d'Holbach báró — a rossz eredetéhez kapcsolódó Atlantisz — az elhomályosulásokat kataklizmák előzik meg — a tudomány téves előfeltevései — a brit szigetek és Franciaország stb. jövőbeli sorsa — A teljes romlás felé haladást kataklizmikus változások állítják meg — A Tudás Fáját a Mahatmák őrizetére bízták — A Bolygói szellemek — Minden fajnak megvannak a maga Adeptusai — A ciklikus folyamat — A Szellem egy absztrakció — Az anyaggal egységben az élet — Az élet misztériuma és problémája — A probléma megoldásához okkultistává kell válni — Minden forma csak egyetlen, mindent átható Erőt takar — Egy élet, Egy törvény, Egy elem — A legnagyobb tudományos elmék következtetései — Az erő beletölthető egy mesterséges emberbe — A Szellem, az élet és az anyag nem léteznek egymástól függetlenül — Nincs természeti jelenség a mágnesességtől és az elektromosságtól elszakadva — a földi áramlatok jelensége az *Akasha* magnetizmus eredménye — Az eső mesterségesen is előidézhető — Néhány számítás fizikusoknak — Mágneses vonzás — Légköri változások — meteorikus por — Meteorok — A Napnak kevés köze van a hőhöz és semmi az esőhöz — Reichenbach báró kristályai — A Nap koronája — Egy extatikus állapotban lévő ember feje — Aureolák — Hidrogén — Napfoltok — A Nap nem egy központi égiteste a mi Világegyetemünknek — A nehézségek, amelyekkel a Napjelenségeket tanulmányozó tudósok szembesülnek — légköri remegés — nem jelent akadályt az Adeptus számára — vasgőzökkel teli Nap — spektroszkóppal történő demonstráció — üstökösök — rendszerünk „raktára” — vérsejtjei — elektromágneses aurája — a tudomány téves elképzelései — az erők, amelyekből a Nap felépül — a legkisebb atomot is táplálja, akárcsak a legnagyobb génuszt — a csillagok távolsága tőlünk — nincs megbízható alap a magnitúdók és távolságok kiszámítására — megfigyelések Pickering-fotométerrel — a káldeusok és Rishik csillagászati jóslatai hibátlanok — a fény nem független princípium — minden jelenség a változatos *Akasha* mozgás hatása — fénysebesség — francia kísérletezők által alkalmazott módszerek — a Jupiter állapota — az egész Naprendszer mozgása az űrben — a Jupiter egy óriás csillagot rejt el előlünk — zavarok a légkörében — Siemen állításai — anyag mind a 7 állapotában — sugárzó energia — a naperők elnyelése — kémiai energiavesztés az áthaladás során — Jenkins — Sir James Ross — a mágneses elmélet — még fel nem fedezett bolygók — Edison tazimétere — egy teozófus felfedező — A halál pillanata — az utolsó gondolatok és vágyak hatása — az egész életre visszaemlékezés — senki sem hal meg örülként vagy öntudatlanul — Tanácsok a halálos ágyánál segítőknél — a karma igazságszolgáltatása — a nyolcadik szféra — *Avitchi* — *Nirvana* — a „burok” tudata — ami örökre kialszik a halálkor — A személyiség karmája — a gyermekek azonnali újjászületése — A burok emlékezetének természete — az állat emlékezete nem felfogóképesség — a burok egy médium aurájában — érzékelésük kölcsönvett érzékszerveken keresztül — felhívás a spiritisztáknak — Zollner „Szelleme” nem tud

többet, mint életében — a „burok” emlékei — teljes örület — A.P. Sinnett burka és tudatának természete — Varázslók — Mars és 4 másik bolygó — Az elhomályosulások nem azonosak a *Pralaya*-kkal — időtartamuk — az 5. kör emberei által nemzett gyermekek — a legmagasabb beavatásokra vonatkozó kérdések — az emberek végül istenekké válnak.

XXIV./A levél — A híres „ellentmondások”. Sinnett összegyűjtött kérdései a tanításban található vélelmezett ellentmondásokkal és következetlenségekkel kapcsolatban.

XXIV./B levél — K.H. leírja, hogy mi is egy Adeptus — okkult erői — Bűnösnek vallja magát egy „mulasztásban”, de nem egy „ellentmondásban” — óvakodjunk attól, hogy túlzottan és áttételesen is bízunk az *Isis*-ben — H.P.B.-nek magának sem szabadott még megértenie mindazt, amiről *Isis*-ben szó esik — csak részlegesen tárja fel, de nem torzítja — reinkarnáció, ahogyan azt az *Isis*-ben tárgyalják — Asztrális monád — a személyiség — Sinnett fagyos mentális állapota — G.K. jelenségekkel ábrázolja K.H.-t — M. inkább alszik — Válaszok az ellentmondásokra — Az ellentmondásokra vonatkozó igazságtalan vádak — a levélírás körülményei miatt — K.H.-t kollégái és a *Chohanok* örültnek tartják — Mi történik minden lénnyel a halálkor — a burok — nincs két egyforma állapot a Devacsánban — Az Ego a Devacsánban — *Avicha* — csak a szeretet és a gyűlölet halhatatlan érzések — Wagner és zenészek — K.H. egy bűnben vallja magát bűnösnek — A Hume-mal való megegyezés lehetetlensége — megjegyzései — egy szentimentális Becky Sharp.

XXV. levél — Devacsán — további magyarázatok — Bacon — minden törekvés beteljesülése — A leírhatatlan leírására tett kísérlet — egy képzett tanítvány érzékelését igényli — Az idő nem létezik a Devacsánban — egy laikus tanítvány helytelenítése — Saját magunk által teremtetett időérzék — a Devacsán boldogsága — az *Avichi* kínjai — tér és idő Kant szerint — A devacsáni létezés további magyarázatai — a nyugati olvasók előítéleteinek kielégítése — A devacsáni állapotok magyarázatai — a születés és halál fárasztó körforgása — egy színtelen személyiség színtelen Devacsánt kap — *Avichi*, a Devacsán antitézise — Pokol és Mennysország — a fogalmak félreértése — Szellem és Lélek — egyéniség — személyiség — minden boldogság a Devacsánban — nincs kudarc vagy csalódás — A nagy jutalom, *Nirvana* — *Rupa-Loka* — *Arupa-Loka* — *Kama-Loka* — a spiritiszták mennyországa — a *Kama-Loka*-tól a Devacsánig vagy *Avichi*-ig — ezen állapotok végtelen sokfélesége — a tudat újjáéledése — Hogyan értsük meg a tant teljes mértékben — a jóindulatú emberek jutalma — a társadalmi státusz a karma eredménye — Lillie „Buddha és a korai buddhizmus” című műve — a személyes érintkezésre vonatkozó javasolt rendszer kivitelezhetetlen — a Teoz. Társ. tagjainak önzése — H.P.B. és Olcott áldozatai — pénzügyek.

PRÓBAIDŐSZAK ÉS TANÍTVÁNYSÁG

XXVI. levél – Megfigyelések H.P.B.-vel és pszichológiai állapotával kapcsolatban – az azt kiváltó okok – egy princípium hátrahagyva – K.H. határozottan helyteleníti a H.P.B.-vel szembeni kegyetlenséget.

XXVII. levél – Az őszinte beszéd szükségessége – veszély fenyegeti a Teozófiai Társulatot – Stainton Moses – S.M. médiumitása – testetlen szellemektől nincs szükség ihletre – az igazság önmagában megáll – Veszélyes csontvázak a családi szekrényekben – egy egyszer létrehozott okot nem lehet megszüntetni – a Társulat irányítása nehéz – A Nagy Inkvizítor fordítása kíváncsú – Mahatma K.H. elkeseredett a várható eseményektől – a házban uralkodó brandy kigőzölés.

XXVIII. levél – Az angolok képtelenek befogadni a hindu gondolkodást – K.H. őszintén beszél Hume-mal – Téves elképzelések a Teoz. Társ.-ról – a Teoz. Társ. ágai az Egyetemes Testvériség előőrsei – A Testvérek általi okkult oktatás – Kísérlet egy titkos mágia iskola létrehozására Londonban – teljes kudarc – Lord Lytton – az angol Teoz. Társ. csak névleg az Egyetemes Testvériség tagja – legjobb esetben is a kvietizmus felé hajlik – Megfigyelések Sinnett és Hume K.H.-val szembeni hozzáállásáról – Az igazság kifejtése – Hume levelében tett állítások alapos kritikája – K.H. indítékainak eltorzítása – a megértés teljes hiánya – K.H. türelme és udvariassága a témával foglalkozva – egy finom feddés – a hinduk mindig is a Nyugat előtt járók lesznek a Szellemi Tudományokban – amit a legjobban értékelnek – milyen embereket akarnak és nem akarnak a Mesterek a Társulatban – jellemzőik – a Szent Fény őrzői – tudásuk az istenek ajándéka – a kanti megjegyzés – Hume a kor spirituális kudarcának és öntudatlan egoizmusának megtestesítője – Megfigyelések a hipnózisról – mit tud és mit nem tud a lelkiismeret – a képzelet és az akarat teremtető erők – a gyanakvás szörnyetege.

XXIX. levél – M. elnézi Hume hozzáállását – a hála szent adósság – nincs veszekedés az Adeptusok között – az elsődleges tények értéke – a gondolatok előbb járnak a szavaknál – K.H. távozása előtt beszél M.-nek tanítványairól – M. ígérete – M. szeretete testvére iránt – öröködik a munka felett – Hume érzései – félreértett szavak – de nem M. által – További megfigyelések Hume kijelentéseivel kapcsolatban – H.P.B.-vel szembeni bánásmódjának igazságtalansága – Az önismeret szükségessége – a világos megértés szükségessége – Hume a büszkeség megtestesítője – A Mahatmák mércéi – Hume szavai M.-hez és K.H.-hoz – állandó hozzáállása – nem vitathatók – Hume megalázottnak és igazságtalanul kezeltnek tartja magát – a gyengék védelme – M. nagylelkűen értékeli az ő jellemét – A Mahatmákat nem érinti a személyes fájdalom vagy öröm – M. rajput vére nem tűri, ha egy nő érzéseit megbántják – Hume hozzáállásával lehetetlenné teszi a további kommunikációt – nem tudja felismerni a Mahatmák indítékait vagy cselekedeteit – elvakítja a büszkeség – Nincs engedély jelenségekre – értékelésük Sinnett és Hume vonatkozásában – a Teoz. Társ.-ban

reménykednek – a törvény az törvény – a Mahatmák teljesítik a kötelességüket – a jelenségek soha nem fogják megingatni a nyugati elme téves hiedelmeit – amíg az emberek kételkednek, megmarad a kíváncsiság és kutatás – a Szellem dolgait a test szemével próbálják olvasni – Az Adeptus ismertetőjegye.

XXX. levél – K.H. felemeli szavát – Hume Fernről szóló levelének kritikája – Hume elejétől a végéig téved – Hume K.H.-hoz írt levelét idézik – Fern megpróbálja „átverni” M.-et – egy tanítvány megpróbáltatásai – mit jelent a próbaidő – A tanítvány választási szabadsága – a vélemény nyilvánítás szabadsága – a jezsuitákéval teljesen ellentétes képzési módszerek – utóbbiak hamissága az igazsággal és az emberiséggel szemben – A tanítvány gyenge pontjainak keresése – hogyan tekintenek a Mesterek az igazságra – példák bemutatása – M. önkifejezési módja – K.H. néhány megfigyelést tesz Mahatma M.-ről – Hume hibáiról is – Mérsékelt feddés Hume-nak – Mit várnak el egy tanítványtól – egy ember valódi értéke – Bizonyos barátok érdemtelensége – alattomos módszerek – a Hume-ot védők őszintesége – hogyan teszik próbára a tanítványt – Damodar – H.P.B. – Olcott – Fernre alkalmazott próbák – senkit sem vertek át – H.P.B. véleménye Fernről – tanácsa neki – Elismerő szavak Hume-ról – elégedetlensége – állításai és követelései – másodosztályú elmék – barátságos igazságok – nem neheztelni valók – a Mahatmák hálája mindazért, amit H. tett.

XXXI. levél – Terich -Mir-től. Az okkult tudományok jelenségeinek kulcsa – az érzékfeletti bölcsességig emelt értelem – az Adeptus tökéletes megértése – jutalma – a tudás és a bölcsesség betetőzése – K.H. évekig tartó munkája – a leendő tanítvány bátorítása, hogy adja tovább az igazságot embertársainak – H.P.B. beteg.

XXXII. levél – Hume darázsfészekbe nyúl – nem kielégítő kapcsolatok európaiak között – Hume sértő kijelentései, még K.H. Nagy Mesterével szemben is – Hume vádjai – A Mahatmák türelme.

XXXIII. levél – Látszólagos ellentmondás M. és KH. feljegyzései között – egyetért a becsületes tudományos kutatókból álló mag létrehozásának tervével – senki sem dolgozik hiába – felkéri Sinnettet, hogy A. Besant-tal együtt működjön.

XXXIV. levél – A Mahatmák panaszkodnak, hogy állandóan félreértik őket – Hume-nak megfelelni lehetetlenség – a Társulat, mint intézmény soha nem fog elpusztulni.

XXXV. levél – Megfigyelések jelenségekről – Sinnett csalódott – módszerek az okkult képességek fejlesztésére – egyetlen módszer sem képes pszichikai képességeket megadni, ha az adottság hiányzik – M. elbánik néhány kísértettel.

XXXVI. levél – M. megtagadja, hogy Hume-nak áldozzon.

XXXVII. levél –A „Kitagadott” írta K.H. utasítására: Sinnettnek címzett helyeslő és bátorító szavak – az erő kivetítésének és érzékelésének hatalma – Megfigyelések Hume munkásságáról és változatlanul önző állapotáról – az emberiség iránt vallott szeretetéről.

XXXVIII. levél – Csalódás vár K.H.-ra – a rágalmozási törvény – gondolatok a Társulat női szervezeteiről és a nőkről – az események rejtett oka – A Testvérek – Testvériség – az emberiség szeretete – egy Tanítvány alapvető tulajdonságai – minden nép önzése és felsőbbrendűségének képzete.

XXXIX. levél – Az arhat fogadalmak – H.P.B. védelme – M. elkészíti vacsoráját – a „Kitagadott”.

XL. levél – Semmi sem segíthet a Teoz. Társ.-on, amíg az Alapítókra gyanú árnyéka vetül – Szüntelen támadások – a tévedés híve – a Hatha jóga által kierőszakolt pszichikus látás – a látás általános törvénye, amelyet az emberi szellem és lélek fejlettségi szintje határoz meg – Egy Társulat, amelynek Guruja nem volt beavatott – bálványimádók – Sinnett engedélyt kap csatlakozni hozzájuk tanulás céljából – emlékezzen a K.H.-nak tett ígéretre.

XLI. levél – H.P.B. állapota – időnként csak egy burok – bátorítás Sinnettnek.

XLII. levél – M. megismétli, hogy rendszeres oktatás nem lehetséges – K.H. segítségével sok minden elvégezhető – Hume nem hajlandó eloszlatni a közvéleményben kialakult rossz benyomást – Egy magányos gyöngy képes túlragyogni egy halom hamis gyémántot – a földi élet megpróbáltatásai – följük kerekedés – „a misztériumokba való teljesebb beavatás rajtad múlik”.

XLIII. levél – „Türelmetlen barátom” – M. hozzáállása – egy adeptus kötelességét nem a társasági szabályok érzelmek irányítják – Sinnett kényszerítette K.H.-t, hogy elfogadja őt – Nincs joga befolyásolni azt, aki nem tanítvány – Sinnett a Maya áldozata – Hume önzése – a személyiség és az Ego – csiszolatlan külsője ellenére Bennett sokak felett áll – K.H. hozzáállása Bennetthez – Jézus és Mária Magdolna – a Mahatmáknak csak a belső ember számít – baráti magyarázatok és tanácsok – A jelenségek veszélyei – a bölcsesség mindent megad a kellő időben – az elme számára szükséges táplálékot lassan kell megemészteni.

XLIV. levél – A Teoz. Társ. első hétéves próbaidőszakának vége – H.P.B. és Olcott megkezdték munkájukat – adottságaik – Csak azok folytathatták a kapcsolatot a Mahatmákkal, akik bizonyították, hogy hűek az igazsághoz.

XLV. levél –K.H. visszatér elvonulásából –A „három méreg” – az öt homály – Sinnett próbáljon kevesebb testi és lelki vágyat dédelgetni—"Egy *pszichikus* Társulat létrehozásába” kezdtek —Egyetlen meggondolatlanúság tönkre teheti 7 év munkáját—

az ilyen cselekedet veszélyét semlegesíteni kell—közelebb kerülni a Mesterekhez megtisztított szívvel és akaraterő fejlesztésével—tanács és vigasztalás—Sinnett a Mesterekhez tartozik—a Mester romolhatatlan feljegyzései—„A karmád a miénk”—a világfi—a Mestereket kereső lélek—A „*Tathagata*” fény—kedves tanács—félre kell tenni az aggodalmakat—munkatársa ellenségeskedésével kapcsolatban.

XLVI. levél – M. megjegyzéseket tesz Hume viselkedéséről – sem tisztelet, sem józan ész nincs a fejében – utálatos viselkedés a Mahatmákkal és H.P.B.-vel szemben – mit kívánnak tőle, és mit szeretnének, ha tudná – További megjegyzések Hume-ról – M. ultimátuma – H.P.B. betegsége, amelyet Hume viselkedése okozott – M. elégedetlensége.

XLVII. levél – Teoz. Társ. munkássága titokban más, világszerte működő munkákhoz kapcsolódik – a görög Testvér – Crookes és a „ragyogó anyag” – H.P.B.-t jogtalanul vádolják azzal, hogy hazug – Összinte vélemények és néhány tanács – ciklusok – A mártíromságot kellemes lehet nézni, de nehezebb elviselni.

XLVIII. levél – Tudás és az ösvény – az okkult törvények adamantin sziklái – elérendő magasságok, mielőtt a teljes igazság láthatóvá válhat – a törvény betartása és megszegése – az embernek, aki mindent meg akar szerezni, hűvösnek kell lennie – Oxley-ban lehetőségek vannak – hibái – A képzetlen látnokok korlátai – Maitland és Kingsford asszony hihetetlen kijelentései – Vegetáriánusok és húsevők – a bor hatása a látnokokra – a kigőzölgések hatása a Mahatmákra – látnokok és kinyilatkoztatásaik – nincs két egyező vélemény – médiumok és tisztánlátás – Mahatmáknak nincs szükségük passzív elmére – A Társulat folyóirata megérdemli Sinnett figyelmét – rejtett szépségei és értékei – útjaink az örültek útjai – Sinnett a rossz végén kezdi tanulmányait – kulcs az régi korok okkultistáinak írásaihoz.

XLIX. levél – Sokak javára létrehozott levelezés – Eliphas Levi *Haute Magie*-je – St. Germain – Püthagorasz tanai – „a természetes határa” – a „*Spiritualist*” – harca a teozófusok ellen – az Adeptusokról – K.H.-t nem bosszantják az újságokban megjelent rágalmozó közlemények – J.K. szentségtörő kijelentései – nehézségek az ígéretek elfogadásában – Az okkult tudomány fokozatos térhódítása – A titkok közlését szabályozó feltételek – A megvilágosodás belülről fakad – az ehhez szükséges eszközök korszakok óta nyilvánosan ismertek – a Guru önfeláldozása – Az ember felkészültségénél több tudás átadásának veszélyei rá nézve – olyan, mint egy pusztító eszköz tudatlan kezekben – az Igazság Diadalának ideje közeledik – a *Shammar*-ok aktívak Európában is – Spiritizmus – az Adeptusok késleltetik az Örök Nyugalomba jutásukat – A fizetendő ár – K.H. hajlandó ezt megfizetni – a tanulók hálásabbak és türelmesebbek lennének, ha ismernék a valós tényeket – Lámaizmus – a nagy Adeptusok hatalma – Sinnett a sötétben tapogatózik – Az *Occult World* megvitatása a Galaring-Tcho lámakolostorban.

- L. levél – Egy ésszerűtlenül viselkedő ember – telve büszkeséggel – Mahatma K.H. kifejezi gondolatait – fáradtságot és csüggedést érez.
- LI. levél – Jelenség Chesney ezredes számára – További megjegyzések e jelenség létrejöttéről – minden tekintetben nehezek a próbaidőszakok – a megtévesztés próbatétele a tisztátalan szívűek számára.
- LII. levél – Hume féltékenysége és támadó viselkedése – Megjegyzések önelégültségéről – állandó vádaskodások – H.P.B. és C.C.M. – az *Isis*-ben adott tanítás magyarázata – A keresztények és a spiritiszták csak a testet és a lelket említik – Két „lélek” van az emberben – H.P.B. engedelmeskedett a parancsoknak – további megjegyzések Hume-mal kapcsolatban – Hume indokai arra, amiért sértő cikket írt a *The Theosophistban* – K.H. őszinte kritikája valódi és állítólagos indítékaival kapcsolatban – Becstelen módszerek – nem ismeri el a Testvériség hatalmát vagy tudását – a nyilvánosság büntetése – Tények, amelyeket Hume-nak közölni kell – milyen fényben látják őt a tanítványok – a tanítványok tiltakozása – Sinnett sokkal értékesebb a Mahatmák szemében – M. véleménye – Hume büntetésének teljesnek kell lennie – Európa-ellenes szabályok – *Dugpa*-k leveleket írnak Fernnek.
- LIII. levél – Egy kétséges történet és Fern-nel kapcsolatos eseményekről beszámoló – a Hume által közvetetten el is hitt megtévesztései – A külvilággal folytatott kommunikáció módjai – M. nézetei Hume-mal kapcsolatban nem egyeznek K.H. nézeteivel – nem hajlandó kielégíteni szeszélyeit – M. érvei részletesen – A levelek továbbításának módja – *Dugpa* módszerek – Fern bukása – Hume-on elkövetett megtévesztések – Mahatma K.H. képmása – kézbesítése – Sinnettnek azt tanácsolják, hogy ne a látszat alapján ítéljen – nagy válság jön novemberben – K.H. általában nem bíz a nőkben – az okai.
- LIV. levél – Hume lemondása és trónfosztása – későbbi események – a „jó öreg Szvámi” – a Mahatmák elleni kirohanása – okok, amiért nem kívánták a Társulattól való elszakadását – Hume-ra alkalmazott tibeti közmondás – Fernre figyelni kell – C.C. Massey-vel kapcsolatban, fő hibája, gyengesége – K.H. tiltakozik levelei nyilvánosságra hozatala ellen – Hume lenézi szent filozófiájukat – Az európai nézőpont – A nyugati emberek nem tudják felfogni a keleti bölcsességet – az elme gazdagsága – Massey – tanulási készsége – K.H. segíteni akar neki – sok információ van Sinnett kezében, ami mindenki számára hasznos lenne – C.C.M. előítéletes H.P.B.-vel szemben – St. Germain – Cagliostro – Dr. Billing és Hollis-Billing asszony – ártatlan nők árulói – Becstelen ellenségek leleplezése – méltatlan viselkedésük – H.P.B. tönkretételének szándéka – A Szvámi támadása az Alapítók ellen – S. Moses és gyanúsításai – H.P.B. és a C.C.M. számára létrehozott jelenségek – H.P.B.-t tartják a fő cselszövőnek és megtévesztőnek – a Szvámi beavatott jogi volt – H.C. egy tanítvány aki a bal oldali ösvényt részesítette előnyben – a Mahatmák rendszere – A tapasztalatok, amelyek által

egy tanítvány hatékonyává válik – H.P.B. és egyetlen hibája: C.C.M. megrendült, gyanakvó és önbizalomhiányos – H.P.B. jelenségei – C.C.M. gonosz cselszövés áldozata – H.P.B. mennyire bűnös valójában a megtévesztésben – H.P.B. túlzott buzgalma – a vágya, hogy minden jelenségért a Mahatmáknak tulajdonítsák az érdemet – impulzív természete – okok létrehozása – nagyon magas rendű az ő valódi ereje – Az önmehtagadást nem lehet becstelenségnek nevezni – nagylelkűsége – durva büntetésben részesült – nagyra becsült barátai árulók és szélhámosok – az úgynevezett megtévesztés valódi története – lelkesedése azok iránt, akiket szeret – M.-et szépségének H.P.B. általi leírása arra készíti, hogy káromkodjon és összeroppantsa a pipáját – a Mahatmák és H.P.B. találkozásának leírása – szenvedélyes odaadása – minden ragyogó tulajdonságának elismerése – A próbaidőszak gondolata visszataszító Sinnett elméje számára – okok, amiért bizonyos emberek kudarcot vallottak a próbaidőszak alatt – H.P.B. egy tehetetlen, megtört szívű nő – Fern próbája – minden jelölt ilyen próbáknak van alávetve – a győztes megkoronázza magát – Reform, amelyben Sinnett segítségére van szükség – pártatlanság minden keleti és nyugati hitvallás iránt – a Társulat területi szervezeteinek átalakítása – az alosztályi munka célkitűzései – vallási, oktatási, filozófiai – cikk a *The Theosophist*-nak – a gondolkodás és a cselekvés harmóniája – Független működés minden téren, ha az nem ütközik a Társulat alapelveivel – Hume elítéli a Mahatmák hibás rendszerét – A *The Theosophist*-ot jellegzetessé, egyedivé kell tenni – ciklikus válság – egy kecske megeszi Sinnett K.H.-nak írt levelét – mulatságos eset – A *Chohan* helyreállítja a levelet.

- LV. levél – Az okkult tudásra vágyó megpróbáltatásai – az egyház és az angol-indiai közigazgatási tisztviselők ellenkezés a Teoz. Társ.-tal szemben – *Dugpák* Bhutánban és a Vatikánban – személyeskedő ellenállás és gúnyolódás – H.P.B. hamis levelei – az igazság és a téveszmék halálos küzdelme – az előző generációk fényhordozói életüket áldozták – a bátorság szükségessége – a végső siker biztos – médiumításra hajlamos érzékenyek – elementárisok – káros behatások – fa és füstölő égetése a házban tisztítás és védelem céljából – a tiszta élet a legjobb védelem – talizmánok – H.P.B. lépést tesz – Olcott és Sinnett súlyos felelőssége – az *Occult World*-ből és az *Esoteric Buddhism*-ből eredő karma – tanács, hogy álljanak ki a Teoz. Társ. mellett – az alapvető politikának érvényesülnie kell – a Társulat nem maradhat fenn kizárólag jelenségek és a tibeti testvérekbe vetett hit alapjain – az utóbbiakat titokban kell tartani – a hűség az Esméhez kell kössön, nem pedig egy vezető személyhez – Mi egy Mahatma – nem mentes az emberi hibáktól – a gondolatátvitel és lecsapatás jelenségei – *Akasha* könyvtárak – a Kiddle-ügy – a 'keresztény misszionáriusok + Coulomb' összeesküvés – levelezés a „Belső Körrel” – fogadalom K.H.-nak ill. a *Maha-Chohannak* – kapcsolattartás Damodaron keresztül – és H.P.B.-n keresztül – H.P.B. jelenségeit le kell választani a Teoz. Társ.-ról.

- LVI. levél – A.O. Hume állapota – gonosz erők által megőrzítve – fakír – A *pranajama* káros hatásai – médiumitást eredményez – Hume önző hiúsága és harciassága – veszély a Teoz. Társ.-ra nézve – Dayanand és Sinnett – „Mr. Isaacs” – K.H. és „Ram Lal”.
- LVII. levél – Az adeptusok és módszereik meg nem értése – C.C.M. a kudarcok listáján – ő nem médium – a legjobb ember, de híján van az intuíciónak – 4 európai próbaidőn, 3 kudarc – társadalmak próbaideje – Anna Kingsford ihletői – A *The Perfect Way* – A. Kingsford, mint ötödik körös – hiúsága – a messiás tudat lappangó érzése – a reinkarnáció Allan Kardec szerint – A. Kingsfordtól nem várt hűséget a Testvériség – veszély a brit Teoz. Társ.-ra – C.C.M. téveszméi K.H.-val és H.P.B.-vel kapcsolatban – Hume és Fern – a próbaidő erényeket és bűnöket egyaránt felszínre hoz – Fern jellemzői – a nyugati becsületkódex – Hume jellemzői – Az „úriember” kritériuma – M. és K.H. becsmérése – veszélyes „barát” – az adeptusságért folytatott harc – az önzés és a hiúság téveszméi – Az adeptusok semmit sem tesznek céltalanul – Hume ellenzi a „Testvérek” rendszerét – gonosz, önző embereknek találja őket – üzenetüket megtévesztés és varázslat szennyezi be – tanítványaik rabszolgák és megbízhatatlanok – Társulatuk fehérre meszelt sírbolt stb. – Hume ravaszsága és diplomáciája – hamisítással vádolják – T. Subba Row – Hume megszerzett erőket állít magáról – szerinte a *pranajama* gyakorlása jógivá teszi őt – komoly vád és bizonyíték Hume ellen – A.P.S.-nek azt tanácsolják, hogy menjen Angliába.
- LVIII. levél – D.K. kitüntetett figyelme A.P.S. iránt – K.H. honfitársainak apátiája – K.H. két szívességet kér – kész az A.P.S. közvetítésével tanítani a brit Teoz. Társ.-t – de nem hajlandó bizonyítékokat szolgáltatni a Mesterek létezésére – utasították K.H-t, hogy minden ilyen bizonyíték nyomát eltakarítsa.
- LIX. levél – A Rothney-beli jótevő – A „lét” változása az A.P.S.-ben – nehézségek a Devacsánnal kapcsolatos tanok megértésében – a „Társadalom” szeszélyessége – a teozófus kötelessége – Nagyobb erőket követelő tanítványok – egy halottidéző guru – egy tanítvány bukása és kétségbeesése – állapota – egy „kétlábos járó méregkehely” – tanítványok és világi tanítványok a júliusi *The Theosophist* számban – William Crookes csatlakozik a Társulathoz – felfedezései – három további anyag-halmazállapot, amelyet a tudomány még nem talált meg – a „lehetetlen” szó nem szerepel az okkultisták szókincsében – egyetlen élő ember sem formálhat igényt adeptusok segítségére – vonzalmaik spirituális, nem intellektuális jellegűek – Bacon és Arisztotelész – spirituális fejlődés – az adeptusok nagyságának mércéje – őszinte igazság-éhség – az S.P.R. munkája – mesmerikus gyógy módok – a pszichikus gyógyító tisztasága – indítékai – egy adeptus hajtincse – Rhys Davids buddhista spekulációi – képtelen megérteni az ezotériát – az ő abszurd „*Avalokiteshvara*” definíciója – K.H. teljes mértékben elmagyarázza a kifejezés értelmét – *Kwan-shai-yin* – A keresztény Szentháromság eredete, átlényegülés, szeplőtelen fogantatás – a buddhizmus és egy személyes Isten – az összefonódó háromszögek jelentése – az

egész okkult tanítás a geometriai szintézise — tartalmazza a kör négyszögesítését — az élet és a halál problémái — a Rossz misztériuma — A hatágú csillag a tökéletes hetes — a 6-os szám — a makrokozmosz és a mikrokozmosz — a kör középpontja és kerülete — a három *guna* — *Jivatma*, a 7. princípium — *Avalokiteshvara* — A NAGY AKTÍV és A NAGY PASSZÍV — *Purusa* és *Prakriti* — *THE PERFECT WAY* — Adonai — Püthagorasz és a 2-es szám — a Monád kettőssége a megnyilvánulásban — a tökéletes négyzet — az IGE — A Nagy Mélység — *Maya* — *Mulaprakriti*, az egyetlen valóság — Roden Noel úr — A Megnyilvánulatlan Kör — Az Abszolút Élet nem létezik a háromszögön és a tökéletes négyzeten kívül — egy gnosztikus értekezés — Egyetlen amatőr sem veheti fel a versenyt az okkult kutatásban jártasokkal — a világ ál-Megváltói légiókat számlálnak — a próbálkozással semmi sem vész el.

LX. levél – Kétségeink a mi árulóink – Az ellentétes magnetizmusú tanítványok fejlődésük során – portré Schmichen úrtól – a művészt „M.” segítette.

LXI. levél – Mohini – egy tanítvány nem szabad ember – szenvedett a hidegtől – európai országokon átívelő utazásai – az Arundale-ekről – igazságszolgáltatás a Kingsford körüli civakodásban – személyes harag.

LXII. levél – Alkalmatlan a gyakorlati okkultizmusra – megváltoztathatatlan törvények – erőfeszítés az intuíció felébresztésére – a Mesterek számára a kötelesség fontosabb a barátságnál vagy a szeretetnél – a Testvériség elpusztíthatatlan összekötő ereje – intellektusból eredő téveszmék – az intellektus hideg, spirituálisan vak – az okkult tudományokhoz vezető út buktatókkal van tele – A törekvő által legyőzendő és elpusztítandó fúriák – a tanítványtól megkövetelt tulajdonságok – a munkájának önkéntessége – a szabályok kérlelhetetlenek, soha nem enyhültek – a „*Phoenix*” újság kudarcának valódi oka – az Ilbert törvény – a Karma törvényének működése – a sötét bőrű fajok megvetése – tiltott a pszichikai vagy okkult erők alkalmazása – a Londoni Alosztály és Anna Kingsford – A.P.S. társadalmilag és intellektuálisan alkalmatlannak találja a H.S.O.-t londoni feladatokra – kegyetlenül bánik vele és H.P.B.-vel – M. rá jellemző kíméletlensége – gondatlanság – A.P.S.-szel nem bántak igazságtalanul – haragja A. Kingsforddal szemben – H.P.B. és H.S.O. alaptalan gyanúsítgatása – Mohini és Gebhard asszony – A.P.S. hamisan rágalmozással vádolja a H.S.O.-t stb. – Olcott munkája jó eredményeket ad – gyanú – az okkult igazságot a lélekben kell meglegelni – Holloway asszony kiváló, de képzetlen tisztánlátó – A.P.S. megpróbálja megszegni az okkult törvényeket, és megsérül – az értelem önmagában nem mindenható – A.P.S.-t felkérték, hogy jelen legyen és szólaljon fel a gyűlésen.

LXIII. levél – E levelek kiadása – a felmerülő kérdések – az *Esoteric Buddhism* és a *Man...* című művekben található valódi, lényeges tévedések – amelyeket a levelekben szándékosan homályban hagytak – nem publikálásra vagy nyilvános véleményezésre íródtak – sem

K.H., sem M. nem járult volna hozzá soha a levelek kiadásához – A tanítványságra törekvők és a próbaidőszak veszélyei.

LXIV. levél – A tanítványság misztériumai – az okkultizmus feltérképezetlen óceánja – az Adeptusokba vetett teljes bizalom szükségessége – óvakodjunk az előítéletes elmétől – az okkult törvények gyakran kegyetlenek és igazságtalannak tűnnek – A kataklizmák szükségesek – fizikai és szellemi szintű önzetlenség – a hiúság és az önteltség nagyobb bajt okoz, ha a magasabb princípiumokban rejtőzik – a tanítvány védőpajzsa – a tanítvány életei során felgyűlt emberi bűnök és esendőség összessége egyetlen életszakaszban gyűlik össze – Önzés a magasabb rendű törekvésekben – Buddha Urunk – A tanítványnak nem szabad pusztá látszat alapján ítélnie.

LXV. levél – A. Gebhard vádjai – kudarc és siker – lesújtó események – a világ szemének felnyitására tett kísérlet kudarcba fullad – a misszionáriusok összeesküvése a teozófia ellen – „Krisztus vagy az alapítók” – az S.P.R. és Hodgson úr – Lane Fox úr és a Teoz. Társ. – a hindu tanítványok gyűlölik az európai teozófusokat – a tervezett okkult oktatás vége – az európaiak elutasítják, hogy Damodaron és Subba Row-n keresztül kapjanak oktatást – Damodar Tibetbe megy – Subba Row meggyanúsítása – Saint-Germain gróf és Cagliostro – a Mesterekről és az okkultizmus törvényeiről alkotott jelenlegi elképzelések pontatlanok – K.H. nyugati műveltsége – Sir C. Grandison – nyugati etikett és tibeti szokások – plágiummal vádolva – a Pai Wouen -Yen-Fu szó- és kifejezésétára – referenciaművek – a Kiddle-incidens – „Lal Singh” egy írói álnév – a Mahatmák sem mindig tévedhetetlenek – az okkult erők ismerete generációk kutatásának gyümölcse – az okkultisták az életüket kockáztatják ezért – mágia és babona – A Devacsán tanításának bírálata – az élet és Halál kulcsai – válság a Teoz. Társ.-ben, amely ezek számára a pusztulás vagy üdvözülés kérdése – az emberi faj fejlődése vagy hanyatlása – kétségek és tisztátalan gyanúk sújtják a tanítvány-jelölteket – a régi szabadkőműves páholyok – bátorságpróbák stb. – pszichológiai és egyéb próbák – *Raja yogi* próbák – a jó és a rossz minden csírájának ki kell fejlődnie – a szabály áthághatatlan, senki sem bújhat ki alóla – kevés európai állta ki a próbát – néhány kivételtől eltekintve teljes kudarc Európában – ezentúl a Teoz. Társ. semlegességét kell érvényesíteni az okkult tanításokban – oktatást csak egyénektől egyéneknek adnak – a tanításokat titoktartási fogadalom mellett kell átadni – a Teoz. Társ.-ot nem lehet felelősségre vonni, és nem szabad jelenségek által veszélyeztetni – a hajó süllyed, értékes rakományát világias, lealacsonyító kezelése meggyalázza.

LXVI. levél – H.P.B. helyett a postát használják – Sinnett kapcsolata H.P.B.-vel – szükséges, figyelnie magára – a levelezést esetleg meg kell szakítani – kíméletlen hozzáállás – szűklátókörűség – a Tsigadzéből szított válság – A.P.S. nevet a próbaidőn – az okkult tudás őrzői – M. és K.H. az egyetlen testvérek, akik hajlandóságot éreztek tudásuk szélesebb körben terjesztésére – H.P.B. néha veszélyes – de a legjobb elérhető közreműködő – a levelek továbbítása halálával megszűnne – a ’mi módszereink nem

egyeznek a ti módszereitekkel’ – H.P.B. panaszkodik A.P.S.-re a Mesterének – A.P.S.-nek nem tetszenek a Mesterek személyes kívánságai – Büszkeségét mindenáron meg kell védeni – *Dugpa*-k és pszichikus sokhatások – büszkeség és egoizmus – A.P.S. tagadja, hogy tanítványságra törekedett volna – H.P.B. és H.S.O. nem tökéletesek – a nehézségek felfedik az igazi embert – a csoport karmája – a személyiség háttérbe szorítása – magasabb rendű oktatás csak az igazi teozófusnak adatik.

LXVII. levél – K.H. írta H.S. Olcottnak: Hazarendelték – India állam – izgatások – Bishenlal kísérlete a Himaláján túlra átkelésre – a Kingsford-Maitland frakció – a *Dugpa*-k felerősítik hiúságát – három örülettel végződő eset a világi tanítványos körében – kevesen ismerik magukat – a tanítványság kemény megpróbáltatásai.

LXVIII. levél – A családi élet fegyelmező ereje – önmagunk legyőzése – a szellemi fejlődés a legfontosabb.

LXIX. levél – A *Brahma* és *Pitri* kifejezések jelentése – A *Deva loka*-k meghatározása – *Nirvana* – Devacsán – A valódi tudás egy spirituális állapot – Az abszolút fény és -sötétség.

LXX. levél – A.P.S. próbaidőszaka.

LXXI. levél – M. „pipája” – sötét felhők a látóhatáron.

LXXII. levél – A tanítványokat soha nem vezetik – tapasztalataikból tanulnak.

LXXIII. levél – Ellenérzés K.H. -val szemben.

LXXIV. levél – Senkit sem érdekelnek a Társulat valódi céljai – csak a személyes odaadás – „M.” kitöröl egy részt egyik leveléből.

LXXV. levél – A.P.S. igazságtalanul vádolja H.P.B.-t.

LXXVI. levél – Subba Row és a tanítvány képzés – egy beavatott brahmin és Hume – a büszkeség génusza.

A „PHOENIX” PROJEKT ÉS INDIA ÁLLAPOTA

LXXVII. levél – Gordon ezredes – egy Howrah-beli szervezet – a Simla Eclectic Teoz. Társ. – K.H. nem diplomáciára és intrikákra született – Pénzeszközök a „*Phoenix*” számára – K.H. elveszíti optimizmusának egy részét – a nők angyalokként vagy fúriákként jelennek meg.

LXXVIII. levél – A *Chohan* nézetei a „*Phoenix*” projektről – a kíváncsú folyóirat – kívülállóknak kell erőfeszítéseket tenniük – amíg a Teoz. Társ. létezik, a Mesterek nem szakadhatnak

el a cselekvés világától – az újság befolyásolhatja egy nemzet sorsát – a tőke és a pénzügyek kérdései – személyes javadalmazás – a folyóirat ellenőrzése – Sir Ashley Eden – egy Tartalék Alap – Nizám – Holkar – Benares – Baroda – A vezetés kérdései – Hume és a *Dugpa*-k.

LXXIX. levél – K.H. nem üzletember – Mr. Dare – a Testvériség segíteni fogja a vállalkozást – India vonóereje a misztikusok számára – A.P.S. téved, amikor K.H. kedvére akar cselekedni – a jó cselekedetek meghozzák saját jutalmukat – egy új ciklus kezdődik.

LXXX. Levél. – A szerencse egy bandzsa ékkő –Hume felvázolja a Testvérek valódi jellemét – A.P.S.-nek azt tanácsolják, hogy a saját belátása szerint cselekedjen.

LXXXI. levél – India népének helyzete – Govindan Lal – Olcott meglátogatja Barodát és Holkart – Indiában kevés a hazafiság –az árja okkultizmus jelzőfényének újraélesztése – a Teoz. Társ. feladatát akadályozzák az önjelölt tanítványok – a világ kohóinak lehelete – A Mesterek első kötelessége a tudás megszerzése és továbbadása – Angol előítéletek – Massey – „Ski” – és a skót testvér – M. okkult eszközökkel küld kesztyűt – Dr. Billing és Billing asszony – egy álkísértet – egy hamis „Ski” – „*Suppressio veri suggestis falsi*” – a Mesterek az indítékaik alapján ítélik meg az embereket – nem tisztelik a világ normáit.

LXXXII. levél – Rabelais negyedórája – a „*Phoenix*” ügyének válsága – Sinnett választása – felkérlik, hogy ellenezze a Mesterek munkáját – a bengáli bérleti törvényről szóló javaslat – az európai jóról és rosszról alkotott elképzelések sokkot kapnak – okkult ellenszerek – a jezsuita „cél szentesíti az eszközt” felfogás – Buddha Urunk szavai – K.H. elmagyarázza a helyzetet – a „*Phoenix*” ellenezze a bengáli bérleti díj törvényről a javaslatot – Elutasítás esetén másik szerkesztőt kell találni – a *Zemindar*-ok – Lord Cornwallis – A tét – a „*Phoenix*” jövője és A.P.S. jövőbeli kapcsolata K.H.-val – a nemzeti konfliktus tetőpontra hozása – Lord Cornwallis hibája – muszlim uralkodók és a Brit Kelet-indiai Társaság – A *Ryot*-ok – a *Chohan* Indiában – örökös megállapodás – Lord Ripon reformjainak valódi célja nem Indiának szól, hanem a protestáns Angliának – Róma láthatatlan csápjai – a kormány ígéretei – *Khiraji* földek – muszlim törvények – a *Khiraj* és *Ooshr* adózási felfogás– Anglia koronájának „legfényesebb ékköve” – a *Chohan* és K.H. – India igazi alkirálya nem Simlában, hanem Rómában van – Az „ezoterikus buddhizmus” helytálló, ha hiányos is – Elhomályosulások – belső és külső körök – Massey arra a következtetésre jut, hogy a Mestereknek nincs Istenük – minden ember Istene önmagában van.

LXXXIII. levél – K.H. megadja A.P.S.-nek a választás szabadságát – a „*Phoenix*” sikere kétséges – A.P.S.-nek vállalnia kell a saját felelősségét – Félreérti a karma törvényét – a nemzeti lélekben rejlő erős érzéseket – az egyetlen szempont a tanítvány számára az emberiség java – a személyes érzéseket és a hírnevet nem veszi figyelembe – a

„Phoenix” pénzügyi kilátásai — sötét felhők a politikai égbolton — további levelezés engedélyezett H.P.B.-nek — a nyolcadik szféra rejtélye.

A LONDONI ALOSZTÁLY ÉS A TEOZÓFIAI TÁRSULAT

LXXXIV. levél – Az Londoni Alosztály bénult nyugalma – C.C. Massey – Anna Kingsford – Olcott látogatása – Mohini mint tanítvány.

LXXXV. levél – Az L.A. tagjainak címezve, hogy Kingsford továbbra is az L.A. elnöke maradjon – a *Chohan* kívánsága – A. Kingsford személyes, jelentéktelen hajlamai – az igazság terjesztése – Hermészi filozófia – Az Igazság határtalan óceánja – az okkult Testvériség három központja – H.P.B. és Subba Row ugyanazon Mester tanítványai – a káldeai mágus – a Nyugat az okkult tudományok eltérő bemutatását igényli, mint Kelet – a cél az ember állapotának javítása – Az Igazságnak nem sajátítható ki – A. Kingsford és Sinnett ellentétes pólusai, mindkettő szükséges az angol Teoz. Társ. számára – A. Kingsford előadásmódja közelebb áll a keresztény kultúrához – küzdelme az állatok élveboncolása ellen – az északi buddhista iskolák tanítása – Nagyobb óvatosságra van szükség a titkos tanítások megismertetésekor – a különböző vélemények és hiedelmek bölcs tolerálása az indiai Teoz. Társ.-ban – harmonikus viszálykodás – a Természet alaphangja – A. Kingsford hűséges az Igazsághoz – „jóért jóval, rosszért jóval fizet” – igazságosság – A. Kingsford és A.P.S. várhatóan párhuzamos vonalakon dolgoznak – megegyeznek abban, hogy a részletekben nem értenek egyet.

LXXXVI. levél – A. Kingsford bocsánatkérő levele H.P.B.-hez – a L.A. egy farok, amit csóválhat – az élveboncolás elleni küzdelme és vegetarianizmusa megnyerte magának a *Chohan*-t – személyes hiúsága – a levél okkult befolyást hordoz – a L.A. gyűlésén kell felolvasni – *Devachan* – *Nirvana* – az Ego – a tér maga a végtelen – az inkarnációk számának és az egyén mentális fejlettségének viszonya – Darwin öröklődési törvénye – C.C.M. állapota – Charles Bradlaugh nem erkölcstelen – Besant asszony – a „*Fruits of Philosophy*” kártékony hatású, inkább Szodoma és Gomora gyümölcse, semmint a filozófiáé.

LXXXVII. levél – A Londoni Alosztály elnökválasztásának elhalasztása – a személyes hűség és a nevek által hordozott tekintély kérdése – A legsúlyosabb károk mérsékelhetők a kibontakozó válság siettetésével – a papok által sújtott világ elnyomatása – a pszichikai fejlődés az egyéni erőfeszítéseket kíséri – Massey – Ward – Kingsford – A. Kingsford bizalmatlansága a tekintélyre való hivatkozások iránt – Túl sok szó esik a Mesterekről – a Társulat alapvető céljaival szembeni hűtlenséget nem tolerálják – egy Alosztály hasznossága – nagymértékben az elnöktől és a titkártól függ.

SPIRITIZMUS ÉS OKKULT JELENSÉGEK

LXXXVIII. levél – A teszt-jelenségekhez szükséges magnetikus körülmények.

LXXXIX. levél – Ellenvetések a spiritisza jelenségekkel és médiumokkal szemben – Az okkult tudomány a babonák elűzője – K.H. előkészületei, hogy megjelenjen Eglinton médiumnak a „Vega” gőzösön – és az ő indokai erre.

XC. levél – Stainton Mosestől Sinnettnek: S.M. nem érti – azt mondja, hogy a testvérek tévednek vele kapcsolatban – Vezetője, Imperator – dokumentumokkal alátámasztott bizonyítékok a kommunikációról stb. – Imperator semmit sem tud a tibeti központról vagy a Testvériségről – S.M. „vezetője” a saját hatodik princípiuma – összeegyeztethetetlennek tartja a spiritizmust és az okkultizmust – K.H. megjegyzése: Mi egy „Testvér” – ő sok dologról nem tudhat – nem így van egy mindentudó Bolygói szellemnél – orosz gyermekmédium – Jézus és Keresztelő Szent János – Jézus egy spirituális eszme –A. Kingsford beszélget „Istennel” – írásos üzenetet kap egy kutyától.

XCI./A levél —C.C. Massey—Billing asszony.

XCI./B levél —Az Alapítók és a tanítványok cselekedeteit a Mesterek nem irányítják — Hurrychund — Wimbridge —Mrs. Billing, egy becsületes médium—Materializációs jelenségek—az igazság ritkán kíváncs—egy hűséges teozófus—a médiumi jelenségek a kezdők játékszerei—a Mesterek felajánlják tudásukat, érdemeik alapján fogadják vagy utasítsák el ezeket —„Ski”-t a Testvérek hírvivőjeként használják—H.P.B. kivételezett bánásmódot kér C.C.M. számára—„Ski” 20 éve Billing asszony „vezetője” —jelenségei átmentek a legfontosabb teszteken—több hamis „Ski” is akad—Egy okkult hamisító.

XCII. levél — Médiumok és Kísértetek az utóbbi időben rákaptak, hogy eljátsszák a Testvérek szerepét – és meghamisítsák a kézírásukat. Ezt megelőzendő: K.H.-tól eredő *három szóból* álló igazoló jel.

XCIII. levél – K.H. magyarázata a Kiddle-incidensről – „M.A. Oxon” – K.H.-t plágiummal vádolják – a *Banner of Light* magazin – A nő, mint katasztrófa az ötödik fajban – K.H. mentálisan diktál egy levelet – pszichikus kémia – egy fiatal tanítvány általi levél-lecsapatás – amerikai spiritiszták – S.P.R.-kísérletek a „mentális távírásban” – A lecsapatás működési módja – pszichikus nyomdagép – A médium és a tanítvány két ellentétes pólust képeznek – logikai bakugrás az *Occult World*-ben – H.P.B. tagadja, hogy K.H. első levelét ő maga írta volna – K.H. új és magasabb rendű fényben újjá született – A mindentudás és a tévedhetetlen előrelátás nem létezik, csak a legmagasabb rangú *Chohanok* számára – az *Occult World* 139. oldalának helyreállított változata – Spiritiszták és spiritizmus – a Kiddle-incidens Rozetta köve – A Kiddle-pártiak és a Koot Humi-pártiak – egy Adeptus nem szűnik meg ember lenni – tudatlanságból eredő feltételezés és

személyes sértés – a bizalmatlanság és előítélet ragályos – A. Kingsford transzban idézi meg K.H.-t – hiábavalóan barangolt a téren keresztül – K.H. nincs tudatában az ő hívásának – eltérő asztrális körökben mozognak – túl gőgös és parancsoló – Gebhard asszony egy igazi, tiszta természet – K.H. úton Madras, Szingapúr és Burma felé – H.P.B. nem lett kegyvesztett – Subba Row írásai.

XCIV. levél – A Kiddle incidens – az okkult tudományon gúnyolódás veszélye.

XCV. levél – Eglington felkészítése és kiképzése – a „Vega kísérlet” – a spiritiszták bigottsága és vakása – hivatásos médiumok – Hume előtt nagy lehetőségek állnak – a *THE PERFECT WAY* áttekintése – a *Chohan* figyelmének felkeltése és ennek jelentősége.

XCVI. levél – M. pipázik – kísértetek a Piccadilly-n – jelenségek – A spiritiszták karmája – M. Eglington tisztánlátását Kingsford asszonyénál többre értékeli.

XCVII. levél – A fiatal tanítványok botlásait el kell nézni – kevesen maradtak hűek az eredeti programhoz.

EGYÉB TÉMÁJÚ LEVÉLEK

XCVIII. levél – K.H. megjegyzései Hume egyik leveléhez – Tibet népe, melyet nem fertőztek meg a civilizáció bűnei – A.O. Hume, a pusztuló emberiség barátja – Tibet általános iskolamestere – az Adeptus a legszabadabb ember.

XCIX. levél – A.O. Hume-től K.H.-nak: azt mondja, hogy K.H. nem érti őt – Oroszország és Tibet – megismételhető jelenségeket szorgalmaz – H. S. Olcott – Jezsuita szervezet – vak engedelmesség.

C. levél – Hume Tibetbe készül menni – örült terv – a *Chohan*-ok ellene vannak – minden lépés veszélyekkel jár.

CI. levél – „Áldott, aki ismeri és értékeli Koot Hoomit”.

CII. levél – Mindent vagy semmit.

CIII. levél – A tanítványokfigyelmen kívül hagyják az utasításokat – Kasmír maharadzsa.

CIV. levél – Hume bosszantja K.H.-t – Újévi ünnepek Tibetben – K.H. elvonultságra megy – M. átveszi a szerepét – „a Kitagadott”.

CV. levél – Hume hazugsággal vádolja a Mestereket – H.P.B. vitatkozik D.K.-val – „K.H. nem úriember” – Hume tévedhetetlensége.

CVL. levél – Intézkedések Tibet védelmére – Tibet Pap Királya.

CVI I. levél – H.P.B. rossz egészségi állapota – lelki szorongás.

Levél CVIII. – Egy Ladakh-beli tanítvány látogatása.

CIX. levél — M. nem csodatevő – K.H. és egy találkozó, amin Sinnett nem vett részt.

CX. levél – Dharbagiri Nath – a legjobb büntetés egy elfogadott tanítványnak – a Mesterek tekintetének elkerülése – a fiatal tanítványok – Hume cikkei – H.P.B. nincs biztonságban Sikkimben – egy tanítvány botlása.

CXI. levél – K.H. két tanítványa meglátogatja A.P.S.-t.

CXII. levél – Chesney ezredes levele K.H.-hoz – Fern szélhámos – igyekszik próbára tenni a Mestereket – világi tanítványok – Hume elidegeníti a *Chohan*-t és M.-et – W. Oxley.

CXIII. levél – Furcsa elképzelések a becsületről – Fern hallucinál – Fern csapdája M. számára.

levél CXIV. – *Zenana* szervezetek nőknek Indiában.

CXV. levél – A.P.S.-nek azt tanácsolják, hogy a saját megítélése szerint cselekedjen – Okkult befolyások.

CXVI. levél – K.H. Hume iránt érzett viszolygása.

CXVII. levél – Mohini.

CXVIII. levél – Csalárd behatolás – Gyermekbetegségek – K.H. elküld egy hajtincset.

CXIX. levél – Újságkivágás és K.H. megjegyzése.

CXX. levél – Gyűlöletből fakadó cselekedet.

CXXI. levél – Az *Occult World* bemutatása a *Chohan*-nak.

levél CXXII. — Eglington Calcuttában.

Levél CXXIII. — K.H. nehézségei.

CXXIV. levél – A.P.S.-től azt kérik, keressen három színes kavicsot Velencében.

CXXV. levél – K.H. tagadja a médium W. Oxley állításait – Soha nem beszélgetett vele – három titkos szó.

CXXVI. levél – Postacím Észak-Nyugati Tartományokban.

- CXXVII. levél – Részletek az A.P.S.-hez és A.O.H.-hoz írt levelekből – A 6. és 7. princípium soha nem volt benne az emberben – Anaxagorasz – a „Nous” – Püthagorasz, az állandó és a mulandó – Buddha szavai – világosság – túl sok cukor az étrendben – a tanítványok kellően éles elméje kifejlesztésének módszere.
- CXXVIII. levél – Olcott-tól: a Damodar távozását közlő távirat.
- CXXIX. levél – Olcott-tól és K.H.-tól: távirat Damodar visszaküldéséről.
- CXXX. levél – T. Subba Row-tól: meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett A.P.S. oktatást kaphat az okkult tudományok terén – a bizalom legkisebb megingása is ellehetetleníti a cél elérését.
- CXXXI. levél – T. Subba Row-tól: Sinnett fenntartásokkal elfogadja a feltételeket – lehetetlen gyakorlati oktatást adni neki – rugalmatlan szabályok – az okkult tudomány által megkövetelt áldozatok – a pszichikai erők megszerzése nem az okkult képzés tárgya – csak ezek fogják soha elérni a halhatatlanságot – Az okkult tudomány valódi célja – csak elméleti oktatás nyújtására kész.
- CXXXII. levél – T. Subba Row-tól: Rishi M. képzési rendszere – az első három beavatás – K.H. megjegyzése.
- CXXXIII. levél – H.P.B.-től: Figyelmezteti A.P.S.-t az önámításra – megvitatja K.H. leveléhez való hozzáállását – „Olcott ostoba módon viselkedett” – miért szerették a Mesterek Olcottot – az S.P.R. és Anglia mumusai.
- CXXXIV. levél – M. diktált levele: Minden teozófus igyekszik levelezni vele – nem érdemelnek ilyen kiváltságot – Mit várnak el tőlük – fakírok, *Sannyasi*-k stb. ezrei soha nem láttak vagy hallottak róluk – a tévedés útján járnak – a rossz fizikai magnetikus kisugárzások nem leküzdhetetlenek – az Istenbe és az istenekbe vetett hit vonzza a legkárosabb hatásokat – a sötétség *Chohanjai* a *Pralaya*-k urai – az Univerzumban minden ellentéteken alapul – a bigott hinduk, keresztények és mohamedánok istenei – a Vörössipkások munkája – A testvérek meghosszabbíthatják az életet, de nem tudják kijátszani a halált vagy kiiktatni a rosszat – részletek H.P.B. valódi lényéről.
- CXXXV. levél – H.P.B.-től: Elmagyarázza, mit mondott a hét tagból álló láncok és a hét kör misztériumaival kapcsolatban.
- CXXXVI. levél – H.P.B.-től: Sinnett meghívása hozzá – a visszautasítás okai – amit elviselt – K.H. és M. munkára készülnek – H.P.B. diadalának órája közeledik – Sinnett nem ismeri az igazi H.P.B.-t – Belső, valódi önmagát bebörtönözve érzi – prófécia arról, hogy Sinnett egy napon káromolni fogja K.H.-t – jóindulatú megvetés H.P.B. iránt.
- CXXXVII. levél – H.P.B.-től: D.K. lecsapatással elkészít egy levelet H.P.B. kabinjában.

CXXXVIII. levél – H.P.B.-től: Újabb harc vár ránk – K.H. megfigyelései a Teoz. Társ.-ról – H.P.B.-t most csalással vádolják – A Mahatmákat a nyilvánosság elé vonszolják – Hodgson hozzáállása – reménytelen helyzet – Damodar boldog – a boldogság földje – Hume meg akarja „menteni” a Társulatot – IB ülést hívnak össze – Hume javaslatai – javaslatait elutasítják – a jelenségeket meg kell tiltani – H.P.B fizikai állapota – a levelek továbbítása – Arthur Gebhard átverve érzi magát – a haldoklók nem hazudnak – H.P.B. soha nem csaló – elmagyarázza a levelek okkult továbbításának módszereit – H.P.B. „kiváló tulajdonságokkal rendelkező csaló” – elmagyarázza, mi történt Gebhard levelével – nincs csalás – Teoz. Társ. Indiában élni fog, de úgy tűnik, Európában kudarcra van ítélve – Hodgson nyomozása – a padrik ellenállása – a pereit – nem bízhat a barátaiban – az Alapítók elleni lejárató kampány – Oakleyék azt tanácsolják H.P.B.-nek, hogy mondjon le – megígéri, hogy nem említi a Mesterek nevét – megpróbál személyes kommunikációt kiérdemelni a Mesterrel – Valószínűleg az utolsó levele.

CXXXIX. levél – H.P.B.-től: Arra ösztönzi Sinnettet, hogy fejlessze intuícióját – elmagyarázza K.H. egy levelét, amelyet Sinnett gyanított – Sinnettet arra kéri, ne legyen hálátlan és ne értse félre K.H.-t – mit látott H.P.B. K.H. aurájában – A Prince’s Hall-beli gyűlés kudarc volt – egyes tanítványok a bal kéz felőli utat választják – H.P.B élete végének közeledtét érzi – Gladstone – a jezsuiták.

CXL. levél – H.P.B.-től: Wachmeister grófnő egy kiváló tisztánlátó – H.P.B. leírja egy látomását – hogyan tanította meg őt K.H. angolul – M. visszaküldi Európába – K.H. búcsú szavai – jóréssz K.H. diktálására megírja az *Isis Unvelied*-et – az ő angolja – K.H. leveleinek írása – ő maga írta őket? – lecsapatás – vagy H.P.B. találta ki a Mahatmákat, vagy nem – A Titkos Tanítás írása – az igazság győzedelmeskedni fog – Hume hazugságai.

CXLI. levél H.P.B.-től: Sorsa Sinnett kezében van – „Leadbeater asszony” – Gladstone római katolikus – A Teoz. Társ. helyzete Európában – India – Amerika – a Társulat elpusztíthatatlansága – a *Dugpák* erőfeszítései – a Teoz. Társ.-nak minőségre, nem pedig a tagok nagy számára van szüksége – a Londoni Alosztály előtt álló két út – gyümölcsseikről ismeritek meg a őket – világias irányultság a Londoni Alosztályban – A.P.S. képtelen felismerni az igazságot – nincs működő belső csoport a L.A.-ban, amely az igazságnak szentelte volna magát – egy tanítvány utolsó próbája – A spirituális megkülönböztetés szükségessége – semmi sem ölheti meg a L.A.-t, csak a passzivitása – az emberi kosz soha nem ragad az Igazság lángjához – Sinnettet sürgetti intuíciójának fejlesztésére.

CXLII./A levél – Damodar memoranduma – a Teoz. Társ.-ot vallási szektának tekintik – ha az egyetemes Testvériségen alapul, az okkult tanulmányozásnak titkosnak kell lennie – a szent tudást nem szabad lealacsonyítani – szándékolatlanul félrevezetik a nyilvánosságot a Társulat vezetésével kapcsolatban – az Adeptusok nem ellenőrzik a Társulatot – tagok felvétele – tagdíjak – csak jelenségekre éhezők.

CXLII./B levél — K.H. észrevételei Damodar memorandumához.

A MARS ÉS MERKÚR ÜGYE — Sinnett újra nyitja ezt a vitát — H.P.B.-nek ellentmondó állítások — Besant asszony kijelentései a *Lucifer* folyóiratban a témáról — a tények K.H. levelének fényében — a félreértett rész — Besant asszony „kategorikus kijelentése, miszerint a Mars és a Merkúr a Földlánchoz tartozik” — idézetek Titkos Tanításból — az egész elmélet hamisnak bizonyul.